

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
3 1761 00495567 0

Aristotle

~~EGP~~
~~A74~~
~~X6~~

COMMENTARIA
IN ARISTOTELEM
GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMEN XVI

PHILOPONI IN PHYSICORUM LIBROS TRES PRIORES

PA
3902
A25
1882
v.16

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGH REIMERI

MDCCCLXXXVII

J
e
us
J
e
us
IOANNIS PHILOPONI
IN ARISTOTELIS PHYSICORUM
LIBROS (TRES PRIORES)
COMMENTARIA
[Part I]

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

199903
15/1/26

HIERONYMUS VITELLI

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCCLXXXVII

! 8 8 1

P R A E F A T I O

Ioannis Philoponi commentaria in Physicorum libros quattuor priores graece primus edidit Venetiis anno MDXXXV Victor Trincavelli (t), in libris I—III et in Corollario de inani (cf. ad p. 675,12) codice usus Veneto M, in ceteris alio quodam libro manuscripto mihi ignoto, quem codicis G fuisse similem, immo vero ex eo derivatum, ex adnotatione nostra critica et ex eis quae mox dicturi sumus satis clare, ut opinor, apparebit¹. praeter GM innotuerunt mihi KLN^p. horum extremus libros III—IV complexus ita consentit cum M, ut si quis hoc uti possit, illum nusquam desideret: paucis igitur locis exceptis exulare eum ex adnotatione critica iussi, ne inutili eam farragine onerarem. KN immanibus scatent librorum erroribus, sunt tamen quantivis pretii, quippe qui complures reliquorum librorum expleant lacunas, semper vel fere semper interpolationibus careant. sed cum gemelli prorsus sint codices, satis esse putavi si K ad omnes quattuor libros adhiberem, N autem (ex quo specimina tantum collationis praesto fuerunt) neglegerem. codicis L denique non eadem est in omnibus libris auctoritas. in libris enim I—III et eandem fere praebet recensionem quam K, et scripturae monstris caret quae illum deformant, in IV autem libro totus pendet ex omnium antiquissimo G, unde et descriptum eum esse suspicor. ideo

¹ Commentariorum inscriptionem Ἰωάννου Ἀλεξανδρέως τοῦ Φιλοπόνου εἰς τὸ περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως τοῦ Ἀριστοτέλους ἀποσημειώσεις ἐκ τῶν συνουσιῶν τοῦ Ἀμμωνίου τοῦ Ἐρμείου μετὰ τινῶν ἰδίων ἐπιστάσεων videtur maximam partem ex ingenio dedisse Trincavellius; certe oblitterata est (supersunt -κροάσεως ἀριστ-) in M, προλεγόμενα τῶν φυσικῶν (ἀποσημειώσεις Ἰωάννου Ἀλεξανδρέως τοῦ Φιλοπόνου addit L²) habet L, om. K. cf. ad p. 194, l. 339, l. 496, l. equidem praeposui titulum a me fictum, quo si quis aptiorem fingi posse censuerit, non repugnabo. σχολαστικὸς vel γραμματικὸς vel utrumque audit Philoponus in aliis aliorum commentariorum codicibus. praeterea cf. Simplic. Phys. f. 260^v34. 265^v41. 266^v26. 268^v42 etc.

integram scripturae varietatem ad tres libros priores apposui, penitus abieci in quarto, ubi antiquiore teste eiusdem recensiois uti licuit.

His igitur codicibus, quorum specimina docte et sollerter conquisiverat vir egregius immatura morte abreptus Adolfus Torstrik, in conformandis Philoponi verbis ita sum usus, ut KL in libris I—III, KM in IV, si consentirent, nunquam nisi certis rationibus desererem, sin minus, eum sequerer qui et sententiae et orationi Philoponeae melius consulere videretur. At sunt loci bene multi in quibus ad deterioris notae codices (ad M scilicet passim in libris I—III, vel frequentius ad G in libro IV) confugiendum duxi: ea est enim horum codicum conditio, ut nullum sine periculo constanter sequaris, nullum sine damno constanter spernas. exempla adferam planissima. deterioris notae est M in prioribus libris, at prooemium operis servavit omissum in ceteris omnibus. congruunt inter se fere semper KM in libro IV, at rectam temporis designationem p. 703,17 Διοκληττιανοῦ ἔτος σλγ' solus M, genuinum φοραί p. 725,6 solus K praestitit, consentientibus¹ scilicet KG et GM in corruptelis τλγ' et σφαῖραι.

Mirari sane subit antiquiorem neque ab indoctissimo homine scriptum codicem G tam frequenter in libro IV, quem solum nunc continet, corrupta atque interpolata praebere, genuina suppeditare multo recentiores pessimeque scriptos KM; res tamen certa est. dubitari enim nequit, quin codex unde G originem duxit interpolatricem docti cuiusdam hominis manum sit expertus, velut p. 678,9 τοῦτο δὲ παρὰ τὴν ἐνάργειαν· ἐναργῶς γὰρ τὰ ἄνισα κτλ. corruptum tralaticia compendiorum confusione γὰρ in γίνεται patienter tulerunt KM, inepte ἐνάργειαν ἐναργῶς γίνεται· <φανερώς γὰρ> τὰ ἄνισα G codicis auctor interpolavit.

Sed cum praeterea frequens sit in manifestis erroribus codicum omnium consensio, recte videor mihi contendere, libros quos novimus omnes ab uno eodemque archetypo manasse uncialibus quas dicunt litteris ante IX saeculum exarato,² lacunas quidem saepe passo,³ rarius

¹ τλγ' scriptum esse in K et ex mea collatione collegeram et diserte confirmavit vir doctissimus C. Castellani bibliothecae Marcianae praefectus, qui me, quotiescunque eum per litteras adii, humanissime adiuvit.

² Cf. ex. gr. p. 498,22 εἰπὼ KM: ἔτι οὐ G; 503,1 στέγηN GM: στέγη, ἡ K; 587,25 ἀλλήλαIC αἱ M: ἀλλήλα καὶ G; 617,6 ἀλλ' ἄπολλον KM: ἀλλὰ τὸ τί ὅν G; 650,28 sq. κατασκευάζονTI ὡς KM: κατασκευάζων πῶς G; 676,18 MHδὲν G: δαηδὲν K: μὴ ὅν M etc. accedit quod excerpta Parisiensia ineunte saeculo X scripta, de quibus mox sermo erit, eandem videntur referre recensioem quam integrorum commentariorum codices.

³ At rarius hiat oratio in libro IV, in quo antiquiore et accurate scripto codice G utimur; prudenter igitur non omnes priorum librorum lacunas ex archetypo repetes.

interpolationes. cum enim loquax Graeculus omnia fere bis terve redundantem verborum copia repetat, non mirum est raro quemquam verbis eum ditasse; saepius contra aberrantibus propter similitudinem verborum frequentiam librariis nimiae eum loquacitatis poenas dedisse non magnopere dolemus.

Praeter hos, qui integros Philoponi libros vel quattuor vel duo vel unum complectuntur, supersunt excerptorum codices non pauci A B C D E F O R S T V,¹ quorum ACDR excerpta Philoponea ex quattuor tantum prioribus libris continere videntur eaque fere inutilia (nam si quae in eis emendatius scripta inveni, facultatem non superant byzantini hominis mediocriter docti,² qui huiusmodi scholia corrasit), BEFOTV etiam ex libris posterioribus, quos integros aetatem non tulisse dolendum est. ex his rursus nullum praebuerunt usum OTV; quae enim scholia Philoponea in Arist. Θ 6 p. 259^a 13—8 p. 262^a 2 exhibent, descripta sunt procul dubio ex F, ut ex appendice critica patebit quam alteri volumini adiciam. horum nonnulla ex V divulgaverat Brandis; nos vero omnia ex ipso F edidimus servata mira inscriptione τοῦ Φιλοπόνου Ἰωάννου εἰς τὸ ἐπιχειρῶν τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως, quam tetigit Diels (praef. Simpl. Phys. p. XIII sq.). praeterea publici iuris fecerat Brandis aliquot scholia in libros V—VIII ex nobilissimo codice Parisiensi E deprompta, neque tamen Philoponum in his agnovisse videtur³; ego vero cum animadvertissem excerptum non dubie Philoponeum ap. Brandis. Scholl. p. 440^b 16 continere omnino cum scholio Parisiensi quod ei ipse Brandisius subiecerat, deinde per virum doctissimum P. Corssem certior factus essem alia quoque legi in E scholia Philoponeis codicis F prorsus similia, operae pretium me facturum putavi, si librum curiosius perscrutarer. nec me spes fefellit; nam cum antiquus scholiasta, qui pigmento utitur subrufo, unum excerptat Philoponum in libris I—IV, et in libro VIII complura exhibeat quae Philoponea esse aliunde novimus, certa, ut mihi quidem videtur, coniectura statuere licuit cetera quoque scholia in libros V—VIII ex eodem Philopono fluxisse, eaque omnia edenda curavi p. 796—851, nonnullis etiam interpositis quae in B vel diserte sibi vindicaret Philoponus, vel

¹ Fortasse et alii mihi non satis noti, velut Vatic. 256, 307, 1025 etc. codicis Vatic. 256 scholia ex Simplicio excerpta dubitanter dixerat Brandis (*Abhandl. der Berl. Akad.* 1831 p. 63 nr. 80), Simpliciana nulla esse prooemio excepto docuit nos Diels (praef. Simpl. Phys. p. XVI). de codice S v. infra conspectum librorum.

² Huc refero emendationem p. 26,5 μέλανος R (at μέλαν A!).

³ Certe eum non fugerat excerpti ab scholiasta Parisiensi Philoponum in prioribus libris; cf. Scholl. p. 355^b 3 sqq.

probabili ratione ei tribuenda censerem. sed cum prelo haec essent mandata. adfertur Florentiam transmissus codex Venetus F, quocum fragmentum εἰς τὸ ἐπιλόγιον et Simplicii Physica ante aliquot annos contuleram nulla prorsus scholiorum marginibus appietorum ratione habita. inveni fere eadem quae ex E descripseram, interdum auctiora, saepius Simplicianis immixta, utilius omnia una cum excerptis Parisiensibus edenda. ne scholia ad eodem Aristotelis locos his in eodem volumine quaerenda essent. sed, ut de ceteris sileam quae me deliquisse scio, ne in hoc quidem licuit de lectoribus benemereri.

Haec praemonenda erant de fide et auctoritate librorum manuscriptorum, quorum conspectum absoluto praefandi munere subiciam. his si paulo hebetius usus sum, veniam me facile impetraturum esse spero, cum vel doctiores saepe in talibus peccaverint; id contra maxime dolebo, si cui non iniuria videar indiligenter scripturae varietatem enotasse. ex LG omnia fere quae enotata habui in adnotationem criticam transtuli, codicum K per omnes quattuor libros et M inde ab extremo libro III *itacismos* aliaque id genus librariorum *σφάλματα* ad Philoponi explicationes pertinentia plerumque securus abieci, fideliter et fortasse superstitiose adscripsi si ad Aristotelis verba spectarent, in quibus minutas etiam librorum omnium scripturae discrepantias negligere non sum ausus.¹ liceat tamen excusare reverentiam, quae summo philosopho debetur: tenendum est enim lemmata ad codicum LKM fidem (nam G rarissima habet, t ex edito Aristotele interpolat) restituta accurate plerumque referre quae in suo Aristotele legit Philoponus, quo fit ut subsidium adipiscamur ad recensenda philosophi verba minime spernendum.²

Ceterum non is ego sum confidentior adolescentulus, qui credam me

¹ Ceterum in his Dielesii rationes et ipse tenui, ideoque *σφῆναι, ἀποθνήσκειν, ζῶν* (*ζῶιον* comparet in antiquissimo codice E, in reliquis excidit t littera) et quae sunt similia invitis libris scripsi, *σσ ττ* ad codicum fidem dedi (nisi quod piguit constanter putideque adnotare, si qui *εἶ* pro *πέσσερες* haberent), litterarum denique paragogicarum iis tantum praeter lemmata locis mentionem inieci, ubi ex. gr. *οὔτω* pro *οὔτως* scripsit t libris omnibus adversantibus, vel contra *οὔτω* dederunt libri manuscripti quamvis vocalis sequeretur.

² Dolendum sane est tam atrociter decurtata esse lemmata in K, ut saepe sola codicis M auctoritate utamur in libro IV. — in Aristotele utor apparatu Bekkeriano Torstrikii curis emendato et nova collatione Aristoteleorum codicum EG (F passim inspexi) a me confecta. praeterea fructus me percepisse uberrimos ex egregia Dielesii dissertatione *Zur Textgeschichte der Aristotelischen Physik* (*Abhandl. der Berl. Akad.* 1882), non est quod moneam. ex eiusdem Dielesii editione Simplicii libros I–IV laudo, reliquos ex Aldina, Themistium ex Spengeliana.

omnia recte in codicibus legisse, nihil omisisse, cuncta recte administrasse, hoc unum certo scio Hermannii Dielesii doctrinae et humanitati deberi, si minus frequenter peccavi: roganti enim mihi nunquam defuit, saepe etiam, ut est mos amicorum, *οὐτεπαύσατο* opem tulit utilissimam. in indagandis praeterea Aristotelis locis propensa qua est in me voluntate adiuvit me interdum collega optimus Felix Tocco, philosophorum nostratium *φιλολογώτατος*. his igitur amicis benemerentissimis, itemque clarissimis viris bibliothecis Laurentianae, Marcianae, Neapolitanae, Vaticanae, Parisiensi praefectis, qui libros manuscriptos vel transmiserunt liberaliter vel summa humanitate inspiciendos curaverunt, gratias ago quam maximas.

Ser. Florentiae m. Maio a. MDCCCLXXXVII.

H. VITELLI.

CONSPECTUS LIBRORUM MANU SCRIPTORUM ET IMPRESSORUM.

A COISLINIANUS 166 [Montfaucon p. 223 sq.], chartaceus s. XV, foliis constans 492 em. 29 altis 21 latis. primo loco continet Aristotelis Physica cum scholiis et in marginibus et inter lineas scriptis partim Philoponeis partim Simplicianis. audacter contractis vel interpolatis. insunt excerpta ex Philoponi prooemio, quod integrum in solo codice M servari diximus. in libris V—VIII Philoponea nulla esse puto; certe Simplicii sunt (f. 190^r34 Ald.) quae vir summus Montfaucon (p. 224) aliud agens Philopono deberi coniecit. codicem examinavit H. Diels. addam collationem excerptorum ex prooemio, alia quaedam daturus ubi de codice R sermo erit.

p. 1,3 κατὰ Ἀριστοτέλην, τοῦ τε om. || 4 τε καὶ || 4. 5 περὶ τὸ θεωρητικὸν μᾶλλον ὁ Ἀρ. ἐσπούδασε || 6 διαιρουμένους || 6. 7 τὸ μαθηματικὸν τὸ θεολογικὸν (om. καὶ) περὶ τὸ φυσικὸν μᾶλλον κατεγένετο || 8 τῇ ἡμετέρᾳ φύσει || 9 ἣν (om. καὶ πρὸ Ἀρ.) προεξεργασμένον, τὸ δὲ φυσικὸν || 10 ὁ om. || 11. p. 2,13 καὶ συνδιείλε — πραγματεία om. || p. 2,13 βιβλίον διδάσκει (om. ὡς εἴρηται) περὶ || 14 ἀκολουθούντων || 15 πραγματείαν αὐτὴν et mox εἰσι || 16. p. 3,1 καὶ ἐν μὲν — τοσαῦτα om. || p. 3,1 ἐν μὲν οὖν τῷ || καὶ om. || 2 παλαιῶν || περὶ — ἀρχῶν om. || 3. 7 τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἶδους, μᾶλλον δὲ περὶ τῆς ὕλης, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τοῦ εἶδους καὶ τῆς ὕλης, μᾶλλον δὲ περὶ τοῦ εἶδους, ἐν τῷ τρίτῳ περὶ κινήσεως καὶ ἀπείρου, ἐν τῷ τετάρτῳ || 8 τέσσαρσι || πάντων καὶ om. || 9. 10 αὐτῇ. ὅθεν καὶ τὴν ὅλην πραγματείαν περὶ κινήσεως ὀνομάζει εἴρηται λέγων ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ κινήσεως.

B NEAPOLITANUS III E 1 [Cyrilli Catal. II 431], chartaceus s. XIV, foliis constans 277 (non 276 vel 287, nam qui singula folia imo margine numeris distincti, bis scripsit 130, qui autem summo margine, calami lapsu 222 pro 212 dedit). continet Aristotelis Physicorum libros octo omnes scholiis creberrimis instructos, quorum ultimum spectat ad Arist. Θ 7 p. 261^b22. ad libros I—VII Simpliciana pleraque adscripsit scholiastes sua quaedam immiscens, nisi quod adnotat f. 59^r (ad Arist. p. 197^a1. Philop. p. 275,13 sqq.) ὁ μὲν Φιλόπονος ἀνάγει ὑπὸ μὲν τὰ κατὰ διάνοιαν πρᾶττόμενα τὴν τύχην, ὑπὸ δὲ τὰ κατὰ φύσιν τὸ αὐτόματον, et f. 160^r quaedam exhibet ex Philop. p. 778,22 sqq. desumpta. ceterum exequenti mihi hunc

librum ignota erant excerpta codicum EF, ideoque latuerint me et alia Philoponea: certe Simplicio debentur omnia quae foliis 160^v—191 adscripta sunt. in scholiis vero ad librum VIII pertinentibus multa reperi Philoponea: horum quae cum scholiis Venetis εἰς τὸ ἐπιλοιπον κτλ. consentirent in adnotatione critica iis subiecta commemoravi, reliqua duplicibus uncis inclusa excerptis Parisiensibus (inde ab p. 825) interieci.

NEAPOLITANUS III D 7 [Cyrilli Catal. II 380], chartaceus s. XIV, non C continet ut videtur quidquam Philoponei commentarii, quod Cyrillus falso ex titulo conclusit. incipit enim binis columnis sic:

col. I	col. II
ιωάννου φιλοπόνου τοῦ Ἀλεξανδρέως τὸ ἐπὶ τὴν σχολαστικὴν ἐξηγήσεις εἰς τὴν φυσικὴν ἀκρόασιν ἀριστοτέλους	ἐξηγήσεις ἀμπλικίου εἰς τὴν φυσικὴν ἀκρόασιν ἀριστοτέλους

sed sub col. I non Philoponi, verum Simplicii extat commentarium, sub col. II excerpta sunt qualia in Paris. R, sed nulla Philoponi.

LAURENTIANUS LXXXVII, 10 [Bandini III 389], chartaceus s. XIV, D foliis constans 185 em. 25 altis 17 latis. hisce demum diebus mihi innotuit. continet f. 1^v—2^v excerpta quaedam ex Philop. p. 6,9 sqq. 7,25 sqq. 31,3 sqq. etc.; f. 7^v autem nonnulla ex Philoponi prooemio desumpta, scilicet p. 1,3—22, p. 2,13—3,8 (usque ad περὶ κινήσεως), quibus subiecit τὸ πρὸ τῶν πολλῶν γ' θεολόγου, τὸ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς διαλεκτικοῦ δ καὶ ὕστερογενῇ (sic) καθο· ἀφαιρεματικὸν καὶ ἐννοηματικὸν νοούμενον· τὸ δὲ ἐν τοῖς πολλοῖς φυσικοῦ. cf. Philop. p. 11,29 sqq. 192,25. 229,24.

p. 1,3 κατὰ Ἀρ. om. || 4 καὶ τοῦ || περὶ τὸ || πᾶσαν om. || καταβάλεται (sic; primitus scripserat ἔχει) || 5 Ἀρ. om. || 6 διαιρουμένου || 6. 7 τὸ μαθημ. τὸ θεολ. (om. καὶ) || 7 μάλιστα om. || 9 Ἀριστοτέλην (sic!) || φυσικὸν || 13. 16 διαίρειν (quam Dielesii emendationem nescio quo inani scrupulo non recepi) ποιήσασθαι· τῶν γὰρ παρακολουθόντων τοῖς φυσικοῖς πράγμασι τὰ μὲν || 17 αἰτίαι συνυπάρχει (om. ἰδίᾳ) || 18 καὶ τῶν ὑπαρχόντων τοῖς ἐν γεν. κ. φθ. τὰ μὲν κοινῶς ἄπασιν ὑπάρχει, τὰ δὲ ἰδίᾳ τισί· καὶ τῶν ἰδίᾳ τισὶν ὑπαρχόντων || 19 (τῶν τοῖς ἐν = τ) || 20 ὑπάρχουσι ||

p. 2,16 προτέροις τέσσαρσι || 17 τέσσαρσι || ἐστὶν om. || 18 καὶ πολλὰ — παρακολουθήματα om. || 20 τὴν ὅλην || 21 δὲ τινὰς (om. τῶν φυσικῶν) || 22 et 23 τε om. || πάντα om. || 24 πάλιν om. || εἶναι ἔλεγεν ἐν ἑκα || 25 καὶ Διμ. τὰς ἀπείρους ἀτόμους || 26 οὐδαμῶς || 26. 27 ἐν τῷδε (sic) τῆς παρουσίας πραγμ. (om. ὁ Ἀρ.) || 29 κατὰ τὰ μέρη || καθ' ὅλου || 30 λέγω || 31 (ήμεραν = τ) || (ὅλην) || 33 εἰπεῖν om. || οὕτω δὴ καὶ || 34 εἶναι recte || 36 αὐτῇ || 38. p. 3,1 περὶ — τοσαῦτα om. || p. 3,1 καὶ om. || 3 τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἶδους || 6 μᾶλλον περὶ τοῦ εἶδους ἢ τῆς ὕλης || 7 καὶ κενοῦ || 8 τέσσαρσι ||

PARISIENSIS 1853 [Catal. Bibl. Reg. II 410], olim Medicus, membraneus, forma maxima, exeunte s. IX vel ineunte X non ab uno eodemque librario scriptus. codicem in Aristotele suo eadem littera E designat Bekkerus. primum obtinent locum Physica (ff. 3. — 67; de foliis 1—2 cf. Torstrik, praef. in Arist. de An. p. IX sq.), scholiis instructa

partim ab aequali vel paene equali librario subrufo pigmento exaratis, partim ab recentioribus. novicia haec, quae non ultra librum IV progrediuntur, inspexi tantummodo, et fere semper Simpliciana nullius pretii inveni, frusto excepto non prorsus spernendo quod edidi in annotatione critica ad p. 495,7 (cf. Diels, *Ueber das dritte Buch der Arist. Rhetor.* p. 34, in *Abhandl. der Berl. Akad.* 1886). contra scholia antiqua aequabiliter per omnes libros (praeter IV et VII, qui paucissima habent) distributa ex Philoponi commentariis manasse omnia putavi, iis motus rationibus quas in praefatione exposui. scriptura est non inelegans, creberrimis referta tachygraphorum compendiis vocum ἐστί. εἰσί, εἶναι, ἔσται, γίνεσθαι, γίνεσθαι, χρόνος, ἡμέρα, διά, παρά, πρὸς, ἄρα, ὥσπερ (cf. ad p. 787,6) etc., saepe etiam signis, alioquin in mathematicorum praesertim codicibus obviis, vocum ἔστω. ἔσως. ἐλάττων. μέζων. κέντρον. τρίγωνον, τετράγωνον, κύκλος etc. excerptorum ad libros V—VIII spectantium nonnulla ediderat Brandis (scil. ad Arist. p. 227^a 27. 233^a 21. 239^b 5. 250^b 19. 258^a 20. 260^b 7). ipse omnia descripsi Parisiis a. MDCCCLXXXIII, eaque nunc eduntur p. 787—851, nisi quod casu excidit in editione mea scholium ad Arist. p. 254^a 15 sq.: Τοῦτέστι πρὸς τοὺς ἐλέγχους τῶν ἄλλων ὑποθέσεων ἀναλαβόντες αὐτοὺς συνάψομεν περὶ τῆς τετάρτης. ut vero de natura excerptorum constet, addam scholiorum specimina in priores libros:

Arist. B 1 p. 192^b 8 οὐχ' ἀπλῶς πάντων (om. τῶν ὄντων), ἀλλ' ἤτοι κτλ. usque ad νοῦν. Philop. p. 202, 17. 21 (19 τε om., 20 καὶ τὰ ἀπὸ, 21 εἶπεν οἶον om.).

p. 192^b 16 γένος φησιν αὐτῶν τὴν οὐσίαν—κατηγορούμενον. Philop. p. 203, 15. 16.

8 p. 198^b 31 ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῷ σφαίρῳ πάντα λέγων εἶναι (sic) τὰ εἶδη μεμίχθαι

ἐν τῇ α διακρίσει τοῦ σφαίρου ἐν τῇ ἀρ^η τῆς κοσμοποιίας πρὶν τελείως τὰ εἶδη διακριθῆναι ἀπ' ἀλλήλων ὑπο τοῦ νείκους γλ (= γίνεσθαι) τινα ἔλεγεν σύμμικτα ζῶια οἷα καὶ οἱ μῦθοι τοὺς κενταύρους ὑποτίθενται τὰ μὲν ὀπίσω ἵππου ἔχοντα τὰ δὲ πρὸς τῇ κεφαλῇ ἀνός. ὡς δὴ μὴ μόνων τῶν στοιχείων μεμιγμένων ἐν (τῷ) σφαίρῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν μορίων (τῶν) ζῶιων. ἀνδρόπρωρα φησι τὰ ἔχοντα τὰ ἔμπροσθεν ἀνός· πρῶ(ρα) γάρ τὰ ἔμπροσθεν. quae uncis (>) inclusi abscisa sunt. cf. Philop. p. 314, 7 sqq.

p. 199^b 18 τὸ δὲ οὗ ἔνεκα καὶ ἐν τῇ τύχῃ ἐστὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός· ἐλθὼν γάρ τις ἀπὸ ξένης ἐλούσατο· ἀλλ' οὐ τούτου ἔνεκεν ἦλθεν, ἐγένετο μέντοι ὁ πλοῦς ὡς ἔνεκεν τούτου ἔπερ καὶ πεποιήκεν. γράφεται δὲ καὶ λυσάμενος ὃ ἐστὶ λυτρώσμενος· ἐλθὼν γάρ τις ἀπὸ ξένης εὐρών τινα τῶν φίλων ἐν δεσμοῖς ἐλυτρώσατο, ἀλλ' οὐ τοῦ λυτρώσασθαι ἔνεκεν ἦλθεν. cf. Philop. p. 324, 10—23. Brandis Scholl. p. 355^b 3. 4.

Γ 7 p. 207^b 13 habet lemma ἀλλ' οὐ χωριστὸς οὗτος ὁ ἀριθμός, tum Philoponea p. 489, 15—23 Ἐπειδὴ—ἔχει, in quibus, praeter varietatem in apparatu critico enotatam, v. 19 οὕτω καὶ ἀξανομένου habet, v. 21 et 22 γάρ et δὴ om.

F MARCIANUS 227 [Zanetti p. 118, Diels praef. Simpl. Phys. p. XIII], chartaceus s. XIV vel certe XIII exeuntis, foliis constans 436 cm. 26 altis 17 latis. Aristotelis Physica cum Simplicii commentariis in libros I—VI tenent

τλ' εἴ 5'
f. 1—378^r (378^r τέλος τῆς ἀριστο φυσικῆς ἀκροάσεως: ~Γ' K). sequuntur
f. 378^v scholia in Arist. p. 262^a 19 sqq. ὃ λέγει συντόμως τοῦτό ἐστι κτλ.
(horum priora ex Philopono excerpta sunt; comparent enim inter scholia

Parisiensia p. 842, 30 sqq.) numeris instructa α'—μθ'. ad hos numeros pertinet recentioris manus adnotatio f. 374^v summo margine (scil. ad Arist. p. 262^a19) τὰ σχόλια τὰ μετὰ τελευτὴν τοῦ κατεμένου γεγραμμένα ἐντεῦθεν ἄρμωσον ὥσπερ ἡ ἀέις τῶν ἀριθμῶν ἀπαιτεῖ ἐκαστῶ τῶν ἐνταῦθα χωρίων. οἷον τὸ πρῶτον τῷ πρῶτῳ. τὸ δεύτερον τῷ δευτέρῳ καὶ τὰ ἐφεξῆς τοῖς ἐφεξῆς. ἕως τῆς τελευτῆς καὶ τοῦ κατεμένου καὶ τῶν σχολίων. sed de his scholiis fusius dicet Diels in altero Simplicii Physicorum volumine. — postremo f. 382^r sqq. Simplicii habet commentaria in libros VII—VIII usque ad f. 431^r, ubi Simpliciana deficiunt in verbis ἀρχὴ τῆς ἄλλης (sic) κινήσεως (f. 292^r40 Ald.), quibus novus incipit versus, eodemque versu sequuntur Τοῦ φιλοπόνου ἰὼ εἰς τὸ ἐπιλοιπον κτλ., scilicet excerpta Philoponea in Arist. Θ 6^a p. 259^a13—8 p. 262^a2, quae suo loco ex hoc ipso codice post scholia Parisiensia edidi. ad haec rursus scholia pertinent novicii librarii adnotatiunculae f. 372^r (Arist. p. 259^a13) ἕως ὧδε ἔχει τὰ ἐκ τῆς Σιμπλικίου ἐξηγήσεως, et f. 374^r (Arist. 261^b31) ἕως ὧδε τὰ τοῦ Φιλοπόνου. — codicem scripsit Georgius quidam (calami lapsu Gregorium μετωνόμασε Diels p. VII), qui saepe de se mentionem fecit adiectis summo plerumque margine precibus, velut ὑπεραγία δέσποινα ^γθες (θεοτόκος) βοήθει μοι τῷ ἀθλίῳ (vel μοι τῷ σῶ δούλω γεωρ) πρεσβείαις βασιλέως τοῦ μεγάλου etc. scholia in librorum I—VI marginibus ipse Georgius scripsisse videtur praeter pauca quaedam ad libros V—VI, quae recentiori librario debentur scholia in posteriores libros exaranti. putaveram Georgium Philoponum solum excerptisse, recentiorem vero librarium Simpliciana admiscuisse, sed vidi postea in prioribus etiam scholiis Simpliciana inesse: ideo inuile duxi manus distinguere. neglexi, ut par erat, excerpta ex Simplicio, sed, cum non semper ipsa interpretis verba repeterentur, recepi fortasse quaedam utilius abicienda. — Simplicium et Philoponi fragmentum εἰς τὸ ἐπιλοιπον contuli abhinc annos prope decem, reliqua scholia descripsi ineunte vere a. MDCCCLXXXVII. ex his adscribam aliquot ad priores libros pertinentia:

Arist. A 2 p. 184^b15 εἴ τις ζητοῖ τι δῆποτε τὴν μὲν μίαν (sic) ἀρχὴν εἰς τὸ κινούμενον καὶ ἀκίνητον διειλομεν κτλ. καὶ ἄπειρον. Philopon. p. 21, 14—21.

2 p. 185^a7 ὁ ἡράκλειτος ἔλεγεν εἰς ταῦτὰ συνιέναι τόξου δίκην καὶ λόρας τὸ ἀγαθὸν καὶ κακόν, ὃ καὶ θέσιν ἔδωκεν (sic) ὁ φιλόσοφος. ἐνεδείκνυτο δὲ τὴν ἐν τῇ γενέσει τῶν ἐναντίων μίξιν ἐναρμόνιον, ὡς καὶ ὁ πλάτων ἐμνημόνευσεν ἰδὼς λέγων καὶ σικελικάι τινας ὕστερον μοῦσαι ξυνηγόησαν ὅτι συμπλέκειν ἀσφαλέστατον ἀμφο^{τε}. Simplic. p. 50, 10 sqq.

Δ 14 p. 223^b16 πῶς ἀντιμετροῦσιν—κίνησις. ex Philop. p. 782, 28—783, 5, omissis verbis καὶ τοῦ χρόνου p. 783, 2.

ib. 19 διὰ (sic) δύο αἰτίας φησὶν εἶναι—καὶ τὸ γνῶριμον ταύτης μάλιστα. Philopon. p. 783, 13—19 (15 γνωριμώτερον, 16 ἐλάχιστα πασῶν καὶ γνωριμῶ, 17 ἡμερόνυχτον).

ib. 26 διὰ τοῦτο—νομίζεται. Philopon. p. 784, 7—14 (7 ὅτι pro διότι, 10. 11 χρόνος κύκλος τις—ὁ δὲ χρόνος om.).

LAURENTIANUS LXXXVII, 6 [Bandini III 386]. membraneus s. XII G (non XI), foliis constans 327 (non 326) cm. 26 altis 20 latis, optime

servatus si priora tria folia excipias madore et tincis male habita. continet Aristotelis Physicorum librum IV in brevia capita rubris distincta numeris dispersitum, quibus plerumque sine lemmatis (cf. ad p. 496,1) subiciuntur Philoponi commentariorum particulae. Aristotelea diductis litteris scripta sunt. interdum loci etiam Aristotelei intra explicationis ambitum ab Philopono citati iisdem characteribus scripta sunt et seriem capitum Aristoteleorum continuant. hos neglexi, sed, ne lector deciperetur, ad singulos locos adnotavi omitti Aristotelis verba, velut p. 591,16. 734,17 etc. monendum est praeterea ante f. 1 excidisse quaterniones XXII, nam inde ab f. 129^r comparent quaternionum notae λθ' μ' μ' etc., in priore quidem codicis parte ab eo qui paginas coagmentavit abscisae. hinc certa supputatione colligas integrum olim codicem libros III—IV complexum esse. qui supersunt quaterniones XLII octo sunt foliorum praeter extremum (ξδ') qui tres, ν' et νη' qui sex folia continent. codicem (cuius specimen photographicum in *Collezione Fiorentina di Facsimili* propediem dabo) eadem littera G designat in Aristotele Bekkerus: ipse nota G² indicavi recentem correctorem, qui pauca quaedam eaque non magni momenti emendavit vel supplavit. praeter hunc antiquior etiam librarius scripsit scholium ad p. 640,4 sqq., rursus alius omnium recentissimus (olim putavi eundem hunc esse atque codicis emptorem Christophorum de Bondelmontibus; cf. Bandini) appinxit f. 327^v:

σπάρος ἄσαρ ^{ον} ξυλοβάλαμ ^α βαλσαμόκοκκ ^χ κιννάμωμον ^{ος} μαστι κρόκ ἀνὰ ἐξά' ^{γ'} α' ο'
^{η'} ἄλλο ἰσόσταθμος τῶν τοιούτων εἰδῶν ἤτοι ἐξά' ^{γ'} η' ποιοῦσι κοκκία εὐστόμαχα.
 partem codicis Torstrik, totum ipse contuli.

- K MARCIANUS 220 [Zanetti p. 117]. chartaceus s. XV, foliorum 540, ab uno librario eoque imperitissimo scriptus. priora folia (1—232) continent Arist. Physicorum libros I—IV cum Philoponi commentariis; sequuntur f. 233^r Aristotelis libri V—VIII et 289^r Simplicii in hosce libros commentaria (desinunt in verbis ὅφ' ἐνδὲ τοῦ πρώτως συνεχῶς κινουντος γίνε-
 ται), quibus post folium scriptura vacuum subicitur f. 425^r πρόβλου διαδό-
 χου λυγίου στοιχείωσις φυσική, itemque post alia duo folia scriptura vacua f. 440—540 Somnii Scipionis Metaphrasis Planudea. Philoponi commen-
 taria usque ad f. 40 in margine scripta sunt, inde ab f. 41 commentario-
 rum particulae ponuntur post singula capita Aristotelea; idcirco exci-
 derunt in priore parte lemmata fere omnia (at cf. p. 25,12. 29,10 etc.), in altera omisum est constanter primum cuiusque capitis lemma, mire
 decurtata sunt reliqua. magna lacuna absorbit praeterea f. 173^v Philo-
 poni verba p. 579,24—597,4 τριχῆ—εἰπὼν δὲ, fortasse quia integer
 quaternio exciderat in exemplo unde liber manavit. codex est bonae
 notae, quippe qui et lacunas expleat reliquorum non paucas et interpo-
 lationibus vacet. contuli Florentiae.

VATICANUS 1028 [Brandis *Abhandl. der Berl. Akad.* 1831 p. 67 nr. 103], L chartaceus. continet f. 1 Arist. Phys. l. I—VII, f. 38 Platonis Menexenum, f. 45 excerpta Simpliciana in Physica, f. 93 Philoponi commentaria in Phys. l. I—IV, f. 371 ἀλεξάνδρου ἀφροδισεως εἰς τὸ περὶ αἰσθησεως καὶ αἰσθητῶν, f. 411 Iamblichi Protrepticum. scriptus est a compluribus aequalibus vel prope aequalibus librariis, quorum primus exaravit f. 1—44, alter f. 45—92, tertius (primo similis) f. 93—181 (Philop. l. I. II), quartus f. 182—242 (Philop. l. III inde ab p. 349,7 editionis nostrae), quintus (similis ei quem tertium diximus) f. 243—370, sextus septimus et octavus reliqua. codicem accurate contulit et descripsit Augustus Mau vir doctissimus, qui eum saeculo XIII scriptum putat. Torstrikus contra saeculo XV tribuerat. equidem inspexi eum festinanter ante aliquot annos et saeculi XIV esse putavi, quamvis antiquiorem compendiosae et intricatae scripturae speciem referat; neque iniquius de eo iudicaverim, nam certe descriptus est Iamblichi Protrepticus ex codice saeculi XIV (Laurentiano LXXXVI, 3), ut propediem firmissimis demonstrabit argumentis Pistellius in *Museo ital. di ant. class.* vol. III. in libris I—II magna est codicis auctoritas, aliquanto minor in libro III neglegentius scripto, nulla in libro IV. descriptus est enim liber IV ex codice G, ex quo perperam lecto miri saepe errores orti sunt, velut p. 719,22 ὡς pro ἧ visus est sibi legere L; 622,22 τὰ μὲνα G, τα μία ἐν L; 496,14 κέχρηται Torstrikio teste L, nimirum quia in G littera ν foro partim exhausta est. ad hos accedunt et alii errores permulti, quos librarius ultro admisit, ita ut minime mirum sit consentire eum aliquando in talibus cum KM, velut p. 643,17 in omissione vocis ἔσται. nota L² indicat recentiore correctorem.

MARCIANUS 230 [Zanetti p. 118], chartaceus saec. XIV (XV Zanetti), M foliorum 357, a compluribus librariis scriptus. foliis 1—170 continet Philoponi commentaria in Physicorum libros I—IV satis accurate scripta usque ad quaternionem γ' (cuius extrema verba δρώντων συμβάνει ἀζλεγούνται p. 423,8 editionis nostrae), neglegentissime in reliquis. ex hoc codice pendere dixi editionem Trincavellianam in libris I—III (et fortasse ipsi Veneto editori correctiones debentur, quas nota M² indicavi), idque ex ipsa adnotatione nostra critica colligere licet; cf. ad p. 4,19. 12,22. 14,26. 35,29. 425,28. 427,20. 432,17. 24. 433,3 etc. certum est praeterea typothetas Trincavellii ipsum codicem, non apographon. in manibus habuisse: comparent enim in eo signa plumbeo stilo exarata, quibus ἐκθέσεις et extrema cuiusque impressae paginae designantur. cf. R. Schoell in Hermac vol. V (1870) p. 126 sq. sed inde ab quaternione γ' errorum copia deterritus, ut opinor, editor alium sibi comparavit codicem, cuius ope Philoponi verba restitueret; in libro IV autem M penitus deseruit, alium adseivit. qui vero factum sit, ut in Corollario de inani (p. 675,12—695,8) rursus uteretur codice M (idque rursus typothetarum

plumbea signa indicant), equidem ignoro. codicem Florentiam transmissum ipse contuli.

- N VATICANUS 250 [Brandis *Abhandl. der Berl. Akad.* 1831 p. 67 nr. 100], chartaceus s. XV, foliis constans 342 ab uno librario imperitissime scriptis. primum obtinent locum (f. 1—93) Arist. Phys. l. I—IV cum Philoponi commentariis, quae inde ab f. 32 non amplius in margine, sed post singula capita Aristotclea scripta sunt; sequuntur f. 194—238 Aristotelis l. V—VIII, et f. 239 sqq. Simplicii in hosce libros commentaria in fine mutila, ut in codice K. specimina misit Augustus Mau, ex quibus collegi consentire cum constanter cum K et sine damno neglegi posse. nolim tamen conicere alterum ex altero descriptum esse. omittit enim K p. 8,3 καὶ τῆς τελικῆς et τ, 17 prius αὐτοῦ, 24 τ, 14,26 ὅδε, 15,1 sq. γινῶναι—πράγματα, non omittit N; contra p. 7,22 pro γίνεται dedit γὰρ N, omisit K; 22,24—25 οὐ περὶ—όντων itemque 490,18 et 20 ἐνεργεία et δονάμει habet K, omittit N; 491,19 detritum est ε' (= ἔκτω) in N, omisum in K; 786,2 γὰρ K, μὲν γὰρ N etc.
- O LAURENTIANUS LXXXV, 1 [Bandini III 236. Diels praef. Simpl. Phys. p. XII]. post Simplic. Phys. f. 292^v 40 Ald. habet (f. 648^v sqq.) Philoponi excerpta εἰς τὸ ἐπιλοιπον κτλ. ex codice F desumpta, in quibus non pauca evanuerunt lectuque sunt hodie difficiliora. fragmenti Philoponei partem descripsit Christianus Belgerus vir doctissimus, totum ipse contuli.
- P PARISIENSIS 2057 [Catal. Bibl. Reg. II 437], chartaceus saec. XV, forma minori, foliorum 235. continet Philoponi commentariorum libros III—IV initio mutilos, nam ineipit ab p. 339,17 ἀναγκαῖος ἄρα κτλ. in imo margine f. 1^r adnotavit m. rec. λείπεται ἐξ ἀρχῆς τετράδια ἑπτὰ. ἐξήγησις τοῦ τρίτου τῶν φυσικῶν. item f. 233^v τετράδια τῆς βίβλου ταύτης τεσσαρακαίδεκα ὑπολείπονται, ἑπτὰ δὲ ἐξ ἀρχῆς ἀπόλωντο (sic). φύλλα δὲ τῶν σωζομένων τετραδίων σύμπαντα (εἰσὶ deletum) τὰ γεγραμμένα εἰσὶ πέντε καὶ τοιάκοντα πρὸς τοῖς διακοσίοις, et infra αὐτὸν (sic) τὸ βιβλίον ὑπάρχει τῆς τῶν κασομένων ἀγνωστάτης μονῆς. similia iterantur f. 235^v. codex descriptus videtur ex M, quocum plane consentit, velut p. 467,2 παρελθούσης; 585,2 et 15 παρ'; 586,15 sq. ἀκίνητ corr. in ἀκίνητ; 644,6 ὠθεῖσθαι. praeterea p. 468,22 omittit in lacuna τὸ, quod oblitteratum in M esse vidimus; similiter p. 469,4 omittit ἐπὶ nulla tamen indicata lacuna. contra nihil valent discrepantiae velut p. 526,2 οὗ pro οὐ, 4 ὕδατος pro εἶδους sim., vel emendati interdum codicis M itacismi errores. codicem Florentiam transmissum ipse examinaui.

p. 369,5 ἐπιλάβ^τε || 8 ἔτι pro ἔστι || 9 καὶ ἀδύνατον αὐτὴν ἄλλην || 12 Ἄ (= ἔστι) κίνησις ex ἐκίνησις corr. || ὅτι ἔστιν om. || 18 εἰδός τε || 31 ἐνε^γ || 32 ἐτέρα ἐστὶ· αὐτῇ ^ἐ

τὴν || 370,1 ἐν ἑαυτῷ τὸ εὖ ἔχουσα || 5 κινεῖσθαι || ἐν pro οὐ || 7 ἔθεν μὲν || 8 μὲν ἐν τῷ || 11 εἰ pro εἰς || 12 μηδέποτε || 13 γὰρ τοῦ ποιητικοῦ ἡ ||

p. 493,16 δ' pro δεῖ || 18 ἀποσκέψασθαι || 22 ἀλη || 23 δοκεῖ || 26 γένησις || 28 ἡ⁹ (sic) pro εἴη || 494,4 ἡ || 5 μὲν pro δὲ || δὲ pro γάρ || 7 περαίνονται μὲν γάρ || 8 ἀπτεσθαι || 10 τόδε pro τὸ μὴ || 13 τοῦ τυχόντος utrobique primitus || 17. 18 ἐπιφάνεια — ἀπτεται om. (eadem om. M, de quo in adnotatione falsa rettuli) || 19 γὰρ pro δὲ || ὑπετερον || 20 σημαίνει || 21 καινῷ primitus || δὲ om. || 22 πεπερασται || 495,4 αὐτὸν ἀνάγκη || 11⁹ ἀθρόως || 13 τῇ ἀπειρίᾳ || 18 διαίρει δὲ || post 21 τέλος τῆς ἐξηγήσεως τοῦ τρίτου βιβλίου ||

PARISIENSIS 2063 [Catal. Bibl. Reg. II 438], chartaceus s. XIV, et R alia continet et (f. 56—317) Aristotelis Physica ab uno, ut videtur, librario conscripta scholiisque permultis instructa usque ad f. 258^v (Arist. Δ 10 p. 218^b3 περιφορά); cetera alii debentur librario, qui nulla adscripsit scholia praeter pauca quaedam f. 316^vsq. rursus alius librarius, qui pigmento utitur subviridi, scholia scripsit partim Simpliciana partim Philoponea in margine vel inter versus foliorum 56—58 priora tria capita Aristotelea continentium usque ad p. 186^b7. haec enim tria folia extra quaternionum ordinem addita sunt, quo fit ut f. 59^r rursus habeas excerpta Simpliciana et Philoponea ad initium Physicorum spectantia, et f. 60^r rursus incipiant Aristotelis verba inde ab initio primi capituli. post Physica habet codex libros de Caelo usque ad p. 269^b33 (οὐκ ἔστιν), in quibus imo margine folii 316^r legitur possessoris nomen *Fr. Mariano*. ceterum in adnotatione critica ad p. 1,1 falso dixi exstare in hoc codice excerpta ex Philoponi prooemio. specimina miserat Diels (cf. praef. Simplic. Phys. p. XIX), sed codicem ipse denuo examinavi Florentiae. adscribam exempli gratia aliquot scholia, dataque occasione testes etiam adhibebo codices ABC: nota R^a scholia pigmento subviridi scripta indicabo.

Arist. A 1 p. 184^a10 καθολικώτερον τὸ εἰδέναι τοῦ ἐπίστασθαι — μέθοδός ἐστιν ἕξις ὁδοποιητικὴ μετὰ λόγου — ἀρχὰς δὲ καὶ αἷτια ἔτοι ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτὸ λέγει κτλ. (cf. Philop. p. 6,9 sqq.) R^a.

2 p. 185^a24 τοῦτο παράδειγμα τοῦ ἐν ὧς ἐν εἶδει εἶναι τὰ πάντα· τοῦτο δὲ ἀπαρέσκει τῷ Φιλοπόνῳ (p. 36,9)· φησὶ δὲ μᾶλλον οὗτος εἶναι παράδειγμα τοῦ ἐν εἶναι τὰ πάντα τῷ ἀριθμῷ. R^a.

Cf. Philop. p. 5,7 sqq. τετραχῶς ἡ (ἡ habet C: om. R) ἀρχὴ κατὰ Ἀριστοτέλην· ἡ γὰρ τὸ ἐξ οὗ ὧς ἡ ὄλη, ἡ τὸ καθ' ὃ ὧς τὸ εἶδος, ἡ τὸ ὅψ' οὗ ὧς τὸ ποιοῦν, ἡ τὸ δι' ὃ ὧς τὸ τέλος. κατὰ δὲ Πλάτωνα καὶ τὸ πρὸς ὃ ὧς τὸ παράδειγμα, καὶ τὸ δι' οὗ ὧς τὸ ὁργανικόν: ~ ἐπιστῆσαι δὲ αἷτιον ἐστι τοῖς προκειμένοις οἰκτεῖν τὸ τοῦ ὅλου καὶ συνθέτου (sic C: συνθεῖ R), ἀλλ' οὐχὶ τὸ τοῦ καθόλου παράδειγμα· οὐ γὰρ ὧς ἐκ στοιχείων τῶν καθ' ἕκαστα (sic C: ἕκαστον R) σύγκριται τὸ καθόλου ὥσπερ τὸ ὅλον καὶ τὸ σύνθετον κτλ. CR.

Οἱ περὶ Θαλῆν καὶ Ἀναξίμενην καὶ Ἀναξίμανδρον μίαν καὶ κινουμένην ἔλεγον τὴν πρώτην τῶν ὄντων ἀρχήν, Θαλῆς μὲν (μὲν ABR: δὲ C) ὕδωρ, ἐκ τούτου δὲ καὶ κατὰ μεταβολὴν τὰ ἄλλα, ἀέρα φημι καὶ πῦρ καὶ γῆν. ἐκ δὲ τούτων τὰ σύνθετα, Ἀναξίμενης δὲ καὶ Ἀναξίμανδρος καὶ Διογένης κτλ. ABCR.

Δημόκριτος δὲ καὶ Λεόναππος τὰς ἀτόμους καὶ τὸ κενὸν ὑπέθετο (sic A: ὑπετίθετο BR), τὸ τε κενὸν ἄπειρον εἶναι καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ἀτόμους. ἀτόμους δὲ ἔλεγε διὰ σμικρότητα (hæc duo verba deleta in A: om. R: ex B inde ab hoc loco nihil adnotavi) σώματα τινα διὰ σμικρότητα ἀφανῆ καὶ ἀδιαιρέτα διὰ σκληρότητα οἷά ἐστι (εἰσι R) τὰ διὰ τῶν θυρίδων ἐν ταῖς ἀκτῖσι κοινορτώδη φαινόμενα ψήγματα κτλ. ABR.

S PARISIENSIS 1859 nomine tenus mihi notus. adnotavit Torstrikus in-esse excerpta Philoponea, ex iis scilicet quae ad Arist. Θ 6 p. 259^a13—8 p. 262^a2 pertinentia ex codice F edenda curavimus.

T MARCIANUS 219 [Zanetti p. 117], membraneus s. XV, foliorum 357. continet f. 340 sqq. Philoponi fragmentum εἰς τὸ ἐπιλογίζων κτλ. ex F descriptum, ut ex ipsa inscriptione patet: inscribit enim T ἀρχὴ τῆς ἄλλης κινήσεως (sic! cf. F)· τοῦ φιλοπόνου ἰωάννου κτλ. contuli ipse.

V OTTOBONIANUS 32 [Brandis *Abhandl. der Berl. Akad.* 1831 p. 68 nr. 115]. f. 17—29 continet idem fragmentum ex O descriptum; quae enim evanuerunt in O plerumque vel omisit V vel perperam supplevit. fragmenti partem ex hoc codice descripsit Christianus Belgerus, totum accuratissime contulit Gustavus Heylbut amicus.

† ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΥΨΟΜΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ. | IOANNIS GRAMMA|TICI IN PRIMOS QVATVOR ARISTOTELIS DE NATV|RALI AVSCVLTATIONE LIBROS COMENTARIA. privilegio Senatus Vene-*neti cautum est, nequis hosce libros per decennium impune, aut im|primat, aut alibi impressos in hac civitate, vel aliis ueneto imperio subditis vendat.* | MDXXXV. et in calce libri: *Venetis in aedibus Bartholomaei Zanetti Casterzagensis, aere uero, et | diligentia Ioannis Francisci Trineavelli. anno a partu virginis | MDXXXV. Mense Septembri.* sed in inscriptione epistolae ad Casparem Contarenum, quae praefationis obtinet locum, audit editor VICTOR TRINCAVELVS. integram scripturae discrepantiam editionis Venetae in adnotationem criticam recepi, neglectis lemmatum partibus ex edito Aristotele suppletis. plerumque vel typothetae errores exscripsi, non paucos tamen silentio pressi: frequenter enim quae perperam scripta sunt in nonnullis exemplis, emendata sunt in aliis. ex. gr. scriptum est in exemplo quo utor p. 514, 10 recte ἔμπροσθεν et p. 542, 7 perperam πέρυθεν, in alio perperam ἔμπροσθεν et recte πέρυθεν. cf. ad p. 116, 20 etc. libros I—III ex codice M descriptos esse supra monui: in libro IV usus est Trineavellius apographo codicis G, quocum eius editio fere in omnibus consentit: cf. ad p. 496, 6. 497, 5. 511, 16 etc.

Versionum latinarum vidi tria exempla, quorum primum (α) Venetiis apud Octavianum Scottum D. Amadei a. MDLIII impressum Guilelmi Dorothei Veneti theologi interpretis nomen prae se fert; alterum (β) Ve-

netiis a. MDLVIII apud Hieronymum Scotum editum continet Dorothei versionem ab Ioanne Baptista Rasario medico Novariensi in prioribus tantum, ut videtur, paginis correctam; tertium (γ) denique editum Venetiis a. MDLXIX apud Vincentium Valgrisium refert novam Rasarii interpretationem. plura dabit Hoffmannus in Lexico bibliographico: sed neque Hoffmannus neque alii explicant, quo tandem pacto in praefatione ad γ, scripta illa quidem "Venetiis Kal. Quinetil. MDLXIX", ne verbo quidem commemoret Rasarius editionem anni MDLVIII. scribit enim: *huius (sc. Philoponi) ego in quatuor priores libros explanationem cum ab hinc decennium in latinam linguam conuertissem, huc usque me sustinui, ne in apertum proferrem, quod amicus quidam meus magna me spe impleverat, fore, ut reliquos quatuor, qui non extant, ad me mitteret. verum cum videam id longius fieri, quam ut quicquam sit praeterea expectandum, coactus sum, multis efflagitantibus, hanc partem in lucem edere etc.* conicias exemplo β Rasarii nomen falso ab impressore praefixum esse; at inest ipsius Rasarii epistula ("Venetiis, Pridie Calend. Septemb. MDLVII") ad Franciscum Badoarium senatorem, ubi et alia complura in Dorotheum convicia et haec leguntur: *his mensibus in quibus a munere publico, interim dum se calor frangat, vacare nobis licet, institui eos libros Aristotelis legere cum enim permulti iam ad me pertulissent, eos commentarios, quos Ioannes grammaticus in quatuor primos libros conscripserat, ita esse versos, ut pauca a studiosis intelligi posse videantur, putavi mihi suscipiendum laborem, utilem mea quidem sententia graecae linguae ignavis, mihi quidem ipsi non necessarium, ut eos cum graecis coniungerem, et quoad eius fieri a me posset, emendarem, id quod ego quidem sedulo feci etc.* videant igitur alii quomodo haec explicanda sint; equidem addam specimina trium exemplorum, ex quibus patebit quam impudenter in exemplo β restituti dicantur Philoponi commentarii "ad graecorum codicum fidem" (Dorotheus ingenue dixerat se "e vulgatis tantum exemplaribus" vertisse), sublatique errores innu-meri in singulis paginis, "ut plane alia nunc interpretatio videatur."

Philop. p. 1, 3 sqq.

α

Cum duae sint apud Aristotelem Philosophiae partes, una spectatiua contemplatiuaque, altera actiua, contemplatiuae summum studium Aristoteles praesertim adhibuit. hac enim rerum naturam, qua constant cognoscimus. rursus cum contemplatiua in tres partes secetur, in naturalem disciplinam scilicet et rerum diuinarum scientiam, ac mathematicam, circa naturalem disciplinam, tum quia animo naturaeque nostrae cognatior est, tum etiam quod multi ante Aristotelem in theologiam, idest diuinarum rerum cognitionem, mathematicamque summopere laborarunt, qui non ita scientiae de natura inuigilarunt, Aristoteles maxime uersatus est.

β

Cum duae sint ex Aristotelis sententia, Philosophiae partes, una contemplatiua, altera actiua, contemplatiuae summum studium Arist. potissimum adhibuit. hac enim eorum, quae sunt naturam, quia sint, cognoscimus. cum autem contemplatiua in tres partes secetur, in naturalem disciplinam et rerum diuinarum scientiam, ac mathematicam, circa naturalem disciplinam, tum quia naturae nostrae cognatior est, tum etiam quod multi ante Aristo. in diuinarum rerum cognitione, mathematicaue summopere laborarunt, qui non ita scientiae de natura inuigilarunt, Aristoteles maxime uersatus est.

7

Cum duae partes Philosophiae sint ex *Aristo.* sententia, quarum altera in contemplatione rerum, in actione altera uersatur: *Aristoteles* in ea parte, quae contemplationis est, omne suum studium, omnemque operam praecipue posuit: siquidem ea facit, ut rerum naturam, quia sint cognoscamus. cumque philosophia, quae in contemplatione est posita, sit diuisa in partes tres, ut una sit naturalis, altera diuina, tertia mathematica, ipse in naturali potissimum uersatus est, tum quia nostrae sit naturae cognatior: tum uero quia diuinam et mathematicam plerique etiam ante *Aristotelem* diligenter tractauerunt.

Philop. p. 187, 19 sqq.

αβ

Quomodo priuatio sit maleficium his probat. nam cum sit quoddam diuinum, loquitur autem de forma materiali. et ne quis suspicari possit ipsum de primo bono diuino ac appetibile dixisse adiecit huic, alterum contrarium ipsi est. primo autem nihil est contrarium. diuinum igitur appellat formam materialem, diuinum inquam quoniam ab ipso deo procedit, bonum quoque quoniam esse unicuique bonum est. priuationem autem diximus contrarium formae esse, quoniam ipsa est causa cur aliquid non sit, sed si bono aduersatur priuatio, ergo ipsa mala est. materia autem formae non est contraria, quoniam appetit ipsam ut turpe pulchrum, et foemina marem. nam sicut ipsa turpitudine participat dico .s. ipsa priuatione, ita appetit bonum, quoniam ab ipso ornatur et decoratur.

γ

Probat his uerbis, quomodo malum asserat priuatio. nam cum sit inquit, diuinum quiddam, quod ipse formam in materia uocat, ne quis suspicaretur ipsum de primo loqui, ideo dixit, diuinum quoddam, et bonum, et expetendum: cui sane contrarium ait esse: primo autem nihil est contrarium. diuinum ergo hoc loco formam in materia uocat. ac diuinam quidem, quia a deo procedit, quia essentia cuiusque bona est. priuationem autem formae contrariam esse dicimus: quia ipsa causa sit cur res non sit. quod si priuatio est bono contraria, ergo mala priuatio est. at materia non est formae contraria, siquidem materia formam ita desiderat, ut res turpis pulchritudinem, et matrem (sic) foemina. materia enim tanquam turpitudinis particeps, hoc est priuationis, ita pulchritudinem expetit, quoniam ab ipsa ornatur.

IOANNIS PHILOPONI
IN ARISTOTELIS PHYSICORUM
LIBROS TRES PRIORES
COMMENTARIA

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΟΝΟΥ ΕΙΣ ΤΟ Α ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ α 1
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

Δύο μερῶν ὄντων τῆς φιλοσοφίας κατὰ Ἀριστοτέλην, τοῦ τε θεωρη-
τικοῦ καὶ πρακτικοῦ, πρὸς τὸ θεωρητικὸν μάλιστα τὴν πᾶσαν σπουδὴν κατε-
5 βάλετο Ἀριστοτέλης· τούτῳ γὰρ τὴν τῶν ὄντων φύσιν ἢ ὄντα γινώσκωμεν. 10
τοῦ δὲ θεωρητικοῦ εἰς τρία μέρη διηρημένον, τὸ φυσιολογικὸν τὸ θεολογικὸν
καὶ τὸ μαθηματικόν. περὶ τὸ φυσιολογικὸν μάλιστα κατεγένετο ὡς σύστημα
μᾶλλον τῇ φύσει τῇ ἡμετέρᾳ, καὶ ὅτι τὸ μὲν θεολογικὸν καὶ μαθηματικὸν
παρὰ πολλοῖς ἦν καὶ πρὸ Ἀριστοτέλους ἐξειρηγμένα, τὸ δὲ φυσιολογικὸν
10 οὐχ οὕτως. ὅθεν καὶ πλείστας ὁ Ἀριστοτέλης φυσικὰς πραγματείας συνέ- 15
γραψε, καὶ συνδιεῖλε τοῖς φυσικοῖς πᾶσιν ὡς εἰπεῖν πράγμασιν τὸ τῶν
ἑαυτοῦ συγγραμμάτων πλῆθος. ἵνα δὲ τοῦτο δείξωμεν, εὐλογον ἂν εἴη τῶν
παρακολουθούντων τοῖς φυσικοῖς πράγμασιν αἵρεσιν ποιήσασθαι· μαθησά-
μεθα γὰρ οὕτως ὅτι καὶ αἱ τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματεῖαι ἀκολουθοῦσ
15 τοῖς φυσικοῖς συνδιηρέθησαν πράγμασι.

Τὰ μὲν κοινῶς ἅπανι παρακολουθεῖ, τὰ δὲ ἰδίᾳ τισί· καὶ τῶν ἰδίᾳ 20
τισὶ παρακολουθούντων τὰ μὲν τοῖς ἀνθρώποις ἰδίᾳ ὑπάρχει. τὰ δὲ τοῖς ἐν
γενέσει καὶ φθορᾷ· καὶ τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ ὑπαρχόντων τὰ μὲν τοῖς
ὑπὲρ τὴν γῆν ἰδίᾳ ὑπάρχει. τὰ δὲ τοῖς ἐν τῇ γῇ· καὶ τῶν τοῖς ἐν τῇ γῇ
20 ὑπαρχόντων τὰ μὲν ἰδίᾳ τοῖς ἀψύχοις ὑπάρχει, τὰ δὲ τοῖς ἐμψύχοις· καὶ
τῶν τοῖς ἐμψύχοις ὑπαρχόντων τὰ μὲν τοῖς αἰσθητοῖς ἰδίᾳ ὑπάρχει. τὰ
δὲ τοῖς ἀναισθητοῖς. γέγραπται οὖν αὐτῷ περὶ τῶν κοινῶς πᾶσι τοῖς
φυσικοῖς ὑπαρχόντων, ἧτις ἐστὶν ἡ προκειμένη πραγματεία, καὶ περὶ τῶν 25
ἰδίᾳ τοῖς ἀνθρώποις ὑπαρχόντων ἐν τοῖς Περὶ οὐράνου. καὶ περὶ τῶν κοινῇ
25 πᾶσι τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ παρακολουθούντων ἐν τοῖς Περὶ γενέσεως
καὶ φθορᾶς, ἐν δὲ τοῖς Μετεώροις περὶ τῶν ἰδίᾳ τούτοις ὑπαρχόντων γέ-

1 De titulo vide praefationem. prooemium, ex quo pauca quaedam excerpta extant in
codd. Paris. 2063 et Coisl. gr. 166, integrum solus servasse videtur codex M quo de cf.
praefatio 4 πρὸς M: περὶ t 6 θεολογικὸν primitus M 9 γῆν M: λίαν t
13 αἵρεσιν] litterae αἰ foro exhaustae M: διαίρεσιν emendavit Diels 19 τῶν τοῖς ἐν t:
τῶν ἐν τοῖς ἐν M 21 scribe αἰσθητικοῖς

γραπται αὐτῷ καὶ Περί μετάλλων (τοιοῦτο δὲ ἐστὶ καὶ ὁ τῶν Μετεώρων 1°
 τέταρτος), ἐν οἷς περὶ τῶν τοῖς ἀφύχους παρεπομένων ἐδιδάξεν. αἱ δὲ περὶ
 ζώων καὶ φυτῶν πᾶσαι πραγματεῖαι αἱ μὲν εἰσι περὶ τῶν ὡς ἐμφύχους καὶ
 ἀναισθητοῖς παρακολουθούντων, ὡς αἱ περὶ φυτῶν, αἱ δὲ περὶ τῶν ὡς ἐμ- 30
 5 φύχους καὶ αἰσθητικοῖς, ὡς αἱ περὶ τῶν ζώων πᾶσαι πραγματεῖαι καὶ
 ἱστορίαι. τούτοις δὲ αὐτοῖς τοῖς ζώοις τὰ μὲν ὡς ὅλοις παρακολουθεῖ, τὰ
 δὲ τοῖς μέρεσιν αὐτῶν. περὶ μὲν οὖν τῶν ὡς ὅλοις ζώοις παρακολουθούν-
 των ἐν τῇ Περι ζώων διέδιχται, περὶ δὲ τῶν τοῖς μέρεσιν αὐτῶν παρακο-
 λουθούντων ἐν τε τοῖς Περι μορίων ζώων καὶ ἐν τοῖς Περι κινήσεως ζώων.
 10 καὶ τὰ Περι ὕπνου δὲ καὶ ἐγρηγόρευσε. Περι ζωῆς το καὶ θανάτου καὶ τὰ
 παραπλήσια τούτοις εἰς τὴν περὶ ζώων συντείνει θεωρίαν, καὶ προσέτι τὰ
 Περι ψυχῆς. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ πᾶσα περὶ φύσεως τοῦ Ἀριστοτέλους 35
 πραγματεῖα. τὸ δὲ προκείμενον βιβλίον ἐστίν, ὡς εἴρηται, περὶ τῶν κοινῇ
 πᾶσι τοῖς φυσικοῖς πράγμασι παρακολουθούντων, διὸ καὶ ἰδίως Φυσικὴν τὴν
 15 πραγματεῖαν ὠνόμασε. ταῦτα δὲ ἐστὶ πέντε· ὅλη εἰδος τόπος χρόνος κί-
 νησις. καὶ ἐν μὲν τοῖς πρώτοις τέττασι βιβλίοις διδάσκει περὶ τῶν τεσσάρων,
 ἐν δὲ τοῖς τελευταίοις τέττασι περὶ κινήσεως· ποικίλος γάρ ἐστιν ὁ περὶ
 κινήσεως λόγος, καὶ πολλὰ τοῦτο ἐστὶ τὰ παρακολουθήματα. ὅθεν καὶ τὴν
 20 ὅλην πολλὰκις πραγματεῖαν Περι κινήσεως ὀνομάζει, “εἴρηται” λέγων “ἡμῖν 40
 ἐν τοῖς Περι κινήσεως”, τοιούτεστιν ἐν τῇ Φυσικῇ, ἐκ τοῦ μέρους ὅλην πραγ-
 ματεῖαν ὀνομάζων. κατὰ τινας δὲ τῶν φυσικῶν καὶ τὸ κενὸν καὶ τὸ ἄπει-
 ρον πᾶσι παρακολουθεῖ τοῖς φυσικοῖς πράγμασι. Δημόκριτος το γὰρ πάντα
 τὰ φυσικὰ πράγματα συνιστάναι ἔλεγε ἐκ τῶν αἰσθητῶν τε καὶ τοῦ κενοῦ,
 καὶ Ἀναξαγόρας πάλιν ἀπείρους ἐν ἐκάστῳ ἔλεγεν εἶναι τὰς ὁμοιομερείας.
 25 ἀλλὰ καὶ τὰς ἀτόμους ὁ Δημόκριτος ἀπείρους εἶναι ὑπετίθετο· ἀλλ’ ὅτι
 μὲν οὐδαμοῦ δύναται εἶναι τὸ κενὸν δείκνυσιν ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς προκει- 45
 μένης πραγματείας ὁ Ἀριστοτέλης, τὸ δὲ ἄπειρον ὅτι μὲν κατ’ ἐνέργειαν
 εἶναι οὐ δύναται οὐδ’ ὅλον ἅμα ὁμοίως δείκνυσιν, δύναται δὲ μόνον καὶ
 κατὰ μέρη συνεστάναι. εἰσι γὰρ τοιαῦτά τινα ἐν τῷ παντί, α καθόλου μὲν a 1 v
 30 συστῆναι οὐ δύναται, κατὰ μέρη δὲ ὑφίστηκεν. ὥσπερ λέγομεν ὑφίστάναι
 τὴν ἡμέραν οὐ τῷ ὅλῳ ἅμα εἶναι, ἀλλὰ τῷ κατὰ μέρη· ὁμοίως δὲ καὶ
 τὸν αἰῶνα ὑφίστηκεν λέγομεν οὐ τῷ ὅλῳ ἅμα συνεστάναι. ἀλλὰ τῷ
 κατὰ μέρος. πρῶτον μέρος εἶπεν ἢ πάλην ἢ τῶν ἄλλων τι. οὕτως δὲ καὶ
 τὸ ἄπειρον δείκνυσιν πῇ μὲν ὄν, πῇ δὲ οὐκ ὄν· καθόλου μὲν γὰρ οὐκ ἐστὶ 5
 35 δείκνυσιν, κατὰ μέρη δὲ τῷ γίνεσθαι αἰεὶ τὰ πράγματα καὶ ἐπ’ ἄπειρον. ἡ
 δὲ στερέσις παρακολουθεῖ μὲν καὶ αὐτὴ τοῖς φυσικοῖς, οὐ πᾶσι δέ, ἀλλὰ
 τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ μόνοις· ταῦτα γὰρ πέφυκε παρὰ μέρος πῇ μὲν
 τοῦ εἶδους, πῇ δὲ τῆς στερέσεως μετέχειν. περὶ μὲν οὖν τῶν παρακολου-

1 τοιοῦτο 1: τοιοῦτος M: fort. τοιοῦτος 2 τῶν ἐν τοῖς M 5 πραγματεῖαι (sic)
 M et, ut solet, t 16 et 17 τέττασι] ita Mt hic et p. 3,8 cf. 16 v 37 19 λέγων] cf.
 Bonitzii Index Arist. p. 102 b 15. Simplic. p. 4, 15 Diels 26 τετάρτῳ c. 6 sqq.
 29 fort. καὶ ὅλα et v. 34 καὶ ὅλον 31 ἡμέραν M: ἡμετέραν t. contrario errore ἡμέρα
 pro ἡμετέρα dabit r 27 codex K ὅλην scripsi: ὅλη Mt 34 ἐστὶ Mt: immo εἶναι

θούτων τοῖς φυσικοῖς τσαυτα. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ἀνασκευάζει καὶ α 1 v
 τὰς τῶν παλαιότερων περὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν δόξας καὶ διδάσκει περὶ
 τοῦ εἶδους καὶ τῆς ὕλης, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τοῦ εἶδους (διαλέγεται δὲ 10
 καὶ περὶ τῆς ὕλης, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ εἶδους· ἀλλὰ μᾶλλον
 5 ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῆς ὕλης ἥπερ τοῦ εἶδους, ὡς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ
 περὶ τοῦ εἶδους μᾶλλον ἥπερ τῆς ὕλης), ἐν δὲ τῷ τρίτῳ διδάσκει περὶ κι-
 νήσεως καὶ ἀπείρου, ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ περὶ τόπου χρόνου κενοῦ, ἐν δὲ
 τοῖς λοιποῖς τέττασι περὶ κινήσεως καὶ πάντων [καὶ] τῶν παρακολουθούντων
 αὐτῇ. ἀμέλει καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ὁπηγίκα βούλεται ταῦτα τὰ βιβλία
 10 σημάζει οὕτω φησίν, ὅτι “εἴρηται ἡμῖν ἐν τοῖς Περὶ κινήσεως”.

p. 184+10 Ἐπειδὴ τὸ εἰδέναι καὶ τὸ ἐπίστασθαι συμβαίνει περὶ 15
 πάσας τὰς μεθόδους, ὧν εἰσὶν ἀρχαὶ ἢ αἷτια ἢ στοιχεῖα, ἐκ
 τοῦ ταῦτα γινώσκειν.

Ἔθος τῷ Ἀριστοτέλει ἀπὸ τινων κοινῶν ἀξιωματικῶν ἀρχεσθαι τῶν
 15 πραγματειῶν. οὕτω γοῦν καὶ ἐν τῇ Μετὰ τὰ φυσικά ἀπὸ τινος κοινοῦ ὁμο-
 λογήματος ἤρξατο. “πάντες” γάρ φησιν “ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὁρῶνται
 φύσει. σημείον δὲ ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀγάπησις”. καὶ ἐν τῇ Ἀποδεικτικῇ 20
 “πᾶσα διδασκαλία καὶ πᾶσα μάθησις ἐκ προϋπαρχούσης γίνεται γνώσεως”.
 καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς “πᾶσα τέχνη καὶ μέθοδος, ὁμοίως δὲ πράξις καὶ προ-
 20 αῖρσις, ἀγαθοῦ τινος ἐφίεσθαι δοκεῖ”. οὕτως οὖν καὶ ἐν ταῦτα ἀπὸ κοινοῦ
 τινος ἀξιώματος τὴν ἀρχὴν ποιεῖται. ἔστι δὲ τὸ ἀξιῶμα τοιοῦτον· πᾶσα
 ἐπιστήμη ἔχουσα ἀρχάς ἢ αἷτια ἢ στοιχεῖα γινώσκεται γνωσθεισῶν τῶν
 ἀρχῶν καὶ αἰτίων καὶ στοιχείων. ἐπεὶ οὖν, φησί, καὶ τῶν φυσικῶν πραγ-
 μάτων εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἷτια καὶ στοιχεῖα, τότε γνωσόμεθα αὐτὰ ὅταν τὰς 25
 25 ἀρχάς αὐτῶν καὶ τὰ αἷτια καὶ τὰ στοιχεῖα γνῶμεν. ἔστι δὲ ὁ ὅλος συλ-
 λογισμὸς τοιοῦτος· τῆς περὶ φύσεως ἐπιστήμης εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἷτια καὶ
 στοιχεῖα· πᾶσα ἐπιστήμη ἥσπερ εἰσὶν ἀρχαὶ ἢ αἷτια ἢ στοιχεῖα γινώσκεται
 τῶν ἀρχῶν καὶ αἰτίων καὶ στοιχείων ἐγνωσμένων· καὶ ἡ περὶ φύσεως
 ἄρα ἐπιστήμη γνωσθήσεται ἐγνωσμένων τῶν ἀρχῶν καὶ αἰτίων καὶ στοι-
 30 χείων. ὁ μὲν οὖν πᾶς συλλογισμὸς τοιοῦτος, αὐτὸς δὲ διὰ συντομίαν
 τὴν μείζονα μόνον θεῖς πρότασιν, τὴν λέγουσαν ὅτι πᾶσα μέθοδος ἥσπερ 30

5 ὡς t: ὡςπερ M 5 et 6 ἥπερ] fort. ἢ περὶ cl. e 7 v 9 sq. 8 alterum καὶ
 delevi 10 ἡμῖν scripsi: ὑμῖν Mt 11 hinc ad M accedit L 13 γινώσκειν
 L: γνωρίζεν Mt Aristoteles et infra p. 7, 5 14 ἀπὸ κοινῶν τινῶν Mt 15 τῇ
 L: τῷ Mt Μετὰ τὰ φυσικά A 1 p. 980 a 21 17 Ἀποδεικτικῇ] Anal. Poster. A 1
 p. 71 a 1 18 μάθησις διανοητικῇ Aristoteles 19 τοῖς om. Mt Ἠθικῇ
 Nicom. A 1 p. 1094 a 1 καὶ πᾶσα μέθοδος et mox πράξις τε καὶ Mt Aristoteles
 20 post δοκεῖ addit διὸ καλῶς ἀπεφάνετο (sic) τάχαθ' οὗ πάντ' ἐφίεται ex Aristotele L
 22. 23 τῶν ἀρχῶν γνωσθεισῶν traiciunt Mt 23 φησί om. Mt 27 ἥσπερ L: ἥπερ Mt
 28 καὶ τῶν στοιχείων L 30 ὁ μὲν οὖν L: καὶ μένει Mt ὁ συλλογισμὸς Mt
 31 μόνον om. Mt

εἰσὶν ἀρχαὶ ἢ αἰτία ἢ στοιχεῖα γινώσκεται ἐγνωσμένων τῶν ἀρχῶν καὶ α 1v
αἰτίων καὶ στοιχείων, τὴν ἐλάχιστον παραλιμπάνει ὅτι τῆς φυσιολογίας εἰσὶν
ἀρχαὶ καὶ αἰτία καὶ στοιχεῖα. παραλιμπάνει δὲ καὶ τὸ συμπέρασμα, τίθησι
δὲ μόνον τὸ ἀκόλουθον τῷ συμπεράσματι· τὸ μὲν γὰρ συμπέρασμα ἦν 'καὶ
ἡ φυσιολογία ἄρα γνωσθήσεται τῶν ἀρχῶν γνωσθεισῶν'. τὸ τοῦτου οὖν
ἀκόλουθον τίθησι. τοῦτο δὲ ἐστὶν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ φυσιολογία γινώσκεται τῶν
ἀρχῶν γνωσθεισῶν, ὅπερ ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ συνεπεράνθη, πειρατέον διο- 35
ρίσαι τὰς ἀρχὰς τῆς φυσιολογίας. ὁ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης οὕτως, Θεόφραστος
δὲ καὶ ὅλον τὸν συλλογισμόν ἔθηκεν ἐν τῇ ἰδίᾳ. Περὶ φύσεως πραγματείᾳ,
10 παραμυθίας τινὸς ἀξιώσας καὶ τὴν ἐλάχιστον πρότασιν τὴν ὅτιπερ τῆς φυσιο-
λογίας εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἰτία καὶ στοιχεῖα. τοῦτο γὰρ οὐ πρόδηλον. κατα-
σκευάζει οὖν αὐτὴν τοῦτον τὸν τρόπον· τὰ φυσικὰ, φησί, πράγματα ἢ σώ-
ματὰ ἐστὶν ἢ ἐν σώματι τὸ εἶναι ἔχει, οἷον αἱ ῥοπαὶ καὶ αἱ δυνάμεις καὶ
τὰ ὅμοια· πάντα δὲ τὰ σώματα καὶ τὰ ἐν σώματι τὸ εἶναι ἔχοντα σύνθετά 40
15 ἐστὶ (καὶ ὅτι μὲν τὰ σώματα σύνθετα πρόδηλον. συνθέτους δὲ φησι καὶ
τὰς δυνάμεις τὰς ἐν ὑποκειμένοις τοῖς σώμασι τὸ εἶναι ἔχουσας καὶ ἀπλῶς
πάντα τὰ ἐν ὑποκειμένῃ εἴδῃ, πρῶτον μὲν τῷ ἐκ γενῶν εἶναι καὶ διαφο-
ρῶν, ἔπειτα εἰ καὶ κατὰ τὸν ὀριστικὸν λόγον θεωρούμενα ἀπλᾶ ἐστὶν, ἀλλ'
ὁ ὀριστικὸς λόγος οὐκ ἐν ὑπάρξει, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ ἐπινοίᾳ τὸ εἶναι ἔχει.
20 ὥς μέντοι ἐνυπόστατα ὄντα μετὰ τοῦ ὑποκειμένου θεωρεῖται· ἡ γὰρ ἐνερ-
γεία οὕσα ὅψις οὐκ ἐστὶν αὐτὴ ἡ δύναμις. μόνον, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὀπτικοῦ
πνεύματος. ἄλλως τε οἱ φυσικοὶ ὥς φυσικὰ καὶ ἐν ὑπάρξει πράγματα αὐτὰ 45
θεωροῦντες μετὰ τοῦ ὑποκειμένου αὐτὰ θεωροῦσιν. ὁ γὰρ ὀριστικὸς αὐτῶν,
ὥς εἶπον, λόγος ἐν μόνῃ τῇ ἐπινοίᾳ τὸ εἶναι ἔχει· ταύτῃ δὲ οὐδὲ ἰδέας
25 αὐτῶν εἶναι βούλεται ὁ Ἀριστοτέλης τῷ τὰ φυσικὰ εἶδη μὴ ὑφίστασθαι
ἐξηρηγμένα σωματίων, ἀλλ' ἐν φιλῇ μόνον εἶναι ἐπινοίᾳ. ἄλλως τε οὐδὲν
διόισαι ταῦτα τοῦ εἶδους τοῦ σώματος. ὥσπερ οὖν καὶ τοῦτο κατὰ μὲν τὸν
ἴδιον λόγον ἀπλοῦν ἐστὶ, τὸ τριχῇ λέγω διαστατόν, πρὸς μέντοι τὴν ὑπαρξίν
αὐτοῦ χρεῖα καὶ τῆς ὕλης, καὶ οὕτω λοιπὸν τὸ ἐν ὑπάρξει σῶμα οὐκ
30 ἐστὶν ἀπλοῦν, ἀλλὰ σύνθετον ἐξ ὕλης καὶ εἶδους, οὕτω καὶ πρὸς τούτων ἔχει 50
κατὰ μὲν γὰρ τὸν ἴδιον αὐτῶν λόγον θεωρούμενα ἀπλᾶ ἐστὶν, ὅταν μέν-
τοι ὥς ὑπάρχοντα καὶ ἐνεργείᾳ αὐτὰ ὄντα θεωρήσωμεν. μετὰ τοῦ ὑποκει-
μένου σώματος αὐτὰ θεωροῦμεν. καὶ οὕτως οὐχ ἀπλᾶ ἐστὶν. ἀλλὰ σύν-
θετα), εἰ τοίνυν τὰ φυσικὰ πράγματα ἢ σώματὰ ἐστὶν ἢ ἐν σώματι τὸ εἶναι
35 ἔχει, ταῦτα δὲ σύνθετα, τὰ φυσικὰ ἄρα πράγματα σύνθετά ἐστι. πάντα

2 ὅτι (ante τῆς) Mt: ὅπερ L: malim ὅτιπερ cl. v. 10 et p. 16,3 et 6, 3r26, 5v49, i 3v13,
k 2v26, m 7r3 et 15, 8v51, 9r6 al. 4 ἀκόλουθον Mt at cf. p. 9,1 5 τὸ τοῦτου
L: τοῦτου Mt 6 γινώσκεται om. L 8 οὖν om. L cf. p. 7,13 Θεόφραστος]
cf. Simplic. p. 9,7 9 πραγμάτων primitus L 13 οἷον L: οἷα Mt 17 εἶδει
et mox τὸ ἐκ L 19 ὁ om. L ἐν ὑπάρξει L: ἐν ὑπάρξει (oblitter.) M: ἐνυπάρχει t
22 τε L: τε καὶ Mt 24 δὲ (ante οὐδὲ) om. Mt 25 εἶναι (post αὐτῶν) om. L
29 καὶ τῆς ὕλης om. Mt 33 θεωροῦμεν operarum errore t 35 τὰ (post σύνθετα)
om. L ἄρα πάντα πράγματα Mt

δὲ τὰ σύνθετα στοιχεῖα καὶ αἷτια καὶ ἀρχάς ἔχει· τὰ γὰρ ἀπλᾶ τοῦ συν- a 1
θέτου ἐστὶ στοιχεῖα· τὰ φυσικὰ ἄρα πράγματα ἀρχάς καὶ αἷτια καὶ στοιχεῖα
ἔχει. οὕτω μὲν οὖν τὴν ἐλάττωνα κατεσκεύασε πρώτασιν· ἥ προσθεῖς τὴν a 2
μεῖζονα, ὅτι πᾶν ὃ ἔχει ἀρχάς ἢ αἷτια ἢ στοιχεῖα γινώσκεται τούτων
5 ἐγνωσμένων, οὕτω συναίγει ὅτι τὰ φυσικὰ ἄρα πράγματα γινώσκεται τῶν
ἀρχῶν ἐγνωσμένων.

Ἀρχάς δὲ τῶν πραγμάτων πάντων Πλάτων μὲν ἐξ φησιν εἶναι, ὕλην,
εἶδος, ποιητικὸν αἷτιον, παραδειγματικόν, ὀργανικόν, τελικόν· καὶ καλεῖ τὴν
μὲν ὕλην ἐν ᾧ (μητέρα γὰρ αὐτὴν καλεῖ καὶ δεξαμενὴν καὶ τιτηνὴν), τὸ
10 δὲ εἶδος ὃ (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐκάστου τῶν πραγμάτων χαρακτηριστικόν, 5
οὐχ ἢ ὅλη μία καὶ ἢ αὐτὴ οὐσα πάντων), τὸ δὲ ποιητικόν ὕφ' οὗ, τὸ
ὀργανικόν δι' οὗ, τὸ παραδειγματικόν πρὸς ὃ, τὸ τελικόν δι' ὃ. τούτων δὲ
τῶν βέ τὰ μὲν τρία συναίτια καλεῖ, τὰ δὲ τρία αἷτια· τὸ μὲν γὰρ ποιη-
τικόν καὶ τὸ τελικόν καὶ τὸ παραδειγματικόν αἷτια καλεῖ ὡς ἐξηρημένα
15 καὶ κύρια ὄντα τῆς ἑαυτῶν ἐνεργείας, τὴν δὲ ὕλην καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ
ὀργανον συναίτια, διότι μὴ ἔστι κύρια τῆς ἑαυτῶν ἐνεργείας. ὁ μὲν οὖν
Πλάτων, ὡς εἶπον, ἐξ φησιν εἶναι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης 10
τέσσαρας, ὕλην, εἶδος, ποιητικὸν αἷτιον, τελικόν· τὸ γὰρ ὀργανικόν καὶ παρα-
δειγματικόν ὡς φυσιολόγος παρήκεν (οὐ γὰρ πρὸς παράδειγμα ἢ φύσει ποιεῖ·
20 ζῶν γὰρ τις οὐσα οὕτω ποιεῖ, οὐχὶ δὲ γνῶσας τις ὡς ὁ νοῦς). ὡς οὖν φυ-
σικὸς τοῦ παραδειγματικοῦ καὶ τοῦ ὀργανικοῦ αἷτιου οὐ μεμνήσεται· ἔστι γὰρ
καὶ φυσιολογεῖν θεολογικῶς, ὡς ὁ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ περὶ τῶν ἐξηρη-
μένων αἷτιων τῶν φυσικῶν πραγμάτων διαλεγόμενος, καὶ θεολογεῖν φυσικῶς,
ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μετὰ τὰ φυσικὰ ἐκ τῶν φυσικῶν πραγμάτων
25 τὴν διδασκαλίαν τῶν θείων ποιούμενος. ὁ οὖν τοιοῦτος φυσιολόγος, λέγω 15
ὃν ὁ περὶ τῶν συντεταγμένων αἷτιων τοῖς φυσικοῖς πράγμασι διαλεγόμενος,
οὔτε τοῦ παραδειγματικοῦ αἷτιου δεήσει διὰ τὴν εἰρημένην αἷτιαν, οὔτε
τοῦ ὀργανικοῦ διὰ τὸ κοινῶς περὶ πάντων τῶν φυσικῶν αἷτιων καὶ τῶν
πρωτίστων ποιεῖσθαι τὸν λόγον. εἰ μὲν γὰρ περὶ τινος φυσικοῦ ἦν αὐτῷ
30 ὁ λόγος, ὥσπερ τυχὸν τοῖς ἰατροῖς περὶ τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων, ἡδύ-
νατο λέγειν ὄργανον εἶναι τῆς φύσεως τὰς κράσεις τυχὸν ἢ τὸ ἔμφυτον

1. 3 τὰ γὰρ ἀπλᾶ—στοιχεῖα ἔχει L: om. Mt 4 ἀρχάς L: ἀρχὴν Mt 7 ἀρχάς δὲ]
hinc ad LM accedit K qui δὲ om. πλάτων μὲν LMt: ὁ μὲν πλάτων K [Πλάτων]
cf. infra g 1 r 18 sqq. Simplic. p. 3, 18. Porphyrius ap. Simplic. p. 10, 32 9 μητέρα
γὰρ κτλ. cf. Tim. p. 49A, 50D, 51A, 52D, 53A etc. γὰρ (post μητέρα) LMt: δὲ K
καλεῖ post τιτηνὴν ponit K δεξαμενὴν L τιτηνὴν libri hic et e 5 r 3, 32: τιθῆναι
Plato cf. h 6 v 42, 8 r 14, n 5 r 11 14 τὸ (αὐτο τελικόν) om. K 16 ὄργανον libri:
immo ὀργανικόν. idem error in plerisque Simplicii libris p. 318, 20 διότι μὴ ἔστι LMt:
διὰ τὸ μὴ εἶναι K cf. ad p. 12, 11, at de μὴ vocis usu cf. a 5 v 19 διότι—μὴ ἔλεγεν, b 3 v 24
διότι μὴ ἔχει etc. 17 Ἀριστοτέλης] cf. Metaph. A 3 p. 983^a26, Phys. B 3 p. 194^b23
18. 19 παραδειγματικόν] τὸ ραδειγματικόν (sic) L 20 ὡς οὖν K: ὁ οὖν τοιοῦτος (ex
v. 25) LMt 21 μεμνήσεται LMt: μέμνηται K 21. 22 γὰρ καὶ] καὶ γὰρ K
23 αἷτιων K qui paulo post πραγμάτων om. 24 τῇ] τοῖς K τὰ iterat M: om. L
30 σωμάτων] πραγμάτων K. σῶμα et πρᾶγμα haud raro confunduntur velut f 4 v 22, 5 r 41 al.

τασιν παρῆκε τὴν ἐλάττωσιν καὶ τὸ συμπέρασμα. καίτοι οὖν εὐδὺς ἐν προ- a2r
 σμίοις ἡ μετὰ τὴν πρότασιν· διόπερ, ὡς σαφέστερον ἐπιστήσωμεν τῷ λόγῳ
 μένῳ, δεῖ τὸν ἐπειδὴ σύνδεσμον ἀφαιρῆναι καὶ οὕτως τὸ ῥητὸν ἀναγρῶναι·
 τὸ εἰδέναι καὶ τὸ ἐπίστασθαι συμβαίνει περὶ πάσας τὰς μεθόδους.
 5 ὧν εἰσὶν ἀρχαὶ ἢ αἷτια ἢ στοιχεῖα, ἐκ τοῦ ταῦτα γνωρίζειν. οὕτω
 γὰρ σαφέστερα ἢ καθόλου πρότασις. ἢ οὕτως· ‘περὶ πάσας τὰς μεθόδους, ὧν
 εἰσὶν ἀρχαὶ ἢ αἷτια ἢ στοιχεῖα, τὸ εἰδέναι καὶ τὸ ἐπίστασθαι συμβαίνει ἐκ
 τοῦ ταῦτα γνωρίζειν’. εἰτα λαβόντας τὸν ἐπειδὴ σύνδεσμον προσθεῖναι
 ἔξωθεν τῇ ἐλάττωσι προτάσει· ‘ἐπειδὴ οὖν καὶ τῶν φυσικῶν πραγμάτων
 10 εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἷτια καὶ στοιχεῖα, καὶ τὰ φυσικὰ ἄρα γνωστόμεθα ἐκ γνωστός 15
 τὰς ἀρχὰς αὐτῶν καὶ τὰ αἷτια καὶ τὰ στοιχεῖα’. εἰτα λοιπὸν τὸ ἀκολου-
 θοῦν τῷ συμπεράσματι ἀναγρῶναι, τὸ δῆλον οὖν ὅτι καὶ τῆς περὶ φύ-
 σεως ἐπιστήμης καὶ τὰ ἔξης. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς τοῦ ῥητοῦ συν-
 τάξεως. τὸ μέντοι εἰδέναι καὶ τὸ ἐπίστασθαι τινὲς οὐκ ἐκλαμβάνουσιν
 15 ὡς ταῦτ’ ὀληοῦν, ἀλλὰ τὸ μὲν εἰδέναι ἐπὶ τῆς ἀπλῆς γνώσεως τῆς ἀνευ
 ἀποδείξεως, τὸ δὲ ἐπίστασθαι ἐπὶ τῆς μετὰ ἀποδείξεως. οἱ δὲ ἐκ παραλ-
 λήλου ἄμφω λαμβάνουσιν ὡς ταῦτ’ ὀληοῦντα. καὶ ὁ Πλάτων δὲ τὸ εἰ- 50
 δέναι κατὰ τῆς ἀκριβεστάτης καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως ἄγει· ἐν γὰρ
 τῷ Φαίδωῳ φησι· “τὸ γὰρ εἰδέναι τοῦτό ἐστι λαβόντα τοῦ ἐπιστήμην
 20 ἔχειν καὶ μὴ ἀποβελγμέναι”. ὧν εἰσὶν ἀρχαὶ ἢ αἷτια ἢ στοιχεῖα.
 εἰ μὲν τὸν ἢ σύνδεσμον διαζευκτικὸν λάβωμεν, καθολικωτέρα καὶ ἐπὶ
 πλείονων γίνεται ἢ πρότασις· τὰ γὰρ μὴ φυσικὰ ἀλλὰ λογικὰ καὶ νοερά
 ἀρχὰς μὲν ἔχει καὶ αἷτια, στοιχεῖα δὲ οὐκ ἔχει· ἐὰν δὲ παραδιαζευκτικὸν
 λάβωμεν τὸν ἢ ἀντὶ τοῦ καί, ἐπὶ τῶν φυσικῶν μόνων χωρήσει ὁ λόγος,
 25 ὧν εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἷτια καὶ στοιχεῖα. στοιχεῖα γὰρ μόνων εἰσὶ τῶν συν- a2v
 θέτων πραγμάτων, ταῦτ’ οὖν εἰπεῖν τῶν φυσικῶν. στοιχεῖον γὰρ ἐστὶ τὸ
 συγκατατεταγμένον τῷ πράγματι δ καὶ μέρος τοῦ συνθέτου γίνεται, μέρος
 δὲ οὐχ οὔτ’ εἰσι τὰ κυρίως μέρη ὁμοιομερῆ τε καὶ ὁργανικά· ταῦτα μὲν
 γὰρ ἰδίαν ἔχει περιγραφὴν τε καὶ ἐνέργειαν, καὶ ἕκαστον αὐτῶν μέρος τι
 30 τοῦ συνθέτου ἀπειλήφει, τὰ δὲ στοιχεῖα ὅλα δι’ ὅλων αὐτῶν καὶ διὰ τοῦ
 συνθέτου καχώρηκεν, ὡς μηδὲν αὐτοῦ εἶναι σημείον δ μὴ τῶν στοιχείων 5
 μετεἰληφεν. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν τῆς ἀρχῆς ὄνομα καθολικώτερον (φέρεται γὰρ
 καὶ ἐπὶ τοῦ εἶδους καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ καὶ τελικοῦ

1	καίται οὖν K: ἔστι γοῦν L: ἔστιν οὖν Mt	3	ἐπειδὴ] ἐπεί K	και (ante οὕτως)
iterat initio versus K	5. 6 οὕτω γὰρ – πρότασις in erasis M	6	καθόλου] καθά K	
γίνεται πρότασις L	8 λαβόντα K	9	και (ante τῶν) om. L	12 οὖν om. Arist.
(cf. p. 8, 27)	13 οὖν om. L	15	ἀπλανῆς (sic) M	15. 16 ἀνευ ἀποδείξεων L
17 λαμβάνουσι (om. ὥς) t	19 Φαίδωνι p. 75 D	λαβόντα K: λαμβάνοντα LMt		
του Plato: τοῦ LK: τὸ Mt	20 ἀποβεβηκέναι K: ἀπολωλεκέναι Plato	21	δια-	
ξευκτικὸν om. K	22 γίνεται om. K	23	παραδειγματικὸν L	24 τὸν
	25	26	27	28
σύνδεσμον (ut v. 21) L	μο χωρί K	25 αἱ ἀρχαὶ Mt	μο K	26 ἐστὶ
om. K	28 εἰσι] ἐστὶ K	29 τε (post περιγραφὴν) om. L	30 ἀπλήρησεν K	
31 σημειὸν om. L	31. 32 μὴ τὸ στοιχεῖον μετήληφεν K			

καὶ τῶν λοιπῶν), τὸ δὲ αἷτιον καὶ τὸ στοιχεῖον μερικιώτερά ἐστι, τὸ μὲν α 2^ν
αἷτιον ἐπὶ τῶν κεχωρισμένων τοῦ ἀποτελέσματος ἀρχῶν τῆς τε ποιητικῆς
καὶ τῆς τελικῆς καὶ ἐπὶ τῆς παραδειγματικῆς τε καὶ ὀργανικῆς, τὸ δὲ
στοιχεῖον ἐπὶ τῶν συγκατατεταγμένων φέρεται ἀρχῶν, τοῦ εἶδους λέγω
5 καὶ τῆς ὕλης, ἃ καὶ μέρος τοῦ ἀποτελέσματος γίνεσθαι. οὐχ οὕτω δὲ μέ- 10
ρος ὡς τὰ ἀνομοιομερῆ λεγόμενα ἢ τὰ ὁμοιομερῆ, ἀλλ' ὡς συμπληρωτικὸν
τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος. τίνι δὲ διαφέρει μέρος στοιχείου εἵπομεν.

p. 184a12 Τότε γὰρ οἰόμεθα γινώσκειν ἕκαστον, ὅταν τὰ αἷτια
γνωρίσωμεν τὰ πρῶτα καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς πρώτας καὶ μέχρι τῶν
10 στοιχείων.

Ἀρχὰς πρώτας φησὶ καὶ αἷτια ἥτοι ἵνα ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἀρχῶν
ἀρξώμεθα, καὶ οὕτω μέχρι τῶν προσεχέστατων κατέλθωμεν (τῷ γὰρ ὄντι 15
τότε ἀκριβῶς ἕκαστον γινώσκμεθα. ἦσαν καὶ τὰς πρωτίστας ἀρχὰς αὐτοῦ
γινώμεν καὶ τὰς μέσας καὶ τὰς προσεχεῖς καὶ συγκατατεταγμένας, ὅπερ
15 ἐδήλωσε διὰ τοῦ εἰπεῖν καὶ μέχρι τῶν στοιχείων. καὶ γὰρ τὸ προ-
σεχές ποιητικὸν αἷτιον τῶν φυσικῶν πραγμάτων, αὐτὴ λέγω ἢ φύσις, συγ-
κατατέτακται τῷ πράγματι καὶ στοιχεῖον αὐτοῦ ἐστὶ δι' ὅλου αὐτοῦ διήκουσα),
ἢ ἀρχὰς πρώτας τὰς ἐκάστου πρώτας ἀκουστέον· τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς
ἐδήλωσεν εἰπὼν· τότε γὰρ γινώσκμεθα ἕκαστον. γινώσκμεθα γὰρ τὰ ἐν
20 μετεώροις συνιστάμενα, ὅταν τὰς αὐτῶν πρωτίστας ἀρχὰς ὡς μετεώρων γινώ- 20
μεν, ὅτι ὕλην μὲν ἔχει τήνδε, εἶδος δὲ τήδε, ποιητικὸν δὲ αἷτιον τήδε, καὶ
τελικὸν ὁμοίως· τὸ γὰρ τὴν πρωτίστην ὕλην γινῶναι οὐκ ἔστιν ἀπλῶς ὡς
μετεώρων ἀρχὰς γινῶναι, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς σωμάτων. ὅταν οὖν τὰς ἐκάστου
ἰδιαζούσας ἀρχὰς γινώμεν ποιητικὰς τε καὶ τελικὰς, ἀφικώμεθα δὲ καὶ μέχρι
25 τῆς τῶν στοιχείων αὐτῶν γνώσεως, τῆς τε ἰδίας αὐτῶν φημι ὕλης καὶ τοῦ
εἶδους, τότε τῷ ὄντι τὴν ἀκριβῆ ἐκάστου γινώσιν ἐξομεν.

p. 184a14 Δηλονότι καὶ τῆς περὶ φύσεως ἐπιστήμης πειρατόν 25
διορίσαι.

Εἵπομεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης τὸ συμπέρασμα τοῦ συλλογισμοῦ παρείς,
30 ὅπερ ἦν 'τὰ φυσικὰ ἄρα πράγματα γινώσκειται ἐγνωσμένων τῶν ἀρχῶν', τὸ

1 τὸ (ante στοιχεῖον) om. L μὲν γὰρ fortasse recte L 2 ἐπιτελέσματος K
3 καὶ τῆς τελικῆς om. K τε (post παραδειγματικῆς) om. K 5 ἃ om. superser. L
6 ὡς τὰ ὁμοιομερῆ ἢ τὰ ἀνομοιομερῆ (om. λεγόμενα) L 7 τίνι—εἵπομεν om. K
8 lemma om. K 11 ἀρχὰς τὰς πρώτας (ex lemmate) L πρωτίστων] τίστων
(sic) K 12 κατέλθωμεν K 13 αὐτοῦ ἀρχὰς Mt 17 αὐτοῦ (ante ἐστὶ) om. K
18 ἢ ἀρχὰς πρώτας om. K τὰς] τοῦ L 20 αὐτῶν] οὗτ (sic) M 23 ὅτε οὖν K
24 τε (ante καὶ) om. K qui mox ἀφικώμεθα 26 γινώσκων L 27 lemma om. K
28 διορίσασθαι (cf. p. 9, 2) ex Aristotele f, qui ex eodem addit πρῶτον τὰ περὶ τὰς ἀρχὰς.
hunc editionis Trineav. morem pleniora semper lemmata ex edito tum Aristotele ex-
hibendi semel notasse satis erit

ἀκλόουθον τῷ συμπεράσματι τίθῃσι. τοῦτο δὲ ἐστὶν ὅτι εἰ τὰ φυσικά γινώσκειται τῶν ἀρχῶν ἐγνωσμένων, πειρατέον δηλονότι διορίσασθαι περὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν τοῖς γε ταῦτα γινῶναι βουλομένοις.

p. 184^a16 Πέφυκε δὲ ἐκ τῶν γνωριμωτέρων ἡμῶν ἡ ὁδὸς καὶ σα- 30
5 φεστέρων ἐπὶ τὰ σαφέστερα τῇ φύσει καὶ γνωριμώτερα.

Εἰρηκῶς ἐν τῷ προτέρῳ προσιμῶ, ὅτι τὴν περὶ φύσεως ἐπιστήμην οὐκ ἄλλως ἔξομεν ἢ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ἐγνωκότες (τὰ γὰρ φυσικά, φησί, πράγ- 35
ματα ἔχουσιν ἀρχὰς ἢ αἰτία ἢ στοιχεῖα· πᾶσα δὲ μέθοδος ἀρχὰς ἔχουσα ἢ αἰτία ἢ στοιχεῖα γινώσκειται τῶν ἀρχῶν ἐγνωσμένων· τὰ φυσικά ἄρα
10 πράγματα γινώσκειται τῶν ἀρχῶν ἐγνωσμένων), νῦν βούλεται εἰπεῖν τίς ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς τῶν ἀρχῶν γνώσεως. Ἰστέον οὖν ὅτι αὐτὸς εἶπεν ἐν τῇ Ἀποδεικτικῇ, ὅτι δύο τρόποι εἰσὶ τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως, πρῶτος μὲν ὁ ἀποδεικτικὸς, δεύτερος δὲ ὁ διδασκαλικός, οὗτοι δὲ ἀντιπεπονηθῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους. ὁ μὲν γὰρ ἀποδεικτικὸς ἐκ τῶν πρώτων τῇ φύσει καὶ
15 ἀρχικωτέρων ἀποδείκνυσι τὰ δεύτερα, ὁ δὲ διδασκαλικός, ἀποδεικτικὸς τις ὢν καὶ αὐτός, κατὰ δεύτερα μέτρα ἀποδείξεως ἐκ τῶν ὑστέρων τῇ φύσει τὰ πρότερα ἀποδείκνυσιν, ὃν καὶ τεκμηριώδη καλεῖ. οἷον εἴ τις ἰδὼν κα-
20 πνὸν εἴποι πῦρ εἶναι ἐνταῦθα· ἐκ γὰρ τοῦ τῇ φύσει ὑστέρου τὸ πρότερον κατεσκεύασε. κεχρήμεθα δὲ τούτῳ τῆς διδασκαλίας τῷ τρόπῳ ἐπὶ τινων τῷ μὴ δύνασθαι τῷ προτέρῳ τε καὶ ἀποδεικτικωτέρῳ χρήσασθαι διὰ τὸ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων πολλάκις οὕτως ἔχειν, ἢ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἀρχι-
25 κώτερα, ἢ διὰ τὸ ἔχειν μὲν, ἀσαφέστερα δὲ ἡμῶν εἶναι καὶ ἀγνωστότερα. 45 οὕτω γοῦν καὶ αὐτός ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ βουλόμενος ἀποδείξει ὁποῖόν τι ἐστὶ τὸ τῆς σελήνης σχῆμα. ἐκ τῶν φωτισμῶν αὐτῆς κατεσκεύασεν ὅτι σφαιρικόν. φαίνεται γὰρ γινόμενη δις μηνοειδής, δις διχότομος, δις ἀμφι-
30 κυρτος, ἀπαξ πανσέληνος· τούτους δὲ τοὺς φωτισμοὺς ἀδύνατον ἄλλω τινὶ σχήματι ἢ τῷ σφαιρικῷ ὑπάρξαι. ἐνταῦθα οὖν τεκμηριωδῶς ἐκ τῶν ὑστέ-
ρων τῇ φύσει, τῶν φωτισμῶν λέγω, τὸ τῇ φύσει πρότερον τὸ σχῆμα ἀπέ-
δειξε, δέον ἐκ τοῦ δεῖξαι ὅτι ἐκ τῆς πέμπτης ἐστὶν οὐσίας διὰ τοῦτο ἀνάγκη
30 σφαιρικὴν εἶναι (ἀδύνατον γὰρ αἰετὶν τι σῶμα εἶναι μὴ σφαιρικὸν ὄν), 50
εἴτα ἐκ τοῦ σφαιρικὸν τὸ σῶμα εἶναι τῆς σελήνης διὰ τούτου δεῖξαι, ὅτι

3 γινῶναι om. L 4 lemma om. K 7 ἐγνωκότες (hoc de librarii more ἐγνωκότες est) K 8 πᾶσα (om. δὲ) μέθοδος ἀρχὴν L 9. 10 τὰ φυσικά ἄρα—ἐγνωσμένων om. Mt 11 αὐτὸν K 12 Ἀποδεικτικῇ] cf. Anal. Post. A 1. Simplic. p. 15, 15 sqq.
15 ἐνδείκνυσι L: δείκνυσι K τις om. L 16 κατὰ τὰ L δευτέρα err. typ. t
17 δείκνυσιν K 18 ὅτι πῦρ ἐστὶν K 20 ἀποδεικτικωτέρῳ τε καὶ προτέρῳ Mt
21 οὕτω Mt 22 εἶναι] ἐστὶ K 23 Περὶ οὐρανοῦ B 11 p. 291^b18 sqq. 24 τι] τέ L
25 γινμένη err. typ. t μονοειδής L δις (ante διχότομος) om. su-
perscr. L² 26 ἀδύνατον K 27 τῷ] τὸ K 28 τὸ (post πρότερον) om. K
30 εἶναι (ante μὴ) om. K 31 τὸ σῶμα L: σῶμα (om. τὸ) K Mt

ἀνάγκη πᾶσα οὕτω φωτίζεσθαι. τοῦτο γὰρ ἦν ἀκολουθώτερον τῷ ἐκ τῶν ἀρχι- a 2^v
 κωτέρων κατασκευάζειν τὰ ὑστερα. ἀλλ' ἐπειδὴ γνωριμώτεροι ἡμῖν εἰσιν
 οἱ τῆς σελήνης φωτισμοὶ τοῦ σχήματος αὐτῆς, καὶ τοῦτο τῆς οὐσίας, εἰκό-
 τως ἐκ σαφεστέρων τὰ ἀσαφέστερα κατασκευάζει. ἀλλὰ καὶ ὅταν περὶ τῶν
 5 καθολικωτέρων γενῶν διδάσκων ἐκ τῶν ὑστέρων τῇ φύσει διδάσκη περὶ
 αὐτῶν, ὑπογράφας καὶ οὐχ ὀρισμοὺς αὐτῶν ἀποδιδοὺς, ἣ ὅταν περὶ τῆς a 3^r
 ὕλης κατὰ ἀφαίρεσιν διδάσκη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἀρχεϊούστερα αὐτῶν ἀνάγκη
 ἐκ τῶν ὑστέρων τῇ φύσει τὴν περὶ αὐτῶν ποιείσθαι διδασκαλίαν. ἐπεὶ
 οὖν καὶ νῦν πρόκειται τὰς ἀρχὰς τῶν φυσικῶν πραγμάτων γινῶναι, ἀνάγκη
 10 θιατέρω τούτων τῶν τρόπων γινῶναι. τῷ μὲν οὖν προτέρῳ ἀδύνατον· εἰ
 γὰρ βουληθεῖμεν ἐξ ἀρχῶν δεῖ τὰς ἀρχὰς κατασκευάζειν, ἐπ' ἄπειρον
 οὕτως ἤξομεν δεῖ τῶν λεγόμενων ἀρχῶν ἑτέρας ζητοῦντες. λείπεται οὖν 5
 τῷ δευτέρῳ τρόπῳ εἰς τὴν τῶν ἀρχῶν διδασκαλίαν χρῆσθαι, καὶ ἐκ τῶν
 δευτέρων τῇ φύσει ἐπὶ τὴν τούτων γινῶσιν ἀναλθεῖν. καὶ γὰρ δεῖ, φησί,
 15 τὸ μὲν τῇ φύσει πρότερα καὶ σαφέστερα ἡμῖν ὑστερά ἐστι καὶ ἀσαφέστερα,
 καὶ τὰ ἡμῖν πρότερά τε καὶ σαφέστερα τῇ φύσει ὑστερά ἐστι καὶ ἀσα-
 φέστερα. διὰ τοῦτο οὖν δεῖ ἡμᾶς ἐκ τῶν σαφεστέρων καὶ προτέρων ἡμῖν,
 τῇ φύσει δὲ ὑστέρων καὶ ἀσαφεστέρων, ἀρξασθαι τῆς διδασκαλίας. ταῦτα
 δὲ ἐστὶ, φησί, τὰ συγκεχυμένα· ταῦτα γὰρ ἡμῖν ἐστὶ γνωριμώτερα καὶ
 20 σαφέστερα, τῇ φύσει δὲ ἀγνωστότερα. συγκεχυμένα δὲ ἐστὶ τὰ καθόλου· 10
 ὥστε ἐκ τῶν καθόλου ἀρξάν τῆς διδασκαλίας. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἀρι-
 στοτέλης.

Ζητοῦσι δὲ ἐνταῦθα, πῶς φησι τὰ καθόλου ὑστερα εἶναι τῇ φύσει καὶ
 ἀσαφέστερα, ἡμῖν δὲ πρότερα καὶ γνωριμώτερα (κατὰ ἀλλοχρῶ τὸ ἐναν-
 25 τὶον δείκνυται, ὅτι τῶν καθόλου ἢ γινῶσις ἀσαφεστέρα τὴν ἐστὶν ἡμῖν καὶ
 ὑστερα παραγίνεσθαι πέφυκεν· ἐπιστήμης γὰρ μόνης τὸ καθόλου εἶναι, ἢ
 δὲ ἐπιστήμη ὑστερα ἡμῖν παραγίνεται), καὶ τίνα λέγει καθόλου ἐνταῦθα.
 λέγομεν οὖν ὅτι καθόλου ἐνταῦθά φησιν ἥτοι τὸ μερικόν, ὅπερ τοῦ καθ' 15
 ἕκαστα διενήνοχεν, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ ἐρμηνείας φησί, τῷ τὸ μὲν καθ'
 30 ἕκαστον ὠρισμένον εἶναι, αὐτὸ δὲ ἀόριστον. οὐδὲν γὰρ ἕτερόν ἐστι τὸ
 μερικόν ἢ καθ' ἕκαστα ἀόριστον δυνάμενον πλεῖστον ἐφαρμόζειν. τοῦτο οὖν,
 δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀόριστον εἶναι, καὶ συγκεχυμένον εἰκότως ἐκάλεσε καὶ

1 ἀκολουθώτερον K τῷ scripsi: τὸ libri 1. 2 ἀρχικωτέρων L: ἀρχικωτέρων KMT
 2 εἰσιν ἡμῖν L 3 τοῦτο L: τοῦ^r M: om. Kt 4 ἐκ τῶν σαφεστέρων fortasse
 recte K 5 καθολικωτάτων K διδάσκων KMT: διδάσκει L διδάσκη (post
 φύσει) K: διδάσκει LMT 7 ἀφαίρεσιν διδάσκει K 8 περὶ αὐτῷ L 10 τού-
 των τῶν τρόπων L: τῶν τρόπων τούτων MT: τούτων om. K γινῶναι scripsi: τὰς
 ἀρχὰς γινῶναι L: τοῦτο γινῶναι K: αὐτὰς γινῶναι M 12 ζητοῦντων K 18. 19 ταῦτα
 δὲ ἐστὶ, φησί, τὰ συγκεχυμένα om. et in marg. adscribit compendiose ζητεῖ K 21 οὖν
 om. K 24 ἀλλὰ γὰρ cf. ad a 4^r41 25 ἐστὶν om. K 26 μόνος primitus L

28 ὅτι ἐνταῦθα καθόλου L 29 ἕκαστα] ἕκαστον K Περὶ ἐρμηνείας cf. c. 7
 30 ἕκαστον] ἕκαστα K τὸ ἀόριστον L ἕτερόν om. M 32 δι' αὐτὸ τοῦτο
 τὸ K (item Paris. 2063. Coisl. gr. 166): διὰ τὸ οὕτω L: διὰ τὸ M συγκεχυμένον
 compend. K. at eodem syllabae ων compendio scribit v. 21 ἀρξάν, p. 8, 18 ἀκουστέον etc.

καθόλου. καθόλου μὲν διὰ τὸ δύνασθαι πλεῖστον ἐφαρμόζειν, τοῦ καθ' αὐτὸν
 ἕκαστα ἐνὶ μόνῃ ἐφαρμόζονται. συγκεχυμένον δὲ διότι ἀκριβέστερος καὶ ἀδιαρ-
 θρώτως ἐφαρμόζει οἷς ἀν' ἐφαρμόζει. τὰ γὰρ καθ' ἕκαστα κατὰ τὸ καθόλου
 μὲν γινώσκοντες σαφέη καὶ διηρθρωμένην αὐτῶν ἔχουμεν τὴν γνῶσιν· ὅταν
 5 γὰρ εἴπω, ὅτι ὁ Σωκράτης ζῷον ἐστίν ἢ ἀνθρωπός ἐστιν, ὠρισμένην ἔχω καὶ
 διηρθρωμένην τὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν τοῦ ζῴου φύσιν· κατὰ τὸ μερικὸν
 δὲ γινώσκοντες τὰ καθ' ἕκαστα, ὡς ὅταν λέγωμεν ὅτι τὸ ζῷον ἐστὶ καὶ τις
 ἀνθρωπός ἐστιν, οἷον ὅτι τὸ προσιόν τι ζῷον ἐστίν ἢ τις ἀνθρωπός ἐστιν,
 ἀδιαρθρώτως καὶ συγκεχυμένως αὐτὸ γινώσκουμεν. τὸ γὰρ τὸ ζῷον δύναται
 10 εἶναι καὶ ἀνθρώπος καὶ ἵππος καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστον· ὁμοίως καὶ ὁ τις ἀν-
 θρώπος Πλάτων εἶναι ἢ Ἀλκιβιάδης ἢ ἑτερός τις. πρώτη οὖν ἡ τῶν συγ-
 κεχυμένων ἡμῖν γίνεται γνῶσις. τὸν γὰρ Σωκράτην ἰδὼν πόρρωθεν, πρότερον
 25 γινώσκω ὅτι ἐστὶ τι ζῷον, καὶ ταύτῃ συγκεχυμένη αὐτοῦ ὡς ζῴου ἐστίν ἢ
 γνῶσις· δύναται γὰρ τὸ τὸ ζῷον τῶν ἄλλων ὅτιον εἶναι· εἶτα καὶ τις ἀνθρώπος,
 15 καὶ ταύτῃ πάλιν, εἰ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων διακρίνεται, συγκεχυμένην καὶ
 οὕτως οὐδὲν ἥττον ἔχουμεν αὐτοῦ τὴν γνῶσιν· δύναται γὰρ εἶναι τῶν ἄλλων
 ἀνθρώπων ὅστισόν. τῇ δὲ συγκεχυμένῃ ταύτῃ γνῶσει προσθεὶς τὰς ἰδίας
 τοῦ Σωκράτους ἰδιότητας, οὕτως ἀκριβεστάτην αὐτοῦ ποιῶμαι τὴν γνῶσιν.
 οὕτω γοῦν, φησί, καὶ τὰ παῖδιά τὸ μὲν πρῶτον συγκεχυμένην τὴν τῶν πα-
 20 τέρων γνῶσιν ἔχοντα, οὐχ ὡς πατέρας ἀλλ' ὡς ἀνθρώπους γινώσκουσι· διὸ
 καὶ πάντας ἀνθρώπους πατέρας νομίζει· ὕστερον δέ, ὅταν λοιπὸν δοξηθῶσι
 ταῖς ἰδιότησι τοῦ πατρὸς ἐπιστῆσαι, τότε διηρθρωμένην αὐτοῦ τὴν γνῶσιν
 ἔχοντα τῶν ἄλλων ἀφορίζει ἀνθρώπων.

Καὶ ἐτέραν δὲ ἐξήγησιν ταύτων τοις φέρουσιν. ὅνα γὰρ φασὶ καρίως
 25 τὴν τοῦ καθόλου ἔννοιαν σώσωμεν. ῥητέον καθόλου λέγειν αὐτὸν τὸ ἐν
 τοῖς πολλοῖς· τό τε γὰρ πρὸ τῶν πολλῶν σαφές ἡμῖν ἀλλ' ὅμως ποτε γι-
 νωσκόμενον, τό τε ἐπὶ τοῖς πολλοῖς καὶ ὕστερον μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ
 λόγου παραγίνεται, ὅταν λοιπὸν οἱ τοῖς ὤμεν ἐκ τῶν κατὰ μέρος τὴν κοινῶς
 35 ὑπάρχουσιν αὐτοῖς φύσιν ἀπομάξασθαι. ἄλλως τε τὸ μὲν περὶ τοῦ πρὸ τῶν
 30 πολλῶν διαλέγεσθαι θεολόγου μᾶλλον, τὸ δὲ περὶ τοῦ ὕστερογενοῦς δια-
 λεκτικοῦ· φυσιολόγῳ δὲ προσῆκον περὶ τοῦ ἐν τοῖς πολλοῖς διαλέγεσθαι.
 τοῦτο οὖν, φασί, πρότερον ἡμῖν εἶναι λέγεται καὶ σαφέστερον καὶ συγκεχυ-
 μένον. ὅταν γὰρ προσιόντα τινα ἴδωμεν, κατὰ τὰ καθόλου καὶ συγκεχυμένα
 πρῶτον αὐτὸν γινώσκουμεν· πρότερον γὰρ ἀπλῶς ὅτι σῶμά ἐστι νοοῦμεν,

2. 3 ἀδιορθώτως L: αναρθρώτως K 3 οἷς] ὃ L ἐφαρμόζει] ἐφαρμόζει K κατὰ
 LK: καὶ Mt 4 διορθωμένην ante corr. L 5 γὰρ om. L εἴπωμεν Mt ἐστίν
 (post ζῷον) om. K ὠρισμένην K 6 τὴν (post καὶ) om. K 7 τὰ καθ' ἕκαστον L
 τί om. K 8 ἐστίν (ante οἷον) om. Mt 12 πρότερον om. K 14 καὶ (post
 εἶτα) K: ὁ L Mt: fort. καὶ ὅτι 15 πάλιν ταύτῃ L συγκεχυμένη L 18 ἀκριβεστάτῃ K
 19. 20 πατέρων] ἀνῶν (h. e. ἀνθρώπων) L 20 γνῶσιν ἔχοντα L: ἔχοντα γνῶσιν Mt:
 τὴν γνῶσιν τῶν πρῶν ἔχοντι (sic) traiecit K 23 ἔχοντι K 24 φησι K 26 ποτε
 om. Mt 27 καὶ ὕστερον καὶ μετὰ L 28 λοιπὸν] γὰρ K 29 περὶ τῶν πρὸ τῶν K
 30 δεῖ λέγεσθαι K ὕστερογενοῦς LK: ὕστερου γένους Mt 31 φυσιολόγῳ L 32 φασὶν
 K: φησι L Mt 33 γὰρ τινα προσιόντα K προιόντα primitus L

εἴτα ὅτι ζῶον, εἴτα ὅτι ἄνθρωπος· ποῖον μέντοι σῶμα ἢ ποῖον ζῶον ἢ ποῖος a 3^r
 ἄνθρωπος, οὐκ εἶται. φημί δὲ ἐγὼ τὴν δευτέραν ἐξήγησιν οὕτε τῇ Ἀριστοτελικῇ
 διδασκαλίᾳ συνάδειν, οὕτε τῇ φύσει αὐτῇ τῶν πραγμάτων. πρῶτον μὲν γὰρ 41
 τὰ παραδείγματα αὐτοπροσφύμενα οὐ τοῦ γένους ἐστὶ τοῦ ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ
 5 τοῦ μερικοῦ καὶ ἀορίστου. τί γὰρ ἐστὶν ἄλλο τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς γένος, εἰ
 μὴ ἢ ἄθροισις πάντων τῶν κατὰ μέρος, ἢ γένος τὸ κοινῶς πάντων τῶν κατὰ
 μέρος κατηγορούμενον; ἦταν δὲ τὸ προσεὶν εἶπω ζῶον εἶναι ἢ ἄνθρωπον
 εἶναι, οὐ τοῦτο νομίζω ὅτι ὁ προσεὶν τὸ ἄθροισμά ἐστι τῶν ζώων, ἢ τὸ
 ζῶον ἐστὶ τὸ πάντων τῶν κατὰ μέρος κατηγορούμενον, ἀλλὰ τὸ καθ' ἕκαστον 45
 10 ζῶον ὑπολαμβάνω τὸ προσεχῶς ὑπὸ τὸ εἶδος τεταγμένον. ἀόριστον δὲ τοῦ-
 τό ἐστι, διότι μὴ ἔχω ἐρεῖσαι τὴν διάνοιαν ποῖον τί ἐστὶ τῶν καθ' ἕκαστα
 τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος τεταγμένων. διὰ τοῦτο καὶ μερικὸν φημι τὸ τί ζῶον καὶ
 οὐ καθ' ἕκαστα, [διότι ἀόριστον ὃν δύναται ἐπὶ πλείονων καθ' ἕκαστα ἐφαρ-
 μάζειν καὶ ταύτῃ καθολικώτερον αὐτῶν εἶναι] τῷ τὸ μὲν καθ' ἕκαστα ὠρι-
 15 σμένον ὃν μηδαμῶς ἄλλῃ τινὶ ἐφαρμύζειν δύνασθαι, τοῦτο δὲ διὰ τὸ ἀό-
 ριστον εἶναι δύνασθαι πλείοσιν ἐφαρμύζειν. πρῶτον μὲν οὖν, ὕπερ εἶπον,
 οὐδὲ τὰ παραδείγματα τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς γένος σημαίνει, ἔπειτα τὸ ἐν 50
 τοῖς πολλοῖς γένος, εἰ καὶ τῷ ὄντι τῇ μερικῇ φύσει καὶ ὕστερόν ἐστι καὶ
 ἀσαφέστερον (ταῦτα γὰρ οἷον ἢ φύσις ὃ καὶ ποιεῖ. ποιεῖ δὲ τῶν καθόλου
 20 οὐδέν, ἀλλὰ μόνως τὰ καθ' ἕκαστα, εἴτα ὕστερον ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τούτων
 τὰ καθόλου συνίσταται), ἀλλ' οὐδὲν ἤττον καὶ ἡμῖν ὕστερόν ἐστι κατὰ τὴν
 γνῶσιν, διό καὶ ἀσαφέστερον. πρῶτως γὰρ τὸ καθ' ἕκαστα γινώσκωμεν· τοῦ-
 του γὰρ καὶ ἡ αἰσθησις ἀντιλαμβάνεται· πρῶτως δὲ τῇ αἰσθήσει ἐνεργούμεν,
 εἴτα ὕστερον λόγῳ· (ὅς) συλλέξας τὰ | κατὰ μέρος τῇ αἰσθήσει ἐγνώσμενα a 3^r
 25 τὸ πάντων ἄθροισμα, ἢ ἀπλῶς τὸ ἐν πᾶσι κοινόν, γένος ἐκάλεσεν. ὥστε
 καὶ ἡμῖν ὕστερα ἢ τοῦ γένους τοῦ ἐν τοῖς πολλοῖς γνῶσις, καὶ διὰ τοῦτο
 ἀσαφέστερα· προχειρότερον γὰρ τοῖς καθ' ἕκαστα ἐπιβάλλομεν ἢ τοῖς καθό-
 λου. ἄλλως τε οὐδὲ τοῖς Ἀριστοτελικοῖς ἢ ἐξήγησις αὕτη συνάδει παρα-
 30 δείγμασιν. ὁ γὰρ παῖς εἰ καὶ πάντα ἄνθρωπον ὡς πατέρα γινώσκει, ἀλλ' οὖν
 τοῦ καθόλου ἔννοιαν οὐκ ἔχει, ἀλλὰ τοῦ μερικοῦ, τοῦ ἀορίστου· μὴ ἔχων γὰρ
 διηρημαμένους τοῦ καθ' ἕκαστα τοὺς τύπους, οὐδ' ἐξ ἀρχῆς ἔσχε τοῦ ἀνθρώπου

1 ἢ ποῖον ζῶον om. L

2 δὲ] δεῖν K

4 οὐ τοῦ] οὕτε t

6 ἢ om. K

6. 7 ἡγρουν—μέρος om. K

8 εἶναι (post ἄνθρωπον) om. K

8. 9 ἐστὶ—ἐστὶ] εἶναι

—εἶναι K

9 πάντων τῶν κατὰ μέρος Mt:

κατὰ μέρος πάντων LK (nisi quod post

πάντων addit τῶν κατὰ μέρος K)

καθέκαστα K

10 προσεχὲς primitus L

11 διὰ

τὸ μὴ ἔχειν ἐρεῖσαι (sic) τὴν διάνοιαν τὸν σκοποῦντα ποῖον K at cf. ad p. 5, 16

13. 14 διότι

—αὐτῶν εἶναι delevi

14 τῷ τὸ μὲν K:

τὸ μὲν γὰρ LMt

15 οὐδαμῶς Mt

15. 16 δύνασθαι—δύνασθαι K:

δύνασθαι—δύναται L:

δύναται—δύναται Mt

19 σαφέστε-

ρον K

20. 21 τούτων τὰ Mt: τούτου τὸ L: τὰ K qui mox istatati (sic) τούτων

21 καὶ

ἡμῖν ὕστερον om. L

ὕστερον scripsi: ὕστερα KMt: ὕστερον post γνῶσιν ex correctione

('quid scripserit manus prima non liquet') L²

ἐστὶ] εἶναι K

22 ἀσαφέστερον L²:

ἀσαφέστερα LKMt

τὸ LK: τ* (littera foro exhausta) M:

τὰ t

23 τῇ αἰσθήσει L:

κατὰ τὴν αἰσθησιν KMt

24 λόγῳ· ὅς scripsi: λόγῳ L:

ὁ λόγος KMt

27 γὰρ τοῖς]

γὰρ τὰ K

29 ὥς] καὶ L

30 ἔχων] ἔχον K

31 τοῦ καθέκαστα τοὺς KMt:

τοὺς καθέκαστα L: fuit fortasse τοὺς τοῦ καθ' ἕκαστα

τύπους πᾶσιν ἐφαρμόζει. καὶ ἡμεῖς δέ, ὡς ἔφθην εἰπών, ὅταν τὸ προσιδόν α 3^τ
 ὡς ζῶον γινώσκωμεν, οὐχ ὡς γένος αὐτὸ γινώσκωμεν (ἔσμεν γὰρ ὅτι ἐν τῷ
 ἐστίν), ἀλλ' ὡς ἀόριστον καθ' ἕκαστα· τοῦτο δέ ἐστι τὸ μερικόν. παντελῶς
 ἄρα ἀνάρμοστος ἡ δευτέρα ἐξηγήσις. καθόλου οὖν ἀκούσομεν κατὰ τὴν
 5 προτέραν ἐξηγήσιν τὸ μερικόν, ὅπερ τῷ ἀόριστον εἶναι καὶ συγκεχυμένον
 ἐστὶ καὶ καθόλου. τὸ γὰρ γένος οὐκ ἐστὶ συγκεχυμένον· ὅταν γὰρ εἴπω
 ζῶον, ὥρισα τὴν οὐσίαν, καὶ ἐπὶ μυρίων ἢ ἐνὸς λέγεται, οὐδὲν μᾶλλον ἢ 10
 ἥττον γνωσθήσεται ἢ τοῦ ζώου οὐσία· ὅταν δὲ εἴπω τὸ ζῶον, ἐπειδὴ δι-
 ὅσωι μὲν ἡ ἔννοια μὴ μόνον τὸ ζῶον νομίζειν ἀλλὰ καὶ τινα διαφορὰν ὑπάρ-
 10 ἔασαν αὐτῷ καὶ χωρίζουσιν αὐτὸ τῶν ἄλλων, οὐκέτι μέντοι τίς ἡ διαφορὰ
 προστίθῃσι (τοῦτο γὰρ τοῦ καθ' ἕκαστα ἴδιον), διὰ τοῦτο συγκεχυμένον ἐστὶ
 καὶ ἀδιάρθρωτον. ἐστὶ δέ, ὡς εἶπον, καὶ ὕστερον τῇ φύσει· ἐκ τῶν γὰρ
 καθ' ἕκαστα τοῦτο τὸ ἀόριστον συνήκται· κοινὴ γὰρ τίς ἐστι φωνὴ δυνα-
 μένη ἐπὶ πάντων τῶν καθ' ἕκαστα ἰδίᾳ καθ' ἕκαστον ἐφαρμόζειν. ἐπεὶ οὖν τὰ 15
 15 οὕτως καθόλου καὶ συγκεχυμένα σαφέστερα ἡμῖν καὶ πρότερα, ἀναγκαῖον
 δὲ * * * καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν ἀρχῶν λόγῳ ἐκ τῶν συγκεχυμένων τε καὶ
 κοινοτέρων, ἡμῖν δὲ σαφεστέρων, ἄρξασθαι. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι οὐ μόνον
 ἡμῖν τὰ κοινοτέρα καὶ συγκεχυμένα πρότερά ἐστι καὶ σαφέστερα, ἀλλὰ καὶ
 τῇ φύσει (ἀεὶ γὰρ καὶ αὐτὴ τῆς δημιουργίας ἐκ τῶν κοινοτέρων καὶ ἀδιαρ-
 20 θρώτων ἀρχεται· οἷον βουλομένη ποιῆσαι τὸν Σωκράτην πρότερον σώ-
 ματος ἀπλῶς καταβάλλεται λόγους, ὅπερ ἐστὶ κοινόν τι οὐ μόνον ἐπὶ ἐμ-
 ψύχων ἐφαρμόζον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀψύχων, καὶ διὰ τοῦτο συγκεχυμένον· ὅσον 20
 γὰρ ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος δημιουργίᾳ ἄλλῃον ποῖόν τι σῶμα τὸ προβληθέν·
 εἴτα προϊούσα διαρθροῦ μᾶλλον τοῦτο καὶ ποιεῖ ζῶον, ἀλλ' ἔτι μέντοι
 25 καὶ τοῦτο ἀόριστον καὶ κοινότερον· ὁμοίως κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ τούτου
 ἀνθρώπων· εἴτα τέλος τὰς ἰδικωτάτας ἐπιθεῖσα διαφορὰς ποιεῖ τὰ καθ'
 ἕκαστα, οἷον Σωκράτην, Ἀλκιβιάδην. καὶ τῇ φύσει ἄρα πρότερά ἐστι τὰ
 κοινοτέρα καὶ συγκεχυμένα, καὶ διὰ τοῦτο σαφέστερα αὐτῇ ταῦτα ὡς προ-
 σεχέστερα καὶ ἐγγύτερα· καὶ οὐκ εὐλογον πρὸς τοῦτο ἀπολογουμένους λέγειν, 25
 30 ὅτι σκοπὸν ἔχει ἡ φύσις τὸ καθ' ἕκαστα ποιεῖν καὶ ὡς πρὸς τοῦτο πρῶτον

2 γινώσκωμεν scripti: γινώσκωμεν libri, sed huius modi barbaries librariis hic et alibi
 tribuenda videtur. cf. i 8r34. 44, 15r54, m 6r18 etc. καὶ post αὐτὸ addit K

3 καθέκαστον K 4 ἀκούσωμεν K τὴν om. L 5 τὸ—εἶναι καὶ in
 erasis L ὅπερ Mt: ὅπως K: ὁ πρὸς L 6 καὶ (ante καθόλου) om. add. L²

7 οὕθενι K 9. 10 ὑπάρξουσιν Mt: fort. ὑπάρχουσιν (p. 11, 29 pro ὑπάρχουσιν ex-
 hibent ὑπάρξασαν excerpta Paris. cod. Coisl. gr. 166) 10 αὐτὸ] αὐτῷ K

12 τῶν γὰρ LK: γὰρ τῶν Mt cf. a 4v44 14 καθέκαστα utrobique L 16 δὲ
 (post ἀναγκαῖον) K et cod. Vatic. 250: omiserunt L Mt scilicet ut lacunam tegerent quam
 indicavi ita fere explendam eis τὴν τῶν ἀρχῶν γνώσιν ἐκ τῶν προτέρων ἡμῖν καὶ σαφεστέρων
 ἄρξασθαι, ἀναγκαῖον τὴν ἀρχὴν K qui v. 17 ἡμῖν τε 19 αὐτῇ LM: αὐτῇ K:
 αὐτῇ t 20. 21 σώματι (omisso in proximis λόγους) L 21. 22 οὐ μόνον ἐπὶ
 ἀψύχων ἀλλὰ καὶ ἐμψύχων ἐφαρμόζων (sic) K 23 σῶμα ἐστὶ τὸ K 26 ἄνθρωπον
 (h. e. ἀνθρώπων) LK: ἄνθρωπος Mt εἰδικωτέρας Mt 30 τὸ] τὰ K τοῦτο τὸ
 πρῶτον L

τοὺς τῶν κοινοτέρων προβάλλεται λόγους· καὶ γὰρ καὶ ἡ ἡμετέρα γνώσις σκοπὸν α 3^v
 ἔχει τὸ καθ' ἕκαστα γινῶναι, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὁδῷ τινι κέχρηται τῇ
 ἐκ τῶν κοινοτέρων ἀρχῇ), φαινὲν οὖν ἡμεῖς τὴν ἀπορίαν ταύτην ἐπι-
 λυόμενοι, ὅτι οὐδέποτε ἡ φύσις τὰ κοινὰ καὶ συγκεχυμένα ποιεῖ. ἀλλ' αὖτε
 5 τὰ καθ' ἕκαστα καὶ διηρθρωμένα. οὐ γάρ, ὥσπερ ἡμεῖς τὸ προσὶόν ἀπο-
 φαινόμενοι τι σῶμα εἶναι δυνάμεθα τὸ τὸ σῶμα τοῦτο φέρειν καὶ κατὰ ἀψύ-
 χου καὶ ἐμψύχου καὶ ἰππέου καὶ ἀνθρωπέου, τῆς φαντασίας τοῦ τινὸς 30
 σώματος οὐδαμῶς κωλυμένης ἐπὶ τι τούτων φέρεσθαι, οὕτω καὶ ἡ φύσις,
 ὅταν ποιοῦσα τὸν Σωκράτην πρῶτον προβάλληται σῶμα, τοιοῦτον προβάλ-
 10 λεται, ὡς δύνασθαι τὸ αὐτὸ καὶ λίθῳ ἐφαρμόζειν ἢ ἱππῳ. οὐδαμῶς· ἀλλ'
 οὐδὲ τῷ τυγχόντι ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ μόνως Σωκράτους δυνάμενον εἶναι σῶμα οὕτω
 προβάλλεται. ὁμοίως καὶ τὸ Σωκράτους ζῆον ποιεῖ καὶ τὸν ἀνθρωπον. ὥστε
 μόνως τὰ μερικά ἡ φύσις ποιεῖ. εἰ γὰρ καὶ πρῶτα προβάλλεται τὰ ὕλης
 λόγον ἐπέχοντα πρὸς τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ κατὰ τοῦτο αὐτῇ κοινωνοῦμεν
 15 καθὼ ἀπὸ τῶν ὑλικωτέρων ἀρχόμεθα, ἀλλὰ διαφέρομεν καθὼ ἡ μὲν ἀπὸ 35
 τῶν μερικῶν ἄρχεται, εἴτα ἐκ τῆς τῶν καθ' ἕκαστον συναγωγῆς ποιεῖ
 τὰ καθόλου, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τῶν καθολικωτέρων ἀρχόμενοι ἐπὶ τὰ μερικώ-
 τερα προβαίνομεν· καὶ ἡ μὲν αὖτε τὰ διηρθρωμένα ποιεῖ, ὕστερον δὲ ἐκ τού-
 των τὰ συγκεχυμένα γίνεται κατὰ τὸν εἰρημνέον τρόπον, ἡμεῖς δὲ ἐκ τού-
 20 των ἀρξάμενοι ἐπὶ τὰ διηρθρωμένα προβαίνομεν.

Ἀλλὰ γὰρ ἀνωθὲν τὸν σκοπὸν τῶν προκειμένων εἴπωμεν καὶ τοῦ ὅλου
 λόγον τὴν ἀγωγὴν. πρόκειται, φησὶν, ἡμῖν τὰ φυσικὰ πράγματα γινῶναι. 40
 φυσικὰ δὲ δηλονότι τὰ ἐν ὑπάρξει ὄντα καὶ ὑφ' ἐστῆς, ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ
 καθ' ἕκαστα· οὐδὲν γὰρ τῶν κοινοτέρων τε καὶ καθόλου ὑφ' ἐστῆς καθ' αὐτό.
 15 οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἀπλῶς σῶμα ὃ μὴ πάντως ἢ ὅδε ὁ λίθος ἐστὶν ἢ τὸδε τὸ
 ξύλον, οὐδὲ ἀπλῶς ζῷον ὃ μὴ ὅδε ὁ ἱππος ἐστίν, οἷον Ξάνθος ἢ Βαλῆς,
 ἢ ὅδε ὁ ἀνθρωπος. οὐδὲ γὰρ γίνεται ὅλως τὸ καθόλου οὐδὲ γινώσκει αὐτὸ ἡ
 φύσις· ὃ γὰρ οἷδε τοῦτο καὶ δημιουργεῖ, καὶ ὃ δημιουργεῖ τοῦτο καὶ γι-
 νώσκει, δημιουργεῖ δὲ μόνον τὸ μερικόν· τοῦτο ἄρα καὶ γινώσκει μόνον·
 30 εἰ γὰρ ἔδει τὸ καθόλου. καὶ ἐπεὶ ἔστιν ἂν αὐτὸ δηλονότι. ἐπεὶ οὖν πρὸς 45

1 τοὺς τῶν KMt: τοὺς L κοινοτέρων (item p. 15, 14) K καὶ (post γὰρ) om. K
 3 οὖν καὶ ἡμεῖς L 6. 7 ἀψύχου καὶ ἐμψύχου Mt: ἀψύχων καὶ ἐμψύχων L: ἐμψύχου καὶ
 ἀψύχου K 8 κωλυμένης err. typogr. t 10 τῷ αὐτῷ L 11 μόνως KMt: μό L
 εἶναι K: ἐστὶ L Mt 12 ὁμοίως] οὕτως K 14 αὐτοῦ L 15 ἀρχόμεν/

(quod generatim est ἀρχόμενα: at similiter ὑπεθέμην, pro ὑπεθέμεθα in codice M infra
 q 8^v45) K 16 μερικωτέρων Mt τῆς τῶν Mt: τῶν τῆς K: τῶν om. L κα-
 θέκαστα Mt 17. 18 μερικωτέτερα err. typ. t 18 ἡ LK superscr. M²: εἰ Mt 19 γί-
 νονται L 25 οὐδὲν γὰρ L ἢ post πάντως L: ἢ. K: om. Mt ὃ (ante λίθος)
 et 27 (ante ἀνθρωπος) om. K 26 μὴ ὅδε ὁ Mt: μὴ δὲ L: μὴ ὁ K Βαλῆς (cf.
 Lehrsii Aristarch. p. 271²) scripsi: βαλῆας L: βαλλῆας K: βάλῆας M, ubi βέλιος sibi legere
 visus hoc ipsum dedit t 30 ἂν K: om. L Mt. saepe in talibus excidit ἂν librariorum
 culpa, saepius fortasse ipsius Philoponi

κείται ἡμῖν τὰ ἐν ὑποστάσει φυσικὰ πράγματα γινῶναι, γινώσκειται δὲ πᾶν α 3^v
 ἐγνωσμένων τῶν ἀρχῶν, καὶ τὰ ἐν ὑποστάσει ἄρα φυσικὰ πράγματα γνω-
 σόμεθα τὰς ἰδίαις ἐκάστου αὐτῶν ἀρχαῖς ἐγνωκότες. ἀλλ' ἐπεὶ μὴ ἔστιν
 ἐκάστου τῶν πρώτων ἀρχῶν ἀρχὰς ἐτέρας εὑρεῖν. δεῖ, φησί, ἐκ τῶν δευ-
 5 τέρων τῇ φύσει, ἡμῖν δὲ πρότερον καὶ σαφέστερον. ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὴν
 τῶν ἀρχῶν γνῶσιν. δευτέρα δὲ ἔστι τῇ φύσει, ἡμῖν δὲ πρότερα καὶ σα-
 φέστερα, τὰ κοινότερα μὲν καὶ πλείοσιν ἐφαρμόζοντα, συγκεχυμένα δέ, τῶν 50
 ἰδικωτέρων τε καὶ διηρθρωμένων ἐκάστου ἀρχῶν. πρῶται γὰρ αἱ παρα-
 γίνονται ἡμῖν αἱ κοινότεραι τε καὶ ἀδιάρθρωτοι φαντασίαι, ὕστερον δὲ ἐκ
 10 τούτων ἐπὶ τὰς ἰδικωτέρας τε καὶ διηρθρωμένας δεῦρομεν (ὥς δηλοῖ ἡ τε
 κατὰ τοὺς παῖδας γνῶσις καὶ ὅταν τινὰ πόρρωθεν προσιόντα ὁρῶμεν), μάλ-
 λον δὲ παντὸς πράγματος ἢ γνῶσις κατὰ τὴν πρώτην προσβολὴν ἐκ τῶν
 κοινωτέρων πέφυκε γίνεσθαι. διὰ τοῦτο οὖν καὶ ἡμᾶς, φησί, δεῖ ἐκ τῶν
 κοινωτέρων τε καὶ συγκεχυμένων τὴν ἀρχὴν τῆς διδασκαλίας ποιήσασθαι.
 15 ἄρχεται γοῦν ἐντεῦθεν κοινῶς περὶ | τῶν ἀρχῶν ζητεῖν πρότερον μία ἢ πλείους, α 4^r
 αὕτη δὲ ἡ διδασκαλία τῶν κοινωτέρων ἔστι καὶ συγκεχυμένων· τὸ γὰρ ζη-
 τεῖν εἰ μία ἢ πλείους τῶν φυσικῶν αἱ ἀρχαὶ οὐδὲν ἔστι περὶ τῆς ἰδιότητος
 ἐκάστης φυσικῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ἀλλὰ κοινότερον διδάξαι πόσαι εἰσὶν αἱ
 φυσικαὶ ἐκάστου ἀρχαί, ὅπερ καὶ ὕστερόν ἐστι τῇ φύσει συνειληγμένον ἐκ
 20 τῶν κατὰ μέρος καὶ συγκεχυμένων. ἐπεὶ γὰρ ἡ φύσις ἕκαστον τῶν κατὰ
 μέρος ποιοῦσα (οὐδὲν γὰρ τῶν καθόλου ποιεῖ, ὥσπερ εἵπομεν) παρέλαβε
 τσάσδε τινὰς ἀρχὰς εἰς τὴν ἐκάστου γένεσιν, καὶ ἐπὶ πάντων τὰς αὐτὰς
 ἀρχὰς ὁμοίως παρέλαβε, τὸ κοινὸν δηλονότι τοῦτο καὶ καθόλου ὕστερόν
 ἔστι καὶ ἐκ τῆς τῶν κατὰ μέρος πραγμάτων γενέσεως ὑπέστη, καὶ συγ-
 25 κεχυμένον δὲ διὰ τὸ μὴ διαρθρῶν τίς ποτὲ ἔστιν ἡ ἰδιότης ἐκάστης ἀρ-
 χῆς. εἰτα ἐφεξῆς ἐπὶ τι μὲν διηρθρωμένον μᾶλλον προβαίνει ὁ λόγος, ἔτι
 μέντοι ὥς πρὸς τὰς ἰδικὰς ἐκάστου ἀρχὰς ἀδιάρθρωτόν τε καὶ συγκεχυ-
 μένον. ὅταν γὰρ μάθωμεν ὅτι ἡ μὲν τίς ἐστι τῶν ἀρχῶν ὕλη, ἡ δὲ 10
 εἶδος, ἡ δὲ στέρησις, κοινόν τινα λόγον καὶ συγκεχυμένον ἐμάθομεν. ἄλλη
 30 γὰρ ἡ τοῖς οὐρανίοις καὶ αἰθερίοις ὑποκειμένη ὕλη καὶ ἄλλη (ἡ) τοῖς ἐν γενέσει·
 καὶ ἐν τούτοις ἄλλη μὲν ἡ τοῖς μετεώροις, ἄλλη δὲ ἡ τοῖς ἐν γῇ· καὶ
 ἄλλη μὲν φυτῶν, ἄλλη δὲ ζώων. ὥστε καὶ περὶ τῆς ὕλης διδάσκει ἡμᾶς
 ἐν τούτοις, ἀλλὰ περὶ τῆς κοινότερον καλουμένης ὕλης, ἥτις ἐπὶ πάσης

1. 2 γινῶναι—πράγματα om. K

4 ἐτέρας εὑρεῖν ἀρχὰς Mt

7 ἐφαρμόζοντι K

8 εἰδικωτέρων Mt

11 προσιόντα, πόρρωθεν traieciunt Mt

13 οὖν] γοῦν L ἡμεῖς Mt

δεῖν L 15 ζητεῖ L

16 αὕτη K

18 ἐκάστης L: ἐκάστου KMt φυσικῆς

ἀρχῆς L: τῶν φυσικῶν ἀρχῶν K: τῆς φυσικῆς ἀρχῆς Mt

18. 19 ἐκάστου αἱ φυσικαὶ

ἀρχαί K 19 ὕστερον (εἰσύτερον?) L

συνειληγμένον K

20 συγκεχυμένον Kt:

συγκεχυμένων LM

22 τσάσδε om. K

24 ἔστιν Mt

καὶ (ante ἐκ) om. M

πραγμάτων Mt: πάντων LK

25 διαρθρῶντές ποτε L

26 διηρθρωμένων compend. K

cf. ad p. 10,32

28 ὅταν μὲν μὲν γὰρ (sic) K

29 εἶδος LKt: ὕλη M

καὶ συγκεχυμένον λόγον Mt

30 αἰθερίαις] θείαις K

alterum ἢ addidi τοῖς ἐν

γενέσει (sic) K: τ. . . . γ. . . . ε. . . . L

31 ἐν τῇ γῇ Mt

32 διδάσκει ἡμᾶς L: διδάσκειν

ἡμῖν K: ἡμᾶς διδάσκει Mt

ὕλης κατηγγραεῖσθαι δύναται. οὐ μίαν δὲ ἢ τῆς ὕλης φύσις οὐδὲ τῆς πρώτης· **a 4^r**
 ἄλλη μὲν γὰρ ἢ τῶν οὐρανίων, ἄλλη δὲ ἢ τῶν ἐν γενέσει. ῥάδιον δὲ **15**
 ἐπιβλέψαι ἂν τις, ὅτι περ ἐν τοῖς πράγμασιν ἄλλο μὲν τί ἐστι τὸ ὑποκει-
 μενον καὶ ὥσπερ ὕλη ὑπεστρωμένον, ἄλλο δὲ τὸ εἶδος καὶ ἡ μορφὴ ἢ
5 ἐγγινομένη ἐν αὐτῇ (ὥσπερ ἐπὶ τῶν ξυλίων τε καὶ κηρίων σκευῶν καὶ
 πάντων τῶν τοιούτων ἔχει), καὶ ὅτι ἢ αὐτὴ ἐστὶν ἐπὶ πάντων ἀναλογία, εἰ
 τῇ ἰδίᾳ ἐκάστου ἀρχῇ τις ἐπιστήσιν, ὅτι τοῖς μὲν μετεώροις ἢ ξηρὰ
 καὶ ὑγρὰ ἀναθυμιάσεις ὑπόκειται, τοῖς δὲ οὐρανίοις πέμπτη τις οὐσία· τῷ
 γὰρ ὄντι πολλῆς ἐπιβλέψεως χρεῖα εἰς τὸ τὴν ἰδίαν ἐλπεῖν ἀρχὰς τῶν πραγ- **20**
10 μάτων. ἴσως δὲ ἀπορήσεις τις ὅτι, εἰ περὶ τῆς ἀνειδέου καὶ πρώτης ὕλης
 ἐνταυθὰ ἐστὶν αὐτῷ ὁ λόγος, πῶς φάμεν ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων τῇ φύσει
 ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν; πρώτη γὰρ πάντων ἀρχὴ αὐτή. φημί δὲ ἐγὼ
 ὅτι πρῶτον μὲν ἢ πρωτίστη ὕλη ὡς μὲν σωμάτων τῷ ὄντι ἐστὶ πρώτη
 ἀρχή, ὡς μέντοι ζώων ἢ φυτῶν ἢ μετὰλλων ἢ τῶν ἐν τοῖς μετεώροις
15 συνισταμένων ἢ τῶν οὐρανίων ἄλλη τις ἐστὶν ἰδικωτέρα ἀρχή. ὅταν οὖν
 ὡς μετεώρων πρῶτην ἀρχὴν ζητῶμεν, οὐ δυνάμεθα λέγειν τὴν ἀνειδέον
 ὕλην· αὕτη γὰρ οὐδὲν μᾶλλον ἐστὶ τῶν μετεώρων ἀρχὴ ἢ πάντων ἀπλῶς **25**
 τῶν σωμάτων· ἀλλὰ δεῖ ζητεῖν τὴν ἰδίως αὐτοῖς ὑποκειμένην καὶ ὡς με-
 τεώρων πρωτίστην ἀρχήν. ἄλλως τε καὶ διδάσκει περὶ τῆς ἀνειδέου ὕλης,
20 οὐδὲν ἤττον κοινοτέρα ἐστὶ καὶ συγκεχυμένη ἢ διδασκαλία· συγκεχυμένη
 μὲν, διότι οὐδὲν ἤττον ἢ τῶν οὐρανίων ἀνειδέος ἐστὶν ἢ ἢ τῶν ἐν γενέσει,
 καὶ αὕτη οὐδὲν ἴδιον περὶ τῆς ἰδίας ἢ τούτων ἢ ἐκείνων ὕλης εἰρηκεν,
 ἀλλὰ κοινὸν τινα λόγον ἀποδέδωκε περὶ αὐτῶν· τὸ δὲ κοινὸν τοῦτο δηλο-
 νότι ὑστέρον ἐστὶ τῇ φύσει, ἐπειδὴ ἢ φύσις, ὡς εἵπομεν, οὐδὲν τῶν κοινῶν **30**
25 ποιεῖ, ἀλλὰ τὰ καθ' ἕκαστα ἐξ ὧν συλλέγεται τὸ κοινόν. ἀλλ' οὐδὲ ὅλως
 τὴν πρῶτην ὕλην ἢ φύσιν ποιεῖ. γίνεται μὲν γάρ, ὡς πολλάκις εἶπον, τὰ
 καθ' ἕκαστα, τούτων δὲ προσεχῆς ἐκάστου ἢ ὕλη ἢ ἢ δημιουργὸς ἐκάστου
 φύσιν ποιεῖ. τὴν οὖν πρῶτην ὕλην οὐδεμία φύσιν ποιεῖ· ἐκ τοῦ πρώτου
 γὰρ παρῆται, οὐχ ὑπὸ φύσεως. εἰ οὖν ἔγνωσται τῇ φύσει τὰ πρῶτα λε-
30 γόμενα αὖ ποιεῖ, τὴν δὲ ἀνειδέον ὕλην ἢ φύσιν οὐ ποιεῖ, οὐκ ἄρα περὶ τῆς

1 οὐδὲ τῆς πρώτης] τὸ δὲ τῆς πρωτίστης K 2 ῥάδιον δὲ] ῥάδιον ἂν K 3 ὅτι περ
 L: ὅτι K Mt τ[] τοι K 4 ἐπεστρωμένον Mt 5 γινομένη L ὥσπερ Mt:
 ὡς K: ὥσπερ καὶ L 6 καὶ ὅτι K Mt: καὶ ὅπερ L: scribe καὶ ὅτι περ 8 καὶ ἢ
 ὑγρὰ K 10 scribendum ἀπορήσειεν ἂν τις. nusquam enim, nisi fallor, deest ἂν in hac
 formula praeter I 8r26, ubi omissum in libris addidit t. valet tamen fortasse idem vocula
 ἴσως hic addita ὅτι (ante εἰ) om. L πρωτίστης K 11 ἐνταυθὰ ἐστὶν αὐτῷ L:
 ἐστὶν αὐτῷ ἐνταυθὰ K: ἐνταυθὰ αὐτῷ ἐστὶν Mt ὡς L: om. K: ὅτι Mt 12 πρω-
 τίστη K ἢ ἀρχὴ L αὕτη rectius K 13 ὅτι (post ἐγὼ) K Mt: ὡς L μὲν (ante ἢ)
 om. L πρωτίστη] πρώτη primitus K 15 συνιστασθαιμένων K ὅτι οὖν et mox
 ζητῶμεν K 18 αὐτῆς K 19 πρωτίστων L 20 ἤττον ἐστὶ κοινοτέρα Mt
 21 ἢ ἢ Mt: ἢ ἢ K: ἢ L 22 εἰρῆκεν K. sciet hic codex huiusmodi erroribus quos
 omnes adnotare nefas 24 τῶν κοινῶν οὐδὲν Mt 26 μὲν om. L 27 τούτου L
 προσεχῆς ἐκάστου ἢ K: προσεχῆς ἢ ἐκάστου L: ἐκάστου προσεχῆς ἢ Mt 28 τὴν μὲν
 οὖν K 29 ἐγνώσθαι K τὰ om. K 30 αὖ ποιεῖ scripsi: πρῶτα (h. e. α) ποιεῖ
 L K: om. Mt ἢ φύσιν οὐ ποιεῖ expuncta L ἄρα] ἄρει (sic) K

ἀνειδέου διδασκων ὕλης περὶ τῶν τῇ φύσει πρώτων διδάσκει καὶ γνωρι- a 4^r
μωτέρων, εἰ μὴ ἀπλῶς τῇ καθόλου καὶ περιεκτικῇ τῶν ὅλων φύσει λέγει 36
τις γνωριμωτέραν εἶναι τὴν ἀνείδεον ὕλην.

Ἐπιστάσεως δὲ ἄξιον, πῶς οὐκ ἐναντία ἐστὶ τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα τοῖς
5 ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Ἀποδεικτικῆς. ἐνταῦθα μὲν γὰρ εἰπὼν ὅτι πέφυκε
δὲ ἐκ τῶν γνωριμωτέρων ἡμῖν ἡ δόδς καὶ σαφέστερων ἐπὶ τὰ
σαφέστερα τῇ φύσει καὶ γνωριμώτερα, τὰ καθόλου φησὶν ἡμῖν εἶναι
γνωριμώτερα, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα ἀσαφέστερα μὲν ἡμῖν, τῇ δὲ φύσει γνω-
ριμώτερα (διό, φησὶν, ἐκ τῶν καθόλου ἐπὶ τὰ καθ' ἕκαστα δεῖ 40
10 προῖναι· τὸ γὰρ ὅλον, φησί, κατὰ τὴν αἰσθησιν γνωριμώτερον,
τὸ δὲ καθόλου ὅλον τί ἐστι). ταῦτα οὖν εἰπὼν ἐνταῦθα, τὰναντία λέγει
ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Ἀποδεικτικῆς. τὴν γὰρ τῶν καθόλου γνῶσιν ὑστέραν
ἡμῖν φησι παραγίνεσθαι. “λέγω” γὰρ φησι “πρὸς ἡμᾶς πρότερα καὶ γνωρι-
μώτερα τὰ ἐγγυτέρω τῆς αἰσθήσεως· ἐστὶ δὲ πορρωτάτω μὲν τὰ καθόλου
15 μάλιστα, ἐγγύτατα δὲ τὰ καθ' ἕκαστα.” τὰ οὖν ζητούμενά ἐστι δύο, πῶς
ἐνταῦθα μὲν τὰ καθόλου φησὶ γνωριμώτερα τῇ αἰσθήσει, καὶ διὰ τοῦτο δεῖν
ἐκ τῶν καθόλου ἀρξαμένους ἐπὶ τὰ καθ' ἕκαστα προῖναι, ἐν δὲ τῇ Ἀπο- 45
δεικτικῇ ἐγγυτέρω φησὶ τῆς αἰσθήσεως εἶναι τὰ καθ' ἕκαστα, πορρωτέρω
δὲ τὰ καθόλου· καὶ πῶς ἐν μὲν τῇ Ἀποδεικτικῇ πρῶτά φησιν εἶναι τῇ
20 φύσει τὰ καθόλου, ἐνταῦθα δὲ τὰ καθ' ἕκαστα τῇ φύσει πρῶτα. εἰ γὰρ
καὶ μὴ ἐπὶ λέξεως οὕτως κεῖται, ἀλλ' οὖν ἔπεται ἐξ ἀνάγκης· εἰ γὰρ σα-
φέστερα τῇ φύσει τὰ καθ' ἕκαστα, καὶ πρῶτα δηλονότι. καὶ ἡμεῖς δὲ ἀρ-
τίως ἐλέγομεν ὅτι ὁ ποιεῖ ἢ φύσις, τοῦτο καὶ γινώσκει μάλιστα, ποιεῖ δὲ
τὰ καθ' ἕκαστα. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τῶν ἡπορημένων ἥδη σχεδὸν διελυσά- 50
25 μεθα, ὅτι καθόλου ἐνταῦθα λέγει οὐ τὸ κυρίως καθόλου, ἀλλὰ τὸ μερικὸν
καὶ συγκεχυμένον διὰ τὸ πλείονιν ἐφαρμόζειν· οὐκ ἐναντία οὖν ταῦτα ἐκεί-
νοις. ἀληθὲς μὲν γὰρ ὅτι τὰ καθ' ἕκαστα τῇ αἰσθήσει γνωριμώτερον (ὅπως
γὰρ τοῦ καθόλου ἢ αἰσθήσεως οὐκ ἀντικαμβάνεται), ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα φύσις
ἐκ τοῦ ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ τέλειον πρόεισι, διὰ τοῦτο πρότερον συγκεχυμένως
30 καὶ ἀδιαρθρωτῶς ἐπιβάλλει τῷ καθ' ἕκαστα ἢ αἰσθήσεως, διακρίνειν εὐθύς τοῖς

1 διδασκῶν L 2 λε K 4 ἐπιστάσεων (sic) K 6 δὲ ἡμῖν ἡ δόδς ἐκ τῶν
γνωριμωτέρων καὶ K 7 γνωριμωτέρα (sic) t 7. 8 εἶναι γνωριμώτερα om. K
8 ἀσαφέστερα L: εἰ σαφέστερα K: σαφέστερα Mt φύσει (ex φθίσει) corr. L 11 τὸ
καθόλου δὲ transponit L at cf. p. 19, 14 λέγει om L 12 Ἀποδεικτικῆς] memoriter
citat Anal. Post. A 2 p. 72a1 λέγω δὲ πρὸς ἡμᾶς μὲν πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ ἐγγύτερον
τῆς αἰσθήσεως, ἀπλῶς δὲ πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ πορρωτέρω. ἐστὶ δὲ πορρωτάτω μὲν
τὰ καθόλου μάλιστα, ἐγγυτάτω δὲ τὰ καθ' ἕκαστα. cf. ad p. 10, 24 13 ὅμιν L
παραγίνεσθαι K: περιγίνεσθαι LMt 16 γνωριμωτέρᾳ φησι transponunt Mt 19 μὲν
om. L 19. 20 τῇ φύσει τὰ καθόλου KMt: τὰ καθόλου τῇ φύσει L 20 δὲ om. K
qui mox ἢ γὰρ (sic) 21 κεῖται om. L 23 ἐλέγομεν p. 14, 27 sqq. 24 εἰρη-
μένων Mt ἥδη om. K 25 ἐνταῦτα (sic) t τὸ καθόλου κυρίως Mt
26 *φαρμόζειν (* = littera oblitter.) M: φαρμόζειν t 27 καθέσταστα (sic) t
28 οὐ καταλαμβάνεται K φύσις (cf. p. 18, 23) L: δύναιμις φυσική K: φυσική (γνώσις
marg. M²) M: φυσική γνῶσις t 29 τέλειον] τε K

ἰδιουὺς τοῦ καθ' ἑκάστα χαρακτηῖρας ἀπὸ τῶν λοιπῶν οὐκ ἐξισχύουσα· α.1^v
 ὅθεν δι' αὐτὸ τοῦτο τοῦ καθόλου τὴν τοιαύτην τῆς αἰσθησεως γνῶσιν προ-
 σηγόρυσεν, ἐν δὲ τῇ Ἀποδεικτικῇ τὸ κυρίως καθόλου λαμβάνει. ὥστε
 σύμφωνα καὶ οὐκ ἐναντία ταῦτα.

- 5 Ἀλλὰ πῶς τὰ καθ' ἑκάστα καὶ διηρθρωμένα πρῶτα εἶναι τῇ φύσει ἐν-
 ταῦθα λέγεται, ἐκεῖ δὲ τὰ καθόλου; φημι τοίνυν ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τῶν καθ'
 ἑκάστα ζώων οὐ μόνον ἐν ἐκάστῳ τοῦ ζώου μέρει φυσικὴ τις ἔστι δύναμις 5
 ἢ τὴν τοῦτου διοίκησιν ἐμπιστευθεῖσα, ἀλλ' ἔστι τις καὶ ἡ τὸ ὅλον ἐπι-
 τροπεύουσα καὶ μίαν ζωὴν καὶ ἁρμονίαν ἐκ πάντων τῶν μερῶν ἀποτε-
 10 λούσα, εἴπερ ὕλης ἔχει πρὸς τὸ ὅλον τὰ μέρη λόγον, οὕτως ἀνάγκη καὶ
 ἐν τῷ παντί, ὥσπερ ἐστὶν ἡ ἐν ἐκάστῳ μερικὴ φύσις ἡ δημιουργικὴ τοῦ-
 του καὶ σωστικὴ, οὕτως ἐξ ἀνάγκης καὶ τὴν εἰς μίαν ὁλότητα τὰ καθ'
 ἑκάστον ἁρμόζουσιν εἶναι δεῖ. ἐπεὶ πρῶτον αἱ ἐν τοῖς γένεσί τε καὶ τοῖς
 15 εἶδεσι κοινότητες, εἰ μὴ ᾗ τι τὸ τῆς κοινωνίας ταύτης αἵτιον; οὐ γὰρ ἐκ 10
 ταυτομάτου, οὐδὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἡ κοινωνία. οὐκοῦν τίς καὶ ἡ τοῦτου
 φυσικὴ αἰτία, εἰ καὶ μὴ καθ' αὐτό τι τῶν τοιούτων ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἐν
 τῇ τῶν καθ' ἑκάστα συνυφίσταται γενέσει, ὡς καὶ ἡ ἐπὶ ἐκάστου ἀτόμου
 ὁλότης οὐκ οὔσα τῶν μερῶν χωρὶς τῇ τοῦτων ἅμα πάντων συνυφίσταται
 γενέσει. ὥστε καὶ λέγωμεν μηδὲν τῶν ὅλων ἀπλῶς γίνεσθαι, ἀληθές·
 20 οὐδὲ γὰρ ὡς ὅλον ἀπλῶς αὐτὸ καθ' αὐτὸ γίνεται, ἀλλὰ τῇ γενέσει τῶν
 μερῶν συναναφαίνεται. οὕτως οὖν οὔτε γίνεται καθ' αὐτὸ τῶν καθόλου
 τι, καὶ τοῖς ὧν ἐστὶ καθόλου γινομένοις συναναφαίνεται. ἐπεὶ οὖν ἐκάστη 15
 φύσις τοῦτο γινώσκει πρῶτον οὐπὲρ καὶ ἐστὶν αἰτία, οὐκοῦν, ὥσπερ ἡ τὸ
 καθ' ἑκάστα δημιουργοῦσα τοῦτο καὶ οἷδε πρῶτον καὶ τοῦδε ὑστέρος ἐπὶ
 25 τὰ καθόλου πρῶταισιν, οὕτως ἐκ τοῦ ἐναντίου ἡ τῶν καθόλου αἰτία ταῦτά
 τε γινώσκει πρῶτα καὶ σαφέστερα αὐτῇ ταῦτα τυγχάνει. ἐν μὲν οὖν τῇ
 Φυσικῇ πραγματείᾳ, ἐπειδὴ σκοπὸς μὴ μόνον ὡς φυσικὰ ἀπλῶς εἰδέναι,
 ἀλλὰ καὶ ὡς τοιάδε φυσικὰ ζῷα καὶ τοιάδε ζῷα καὶ ὡς τοιάδε μέταλλα,
 καὶ τοῖς Μετεώροις ὡς βροντὴν ὡς ἀστραπὴν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων 20
 30 ὁμοίως, εἰκότως ὑστέραν ἡμῖν τὴν τῶν καθ' ἑκάστα γίνεσθαι φησι γνῶσιν.
 πρῶτην δὲ τὴν τῶν καθολικωτέρων καὶ συγκεχυμένων, καθ' ὃν ἤδη τρόπον
 ἔφθηνεν εἰπόντες· ἐν δὲ τῇ Ἀποδεικτικῇ, ἐπειδὴ περὶ ἐπιστήμης ὁ λόγος
 ᾗτις τῶν καθόλου ἐστὶ γνῶσις, πρῶτα εἶναι τῇ φύσει λέγει τὰ καθόλου

7 ἐστι (ante δύναμις) om. L 8 τοῦτου LK: τοιαύτην Mt διήκῃσιν K 10 ἔχει
 τὸ ὅλον πρὸς τὰ K 12 τὴν om. L 12. 13 καθ' ἑκάστα Mt 13 alterum τοῖς
 om. K 14 οὐ LK: οὐδὲ Mt 15 οὐκοῦν ἐστὶ τίς K 16 καὶ (post ei) om. L
 17 ἡ om. superscr. L 18 χωρὶς δὲ K 19 τῶν ὅλων (sed ὄντων K) ἀπλῶς KMt:
 ἀπλῶς τῶν ὅλων L 20 malim οὐδὲν γὰρ γενέσει K 23 ἀν post οὐπὲρ addit K
 et de ἄν barbare inculcato v. ad g 5r8, h 6r46, 13r48, 8v6, o 6r43, r4v50 al. οὐκοῦν
 Mt: οὐκοῦν K: om. L 24 πρῶτον καὶ οἷδε Mt 26 τε om. L πρῶτα L: πρό-
 τερον K: πρῶτον Mt σαφέστερον K 27 φύσει (sic) πραγματῖα K μὴ μόνον
 σκοπὸς Mt 28 καὶ τοιάδε ζῷα om. K 29 ἡ ἀστραπὴν L τῶν ἄλλων (sic;
 om. πάντων) K 30 φησι γίνεσθαι Mt 31 πρῶτον L 32 ἐφθηνεν L
 33 λέγει εἶναι τῇ φύσει Mt

καὶ γνωριμώτερα, καὶ ὕστερα ἡμῖν ταῦτα παραγίνεσθαι, τὴν αἰτίαν ὁηλονότι **a** 4^v
τῶν καθόλου φύσιν ἐκείσε λέγων. ὥστε σύμφωνα ταῦτα, οὐκ ἐναντία.

Πέφυκε δὲ ἐκ τῶν γνωριμωτέρων ἡμῖν ἡ ὁδὸς καὶ σαφαστέρων **25**
ἐπὶ τὰ σαφέστερα τῇ φύσει καὶ γνωριμώτερα. ἐκ τῶν ἡμῖν
5 (μὲν) σαφαστέρων ἀγξάμενοι, φησί, τῇ δὲ φύσει ἀσαφαστέρων. τελευτῶμεν ἐπὶ
τὰ ἡμῖν μὲν ἀσαφεῖ, τῇ δὲ φύσει σαφεῖ. ἐπεὶ οὖν, φησίν, ἡ ὁδὸς ἢ ἐπὶ γνωσιν **30**
τῶν πραγμάτων καθόλου οὕτως πέφυκεν, ἀνάγκη καὶ νῦν ἡμᾶς τὴν τῶν
φυσικῶν γνῶσιν ἐλεῖν βουλομένους τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς διδασκαλίας χρῆ-
σασθαι.

10 p. 184^a22 Ὅστερον δὲ ἐκ τούτων γίνεται γνώριμα τὰ στοιχεῖα
καὶ αἱ ἀρχαὶ διαιροῦσι ταῦτα.

Τὰ γὰρ κοινότερα καὶ συγκεχυμένα διαιροῦντες καταντῶμεν εἰς τὰ **35**
ιδιαιωτέρα τε καὶ διηρθρωμένα. τὸ γὰρ ὅλον κατὰ τὴν αἵσθησιν γνω-
ριμώτερον, τὸ δὲ καθόλου ὅλον τί ἐστι· πολλὰ γὰρ περιλαμ-
15 βάνει ὡς μέρη. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, εἰ προσίῃ τι ζῷον, θάττον ἢ
ὅψις ὅλου τοῦ σώματος ἀντιλαμβάνεται ἢ κεφαλῆς τε καὶ χειρὸς (ὅθεν τάχιν
ἂν εἴποι ὅτι ζῷον τὸ προσίον ἢ ὅτι ἄνθρωπος), οὕτως ἐν τοῖς ὑπὸ λόγου
θεωρουμένοις τὰ καθόλου τε καὶ κοινὰ σαφέστερα ἡμῖν ἐστὶ τῶν προσεχῶν **40**
τε καὶ κοινῶν. καὶ γὰρ ἔχει τινα ἀναλογίαν τὸ καθόλου πρὸς τὸ ὅλον·
20 ὅνπερ γὰρ τρόπον τὸ ὅλον περιεχτικὸν τῶν οἰκείων ὑπάρχει μερῶν. τὸν αὐ-
τὸν τρόπον καὶ τὸ καθόλου περιεχτικὸν ἐστὶ τῶν μερικῶν. διενηγῶσαι δὲ
ἀλλήλων ὅτι τὸ μὲν καθόλου μεταδίδωσι τοῦ οἰκείου ὀνόματος τοῖς ὑφ'
ἑαυτοῦ τεταγμένοις, τὸ μὲντοι ὅλον οὐ πάντως· οὐ γὰρ ὁ δάκτυλος χεῖρ
καλεῖται, οὐδὲ ὁ ὄνυξ δάκτυλος. ἐπεὶ οὖν ὡς τὸ ὅλον τῇ αἰσθήσει γνω-
25 रिμώτερον οὕτω τὸ καθόλου τῷ λόγῳ, ἐκ τῶν δὲ σαφαστέρων ἀρχεσθαι
δεῖ καὶ γνωριμωτέρων, ἐκ τούτων κἀνταῦθα τῆς διδασκαλίας ἀρκτέον. οὕτω **45**
γοῦν οἱ ῥήτορες ποιοῦσι περὶ τῶν κοινῶν κεφαλαίων πρῶτον, εἰθ' οὕτως
περὶ τῶν ιδίων εἰδους ἐκάστου διδάσκοντες. οὕτω καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς Ἀνα-
λυτικαῖς τὸν περὶ τοῦ ἀπλῶς συλλογισμοῦ προτάττει λόγον τοῦ διαλεκτικοῦ
30 καὶ ἀποδεικτικοῦ καὶ σοφιστικοῦ· ῥῶν γὰρ ἀπὸ τῶν κοινῶν τὰ ἴδια κατο-
πεύομεν.

2 ἐκείσε LK: ἐκεῖ ὁ M: ἐκεῖ t

γνωριμωτέρων (om. ἡ ὁδὸς) M

γνωσιν K 10 lemma om. K

γίνονται αἱ ἀρχαί, καὶ τὰ στοιχεῖα transponit t

15 ὡς μέρη τὸ καθόλου Aristoteles

proclivi errore legas χεῖρος quod dedit t

(ἢ) om. K τοῖς ὑπὸ] τῷ (sic) K

sibi legere debet t

ἐστὶ ex ἐπὶ corr.

27 οἱ L: καὶ K: om. Mt: καὶ οἱ (sed δὲ pro γοῦν) Themist. p. 106,28 quem paucis immu-

tatis describit Philoponius

3. 4 Πέφυκε—γνωριμώτερα om. K

5 μὲν addidi

γνωριμώτερα M

10. 11 δὲ γνώριμα ἐκ τούτων

12. 15 Τὰ γὰρ κοινότερα—ὡς μέρη om. K

16 ὅλον K χειρὸς ita scriptum in M ut

17 fort. εἴποις vel εἴποι τις ὅτι (post

18 ἐστὶ] ἐπὶ K

19 ἔχει] in M visus est

20. 21 καὶ τὸν αὐτὸν K ubi mox

25 ἐκ τῶν δὲ L: ἐκ δὲ τῶν K Mt at cf. p. 13,12

29 συλλογισμὸν L

p. 184a26 Πέπονθε δὲ ταῦτο τοῦτο τρόπον τινὰ καὶ τὰ ὀνόματα a4v
πρὸς τὸν λόγον· ὅλον γάρ τι ἀδιορίστως σημαίνει.

Τὸ μὲν γὰρ ὄνομα ὁλοσχερῶς καὶ συγκεχυμένως τὴν οὐσίαν σημαίνει ὡς
τοῦ πράγματος, οἷον τὸ ἄνθρωπος τὸ ζῷον τὸ κύκλος· ὁ μὲντοι λόγος,
5 τοῦτέστιν ὁ ὁρισμὸς, ἀνειλιγμένως ἕκαστον τῶν ὑπαρχόντων τῷ πράγματι
σημαίνει, καὶ οἷον διαιρεῖ αὐτὸ εἰς τὰ οἰκτιᾶ μέρη. ὅταν γὰρ εἴπω 'ἄνθρω-
πος', ὀλικήν τινα καὶ συγκεχυμένην εἴρηκα φωνήν πολλὰ ἐν αὐτῇ περι- a5r
λαμβάνουσιν πράγματα, ὁ μὲντοι ὁρισμὸς ἐρσιῶς τῇ εἰς τὰ μέρη διαιρέσει·
ζῷον γάρ, φησί, λογικὸν θνητὸν τὴν ὑποκειμένην ἡμῖν οὐσίαν ἀσυγχύτως
10 ἐσήμανε. καλῶς δὲ τὸ τρόπον τινὰ προσέθηκε, διότι οὐχ ὥσπερ τὸ
ὅλον αὐτὸ διαιρεῖται εἰς τὰ μέρη, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὄνομά ἐστι τὸ ὑπὸ τοῦ
ὁρισμοῦ διαιρούμενον, ἀλλὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαίνονμενον διαιρεῖ ὁ
ὁρισμὸς, καὶ οὐχ οἷον περὶ τρόπον τὸ καθ' ἕκαστα μέρος τυγχάνει τοῦ
καθόλου, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἕκαστον τῶν δηλουμένων ὑπὸ τοῦ ὁρισμοῦ
15 μέρος τυγχάνει τοῦ ὀνόματος. οὐ γὰρ ἢ ἂν μὲν εἰ τόχοι συλλαβῇ τοῦ ἄν-
θρώπου δηλοῖ τὸ ζῷον, ἄλλη δὲ τὸ λογικόν, εἰ μὴ ἄρα κατὰ τὸ σημαίνου-
μενον· τοῦ γὰρ σημαίνοντος ὑπὸ τοῦ ὀνόματος μέρη ἐστὶ τὰ μέρη τοῦ
ὁρισμοῦ, νῦν δὲ περὶ τῆς φωνῆς αὐτῆς ὁ λόγος, τοῦ μὲντοι καθόλου, οἷον
τοῦ ζῴου, τὰ καθ' ἕκαστον ζῶα μέρη ἐστίν.

20 p. 184b15 'Ανάγκη δ' ἤτοι μίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἢ πλείους.

Ἐντεῦθεν εἰσβάλλει εἰς τὸν περὶ τῶν ἀρχῶν λόγον. ὅπερ δὲ εἴωθε
ποιεῖν αἰεὶ, τοῦτο καὶ νῦν ποιεῖ· πρότερον τὰς τῶν παλαιωτέρων ψευδεῖς
διελέγχει δόξας. λαμβάνει δὲ τὰς τῶν παλαιωτέρων δόξας ἐκ διαιρέσεως
ἐπιστημονικῆς τε ἅμα καὶ ἐναρχοῦς, ἐπιστημονικῆς μὲν ὅτι κατ' ἀντίφασιν
25 (αἱ γὰρ ἐπιστημονικαὶ διαιρέσεις κατ' ἀντίφασιν εἰσιν, ἐπιστημονικαὶ δὲ
διότι ἀφρυκτοί· οὐδὲν γὰρ ἐκπέφρυγε τὴν ἀντίφασιν), ἐναρχοῦς δὲ διότι ἐκ

1 lemma om. K ταῦτο τοῦτο om. L 2 ἀδιορίστως LM: καὶ ἀδιόριστον t: vel hoc
vel καὶ ἀδιορίστως Aristotelis libri 3 γάρ om. K at cf. Themist. p. 107.14 4 τὸ
ἄνθρωπος τὸ ζῷον τὸ κύκλος L 5 ἀνειλιγμένως t: ἀνειλιγμένως M: ἀνειλιγμένος L: ἀνειλεγ-
μένος K 7 αὐτῇ scripsi: αὐτῇ LK: ἐαυτῇ Mt 8 ἔοικεν Themistius 10 τινὰ]
huiusmodi errores (cf. ad p. 16,30. 17,8) raro hinc adnotabo 11 τὸ (post ἐστὶ)
oblitteratum M: καὶ t 12 σημαίνονμενον KMt: δηλούμενον L 13 οἷον περ L:
ὅπερ KMt 14. 15 τὸν αὐτὸν — τυγχάνει τοῦ K: om. LMt 15 post ὀνόματος
interpolat μέρη ἐστὶ τὰ μέρη τοῦ ὁρισμοῦ t ἢ (post γάρ) corr. ex ὁ, ut videtur, L
ἂν μὲν K: ἂν L: α μὲν Mt τόχη L 17 τοῦ γὰρ σημαίνοντος LK: τοῦτο γὰρ
σημαίνοντός (compend.) M: τοῦτο γὰρ σημαίνεται t 17. 18 μέρη ἐστὶ — ὁρισμοῦ om.
hic t cf. ad v. 15 17 ἐστὶ KM: εἰσι L 18. 19 οἷον τοῦ om. Mt 20 lemma
om. K 21 εἴωθεν t 22 ψευδεῖς L: ψευδεῖς περὶ τῶν ἀρχῶν K: περὶ τῶν ἀρχῶν
ψευδεῖς Mt 23 δὲ τὰς] δὲ τα (sic) K 26 οὐδὲν γάρ, ut videtur, K

τῶν πᾶσι γνωρίμων· γνώριμον γὰρ πᾶσι τὸ ἐν καὶ τὸ πληθὺς. ἀνάγκη α 5
 γάρ, φησίν, τὰς ἀρχὰς ἢ μίαν εἶναι ἢ πλείους· εἰ δὲ καὶ μὴ αὐτόθεν ἀντί-
 φασίς ἐστι τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' οὖν ἰσοδυναμεῖ τῇ ἀντιφάσει· τὸ γὰρ οὐχ
 ἐν ἐξ ἀνάγκης πλείονά ἐστιν. ἀνάγκη οὖν, φησί, τὴν ἀρχὴν ἢ μίαν εἶναι
 5 ἢ πλείους· καὶ εἰ μίαν ἢ ἀκίνητον ἢ κινουμένην, εἰ δὲ πλείους 20
 ἢ πεπερασμένους ἢ ἀπείρους. καὶ αὐτὸς μὲν μέχρι τῶν ἐνταῦθα προή-
 γαγε τὴν διαίρεσιν, ἐπειδὴ δὲ φαίνεται ἐν τοῖς ἐξῆς καὶ ἕτερα μόρια προσ-
 τιθεῖς τῇ διαιρέσει, εὖλογον ἡμᾶς ἐξ ἀρχῆς τελεῖαν τὴν διαίρεσιν παρ-
 δοῦναι. ἀνάγκη οὖν τὰς ἀρχὰς ἢ μίαν εἶναι ἢ πλείους, καὶ εἰ μίαν ἢ
 10 ἀκίνητον ἢ κινουμένην, καὶ εἰ κινουμένην ἢ πεπερασμένην ἢ ἄπειρον, καὶ
 αὐ εἰ ἀκίνητον ἢ πεπερασμένην ἢ ἄπειρον, καὶ εἰ πλείους ἢ πεπερασμέ-
 νας ἢ ἀπείρους, καὶ εἰ πεπερασμένους ἢ κινουμένους ἢ ἀκινήτους, καὶ εἰ
 ἀπείρους ἢ κινουμένους ἢ ἀκινήτους. καὶ ἡ μὲν διαίρεσις τῶν ἀρχῶν αὕτη, 25
 εἰ δὲ τις ζητοῖη τί δήποτε τὴν μίαν μὲν ἀρχὴν εὐθὺς εἰς τὸ ἀκίνητον καὶ
 15 κινούμενον διείλομεν, εἴτα εἰς τὸ πεπερασμένον καὶ ἄπειρον, τὰς δὲ πλείους
 πρῶτον εἰς τὸ ἄπειρον καὶ πεπερασμένον, εἴτα εἰς τὸ κινούμενον καὶ ἀκί-
 νητον, ἐροῦμεν ὅτι δυνατόν μὲν ἦν καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ τῆς διαιρέσεως
 ἀμφότερα τὰ μόρια διελθῆναι. πλην ἐπειδὴ τῷ μὲν ἐνὶ οἰκιστέρα μᾶλλον
 ἢ κίνησις ἢ τὸ ἄπειρον, τῷ δὲ πλήθει τὸ ἄπειρον μᾶλλον ἢ περὶ ἡ κίνησις,
 20 διὰ τοῦτο τὴν μὲν μίαν ἀρχὴν εὐθὺς εἰς τὸ κινούμενον καὶ ἀκίνητον διεί- 30
 λομεν, τὰς δὲ πλείους εἰς τὸ πεπερασμένον καὶ ἄπειρον.

Μίαν μὲν οὖν ἀρχὴν εἶναι καὶ ἀκίνητον καὶ πεπερασμένην ἐδόξασε
 Παρμενίδης καὶ Ξενοφάνης. ὁ γὰρ πᾶν πάντως ὅτι οὐ περὶ τῶν φυσικῶν
 πραγμάτων ἦν τούτοις ὁ λόγος· ὡς γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς
 25 Μετὰ τὰ φυσικά εἶπεν. οὐχ οὕτω καὶ τῶν μαινομένων χειρόνως διέκριντο
 οἱ ἄνδρες οὗτοι, ὡς νομίζειν τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ μὴ εἶναι διάφορον· καὶ
 ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς Ἀριστοτελικῆς ῥήσεως πρόδηλον ὡς οὐ φυσικοὶ οἱ ἄνδρες 35
 οὗτοι. εἰπὼν γὰρ καὶ εἰ μίαν, ἢ ἀκίνητον, ὥσπερ φησὶ Παρμενίδης
 καὶ Μέλισσος, ἐπήγαγεν ἢ κινουμένην, ὥσπερ οἱ φυσικοί, ὡς δὴ
 30 μὴ φυσικῶν ὄντων τῶν περὶ Παρμενίδην. ἔτι δὲ ὁ γὰρ ὅτι οὐ περὶ τῶν

1. 2 ἀνάγκη — πλείους om. K 2 ἢ (ante μίαν) om. L 4 ἐστιν] εἶναι L οὖν]
 γάρ K qui paulo post τὰς ἀρχὰς (ut v. 2 et 9) ἢ (post ἀρχὴν) om. L 5 ἢ ἀκίνητον
 κτλ.] cf. Aristoteles 6 πεπερασμένους K 7 τὴν διαίρεσιν L Mt: τὸν λόγον K
 ἐν LK: καὶ ἐν Mt ἐξοῖς K 8 τῇ διαιρέσει om. L 9 καὶ (ante εἰ μίαν) om. L
 9. 10 post ἢ ἀκίνητον addit εἶναι L 10 καὶ εἰ κινουμένην ἢ πεπερασμένην ἢ ἄπειρον
 om. M: καὶ εἰ ἀκίνητον ἢ πεπ. ἢ ἄπειρον M² (marg.) et t 11 αὐ εἰ ἀκίνητον K: εἰ ἀκί-
 νητον (ex ἀκίνητον) corr. L²: εἰ κινουμένην Mt 12 ἀπείρους] ἀπειράς t ἀκινήτους
 LK: ἀκινήτους Mt 12. 13 καὶ εἰ ἀπείρους ἢ κινουμένους ἢ ἀκινήτους om. K
 14 ζητεῖ K τὴν om. add. L² μὲν K: om. L Mt 14. 15 τὸ κινούμενον καὶ
 ἀκίνητον (ut v. 16 et 20) K 15 δὲ om. add. L² 18 μᾶλλον (post οἰκιστέρα) om. Mt
 22 πεπειραμένην L 24 τούτοις] αὐτοῖς K 25 Μετὰ τὰ φυσικά] immo Περὶ γενέ-
 σεως καὶ φθορᾶς A 8 p. 325a18... ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων μανίᾳ παραπλήσιον εἶναι τὸ δοξά-
 ζειν οὕτως· οὐδένα γὰρ τῶν μαινομένων ἐξεστάναι τοσοῦτον ὥστε τὸ πῦρ ἐν εἶναι δοκεῖν καὶ
 τὸν κρύσταλλον κτλ. 26 διάφορα K 28 ἥτοι ἀκίνητον ὡς φησι Aristoteles
 30 μὴ om. addit post φυσικῶν L²

φυσικῶν ἔλεγον ἐξ ὧν καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ γενέσεως φησὶ α 5^r
καὶ οἱ αὐτοῦ ὑπομνηματισταί, ὅτι ὁ Παρμενίδης ἐν τοῖς πρὸς δόξαν πῦρ
καὶ γῆν ἔλεγεν εἶναι τὴν ἀρχὴν τῶν πάντων, ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἐν
εἶναι τὸ πᾶν καὶ πεπερασμένον καὶ ἀκίνητον. οὐ νομιστέον δὲ ὅτι ἐν τοῖς 40
5 πρὸς δόξαν οὐ τὰ αὐτῷ δοκοῦντα ἔλεγεν, ἀλλὰ τὰ τοῖς πολλοῖς, ἐν δὲ τοῖς
πρὸς ἀλήθειαν τὰ αὐτῷ δοκοῦντα (καὶ γὰρ καὶ ἐν τοῖς πρὸς δόξαν τὰ
αὐτῷ δοκοῦντα ἔγραψεν), ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τῶν νοητῶν ἦν αὐτῷ ἐν τοῖς
πρὸς ἀλήθειαν ὁ λόγος, ταῦτα δὲ ὄντως ὄντα ἔλεγε καὶ ἀληθῶς ὄντα, διὰ
τοῦτο οὕτως ἐπέγραψε τὸ βιβλίον. ἐν δὲ τοῖς πρὸς δόξαν περὶ τῶν αἰσθητῶν
10 ὁ λόγος, ὅπερ καὶ ὁ Τιμαίος δοξαστὰ προσηγόρευσε· τὰ μὲν γὰρ αἰεὶ ὄντα
νοήσκει φησὶ μετὰ λόγῳ περιληπτά, τὰ δὲ αἰσθητά, ὅπερ γινόμενα καὶ
ἀπολλύμενα καλεῖ, δόξῃ φησὶ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγῳ δοξαστὰ. ὥστε περὶ 45
τῶν νοητῶν ἔλεγε τὸ ἐν εἶναι αὐτὰ καὶ ἀκίνητα καὶ πεπερασμένα· ἐπειδὴ
γὰρ τὰ νοητὰ πρὸς τῷ ἐνὶ μᾶλλον εἰσιν ὡς ἐγγυτέρω ὄντα τῆς μιᾶς τῶν
15 πάντων ἀρχῆς, διὰ τοῦτο ἐν ἐκείνας ἐκάλεσε. μίαν μὲν οὖν καὶ πεπερα-
σμένην καὶ ἀκίνητον Παρμενίδης ἔλεγε καὶ Ξενοφάνης, μίαν δὲ καὶ ἀκίνη-
τον καὶ [ἄπειρον] ὁ Μέλιστος περὶ τῶν αὐτῶν καὶ αὐτός, ὡς ἕρῃ εἶπον. ὁτα-
λεσγόμενος· πλὴν ὅτι οὗτος μὲν ἄπειρον ἔλεγε τὸ ἐν, οἱ δὲ περὶ Παρμενίδην
πεπερασμένον, τοῦτο δὲ διὰ τὸ ἐκείνους μὲν εἰς τὴν ὁριστικὴν καὶ εἰδο- 50
20 ποιὸν τῶν νοητῶν δύναμιν ἀπιδεῖν, τοῦτον δὲ εἰς τὴν ἀπειρίαν τῆς δυνά-
μews. καλῶς δὲ ὅσοι ἐν τὸ ὄν εἰρήκασιν εὐθύς καὶ ἀκίνητον ἐδόξασαν·
εἰ γὰρ ἐκινεῖτο, οὐκέτι ἐν ἂν ἦν· ἦν γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ κίνησις καὶ τόπος
τις ἢ χρόνος ἢ τι τοιοῦτον, ἐν ᾧ ἡ κίνησις. ἰστέον δὲ ὅτι ἐν τὸ πᾶν λέ-
γοντες οὗτοι οὐ περὶ τῶν ἀρχῶν ἐποιοῦντο τὸν λόγον· εἰ γὰρ μίαν ἔλεγον
25 εἶναι τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων, οὐκέτι ἡδύναντο λέγειν ἐν τὸ ὄν εἶναι· οὕτως
γὰρ τῆς ἀρχῆς ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. ταῦτα γὰρ τῶν πρὸς
τί εἰσιν· ἡ γὰρ ἀρχὴ τινῶν ἐστὶν ἀρχή. ὥστε οὐ περὶ | τῶν ἀρχῶν τοῦ- a 5^v
τοῖς ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν ὄντων ἀπλῶς. ἀλλ' εἰ μὴ περὶ τῶν ἀρχῶν
τούτοις ὁ λόγος, τί δήποτε ὁ Ἀριστοτέλης ἐλέγχει τοὺς ἄνδρας τούτους
30 ὡς κακῶς μίαν τὴν ἀρχὴν ὑποτίθεσθαι; λέγω οὖν ὅτι, εἰ καὶ μὴ περὶ
τῶν ἀρχῶν ἔλεγον, ἀλλ' οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὡς εἰ καὶ τις ὑπετίθετο μίαν
εἶναι τὴν τῶν φυσικῶν πραγμάτων ἀρχὴν, οὕτως ἐλέγχει τὸν λόγον ἀνα-
σκευάσαι τὸ τοιοῦτον δόγμα βουλόμενος.

5

1 καὶ αὐτὸς K: ὡς καὶ αὐτὸς LMt ὁ om. LK τῷ LK: τῇ Mt Περὶ γενέσεως
1. c. p. 325^a2 sqq. 2 αὐτοῦ ὁ . . . τισιν L Παρμενίδης] cf. Zeller I⁴ p. 520 n. 1.
2, 531 sqq. ἐν τοῖς] ἐν τῷ L 5 αὐτῷ (ex αὐτὰ) corr. L: fort. αὐτῷ hic et bis in
proxime sequentibus τὰ (post ἀλλὰ) K: om. LMt 6 καὶ (post γὰρ) om. K 8. 9 δὲ
ὄντως ὄντα—ὅπως K: δεόντως LMt 10 Τιμαίος Platonis p. 28A 11 καὶ γινόμενα
καὶ K 12 ἀπολλύμενα LK: ἀπολελυμένα Mt 14 ἐγγύτερα K 15 ἐκείνας ἐκάλεσε
KM: ἐκείνα συνεκάλεσε L: ἐκείνα ἐκάλεσε t 15. 16 πεπερωμένην primitus L 17 ἄπειρον
induxi 18 μὲν om. L 19. 20 αἰδοποιητικὴν (sic) δύναμιν (om. τῶν νοητῶν) K qui
paulo post τούτους δὲ 21 ὅσοι] ὥσαι et mox εἰρηγότες K 22 αὕτη L 25 λέειν
sibi legere visus in M dedit t 26 τὰ ἀπὸ K 28 μὴ (ex μὲν) corr. L
30 λέ K 31 μίαν ὑπετίθετο K 32 τὴν om. L

Μίαν μὲν τὴν ἀρχὴν ἔλεγον καὶ ἀκίνητον οἱ εἰρημένοι, τῶν δὲ μίαν καὶ α 5^v
κινουμένην λεγόντων οἱ μὲν πεπερασμένην ἔλεγον, οἱ δὲ ἄπειρον. μίαν μὲν
καὶ κινουμένην καὶ πεπερασμένην ἔλεγεν Ἰππασος Ἡράκλειτος Θαλῆς Ἰππων
ὁ ἐπικληθεὶς ἄθεος. Ἡράκλειτος μὲν καὶ Ἰππασος τὸ πῦρ ἔλεγον ἀρχὴν τῶν
5 ὄντων εἶναι διὰ τὸ λεπτομερέστερον αὐτὸ εἶναι τῶν ἄλλων καὶ εὐπλαστον (οὐ
γὰρ οὕτω νομιστέον διὰ τὸ εἶδους λόγον αὐτὸ ἔχειν πρὸς τὰ ἄλλα ὡς περιεκτικὸν
τῶν ἄλλων· νῦν γὰρ περὶ τῆς ὑλικῆς ἀρχῆς ὁ λόγος), Θαλῆς δὲ καὶ Ἰππων 10
τὸ ὕδωρ διὰ τὸ γόνιμον, καὶ ὅτι τὴν γονὴν ὑγρὰν ἐώρων, καὶ τὰ σπέρματα
δὲ εἰ καὶ ξηρὰ εἰσιν, ἀλλ' οὖν οὐ φύει μὴ ὑγρὰνθέντα τε καὶ ἤδη λοιπὸν
10 διαρρέοντα. μίαν δὲ καὶ κινουμένην καὶ ἄπειρον ὑπετίθεντο οἳ τε τὸν ἀέρα
ὑποτιθέμενοι καὶ οἱ τὸ μεταξὺ ἡ ἀέρος καὶ ὕδατος, ἡ πυρὸς καὶ ἀέρος.
Διογένης μὲν οὖν ὁ Ἀπολλωνιάτης καὶ Ἀναξίμανδρος τὸν ἀέρα ὑπέθεντο ἀρ-
χὴν εἶναι διὰ τε τὸ εὐπλαστον καὶ ὡς ἐν σώμασιν ἀσώματον καὶ ἀνεπαί-
σθητον μᾶλλον. Ἀναξίμανδρος δὲ τὸ μεταξὺ ἡ ἀέρος καὶ ὕδατος, ἡ πυρὸς 15
15 καὶ ἀέρος· ἐπεὶ γὰρ ἐν τῇ μεταβολῇ τῇ ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα οὐκ ἀμέσως
γίνεται ἡ μετάβασις, ἀλλ' οἷον ἐξατμίζεται πρότερον τὸ ὕδωρ, εἴτα ἡ
ἀτμὶς ἐστὶ λεπτονοθεῖσα ἐξαερούται. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ἀέρος εἰς τὸ πῦρ
μεταβολῆς, τὸ μεταξὺ τοῦτο ἔλεγεν εἶναι τὴν ἀρχὴν, ὅπερ ἀέρος μὲν εἶναι
20 πυκνότερον, ὕδατος δὲ μακρότερον, ἡ πυρὸς μὲν πυκνότερον, ἀέρος δὲ μα-
20 νότερον. οὗτος δὲ τῶν μὲν ἄλλων μᾶλλον κατέρχθαι, διότι μὴ ἐν τι τῶν
στοιχείων τὴν ὕλην ἔλεγεν, ἀλλ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα· ἔπαιε δέ, διότι 20
εἶδοιποιούμενον ὑπετίθετο ἀέρος μὲν λέγων πυκνότερον, ὕδατος δὲ μακρό-
τερον. οὗτοι δὲ καὶ ἄπειρον ἔλεγον εἶναι τὸν ἀέρα ἢ τὸ μεταξὺ, ἐπειδὴ
ὑπενόησαν ὡς εἰ γίνοντο μὲν αἱ ἐξ αὐτῶν τὰ γινόμενα, μὴ εἴη δὲ ἄπειρα,
25 ἐπιλιπεῖν τὴν γένεσιν ἀνάγκη· οὐ προσέσχον γὰρ τῇ ἀνταποδόσει καὶ τῇ
25 εἰς ἄλλα τῶν πραγμάτων μεταβολῇ. οἱ μὲν οὖν μίαν τὴν ἀρχὴν ὑπο-
θέμενοι οὗτοι καὶ τοσοῦτοί εἰσιν, οὐδείς δὲ τῶν μίαν ὑποθεμένων μόνην
τὴν γῆν ὑπέθετο εἶναι ἀρχὴν, διὰ τὸ δυσκίνητον αὐτῆς καὶ δυσμετάβλητον. 25
Τῶν δὲ πολλὰς ὑποθεμένων τὰς ἀρχὰς οἱ μὲν ἀπείρους ὑπέθεντο, οἱ
30 δὲ πεπερασμένας, καὶ τούτων ἀμφοτέρων οἱ μὲν ἀκινήτους, οἱ δὲ κινουμένας·
πλείους μὲν καὶ πεπερασμένας καὶ ἀκινήτους ὁ Τίμαιος ὑπετίθετο, θεὸν

1 fort. μὲν οὖν καὶ (post μίαν) om. L 3 Ἰππασος κτλ.] cf. Theophrast. Phys. Opin.
fr. 1 Diels (Doxogr. p. 475) ap. Simplic. p. 23,21 sqq. 3 et 7 θαλλῆς (sic) L: θαλλή
(θαλλῆς v. 7) M: θαλῆς K: θαλῆς t 5 αὐτὸ L et (αὐ scriptum) M: αὐτὴν K: αὐτὸν t

6 λόγον αὐτὸ (αὐτ K) LK: αὐτὸ λόγον Mt 7 ἀρχῆς K: om. LMt 9 εἰσιν] ἐστὶ K
φύη primitus K qui mox ὑγρὰνθέντα 12 ante Διογένης iterat (ex v. 15) ἐπεὶ γὰρ ἐν τῇ
μεταβολῇ L ὑπετίθετο L 17 malim ὁμοίως δὲ καὶ τῆς om. LK 18 μὲν εἶναι
L.K: μὲν ἐστὶ Mt 19. 20 et 22 μακρότερον ter LK 20 post ἄλλων addit πάντων L
κατέρχθαι K 21 ὕλην] ὄλην L 22 πυκνότερον λέγων Mt 23 δὲ (post οὗτοι)
om. K εἶναι ἔλεγον et mox ὑπεννόησαν K 26 οἱ] εἰ K 28 αὐτοῦ L 29 ὑπετί-
θεντο L 30 πεπερασμένας L 31 πλείους μὲν οὖν καὶ K 31. p. 24, 1 ὁ Τίμαιος
— κινουμένας om. K Τίμαιος Platonis p. 26 E sqq. cf. Alexander ap. Simplic. p. 26,13.
Diels Doxograph. p. 287 sq. 31. p. 24,4 θεὸν — ὑπετίθετο om. L

ἰδέαν καὶ ὕλην, πλείους δὲ καὶ πεπερασμένους καὶ κινουμένους ὃ τε Ἐμπε- a 5^v
 δοκλῆς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν, καὶ ὁ Ἰππο-
 κράτης ὁ ἰατρὸς ὁμοίως τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς δύο τοὺς
 κόσμους εἶναι ὑπετίθετο, τὸν τε ἐκ τεσσάρων στοιχείων τὸν αἰσθητὸν καὶ
 5 τὸν σφαῖρον, τοῦτέστι τὸν νοητὸν (ὃν σφαῖρον ἐκάλει διὰ τὸ πρὸς ἑαυτὸν 30
 ἐπιστρέφθαι καὶ πρὸς τῷ ἐνὶ εἶναι μᾶλλον), οὗς καὶ μεταβάλλειν ἔλεγεν
 εἰς ἀλλήλους· ἐπικρατούσης μὲν γὰρ τῆς φιλίας μεταβάλλειν τὰ στοιχεῖα
 εἰς τὸν σφαῖρον, ἐπικρατοῦντος δὲ τοῦ νεῖκος τὸν σφαῖρον εἰς τὰ στοι-
 χεῖα μεταβάλλειν· οὐ τοῦτο λέγων ὅτι οἱ κόσμοι εἰς ἀλλήλους μεταβαί-
 10 λουσιν, ἀλλὰ τὴν τῆς ψυχῆς τῆς ἡμετέρας εἰς τοὺς κόσμους τούτους ση-
 μαίνων μεταβολήν. ἐπειδὴ γὰρ ἔστιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ καὶ ἑτεροποιὸς
 καὶ ταυτοποιὸς δύναμις, ὅταν μὲν κατὰ τὴν ταυτοποιὸν δύναμιν ἐνεργήσῃ, 35
 ὅν "ταῦτο δὲ κόσμον" ὁ Πλάτων ἐκάλεισε, πρὸς τοῖς νοητοῖς γίνεται μᾶλλον
 (ταύτην δὲ τὴν δύναμιν φιλίαν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκάλεισε, ὅτι ἡ φιλία ἐνοποιὸς
 15 ἔστιν), ὅταν δὲ κατὰ τὴν ἑτεροποιὸν δύναμιν ἐνεργήσῃ, τὴν Πλάτων μὲν "θα-
 τέρου κόσμον" ἐκάλεισε, Ἐμπεδοκλῆς δὲ νεῖκος, πρὸς τοῖς αἰσθητοῖς γί-
 νεται. τὴν οὖν μεταβολήν τῆς ψυχῆς κατὰ τὸν αἰσθητὸν τε καὶ νοητὸν
 κόσμον μεταβολήν τῶν κόσμων ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκάλεισε, ὅθεν καὶ τὸ πο-
 λυθρόλητον ἐκείνο περὶ ψυχῆς ἔφη· 40
 20 ὥς καὶ ἐγὼ δεῦρ' εἰμι φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης
 νεῖκεϊ μαινομένῳ πίσυνος.

τοῦτέστι πεπερασμένους τῇ ἑτεροποιῷ τῆς ψυχῆς δύναμιν.

Πλείους δὲ καὶ ἀπείρους καὶ κινουμένους ἔλεγον Ἀναξαγόρας Δρακόντιος
 Ἰππικουρὸς Λεοντίππος. Ἀναξαγόρας μὲν τὰς ἡμισυμερείας ἀρχὰς τῶν ὄντων
 25 ὑπετίθετο, ἡμισυμερεία δὲ ἔστιν ἥς τὸ μέρος τῷ ὅλῳ ὅμοιον. ὑπάρχειν οὖν ἐν
 ἀλλήλαις τὰς ἡμισυμερείας, αἷον ἐν τῷ ξύλῳ ἡμισυμερεῖ ὄντι ὑπάρχειν καὶ σάρκα
 καὶ ὅστων καὶ θύον καὶ πῦρ καὶ γῆν καὶ πάντα ἀπλῶς, καὶ ἐν ἑκάστῳ 35
 καὶ τῷ τοῦ ὅλῳ ἀπείρους ἐνυπάρχειν ἡμισυμερείας. τοῦτο δὲ ὑπετίθετο, διότι
 ἑώρα πάντα ἐξ ἀλλήλων γινόμενα, εἰ καὶ μὴ κατὰ πρώτην γένεσιν, ἀλλ'
 30 οὖν διὰ πλείωνων μέσων. περιφανταζόμενος οὖν τὴν ὕλην τὴν εἰς πάντα
 ἐπιτηδεῖαν μεταβληθῆναι, μὴ ἐξισχύων δὲ αὐτὴν τελείως θεωρῆσαι, ὑπέθετο

- 2 ἡ φιλία M 4 ὑπετίθετο K: ὑπέθετο Mt τῶν (sic) αἰσθητὸν K 5 τὸ νοητὸν K
 5. 7 διὰ—ἀλλήλους iterat L 6 τῷ ἐνὶ Mt: τοῦ ἐνὸς LK 7 μεταβάλλει τὰ στοιχεῖα K
 8 εἰς τὸ σφαῖρον L 11 ἔστιν om. K 13. 15 ὅν—ἐνεργήσῃ om. L. at vide ad v. 18
 13 ὅν] fort. ἦν cl. v. 15 Πλάτων Tim. p. 37C τοῖς νοητοῖς γίνεται] τὴν νοητὴν
 γὰρ K ubi saepissime confunduntur compendia vocum γὰρ, γίνεται, γράφεται sim.
 14 ἐνοποιὸς K 15 Πλάτων l. c. p. 37B 15. 16 μὲν θατέρου LK: θατέρου μὲν Mt
 16. 17 πρὸς τὴν αἰσθητὴν γὰρ K cf. ad v. 15 17 ὅν cf. iterata in L. ad v. 15^v K: μὲν
 οὖν LMt 18 post κόσμον iterat (14. 18) ἐμπεδοκλῆς ἐκάλεισε ὅτι ἡ φιλία—ὅταν (om. δὲ)
 κατὰ—μὲν θατέρου (sic)—τὴν οὖν—νοητὸν κόσμον, quorum partem suo loco omiserat, L
 τῶν om. L 18. 19 πολυθρόλητον K: πολυθρόλλητον LMt 19 ἔφη vv. 7—8 K.
 381—2 St. 20 ὥς ἐγὼ δεῦρο (om. καὶ) L ἀλήτης K 21 νεῖκεϊ K: νεῖκαι LMt
 25 ἡμισυμερεία M: ἡμισυμερεία K 27 παν (sic) primitus L 28 καὶ (ante τῷ)
 om. K 29 ἑώρα om. L εἰ μὴ καὶ K τὴν πρώτην L 30 παραφαντα-
 ζόμενος K at cf. p 7^v 52 31 ἐπιτηδεῖαν KMt: ἰδέαν L ἐπέθετο L^v

“ὁμοῦ πάντα εἶναι χρήματα”, καὶ οὕτω τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν κατ’ α 5^v
 ἔκκρισιν γίνεσθαι καὶ οὐ κατὰ μεταβολὴν τῆς οὐσίας. καλῶς δὲ καὶ τὰς
 ὁμοιομερείας μὲν ἐν ἀλλήλαις εἶναι ὑπέθετο, οὐκ εἶπε δὲ καὶ τὰς ἀνομοιο- 50
 μερείας· οὐδεὶς γάρ ἂν ὑπολάβοι ἐν προσώπῳ χεῖρα εἶναι ἢ ἐν χεὶρὶ πόδα.
 5 Δημόκριτος δὲ καὶ Λεύκιππος καὶ Ἐπίκουρος τὰς ἀτόμους καὶ τὸ κενὸν
 ὑπετίθετο, τὸ τε κενὸν ἄπειρον εἶναι καὶ τὰς ἀτόμους τὰς ἐν αὐτῷ. ἀτό-
 μους δὲ ἔλεγε σώματά τινα διὰ σμικρότητα ἀφανῆ καὶ ἀδιαίρετα διὰ σκλη-
 ρότητα, οἷά εἰσι τὰ διὰ τῶν θυρίδων ἐν ταῖς ἀκτίσι κοινωρτώδη φαινό-
 μενα ψήγματα, ἅπερ ἀφανῆ γίνεται μὴ ἐπιλαμπούσης ἀκτίνος οὐ διὰ | τὸ α 6^r
 10 μὴ εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὴν σμικρότητα.

Πολλὰς δὲ τὰς ἀρχὰς καὶ ἀπείρους καὶ ἀκινήτους οὐδεὶς ὑπέθετο.

p. 184^b20 Καὶ εἰ ἀπείρους, ἢ οὕτως ὥσπερ Δημόκριτος, τὸ γένος
 εἶν. σχήματι ἢ εἶδει διαφερούσας.

Γένος φησὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ἀτόμων· ἔλεγε γάρ
 15 μᾶς μὲν οὐσίας εἶναι πάσας τὰς ἀτόμους, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων τοῖς σχή-
 μασι, τῷ τὰς μὲν εἶναι σφαιρικός, τὰς δὲ κυβικός ἢ πυραμοειδής, ἢ ἑτερόν
 τι τῶν σχημάτων ἔχειν. οὕτω δὲ πολλάκις καὶ ἐν τοῖς Ἀποδεικτικοῖς τὸ 5
 ὑποκείμενον γένος ὠνόμασε. σχήματι δὲ ἢ εἶδει· ἐκ παραλλήλου τὸ
 αὐτὸ φησιν· εἶδους γάρ λόγον ἐν ταῖς ἀτόμοις τὸ σχῆμα ἔχειν ἔλεγεν ὁ
 20 Δημόκριτος, ἢ καὶ ἐναντίας· ἦτοι τοῦτο φησιν ὅτι ὁ Δημόκριτος ἐν
 τὸ γένος ὑπετίθετο τῶν ἀτόμων, διαφέρειν δὲ αὐτὰς κατὰ τὰ σχήματα, οὐ
 μόνον δὲ διαφέρειν, ἀλλὰ καὶ ἐναντίας εἶναι (ἐπειδὴ γὰρ θερμότητα καὶ
 ψύξιν καὶ λευκότητα καὶ μελανίαν οὐκ ἔλεγεν εἶναι ἐν ταῖς ἀτόμοις ὁ Δη- 10
 μόκριτος, ἀλλ’ ἐκ τῶν σχημάτων ἀπεγέννα τὰ πάθη καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς
 25 τῶν ἀτόμων σχέσεως· τὰς μὲν γὰρ σφαιρικός, ὡς εὐκίνητους, θερμότητος
 καὶ τοῦ πυρὸς εἶναι αἰτίαι· ὡς γὰρ εὐκίνητοι, διαιροῦσι θάπτον καὶ διεισ-
 δύνουσι, τοῦτο δὲ ἴδιον πυρὸς τὸ τμητικὸν καὶ εὐκίνητον· τὰς κυβικός δὲ
 φέρε εἰπεῖν, ὡς ὠρούσας μᾶλλον καὶ πιλούσας. ψύξιν ἐργάζεσθαι· πύκτι-

1 ὁμοῦ κτλ.] cf. Anaxag. fr. 1 Mull.

2 ἔκρισιν et mox μεταβολῆς (sic) K

3 ἀλλήλαις K: ἀλλήλοις t et, si silentio fides, LM ὑπετίθετο L 3. 4 ἀνομοιο-
 μερείς K 4 οὐδεὶ γάρ M 5 Λεύκιππος K ἐπίκουρος καὶ Λεύκιππος traie. (cf.
 p. 24, 23 sq.) L 6 τὸ τε κενόν L 7 ἔλεγε LK: ἔλεγεν vel ἔλεγον compendio

incerto M: ἔλεγον fortasse recte t σώματος L 8 οἷα ἐστὶ K 8. 9 ἀκτίσι et
 ἀκτίνος libri (praeter K qui ἀκτίνος) 10 τὴν om. K 13 σχήματι δὲ ἢ t et Ari-
 stoteles (praeter F) at cf. v. 18 et p. 26, 12 15. 17 διαφέρειν—ἔχειν iterat L

16 τὰς (ante μὲν) om. L 17 Ἀποδεικτικοῖς] nescio ubi. cf. Bonitz Index Ar. p. 152^a6.
 Simplic. p. 193, 6, infra d 2^r43, f 1^r31 18 ἢ om. K 19 ταῖς] τοῖς K

19. 20 ἔχειν ἔλεγεν ὁ Δημόκριτος L: ἔλεγεν ὁ Δημόκριτος ἔχειν K: ἔλεγεν ἔχειν ὁ Δημόκρι-
 τος Mt 20 ἦτοι τοῦτο K: ἢ τοιοῦτό (τοιοῦτόν L) LMt 21 κατὰ σχῆμα K

23 ψύξιν sim. constanter libri praeter K ταῖς Mt: τοῖς LK 26 αἰτίους L

28 ψύξιν iterat L qui mox πηλτικόν

κὼν γὰρ τὸ ψυχρόν. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν χρωμάτων γίνεσθαι ἔλεγεν. ὅταν α 6^r
 μὲν τῶν πυραμίδων φέρε εἰπεῖν αἱ κορυφαὶ προσβάλλωσι τῇ ὀψει, τοιάνδε
 ποιεῖν χρώματος φαντασίαν, οἷον λευκοῦ· διακριτικὸν γὰρ τῆς ὀψews τὸ 15
 λευκόν, διαιρετικὸν δὲ καὶ τὸ ὀξύ, οἷα ἐστὶ καὶ ἡ κορυφὴ τῆς πυραμίδος·
 5 ὅταν δὲ αἱ βάσεις, μέλανος· συγκριτικὸν γὰρ τὸ μέλαν, τοιοῦτον δὲ τὸ ἀμβλύ·
 πλεῖ γὰρ καὶ εἰς ταῦτόν τῇ πιλήσει συνωθεῖ τὰ διεστῶτα. ἐπεὶ οὖν τοῖς
 διαφόροις σχήμασι τῶν ἐναντίων παθῶν ποιητικά ἐῖσιν αἱ ἄτομοι, οὐ μό-
 νον διαφέρειν αὐτάς τοῖς σχήμασιν εἶπεν, ἀλλὰ καὶ ἐναντίας εἶναι), ἢ μᾶλλον
 πρὸς τὸν Ἀναξαγόραν αὐτῷ τείνει ὁ λόγος, ὅς καὶ ἐναντίας εἶναι ὁμοιο-
 10 μερείας ἔλεγεν, οἷον πυρὸς καὶ ὕδατος. καὶ μᾶλλον τοῦτο ἀληθές, ἵνα καὶ 20
 ἡ ἀντιδιαίρεσις σωθῇ. εἰπὼν γὰρ καὶ εἰ ἀπείρους, ἢ οὕτως ὥσπερ
 Δημόκριτος, τὸ γένος ἔν, σχήματι ἢ εἶδει διαφερούσας, ἀνταπέ-
 δωκε τὸ ἕτερον τῆς διαίρεσεως μόριον εἰπὼν ἢ ἐναντίας, ὡσανεὶ ἔλεγεν
 ἢ ὡς Ἀναξαγόρας λέγει ἐναντίας'.

15 p. 184^b22 Ὅμοίως δὲ ζητοῦσι καὶ οἱ τὰ ὄντα ζητοῦντες πόσα. 23

Ἐκθέμενος τὴν διαίρεσιν νῦν βούλεται δεῖξαι, ὅτι οὐ περιέργως οὐδὲ
 καινοτέρως αὐτὸς ταύτῃ τῇ περὶ τῶν ἀρχῶν διαίρεσει ἐχρήσατο, ἀλλὰ
 πάντες οἱ πρὸ αὐτοῦ φυσικοὶ τῇ αὐτῇ διαίρεσει ἐν τῷ περὶ τῶν ἀρχῶν
 λόγῳ ἐχρήσαντο, ζητοῦντες πότερον ἐν τί ἐστι τὸ στοιχεῖον ἐξ οὗ τὰ πάντα 30
 20 ἢ πλείονα, καὶ πότερον κινούμενα ἢ ἀκίνητα.

p. 184^b25 Ἐδὲ μὲν οὖν εἰ ἐν καὶ ἀκίνητον τὸ ὄν σκοπεῖν οὐ περὶ
 φύσεώς ἐστι σκοπεῖν.

Ἐκθέμενος ἐκ διαίρεσεως τὰς περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν φυσικῶν δόξας καὶ
 εἰπὼν ποίου μορίου τῆς διαίρεσεως τίς τῶν ἀρχαιοτέρων προέστη, νῦν ἐπι-
 25 σκέπτεται πρὸς ποίας μὲν τῶν δοξῶν φυσικῶν ἐστὶ διαλεχθῆναι. πρὸς
 ποίας δ' οὐ. καὶ γὰρ ἐπιστήμονος ἔργον ἐστὶ τὴν φύσιν τῶν ὑποβεβλη-
 μένων αὐτῇ πραγμάτων ἐπισκέπτεσθαι καὶ διακρίνειν τίνα μὲν αὐτῷ προσή-
 κει, τίνα δὲ μή· ὥσπερ ἀμέλει καὶ τέκτων ξύλων πολλῶν ὑποκειμένων τὰ 35
 μὲν ἐκλέξεταί ὡς ἐπιτήδεια τῇ αὐτοῦ τέχνῃ, τὰ δὲ ἀπορρίψει. διὰ τοῦτο

1 ἔλεγε γίνεσθαι L	2 προσβάλλουσι K	4 διαιρετικὸν libri: immo διακριτικὸν
cf. ad p. 27, 1 et f. 4 v. 4	5 μέλανος cod. Paris. 2063: μέλανες LK Mt	γὰρ K: om.
LMt δὲ καὶ τὸ recto L	ἀμφὶ primitus K	6 τῇ πιλήσει συνωθεῖ om. L
S εἶναι] ἐστὶν L	10 ἀληθῆτα L	12 τὸ γένος om. L
		ἐν] ἐν LK
15 lemma om. K	17 καινοτέρως t	αὐ L
ἐχρήσαντο L	18. 19 ἐν τῷ—λόγῳ om. L	τῶν om. K
21 lemma om. K	τὸ ὄν σκοπεῖν L	ἐχρήσατο] K Mt
καὶ Mt	26 δ' οὐ] δὲ ὅς K	24 νῦν LK:
	ἐστὶ om. K	28 ὑποκειμένων πολλῶν Mt
29 τῇ αὐτοῦ correxi: τῇ αὐτοῦ L Mt: αὐτοῦ τῇ K		ἀπορρίψει K

καὶ νῦν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ διακρίσεως μῆριον ἀποκρίνας, τὸ λέγον μίαν a 6r
εἶναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀκίνητον, οὗ προΐσταντο οἱ περὶ τὸν Παρμενίδην καὶ
Μέλισσον, φησὶν ὅτι οὐκ ἔστι φυσικοῦ τὸ πρὸς τούτους διαλέγεσθαι ἀναι-
ροῦντας τὰς φυσικὰς ἀρχάς. οὐδεμιᾶς γὰρ ἔστι τῶν κατὰ μέρος ἐπιστημῶν
5 πρὸς τὸν ἀναιροῦντα τὰς οἰκείας ἀρχάς αὐτῆς διαλέγεσθαι, διότι οὐδὲ τὸ
ἀποδεικνύει τὰς οἰκείας ἀρχάς τῶν κατὰ μέρος ἐπιστημῶν, ἀλλὰ μόνως 40
τῆς πρώτης καὶ ἀνυπόθετου φιλοσοφίας· αὕτη γὰρ τὰς πασῶν ἀρχάς ἀπο-
δεικνύουσιν, αἱ δὲ κατὰ μέρος ἐπιστῆμαι ἐξ ὑποθέσεως τὰς οἰκείας ἀρχάς
λαμβάνουσι. διὰ τοῦτο οὖν πρὸς τὸν ἀναιροῦντα τὰς ἀρχάς ἤστυνισον
10 ἐπιστήμης οὐκ ἔστιν αὐτῆς ἐκείνης διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἢ τῆς προσεχῶς ὑπὲρ
αὐτὴν τεταγμένης ἐπιστήμης, ἢ τῆς πασῶν κοινῆς. (κοινὴν δὲ πασῶν ἐπι-
στήμην λέγει ἢ τὴν πρώτην καὶ ἀνυπόθετον φιλοσοφίαν, ἢ τὴν διαλεκτικὴν.
καὶ γὰρ αὕτη τὰς πάντων ἀρχάς ἀποδεικνύουσιν· οὕτω γὰρ αὐτὴν ἐν τοῖς 45
Τόποις ὠρίσατο· “ὁ μὲν σκοπός”, φησί, “τῆς πραγματείας μέθοδον εὐρεῖν
15 δι’ ἧς δυνατὸς μεθὰ συλλογίζεσθαι περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος ἐξ ἐνδόξων”.
ταύτη οὖν ἡ διαλεκτικὴ διαφέρει τῆς πρώτης φιλοσοφίας, ὅτι ἡ μὲν ἐξ
ἀρχῶν αὐτοπίστων καὶ κοινῶν ἐννοιῶν ποιεῖται τὰς ἀποδείξεις, ἡ δὲ δια-
λεκτικὴ ἐξ ἐνδόξων.) πρὸς γοῦν τὸν ἀναιροῦντα ὅτι τὸ σημεῖον ἀμερές ἐστιν,
ἢ ἡ γραμμὴ μῆκος ἀπλατές, οὐ διαλέζεται ὁ γεωμέτρης, ἀλλὰ παραπέμψει
20 τῷ πρώτῳ φιλοσόφῳ ταῦτα ἀποδεικνύει. ὁμοίως ὁ ἱατρός, ὅτι ἐκ τῶν
τεσσάρων στοιχείων τὸ σῶμα καὶ περὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων τῷ φυσικῷ
παραπέμψει ἀποδεικνύει· προτέτακται γὰρ φυσικῶς τοῦ ἱατροῦ ὁ φυσικός. 50
πάλιν τῆς ὀπτικῆς τὰς ἀρχάς γεωμετρία ἀποδείξει, καὶ γραμματικῆς μὲν
μουσικῇ, ταύτης δὲ ἀριθμητικῇ. λαμβάνει μὲν γὰρ ὁ γραμματικὸς τάδε
25 μὲν τὰ στοιχεῖα μακρά, τάδε δὲ βραχέα, καὶ τὰ αὐτὰ νῦν μὲν βραχέα,
ἄλλοτε δὲ μακρά· τὴν αἰτίαν δὲ αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖ, ὁ μουσικὸς δὲ ἀπο-
δεικνύει. πάλιν ὁ μουσικὸς λαμβάνει ὅτι ἦδε πρὸς τήνδε ἡ χορδὴ τὸν
ἡμιόλιον ἢ τὸν διπλασίονα ἢ τὸν ἐπίτριτον ἔχει λόγον, τὴν ἐν χορδαῖς
μόνον τῶν ἀριθμῶν σχέσιν λαμβάνων· ὁ μέντοι ἀριθμητικὸς | καθόλου τίς a 6v
30 ἐστιν ὁ τοῦ διπλασίου λόγος ἐξετάζει καὶ τῶν λοιπῶν, εἴτε ἐν χορδαῖς εἴη,
εἴτε ὁποῦδήποτε. καὶ αὐτῆς δὲ τῆς γεωμετρίας, ὅλην δὲ ὅτι πάσης τῆς

1 διακρίσεως K

2 προΐστανται L

τὸν om. Mt

3 φησὶν οὖν ὅτι K

οὐκ ἔστι LKM: οὐκέτι t

3. 4 ἀναιροῦντες Mt

4 ἔστι om. K

5 αὐτῆς αὐ-

τοῦς L

7 καὶ καὶ (alterum καὶ compend.) K

8 κατὰ τὸ μέρος t (at κα

μέρος M)

10 ὑπὲρ] πρὸς K

13 malim καὶ γὰρ καὶ αὕτη

14 Τόποις] Τοπίοις

A 1 init.

ὁ μὲν σκοπός] ἡ μὲν πρόθεσις Aristoteles

15 δι' ἧς LK: ἀφ' ἧς Mt

Aristot.

τοῦ om. K

προτεθέντος προβλήματος Aristot.

18 γοῦν K: γὰρ LMt

18. 19 τὸ et ἡ K: om. LMt

20. 22 ὁμοίως—ἀποδεικνύει K: om. LMt

22 φυσικῶς om. fort. recte Mt

φυσικός LK: ἱατρός Mt

23 τὰς ἀρχάς τῆς

ὀπτικῆς Mt

ὁ γεωμετρία ἀποδείξει (sic) K

24 μουσικῇ] μουσικῇ· ταύτης δὲ

μουσικῇ L

26 δὲ (post ἄλλοτε) om. Mt

28 ἢ τὸν διπλασίονα] λαμβάνει L

30 διπλασίονος L

31 αὐτῆς] αὐτῷ L

πάσης LK: καὶ πάσης fortasse

recte Kt

μαθηματικῆς ἐπιστήμης, φασὶ προηγεῖσθαι τὴν ἀριθμητικὴν· λαμβάνει γὰρ α 6^ν
καὶ ὁ γεωμέτρης πλευρὰν πλευρᾷ διπλασίονα ἢ ἐπίτριτον, καὶ τοσοῦτον
μὲν τὸ ἐν μεγέθει διπλασίον ἢ ὁποσοῦν λαμβάνει. ὁ μὲντοι ἀριθμητικὸς
καθόλου ταῦτα λαμβάνει καὶ ἀποδείκνυσσι τίς ἐστὶν ὁ τοῦ διπλασίου λόγος 5
καὶ τῶν ἄλλων. τὰς δὲ πάντων ἀρχάς ὁ πρῶτος φιλόσοφος ἀποδείκνυσσι.
διὰ ταῦτα οὐκ ἔστι φυσικοῦ ἀνδρὸς πρὸς Παρμενίδην καὶ Μέλισσον διαλέ-
γεσθαι ἀναιροῦντας τὰς φυσικὰς ἀρχάς· λέγοντες γὰρ ἐν τῷ ὄν εἶναι καὶ
ἀκίνητον, τῷ μὲν ὑποτιθέσθαι ἐν τῷ ὄν τὰς ἀρχάς ἀναιροῦσι, τῷ δὲ ἀκί-
νητον καὶ ὡς φυσικὰς ἀρχάς. ἐν γὰρ λέγοντες εἶναι τὸ ὄν [ἀνάγκη πᾶσα]
10 ἢ ἀρχὴν αὐτὸ ὑποτιθένται ἢ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. ἀλλ' εἰ μὲν ἀρχὴν αὐτὸ
ὑπόθουσιντο, ἀνάγκη πᾶσα εἶναι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς· ταῦτα γὰρ τῶν
πρὸς τί εἰσιν· ἢ γὰρ ἀρχὴ τινὸς ἢ τινῶν ἐστὶν ἀρχή, ὡς αὐτὸς εἶπεν.
ὥστε οὐχ ἐν τῷ ὄν, ἀλλὰ πολλά, ἢ τε ἀρχὴ καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς· οὐκ ἄρα
ἀρχὴν δύναντο λέγειν τὸ ὄν. πάλιν δ' αὖ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὑποτιθεμένοις
15 αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ὑποτιθέσθαι· ὥστε πάλιν
οὐκέτι ἐν τῷ ὄν· νῦν δὲ ἐν ὑποτιθένται. ἀναιροῦσιν ἄρα ἐκατέρωθεν τὴν
ἀρχὴν· ἀρχῆς γὰρ οὔσης ἀδύνατον ἐν εἶναι τὸ ὄν. ταύτῃ μὲν οὖν τὴν
ἀρχὴν ἀναιροῦσιν, ὡς φυσικὴν δὲ ἀρχὴν ἀναιροῦσι τῷ ἀκίνητον αὐτὸ
ὑποτιθέσθαι. κίνησις γὰρ ἐναργῶς τοῖς φυσικοῖς ὑπάρχει πράγμασι· γένεσις 15
γὰρ καὶ φθορὰ αὔξεσις μείωσις ἀλλοιώσις καὶ ἡ κατὰ τόπον μεταβολὴ
τοῖς φυσικοῖς ὑπάρχει πράγμασι· καὶ αὐτὸς δὲ ὁρίζομενος τὴν φύσιν ἀρχὴν
εἶναι κινήσεώς φησι καὶ ἡρεμίας. ὥστε ὁ τὴν κίνησιν ἀναιρῶν τὰς φυσικὰς
ἀρχάς ἀναιρεῖ. διὰ τοῦτο οὖν φησιν οὐ φυσικοῦ τὸ πρὸς τούτους δια-
λέγεσθαι, ὡς φυσικοὶ δὲ ταύτην μετερχόμεθα τὴν πραγματείαν. ὅμως δέ,
25 φησὶν, ἐπειδὴ ἔχει τινὰ φιλοσοφίαν ἢ σκέψιν (περὶ τῶν ὄντων γὰρ ζητοῦσιν,
εἰ καὶ μὴ ὡς φυσικοί, ἀλλ' οὖν ὡς φιλόσοφοι), πρὸς αὐτοὺς ἀπαντήσωμεν.
ἄλλως τε, ἐπειδὴ δοκοῦσι τινὰς φυσικὰς ἀπορίας λέγειν, εὐλογος ἡμῖν καὶ 20
οὕτως ἢ πρὸς αὐτοὺς ἀπάντησις. τῷ γὰρ ἀναιρεῖν τὴν φύσιν ἐν εἶναι τὸ
ὄν καὶ ἀκίνητον ὑποτιθέμενοι περὶ φύσεως ἀποροῖεν ἄν· οὐ γὰρ ἔτι

1 ἐπιστήμης t: ἐπιστήμης καὶ τῆς γεωμετρίας δηλονότι ἢ ἀστρονομίας L: ἐπιστήμης ὑπὸ
γόνυ τὴν γεωμετρίαν δηλονότι ἢ ἀστρονομία K: ἐπιστήμης [lac. 8 litter.] ὅλον ὅτι ἢ ἀστρο-
νομία M 2 πλευρὰ libri: immo πλευρᾶς 3 μὲν τὸ μὲν τὸν K διπλασίον

(διπλ. cum signo compend. M) LKM: διπλασίονα t ὁποσοῦν K: ὁποσονοῦν Diels
λαμβάνει ante ἢ ὁποσοῦν ponunt Mt 3. 4 ὁ μὲντοι — λαμβάνει om. K 4 ταῦτα L:
τοῦτο Mt 6 φυσικοῦ] φησι (sic) K 7 ἀναιροῦντες M 8 ὄν εἶναι (ut v. 7) Mt
8. 9 δὲ ἀκίνητω L 9 εἶναι λέγοντες K ἀνάγκη πᾶσα ex proxime sequentibus huc
delata delevi 10 ὑποτιθένται LK: ὑποτιθέναι Mt ἀλλ' εἰ μὲν] εἰ μὲν οὖν K
11 ὑπόθουσιντο K 12 ἢ καὶ τινῶν L ἢ τινῶν post ἐστὶν ἀρχὴ ponunt Mt
14 δύναντο] deest ἄν ὑποτιθεμένοις K: ὑποτιθέμενους LM: ὑποτιθέμενους t
16 οὐκέτι] οὐκ ἔστιν K 17 ταύτῃ] οὕτως K 18 δέ] δὲ ἄρα L 22 φησι et
23 φησιν om. L 22 φησι] cf. Phys. B 1 p. 192b20 24 φυσικοὶ KMt:
φυσικὴν L 25 παρὰ (superser. περί) L 26 ἀπαντήσωμεν LK: ἀπαντή-
σωμεν Mt 27 φυσικὰς om. L 27. 28 ἡμῖν καὶ οὕτως LK: οὕτως ἡμῖν Mt
29 ἀπορεῖεν K

ἀρχή ἐστιν εἰ ἐν μόνον καὶ οὕτως ἔν ἐστιν· ἡ γὰρ ἀρχή τινὸς α 6
ἢ τινῶν. ὅτι δὲ οἱ τὸ ὄν ἐν ὑποτιθέμενοι ἀναιροῦσι τὰς ἀρχάς, κατα-
σκευάζει ἐν δευτέρῳ σχήματι οὕτως· εἰ ἐν τὸ ὄν, οὐκ ἔστι πληθὺς· εἰ
ἀρχή ἐστι, πληθὺς ἐστίν· εἰ ἐν ἄρα τὸ ὄν, οὐκ ἔστιν ἀρχή. ἀρχῆς γὰρ
5 οὔσης, ἀνάγκη καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς εἶναι, τούτου δὲ ὄντος πληθὺς εἶναι
ἀνάγκη. τὸ δὲ εἰ οὕτως ἐν ἀντὶ τοῦ ἀκίνητον. ἀκινήτου γὰρ ὄντος 25
οὔτε ἐξ αὐτοῦ τι ἔσται, οὔτε αὐτὸ ἐξ ἄλλου, ἀρχῆς δὲ οὔσης κίνησιν
ἀνάγκη εἶναι· εἰ γὰρ πάντῃ εἴη ἀμετάβλητος καὶ ἀκίνητος, οὐδ' ἂν τι ἐξ
αὐτῆς γένοιτο.

10 p. 185^a5 Ὅμοιον δὲ τὸ σκοπεῖν εἰ οὕτως ἐν καὶ πρὸς ἄλλην
θέσιν ὁποιανοῦν διαλέγεσθαι τῶν λόγου ἕνεκα λεγομένων.

“Θέσις ἐστίν,” ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς Τόποις εἴρηκε, “παράδοξος ὑπόληψις
τῶν γνωρίμων τινὸς κατὰ φιλοσοφίαν”. οἷον ὁ Ἡράκλειτος ταῦτόν εἶναι 30
ἔλεγε τὰ ἐναντία, ὁμοίως δὲ οὗτοι ἐν τὸ πᾶν λέγοντες καὶ ἀκίνητον, ἢ
15 ὡς Ζήνων ἔλεγε μὴ εἶναι κίνησιν, ἢ ὡς Ἀναξαγόρας πάντα κινεῖσθαι. τὸ
οὖν σκοπεῖν, φησὶν, εἰ τὸ ὄν ἔν ἐστι καὶ ἀκίνητον, ὅμοιον ἐστὶ τῷ πρὸς
ἄλλην ὁποιανοῦν διαλέγεσθαι θέσιν, οἷον τὴν Ἡρακλείτου, ὃς ἔλεγε τὰ
ἐναντία τὰ αὐτὰ εἶναι. ὡς γὰρ πρὸς ταύτην τὴν θέσιν ἀντιλέγειν μάταιον
τῆς ἐναργείας κρεῖττονος οὔσης πάσης ἀποδείξεως, ἢ πρὸς τὸν λέγοντα ὅτι
20 τὸ πᾶν εἷς ἄτομός ἐστιν ἄνθρωπος, οὕτω καὶ πρὸς τὸν Παρμενίδου καὶ 35
Μελίσσου λόγον. λόγου δὲ ἕνεκα λέγει ἀντὶ τοῦ ἕνεκα τοῦ λέγειν τι
ἀπλῶς ἀποφαινόμενους καὶ οὐδὲ συλλογιστικῶς, ὡς εἰ τις λέγοι ‘ὁ ἄνθρωπος
τρίπους ἐστίν’. ἢ λύειν λόγον ἐριστικόν. κατὰ κοινὸν τὸ ὅμοιον δὲ
τὸ σκοπεῖν καὶ τὰ ἐξῆς, ἢ λύειν λόγον ἐριστικόν. διαφέρει δὲ ὁ
25 ἐριστικὸς λόγος τοῦ σοφιστικοῦ ταύτῃ, ὅτι ὁ μὲν σοφιστικὸς ὄλη μὲν ἀληθεῖ
κέχρηται, τὸ δὲ σχῆμα ἀσυλλογίστου ἔχει, ὁ δ' ἐριστικὸς κατ' ἀμφοτέρω 40
ἐπαιτῆται καὶ κατὰ τὴν ὄλην καὶ κατὰ τὸ σχῆμα. ὅπερ ἀμφοτέροι μὲν
ἔχουσιν οἱ λόγοι καὶ ὁ Μελίσσου καὶ ὁ Παρμενίδου. καὶ ὁ Παρ-
μενίδου, φησί, λόγος καὶ ὁ Μελίσσου ἐριστικὸς ἐστίν· ἐκάτερος γὰρ αὐτῶν καὶ
30 ψευδέσι κέχρηται προτάσει καὶ ἀσυλλογίστως προέρχεται. τίνας δὲ προτά- 45
σεις ψευδεῖς λαμβάνουσι καὶ ὅπως ταύτας ἀσυλλογίστως συμπλέκουσιν,

2 ὅτι δὲ εἰ τὸ K 2. 3 ἐν ὑποτιθέμενοι—ἐν τὸ ὄν om. K 5. 6 εἶναι ἀνάγκη L: ἐστὶν
ἀνάγκη K: ἀνάγκη εἶναι Mt 6 εἰ delendum 7 ἔσται] ἐστίν K 8 ἀμετάβλητος
εἴη Mt 12 ἐν τοῖς Τόποις] Topie. A 11 p. 104^b19 ubi ὑπόληψις παράδοξος
παράδοξος sic K 16 τῷ LM: τὸ K: τοῦ t. nimirum in M τῷ ita exaratum ut pro-
clivi errore legas τοῦ 19 ἐναργείας K 21 λέγει] τοῦ λέγειν M ἀντὶ τοῦ

ἕνεκα του M 21. 22 λέγειν τι ἀπλῶς LK: τί ἀπλῶς λέγειν Mt 22 ἀποφαινόμε L
τις] τοι K λέγοι K: λέγει LMt 23 ἢ om. K 24 τὸ om. Mt ἢ—
ἐριστικόν om. K λύειν τὸ λόγον t 25 ἐριστικὸς K 27 ἐπαιτῆται M: ἐπαι-
τῆται t: ἐπαιτῆσαι K: ἐπεισθαι L τὸ om. K ὅπερ (3 rubr.) K 29 ἐκάτερος
γὰρ αὐτῶν om. L 30. 31 ψευδεῖς προτάσεις inverso ordine K 31 ταύτας Mt:
ταῦτα LK

ἐπιόντες αὐτοὺς τοὺς λόγους δεῖξομεν. ἀλλ' εἰ καὶ ἀμφοτέρω, φησὶν, ἐρί- a 6v
 στικοὶ οἱ λόγοι, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ Μελίσσου φορτικός καὶ οὐκ ἔχων ἀπορίαν.
 ὁ μὲν γὰρ Παρμενίδου εἰ καὶ ψευδῇ λαμβάνει καὶ ἀσυλλόγιστος ἐστίν, ἀλλ'
 οὖν ἔχει τι δυσφώρατον καὶ ὀριμύ, ὁ δὲ Μελίσσου ἐπιπόλαιος ὢν φορτικός
 5 ἐστὶ καὶ οὐδεμίαν κινῶν τοῖς ἀκρωμένους ἀπορίαν. ἀλλ' ἐνὸς ἀτόπου
 ὁρῶντος οὕτω τὰ φρεσὶς συμπεραίνει. τοῦτο δέ, φησὶν, οὐδὲν χαλεπὸν, 50
 τουτέστιν ἢ τὸ συγχωρήσαντα ἐνὶ ἀτόπῳ τὰ ἐπόμενα κατασκευάσαι (ὁδεο-
 μένου γὰρ τοῦ ὅτι ἡ γῆ ἔπταται, συμβήσεται μετεώρους ἡμᾶς εἶναι, τὰ βάρη
 ἐκτὸς τοῦ μέσου ἵστασθαι καὶ ἄλλα μυρία), ἢ οὐδὲν χαλεπὸν ἐπιλύειν καὶ
 10 ἐλέγχειν τὰ οὕτως ἐπιπολῆς εἰρημένα.

p. 185a12 Ἡμῖν δὲ ὑποκείσθω· τὰ φύσει ἢ πάντα ἢ ἓνια κινού-
 μενά ἐστι.

Λάβωμεν, φησί, τοῦτο ἐξ ὑποθέσεως. οὐδὲ γὰρ φυσικὸν ἐστὶ τὸ
 περὶ τῶν ἀρχῶν ἀποδεικνύειν, ὅτι τὰ φυσικὰ πράγματα ἢ πάντα κινῶνται
 15 ἢ ἓνια· ἄλλως τε καὶ | ἐξ αἰσθήσεως τὴν πίστιν ἔχομεν τοῦ ἢ πάντα a 7r
 κινεῖσθαι ἢ ἓνια. προσέειπε δὲ τὸ ἓνια διὰ τὰς δυνάμεις τὰς ἐν ὑποκει-
 μένῳ καὶ τὰς ἀλόγους ψυχάς, ἅτινα φυσικὰ μὲν ἐστίν, ἀκίνητα δέ· οὕτε
 γὰρ ἀλλοιοῦται, οὕτε αὖξει, οὕτε κατὰ τὸπον κινεῖται.

p. 185a14 Ἄρα δὲ οὐδὲ λύειν ἅπαντα προσήκει, ἀλλ' ἢ ὅσα ἐκ
 20 τῶν ἀρχῶν τις ἐπιθεῖκινός ψεύδεται.

Ἐπειδὴ πρὶν ἐλέγξει τὰ παρ' ἐκείνων ὑπέθετο κινεῖσθαι τὰ φυσικὰ
 πράγματα, ὑπὲρ τούτου ἀπολογούμενος προσέειπε τὸ ὅτι οὐδὲ λύειν
 ἅπαντα προσήκει, ἀλλ' ἐκεῖνα ὅσα, τῶν ἀρχῶν σφζομένων, ἐξ αὐτῶν
 ψευδῇ τις κατασκευάζει. πρὸς δὲ τὸν ἀναιροῦντα τὰς ἀρχὰς καὶ πρὸς αὐτὰς
 25 φέροντα ἀπορίας ἀνασκευαστικάς αὐτῶν οὐ χρὴ διαλέγεσθαι. οὐδὲ τὰ παρὰ
 τοῦτου φερόμενα ἄπορα ἐπιλύεσθαι. τὸ δὲ ἅρα δὲ οὐδὲ λύειν ἀντὶ τοῦ
 οὐδὲ γὰρ λύειν.

1 αὐτῶν L 1. 2 οἱ λόγοι ἐριστικοί L 3 ψευδῇ LK: ψευδεῖς Mt 4 ἔχει τι K:

ἔχει Mt: om. L 5 ἀπορίαν] ἀπόρισιν 6 οὐδὲ Mt 7 τὸ
 τὸν K 10 ἐπιπολῆς Mt: ἐπὶ πολλῆς L: ἐπὶ πολλοῖς K 11 ὑποκείσθω φησὶ K

12 ἐστὶ LK: εἶναι Mt Aristoteles: sed vel in libris unde M manavit ἐστὶ non εἶναι fuisse
 argument omissa verba insequentia λάβωμεν — ἐστὶ 13 λάβωμεν — ἐστὶ om. Mt

τοῦτο K: τὸ L φυσικός L: τοῦ φυσικοῦ (cf. p. 32,19) K at cf. p. 26,25. 27,3. 28,6. 28.
 32,21 al. 16 δὲ καὶ τὸ L 19 lemma om. K 21. 22 τὰ φυσικὰ πράγματα

om. L 22 ἐτι malim abesse 25 αὐτῶν] αὐτόν K 26 φερόμενα om. L

ῶ (post ἅρα) om. L

p. 185^a16 Οἷον τὸν τετραγωνισμὸν τοῦ κύκλου τὸν μὲν διὰ τῶν α 7^c
 τμημάτων γεωμετρικοῦ διαλυῖσαι, τὸν δὲ Ἀντιφῶντος οὔ. 11

Ἰπποκράτης Χῖος τις ὢν ἔμπορος, ληστρικῇ νηὶ περιπεσὼν καὶ πάντα ἀπολέσας, ἦλθεν Ἀθήνας γραψόμενος τοὺς ληστές, καὶ πολλὸν παραμένων.
 5 ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν γραφὴν χρόνον, ἐφοίτησεν εἰς φιλοσόφους, καὶ εἰς τοσοῦτον ἔξεως γεωμετρικῆς ἦλθεν, ὥς ἐπιχειρῆσαι εὑρεῖν τὸν κύκλου τε- 15
 τραγωνισμὸν. καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὔρε, τετραγωνίσας δὲ τὸν μηνίσκου ὥσθιη ψευδῶς ἐκ τούτου καὶ τὸν κύκλον τετραγωνίζειν· ἐκ γὰρ τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ μηνίσκου καὶ τὸν τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸν ὥσθιη συλλογίζεσθαι. ὁ
 10 δὲ Ἀντιφῶν καὶ αὐτὸς ἐπεχείρησε τετραγωνίσει τὸν κύκλον, ἀλλ' οὐ σφῆζων τὰς γεωμετρικὰς ἀρχάς. ἐπεχείρησε δὲ οὕτως. ἐάν, φησί, ποιήσω κύκλον καὶ γράψω ἐντὸς τετράγωνον, τέμω δὲ τὰ τμήματα τοῦ κύκλου τὰ γενόμενα ἐκ τοῦ τετραγώνου δίχα, εἴτα ἀγάγω εὐθείας ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέ- 20
 ρωθεν ἐπὶ τὰ πέρατα τοῦ τμήματος, ποιῶ ὀκτάγωνον σχῆμα. ἐάν δὲ πάλιν 15
 τὰ περιέχοντα τὰς γωνίας τμήματα τέμωμεν δίχα, καὶ πάλιν ἀγάγωμεν ἀπὸ τῶν τομῶν εὐθείας ἑκατέρωθεν ἐπὶ τὰ πέρατα τῶν τμημάτων, ποιῶμεν πολύγωνον σχῆμα. ἐάν οὖν ἐπὶ πολὺ τοῦτο ποιῶμεν, γίνεται πολυγωνότατον σχῆμα μικρὰς πάνυ ἔχον τὰς γωνίας, ἃς αἱ περιέχουσαι εὐθεῖαι διὰ τὸ σμικρὰς πάνυ εἶναι ἐφαρμόσουσι τῷ κύκλῳ. ἐπεὶ οὖν δέδοται πᾶν τὸ δοθὲν
 20 εὐθύγραμμον σχῆμα τετραγωνίσει, ἐάν τετραγωνίσω τὸ πολύγωνον τοῦτο, 25
 ἐπειδὴ ἐφαρμόζει τῷ κύκλῳ, τετραγωνίσας ἔσομαι καὶ τὸν κύκλον. οὗτος οὖν ἀναιρεῖ τὰς γεωμετρικὰς ἀρχάς· ἀρχὴ γὰρ ἐστὶ γεωμετρικὴ μηδέποτε ἐφαρμόζειν εὐθεῖαν περιφερείᾳ, οὗτος δὲ δίδωσι, διὰ σμικρότητα, τινὰ εὐθεῖαν ἐφαρμόζειν τινὶ περιφερείᾳ. ὁ μὲν οὖν Ἰπποκράτης, ἐκ γεωμετρι-
 25 κῶν ἀρχῶν ὀρμηθεὶς καὶ τετραγωνίσας μηχανοειδὲς τι τοῦ κύκλου τμήμα, κακῶς τὸ ἐξῆς συνεπέρανεν, ἐκ τούτου καὶ τὸν τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸν συλλογίσασθαι βουληθεὶς· ὁ μὲντοι Ἀντιφῶν ἀνελὼν τὰς γεωμετρικὰς ἀρχάς, τὸ μηδέποτε περιφερείᾳ εὐθεῖαν ἐφαρμόζειν, οὕτω τὸ ἐξῆς συνεπέρανεν. φησὶν οὖν ὅτι τὸν τετραγωνισμὸν τοῦ κύκλου ἐλέγξει ψευδῇ ὄντα τὸν μὲν

1 lemma om. K τοῦ κύκλου om. Aristoteles (excepto cod. I) 2 γεωμετρικῶν L
 οὔ M: om. L: οὐ γεωμετρικοῦ ex Aristot. t 3 Ἰπποκράτης²¹ ππ (prima littera rubro addenda) K τὶς ὢν χῖος K ληστρικὴ καὶ K ληστρικῇ] ληστρικῇ compend. M
 4 post ληστές irrepserunt Aristotelis verba p. 185^a20 σκέψις. ἀρχὴ δ' οἰκνωτάτης (sic) πασῶν K ὁ num φιλοσόφων? 6 τὸν τοῦ κύκλου K 8 τετραγωνίζειν] τετραγωνιστεῖν (sic) K 10 τὸν] τὴν t 12 τετράγωνον] τρίγωνον ἰσόπλευρον Themist. p. 109, 23 at cf. Simplic. p. 54, 20 sqq. 14 τὰ πέρατα τοῦ τμήματος K: τὰ τοῦ τμήματος πέρατα Mt: τὰ τμήματα (marg. πέρατα τοῦ) L 15 τέμω L 17 ποιῶμεν τοῦτο L 18 ἔχοντα L 20. 21 ἐάν—τετραγωνίσας om. add. marg. K 23 εὐθεῖαν (εὐθεῖα K) περιφερείᾳ LK: εὐθεῖα περιφέρειαν Mt 23. 24 οὗτος δὲ—περιφερείᾳ om. Mt 24 τινὶ περιφερείᾳ L: περιφερείᾳ τινὶ K 25 μονοειδὲς L τμήμα τοῦ κύκλου K 26. 28 συνεπέρανεν, ἐκ τούτου—οὕτω τὸ ἐξῆς συνεπέρανεν K: συνεπέρανε (ceteris omissis) L Mt 27 βουληθεὶς K: οἰηθεὶς cod. Paris. 2063 29 οὖν Mt: δὲ K: om. L

Ἰπποκράτους γεωμετρικοῦ ἐστὶ διαλῦσαι, ὥς φυλάττοντος τοῦ Ἰπποκράτους α 7^τ
 τὰς γεωμετρικὰς ἀρχάς, τὸν δὲ Ἀντιφῶντος οὐκ ἐστὶ διαλῦσαι ὁ γεωμέτρης, 30
 ἐπεὶ ἀνηρημένων τῶν γεωμετρικῶν ἀρχῶν οὕτω συνῆχται.

p. 185^a17 Οὐ μὲν ἀλλ' ἐπεὶ περὶ φύσεως μὲν οὐ, φυσικὰς δὲ
 5 ἀπορίας συμβαίνει λέγειν αὐτούς.

Εἰ καὶ περὶ φύσεως μὲν μηδὲν λέγουσιν οὗτοι οἱ ἄνδρες (οὐδὲ γὰρ
 κεχρημένοι ταῖς φυσικαῖς ἀρχαῖς, οὕτω συνελογίσαντο τὸ ὄν ἐν εἶναι καὶ
 ἀκίνητον), ἀλλ' οὖν ἐπεὶ συμβαίνει φυσικὰς ἀπορίας αὐτοὺς λέγειν (τῷ γὰρ
 ἐν εἶναι τὸ ὄν ὑποτίθεσθαι καὶ ἀκίνητον ἀναιροῦσι τὴν φύσιν, τῷ δὲ ἀναι-
 10 ρεῖν τὴν φύσιν συμβαίνει φυσικὰς αὐτοὺς ἀπορίας λέγειν), ἀναγκαῖον, φησὶν,
 ἐπὶ μικρὸν πρὸς αὐτοὺς διαλεχθῆναι, οὐχ ὥς τοῦ ὁρίσματος δεομένου τινὸς
 λόγου καὶ ἀγῶνος, ἀλλὰ διὰ τὸ τῶν προσώπων ὑπειλημμένον· πολλὰ γὰρ
 γὰρ διὰ τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν προσώπων καὶ τὰ πάνυ σαφεῖ ἀμφίβολα δοκεῖ
 τοῖς πολλοῖς. ἔχει δὲ καὶ ἄλλως αὐτὴ καὶ αὐτὴν ἢ περὶ τούτων σκέψις 35
 15 τινὰ φιλοσοφίαν, τουτέστι καὶ αὐτὸ καὶ αὐτὸ ζητῆσαι περὶ τῶν ὄντων,
 πότερον ἐν ἐστὶν ἢ πολλὰ, ἀρμόζοι ἂν τῇ πρώτῃ καὶ ἀνυποθέτω φιλο-
 σοφίᾳ.

p. 185^a20 Ἀρχὴ δὲ οὐκ ἐστὶ τέτι πασῶν.

Διασπειράμενος ἐν τοῖς προλαβοῦσι πρὸς τίνας ἐστὶ τοῦ φυσικοῦ δια-
 20 λεχθῆναι, πρὸς τίνας δ' οὐ, καὶ εἰπὼν ὅτι πρὸς τοὺς περὶ Ἡαρμενίδην καὶ 40
 Μέλισσον οὐκ ἐστὶ φυσικοῦ τὸ διαλέγεσθαι, διότι ἀναιροῦσιν οὗτοι τὰς
 φυσικὰς ἀρχὰς λέγοντες ἐν εἶναι τὸ ὄν καὶ ἀκίνητον· εἴτα εἰπὼν ὅτι εἰ
 καὶ μὴ φυσικοῦ τὸ πρὸς τούτους διαλέγεσθαι, ἀλλ' οὖν * ἔχει τινὰ φιλο-
 σοφίαν ἢ σκέψις, οὐ χεῖρον ἐπὶ μικρὸν διαλεχθῆναι πρὸς αὐτούς, καὶ
 25 ἄλλως διότι καὶ μὴ περὶ φύσεώς τι λέγωσιν, ἀλλ' οὖν [ἐπειδὴ] φυσικὰς

1 Ἰπποκράτους (prior loco) t: Ἰππ K: Ἰπποκράτην LM ^{καί} ἐστὶ εἶναι K φυλάσσον-
 τος L 3 οὗτος cod. Paris. 2063 4 lemma om. K ἐπειδὴ Aristoteles
 5 αὐτοῖς Aristoteles (praeter cod. I) 6. S Eἰ καὶ — ἀπορίας αὐτοὺς λέγειν om. Mt
 6 Eἰ οἱ (o rubrica) K οὗτοι L: αὐτοὶ K 7 συνελογίζοντο K 8 αὐτοὺς ἀπορίας
 ad v. 10 aberrans K 8. 10 τῷ γὰρ — λέγειν LMt: ἀν (ita in fine versus) γὰρ αἱ ἀπο-
 ραί τὸ ὑποκείμενον ἀναιρεῖν ἐπιχειροῦσι καὶ ἐλέγχειν K 11 μικρὸν (ut v. 24) K
 12 προσώπων (marg. τῶν πρόβλημάτων) L: προσώπων t 12. 13 ὑπειλημμένον — προσώ-
 πων K: om. LMt de voce ὑπειλημμένον cf. q 7 v 3 14. 16 ἔχει — φιλοσοφίᾳ om. K
 14. 15 ἔχει — τινὰ φιλοσοφίαν tanquam lemma t 14 καὶ om. superser. L 15 καὶ
 αὐτὸ τὰ L: fort. καὶ αὐτὸ τὸ 16 ἀρμόζοι ἂν L: ἀρμόζει Mt 18 lemma om. K
 19 ὥς πρὸς L. quod si verum est, utrobique (19 et 20) legas πρὸς τίνας. at cf. p. 26, 25
 20 τοὺς περὶ LMt: τὸν K 21 διαλέγεσθαι διαλεχθῆναι L 22 ὅτι om. K
 23 post ἀλλ' οὖν lacunam indicavi: ὅτι inserit L: equidem ἐπειδὴ praefero quod post
 alterum ἀλλ' οὖν (v. 25) perperam delatum unciis inclusi 23. 24 ἀπορίαν καὶ φιλο-
 σοφίαν Mt 24 μικρὸν Mt 25 ἄλλως ἀπλῶς L διότι om. Mt φύσεως
 λέγουσιν (om. τ) K

ἀπορίας κινουῦσι τῷ ἀναιρεῖν τὰς φυσικὰς ἀρχάς· ταῦτα οὖν καὶ ἐν ἐκείνοις a 7r
 εἰπὼν, ἐμβάλλει λοιπὸν ἐντεῦθεν εἰς τοὺς λόγους τοὺς πρὸς αὐτούς. πρὶν 45
 δὲ πρὸς τὰ παρὰ τούτων λεγόμενα ἀπαντήσῃ, κοινῶς αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ
 πρόβλημα γυμνάζει. ἴδιον μὲν γάρ ἐστι τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀντιλογίας πρὸς
 5 αὐτοὺς τοὺς παρ' ἐκείνων λόγους ἀπαντῆσαι, δι' ὧν ἐκεῖνοι τὸ δόγμα κατα-
 σκευάζειν ἐπιχειροῦσι, κοινῆς δὲ ἐστὶ περὶ τοῦ προβλήματος σχέψεως τὸ
 κοινῶς αὐτὸ καθ' αὐτὸ γυμνάσαι καὶ δεῖξαι εἴτε δυνατόν οὕτως ἔχειν ἢ οὐ.
 εἴτα δεῖξας τοῦτο, ἰδίως καὶ πρὸς τοὺς αὐτῶν ἀπαντῆσεται λόγους· δεῖ
 γὰρ τὰ προβλήματα καὶ αὐτὰ καθ' αὐτὰ γυμνάζειν, καὶ τὰς ἀπορίας τὰς 50
 10 πρὸς αὐτὰ φερομένας ἐλέγχειν, ἵνα μὴ μένουσαι ταράττωσι τοὺς ἀπλουστέ-
 ρους. διακρίσσει δὲ κέχρηται λέγων ποσῶς τὸ ἐν λέγεται. εἴτα δείκνυσιν
 ὅτι κατ' οὐδὲν σημαίνονμενον τοῦ ἐνδὸς δυνατόν λέγειν ἐν τῷ ὄν. τὸ οὖν ἐν.
 φησὶν, ἥτοι ὀνόματί ἐστιν ἐν ἢ πράγματι. λέγω δὲ ὀνόματι ἐν, ὥσπερ
 ἂν εἴ τις τὸν ἀληθινὸν καὶ τὸν γεγραμμένον ἄνθρωπον ἐν λέγειν εἶναι, διότι
 15 ἐν ἔχουσι τὸ τοῦ ἀνθρώπου ὄνομα, ἢ καὶ πάσας τὰς κατηγορίας ἐν, διότι
 κοινὸν τὸ τοῦ ὄντος ἔχουσιν ὄνομα. τὸ οὖν ἐν ἥτοι ὀνόματί ἐστιν ἐν ἢ
 πράγματι· καὶ εἰ πράγματι, ἢ τῷ καθόλου ἢ τῷ μερικῷ· καὶ εἰ τῷ καθόλου, a 7v
 ἢ γένει ἢ εἴδει· γένει μὲν, ὥσπερ ἂν (εἰ) εἴποι τις πάσας τὰς κατὰ μέρος
 οὐσίας ἐν εἶναι. διότι κοινὸν ἔχουσι γένος τὴν οὐσίαν, εἶδει δέ, ὡς εἴ τις
 20 τὴν λεύκανσιν καὶ τὴν μέλανσιν ἐν λέγοι, διότι κοινὸν ἔχουσι τὸ τῆς ἀλοιώ-
 σεως ὄνομα, μᾶλλον δὲ τὴν ἐν ψιμυθίῳ λεύκανσιν καὶ τὴν ἐν ἱματίῳ,
 διότι κοινὸν ἔχουσιν εἶδος τὴν ἀπλῶς λεύκανσιν, ἢ τὰ λογικὰ πάντα ἐν
 εἶναι λέγοι, διότι εἶδος τοῦ ζώου ἐστὶ τὸ λογικόν. εἰ δὲ τῷ μερικῷ πράγματι 5
 ἐν εἶη, ἥτοι ὡς συνεχὲς ἐν ἔσται, ὡς λέγομεν τὸ ζῦλον ἐν εἶναι, ἢ ὡς ἀδιά-
 25 ρετον, ὡς τὸ σημεῖον καὶ ἡ μονάς· ἢ ὡς τῷ λόγῳ ἐν, ὡς τὰ πολυώνυμα.
 οἷον λώπιον καὶ ἱμάτιον, καὶ ἄορ καὶ ἔϊφος· ταῦτα γὰρ τῷ λόγῳ ἐν ἐστὶ.
 λαμβάνει οὖν τὸ ἔτερον μέρος τῆς διακρίσεως τὸ τῷ πράγματι ἐν καὶ τούτῳ
 ὡς καθόλου, καὶ φησιν ὅτι ταῦτα αὖ τῷ καθόλου λέγεται ἐν εἶναι ἥτοι οὐσία
 ἐστὶ δηλονότι ἢ τι τῶν συμβεβηκότων ἢ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ ἄλλο τι. εἴτα
 30 τὴν μὲν οὐσίαν ὑπερτίθεται ἐν τοῖς ἐξῆς (δείξει γὰρ ὅτι οὐδὲ ὡς οὐσία ἐν 10
 τί ἐστὶ τὸ ὄν· οὕτω γὰρ τὴν τῶν συμβεβηκότων ἀναιρήσομεν φύσιν), νῦν
 δὲ γυμνάζει μήποτε ὡς καθόλου τι τῶν συμβεβηκότων τὸ ὄν ἐν τί ἐστὶν,

3 ἀπαντήσῃ Mt 7 εἴτε] ὅτι K ἢ οὐ LK: εἴτε καὶ μὴ Mt cf. b3r52, 3v4 etc.
 8 post τοῦτο (non post ἰδίως) distinguit t ἀπαντῆσεται (compend.) K: ἀπαντῆσαι LM:
 ἀπαντῆσαι t 10 πρὸς αὐτὰ Mt: πρὸς αὐτάς L: αὐτάς K μανουσιταταράττουσι
 (sic) K 11 δὲ LK: γάρ Mt δείκνυσιν (omisso ὅτι) K 12 λέγειν] λέγειντε visus
 sibi legere in M dedit λέγειν γε t ὄν] ὄν ἐστὶ K 14 τις] τῆς L λέγει correxi:
 λέγει libri 15 τὸ τοῦ K: τοῦ LMt πάσας τὰς] πάσης L 15. 16 κατηγορίας—
 τὸ τοῦ ὄν- in ras. K 16 ἐστὶν om. K 18 εἰ addidi εἶπη L 19 γένος
 τὴν οὐσίαν KMt: τὸ τῆς οὐσίας ὄνομα L 20. 21 ἀλοιώσεως K 21 ψιμυθίῳ L:
 ψιμυθίῳ K 22 fort. ἢ εἰ 24 ἔσται] ἐστὶν K 24. 25 ὡς τὸ ἀδιάρρετον K
 25 τῷ] τὸ K 26 ἄορ K ταῦτα—ἐστὶ recte om. L ἐστὶ] εἶναι K 27 οὖν
 καὶ τὸ K τὸ (ante τῷ) om. L 28. 29 ἥτοι—δηλονότι om. L 29 ἢ τι]
 ἥτοι L 30 δεῖξας L οὐδὲ ὡς LK: ὡς οὐδὲ Mt

οἶον ποσόν· τῇ γὰρ ποσά εἶναι πάντα, οὕτω κατὰ τὸ καθόλου ἔν τι εἶναι a 7v
 ποσὸν λέγεται τὸ ὄν. πρὶν δὲ τοῦτο ἐλέγξει, ἐν μέσῳ παρεμβάλλει ὅτι οὐδὲ
 ὁνόματι δυνατόν ἐν εἶναι λέγειν τὸ ὄν· οἶον πολλὰ μὲν εἶναι οὐσίαν τε καὶ
 συμβεβηκότα, τῇ δὲ πάντα ὄντα λέγεσθαι οὕτως ἐν λέγεσθαι εἶναι τὸ ὄν.
 5 ἀλλ' εἰ τοῦτο, φησὶν, ἐναργῶς πολλὰ τὰ ὄντα καὶ οὐχ ἓν· οὐδὲ γὰρ ἄν,
 φησὶν, εἴποι τις τὰ τῇ πράγματι πολλὰ διὰ τὸ ὁνόματος κοινοῦ μετέχειν 15
 ἐν εἶναι. τοῦτο οὖν ζητεῖ, εἰ δυνατόν ποσά εἶναι πάντα, καὶ οὕτω διὰ τὸ
 γένος ἐν λέγεσθαι πάντα. τοῦτο γὰρ, φησί, τῇ ποσῇ ἥτοι συνυφέστηκεν
 ἢ οὐσία ἢ οὐ· καὶ εἰ μὲν οὐ συνυφέστηκεν, ἔσται ἀδιυπόστατον τὸ ποσόν,
 10 ὥπερ ἀδύνατον (ἐν γὰρ τῇ οὐσίᾳ τὰ συμβεβηκότα τὸ εἶναι ἔχουσιν), εἰ δὲ
 συνυφέστηκεν, ἥτοι τῆς αὐτῆς οὔσης ἐννοίας τοῦ ποσοῦ καὶ τῆς οὐσίας καὶ
 ἓν τι πρᾶγμα σημαίνοντων διαφορῆς ὁνόμασιν, ἢ ἑτέρας μὲν οὔσης τῆς
 οὐσίας, ἑτέρας δὲ τοῦ ποσοῦ. εἰ μὲν οὖν ἡ αὐτὴ οὐσία ποσοῦ καὶ οὐσίας, 20
 τὰ ἀσύγκλωστα συγκλώσουσιν εἰς ταῦτῶν ἄγοντες τῇ συμβεβηκότητι τὴν οὐσίαν,
 15 εἰ δὲ ἕτερον ἡ οὐσία παρὰ τὸ ποσόν, πάλιν πολλὰ τὰ ὄντα. ταῦτα εἰπὼν,
 ἐφεξῆς δεῖκνυσιν ὅτι οὐ μάτην ὑπέθετο αὐτοὺς ποσόν τι λέγειν τὸ ὄν. ὁ
 γὰρ τοι Μέλισσος, φησί, τὸ ὄν τοῦτο καὶ ἄπειρον εἶναι φησι, τὸ δὲ ἄπειρον
 τοῦ ποσοῦ ἔστιν ἢ εἶδος ἢ μέρος, ἢ ὥπερ καὶ μᾶλλον πάθος τῶν καθ'
 αὐτό. δύναται μὲν γὰρ τις ὡς εἶδος τι τοῦ ποσοῦ αὐτὸ εἰπεῖν, λέγων 'τοῦ
 20 ποσοῦ τὸ μὲν ἔστιν ἄπειρον, τὸ δὲ πεπερασμένον', πάθος δ' ἂν εἴη μᾶλλον
 τῶν καθ' αὐτό· οὐ γὰρ ἔστιν ἀπλῶς τὸ ἄπειρον ποσόν, ἀλλὰ τῇ ποσῇ 25
 ὑπάρχει. τὸ δὲ καθ' αὐτὸ διττόν, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς 'Αποδεικτικαῖς' φησιν,
 ἢ οὐ ἐν τῇ ὁρισμῷ τὸ υποκειμένον παραλαμβάνεται, ὥσπερ ἐν τῇ ὅρῳ τῆς
 σιμότητος ἢ ρίσι· σιμότης γὰρ ἔστι κοιλότης ἐν ρίνι, καὶ ἔστι πάθος καθ'
 25 αὐτὸ τῆς ρίνος ἢ σιμότης. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ ὅρῳ τοῦ ἀρτίου ἢ τοῦ
 περιττοῦ παραλαμβάνομεν τὸ υποκειμένον· λέγομεν γὰρ ὅτι ἄρτιόν ἐστιν
 ἀριθμὸς διόχα τεμνόμενος. πάλιν τὸ χρεμετιστικὸν καθ' αὐτὸ τῇ ἔκπῳ ὑπάρ-
 χει· παραλαμβάνεται γὰρ ἐν τῇ τοῦ υποκειμένου ὅρῳ· ἔκπῳ γὰρ ἔστι, 30
 φαμέν, ζῆον ἄλογον χρεμετιστικόν. καὶ τοῦ κύκλου πάθος τὸ ἴσας εἶναι
 30 τὰς ἀπὸ τοῦ κέντρου, εἴπερ ἐν τῇ ὅρῳ τοῦ κύκλου παραλαμβάνεται· σχῆμα
 γὰρ ἔστιν ἐπίπεδον τὸ ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς περιεχόμενον, πρὸς ἣν ἀφ' ἐνὸς
 σημείου τῶν ἐντὸς πᾶσαι αἱ προσπίπτουσαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσὶ. καὶ τὸ

3 δυνατόν om. et mox λέγειν K 5 τὰ] τὲ L 6 εἴπη L 7 πόσα K
 8 ἐν εἶναι λέγεσθαι K 9 ἢ] ἢ M ἀδιυπόστατον L 11 αὐτῆς Mt: αὐ K:
 αὐτοῦ L τοῦ] καὶ τοῦ K 13 οὐσία libri: immo ἐννοια πουσὸς L
 15 εἰ] ἢ K 16 δεῖκνυσιν (sic) K 16. 17 ὁ γὰρ κτλ.] cf. Aristot. p. 185a32
 17 φησι (post εἶναι) om. L 18 ἔστιν] εἶναι K ὥτεπερ K 19 αὐτό Mt:
 αὐτόν L: οὐαὐτό (immo ἑαυτό) K 20 ἔστιν ἄπειρον L: εἶναι ἄπειρον K: ἄπειρόν
 ἔστι Mt 21 τῶν] τοῦ K τῇ] τὸ ante correctionem K 22 δὲ] δ'
 αὐ K 'Αποδεικτικαῖς] Anal. Post. A 22 p. 84a12 23 ante ἢ οὐ excidisse puto
 ἢ ὁ ἐν τῇ τοῦ υποκειμένου ὁρισμῷ παραλαμβάνεται 24. 25 καθ' αὐτό πάθος Mt
 27 χρεμετιστικῷ K 27. 28 καθ' — παραλαμβάνεται in ras. L 28 ἐν τῷ υπο-
 κειμένῳ K 28 et 31 γὰρ εἶναι K 32 τῶν ἐντὸς] τοῦ ἐνὸς L προσπίπτου-
 σαι εὐθεῖαι ἴσαι Mt

ἄπειρον οὖν καθ' αὐτὸ τῷ ποσῷ ὑπάρχει, διότι ἐν τῷ ὅρῳ αὐτοῦ τὸ ὑπο- a 7^v
 κείμενον παραλαμβάνεται, λέγω δὴ τὸ ποσόν· φανερὸν γὰρ ἄπειρον εἶναι ποσὸν
 ἀδιεξίτητον. εἰ τοίνυν τὸ ὄν ἄπειρον εἶναι ἔλεγεν ὁ Μέλισσος, τὸ δὲ ἄπειρον 35
 τοῦ ποσοῦ ἐστὶ καθ' αὐτό, τὸ ὄν ἄρα ποσόν τι ἔλεγε. κἂν γὰρ λέγῃται
 5 ἄλλο τι εἶναι ἄπειρον, κατὰ συμβεβηχὸς λέγεται εἶναι τῷ μετέχειν τοῦ
 ποσοῦ· ὥσπερ κἂν τὸ λευκὸν ἢ τὸ μέλαν λέγῃται πολὺ, οὐ καθ' αὐτὸ λέ-
 γεται, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηχὸς τῷ πολλῇν εἶναι τὴν ἐπιφάνειαν ἐν ᾗ ἐστὶ
 τὸ χρῶμα, ὡς αὐτὸς ἐν Κατηγορίαις εἶπεν. οὕτως οὖν κἂν οὐσία λέγῃται
 ἄπειρος, οὐ καθ' αὐτήν ἐστιν ἄπειρος· οὐδενὶ γὰρ τῶν τοῦ καθ' αὐτὸ ὄρων
 10 ὑποπίπτει. οὔτε γὰρ ἐν τῷ ὅρισμῳ τοῦ ἀπείρου ἡ οὐσία παραλαμβάνεται, 40
 οὔτε ἐν τῷ αὐτῆς ὅρισμῳ τὸ ἄπειρον παραλαμβάνει. ὥστε οὐ καθ' αὐτὸ
 ἄπειρος ἡ οὐσία, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηχὸς τῷ μετέχειν ποσοῦ, ᾧ καθ' αὐτὸ
 τὸ ἄπειρον ὑπάρχει. εἰ τοίνυν ἔλεγεν ὁ Μέλισσος τὸ ὄν ἄπειρον εἶναι,
 ἄπειρον δὲ καθ' αὐτὴν καὶ οὐ κατὰ συμβεβηχός (οὕτω γὰρ οὐχ ἔν ἐτι τὸ ὄν,
 15 εἰ συμβεβηκέ τι), ὁῦλον ὅτι ποσὸν αὐτὸ ὑπετίθετο εἶναι. ὥστε οὐ μάτην
 ὑπαθέμεθα ποσὸν αὐτοὺς λέγειν τὸ ὄν.

Ἀρχὴ δὲ οἰκαιοτάτη πασῶν, ἐπεὶ πολλαχῶς λέγεται τὸ
 ὄν, πῶς λέγουσιν οἱ λέγοντες ἐν εἶναι τὰ πάντα. ἐπειδὴ τὸ ὄν,
 φησί, πολλαχῶς λέγεται, οἰκαιοτάτη ἂν εἴη ἀρχὴ ἐκθίσθαι τε τὰ σημαί- 45
 20 νόμενα τοῦ ὄντος καὶ ἔρσθαι αὐτούς· ποῖον τῶν σημανομένων τοῦ ὄντος
 φατέ; πάλιν δέ, ἐπεὶ τὸ ἐν πολλαχῶς λέγεται, πῶς φασὶ τὸ ὄν τοῦτο ἐν
 εἶναι. τῷ γὰρ ὄντι οἰκαιοτάτη ἀρχὴ ἐπὶ παντὸς οὐτινοσοῦν προβλήματος
 τὰς κυρίας εὐρίσκειν τῶν λεγομένων σημασίας, καὶ διαστῆλιν τὸ προκει-
 μενον ἀπὸ τῶν ὁμωνυμίας αὐτῷ λεγομένων· αἰτία γὰρ πλείστης πλάνης
 25 τοῖς ἀνθρώποις ἡ ὁμωνυμία γίνεται. συνέπλεξε δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἀμφο-
 τέρας τὰς διαιρέσεις τὴν τε τοῦ ἐνός καὶ τὴν τοῦ ὄντος· διαιρῶν γὰρ
 εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τὰ συμβεβηκότα τὸ ὄν, εὐθὺς διαιρεῖ καὶ εἰς τὰ 50
 γένη καὶ τὰ εἶδη καὶ τὰ ἄτομα. τὸ δὲ ἐφεξῆς, τὸ “ἐτι ἐπεὶ καὶ αὐτὸ
 τὸ ἐν πολλαχῶς λέγεται”, οὐκ ἔστιν ἀπλῶς τοῦ ἐνός καθόλου διαιρέσεις,

1 τῷ ποσῷ καθ' αὐτὸ L 2 παραλαμβάνεται M 3 τὸ ὄν K: καὶ τὸ ὄν LMt: fort.
 τὸ ὄν καὶ εἶναι ἔλεγεν LK: ἔλεγεν (primitus ἐν... M) εἶναι Mt 4 καθ' αὐτὸ ἐστὶ
 τοῦ ποσοῦ Mt 5 ἄλλο τι ἐστὶν K τῷ] τὸ L 8 Κατηγορίαις c. 6 p. 5^b1 ubi πολὺ
 τὸ λευκὸν λέγεται τῷ τὴν ἐπιφάνειαν πολλῇν εἶναι οὐσία t 11 αὐτῆς scripsi: αὐτῆς
 libri 12. 13 ἀλλὰ—ὑπάρχει iterat L 15 ὑποτίθετε K 17 ἀρχὴ—πασῶν
 om. K 17. 18 ἐπεὶ—πάντα (quae unum versum efficiunt in M) om. t qui verba
 ἐπειδὴ—ὄν, πῶς—ἐν εἶναι τὰ πάντα lemmati addiderat p. 32, 18 17 ἐπεὶ LKM: ἐπειδὴ
 Aristoteles (praeter pr. E) 18 ὄν] ἐν (sic) K ὄν, ἵδεν πῶς Aristotelis cod. E (ubi
 πῶς ex ὡς), at cf. Simplic. p. 122, 6 ἐν εἶναι τὰ πάντα LM: τὰ πάντα ἐν εἶναι K:
 cf. Aristot. 19 τε om. L 21 φατέ K: φα M: φασί t: φησί L φασί] compend.
 φα M: fort. φατε 22 ἐπὶ LK: ἐστὶ Mt 23 κυρίας] κακίας K λεγομένων LK:
 σημανομένων Mt δημοσίας K 26 τὴν (post καὶ) om. LK 26. 27 διαιρῶν—
 συμβεβηκότα om. L 27 καὶ εἰς τὰ συμβεβηκότα K 28 γένη καὶ (καὶ εἰς L) τὰ εἶδη
 LK: εἶδη καὶ τὰ γένη Mt ἐφεξῆς p. 185^b5 29 τοῦ ἐνός] τοῦ ἐν dedit t hoc ipsum
 sibi in M legere visus

ἀλλὰ τοῦ μάλιστα κυρίως ἐνός, τουτέστι τοῦ ἀτόμου· καὶ τοῦτο γὰρ διαιρεῖ **a 7^v**
εἰς τὸ συνεχές καὶ τὸ ἀδιαίρετον καὶ τὸ τῷ λόγῳ ἓν.

p. 185^a22 Πότερον ὡς οὐσίαν ἅπαντα ἢ ποσὰ ταῦτα ἢ ποιὰ. |

Τινὲς ὑπέλαβον διὰ τούτων τὸ καθόλου μόνον τῆς διαιρέσεως αὐτὸν **a 8^r**
5 ἐκτίθεσθαι, καὶ διὰ μὲν τοῦ εἰπεῖν πότερον ὡς οὐσίαν ἅπαντα ἢ ποσὰ
ἅττα ἢ ποιὰ, τὸ κατὰ γένος ἔν λέγειν, διὰ δὲ τοῦ καὶ πάλιν πότερον
οὐσίαν, μίαν δὲ πάντα, οἷον ἀνθρώπον ἓνα ἢ ἔππον ἓνα, τὸ κατὰ
τὸ εἶδος ἔν· τὸ γὰρ μερικὸν μετ' ὀλίγα ἐκτίθεσθαι ἔνθα λέγει· “λέγεται δὲ
10 ἔν ἢ τὸ συνεχές ἢ τὸ ἀδιαίρετον ἢ οὐ ὁ λόγος ὁ αὐτός”. ἡμεῖς δὲ φάμεν
ὅτι, ἐπειδὴ ὅταν ἀκούσωμεν ἀνθρώπον ἓνα ἢ ἔππον ἓνα εὐθὺς ἢ διάνοια ἢ
ἡμῶν εἰς τὸ μερικὸν ἀναφέρεται, διὰ τοῦτο φάμεν ὅτι διὰ μὲν τοῦ πότερον
ὡς οὐσίαν πάντα ἢ ποσὰ ἅττα ἢ ποιὰ τὸ καθόλου αὐτὸν ἐκτίθεσθαι
κοινῶς, τό τε κατὰ τὸ γένος καὶ τὸ κατὰ τὸ εἶδος, διὰ δὲ τοῦ οἷον ἀν-
15 θρώπον ἓνα ἢ ἔππον ἓνα τὸ μερικόν· ἐφεξῆς δὲ. ὥσπερ ἡδὴ εἶπον, αὐτὸ
τὸ μερικὸν διαιρεῖ.

p. 185^a26 Ταῦτα γὰρ πάντα διαφέρει τε πολὺ καὶ ἀδύνατα λέγειν.

Τὰ ἀπρητιμῆμένα, φησί, ἢ τε οὐσία, φημί, καὶ τὸ συμβεβηκός, καὶ τῆς **12**
οὐσίας ἢ τε καθόλου καὶ ἢ μερική, ὁμοίως δὲ τὸ ποσὸν καὶ ποῖον καὶ τὰ
ληγὰ συμβεβηκόντα, πλεῖστον τε διαφέρουσιν ἀλλήλων καὶ ἕκαστον αὐτῶν λέγειν
20 ὑποτιθεμένων τῶν περὶ Παρμενίδην, ἀδύνατα πάντως ἔψεται τῇ ὑποθέσει.

p. 185^a27 Εἰ μὲν γὰρ ἔσται καὶ οὐσία καὶ ποῖον καὶ ποσόν.

Ἐντεῦθεν, ὅπερ ἡδὴ εἶπον, μεταξὺ παρεμβάλλει τὴν ὑπόθεσιν ὀνόματι **15**
ἐν εἶναι τὸ ὄν, ὥσπερ αἱ δέκα κατηγορίαι καθ' αὐτὸ τὸ ὄν ἐν εἶναι, ὀνό-
ματι μόνῃ τὸ ἐν ἔχουσαι. φησὶν οὖν ὅτι εἰ τὸ ὄν, ὅπερ καὶ ἐν ὑποτίθεν-
25 ται, λέγουσιν αὐτὸ καὶ οὐσίαν καὶ ποσὸν εἶναι καὶ τὰς ἄλλας κατηγορίας,

1 τοῦ L διαιρεῖται K 3 ὡς om. t et Aristotelis cod. E οὐσία M ἅπαντα
(at cf. v. 12) LKM et Aristotelis cod. E: τὰ πάντα t et ceteri Aristot. libri ταῦτα om. t
Aristoteles: fort. ἅττα ut infra v. 6 et 12 4 ὑπέλαβον διὰ τῶν τοῦ καθόλου μορίων τοῦτο
τὸ μόνον K αὐτὸ LK 5 πότερον om. L 6 ἅττα primitus M: ἅττα cett.
7 δὲ πάντα libri (et Aristotelis cod. E): τὰ πάντα vel δὲ τὰ πάντα ceteri Aristot. libri
8 λέγει p. 185^b7 9 τὸ ἀδιαίρετον K 10] ὧν Aristoteles 10. 11 διάνοια μὲν
ἡμῶν K 12 ἅττα libri αὐτῶν K ἐκτίθεσθαι] de infinitivo post ὅτι cf. exempli
causa c1r5, 6r23 al. 13 τὸ (post utrumque κατὰ) om. K τοῦ K: τοῦτο LMt
14 ἡδὴ om. K 15 ὑποδιαίρει K 16 ταῦτα τὲ γὰρ M καὶ ἀδύνατα λέγειν
om. K 17 ἢ τε οὐσία, φημί om. Mt 18 ἢ (post καὶ) om. L καὶ τὸ ποῖον K
19. 20 λέγειν ὑποτιθεμένων τῶν Mt: ὑποτιθέμενον (ὑποτιθέμενον L) λέγειν τοὺς LK: num
καὶ εἰ ἕκαστον αὐτῶν ὑποτιθέμεθα λέγειν τοὺς? 21 οὐσίας compend. K ποσὸν καὶ
ποιόν Aristotelis libri (praeter E), at cf. p. 38,3 et Diels z. *Textgesch.* p. 13 22 εἶπον
p. 34,2 τὴν ὑπόθεσιν τὴν λέγουσαν Mt 24 μόνον (omisso τὸ) K

εἴτε ἀποκελυμένα ταῦτα καὶ χωριστὰ εἶναι ἀλλήλων ὑποτίθενται, εἴτε ἐν a 8^r
 ἀλλήλοις εἶναι (ὥσπερ οὖν καὶ τὸ ἀληθὲς ἔχει τὰς ἄλλας ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ
 εἶναι ἔχει), ἀμφοτέρως συμβαίνει πολλὰ εἶναι φύσει τὰ ὄντα, μόνου δὲ τοῦ
 ὁνόματος κοινωνεῖν ἀλλήλοις καθὼς πάντα ὄντα λέγονται. ὥστε ὁνόματι μόνον 20
 5 τὸ εἶν, οὐ πράγματι. εἰ δὲ ἅπαντα ποιὸν ἢ ποσόν. ἀνατρέχει ἐπὶ τὸ
 ἕτερον τῆς διαιρέσεως μόνιον τὸ ὑποτιθέμενον τῷ πράγματι εἶν, τῷ πράγματι
 δὲ ἢ ὡς συμβεβηκὸς ἐν ἢ ὡς οὐσίαν· ἀλλὰ νῦν, ὡς εἶπον, τὸν μὲν τῆς
 οὐσίας υπερτίθεται λόγον, τὸν δὲ τοῦ συμβεβηκὸς γυμνάζει. εἰ οὖν ἐν τι
 εἴῃ τῶν συμβεβηκόντων, φησί, τὸ ὄν τοῦτο, οἷον ποσόν, καὶ τε ὑποθῶνται
 10 συνυφαστάναι αὐτῷ τὴν οὐσίαν καὶ τε μή, ἄτοπος ὁ λόγος. εἰ μὲν γὰρ
 συνυφαστήκεν, οὐκέτι ἐν τὸ ὄν, ἀλλὰ πολλά· εἰ δὲ μὴ συνυφαστήκεν, ἀλλὰ 25
 καθ' αὐτὸ ὑπάρχει τὸ ποσόν, ἔσται χωριστὸν τῆς οὐσίας τὸ συμβεβηκός,
 ὅπερ οὐ μόνον ἄτοπόν ἐστιν ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον. διὸ καὶ αὐτὸς εἰπὼν
 ἄτοπον, ἐπήγαγεν εἰ δεῖ ἄτοπον λέγειν τὸ ἀδύνατον [ἐπίτασις ἐστι
 15 τοῦ ἀτόπου τὸ ἀδύνατον]. τῷ μὲν γὰρ ἀτόπῳ τὸ εὐλογον ἀντίκειται· ἄτοπον
 γὰρ ἐστὶν ὃ μὴ ἂν τις τοπάσσειε διὰ τὸ μὴ ἔχσθαι λόγου καὶ ἀκολουθίας
 τινός· τῷ οὖν ἀτόπῳ τὸ εὐλογον ἀντίκειται, τῷ δὲ ἀδυνάτῳ τὸ ἀναγκαῖον.
 ἐπίτασις δὲ ἐστὶ τοῦ ἀτόπου τὸ ἀδύνατον· τὸ μὲν γὰρ ἄτοπον ἴσως ἂν
 20 ποτε καὶ γένοιτο (οἷον οὐδεὶς ὑπονοήσσει πάντας ἀνθρώπους λούεσθαι· τὸ 30
 οὖν τοῦτο ὑπονοεῖν ἔστι μὲν ψεῦδος, οὐκ ἀδύνατον δέ), τὸ δὲ ἀδύνατον
 καὶ ψευδὸς ἐστὶ καὶ ἀδύνατον, οἷον εἴ τις εἴποι τὸν ἀνθρώπον πτερωτὸν
 εἶναι· τοῦτο γὰρ ἐπιτεταμένον ἐστὶ ψεῦδος, διότι πρὸς τῷ ψεύδει καὶ τὸ
 ἀδύνατον ἔχει.

p. 185^a31 Οὐδὲν γὰρ τῶν ἄλλων χωριστόν ἐστι παρὰ τὴν οὐσίαν.

25 Τοῦτο τὸ ἄτοπον ὡς τῇ ὑστέρῳ ὑποθέσει ἀκολουθοῦν ἐπήγαγε τῇ ὑπο-
 τιθεμένῃ εἶναι τὸ ποσόν μὴ οὐσης οὐσίας, τὸ δὲ τῇ ἄλλῃ ὑποθέσει ἀκο- 35

- 1 εἴτα (priore loco) K ὑποτίθοντο L εἴτε καὶ ἐν Mt 2 οὖν om. K de verbi
 ἔχειν usu cf. c 4r45 3 ἀμφο^{τε} L: ἀμφοτέρων K τῇ φύσει Mt μόνον L
 δὲ om. K 4 κοινωνεῖν K: κοινωνῶν L: κοινωνεῖ Mt λέγεται K ὥστε καὶ Mt
 4. 5 μόνον—ποσόν om. K 5 ἅπαντα L: πάντα Mt et Aristotelis cod. E ante corr.
 5. 6 τὸ ἕτερον om. K 6 εἶν Mt: ἐν LK 6. 7 τῷ πράγματι δὲ om. Mt 7 ὡς
 εἶπον p. 33, 30 7. 8 τὸ μὲν τῆς οὐσίας ὑποτίθεται εἶναι, τὸ δὲ τοῦ συμβεβηκὸς (om.
 γυμνάζει) K 9 φασὶ L ὑπόθωνται Mt 10 συνυφαστάναι K αὐ^{το} L 13 ὃ
 in fine et ὅπερ in principio insequentis versus K ἐστὶν] εἶναι K 13. 14 εἰπὼν
 ἄτοπον om. K 14 sqq. cf. Simplic. p. 75, 10 sqq. 14. 15 ἐπίτασις—ἀδύνατον delevi
 14 ἐπίτασις K: ἐπίτασις δὲ L: ἐπίτασις γάρ Mt 15. 17 ἄτοπον γὰρ—εὐλογον ἀντίκειται om.
 et post τὸ ἀναγκαῖον ponit καὶ ἄτοπον μὲν ὃ μὴ ἂν τις τοπάσειν (sic) διὰ τὸ μὴ ἔχσθαι λόγον
 (sic) καὶ ἀκολουθίας τινός concinnius K ubi mox τὸ δὲ ἀδύνατον ἐπίτασις ἐστὶ τοῦ ἀτόπου K
 19 ὑπονοήσσει LK: ὑπονοήσσει M: maluit ὑπονοήσσει scribere quam ἂν addere t 21 εἴ
 τις εἶπη (εἴποι K) KMt: εἰ εἴποι τις L 21. 22 εἶναι πτερωτόν L 22 ἐπιτεταγμένον
 L: ἐπὶ τεταμένον t 24 χωριστόν—οὐσίαν om. K 26 εἶναι LK: εἶναι ἐν Mt

λογισθὸν οὐκ ἐστὶ προσέτιγχε. λέγειν δὲ τῇ ὑποτιθέμενῃ συνυπάρχειν τῷ ποσῷ a 8^v
 τὴν οὐσίαν. λέξει μὲν οὖν καὶ ἐφεξῆς, ἥδη δὲ καὶ ἔφθη αὐτὸ εἰρηκῶς
 προσεχῶς· “εἰ μὲν γὰρ ἔσται” φησί “καὶ οὐσία καὶ ποιὸν καὶ ποσόν, καὶ
 ταῦτα εἴτε ἀπολελυμένα ἀλλήλων εἴτε μὴ, πολλὰ τὰ ὄντα”. κἀνταῦθα γὰρ,
 5 εἰ συνυπάρχει τῷ ποσῷ ἡ οὐσία, πολλὰ τὰ ὄντα καὶ οὐχ ἓν, καὶ τὰς
 ἑαυτῶν ἀναιρουσιν ὑποθέσεις. πάντα γὰρ καθ’ ὑποκειμένου λέγεται
 τῆς οὐσίας. τὸ καθ’ ὑποκειμένου δ’ οὖν εἶπεν ἀντὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ
 εἶρηκεν.

p. 185^a32 ‘Ο Μελίσσος δὲ τὸ ὃν ἄπειρόν φησιν εἶναι· ποσὸν 40
 10 ἄρα τὸ ὄν· τὸ γὰρ ἄπειρον ἐν τῷ ποσῷ.

Ἐπειδὴ ὑπέθετο μήποτε πάντα οὐσίαν μὲν οὐ λέγουσιν εἶναι, ποιὸν δὲ
 ἴσως ἢ ποσόν, βούλεται δεῖξαι διὰ τούτων, ὅτι οὐ μάλιστα ὑπέθετο αὐτοὺς 45
 ἢ ποιὸν ἢ ποσόν λέγοντας τὸ ὄν. ἐκ γὰρ τῶν Μελίσσου, φησί, λόγων ἔστι
 δεῖξαι ὅτι τὸ ὄν ὅπερ ἔλεγε ποσόν αὐτὸ ὑπετίθετο· ἄπειρον γὰρ αὐτὸ
 15 ἔλεγε. τὸ δὲ ἄπειρον τῷ ποσῷ καθ’ αὐτὸ ὑπάρχει. οὐσίαν δέ, φησίν, ἢ
 ποιότητα ἢ ἄλλο τι ἄπειρον εἶναι καθ’ αὐτὸ ἀδύνατον, εἰ μὴ κατὰ συμ-
 βεβηκὸς τῷ μετέχειν τοῦ ποσοῦ, ὥσπερ καὶ τὸ λευκὸν πολὺ λέγομεν οὐ
 καθ’ αὐτό, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς τῷ ἐν πολλῇ ἐπιφανείᾳ εἶναι.

Ζητητέον δὲ πῶς φησιν μὴ ὑπάρχειν ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ ἄπειρον, εἰ μὴ κατὰ
 20 συμβεβηκὸς τῷ μετέχειν τοῦ ποσοῦ, οὐ πάθος ἐστὶ καθ’ αὐτὸ τὸ ἄπειρον.
 εἰ γὰρ τὸ σῶμα οὐσία ἐστίν, ὅρος δὲ τούτου τὸ τριχῇ διαστατόν, μέγεθος 50
 τι ἄρα καὶ ποσόν τὸ σῶμα· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ ἄπειρον ἄρα καὶ τὸ πεπερα-
 σμένον καθ’ αὐτὸ αὐτῷ ὑπάρξει. καὶ ἄλλως εἰ τρία εἶδη τοῦ μεγέθους τὸ
 μοναχῇ τὸ διχῇ τὸ τριχῇ διαστατόν, τουτέστι γραμμῇ ἐπιφανείᾳ σῶμα, τὸ δὲ
 25 σῶμα οὐσία ἐστίν, ἐστὶν ἄρα τὸ μέγεθος οὐσία. ὥσπερ ἐπὶ τῶν ποιότητων
 εἰσὶ μὲν τινες οὐσιώδεις, ὅποιά εἰσιν ἐν τοῖς στοιχείοις, εἰσὶ δὲ καὶ ἐπου-
 σιώδεις καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχουσαι, οἷα εἰσιν ἐν τοῖς ἡμετέροις a 8^v

1 προσέτιγχε LK: ἐπήγαγε Mt 2 λέγει Mt 3 καὶ ποσόν καὶ ποιὸν
 (cf. ad p. 36, 21) Mt 4 ἀπ’ ἀλλήλων Aristoteles εἴτε μὴ LK Aristot.: εἴτε καὶ
 μὴ Mt 4. 5 γὰρ εἰσιν· ὑπάρχει K 5 ἡ οὐσία τῷ ποσῷ Mt 6. 7 τῆς οὐσίας
 λέγεται Arist. cod. E 7. 8 τὸ — εἶρηκεν om. K 7 τοῦ] τῷ t 9 ‘Ο om. t eum
 Aristotele (praeter cod. I) 9. 10 τὸ ὄν — ποσῷ om. K 9 φησιν εἶναι (cf. o 5^v40)
 L: εἶναι φησιν (cf. p. 34, 17) Mt et Aristot. cod. E 10 ἄρα] ἄρα τι ex Aristot. t et
 ipse Philoponus o 5^v41 12 διὰ τούτων δεῖξαι Mt 12. 14 ὅτι οὐ — δεῖξαι om. Mt
 13. 14 ἔστι δεῖξαι scripsi: ἐπιδείξαι L: ἔσται δεῖξαι K 14 ἔλεγε (post ὅπερ) L: ἔλεγεν
 K et, ut videtur, M: ἔλεγον t ὑπετίθετο K: ὑπέθετο L: ὑπετίθεντο Mt 15 ἔλεγε
 L: ἔλεγεν K: ἔλεγον Mt αὐ (ante ὑπάρχει) M: αὐτόν t 16 καθ’ αὐτὸ (post εἶναι)
 malim abesse 17 ὥσπερ κτλ.] cf. p. 35, 7 sq. 19 ὑπάρχει L 21 τούτου]
 τῶνον L 22 τὸ (ante πεπερασμένον) om. Mt 23 αὐτῷ] αὐτὸ K ἄλλως K
 25 ἄρα ἐστὶ τὸ L ὥσπερ] fort. ὡς γὰρ vel ὥσπερ γὰρ 26 ὅποιά t ante ἐν
 addunt αὶ Mt et corr. L: οἷ K 26. 27 ἐπειστωδῶδεις (sic) L 27 οἷα εἰσιν
 αὶ ἐν K

σώμασι λευκότερες μελανίαι θερμότερες αἱ ἐπιγινόμεναι ἔξωθεν καὶ ψύξεις. ^a 8^v
οὕτως ἔστι τι καὶ οὐσιῶδες ποσόν, ὅπερ πρῶτως εἰδοποιεῖ τὴν ὕλην, ὅπερ
ἔστι καὶ τοῦ σώματος χαρακτηριστικόν. ἰδίως μὲν οὖν ἔστι θεωρίας τὸ περὶ
τοῦτων ἀκριβέστερον διεξίνααι, εἴτε τῷ ὄντι οὐσιῶδες ἔστι τὸ τριχῇ τοῦ
⁵ σώματος διαστατὸν καὶ αὐτὸ οὐσία τίς ἐστίν ἐν διαστάσει καὶ μετέθει χα-
ρακτηριζομένη, εἴτε μή· ἐπιλυόμενοι δ' ὅμως τὴν ἀπορίαν φαιμέν ὅτι πρῶτον ⁵
μὲν, εἰ κατὰ Ἀριστοτέλην μὴ ἀπλοῦν τί ἐστὶ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἐξ
ὕλης τῆς πρώτης καὶ τοῦ ποσοῦ. τουτέστι τοῦ τριχῇ διαστατοῦ, συνέστηκε,
ὁῦλον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπλῶς ποσόν τὸ σῶμα. καὶ ἄλλως ἢ οὐσία οὐκ ἔστι
¹⁰ φωνὴ ὁμώνυμος (γένος γάρ ἐστιν), ἀλλ' ὥσπερ τὸ ζῷον σημαίνει κοινήν
τινα φύσιν ἐκάστην τῶν μερικῶν ὑπάρχουσαν ζῷον (λέγω δὴ τὸ ἐμφύλον
αἰσθητικόν), οὕτω καὶ ἡ οὐσία δηλοῖ τὸ αὐθυπόστατον· αὐθυπόσταται γάρ
αἱ σωματικαὶ οὐσῖαι καὶ αἱ ἀσώματα. οὐκοῦν εἰ ἡ οὐσία ἐστὶ τὸ αὐθυ-
¹⁵ πόστατον, τὸ δὲ αὐθυπόστατον οὐ ποσόν, τὸ δὲ ἄπειρον τοῦ ποσοῦ, τὸ ἄρα ¹⁰
αὐθυπόστατον, τουτέστιν ἡ οὐσία, οὐκ ἄπειρον. καὶ ἐπὶ τῆς σωματικῆς δὲ
μόνης οὐσίας γυμνάζεται ὁ λόγος, ἥ τινα ὡς διαφορὰ τις τὸ τριχῇ διαστα-
τὸν ἐπιγίνεται, οὐδ' οὕτως καθ' αὐτὸ τῇ σωματικῇ οὐσίᾳ ὑπάρξει ἢ τὸ
ἄπειρον ἢ τὸ πεπερασμένον. τὸ γὰρ πεπεράνθαι ἢ ἄπειρα εἶναι τὰ συνεχῇ
κατὰ τὴν ἔκτασιν λέγεται, οὐ κατὰ τὸ τριχῇ διεστάναι, τὸ δὲ κατὰ τὴν
²⁰ ἔκτασιν ποσόν συμβέβηκε τοῖς σώμασι καὶ οὐ συμπληρωτικόν ἐστὶ τῆς τῶν
σωμάτων οὐσίας. οὐδὲ γὰρ τὸ εἶναι τὸ ξύλον τρίπηχυ ἢ δακτυλιαῖον ἢ ¹⁵
χιλίων πῆχυν, τοῦτο ποιεῖ αὐτὸ εἶναι ξύλον· εἰ γὰρ ὠρισμένον οἶον φέρε
τὸ πηχυαῖον εἰς τὸ εἶναι τὴν τοῦ ξύλου οὐσίαν συνετέλει, ἀδύνατον ἦν εἶναι
ξύλον τὸ τὴν πηχυαῖαν διάστασιν ὑπερβαῖνον ἢ ἐλλείπον. οὐκοῦν καὶ εἴ τις
²⁵ ἐπινοήσῃ τὴν ἔκτασιν τοῦ ξύλου ἐπ' ἄπειρον γινομένην, τὸ ποσόν τοῦτο
οὐ καθ' αὐτὸ ὄν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπῆρχε τῷ ξύλῳ. ὥστε εἰ τὸ μὲν
πεπερασμένον καὶ ἄπειρον ἐν τοῖς συνεχέσι τῷ ποσῷ τῷ κατὰ τὴν ἔκτασιν
ὑπάρχει, τοῦτο δὲ συμβέβηκε τοῖς σώμασι, τὸ ἄρα πεπερασμένον καὶ τὸ ²⁰
ἄπειρον κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει τοῖς σώμασι.

30 p. 185^b3 Εἰ μὲν τοίνυν καὶ οὐσία ἐστὶ καὶ ποσόν, δύο καὶ οὐχ
ἐν τῷ ὄν.

Τὸ τῇ λοιπῇ ὑποθέσει ἐπόμενον νῦν ἐπήγαγε τῇ λεγούσῃ συνυπάρχειν τῷ

1 σώμασιν αἱ λευκότερες et αἱ ἐπιγινόμεναι K 2 τι καὶ] καὶ τι K 3 χαρακτηστι-
κὸν (sic) K 4 ἀκριβῶς L 5 ἐν] οὐ t 6. 7 πρῶτον μὲν post Ἀριστοτέλην
colloc. Mt 8 συνέστη· ἡ K 11 ζῶων ex ζῶων corr. L 12. 14 αὐθυπό-
σταται γάρ—ἐστὶ τὸ αὐθυπόστατον om. K 13 ἐστὶ Mt: ἐπὶ L 17 οὐδ' οὕτω τῇ
σωματικῇ οὐσίᾳ καθ' αὐτὸ Mt 18 εἶναι] ἐστὶ K 21 τὸ (ante ξύλον) om. K
τρίπηχυν L 22 χιλίων πηχέων K 23 συνετέλει K ἦν om. Mt
24 οὐκ οὖν K 25 γιννομένην τὸ σὸν τοῦτο K 26 ὅν libri: immo ἄν 27 τῷ
(ante κατὰ) om. t 28 τοῖς] τοῦ t (nihil enotatum ex LKM) 30. p. 40.1 Εἰ
μὲν—τὰ ὄντα om. K 30 οὐσία καὶ ποσόν ἐστὶ M 32. p. 40.1 Τὸ τῇ—τὰ ὄντα
om. t 32 νῦν L: om. M

ποσὴν τὴν οὐσίαν· οὕτω γάρ, φησί, πολλὰ καὶ οὐχ ἓν τὰ ὄντα. εἰ δὲ οὐσία a 8^v
 μόνον, οὐκ ἄπειρον τὸ ὄν, οὐδὲ μέγεθος ἔξει οὐθέν· ποσὸν γάρ
 τι ἔσται. ὑποθέμενος τὸ ποσὸν τὸ καθόλου μεταβαίνει ἐπὶ τὴν οὐσίαν,
 καὶ κοινώτερον ἀπλῶς ὡς οὐσίαν ὑποτιθέμενος, οὕτως ἐξετάζει τὸν λόγον.
 5 εἰ οὖν τὸ ἓν τοῦτο, φησὶν, οὐσίαν ὑπόθουσιντο, οὐκέτι δινηθήσονται ἄπειρον
 αὐτὴ ἢ πεπερασμένον ὑπατίθεσθαι· ταῦτα γὰρ τοῦ ποσοῦ, οὐσίας δὲ μόνον 25
 αἰσῆς ποσὸν οὐκ ἔσται. ὥστε εἰ πεπερασμένον Παρμενίδης ὑπατίθετο τὸ
 ὄν εἶναι, Μέλισσος δὲ ἄπειρον, οὐκ ἂν οὐσίαν αὐτὸ ὑποτίθεσθαι δύνανται.

p. 185^b5 Ἔτι ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ ἐν πολλαχῶς λέγεται ὥσπερ
 10 καὶ τὸ ὄν.

Ἡρόθλεμος ἀντιπεῖν τοῖς περὶ τὸν Παρμενίδην καὶ Μέλισσον, ἀναγκαῖον
 ἐνόμισε πρότερον πρὸς αὐτὸ τὸ πρόβλημα ἐνστῆναι, εἴτα διαιρέσει χρησά- 30
 μενος τοῦ ἑνός (τὸ γὰρ ἓν, φησὶν, ἢ ὀνόματί ἐστιν ἢ πράγματι, καὶ εἰ τῷ
 πράγματι, ἢ τῷ καθόλου ἢ τῷ μερικῷ), πρότερον ἔδειξεν ὅτι οὐ δύναται
 15 τῷ ὀνόματι ἓν εἶναι τὸ ὄν· εἴτα μετελθὼν ἐπὶ τὸ τῷ πράγματι ἓν καὶ
 τοῦτο τῷ καθόλου, ἔδειξεν ὅτι οὕτε ὡς συμβεβηκὸς δύναται ἓν εἶναι τὸ
 ὄν. εἴτα ἐφεξῆς ἔδειξεν ὅτι, ἐξ ὧν ἔλεγον οἱ περὶ τὸν Παρμενίδην καὶ
 Μέλισσον, ποσὸν τι ὑπατίθεσθαι τὸ ὄν· ἔλεγον γὰρ αὐτὸ Παρμενίδης
 μὲν πεπερασμένον, Μέλισσος δὲ ἄπειρον. ὥστε οὐ μάτην ὑπεθέμεθα 35
 20 ποσὸν αὐτοὺς λέγειν τὸ ὄν. εἴτα τελευταῖον ὅτι οὐδὲ οὐσίαν δυνάτων
 αὐτοὺς ὑποτίθεσθαι ἔδειξε. λείπεται οὖν τὸ μερικὸν ἐξετάσαι, τοῦτο δὲ
 τριχῇ διαιρεῖ. τὸ γὰρ μερικὸν ἢ συνεχές ἐστιν ἢ ἀδιαίρετον ἢ τῷ λόγῳ
 ἓν, ὡς τὰ πολυώνυμα· ταῦτα γὰρ τῷ μὲν λόγῳ τῆς οὐσίας τὰ αὐτά ἐστιν,
 ὀνόματι δὲ μόνον διαφέρουσιν. εἰ μὲν οὖν ὡς συνεχές ἓν εἴη τὸ ὄν, ἐπειδὴ
 25 συνεχές ἐστιν, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς προκειμένης πραγματείας ὀρί-
 ζεται, οὐ τὰ μύρια πρὸς τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει, ὁῦλον ὅτι πλείονα μύρια
 ἔχει τὸ συνεχές· ὥστε εἰ καὶ ἓν ἐστιν ἐνεργεία, ἀλλὰ πολλὰ δυνάμει. εἰ 40
 τόνυν δυνάμει πολλὰ ἐστὶ τὸ συνεχές, οὐχ ἓν τὸ ὄν, ἀλλὰ πολλὰ. παντε-
 λῶς δὲ ἀνήρουν ἐκεῖνοι τὸ πλῆθος, οὐδαμῇ οὐδαμῶς πλῆθος εἶναι λέγον-
 30 τες. εἰ δὲ τοῦτο, οὐ δύνανται λέγειν συνεχές τὸ ὄν εἶναι· τὸ γὰρ συνεχές

1 εἰ δὲ] εἰ δ' t 2 μόνον, οὐκ ἄπειρον om. M τὸ ὄν om. t et Arist. libri (praeter I):
 3 κοινώτερον K 4 κοινώτερον K 5 ὑποτιθέμενος t: ὑποτιθέμενους LM: ὑποτιθέμενοι K 6 ἐξετά-
 ζειν K 6 μόνος Mt 8 οὐκ ἂν] οὐ καὶ Diels, οὐκ ἄρ' ego conieci τὴν οὐ-
 σίαν αὐ L δύναται K 9 lemma om. K 13 φασιν L 13, 14 καὶ εἰ τῷ
 πράγματι om. L 14 τῷ καθόλου] τὸ θα (sic) K 15 ἐπὶ τ τῷ K 16 τῷ]
 τὸ K οὔτε libri: immo οὐδὲ 18 γὰρ superser. L 19 ὑποθέμε K: ὑπο-
 θέμενος L 23 τὸ πολυώνυμον L 25 αὐ L πέμπτῳ] cf. E 3 p. 227^a 10 sqq.
 Simplic. p. 81, 17 27, 28 ὥστε — συνεχές om. L 30 δύνανται Kt: δύναται LM
 εἶναι τὸ ὄν Mt

δυνάμει πολλά ἐστίν. εἰ δὲ ἀδιαίρετον, οἷον ὡς τὸ σημεῖον ἢ ἡ μονάς ἢ **a 8v**
 τὸ νῦν ἢ τὸ κίνημα (ταῦτα γὰρ ἐν τοῖς φυσικοῖς ἀδιαίρετα), πῶς τοῦτο ἢ
 πεπερασμένον ἔσται, ὥς φησι Παρμενίδης, ἢ ἄπειρον, ὥς φησι Μελίσσος;
 τὸ γὰρ ἀμερὲς πέρας μὲν εἶναι δύναται, ὡς τὸ νῦν ἢ τὸ σημεῖον, πεπε- **45**
 5 ρασμένον δὲ ἢ ἄπειρον οὐδ' αὐτῶς· ταῦτα γὰρ πᾶσα ἅττα ἐστίν. αὐτόθεν
 οὖν τὸ οὕτως λέγειν ἐν τὰς ὑποθέσεις ἀμφοτέρων ἀναιρήσει. ἔπειτα εἰ
 ἀμερὲς εἴη τὸ ὄν, ἀναιρεθήσεται καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιόν. καὶ ὅτι μὲν
 τὸ ποσὸν ἀναιρεθήσεται, πρῶτον γὰρ τὸ ποσόν· οὗτο γὰρ εἶδη
 τοῦ ποσοῦ τὸ συνεχὲς καὶ τὸ διωρισμένον, ἀμφοτέρω δὲ μεριστά· ἀλλὰ δὴ
 10 καὶ τὸ ποιὸν ἀναιρήσουσι, πρῶτον μὲν ὅτι ἐν μεγέθει τὸ εἶναι ἔχει τὸ
 ποιόν, ἔπειτα τὸ σχῆμα καὶ ἡ μορφή τοῦ ποιοῦ εἰδός ἐστι, τοῦτο δὲ
 μεριστόν· ὥστε καὶ τὸ ποιὸν ἀναιρεθήσεται, εἰ ἀμερὲς τὸ ὄν. εἰ δὲ τῷ **50**
 λόγῳ ἔν, ὥσπερ μέρος καὶ βροτός (τῷ γὰρ τῆς οὐσίας λόγῳ ἐν ταῦτα,
 ὁνόματι δὲ μόνῳ ἢ διαφορὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ αὐτοῦ ὄντος), τὸν
 15 Ἑρακλείτου, φησί, λόγον συμβαίνει λέγειν αὐτούς. ἔλεγε γὰρ ὁ
 Ἑράκλειτος τὰ ἐναντία τὰ αὐτὰ εἶναι, τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, τὸ ἀγαθὸν
 καὶ τὸ κακόν, τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. εἰ τοίνυν καὶ οὗτοι οὕτως ἔλεγον
 ἐν τὸ ὄν, τῷ ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχουν, καὶ πλείους ὁνόμασι καλεῖ-
 20 ται, ὁῦλον ὅτι εἰς ταῦτον οἴσουσι τὰ ἐναντία, θερμὸν ἢ καὶ | ψυχρόν, **b 1r**
 20 ξηρὸν καὶ ὑγρόν, ἀγαθὸν καὶ κακὸν ταῦτα ἔσται ὁνόματι μόνον διαφέροντα.
 ἀπολογούμενοι δὲ τινες ὑπὲρ Ἑρακλείτου φασὶν ὅτι τὰ ἐναντία λέγων ταῦτα
 εἶναι, οὐ τοῦτο ἔλεγεν ὡς οὐδὲν διαφέρει τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ, ἢ τὸ λευκὸν
 τοῦ μέλανος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὅτι ἔν εἰσι τῷ ὑποκειμένῳ καὶ τῷ γένει,
 ἔπειτα ὅτι τὰ ἐναντία ἐνταῦθα ὄντα οὐκ εἰσὶν εἰλικρινῆ, ἀλλὰ συμμέμικταί
 25 πῶς πρὸς τὰ ἐναντία. οἷον οὐκ ἔστιν εἰλικρινῶς ἀγαθὸν εὐρεῖν ἢ εἰλικρινῶς
 κακόν· αὐταὶ μὲν γὰρ αἱ τῶν ἐναντίων ἰδέαι μὴ γενόμεναι ἐν ὅλῃ εἰλικρι- **5**
 ναῖς εἰσι καὶ καθαραὶ ὅπερ εἰσὶν, ἐν ὅλῃ δὲ γενόμεναι, διὰ τὸ τὴν ὅλην
 δεκτικὴν εἶναι τῶν ἐναντίων, μίγνυνται πῶς πρὸς ἀλλήλας καὶ εἰλικρινεῖς
 οὐκέτι μένουσιν. οὐ μόνον δὲ τὰ ἐναντία εἰς ταῦτον ἄζουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 30 ἀντίφασιν. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶ τι τὸ οὐ λευκόν, ὅπερ ἀναιρεῖ μὲν τὸ λευκόν,
 σημαίνει δὲ τι ἕτερον, εἰ λέγουσι πάντα τὰ ὄντα τῇ οὐσίᾳ ἐν εἶναι, τῷ
 ὁνόματι δὲ μόνον διαφέρειν, ἀνάγκη καὶ τὸ λευκὸν καὶ τὸ οὐ λευκὸν τὸ
 αὐτὸ εἶναι. ὥστε συναληθεύσει ἡ ἀντίφασις, καὶ τὸ αὐτὸ ἔσται λευκὸν καὶ
 οὐ λευκόν, καὶ ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἄνθρωπος, καὶ ὁ λόγος αὐτοῖς, φησί, **10**
 35 γενήσεται οὐ περὶ τοῦ ἐν εἶναι τὰ πάντα, ἀλλὰ περὶ τοῦ μηδὲν εἶναι ὅλως.

1 ἢ ἡ K: ἡ LMt 2 κίνημα] cf. Ar. Phys. Z 10 p. 141a4 4 πέρας μὲν εἶναι] πεπε-
 ρασμένον εἶναι οὐ L 5 πᾶσα K ἅττα libri 6 ἐν LK: τὸ ἐν Mt τῶν ἀμφο-
 τέρων K 9 δὲ] γάρ K 11 τὸ σχῆμα τοῦ ποιοῦ καὶ ἡ μορφή L 14 μόνον L
 15 αὐτούς LK: αὐτοῖς Mt Aristoteles γάρ ὁ K: ὁ L: γάρ Mt 17 τὸ (ante κακόν,
 γλυκὺ et πικρόν) L: om. KMt 19 ἢ] scribe τε (Diels) vel δὲ καὶ (post ἢ) om. L
 20 ξηρὸν K ταῦτα ἔσται scripsi: ταῦτα ἔσται LMt: ταῦτά ἐστιν K 24 ἐνταῦθα ὄντα
 τὰ ἐναντία Mt εἰσὶν] ἔστιν K 28 δεκτικὸν t μίγνυνται K 29 δὲ] δὴ t
 καὶ ab eadem manu additum K 32 τὸ (ante οὐ) L: om. KMt 33 ὥστε καὶ Mt
 ἔσται] εἶναι K 34 φησί om. L 35 περὶ τὸ ἐν K

εἰ γὰρ τὸ λευκὸν ταῦτόν ἐστι τῷ οὐ λευκῷ, οὐ μᾶλλον ἔσται τὸ λευκὸν διὰ **b 1^r**
 τὴν κατάφασιν, ἢ οὐκ ἔσται διὰ τὴν ἀπόφασιν. καὶ πρὸς τοῦτοις εἰς ταῦτόν
 ἄξιουσιν οὐσίαν ποιὸν ποσὸν καὶ τὰς δέκα κατηγορίας· ὁνόματι γὰρ μόνον
 διοίσουσιν αὐται, οὐ πράγματι. ταῦτα εἰπὼν ἐφεξῆς ἐπάγει· ὅτι, φησί,
 5 καλῶς ἐμεμφάμεθα αὐτοῖς εἰς ἄτοπον ἀπαγαγόντες ὡς τὰ ἐναντία εἰς ταῦτόν
 ἄξιουσι, ὁτλον ἐξ ὧν καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀπορίαν ἐθορυ-
 βήθησαν ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς μήποτε δόξῃ τὸ αὐτὸ ἐν καὶ πολλὰ εἶναι, ὡς 15
 ἐκ κοινῆς ἐννοίας ἔχοντες ὁμολογημένον ὅτι τὰ ἐναντία ἅμα εἶναι οὐ δύ-
 νатаι. Ζήνων γὰρ ὁ Ἐλεάτης πρὸς τοὺς διαχωροδοῦντας τὴν Παρμενίδου
 10 τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ δόξαν λέγουσαν ἐν τὸ ὄν εἶναι ἐνιστάμενος καὶ συνη-
 γορῶν τῇ τοῦ διδασκάλου δόξῃ, ἐπεχειρεῖ δεικνύναι ὅτι ἀδύνατον πληθὺς
 εἶναι ἐν τοῖς οὖσιν. εἰ γὰρ, φησὶν, ἐστὶ πληθὺς, ἐπειδὴ τὸ πληθὺς ἐκ
 πλείονων ἐνάδων σύγκειται, ἀνάγκη εἶναι ἐνάδας πλείους ἐξ ὧν τὸ πληθὺς
 συνέστηκεν. εἰ τοίνυν δεῖξομεν ὅτι ἀδύνατον εἶναι πλείους ἐνάδας, ὁτλον
 15 ὅτι ἀδύνατον εἶναι πληθὺς· τὸ γὰρ πληθὺς ἐξ ἐνάδων. εἰ δὲ ἀδύνατον
 εἶναι πληθὺς, ἀνάγκη δὲ ἢ τὸ ἐν εἶναι ἢ τὸ πληθὺς, πληθὺς δὲ εἶναι οὐ δύ-
 νатаι, λείπεται τὸ ἐν εἶναι. πῶς οὖν ἐδείκνυσεν ὅτι οὐ δυνατόν εἶναι
 ἐνάδας πλείους· ἐπειδὴ οἱ τὸ πληθὺς εἰσάγοντες ἐκ τῆς ἐναργείας τοῦτο
 ἐπιστοῦντο (ἔστι γὰρ ἵππος καὶ ἄνθρωπος καὶ ἕκαστος τῶν κατὰ μέρος, ὧν
 20 ἡ ἀπὸ τῶν τῶν πληθὺς ἀποτελεῖ). τὴν ἐναργεῖαν οὖν σαφειστικῶς ἀνασκευάζει
 βουλούμενος ὁ Ζήνων ἔλεγεν ὅτι. εἰ ἐκ τούτων τὸ πληθὺς, τὸ δὲ πληθὺς
 ἐξ ἐνάδων, ταῦτα ἄρα ἐνάδες. ἐὰν οὖν δεῖξωμεν ὅτι οὐ δυνατόν εἶναι ταῦτα
 ἐνάδας, ὁτλον ὅτι οὐδὲ ἔσται τὸ ἐξ αὐτῶν πληθὺς, εἴ γε τὸ πληθὺς ἐξ
 ἐνάδων. δεῖκνυσιν οὖν τοῦτο οὕτως· ὁ Σωκράτης, φησὶν, ὃν λέγετε ἐνάδα 25
 εἶναι συντελοῦσαν εἰς τὴν τοῦ πληθὺς σύστασιν, οὐ μόνον Σωκράτης ἔστιν,
 ἀλλὰ καὶ λευκὸς καὶ φιλόσοφος καὶ προγιάστωρ καὶ σιμός· ὥστε ὁ αὐτὸς
 ἐν καὶ πολλὰ ἔσται. ἀλλὰ μὴν τὸν αὐτὸν ἕνα εἶναι καὶ πολλὰ ἀδύνατον, οὐκ
 ἄρα ἔσται ἐν ὁ Σωκράτης. ὁμοίως οὐδὲ τὰ λοιπὰ ἐξ ὧν τὸ πληθὺς εἶναι
 φατε. εἰ δὲ μὴ δυνατόν εἶναι πλείους ἐνάδας, ὁτλον ὅτι οὐδὲ τὸ πληθὺς
 30 ἔσται· εἰ δὲ ἀνάγκη μὲν εἶναι τὸ ὄν ἢ ἐν ἢ πολλὰ, δέδεικται δὲ ὅτι πολλὰ
 οὐκ ἔστι τῷ μὴ εἶναι πλείους ἐνάδας, ἀνάγκη ἄρα ἐν εἶναι. τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο

3 ἄξιουσιν ποσόν, ποιόν (om. οὐσίαν) Mt κατηγορίας] γ' K μόνον K 4 αὐται
 L: αὐτοῖς K: om. Mt 6 de formula ὁτλον ἐξ ὧν cf. e8r7, k3v38 etc. εἰς ταύτην
 αὐτὴν Mt 7 τὸ αὐτὸ Kt: αὐτὸ M: αὐτὴ (sic) L εἶναι ante καὶ πολλὰ ponit K
 8 ὁμολογημένον (ex p. 43,8) t 8. 9 εἶναι οὐ δύναται L: εἶναι ἀδύνατον K: οὐ δύναται
 (om. εἶναι) Mt 9 Ζήνων κτλ.] cf. Plat. Parm. p. 128 διαχωροδοῦντας K 10. 11 δη-
 μηγγορῶν L 11 ἐπεχειρεῖ K 12 φησι πληθὺς ἔστιν Mt 12. 13 ἐκπλείονων
 (sic) K 13 ἐνάδας εἶναι Mt 14 ὅτι ἀδύνατον ἐστὶ πλείους ἐνάδας εἶναι K 15 ἐξ
 om. L 16 ἀνάγκη δὲ iterat K 17 οὐ δυνατόν] ἀδύνατον K 18 ἐνεργείας et
 20 ἐνεργεῖαν L 22 ἐνάδες] ἐνάδας K 23 τὸ (ante ἐξ) om. Mt 24 ὁ Σωκράτης
 ὃν ἐλέγεται (sic) φησὶ K 27 ἐν καὶ L: καὶ (om. ἐν) KMt ἕνα libri: fort. ἐν
 28 ἅμα ἐν ἔσται Mt 29 εἰ δὲ μὴ ἀδύνατον εἶναι K 30 ἢ (ante ἐν) om. K
 32 (post δέδεικται) om. L

καὶ ἐκ τοῦ συνεχοῦς δείκνυσιν. τὸ γὰρ συνεχές εἴ ἐστιν ἓν, ἐπειδὴ τὸ **h** 1^r
 συνεχές δεῖ διαιρετόν, ἔστιν δὲ τὸ διαιρεθὲν εἰς μέρη διελεῖν πλείονα· εἰ
 δὴ τοῦτο, πολλὰ ἄρα τὸ συνεχές. τὸ αὐτὸ ἄρα ἐν ἔσται καὶ πολλὰ, ὅπερ **h** 1^r
 ἀδύνατον. ὥστε οὐκ ἔσται ἓν. εἰ δὲ μὴδὲν τῶν συνεχῶν ἓν, ἀνάγκη δὲ
 5 εἴπερ ἔσται τὸ πλῆθος ἐξ ἐνάδων συγκεῖσθαι, ἐπεὶ * * * οὐδ' ἄρα τὸ
 πλῆθος ἔσται. λείπεται ἄρα ἐν εἶναι τὸ ὄν. πρὸς ταύτην οὖν τὴν ἀπορίαν,
 φησὶν, οἱ παλαιοὶ ἐθορυβοῦντο, μήποτε τὸ αὐτὸ καὶ ἐν ἔσται καὶ πολλὰ·
 ἐκ κοινῆς γὰρ ἐννοίας ὁμολογούμενον ἐλάβανον μὴ δύνασθαι ἅμα τὰ ἐναντία
 εἶναι ἐν ταῦτα. καὶ οἱ μὲν, φησί, τὸ εἶναι ἀφελὸν ἐπιλούμενοι τὴν ἀπο- **h** 2^r
 10 ρίαν, ὥσπερ Λυκόφρων ὁ σοφιστής (ἔλεγε γὰρ οὗτος ὅτι οὐ δεῖ λέγειν ὅτι
 Σωκράτης λευκός ἐστιν, ἀλλ' ὅτι Σωκράτης λευκός· τὸ γὰρ ἔστι, φησί, προστι-
 θέμενον ὑπαρξὲν δίδωσι τῷ λευκῷ), οἱ δέ, φησί, τὴν λέξιν μεταρρύθμι-
 ζον λέγοντες ὅτι οὐ δεῖ λέγειν ὅτι Σωκράτης λευκός ἐστιν, ἀλλὰ λελευκω-
 15 ται, ἵνα ῥῆμα ἦ τὸ κατηγορούμενον καὶ μὴ ὄνομα, ὅπερ ἐστὶ γελοῖον. εἰ
 γὰρ μὴ προσκίχεται τὸ ἔστιν ἐν τῷ Σωκράτης λευκός, εἰ μὲν μὴδὲ προσυπα-
 κοῦεται ἔξωθεν, ἀδιανόητος γίνεται ὁ λόγος καὶ ἀτελής (ἄνευ γὰρ συμ-
 πλοκῆς ὀριστικῷ ῥήματος οὐκ ἀπαρτίζεται λόγος ἀποφαντικός· τὸ γὰρ
 Σωκράτης λευκός ἀόηλον πότερόν ἐστιν ἢ οὐκ ἔστιν), εἰ δὲ προσυπακοῦεται, **h** 3^r
 20 τὴν αὐτὴν πάλιν δύναμιν σχήσει καὶν εἰ ἐξ ἀρχῆς τῇ ὅλῃ προτάσει συνε-
 πλάκη. καὶ τὸ λέγειν δὲ Σωκράτης λελευκωμένος ἐστὶν ἢ περιπατῶν ἐστι· πᾶν
 γὰρ ῥῆμα ὀριστικὸν ἀναλύεται εἰς μετοχὴν καὶ τὸ ἔστι ῥῆμα. ταῦτα μὲν
 οὖν πρὸς τὰς ἀπορίας τοῦ Ζήνωνος οἱ ἀρχαιότεροι. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης
 φησὶν ὅτι ταῦτα ἔπασχον ἐκείνοι καὶ ἐθορυβοῦντο μήποτε τὸ αὐτὸ καὶ ἐν
 25 καὶ πολλὰ ἔσται, δι' ἀπειρίαν λογικῆς ἐφόδου καὶ τῆς τῶν ὁμωνύμων φωνῶν
 σημασίας. τὸ γὰρ ἓν, φησὶν, ὁμωνυμὸν ἐστίν· ἢ γὰρ τῷ ὑποκειμένῳ ἐστὶν **h** 4^r
 15 ἢ τῷ λόγῳ, καὶ πάλιν ἢ δυνάμει ἐστὶν ἢ ἐνεργείᾳ· καὶ τὰ πολλὰ ὡσαύ-
 τως. γίνονται οὖν αἱ πᾶσαι συζυγίαι ἑξ. τὸ γὰρ ἐν καὶ πολλὰ τῷ ὑπο-
 κειμένῳ καὶ τῷ λόγῳ συμπλεκόμενα ποιεῖ συζυγίας δ'· ἢ γὰρ καὶ τῷ
 30 ὑποκειμένῳ πολλὰ καὶ τῷ λόγῳ, ἢ οὐδὲ τῷ ὑποκειμένῳ οὐδὲ τῷ λόγῳ, ἢ
 τῷ μὲν ὑποκειμένῳ πολλὰ, τῷ δὲ λόγῳ ἓν, ἢ ἑμπαλὶν τῷ μὲν ὑποκειμένῳ

1 ἐκ superscr. K 1. 2 ἐπειδὴ τὸ συνεχές (om. δεῖ) διαιρετόν ἐστὶ, δεῖ τὸ διαιρεθὲν K
 2 ἀδιαιρετόν (pro δεῖ διαιρετόν) ἐστὶν M αἰετὸ] αὐτὸ ante correctionem L ἐστὶ
 διελεῖν L 3 δὴ LKM: δὲ fort. recte t 4 οὐκ ἔσται] οὐκ ἔστιν K 5 lacunam
 post ἐπεὶ statuit Diels: conicio (οὐ δυνατόν εἶναι πλείους ἐνάδας, ἐξ ὧν τὸ πλῆθος ἔσται)
 ἄρα τὸ L: ἄρα KM: ἐνάδων coniecit t 7 φησὶν post παλαιοὶ collocat K καὶ (ante ἐν)
 om. K 9 ἐν τῷ αὐτῷ K τὸ ἔστιν Aristoteles 10 οὕτως L 11 ὁ σωκράτης
 priore loco L τὸ γὰρ εἶναι K 11. 12 συντεθέμενον ὑπαρξὲν K 12. 13 μετερί-
 θμιζον K 13 ὅτι ὁ σωκράτης Mt 14 ἢ LK: εἴη Mt καὶ μὴ LK: ἀλλὰ
 μὴ Mt 15 γὰρ καὶ μὴ Mt προσκίχεται K ἐν τῷ σωκράτης λευκός τὸ
 ἔστιν Mt μὴδὲ (μὴ δὲ) L: μὴδὲν KMt 16 γίνεται] γὰρ K 18 πότερόν]
 πρῶτον K 19 δύναμιν πάλιν K καὶ] καὶ K 21 τῷ] τὸ K εἰπεῖν LK:
 λέγειν Mt 23 τοῦ] τὰς L 25 ἀπορίαν M τῶν om. L 27 ἢ ἐνεργείᾳ
 (sic) K: ἓν ἢ ἐνεργείᾳ L: ἢ ἐνεργείᾳ ἐν Mt 30 πολλὰ καὶ τὸ λόγῳ K

ἔν, τῷ δὲ λόγῳ πολλὰ. οἷον τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ἔν καὶ τῷ λόγῳ πολλὰ **h 1**
 τὸ λευκὸν καὶ τὸ θερμόν· ταῦτα γὰρ τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ἔν καὶ ταῦτόν
 εἶσιν (ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ σώματι ἄμφω, οἷον τῷ Σωκράτει), τῷ λόγῳ δὲ 50
 ἕτερα (ἕτερος γὰρ ὁ τοῦ θερμοῦ λόγος καὶ ἕτερος ὁ τοῦ λευκοῦ). ἀνάπαλιν
 5 δὲ τῷ μὲν λόγῳ ἔν, τῷ δὲ ὑποκειμένῳ πολλὰ, ὡς τὸ λευκὸν τὸ ἐν ψιμ-
 μυθίῳ καὶ τὸ ἐν χιόνι· εἰς γὰρ ἀμφοῖν ὁ ὅρος, χρώμα διακριτικὸν ὄψεως,
 πολλὰ δὲ τῷ ὑποκειμένῳ χιόνι καὶ ψιμμυθίῳ. τῷ λόγῳ δὲ ἅμα καὶ τῷ
 ὑποκειμένῳ ἔν τὸ λώπιον καὶ τὸ ἱμάτιον, ὁμοίως γιθὼν καὶ γῆ. τῷ ὑπο-
 κειμένῳ δὲ καὶ τῷ λόγῳ πολλὰ, ὡς ὑγρότης καὶ ξηρότης· οὐ δύναται γὰρ
 10 ἐν τῷ αὐτῷ ἅμα εἶναι ὑποκειμένῳ· καὶ ἐπιστήμη καὶ θερμότης, ἡ μὲν ἐν
 ψυχῇ, ἡ δὲ ἐν σώματι. τοσούτας μὲν οὖν ποιεῖ συζυγίας τὸ ἔν καὶ τὰ 55
 πολλὰ τῷ ὑποκειμένῳ καὶ τῷ λόγῳ συμπλεκόμενα, εἰ μέντοι τῷ δυνάμει
 καὶ τῷ ἐνεργείᾳ συμπλεκείη, δύο μόνως ποιεῖ συμπλοκάς. ἢ γὰρ δυνάμει **h 1**
 ἐν. ἐνεργείᾳ δὲ πολλὰ, ὡς τὰ πυρὰ τὰ ἐν πλείοσι λόχοις ἢ τὰ ὑδάτια τὰ
 15 ἐν τοῖς πλείοσιν ἀμφορεῦσιν (ταῦτα γὰρ δυνάμει ἐστὶν ἔν, διότι δύνανται
 συναλλόντα ἐνωθῆναι. ἐνεργείᾳ δὲ πολλὰ· διήρηται γὰρ ἀπ' ἀλλήλων), ἢ
 ἐνεργείᾳ μὲν ἔν, δυνάμει δὲ πολλὰ, ὡς τὸ συνεχές. τὰ δὲ λοιπὰ πάντα
 μόνως ἀσύστατα· τὸ αὐτὸ γὰρ ἅμα δυνάμει ἔν εἶναι καὶ ἐνεργείᾳ ἀδύνατον,
 ὁμοίως καὶ πολλὰ. πολλῶ οὖν ἀδυνατώτερον ἅμα καὶ ἔν καὶ πολλὰ δυνά- **5**
 20 μαι τε καὶ ἐνεργείᾳ εἶναι. φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι τὸ αὐτὸ μὲν κατὰ
 τὸ αὐτὸ ἔν εἶναι καὶ πολλὰ τῷ ὄντι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. ἅμα γὰρ καὶ
 τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία εἶναι ἀδύνατον, ἢ ἀπλῶς τὰ ἀντικείμενα, οἷον τὸ
 αὐτὸ τῷ ὑποκειμένῳ καὶ ἔν εἶναι καὶ πολλὰ ἀδύνατον ἢ τῷ λόγῳ, ἢ τὸ
 αὐτὸ δυνάμει καὶ ἔν εἶναι καὶ πολλὰ ἢ ἐνεργείᾳ καὶ ἔν καὶ πολλὰ· ταῦτα
 25 γὰρ ἐναντία ἐστί, διὸ οὐδὲ συνυφέστηκε. κατ' ἄλλο μέντοι εἶναι πολλὰ,
 κατ' ἄλλο δὲ ἔν, οὐδὲν κωλύει, οἷον κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον ἔν, κατὰ
 δὲ τὸν λόγον πολλὰ, ὡς τὸ γλυκὺ καὶ τὸ ξανθὸν ἐν τῷ μέλιτι, ἢ τὸ 10
 ἐρυθρὸν καὶ ἡ στυψίς ἐν τῷ οἴνῳ. πάλιν ἐνεργείᾳ μὲν εἶναι ἔν, δυνάμει
 δὲ πολλὰ, οὐδὲν ἄτοπον, ὡς τὸ συνεχές. ἢ ἔμπαιιν ἐνεργείᾳ μὲν πολλὰ,
 30 δυνάμει δὲ ἔν, ὡς ἐπὶ τῶν πλειόνων ὑδάτιων. ἐπεὶ οὖν τὸ ἔν πολλαχῶς
 λέγεται, ἐπιλουσόμεθα τὴν μὲν προτέραν τοῦ Ζήνωνος ἀπορίαν διὰ τῆς
 προτέρας τοῦ ἐνὸς διαιρέσεως τῆς λεγούσης ἢ τῷ ὑποκειμένῳ ἔν εἶναι ἢ
 τῷ λόγῳ (τὸ γὰρ λευκὸν τὸ ἐν Σωκράτει καὶ ψαλακρόν καὶ τὰ λοιπὰ τῷ

1 καὶ τῷ LK: τῷ δὲ rectius Mt 2 ταῦτα μὲν τῷ μὲν K 3 οἷον τοῦ σω K
 5 λευκὸν τῷ ἐν K 5. 6 et 7 ψιμμυθίῳ L: ψιμμυθίῳ K 6 ὁ om. K
 χρώμα t 9 ὡς ξηρότης καὶ ὑγρασία K 10 εἶναι ἅμα L 12 συμπλεκόμενον
 ἢ μέντοι L 13 καὶ τὸ ἐνεργείᾳ K 14 ἐν om. K 15 δύναται K
 15. 16 συναλλόντα ἐνωθῆναι δύναται Mt 17 δυνάμει δὲ πολλὰ LK: πολλὰ δὲ δυνά-
 μαι Mt 18 ὡς καὶ L 21 ἐν εἶναι LK: εἶναι ἐν Mt τῶν ἀδυνάτων] ἀδύνατον K
 22 τῷ αὐτῷ K: τὸ αὐτὸ L: κατὰ τὸ αὐτὸ fort. recte Mt 22. 23 οἷον τῷ αὐτῷ τῷ K
 23. 24 ἢ τὸ αὐτὸ] ἢ τῷ αὐτῷ L 24 δυνάμει καὶ (καὶ om. K) ἐν εἶναι καὶ πολλὰ
 LK: καὶ ἐν καὶ πολλὰ εἶναι δυνάμει Mt 25 συνυφέστηκε L εἶναι om. K 27 τῷ
 om. K 28 ἢ K: om. L Mt εἶναι om. K 31 μέν om. L ἀπορίαν τοῦ
 Ζήνωνος Mt

μὲν ὑποκειμένῳ ἔν ἐστι καὶ ταυτὸν, λέγω δὴ τῷ Σωκράτει, τῷ δὲ ὀρι- b 1v
 στικῷ λόγῳ πλείονα), τὴν δὲ δευτέραν ἀπορίαν τὴν ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς διὰ 15
 τῆς δευτέρας, λέγω δὴ τοῦ δυνάμει καὶ τοῦ ἐνεργείᾳ. τὸ γὰρ συνεχὲς ἔν
 ἐστι καὶ πολλὰ, ἀλλ' οὐ κατὰ ταυτὸν, ἀλλὰ πολλὰ μὲν δυνάμει, ἐν δὲ
 5 ἐνεργείᾳ. ὥστε οὐχ ἅμα ἔσονται τὰ ἐναντία· οὐ γὰρ ἐναντίον τῷ δυνάμει
 πολλὰ τὸ ἐνεργείᾳ ἔν. ἀλλὰ τὸ δυνάμει ἐν τῷ δυνάμει πολλὰ, καὶ τὸ ἐνεργείᾳ
 δὲ ἐν τῷ ἐνεργείᾳ πολλὰ. ἄλλως τε καὶ αὐτὸς δι' αὐτοῦ ὁ τοῦ
 Ζήνωνος ἐλεγχθήσεται λόγος. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ παντός, φησὶν, ὥς εἰ
 μὴ πολλὰ εἶη ἐν πάντως ἐστὶ, διότι τὸ ὄν ἢ ἐν εἶναι ἢ πολλὰ ἀνάγκη.
 10 οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Σωκράτους καὶ πάντων τῶν λοιπῶν· εἰ γὰρ φαλακρὸς ἐστὶ 20
 καὶ σιμὸς καὶ φιλόσοφος καὶ ἥσα ἄλλα, ἀνάγκη δὲ ὄντος τοῦ Σωκράτους ἢ
 ἐν εἶναι αὐτὸν ἢ πολλὰ, οὐκ ἔσται δὲ ἐν, πολλὰ ἔσται ἐξ ἀνάγκης. ὥστε
 φεύγων ἕνα εἶναι λέγειν τῶν κατὰ μέρος ἕκαστον, ἵνα μὴ πολλὰ εἶναι τὸ
 ἐν ἐκ πολλῶν ἐνάδων συγκεῖμενον λέγῃ, ἕκαστον τῶν ὄντων πολλὰ λέγειν
 15 ἀναγκασθήσεται. οὐκ ἄρα πολλὰ μόνον ἔσται τὸ ὄν, ἀλλὰ πολλὰκις πολλὰ.

p. 185 b 7 Λέγεται δ' ἐν ἢ τὸ συνεχὲς ἢ τὸ ἀδιαίρετον ἢ οὐ ὁ
 λόγος ὁ αὐτὸς καὶ εἷς ὁ τοῦ τί ἦν εἶναι.

Τὸ καθ' ἕκαστα ἐν, φησὶν, τριχῶς λέγεται [λέγεται] καὶ ὡς συνεχὲς ἐν, 26
 ὡς λέγομεν ἐν τὸ ξύλον, καὶ ὡς τὸ ἀδιαίρετον, οἷον τὸ σημεῖον, καὶ ὡς τὰ
 20 πολυώνυμα, οἷον ἄορ ἕξος μάχαιρα. τὸν οὖν Σωκράτην ἐν ὄντα ἐπὶ τί
 ἀνοίσωμεν; λέγω οὖν ὅτι ἐπὶ τὸ συνεχές· καὶ γὰρ καὶ αἱ Σωκράτους ἰδιό-
 τητες αἱ συμπληροῦσαι αὐτὸν καὶ αἱ ζῶσι αὐταί, εἰ καὶ μὴ εἰσι καθ' αὐτάς
 συνεχεῖς, ἀλλ' οὖν ἐν συνεχεῖ τὸ εἶναι ἔχουσι. διὰ τοῦτο οὖν ἐπὶ τὸ συνε-
 χές αὐτὸν ἀνοίσωμεν.

25 p. 185 b 11 Ἐχει δὲ ἀπορίαν περὶ τοῦ μέρους καὶ τοῦ ὅλου. 30
 ὥς δὲ οὐ πρὸς τὸν λόγον, ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὐτήν.

Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὅτι, εἰ ὡς συνεχὲς ἔλεγον τὸ ὄν ἐν εἶναι, ἐπειδὴ τὸ
 συνεχὲς διαιρετόν ἐστιν, ἔσται τὸ ὄν οὐκέτι ἐν κυρίως ἀλλὰ πολλὰ, ἡπό-

1 τῷ Σωκράτει] τοῦ ^{καί} σω K 2 λόγῳ] λέγω L δευτέραν Mt: β' K: προτέραν L
 ἐπὶ τοῦ συνεχῶς L 3 δευτέρας] β' ex a L 5 οὐκ ἅμα K 5. 6 οὐ γὰρ ἐναντίον
 τὸ δυνάμει πολλὰ τῷ L 6 ἀλλὰ τὸ K: ἀλλὰ τῷ LMt τῷ (ante δυνάμει) LK: τὸ Mt
 7 δι' αὐτοῦ LK 8 ἐλεγχθήσεται K: λεχθήσεται L ὡς abundat 9 εἶναι] ἐστιν K
 10 τοῦ om. Mt εἰ γὰρ καὶ K 12 οὐκ ἔσται] οὐκ ἔστι K 13 ἕνα libri:
 immo ἐν εἶναι λέγειν K: εἶναι λέγων L: λέγειν εἶναι Mt τῶν om. K 14 λέγει
 λέγει K 15 μόνον] μὲν L 16 δὲ ἢ (om. ἐν ut Arist. cod. I) K οὐ] ὡν ex
 Aristotele t at cf. p. 36, 9 17 ὁ αὐτὸς—εἶναι om. K εἷς καὶ ὁ αὐτὸς M 18 ἐν
 post φησὶν collocat K alterum λέγεται delevi καὶ (post λέγεται) LKM: γὰρ t
 19 ἡγουν (compend.) τὸ σημεῖον K 19. 20 τὸ πολυώνυμον L 20 οἷον (ante ἄορ)
 om. LK ἐν L: ἕνα KMt 21 ὅτι om. K 22 αὐταί] αὐτοῦ K 24 αὐτὸν scripsi:
 αὐτάς L: αὐτὸ KMt ἀνοίσωμεν LK: κινήσωμεν Mt 25 δ' ἀπορίαν Lt 25. 26 περὶ
 —καθ' αὐτήν om. K 27 ἔλεγον K: ἔλεγε LMt

ρησε δὲ ὅτι τις πρὸς αὐτὸν ὅτι κακῶς τὸ συνεχές πολλὰ εἴρηκας, ἐπειδὴ ἡ β' δύναμις διακεσμένη ἐστίν. τὸ γὰρ συνεχές ταυτὸν ἐστὶ τῷ ὅλῳ, τὸ δὲ ὅλον ταυτὸν ἐστὶ τοῖς μέρεσιν· οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἕτερον παρὰ τὰ μέρη. ὥστε καὶ τὸ συνεχές ταυτὸν ἐστὶ τοῖς μέρεσιν. εἰ δὲ τὸ συνεχές, ἐπειδὴ καὶ τὸ ὅλον, ὁῦλον ὅτι καὶ τὰ μέρη οὐ πλείονα ἔσται, ἀλλ' ἓν· οὐδὲ γὰρ κατ' ἐνέργειαν λαμβάνεται ὑπάρχοντα, ἀλλὰ δύναμις, ἐνέργεια δὲ ἓν εἰσὶ, φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἡ περὶ τοῦ μέρους ζήτησις καὶ τοῦ ὅλου, πότερον ἕτερά ἐστὶ ταῦτα ἀλλήλων ἢ ταυτά, ἔχει ἀπορίαν οὐ μόνον πρὸς τὸν παρόντα νῦν λόγον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν καθ' αὐτὴν ζητηθῆναι ἀξίαν. εἴτε γὰρ ταυτά τις ὑποθόητο ταῦτα εἶναι, εἴτε ἕτερα, δόξει ἑκατέρᾳ ὑποθέσει ἄτοπὸν τι ἀκολουθεῖν· εἰ μὲν γὰρ ἕτερον τὸ ὅλον τῶν μερῶν, ἐπειδὴ οὐδὲν ἕτερόν ἐστὶ τὸ ὅλον ἢ πάντα τὰ μέρη, συμβήσεται καὶ τὸ αὐτὸ ἑαυτοῦ ἕτερον εἶναι, ὅπερ ἄτοπον. καὶ ἐστὶν ὁ συλλογισμὸς τοιοῦτος· τὸ ὅλον οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ πάντα τὰ μέρη, τὰ μέρη τοῦ ὅλου ἕτερά ἐστὶ (τοῦτο γὰρ ὑπόκειται), τὸ ὅλον ἄρα τοῦ ὅλου ἕτερόν ἐστιν· αὐτὸ ἑαυτοῦ ἄρα ἕτερον τὸ ὅλον. εἰ μὲν οὖν ἕτερον τῶν μερῶν ὑποτεθείη, ταῦτα. εἰ δὲ ταυτὸν τοῖς ὅλοις μέρεσι τὸ ὅλον, καὶ ἐν ἑκάστῳ ταυτὸν ἂν εἴη· εἰ γὰρ μὴ ταυτὸν ἐν ἑκάστῳ, οὐδὲ πᾶσιν ἅμα. εἰ δὲ ἐν ἑκάστῳ ταυτὸν, ἔσονται καὶ ἀλλήλοις τὰ μέρη ταυτά, ὅπερ ἄτοπον· τὰ γὰρ τῷ αὐτῷ ταυτά καὶ ἀλλήλοις ταυτά. ὥστε ὅσον ἐκ τῶν ἀποριῶν τούτων, δόξει οὕτε ταυτὸν οὔτε ἕτερον εἶναι τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον.

Ἰστέον οὖν ὅτι τὸ ὅλον πῇ μὲν ταυτὸν ἐστὶ τοῖς μέρεσι, πῇ δὲ ἕτερον. ἕτερον μὲν γὰρ ἐστὶ τῶν μερῶν, ὡς ἐπιγινόμενον τῇ πάντων συνθέσει καὶ ἀποτελέσσει αὐτῆς ὄν, ταυτὸν δὲ πάλιν τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον, ὡς μηδενὸς ἐπιγινόμενου ἔξωθεν τῶν μερῶν εἰς τὴν τοῦ ὅλου ὑπαρξίν. οἷόν τι λέγω· ἐὰν τῆς κιθάρας ἑκάστην χορδὴν ἰδίᾳ ἐντείνῃ τοσοῦτον, ὅσον εἰς τὴν Λύδιον τοχὸν ἀρμονίαν συντελέσαι, εἴτα πᾶσαι κεχωρισμέναι ᾤσι καὶ μὴ εἰς ἓν συνηρμωσμέναι, ἑκάστη μὲν δηλονότι καθ' ἑαυτὴν τὸν ἴδιον ἦχον ἀποτελεῖ, ἡ μέντοι ἀρμονία ἡ μετὰ τὴν σύνοδον πασῶν τῶν χορδῶν ἐκ τοῦ ἦχου πασῶν ἀποτελουμένη ἐτέρα ἐστὶ δηλονότι τοῦ ἦχου οὐ πασῶν τοῦ πρὶν συνελθεῖν αὐτάς· ἡ γὰρ συνδρομὴ πασῶν ἀποτελέσσει τι εἶδος, ὃ μὴ ἦν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ μέρος μήπω συνελθοῦσιν. οὕτω μὲν οὖν ἡ ὁλότης τῆς ἀρμονίας ἐτέρα τῶν ἡχῶν πάντων τῶν κατὰ μέρος, καὶ ἅμα ἡχῶσι διεστηκότες ἀλλήλων, ἡ αὐτὴ δὲ τῷ μηδὲν ἕτερον παρὰ τὰς

3 οὐδὲ] οὐδὲν K 4 prius καὶ om. L εἰ δὲ LK: εἰ δὲ καὶ Mt εἰ δὲ τὸ
 συνεχές ἓν cod. Paris. 2063 5 γὰρ om. K 6 ὑπάρχοντα λαμβάνεται Mt
 εἰσι L: ἐστι K: om. Mt 7 ὅτι om. K τοῦ (post περὶ) om. L 8 νῦν
 om. Mt 9 ταῦτα ταυτά Mt 10 ὑποθόητο K ταῦτα om. Mt ἄτοπα
 τινα L 12. 14 συμβήσεται—πάντα τὰ μέρη om. K 12 ἑαυτοῦ L et, ut videtur, M:
 ἑαυτοῦ Kt 15 καὶ ante αὐτὸ addit t ἄρα ἕτερον τὸ ὅλον LK: ἕτερόν ἐστιν Mt
 16 ταῦτα] οὐ ταυτὸν L 19 ὅπερ ἄτοπον vel delenda vel transponenda post τὰ γὰρ—
 ἀλλήλοις ταυτά (cf. Brandisii Schol. p. 329^b 5 sqq.): sed fortasse haec ipsa τὰ γὰρ—ἀλλή-
 λοις ταυτά induci praestat 22 οὖν om. K 26 ἐντείνῃ LK: ἐντείνης Mt
 27 Λύδιον L 28 αὐτὴν Kt 33 fort. ἐτέρα μὲν

κατὰ μέρος ἀπηχῆσαι συνελθεῖν εἰς τὸ ἀποτελέσαι τὸ εἶδος τῆς ἀρμονίας. **b** 1^v
 οὕτως καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου, εἰ νοήσαις τὰ μέρη αὐτοῦ διεσπασμένα. ἕκαστον
 μέντοι τὴν ἰδίαν ἔχον ἐνέργειαν (οἷον τὸν ὀφθαλμὸν τὴν ὀφθαλμοῦ καὶ χεῖρα αὖ
 ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ), τούτων πάντων διηρημένων ὄντων τὸ ἐκ τῆς πάν-
 5 των συνδρομῆς ἀποτελεσθὲν εἶδος ἕτερόν ἐστι. λεχθεῖν δ' ἂν πάλιν καὶ **b** 2^r
 ταυτόν, ἐπεὶ μηδὲν ἄλλο παρὰ τὰ καθ' ἕκαστον μέρη καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν
 ἐνεργείας συνέρχεται εἰς τὸ ἀποτελέσαι τὴν ὁλότητα τοῦ εἶδους· ἐκ γὰρ
 τῆς τῶν κατὰ μέρος ἐνεργείας (ἤ) κοινῇ τοῦ ζώου ἐνέργεια ἀποτελεῖται.

Ἰσως δὲ οὗ πρὸς τὸν λόγον, ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὐτήν. πῶς δοκεῖ
 10 μὴ πρὸς τὸν προκειμένον λόγον ἢ ἀπορία ἢ περὶ τοῦ ὅλου; καὶ εἰ μηδὲν πρὸς
 τὸν προκειμένον, τί αὐτῆς μέμνηται; ὁῦτοι μὲν οὖν μὴ εἶναι πρὸς τὸ
 προκειμένον, διότι ζητούμενου τοῦ πότερον ἐν τῷ ὄν ἢ οὐ, καὶ εἰρημένου
 5 'εἰ ὡς συνεχὲς εἴη ἔν, ἐπειδὴ τὸ συνεχὲς ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν, πολλὰ
 ἔσται', οὕτε πρὸς κατασκευὴν τούτου, οὕτε πρὸς ἀνασκευὴν λυσitteλῆσαι ἡμῖν
 15 ἢ περὶ τοῦ ὅλου καὶ τῶν μερῶν ἀπορία. εἴτε γὰρ ταῦτόν εἴη, οὐ παρὰ
 τοῦτο ἐν τῷ ὄν (δοῦναι γὰρ καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρα διαιρεθῆναι), εἴτε μὴ
 εἴη ταῦτόν ἄλλ' ἕτερον, ἥδη διὰ τοῦτο πολλὰ τὰ ὄντα, εἰ μὴ ὡς διαι-
 ρετὸν αὐτὸ εἶναι λάβωμεν. καὶ ὅπως τὸ ἀπορεῖν εἴτε ταῦτόν τοις μέρεσιν,
 20 εἴτε ἕτερον, οὐ δοκεῖ τοῦ παρόντος λόγου οἰκεῖον εἶναι. διὰ τί δὲ αὐτῆς
 μέμνηται καὶ πῶς ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν προκειμένην θεωρίαν, εἵπομεν
 ἐν τῇ ἀρχῇ. καὶ ὅπως ἐπειδὴ τῆς εἰς τὰ μέρη τοῦ συνεχοῦς διαιρέσεως
 ἐμνήσθη, οὐκ ἀνηρτημένη τοῦ προκειμένου ἢ τοιαύτη ζήτησις· τὸν γὰρ
 λέγοντα διαιρεῖσθαι τι εἰς μέρη, δεῖ ἔννοιαν ἔχειν τῆς τε τοῦ ὅλου φύσεως
 καὶ τῆς τῶν μερῶν.

25 p. 185^b 12 Πότερον ἐν ἡ πλειώ το μέρος καὶ τὸ ὅλον.

Τὸ μὲν ἐν ἀντὶ τοῦ ταῦτόν εἶθηκε, τὸ δὲ πλειώ ἀντὶ τοῦ ἕτερον. 15
 καὶ πῶς ἐν ἡ πλειώ ἀντὶ τοῦ καὶ πῶς ταῦτόν ἢ πῶς ἕτερον. καὶ περὶ
 τῶν μερῶν τῶν μὴ συνεχῶν λέγει ἡ τῶν κατὰ παράθεσιν ἢ τῶν ἀφε-
 στηκότων· κατὰ παράθεσιν μὲν, ὡς ἐπὶ τῆς οἰκίας (ζητητέον γὰρ καὶ ἐπὶ
 30 ταύτης εἰ ταῦτόν ἢ ἕτερον τὸ ὅλον τοῖς μέρεσιν· εἰ μὲν γὰρ ταῦτόν, καὶ
 ἐκάστῳ ταῦτόν, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς ταυτά. ὥστε ὁ ὀροφος τῶ
 θεμελίῳ ταῦτόν καὶ αὐτὸς τοῖς τοίχοις, ὅπερ ἄτοπον), ἀφεστηκότα δὲ φημι,

1 ἀπαχῆσαι K συνελθεῖν K: ^{συν} διελθεῖν L: διελθεῖν Mt 3 ἐνέργειαν ἔχον L
 τὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ L 5 ἐστὶ εἶναι K 8 ἢ addidi ἀποτελεῖται ἐνέρ-
 γεια Mt 9 ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὐτήν om. K 11 τὸν (cf. v. 10) K Mt: τὸ (ut in sequen-
 tibus) L 13 εἰ] εἰς K 16 ἄπειρον K 17 τὰ ὄντα Mt corr. K: ὄντα L: * ὄντα
 ante correctionem K εἰ LKM: ἐὰν t 22 ἀνηρτημένη Mt: ἀν ἡρτημένη K:
 ἀν εἴη μὴ ἡρτημένη L: scribendum ἀνηρτημένη 23 εἰς τὰ μέρη Mt 25 lemma
 om. K 26. 27 τὸ μὲν — πῶς ἕτερον om. K 28 τῶν μερῶν om. K 29 ἐπὶ
 (post καὶ) L K: περὶ Mt 31 ταυτά] αὐτά L 32 αὐτὸς] οὗτος recte K

οὖν πόδα χεῖρα καὶ τὰ λοιπὰ· τὸ γὰρ ὅλον εἰ ταυτὸν ἐκάστω τῶν ἡ 2^α
ἀκουσόμενων. καὶ ἀλλήλοις ταυτὰ ἔσονται. ὥστε ἡ χεὶρ τῷ ποδὶ ταύ- 20
τὸν ἔσται.

p. 185^b15 Καὶ εἰ τῷ ὅλῳ ἐν ἐκάτερον ὡς ἀδιαίρετον, ὅτι καὶ
5 αὐτὰ αὐτοῖς.

Εἰ ἐν ἐκάτερον, φησί, τῶν μερῶν ταυτὸν ἐστὶ τῷ ὅλῳ, διότι ἀδιαί-
ρετόν ἐστι, πρόδηλον ὅτι καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς ταυτὰ εἰσι. τὸ οὖν ὡς ἀδιαί-
ρετον αἰτίας ἐστὶν ἀπόδοσις, διὰ τί τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ταυτὸν. τὸ δὲ
10 τὰ μέρη ἕκαστον τῶν μερῶν τῷ ὅλῳ ἐστὶ ταυτὸν (τὸ γὰρ ἐν πάλιν ἀντὶ 25
τοῦ ταυτὸν κεῖται), καὶ τὰ μέρη αὐτὰ ἑαυτοῖς. τουτέστιν ἀλλήλοις ταυτὰ
ἔσται· οὐκοῦν ἡ κεφαλὴ τῇ χεὶρὶ ἢ αὐτῇ ἔσται. εἰ μὲν οὖν τὸ ἐκά-
τερον ἀντὶ τοῦ ἕκαστον ἀκουσόμεθα, τοιαύτη ἐστὶν ἡ τῶν ῥήτων διάνοια.
εἰ δὲ συνήθως τὸ ἐκάτερον ἐπὶ δύο νοῦτο, λέγοι ἂν τό τε ὅλον καὶ τὸ
15 μέρος. καὶ ἔστιν ἡ διάνοια τοιαύτη· εἰ, ἐπειδὴ τὸ ὅλον ἀδιαίρετόν ἐστι
καὶ ἐν αὐτῷ θεωρεῖται καὶ τὸ μέρος, διὰ τοῦτο ταυτὸν ἐστὶ τῷ ὅλῳ τὸ
μέρος, καὶ αὐτὰ αὐτοῖς τὰ μέρη, τουτέστιν ἀλλήλοις, ταυτὰ ἔσται. διὰ τί
ἔξ. εἰ τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ταυτὸν, καὶ ἀλλήλοις ταυτὰ εἰσιν; ὅτι εἰ τῶν
μερῶν Σωκράτους ἕκαστον τῷ ὅλῳ Σωκράτει ταυτὸν ἐστὶ, τὰ δὲ τῷ αὐτῷ 30
20 ταυτὰ καὶ ἀλλήλοις ἐστὶ ταυτὰ, καὶ τὰ μέρη ἄρα Σωκράτους ἀλλήλοις
ἔσται ταυτὰ.

p. 185^b16 Ἀλλὰ μὴν εἰ ὡς ἀδιαίρετον, οὐκ ἔστι πρὸς τὸν οὐδὲ
ποιόν.

Ἐλέγξας τὴν ὑπόθεσιν τὴν λέγουσαν τὸ ὅν ἐν εἶναι ὡς συνεχές, με-
25 ταβαίνει ἐπὶ τὴν ὡς ἀμερὲς ὑποτιθεμένην, καὶ φησιν, ὅπερ ἤδη εἴπομεν, ὅτι
ὅτι καὶ τὰ ποιὰ καὶ τὰ ποσὰ ἀναιρέσουσιν, καὶ οὐκέτι προχωρήσει αὐτοῖς
τὸ λέγειν αὐτὸ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον.

2 καὶ ἀλλήλοις iterat K ἔσονται corr. ex ἔπονται M 2. 3 ταυτὸν τῷ ποδὶ Mt
3 ἔσται] ἐστὶ K 4. 5 ὡς—αὐτοῖς om. K 5 αὐτοῖς L 6 εἰ ἐν KM: ἐν L:
εἰ t 8 διὰ τῇ] διότι K 9 εἰ διὰ] εἰς K ἀδιαίρετον L 10 ἐκά-
στω K ἐστὶ] εἶναι K πάλιν] cf. p. 47, 26 14 δύο LK: δύο L Mt
λέγει ἂν K 15 εἰ Kt: om. LM 16 καὶ (post θεωρεῖται) om. K 17 αὐτοῖς
libri ταυτὰ] αὐτὰ L 18 τὸ μέρος τῷ ὅλῳ K 19 Σωκράτει 1: Σωκράτῃ L:
σω KM 20 ἐστὶ] ἔσται K 20. 21 καὶ τὰ—ἔσται ταυτὰ om. K 22. 23 οὐκ
ἔστι—ποιόν om. K 22 οὐκ ἔστι LM: οὐδὲν ἔσται t Aristoteles 25 ἐπὶ] ὡς
ἐπὶ K ἐπιτιθεμένην L εἴπομεν p. 41, 1 sqq. 26 προχωρήσει scripsi: προσ-
χωρήσει libri

p. 185^b19 Ἀλλὰ μὴν εἰ τῷ λόγῳ, ὡς λώπιον καὶ ἱμάτιον.

b 2r

Ἐπὶ τὴν τρίτην μετέβη ὑπόθεσιν τὴν ἐν λέγουσαν τῷ λόγῳ τῷ ὀριστικῷ 40
οὐ τοῖς ὀνόμασιν, οἷά ἐστι τὰ πολυώνυμα. τὸ αὐτὸ γὰρ ἔσται ἀγαθὸν
καὶ κακὸν· ὅτι τὰ ἐναντία εἰς ταυτὸν ἄξουσιν, ὥσπερ ὁ Ἡράκλειτος. καὶ
5 μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν· ὅτι καὶ τὴν ἀντίφασιν εἰς ταυτὸν ἄξουσιν.
ὥστε συναληθεύει ἡ ἀντίφασις. καὶ ἄνθρωπος καὶ ἵππος· ὅτι καὶ τὰ
ἀπλῶς ἔτερα. καὶ οὐ περὶ τοῦ ἐν εἶναι τὰ ὄντα ὁ λόγος ἔσται,
ἀλλὰ περὶ τοῦ μηδέν· εἰ γὰρ συναληθεύει ἡ ἀντίφασις, ὁ τὸ ὄν λέγων
ἐν εἶναι, οὕτως λέξει τὸ ὄν οὐδὲν εἶναι. ὥστε κινδυνεύει ἐκ τούτων ὁ λόγος 45
10 οὐχ ἐν μάλλον τὸ ὄν δεῖξαι ἢ οὐδέν. καὶ τὸ τοιῷδὲ εἶναι καὶ τὸ το-
σιῷδὲ ταυτόν· εἰ γὰρ ὀνόματι μόνον διαφέρουσι τὰ πράγματα. ταυτὸν
ἔσται ποσὸν καὶ ποιὸν καὶ αἱ λοιπαὶ κατηγορίαι.

p. 185^b25 Ἐθορυβοῦντο δὲ καὶ οἱ ὕστεροι τῶν ἀρχαίων.

Τοῦτο οὐ πρὸς τὸ προσεχές, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀνωτέρω, ἐνθα ἔλεγε “τὸ
15 αὐτὸ γὰρ ἔσται ἀγαθὸν καὶ κακὸν”. οὕτω γὰρ ἄτοπον, φησί, τὰ ἐναν-
τία τὰ αὐτὰ εἶναι, ὥστε καὶ τοὺς πρὸ ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο φοβηθῆναι, μῆ-
ποτε ὁδῆγ τὸ αὐτὸ ἅμα ἐν καὶ πολλὰ εἶναι, οἷον ὁ Σωκράτης καὶ λευκὸς 50
ὦν καὶ φιλόσοφος καὶ Ἀθηναῖος. οἱ δὲ τὴν λέξιν μετερρῶμιζον·
ὡς Μενέδημος ὁ Ἐρετριεύς. καὶ ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἀνωνόμως εἶπε, τινὲς
20 δὲ ὑπενόησαν εἰς τὸν Πλάτωνα αὐτὸν αἰνίττεσθαι. παντελῶς ἄπειροι ὄντες
καὶ αὐτῆς τῆς Πλατωνικῆς λέξεως. πανταχοῦ τε γὰρ αἰετὰς προτάσσει
τὸ ἔστι προσκατηγορεῖται, ‘ἔστι τι τὸ δίκαιον’ καὶ ‘ἔστι τι τὸ καλόν’, καὶ
ἐν τῷ Σοφιστῇ αὐτοῦ τούτου τοῦ θεωρήματος μεμνημένος μέμφεται τοὺς 55
νομίζοντας τὸ αὐτὸ ἐν καὶ πολλὰ εἶναι διὰ τὸ πλεονα τοῦ αὐτοῦ κατη- b 2v

1 post λόγῳ add. ἐν πάντα τὰ ὄντα t et Aristot. cod. I: ἐν τὰ ὄντα πάντα ceteri Ar. libri
(ἐνταπαντα cod. E) ὡς—ἱμάτιον om. K 2 μεταβέβηκεν K τῷ ὀριστικῷ λόγῳ Mt
4. 5 καὶ μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν LKM: καὶ μὴ ἀγαθὸν καὶ κακὸν t: fortasse καὶ μὴ ἀγαθὸν
καὶ ἀγαθὸν cf. Aristotelis libri 6 συναληθεύσει K καὶ (ante ἄνθρωπος) K:
om. LMt 7. περὶ τὸ ἐν (cf. ad p. 41, 35) K 7. 8 ὁ λόγος—μηδέν om. K
post ἔσται addit αὐτοῖς Arist. cod. E 8. συναληθεύσει φησὶν ἡ K 10. 11 καὶ
τὸ τοιῷδὲ—ταυτόν om. K et t (qui v. 8 post μηδέν dederat) 10 τοιῷ δὴ L τὸ (ante
τοιῷδὲ) om. Aristotelis libri (praeter I) τοσιῷδὲ Aristoteles: ποσιῷδὲ M: ποσιῷ δὴ L
11. 12 verba εἰ γὰρ—κατηγορεῖται (confusa in M cum lemmate) om. t 13 ὕστεροι
τῶν ἀρχαίων LM: ὕστερον (ceteris omisiss) K: ὕστερον, καθάπερ καὶ οἱ ἀρχαῖοι t
14 πρὸς τῷ ἀνωτέρω LK ἔλεγον L 15 κακὸν LK: κακὸν εἶναι Mt at cf. v. 4
et Aristot. cod. F 16 ὥστε] ἄτε L αὐτὸ τοῦτο φοβηθῆναι om. L 17 τὸ
αὐτὸ ὁδῆγ Mt καὶ ἐν καὶ L 18 μετερρῶμιζον LK 19 τινὲς Alexand. ap.
Simplic. p. 99, 29. Themist. p. 114, 13 20 αἰνίττεσθαι αὐτόν K 22 τὸ ἔστι] το
εἶναι K κατηγορεῖται L τι (ante τὸ δίκαιον) et τὸ (ante καλόν) om. K
23 Σοφιστῇ p. 251 A sqq.

γρηῖσθαι, καὶ φησιν ὅτι διὰ πηνίαν τῆς κατὰ τὴν φρόνησιν κτήσεως τοῦτο **b** 2^v
 πάσχουσι, μὴ δυνάμειοι διασπειλάσθαι ὅτι τῷ αὐτῷ κατ' ἄλλο μὲν ὑπάρχει
 τὸ ἐν εἶναι, κατ' ἄλλο δὲ τὸ πολλά. ὡς μοναχῶς λεγόμενου τοῦ
 ἐνὸς ἢ τοῦ ὄντος. τοῦτο ὡς διακωμωδῶν αὐτοὺς ἐν μέσῳ εἶπεν. ὡς
 5 ὁ γὰρ φησί, τοῦ ἐνὸς μοναχῶς καὶ οὐ πολλαχῶς λεγόμενου, ὥσπερ καὶ τοῦ 5
 ὄντος· τὸ γὰρ ἢ τοῦ ὄντος ἀντὶ τοῦ ὥσπερ καὶ τοῦ ὄντος.

p. 185^b32 Πολλά δὲ τὰ ὄντα ἢ λόγῳ.

Τὸ γὰρ μουσικὸν καὶ τὸ λευκὸν λόγῳ μὲν ἕτερα τῷ ὁριστικῷ, τὰ
 αὐτὰ δὲ τῷ ὑποκειμένῳ· ἐν ἐνὶ γὰρ καὶ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ. πολλά **10**
 ἄρα τὰ ἐν· τὸ τῷ ὑποκειμένῳ ἐν πολλά τῷ λόγῳ ἐστί, καὶ τοῦτο οὐκ
 ἄτοπον οὐδὲ ἀδύνατον. ἢ διαιρέσει. ὥσπερ τὸ ὅλον καὶ τὰ μέρη.
 διαιρέσει φησὶν ἀντὶ τοῦ δυνάμει· τὸ γὰρ συνεχὲς ἐνεργείᾳ μὲν ἐν τί
 ἐστὶν ὡς ὅλον, δυνάμει δὲ πολλά, καὶ τοῦτο οὐκ ἄτοπον. οἱ μέντοι ἀρχαίό-
 15 τεροι, φησὶν, ἐνταῦθα ἤδη ἠπόρουσιν, λέγω δὲ ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς, καὶ
 οἷον νικώμενοι ὑπὸ τῆς ἀπορίας ὁμῶς τῷ ἀτόπῳ ἐχώρουσιν, καὶ ὠμολό-
 γουσι τὸ αὐτὸ ἐν εἶναι καὶ πολλά, ὡς ἂν, φησὶν, οὐκ ἐνδεχόμενον τὸ
 αὐτὸ καὶ ἐν καὶ πολλά εἶναι, μὴ μέντοι τὰ ἀντικείμενα· τὸ γὰρ αὐτὸ **15**
 δυνάμει ἐν καὶ πολλά εἶναι ἀδύνατον, ἢ ἐνεργείᾳ ἐν καὶ πολλά τὸ αὐτό
 (ταῦτα γὰρ ἀντικείμενά ἐστιν, ἅμα δὲ τὰ ἀντικείμενα εἶναι ἀδύνατον), τὸ
 20 αὐτὸ δὲ δυνάμει μὲν πολλά εἶναι, ἐνεργείᾳ δὲ ἐν, οὐδὲν ἀδύνατον. τοιοῦ-
 τον δὲ ἐστὶ τὸ συνεχές.

p. 186^a4 Τὸν τε δὴ τρόπον τοῦτον ἐπιούσιν ἀδύνατον φαίνεται
 τὰ ὄντα ἐν εἶναι, καὶ ἐξ ὧν ἐπιδεικνύουσι, λύειν οὐ χαλεπόν.

Ἐνστάς πρότερον πρὸς αὐτὸ τὸ δόγμα, νῦν μέττεισιν ἐπ' αὐτοὺς τοὺς
 25 λόγους τῶν ἀμφὶ τὸν Παρμενίδην καὶ Μελίσσον, δι' ὧν κατεσκευάζον ἐν
 εἶναι τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον, πρότερον δὲ τὸν Μελίσσου προχειρίζεται λόγον. **20**
 δεῖ οὖν ἡμᾶς τὸν ὅλον λόγον τοῦ Μελίσσου πρότερον ἐκθέσθαι, καὶ εἶθ'
 οὕτως ἐξετάσαι ἐκάστην τῶν προτάσεων ὥπως κατεσκευάζετο ὑπὸ τοῦ
 Μελίσσου, καὶ τελευταῖον εἰπεῖν ὥπως αὐτὰς ὁ Ἀριστοτέλης ἀνασκευάζει.
 30 Ἔστιν οὖν ὁ τοῦ Μελίσσου λόγος οὗτος, μᾶλλον δὲ Μελίσσου μὲν οὐκ ἔστιν

1 φησιν] cf. Platon. l. c. ὑπὸ πηνίας τῆς περὶ φρόνησιν κτήσεως τὰ τοιαῦτα τεθναμακῶσι
 κτλ. τὴν om. L 2 τὸ αὐτὸ L 3 τὸ (post ὑπάρχει) corr. ex τῷ M
 ἐν] ἐνὶ KM τὸ πολλά Mt: τὰ πολλά LK λεγόμενος K 4 ἢ τοῦ ὄντος om. K
 10 τὸ τῷ] ἤτοι τὸ τῷ K 11 οὐδὲ ἀδύνατον om. K ὥσπερ—μέρη om. K
 13 δὲ om. (superscr. ον?) L 14 ἤδη ἠπόρουσιν LM: ἤδη ἠποροῦντο K: διηπό-
 ρουσι t 16. 17 ἐνδεχόμενόν τε αὐτό K 17 τὰ om. L 19 τὰ om. K
 22 lemma om. K 23 καὶ (ante ἐξ) om. t 24 Ἀναστάς (A rubrica) K
 26 πρότερον δὲ καὶ L 27 ἡμᾶς om. Mt τοῦ μελίσσου λόγον Mt

ὁ συλλογισμός, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐκείνος ὑπετίθετο ὅτι 'τὸ ὄν ἀναρχόν ἐστι, b 2°
 τὸ ὄν ἐν ἐστι, τὸ ὄν ἄπειρόν ἐστι, τὸ ὄν ἀκίνητόν ἐστι'. τοῦτων οὖν τῶν
 τεσσάρων ὑποτεθέντων ὑπὸ τοῦ Μελισσοῦ, τινὲς φήθησαν αὐτὸν ἀπὸ τινος
 συλλογισμοῦ τὰ τοιαῦτα συνάγειν, ὃν ἐκτίθεται ὁ Ἀριστοτέλης. εἴτε δὲ 25
 5 καὶ τὸν συλλογισμόν ὁ Μέλισσος ἐξέτιθετο, εἴτε ἄλλοι ἐκ τοιοῦτου συλλογι-
 σμοῦ φήθησαν αὐτὸν ταῦτα συνάγειν, οὐδὲν διαφερόμεθα. ἀπλῶς γοῦν ὁ
 συλλογισμὸς ἐξ οὗ τὰ εἰρημμένα συνάγεται ἐστὶ τοιοῦτος· τὸ ὄν οὐ γέγονε,
 τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν οὐκ ἔχει, τὸ μὴ ἔχον ἀρχὴν οὐδὲ πέρας ἔχει,
 τὸ μὴ ἔχον πέρας ἄπειρόν ἐστι, τὸ ὄν ἄρα ἄπειρόν ἐστιν. οὕτω μὲν οὖν
 10 ὅτι ἄπειρόν ἐστιν ἐδείκνυσεν, ἐνθεν δὲ ὅτι καὶ ἐν καὶ ἀκίνητον. εἰ γὰρ
 ἄπειρον, ὁῖον ὅτι καὶ ἐν ἂν εἴη· τὸ γὰρ ἄπειρον τὸν πάντα τόπον κατεί-
 ληφεν, εἰ δὲ τοῦτο, οὐ συγχωρήσει ἄλλο εἶναι, ἐπεὶ οὕτως οὐκ ἂν εἴη 30
 ἄπειρον. διὰ δὲ τὸ ἐν εἶναι καὶ ἄπειρον, δι' ἀμφοτέρωτα ταῦτα καὶ ἀκίνητον
 ἔσται· εἰ γὰρ τὸν ὅλον κατείληφε τόπον, οὐχ ἔξει ποῦ κινήσῃναι. πάλιν
 15 εἰ ἐν ἐστίν, ἀνάγκη αὐτὸ καὶ ἀκίνητον εἶναι· εἰ γὰρ κινεῖτο, ἀνάγκη
 εἶναι ἢ τόπον ἢ χρόνον ἐν ᾧ κινεῖται, ἢ αὐτὸ τῆς κινήσεως τὸ εἶδος καθ'
 ὃ κινεῖται. ὥστε πάλιν οὐκ ἔσται ἐν, ἀλλὰ πολλά. διὰ τούτων μὲν οὖν
 ὅτι ἐν τὸ ὄν καὶ ἄπειρον καὶ ἀκίνητον ὁ Μέλισσος κατεσκεύαζε.

Δεῖ δὲ ἐπισκέψασθαι ἐκάστην τῶν προτάσεων πῶθεν αὐτῇ εἰληπται.
 20 ὅτι μὲν γὰρ τὸ ὄν οὐ γέγονε, δείκνυσιν οὕτως. εἰ γὰρ γέγονε τὸ ὄν, ἢ ἐξ ὄντος 35
 γέγονεν ἢ ἐξ οὐκ ὄντος· εἰ μὲν οὖν ἐξ ὄντος, ἔσται τὸ ὄν πρὶν γενέσθαι (τὶ
 μὲν γὰρ ὄν ἐκ τινὸς ὄντος γίνεται, τὸ δὲ ἀπλῶς ὄν οὐκ ἂν ἐξ ὄντος γένοιτο·
 αὐτὸ γὰρ ἐξ αὐτοῦ γίνοιτο ἂν. ὥστε πρὶν γενέσθαι ἦν, ὅπερ ἄτοπον), εἰ
 δὲ ἐξ οὐκ ὄντος, ἀνάγκη ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος· τὸ γὰρ ἀπλῶς
 25 ὄν εἰ γίνεται, ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος γένοιτ' ἂν. ἀλλὰ τοῦτο κοινόν ἐστιν
 ὁμολόγημα πάντων τῶν φυσικῶν τὸ μηδὲν ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος
 γίνεσθαι (δεῖ γὰρ ὑπομένειν τι ἐν τῇ γενέσει ὃ μεταβάλλει, καὶ τὸ γινόμενον

1 post τοσοῦτον addit μὲν L

1. 2 ἄπειον (om. ἀναρχόν—ἄπειρόν) K

3 τεσσάρων]

δι' (sic) K αὐτῇ^a K 5 ἄλλοις L ἐκ τοῦ τοιοῦτου K 6 συναγα-
 γεῖν K γοῦν K: γὰρ οὖν L: γὰρ Mt 8 γινόμενον K 10 ἐστιν (ante ἐδείκνυσεν)
 om. K ἐν καὶ om. K 10. 11 εἰ γὰρ ἄπειρόν ἐστι Mt 11 ὁῖον—ἄπειρον
 om. K 13 ἐν καὶ ἄπειρον εἶναι Mt 14 οὐκ K οὐχ ἔξει ποῦ κινήσῃναι]
 servavi librorum omnium scripturam idem facturum m 1 r 32, 35, 2 r 28, 37, q 3 r 23, r 2 r 18,
 quamvis levi sane mutatione ubique liceat rescribere vel ποῦ pro ποῦ (cf. 17 v 11, q 4 r 30
 et ex. gr. Simplic. p. 486, 9) vel κινήσῃ et χωρῇ (cf. m 2 r 22 et infra ad p. 53, 33). non
 dissimile est quod codices omnes exhibent l 2 r 40 λέγειν ποῖω μὲν συγχωρεῖν (συγχωρεῖ t),
 ποῖω δ' οὐ. conferenda sunt omnino, nec tamen sine cautione, quae ex Jacobi Leopardii
 scidis edidit L. de Sinner in Mus. Rhen. 3 (1835) p. 13. Lobeck ad Phryn. p. 772 (Addend.
 ad p. 753) 15 κινεῖτο] κοινῶτο M: κοινεῖτο t 16 ἢ τόπον ἢ χρόνον εἶναι Mt
 17 ἔσται ἐν] ἔστιν ἐν τὸ ὄν K 18 ὄν καὶ om. M: superscr. M² 22 οὐκ ἂν Kt:
 οὐκ LM 23 ἐξ αὐτοῦ LK γίνοιτο ἂν] γένοιτ' ἂν K 24 μηδαμῇ om. et
 post μηδαμῶς ὄντος addit γίνεσθαι (cf. v. 26 sq.) K 25 γίνεται] γένοιτο K: fort. γί-
 νοιτο ἀπλῶς μὴ KMt: μὴ ἀπλῶς L 25. 26 ὁμολόγημά ἐστι Mt 26 τῶν
 φιλοσόφων K μηδαμῇ om. K ὄντως L

δεῖ δύνασθαι γενέσθαι τοῦτο ὅπερ γενήσεται· δεῖ γάρ τὸ παιδίον δύνασθαι **b** 2^v
γενέσθαι γραμματικόν. οὕτως οὖν καὶ τὸν γενησόμενον ἄνθρωπον δεῖ εἰς
τοῦτο ἐπιτηδεύματα ἔχειν. τὸ δὲ τὴν ἐπιτηδεύματα ἔχον καὶ αὐτὴ ἡ 41
ἐπιτηδεύματος ὃν τί ἐστι· πᾶν ἄρα τὸ γινόμενον ἐξ ὄντος γίνεται). εἰ τοίνυν
5 ἀνάγκη τὸ ὃν εἰ γίνοιτο, ἢ ἐξ ὄντος γίνεσθαι ἢ ἐκ μὴ ὄντος, ἐκατέρῳ δέ
τι ἄτοπον ἔπεται, ὁῦλον ἄρα ὅτι τὸ ὃν οὐ γέγονεν. ὅτι δὲ τὸ μὴ γενό-
μενον ἀρχὴν οὐκ ἔχει, δείκνυσιν ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἀντιστροφῇ χρησά-
μενος. λαμβάνει γάρ ὅτι τὸ γενόμενον πᾶν ἀρχὴν ἔχει. εἰ τοίνυν τὸ
γενόμενον ἀρχὴν ἔχει, τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν οὐκ ἔχει. ὅτι δὲ τὸ ἀρχὴν 45
10 ἔχον καὶ πέρας ἔχει, ἐκ κοινῶν πάλιν ὁμολογημάτων εἰληφε· καὶ γὰρ αὐτὴ
ἡ ἀρχὴ πέρας τί ἐστιν. ἡ μὲν οὖν ὅλη ἀγωγή τοῦ Μελισσίου λόγου αὕτη.
Ἐγκαλεῖ δὲ αὐτῷ ὁ Ἀριστοτέλης πλεῖονα, καὶ πρῶτον τὴν ἀντιστροφὴν
ὅτι κακῶς ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου ἐποιήσατο. ὁ γὰρ νόμος τῆς σὺν ἀντιθέσει
ἀντιστροφῆς ὀφείλει ἐκ τοῦ ἐπομένου γίνεσθαι· τότε γὰρ ἀληθὴς γίνεται,
15 ὅταν λάβωμεν τὸ ἀντικείμενον τῷ ἐπομένῳ καὶ κατασκευάσωμεν τὸ ἀντι-
κείμενον τῷ ἡγουμένῳ, ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου γένηται ἡ ἀντιστροφή,
οὐ πάντως ἀληθεύει, εἰ μὴ ἐξισάζωσιν οἱ ἀντιστρέφοντες ὅροι. εἰ μὲν γὰρ 50
ἄνθρωπος, πάντως καὶ ζῷον· οὐ μὴν εἰ μὴ εἴη τι ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο
πάντως οὐδὲ ζῷον ἔσται (ὁ γὰρ ἔπρος οὐκ ἄνθρωπος μὲν, ζῷον δ' ὅμως),
20 ἀλλ' εἴ τι μὴ ζῷον εἴη. τοῦτο οὐδὲ ἄνθρωπος. ἀληθὲς οὖν αὖτε τὸ ἐκ
τοῦ ἐπομένου ἀντιστρέφειν. ψευδὲς δὲ τὸ ἐκ τοῦ ἡγουμένου. εἰ τοίνυν ἀντι-
στρέψωμεν ἐκ τοῦ ἐπομένου, ὥσπερ νόμος τῇ σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφῇ,
ἥτις αὖτε τὸ ἀναγκαῖον τε καὶ ἀληθὲς ἔχει, ποιούμεν συλλογισμόν ἐν δευ-
τέρῳ σχήματι ἐκ δύο ἀποφατικῶν· 'εἰ γὰρ τὸ γενόμενον ἀρχὴν ἔχει, τὸ μὴ 55
25 ἀρχὴν ἔχον οὐδὲ γέγονε. τὸ οὖν ὃν οὐ γέγονε. τὸ μὴ ἀρχὴν ἔχον οὐ
γέγονεν.' ὥστε ἀσυλλόγιστος | ἡ συζυγία. ἔπειτα εἰ καὶ συγχωρήσωμεν τῇ **b** 3^v
ἀντιστροφῇ τοῦ Μελισσοῦ, καὶ οὕτως ἐλεγχθήσεται ὁ λόγος· τὸ γὰρ τῆς
ἀρχῆς σημαίνμενον διττόν ἐστι. λέγεται γὰρ ἀρχὴ ἥτοι ἡ χρονική. λέγω
δὲ αὐτὸ τὸ νῦν ἐν ᾧ γίνεται τι, ἢ ἡ πραγματική. οὖν ἡ ὅλη ἢ τὸ εἶδος·
30 ἥγουν ἐπὶ τοῦ ζώου ὃ ποιεῖ πρῶτον ἡ φύσις φέρε εἰπεῖν τὸ σαρκίον, ἢ

1 τοῦτο om. superscr. L τῷ παιδί L 2 τὸν] τὸ L 3 αὕτη L 4 ante
γίνεται addit τινὸς K 5. 6 δὲ ἄτοπον τι K 7. 9 δείκνυσιν—οὐκ ἔχει omissis
interpolat οὕτω κατασκευάζειν L 9 γινόμενον (post μὴ) K τὸ τὴν ἀρχὴν L
10 καὶ γὰρ καὶ αὕτη K 11 μελισσίου LKM: μελίσσου t 12 τὰ πλεῖονα K
πρώτην L et compend. M 13. 14 τῇ σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφῇ (ut v. 22) L
14 ἀληθὲς L 16 γένηται LK: γίνηται Mt 17 ἐξισάζουσιν Mt 18 τί]
τίς K 21. 22 ἀντιστρέψωμεν Mt 22 ἐπομένου in marg. L²: ἡγουμένου L
23 τε om. K ἀληθὲς Mt: τὸ ἀληθὲς K: ἀληθινόν L 24 ἐκ δύο ἀποφατικῶν
om. K ἀποφατικῶν] ἀποκαταφατικῶν L γινόμενον K 25 οὖν om. K
26 ὥστε] ἥπερ t 26. 27 ἔπειτα—Μελίσσου om. L συγχωρήσωμεν K: συχω-
ρήσωμεν Mt 27 οὗτος ante correctionem K post οὕτως inserit δὲ L² ἐλεγχθή-
σεται K 29 δὲ] δὴ L ἡ (post ἢ) om. K 30 ἥγουν] ἡ ὡς idque a noto vocis
ἥγουν non intellecto compendio (quod et in K extat) originem trahit L 3 om. L
σαρκίον] superscr. ὅλη L²

πάλιν ἀρχὴ ἢ καρδιά ἢ ὁ ἐγκέφαλος. ποίαν οὖν ἀρχὴν ὁ Μέλισσος ἐλάμ- b 3^r
 βανεν; εἰ μὲν τὴν χρονικὴν, ἴδωμεν τί ἔπεται τῷ λόγῳ. τὸ ὃν οὐ γέγονε, 5
 τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν οὐκ ἔχει τὴν χρονικὴν, τὸ μὴ ἔχον ἀρχὴν χρονικὴν
 οὐδὲ πέρας ἔχει χρονικὸν (δεῖ γὰρ καὶ τὸ πέρας δηλονότι ἀναλόγως τῇ
 5 ἀρχῇ λαμβάνειν), τὸ μὴ ἔχον πέρας χρονικὸν ἀτελεύτητόν ἐστι, τὸ ὃν ἄρα
 ἀτελεύτητόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀναρχόν ἐστι κατὰ χρόνον ἐπεὶ μὴ γέγονε,
 τὸ δὲ ἀναρχον κατὰ χρόνον καὶ ἀτελεύτητον αἰδιόν ἐστι, τὸ ὃν ἄρα αἰδιόν
 ἐστιν. ἀκολουθήσει οὖν τῇ ἀντιστροφῇ, ἀρχὴν λαμβανόντων ἡμῶν τὴν
 10 ἀρχὴν λάβωμεν, οὐκέτι χώραν ἔξει ἢ ἀντιστροφή· οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ τὸ γε- 10
 νόμενον ἀρχὴν ἔχει πραγματικὴν, τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν οὐχ ἔξει πραγμα-
 τικὴν. τί γὰρ ἐκώλυε, καὶ εἰ ἀγέννητον ἦν τὸ ὄν, σῶμα δ' οὖν ὅμως
 ὑπάρχον, ἀρχὴν ἔχειν πραγματικὴν τὴν ὅλην ἑαυτοῦ καὶ τὸ εἶδος; καὶ τῶν
 σφαιρῶν δὲ ἀρχὴ πραγματικὴ ἂν εἴη τὸ κέντρον, πέρας δὲ ἡ ἐπιφάνεια, καὶ
 15 εἰ ἀγέννητοι εἰεν καὶ τοῦτο τις συγχωρήσειεν. ἔπειτα, φησί, τί κωλύει καὶ
 ἄπειρον αὐτὸ ὃν κινεῖσθαι περὶ ἑαυτὸ δινούμενον καὶ μὴ ἐπιλαμβάνον τὸπον
 ἕτερον, ὥσπερ τὸ ἐν τῷ κεράμῳ ὕδωρ καὶ ὥσπερ τὰ κύκλω κινούμενα
 πάντα, οἷον τὰ οὐράνια; ἔπειτα, φησὶν, εἰ καὶ κατὰ τὸπον κινεῖσθαι οὐ 15
 δύναται τὸ ἄπειρον, τί κωλύει ὅσον ἐπὶ ταῖς σαῖς ὑποθέσει κατ' ἀλλοίωσιν
 20 αὐτὸ κινεῖσθαι; αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης δείκνυσιν ὅτι τὸ ἄπειρον,
 εἴπερ γε ὅπως εἴη, πάντῃ τε καὶ πάντως καὶ δύναιμι ἄπειρον ἔξει καὶ διὰ
 τοῦτο ἀμετάβλητον ἔσται κατὰ πᾶσαν μεταβολήν· εἰ γὰρ μεταβάλλει, δεῖ
 μεταβάλλειν αὐτὸ ὑπὸ τοῦ μεταβλητικοῦ, τὸ δὲ πάσῃ ὑπὲρ μεζόνος
 πάσῃ δυνάμει (οὔτε γὰρ ὑπὸ τῆς ἐλάττονος, οὔτε ὑπὸ τῆς ἰσῆς πάθοι
 25 τι ἂν), τοῦ δὲ ἀπείρου οὐκ ἔστι μεῖζον. καὶ ἄλλως ὅτι οὐδὲ ἔσται τὸ
 δράσον εἰς τὸ ἄπειρον, εἴ γε μηδὲ συνυπάρξει τι αὐτῷ ἕτερον δύναται τοῦ 20
 ἀπείρου τὸ πᾶν κατειληφότος. οὐ γὰρ δὴ καθ' ἑτέραν μὲν τῶν διαστάσεων
 ἄπειρον ἂν εἴη, καθ' ἑτέραν δὲ οὐ (μυθῶδες γὰρ τοῦτο καὶ ἀποκληρωτικόν).
 ἀλλὰ ὁῖον ὅτι, εἴ γε ὅπως δύναται τι σῶμα ἄπειρον εἶναι, κατὰ τὰς τρεῖς
 30 διαστάσεις ἄπειρον ἂν εἴη. ὁ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης, ὡς εἶπον, δείκνυσιν
 ὅτι τὸ ἄπειρον πάντως καὶ ἀμετάβλητον, διότι καὶ ἀπειροδύναμον, ἀλλ'
 ἐπειδὴ ὁ Μέλισσος διὰ τοῦτο μόνον ἔλεγε τὸ ἄπειρον μὴ κινεῖσθαι, διότι
 μὴ ἔχει ποῦ μεταβῆ κατειληφὸς τὸν πάντα τὸπον, διὰ τοῦτο ὡς πρὸς 25

1 καρδία] 'superser. quaedam' (εἶδος opinor) 'quae non expedivi L' 2 μὲν LK:
 μὲν γὰρ M: μὲν γὰρ t 3 γινόμενον LK 6 ἀναρχόν] ἄχρονον primitus M

10 λαβωμεν KM: λάβοιμεν (ad quod nihil enotatum ex L) t 11 ἀρχὴν (ante οὐχ)
 om. Mt 12 ἀγέννητον et in proximis ἔχει M 13 ἑαυτοῦ καὶ τὸ εἶδος] καὶ τὸ
 εἶδος αὐτοῦ K 14 δὲ (post σφαιρῶν) om. L 15 ἀγέννητοι t καὶ (post
 κωλύει) om. K 16 περὶ αὐτὸ K ἐπιλαμβάνόμενον K 17 τῷ om. K
 21 τε] γε L πάντως] litterae αντως in ras. K 23 ὑπὸ τοῦ] ἀπὸ τοῦ L

24 πάθῃ primitus L 28 μυθῶδες] θυμῶδες primitus L: μυθῶ (sic) K 29, 30 post
 διαστάσεις non post εἶναι distinguit t 30 διαστάσεις ἄππειρον (sic) K 32 μόνον
 om. K 33 μεταβῆναι compend. K v. ad p. 51,14

ταύτην τὴν ὑπόθεσιν φησιν οὐδὲν κωλύει αὐτὸ καὶ κατὰ τόπον κινεῖσθαι ἡ 3^α
 δινοῦμενον καὶ κατ' ἀλλοίωσιν. εἰ μὲν οὖν διὰ τοῦτο μόνον ὁ Μελίσσος
 ἀκίνητον ἔλεγε τὸ ὄν, τῷ ὄντι οὐδὲν ἐκώλυεν αὐτὸ καὶ κύκλῳ κινεῖσθαι
 καὶ ἀλλοιοῦσθαι, εἰ δὲ μὴ μόνον διὰ τοῦτο, ἀλλὰ διότι καὶ ἐν αὐτὸ ὑπε-
 5 τίθετο, οὐκ ἐλέγχοντο ἂν ὅσον ἐκ τούτων. τὸ γὰρ τῷ ὄντι ἐν καὶ μόνως
 ἐν ἀμεταβάλητον ἂν εἶη κατὰ πᾶσαν μεταβολήν· εἰ γὰρ μεταβάλλοι, ἔσται
 τι τὸ καθ' ὃ ἡ μεταβολή, καὶ οὕτως οὐχ ἐν ἔσται πάλιν, ἀλλὰ πλείω.

Αἰ μὲν οὖν πρὸς τὸν τοῦ Μελίσσου λόγον ἐνστάσεις τοῦ Ἀριστοτέλους 30
 αὐταί. πρὸς δὲ τὸ μὴ γηγενέειν τὸ ὄν οὐκ ἀντιλέγει· δοκεῖ γὰρ καὶ αὐτῷ τοῦθ'
 10 οὕτως ἔχειν, ἀγέννητον τὸ πᾶν οἰόμενον. εὐλογον δὲ οἶμαι μὴ ἀνεξέταστον
 καταλεῖψαι τὴν ἐπιχειρήσιν, δι' ἧς ὡς οὐχ οἶόν τέ ἐστι γεγονέναι τὸ ὄν
 κατεσκευασμένη. ὅτι μὲν γὰρ τὸ ἀπλῶς ὄν οὐκ ἂν γένοιτο ἐξ ὄντος, ἐναργὲς
 οἶμαι παντί· εἶη γὰρ ἂν πρὶν γενέσθαι. πῶς δὲ οὐδὲ ἐκ μὴ ὄντος οἶόν
 15 τε αὐτὸ γίνεσθαι; οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ ταῖς πολλοῖς τῶν φυσικῶν οὕτως
 εἶδοξεν, ἥδη καὶ ἀληθὲς εἶναι τοῦτο ἀνάγκη· πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα οὐκ
 ἀληθῶς αὐτοῖς εἶδοξεν, ὧν πολλὰ καὶ Ἀριστοτέλης ἀπήλεγξεν. ἀλλ' οὐδ' 35
 εἰ πρὶν γενέσθαι τὸ ὄν δύνασθαι φάμεν αὐτὸ γενέσθαι. ἥδη διὰ τοῦτο ἐκ
 προὑποκειμένου τινὸς ὄντος τὴν γένεσιν αὐτοῦ ὑποτιθέμεθα ὡς ὑλικῷ αἰτίῳ·
 τί γὰρ κωλύει διὰ τὸ προὑπάρχειν αὐτοῦ τὸ ποιητικὸν αἶτιον, καὶ οὐχὶ διὰ
 20 τὸ ὕλην τινὰ προὑποκεῖσθαι τὴν εἰς τὸ γινόμενον μεταβάλλουσαν. ταύτη
 λέγειν ἡμᾶς ὡς ὅτι πρὶν γένεσθαι ἡδύνατο γενέσθαι· κατὰ γὰρ τὴν ὑλικὴν
 αἰτίαν. εἰ μὴ δειχθεῖη αὐτῇ καθ' αὐτὴν οὕσα ἀγέννητος, οὐκ εὐλογον κατ'
 αὐτῆς φέρειν τὸ δύνασθαι· πῶς γὰρ ἡ ὕλη δύνασθαι λέγεται ἂν τόδε τι
 εἶναι, εἰ μὴ αὐτὸ τοῦτο πρότερον δειχθεῖη ὅτι ὑφέστηκεν; ὡς οὐδὲ τὸ 40
 25 εἶδος λέγεται ἂν δύνασθαι τι, πρὶν ὑποστῆ. ὥστε εἰ μὲν αὐτὸ τις λέγει
 ἐξ ὄντος ἀντὶ τοῦ ἐκ ποιητικοῦ αἰτίου, ὁμολογοῦμεν πᾶν τὸ γινόμενον ἐξ
 ὄντος γίνεσθαι (παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν ἔχειν), εἰ δὲ ὡς
 προὑποκειμένου ὑλικῷ αἰτίῳ, οὐκέτι ἀνάγκη ἐκ τοῦ λέγειν 'τὸ ὄν πρὶν γε-
 30 νέσθαι ἡδύνατο γενέσθαι' ἐξ ὄντος αὐτὸ γίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ μὴ ὄντος, εἴπερ
 μὴ δειχθεῖη πρότερον ἡ ὕλη αὐτὴ κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον ἀγέννητος οὕσα
 καὶ ἀγένητος. τέως μέντοι τὸ νῦν δὴ λεχθὲν ἐπιχειρήματα οὐκ ἀναγκάζει 45
 ἐξ ὄντος γίνεσθαι τὰ γινόμενα κατὰ τὸ ὑλικὸν αἶτιον, ἀλλ' ὅσον ἐπ' αὐτῷ

1 fort. κωλύειν 3 αὐτῷ primitus K 5 τῷ γὰρ ὄντι (om. τὸ) K 6 μετα-
 βάλλοι L: μεταβάλλαι K: μεταβάλοι Mt 7 τὸ (post τι) om. Mt 9 αὐτὸ K
 10 ἀγέννητον Mt: ἀγέννητον L: ἀκίνητον K οἰόμενων compend. K 11 κατα-
 λεῖψαι K τέ] τι primitus L 12 γένεσθαι K 13 post παντί add. εἶναι Mt
 γὰρ om. L πρὶν γενέσθαι expunxit L² δὲ οὐδὲ] δὲ οὐκ K 14 αὐτὸ
 (scriptum ab M) LKM: αὐτ' (h. e. αὐτόν) t 16 ἀληθῶς] ἀληθῇ fort. recte L
 19 ποιητικὸν K 20 τῇ] τῆς (sic) K γινόμενον L 21 ὡς ἐτι] v. ad
 p. 6, 30 23 αὐτῆς] αὐτῇ K 25 δύνασθαι λέγεται ἂν τι Mt αὐτῷ] οὕτω K
 26 ὁμολογουμένως et 27 γίνεσθαι K 29 αὐτὸ Kt et corr. L: αὐτοῦ M et primitus L
 γίνεσθαι] γενέσθαι t μὴ ὄντως primitus K 30 αὐτῆς libri 31 δὴ λεχθὲν ex
 δεχθὲν corr. M: διαλεχθὲν K 32 αὐτῷ Mt: αὐτὸ (Hermann ad Viger. ed. IV p. 856)
 LK et cf. p. 53, 19

καὶ ἐκ μὴ ὄντος ἐνδέχεται, συνυφισταμένης τῆς ὕλης ἅμα τοῖς εἶδεσιν ὑπὸ ἡ 3^τ
 τῆς δημιουργικῆς αἰτίας. ὥσπερ γὰρ τὰ εἶδη παράγει μὴ ὄντα πρότερον,
 τί κωλύει καὶ τὴν ὕλην μὴ οὖσαν παράγειν, ἵνα καὶ ἐξ ὁλοκλήρου δημιουργός
 ᾗ; εἰ δὲ καὶ τὴν ὕλην παράγει, δεήσει καὶ αὐτὴν ἢ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ
 5 ὄντος, καὶ τοῦτο ἐπ' ἀπειρον. μήποτε δὲ οὐδ' ὅλως ἐπὶ τοῦ ἀπλῶς ὄντος
 ἔχει χώραν τὸ ζητεῖν εἴτε γέγονεν εἴτε μὴ, εἴπερ τὸ ὄν οὐκ ἔστι τῶν δέκα
 κατηγοριῶν γένος, ἀλλὰ φωνῇ ὁμώνυμος εἰς διάφορα διαιρουμένη σημαίνον- 30
 μενα. τὰ μὲν γὰρ γένη καὶ ὅλως τὰ καθόλου φύσεως τινός ἐστι δηλωτικά
 (ἡ γὰρ τοῦ ζῴου φύσις ἄλλο τί ἐστι παρὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ παρ' ἕκαστον
 10 τῶν λοιπῶν· ὁθεν εἰ καὶ πάντως ἐν τοῖς μερικαῖς θεωρεῖται ζῷοις, ἀλλ'
 οὐν ἔχει τινὰ κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον φύσιν, εἴτε γέγονεν εἴτε οὐ), αἱ δὲ
 ὁμώνυμοι φωναὶ οὐσίας ἢ ὅλως ὑποστάσεως τινος κοινῆς οὐκ οὖσαι δη-
 λωτικά, πῶς ἂν λέγοντο ἢ γίνεσθαι ἢ μὴ γίνεσθαι; τὸ γὰρ μὲν, φέρε,
 οὐδεμιᾶς κοινῆς φύσεως δηλωτικόν ἐστι. μηδεμιᾶς οὖν ὑποκειμένης κοινῆς
 15 φύσεως ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, πῶς ἂν λέγοντο ἢ γίνεσθαι ἢ μὴ; ὁμοίως οὖν, ἡ 3^ν
 εἰ καὶ τὸ ὄν γένος μὲν οὐκ ἔστι, φωνῇ δὲ μόνον ὁμώνυμος, οὐδεμία δη-
 λονότι κοινῇ φύσις ὑπὸ τοῦ ὄντος σημαίνεται. κατὰ φωνὴν γὰρ μόνην ἡ
 τῶν δέκα κατηγοριῶν ἐστὶ κοινωνία· οὐκ ἔστι γὰρ ὄν τι ἀπλῶς, ἀλλ' ἡ
 οὐσία ἐστὶν ἡ ποσὸν ἢ τῶν ἄλλων τι. ὥστε οὐδ' ὅτι γέγονεν, οὐδ' ὅτι
 20 οὐ γέγονε ζητεῖν περὶ αὐτοῦ εὐλογον, ζητούμεν δὲ εἰ γέγονε τὸ σῶμα ἢ
 οὐ, εἰ γέγονεν ὁ κόσμος ἢ οὐ, καὶ εἰ γέγονε, πρότερον ἐξ ὄντων ἢ ἐξ οὐκ 5
 ὄντων· καὶ οὐκ ἀδύνατον ἐπὶ τούτων καὶ ἐξ ὄντων λέγειν, εἰ θείχθεις
 προὑποκαίσθαι τὴν ὕλην ἐν ἣ ὑφίσταται τὸ γινόμενον, καὶ ἐκ μὴ ὄντων,
 εἰ καὶ αὐτὴ ἡ ὕλη ἅμα τῷ εἶδει εἰς τὸ εἶναι παράγεται. πρὸς μὲν οὖν
 25 τὸ μὴ γεγενέαι τὸ ὄν τοσαῦτα καὶ παρ' ἡμῶν ὡς πρὸς τὸ παρὸν ἡγεῖσθαι,
 ἐν ἄλλοις ἡμῖν γεγυμνασμένων ἱκανῶς τῶν τοιούτων θεωρημάτων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ὁμολογεῖ μὴ εἶναι φυσικοὺς τοὺς
 ἄνδρας τούτους, δηλοῦσι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ συγγράμματα τῶν ἀνδρῶν (ὁ γὰρ
 Παρμενίδης, ἐν τοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἐν εἶναι λέγων τὸ ὄν, ἐν τοῖς πρὸς 10
 30 ὁδῶν δύο φησὶν εἶναι τὰς ἀρχάς τῶν ὄντων, πῦρ καὶ ὕδωρ, διὰ τῶν ἄκρων
 περιλαμβάνων καὶ τὰ μέσα, ὡς δὴ ἐν τούτοις μὲν περὶ τῶν φυσικῶν δια-
 λεγόμενος, ἀ καὶ ὁδῶστα καλοῦσιν, ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἀλήθειαν περὶ τῶν
 νοητῶν), ἄξιον ἐπισκέψασθαι ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἀνδρός τὴν τῶν
 προτάσεων ἀκολουθίαν.

1 συνυφισταμένης operarum errore t 4 καὶ (ante αὐτὴν) om. Mt 11 αὐτῆς scripsi:
 αὐτοῦ libri εἴτε] οὔτε utrobique primitus L οὐ LKM: μή t 14. 15 κοινῆς
 φύσεως (ante ἐν) LK: φύσεως κοινῆς Mt 15 λέγοντο L 16 μόνον om. K
 19. 20 οὐδ' ὅτι οὐ γέγονε om. L 21 ἡ γέγονεν ὁ κόσμος K: fort. ἡ εἰ γέγ. ὁ κόσμος
 21. 22 ἐξ ὄντων ἢ ἐξ οὐκ ὄντων om. L 24 παραγέγεται L 25 post τὸ ὄν addit καὶ
 (ὡς superscr. L²) οὐκ ἀδύνατον L τοσαῦτα] 'superscr. quaedam L²' ὡς—ἡγεῖσθαι
 om. L ὡς om. K ἡγεῖσθαι] εἰρήχθαι Diels, ἀρχεῖσθαι ego conieci 26 ἱκανῶς
 γεγυμνασμένων L 27 ὁ Ἀριστοτέλης om. L 27. 28 τούτους τοὺς ἄνδρας L
 29 παρμενίδης LK: μέλισσος (v. Zeller I⁴ p. 561 et 562, 2) Mt 30 ὕδωρ libri: immo
 γῆ cl. p. 22, 2, c 6 r 54 sqq. idem error in interpolatis d 4 r 33 34 προτάσεων K

Ἰστέον οὖν ὅτι τὸ μὲν νοητὸν πᾶν ὄν ἐκάλουν, τὸ δὲ αἰσθητὸν γινόμενον. **β** 3^v
οὕτω γοῦν καὶ ὁ Πλάτων αὐτὰ καλεῖ, ἐξ αὐτοῦ λαβὼν “τί τὸ ὄν ἀεί, γέ-
νεσιν δὲ οὐκ ἔχον;” περὶ τοῦ νοητοῦ λέγων, “τί δὲ τὸ γινόμενον μὲν ἀεί,
ὄν δὲ οὐδὲποτε;” περὶ τοῦ αἰσθητοῦ· “τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου 15
5 περιληπτόν, τὸ δ’ αὖ δόξῃ μετ’ αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν.” ἔπει οὖν
ἐν τῇ νοητῇ ἐώρων ἐπικρατοῦσαν τὴν ἔνωσιν (ἔστι μὲν γὰρ ἐν πᾶσι
καὶ ἔνωσις καὶ διάκρισις, ἀλλ’ ἀεί τὸ κρείττον καὶ ἐγγυτέρω τῆς μιᾶς
τῶν πάντων ἀρχῆς τῇ ἐνώσει μάλλον κεκρατάται. ἔστι γοῦν καὶ ἐν ἡμῖν
καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις καὶ ἔνωσις καὶ διάκρισις, ἀλλ’ ἐπικρατεῖ μάλλον ἐκείνων
10 ἐν ἡμῖν ἢ ἔνωσις· ἡμερον γὰρ καὶ κοινωνικὸν ζῆον ὁ ἄνθρωπος· ἐν ἐκεί-
νοις δὲ μάλλον ἢ διάκρισις. πάλιν καὶ ἐν ἡμῖν καὶ ἐν τοῖς οὐρανίοις ὁρά-
ται καὶ ἔνωσις καὶ διάκρισις, ἀλλ’ ἐν ἐκείνοις μάλλον ἡμῶν ἐπικρατεῖ ἢ 20
ἢ ἔνωσις. ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς πάντων μάλλον ἐπικεκρατάτηκεν ἢ
ἔνωσις), ἐπεὶ οὖν ἐώρων αὐτὰ κεκρατημένα τῇ ἐνώσει, καὶ οἶοναί διὰ
15 πάντων τὴν κοινήν καὶ μίαν πάντων ἀρχὴν ὁρωμένην διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν
ἔνωσιν, ἔν τε ἔλεγον εἶναι τὸ νοητὸν πᾶν καὶ ἀναρχον, μὴ διαστελλόντες
αὐτὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, μηδὲ ἄλλο μὲν εἶναι τὴν ἀρχὴν, ἄλλο δὲ τὸ ἀπὸ
ταύτης, διὰ τὸ αὐτὴν διὰ πάντων ὁρᾶσθαι μίαν οὖσαν καὶ ἀναρχον. διὰ
τοῦτο γοῦν ἀκολούθως μηδὲ πέρας ἔχειν αὐτὸ ἔλεγον, διὰ τὸ ἀπειροδύναμον
20 καὶ ἐπὶ πάντα διῆκον καὶ μὴ ὑπὸ τινος ἀποπερατούμενον. ὥστε εἰ πᾶν τὸ 25
νοητὸν ὄν ἐκάλουν καὶ οὐ γινόμενον, πᾶν δὲ πάλιν ἀναρχον εἶναι διὰ τὴν
εἰρημένην αἰτίαν, ἐξισάζει ταῦτα ἄρα ἀλλήλοις τό τε μὴ γινόμενον καὶ τὸ
μὴ ἀρχὴν ἔχον· ἐπὶ τῶν αὐτῶν γὰρ ἄμφω. ὁμοίως καὶ εἰ [τὸ] γνητὸν
πᾶν τὸ αἰσθητὸν ἔλεγον, τοῦτο δὲ πᾶν ἀρχὴν ἔχει ἢ χρονικὴν ἢ πραγμα-
25 τικὴν, καὶ ταῦτα ἄρα ἐξισάζει ἀλλήλοις τό τε γινόμενον καὶ τὸ ἀρχὴν
ἔχον. ὥστε εἴ τι γινόμενον ἔστι, τοῦτο καὶ ἀρχὴν ἔχει, καὶ εἴ τι ἀρχὴν
ἔχει, τοῦτο καὶ γέγονε· καὶ πάλιν εἴ τι μὴ γινόμενον, τοῦτο ἀρχὴν οὐκ
ἔχον, καὶ ἔμπαιιν εἴ τι ἀρχὴν οὐκ ἔχον, τοῦτο οὐδὲ γινόμενον. ὥστε 30

- 1 γινόμενον L 2 οὕτω οὖν K Πλάτων Tim. p. 27 D τὸ ὄν ἀεί] τὸ ὄν μὲν ἀεί
(item Simplic. p. 135,10) K 3 ἔχον Mt: ἔχων L: ἔχων K τί δὲ KmT: om. L:
ἢ τί L²: καὶ τί Plato γινόμενον ἀεί (om. μὲν) K 5 περιληπτόν ἀεί κατὰ ταῦτα ὄν,
τὸ δ’ αὖ δόξῃ μετ’ αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν γινόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὅντως δὲ οὐδὲποτε
ὄν Plato cf. p. 22,10 6 ἐν τῷ νοητῷ LKM: ἐκ (ita enim in M sibi legere visus erat)
τῶν νοητῶν t 9 καὶ ἐν (post ἡμῖν) add. corr. L 11 ἢ διάκρισις add. corr. L
12 καὶ (ante ἔνωσις) om. L post καὶ διάκρισις expunxit ἀλλ’ ἀεί τὸ κρείττον (e v. 7
huc delata) L² ἡμῶν om. L 13 post μάλλον iterat πάντων K ἐπικρά-
τατηκεν t 14 ἐπεὶ] ἐπὶ K 15 πάντων (post μίαν) LK: πάντως Mt 16 ἔν] ἐν K
et ante corr. L εἶναι om. L 16. 18 μὴ διαστελλόντες—ἀναρχον post ἀποπερατού-
μενον (v. 20) collocat L 17 αὐτὸν L Mt: αὐτόν K: fort. αὐτό τὸ (post δὲ) om. K
18 οὖσαν] οὐσίαν K 19 ἔχειν αὐτὸ LK: αὐτὸ ἔχειν Mt 20. 21 ὥστε—γινόμενον
om. L 21. 22 πᾶν δὲ—μὴ γινόμενον om. K 21 ἀναρχον om. L
23. 26 ἐπὶ τῶν—καὶ τὸ ἀρχὴν ἔχον om. L 23 τὸ deleui γνητὸν] fort. γινόμενον
26. 27 ἔχει—ἔχει KmT: ἔχον—ἔχον L 27 μὴ] τὸ μὴ L 28 ἔχον (priore loco)
LK: ἔχει Mt ante τοῦτο οὐδὲ γινόμενον expunxit τοῦτο καὶ γινόμενον L³ οὐδὲ
LK: μηδὲ Mt

ἐπειδὴ ταῦτα ἐξισάζει ἀλλήλοις, ἐπὶ δὲ τῶν ἐξισαζόντων ἀδιάφορόν ἐστιν **h** 3^v
 ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἢ ἐκ τοῦ ἐπομένου ποιήσασθαι τὴν ἀντιστροφὴν, εἰκότως
 καὶ ὁ Μελίσσος, ὡς ἐπὶ ἐξισαζόντων πραγμάτων ποιούμενος τὴν ἀντιστροφὴν,
 ἀδιάφορον ἡγήσατο τὸ ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἀντιστρέφαι. οἷον ἐπὶ τοῦ γελα-
 5 στικοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου οὐδὲν διαφέρει εἰπεῖν 'εἰ ἄνθρωπος καὶ γελαστικός,
 εἰ δὲ μὴ γελαστικός, οὐδὲ ἄνθρωπος', ἢ 'εἰ δὲ μὴ ἄνθρωπος, οὐδὲ γελαστικός'.
 καὶ ἀκίνητον δὲ οὕτως ἔλεγεν, ὡς ἐστῶσαν ἐχόντων ἐκεῖνων τὴν οὐσίαν καὶ
 τὴν ἐνέργειαν καὶ παντελῶς ἀμετάβλητον. οὕτω γοῦν καὶ Ἀριστοτέλης ἀκί- 25
 νητα καλεῖ τὰ νοητὰ πάντα, οὐ μόνον τὰ θεῖα, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς,
 10 ἐν οἷς δεῖκνυσιν ὡς ἀνάγκη τὰ πρῶτως κινούμενα αὐτὰ εἶναι ἀκίνητα. καλῶς
 οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς φυσικός, φυσικώτερον τρόπον ἐπιλαμβάνεται
 τῶν λόγων, καὶ ὁ Μελίσσος θεολογικώτερον τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ἐχρήσατο.

Τὸν τε δὴ τρόπον τοῦτον ἐπινοῶσιν ἀδύνατον φαίνεται τὰ ὄντα
 εἶναι, καὶ ἐξ ὧν ἐπιδεικνύουσι, λύειν οὐ χαλεπόν. ἐπειδὴ 43
 15 προθέμενος ἐλέγξει τὴν δόξαν τῶν ἀμφὶ τὸν Παρμενίδην καὶ Μελίσσον
 πρότερον κοινότερον αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ πρόβλημα ἐγύμνασε, μέλλει δὲ νῦν
 τὸν Μελίσσου λόγον διελέγχειν, διὰ τοῦτό φησιν ὅτι τὸν τε εἰρημένον τρό-
 πον ἐπιὼν τις τὴν τοιαύτην δόξαν τὴν περὶ τοῦ εἶναι τὰ πάντα εὐρήσει 45
 ἀδύνατον οὔσαν. καὶ τοὺς λόγους ἐξ ὧν αὐτὴν οὕτω πειρῶνται κατασκευάζειν
 20 οὐ χαλεπὸν διελέγξει. δεῖ γάρ τὸν ἐπιστήμονα μὴ μόνον αὐτὰ καθ' αὐτὰ
 τὰ πράγματα ὅπως ἔχουσι φύσεως ἀποδεικνύειν, ἀλλὰ καὶ τὰς φερομένας
 ἀπορίας κατὰ τῆς περὶ αὐτῶν ἀληθοῦς δόξης ἐπιλύειν. ὁπότερον γὰρ
 ἂν ἀπ' αὐτῆς, χωλεῖται τὸ ἕτερον· εἴτε γὰρ τοὺς τῶν ἐναντίων ἐλέγξεις λόγους,
 οὕτω δῆλον ὡς ἔχει τὰ πράγματα φύσεως (δυνατὸν γὰρ ἀληθὲς μὲν τι
 25 κατασκευάζειν, μὴ ἐξ ἀναγκαῖων δὲ προτάσεων· οἷον ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, 50
 ἐκ τοῦ τιμᾶν τοὺς προγονικοὺς τάφους. καὶ οὐχ ὁ ἐλέγξας τοὺς λόγους
 τούτους ἤδη καὶ τὸ δόγμα ἀνείλε· πόθεν γὰρ δῆλον, μὴ εἰσὶν ἕτεροι λόγοι
 ἐξ ἀνάγκης τοῦτο κατασκευάζοντες;), εἴτε αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ πράγματα
 δεῖξομεν ὅπως ἔχει φύσεως, τὰς δὲ ἀπορίας μὴ ἐπιλυσόμεθα, μένουσαι
 30 αὐταὶ ταράττουσιν ἡμᾶς. διὰ τοῦτο οὖν ὁ Ἀριστοτέλης δεῖξας ὅτι οὐκ ἐν-

- 1 τῶν ἰσαζόντων L 3 ὡς ἐπὶ om. L 4 ἡγουμένου ἢ ἐκ τοῦ ἐπομένου ποιή-
 σασθαι M 6 ἢ εἰ μὴ δὲ ἄνθρωπος K 7 ἐκεῖνων ἐχόντων K 8 γοῦν]
 γάρ K 10 ἐν οἷς δεῖκνυσιν κτλ.] cf. Phys. Θ 6 p. 258^b10 sqq. 11 φυσικώτερον et in
 proximis τὸν λόγον K 12 post Μελίσσον velim addi ὡς θεολόγος 13. 14 ἀδύ-
 νατον—χαλεπὸν om. K 15 τὸν (ante Παρμενίδην) om. t καὶ τὸν μέλισσον K
 16 τὸ (ante πρόβλημα) om. Mt δὲ] οὖν K 17 τοὺς μελίσσου λόγους L διε-
 λέγειν K 21 ἐπιδεικνύειν K 22 περὶ αὐτὸ K ἀληθοῦς om. K 23 χο-
 λεῖται K γάρ om. L ἐλέγξεις L: ἐλέγξει Mt 24 ὡς] ὅπως L
 τὰ πράγματα φύσεως LK: φύσεως τὰ πράγματα Mt 26 τιμᾶν LKM: τιμᾶσθαι t
 27 μὴ K: εἰ μὴ L: ὅ μὴ M: ὅτι μὴ t 28 δεῖξομεν K φύσις L ἐπιλυσώ-
 μεθα LK 30 ταράττουσιν ἡμᾶς LK: ταράττουσι τοὺς ἀπλουστερούς (cf. p. 33, 10) Mt
 οὖν καὶ ὁ fort. recte K

δέχεται ἐν εἶναι τὸ ὄν, καὶ τοὺς λόγους τοὺς τοῦτο κατασκευάζοντας νῦν **b** 3v
 προτίθεται διελέγξαι. ἀμφοτέρω | οὖν, φησί, καὶ ὁ Μέλισσος καὶ ὁ **b** 4r
 Παρμενίδης τὸν ἐριστικὸν συλλογίζονται τρόπον. προτάσεις τε ψευδεῖς λαμβάνοντες καὶ ἀσυλλογίστως συλλογιζόμενοι. τὸ μὲν οὖν ἀσυλλόγιστον αὐτοῖς
 5 ἐγκαλεῖ, διότι ἀμφοτέρω κακῶς τῇ ἀντιστροφῇ ἐχρήσαντο, ἐκ τοῦ ἡγουμένου ποιησάμενοι αὐτήν. καὶ γὰρ καὶ ὁ Παρμενίδης τῷ αὐτῷ τῆς ἀντιστροφῆς ἐχρήσατο τρόπον. 'τὸ παρὰ τὸ ὄν' γὰρ φησιν 'οὐκ ὄν, τὸ οὐκ ὄν οὐδέν, τὸ ὄν ἄρα ἐν'. συνήγετο μὲν γὰρ ἐκ τῶν προτάσεων 'τὸ παρὰ τὸ **5**
 ὄν ἄρα οὐδέν', ὁ δὲ τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἀντιστρέψας ἐκ τοῦ ἡγουμένου
 10 ἀντέστρεψε, ὅσον ἐκ τοῦ ἐπομένου. εἰ γὰρ τὸ παρὰ τὸ ὄν, φησὶν, οὐδέν ἐστιν, τὸ ὄν ἄρα ἐν ἐστιν· ἀντίκειται γὰρ τῷ μὲν οὐκ ὄντι τὸ ὄν, τῷ δὲ οὐδέν τὸ ἐν. ἔδει οὖν ἐκ τοῦ ἐπομένου ἀντιστρέφειν καὶ εἰπεῖν· τὸ ἐν ἄρα ὄν. οὕτω μὲν οὖν ἀσυλλόγιστοι αὐτῶν εἰσιν οἱ λόγοι, κακῶς τῇ
 ἀντιστροφῇ χρησάμενοι. λαμβάνουσι δὲ ψευδῆ· καὶ τέως ὁ Μέλισσος
 15 ὅτι οἶσται τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν μὴ ἔχειν. εἰ γὰρ καὶ διὰ τὴν ἀντιστροφὴν ἐλήφθη ἡ τοιαύτη πρότασις, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ δυνατόν καὶ ἀσυλλο-
 γίστως συμπεράναί τι ἀληθές (ὡς ὅταν εἴπω 'ὁ ἄνθρωπος οὐ λίθος, ὁ
 λίθος οὐχ ἵππος, ὁ ἄνθρωπος ἄρα οὐχ ἵππος', ἐνταῦθα ἀληθές μὲν τὸ
 συμπέρασμα, ἀσυλλογίστως δὲ συνῆχται ἐκ δύο ἀποφατικῶν), ἐπεὶ οὖν
 20 οὐ πάντως τῇ ἀσυλλογίστῳ ἀγωγῇ ἔπεται τὸ ψευδές, διὰ τοῦτο οὐ μόνον τὸ ἀσυλλογίστως λαβεῖν τὰς προτάσεις αὐτῷ ἐγκαλεῖ, ἀλλ' ὅτι μετὰ τοῦ
 ἀσυλλογίστου καὶ ψευδεῖς εἴληφε. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ὁ Παρμενίδης πέπονθε, διὰ
 τῆς ἀσυλλογίστου ἀντιστροφῆς ψευδὲς συναγαγὼν τι, τὸ ὄν ἐν εἶναι. **15**
 φορτικώτερον δὲ φησιν εἶναι τὸν Μέλισσον λόγον, διότι ὁ μὲν Παρμενίδης
 25 δύο λόγους ἐκθέμενος ἐν μὲν τῷ ἐνί, οὐπερ καὶ ἀρτίως ἐμνήσθημεν, λαβὼν ἀληθεῖς προτάσεις 'τὸ παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν, τὸ οὐκ ὄν οὐδέν', κακῶς
 τὸ συμπέρασμα ἀντέστρεψεν, ὁ μὲντοι Μέλισσος εὐθὺς ἐν ἀρχῇ κακῶς
 τῇ σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφῇ χρησάμενος, ἐκ ταύτης ψευδεῖς εἴληφε τὰς
 προτάσεις. φορτικὸς οὖν ὡς εὐθὺς ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν προτάσεων λήψεως
 30 προσιστάμενος τοῖς ἀχρωμένοις, καὶ μηδὲν δεῖνόν λέγων καὶ οἷον κινεῖν ἀπορίαν. ὁ μὲντοι Παρμενίδης καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ ὀριμώτερον προῆλθεν. **20**
 ἔστι δὲ ὁ λόγος τοιοῦτος· 'εἰ τὸ ὄν ἐν σημαίνει καὶ ἡ ἀντίφασις οὐ συνα-
 ληθεύει, τὸ ὄν ἄρα ἐν ἐστιν'. οὕτε γὰρ τὰς προτάσεις πρὸς κοινὸν ὅρον
 συναπτούσας ἔταξεν, οὕτε τὸ συμπέρασμα ἐκ τῶν ἐκκειμένων ὅρων συνή-

2 διελέγξαι LK: δεῖται καὶ ἐλέγξαι Mt

3 ἐριστικὸν K

6 καὶ (post γὰρ) om. L

8 προτάσεων (prius σ eras.) K

9 ὁ δὲ] οὐδὲ K

11 post ἀντίκειται addit

μὲν K 13. 14 ἀσυλλόγιστοι—χρησάμενοι] durum enuntiatum, nisi verba αὐτῶν et οἱ

λόγοι inducas. cf. Aristotelis libri et infra b 5 v 1 14 δὲ καὶ ψευδῆ Mt 16. 17 ἀσυλ-

λογίστως καὶ δυνατόν K 19 ἀποφαντικῶν L 20 ἀλλογίστω et 23 ἀλλογίστου L

21 προθέσεις L 22 ἀσυλλογίστους (ante καὶ) K: malim et hic ἀσυλλογίστως 23 συνα-

γαγῶν τι, τὸ ὄν ἐν εἶναι K: συνάγοντι τὸ ὄν (ἐν add. L²) εἶναι L: συναγαγῶν (om. τι) ἐν

τὸ ὄν εἶναι Mt 27 ἐν ἀρχῇ om. K at cf. p. 59, 7 30 προιστάμενος KM

λέγον L κινεῖν LKM: κινεῖν L²: κινῶν t 31 δευτέρῳ λόγῳ] ἐρχομένῳ (ἐχομένῳ

Diels) L 33 τὸ] τὸν L

γαγε, καὶ διὰ τοῦτο μὴ προφανῇ τὸν ἐλεγχὸν ἔχον ἀπορίαν κινήσειεν ἂν **b** 4^r
 εἰκότως τοῖς ἀκρωμένοις, ὅπη ἀληθείας ἢ ψεύδους ἔχεται τὰ εἰρημένα.
 διὰ τοῦτο οὖν φορτικώτερον τὸν Μελίσσου λόγον εἶργε, διὰ τὸ μηδεμίαν
 5 ἔχειν ἀπορίαν, ἀλλ' ἐὼς εὐφώρατον εἶναι τοῖς ἀκρωμένοις· τῷ γὰρ ὄντι **25**
 5 φορτικὸς τοὺς τοιοῦτους ἡγούμεθα λόγους καὶ ἄχθος περιττόν. ὅσοι μετὰ
 τοῦ ψεύδους οὐδὲ τὸ ὀριμὸν καὶ δυσέλεγκτον ἔχουσιν. ἀλλ' ἐνὸς ἀτόπου
 δοθέντος τὰ ἄλλα συμβαίνει· λαβὼν γὰρ ὁ Μελίσσος εὐθὺς ἐν ἀρχῇ
 ἐν ἄτοπον τὴν ἀσυλλόγιστον ἀντιστροφὴν, καὶ ἐκ ταύτης ψευδῇ πρότασιν
 10 τὴν λέγουσαν 'τὸ μὴ γενόμενον ἀρχὴν οὐκ ἔχει', τὴν πραγματικὴν δηλονότι,
 10 οὕτως ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς τὰ ἐξῆς ἄτοπα συνήγαγε, τὸ καὶ ἐν καὶ ἄπει-
 ρον καὶ ἀκίνητον εἶναι τὸ ὄν. τοῦτο δέ, φησὶν, οὐδὲν χαλεπὸν αἰτή- **30**
 σαντα ἐν ψεύδους, ἐκ τούτου μυρία συναγαγεῖν· εἰ γὰρ δοθείη τὸν ἀνθρωπὸν
 πτηγὸν εἶναι, ἀκολουθήσει τὸ καὶ πτέρυγας αὐτὸν ἔχειν καὶ ἵπτασθαι καὶ
 ἄλογον εἶναι καὶ ὀφοταεῖν καὶ μυρία ἄλλα.

15 p. 186^a13 Εἴτα καὶ τοῦτο ἄτοπον τὸ παντὸς οἶεσθαι εἶναι ἀρχὴν
 τοῦ πράγματος καὶ μὴ τοῦ χρόνου.

Ἐπειδὴ προδήλως ἀρχὴν τὴν πραγματικὴν ὁ Μελίσσος ἐλάμβανε, τὸ
 δὲ τῆς ἀρχῆς ὄνομα ὁμώνυμόν ἐστιν, αὐτὸς δὲ παραδέδωκεν ἡμῖν ἐν τῷ
 περὶ τῶν ὁμώνυμων τόπῳ, ὅτι, ὅταν ὁμώνυμος ἡμῖν φωνὴ ἐν προβλήματι **35**
 20 προτείνηται, δεῖ διαστέλλεσθαι τὰ σημαίνόμενα τῆς ὁμώνυμου φωνῆς καὶ
 ἀφορίζειν περὶ ποίου ἐστὶν ὁ λόγος, διὰ τοῦτο ἐγκαλεῖ τῷ Μελίσσῳ, ὅτι
 περὶ ὁμώνυμου φωνῆς τῆς ἀρχῆς διαλεγόμενος οὐ διεστέλλατο αὐτῆς τὰ
 σημαίνόμενα, ἀλλ' ὥς ἐν τι σημαίνουσιν τὴν πραγματικὴν ἀρχὴν οὕτω περὶ
 αὐτῆς διαλέγεται.

25 p. 186^a14 Καὶ γενέσεως μὴ τῆς ἀπλῆς, ἀλλὰ καὶ ἀλλοιώσεως,
 ὥσπερ οὐκ ἀθρόας γινομένης μεταβολῆς.

Ἐπειδὴ ὑπετίθετο ὁ Μελίσσος πᾶν τὸ γινόμενον εὐθὺς καὶ ἀρχὴν ἔχειν
 πραγματικὴν, πραγματικὴν δὲ ἀρχὴν τὴν κατὰ μέρος (οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς **40**
 τὴν ὡς στοιχεῖον· οὕτω γὰρ οὐ συνῆγεν ὁ ἡβούλετο. μάλιστα μὲν γὰρ
 30 καὶ εἴ τινα εἶη μὴ γενόμενα, σώματά γε ὅμως ὄντα, ἀνάγκη γε πάντως
 αὐτὰ ἀρχὴν τὴν κατὰ τὸ στοιχεῖον ἔχειν· πᾶν γὰρ σῶμα ἐξ ὕλης καὶ

1 προφανῇ ex προφα corr. L 2 ἀκρωμένοις K: ἀκρομένοις M 4 εὐφώρατον K
 5 καὶ ἄχθος περιττόν om. K 7 τὰ ἄλλα συμβαίνει om. K 9 ἔχειν L²
 10. 11 ἐν ἄπειρον (om. καὶ) L: ἐν ᾧ (= δὲ) ἄπειρον L² 11 φησὶν, οὐδὲν LK: οὐδὲν M:
 οὐδὲ t 13 τὸ καὶ] καὶ τὸ K 15 ἔπειτα K ἄτοπον om. L 15. 16 τὸ
 παντὸς — χρόνου om. K 17 προδήλως ἐλαβεν ἀρχὴν (om. in proximis ἐλάμβανε) Mt
 18. 19 ἐν τῷ περὶ τῶν κτλ.] cf. ex gr. Ar. Soph. El. I p. 165^b30 sqq. 21 ἀφορίζειν]
 ἀφούρζειν (sic) K 22 διεστέλλατο K 25. 26 ἀπλῆς — μεταβολῆς om. K 30 εἶη
 μὴ LK: μὴ εἶη Mt ὁμοίως L ἀνάγκη τε L 31 ἐξ ὅλης L

εἶδους τῶν ἀπλουστάτων. ἔπειτα οὐκ εἰ μὴ ἔχει ἀρχὴν τὴν κατὰ τὸ **b 4^r**
 στοιχεῖον, ἀνάγκη τοῦτο καὶ ἄπειρον εἶναι τῷ μεγέθει· τοῦναντίον γὰρ εἴ
 τι μὴ ἐκ στοιχείων σύγκειται, τοῦτο οὐδ' ὅλως μεγέθους ἔξει. ὥστε πολλῶν
 μᾶλλον οὐδ' ἄπειρον ἢ πεπερασμένον ἔσται. τοιαῦτα δέ ἐστι τὰ ἀσώματα
 5 πάντα, οἷον ψυχὴ νοῦς, καὶ τὸ σημεῖον δὲ τοιοῦτόν ἐστιν. ἀρχὴν οὖν
 ἐλάμβανε τὴν κατὰ μόριον, οἷον ὅτι παντὸς τοῦ γινομένου γίνεται πρότερον
 τόδε τὸ μόριον), ἐγκαλεῖ οὖν αὐτῷ ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι κακῶς οὐ μόνον
 τῆς ἀπλῆς γενέσεως ἀρχὴν οἶεται τὴν τοιαύτην εἶναι, ἀλλὰ καὶ πάσης
 ἀπλῶς. ἀπλὴν δὲ δηλονότι γένεσιν τὴν τῆς οὐσίας φησίν· ἔστι γάρ, φησίν,
 10 ἀλλοίωσις ἥτις οὐ κατὰ μόριον γίνεται, ἀλλ' ἀθρόον ἀλλοιοῖ τὸ πᾶνμα,
 οἷον ἐπὶ τῆς πῆξεως τοῦ γάλακτος· οὐδὲ γὰρ ἄλλο μὲν πρότερον, ἄλλο δὲ
 ὕστερον αὐτοῦ μόριον ἀλλοιοῦται, ἀλλ' ὁμοτίμως διόλου γίνεται ἡ πῆξις.
 50 ὁμοίως καὶ ἐπὶ ἡλιοκαΐας τὰ μόρια ὧν πρῶτως ἐφαπτεται ὁ ἥλιος ὁμοτί-
 μως ὅλα δι' ὅλων ἅμα μελαίνονται, καὶ οὐχὶ τοῦτο μὲν πρότερον, δεύ-
 15 τερον δὲ ἄλλο. κακῶς οὖν παντὸς τοῦ γινομένου ἀρχὴν τὴν αὐτὴν ὑπέθετο·
 ἐτέρως γὰρ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἀθρόας ἀλλοιώσεως τῷ μὴ τὸ εἶδος
 ἀθρόον ἅμα παραγίνεσθαι, οἷον τὴν τελείαν πῆξιν, ἀλλ' οἷον πρόδρομά τινα
 τοῦ τελείου εἶδους ἔχνη παραγίνεσθαι, λέγω δὴ τὰς ὑφειμένους πῆξεις.

p. 186^a16 Ἐπειτα διὰ τί ἀκίνητον, εἰ ἔν: ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ **b 4^v**
 20 μέρος ἐνόν, τοδὶ τὸ ὕδωρ, κινεῖται ἐν ἑαυτῷ. διὰ τί οὐχὶ καὶ
 τὸ πᾶν;

Τί, φησίν, ἐκώλυεν καὶ ἐνὸς ὄντος τοῦ ὄντος κινεῖσθαι αὐτό; ὥσπερ
 γάρ, φησί, καὶ τὸ μέρος τοῦ ὕδατος ἐνυπάρχον ἐν τῷ ὅλῳ, καίτοι τοῦ
 ὅλου ἀκινήτου μένοντος, αὐτὸ κινεῖται (ὥσπερ ὅταν χαλάσαντες ἐν θαλάσσῃ
 25 τὴν χεῖρα δινήσωμεν τὸ περὶ τὴν χεῖρα ὕδωρ, τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ ἱλιγγοί
 οἱ ἐν τοῖς ὕδασι γινόμενοι), τί κωλύει οὖν, φησί, καὶ τὸ ὃν ἄπειρον ὃν καὶ
 ἐν ἀκίνητον μὲν εἶναι κατὰ τὸ ὅλον, κινεῖσθαι δὲ κατὰ τὰ μέρη; ὥσπερ

1 τῶν LK: καὶ τῶν Mt οὐκ] οὐ γὰρ K τὴν om. K 2 καὶ ἄπειρον
 τοῦτο Mt 6 γινομένου L 7 τὸ om. L 8 ἀρχὴν οἶεται τὴν τοιαύτην LK:
 οἶεται (τὴν add. t) ἀρχὴν τὴν τοιαύτην Mt 9 ἀπλὴν ex ἀπλῶν corr. L
 10 ἀλλοιοῖ] ἀλλοι οἱ K 12 αὐτοῦ post μόριον collocat K διόλου] διὰ λόγου K
 ἡ πῆξις γίνεται Mt 13 πρῶτως LK: πρότερον Mt 14 ὅλα δι' ὅλων K μελαί-
 νοντα operarum errore t 14. 15 δεύτερον LK: ὕστερον Mt 15 παντὸς ex πάντως
 corr. K τὴν αὐτὴν] τοιαύτην L² ὑπέθετο L 16 ἐτέρω K ἀρχὴ
 om. L τῷ μὴ τὸ Mt: τὸ μὴ τὸ LK 19 ἔπειτα καὶ διὰ τί t et Arist. codd. Fl
 19. 21 εἰ ἔν: — τὸ πᾶν om. K 20 ἐνόν] ἐν ὃν LMt et Arist. libri: ἐνόν (sic) super-
 ser. L²: dedi ἐνόν quia hanc scripturam primo explicat Philoponus, quem consentaneum
 est in suo Aristotele repperisse ENON τοδὶ corr. L et t: τὸ δι M: τὸ διὰ primitus L
 κινεῖσθαι primitus L ἐν αὐτῷ t οὐχὶ LM et Ar. cod. I: οὐ t 21 τὸ om.
 Aristoteles (praeter rec. B) 22 τοῦ ὄντος om. Mt 23 γὰρ om. K
 24 θαλ^α M 25. 26 οἱ ἱλιγγοί ἐν L 26 γινομένοι oper. errore t ὃν καὶ]
 ὃν καὶ M

καὶ ὁ οὐρανὸς τῷ μὲν ὅλῳ ἐστὶν ἀκίνητος, τοῖς δὲ μέρεσι κινούμενος. εἰ b 4r
μὲν οὖν τὸ ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ μέρος ἐνον ὑφ' ἐν τῷ ἐνον ἀναγνώμεν,
ἀντὶ τοῦ ἐνουπάρχον, οὕτως ἡ ἐρμηνεία, εἰ δὲ κατὰ διαστολήν, ἀντὶ τοῦ
5 ἐνουπάρχον, κινεῖται ἐν ἑαυτῷ (καὶ γὰρ τὸ μέρος ἀποσπασθὲν τῆς ὁλόκλητης, 10
οἶον τὸ ἐν τῷ κεράμῳ ὕδωρ, ἐν τί ἐστι καὶ αὐτό). ὥσπερ οὖν τοῦτο καὶ
ἐν ἐστι καὶ οὐδὲν κωλύει αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι, διὰ τί μὴ καὶ τὸ ὄν,
εἰ καὶ ἐν ἐστι, κινεῖται ἐν ἑαυτῷ; ἔπειτα, φησὶν, ἔστω μὴ κινεῖσθαι αὐτὸ
κατὰ τόπον· τί κωλύει αὐτὸ κατ' ἀλλοίωσιν κινεῖσθαι; εἵπομεν δὲ ἡμεῖς
10 ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἐνὸς παντελῶς τὴν κίνησιν ἀναιρεῖ.

p. 186a19 Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῷ εἶδει οἶόν τε ἐν εἶναι. πλὴν τῷ
ἐξ οὗ.

Ὡςπερ συνηγορῶν τῇ Μεσίτῃ δόξῃ φησὶν, ὅτι εἴ γε θεῖ τῷ ὄντι 16
ἐν τὸ ὄν λέγειν, οὕτως ἔσται ἐν τὸ ὄν οὐ τῷ εἶδει, ἀλλὰ τῷ ὑποκειμένῳ.
15 ὥσπερ, φησί, καὶ τῶν φυσικῶν τινες εἰρήκασιν, οἶον αἶ τε τὰ ἄτομα λέ-
γοντες (ἐν γὰρ εἶναι τὸ γένος, σχήματι δὲ διαφέρειν), καὶ ὅσοι ἐν εἶναι
τὸ στοιχεῖον ὑπέθεντο, πυκνώσει δὲ καὶ μανώσει τούτου τὰ ἄλλα γεννᾶ-
σθαι. ἀλλ' εἰ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἐν ὧσι τὰ ὄντα, ἀλλ' οὖν τοῖς εἶδεσι
διαφέρουσιν· ὥστε οὐ μᾶλλον διὰ τὸ ὑποκείμενον ἐν ἔσται τὰ ὄντα, ἢ 20
20 πολλὰ διὰ τὰ εἶδη, ἐπεὶ καὶ χαρακτηρίζονται τὰ πράγματα οὐ κατὰ τὴν
ὕλην, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος.

p. 186a22 Καὶ πρὸς Παρμενίδην δὲ ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν λόγων.

Ἐνστάς καθόλου πρὸς τὸ πρόβλημα ὅτι ἀδύνατον ἐν εἶναι τὸ ὄν, εἴτα
προχειρισάμενος τὸν Μεσίτου λόγον, δι' οὗ ἐκεῖνος ἐν εἶναι τὸ ὄν κατε-
25 σκεύαζε, καὶ διελέγξας αὐτόν, ἀκολουθῶς καὶ τοὺς Παρμενίδου νῦν προχει-
ρίζεται λόγους καὶ διελέγχει. ὥσπερ (ὅς) αἶ δόξαι ἡ τε Μεσίτου καὶ ἡ 26
Παρμενίδου τὰ μὲν τινα ἔχουσι κοινά, τὸ λέγειν ἐν εἶναι τὸ ὄν καὶ ἀκί-
νητον, τὰ δὲ ἐκάστη ἰδίᾳ, τὸ τὸν μὲν ἄπειρον εἶναι λέγειν τὸ ὄν, τὸν δὲ
πεπερασμένον, οὕτω καὶ οἱ πρὸς τούτους ἔλεγχαι οἱ μὲν εἰσι κοινοί, οἱ δὲ

1 ἀκίνητον K 2 ἐνον — ἐνον scripsi: ἐν ὄν — ἐνὸν L: ἐν ὄν — ἐν ὄν K: ἐν ὄν — ὄν Mt
4 τοῦ t: τὸ δι KM: τὸ δὲ L: τὸ δὲ L² 4. 6 ἐν καὶ αὐτὸ — ὕδωρ om. K 6 τῷ om. L
7 οὐδὲ L 9 τί γὰρ κωλύει κατ' ἀλλοίωσιν αὐτό Mt εἵπομεν p. 22, 21
δὲ καὶ ἡμεῖς Mt 10 ἡ om. K 11. 12 οἶόν τε — ἐξ οὗ om. K 13 ὥσπερ
γὰρ L συναγορεύων Mt 17 τούτου τὰ ἄλλα LK: τὰ ἄλλα (ἐκ inserit t) τούτου Mt
γενᾶσθαι KM 18 ὧσι KMt: εἰσι L 19 ἔσται] ὧσι K 22 lemma om. K ubi
quae praecedunt ἐπεὶ καὶ — εἶδος ut lemma notantur 24 προχειρισάμενος τοῦ με-
σίτου K 25 ἀκολουθεῖ L νῦν om. K 26 δὲ t (nihil enotatum ex LK):
om. M ἡ τε] αἶ τε K καὶ ἡ Mt: καὶ αἶ K: καὶ L 27 τινα Mt: τί L:
τοι K ἐν τὸ ὄν εἶναι K 28 τὰ Mt: τὸ LK ἰδίᾳ LKM: ἰδία t τὸ τὸν]
τῷ τὸν K 28. p. 62, 1 τὸν δὲ — γὰρ εἰσι om. K

ἴδιοι πρὸς ἕκαστον· κοινοὶ μὲν γὰρ εἰσι δι' ὧν ἐλέγχεται τὸ μὴ εἶναι ἐν **h** 4
 καὶ ἀκίνητον τὸ ὄν, ἴδιοι δὲ δι' ὧν ὁ μὲν ἐλέγχεται ὅτι οὐκ ἄπειρον, ὁ
 δὲ ὅτι οὐδὲ πεπερασμένον. δεῖξει γὰρ ὅτι τὸ ὄν τοῦτο, ὅπερ καὶ ἐν εἶναι
 ὑποτίθενται, ὅτι οὕτε ἄπειρον αὐτὸ ἐνδέχεται εἶναι, οὕτε πεπερασμένον. εἰσι 30
 5 δὲ οἱ τοῦ Παρμενίδου λόγοι δύο, ὧν τὸν ἕτερον ἐν τοῦτοις ἐκτίθεται
 (οὐπερ καὶ ὁ Θεόφραστος μέμνηται καὶ Πλάτων), τὸν δὲ ἕτερον ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν. ἔστι δὲ ὁ λόγος τοιοῦτος· τὸ παρὰ τὸ ὄν, φησὶν, οὐκ ὄν ἐστι,
 τὸ οὐκ ὄν οὐδέν, ἐν ἅρα τὸ ὄν, ἥτοι τὸ ὄν ἅρα ἐν. ὁ μὲν οὖν λόγος
 τοιοῦτος, ἡμάρτηται δὲ καὶ κατὰ τὰς προτάσεις καὶ κατὰ τὴν ἀντιστρο-
 10 φήν· τὸ γὰρ συμπέρασμα ἀπὸ τοῦ ἡγρουμένου κακῶς ἀντιστρέφει. ἔστι
 δὲ τὸ συμπέρασμα τοῦτο· τὸ παρὰ τὸ ὄν ἅρα οὐδέν. τῆς οὖν σὺν ἀντι-
 θέσει ἀντιστροφῆς καθόλου ἀληθευούσης, ὅταν λάβωμεν τὸ τῷ ἐπομένῳ 35
 ἀντικείμενον καὶ συναγάγωμεν τὸ τῷ ἡγρουμένῳ ἀντικείμενον, αὐτὸς κακῶς
 ἐκ τοῦ ἡγρουμένου ἐποιήσατο τὴν ἀντιστροφὴν λαβὼν τὸ ἀντικείμενον τῷ
 15 ἡγρουμένῳ καὶ συναγαγὼν τὸ ἀντικείμενον τῷ ἐπομένῳ. ἔστι δὲ ἡγρουμένον
 μὲν ἐν τῷ συμπεράσματι 'τὸ παρὰ τὸ ὄν', ἐπόμενον δὲ τὸ 'οὐδέν'. ἀντίκει-
 ται δὲ τῷ μὲν παρὰ τὸ ὄν τὸ ὄν, τῷ δὲ οὐδέν τὸ ἐν. εἰ τίνυν ὑγιῶς
 ἐποιήσατο τὴν ἀντιστροφὴν, ἐκ τοῦ ἐπομένου συνῆγε 'τὸ ἐν ἅρα ὄν', καὶ
 20 ἀληθὲς ἂν ᾔην τοῦτο. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν τοῦ συμπεράσματος 40
 ἀμαρτία τοιαύτη, ἐγκαλεῖ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ταῖς προτάσεις, καὶ
 πρῶτόν γε τῇ ἐλάττωι τῇ λεγούσῃ 'τὸ παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν'. τῶν γὰρ ὄν-
 των, φησὶν, ἐναργῶς πολλῶν ὄντων (τοῦτο γὰρ ἐκ τῆς ἐναργείας εὐλήφθω),
 οὐκ ἔδει ἐνικῶς προσαγαγέσθαι τὸν λόγον, οὐδὲ φωνὴν ἡμῶνυμον λαβεῖν
 ἐν προτάσει τὴν τοῦ ὄντος, ἀλλ' εἰπεῖν 'τὰ παρὰ τὰ ὄντα οὐκ ὄντα'. εἰ δὲ
 25 τοῦτο εἶπεν, αὐτόθεν πολλὰ εἰσῆγε τὰ ὄντα. ἀλλὰ δὴ καὶ συγχωρήσωμεν
 αὐτῷ ἐν τι σημαίνειν τὸ ὄν καὶ ἀληθὴ εἶναι τὴν ἐλάττωνα πρότασιν, ἡ
 μεῖζον ψευδὴς ἔσται. ἔστω γὰρ ἀληθὲς τὸ παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν εἶναι, ἐν 45
 τι σημαίνοντος τοῦ ὄντος, οἷον τὴν οὐσίαν, οὐκέτι μέντοι ἀληθὲς τὸ οὐκ
 ὄν οὐδέν εἶναι· καὶ γὰρ τὰ συμβεβηκότα οὐκ ὄντα μὲν διότι οὐκ οὐσίαι,
 30 οὐ μὴν οὐδέν. ταύτης τῆς προτάσεως καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Σοφιστῇ τῷ
 ἀεκόλῳ ἐπιλαμβάνεται. πολλὰ γὰρ ἐγκώμια πρότερον κατατείνας τοῦ Παρ-

1 ἴδια πρὸς L

3 δεῖξει K

4 ὑποτίθενται K: ὑποτίθεται LMt

ὅτι LK: om.

fortasse recte Mt

5 παρμενίδους (ex παρμενίδης) L: παρμεν K

λόγοι ite-

rat L

ὧν τὸ ἕτερον et in proximis τὸ δὲ ἕτερον K

6 Θεόφραστος Phys.

Opin. fr. 7 (Diels, Doxogr. p. 483)

Πλάτων] nescio ubi

10 κακῶς ἀπὸ τοῦ

ἡγρουμένου Mt

10. 11 ἔστι δὲ καὶ (καὶ expunctum, ut videtur) L

11. 12 ἀντι-

θέσεως M

19 ἂν (post ἀληθὲς) om. K

20. 21 καὶ πρῶτόν γε LK: πρῶτον

δὲ Mt

23 προσαγαγέσθαι L: προ^{γα}γαγέσθαι K: προσαγαγέσθαι Mt

24 ὄντος

LK: ἐνός Mt

24. 25 εἰ δὲ — τὰ ὄντα om. Mt

25 αὐτόθεν corr. ex

αὐτόθεν L²26 τὴν om. add. L²

27. 28 ἐν τι σημαίνοντος] ἐν τισι

μένον K

30 Σοφιστῇ p. 211 D sqq. cf. p. 250 D sqq.

31 ἐγκώμια κατατείνας

πρότερον K

μενίδου καὶ πατέρα αὐτὸν καλέσας, φησὶν ὅτι εἰ καὶ ἀληθὲς εἴη τὸ παρὰ **b 4v**
 τὸ ὃν οὐκ ὃν εἶναι (ἴσμεν γὰρ ὅτι ὃν ἐκάλει τὸ νοητόν· εἴ τι οὖν ἔστι τὸ
 παρὰ τὸ νοητὸν ὅπερ ὄντως ὃν ἔστι, τοῦτο οὐκ ὃν ἔσται), οὐκέτι μέντοι **50**
 ἀληθὲς τὸ οὐκ ὃν οὐδὲν εἶναι. τὰ γὰρ αἰσθητὰ πάντα οὐκ ὄντα μὲν, οὕτως
5 μόνως ὄντα τὰ νοητά, οὐ μέντοι οὐδέν· εἰσι γὰρ τι καὶ τὰ αἰσθητά.
 ὥστε καὶ τὴν ἐλάττωνα πρότασιν ὑποθώμεθα ἀληθεύειν, ἡ μείζων ψευδὴς
 ἔσται· ἐκ μιᾶς δὲ προτάσεως οὐδὲν συνάγεται. ἄλλως τε πῶς λέγει ἐν τῷ
 ὃν εἶναι; ἢ γὰρ ἰδνόματι ἐν ἔσται ἢ πράγματι· καὶ εἰ πράγματι, ἢ τῷ
 γένει ἢ τῷ εἶδει ἢ τῷ ἀριθμῷ· καὶ εἰ τῷ ἀριθμῷ, ἢ ὡς συνεχὲς ἢ ὡς
10 τῷ λόγῳ ἔν· τὸ γὰρ ὡς ἀδιαίρετον νῦν παραλιμπάνει, οὕτως οὐδὲ | χῶραν **b 5r**
 ἔχει ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἢ ὑπόθεσις αὕτη, εἴ γε ὁ μὲν ἄπειρον ἔλαγε
 τὸ ὃν, ὁ δὲ πεπερασμένον, τὸ δὲ ἄπειρον καὶ τὸ πεπερασμένον τοῦ μεγέ-
 θους εἰσίν, τὸ δὲ ἀδιαίρετον οὔτε ἄπειρον οὔτε πεπερασμένον. εἰ μὲν οὖν
 ὀνόματι μόνῃ ἐν ἔστι τὸ ὃν πραγμάτων ὄντων διαφύρων, αὐτόθεν πολλὰ
15 τὰ ὄντα. εἰ δὲ πράγματι, εἴτε γένει εἴτε εἶδει, πάλιν πολλὰ τὰ ὄντα·
 πολλὰ γὰρ περιέχει τὸ γένος διαφύροντα τοῖς εἶδεσι καὶ τὸ εἶδος διαφέ- **a**
 ροντα τοῖς ἀτόμοις. εἰ δὲ τῷ ἀριθμῷ ἐν εἴη τὸ ὃν, εἰ μὲν τῷ λόγῳ
 ταυτόν (λέγω δὲ ὡς πολυώνυμον), τὸν Ἑρακλείτου ἐροῦσιν λόγον, ὅνπερ
 ἦδη εἶπεν (ὥστε τὰ ἐναντία τὰ αὐτὰ ἔσται καὶ ἡ ἀντίφασις, καὶ οὐ μᾶλλον
20 ἔσται τὸ ὃν ἢ οὐκ ἔσται). εἰ δὲ ὡς συνεχὲς ἐν τὸ ὃν, ἀνάγκη τοῦτο,
 φησὶν, οὐσίαν εἶναι μόνον ἢ συμβεβηκὸς μόνον ἢ σύνθετόν τι ἐξ οὐσίας
 καὶ συμβεβηκότος. εἰ μὲν οὖν σύνθετον ἐξ οὐσίας καὶ συμβεβηκότος, ἐναρ-
 γῶς πολλὰ τὰ ὄντα. οὐδὲ γὰρ, ἐπειδὴ συνυπάρχουσιν ἀλλήλοις ἡ οὐσία
 καὶ τὰ συμβεβηκότα, ἦδη πού ἐν τι καὶ ταυτόν εἰσι πρᾶγμα· τοῦτο γὰρ, **10**
25 φησὶν, ἔστι καὶ τὸ τῆς πλάνης αἷτιον τῷ Παρμενίδῃ. οὐ συνεῖδε γὰρ ὅτι
 ἄλλο μὲν ἔστι τὸ δεκτικὸν τῶν συμβεβηκότων, ἄλλο δὲ αὐτὰ τὰ συμβεβη-
 κότα, οὐ μόνον πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλα· ταῦτα γὰρ
 πάντα, εἰ καὶ ἐν τι ἀποτελοῦσιν, ἀλλ' οὖν ὁ τοῦ εἶναι λόγος ἐκάστου
 ἑτερός ἐστιν· ἄλλως γὰρ ἀποδώσεις τοῦ ὑποκειμένου, λέγω δὴ τῆς οὐσίας,
30 τὸν ὀρισμὸν, καὶ ἄλλως τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ καὶ τῶν λοιπῶν. ὥστε
 εἰ οὕτως ὑπόθιντο τὸ συνεχὲς ἐν εἶναι ὡς σύνθετον ἐξ οὐσίας καὶ συμ- **15**
 βεβηκότων, ἐναργῶς πάλιν πολλὰ καὶ οὐχ ἐν τὸ ὃν, εἰ δὲ τὸ ὃν οὐσίαν

2 εἶναι] ἐστίν K ὅτι τὸ ὃν L 3 ὄντως] ὄντος K ἔσται] ἐστίν K
 5 τὰ (post καὶ) add. L² 6 ὑποθώμεθα K 8 εἰ L: ἢ K: εἰ τῷ Mt 9. 10 ὡς
 τὸ λόγῳ K 11 ἔχει post τούτων collocat L εἴτε K 12 τὸ δὲ ὡς ἄπει-
 ρον K 14 αὐτόθεν LK: αὐτόθι Mt 16 περιέχει τὸ ex περιέχειν corr. K

διαφύρον hic et in proximis K 17 ἀριθμῷ om. add. in marg. M² 18 πολυώ-
 νυμα L ὅνπερ LK: ὅπερ Mt 19 ἦδη] εἶδη K 19. 20 ἡ ἀντίφασις—τὸ ὃν
 ἢ in ras. K 22 εἰ μὲν—συμβεβηκότος om. K 24 ταυτόν ἔστι τὰ πρᾶγματα K

25 αἷτιος L²: 'quid scripserit L non liquet' ὅτι (o M) LKM: τὸ t 26 ἄλλα
 δὲ αὐτὰ K 28 ὁ τοῦ] ὅτου K 29 ἀποδώσει K 30 τοῦ ποσοῦ καὶ om. K

31. p. 64, 1 ὑποθεῖντο et ὑποθῶντο K 31. 32 συμμέμνη K

μόνην ὑπόθωιντο, ὅπερ καὶ εὐλογον ὑπονοεῖν (οὐ γὰρ δὴπου τὸ ὄν τοῦτο b 5r
 συμβεβηκὸς ἔλεγον εἶναι) * * * εἴτα μνηστῆρις τῆς οὐσίας, καὶ εἰπὼν ὅτι
 οὐκ εὐλογον τὸ ὑποτιθέσθαι αὐτοὺς συμβεβηκὸς λέγειν τὸ ὄν, πρότερον
 αὐτὸ τοῦτο διελέγχει τὸ τιμῆμα τῆς διαιρέσεως, εἴτα ἀνατρέχει ἐπὶ τὴν
 5 ὑπόθεσιν τὴν τῆς οὐσίας. εἰ γάρ, φησὶν, εἰποιμεν τὸ ὄν συμβεβηκὸς εἶναι,
 ἐπειδὴ τὸ συμβεβηκὸς τινὶ συμβέβηκε, λέγω δὴ τῇ οὐσίᾳ, ἀνάγκη εἶναι τι
 τοῦτο ᾧ συμβέβηκεν· ἔστιν ἄρα ἡ οὐσία. ἀλλ' ἐπειδὴ μόνον τὸ συμβε- 20
 βηκὸς ὃν ἔστι, ὁῦλον ὅτι ἡ οὐσία οὐκ ὄν ἔσται, καὶ οὐ τί μὲν ὄν, τί δὲ
 οὐκ ὄν (οὕτω γὰρ ἂν πολλὰ ἦν τὰ ὄντα), ἀλλ' ὅλως μὴ ὄν. ἀλλὰ μὴν
 10 ὑπέκειτο καὶ εἶναι, ἵνα καὶ συμβῇ αὐτῇ τὸ ὄν, τουτέστι τὸ συμβεβηκὸς,
 τί ἄρα οὐκ ὄν ἔσται, ὅπερ ἄτοπον. οὐκ ὄν μὲν γάρ, διότι τὸ συμβεβηκὸς
 μόνον ἔστιν ὄν, εἶναι δὲ ἀνάγκη πάλιν τὴν οὐσίαν, ἥ τινα καὶ συμβεβηκέ-
 ναι λέγεται τὸ ὄν· ἔσται τι ἄρα, ἡ οὐσία λέγω, καὶ ὄν καὶ οὐκ ὄν. καὶ
 ἄλλως οὐκ ὄν μὲν ἔσται, ἐπειδὴ τοῦτο ὑπέκειτο, ἔσται δὲ πάλιν ὄν, ἐπειδὴ 25
 15 τοῦ ὄντος μετέχει, λέγω δὴ τοῦ συμβεβηκόςτος, τὰ δὲ μετέχοντά τινος πα-
 ρωνύμως ἀπ' ἐκείνου καὶ ὀνομάζεται. τὸ γὰρ μετέχον τοῦ λευκοῦ λευκὸν
 λέγεται, καὶ τὸ μετέχον τῆς μουσικῆς μουσικόν· μουσικὴ γὰρ καὶ ἡ ἐπι-
 στήμη καὶ ἡ μουσικὴ γυνή. ὥστε εἰ τὸ μὴ ὄν, τουτέστιν ἡ οὐσία, με-
 τέχει τοῦ συμβεβηκόςτος, τουτέστι τοῦ ὄντος, ὃν ἂν εἶη καὶ αὐτὴ· ὥστε
 20 τὸ αὐτὸ καὶ ὄν καὶ μὴ ὄν ἔσται. πάλιν ἐπειδὴ τὸ συμβεβηκὸς ὄν ἔστι, τὸ
 δὲ ὄν τοῦτο ἐτέρῳ συμβέβηκε, τοῦτο δὲ οὐκ ὄν ἔστιν, ἔσται τὸ ὄν τὸ αὐτὸ
 καὶ οὐκ ὄν· ἔσται γὰρ ἐν τῷ οὐκ ὄντι, τὸ δὲ ἐν τῷ οὐκ ὄντι ὄν οὐκ ὄν 30
 ἔσται. ἀδύνατον ἄρα τὸ ὄν συμβεβηκὸς εἶναι. τοῦτο δεῖξας, ἀνατρέχει ἐπὶ
 τὸ ἐξ ἀρχῆς προτεθέν, μήποτε οὖν τὸ ὄν οὐσίαν μόνην ὑποτιθένται εἶναι,
 25 "οἷον ἄνθρωπον ἔνα" ἢ ἀπλῶς σῶμά τι. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἐπειδὴ, φησὶν,
 ὑπάρχουσι ταῖς οὐσίαις τὰ συμβεβηκῶτα καὶ διὰ τοῦτο ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι
 ὁ Σωκράτης λευκὸς ἔστιν ἢ ὁ ἄνθρωπος ἢ τὸ σῶμα, ἔσται πάλιν τὸ αὐτὸ
 καὶ ὄν καὶ οὐκ ὄν· εἰ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν τὴν οὐσίαν λευκὴν εἶναι, τὸ δὲ
 λευκὸν οὐκ ὄν ἔστιν, ἡ οὐσία ἄρα οὐκ ὄν ἔσται. ἀλλὰ μὴν ἔστι καὶ τὸ
 30 ὄν· τὸ αὐτὸ ἄρα καὶ ὄν καὶ οὐκ ὄν ἔσται. καὶ πάλιν εἰ τὸ λευκὸν οὐκ 35
 ὄν ἔστιν, ἔστι δὲ τοῦτο ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἡ δὲ οὐσία ὄν ἔστι, τὰ οὐκ ὄντα ἄρα
 ἐν τῷ ὄντι ἔσται. τὸ δὲ ἐν τῷ ὄντι ὄν ὄν ἔστι· τὸ οὐκ ὄν ἄρα ὄν ἔσται.

1 οὐ γὰρ δὴπου κτλ.] cf. b 6r1

δὴπου φησὶ τὸ ἔν ὄν K

2 post εἶναι lacunam

indicavi 3 αὐτοῦς] αὐτὸν L

λέγειν] εἶναι K

4 τοῦτο om. Mt

διελέγχει post διαιρέσεως colloc. Mt

5 τὴν (ante τῆς) om. L

εἰπωμεν L

6 post ἐπειδὴ addit δὲ t

ἀνάγκη τί εἶναι Mt

8 ἔσται] ἔστι L

8. 9 καὶ

οὕτι μόνον τί καὶ οὐκ ὄν· οὕτω K

9 μὴν] μὴ ante correctionem L

10 καὶ (ante

εἶναι) om. Mt

τουτέστι τὸ et 19 τουτέστι τοῦ ex τουτέστιν corr. K

11 γάρ om. Mt

12 μόνον ἔστιν (ἔστι τὸ L) ὄν L.Mt:

ἔστι μόνον ὄν K

πάλιν ἀνάγκη K

14 τοῦτω L

15. 16 παρωνύμως καὶ ὁμωνύμως L. cf. Simplic. p. 122,20

16 ἀπ']

ὑπ' L

καὶ om. L

τὸ γὰρ μέτεχον L

20 πάλιν δὲ Mt

21 τὸ ὄν

(ante τὸ αὐτὸ) om. Mt

23 συμβεβηκὸς L.K: συμβάλλει Mt

24 ἐξ ἀρχῆς] c. 2

p. 185a22

29 ἡ K:

ἢ L.Mt

30 καὶ οὐκ L.K: οὐκ Mt

εἰ] εἰς L

31 τὰ

οὐκ ὄντα] τὸ οὐκ ὄν K

32 ἔσται. τὸ] ἔστι· τῷ L

ἀδύνατον ἄρα τὴν οὐσίαν μόνην ὑποτίθεσθαι αὐτοὺς τὸ ὄν. μήποτε οὖν ἡ 5^τ
 ὅλως τὰ συμβεβηκότα οὐχ ὑποτίθενται εἶναι, ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὐτὴν
 μόνην, καὶ οὕτως οὐδὲν τῶν εἰρημένων ἀτόπων ἔψεται. ἀλλὰ ταύτην τὴν
 ὑπόθεσιν ἐφεξῆς γυμνάσει, δεῖ δὲ εὐγνωμόνως ἡμᾶς καὶ τῶν Παρμενίδου
 5 λόγων ἀκούοντας ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ τοῦ Παρμενίδου τὴν διάνοιαν αὐτοῦ 40
 εἶπειν. τί οὖν φησιν ἐν τοῖς ἔπεσιν αὐτὸς περὶ τοῦ ὄντος;

οὐλον μονογενὲς καὶ ἀτρεμὲς ἡδ' ἀγέννητον.

καὶ πάλιν·

οὐκ ἦν οὐκ ἔσται ὁμοῦ πᾶν, ἔσται δὲ μόνον.

10 καὶ πάλιν·

ἐὼν γὰρ ἐόντι πελάζει.

εἰ δέ φησιν “ὁμοῦ πᾶν” καὶ “ἐὼν ἐόντι πελάζει”, ἥδει ἄρα τὸ πληθὺς ἐν
 τοῖς οὐσιν ὑπάρχειν. ἀλλ' ἐπεὶ μὴ περὶ φυσικῶν ἦν αὐτοῖς ὁ λόγος, ἀλλὰ
 περὶ τῶν νοητῶν, διὰ τοῦτο τὴν ἐν ἐκείνοις ἔνωσιν θεωροῦντες καὶ τὸ
 15 ἀμετάβλητον οὕτως αὐτὰ ἐκάλουν.

Καὶ πρὸς Παρμενίδην δὲ ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν λόγων, καὶ εἴ
 τινες ἄλλοι ἴδιοι. τουτέστι τῷ αὐτῷ τῶν λόγων τρόπῳ καὶ τὸν Παρμενίδην 45
 ἐλέγξομεν ἐν λέγοντα τὸ ὄν καὶ ἀκίνητον· ὁμοίως γὰρ καὶ αὐτὸς καὶ ψευδεῖς
 εἴληψε τὰς προτάσεις καὶ ἀσυλλογίστως συλλογίζεται. εἰ τοίνυν ὁ αὐτὸς
 20 τρόπος τῶν λόγων ἡμῶν καὶ πρὸς τοῦτον, ὁῖον ὅτι ἐπιλυσόμεθα καὶ τοὺς
 τούτου λόγους πῇ μὲν ἐλέγχοντες ὅτι ψευδεῖς, πῇ δὲ ὅτι ἀσυλλόγιστοι.
 καὶ τοῖς αὐτοῖς οὖν τρόποις τῶν λόγων τῷ Μέλισσῳ ἐλεγχθήσεται, καὶ
 ἰδοὺς ἐτέρους. φασὶ δὲ γεγράφθαι αὐτῷ ἰδίᾳ βιβλίον πρὸς τὴν Παρμενίδου 50
 δόξαν, ὃ νῦν αἰνίσσεται διὰ τοῦ εἶπειν καὶ εἴ τινες ἄλλοι ἴδιοι.

25 p. 186^a23 Καὶ ἡ λύσις πῇ μὲν ὅτι ψευδής, πῇ δὲ ὅτι οὐ συμ-
 περαίνεται.

Ἐπιλυσόμεθα, φησί, τὸν Παρμενίδου λόγον διττῶς, καὶ ὅτι ψευδεῖς
 εἴληψε προτάσεις καὶ ὅτι οὐδ' οὕτως συμπεραίνει ἐξ αὐτῶν τοῦτο ὃ

3 ἔψεται M 4 ὑπόθεσιν] litterae thesiv in ras. L ἐφεξῆς p. 186^b14 5 τοῦ Παρ-
 μενίδου om. K 6 ἔπεσιν] ἔσιν (sic) K αὐτὸς ἐν τοῖς ἔπεσιν L 7 οὐλον—ἀγέννητον
 Parmenides at cf. Diels ad Simplic. p. 30, 2 et 78.13 μονογενὲς LM μονογενὲς τε καὶ Parm-
 Simplic. p. 120, 23 qui alibi ἀτέλεστον 9 οὐκ ἦν—μούνον corrupta: οὐδέ ποτ' ἦν
 οὐδ' ἔσται, ἐπεὶ νῦν ἐστὶν ὁμοῦ πᾶν Parm. v. 60 K. 66 St. 11 ἐὼν—πελάζει v. 80 K.

86 St. ἐὼν γὰρ] νέον γὰρ M ἐόντι] ἐόν K 12 ὁμοῦ πᾶν L: ὁμοῦ πάντα K: πᾶν
 ὁμοῦ Mt καὶ ἐὼν M ἐόντι K: ἐὼν L: νέον τί M: ἐὼν τί t 12. 13 -δεῖ ἄρα—
 οὐσιν ὑπ- in erasis K 13 αὐτῷ K 15 οὕτω L 16 δὲ om. K αὐτὸς ὁ τρόπος L
 16. 17 τρόπος—ἴδιοι om. K 17 εἰσὶν ἴδιοι vel ἴδιοι εἰσι Aristotelis libri 18 λέγον-
 τες L καὶ (ante ψευδεῖς) om. L 20 ἐπιλυσόμεθα L 21 τῇ μὲν et τῇ δὲ K
 ὅτι utrumque om. K ψευδὸς L 23 φασὶ δὲ κατ.] cf. Zeller I⁴ 468, 2
 δὲ om. K ἰδίᾳ] ἴδια K βιβλίον L 24 ἴδιοι LK: ἕτεροι Mt 25 πῇ μὲν
 LK: τῇ μὲν Mt et Aristotelis libri (praeter I) 25. 26 ὅτι ψευδής συμπεραίνεται
 om. K 25 πῇ δὲ L: τῇ δὲ Mt et Arist. libri (praeter I)

βούλεται. καὶ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγεν ὅτι ἀμφοτέρω ^δ τε μέλισσος καὶ ὁ ^{b 5} ^ν
 Παρμενίδης “καὶ ψευδῇ λαμβάνουσι καὶ ἀσολλόγηστοί εἰσι”. ψευδεῖς μὲν γὰρ ^{b 5} ^ν
 λαμβάνει τὰς προτάσεις, ὅτι τὸ ὄν πολλὰ σημαῖνον ὡς ἓν τι σημαῖνον
 οὕτω παρελκυσεν ἐν τῇ ἐλάττωι προτάσει· τὸ γὰρ ἀπλῶς ἐνταῦθα ἀντὶ
 5 τοῦ μοναχῶς, καὶ ὁ γὰρ ἐκ τοῦ ἀντιδιαστεῖλαι αὐτῷ τὸ πολλαχῶς· ἢ
 ἀπλῶς γὰρ φησι λαμβάνει τὸ ὄν λέγεσθαι. ἀντὶ τοῦ μοναχῶς, λε-
 γόμενον πολλαχῶς. εἵπομεν δὲ ὅτι καὶ ἡ μεῖζων πρότασις ψευδής
 ἐστὶ. τὸ μὲν ψεῦδος ἐν ταῖς προτάσεσι τοιοῦτον, τὸ δὲ ἀσυμπεράντων οὐκ ⁵
 ἔστι· διὰ τὴν ἀντιστροφὴν λαμβάνειν ὁ Ἀριστοτέλης· ἔχει γὰρ ἡ λέξις
 10 οὕτως· ἀσυμπεράντος δὲ ὅτι, εἰ μόνον τὰ λευκὰ λεγόμενα σημαί-
 νοντος ἐν τοῦ λευκοῦ, οὐδὲν ἥττον πολλὰ τὰ λευκὰ καὶ οὐχ ἓν.
 τουτέστι καὶ συγχωρήσωμεν αὐτῷ ἀληθῆ λαβεῖν τὴν ἐλάττωι πρότασιν
 καὶ τὸ ὄν ἓν τι σημαίνειν, οἷον τὸ λευκόν, ἀληθὲς μὲν τὸ εἰπεῖν ὅτι τὸ ¹⁰
 παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν, τουτέστι τὸ παρὰ τὸ λευκόν οὐ λευκόν, οὐκέτι δὲ ἔξει
 15 χώραν ἡ μεῖζων πρότασις ἢ λέγουσα τὸ οὐκ ὄν οὐδὲν, τουτέστι τὸ οὐ
 λευκόν οὐδὲν ἐστίν. οὐκ ὄν μὲν γὰρ τὸ οὐ λευκόν, διότι τὸ ὄν ἐν μόνον
 σημαίνει τὸ λευκόν· οὐ μέντοι ἥδη καὶ οὐδὲν ἐστὶ, ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς τὴν
 ὅλην ἐτέραν τῶν ὄντων πάντων λέγοντες εἶναι (τουτέστι τῶν εἰδοποιη-
 μένων) διὰ τὸ πᾶσιν ὑπεστρεῦσθαι, ὁμῶς οὐ φαμεν αὐτὴν οὐδὲν εἶναι.
 20 ὥστε ἀνηρημένης τῆς μεῖζονος προτάσεως οὐδὲν συμπερανθήσεται· ἐκ μιᾶς
 γὰρ προτάσεως οὐδὲν συμπεραίνεται. ἄλλως τε καὶ ὁμῶς τὸ ὄν ἐν εἶναι, ¹⁵
 τοῦτο δὲ τὸ ὄν λευκόν ἐστίν, οὐδὲν ἥττον καὶ οὕτω πολλὰ ἔσονται τὰ ὄντα·
 τὰ γὰρ λευκὰ πολλὰ. τὸ γὰρ λευκόν ἐν εἶναι ἢ γένει ἢ εἰδὲι μόνον δυνα-
 τόν, εἰ δὲ οὕτως ἐν τὸ λευκόν, πολλὰ δηλονότι καὶ οὐχ ἓν τὰ λευκὰ·
 25 πλείονων γὰρ περιετικόν τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος. οὐ γὰρ ὁ γὰρ τὸ λευκόν ὡς
 ἓν τι ἄτομον λεγόμεθα· ἀδύνατον γὰρ, φησί, τοῦτο. [ἀδύνατον γὰρ]
 ἀνάγκη γὰρ, εἰ ἐν εἴῃ ἄτομον, ἢ ὡς συνεχὲς εἶναι ἐν ἢ ὡς τῷ λόγῳ ταῦτόν,
 ἀδύνατον δὲ ἀμφοτέρως. οὔτε γὰρ ἐν τι συνεχὲς ἐστὶ τὸ λευκόν (ἐναργῶς ²⁰
 γὰρ διακεκριμένα εἰσὶν ἀπ’ ἀλλήλων), οὔτε τῷ λόγῳ εἰσὶ ταῦτά· ἄλλος γὰρ
 30 ὁ τοῦ λευκοῦ λόγος, καὶ ἄλλος ὁ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ δεδεδειγμένου αὐτό.

1 ἐξ ἀρχῆς p. 186^a7 (cf. c. 2 p. 185^a9)

1. 2 ὅ τε παρμενίδης καὶ μέλισσος L

2 καὶ (ante ψευδῇ) om. L

5 τὸ (ante πολλαχῶς) om. L

ἢ scripsi ex Aristotele: ἢ K: ἢ L¹Mt

6. 7 λεγόμενον L¹Mt: λεγομένου K et Arist. (in cod. E superscr. rec. γρ. καὶ λεγόμενον) at cf. Themist. p. 117,5. Simplific. p. 117,16

8 ἐστὶ

om. K ἀσυμπεράστων libri

9. 12 pro ἔχει—τουτέστι habet καὶ γὰρ ὅπερ φησὶ

15

τοιοῦτον ἐστὶ K

9 λέξις L: compend. λ’ M: λόγος t

10 ἀσυμπεράντων M: ἀσυμπεράντων L: ἀσυμπεράστος t

ὅτι om. M

λεγόμενα L

10. 11 σημαίνοντος]

litteras ση add. M²

12 τουτέστιν t

καὶ LKM: ἀν t

λαμβάνειν K

13 ἐν

τι M

13. 14 ὅτι τὸ παρὰ ex ὅτιπερ corr. M²

14 τουτέστι om. K

16 ἐστὶν et

ὁ om. K

17 οὐ μέντοι L

19 οὐδὲν εἶναι] ἐν εἶναι K

20 συμπερασθήσεται Mt

21 ὄν] ὄν (sic) Mt

22 ὄν LKM: ἐν t

23. 24 μόνον δυνατόν] ἀδύνατον K

26 quae unci inclusi om. t et, si silentio fides, K

27 εἰ τὸ ἄτομον Mt

29 ταῦτα

ante correct. K

30 ἄλλως K

δεδεδειγμένου et p. 67,2 δεδεδειγμένου primitus L

Ἰδωμεν δὲ καὶ ἐπὶ λέξεως αὐτῆς πῶς φησιν. ἄλλο γὰρ ἔσται ἢ 5ⁿ
 τὸ εἶναι λευκῷ καὶ τὸ δεδεγμένῳ. εἰπὼν ὅτι εἰ καὶ ἐν σημαίνει
 τὸ λευκόν. οὐδὲν ἤττον πολλὰ τὰ λευκά, διότι ἢ γένει ἐν ἔσται ἢ
 εἴδει, ἐπηγάγεν· οὔτε γὰρ τῇ συνεχείᾳ ἐν ἔσται τὸ λευκόν, οὔτε 25
 5 τῷ λόγῳ. ταῦτόν δὲ εἰπεῖν 'οὔτε γὰρ ὡς καθ' ἕκαστον ἐν ἔσται τὸ λευκόν',
 τὸ δὲ καθ' ἕκαστον ἢ ὡς συνεχὲς ἐλέγξτο ἐν εἶναι ἢ ὡς ἀδιαίρετον ἢ ὡς
 τῷ λόγῳ ταῦτόν. ἐπεὶ οὖν οὐδὲν αὐτῷ συντείνει τὸ ἀδιαίρετον, παρήκεν
 αὐτὸ νῦν. διχῇ οὖν διελὼν τὸ καθ' ἕκαστον, δείκνυσιν ὅτι κατ' οὐδέτερον
 δυνατὸν ἐν εἶναι λέγειν τὸ ὄν, τουτέστι τὸ λευκόν· τοῦτο γὰρ ὑποκείται
 10 νῦν τὸ ὄν σημαίνει. καὶ ὅτι μὲν οὐ δυνατὸν ὡς τῷ λόγῳ ταῦτόν εἶναι,
 φησίν· ἄλλο γὰρ ἔσται τὸ εἶναι λευκῷ καὶ τὸ δεδεγμένῳ, τουτέστι 30
 οὐ δυνατὸν ἕνα ὁρισμὸν τοῦ λευκοῦ ἀποδοῦναι. τὸ γὰρ λευκὸν σῶμά ἐστι
 τοιῷσδε κεχρωσμένον, καὶ ὁρισμὸς ἄλλος μὲν ἀποδίδεται τοῦ ὑποκειμένου,
 ἄλλος δὲ αὐτῆς τῆς λευκότητος· οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν καθ' αὐτὸ ὑπεσχηκότων
 15 τὸ λευκόν, ἀλλὰ τῶν ἐν σώματι ἐχόντων τὸ εἶναι. εἰ τούτου ῥῆ δυνατὸν
 ἕνα ὁρισμὸν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς λευκότητος ἀποδοῦναι, οὐκ ἄρα ὡς
 τῷ λόγῳ ταῦτόν ἐν ἔσται τὸ λευκόν.

p. 186^a29 Καὶ οὐκ ἔστι παρὰ τὸ λευκὸν οὐδὲν χωριστόν· οὐ γὰρ
 ἢ χωριστόν, ἀλλὰ τῷ εἶναι ἕτερον τὸ λευκὸν καὶ ᾧ ὑπάρχει. 35

20 Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι ἕτερόν ἐστι τὸ λευκὸν τοῦ ὑποκειμένου, ἵνα μὴ τις
 ὑπονοήσῃ ὅτι τῷ εἶναι ἰδέαν τινὰ τοῦ λευκοῦ χωριστὴν καὶ οὐκ ἐν ὑπο-
 κειμένῳ τινί, ταύτῃ ἕτερός ἐστιν ὁ τοῦ λευκοῦ λόγος παρὰ τὸ ὑποκείμενον,
 διὰ τοῦτο φησιν ὅτι οὐκ ἔστι χωριστόν τι εἶδος ἕτερον παρὰ τὸ λευκὸν τὸ
 ἐν ὑποκειμένῳ τῷ σώματι τὸ εἶναι ἔχον, ὥσπερ τυχὸν ὑποτίθεται Πλάτων·
 25 οὐ γὰρ τῷ χωριστόν εἶναι τι λευκὸν ἕτερόν ἐστι τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ 40
 τῷ τὴν οὐσίαν ἑτέραν ἔχειν, καὶ μυριάκις χωρισθῆναι οὐ πέφυκε, ταύτῃ
 καὶ τὸν ὁριστικὸν λόγον ἕτερον δέχεται. ὥστε εἰ ἀδύνατον ἐν εἶναι τῷ

1 αὐτῷ L 2 καὶ τὸ L: καὶ τῷ KMt at cf. v. 11 3 ἢ γένει ἔσται ἐν ἢ L
 5 οὔτε γὰρ ὡς libri: num οὐ γὰρ ὡς? ἔσται] εἶναι L 7 ταῦτόν εἶναι ᾧ M cf.
 v. 10 sq. οὖν (post ἐπεὶ) om. K: malim δὲ αὐτὸ K 8 τὸ καθ' ἕκαστον
 Mt: τὸ καθ' ἕκαστα L: τὰ καθ' ἕκαστα K 9 εἶναι λέγειν L: εἶ (sic) λέγειν K: λέγειν
 εἶναι Mt 10 οὐ om. L 11 ἄλλως K τὸ (ante δεδεγμένῳ) LKM: τῷ t
 (et Aristot. libri FI et pr. E) 13 καὶ ὁ ὁρισμὸς K ἀποδίδεται K
 14 ἄλλως ὡς αὐτῆς K 17 ἐν om. L 18 ἔστι LM: ἔσται Kt Aristoteles at cf.
 v. 23 18. 19 οὐδὲν χωριστόν—ὑπάρχει om. K 19 τῷ (post ἀλλὰ) scripsi ex
 Aristotele cl. v. 26: τὸ libri (et Aristot. cod. F) τὸ λευκὸν t et, si silentio fides, L:
 τῷ λευκῷ M (et Arist. cod. F) 20 τὸ om. L 21 ἰδέαν τινὰ KMt: ἰδίαν τινὰ
 οὐσίαν L οὐκ Mt: om. LK 23 οὐκ ἔστι LK: οὐκέστι M: οὐκέτι t 24 ὥσπερ]
 ὡς L post Πλάτων habet διὰ τὰς (spatium quinque litter. ubi L² scripsit
 quosdam apices quos interpretor ἰδέας) L 26 ἑτέραν (εἴ^{te} M) LKM: ἕτερον t
 χωρισθῆναι K

λόγῳ τὸ λευκόν. ταῦτόν δὲ εἰπεῖν τὸ ὄν, οὐχ ἔν ἄρα οὐδ' οὕτως τὸ ὄν. **b** 5^v
 καὶ τὴν οὐσίαν δὲ τις ὑπόλοιπο, ἀδύνατον πάλιν μίαν εἶναι τῷ λόγῳ·
 δεκτικὴ γὰρ αὕτη τῶν συμβεβηκότων, ἅτινα πάλιν ἕτερον τὸν τοῦ εἶναι
 δέχεται λόγον. ὥστε οὐδαμῶς ἐν εἶναι τὸ ὄν δύνατον ὡς τῷ λόγῳ ταῦτόν
 5 ὄν. ἀλλὰ τοῦτο Παρμενίδης οὕτω συνέωρα, ὅτι καὶ ἅμα ὦσι καὶ
 ἐν τῷ αὐτῷ διάφορα πράγματα ἕτερον τὸν τοῦ εἶναι λόγον ἐπιδεχόμενα, 45
 οὐχ ἔν εἰσι διὰ τὸ ὑποκείμενον μάλλον ἢ πολλὰ διὰ τοὺς ὀριστικοὺς λόγους.
 καὶ τοῦτο τῆς πλάνης αὐτῷ αἴτιον γέγονε, τὸ ὁρᾶν τὰς κατηγορίας πάσας
 ἅμα οὕσας· ἐνόμισε γὰρ ὅτι διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὄν ἐν ἔστιν.

10 p. 186^a32 Ἀνάγκη δὲ λαβεῖν οὐ μόνον ἐν σημαίνειν τὸ ὄν, καὶ
 οὐ ἂν κατηγορηθῇ, ἀλλὰ καὶ ὅπερ ὄν καὶ ὅπερ ἐν.

Δείξας ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς τῷ λόγῳ ταῦτόν ἐν τὸ ὄν, βούλεται νῦν δεῖξαι 51
 ὅτι οὐδὲ ὡς συνεχές. εἴρηται δὲ ὅτι εἰ ὡς συνεχές ἐν, ἢ ὡς οὐσία μόνον
 ἔσται, ἢ συμβεβηκὸς μόνον, ἢ μικτὸν ἐξ ἀμφοῖν· τέως οὖν ὅτι οὐ δύνα-
 15 ται οὐσία μόνον εἶναι δείκνυσιν. ἀνάγκη οὖν, φησὶν, εὐγνωμονέστερον
 ἀκούοντας τῶν λόγων τὸ ὄν ὅ φασιν οὐ μόνον ἐν σημαίνειν ἐνδέχασθαι,
 ὡς αὐτοὶ φασιν, ἀλλὰ καὶ ὅπερ ὄν καὶ ὅπερ ἐν· (ὅπερ ὄν,) τούτεστι
 τὸ κυρίως ὄν, τοῦτο δὲ ἔστιν ἡ οὐσία, καὶ τὸ ἔμπαλιν ὅπερ ἐν, τούτεστι
 τὸ κυρίως ἐν, ὅπερ ἐστὶ | τὸ τῷ ἀριθμῷ ἐν. οὐ γὰρ δή, φησί, τὸ συμ- **b** 6^r
 20 βεβηκὸς ἂν λέγοιεν τὸ ὄν, τοῦτο δὲ ἐσήμανεν εἰπὼν· τὸ γὰρ συμβε-
 βηκὸς καὶ ὑποκείμενον τινὸς λέγεται, τούτεστιν ἐν ἄλλῳ ἔχει τὸ
 εἶναι. ὥστε κυριώτερον ἂν τὴν οὐσίαν λέγοιεν τὸ ὄν. εἴτα τοῦτο εἰπὼν
 τρέπεται εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι ἀδύνατον τὸ συμβεβηκὸς αὐτοὺς ὑποτίθεσθαι.
 εἰ γὰρ τοῦτο, φησὶν, εἴη τὸ ὄν, τὸ ὃ συμβεβηκε τὸ ὄν οὐκ ἔσται,
 25 συμβεβηκε δὲ τῇ οὐσίᾳ· ὥστε εἰ τὸ συμβεβηκὸς μόνον ὄν, ἡ οὐσία οὐκ ἂν
 ἔσται (ἐτέρα γὰρ ἐστὶ τοῦ ὄντος), εἰ δὲ οὐκ ὄν ἡ οὐσία, τί ὄν ἄρα οὐκ ὄν
 ἔσται (ὑπόκειται γὰρ ἡ οὐσία τῷ συμβεβηκότι, ὥστε ἔστι τι ἡ οὐσία)· ἀλλὰ

1 εἶπε K 3 δεκτικὴ Kt: δεκτικὸν (in exitu versiculi) M: δεκτικόν L συμβεβηκότων
 ἔστιν Mt τὸν τοῦ Kt: τὸ ὄν τοῦ M: τοῦτον L 4 δύνατον post οὐδαμῶς ponit K
 4. 5 ταῦτόν ὄν] ταυτόν εἶναι K 5 οὕτω συνέωρα om. K οὐδέπω L ἐώρα Ari-
 stotelis cod. E 6] (οὐ συνεῖδε φη') ὁ παρμεν ἔτι K 6 ἐπιδεχόμενα K et ante
 correct. L 8 γέγονεν ἅτινα Mt τὰς om. L 9 οὕτως] εἶναι K 7] τι om.
 et εἶναι (pro ἔστιν) K 10. 11 οὐ μόνον—ὅπερ ἐν om. K 10 post λαβεῖν e
 vulgato Aristotele addunt τοῖς λέγουσιν ἐν τὸ ὄν εἶναι (L)t οὐ (cf. Simplicii libri
 p. 121, 26) LM: μὴ t Aristoteles at cf. v. 16 13 εἴρηται p. 63, 20 sqq. 7] τι Mt:
 7] τι L: ὅτι K 8] (ante οὐσία) recte om. K 15 οὖν] γὰρ K 16 ἐκδέχε-
 σθαι Mt quod praestare videtur 17 ὡς αὐτὰ L 8] περ ὄν καὶ ὅπερ ἐν· ὅπερ ὄν,
 scripsi: ὅπερ ὄν καὶ ὅπερ ἐν L: ὅπερ ὄν K: ὅπερ ἐν Mt 18 τὸ κυρίως ὄν—τούτεστι
 servavit K: om. L Mt 21. 22 τὸ εἶναι ἔχει Mt 22 λέγοιεν τὴν οὐσίαν K
 26 ἔστι] εἶναι K 27 ὥστε ἔστι L Mt: ὥστε εἶναι K: ὥστε ἔσται t 7] (post τι)
 om. Mt

τὸ συμβεβηκὸς μόνον ὄν, ὥστε ἡ οὐσία οὐκ ὄν· τὸ αὐτὸ ἄρα καὶ ὄν καὶ ἡ οὐσία οὐκ ὄν, ὅπερ ἀδύνατον.

p. 186^b1 Οὐ δὲ ἔσται ἄλλω ὑπάρχον τὸ ὅπερ ὄν.

Εἰ ἀδύνατον, φησί, τὸ αὐτὸ ἅμα ὄν καὶ μὴ ὄν εἶναι, τοῦτο δὲ συμ-
βέβηκεν ἐκ τοῦ ὑποθέσθαι ἡμᾶς τὸ ὄν συμβεβηκὸς εἶναι. ἀδύνατον ἄρα
ἄλλω συμβεβηκέναι τὸ ὄν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται, φησὶν, ὄν εἶναι τὸ συμβε-
βηκός, εἰ μὴ πολλὰ σημαίνει τὸ ὄν, ὥστε καὶ τὴν οὐσίαν ὄν τι εἶναι
καὶ τὸ συμβεβηκός· εἰ γὰρ ἓν τι σημαίνει τὸ ὄν, συμβήσεται τὰ εἰρημενα
ἄτοπα· ἀλλὰ μὴν ὑπόκειται ἐν τὸ ὄν σημαίνειν, ἀδύνατον ἄρα τὸ ὄν συμ-
βεβηκὸς εἶναι.

p. 186^b4 Εἰ οὖν τὸ ὅπερ ὄν μηθενὶ συμβέβηκεν ἀλλὰ ἐκείνῳ τι
μᾶλλον τὸ ὅπερ ὄν σημαίνει τὸ ὄν ἢ μὴ ὄν;

Δεῖξας ὅτι ἀδύνατον τὸ ὄν συμβεβηκὸς αὐτοὺς ὑποτίθεσθαι, ἀνατρέχει
ἐπὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐδὲ οὐσίαν μίαν αὐτὸ δυνατόν εἶναι. διχῶς δὲ
στικτέον, ἢ οὕτως· εἰ οὖν τὸ ὅπερ ὄν μηθενὶ συμβέβηκεν, ἀλλὰ
μᾶλλον ἐκείνῳ ἑτερόν τι συμβέβηκεν, εἴτα ὥδε ὑποστήξαντας ἐπαγαγεῖν·
τὸ ὅπερ ὄν σημαίνει τὸ ὄν ἢ μὴ ὄν; ἢ μᾶλλον εἰς τὸ ἀλλ' ἐκείνῳ
στικτέον, εἴτα ἐφεξῆς· τί μᾶλλον τὸ ὅπερ ὄν καὶ τὰ ἐξῆς. ὁ δὲ νοῦς·
εἰ οὖν ἀδύνατον τὸ ὅπερ ὄν συμβεβηκέναι τινί, ἀλλ' ἐκείνῳ (τουτέστι τῷ ὅπερ ὄν
ὄντι) συμβέβηκεν ἑτερόν τι, τουτέστι τῇ οὐσίᾳ τὸ συμβεβηκός, τί μᾶλλον τὸ
ὅπερ ὄν (τουτέστιν ἡ οὐσία) τὸ ὄν ἢ τὸ μὴ ὄν σημαίνει; τουτέστιν οὐδὲν
μᾶλλον ἔσται ὄν ἢ οὐκ ὄν ἢ οὐσία. πῶς δὲ τοῦτο συμβαίνει ἐπήγαγεν·
εἰ γὰρ ἔσται τὸ ὅπερ ὄν τὸ αὐτὸ καὶ λευκόν, τὸ λευκῷ δὲ εἶναι
μὴ ἔστιν ὅπερ ὄν (οὐδὲ γὰρ συμβεβηκέναι αὐτῷ οἷόν τε τὸ ὄν·
οὐδὲν γὰρ ὄν ἢ οὐχ ὅπερ ὄν), οὐκ ἄρα ὄν τὸ λευκόν. ὁ δὲ λέγει·
τοῦτό ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ ὅπερ ὄν, τουτέστιν ἡ οὐσία, ἐστὶ καὶ λευκή (λέγο-
μεν γὰρ τὸν Σωκράτην λευκὸν εἶναι), τὸ δὲ λευκὸν οὐκ ἔστιν ὅπερ ὄν

3 ἄλλω LM: ἄλλως K: ἄλλο t ὑπάρχον ἢ τὸ t τὸ ὅπερ ὄν om. K 6 οὐδὲ
γὰρ K 7 τὸ ὄν σημαίνει Aristotelis libri λέγειν εἶναι Mt 11 μηθενὶ K
11. 12 -βέβηκεν—μὴ ὄν om. K ἀλλ' ἐκείνῳ t 12 ἢ τὸ μὴ ὄν t 13 ὑπο-
λαμβάνειν K 14 αὐτὸ om. Mt 15 τικτέον ante correct. L 15. 16 ἀλλὰ—
συμβέβηκεν om. L 16 εἴτα ὑποστήξαντας ὥδε (ὥδε M) Mt 17 ἢ τὸ μὴ ὄν t

ἐκείνως K 19 ὄν om. K συμβεβηκέναι] συμβέβηκε (sic) K 19. 20 ἀλλ'—
ἑτερόν τι om. K 19 τουτέστι L: om. Mt 21 ἢ] εἰ ἢ K τουτέστιν
(ante οὐδὲν) om. K 22 ὄν (post ἔσται) om. K ἢ οὐσία K: ἢ οὐσία L.Mt
23 τὸ ὅπερ ὄν post ἔσται om., post λευκόν addit ὅπερ ὄν M 23. 25 pro τὸ λευκῷ—
οὐχ ὅπερ ὄν inserit ἕως τὸ (scribe τοῦ) K cf. Diels ad Simplic. praeef. p. X sq.
23 τὸ (ante λευκῷ) L: τῷ Mt ὁ' εἶναι t 24 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ex Aristot. vulg. t
at cf. p. 70, 4 αὐτῷ om. M 26 τοῦτό LK: τοιοῦτόν Mt ἐπειδὴ περ τὸ
ὄν Mt

(μόνη γάρ ἐστιν ἡ οὐσία ὅπερ ὄν), τὸ ὅπερ ὄν ἄρα οὐχ ὅπερ ὄν. τὸ αὐτὸ **h** 6
 ἄρα καὶ ὄν καὶ οὐκ ὄν, ὅπερ ἀδύνατον. εἰ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν τὴν οὐσίαν
 λευκὴν, τὸ δὲ λευκὸν οὐκ ὄν, ἡ οὐσία ἄρα οὐκ ὄν· ὑπὸκειται δὲ καὶ ὄν.
 τὸ αὐτὸ ἄρα καὶ ὄν καὶ οὐκ ὄν. οὐδὲ γὰρ συμβεβηκέναι αὐτῷ οἶόν
 5 τε τὸ ὄν· οὐδὲν γὰρ ὄν εἰ οὐχ ὅπερ ὄν. οὐκ ἄρα ὄν τὸ λευκόν.
 τὸ λευκόν, φησίν, οὐκ ἔστιν ὄν· οὐκ ἐνδέχεται γὰρ αὐτῷ ὑπάρξει τὸ ὄν. **30**
 πᾶν γὰρ ὄν εὐθὺς καὶ ὅπερ ὄν ἐστιν, ὅπερ ὄν δὲ μόνως ἡ οὐσία, καὶ
 μόνως ἄρα ὄν ἡ οὐσία· εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἄρα ὄν τὸ λευκόν. οὐχ οὕτως
 δὲ ὡς ὅπερ τι μὴ ὄν, ἀλλ' ὅλως μὴ ὄν. ἐπειδὴ ἐδείξεν ὅτι τὸ λευκόν
 10 οὐκ ἔστιν ὄν, διότι μόνως ὄν ἡ οὐσία, ἔστι δὲ μὴ ὄν καὶ τὸ ἀπλῶς μὴ
 ὄν καὶ τὸ τι μὴ ὄν (ὥσπερ ὁ Σωκράτης τι μὴ ὄν· οὐκ ἔστι γὰρ Πλάτων
 ἢ Ἀλκιβιάδης), διὰ τοῦτο, φησί, τὸ λευκόν μὴ ὄν ἐστιν, οὐχ ὡς τι μὴ
 ὄν, ἀλλ' ὅλως μὴ ὄν, διότι καὶ τὸ μόνως ὄν, ἡ οὐσία, οὐκ ἔστι τι ὄν,
 ἀλλ' ἀπλῶς ὄν. ὥστε εἰ ἀπλῶς ὄν ἡ οὐσία καὶ μόνον ὄν, τὸ συμβεβηκὸς **35**
 15 ἄρα ἀπλῶς μὴ ὄν.

p. 186b10 Τὸ ἄρα ὅπερ ὄν οὐκ ὄν.

Τοῦτο συμπέρασμα ἐστὶ τοῦ ὅλου λόγου· εἰ γὰρ τὸ ὅπερ ὄν ἡ οὐσία
 ἐστίν, ἡ οὐσία δὲ ἐστὶ καὶ λευκόν, τὸ λευκόν δὲ οὐκ ὄν, τὸ ὅπερ ὄν ἄρα
 οὐκ ὄν. πάλιν δὲ διὰ τῶν ἐξῆς αὐτὸ τοῦτο ἐπαναλαβὼν κατεσκέυασεν·
 20 ἀληθὲς γὰρ εἰπεῖν ὅτι λευκόν. ἀληθὲς, φησί, τὸ ὅπερ ὄν εἰπεῖν ὅτι
 λευκόν· εἰ γὰρ τὸ ὅπερ ὄν ἡ οὐσία, τὴν δὲ οὐσίαν ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι λευκόν **40**
 (λέγομεν γὰρ τὸ σῶμα λευκὸν εἶναι), τὸ ὅπερ ὄν ἄρα ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι
 λευκόν. τὸ δὲ λευκόν οὐκ ὄν ἐσήμανε (μόνον γὰρ ὄν ἡ οὐσία)· ὥστε καὶ
 τὸ ὅπερ ὄν οὐκ ὄν ἔσται. ὥστ' εἰ καὶ τὸ λευκὸν σημαίνει τὸ ὅπερ
 25 ὄν, πλείω ἄρα σημαίνει τὸ ὄν. εἰ ἄτοπον, φησί, τὸ ὅπερ ὄν τὸ αὐτὸ
 καὶ μὴ ὄν εἶναι, διότι τὸ ὅπερ ὄν ἐστὶ καὶ λευκόν, τὸ δὲ λευκόν μὴ ὄν
 ἐστὶ, ψευδὸς ἄρα τὸ λευκὸν μὴ ὄν εἶναι. ὄν ἄρα τὸ λευκόν. πᾶν δὲ ὄν
 εὐθὺς καὶ ὅπερ ὄν· ὥστε καὶ τὸ λευκὸν ὅπερ ὄν. εἰ δὲ τοῦτο, ἔστι δὲ καὶ **45**
 ἡ οὐσία ὅπερ ὄν, πλείω ἄρα σημαίνει τὸ ὄν καὶ οὐχ ἔν.

1. 2 τὸ ὅπερ ὄν ἄρα οὐκ ὅπερ (sic) ὄν—καὶ οὐκ ὄν servavit K: om. LMt 3. 4 ὑπό-
 κείται—καὶ οὐκ ὄν servavit K: om. LMt 4. 5 αὐτῷ οἶόν τε L: οἶόν τε αὐτῷ
 Mt: οἶόν τε om. K 5 τὸ ὄν—ἄρα ὄν τὸ λευκόν om. K τὸ ὄν L: τὸ
 λευκόν Mt 7 ὅπερ ὄν δὲ] ὅπερ δὲ ὄν K 8 οὕτω t 9 ὡς ὅπερ KMt:
 ὡς (cf. v. 12) L: scribendum ὡς ὥσπερ ex Aristotele (at ὡς ὅπερ' cod. E ubi non raro
 littera ρ in exitu verborum apostropho notatur) τι μὴ ὄν] μὴ ὄν τι Aristot.
 cod. E ἀλλ' ὅλως μὴ ὄν om. K 11 ὁ σωκράτης τί μὴ ὄν ἐστίν Mt
 16 ὅπερ ὄν] ὅπερ ὄν (LKM)t. item p. 71, 12 17 τοῦτο τὸ K τὸ ὅλον
 ὅλου Mt 19 διὰ δὲ τῶν ἐφεξῆς αὐτὸ τοῦτο πάλιν Mt 23 ἐσή-
 मानε Kt 24. 25 ὥστ'—σημαίνει τὸ ὅπερ ὄν om. K 24 τὸ ὅπερ (post σημαί-
 νει) L: τὸ Mt: ὅπερ (om. τὸ) Aristoteles 26 τὸ (post διότι) om. K 27 ὄν (ante
 εἶναι) om. L

p. 186^b12 Οὐ τοίνυν οὐδὲ μέγεθος ἔξει τὸ ὄν, εἴπερ ὅπερ ὃν τὸ b 6⁺
ὄν· ἐκατέρω γὰρ ἔτερον τὸ εἶναι τῶν μορίων.

Εἰς ἔτερον ἐπάγει τὸν λόγον. εἰ μόνως, φησὶν, ὅπερ ὃν ἡ οὐσία, ἀνάγκη μὴδὲ μέγεθος ἔχειν τὸ ὅπερ ὃν (τὸ γὰρ μέγεθος ποσόν, τὸ δὲ 5 ποσὸν συμβεβηκός, τὸ δὲ συμβεβηκός μὴ ὄν), εἰ δὲ τὸ ὅπερ ὃν οὐχ ἔξει μέγεθος, οὐδὲ πεπερασμένον οὐδὲ ἄπειρον ἔσται. ὥστε καὶ τὰς αὐτῶν ἀναιρήσουσιν ὑποθέσεις. ἔν ὑποτιθέμενοι σημαίνειν τὸ ὄν, τὴν οὐσίαν. ἐκα- 10 τέρω γὰρ ἔτερον τὸ εἶναι τῶν μορίων τῆς οὐσίας τῆς μεμεγεθυσμένης, οἷον τοῦ σώματος μόρια καλεῖ τὴν τε οὐσίαν αὐτὴν καὶ τὸ ποσόν. 10 ταῦτα οὖν, φησὶν, εἰ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἔν καὶ ταῦτόν εἰσιν. ἀλλ' οὖν τὸ εἶναι ἕτερόν ἐστιν ἐκατέρω αὐτῶν· ἄλλος γὰρ ὁ τῆς οὐσίας λόγος καὶ ἄλλος ὁ τοῦ μεγεθους. ὥστε εἰ τὸ ὅπερ ὃν μόνον ἐστὶν ἡ οὐσία, τὸ μέγεθος ἄρα οὐκ ὄν. ὥστε οὐχ ἔξει μέγεθος ἡ οὐσία, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ καὶ ὃν καὶ οὐκ ὃν εἴη. εἰ δὲ μὴ ἔξει μέγεθος, οὔτε ἄπειρος ἔσται οὔτε πεπερασμένη· 15 ταῦτα γὰρ τοῦ ποσοῦ. |

p. 186^b14 Ὅτι δὲ διαιρεῖται τὸ ὅπερ ὃν εἰς ὅπερ ὄν τι ἄλλο καὶ b 6⁺
τῷ λόγῳ φανερόν.

Διελὼν τὸ κυρίως ἔν, λέγω δὲ τὸ τῷ ἀριθμῷ, εἷς τε τὸ συνεχὲς καὶ τῷ λόγῳ ταῦτόν, καὶ εἰπὼν ὅτι εἰ ὡς συνεχὲς ἔν εἴη τὸ ὄν, ἡ οὐσία 20 ἔσται ἡ συμβεβηκός (εἰ γὰρ σύνθετον ἐξ ἀμφοῖν, ἐναργῶς πολλὰ τὰ ὄντα). εἰτα δεῖξας ὅτι οὐδ' εἰ οὐσία μόνον εἴη, ἐπειδὴ ἡ οὐσία δεκτικὴ ἐστὶ τῶν 5 συμβεβηκόντων καὶ ἐστὶν ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι ἡ οὐσία λευκὸν ἐστὶ, τὸ δὲ λευκὸν οὐκ ὄν, καὶ ἡ οὐσία οὐκ ὄν ἐστίν, ὑπέκειτο δὲ καὶ ὃν εἶναι, τὸ αὐτὸ ἄρα καὶ ὃν ἔσται καὶ μὴ ὄν· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ὑποτιθεσθαι τὴν οὐσίαν δεκτι- 25 κὴν εἶναι τῶν συμβεβηκόντων συνήχθη τὸ ἄτοπον, εἶπε δὲ ἄν τις ὅτι μή- ποτε οὐδ' ὅλως δεῖ ὑποτιθεσθαι εἶναι τὰ συμβεβηκότα, ἀλλὰ μόνην τὴν οὐσίαν εἶναι, διὰ τοῦτο νῦν τοῦτο προτίθεται δεῖξαι ὅτι, καὶ τὸ ὃν τὴν

1 Οὐ] *ὐ (o rubrica addend.) K: om. L

1. 2 εἴπερ—μορίων om. K

2 τῷ

εἶναι L

3 ἐπάγει L: ἀπάγε (sic) K: ἀπάγει Mt

εἰ μόνως] οὐ μ/ (sic) L

4

om. K 4 ἀνάγκη δὲ μὴ δὲ L

4. 5 τὸ δὲ συμβεβηκός ποσόν (traic. M²) M

7. 8 ἐκα⁷

γὰρ εἴ⁴ (omissis τὸ εἶναι τῶν μορίων) K

8 scribendum τῶν μορίων. <τῶν μορίων> τῆς

8. 9 μεγεθυνομένης L

11 ἕτερόν] εἴ⁴ K

ἐστὶν om. K

ἐκατέρω Mt: ἐκάτε-

ρον LK

13 ἵνα μὴ τῷ αὐτῷ (om. καὶ) ὃν K

14 ἔσται] ἐστὶ K

16 lemma

om. K

εἰς ὅπερ ὃν τί ἄλλο M

18 διελόμενος K

εἷς] εἰ L

18. 19 καὶ

τὸ τῷ λόγῳ fort. recte K

20 γὰρ καὶ K

22 ἀληθὺς K

δὲ om. K

23 ante ὑπέκειτο addit ἄρα K

25 εἶναι] ἀλλὰ K

26 KM: τὸ t (ubi nihil eno-

tatum ex L) cf. ad p. 63, 25

26 οὐδ' ὅλως δεῖ LK: δεῖ ὅλως (sine οὐδ') Mt

οὐσίαν υποθέμεθα εἶναι καὶ ταύτην ἀριθμῷ μίαν καὶ μὴδ' ὅλως ὑπάρχειν **h 6**
 αὐτῇ τὰ συμβεβηκότα, καὶ οὕτως δειχθήσεται ὁρῶν ἥττον πολλὰ τὰ ὄντα **11**
 καὶ οὐχ ἓν. λέγει δὲ δυνάμει ταῦτα· πρότερον διδάσχετε ἡμᾶς περὶ τῆς οὐ-
 σίας ταύτης ἢ οὐ; εἰ μὲν οὖν οὐδὲν ἤρθε διδάσχετε. ἀλλ' ἀξιοῦτε ἡμᾶς
5 ταῖς ἀποφάνσεσιν ὑμῶν ἐπεσθαι, οὐ πεισόμεθα ὑμῖν· εἰ δὲ διδάσχετε, ἢ δι'
 ὀνόματος πάντως ἡμᾶς διδάσχετε, ἢ διὰ λόγου. εἰ μὲν οὖν δι' ὀνόματος
 ἡμᾶς διδάσχετε, οὐ πεφύκασι τὰ ὀνόματα τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων ἡμῖν
 παριστᾶν· ὁ γὰρ τὴν τοῦ ἀνθρώπου μαθεῖν θέλων φύσιν οὐδὲν πλεόν εἴσε- **15**
 ται διὰ τῆς 'ἀνθρώπου' φωνῆς. καὶ ἄλλως εἰ τὰ ὀνόματα τῶν πραγμά-
10 των ἱκανὰ ἦν εἰς παραστάσιν τῆς οὐσίας αὐτῶν, πάντες ἄνθρωποι ὁμοίως
 ἦμεν ἐπιστήμονες, ὁμοίως εἰδότες τί ὑφ' ἑκάστου τῶν ὀνομάτων σημαίνε-
 ται. εἰ δὲ διὰ λόγου, ἢ δι' ὀρισμοῦ πάντως ἢ δι' ὑπογραφῆς. καὶ καθό-
 λου πᾶσα διδασκαλία καὶ πᾶσα μάθησις κατὰ τρεῖς γίνεται τρόπους· ἢ γὰρ
 κατὰ ἀπόφασιν (ὥσπερ ὁ Πλάτων τὴν περὶ θεοῦ φησι γίνεσθαι καὶ τῆς
15 ὕλης διδασκαλίαν· ὅτι οὕτε τόδε ἐστὶν οὕτε τόδε θεός, ἀλλ' ὅτι "ὑπὲρ ταῦτα", **20**
 ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης ὅτι χεῖρων τούτων), ἢ κατὰ ἀναλογίαν (ὅ' ἐρόφω
 πάλιν ἐπὶ θεοῦ καὶ τῆς ὕλης κέχρηται, λέγων ὅτι ὃν λόγον ἔχει ὁ ἥλιος
 πρὸς τὰ ἐγκόσμια πάντα, τοῦτον ὁ θεὸς ἀπλῶς πρὸς πάντα τὰ ὄντα, καὶ
 ὃν λόγον ἔχει ὁ γαλκὸς πρὸς τὰ γαλκὰ σκεύη, τοῦτον τὸν λόγον ἡ ὕλη
20 πρὸς τὰ ἔνυλα πάντα), ἢ δι' ὀρισμῶν. πᾶς δὲ ὀρισμὸς καὶ ὑπογραφὴ ἐκ
 πλείονων ἐστὶν ὀνομάτων, ἢ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων. τὰ οὖν πλείονα ταῦτα
 ὀνόματα ἦτοι ἐν καὶ ταῦτόν σημαίνουσιν, ἢ πλείονα καὶ διάφορα· ἀλλ' εἰ μὲν **25**
 ἐν καὶ ταῦτόν σημαίνουσιν, πάλιν δι' ὀνοματός ἐστὶν ἡ διδασκαλία (τί γὰρ δια-
 φέρει διὰ τοῦ ξίφους ἢ μαχαίρας ἢ σπάθης διδάξαι τὸ ὑποκείμενον; καθ' ἑκα-
25 στον γὰρ ὄνομα τὸ αὐτὸ σημαίνουмен ὑποκείμενον), εἰ δὲ πλείονα καὶ διάφορα
 σημαίνουσιν αἱ ἐν τῷ ὀρισμῷ παραλαμβάνόμεναι φωναί, ἦτοι οὐσίας πλείους
 σημαίνουσιν ἢ συμβεβηκότα. εἰ μὲν οὖν οὐσίας πλείους σημαίνουσιν, αὐτόθεν
 πολλὰ τὰ ὄντα (πολλαὶ γὰρ οὐσείαι, αἱ δὲ οὐσείαι ὄντα εἰσίν), εἰ δὲ συμβεβηκότα,
 ἢ αὐτῇ τῇ ὄντι συμβεβηκάσιν ἢ ἑτέρῃ, καὶ ἢ χωριστά εἰσιν ἢ ἀχώριστα. **30**
30 Δείκνυσιν οὖν ὅτι οὐδεμία ὑπόθεσις ἀληθὴς εἶναι δύναται, πρὸς
 ᾧ τὴν δεῖξιν τούτων προλαμβάνει τέσσαρά τινα ἀξιώματα. ἐν μὲν ὅτι

1 μὴ ὅλως M

3 διδάσκειται et rursus in insequentibus διδάσκειται et ἀξιοῦται K

4 οὐν om. K

οὐδὲν om. L

4. 5 ἀλλ' ἀξιοῦτε — εἰ δὲ διδάσχετε om. L

5 ἐπι-

σθαι — ὑμῖν in' eras. K

εἰ δὲ διδάσκειται ante correct. K

6 ἡμᾶς] ὑμᾶς L

6. 7 ἢ διὰ λόγου — ἡμᾶς διδάσχετε om. K

7 post πεφύκασι addit δὲ K

9 ἀνθρώ-

που LK: ἄνθρωπος fort. recte M

11 fort. ἦμεν ἂν

14 Πλάτων Rep. VI,

p. 509 A. B

φησι] φύσιν K

γίνεσθαι post διδασκαλίαν traie. M

καὶ] κατὰ K

15 alterum τόδε om. L

16 χεῖρων M: χεῖρω LK cf. e1r5

19 ὁ γαλκὸς κτλ.]

cf. Tim. p. 50 A sq.

23 πάλιν δι' ὀνόματος K

ἐσται L

24 διὰ] τὰ K

μαχαίρας ἢ σπάθης recte videtur correxisse (cf. p. 20, 15 sq.) t: μάχαῖραν (μαχαίραν L) ἢ

σπάθην LK: μάχαῖρα ἢ σπα M

25 post σημαίνουмен addit ἦτοι διὰ τὸ ξίφος εἰπεῖν ἢ

πάθην (sic) K

27 οὐν om. K

αὐτό M

28 πο γὰρ αἱ οὐσείαι K

οἱ δὲ

οὐσείαι om. L

29 ἢ (ante αὐτῇ) om. K

ἐστειν K

30 ἀληθὲς primitus K

31 παραλαμβάνει K

τὸ χωριστὸν συμβεβηκὸς δύναται καὶ ἀπογίνεσθαι τοῦ ὑποκειμένου. δεύ- **h 6v**
 τερον δὲ ὅτι τῶν ἀχωρίστων συμβεβηκόντων τῶν μὲν μιᾷ τινι ὀρισμένη
 φύσει ὑπαρχόντων (ὥσπερ τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περιττὸν ἀριθμῷ, εὐθύτης
 καὶ καμπυλότης γραμμῇ), τῶν δὲ πλείοσι (τὸ γὰρ μέλαν ἐστὶν ἀχώ-
 5 ριστον τοῦ Λιθίου, ὑπάρχει δὲ καὶ κόρακι καὶ ἐβένῳ καὶ ἄλλοις
 πλείστοις), εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀχωρίστου συμβεβηκόντος τοῦ ὀρισμένη **35**
 φύσει μιᾷ ὑπαρχόντος τὸ ὑποκείμενον παραλαμβάνεται. ὅπερ καὶ ἐν τῇ ση-
 μαινόμενόν ἐστι τῶν καθ' αὐτὸ (ὥσπερ εἰς τὸν ὀρισμὸν τῆς σιμότητος ἡ
 ῥίς· λέγομεν γὰρ σιμότητα εἶναι κοίλανσιν ἐν ῥινί, καὶ ἄρτιον εἶναι ἀριθμὸν
 10 δίχα τεμνόμενον). τρίτον ὅτι εἰς μὲν τὸν τοῦ ὅλου ὀρισμὸν τὰ μέρη παρα-
 λαμβάνεται. εἰς δὲ τὸν τῶν μερῶν οὐκέτι τὸ ὅλον· οἷον ἄνθρωπον ὀρίζόμενοι
 ζῶον λογικὸν ὀν γὰρ παραλαμβάνομεν ἅτινα μέρη ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου,
 τὸ ζῶον δὲ ὀρίζόμενοι ἢ τὸ λογικὸν οὐκέτι εἰς τὸν ὀρισμὸν τούτων τινὸς **40**
 τὸν ἄνθρωπον παραλαμβάνομεν. τέταρτον ὅπερ οὖν μὲν οὐ τίθησιν, ἐφεξῆς δὲ
 15 αὐτοῦ μεμνήσεται, ὅτι οἷς ὑπάρχει τὰ μέρη, τούτοις ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ ὅλον
 ὑπάρξει, καὶ ἔμπαιιν οἷς τὸ ὅλον, καὶ τὰ μέρη. τὰ μὲν οὖν ἀξιώματα ταῦτα.

Δείκνυσιν οὖν ὅτι ἀδύνατον τὰ ἐν τῇ ὀρισμῷ παραλαμβάνόμενα
 αὐτῇ τῇ ὄντι συμβεβηκέναι οὕτως, ὥστε καὶ χωρίζεσθαι δύναται. ἔστω
 γὰρ ὡς ἐν ὑποδείγματι εἰς ἄνθρωπος τὸ ὄν· τούτου ὀρισμὸς τὸ ζῶον
 20 λογικὸν δῖπουν· εἰ οὖν τὸ ζῶον καὶ τὸ λογικὸν καὶ τὸ δῖπουν συμβεβηκόντα **45**
 εἰσὶ χωριστὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπειδὴ συμβεβηκὸς ἐστὶ χωριστὸν ὃ δύναται
 τοῦ ὑποκειμένου χωρίζεσθαι καὶ μὴ ἀεὶ εἶναι ἐν αὐτῷ, ὁ γὰρ ὅτι ἐστὶ
 ποτὲ ὁ ἄνθρωπος οὕτε ζῶον οὕτε δῖπουν οὕτε λογικόν. ὥστε οὐκ ἂν εἴη
 ὀριστικά ταῦτα τοῦ ἀνθρώπου· τὰ γὰρ ὀριστικά αὐτοῦ χαρακτηριστικά τε
 25 αὐτοῦ εἰσι καὶ ἀεὶ αὐτῷ ὑπάρχει. ἀδύνατον ἄρα χωριστὰ εἶναι τοῦ ὄντος
 συμβεβηκόντα τὰ ἐν τῇ ὀρισμῷ αὐτοῦ παραλαμβάνόμενα. καὶ ἐχρησίμευσεν
 ἡμῖν εἰς τοῦτο τὸ πρότερον λήμμα, τὸ λέγον τὰ χωριστὰ συμβεβηκόντα μὴ **50**
 ἀεὶ παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ. εἰ δὲ συμβεβηκόντα εἶεν ἀχώριστα τῷ ἀν-
 θρώπῳ τὸ ζῶον καὶ τὸ δῖπουν, ἦτοι αὐτῷ μόνῳ συμβεβηκεν (ὡς τῷ
 30 ἀριθμῷ τὸ ἄρτιον), ἢ καὶ ἄλλοις, ὡς τὸ μέλαν οὐ τῷ Λιθίῳ μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τῇ ἐβένῳ. εἰ μὲν οὖν αὐτῷ μόνῳ συμβεβηκε τὰ ἐν τῇ ὀρισμῷ τοῦ
 ὄντος παραλαμβάνόμενα, ἔδει εἰς τὸν ὀρισμὸν ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν τὸ
 ὑποκείμενον, τουτέστι τὸν ἄνθρωπον, παραλαμβάνεσθαι· ὑποκείμενος γὰρ
 αὐτοῖς ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν λέγουσαν ἀχώριστα εἶναι **h 7r**

1 καὶ om. K ἀπογ^ενέσθαι K 2 ὀρισμένη K 6 συμβεβηκέναι L
 ὀρισμένον L: ὀρισμένους compendio incerto K 7 φύσει K: φ^υ L: φ^ε M: φύσει t
 ὑπαρχόντα L καὶ om. K ἐν τι M 8 σιμότητος et 9 σιμότητα L 9 κοί-
 λανσιν K ἀριθμὸν om. addit M² 12 ἐστὶ] εἶναι K 14 ἐφεξῆς p. 186^b34 et
 Philop. p. 78,15 sqq. 15 τούτοις] τούτων compend. M 18 δύναται LKM: δύνα-
 σθαι emendat t 19 ὁ ὀρισμὸς K 20 συμβεβηκόντα] συμβεβηκόντων L 21 εἰσὶ]
 ἐστὶ K 23 fort. δῖπουν 25 εἰσὶ] ἐστὶ K 26 συμβεβηκόντος K 27 τὸ
 (ante πρότερον) om. L 28 συμβεβηκόντα— συμβεβηκόντα] συμβεβηκε— συμβεβη-
 κεν K 31 τῇ LK: τῷ Mt 33 ὑποκείμενος] ὑποκείμενον K 34 ὁ ἄνθρωπος
 αὐτοῖς L

αὐτοῦ ταῦτα τὰ συμβεβηκότα. ἀδύνατον δὲ εἰς τὸν ὅρισμὸν τοῦ ζῴου καὶ b 7^r
τοῦ δίοπου παραληφθῆναι τὸν ἄνθρωπον· οὐδέποτε γὰρ εἰς τὸν ὅρισμὸν
τοῦ μέρους τὸ ὅλον παραλαμβάνεται, μέρος δὲ τὸ ζῷον καὶ τὸ δίοπον,
ὅλον δὲ τι ὁ ἄνθρωπος. τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐναργείας ὁλόν καὶ ἐκ τούτου·
καθάπερ γὰρ ὁ ὅρισμός ὅλον τὸ πρᾶγμα σημαίνει, οὕτω δηλονότι καὶ τὰ
μέρη αὐτοῦ τὰ τοῦ πράγματος μέρη, εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται τὸ ὑποκείμενον
εἰς τὸν ὅρισμὸν αὐτῶν παραληφθῆναι, οὐδ' ἄρα ἐνδέχεται τῶν τοιούτων
συμβεβηκότων εἶναι τὰ ἐν τῷ ὅρισμῳ τοῦ ὄντος παραλαμβανόμενα. εἰ γὰρ
εἰς τὸν ἐκάστου ὅρισμὸν παραληφθῇ τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ τὰ εἰς ὅρισμὸν
10 τινος παραλαμβανόμενα μέρη εἰσὶν αὐτοῦ, ἔσται καὶ τὸ ὅλον τοῦ μέρους
μέρος, εἴ γε παραλαμβάνεται εἰς τὸν τοῦ μέρους ὅρισμόν· ἀδύνατον ἄρα
ἀχώριστα εἶναι συμβεβηκότα τοῦ ὄντος, ὥς αὐτῷ μόνῳ ὑπάρχοντα, τὰ ἐν
τῷ ὅρισμῳ αὐτοῦ παραλαμβανόμενα. τοῦτο δὲ ἐδείχθη διὰ τοῦ δευτέρου
καὶ τρίτου λήμματος, ὅτι τε ἐν τῷ ὅρισμῳ τῶν καθ' αὐτὰ συμβεβηκότων
15 τὸ ὑποκείμενον παραλαμβάνεται, καὶ ὅτι ἐν τῷ ὅρισμῳ τοῦ μέρους οὐ
παραλαμβάνεται τὸ ὅλον. διττοῦ δὲ ὄντος τοῦ καθ' αὐτό, τοῦ τε ἐν τῷ
ὅρισμῳ τὸ ὑποκείμενον παραλαμβάνοντος καὶ ὃ ἐν τῷ τοῦ ὑποκειμένου
ὅρισμῳ παραλαμβάνεται (τοιαῦτα δὲ ἔστι τὰ λογικὰ τὸ δίοπον καὶ ἀπλῶς
τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν). εἰκότως τοῦ προτέρου μόνον ἐμνήσθη· τοῦτο γὰρ
20 μόνον τῶν συμβεβηκότων ἔστι. τὸ δὲ λοιπὸν ἐπὶ οὐσιῶν λέγεται (μέρος
γὰρ ἔστι τῆς οὐσίας), καὶ ὑπόλοιτό τις τοῦτο δι' βουλόμεθα, διδῶσι διαιρετὴν
εἶναι τὴν οὐσίαν εἰς οὐσίας. ὅτι μὲν οὖν τὰ ἐν τῷ ὅρισμῳ τοῦ ὄντος
παραλαμβανόμενα οὐ συμβεβηκεν αὐτῷ οὔτε ὥς χωριστὰ οὔτε ὥς ἀχώ-
ριστα, ὁλόν ἐκ τῶν εἰρημένων. μήποτε οὖν ἄλλῃ τινὶ συμβεβηκασιν.
25 ἀλλ' εἰ τοῦτο, τῷ αὐτῷ καὶ τὸ ὅλον συμβεβηκὸς ἂν εἴη· ὃ γὰρ τὰ μέρη
ὑπάρχει, τούτῳ καὶ τὸ ὅλον, καὶ ἔμπαλιν. ἀλλ' ἀδύνατον τὸ ὃν συμβεβη-
κὸς εἶναι ἄλλῳ· ὥστε οὐδὲ ἐτέρῳ συμβεβηκέναι δυνατόν τὰ ἐν τῷ ὅρισμῳ
παραλαμβανόμενα. τοῦτο δὲ ἐδείχθη διὰ τοῦ τετάρτου λήμματος, ὅτι ὃ
τὰ μέρη ὑπάρχει, τούτῳ καὶ τὸ ὅλον. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι εἰ μὲν πάντα
30 τὰ μέρη ἐνὶ συμβεβηκότα εἴη, καλῶς ἂν καὶ τὸ ὅλον τῷ αὐτῷ συμβαίνοι.
εἰ δὲ ἄλλῳ ἄλλο μέρος, οὐκέτι (οἶον ἄλλῳ τὸ ζῷον, ἄλλῳ τὸ δίοπον· οὐ
γὰρ τὸ δίοπον εὐθὺς καὶ ἄνθρωπος), φημί οὖν ὅτι ἐπειδὴ τὸν ἄτομον λαμ-
βάνον ἄνθρωπον. δηλονότι καὶ τὸ ἰδικὸν τούτου ζῷον καὶ τὸ δίοπον παρα-
λήψομαι· εἰ δὲ τοῦτο, μερισθήσεται ὁ ὅλος ἄνθρωπος, ὥστε ὃ τὸ δίοπον

1 αὐτοῦ K: αὐτὰ LMt ταῦτα L: om. KMt

τῆς fort. recte K ἐναργείας K: ἐνᾶρ (sic) L

12 ὑπάρχον K 14 ὅτι τε K: ὅτε LMt

om. LK 19 μόνον LK: μόνου Mt

su accent. eras.) K 25 συμβεβηκεν ἂν εἴη L

ἀλλ' ἀδύνατον] ἀλλὰ δυνατόν K

28 λήμματος K 29 τούτῳ L: τούτω KMt

3 παραλαμβάνεται τὸ ὅλον L

7 ἄρα] ἄνδρα L

8 τοῦ ὄντος om. K

21 ὑπολοίτο (sic) K βουλόμεθα (sup.

26 τοῦτο K et ante correct. L

26, 27 συμβεβηκὸς] συμβεβηκῶς K: συμβεβηκεν L

post ὅτι tres litterae eras. K

30 συμβαίνει K: σημαίνει L: συμβαί M: συμβαίνει t

om. L παραλήψομαι K

33, 34 τὸ ἰδικόν—ὃ τὸ

ὑπάρξει. καὶ τὸ τοῦ ὅλου μέρος ὑπάρξει, ὃ δὲ πάντα τὰ μέρη, καὶ τὸ ὅλον. ὥστε οὐδὲ ἄλλω συμβεβηκέναι δυνατόν τὰ ἐν τῷ ὁρισμῷ παραλαμ-
 26 βανόμενα. ὅλως ἄρα συμβεβηκότα εἶναι οὐ δύνανται. εἰ δὲ οὐσαί, πολλὰ
 τὰ ὄντα καὶ οὐχ ἓν· μερίζεται γὰρ τὸ ὄν εἰς ἕτερα τῷ εἶδει ὄντα.

- 5 "Ὅτι δὲ διαιρεῖται τὸ ὅπερ ὄν εἰς ὅπερ ὄν τι ἄλλο· καὶ τῷ
 λόγῳ φανερόν. εἰπὼν προσεχῶς ὅτι "οὐ τοίνυν οὐδὲ μέγεθος ἔξει τὸ ὄν".
 εἰ γὰρ ἓν ἔστι τὸ ὄν, τοῦτο δὲ ἔστιν ἡ οὐσία. ὁηλονότι οὐχ ἔξει τι μέγεθος·
 τοῦτο γὰρ τοῦ ποσοῦ. εἰ γὰρ ἔξει, ἐπειδὴ ἕτερος ὁ τοῦ ποσοῦ λόγος καὶ
 ἕτερος ὁ τῆς οὐσίας, πλείονα ἔσονται τὰ ὄντα· εἰ γὰρ τις ὑπόθαιτο τὸ
 10 ποσὸν ὑπάρχειν μὲν τῇ οὐσίᾳ, μὴ ὄν δὲ εἶναι, εἶπετο τὸ αὐτὸ καὶ ὄν καὶ
 μὴ ὄν εἶναι. ἀνάγκη οὖν, εἴπερ ἡ οὐσία τὸ ὄν, μηδὲ μέγεθος αὐτὴν ἔχειν
 μὴδ' ὅλως ἕτερόν τι τῶν συμβεβηκότων. καὶ ἔπεται μὲν καὶ τοῦτο τῷ
 λόγῳ τὸ ἐναντιοῦσθαι αὐτοὺς ταῖς ἰδίαις ὑποθέσεσιν (οὕτω γὰρ οὕτε ἀπειρον
 ἔσται, οὕτε πεπερασμένον), πλὴν νῦν δείκνυσιν ὅτι καὶ τοῦτο αὐτοὺς λέγειν
 15 ὑποθώμεθα, αὐτὴν καθ' αὐτὴν μόνην εἶναι τὴν οὐσίαν χωρὶς συμβεβηκό-
 των, καὶ οὕτως οὐδὲν ἤττον δείκνυται πολλὰ τὰ ὄντα· διαιρεῖται γὰρ αὕτη
 ἡ οὐσία εἰς ἑτέρας οὐσίας τῷ ὁριστικῷ λόγῳ, εἰ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ αἱ
 αὐταὶ εἰσιν. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, εἰ καὶ εἰς ἔστιν αὐτῷ τοῦτο τῷ ἄνθρωπος
 εἶναι, ἀλλ' οὖν διαιρεῖται εἰς τὸ ζῷον καὶ τὸ λογικόν καὶ τὸ θνητόν, ἅτινα
 20 ἕτερα καὶ ἀλλήλων εἰσὶ κατὰ τὸν ὁριστικὸν λόγον. ἡ οὖν εἰς τὸ καὶ τῷ
 λόγῳ ὑποστικτόν, ἵνα ἡ "ὅτι δὲ ἡ οὐσία διαιρεῖται εἰς ἑτέρας οὐσίας δια-
 φερούσας ἀλλήλων τῷ λόγῳ τῷ ὁριστικῷ, εἰ καὶ μὴ τῷ ὑποκειμένῳ". ἡ
 στικτόν μετὰ τὸ εἰς ὅπερ ὄν τι ἄλλο, εἴτα ἐφεξῆς τὸ καὶ τῷ λόγῳ
 40 φανερόν ἀντὶ τοῦ καὶ τῷ λόγῳ δεῖξαι δυνατόν· ὅτι ἡ οὐσία διαιρεῖται εἰς
 25 ἑτέρας οὐσίας, ὡς δὴ τοῦτου μὲν ἐκ τῆς ἐναργείας φανεροῦ ὄντος, δείκνυ-
 μένου δὲ καὶ λόγῳ'.

p. 186^b17 Εἰ γὰρ μὴ ὅπερ ὄν τι, συμβεβηκότα ἔσται.

Εἰ γὰρ τὰ εἰς α ὁ ἄνθρωπος διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ ὁριστικοῦ λόγου μὴ
 εἰσὶν οὐσαί, ἀνάγκη συμβεβηκότα εἶναι· εἰ δὲ τοῦτο, ἀνάγκη ἢ αὐτῷ
 30 ἐκείνῳ συμβεβηκέναι ἢ ἑτέρῳ, καὶ ἢ χωριστὰ εἶναι ἢ ἀχώριστα, ἀμφοτέρω
 δὲ ἀδύνατον.

- 1 μέρος] μέρους K πάντα τὰ K: παρὰ τὰ L: τὰ Mt 2 οὐδὲ K: om. L Mt
 ἐν τῷ K: ἐν L Mt 3 ἄρα K οὐσία L 5 τῷ LK: τὸ Mt 6 εἰπὼν
 p. 186^b12 10 εἶπετο scripsi: εἶπετο K: εἶπε L Mt: fort. εἶπετο ἂν 15. 16 συμβεβη-
 κότης L 16 αὐτὴ K 18 τῷ] τὸ K 18. 19 εἶναι ἄνθρωπος L
 20 καὶ (ante ἀλλήλων) om. K τὸν] τῶν K 21 εἰς οὐσίας ἑτέρας Mt
 21. 22 διαφερούσας LK: διαιρούσας Mt 22 ἀλλήλων scripsi: ἀλλήλαις LK: ἀλλή-
 λας Mt μὴ τὸ ὑποκείμενον K 23 μετὰ τὸ om. Mt ὄν τι post ἄλλο
 ponit L εἴτα] εἰς τὰς K 25 φανεροῦ μὲν ἐκ τῆς ἐναργείας Mt 27 ὄν τι]
 ὄντα t συμβεβηκότα ἔσται om. K 27. 29 ἔσται — συμβεβηκότα om. superscr. L
 29. 30 ἀνάγκη post συμβεβηκέναι colloc. Mt 29 καὶ ἡ αὐτῷ K 31 ἀδύνατον KM:
 ἀδύνατα (L)t

p. 186^b18 Συμβεβηκός τε γὰρ λέγεται τοῦτο, ἣ δ' ἐνδέχεται **h 7^r**
ὑπάρχειν καὶ μὴ.

Τοῦτο τὸ πρῶτον ἀξιῶμα, ὅτι τὸ χωριστὸν συμβεβηκός οὐκ ἀεί, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ οὐχ ὑπάρχει. ἣ οὖν ἐν τῷ λόγῳ ὑπάρχει τὸ ὃ συμ-
5 βέβηκεν. τὸ δεύτερον ἀξιῶμα, ὅτι ἐν τῷ ὅρισμῳ τοῦ ἀχωρίστου συμ-
βεβηκός τὸ ὑποκείμενον παραλαμβάνεται, οὐ παντὸς δὲ ἀχωρίστου, ἀλλὰ **so**
τοῦ καθ' αὐτὸ ὑπάρχοντος· καθ' αὐτὸ γὰρ τῇ ῥινὶ ἢ σιμότης. οἶον τὸ
μὲν καθ' ἧσθαι ὡς χωριζόμενον. παράδειγμα τοῦ προτέρου· τῷ γὰρ
ἀνθρώπῳ ὑπάρχει τὸ καθ' ἧσθαι οὐκ ἀεί, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ποτὲ δὲ οὐ. ἐν
10 ὃς τῷ σιμῷ ὑπάρχει ὁ λόγος ὁ τῆς ῥινός. παράδειγμα τοῦ δευτέρου.

p. 186^b23 Ἐτι ὅσα ἐν τῷ ὁριστικῷ λόγῳ ἔνεστιν, ἣ ἐξ ὧν ἐστίν, **h 7^r**
ἐν τῷ λόγῳ τῷ τούτων οὐκ ἐνυπάρχει ὁ λόγος ὁ τοῦ ὅλου.

Τὸ τρίτον ἀξιῶμα, ὅτι ἐν μὲν τῷ τοῦ ὅλου ὅρισμῳ τὸ μέρος παρα-
λαμβάνεται, ἐν δὲ τῷ τοῦ μέρους οὐκέτι τὸ ὅλον. εἰπὼν δὲ ὅσα ἐν τῷ
15 ὁριστικῷ λόγῳ ἔνεστιν, προσέθηκεν ἣ ἐξ ὧν ἐστίν· ὡς γὰρ αὐτὸς
εἶπεν ἐν τῇ Ἀποδεικτικῇ, οὐ παντὸς ἔστιν ὅρισμὸν ἀποδοῦναι. οὔτε γὰρ
τῶν γενικωτάτων γενῶν, οὔτε τῶν ἀτόμων· εἰ γὰρ ὁ ὅρισμός ἐκ γενῶν ἐστί
καὶ τῶν συστατικῶν διαφορῶν, οὔτε δὲ τῶν γενικωτάτων γένος ἐστί λαβεῖν
οὔτε τῶν ἀτόμων (τὰ γὰρ γένη τῶν εἰδῶν ἐστί γένη, οὐχὶ τῶν ἀτόμων),
20 ὁκλονότι οὐδ' ἂν ὅρισμὸν τις τούτων ἀποδοίη. Σωκράτους γὰρ καὶ Πλάτωνος
καὶ Ἀλκιβιάδου οὐδὲν ἂν εἴη κοινὸν γένος οὐδὲ εἶδος, εἴπερ ἐκάστου μὲν
ἄθροισμά τι ἴδιον συμβεβηκὸς ἐστὶ χαρακτηριστικόν, τούτων δὲ τῶν
ἄθροισμάτων οὐκ ἐστί τι συνωνύμως κατηγορήσαι. ὅταν γὰρ εἴπω Σωκρά-
10 τῆς ζῳὸν ἐστίν ἢ ἀνθρώπος, οὐ τοῦ ἀθροίσματος τῶν συμβεβηκόντων ἢ
25 χαρακτηρίζει τὸν Σωκράτην κατηγορήσας τὸ ζῳον, εἰ μὴ παρὰ φύσιν (παρὰ
φύσιν γὰρ λέγεται κατηγορία ὅταν τοῦ συμβεβηκός τὴν οὐσίαν κατηγορή-
σωμεν, ὡς ὅταν εἴπω τὸ λευκὸν τοῦτο ἀνθρώπος ἐστί· κατὰ φύσιν γὰρ
κατηγορῶ, ὅταν τῆς οὐσίας τὸ συμβεβηκός κατηγορήσω), ἀλλὰ τῷ ἀνθρώπῳ

2 ἐνυπάρχειν K καὶ μὴ] om. K: καὶ μὴ ὑπάρχειν ex Aristotele t 3. 5 ἀξιῶμα—
δεύτερον om. K 3 ὅτι (om. τὸ) χωριστὸν συμβεβηκεν L 4 οὐχ om. L
ἣ om. L ὑπάρχειν L ὑπάρχει ante ἐν τῷ λόγῳ ponit t 4. 5 συμβέ-
βηκε M 5. 6 συμβέβηκε K 7 καθ' αὐτὸ—σιμότης apte transponas post δευ-
τέρου (v. 10) 11 ὅσα] οὐ M 11. 12 ἔνεστιν—ὅλου om. K 11 ἐν ἐστίν ἢ M
14 ἐν δὲ τὸ τοῦ K 15 ἔνεστιν (sic) K: ἐνεστιν M: ἐνεστι Lt 16 Ἀποδεικτικῇ]
non videtur tale quid in Posterioribus Analyticis exstare: potuit Philoponus hoc ipsum
inferre ex Metaph. II 6 p. 1045^b2 sqq. ad quem locum cf. Bonitzius οὔτε γὰρ] οὔτε
γῶν ante correct. L 19 γὰρ om. superser. L οὐχί] οὐ K 20 Σωκράτους et
in proximis οὐδὲ ἂν εἴη L 22 ἀθροίσματι K: ἀθροίσ^μ L τοῦτο et in proximis
οὐκέτι τῶν ὁνύμως κατηγορήσαι K 27 γὰρ] malim δὲ 28 ὅταν] ὡς ἂν K

τῷ μερικῷ φημι ὑπάρχειν τὸ ζῷον, καὶ ζῷον οὐ τὸ τυχόν. ἀλλὰ τὸ με- b 7^r
 ρικὸν τὸ αὐτῷ ἐκείνῳ ὑπάρχον· οὐ γὰρ ὁ δὴ ὁ Σωκράτης τὸ ζῷον ἐστὶ τὸ 15
 γενικόν, τὸ κοινῶς πάντων κατηγορούμενον. ὡσαύτως καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐ-
 τοῦ κατηγορεῖσθαι φάμεν τὸν αὐτῷ πάλιν ὑπάρχοντα. τὸν συγκαείμενον ἐκ
 5 τοῦδε τοῦ ζῷου καὶ τοῦδε τοῦ λογικοῦ. ἐπεὶ οὖν, ὡς εἶπον, οὐ πάντα
 ὅρισμῳ σημαίνεται, ἀλλ' ἐστὶν α καὶ ὑπογραφικῷ λόγῳ, διὰ τοῦτο εἶπεν ἡ
 ἐξ ὧν ἐστίν· οὕτε γὰρ τὰ ἐν τῷ ὅρισμῳ παραλαμβανόμενα εἰς τὸν ἴδιον
 ἕκαστον ἑαυτοῦ ὅρισμὸν τὸ ὅλον παραλαμβάνει (οἷον τὸ ζῷον τὸν ἄνθρωπον
 ἡ τὸν ἵππον, οὐ ἐν τῷ ὅρισμῳ παραλαμβάνεται), οὕτε τὰ τέσσαρα στοι-
 10 χεῖα, ἐξ ὧν τὸ σύνθετον σῶμα σύγκαιται, εἰς τὸν ἴδιον ἕκαστον ἑαυτοῦ 20
 ὅρισμὸν τὸ σύνθετον σῶμα παραλαμβάνει. οὕτε μὲν εἰς τὸν ὅρισμὸν τοῦ
 τῆς κλίνης ποδὸς ἡ κλίνη, οὕτε εἰς τὸν τῆς χειρὸς ὁ Σωκράτης. ἐπιτηγόρουν
 δὲ ὅτι οὐκ ἐπήγαγε τὸ τέταρτον ἀξίωμα νῦν, προσηθήσει δὲ αὐτὸ ἐφεξῆς.

p. 186^b26 Εἰ τοίνυν ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον καὶ τῷ ἄν-
 15 θρώπῳ συμβέβηκε τὸ δίπουν, ἀνάγκη χωριστὸν εἶναι αὐτό.
 ὥστε ἐνδέχεται ἂν μὴ δίπουν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἡ ἐν τῷ λόγῳ
 τῷ τοῦ δίποδος ἐνέσται ὁ τοῦ ἀνθρώπου λόγος. 25

Εἰ τὰ παρ' ἡμῶν ληφθέντα, φησὶν, ἀξιώματα οὕτως ἔχει ὥσπερ εἴρη-
 20 ται, ἐστὶ δὲ τὰ μέρη τοῦ ὅρισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου συμβεβηκότα τῷ ἀνθρώπῳ,
 ἡ χωριστά εἰσιν αὐτοῦ συμβεβηκότα καὶ ἐνδέχεται ποτε τὸν ἄνθρωπον μὴ
 εἶναι δίποδα ἡ ζῷον ἡ λογικόν, ἡ ἀχώριστα καὶ ἐν τῷ ὅρισμῳ τοῦ δίποδος
 ἡ τοῦ ζῷου ἡ τοῦ λογικοῦ τὸν ἄνθρωπον παραληψόμεθα. ἀμφοτέρω δὲ
 25 ἀδύνατα· ἀεὶ τε γὰρ δίπουν ὁ ἄνθρωπος καὶ λογικόν καὶ οὐκ ἐν τῷ ὅρισμῳ 30
 τῶν μερῶν τὰ ὅλα παραλαμβάνεται. ἀλλ' ἔμπαιιν εἰς τὸν τῶν ὅλων τὰ
 25 μέρη, τὸ δὲ ἐξῆς· ἀνάγκη χωριστὸν εἶναι αὐτό, ἡ ἐν τῷ λόγῳ τῷ
 τοῦ δίποδους ἐνέσται ὁ τοῦ ἀνθρώπου λόγος, τουτέστιν ἀνάγκη ἡ
 χωριστὸν συμβεβηκὸς εἶναι αὐτὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀχώριστον.

p. 185^b31 Εἰ δὲ ἄλλω συμβέβηκε τὸ δίπουν καὶ τὸ ζῷον, καὶ μὴ
 30 ἐστὶν ἐκάτερον ὅπερ ὅν τι, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἂν εἴη τῶν συμβε-
 βηκότων ἐτέρω.

Δείξας ὅτι ἀδύνατον τὰ μέρη τοῦ ὅρισμοῦ αὐτῷ ἐκείνῳ συμβεβηκέναι 35

1 τυχόν, ἀλλὰ τὸ om. K 3 κατηγορούμενος K 7 ἐξῶν K 8 αὐτοῦ L
 παραλαμβάνει K: παραλαμβάνεται L: λαμβάνει Mt 9 τὰ LK: om. Mt 10 αὐτοῦ L
 13 προσθήσει Mt: προσθῆ' L: προσθήσει K ἐφεξῆ (sic) K 14 τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον]
 οὕτως ἔχει M 14. 17 καὶ τῷ—λόγος om. K 17 ἐνέσται M: ἐν ἐστὶ L₁: ἐνέσται t
 18 λειφθέντα K 18. 19 εἴρηται LK: εἰρήκαμεν Mt 20 χωριστά αὐτοῦ εἰσι K 21 ἡ
 (ante λογικόν) om. K 22 παραληψόμεθα K 23 καὶ λογικόν om. Mt 24 τῶν ὅλων]
 τοῦ ὅλου L 25 ἐξῆς (sic), ἀνάγκη K: ἐξ ἀνάγκης LMt 26 ἐνέσται Mt: ἐν ἐστὶ L:
 ἵνεσται ut vid. ex ἐνέσται K 27 συμβέβηκεν K 28 Εἰ δ' t ἄλλο K 28. 30 καὶ
 μὴ—ἐτέρω om. K 31 δείξας ὅτι οὐ δύναται K

οὐδ' ὁ ὁρισμός, βούλεται δεῖξαι ὅτι οὐδὲ ἄλλω δυνατὸν αὐτὰ συμβεβηκέναι. **b 7^v**
εἰ γάρ, φησί, τὰ μέρη τοῦ ὁρισμοῦ μὴ εἰσὶν οὐσίαι (τοῦτο γὰρ σημαίνει
τὸ καὶ μὴ ἔστιν ἐκάτερον ὥπερ ὅν τι), συμβεβήκει δ' εἰ ἐν ἄλλῳ τινί,
ἐπειδὴ ὃ τὰ μέρη ὑπάρχει τούτῳ καὶ τὸ ὅλον, καὶ τὸ ὅλον ἂν εἴη συμ-
βεβηκὸς ἐτέρῳ. ὥστε ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπλῶς ἡ οὐσία τῶν συμβεβηκότων
τινὶ ἔσται, ὥπερ ἄτοπον καὶ ἀδύνατον, τὴν οὐσίαν συμβεβηκὸς εἶναι.

p. 186^b33 Ἀλλὰ τὸ ὥπερ ὅν ἔστω μηδενὶ συμβεβηκός.

40

Ἐπειδὴ εἶπε “καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔσται τῶν συμβεβηκότων ἐτέρῳ”, καὶ
εἰς τοῦτο ὡς ἄτοπον ἀπήγαγε τὸν λόγον, διὰ τοῦτο φησιν ὅτι ὑποκείσθω
10 τοῦτο ἡμῖν ὁμολογούμενον, ἐπειδὴ καὶ ὑπὸ τῆς ἐναργείας μαρτυρεῖται, ὅτι
ἡ οὐσία οὐκ ἔστι τῶν ἐτέρῳ τινὶ συμβεβηκότων, ἀλλὰ τῶν καθ' αὐτὸ
ὀφειστέων.

p. 186^b34 Καὶ καθ' οὗ ἄμφω [καὶ ἐκάτερον], καὶ τὸ ἐκ τούτων
λεγέσθω.

Ἐπειδὴ ἔλαβεν ὅτι ὃ τὰ μέρη συμβεβήκασιν ἀνάγκη καὶ τὸ ὅλον συμ- 45
βεβηκέναι μὴ προϋποθέμενος αὐτό, διὰ τοῦτο νῦν αὐτὸ τίθησι, καὶ φησιν·
καὶ τοῦτο κείσθω ἡμῖν ἀξίωμα ἐκ τῆς ἐναργείας ὁμολογούμενον, ὅτι καθ'
οὗ ἂν κατηγορηθῇ πάντα τὰ μέρη, καὶ τὸ ἐκ πάντων συγκείμενον κατηγο-
ρεῖται· εἰ γὰρ μὴ ἔστιν ἕτερον τῶν μερῶν τὸ ὅλον, ἀνάγκη πᾶσα ὃ ἂν
20 ὑπάρξῃ πάντα τὰ μέρη, τούτῳ καὶ τὸ ὅλον ὑπάρξαι. ἐὰν δὲ ἔχῃ ἡ γραφὴ
τὸ καὶ ἐκάτερον, οὕτως ἐξηγητέον· καὶ καθ' οὗ ἄμφω ἅμα τὰ μέρη
κατηγορεῖται καὶ ἐκάτερον ἰδίᾳ, κατηγορηθήσεται καὶ τὸ ὅλον τὸ ἐκ τούτων 50
συγκείμενον. ἐὰν δὲ ᾗ ἡ γραφὴ καὶ καθόλου, οὕτω νοητέον· καὶ καθο-
λικῶς λόγῳ ἄμφω ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κατηγορητέον, ἐφ' οὗ τὰ μέρη ἐπὶ τούτου
25 καὶ τὸ ὅλον, καὶ ἔμπαλιν.

1 οὗ ἔστιν ὁ K 2 μὴ om. K 3 τὸ καὶ Kt: καὶ τὸ LM συμβεβηκότα
δὲ εἰ ἐν K: scribe συμβεβηκότα δ' εἶεν 4 τοῦτο K καὶ τὸ ὅλον (altero loco)
om. superscr. M² 5 ἂν εἴη post συμβεβηκός colloc. Mt 6 τὴν οὐσίαν om. K
συμβεβηκός Mt: συμβεβήκεν LK verba τὴν οὐσίαν συμβεβηκός εἶναι malim abesse
7 ὅν LKM: ὅν τι t 8 ἔσται (L)t: ἔστω KM: ἂν εἴη Aristoteles 9 ὡς εἰς
ἄτοπον M τὸν λόγον] τὸ ὅλον K 10 τοῦτο om. K καὶ τὸ ὑπὸ L
ἐναργείας (L)t: ἐνεργείας KM 11 ἐτέρων et καθ' αὐτήν K 13 verba καὶ ἐκάτερον,
quae non agnoscit Philoponus in priore explanatione (cf. Arist. cod. E. Simplic. p. 129,19),
delevi: καὶ ἀμφοτέρων L 13. 14 τούτων λεγέσθω om. K 15 ὅτι om. L 16 μὴ
LK: καὶ μὴ Mt μὴ προϋποθέμενος] cf. p. 73,14. 77,12 17 ἐνεργείας K
19 μὴ ἔστι τῶν μερῶν τὸ ὅλον ἕτερον Mt 20 τοῦτο et ἔχει K 21 τὸ καὶ] καὶ τὸ K
22 ἰδέα K distinxī post ἰδέα cl. Simplic. p. 129,26: post ἰδέα et ante καὶ ἐκάτερον
distinguit t 23 ᾗ] ᾗ K 24 ἀμφοτέρω et τοῦτο K 25 καὶ τὸ ἔμπαλιν L

p. 186^b35 Ἐξ ἀδιαίρετων ἄρα τὸ πᾶν.

b 7

Τοῦτο διττῶς ἐξηγητέον· ἡ γὰρ ἐξ ἀδιαίρετων, τουτέστιν ἐκ σημείων (ἐπειδὴ γὰρ τὸ κυρίως ἐν, λέγω δὴ τὸ τῷ | ἀριθμῷ ἐν, τριχῶς b 8^r ἐλέγετο ἢ ὡς συνεχὲς ἢ ὡς ἀδιαίρετον ἢ ὡς τῷ λόγῳ ταυτόν, ἀνελὼν 5 ὅτι οὔτε ὡς τῷ λόγῳ ταυτόν δυνατὸν εἶναι, οὔτε ὡς συνεχὲς κατ' οὐδένα τρόπον οὔτε ὡς οὐσίας ὄντος τοῦ συνεχοῦς οὔτε ὡς συμβεβηκότος οὔτε ὡς ἐξ ἀμφοῖν συγκατεμένου, καὶ οὐσίας οὔτε δεκτικῆς τῶν συμβεβηκότων οὔτε μὴ, εἰκότως τὸν λειπόμενον εἰσάγει τρόπον. εἰ γὰρ τὸ κυρίως ἐν μῆτε ὡς συνεχὲς εἴη μῆτε ὡς τῷ λόγῳ ταυτόν, λείπεται αὐτὸ σημεῖον 5 εἶναι καὶ ἐκ σημείων· σημεῖον μὲν γὰρ τῷ μῆτε συνεχὲς εἶναι μῆτε τῷ λόγῳ ταυτόν, ἐκ σημείων δὲ τῷ τὸν ὁριστικὸν αὐτοῦ λόγον πλείονα παραλαμβάνειν ἐξ ἀνάγκης ὀνόματα σημαντικά τινων ἂ μέρη αὐτοῦ γίνεσθαι). ἡ οὖν οὕτως τὸ ἐξ ἀδιαίρετων, ἢ ἐξ ἀδιαίρετων ἀντὶ τοῦ ἐξ οὐσιῶν. ἐπεὶ γὰρ ὅδειξεν ὅτι ἀδύνατον τὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾗτοι τὸν τοῦ ὄντος λόγον 15 εἰς συμβεβηκότα διαιρεῖσθαι, ἔπεται τὸ εἰς οὐσίας εἶναι αὐτοῦ τὴν διαίρεσιν, ἐπειδὴ ἀνάγκη πάντως πολλὰ τινα σημαίνειν τὴν ὁρισμὸν· ὥστε συγχεῖται ἂν τὸ ὂν ἐξ ὄντων μόνον, τουτέστιν ἐξ οὐσιῶν μόνον. καὶ οὕτως οὖν πολλὰ 10 τὰ ὄντα, κἂν μὴ διαιρῆται ἐνεργείᾳ τὸ πᾶν. εἰ δὲ ἐξ οὐσιῶν μόνον, οὐδαμῶς μεθίξει τοῦ ποσοῦ, εἰ δὲ τοῦτο, οὔτε πεπερασμένον ἔσται οὔτε ἄπειρον. καὶ ἐπιτηδὲς οὕτως εἶπε τὸ πᾶν καὶ οὐ τὸ ὂν, πληκτικώτερον ποιῶν 20 τὸ πᾶν, ἐπειδὴ ἐκ διωρισμένων ἐστὶ ποσῶν· τὸ οὖν πᾶν, φησὶν, ὅπερ ἔφηρς ἐν εἶναι, καὶ οὕτως ἐκ πλείονων οὐσιῶν ἔσται, καὶ οὐκέτι ἐν ἂν εἴη, ἀλλὰ πολλά.

p. 187^a1 Ἐνιοι δὲ ἐνέδοσαν τοῖς λόγοις ἀμφοτέροις.

15

25 Ἐλέγξας τὸν Παρμενίδειον λόγον, νῦν φησιν ὅτι οὐχ ἡμεῖς μόνον πρὸς αὐτὸν ἀντειρήκαμεν, ἀλλὰ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, εἰ καὶ μὴ δεόντως ἐποιήσαντο τὴν ἀπάντησιν. εἴτα βουλόμενος ἐλέγξαι αὐτοὺς οὐ καλῶς ἐπιλυσασμένους τὸν Παρμενίδου λόγον, πρότερον αὐτὸν τὸν λόγον αὐτοῦ ἐκτίθεται, οὐ τοῦτον δὲ ὂν καὶ πρότερον ἐξέθετο, ἀλλὰ τὸν δεύτερον. ἔστι δὲ ὁ δεύτερος

1 ἄρα τὸ πᾶν] ἄπαν τὸ ὂν M 2 ἡ γὰρ K 5 δύνανται K 6 τρόπων compend. K ὄντως K 9. 11 λείπεται—ταυτόν om. K 10 μὲν γὰρ LM: μὲν t
12. 13 ἡ οὖν K 13 ἀντὶ τοῦ κτλ.] cf. Alexander ap. Simplic. p. 129, 8 sqq.
15 εἰς οὐσία (sic) K αὐτοῦ εἶναι Mt 16 πάντως om. Mt πολλὰ τινα LKM²:
πολλὴ τινα M: πολλὰ t συγχεῖτο] συμβαίνει K 17 μόνον (post ὄντων) KMt:
μόνων L μόνον (post οὐσιῶν) Mt: μόνων L: μόνων K οὖν] ἂν K 18 μό-
νον K: μόνων L: μόνων Mt 21 οὖν coniecit t: οὐ KM: εἰ L: ἂν ὂν? 22 ἔφηρς
ἐν L: ἔφηρς K: ἔφη M: ἔφη ἐν t 24 lemma om. K 25 παρμενίδιον et in proximi-
mis ἀντειρήκαμεν K 28 παρμενι L: τοῦ παρμενίδου K: παρμενίδειον Mt 29 δὲ
(ante ὂν) om. superser. K πρότερον p. 186^a23 cf. Philop. p. 58, 31. 62, 5

τοῦ Παρμενίδου λόγος τοιοῦτος· εἰ τὸ ὄν ἐν σημαίνει καὶ ἡ ἀντίφασις οὐ β 8^r
 συναληθεύει, ἐν ἄρα τὸ ὄν. εἰσι δὲ ἐν τῷ λόγῳ αἱ δύο ὑποθέσεις ἀντι
 μιᾶς ἐν ἡγουμένου λόγῳ παραλαμβανόμεναι· εἰ τὸ ὄν ἐν σημαίνει καὶ ἡ 21
 ἀντίφασις οὐ συναληθεύει, εἴτα ἐπόμενον· ἐν ἄρα τὸ ὄν. καὶ οὐδὲν γε θαυ-
 5 μαστόν· πολλάκις γάρ οὐ μιᾶ μόνῃ ὑποθέσει ἀκολουθεῖ τὸ ἐπόμενον, ἀλλὰ
 δύο, οἷον ἐὰν εἴπω· εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἔστι τὰ ὑπὸ γῆν δικαιοτήρια.
 οὐκ ἀναγκαιῶς ἔβηται τῷ ἡγουμένῳ τὸ ἐπόμενον· τί γάρ εἰ καὶ ἡ ψυχὴ
 ἀθάνατος εἴη, πρόνοια δὲ μὴ εἴη; ἐὰν δὲ ἀμφοτέρως τὰς ὑποθέσεις συμ- 25
 πλέξω· εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος καὶ εἰ ἔστι πρόνοια, τότε ἀναγκαιῶς ἀκολου-
 10 θήσκει ὅτι· ἔστι τὰ ὑπὸ γῆν δικαιοτήρια. ἀλλ' οὐδὲ τῇ ἐτέρᾳ μόνῃ ἔπεται·
 καὶ γὰρ πρόνοια μὲν ἦ, ἡ ψυχὴ δὲ ἀθάνατος μὴ εἴη, οὐκ ἔστι τὰ ὑπὸ
 γῆν δικαιοτήρια, τοῦ κρινομένου μὴ ὄντος. ὥσπερ οὖν ἐνταῦθα ταῖς δύο
 μὲν ὑποθέσεσιν ἀκολουθεῖ τὸ ἐπόμενον, τῇ δὲ ἐτέρᾳ μόνῃ οὐκ ἐστὶ, οὕτως
 καὶ ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ Παρμενίδου. καὶ τε γὰρ ἐν σημαίνει τὸ ὄν. συναλη-
 15 θεύει δὲ ἡ ἀντίφασις, οὐκ ἐστὶ ἔπεται τὸ ὄν ἐν εἶναι (εἰ γὰρ συναληθεύει
 ἡ ἀντίφασις, ἔστι καὶ τὸ μὴ ὄν δηλονότι· εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἐστὶ ἐν τὸ ὄν), 30
 καὶ τε πάλιν μὴ συναληθεύει μὲν ἡ ἀντίφασις, τὸ δὲ ὄν μὴ ἐν σημαίνει
 ἀλλὰ πλεόνα, ὁῦλον ὅτι οὐκ ἀκολουθήσει τὸ ἐν εἶναι τὸ ὄν. ἐὰν δὲ ἀμφο-
 τέρας συμπλέξωμεν. τὴν τε λέγουσαν τὸ ὄν ἐν σημαίνει καὶ τὴν λέγουσαν
 20 μὴ συναληθεύειν τὴν ἀντίφασιν, εὐλόγως ἀκολουθήσει ἀμφοτέραις τὸ
 ἐν εἶναι τὸ ὄν. ὁ μὲν οὖν Παρμενίδου λόγος ἐν κατασκευάζων τὸ ὄν
 τοιοῦτος.

Ζήνων δὲ ὁ τοῦτου μαθητῆς συνηγορῶν τῷ διδασκάλῳ κατασκευάζειν ὅτι
 καὶ ἐν τὸ ὄν καὶ ἀκίνητον ἐξ ἀνάγκης. ταῦτα δὲ κατασκευάζειν ἐκ τῆς ἐπ' 35
 25 ἄπειρον τῶν συνεχῶν διχοτομίας. εἰ γὰρ μὴ ἐν εἴη τὸ ὄν καὶ ἀδιαίρετον,
 ἀλλὰ διαιροῖτο εἰς πλεόνα, οὐδὲν ἔσται κυρίως ἐν (εἰ γὰρ διαιροῖτο τὸ
 συνεχές, ἐπ' ἄπειρον ἂν εἴη διαιρετόν), εἰ δὲ μηδὲν ἔστι κυρίως ἐν, οὐδὲ
 πολλά. εἴ γε τὰ πολλὰ ἐκ πολλῶν ἐνάδων σύγκειται. ἀδύνατον ἄρα εἰς
 πολλά διαιρεῖσθαι τὸ ὄν· μόνως ἄρα ἐν ἔστιν. ἡ οὕτως· εἰ μὴ τὸ ὄν ἐν
 30 εἴη, φησί, καὶ ἀδιαίρετον, οὐδὲ πολλά ἔσται· τὰ γὰρ πολλὰ ἐκ πολλῶν

1 εἰ| εἰς K 2. 4 ἐν ἄρα—συναληθεύει om. hic et v. 5 post θαυμαστόν habet αἱ
 δύο ὑποθέσεις αὐτὸ (sic) μιᾶς ἐν ἡγουμένου λόγῳ παραλαμβανόμεναι· εἰ τὸ ὄν ἐν σημαίνει· καὶ
 ἡ ἀντίφασις οὐ συναληθεύει· εἴτα ἐπόμενον· ἐν ἄρα τὸ ὄν· καὶ οὐδὲν γε θαυμαστόν K

2 εἰσι Mt: εἰ L 4. 5. 13 ἐπόμενον M 4 ἄρα τὸ ὄν ἐν traicit L 6 et 10 ὑπὸ

τὴν γῆν L 6. 10. 12 δικαιοτήρια K 8 ἀμφοτέρως K 8. 9 συμπλ.^ε L

9. 10 ἀκολουθήσει K 10 ἔπεται ante correct. M 12 δύο (cf. v. 6) LK: δυοῖ Mt

13 ὑποθέσεσιν (compend. ὑποθ.^ε M) LM: ὑποθήσεσιν K: ὑποθέσιν (sic) t 14. 15 καὶ τε

γὰρ ἐν σημαίνει (σ^η L) τὸ ὄν, συναληθεύει δὲ ἡ ἀντίφασις LK: καὶ τε γὰρ συναληθεύει ἡ
 ἀντίφασις, ἐν δὲ σημαίνει τὸ ὄν Mt 15 ἔπεται ἐν εἶναι τὸ ὄν Mt 17 συναλη-
 θεύει K μὲν om. L σημαίνει (velut v. 11 εἴη) LM: σημαίνει K: σημαίνει t

18 ὁῦλον ὅτι LK: ὁῦλον (om. ὅτι) M: ὁῦλον ὡς t 23 τῷ τὸ K 27. 28 ἔστι

et τὰ (post γε) om. K 28 ἐκ τῶν πολλῶν L

ἐνάδων. ἐκάστη οὖν ἐνὰς ἤτοι μία ἐστὶ καὶ ἀδιαίρετος, ἥ καὶ αὐτὴ εἰς **h** 8^r
πολλὰ διαιρεῖται. εἰ μὲν οὖν μία ἐστὶ καὶ ἀδιαίρετος ἐκάστη μονάς, ἐξ
ἀτόμων μεγεθῶν τὸ πᾶν ἔσται, εἰ δὲ καὶ αὐταὶ διαιροῦνται, πάλιν περὶ **41**
ἐκάστης τῶν διαιρουμένων μονάδων πευσόμεθα ταυτά· καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπει-
5 ρον. ὥστε ἀπειράκις ἄπειρον ἔσται τὸ πᾶν, εἰ πολλὰ εἴη τὰ ὄντα. εἰ δὲ
τοῦτο ἄτοπον, μόνως ἄρα ἐν τὸ ὄν, καὶ πολλὰ εἶναι τὰ ὄντα οὐχ οὖν τε·
ἐκάστην γὰρ μονάδα ἀπειράκις τεμεῖν ἀνάγκη, ὅπερ ἄτοπον. ὅτι δὲ τὸ ἐν
τοῦτο καὶ ἀκίνητόν ἐστιν, ἐκέχρητο λόγῳ τοιούτῳ. εἰ κινεῖται τι, φησί,
τῇδε τὴν πεπερασμένην γραμμὴν, ἀνάγκη πᾶσα πρὶν τὴν ὅλην κινηθῆναι, **45**
10 τὴν ἡμίσειαν κινηθῆναι, καὶ πρὶν τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης κινηθῆναι, ἀνάγκη
πρότερον τὸ τέταρτον, καὶ πρὸ τοῦ τετάρτου τὸ ὄγδοον, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπει-
ρον· τὸ γὰρ συνεχὲς ἐπ' ἄπειρόν ἐστι διαιρετόν. ἀνάγκη ἄρα, εἰ κινεῖται
τι πεπερασμένην γραμμὴν, ἄπειρά τινα κινηθῆναι μεγέθη πρότερον· εἰ δὲ
τοῦτο, πᾶσα δὲ κίνησις ἐν τινι χρόνῳ πεπερασμένη γίνεται (οὐδὲν γὰρ ἐν
15 τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ κινεῖται), ἔσται ἄρα τὰ ἄπειρα μεγέθη κινηθῆναι ἐν
πεπερασμένῳ χρόνῳ, ὅπερ ἀδύνατον· ὅλως δὲ τὸ ἄπειρον ἀδιεξέτητον. **50**

Πρὸς οὖν τοὺς λόγους τούτους, φησὶν, ἐνέδοσαν οἱ πρὸ ἡμῶν, τὸν τε τοῦ
Παρμενίδου καὶ τὸν τοῦ Ζήνωνος. ἐνδεδωκέναι δὲ αὐτοὺς φησι διὰ τὸ μαλακώ-
τερον ἐνστήναι αὐτοὺς πρὸς τοὺς λόγους· μαλακώτερον δὲ ἐνέστησαν, διότι
20 ταῖς προτάσεσι συγχωρήσαντες τῷ συμπεράσματι διεμάχοντο, λῦσαι μὲν
τοὺς λόγους οὐκ ἰσχύσαντες, πρὸς τὸ συμπέρασμα δὲ διατεινόμενοι. ὅτι
μὲν γὰρ τὸ ὄν ἐν σημαίνει καὶ ἡ ἀντίφασις οὐ συναληθεύει ἐνεδίδωσαν, τῷ
δὲ ἐπομένῳ οὐκέτι συνεχώρουν, τῷ ἐν εἶναι τὸ ὄν, τοὺς | μὲν λόγους οὐκ **b** 8^v
ἀναλύνοντες, ἀντικατασκευάζοντες δὲ καὶ εἰς ἑτέραν ἀπορίαν ἄγοντες τὸν
25 λόγον. ταῦτα δὲ φασιν αὐτὸν αἰνίττεσθαι εἰς Πλάτωνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος
καὶ ὁ Θεμιστιος· ὑποτιθέμενος γὰρ ὁ Πλάτων, φασὶν, ἐν τῷ Σοφιστῇ εἶναι
τὸ καθόλου μὴ ὄν, ὅπερ τὴν τοῦ ὄντος φύσιν ἐκπέφηνεν. ἀνῆρει τὸ τὰ
πάντα ἐν εἶναι λέγων οὕτως· 'εἰ τὸ ὄν πᾶν ἐν ἐστίν, οὐκ ἔσται τὸ μὴ ὄν·
ἀλλὰ μὴν ἔστι τὸ μὴ ὄν· οὐκ ἄρα τὸ ὄν πᾶν ἐν ἐστὶ'. πόθεν δὲ ὁ Πλάτων **5**
30 συγχωρῶν ἐν σημαίνειν τὸ ὄν, οὐκέτι συνεχώρει τὸ ἐν εἶναι καὶ τὰ πάντα·
διότι ᾤετο αὐτοὺς τὸ ὄν τὸ ὄντως ὄν λέγειν, λέγω δὲ τὴν ἰδέαν καὶ τὸ

1 ἤτοι] εἴτε K qui mox ἥ καὶ ἡ αὐτὴ 2 καὶ ἀδιαίρετος ἥ καὶ αὐτὴ εἰς πολλὰ διαιρεῖται
εἰ μὲν οὖν μία ἐστὶ καὶ ἀδιαίρετος ἥ καὶ αὐτὴ εἰς πολλὰ ἐκάστη M 3 μεγέθων K
δὲ om. L αὐταὶ K 4 ταυτά scripsi: τὰ αὐτά L: ταῦτα KMt 6 μόνος K
εἶναι om. K 9 τῇδε] τὴν δὲ K πρὶν K: πρὸς LM: πρὶν τοῦ M^t 11 καὶ
πρὸ—ὄγδοον om. Mt τοῦ τετάρτου] τοῦ δ' K: τοῦδε L ὄγδοον] ἡ LK
13 πεπερασμένη M 14 ἐν τινι operarum errore t πεπερασμένη K γίνεται]
K 16 fort. ὅλως γὰρ 17. 18 ἐνέδοσαν—φησι om. L 20 τῷ συμπερι-
μάχοντο K 21 ἰσχύοντες Mt 23 ἐπομένῳ ante correct. M συνεχωρῶντο
ἐν εἶναι K 25 Ἀλέξανδρος ap. Simplic. p. 134, 19 sqq. 135, 15 sqq. 26 Θεμιστιος
p. 122, 28 sqq. Σοφιστῇ p. 258 B sqq. at cf. Simplic. p. 136, 10 sqq. εἶναι om. K
27 καθόλου] καθό (in exitu versus) M 28 ἐν ἐστίν Mt: ἐνέστιν LK 29 ἐν ἐστὶ]
ἐνεστι K 30 σημαίνει K συνεχώρει] συγχωρεῖ K 31 τὸ ὄντως ὄν K: τοῦ
ὄντος ἐν L: τοῦ ὄντως M: τὸ ὄντως t εἰδέαν K

νοητόν. ὅπερ καὶ αὐτὸς καὶ μόνον ἔλεγεν εἶναι ὃν καὶ παρὰ τοῦτο πᾶν οὐκ ἔστιν ὃν καὶ ἐν εἶναι τοῦτο. ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτο ἐν εἶναι ἔλεγε καὶ μόνον ὃν, οὐκέτι τὸ παρὰ τοῦτο πᾶν μὴ εἶναι ἔλεγεν· εἶναι γὰρ καὶ τὸ μὴ ὄν. τουτέστι τὴν ἄμωρον ὕλην, ἥτις εἰ καὶ παντελῶς ἑτέρα ἐστὶ τοῦ ὄντος, ἀλλ' ὅν ἐστὶ καὶ αὐτή. συγκατεῖσθαι οὖν ἔλεγε τὸ πᾶν ἐκ τε τοῦ ὄντος, ὃ καὶ ἐν εἶναι ἐθέλου, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὅπερ τὴν ὕλην εἶναι ὑπελάμβανεν. 10 ἐνθεν τῇ προτάσει συγχωρῶν τῇ λεγούσῃ τὸ ὃν ἐν σημαίνειν, οὐκέτι συνεχώρει τῷ ἀπλῶς πᾶν ὅτιπερ ἐστὶ τοῦτο ἐν εἶναι, ὅπερ τὸ τοῦ συλλογισμοῦ συμπέρασμα ἐβούλετο. μέμφεται οὖν αὐτῷ ὁ Ἀριστοτέλης ὡς μαλακῶς πρὸς τὸν συλλογισμόν τοῦ Παρμενίδου ἀπαντήσαντι· τοῦτο δέ, διότι συγχωρήσας τὸ ὃν ἐν σημαίνειν, οὐκέτι συγχωρεῖ τὸ ὃν πᾶν ἐν εἶναι, διὰ τὸ εἰσάγειν ἑτέραν τινα φύσιν, ἣν εἰ καὶ παντελῶς ἑτέραν εἶναι λέγει τοῦ ὄντος, εἶναι μέντοι καὶ ταύτην λέγει. τοῦτο γὰρ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τῇ 15 ἀντιφάσει περιπίπτειν· συγχωρήσας γὰρ τὸ ὃν ἐν εἶναι, λέγει πάλιν ὅτι πολλὰ τὰ ὄντα διὰ τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ ὄν, ὅπερ τοῦ ὄντος παντελῶς ἐστὶν ἕτερον. τοῦτο δὲ τί διαφέρει τοῦ τὸ ὃν ἐν τε εἶναι λέγειν καὶ οὐχ' ἐν; οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦ τὸ μὲν κυρίως εἶναι λέγειν, τὸ δὲ μὴ κυρίως, ἐκφεύγει τὴν ἀντίφασιν, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον αὐτῇ περιπίπτει· διαφορὰς γὰρ τῶν ὄντων ποιῶν πλείω φανερώς ἀριθμὸν αὐτοῖς ἀποδίδωσι. διὰ τοῦτο οὖν μέμφεται 20 αὐτῷ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ φησιν ὅτι δυνατόν ἦν καὶ συγχωρήσαντα μίαν εἶναι τὴν τοῦ ὄντος φύσιν δεῖξαι ὅτι οὕτως πολλὰ τὰ ὄντα, οὐ διὰ τὸ υποθέσθαι τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν, ὅπερ καθόλου τοῦ ὄντος ἐστὶν ἕτερον (τοῦτο γὰρ, ὥσπερ εἶπον, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ ἀντιφάσει περιπεσεῖν), ἀλλὰ διὰ τοῦ υποθέσθαι τὸ τι μὴ ὄν, ὅπερ οὐχ' ἕτερόν ἐστι τοῦ ὄντος, ἀλλ' ἐν αὐτῷ 25 τῷ ὄντι τὸ εἶναι ἔχει, λέγω δὴ τὸ κατὰ τὴν ἐτερότητα μὴ ὄν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων φησὶν οὐ παρ' ἑλαττον εἶναι τοῦ ὄντος. καὶ γὰρ συνάγεται ἐκ τοῦ Παρμενίδου λόγου ἐν εἶναι τὸ ὄν, οὐκ ἀνάγκη τὸ κατ' ἀριθμὸν εἶναι συνάγεσθαι· οὐδὲ γὰρ ἔπεται τοῦτο ταῖς προτάσεσι. τὸ γὰρ ἐν σημαίνειν τὸ ὃν οὐ τῷ ἀριθμῷ ἐν ἐστὶ σημαίνειν, οὐδὲ τοῦτο συγχωρήσασθαι. ἀλλὰ 30 τῷ γένει ἐν· ὥστε καὶ τὸ συμπέρασμα τὸ τῷ γένει ἐν συνάξει. εἰ δὲ τῷ

1 καὶ (ante μόνον) om. Ml

ἔλεγεν ὃν εἶναι Ml

B τὸ παρὰ] τόπον K

4 ἐτέρα (sic) ἐστὶ K: ἐτέρα ἐστὶ M: ἕτερα ἐστὶ (nihil enot. ex L) t 5 αὕτη Ml

5. 6 συγκατεῖσθαι—ὑπελάμβανεν ad verbum fere ex Themist. p. 123,6

7 ἐνθεν]

ἐν K σημαίνειν] εἶναι συμβαίνειν L

8 τῷ] τὸ K

9 συμπέρασμα] συμπαρα-

λαβεῖν (corruptum ex συμπέρασμα λαβεῖν quod verum esse potest) K

10 σύλλο-

γον K τοῦ] τὸν Ml

ἀπαντήσαντι LK: ἀπαντη M: ἀπαντήσαντα t

11 ἐν

(post πᾶν) om. K

15 τὸ (ante μὴ) om. L

τοῦ ὄντως K

16 τοῦτο δὲ κατ.]

ex Themist. p. 123,12

τοῦ τὸ] τοῦτο K

τε] τι L

17 διὰ τοῦτο τὸ

μὲν K

18 εἰ καὶ μὴ K

περιπίπτει K

διαφορὰν Themistius

19 πλείω LKM: πλείους t

δίδωσι Ml

21 τὴν ὄντως φύσιν δεῖξαι ὅτι καὶ οὕτω K

ex quo καὶ recipiendum videtur

διὰ] δὲ K

fort. οὐ διὰ τοῦ

23 ἐστὶν ἢ

ἀντιφάσις K

24 αὐτῷ K

26 Πλάτων Soph. p. 258A sq.

29 οὕτω fort.

recte corr. L cf. ad p. 84,8

29. 30 ἀλλὰ τῷ γένει ἦν (sic) K

30 δὲ τῷ] δὲ

τὸ Ml

γίνειν ἐν τῷ ὄν, οἷον εἰ τύχοι ζῶον ἢ οὐσία, ἐστὶν ἐν τούτῳ δηλονότι καὶ **b** 8^v
 τὸ μὴ ὄν, οὐ τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν, ἀλλὰ τὸ τι μὴ ὄν, ὅπερ καὶ τι ὄν ἐστίν.
 ὁ γὰρ ἀνθρωπος ὄν καὶ μὴ ὄν ἐστίν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἵππος ἢ ὄνος. εἰ δὲ
 ἐστί καὶ τὸ μὴ ὄν. πολλὰ ἄρα τὸ ὄν, καὶ οὐκ ἐστὶ τοῦτο τῇ ἀντιφάσει
 5 περιπεσεῖν· οὐδὲ γὰρ ἐν λέγοντες εἶναι τὸ ὄν καὶ παρὰ τοῦτο ἕτερον μὴ **30**
 εἶναι, τὸ μὴ ὄν εἰσάγομεν τὸ ἐκπεπτωκὸς παντελῶς τοῦ ὄντος (τοῦτο γὰρ
 οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸ αὐτὸ ὄν καὶ μὴ ὄν λέγειν), ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν
 ἐτερότητα μὴ ὄν, ὅπερ καὶ ὄν ἐστίν. ὥστε τὸ αὐτὸ ἄλλως μὲν ὄν ἐστί,
 ἄλλως δὲ οὐκ ὄν, καὶ οὐ τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ ὄν καὶ μὴ ὄν· οὐ γὰρ ἡ
 10 ἀνθρωπος οὐκ ὄν, ἀλλ' ἡ οὐκ ἐστὶν ἵππος. τὸ μέντοι λέγειν ὅτι ἐστὶ τι
 ὁ παντελῶς ἕτερόν ἐστὶ τοῦ ὄντος, εἴτα τοῦτο ἐγκαταριθμεῖν τοῖς οὐσι καὶ
 λέγειν πολλὰ τὰ ὄντα, ἀντικρυς τὸ αὐτό ἐστὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ὄν καὶ μὴ **35**
 ὄν ποιεῖν. ἄλλως τε αὐτόθεν ἔδει τῇ προτάσει ἐνστῆναι τῇ λεγούσῃ τὸ
 ὄν ἐν σημαίνειν, καὶ διελεῖν τὸ ἐν ποσαχῶς λέγεται, ὅτι ἡ ὀνόματι ἢ
 15 πράγματι· καὶ εἰ πράγματι, ἢ γένει ἢ εἴδει ἢ ἀριθμῷ· καὶ εἰ τῷ ἀριθμῷ,
 ἢ ὡς συνεχὲς ἢ ὡς ἀδιαίρετον ἢ ὡς τῷ λόγῳ ταυτόν· καὶ δεῖξαι ὅτι
 κατ' οὐδεμίαν ὑπόθεσιν ἔρρωται ὁ τοῦ Παρμενίδου λόγος, ὥσπερ αὐτὸς
 ἐποίησε.

Πρὸς μὲν οὖν τοὺς τοῦ Παρμενίδου λόγους οὕτως, πρὸς δὲ τὸν Ζήνω-
 20 νος τὸν Ξενοκράτην φασὶν ἀπαντῆσαι ὑποθέμενον μὴ ἐπ' ἀπειρον γίνεσθαι
 τὴν τῶν μεγεθῶν τομὴν· καταλήγειν γὰρ εἰς ἀτόμους γραμμὰς τεμνο- **40**
 μένην τὴν γραμμὴν. ἡγνόησε δὲ καὶ οὗτος ἀντιφάσει περιπεσῶν διὰ τοῦ
 δοκεῖν φεύγειν τὴν ἀντίφασιν· τὸ αὐτὸ μὲν γὰρ ἐν καὶ πολλὰ εἶναι οὐκ
 ἀδύνατον, οὐδὲ ἀντίφασις τὸ τοιοῦτον, εἰ τὸ μὲν ἢ δύναμει τὸ δὲ ἐνεργείᾳ,
 25 ταῦτόν δὲ ποιεῖν γραμμὴν τε καὶ ἀδιαίρετον, ἀντικρυς ποιεῖν ἐστὶ τὴν
 γραμμὴν οὐ γραμμὴν καὶ τὸ μέγεθος οὐ μέγεθος, εἴ γε ἐπ' ἀπειρον διαι-
 ρετόν ἐστι τὸ μέγεθος.

Ἔνιοι δὲ ἐνέδωσαν τοῖς λόγοις ἀμφοτέροις. ἀμφοτέροις
 φησὶ τοῖς τε τοῦ Παρμενίδου καὶ τοῖς τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ζήνωνος· τοῖς **45**
 30 μὲν τοῦ διδασκάλου ὁ διδασκάλος Πλάτων, τοῖς δὲ τοῦ μαθητοῦ Ζήνωνος
 ὁ μαθητὴς Πλάτωνος ὁ Ξενοκράτης.

1 ἢ] ἢ K	2 ἀλλὰ τὸ τι μὴ ὄν om. K	5 λέγονται K	6 εἰσάγομεν τὸ ἐπι-
πεπτωκὸς L
10 οὐκ ὄν L	7 τὸ κατὰ] ἢν K	9 καὶ μὴ] ὡς μὴ K	11 ἢ] ἢ K
	12 κατὰ] ἢ K	13 αὐτό M	14 διελεῖν ποσαχῶς τὸ ἐν Mt
	15 εἶδη K	19 τοῦ om. L	
	20 ξενώησε K	21 τὴν τῶν μεγεθῶν γίνεσθαι Mt	22 μεγε-
θῶν K
	23 καταλήγειν—γραμμὴν om. L	24 καταλήγειν scripsi cl. Simplic.	

p. 140, 10: compend. καταλ^υ M: καταλήσειν (si modo recte enotavi) K: καταλύσειν t
 22 ἡγνόησε K 23 τὴν ἀντίφασιν (sic) K εἶναι] εἰσιν K 24 ἢ LKM: εἴη t
 25 ταῦτόν κτλ.] ex Themist. p. 122, 26 28 ἐνέδωσαν K τοῖς λόγοις ἀμφοτέροις
 om. K 29 φησὶ τοῖς (sic) τε K τοῖς (post καὶ) om. L μαθητοῦ (ante
 αὐτοῦ) om. K 31 ὁ (ante Ξενοκράτης) om. K

p. 187^a1 Τῷ μὲν ὅτι πάντα ἔν, εἰ τὸ ὄν ἐν σημαίνει, ὅτι ἔστι b 8^v
τὸ μὴ ὄν.

Τῷ μὲν λόγῳ τοῦ Παρμενίδου, τῷ κατασκευάζοντι ὅτι πάντα ἔν ἐστιν
ἐκ τοῦ λαμβάνειν πρότασιν τὴν λέγουσαν τὸ ὄν ἐν σημαίνει, ἐνδεδώκασι,
5 ὁδὸν εὐθὺς ἐνστέῃναι τῇ προτάσει. καὶ ζητῆσαι πῶς λαμβάνουσιν ἐν ση-
μαίνειν τὸ ὄν, καὶ διελεῖν τὸ ἐν ποσαχῶς λέγεται, καὶ δεῖξαι ὅτι κατ'
οὐδὲν τῶν σημαινόμενων τοῦ ἐνὸς εὐδοεῖ αὐτοῖς ὁ λόγος. ὅπερ ἡμεῖς ἐποιή-
σαμεν. οἱ δὲ τούτῳ συγχωρήσαντες, τῷ συμπεράσματος ὅπερ ἀναγκαίως
συνήγαστο διεμάχοντο διὰ τοῦ ὑποτίθεσθαι εἶναι καὶ τὸ μὴ ὄν. εἴπομεν δὲ
10 τὴν τοῦ Πλάτωνος ἔννοιαν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ὄν υπελάμβανεν αὐτοὺς λέγειν τὸ
νοητόν, τὴν δὲ ὕλην εἶναι μὲν λέγει ὃν δὲ μὴ εἶναι, μᾶλλον δὲ καὶ τὰ αἰ-
σθητὰ πάντα, διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἶναι τὸ ὄν συνεχώρει, καὶ μὴ εἶναι | τὰ e 1^r
πάντα ἐν διὰ τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ ὄν.

p. 187^a2 Τῷ δὲ τῆς διχοτομίας, ἄτομα ποιήσαντες μεγέθη.

15 Ὅτι καὶ τῇ Ζήνωνος ἀπορίᾳ, δι' ἧς κατασκευάζει καὶ ἐν εἶναι τὸ ὄν
καὶ ἀκίνητον ἐκ τῆς ἐπ' ἄπειρον τομῆς τῶν μεγεθῶν, κακῶς ἐνέδοσαν
ψευδῶς ὑποθέμενοι μὴ εἶναι ἐπ' ἄπειρον τὰ μεγέθη διαιρετὰ. ἐνδεδώκασι
γὰρ ὅτι εἰ ἐπ' ἄπειρον τὰ μεγέθη διαιρετὰ εἴη, μήτε κίνησιν εἶναι, ὃ
μήτε εἶναι τι κυρίως ἔν, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ πολλὰ, ἐπειδὴ τὸ πλῆθος ἐκ
20 πολλῶν μονάδων. ἔνθεν ὁ Ξενοκράτης ἀνήρει τὴν ἐπ' ἄπειρον τῶν μεγε-
θῶν τομὴν. αὐτὸς γοῦν πολλαχῶς συγχωρήσας τούτῳ ἀληθεῖ ὄντι, ὅμως
ἐπελύσατο μοναχῶς τὴν ἀπορίαν ἐν οἷς καὶ τοῦτό φησιν ὅτι τῶν μεγεθῶν
ἡ τομὴ δυνάμει μὲν ἐστίν ἐπ' ἄπειρον, ἐνεργείᾳ δὲ οὐ (ἀδύνατον γὰρ
γενέσθαι ἐνεργείᾳ τὸ ἄπειρον), ὥστε καὶ ἡ κίνησις δυνάμει μὲν δι' ἀπείρων 10
25 διελεύσεται, ἐνεργείᾳ δὲ διὰ πεπερασμένων· οὐδὲ γὰρ κατὰ σημείον γίνεσθαι
ἡ κίνησις, ἀλλὰ κατὰ μέγεθος ὁρισμένον. διχοτομίαν δὲ ἐκάλεσε τὴν

1 τὰ πάντα L 1. 2 σημαίνεται (sic, om. ὅτι ἔστι τὸ μὴ ὄν) K 3 λόγος et πάν-
των K 4 τὴν πρότασιν τὴν Mt 5 εὐθὺς οὐστέῃναι K 7 εὐδοεῖ (sic) K: δοκεῖ L:
εὐδ M: εὐδοεῖ t αὐτοὺς (sic) K 8 τούτῳ t: τούτῳ M²: τοῦτῳ (sic) K: τοῦτο
LM 8. 9 distinctionem addidi ante τῷ, sustuli ante διεμάχοντο 8 ὅπερ] ὅπως K
9. 10 δὲ καὶ τὴν K 10 ἔννοιαν (om. ὅτι) K 11 λέγει (λ^ε' M) LKM: ἔλεγεν t
τὰ LK: αὐτὰ M: αὐτὰ t 12 τὸ ὄν] τὸ ἐν L 14 τῆς LKM: ἐκ τῆς t et Arist.
cod. E 15 ζήνων ὥς K κατασκευάζειν (om. καὶ) Mt 19 εἶναι τι κυρίως L:
εἶναι κυρίως (om. τι) K: εἶναι κυρίως τι Mt ἐν et μηδὲ (ante πολλὰ) scripsi: ὄν et
μήτε libri at cf. p. 80, 25 sqq. 20 ξενοκράτης K 21 τομὴν] τὸ μὴν hic et
saepe K πολλαχῶς K τούτῳ] οὐ τῷ L ἀληθεῖ M 22 μοναχῶς] πολ-
λαχῶς K φησιν] cf. c. 2 extr. et Γ 6 24 ἐνεργείᾳ γενέσθαι Mt 25 ἐλεύσε-
ται Mt διὰ πεπερασμένη K

Ζήνωνος ἐπιχειρήσιν, καὶ δῆλον διὰ τί· οὐτί τῷ αἰεὶ τὸ λεγθὲν μέγεθος εἴ
 δόξα τέμνειν, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν κατασκευήν.

p. 187^a3 Φανερόν δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἀληθές. ὡς εἰ ἐν σημαίνει τὸ
 ὄν καὶ μὴ οἶόν τε εἶναι τὴν ἀντίφασιν ἅμα, οὐκ ἔσται οὐδὲν μὴ
 5 ὄν· οὐδὲν γὰρ κωλύει μὴ ἀπλῶς εἶναι, ἀλλὰ μὴ ὄν τι εἶναι τὸ
 μὴ ὄν.

Οὐκ ἀληθῆ, φησίν, ὑπόνοεῖ ὁ Πλάτων ὅτι τῷ συλλογισμῷ τοῦ Παρ- 15
 μενίδου ἔπεται τὸ ἀντηρῆσθαι καθόλου τὸ μὴ ὄν καὶ κατὰ μηδὲνα τρόπον
 δύνασθαι εἶναι· ἔπεται μὲν γὰρ τῇ ὅλῃ τοῦ συλλογισμοῦ ἀγωγῇ τὸ ἐν
 10 εἶναι τὸ ὄν, οὐ μέντοι τὸ μηδαμῶς εἶναι τὸ μὴ ὄν. ἐπειδὴ γὰρ τὴν ὅλην
 ὁ Πλάτων μὴ ὄν ἐκάλει καὶ ἐξηρῆσθαι αὐτὴν τῆς τοῦ ὄντος φύσεως ἔλεγεν.
 εἶπετο δὲ τοῖς Παρμενίδου λόγοις τὸ μηδὲν εἶναι ὅπερ μὴ τῆς τοῦ ὄντος
 ἐστὶ φύσεως, ἐνθεν συνῆγεν, φησίν, ὁ Πλάτων ὅτι ἔπεται τῷ Παρμενιδεῖ
 λόγῳ τὸ μηδαμῶς εἶναι τὸ μὴ ὄν. τοῦτο δέ, φησίν, οὐκ ἔστιν ἀληθές· 20
 15 οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ τοῦ συλλογισμοῦ τούτου ἀληθοῦς ὄντος, λέγω δὴ
 τοῦ κατασκευάζοντος ὅτι ἐν ἔστι τὸ ὄν, εἶναι καὶ τὸ μὴ ὄν. ἀλλ' οὐ τοῦτο
 λέγω τὸ μὴ ὄν τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν, ὅπερ παντελῶς ἑτερόν ἐστι τοῦ ὄντος,
 ἀλλὰ τὸ τί μὴ ὄν, ὅπερ ἐν τῷ ὄντι ἐστί, τουτέστι τὸ κατὰ τὴν ἑτερότητα
 μὴ ὄν. τὸ οὖν οὐκ ἀληθές, ὡς εἰ ἐν σημαίνει τὸ ὄν καὶ μὴ οἶόν
 20 τε ἅμα εἶναι τὴν ἀντίφασιν, ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀληθές τὸ τῷ ὅλῳ συλλο-
 γισμῷ ἔπασθαι τὸ μὴ εἶναι μηδὲν μὴ ὄν· τὰς γὰρ προτάσεις ἀντὶ τοῦ ὅλου 25
 συλλογισμοῦ ἔθηκε. τὸ δὲ ἐξῆς οὐδὲν γὰρ κωλύει εἶναι τὸ μὴ ὄν, οὐ
 τὸ ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸ τί μὴ ὄν.

p. 187^a6 Τὸ δὲ δὴ φάναι παρ' αὐτὸ τὸ ὄν, ὡς εἰ μὴ τι ἔσται
 25 ἄλλο, ἐν πάντα ἔσεσθαι, ἄτοπον.

Ὅτι οὐκ ἀνάγκη τῷ συλλογισμῷ τῷ Παρμενίδου ἔπασθαι τὸ μὴ εἶναι
 τὸ μὴ ὄν, διὰ τούτων κατασκευάζει. τὸν οὖν δὲ σύνδεσμον ἀντὶ τοῦ γάρ

1 ζήνων ὡς K τῷ] τὸ K αἰεὶ τὸ om. Mt λιφθὲν K 3 οὐκ ἀληθές
 om. L 4 μὴ οἶονται K εἶναι τὴν ἀντίφασιν ἄλλα (sic) L: εἶναι τὴν ἀντίφασιν
 (ἀντίφασι hic et v. 20 K) KM: ἅμα τὴν ἀντίφασιν εἶναι t. locus dubius, cf. v. 20 et Aristo-
 telis libri 8 ἀντηρεῖσθαι K 8. 9 καὶ μὴ δύνασθαι κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι Mt
 9 τῇ ὅλῃ K ἀγωγῇ τοῦ συλλογισμοῦ Mt 11 ἔλεγεν L: om. KMt: probabilis εἶπε·
 propter insequens εἶπετο (εἶπετο M) excedisse conicias 12 μηδὲν LK: μὴ δὲ M: μηδὲ t

13 ἐνθεν φησὶ συνῆγεν Mt ἔπεται M παρμενιδίῳ (accent. eras. sup. vi: ὡ et
 quae sequuntur usque ad εἶναι τὸ μὴ ὄν in erasis) K 16. 17 ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγω
 τὸ μῖόν K 17 τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν] τὸ μὴ ὄν ἀπλῶς L παντελῶς ἐστὶν ἑτερον Mt
 18 ὅπερ om. L 20 ἅμα om. L ἅμα ἀληθές εἶναι M 21 ἔπασθαι] οἰεσθαι L
 μηδὲν] τὸ μηδὲν L 22 τέλειτε K οὐδὲ γάρ M 24. 25 μὴ τι—ἄτοπον
 om. K 25 ἔσται t

ἐπακούσωμεν· τὸ γὰρ λέγειν, φησίν, ὅτι εἰ μὴ εἴη ἕτερόν τι παρὰ τὸ ὄν e 1^r
 ὅπερ παντελῶς ἕτερόν ἐστι τῆς τοῦ ὄντος οὐσίας, ἥδη ἀνάγκη πάντα ἐν
 εἶναι (ὡς γὰρ τούτου ἐπομένον ἀναγκάζεται ὁ Πλάτων ὑποτίθεσθαι τὸ ἀπλῶς 31
 μὴ ὄν. ἔν' οὕτω πολλὰ δεῖξῃ τὰ ὄντα). ἄτοπόν ἐστι. τίς γὰρ μανθάνει.
 5 φησίν, αὐτὸ τὸ ὄν εἰ μὴ τὸ ὅπερ ὄν τι εἶναι; τουτέστι τίς ἀκούων
 παρ' αὐτῶν τὸ ὄν, οὐ τὸ ὅπερ ὄν νομίζει αὐτοὺς λέγειν, τουτέστι τὸ κυρίως
 ὄν, λέγω δὴ τὴν οὐσίαν; εἰ δὲ τοῦτό ἐστι τὸ ὄν, οὐδὲν καλοῦσι αὐτὸ πολλὰ 35
 εἶναι, ὥσπερ εἴπομεν. τῷ γὰρ γένει ἐν εἶναι τὸ ὄν ἀκουσόμεθα καὶ οὐ τῷ
 ἀριθμῷ, εἰ δὲ τοῦτο, δηλονότι καὶ τὸ τί μὴ ὄν ἔστιν ἐν τούτῳ· ἕκαστον
 10 γὰρ τῶν ὑπὸ τὸ γένος εἰδῶν καὶ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων οὐκ ἔστιν ὅπερ
 τὸ ἕτερον. οὐκ ἀληθὲς ἄρα τὸ νομίζειν ἔπασθαι τῷ Παρμενίδου συλλο-
 γισμῷ τὸ ἀνερῆσθαι τὸ μὴ ὄν. δύναται δὲ καὶ ἴδιον ἐπιχειρήματα εἶναι τούτου.
 ὅτι οὐδὲ ἀναγκαῖον ἦν διὰ τῆς ὑποθέσεως τοῦ μὴ ὄντος ἐλέγχει τὸν Παρ-
 μενίδου λόγον· εἰ γὰρ δυνατόν τὸ ἐν τῷ γένει καὶ οὐ τῷ ἀριθμῷ ἀκούειν. 10
 15 περιττὸν τὸ διὰ τῆς ὑποθέσεως τοῦ μὴ ὄντος δεῖκνύειν θέλειν πολλὰ εἶναι
 τὰ ὄντα, ἐξὸν αὐτόθεν δεῖξαι διὰ τῆς διαιρέσεως ὅτι πολλὰ τὰ ὄντα· τῷ
 γὰρ γένει τὸ ἐν καὶ οὐ τῷ ἀριθμῷ. κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἔκδοσιν οὐ μετα-
 ληφόμεθα τὸν δὲ εἰς τὸν γάρ· ἔστι γὰρ ἀρκητικός.

p. 187^a10 Ὅτι μὲν οὖν οὕτως ἐν εἶναι τὸ ὄν ἀδύνατον, δηλον. ὡς
 20 δ' οἱ φυσικοὶ λέγουσι, δύο τρόποι εἰσίν.

Ἐλέγξας τὴν δόξαν τὴν <τῶν> ἀμφὶ τὸν Παρμενίδην καὶ Μέλισσον, 45
 τὴν λέγουσαν ἐν εἶναι τὸ ὄν. μέτεισιν ἐπὶ τὴν τῶν φυσικῶν ἔλεγχον καὶ
 φησιν· ὅτι μὲν ὡς ἐκείνοι ἐν τὸ ὄν λέγουσιν ἀδύνατον ὑποθέσθαι, δέδωκεται,
 ὡς δὲ οἱ φυσικοὶ λέγουσιν ἐν τὸ ὄν· λέγουσι δὲ οὐ τῷ πάντα ἐν εἶναι,
 25 ἀλλὰ τῷ μίαν πάντων ἀρχὴν ὑποτίθεσθαι, μίαν δὲ ἀρχὴν ὑποτίθενται
 Ἡράκλειτος μὲν τὸ πῦρ, Ἀναξίμενης δὲ τὸν ἀέρα, Θαλῆς δὲ τὸ ὕδωρ,
 Ἀναξίμανδρος δὲ τὸ μεταξύ· τούτων δὲ διττοὶ εἰσιν οἱ τρόποι. οἱ μὲν γὰρ
 αὐτῶν μανώσκει καὶ πυκνώσκει τοῦ κατ' αὐτοὺς στοιχείου, οὕτω γενῶσι τὰ 50
 ἄλλα (οἶον Θαλῆς τὸν ἀέρα στοιχεῖον ὑποτίθεμενος, τοῦτον μανούμενον
 30 μὲν ἔλεγε ποιεῖν τὸ πῦρ, πυκνούμενον δὲ ἡρέμα ποιεῖν τὸν ἄνεμον, ἔτι δὲ
 μᾶλλον πυκνούμενον ποιεῖν τὰ νέφη, ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπὶ πλέον
 τὰ γήινα πάντα), οἱ μὲν οὖν οὕτως ἔλεγον ἐκ τοῦ ἐνός τὴν γένεσιν γίνε-

1 ἐπακούσωμεν Mt 2 ἥδη] εἶδη K 2. 3 ἐν ἔστιν K 3 ἀπλῶς] αἰ K
 5 φησίν om. Mt ubi novum indicatur lemma 9 ἕκαστον t: ἐκάστου LKM 15 θέ-
 λει K 16 αὐτόθι L 18 εἰς τὴν L γάρ (post τὸν) in ras. K ἀρεκτικός K
 19 lemma om. K 20 δὲ οἱ L 21 τὴν τῶν scripsi: τὴν LKM: τῶν t 24 τὸ
 ὄν ἐν L 25 ἀλλὰ τὸ μίαν K 26 τὸ ἀέρα 27 τούτων (sic) K 28 πυκνώ-
 σαι καὶ μανώσκει Mt αὐτοῦ et γενῶσι K 29 Θαλῆς] ὁ Θαλῆς Mt: θάλης K: ἀναξί-
 μανδρος L: ἡ ἀναξίμενης superscr. M². correctio Ἀναξίμενης (cf. Simplic. p. 149, 29 sqq.) ne
 recipiatur obstat geminus locus e 7 v 45; v. Zeller I⁴ p. 180, 6. Diels Doxograph. p. 145
 30 τὸ ἄνεμον K 30. 31 ἔτι δὲ — νέφη servavit (cf. Simplic. l. c.) K: om. L Mt
 31 δὲ om. M

σθαι. Ἀναξίμανδρος δὲ τὸ μεταξὺ πυρὸς καὶ ἀέρος ἢ ἀέρος καὶ ὕδατος e1^r
λέγων στοιχεῖον τὰ ἄλλα ἐκ τούτου ἐκκρίνεσθαι ἔλεγεν· ἐνυπάρχειν γάρ
ἐν τούτῳ ἀπείρῳ ὄντι τὰς ἐναντιότητας, εἴτα ἐκκρινόμενας ἐξ αὐτοῦ ποιεῖν
τὰ λοιπά. οἱ μὲν οὖν πυκνώσει καὶ μανώσει λέγοντες, ἀλλοιώσει τοῦ κατ'
5 αὐτοὺς στοιχείου γεννώσι τὰ ἄλλα, ὥστε συμβαίνειν αὐτοῖς τὴν γένεσιν
ἀλλοιώσιν λέγειν (οὕτω γοῦν καὶ λέγουσιν ὅτι τὸ γίνεσθαι τοιόνδε κα- 5
θίστηκεν ἀλλοιοῦσθαι), Ἀναξίμανδρος δὲ οὐκ ἀλλοιώσει τοῦ μεταξὺ
γεννᾶ τὰ ἄλλα, ἀλλ' ἐκκρίσει ἐνυπαρχόντων ἐν αὐτῷ. εἴτα θέλων σαφέ-
στερον δεῖξαι πῶς ἔλεγεν ἐκκρίσει γίνεσθαι ὁ Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ ἐνός
10 τὰ ἄλλα, μέμνηται τῶν περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Ἐμπεδοκλέα.

Ἔστι δὲ ἡ μὲν τοῦ Ἀναξαγόρου δόξα τοιαύτη. ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄντων
ὑπερίθετο ὕλικός μὲν τὰς ὁμοιομερείας (ταύτας δὲ ἀπείρους εἶναι τὴν ἀριθμὸν)
καὶ τὴν ἐναντίωσιν, πρὶν τε τὸ πᾶν γενέσθαι, πάσας ἅμα μεμῆχθαι· τὴν δὲ
νοῦν, ὃν καὶ ποιητικὸν αἷτιον ὑποτίθεται, ἀπὸ τινος χρόνου ἀρξάμενον θελήσει 10
15 μὲν διακρίναι ἀπ' ἀλλήλων πάντα, μὴ μὲν δυναθῆναι τελεῖαν ποιήσασθαι
τὴν διάκρισιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὁμοιομερεῖ διέκρινε συγκαίμενα καὶ αὐτὰ ἐκ
τῶν ὁμοιομερεῶν, τὰ μέντοι ὁμοιομερεῖ εἰλικρινῶς οὐκ ἴσχυσε διακρίναι,
ἀλλ' οὖν ἐκείθεν ἀρχὴν τῇ ἐκκρίσει ὄντα ἔσσει τοῦτο ποιεῖν. οὕτως οὖν
γίνεσθαι πάντα ἐκ πάντων τῷ πάντα ἐν ἀλλήλοις ὑπάρχειν· εἶναι γὰρ ἐν
20 τῷ ξύλῳ καὶ σάρκα καὶ ὅστων καὶ χρυσὸν καὶ πάντα ἀπλῶς. καλεῖσθαι 15
δὲ ἕκαστον ἐκ τοῦ πλεονάζοντος τοῦ ἐν αὐτῷ· ὥσπερ ἐπὶ σωροῦ πανσπερ-
μίας, εἰ ἐνυπάρχει πλεόν τῶν λοιπῶν σπερμάτων ὁ σῖτος, καλεῖται ὁ σωρὸς
ἐκείνος σῖτος ἐκ τοῦ πλεονάζοντος, οὕτως ἔνθα μὲν ἔστι πλείων ἢ σὰρξ
τῶν ἄλλων σάρκα τοῦτο καλεῖσθαι, ἔνθα δ' ὅστων ὁμοίως ὅστων. ὡσαύ-
25 τως καὶ ἐπὶ ξύλου καὶ χρυσοῦ καὶ τῶν λοιπῶν. ὥσπερ οὖν εἴ τις ἀπὸ τῆς
πανσπερμίας κρυπτομένης κριθὰς δι' ὀλιγότητα ἐξαγάγῃ καὶ ποιήσει σωρείαν
κριθῶν. οὗ γένεσιν κριθῶν οὗτος ἐποίησεν. ἀλλ' ἐκφάνει μόνον καὶ ἐκ- 20
κρισιν, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν πραγμάτων· ὅταν γὰρ ἐκ σαρκὸς
ὅστων γίνηται ἡ τι ἕτερον, οὐκ ἔστι τοῦτο γένεσις κυρίως, ἀλλ' ἐκφάνει
30 μόνον καὶ ἐκκρίσει τοῦ πρὶν κρυπτομένου. πλὴν ἐπὶ μὲν τοῦ σωροῦ τῆς
πανσπερμίας ἔστιν ἓν τι εἶδος εἰλικρινές ἐκκρίναι, οἷον κριθὰς, ἐπὶ δὲ τῶν
ὁμοιομερειῶν τοῦτο ἀδύνατον· οὐκ ἐνδέχεται γὰρ οὐδέποτε σάρκα εἰλικρινῇ
ἐκκριθῆναι ἢ λίθον ἢ χρυσὸν ἢ ἄλλο τι, ἀλλ' αἰεὶ ἐν παντὶ τῷ ἐκκρινο-

1 ἢ ἀέρος om. K

2 ἐκ τοῦ ἐκκρίνεσθαι K

3 ἐκκρινόμενας (cf. Neuhäuser, Anaxi-

mander [Bonnae 1883], p. 126 n.) L: ἐκκρινόμενα K: ἐκκρινόμενος Mt

4. 5 ἀλλοιώσει

τοῦ κατ' αὐτὸν K

6 γοῦν] γάρ K

τὸ γίνεσθαι κτλ.] cf. Aristot. p. 187^a29.Zeller 1⁴, 87δ,3

8 ἐνυπάρχοντα ἐν αὐτῷ K

9 ὁ ἀναξίμανδρος γίνεσθαι Mt

11 Ἀναξαγόρου] ἀναξαγόρα L

13 πρὶν γε K

γίνεσθαι Mt ἅμα om. K

μεμῆχθαι K

14 καὶ om. L: num ὥς?

14. 15 θελήσαμεν K

16 ὁμοιομο-

μερῇ K

18 ἀλλ' οὖν (ἀλλοῦν) K: ἀλλήλων (sublata distinctione post διακρίναι) L:

ἀλλων δ' Mt

ἀρχῇ K

21. 22 ἐπὶ τοῦ σωροῦ πανσπερμία L

23 πλείω L

26 ἐξαγάγει K

ποιήσει libri: immo ποιήσῃ

27 ἐκφάνει K

29 γένη-

ται L

32 ὁμοιομερεῶν Mt

εἰλικρινῇ L: εἰλικρινές K: εἰλικρινῶς M: εἰλικρι-

νῶς t

33 ἢ τι ἄλλο K

μένω ὁπληκίον ἂν ἤ πάντα ἔνεστι, καλεῖται δὲ ἐκ τοῦ πλεονάζοντος. ταῦτα c 1^v
οὖν τὰ μικρὰ σαρκία συναγόμενα ἢ τὰ λιθάρια ποιεῖ σάρκα ἢ λίθον ἢ τι
τοιούτων, ἡ δὲ τῶν ὁμοιομερῶν σύνθεσις ποιεῖ τὰ ἀνομοιομερῆ. 26

Οὕτω μὲν οὖν ὁ Ἀναξαγόρας. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς τέσσαρα ὑπετίθετο τὰ
5 ὑλικά αἷτια· ταῦτα δὴ τὰ πολυθρόλητα στοιχεῖα (οὗ καὶ ῥιζώματα πάντων
αὐτὰ ἐκάλει. “τέσσαρα” λέγων “τῶν πάντων ῥιζώματα”), ποιητικά δὲ αἷτια
τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν· ἀλλ’ οὐχ ἅμα, ἀλλ’ ἀνά μέρος. τῆς μὲν γὰρ φιλίας
ἐπικρατούσης συνάγεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι τὰ στοιχεῖα καὶ ποιεῖν τὸν νοητὸν 30
κόσμον, ὃν σφαῖρον ἐκάλει, ἦταν δὲ πάλιν κατὰ τινα περίοδον ἐπικρατήσῃ
10 τὸ νεῖκος, διακρίνεσθαι τὸν σφαῖρον ἐκείνον καὶ ποιεῖν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα
καὶ τοῦτον τὸν κόσμον. ἐπεὶ οὖν ἑώρα τὰ τε ἄλλα πάντα καὶ ἐκ τῶν
τεσσάρων στοιχείων γινόμενα καὶ αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων, τὰ μὲν σύνθετα σώματα
μὴν τῇ συγκρίσει τῶν στοιχείων ἔλεγε γίνεσθαι (ἀμετάβλητα γὰρ ὑπετί-
θετο), ἦταν δὲ γίνηται ἐξ ὕδατος ἄῤῥ ἢ ἐξ αἰέρος πῦρ ἢ καὶ ἔμπαλιν, οὐ
15 μεταβάλλοντος τοῦ ὕδατος ἢ τοῦ αἰέρος γίνεσθαι τὰ λοιπὰ, ἀλλ’ ἐνυπάρχειν 35
ἐν ἀλλήλοις κατ’ ἐνέργειαν τὰ στοιχεῖα. ἐπειδὴ οὖν μανωθῇ ὁ αἰῤῥ, τὸ
ἐνυπάρχον πῦρ καὶ συνεχόμενον χώραν εὐρηκὸς ἐκκρίνεσθαι, πάλιν δὲ ἦταν
πυκνωθῇ ὁ αἰῤῥ, τὰ ὑδάτια τὰ ἐνυπάρχοντα καὶ διεσπαρμένα ἐν αὐτῇ τῇ
θλίψει τῇ ἐκ τῆς πυκνώσεως ἐξακοντίζεσθαι ἐκπυρηνιζόμενα, οἷον τι
20 πάσχουσι καὶ οἱ διὰ τῶν δακτύλων ἐκθλιβόμενοι πυρῆνες· ἐνυπάρχοντες
γὰρ καὶ κεκρυμμένοι ὑπὸ τοῖς δακτύλοις, ἦταν πυκνωθῶσιν οἱ δάκτυλοι, 40
τῇ θλίψει ἐξακοντίζονται, οὐ γινόμενοι τότε, ἀλλ’ ἐκκρινόμενοι μόνον καὶ
ἐκφαινόμενοι.

“Ὅν τρόπον οὖν, φησὶν, οἱ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Ἐμπεδοκλέα ἐκ-
25 κρίσει τὴν γένεσιν γίνεσθαι λέγουσιν, οὕτω καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ
κατ’ αὐτὸν στοιχείου (ὅπερ ἐστὶ τὸ μεταξὺ πυρὸς καὶ αἰέρος ἢ αἰέρος καὶ
ὑδατος), ἀπείρου ὄντος καὶ πάντα ἐν ἑαυτῇ περιέχοντος, τὰ ἄλλα γίνε-
σθαι, μᾶλλον δὲ ἐκκρίνεσθαι· τὴν γὰρ γένεσιν οὐδὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἐκ-
κρισιν καὶ ἔκφασιν. καὶ ὁ γὰρ οὕτω ταῦτα λέγων ὁ Ἀναξίμανδρος αὐτὸς 45
30 τὰς ἑαυτοῦ θέσεις ἀνῆρει· οὐ γὰρ ἂν ἔτι εἴη μία ἡ κοινὴ τῶν πάντων
ἀρχὴ τὸ μεταξὺ, εἴ γε μὴ αὐτὸ ἐκεῖνο ὑπόκειται τοῖς γινομένοις, εἰ
μὴ τις καὶ τοὺς ἐντὸς τοῦ οἴκου πάντας ἐξ ἐνὸς στοιχείου εἶναι λέγοι

1 ἔνεστι t: ἐν ἐστι LKM 2 συναγόμενα K ἡ (ante λίθον) om. K 3 ὁμοιο-
μερειῶν L 4 ὁ (post οὖν) om. L ἐμπεδοκλῆς M 5 δὴ] malim δὲ πολυθρόλ-
λητα libri 6 τέσσαρα scripsi: θ K: α L: πρῶτα Mt at cf. Emped. v. 55 Karst. 33 St.
7 ἀλλ’ οὐκ ἅμα K γὰρ om. L 11 καὶ (ante ἐξ) videtur recte omittere K 12 γινό-
μενα Mt: γινόμενα L: om. K 13 γὰρ ταῦθ’ L 14 ἡ καὶ LK: καὶ Mt
15 μεταβάλλοντος (sic) K 17 εὐρηκὸς K 18 διεσπαρμένα LK: διεσπαρμένα Mt
19 ἐκπυρηνιζόμενα (cf. q 2 v 3. 3 v 29 sqq.) L: ἐκπυρηνιζόμενα K: ἐκπυρηνιζόμενα M: ἐκπυρῆ-
νιζόμενα t 20 πυρῆνες L: πύρηνες K: πυρρήνες M: πυρῆνες t ἐνυπάρχοντε K
25 λέγουσι γίνεσθαι K 26 κατ’ αὐτὸν] κατὸν (sic) K 27 ὄντος ἐν αὐτῷ τε πάντα
περιέχοντος L 28 γὰρ om. K 28. 29 ἡ ἐκκρισιν (sic) καὶ ἔκφασιν K 30 τὰ
ἑαυτοῦ θέσει K ἂν om. Mt εἴη ἔτι εἴη K τῶν om. L ἀπάντων et in
proximis ei γὰρ μὴ K 32 τοῦ om. K λέγοι L: λέγει KMt

τοῦ περιέχοντος οὐκ οὐ. μᾶλλον οὖν εἰς τὴν Ἀναξαγόρου δόξαν ἐκπίπτει c1^r ταῦτα λέγων.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ Ἀριστοτέλης, τρέπεται ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἀναξαγόρου δόξης, ἀλλὰ πρὶν εἰς τοὺς ἐλέγχους εἰσβαλεῖν, λέγει πῶθεν καὶ ἐκ ποίας ἐννοίας 5 κινηθεῖς ὁ Ἀναξαγόρας, οὕτως ἐδόξεας πάντα ἐν πᾶσιν εἶναι καὶ μηδὲν εἶναι εἰλικρινὲς ὅπερ ἐστὶ. φησὶν οὖν ὅτι διὰ δύο αἰτίας· μίαν μὲν τὸ νομίζειν 50 τὴν κοινὴν πάντων τῶν φυσικῶν δόξαν ἀληθεῖ εἶναι, ὅτι οὐδὲν ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος γίνεται, ἀλλὰ πάντα τὰ γινόμενα ἐκ τίνος ὄντος γίνεται. ἐχρήσατο οὖν τοιοῦτο συλλογισμόν· πάντα τὰ γινόμενα ἢ ἐξ ὄντων ἢ 10 ἐξ οὐκ ὄντων γίνεται (καὶ ὁ γὰρ ὅτι περὶ τὴν διαίρεσιν αὐτῶν γέγονεν ἢ c2^r αἰτία τῆς πλάνης, τῷ παραλιπεῖν τι μῦθον τῆς διαιρέσεως· τὸ γὰρ γινόμενον πᾶν ἢ ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος γενήσεται, ἢ ἐκ τοῦ ἀπλῶς ὄντος, ἢ ἐκ τοῦ πῇ μὲν ὄντος πῇ δὲ μὴ ὄντος. τὸ τρίτον οὖν τμήμα παραλιμ- 15 πάνων, ὅπερ καὶ ἐστὶν ἀληθές, εἰς τὴν πλάνην ταύτην ἐξέπεσεν), εἰ οὖν ἢ 15 ἐξ ὄντων μόνων ἢ ἐξ οὐκ ὄντων γίνεται τὰ γινόμενα, ἐκ μὴ ὄντων δὲ ἀδύνατον διὰ τὸ κοινὸν ἀξίωμα, ἐξ ὄντων ἄρα. ἀλλ' εἰ ἐξ ὄντων, ἢ ἐξ ὁμοει- 20 ὄντων ἢ ἐξ ἑτεροειδῶν· ἐξ ἑτεροειδῶν μὲν ἀδύνατον (ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γενῆ καὶ ἵππος ἵππον, ἄνθρωπος δὲ ἵππον οὐκέτι), εἰ δὲ ἐξ ὁμοειδῶν, ἀνάγκη πᾶσα, ὅταν ἴδωμεν ὁστοῦν ἐκ σαρκὸς γινόμενον, ἐπεὶ μὴ δυνατόν 20 τὰ ἑτεροειδῆ γενῶν ἀλλήλα, ἐνυπάρχειν ἐν τῇ σαρκὶ τὸ ὁστοῦν ὅπερ ἐξ αὐτῆς γεγενῆσθαι. οὕτω καὶ ἐπὶ πάντων. ἐπεὶ οὖν πᾶν ἐκ παντὸς γίνεται ἥτοι κατὰ πρώτην γένεσιν, ἥτοι διὰ πλείονων (ἐκ τοῦ ἄρτου γὰρ αἷμα καὶ 10 ἐξ ἐκείνου σὰρξ, εἴτα πολλάκις ἐκ σαρκὸς ὁστοῦν ἢ ἑτερόν τι· σιγημένης 10 γὰρ γένοιτο ἂν ἐξ αὐτῆς ὕδωρ ἢ πῦρ ἢ γῆ ἢ σκώληξ ἢ ἄλλο ὅτιοῦν), 25 ἀνάγκη πᾶσα πάντα ἐν πᾶσι μεμιγῆναι νομίζειν· οὐδὲ γὰρ ἐπέστησε τῷ κοινῷ ὑποκειμένῳ, διόπερ συμβαίνει πᾶν ἐκ παντὸς γίνεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο ἔπεισε τὸν Ἀναξαγόραν ταύτῃ τῇ δόξῃ συνθέσθαι, δεύτερον δὲ τὸ ὁρᾶν ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία γινόμενα· θερμὸν γὰρ ἐκ ψυχροῦ γίνεται καὶ ξηρὸν ἐξ ὑγροῦ, λευκὸν ἐκ μέλανος καὶ τὰ λοιπά. ἐπεὶ οὖν τὰ ἐναντία 30 ὁμόεστες γεννητικὰ τῶν ἐναντίων γένοιτο (φθαρτικὸν γὰρ μᾶλλον τὸ ἐναν- 15 τίον τοῦ ἐναντίου, μὴ τοί γε γεννητικόν), ἀνάγκη πᾶσα ἐν τῷ ψυχρῷ σώματι ἐνυπάρχειν θερμὰ σωματία, ὧν ἐκκρινομένων τὴν γένεσιν τοῦ θερμοῦ γί-

4 εἰσβαλεῖν (cf. p. 20, 21. 90, 4. 12 r 37) L: εἰσβαλεῖν K: ἐμβαλεῖν (cf. p. 33, 2. n 1 r 46. p 7 r 3) Mt
ἐννοίας K: αἰτίας L Mt at cf. p. 94, 18. 96, 4 7. 8 οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ, μηδαμῶς ὄντος
(ὄντως etiam L) K 8. 9 ἐκ τίνος—γινόμενα om. K 9 ἐχρήσατο κτλ.] cf. Themist.
p. 125, 17 (Simplie. p. 162, 27) 10 γίνεσθαι K αὐτῶ K 11 τῷ Mt: τὸ L K

12 γενήσεται K 13. 14 παραλιμπάνον L 14 καὶ om. K ἢ om. K
15 μόνον K γίνεσθαι τὰ γινόμενα κατ' αὐτόν K 17 ἐξ ἑτεροειδῶν altero loco om. L K
17. 18 ἄνθρωπος γὰρ—γενῆ] cf. ex. gr. Arist. Phys. B 7 p. 198 a 26 20 ἀλληλαμεινύπαρ-
χειν K 21 γεγενῆσθαι LM: γεγενῆσθαι K: γεγένηται correxit t 22 κατὰ τὴν πρῶ-
την K: nun κατὰ μίαν? 27 οὖν om. L K 28 τῷ τῷ K γίνεσθαι] γίνε-
σθαι K 30 γεννητικὰ K γένοιτο L K: γένοιτο Mt: deest ἂν 31 μὴ τοί γε L:

μή τι K Mt 32 ἐνυπάρχειν et in proximis ἐκκρινομένων K

νεσθαι. ἀνάγκη οὖν τὰς ἐναντιότητας ἅμα εἶναι ἐν τοῖς αὐτοῖς, λέγεσθαι e 2^r
 δὲ ἕκαστον ἐκ τῆς ἐπικρατούσης· θερμὸν γὰρ λέγεται, ἐν ᾧ πλείονα τὰ
 θερμὰ σώματα. ὁμοίως ψυχρὸν λευκὸν καὶ τὰ λοιπὰ. ταῦτα εἰπὼν, οὕτω
 λοιπὸν εἰς τοὺς ἐλέγχους εἰσβάλλει.

- 5 Ὡς δὲ οἱ φυσικοὶ λέγουσι, δύο τρόποι εἰσί. δεῖ προσυπακοῦσαι 20
 ὡς οἱ φυσικοὶ λέγουσιν ἐν εἶναι τὸ ὄν· κατὰ κοινὸν γὰρ τὸ ἐν εἶναι
 τὸ ὄν. ἐπισημειωτέον ὅτι ἀντιδιαστέλλει τοὺς περὶ Μέλισσον καὶ Παρ-
 μενίδην τοῖς φυσικοῖς, δηλονότι μὴ περὶ φυσικῶν πραγμάτων οἰόμενος
 ἐκείνους διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἢ θεολογεῖν ἢ περὶ ἐτέρων τινῶν διαλέγεσθαι.
 10 ἤλεγξε δὲ αὐτὸς τοὺς λόγους διὰ τὸ μὴ τινὰς ὑπολαβεῖν περὶ τῶν φυσικῶν
 ἐκείνοις εἶναι τὸν λόγον, εἰτα τῇ ἀξιολογίᾳ τῶν προσώπων εἰς ψευδεῖς
 ὑπονοίας περὶ τῶν πραγμάτων παρασυρῆναι.

p. 187^a 12 Οἱ μὲν γὰρ ἐν ποιήσαντες τὸ ὄν σῶμα τὸ ὑποκείμενον, 25
 ἢ τῶν τριῶν τι ἢ ἄλλο.

- 15 Οἱ μὲν τῶν φυσικῶν, φησὶν, ἐν ποιήσαντες τὸ ὄν, τουτέστι μίαν
 τὴν ἀρχὴν πάντων καὶ τὸ ὑποκείμενον ποιήσαντες, καὶ τοῦτο οὐκ ἀσώμα-
 τόν τι, ἀλλὰ σῶμα κατ' ἐνέργειαν, καὶ σῶμα ἢ ἐν τι τῶν τριῶν στοιχείων
 πυρὸς ἕτερος ὄντας, ἢ ἄλλο τι παρὰ ταῦτα μετὰ τούτων, οἷον ὑπετίθητο 30
 ὁ Ἀναξίμανδρος, τὰ ἄλλα σώματα γεννῶσιν ἐκ τοῦ κατ' αὐτοὺς στοιχείου
 20 πυκνομένου ἢ μακρομένου. εἰπὼν δὲ 'οἱ μὲν τῶν φυσικῶν ἐν ποιήσαντες
 τὸ ὄν πυκνότετι καὶ μακρότετι τὰ ἄλλα γεννῶσι', τὴν ἀνταπόδοσιν οὐκ εὐθὺς
 ἐπήγαγεν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνθα φησὶν· "οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐνούσας τὰς
 ἐναντιότητας ἐκκρίνουσιν". οἱ μὲν γὰρ ἐν ποιήσαντες τὸ ὄν οὐ δοκεῖ
 οἰκείως τῇ ἀνταποδοσεὶ κεχρησθαι· εἰπὼν γὰρ οἱ μὲν γὰρ ἐν ποιήσαν-
 25 τες τὸ ὄν, ἀνταποδιδόντες πρὸς τοῦτό φησιν· "οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐνούσας" 35
 καὶ τὰ ἐξῆς. ἀκόλουθον δὲ ἦν τῷ εἰπόντι οἱ μὲν γὰρ ἐν ποιήσαντες
 τὸ ὄν, ἀνταποδιδόντι εἰπεῖν 'οἱ δὲ πολλὰ ποιήσαντες'. δεῖ οὖν μικρὸν
 μεταρρυθμίσει τὴν λέξιν, ἵνα τὴν ἀκόλουθον ἀνταπόδοσιν ἴδωμεν. οὕτως
 οὖν ὑπερβιβαστέον τὴν λέξιν· ὥς δὲ οἱ φυσικοὶ λέγουσι, δύο τρόποι
 30 εἶσιν· ἐν γὰρ ποιήσαντες τὸ ὄν σῶμα τὸ ὑποκείμενον καὶ τὰ ἐξῆς,

1 αὐτοῖς] ἀνῶις (h. e. ἀνθρώποις) K

5 Ὡς δὲ—εἰσί om. K

6 οἱ σοφιστικοὶ K

6, 7 κατὰ—ὄν om. L

6 κατὰ κοινὸν corr. ex κατοινού K

γὰρ τὸ K: γάρ Mt

7 τὸ ὄν om. K

ἐπεὶ σημειωτέον K

δὲ ὅτι fort. recte Mt

ἀντιδιαστέλ-

λει L: ἀντιδιαστέλλει K: ἀντιδιαστέλλει M: διαστέλλει t

9 τινῶν om. K

10 τὸ

om. Mt ὑπολαμβάνειν K

11 ψευδὸς L

12 ὑποσυρῆναι L

13, 14 -μα

τὸ ὑποκείμενον—ἄλλο om. K

15 ποιήσαντες φησιν ἐν Mt

ὄν LK: πᾶν Mt

16 τὴν om. Mt

18 παρὰ] περὶ L

21 πυκνότετα et in proximis ante corr. μα-

κρότετα L οὐκ ponit post εὐθὺς L

23 ἐκκρίνουσιν hic et infra p. 93, 13. 17:

ἐκκρίνεσθαι (cf. p. 91, 2) Aristoteles

24 ἀνταποδώσει K

25 ἀνταποδίδου]

ἀνταποδίδωσι L

φησι ante πρὸς τοῦτο colloc. Mt

καὶ φησιν L^r

27 τὸ ὄν

om. Mt

ἀνταπόδοσιν εἰπεῖν L

28 μεταρρυθμίσει M: μερρυθμίσει K

ἀντα-

πόδωσιν K 29 ὑπερβιβαστέον τῇ λέξει K

τὰ ἄλλα γεννῶσιν, οἱ μὲν πυκνότητι καὶ μανότῃτι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐνὸς *e*2^r
ἐνούσας τὰς ἐναντιότητας ἐκκρίνεσθαι λέγουσι'. τὸ δὲ "ὥς οἱ φυσικοὶ λέ- 40
γουσιν" οὐκ ἔστι καθόλου κατὰ πάντων τῶν φυσικῶν. ὁ γὰρ ὅτι ὥς
οἱ φυσικοὶ οἱ ἐν εἶναι τὴν ὑποκειμένην ὕλην ὑποτίθενται. καὶ πρὸς τοῦτο
5 δὲ τὴν ἀνταπόδοσιν ἐπάγει λέγων "ὅσοι δὲ ἐν καὶ πολλὰ".

Ταῦτα δὲ ἐστὶν ἐναντία. εἰπὼν ὅτι μίαν μὲν ὑποτίθενται τὴν ὕλην
καὶ τὸ ὑποκείμενον, πυκνότητι δὲ καὶ μανότῃτι γεννῶσι τὰ ἄλλα. ἐπίτηδες
ἐπισημειοῦνται ὅτι ταῦτα δέ, ἡ πυκνότης καὶ ἡ μανότης, ἐναντία ἐστίν.
ἐπειδὴ χρησιμεύει αὐτῷ τοῦτο εἰς τὴν αὐτοῦ δόξαν· μέλλει γὰρ καὶ αὐτὸς
10 ἐφεξῆς τὰ ἐναντία μετὰ τῆς ὕλης ἀρχὰς ὑποτίθεσθαι. διὰ τοῦτο οὖν ἐπι- 45
σημειοῦνται ὅτι καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ φυσικοὶ, εἰ καὶ μὴ ἀκριβῶς, ὅμως περιε-
φαντάζοντο τὰς τῷ ὄντι ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰ ἐναντία· εἰ γὰρ λέγουσι
πυκνότητι καὶ μανότῃτι γεννᾶσθαι ἐκ τοῦ κατ' αὐτοὺς ὑποκειμένου τὰ ἄλλα,
πυκνότης δὲ καὶ μανότης ἐναντία ἐστίν, ἐκ τῶν ἐναντίων ἄρα τὴν γένεσιν
15 εἶναι ὑπετίθεντο.

p. 187^a16 Καθόλου δὲ ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις, ὥσπερ τὸ μέγα
φῆσι Πλάτων καὶ τὸ μικρόν.

Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι οἱ φυσικοὶ ὥς ἀρχὰς εἰδοποιούς τῆς ὕλης λαμβά- 50
νουν τὰ ἐναντία, οἷον ἐπὶ μίαν ἐναντίωσιν καθολικωτέραν ἀνάγει πάντα
20 τὰ ἐναντία περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ πάσας τὰς ἐναντιώσεις, τὴν ὑπεροχὴν
καὶ τὴν ἔλλειψιν. καὶ ἐστὶν ὅλος ὁ λόγος τοιοῦτος· οἱ ἐν ποιῶντες τὸ ὑπο-
κείμενον σῶμα πυκνότητι καὶ μανότῃτι ἐξ αὐτοῦ τὰ ἄλλα γεννῶσι, ταῦτα
δὲ ἐναντία εἰσίν· ὥστε ἐναντίας ὑποτίθενται τὰς εἰδοποιούς τῶν ὄντων
ἀρχὰς οἱ φυσικοὶ. καὶ ἵνα κοινῶς περιλάβωμεν κατὰ ποίαν ἐναντίωσιν
25 πάντες τὴν γένεσιν τῶν ὄντων ἐκ τῆς κατ' αὐτοὺς ὕλης ἔλεγον γίνεσθαι, *e*2^v
φαιμέν ταύτην εἶναι τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν· κοινωτέρα γὰρ αὕτη
τῶν ἐναντίων ἢ ἀντίσεις καὶ ἐν ἑαυτῇ τὰς ἄλλας περιέχουσα. τοιαῦτα
γούν εἰσι καὶ αἱ Πλάτωνος ἀρχαὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, ὧν τὸ μὲν ἐστὶν
ὑπεροχὴ τὸ μέγα, τὸ δὲ ἔλλειψις τὸ μικρόν, εἰ καὶ διαφύρως ὑπετίθεντο
30 τὸ ἐν καὶ τὰ ἐναντία ὅ τε Πλάτων καὶ οἱ ἄλλοι, ὥς ἐφεξῆς ἐρεῖ. ὑπερο- 5
χὴν δὲ καὶ ἔλλειψιν φησι τὰ ἐναντία ἢ κατὰ τὸ χρεῖττον καὶ χεῖρον τῶν
ἐναντίων (ἐρεῖ γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς ὅτι τὸ μὲν χεῖρον τῶν ἐναντίων στε-
ρήσει ἀναλογεῖ, τὸ δὲ χρεῖττον εἶδει· καὶ ἐνταῦθα οὖν τὸ μὲν χεῖρον, οἷον

4 τιθέμενοι K 5 ἐπάγοι K ὅσοι uno ductu M: ὅτι (quod et Brandisio fraudi fuit
Scholl. p. 334b47) t 7 πυκνότητα et μανότητα ante corr. L 8 ταῦτα δὴ ἡ L
9 αὐτῷ αὐτὸ K αὐτοῦ libri 10 ἐφεξῆς] cf. A 7 p. 191^a12 sqq. 13 γενᾶσθαι K
15 ὑπετίθεντο K 16 δ' ὑπεροχὴ t 16. 17 ἔλλειψις—μικρόν om. K 17 φησὶ
γ' ὁ πλάτων t 21 ὁ λόγος ὅλος L 23 ὄντων] λόγων ante corr. L 24 παρα-
λάβωμεν K 25 γένεσιν (sic) K 26 ταύτην τὴν ὑπεροχὴν εἶναι Mt 27 τοιαῦτα K
28 γούν L.K: οὖν Mt 32 ἐν τοῖς ἐξῆς] cf. ad f 4^r29 ἐν om. K 32. 33 στε-
ρήσει et in proximis εἶδει K 33 τὸ μὲν χεῖρον εἶδει L.K: οἷον τὸ χεῖρον M: τὸ χεῖρον
οἷον t

τὸ μέλαν, ἔλλαυψις ἂν εἴη, τὸ δὲ χρεῖττον, οἷον τὸ λευκόν, ὑπερορχή), ἢ **c** 2^v
οὖν οὕτως, ἢ ἵνα τῶν ἰσορρόπων ἐναντίων τὸ μὲν ἐν μείζονι ὄγκῳ ὑποκει-
μενον ὑπερορχήν εἴποιμεν, τὸ δὲ ἐν ἐλάττωι ἔλλαυψιν. οἷον ἐὰν λάβωμεν
ἀέρα καὶ γῆν τοσοῦτον κινούμενον τὸν ἀέρα ἐπὶ τὸ ἄνω ὅσον τὴν γῆν ἐπὶ **10**
5 τὸ κάτω, καὶ συντόμως εἰπεῖν ἵνα λάβωμεν ἰσοταχῶς τὰς ἐναντίας κινού-
μενα κινήσεις, ὁ μὲν ἄλλῃ ἐν μείζονι ὦν ὑποκειμένην ὑπερορχήν ἂν εἴη κατὰ
τὸν ὄγκον, ἢ δὲ γῆ ἐν ἐλάττωι οὕτω ὄγκῳ ἔλλαυψις· διότι καὶ τὸ βαρὺ
σῶμα μεταβάλλον εἰς τὸ κοῦφον μανούμενον ὄγκον πάντως μείζονα λαμ-
βάνει, τὸ δὲ κοῦφον μεταβάλλον εἰς τὸ βαρὺ ἥττονα. ἐὰν οὖν ἰσορροπα
10 ᾧσι κατὰ τὰς οἰκείας ῥοπὰς, ἐξ ἀνάγκης τὸ κοῦφον μείζονα σχήσει ὄγκον.
τὸ αὐτὸ δὲ εἴποι ἂν τις καὶ ἐπὶ λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ τῶν λοιπῶν **15**
ἐναντίων· τὸ γὰρ ἐκ μέλανος λευκὸν γινόμενον ἴσως μὲν καὶ μανώτερον
γενήσεται κατὰ τὸ ὑποκείμενον, πλὴν ἐπεὶ τὸ λευκὸν διακριτικόν τὸ δὲ
μέλαν συγκριτικόν, εἴη ἂν τὸ μὲν λευκὸν ὑπερορχή, ὡς αἴτιον ταύτης, τὸ
15 δὲ μέλαν ἔλλαυψις, ὡς συγκριτικόν. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως. ἴσως
ὅδ' οὐδὲ δεῖ ἐπὶ πάντων ἀπλῶς τῶν ἐναντίων τὸν λόγον ἐκλαβεῖν, ἀλλ' ἐπὶ
τούτων ἅπερ ἐστὶν αἴτια γενέσεως καὶ φθορᾶς.

p. 187^a18 Πλὴν ὁ μὲν ταῦτα ποιεῖ ὕλην τὸ δὲ ἐν τὸ εἶδος, οἱ δὲ **20**
τὸ μὲν ἐν τὸ ὑποκείμενον ὕλην, τὰ δὲ ἐναντία διαφορὰς.

20 Ὅμοίως μὲν ὁ τε Πλάτων καὶ ὁσοι ἐν μὲν ὑπέθετο τὸ στοιχεῖον,
πυκνώσει δὲ καὶ μανώσει τὰ ἄλλα ἐξ αὐτοῦ ποιοῦσι, τρεῖς ἀρχὰς τίθενται
τά τε ἐναντία καὶ τὸ ἐν (ὥσπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἐφεξῆς τίθεται).
ἐναντίως μέντοι τοῖς ἄλλοις ὁ Πλάτων περὶ τοὺς τρόπους τῶν ἀρχῶν τού-
των ἡνέχθη. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τὴν μὲν ὕλην καὶ τὸ ὑποκείμενον τὸ ἐν **25**
25 λέγουσι, τὰ δὲ ἐναντία εἰδοποιούς διαφορὰς τοῦ ὑποκειμένου (χρατούμενον
γὰρ τὸ ὑποκείμενον ποτὲ μὲν τῇ πυκνώσει ποτὲ δὲ τῇ μανώσει, οὕτω γενῶν
τὰ σώματα), Πλάτων δὲ ἔμπαλιν τὰ μὲν ἐναντία, λέγω δὲ τὸ μέγα καὶ
τὸ μικρόν, ὕλην ποιεῖ, τὸ δὲ ἐν τὸ εἶδος τὸ τῇ ὕλῃ ἐπιγινόμενον καὶ ποιοῦν
τὰ σώματα. ἴσμεν δὲ ὅτι Πυθαγόρειος ὁ Πλάτων, συμβολικῶς δὲ πάντα
30 οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον, ἐπεὶ κακείνοι τὴν ἀόριστον οὐάδα τὴν ὕλην καλοῦσιν.
ἐπειδὴ γὰρ ὁριστικὸν μὲν καὶ ἐνοποιῶν τὸ εἶδος, ἀόριστος δὲ ἡ ὕλη καὶ **30**

3 ὑπερορχῆς K 3. 4 λάβωμεν ἄκρα καὶ γῆν K 5 ἰσοτάχως K 10. 11 -εἴζονα
σχίσει—τις in ras. K 11 ἂν τις εἴποι (εἴπη t) Mt 12 γινόμενον et μανώτε-
ρον L 14 εἴη om. K 16 οὐδὲ δεῖ K: οὐδὲ Mt et, si silentio fides, L ante
ἐκλαβεῖν inserit δεῖ t ἐκβαλεῖν K 17 γενέσεως αἴτια K 18 πλὴν LM: πλὴν
ὅτι ex Aristotele t et, si silentio fides, K at cf. Simplific. p. 150,7 τὸ δὲ] οἱ δὲ M
18. 19 τὸ εἶδος—διαφορὰς om. K 19 δ' ἐναντία Mt διαφορὰς καὶ εἶδη t
20 ὑπέθετο K 21 ἐξ αὐτοῦ ποιοῦσι LK: γενῶσιν ἐξ αὐτοῦ Mt 22 ἐφεξῆς c. 6
τίθεται LK: τίθησιν Mt 27 λέγω δὲ τὸ] λέγει· τὸ δὲ L 28. 29 ποιοῦντα σώ-
ματα K 29 πυθαγόρειος et in proximis πυθαγόροι (sic) K 30 τὴν ἀχώριστον
(lacuna) ἢα τὴν ὕλην K 31 μὲν om. Mt

σχεδασμῷ τοῖς εἰδοσιν αἰτία (ἀδιόστατα γὰρ ὄντα φύσει δεξαμένη διύστησι· e^{2v}
 τὸν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον ἀμερῇ καὶ ἀδιόστατον ὄντα καθ' αὐτὸν δεξα-
 μένη διύστησιν εἰς διάφορα κατατέμνουσα μόρια· τὸ τυχὸν γοῦν τοῦ σπέρ-
 ματος μεῖναν τὸν ὅλον ἄνθρωπον γεννᾷ, ὥς ἅτε δὴ ἀμερίστως ἐν παντὶ
 5 τῷ σπέρματι καὶ τῷ τυχόντι αὐτοῦ μορίῳ τῶν λόγων τοῦ ζώου ἐνόντων),
 διὰ τοῦτο διὰ τῆς δυάδος τὴν ὕλην ἡνίττοντο, εἴτα ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ποιο-
 τήτων πρῶτον ἡ ὕλη δέχεται τὸ ποσὸν (πρῶτον γὰρ ποσοῦται καὶ γίνεται ³⁵
 τριχῇ διαστατή), διὰ τοῦτο τὴν δυάδα μέγα καὶ μικρὸν ἐκάλεσαν ὁ Πλάτων.
 ὥστε διὰ μὲν τὸ ἀόριστον τῆς ὕλης καὶ μηδὲνα οἰκεῖον ἔχον ἔχουν, δυάδα
 10 αὐτὴν ἐκάλεσε (πρώτη γὰρ ἀπὸ τῆς μονάδος ἡ δυάς τὴν διαίρεσιν ἐδέξατο),
 διὰ δὲ τὸ πρῶτως δέχεσθαι τὸ ποσὸν καὶ προσεχέστατον εἶναι τοῦτο τῆς
 ὕλης εἶδος, μέγα καὶ μικρὸν· ταῦτα γὰρ τοῦ ποσοῦ.

p. 187^a20 Οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐνούσας τὰς ἐναντιότητας ἐκκρί-
 νουσιν, ὥσπερ Ἀναξίμανδρός φησι.

15 Τοῦτο συνεχὲς πρὸς τὸ ἄνω· 'ἐν γὰρ ποιήσαντες τὸ ὃν σῶμα τὸ ὑπο- 40
 κείμενον οἱ μὲν τὰ ἄλλα γεννῶσι πυκνότητι καὶ μαρότητι', εἴτα ἡ ἀνταπό-
 δοσις ἐνταῦθα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐνούσας τὰς ἐναντιότητας ἐκκρί-
 νουσιν, οἷος ἦν ὁ Ἀναξίμανδρος· ἐνυπάρχειν γὰρ ἔλεγεν ἐν τῷ μεταξὺ.
 ὅπερ ἦν κατ' αὐτὸν στοιχεῖον, τὰ ἐναντία ἐνεργεῖα.

20 p. 187^a21 Καὶ ὅσοι δὲ ἐν καὶ πολλὰ φασιν εἶναι, ὥσπερ Ἑμπε-
 δοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας· ἐκ τοῦ μίγματος γὰρ ἐκκρίνουσι 45
 τὰ ἄλλα.

Εἰπὼν ὅτι ὁ Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐκκρίνει τὰς ἐναντιότητας,
 ἵνα σαφέστερον παραστήσῃ ἡμῖν πῶς ἔλεγεν ἐκκρίνεσθαι ἐκ τοῦ ἐνὸς τὰ
 25 ἐναντία, διὰ τοῦτο ὡς ἐν παραδείγματι μέμνηται τῆς Ἑμπεδοκλέους καὶ
 Ἀναξαγόρου ὁξέης, καὶ ὅπως οὗτοι ἐξ ἀλλήλων ἐκκρίνεσθαι ἔλεγον τὰ κατ'
 αὐτοὺς στοιχεῖα. ἐκ τοῦ μίγματος γὰρ ἐκκρίνουσι τὰ ἄλλα· ὁ μὲν 50
 Ἀναξαγόρας τὸ πρὶν ἐμμειχθεῖσας πᾶσας ἅμα τὰς ἑταίρας ἐκ τοῦ
 μίγματος ἐκείνου ἐκκρίναι αὐτάς τὸν νοῦν, καὶ νῦν δὲ ἀεὶ ἐκκρίνεσθαι ἐξ

1 φύσει om. L

1. 3 διύστησι—δεξαμένη om. K

4 τὸν ὅλον τὸν K

γενᾶν K ἅτε^e *τ charta perforata M: om. t

5 ἐνόντων Kt: ἐν ὄντων LM

6 ἡνίττοντο (sc. Pythagorei) LK: ἡνίστατο Mt

7 πρῶτον μὲν γὰρ L ποσοῦτε K

9. 10 δυάδα δὲ αὐτὴν K 11 τὸν ποσὸν K

προσεχέστατον scripsi: προσέσχατον K: πρὸς
 ἔσχατον LMt

13 Οἱ^e εἰ corr. L: *ί (o rubr. addend.) K

13. 14 τὰς ἐναντιότη-

τας—φησι om. K ἐκκρίνουσιν^e cf. ad p. 90, 23

16. 17 πυκνότητι et ἐναντιότη-

τας K 19 κατ' αὐτὸ K

20. 22 εἶναι—τὰ ἄλλα om. K

20 εἶναι τὰ ὄντα t

et Aristotelis cod. E

21 γὰρ καὶ οὗτοι Aristotelis libri (praeter F)

23 ἀναξί-

μανδρός K

24 ὑμῖν L

25 τῆς om. L

ἐμπεδοκλέου K

28 ἐμμιχθε-

σας K

πᾶσας om. Mt

29 post ἐκείνου excidisse videtur φησιν

ἀλλήλων (ἐκαστον γὰρ μῖγμα τι εἶναι φησι πολλῶν ὁμοιομερειῶν), ὁ δὲ e 2^v
 Ἐμπεδοκλῆς καὶ αὐτὸς μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ σφαίρου ἐκκρίνει τὰ στοιχεῖα,
 καὶ νῦν δὲ ἐμμεμῖχθαι φησιν ἐν ἀλλήλοις τὰ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα, οὐ
 μέντοι πάντα ὡς Ἀναξαγόρας ἔλεγεν, εἴτα κατ' ἐκκρίσιν γίνεσθαι ἐξ ἀλλή-
 5 λων ὅνπερ εἵπομεν τρόπον. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων | ὁ τε Ἀναξαγόρας e 3^r
 καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὅτι ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἀπαξ τὸν νοῦν φησιν ἐκ τοῦ
 μίγματος τοῦ πρώτου ἀρξάμενον διακρίνειν εἰσαεῖ τοῦτο ποιεῖν, καὶ μηκέτι
 ἐνδύχεσθαι πάλιν ἐν μίγμα πάντα γενέσθαι, ὁ μὲντοι Ἐμπεδοκλῆς πολλάκις
 τοῦτο ποιεῖ· ποτὲ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ σφαίρου ἐκκρίνεσθαι τὰ στοιχεῖα, ποτὲ
 10 δὲ πάλιν τὰ στοιχεῖα συγκρίνεσθαι εἰς τὸν σφαῖρον, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον
 ἀνακάμπτειν κατὰ τινα περιόδον. πρώτη μὲν οὖν διαφορὰ Ἐμπεδοκλέους
 καὶ Ἀναξαγόρου αὕτη, ἑτέρα δὲ ὅτι ὁ μὲν Ἀναξαγόρας τὰ κατ' αὐτὸν
 στοιχεῖα, λέγω δὴ τὰς ὁμοιομερείας, ἄπειρα ἔλεγεν, ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς τὰ
 τέσσαρα ταῦτα στοιχεῖα πῦρ ἀέρα ὕδωρ καὶ γῆν. καλούμενα δὲ αὐτὰ
 15 εἶπεν, ὅτι οὐκ ἔστι κυρίως στοιχεῖα (οὐδὲ γὰρ εἰσιν ἀπλᾶ, ἀλλὰ σύνθετα).
 κυρίως δὲ στοιχεῖα ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος.

p. 187^a26 Ἔοικε δὲ Ἀναξαγόρας ἄπειρα οὕτως οἰηθῆναι.

Ἐντεῦθεν βούλεται ἐκθῆσθαι ἐκ ποίας ἐννοίας ὁρμηθεὶς ὁ Ἀναξαγόρας 11
 ἄπειρά τε ἐπέθετο εἶναι τὰ ὁμοιομερῆ καὶ πάντα ἐν πᾶσι μεμῖχθαι. καὶ
 20 φησιν ὅτι διὰ τὸ νομίζειν ἀληθῆ εἶναι τὴν τῶν φυσικῶν δόξαν, ὅτι οὐδὲν
 ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος γίνεται, ὥστε δεῖ προϋπάρχειν τὸ γινώ-
 μενον· εἰ δὲ τοῦτο, ἐκκρίσις ἄρα ἐστὶν ἡ γένεσις. διὰ τοῦτο μὲν οὖν πάντα
 ἐν πᾶσι μεμῖχθαι ἔλεγε, ὅτι ἐώρα πᾶν ἐκ παντὸς γινόμενον· διότι δὲ 15
 ὑπελάμβανεν αἰδίων εἶναι τὴν γένεσιν καὶ μὴ ὑπολείπειν. ἀπείρους ὑπετί-
 20 θετο τὰς ὁμοιομερείας ἐν ἐκάστῳ, ἵνα μὴ ὑπολείπη ἡ γένεσις. ταῦτόν δὲ
 εἶπεν ἡ ἐκκρίσις.

p. 187^a29 Διὰ τοῦτο γὰρ οὕτω λέγουσιν, ἦν ὁμοῦ πάντα, καὶ τὸ
 γίνεσθαι τοιόνδε καθέστηκεν ἀλλοιοῦσθαι. οἱ δὲ σύγκρισιν καὶ
 διάκρισιν.

30 Διὰ τὸ ὑπολαμβάνειν, φησί, τοὺς φυσικοὺς μηδὲν ἐκ τοῦ μηδαμῇ μη-
 δαμῶς ὄντος γίνεσθαι, λέγουσιν ὅτι ἦν ὁμοῦ πάντα. ὁμοῦ δὲ πάντα λέγει 20

1 ὁ δὲ K: ὅτι δὲ LMt	3 τὰ δ στοιχεῖα L	6 καὶ—ἐκ in erasis K	ὁ (post καὶ)
om. K	μὲν om. Mt	7 καὶ εἰσαεῖ Mt	8 ἐν μίγμα γενέσθαι πάντα K
9 γὰρ			
om. L	10 ἐκκρίνεσθαι L	τοῦτο om. L	11 ἀνακάμπτειν περὶ τινα K
13. 14 τὰ δ ταῦτα στοιχεῖα K: τὰ δ στοιχεῖα L: om. Mt	14 καὶ (ante γῆν) om. K		
καλούμεν K	14. 15 εἶπεν αὐτὰ Mt	15 ἔστι] εἰσι K	17 ἄπειρα—οἰηθῆναι om. K
οὕτως			
ἄπειρα e vulg. Aristotele t	19 ὑπετίθετο L	ὁμερεῖ K	20 νομῶν K
21 ὄντος			
γίνεται Mt: ὄντως γίνεται K: ὄντως γίνεσθαι L	24 ἀπολείπειν Mt	27. 29 ἦν—διάκρισιν	
om. K	27 ἦν] ἴν' L	πάντα LMt: τὰ πάντα e vulg. Arist. t	31 ὄντως L

5 μαλιστα μὲν Ἀναξαγόρας, ἔπειτα δὲ καὶ Ἀναξίμανδρος· ἐν τῷ μεταξὺ γὰρ ε 31
 πάντα ὑπάρχειν φησί, γίνεσθαι δὲ ἐξ αὐτοῦ τῇ ἐκκρίσει οὐ μεταβάλλοντος
 τοῦ μεταξὺ, ἀλλ' ἐκκρινόμενων ἐξ αὐτοῦ τῶν ἄλλων. καὶ Ἐμπεδοκλῆς δὲ
 ἐνυπάρχειν φησὶν ἐν ἀλλήλοις τὰ στοιχεῖα, ὥστε καὶ ἀρχὰς καὶ "ρίζωματα
 10 πάντων" ἔλεγε, καὶ ὅταν ἐξ ὕδατος δὲ γίνηται τι τῶν ἄλλων, οὐ μεταβάλ-
 λειν τὸ ὕδωρ εἰς ἐκεῖνο, ἀλλ' ἐκκρίνεσθαι ἐξ αὐτοῦ ἐνυπάρχον, καὶ ἐπὶ τῶν
 λοιπῶν ὁμοίως. καὶ ἐν τῷ σφαίρῳ πάντα, φησὶν, ἐνυπῆρχεν οὐ μόνον τὰ 25
 στοιχεῖα ὥστε καὶ νῦν ἐν ἀλλήλοις ἐνυπάρχειν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν συνθέτων
 εἶδη ἐν τῷ σφαίρῳ ἐνυπῆρχε, τοῦ νείκους δὲ ἐπικρατήσαντος ἐξεκρίθησαν
 10 ἐκ τοῦ σφαίρου τὰ τε στοιχεῖα καὶ τὰ τῶν συνθέτων εἶδη. ὅθεν καὶ τὴν
 γένεσιν οἱ μὲν ἀλλοιῶσιν λέγουσιν, ὅσοι τὸ ὕδωρ ἢ τὸν ἀέρα ὑποτιθέμενοι
 μανότῃ καὶ πυκνότητι γεννῶσι τὰ ἄλλα, οἱ δὲ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν,
 οἷ τε περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐμπεδοκλέα· συγκρίσει γὰρ ὁ μὲν τῶν
 στοιχείων ὁ δὲ τῶν ἀτόμων τὰ ἄλλα γίνεσθαι φασί, διακρίσει δὲ φθείρε- 30
 15 σθαι. καὶ ὁ Ἀναξαγόρας δὲ δηλονότι ἐκκρίνεσθαι λέγων τὰ ὁμοιομερεῖ καὶ
 ταύτην εἶναι τὴν γένεσιν, καὶ συγκρίνεσθαι ἔλεγε πλείους ὁμοιομερείας εἰς
 τὴν τοῦ συνθέτου γένεσιν, διακρίνεσθαι δὲ πάλιν αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων ἐν
 τῇ φθορᾷ. ἀρμόσει δὲ κοινότερον κατὰ πάντων ἢ ἀλλοιώσις· καὶ γὰρ τὰ
 20 ἐκκρινόμενα ἢ συγκρινόμενα καὶ διακρινόμενα ἀλλοιώσιν τινα ὑπομένει, τὰ
 μὲν κατὰ τὴν θέσιν τὰ δὲ κατὰ τὴν ἔκφανσιν.

p. 187+31 Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία. 35

Ὅτι καὶ ἔνθεν ὑπενόει ὁ Ἀναξαγόρας πάντα ἐν πᾶσιν εἶναι διὰ τὸ 43
 μηδὲν μὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ὁρᾶσθαι δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων γινώ-
 μενα, τὸ δὲ ἐναντίον φθαρτικὸν μᾶλλον ἢ γεννητικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων. 45
 25 ἔνθεν οὖν συνῆγεν ὅτι πάντα ἐν ἀλλήλοις εἰσὶ, μὴ φαίνεσθαι δὲ διὰ
 σμικρότητα τῶν ὀγκῶν, ὀνομάζεσθαι δὲ ἕκαστον ἐκ τοῦ πλεονάζοντος,
 ὥστε περὶ τῆς πανσπερμίας· λέγεται γὰρ αὕτη, εἰ πλεονάζει τὸ τοῦ σίτου
 εἶδος, σῖτος· οὕτως ἔνθα πλεονάζει σάργξ ἢ ὕδωρ, οὕτω καλεῖσθαι. αἵτιον
 δὲ αὐτῷ γέγονε τῆς ἀπάτης τὸ λαμβάνειν ὅτι δεῖ πάντως ἢ ἐκ τοῦ μη-
 30 δαμῆ μηδ' αὖτως ὄντος γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἢ ἐκ τοῦ ὄντος· γίνεσθαι μὲν

1 μάλιστα K 4 ἐν om. L 5 ἔλεγε] cf. ad p. 88, 6 δὲ om. L γίνε-
 ται K 7 λοιπῶν ὁμοίως. καὶ Kt: λοιπῶν· ὁμοίως δὲ καὶ L: λοιπῶν· ὁμοίως καὶ M:
 fort. λοιπῶν (ὁμοίως). ὁμοίως καὶ δὲ πάντα K 8 ἐν ἀλλήλοις καὶ νῦν L
 ἐνυπάρχειν L: ὑπάρχειν KM: ὑπάρχει t: fort. ἐνυπάρχει 9 verba ἐν τῷ σφαίρῳ ἐνυπῆρχε
 si abessent nemo desideraret 9. 10 ἐν τῷ σφαίρῳ ἐνυπῆρχεν (sic) — εἶδη iterat K
 11 ὑποτιθέμενοι (sic) K 13 τὸν (litterae ὄν in ras.) K 14 τὰ om. K γίνε-
 σθαι καὶ φασὶ L 17 τοῦ om. L 18 κατὰ πάντων κοινότερον L 20 ἔκφασιν K
 21 δὲ LM: δὲ καὶ K: ὁ' t ἐξ—ἐναντία om. K τὰναντία t 22 ὑπενόει K:
 ὑπονοεῖ LMt 24 ἐναντίον LK: τῶν ἐναντίων Mt γεννητικὸν εἶναι τοῦ ἐναντίου K
 25 εἰς] εἰ K 27 εἰ πλεονάζει L 28 σῖτος K: om. LMt 30 ὄντος (ante γί-
 νεσθαι) Mt: ὄντως L: ὄντως K γίνονται μὲν K

γὰρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ τί εἶναι
μὴ ὄντος, ὅπερ ἐξῆς καὶ ἐγκαλέσει αὐτοῦ καὶ ἐπιλύσεται. 50

p. 187^b7 Εἰ δὴ τὸ μὲν ἄπειρον ἢ ἄπειρον ἄγνωστον. ¹

Ἐκθόμενος τὴν Ἀναξαγόρου δόξαν καὶ εἰπὼν ἐκ ποίας ἐννοίας εἰς τὴν ε 3^v
5 ὑπόθεσιν ταύτην ἦλθεν, ὅτι ἐκ τε τοῦ μηδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος οἶσθαι
γίνεσθαι καὶ ἐκ τοῦ τὰ ἐναντία ὁρᾶν ἐξ ἀλλήλων γινόμενα. νῦν τρέπεται
ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ τίθησι πλείονα ἐπιχειρήματα ἀνα-
σκευαστικά τῆς Ἀναξαγόρειου δόξης, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐντροπικόν ἐστιν
οὐκ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν Ἀναξαγόραν καὶ 5
10 ἀπλῶς τὸ τοῦ ἐπιστήμονος πρόσωπον· δείκνυσι γὰρ ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη
πᾶσαν ἀναιρεῖ ἐπιστήμην. ἔστι δὲ τὸ ἐπιχείρημα τοιοῦτον· εἰ αἱ ἀρχαὶ
τῶν πραγμάτων ὁμοιομέρειαί εἰσιν, αἱ δὲ ὁμοιομέρειαί ἄπειροι, τὸ δὲ ἄπειρον
ἄγνωστον τῇ αὐτοῦ φύσει, αἱ ἀρχαὶ ἄρα τῶν ὄντων ἄγνωστοι· ὧν δὲ αἱ
ἀρχαὶ ἄγνωστοι, καὶ αὐτὰ ἄγνωστα· ἄγνωστα ἄρα τὰ ὄντα. ὥστε ἀνήρη-
15 ται ἐκ τῶν ὄντων ἡ ἐπιστήμη, εἴ γε καὶ ἡ γνῶσις. ἡ γὰρ ἐπιστήμη γνῶσις
τις· ἐπὶ πλεόν γὰρ ἡ γνῶσις τῆς ἐπιστήμης. ἡ μὲν γὰρ ἐπιστήμη περι-
ρίζειν πέφυκε καὶ περιλαμβάνειν λόγῳ τὰ πράγματα, τὸ δὲ ἄπειρον λόγῳ 10
περιορίσαι ἀδύνατον (εὐθὺς γὰρ αὐτὸ πεπερασμένον ποιοῦμεν), εἴ γε ἄπειρόν
ἐστιν, οὐ αἰετὶ ἔξω τι τοῦ ληφθέντος ἐστιν εὐρεῖν· ἀναιρήσωμεν ἄρα τῶν
20 ἐπιστημῶν τὰς ἀκριβεστάτας γεωμετρίαν ἀστρονομίαν. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ
Ἀναξαγόρας δῆλον ὡς ἐπιστήμην οἰόμενος ἔχειν τῶν ὄντων οὕτως ἡμᾶς
περὶ αὐτῶν διδάσκει· ὥστε οὐκ εἰσὶν ἄπειροι αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄντων, εἴπερ
ἐπιστημῶν ὁ Ἀναξαγόρας, ἢ εἰ ἄπειροι, οὐκ ἐπιστημῶν ἐκείνος· εἰ δὲ μὴ
ἐπιστημῶν, οὐ πεισόμεθα αὐτοῦ ἀποφαινομένην περὶ ὧν οὐκ ἔγνωκε. πρῶτον 15
25 μὲν οὖν ἐπιχείρημα τοῦτο ἐντροπικόν, ὡς εἶπον, οὐ πραγματικῶδες.

Τοῦ δὲ δευτέρου ἐπιχειρήματος πραγματικῶδους ὄντος προλαμβάνει
ἀξιωματὶ τοιοῦτον· τὰ εἶδη πάντα φησὶν. ἐν ὁρισμένῳ τινι ποσῷ πέφυκεν
ὕφιστασθαι, καὶ οὕτε κατὰ μέγεθος εἰς ὅτιον πέφυκεν αὐξέσθαι οὕτε ἐπὶ
σμικρότητα εἰς ὅτιον πέφυκε μειοῦσθαι, ἀλλ' ἔστι τις ὅρος ἐπὶ τε τὸ μείζον
30 καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαττον, οὐ ἐπέκεινα ὑπάρχει τὸ εἶδος οὐ δύναται. ἔστω δὴ 20

1. 2 ἀπλῶς μὴ ὄντος et τι μὴόντως K 2 ἐξῆς καὶ LK: καὶ ἐξῆς Mt 3 ἡ t: ἡ M:
ἡ, LK ante ἄγνωστον ras. fere octo litter. K 5 ἐκ τε τοῦ μηδὲν K: ἐκ τοῦ
μηδὲν ἐκ τε τοῦ μηδὲν L: ἐκ τοῦ μηδὲν Mt 8 ἀναξαγόρου Mt ἐντροπικόν K
11 ἀναιρεῖ K τὴν ἐπιστήμην Mt 12 post αἱ δὲ ras. quatuor litter. K 13 ἄγνω-
στον om. K αὐτοῦ scripti: αὐτοῦ LMt: ἐαυτοῦ K δὲ αἰ] δὲ οἱ K 14 alterum
ἄγνωστα om. L 15 γνῶσις. ἡ γὰρ om. K 17 τὸ δὲ ἄπειρον τότε ἄπειρον
(sic) K 18 πεπερασμένον αὐτὸ Mt 19 οὗ LKM: ἡ t τοῦ ληφθέντος
τι L ἀναιρήσωμεν K 22 διδάσκει περὶ αὐτῶν Mt 24 ἀποφαινομε' addito
compendio syllabae ας K 25 οὖν om. L 25. 26 πραγματικῶδες (sic, ut solet) —
ἐπιχειρήματος iterat K 27 ἀξιωματὶ L φησι πάντα Mt ποσῳ (sic) K
28 αὐξέσθαι K 29 μειοῦσθαι πέφυκεν Mt 30 ἐπὶ τὸ (post καὶ) om.
superser. L

πρῶτον ἡμῖν ὁ λόγος ὡς ἐπὶ τῶν τελειοτέρων εἰδῶν· ἐν τούτοις γὰρ ὡς c3v
 τρανεστέροις σαφέστερος ὁ λόγος. τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος δύναται μὲν (ἐν)
 πηχυαίῳ μεγέθει συστήναι, δύναται δὲ καὶ ἐν τετραπήχει ἢ πενταπήχει,
 οὐ μέντοι ἐπ' ἀπειρον αὔξασθαι δύναται. οὐ γὰρ δὴ καὶ ἑκατοντάπηχρος
 5 γένοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἴσος τοῦ κόσμου τῷ μεγέθει· οὐ γὰρ τὸν ἐν
 ἐπινοίᾳ ἄνθρωπον λαμβάνομεν, ἀλλὰ τὸν ἐν ὑπάρξει. τοῦτον οὖν δῆλον ὅτι
 ἀδύνατον ἐπὶ πολὺ τι μέγεθος καὶ ὑπὲρ τὸ πᾶν αὔξασθαι, ἀλλ' ἔστι τι 23
 ὁρισμένον μέγεθος, οὐ ἐπέκεινα αὐξήθηναί οὐ δύναται· τὰ γὰρ εἶδη ἐπὶ
 πολὺ τι ὑποκείμενον διεστώμενα ἐξήτηλα γίνεσθαι. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τὴν αὐξῆσιν
 10 ἀδύνατον ἐν παντὶ μεγέθει ὑπάρξει τὰ εἶδη, οὕτω καὶ τὴν μείωσιν. γένοιτο
 μὲν γὰρ πυγμαῖος ἄνθρωπος, οὐ μὴν καὶ δακτυλιαῖος ἢ κερχαμίδι ἴσος·
 οὐ γὰρ δύναται τὸ σμικρὸν πᾶν μέγεθος καταδέξασθαι τὸ εἶδος, ὥσπερ
 ἀμέλει καὶ τέκτων ἐν πηχυαίῳ μὲν ξύλῳ ποιήσῃ τὸ τοῦ πλοίου εἶδος, ἐν
 δακτυλιαίῳ δὲ οὐκέτι, καὶ κεραμεὺς τὸ τοῦ ἀμφορέως εἶδος οὐκ ἂν ποιή- 30
 15 σαιεν ἐν πηλῷ ἴσῳ κερχαμίδι. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τούτων ὁρισμένου τινὸς
 ποσοῦ χρεῖα ἐπὶ τε μέγεθος καὶ σμικρότητα εἰς τὸ ὑπάρξει τὰ εἶδη, οὕτω
 δηλονότι καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν· εἶδη γὰρ τινα καὶ τὰ ὁμοιομερῆ. ὥστε
 δηλονότι καὶ τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος καὶ τὸ τοῦ ὁστοῦ καὶ τὸ τοῦ ὕδατος
 οὔτε κατὰ μέγεθος ἐν τῷ τυγόντι συσταίῃ ἂν (οὐ γὰρ δὴ καὶ ἐν ἴσῳ καὶ
 20 ἐν μείζονι τοῦ παντός· οὐ γὰρ ἂν ὑποσταίῃ τι τοιοῦτον, περὶ δὲ τῶν ἐν
 ὑποστάσει ὁ λόγος), οὔτε κατὰ σμικρότητα· ἀλλ' ἔστι τι πάντως μέγεθος, 35
 οὐ ἐν τῷ ἐλάττονι οὐκ ἂν συσταίῃ τὸ εἶδος τῆς σαρκὸς. ἔστιν ἄρα τις
 ἄτομος καὶ ἐλαχίστη σάρξ. ὁμοίως καὶ ἐπὶ παντός ὁμοιομεροῦς. ὅτι δὲ
 τοῦτο οὕτως ἔχει, μάθοις ἂν καὶ ἐντεῦθεν. πάντα τὰ σώματα σύνθετα οὐχ
 25 ὡς ἔτυχε κεκραμένης τῆς ὕλης γίνεσθαι, ἀλλ' ἕκαστον εἶδος δεῖται τοιῶσδε
 κεκραμένης ὕλης, ἔν' οὕτως ἐπιτηδεῖα ἐκείνη πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ γενο-
 μένη ἐπιγένηται· οὐ γὰρ ὡς ἔτυχε κεκραμένων τῶν στοιχείων ἐπιγένοιτ'
 ἂν αὐτοῖς τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος ἢ τὸ τοῦ ὁστοῦ, ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς σαρκὸς
 εἶδος δεῖται τοιαύτης κράσεως ὑποκειμένης, ἐτέρας δὲ τὸ τοῦ ὁστοῦ, καὶ 40
 30 ἄλλο ἄλλης. εἰ τοίνυν τοῦτο οὕτως ἔχει, ἔστι δὲ ὑποκείμενον τοῖς εἶδεσι
 τῶν συνθέτων σωμάτων οὐ μόνον ποιότης τις, λέγω δὲ ἡ τοιαύτη τῶν στοι-

1 τούτοις] τοῖς ante correct. K	2 τρανοτέροις L at cf. e6r49. 8r17	μὲν ἐν
scripsi: μὲν KMt: μὲν καὶ ἐν L	3 τετραπηχυαίῳ ἢ πενταπηχυαίῳ L	4 αὐξά-
σθαι K	5 ἴσως K	τῷ μεγέθει τοῦ κόσμου Mt
γὰρ δὴ Mt	5. 6 τὸν ἐπινοῖ (om. ἐν) K	6 λαμβανόμενον L
σθαι K	8 ὁρισμένον K	10 μεγέθη K
deest ἂν	11 ὁ ἄνθρωπος et in proximis δακτυλαιοῦ et κερχαμιδίου K	13 τέ-
κτον K	14. 15 ποιήσῃ K	15 κερχαμίδι ante correct. K
principio versiculi M	ὁρισμένου K	16 ἐπὶ τε] ἐπὶ τῇ (sic) K
τοῦ ὕδατος) om. K	ὑδατος] δέρματος L at cf. p. 98, 6. 99, 33	19 κατὰ τὸ μέγε-
θος L	20 δὲ om. superser. K	21 ἔστι τις πάντως K
μαθοικᾶν K	ἐνταῦθα L	τὰ σύνθετα σώματα K
bique et 27 κεκραμένων K	26. 27 γενομένη K: γινομένη LMt	27 ἐπιγένηται]
γένηται L	28 αὐτοῖς LK: αὐτῆς compendiose M: αὐτῇ t	

χεῖων κρᾶσις, ἀλλὰ καὶ ποσότης, ἐὺλογον ὥσπερ ποιὸν οὐ τὸ τυχόν ἐνδὲ- c 3^v
 γεται αὐτοῖς ὑποκαῖσθαι. οὕτω μὲν ποσὸν τὸ τυχόν ὑπάρχειν. τίς γὰρ ἡ
 ἀποκλήρωσις, ἰσοτιμῶς καὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ ὑποκαείμενων, ποιὸν
 μὲν μὴ τὸ τυχόν παραλαμβάνεσθαι ἀλλ' ὠρισμένον τι, ποσὸν δὲ τὸ τυχόν;
 5 ὠρίσται ἄρα καὶ τὸ ποσὸν τὸ τοῖς εἶδεσιν ὑποκαείμενον. ἔστιν ἄρα τις ἐλα- 45
 χίστη σὰρξ καὶ ἐλάχιστον ὕδωρ, οὗ ἐν ἐλάττονι μεγέθει οὐκ ἂν συσταίη
 τὰ εἶδη ταῦτα. καὶ τοῦτο εἰκότως· εἰ γὰρ τὸ γεννησόμενον σὰρξ πάσχει τι
 ὑπὸ τοῦ ποιούντος, εὐλογον ὥσπερ τὸ διαιρούμενον οὐ κατὰ τὸ τυχόν ὃν
 μέγεθος διαιρεθεῖται ἄν, ἀλλ' ἐκφεύγει τὸ διαιροῦν διὰ σμικρότητα, καὶ τῇ
 10 δύναμει διαιρετὸν ἦ, οὕτω καὶ τὸ πεισόμενον τι κατὰ ποιότητα οὐχ ὅπη-
 λικονοῦν ὑπάρχον πάσχειν, ἀλλ' ἐκφεύγειν διὰ σμικρότητα τὸ πάθος, μὴ
 πάσχον δὲ οὐ δέξεται τὸ εἶδος τοῦ ποιούντος δηλονότι. 50

Πρὸς ταῦτα ἀποροῦσιν ἡμῖν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων. εἰ δέδοται, φασί,
 τὴν δοθεῖσαν εὐθείαν διέχα διελεῖν, ἐπειδὴ πᾶν μέγεθος ἐπ' ἀπειρόν ἐστι διαι-
 15 ρετόν, δηλονότι καὶ τὴν φατε ἐλαχίστην σάρκα διέλοιμεν ἂν διέχα. τὰ οὖν διαι-
 ρεθέντα πότερον σαρκία ἐστὶν ἢ οὐ; εἰ μὲν οὖν σαρκία, ἔστιν ἄρα λαβεῖν
 τῆς δοθείσης ἐλάττονα σάρκα καὶ οὐκ ἐκείνη τὴν ἐλάχιστον, εἰ δὲ τὰ διαι-
 ρεθέντα μὴ εἰσι σαρκία, πῶς συντιθέμενα πάλιν σάρκα ποιήσουσι; καὶ εἰ
 ἁμοισμερῆς ἡ σὰρξ, δηλονότι καὶ τὰ μέρη ταύτης· σάρκες ἂν εἴεν. ἔστιν c 4^r
 20 ἄρα πάσης τῆς λεγόμενης σαρκὸς ἐλάττονα λαβεῖν, ἐπειδὴ καὶ πᾶσα σὰρξ
 ἁμοισμερῆς. πρὸς ταῦτά φαμεν ὅτι τὴν σάρκα ἔστι λαβεῖν καὶ ὡς εἶδος
 τι [ἔστι] καὶ ὡς μέγεθος· ὡς μὲν οὖν μεγέθους οὕσα ἡ σὰρξ ἐπ' ἀπειρόν
 ἐστὶ διαιρετή (οὐδ' οὐδὲ ἔστι λαβεῖν ἐλάχιστον μέγεθος), ὡς μέντοι εἶδος τι
 οὕσαν οὐκέτι δυνατὸν ἐπ' ἀπειρον διελεῖν. ἀλλὰ πάντως καταλήξει εἰς τινα
 25 ἐλαχίστην σάρκα, ἣν ἂν διέλωμεν, εὐθὺς ἅμα τῇ διαιρέσει τὸ τῆς σαρκὸς
 ἐφθείραμεν εἶδος. ὥσπερ γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἔστι λαβεῖν καὶ ὡς ἄνθρωπον
 καὶ ὡς μέγεθος, καὶ ὡς μὲν μέγεθος ἐπ' ἀπειρόν ἐστι διαιρετόν καὶ ἀεὶ
 εἰς ἁμοισιθὲς μεγέθη [λέγω ἢ τομή], ἂν μέντοι διέλω ὡς ἄνθρωπον εἰς
 κεφαλὴν καὶ πόδας, ἅμα τῇ διαιρέσει ἐφθαρταὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος
 30 καὶ οὕτε ἐν τῷ ὅλῳ ἐστὶν (οὐδὲ γὰρ ἔστι τὸ ὅλον) οὕτε ἐν τινι τῶν
 μερῶν (ἄτομον γὰρ ὁ ἄνθρωπος), οὕτω λέγω καὶ ἂν τὴν ἐλαχίστην σάρκα
 διέλῃς, εὐθὺς τῇ τομῇ ἐφθείρας τὸ εἶδος· ἄτομος γὰρ ἡ ἐλαχίστη σὰρξ, 10
 καὶ τὰ τμηθέντα μέρη μεγέθη μὲν εἰσι σάρκες δὲ οὐ. καὶ ὥσπερ τοῦ
 ἀνθρώπου καὶ μυριάκις συνθῆς τὰ μέρη, οὐκέτι ποιεῖς ἄνθρωπον, διότι
 35 οὐ μόνης τῆς συνθέσεως δεῖ τῶν μερῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιστατούσης φύσεως

1. 2 οὐ τὸ τυχόν—τίς in eras. K 3 ποιοῦ ὑποκαείμενον ποῖον (sic; ον in eras.) K 5 ποσόν
 τυχόν L 6 οὗ ἐκἐλάττονι K 7 γεννησόμενον L 13. 14 τὴν δοθεῖσαν φασὶν Mt 14 εὐ-
 θεῖαν in M exaratum repperit t 16 πότερον scripsi: πρότερον libri (diserte M) 19 καὶ
 ταύτης τὰ μέρη Mt 20 λεγόμενης K 21 in marg. rubr. ὅρα πῶς καθὰ τῆς ἰδίας δόξης
 φησὶν ὁ φιλόσοφος K 22 ἔστι deleui ἔστι δὲ καὶ ὡς μέγεθος K 23. 24 -τοι εἶδος τι
 οὕσαν in eras. K 24 εἰς τινα] εἰς τὴν K 28 λέγω ἢ τομή deleui; spectabant haec, opinor,
 ad verbum καταλήξει v. 24 post λέγω addunt δὴ Mt 31 fort. ἄτομος ἂν om. L
 32 διέλῃς LK: τέμῃς concinnius Mt ἐφθείρας τὸ εἶδος L: τὸ εἶδος (om., si recte enotavi,
 ἐφθείρας) K: τὸ ὅλον ἐφθείρας Mt 33 ὥσπερ ἐπὶ τοῦ fort. recte (K)t 34 συνθῆ K

καὶ ἐπιτιθείσης τὰ εἶδη, οὕτω λέγω καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν ὅτι καὶ c 4^r
 μοιραίαι συνθῆς τὰ μόρια τῆς τεκθείσης σαρκός, οὐκέτι ποιήσεις σάρκα
 τῆς φύσεως μὴ ἐνυπαρχούσης. ὥς γάρ τῶν ξύλων πάντων σωρευθέντων
 ἐξ ὧν ἡ ναῦς οὐκ ἂν γένοιτο ναῦς, καὶ τῶν ξύλων καὶ λίθων πάντων ἐξ 15
 5 ὧν ἡ οἰκία (οἰκία) οὐκ ἂν γένοιτο μὴ τῆς τέχνης ἐπιστατούσης, οὕτω καὶ
 τὰ μόρια τῆς σαρκὸς συντεθῇ, οὐκ ἂν γένοιτο σὰρξ μὴ ἐπιστατούσης τῆς
 φύσεως. ὁμοιομερῆς δὲ καὶ ἡ ἐλαχίστη σὰρξ, ἀλλ' ἐν ὅσῳ σφίξει τὴν
 ὁλόγητα· τότε γάρ καὶ τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος σφίξει. τότε οὖν τὰ δυνάμει
 λαμβανόμενα μέρη σάρκες, ἐπειδὴ καὶ τὸ ὅλον. ἐπὶ δὲ διακρίθῃ οὐκέτι.
 10 ὥστε διὰ πάντων δέδοικται ὅτι ἔστιν ἐλαχίστη σὰρξ, καὶ τοῦτο ἀκολούθως
 τῇ προόδῳ τῶν πραγμάτων συμβέβηκε. τὰ μὲν γάρ ἐστι τῶν ὄντων γενι- 20
 κώτατα καὶ κοινώτατα ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων ἐκτεταμένα, οἷον τὸ ὄν καὶ
 τὸ ἔν (οὐδὲν γάρ ἐστιν ὁ μὴ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ὄντος μετέχει), τὰ δὲ ἄτομα
 καλούμενα εἶδη ἐστίνωνται ταῖς κατηγορίαις διὰ τὸ μερικώτατα ὥς ἐν εἰδέσιν
 15 εἶναι, καὶ οὕτε ἐπὶ πλείονων ἐστὶ κατηγορούμενα (ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ
 μόνων ἀνθρώπων, ὁ δὲ ἵππος ἐπὶ ἵππων), οὕτε ἐφ' ὧν κατηγορεῖται ὥς
 ἔτυχεν ἔχοντων· οὕτε γάρ ὁ νεκρὸς ἄνθρωπος ἄνθρωπος, οὕτε τὸ μόριον
 τοῦ ἀνθρώπου ἔτι ἄνθρωπος. σὰρξ δὲ καὶ ὁστοῦν καὶ τὰ ὁμοιομερῆ μέσην 25
 τάξιν ἔχοντα ἐπ' ἐλαττόνων μὲν ἐστὶν ἢ τὸ ὄν καὶ τὸ ἔν, ἐπὶ πλείονων δὲ
 20 ἢ τὰ ἄτομα εἶδη· σὰρξ μὲν γάρ καὶ ὁστοῦν καὶ ἐπὶ ἵππου καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων ζώων κατηγορεῖται καὶ ἐπὶ τῶν μορίων αὐτῶν, οὐκέτι μέντοι καὶ
 ἐπὶ τοῦ μορίου τῆς ἐλαχίστης σαρκὸς ἢ τοῦ ὁστοῦ, ὅταν διακριθῇ. τότε γάρ
 σὰρξ μὲν ἢ ὁστοῦν οὐκέτ' ἂν αὐτῶν κατηγορηθείη, τὸ μέντοι ἐν καὶ τὸ ὄν
 οὐδὲν ἤττον. εἰ γὰρ καὶ μὴ σάρκες εἰσὶ τὰ μόρια τῆς ἐλαχίστης σαρκός.
 25 ἀλλ' οὖν ὄντα ἐστὶ· μεγέθη γάρ εἰσι καὶ σώματα.

Δεύτερον ἀξίωμα λαμβάνει ὅτι πᾶν σῶμα πεπερασμένον μετρεῖται 30
 ὑπὸ σώματος πεπερασμένου, τὸ μεῖζον ὑπὸ τοῦ ἐλάττονος· οἷον τὸ ἑκατον-
 ταπηχυαῖον μετρεῖται καὶ τῷ δεκαπηχυαίῳ δεκάκις καὶ τῷ πεχυαίῳ
 ἑκατοντάκις· ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ δακτυλιαίῳ, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν παντὶ πεπε-
 30 ρασμένῳ ἐλάττονι τὸ μεῖζον μετρεῖται.

Τούτων προειλημμένων δείκνυσιν ὅτι ἀδύνατον πάντα ἐν πᾶσιν εἶναι καὶ
 τὴν ἔκκρισιν ἐπ' ἄπειρον γίνεσθαι. καὶ ἔστι πρῶτον μὲν ἐπιχείρημα πραγμα-
 τειῶδες, ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς δεύτερον, τοῦτο· εἰ ἐκ τῆσδε, φησί, τῆς ὁμοιομε- 35
 ρείας τοῦ ὕδατος ἐξάγεται ὁμοιομερῆς σὰρξ καὶ πάλιν ἄλλη καὶ πάλιν ἄλλη
 35 καὶ ἄλλη, ἐπειδὴ πεπερασμένη ἐστὶν ἡ ἐν τῷ ὕδατι σὰρξ τῷ μεγέθει (ἐπειδὴ

1 ἐπιτιθείσης K 2 συνθῆς et τεκθείσης K 3 συντεθέντων K 5 ἡ οἰ-
 κία K alterum οἰκία addidi 6 συντεθεῖ et γένητο K τῆς (post ἐπιστατού-
 σης) om. K 7 ἐν ὅσῳ] ἐνῶ (h. e. ἐν ᾧ) K 10 πάντων LK: τούτων Mt
 τούτω K 11 προσόδῳ Mt 13 οὐδὲ L 15 πλείον K 16 ἐφ' ἵππων Mt
 18 ἔτι om. K 20 τῶν om. superscr. M 21 αὐτῶν K: αὐτοῦ LMt 23 αὐ-
 τοῦ L 24 οὐδὲν LK: οὐδ' Mt 31 προειλημμένων et mox ἀδύνατον K
 32. 33 πρατειῶδες K 33 δεύτερον] β L: δευ KM: δευτέρας t 33. 34 ὁμοιομερίας,
 ὁμοιομερία et sim. saepe K 34 iterata καὶ πάλιν ἄλλη librariis debere videntur
 7 *

καὶ ἡ ὁμοιομέρεια ἐκείνη τοῦ ὑδατός πεπερασμένη ἐστὶ τῷ μεγέθει), πᾶν ε 4^r
 δὲ πεπερασμένον πεπερασμένων ἀεί τινων ἀφαιρουμένων καταδραπανᾶται,
 ἀνάγκη πᾶσα ἀεί ἀφαιρουμένων ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς ἐν τῷ ὕδατι σαρκίων
 τινῶν καταδραπανηθῆναι αὐτήν. οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸ ἐπ' ἄπειρον εἶναι τὰ
 5 μεγέθη διαιρετά, ἀεὶ διαιρουμένη ἡ ἐν τῷ ὕδατι σὰρξ εἰς ἐλάττωνα καὶ 40
 οἷον διχοτομουμένη οὐκ ἐκλείψει· καὶ γὰρ ἀεὶ διχοτομῆται, ἥξει πάντως
 εἰς τὸ ἐλάχιστον τῆς σαρκὸς μέγεθος (δεδείκναι γὰρ ὅτι ἔστι τις ἐλάχιστη
 σὰρξ), εἰ δὲ ἥξει εἰς τὸ ἐλάχιστον τῆς σαρκὸς μέγεθος τεμνομένη ἡ ἐν τῷ
 ὕδατι σὰρξ, ὁῖον ὅτι ἀφαιρεθέντος ἐκείνου οὐκέτι ἐκκρινθήσεται ἐκ τοῦ
 10 ὑδατός ἐκείνου σὰρξ, εἰ δὲ τοῦτο, οὐκέτι πᾶν ἐν παντὶ ἐνέσται οὐδὲ ἐπ'
 ἄπειρον ἡ ἔκκρισις. καὶ οὐδὲν μοι δοίσει καὶ αἱ ἐκκρινόμεναι σάρκες οὐκ
 εἰσὶ καθαραί, ἀλλὰ μεμιγμέναι ἐτέραις ὁμοιομερείαις· καὶ γὰρ μὴ καθαραί 45
 ἐξίωσιν. ἐπειδὴ ἔχει ἡ ὑπόθεσις ἐπ' ἄπειρον γίνεσθαι τὴν ἔκκρισιν. ἀνάγκη
 πᾶσα, καὶ τὰ ἀεὶ ἐκκρινόμενα σαρκία ἐλάχιστα ὥσι, καταδραπανηθῆναι τὴν
 15 ὅλην σάρκα τὴν ἐν τῷ ὕδατι διὰ τὸ δεύτερον ἀξίωμα τὸ λέγον μετρεῖσθαι
 τὸ πεπερασμένον ὑπὸ τοῦ πεπερασμένου· εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἐπ' ἄπειρον ἡ
 ἔκκρισις. δοῦν οὖν ἀνάγκη θιάτερον, ἢ ἐπιλείπει τὴν ἔκκρισιν τῆς σαρκὸς.
 ὥς ὁ λόγος ἀπέδειξεν, ἢ εἰ ἐπ' ἄπειρον ἐκκρίνονται ἐκ τοῦ ὑδατός σαρκία,
 ἐπειδὴ ὥριται τὸ ἐλάχιστον τῆς σαρκὸς μέγεθος, ἀνάγκη ἴσα ἄπειρα ἐν πεπε- 50
 20 ρασμένῳ μεγέθει ὑπάρχειν, ὅπερ ἀδύνατον. ταῦτόν γάρ ἐστιν εἰπεῖν ἐν πεπε-
 ρασμένῳ τὸ ἄπειρον ὑπάρχειν· τὸ γὰρ ἐξ ἀπειρῶν συνεστηκὸς ἄπειρόν ἐστι.
 Τρίτον ἐπιχείρημα ἕτερον τίθησι τοιοῦτον. εἰ ὥριται τὸ ποσὸν τῆς
 σαρκὸς ἐπὶ τε τὸ μείζον ἐπὶ τε τὸ ἐλάττω, ἀδύνατον ἐκ τῆς ἐλαχίστης
 σαρκὸς ἐκκρινῆναι ἕτερόν τι· πᾶν γὰρ σῶμα πεπερασμένον ἀφαιρεθέντος
 25 τινὸς ἐλάττω γίνεται, ἐπειδὴ πᾶν πεπερασμένον ὑπὸ παντὸς ἐλάττωτος πε-
 περασμένου καταμετρεῖται. ὥστε εἰ ἐκ τῆς ἐλαχίστης | σαρκὸς ἐκκρινθήσεται ε 4^v
 τι, ἔσται ἐλάττω τῆς ἐλαχίστης, ὅπερ ἀδύνατον. οὐκ ἄρα πάντα ἐν πᾶσι.
 Τέταρτον ἐπιχείρημα. εἰ πάντα ἐν πᾶσι, φησὶν, ἐπ' ἄπειρον δὲ καὶ
 ἡ ἔκκρισις, ἐν ἐκάστῃ ὁμοιομερείᾳ ἔσονται σάρκες ἄπειροι καὶ ὅσα ἄπειρα
 30 καὶ πάντα ἀπλῶς, καὶ πάλιν ἐν ἐκάστῃ σαρκὶ τῇ ἐν τῇ ὁμοιομερείᾳ ἡ
 αἵματι ἡ ἄλλῃ τινὲ πάλιν πάντα ἄπειρα ἔσονται, καὶ πάλιν ἐν ἐκάστῳ
 ἐκείνων ἄπειρα· ὥστε ἐν ἐκάστῃ ὁμοιομερείᾳ ἀπειράκις ἔσται τὸ ἄπειρον. 5
 οὐ τί ἂν γένοιτο καταγελαστότερον, ἐν τῇ ἐλαχίστῃ σαρκὶ ἀπειράκις ἄπειρα
 εἶναι σώματα καὶ πλήθει καὶ μεγέθει; πλήθει μὲν διότι διήρηται ἀπ'
 35 ἀλλήλων ὁρίων ἀπύρριστα, μεγέθει δὲ ὅτι τὸ ἐξ ἀπειρῶν συγκείμενον ἄπει-
 ρόν ἐστιν. οὐ μόνον δὲ ἐκάστῃ ὁμοιομέρεια ἀπειράκις ἄπειρα περιέξει, ἀλλὰ

2 τινων ἀεί Mt 6 ἐκλείπει KM: ἐλλείπει (nihil enotatum ex Lt) διχοτομεῖται K
 10 ἐν ἔσται K 11 μοι] μὴ K 13 ἐξίωσιν K 14 καταπανηθῆναι K
 17 δοῦν κτλ.] cf. Themist. p. 129,4 ἐπιλείπειται K 18 ἐκρίνοιτο L 22 ἕτε-
 ρον om. Mt 24 ἐκκρινῆναι σαρκὸς Mt 27 ἐλάττων (cf. p. 106,1) L: ἐλάττων K:
 ἐλάττω (cf. Aristot. p. 188^a1) Mt 29 ἄπειροι (extrema parum clara in M) LKM:
 ἄπειραι t 33 οὐ τί ἂν] ὥστε τί ἂν τούτου K 35 τὸ om. K 36 ὁμοιο-
 μερεία K

καὶ οἱ τόποι ἀπειράκις ἄπειροί ἐσονται· διηρημέναι γὰρ εἰσιν ἀπ' ἀλλήλων ε 4^v
 ὅσαι μὴ ἐνυπάρχουσιν, ἀλλ' ἐφθησαν διακριθῆναι, καὶ αὗται δὲ ἄπειροί
 εἰσιν· ὥστε καὶ οἱ περιέχοντες αὐτάς τόποι ἄπειροι, καὶ οἱ μεταξὺ οἷς διείργον- 10
 ται. ἀπειράκις οὖν τὸ ἄπειρον ἀπειράκις εἰσολίσσωμεν, ὅπερ ἐστὶ καταγέλαστον.

- 5 Πέμπτον, ὅτι ἀνόητος, φησὶν, ἐστὶν ὁ Ἀναξαγόρου νοῦς· εἰ γὰρ βού-
 λεται μὲν πάντα διακρίναι καὶ κατὰ τὸ ποσὸν καὶ κατὰ τὸ ποιὸν, ἵνα
 μήτε αἱ διαφοροὶ ὁμοιομέρειαι ἐν ἀλλήλαις ὦσιν (οἷον σαρκὸς ὅσπου καὶ
 τῶν λοιπῶν), μήτε αἱ τῷ εἶδει μὲν αἱ αὐταὶ ἀριθμῶ δὲ διαφοροὶ (οἷον αἱ
 τῆς σαρκὸς ὁμοιομέρειαι). τοῦτο δὲ οὐ δύναται διὰ τοῦ ἐπ' ἄπειρον εἶναι
 10 τὸ μέγεθος διαιρετὸν καὶ διὰ τὸ μὴ οἶόν τε ποτε τὰς διαφοροὺς ὁμοιομε- 15
 ρείας εἰλικρινεῖς εἶναι, ἀνόητος ἂν εἴη ὁ νοῦς τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν.
 τὸ δὲ μήποτε, φησί, διακριθῆσεσθαι τὰ πρᾶγματα, ὁρθῶς μὲν λέγεται
 παρὰ Ἀναξαγόρου, οὐκ εἰδότες δέ· εἰσι γὰρ ἐν τοῖς οὗτοι καὶ τὰ συμβεβη-
 κότα καὶ αἱ ἕξεις, ἅτινα οὐδέποτε χωρισθῆναι δύναται τῶν ὑποκειμένων.
 15 εἰ τοίνυν πάντα βούλεται χωρίσαι ὁ νοῦς, δηλονότι καὶ τὰ συμβεβηκότα
 καὶ τὰς ἕξεις· ταῦτα δὲ ἀδύνατον χωρίσαι· ἀνόητος ἄρα τὰ ἀνόητα ζητῶν
 ὁ νοῦς. κακῶς δὲ λαμβάνει, φησί, καὶ τὸ ἐκ τῶν ὁμοιοῶν γίνεσθαι τὰ 20
 γινόμενα. ἐστὶ μὲν γὰρ, φησὶν, ὡς ἐκ τῶν ὁμοιοῶν γίνεται τὰ γινόμενα·
 γίνεται γὰρ πηλὸς ἐκ πηλῶν ὁμοιοῶν, μείζων ἐκ τῶν μικροτέρων, γίνεται
 20 δὲ καὶ ἐξ ἀνομοιοῶν, ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, καὶ οἰκία δὲ ἐκ πλίνθων καὶ
 ξύλων ἀνομοιοῶν ὄντων γίνεται. ὥστε κακῶς ἐλάμβανε τὰ γινόμενα ἐξ
 ὁμοιοῶν πάντως γίνεσθαι. καὶ οὐκ ἐπὶ τεχνητῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
 φυσικῶν τοῦτο ὁρώμεν· ἐκ γὰρ ξύλων πῦρ καὶ ἐξ ὕδατος ἀήρ καὶ ἐκ τῶν
 25 σηκωμένων σωμάτων διάφορα γίνεται ζῶα. οὐ μόνον ἐξ ἐμφύλων, ἀλλὰ καὶ
 25 ἐξ ἀφύλων. ταῦτα εἰπὼν, φησὶν ὅτι εἰ δυνατόν τὰ αὐτὰ ἐξ ἄπειρων καὶ 25
 ἐκ πεπερασμένων γεννῆσαι, κάλλιον τὸ ἐκ πεπερασμένων γεννᾶν ἢ ἐξ
 ἄπειρων· τὸ γὰρ ἄπειρον ἄγνωστον. ὥστε κρείττων ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοῦ
 Ἀναξαγόρου, ὅσον ἐπὶ τούτῳ, πεπερασμένας ὑποτιθέμενος τὰς ἀρχάς.
 Εἰ δὴ τὸ μὲν ἄπειρον ἢ ἄπειρον ἄγνωστον. τὸ πρῶτον ἐπι-
 30 χεῖρμα τὸ ἐντρεπτικόν. τὸ ἄπειρον ἢ τῷ ποσῷ ἐστὶν ἄπειρον, ἢ τῷ ποιῷ.
 καὶ τὸ μὲν κατὰ ποιὸν ἄπειρον πάντως καὶ κατὰ ποσόν· εἰ γὰρ εἶδη εἶεν

3 οἱ (ante μεταξὺ) parum clare exaratum in M: om. t

4 ἀπειράκις (ante εἰσολίσσωμεν)

om. Mt 5 πέμπτον ἐπιχειρῆμα L ἔσται K ἀναξαγόρα K: ἀναγῶ^o (ἀναξα-
 γόρειος?) M 6 μὲν om. K 7 αἱ] ἐν (sic) K ὁμοιομερεῖαι hic et v. 9 K

ἀλλήλαις scripsi: ἀλλήλοις M: ἀλλήλας t et. si silentio fides, LK 8 αἱ (ante αὐταῖ)

om. M 10 πότε K 13 οὐκ om. superscr. L γὰρ superscr. (deleto ut
 videtur καὶ) M 15 ὁ νοῦς om. L 16 ταῦτα LK: πάντα Mt τὰ ἀνόητα

coniecit t: τὰ ἀδύνατα Aristoteles ζητεῖ L 17 καλῶς L et ante correct. M

δὲ om. LM 18 ὥς M γίνεται τὰ] γίνεσθαι τὰ L: fort. (οὕτως καὶ ἐκ τῶν ἀνο-
 μοιοῶν) γίνεσθαι τὰ 19 μείζον K τῶν malim abesse 21 τὸ τὰ K

22 ὁμοιοῶν L at cf. ad p. 107, 11 μόνων L 23 καὶ (ante ἐκ) om. L

25 εἰπὼν corr. ex ἀ... ὦν M 26 γενᾶν K 28 τοῦτο K 31 κατὰ τὸ ποιὸν
 et κατὰ τὸ ποσόν K

ἄπειρα, ἀνάγκη καὶ τὰ ὑποκείμενα-αὐτοῖς ἄπειρα εἶναι. εἰ δὲ τῷ ἀριθμῷ c 4^v
 εἴη τὸ ἄπειρον, οὐκέτι ἔπεται τὸ καὶ τῷ εἶδει ἄπειρον εἶναι· δυνατόν γὰρ 31
 ὑποθέσθαι ἄπειρα μὲν τῷ ἀριθμῷ τὰ ὑποκείμενα, ὁμοειδῆ δὲ πάντα. ὥς
 ἂν οὖν ἔχῃ τὸ ἄπειρον, οὕτως ἔχει καὶ τὸ ἄγνωστον. εἰ μὲν οὖν ἀπείρους
 5 τῷ ἀριθμῷ τοῖς δὲ εἶδεσι πεπερασμένους ὑπετίθετο, ἐκ ποίων μὲν ἀρχῶν
 ἦν τὰ πράγματα δυνατόν γινῶναι, ἐκ πόσων δ' οὐκέτι· ἐπεὶ δὲ καὶ κατὰ
 τὸ ποσὸν καὶ κατὰ τὸ ποιὸν ἀπείρους ὑπετίθετο τὰς ἀρχὰς ὁ Ἀναξαγόρας,
 ὁῖον ὅτι παντελῶς ἄγνωστοι αἱ ἀρχαί. τῶν δὲ ἀρχῶν ἀγνώστων οὐσῶν 35
 καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἄγνωστα· τότε γὰρ γινώσκειται τὰ σύνθετα, ὅταν γνῶμεν
 10 ἐκ πόσων καὶ ποίων ἀρχῶν σύγκεινται.

p. 187^b13 Ἔτι δὲ ἀνάγκη, οὗ τὸ μῶριον ἐνδέχεται ὀπηλικονοῦν
 εἶναι κατὰ μέγεθος καὶ σμικρότητα, καὶ αὐτὸ ἐνδέχεσθαι.

Τὸ πρῶτον τῶν λημμάτων, ὅτι ὠρίσται τῆς σαρκὸς καὶ τῶν λοιπῶν
 εἰδῶν τὸ μέγεθος ἐπὶ τε τὸ μείζον ἐπὶ τε τὸ ἔλαττον, καὶ οὔτε ἐπ' ἄπειρον 40
 15 αὐξεται, οὔτε ἐπ' ἄπειρον μειοῦται. κατασκευάζει δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ὅλων,
 λέγω δὲ τῶν συνθέτων, ὧν μῶρία ἐστὶ τὰ ὁμοιομερῆ, κατασκευάζει δὲ διὰ
 τοῦ δευτέρου τῶν ὑποθετικῶν. ἐστὶ δὲ ὁ συλλογισμὸς οὗτος· εἰ τὰ μῶρια
 ἐνδέχεται ἐπ' ἄπειρον αὐξέσθαι καὶ μειοῦσθαι, καὶ τὸ ὅλον ἂν ἐνδέχοιτο
 ἐπ' ἄπειρον αὐξέσθαι καὶ μειοῦσθαι (ἐκ τῶν μερῶν γὰρ τὸ ὅλον σύγκειται·
 20 οὐδὲ γὰρ αὐξέσθαι ἢ μειοῦσθαι δυνατόν τὸ ὅλον, τῶν μερῶν μὴ ἡδῆσμένων
 ἢ μειωθέντων), ἀλλὰ μὴν τὸ ὅλον ἀδύνατον ἐπ' ἄπειρον αὐξέσθαι καὶ
 μειοῦσθαι, καὶ τὰ μῶρια ἄρα. ὥστε στήσεται τὸ ποσὸν τῶν μορίων ἐπὶ 45
 τε τὸ μείζον ἐπὶ τε τὸ ἔλαττον. ἔστιν ἄρα τις ἐλαχίστη σὰρξ καὶ ὅστουν,
 ὥσπερ οὖν καὶ μεγίστη. ἀλλ' ἴσως ἀντιλέγει τις τῷ συνημμένῳ τὸν ὑπὲρ
 25 Ἀναξαγόρου λόγον ποιούμενος, ὅτι οὐκ ἀνάγκη, εἰ ἐπ' ἄπειρον ἢ τῶν ὁμοιο-
 μερῶν γίνεται μείωσις, ἥδη καὶ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ἐπ' ἄπειρον μειοῦ-
 σθαι· εἰ μὲν γὰρ μία ἦν ἐν ἐκάστῳ ζῷῳ σαρκὸς ὁμοιομέρεια ἢ ὅσπου ἢ
 αἵματος, εὐλογον ἦν, ὥς ἂν ἡῤῥεν ἢ ἐμειοῦτο τὸ μῶριον, οὕτως αὖξιν καὶ
 μειοῦσθαι καὶ τὸ ὅλον, νῦν δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ πλείους ὁμοιομέρειαι 50
 30 συνιῶσαι σαρκὸς ἢ ὅσπου ἢ τῶν λοιπῶν, οὕτω ποιοῦσι τὴν τοῦ ζῷου
 σάρκα καὶ τὸ ὅστουν. οὐκ ἀνάγκη οὖν συμμειοῦσθαι ταῖς ὁμοιομερείαις τὸ

2 τὸ (ante καὶ) om. K 3. 4 ὥς δ' ἂν (om. οὖν) K 5 τοῖς εἶδεσι δὲ Mt 6 ἐπειδὴ
 δὲ t 6. 7 κατὰ (om. τὸ) ποσὸν primitus omiserat K qui mox κατὰ ποιὸν 8 οὐ-
 σῶν ἀγνώστων Mt 10 ἐκ ποίων καὶ πόσων ἀρχῶν σύγκειται K 11 δὲ LKM: δ' εἰ t
 Aristoteles (at cod. B pr. δ* [δὲ?], rec. δ' ἂν) 11. 12 ἐνδέχεται—ἐνδέχεσθαι om. K
 12 μικρότητα t ἐνδέχεται L 14. 15 οὗτ' ἐπ' ἄπειρον αὐξέσθαι iterat K 16 ὁμοιο-
 μερῇ (sic) K 18. 19 καὶ τὸ ὅλον ἂν ἐνδέχοιτο ἐπ' ἄπειρον αὐξέσθαι (codex αὐξασθαι) καὶ
 μειοῦσθαι K: om. LM: καὶ τὸ ὅλον omissis ceteris add. in marg. M et t 20 οὐδὲ γὰρ
 τὸ ὅλον αὐξέσθαι ἢ μειοῦσθαι δυνατόν Mt 22 τῷ ποσῷ L 24 fort. ἀντιλέγει cl.
 25 r14sq. et quae de voce ἴσως adnotavi ad p. 16, 10 τις] cf. Themist. p. 127, 17 sqq.
 25 ἢ om. K 27 ἦν μία Mt ὅσπου ἢ] ὁ τοῦ L 28 ἦν, ὥς LK: om. Mt: ex-
 spectes ἂν ἦν, ὥς ἡῤῥεν scripsi: ἡῤῥητο L: ἡῤῥη K: ἡῤῥει Mt 31 οὖν] ἐν K

ζῷον. δυνατόν γὰρ πολλὰς ὁμοιομερείας, καὶ μικρὰ ὧσι, συνθεῖναι τὸ τοῦ ε 4^v
ζῳου σῶμα, ὥσπερ φέρε εἰπεῖν τοὺς μὲν λίθους, ἐξ ὧν ἡ οἰκία, δυνατόν
ἐπ' ἄπειρον μειοῦσθαι, οὐκέτι μέντοι καὶ τὴν οἰκίαν. διότι ἐκ πλείονων
καὶ οὐκ ἐξ ἑνὸς λίθου σύγκειται· συγκέειτο γοῦν ἡ αὐτὴ ποτὲ μὲν ἐξ
5 ἐλαττόνων, εἰ μείζονες εἶεν, ποτὲ δὲ ἐκ πλείονων, εἰ ἐλαττόνες εἶεν. ἀλλ' ε 5^r
εἰ καὶ τοῦτο οὕτως ἔχει, πάντως ὄρισται τὸ ποσὸν τῶν ὁμοιομερειῶν ἐξ
ὧν ἡ τοῦ ἀνθρώπου σὰρξ σύγκειται. ἔστωσαν οὖν πέντε τινὲς ὁμοιομέρειαι
σαρκός. αὐταὶ οὖν πότερον ἐπ' ἄπειρον μειοῦνται ἢ οὐ; εἰ μὲν οὖν ἐπ'
ἄπειρον μειοῦνται, ἤξουσιν πάντως εἰς τι μέγεθος, ἐν ᾧ ἀδύνατον εἶναι τὴν
10 τοῦ ἀνθρώπου σάρκα, οἷον ἐν δακτυλιαίῳ ἢ ἐν κέγχρου μεγέθει· ὥστε εἰ
ἀδύνατον τὸν ἀνθρώπον ἐπὶ τοσοῦτον μειωθῆναι, ὁῖον ὅτι καὶ τὰς τῆς
σαρκὸς ὁμοιομερείας, ὥστε πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ περιάγεται ὁ λόγος. εἰ δέ
τις εἴποι ὅτι 'ἀλλ' αἱ μὲν ὁμοιομέρειαι πεφύκασιν ἐπ' ἄπειρον μειοῦσθαι,
τὸ δὲ σύνθετον οἷον ὁ ἀνθρώπος οὐ πέφυκε σφύζεσθαι ἐπὶ πολλῷ μειουμένων
15 τῶν ὁμοιομερειῶν· ἐπεὶ καὶ καθ' ὑμᾶς τῆς σαρκὸς δηλονότι καὶ ἐν ἐλαττοῖσι
πολὺ μεγέθει δυναμένης συστήναι, εἴπερ ἡ τοῦ ἀνθρώπου σὰρξ ἐστὶν οἷα
ἐστὶν ἡ τε τῶν παιδίων καὶ τῶν ἐμβρύων, ὅμως ἐν τῷ τελείῳ ζῳῳ οὐ
φθάνει πολὺ τι μειωθῆναι πρὶν φθαρῆ τὸ ζῷον. οὕτως εἰ καὶ ἐπ' ἄπειρον 10
αἱ ὁμοιομέρειαι τέμνονται, ἀλλ' οὐ τὸ ὅλον ζῷον πέφυκεν ἐν τῇ ὁπωσοῦν
20 ἐχούσῃ ὁμοιομερείᾳ συνίστασθαι· ἀλλ' οὗτος ὁ λόγος οὐ σφρόντων ἐστὶ τὰς
'Αναξαγορείους ὑποθέσεις, ὅς ἔλεγεν οὐδὲν ἕτερον εἶναι τὸ σύνθετον καὶ τὸ
ὅλον ἢ τὴν συνδρομὴν τῶν ὁμοιομερειῶν. ἡμῖν μὲν γὰρ τοῖς λέγουσιν ὅτι
τῇ τοιᾷδε τῶν στοιχείων συνθέσει καὶ κράσει ἔξωθεν ἐπιγίνονται τὰ εἶδη
ἕτερα ὅντα παρὰ τὰ ὑποκείμενα, εὐλόγως τοῦτο ἔπεται (οὐ γὰρ ὁπωσοῦν
25 ἐχουσὼν τῶν ὁμοιομερειῶν πέφυκε τὸ εἶδος ἐπιγίνεσθαι), 'Αναξαγόρᾳ δὲ 15
μηδὲν ἕτερον ἐπιγίνεσθαι ἔξωθεν λέγοντι παρὰ τὰ ὁμοιομερῆ, ἀλλὰ πάντως
ἐν τοῖς ἀπλοῖς εἶναι τὰς ὁμοιομερείας (καὶ γὰρ καὶ ὀφθαλμοῦ, φέρε εἰπεῖν,
τῶν διαφόρων χιτώνων καὶ τριχῶν καὶ αὐτὰ τὰ χρώματα καὶ πάσας τὰς ἐν
τῷ συνθέτῳ ποιότητας ὑπάρχειν ἐν τοῖς ἀπλοῖς), εὐλογον τὸ ἔπασθαι
30 πάντως τῇ τῶν ὁμοιομερειῶν μειώσει καὶ τὸ ὅλον συμμειοῦσθαι. διὰ τί
γὰρ (οὐχ) ὥσπερ πλείους ἢ μείζους ὁμοιομέρειαι ὀφθαλμοῦ συνεληθῆσαι
ποιοῦσι τὸν μέγαν ὀφθαλμόν, οὕτω καὶ μικρόν; ὥστε ἀναγκαίως ἀληθὲς 20
ἂν εἴη τὸ συνημμένον, ὅσον ἐπὶ ταῖς 'Αναξαγόρου ὑποθέσεσι. τί ποτε δὲ
ἐστὶν ὅλως τὸ λέγειν τὴν ἀνθρώπου σάρκα ἐκ πλείονων συνεστάναι σαρ-
35 κίων; διὰ τί γὰρ καὶ τῶν πλείονων τούτων σαρκίων ἕκαστον οὐκ ἐκ πλείονων

4 σύγκειται] σύγκειτο K γοῦν LMt: γὰρ K: malim γὰρ ἀν S αὐταὶ οὖν LK:
αὐ Mt 12 πάλιν post αὐτὸ colloc. Mt 13 ἀλλ' αἱ Mt: ἄλλαι LK 15 ἡμᾶς K
τῇ σαρκὶ L καὶ ἐν K: καὶ L: ἐν Mt 17 ἐστίν] γὰρ K καὶ ἡ τῶν K
18 φθάνει t 19 τέμνεται K 23 τοιᾷδε K 25 ἐχούσων (sic) K 26 ἔξωθεν
ἕτερον ἐπιγίνεσθαι K πάντων compend. K 27 καὶ (post γὰρ) om. K ὀφθαλ-
μῷ L 29, 30 εὐλογον πάντως τὸ ἔπασθαι K 31 οὐχ addidit t: sed probabilius
οὐχ ante οὕτω (v. 32) excidisse conicias συνεληθῆσαι ὀφθαλμοῦ Mt 33. p. 104,1
τί ποτε — τοιᾷ] cf. Themist. p. 128,9 34 ἐστὶ τὸ λέγειν ὅλως K 35 σαρκίων
τούτων L cum Themistio, qui quod praecedat πλείονων omittit

συνέστηκεν, εἴ γε ἐπ' ἄπειρον τῶν ὁμοιομερειῶν ἡ τομή; ὥστε ἡ οὐδὲ c 5^r
 ἔσται ὅλως μία τις ὁμοιομερία ἡ καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου σὰρξ μία. συμβή-
 σεται δὲ κακῆϊνο γελοῖον ὄν, τὴν μὲν τοῦ ἐλέφαντος σάρκα ἐξ ἐλαττόνων
 σαρκίων συγκαίσθαι, τὴν δὲ τοῦ κώνωπος ἐκ πλείονων· οὐδὲν γὰρ ἔτι διοί-
 5 σσει τὸ ἐκ πλείονων ἢ ἐλαττόνων λέγειν ἀορίστου τοῦ μεγέθους τῶν ἀρχῶν 25
 ὑπάρχοντος καὶ ἐπὶ τὸ μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ ἕλαττον.

p. 187^b15 Λέγω δὲ τῶν τοιούτων τι μορίων, εἰς ὃ ἐνυπάρχον
 διαιρεῖται τὸ ὅλον.

Διττῶς τὸ ἐνυπάρχον δυνατόν ἐκλαβεῖν, ἡ ὡς πρὸς τὸ μέρος ἢ ὡς 30
 10 πρὸς τὸ ὅλον. πρὸς τὸ μέρος μὲν οὕτως· μόρια δέ, φησί, ταῦτα λέγω
 ἅτινα καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ὅλου διαίρεσιν ὑφίστηκασιν καὶ οὐ φθίρονται·
 αἰεὶ γὰρ ἀπόρροιαί τινες ἐκ τοῦ σώματος γίνονται. τὰ οὖν ἀπορρέοντα σώ-
 ματα καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ὅλου διαίρεσιν δύναται καὶ καθ' ἑαυτὰ ὑπο-
 στῆναι. εἰ δὲ τὸ ἐνυπάρχον πρὸς τὸ ὅλον ἀκουσόμεθα· τούτου μόρια,
 15 φησί, λέγω ταῦτα ὧν καὶ διαιρεθέντων ἐκ τοῦ ὅλου οὐδὲν ἦττον σφύζεται
 τὸ ὅλον, τοιαῦτα δὲ ἐστίν, ὡς εἶπον, τὰ αἰεὶ ἐξ ἡμῶν ἀπορρέοντα σώματα. 35
 ὁ μὲν οὖν νοῦς οὕτως, προσέθηκε δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ εἶπεν “οὐ τὸ μόριον ἐν-
 δέχεται ὁπληκιστοῦν εἶναι”, ἵνα μὴ τις ὑπολάβῃ μόρια αὐτὸν λέγειν τοῦ ὅλου
 τὴν ὅλην καὶ τὸ εἶδος, διὰ τοῦτό φησιν ὅτι ταῦτα λέγω τὰ μόρια ἅτινα
 20 καὶ μετὰ τὴν διαίρεσιν τὴν ἐκ τοῦ ὅλου καθ' ἑαυτὰ ὑφέστηκεν, ἡγούον
 διαιρεθέντα οὐ φθίρει τὸ ὅλον, ὧν οὐδέτερον τῷ εἶδει καὶ τῇ ὅλῃ ὑπάρ-
 χει· χωρισθεῖσα γὰρ ἡ ὅλη καὶ τὸ εἶδος οὕτε τὸ ὅλον σφύζει ἔτι, οὕτε
 καθ' ἑαυτὰ ὑποστῆναι δύναται. ταῦτα δὲ οὐδὲ μόριά ἐστι τοῦ συνθέτου, 40
 ἀλλὰ στοιχεῖα, διὸ οὐδὲ διαιρεῖσθαι ἂν λέγοιτο αὐτοῦ· διαίρεσις μὲν γὰρ
 25 ἐπὶ τῶν μορίων λέγεται, ἀνάγκη δὲ ἐπὶ τῶν στοιχείων. σὰρξ δὲ καὶ
 τὰ τοιαῦτα μόρια ζήφου, καὶ οἱ καρποὶ τῶν φυτῶν. ὥσπερ γὰρ τὸ
 ζῆον ἀνομοιομερές ἐστίν, οὕτω δὴ καὶ τὰ φυτά· μόρια γὰρ τοῦ φυτοῦ
 πρέμνος φλοιὸς κλάδος φύλλα καρποὶ ἐντεριώνη καὶ εἴ τι τοιοῦτον, ἅπερ
 ἐτεροειδῆ ἐστί, πρὸς ἑαυτὸ δὲ ἕκαστον ὁμοιομερές.

30 p. 187^b22 Ἔτι εἰ πάντα μὲν ἐνυπάρχει τὰ τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις. 45

Τὸ πρῶτον τῶν ἐπιχειρημάτων βούλεται ἐκθέσθαι, εἰτα εἰπὼν τὴν

1. 2 ἡ οὐδὲ ἔσται K: ἔσται οὐδὲ L: οὐδὲ (transposito ἔσται post ὁμοιομερία) Mt
 2 ἡ] εἰ L ἡ iterat ante σὰρξ M 2. 6 συμβήσεται — ἐλαττον] cf. Themist.
 p. 128, 12 3 κακῆϊνο K 5 τὴν ἀρχὴν Themistius 6 ὑπάρχοντα L
 7. 8 εἰς ὃ — ὅλον om. K 9 Διττῶς] εἰ καὶ πῶς L 14 post τούτου distinguit M:
 τούτου in οὕτω recte mutavit t 16 τὸ ὅλον] τοῦ ὅλου L 17 οὖν om. Mt
 18 ὑπολάβει L μόρια post λέγειν colloc. K: eiusdem traiectionis vestigia deprehendas
 in L ubi litterae μό in erasis 19 ὅτι et mox τὴν ἐκ om. K 21 τῇ ὅλῃ καὶ
 τῷ εἶδει K 24 λέγοιτο ἂν Mt μὲν om. K 25 δὲ] δὲ καὶ ὁστοῦν Aristoteles
 26 μόρια — φυτῶν om. K οἱ] οὐ L 28 πρέμνος K Mt: πρέμνον L κλάδος ante
 φλοιὸς Mt 30 Ἐπὶ ὅτι (ὁ rubr.) K τὰ πάντα t -πάρχει τὰ τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις om. K

Ἀναξαγόρου ὑπόθεσιν, πρὶν συναγάγῃ τὸ ἐπόμενον τίθησι τὸ δεύτερον εἰς
ἀξίωμα, ἐπειδὴ δι' ἀμφοτέρων τὸ πρῶτον συμπεραίνει ἐπιχείρημα. ἅπαν
δὲ σῶμα, φησί, πεπερασμένον ἀναιρεῖται ὑπὸ σώματος πεπε-
ρασμένου. τὸ δὲ ἀναιρεῖται ἀντὶ τοῦ καταμετρεῖται· τὴ γὰρ μετρού-
μενον ἴσα ἀεὶ τῷ μέτρῳ ἀφαιρούμενον ἐπιλείπει καὶ καταδυναπνᾶται.

p. 187^b29 Εἰ καὶ ἀεὶ εἴη ἐλάττων ἢ ἐκκρινόμενῃ, ἀλλ' ὅμως οὐχ
ὑπερβαλεῖ μέγεθος τι τῇ σμικρότητι. |

Ἵνα μὴ τις εἴποι ὅτι οὐκ ἀνάγκη ἀεὶ ἀφαιρουμένων σαρκῶν ἐκλείπειν εἰς
τὴν ἐν τῷ ὕδατι σάρκα (εἰ μὲν γὰρ ἴσα ἀεὶ ἀφαιρεῖτο, τῷ ὄντι ἀναγκαῖον
ἦν ὑπολιπεῖν διὰ τὸ μετρεῖσθαι τὸ πεπερασμένον ὑπὸ τοῦ πεπερασμένου,
νῦν δὲ τὰ ἀφαιρούμενα ἀεὶ ἐλάττωνα ἔστιν· ὥστε οὐκ ἀνάγκη ἐπιλείπειν,
διότι τὸ συνεχὲς ἐπ' ἀπειρόν ἐστι διαιρετόν), διὰ τοῦτο οὖν φησιν ὁ Ἀρι-
στοτέλης, ὅτι εἰ καὶ ἀεὶ ἐλάττωνα ἀφαιροῖτο, ἀλλ' οὖν πάντως τινὸς μεγέ-
θους οὐχ ὑπερέξει τὰ ἐκκρινόμενα κατὰ σμικρότητα. ἐπεὶ οὖν ὥρισται τὸ
ποσὸν τῆς σαρκὸς, οὐχ ὑπερέξει δηλονότι κατὰ τὸ ἔλαττον τῆς ἐλαχίστης
σαρκὸς τὰ ἐκκρινόμενα, ἀλλὰ στήσεται ἡ τομὴ ἐν τῇ ἐλαχίστῃ σαρκί.
πᾶσα οὖν ἀνάγκη τοιούτων ἀεὶ, λέγω δὴ τῶν ἐλαχίστων σαρκῶν, ἐκκρι-
νομένων καταδυναπνῆσθαι τὸ ὅλον, ἐπειδὴ τὸ πεπερασμένον ἀναιρεῖται ὑπὸ
τοῦ πεπερασμένου, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, ἴσα πεπερασμένα ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν
ἐνέσονται ἐν τῷ πεπερασμένῳ, ὕπερ ἀδύνατον. τὸ οὖν οὐχ ὑπερέξει μέ-
γεθος τι τῇ σμικρότητι ἀντὶ τοῦ οὐ παντὸς μεγέθους ἔλαττον τὸ
ἐκκρινόμενον δυνατόν ἐκκρίνεσθαι, καὶ ἀεὶ ἔλαττον ἐκκρίνηται· ἔστι γὰρ τι
τὸ τῆς ἐλαχίστης σαρκὸς μέγεθος, οὗ ἔλαττον ἀδύνατον ἐκκριθῆναι.

p. 187^b35 Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ ἅπαν σῶμα ἀφαιρεθέντος τινὸς
ἔλαττον ἀνάγκη γίνεσθαι.

Ἄλλοτερον ἐπιχείρημα τὸ τρίτον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ὅτι εἰ ὥρισται τῆς
σαρκὸς τὸ ποσόν, ἀδύνατον ἐκ τῆς ἐλαχίστης ἐκκριθῆναι τι· εἰ γὰρ ἐκκρι-

1 ὑπόθεσιν LK: δόξαν Mt 5 ἀφαιρούμενα K 6 plenius lemma Ἀφαιρεθείσης γὰρ
ἐκ τοῦ ὕδατος σαρκὸς, καὶ πάλιν ἄλλης γινομένης ἐκ τοῦ λοιποῦ ἀποκρίσει, εἰ καὶ etc. t
εἴη ἐλάττων LKM: ἐλάττων ἔσται t Aristoteles 6. 7 ἀλλ' ὅμως — σμικρότητι
om. K 7 ὑπερβαλεῖ (cf. v. 14 et 20) L: ὑπερβάλλει (cf. Diels ad Simpl. p. 169,9) Mt
τῆς σμικρότητος L 8 εἴπη cod. Paris. Gr. 2063 9 τῇ K γὰρ
om. Mt ἀφήρητο K ἀναγκαῖα t 10 ὑπολιπεῖν corr. ex ἀπολιπεῖν M: ὑπο-
λείπειν K 11 ἐπιλιπεῖν L 12 ἔστι] εἶναι K 13 ἀφαιροῖτο Mt: ἀφαίρειτο K:
ἀφῆρητο L 16 ἐν om. superscr. K 17 τοιούτων om. Mt 20 ἐν ἔσονται M:
ἔσονται K ὑπερέξει] ὑπάρξει M: ὑπερβαλεῖ Aristoteles 24 τοῦ K ἅπαν L.M:
ἅπαν μὲν Kt Aristoteles 24. 25 ἀφαιρεθέντος — γίνεσθαι om. K 24 τινὸς
om. L 25 ἐλάττων L 26 τὸ om. K 26. 27 τῆς σαρκὸς τὸ ποσόν K: τῇ
σαρκί τὸ ποσόν L: τὸ ποσόν τῆς σαρκὸς Mt

θεῖν τι ἐξ αὐτῆς, γενήσεται ἐλάττων τῆς ἐλαχίστης σαρκός, ὅπερ ἀδύνα- c 5v
 τον, τοῦτο δὲ διότι ἅπαν σώμα ἀφαιρεθέντος τινὸς ἐλάττων γίνε- 20
 ται, τοῦτο δὲ διότι πᾶν πεπερασμένον καταμετρεῖται ὑπὸ παντὸς πεπε-
 ρασμένου.

5 p. 188^a2 Ἔτι δὲ ἐν τοῖς ἀπείροις σώμασιν ἐνυπάρχον ἀν ἡδὴ
 σὰρξ ἄπειρος.

Τέταρτον τοῦτο, ὅτι συμβήσεται ἐν ἐκάστη ὁμοιομερεῖα ἀπείρων
 ὄντων. καὶ πάλιν ἐν ἐκάστη τῶν ἀπείρων ἄλλων ἀπείρων ἐνυπαρχουσῶν,
 καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον, ἀπειράκις τὸ ἄπειρον εἶναι.

10 p. 188^a3 Κεχωρισμένα μέντοι ἀπ' ἀλλήλων, οὐδὲν μέντοι ἦττον 25
 ὄντα, καὶ ἄπειρον ἕκαστον.

Κεχωρισμένα εἶπεν ἀντὶ τοῦ κατ' ἐνέργειαν καὶ τοῖς τόποις δια-
 κεκριμένα, οὐχ ὥσπερ ἐν τῇ ὕλῃ δυνάμει λέγομεν πάντα ἐνυπάρχειν (οὐ
 γὰρ οὕτως ἔλεγεν ὁ Ἀναξαγόρας πάντα ἐν ἀλλήλοις ὑπάρχειν, ὥσπερ λέ-
 15 γεται ἡ ὕλη πάντα εἶναι δυνάμει), ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῇ πανσπερμῇ πάντα
 ἐνυπάρχει κριθὴ καὶ σῖτος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν σπερμάτων ἐνεργείᾳ ὄντα. 30
 καὶ ἐνυπαρχουσιν οὖν, φησὶν, ἐν ἐκάστη ὁμοιομερεῖα ἄπειρα σώματα, καὶ
 οὐδὲν ἦττον ἕκαστον τῶν ἐνυπαρχόντων καὶ αὐτὸ ἄπειρόν ἐστιν· ἔστι γὰρ
 καὶ ἐν ἐκείνῳ ἄπειρα.

20 p. 188^a5 Τὸ δὲ μηδέποτε διακριθῆσεσθαι.

Ὅτι ἀνόητος ὁ κατὰ Ἀναξαγόραν νοῦς τοῖς ἀδυνατοῖς ἐπιχειρῶν,
 εἴπερ θέλει μὲν αὐτὸς διακρίναι πάντα, τοῦτο δὲ γενέσθαι ἀδύνατον. ἀλλὰ
 τὸ μηδέποτε διακριθῆσεσθαι πάντα, εἰ καὶ ἀγνοῶν ἔλεγεν ὁ Ἀνα-
 25 ξαγόρας, ἀλλ' οὖν ὀρθῶς ἔλεγεν· αὐτὸς μὲν γὰρ τὰ σώματα ἔλεγε μηδέ- 35
 ποτε ἀπ' ἀλλήλων διακριθῆσεσθαι, ἥτοι καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς ἑξεις. οὐ
 διὰ τὸ μὴ φύσιν ἔχειν καθ' αὐτάς ὑποστῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν μῆξιν μὴ
 δύνασθαι εἰλικρινῶς χωρίσαι τὰ μιχθέντα, ὥσπερ εἴ τις καὶ τοῦ οἶνομέ-
 30 λιτος εἴποι μὴ ἐνδέχσεσθαι τὸν οἶνον καὶ τὸ μέλι χωρισθῆναι. εἰ οὖν εἰσὶν
 ἐν τοῖς πᾶσι καὶ τὰ πάθη καὶ αἱ ἑξεις ἅπερ καθ' αὐτὰ ὑποστῆναι οὐ πέ-

1 τί ἐξ αὐτῆς K: τί ἐξ αὐτοῦ L: ἐξ αὐτῆς τί Mt ἐλάττων L cf. p. 100,27 2. 3 ἅπαν—
 διότι om. K 3 πᾶν περασμένον K 5 ἔτι] ὅτι (ὁ rubr.) K δ' ἐν t 5. 6 ἐνυ-
 παρχει—ἄπειρος om. K 9 εἶναι] ἐστὶν K 10 ἀπ' ἀλλήλων οὐδὲν μέντοι iterat L
 10. 11 οὐδὲν μέντοι—ἕκαστον om. K 10 οὐδὲν μέντοι LM: οὐδὲν δὲ ex Aristotele t
 12. 13 διακεκριμένα K et cod. Paris. Gr. 2063: διηρημένα L: διεληγμένα Mt 13 λέγομεν
 δυνάμει Mt 14. 15 ὥσπερ ἡ ὕλη λέγεται Mt 15 εἶναι LK: om. Mt 19 καὶ
 om. K 24 αὐτὰ L 25 καὶ τὰ πάθη LK: κατὰ πάθη Mt 26 καθ' αὐτὰ cod.
 Paris. Gr. 2063 fort. διὰ τὸ <τὸν νοῦν διὰ> τὴν μῆξιν 27 ὅπερ L 28. 29 εἰσὶν
 post ἑξεις colloc. Mt 29 τοῖς om. Mt ἅπερ LK: ἃ Mt

φυκε, ζητεῖ δὲ καὶ ταῦτα χωρίσαι ὁ νοῦς, ἐπειδὴ πάντα βούλεται διακρίναι, εἰς
ἀνόητος ἂν εἴη τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν. 40

p. 188a7 Ἐὰν διακριθῶσιν, ἔσται τι λευκὸν καὶ ὑγρεῖνον οὐχ
ἕτερόν τι ὃν οὐδὲ καθ' ὑποκειμένου.

5 Οὐ γὰρ ἐστὶν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λευκὸν τι, ἀλλὰ δεῖ πρότερον ἕτερόν 45
τι εἶναι, εἴτα λευκὸν εἶναι ἢ μέλαν ἢ τι τοιοῦτον· τὸ γὰρ λευκὸν ἢ ἄν-
θρωπός ἐστιν ἢ ἵππος ἢ ψιμύθιον ἢ τι ἄλλο. ἐὰν οὖν χωρισθῶσι τὰ
πάθη, ἔσται τι λευκὸν ὃ οὔτε ἄνθρωπός ἐστιν οὔτε ἕτερόν τι, οὐδ' ὅλως
ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ τὸ εἶναι ἔχον, ὅπερ ἀδύνατον. τὸ δὲ καθ' ὑποκειμέ-
10 νου ἀντὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ εἶπε· τοῦτο δὲ πολλαχῶς εἶπεν.

p. 188a13 Οὐκ ὁρθῶς δὲ οὐδὲ τὴν γένεσιν λαμβάνει τῶν ὁμοειδῶν.

Ἵτι· κακῶς λαμβάνει ἐκ τῶν ὁμοίων γίνεσθαι τὰ γινόμενα. γίνεται 51
μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπων καὶ ἵππος ἐξ ἵππων, γίνεται δὲ καὶ ἐξ
ἀνομοειδῶν· ἐξ ἵππων γὰρ σφῆκας σηπομένων, καὶ ἐκ ταύρων μέλισσαι,
15 καὶ ἐξ ὕδατος ἀήρ, καὶ ἐκ τούτου πῦρ. κακῶς οὖν ἐλάμβανεν ὅτι ἐξ ὁμοει-
δῶν πάντως ἡ γένεσις, ἐλάμβανε δὲ τοῦτο διὰ τὸ μηδὲν οἶεσθαι ἐκ τοῦ
μὴ ὄντος γίνεσθαι, ἔκ τινος δὲ γινόμενα μὴ ἄνευ τοῦ | ἐναντίου γενέσθαι. ε 6r
οὐ καλῶς δὲ οὐδὲ τὸ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος μὴ γενέσθαι τι ἐλάμβανεν· ἐκ (γὰρ)
τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς μὲν ὄντος ὡς ἐξ ὕλης οὐκ ἂν γέναιτό τι, ἐκ τοῦ
20 τί δὲ μὴ ὄντος ἀνάγκη τὴν γένεσιν εἶναι. καὶ γὰρ κατὰ τὸ ὕλικόν αἷτιον
ἐκ τί μὴ ὄντος γίνεσθαι (τὸ γὰρ σπέρμα τί μὴ ὄν· οὐκ ἄνθρωπος γὰρ), καὶ
καὶ κατὰ τὸ ποιητικόν· τὸ γὰρ αἷτιον ἐξ ἀνάγκης δεῖ διαφέρειν τοῦ αἰτια-
τοῦ, εἰ καὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' οὖν πάντως κατ' αὐτὸ τὸ αἷτιον καὶ 5
αἰτιατόν. ὥστε ἔστι τί μὴ ὄν τὸ αἷτιον· οὐκ ἔστι γὰρ ὅπερ τὸ αἰτιατόν.

25 p. 188a15 Καὶ οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὡς πλίνθιν ἐξ οἰκίας καὶ
οἰκία ἐκ πλίνθων.

Οὐχ ὅνπερ τρόπον, φησίν, ἐκ πλίνθων ἡ οἰκία, τοῦτον τὸν τρόπον
ἐκ τῶν πηλῶν ὁ πηλός· ἡ μὲν γὰρ οἰκία ἐξ ἀνομοειδῶν τῶν πλίνθων, ὁ

1 ὁ om. Mt 3 plenius lemma Εἰ οὖν μέμικται τὰ χρώματα, καὶ αἱ ἔξεις, ἐὰν etc. t
ἐὰν δὲ L ἔσται t] ἔτι K 3. 4 καὶ ὑγρεῖνον—ὑποκειμένου om. K 3 καὶ M:
ἢ (nihil enot. ex L) t et Aristotelis libri (praeter E) 5 δεῖ ex δὴ K 5. 6 ἕτερόν τι
L: τι (omisso ἕτερον quod consentaneum est excidisse propter homocoteleuton post πρό-
τερον) K: τι ἕτερον Mt 6 λευκὸν ἢ μέλαν εἶναι Mt 7 ψιμύθιον t: ψιμύθιον KM:
ψιμύθιον τι L 9.10 ὑποκειμένου] ὑποκειμένῳ L 10 πολλαχῶς LK: πολλαχῶς recte
Mt cf. Bonitz Index Ar. p. 798b38 sqq. 11 λαμβάνει τῶν ὁμοειδῶν om. K ὁμοειδῶν] cf.
p. 101, 17. Diels, z. Textgesch. p. 30, n. 4 13 ἐξ ἵππου K 17 γινόμενον K 18 μὴ γί-
νεσθαι L distinxi post ἐλάμβανεν et addidi γὰρ 19 τι om. K 20 τί δὲ] τόδε L
21 ἐκ LK: ἐκ τοῦ Mt fort. γίνεσθαι τι 25. 26 ὡς—πλίνθων om. K 27 φησίν L

δὲ πηλὸς ἐξ ὁμοειδῶν τῶν πηλῶν. εἶπον δὲ ὅτι οὐ κυρίως γίνεσθαι λέγε- c 6
ται ὁ πηλὸς ἐκ πηλῶν· οὐδὲ γὰρ γένεσις τοῦτο ἐστίν ἀλλὰ πρόσθεσις,
εἰ μὴ γίνεσθαι ἀπλῶς εἴποι τις τοσόνδε πηλόν. 10

p. 188^a16 Οὕτω δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ ἐξ ἀλλήλων καὶ εἰςὶ καὶ
5 γίνονται.

Τούτέστιν ἐξ ὁμομοειδῶν, ὥσπερ καὶ ἡ οἰκία ἐκ πλίνθων. βέλτιόν
τε ἐλάττω καὶ πεπερασμένον λαβεῖν, ὅπερ ποιεῖ Ἐμπεδοκλῆς.
εἰ γὰρ δυνατόν τὰ αὐτὰ γενᾶν ἐκ τῶν πεπερασμένων ἅπερ καὶ ἐκ τῶν
ἀπείρων, κάλλιον τὸ ἐκ τῶν πεπερασμένων· τὰ γὰρ ἄπειρα ἄγνωστα. ὅθεν 15
10 ταύτῃ μᾶλλον ὁ Ἐμπεδοκλῆς κατορθοῖ, τῇ πεπερασμένον ὑποτίθεσθαι τὰς
ἀρχάς.

p. 188^a19 Πάντες δὲ τὰ ἐναντία ἀρχὰς ποιοῦσιν.

Ἀντιπῶν κατ' ἀρχὰς πρὸς τὴν Παρμενίδου καὶ Μελίσσου δόξαν, καὶ
δειξάς ὅτι ἀδύνατον ἐν εἶναι τὸ ὄν (οὔτε γὰρ ἀρχὴ δύναται εἶναι, οὔτε ἀπὸ
15 τῆς ἀρχῆς), μετῆλθεν ἐπὶ τὰς τῶν φυσικῶν δόξας καὶ εἶπεν ὅτι οἱ μὲν 20
μῖαν ὑποτίθενται τὴν ἀρχὴν οἱ δὲ πλείους, καὶ οἱ μὲν ἀπείρους οἱ δὲ
πεπερασμένους. εἰτα ἤλεγξε τὴν Ἀναξαγόρου δόξαν ἀπείρους τὰς ἀρχὰς
ὑποτιθεμένην. ἀκόλουθον ἦν ἐφεξῆς δεῖξαι ὅτι οὐδὲ πλείους ἐνδέχεται εἶναι
καὶ πεπερασμένους· τοῦτου γὰρ δειχθέντος, κατελιμπάνετο τὸ ἀληθές ὅτι
20 ἐν εἶναι τὸ στοιχεῖον τὸ ὕλικόν. περὶ γὰρ τοῦτου αὐτῷ καὶ προέκειτο
δειξάς· καὶ γὰρ ὅτε τὴν τῶν ἀρχῶν διαιρέσειν ἐποιεῖτο, ὅτι ἀνάγκη τὰς
ἀρχὰς ἢ μίαν εἶναι ἢ πλείους, περὶ τῶν ὕλικῶν ἀρχῶν ἔλεγεν. ὅτι μὲν
οὐκ ἔστι τις ἀρχὴ τῶν φυσικῶν πραγμάτων, ἔδειξεν ἐν ἀρχῇ, μᾶλλον δὲ 25
ἔλαβεν ὡς ὁμολογημένον ὅτι τῶν φυσικῶν πραγμάτων εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ
25 αἵτια καὶ στοιχεῖα, παρεθέμεθα δὲ ἡμεῖς καὶ τὸν Θεοφράστου λόγον, δι'
οὗ ἐδείκνυ ἀρχὰς εἶναι τῶν φυσικῶν πραγμάτων. ἔδειξε δὲ ὁ Ἀριστοτέλης
αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς πρὸς Παρμενίδην καὶ Μελίσσον λόγοις, πρῶτον μὲν
τῇ ἀνελεῖν τὴν ὑπόθεσιν τὴν μάλιστα τὸ εἶναι ἀρχὰς τῶν φυσικῶν πραγμά-

1 εἶπον p. 101, 19 (?) : εἶπε L 1. 2 γίνεσθαι λέγεται L : λέγεται γίνεσθαι Mt : λέγεται om. K
3 ἀπλῶς om. K τις LK : τίς ἀπλῶς Mt 4 lemma om. K 5 continuat lemma
βέλτιον δ' (sic) ἐλάττω — ἐμπεδοκλῆς t 6 Τούτέστιν — πλίνθων om. K 6. 7 βέλτιόν
τε hic omnes libri (et Arist. cod. E) 8 γενᾶν K 10 τῇ] τὸ L 12 lemma
om. K δὲ] δὴ Aristoteles τάναντία t 13 ἀντιπῶν (α rubrica) K καὶ κατ'
ἀρχὰς L 14 γὰρ om. K 18 ὑποτιθεμένην LK : ὑποτιθεμένου Mt ἐφεξῆς om.
superscr. M 19 ὅτι] fort. τὸ at cf. ad p. 36, 11 20 εἶναι] ἐστὶ K αὐτῷ] αὐτοῦ K
21 ὅτε κατ.] Phys. A 2 init. ὅτε] ὅτι L 24 ὁμολογημένον K 25 παρεθέμεθα
p. 4, 8 τὸν τοῦ Θεοφράστου L 26 οὗ ἐδείκνυν L 27 ἐν τοῖς κατ.] A 2 p. 184^b25 sqq.
28 τῇ] τὸ K 28 p. 109, 1 τὸ εἶναι (ἔστιν K) ἀρχὰς τῶν φυσικῶν πραγμάτων ἀναίρουσαν
(ἀναίρουσιν L) LK : ἀναίρουσαν τὰς ἀρχὰς τῶν φυσικῶν πραγμάτων M

των ἀναιρουῶσαν (αὕτη δέ ἐστιν ἡ λέγουσα ἐν εἶναι τὸ ὄν· ἐνὸς γὰρ ὄντος. e 6r
 ὡς ἤδη εἶπον, ἀναιρεῖται καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς), ἔπειτα εἰ 30
 πλείω τὰ ὄντα, αὐτόθεν εἰσάγει ὅτι καὶ ἀπὸ τινός εἰσιν ἀρχῆς. ἐπεὶ γὰρ
 ἐστὶ κοινωνία τις ἐν τοῖς πολλοῖς καὶ διαφορά, αὕτη δὲ μῆτε ἀπὸ ταύτου-
 5 μάτου αὐτοῖς ἐπεγένετο, μῆτε ἐξ ἐνός τοῖς λοιποῖς (ἐκεῖνο γὰρ ἂν εἴη
 ἀρχή), λείπεται τὸ ἐκ τινος ἄλλου ἀρχουδεστέρου τὴν κοινωνίαν αὐτοῖς
 ἐφύκειν. ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ἀρχὴ τῶν φυσικῶν, ὁῖον· ταύτην δὲ ἀνάγκη
 ἢ μίαν εἶναι ἢ πλείους· καὶ εἰ πλείους, ἢ πεπερασμένους ἢ ἀπείρους. ὅτι
 μὲν οὖν οὐκ ἐνδέχεται ἀπείρους εἶναι τὰς ἀρχάς, ἔδειξεν ἐν τοῖς πρὸς 35
 10 Ἀναξαγόραν λόγοις· καὶ εἰκότως ταύτην πρώτην ἤλεγξε τὴν ὑπόθεσιν, διότι
 μᾶλλον αὕτῃ τῇ ἀληθείᾳ μάχεται, λέγω δὴ τῇ λεγούσῃ μίαν εἶναι τὴν
 ὕλικὴν ἀρχήν. εἰ οὖν μία ἐστὶν ἡ ὕλικὴ ἀρχὴ καὶ οὐκ ἐνδέχεται πλείους
 εἶναι, πολλῶ μᾶλλον οὐδ' ἀπείρους. ἀκόλουθον οὖν ἦν δεύτερον ἐλέγξει
 ὅτι οὐδὲ πλείους καὶ πεπερασμένους ἐνδέχεται εἶναι, ἵνα οὕτως λοιπὸν τὸ
 15 ἀληθὲς καταλείπηται ὅτι μία ἐστὶν ἡ ὕλικὴ ἀρχή, ὃ δὲ τοῦτο μὲν οὐ
 ποιεῖ, μεταβαίνει δὲ πρότερον ἐπὶ τὰς εἰδικὰς ἀρχάς, εἴτα ὕστερον ἀνατρέχει 40
 ἐπὶ τὸ λείπον καὶ δείκνυσιν ὅτι οὐδὲ πλείους καὶ πεπερασμένους ἐνδέχε-
 ται τὰς ὕλικὰς ἀρχάς εἶναι. δείξας γὰρ ὅτι τὰς εἰδικὰς ἀρχάς δεῖ ἐναντίας
 εἶναι, ἵνα τῷ ὄρῳ καὶ πάσχειν εἰς ἀλλήλας τὴν γένεσιν ποιῶσι καὶ τὴν
 20 φθοράν, διὰ τὸ μῆτε τὸ τυχὸν εἰς τὸ τυχὸν ποιεῖν μῆτε τὸ τυχὸν ὑπὸ
 τοῦ τυχόντος πάσχειν, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐπαπορεῖ τῷ
 λόγῳ, καὶ δείξας ὅτι οὐχ οἷόν τε μόνον εἶναι τὰ ἐναντία ἀρχάς (οὐδὲ γὰρ
 ἐνδέχεσθαι αὐτὰ εἰς ἑαυτὰ ποιεῖν καὶ πάσχειν, εἴ γε μὴδὲ συνεῖναι
 ὅλως αὐτὰ καθ' αὐτὰ δύνανται, δεῖ δὲ τὸ ποιοῦν καὶ πάσχον συνελθεῖν 45
 25 εἰς ταῦτόν), ἀναγκαίως εἰσάγει τὸν περὶ τῆς ὕλης λόγον, ὅτι δεῖ ἄρα καὶ
 τρίτην τινὰ ἀρχὴν εἶναι ὑποκειμένην τοῖς ἐναντίοις, ἥτις ἀνὰ μέρος ὑπ'
 αὐτῶν πάσχουσα ποιήσει τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθοράν. εἴτα τοῦτο λαβὼν
 ἐλέγχει τὸ λοιπὸν τμήμα τῆς διαιρέσεως τῶν ὕλικῶν ἀρχῶν, ὅτι οὐκ ἐν-
 30 δέχεται πολλὰς εἶναι καὶ πεπερασμένας· εἰ γὰρ ἀρκεῖ ἡ μία τοῖς ἐναντίοις
 ὑποκειμένη εἰς γένεσιν τῶν ὄντων, περιττὴ ἂν εἴη ἡ ἐτέρα.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐν ἐκεῖνοις ἐξετάσωμεν (τῆς γὰρ συνεχείας ἕνεκα τοῦ λό- 50
 γου καὶ τῆς οἰκονομίας ταῦτα ἡμῖν εἴρηται), τὸ δ' οὖν προκειμένον ἐστὶ δείξει
 ὅτι ἀνάγκη τὰς εἰδικὰς ἀρχάς ἐναντίας εἶναι. ὅτι οὖν ἐναντία εἰσὶ, πιστοῦται
 ἔκ τε τῆς τῶν παλαιῶν μαρτυρίας καὶ ἐκ τοῦ λόγου· καὶ γὰρ πάντες, φησί,
 35 τὰς ἀρχάς ἐναντίας ὑπέθευτο καὶ οἱ ἐν καὶ οἱ πλείω λέγοντες τὰ ὄντα.

1. 2 γὰρ ὄν ἤδει εἶπον K 2 εἶπον p. 28, 8 sqq. καὶ (ante ἡ) om. L 3 ὅτι
 om. K ἀρχῆς εἰσιν et in proximis αὕτῃ δὲ K 5 ἐπιγίνεται K τοῖς πολλοῖς L
 ἐκεῖνο Kt: ἐκεῖνα L: ἐκεῖνη M ἂν om. L 8 καὶ εἰ πλείους om. Mt 10 πρῶ-
 τον L 11 αὕτῃ L et, ut videtur, M: αὐτῇ Kt: malim αὕτῃ et mox ἀληθεῖ δῆ] δὴ]
 δὲ L 13 οὖν om. Mt 14 οὕτω t 15 καταλίπηται L 16 πρότερον LK:
 πρῶτον Mt ἰδικὰς LK 17 καὶ ἐπὶ τὸ L οὐδ' εἰ K 18 ἰδικὰς (om. ἀρχάς)
 δεῖ ἐναντία L 19 τῷ] τὸ L 21. 22 τῷ λόγῳ—οἷόν τε in eras. K 22 μόνον
 εἶναι τὰς ἐναντίας K 23 εἴτε μὴδὲ L 24 ἐσσελθεῖν L 30 ἡ om. L 31 οὖν] ἐν
 (sic) K ἐξετάσωμεν K 33 ἰδικὰς K οὖν et mox τε om. K 34 ἐκ om. L

καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ Παρμενίδης ἐν τοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἐν εἶναι λέγων τὸ ὄν, **ε 6¹**
ἐν τοῖς πρὸς δόξαν τὰ ἐναντία ἀρχὰς ὑπετίθετο τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν·
καλεῖ δὲ τὸ μὲν ψυχρὸν γῆν τὸ δὲ θερμὸν πῦρ. τὸ δὲ θερμὸν καὶ τὸ **ε 6^ν**
ψυχρὸν ἐναντία. καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα λέγων ἀρχὰς, τὸ
5 μὲν πῦρ θερμὸν ἔλεγε, τὰ δὲ λοιπὰ ψυχρά. καὶ ὅσοι δὲ μανώσκει ἢ πυκνώ-
σει τοῦ κατ' αὐτοὺς στοιχείου τὰ ἄλλα γεννώσιν, οἷός ἐστιν ὁ Θαλῆς, τὰ
ἐναντία ἀρχὰς ὑποτίθενται· μάνωσις γὰρ καὶ πυκνώσις ἐναντία. καὶ Δημό-
κριτος δὲ τὰς ἀτόμους καὶ τὸ κενὸν ὑποτιθέμενος, τὰς ἀτόμους πλήρες **δ**
ἐκάλει· τὸ πλήρες γὰρ καὶ τὸ κενὸν ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄντων ἔλεγε, τὸ δὲ
10 πλήρες καὶ τὸ κενὸν ἐναντία, ἅτινα ὄν καὶ οὐκ ὄν ἐκάλει, καὶ δὲν καὶ
οὐδὲν, δὲν μὲν τὸ πλήρες τὸ δὲ κενὸν οὐδέν. ὁ σύγκρισιν τε καὶ διάκρισιν
ὅ τε Δημόκριτος αἰτίας ἔλεγεν εἶναι γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ ὁ Ἀναξα-
γόρας, ὁ μὲν τῶν ὁμοιομερῶν ὁ δὲ τῶν ἀτόμων. ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων τὸ
μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἀρχὰς ὑπετίθετο. ταῦτα δὲ πάντα ἐναντία. ἀλλ' ἴσως
15 ἔρει τις ὅτι οὐ πάντες τὰ κατ' αὐτοὺς ἐναντία εἰδικὰς ὑπετίθεντο ἀρχὰς· **10**
ὅ τε γὰρ Πλάτων τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν τὴν ὕλην ἔλεγε, καὶ ὁ Ἐμπε-
δοκλῆς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. ὁμοίως καὶ ὁ Παρμενίδης τὸ πῦρ καὶ τὴν
γῆν· οὐ γὰρ δῆπου, ὡς ἂν τις ὑπολάβοι, τὸ μὲν πῦρ ποιητικὸν ἢ εἰδικὸν
ἔλεγε, τὴν δὲ γῆν ὑλικόν. εἰ γὰρ ἐναντία ἐστὶ ταῦτα, ἀδύνατον τὸ ἕτερον
20 τῷ ἑτέρῳ ὑποκαῖσθαι ὡς ὕλην· φθαρτικὰ γὰρ ἀλλήλων τὰ ἐναντία, ἣ δὲ
ὕλη σωστικὴ τοῦ εἶδους ἐστίν. ὥστε ταύτη μὲν οὐκ ἂν εἴη τὸ μὲν ὕλη τὸ
δὲ εἶδος, ἀλλ' οὐδὲ ποιητικὸν τὸ πῦρ· ἐναντία γὰρ αὐτὰ ὑπετίθετο, τὰ δὲ
ἐναντία ἴσοσθεν ἢ εἰσι, καὶ οὐδὲν μᾶλλον τὸ ἕτερον εἰς τὸ ἕτερον ὁρᾷ ἢ **15**
τὸ ἕτερον. ἀλλ' εἰ καὶ τινες τοῦτων τὰ ἐναντία ὡς ὕλην ὑπετίθεντο, ἀλλ'
25 οὐ τοῦτο ἀπλῶς νῦν πρόκειται δεῖξαι. τίνες μὲν ὡς ὕλην αὐτὰ ἐλάβανον
τίνες δὲ ὡς εἶδος, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς ὑπ' αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως
κινούμενοι ἐναντιότητα ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὑπετίθεντο. καὶ τοῦτο εἰκότως·
θεῖ γὰρ ταῖς τρωπίσται ἀρχαῖς τρία ταῦτα ὑπάρχειν, τὸ μῆτε ἐξ ἄλλων
εἶναι (οὐ γὰρ ἂν ἦσαν πρῶται ἀρχαί), μῆτε ἐξ ἀλλήλων (οὐ γὰρ ἂν
30 εἶεν κυρίως ἀρχαί πρῶται· ἔσται γὰρ οὕτως ἕκαστον καὶ ἀρχὴ καὶ οὐκ **20**
ἀρχή), καὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἄλλα (τοῦτο γὰρ μάλιστα ἴδιον τῶν ἀρχῶν),
ταῦτα δὲ πάντα τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχει τοῖς πρῶτοις. πρῶτα δὲ ἐναντία

1 καὶ γὰρ κτλ.] cf. Themist. p. 131,18

2 ἀρχὰς om. superser. M

ὕπετίθετο^o L

6 τοῦ καταυτοῦ K γενῶσιν K

θαλῆς t

7 ὑποτίθενται LK: ὑπετίθενται

(ai compend.) M: ὑπετίθεντο t

8 τὰς ἀτόμους καὶ τὸ κενὸν ὑποτιθέμενος K: τὰς ἀτό-

μους ὑποτιθέμενος καὶ τὸ κενὸν L: τὸ κενὸν καὶ τὰς ἀτόμους ὑποτιθέμενος Mt

10 καὶ

δὲν K: καὶ ἐν L Mt cf. Democr. fragm. Phys. 8 Mull. et Zeller I⁴ p. 770,3

11 δὲν

μὲν K: καὶ ἐν μὲν L: ἐν μὲν Mt

12 γενέσεως εἶναι L

13 ὁμοιομερειῶν Mt

14 εἶναι ἀρχὰς L

16 καὶ τὸ μέγα καὶ L

18 ὑπολάβη K

μὲν om. L

21 σωματικὴ L

22 ὑπετίθετο K: ὑποτίθενται L: ὑποτίθεται Mt

τὰ δὲ] τὸ

δὲ L

23 εἰσι om. K

24 ὡς] εἰς L

25 πρόκειται δεῖξαι LK: δεῖξαι προσέκειτο Mt

26 ὅτι ὑπ' αὐτῆς ἀπλῶς K

27. p. 111,3 cf. Themist. p. 132,3 sqq.

27 ἐλόγως Arist.

at cf. e 8r14. 17

30 εἶεν] ἦσαν L

31 τὰ ἄλλα] cf. e 8r25

λέγω τὰ γενικώτερα, ὅφ' ἂ τὰ ἄλλα πάντα ἀνάγονται· οὐκ ἐξ ἄλλων μὲν ε 6^v
 γάρ, διότι πρῶτως ὑπάρχουσι τῇ ὕλῃ, οὐκ ἐξ ἀλλήλων δέ, διότι οὐδέτερον
 τοῦ ἐτέρου ποιητικόν, ἐξ αὐτῶν δὲ τὰ ἄλλα, διότι κατὰ τὴν συμπλοκὴν
 τούτων πρὸς τὴν ὕλην τὰ ἄλλα γίνονται πάντα, καὶ ὅτι κατὰ μεταβολὴν
 5 ἢ γένεσις, ἢ δὲ μεταβολὴ ἐξ ἐναντίων καὶ εἰς ἐναντία, ὡς δειχθήσεται. 25

Οὕτω μὲν οὖν ἐκ τῆς τῶν παλαιῶν δόξης δεῖκνυσιν ὅτι τὰ ἐναντία ἀρχαί,
 δείκνυσιν δὲ καὶ ἐκ τοῦ λόγου αὐτὸ τοῦτο. λαμβάνει δὲ πρότερον δύο τινα
 ἀξιώματα ἐκ τῶν κινῶν ἐννοιῶν ὁμολογούμενα, ἐν μὲν ὅτι οὐ τὸ τυχόν
 πέφυκεν ὑπὸ τοῦ τυχόντος πάσχειν, οὐδὲ ποιεῖν τὸ τυχόν εἰς τὸ τυχόν·
 10 οὐ γὰρ ἂν ποιήσεις γραμμὴ εἰς γλυκὺ οὐδὲ πείσεται ὑπ' αὐτοῦ. οὐδὲ
 σίδηρος εἰς ἀδάμαντα δράσειεν ἄν. οὐ τοίνυν οὐδὲ γίνεται τὸ τυχόν ὑπὸ
 τοῦ τυχόντος (καὶ τοῦτο ἂν εἴη τῶν ἀξιωματικῶν τὸ δεύτερον). οὐ γὰρ ἂν 30
 γένοιτό τι ἐκ μουσικοῦ γλυκὺ ἢ ἐκ μέλανος μουσικόν, ἀλλὰ λευκὸν ἐκ
 μέλανος γίνεται καὶ θερμὸν ἐκ ψυχροῦ καὶ ἐξ ἀγαθοῦ κακὸν καὶ ἔμπαλιν.
 15 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ φθιρόμενον οὐκ εἰς τὸ τυχόν φθίρεται· οὐ γὰρ ἂν
 φθαρεῖη μουσικόν εἰς μέλαν ἢ μέλαν εἰς γλυκὺ, ἀλλὰ τὸ μὲν μουσικόν
 εἰς ἄμουσον φθίρεται καὶ τὸ μέλαν εἰς τὸ λευκὸν καὶ τὸ γλυκὺ εἰς πικρόν.
 ὥστε γίνεται τὸ ἐναντίον ἐκ τοῦ ἐναντίου, καὶ φθίρεται τὸ ἐναντίον εἰς
 τὸ ἐναντίον. καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν εἰ ἔναγχος μὲν ἐλέγομεν μὴ εἶναι ἐξ 35
 20 ἀλλήλων τὰ ἐναντία, νῦν δὲ φαμεν (μᾶλλον δὲ ἐκ τῆς ἐναργείας εἰλήφαμεν)
 ὅτι οὔτε ἐκ τοῦ τυχόντος γίνεται τι οὔτε εἰς τὸ τυχόν φθίρεται, ἀλλὰ γί-
 νεται ἐξ ἐναντίου καὶ φθίρεται εἰς ἐναντίον. ἄνω μὲν γὰρ ἐλέγομεν μὴ
 γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία, μήτε ὡς ἐκ ποιητικοῦ αἰτίου μήτε ὡς
 ἐξ ὕλικου· οὔτε γὰρ παρακτικόν ἐστι τοῦ θερμοῦ τὸ ψυχρὸν καὶ ὁ ημιουρ-
 25 γικόν, οὔτε τὸ θερμὸν τοῦ ψυχροῦ, οὔτε ἀπλῶς τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου.
 τοῦναντίον δὲ καὶ φθαρτικὰ ἀλλήλων εἰσὶ τὰ ἐναντία. ἀλλ' οὐδὲ ὡς λέγο- 40
 μεν ἐκ χαλκοῦ γίνεσθαι τὸν ἀνδριάντα, οὕτως ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία· οὐ
 γὰρ ὑπομένει τὸ ἕτερον ἐπελθὼν τὸ λοιπόν, ὥσπερ ὁ χαλκὸς τὸ τοῦ ἀν-
 δριάντος εἶδος, καὶ ἀπλῶς ἡ ὕλη τὸ εἶδος· ἅμα γὰρ ἦν οὕτω τὰ ἐναντία.
 30 οὕτω μὲν οὖν οὐκ ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία. ἐξ ἀλλήλων δὲ πάλιν λέγεται
 τῷ μετ' ἀλλήλα εἶναι, ὥσπερ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδωνι κυριώτερον ὠνό-
 μασε 'μετ' ἀλλήλα' αὐτὰ εἰρηκώς, διότι μετὰ τὸ λευκὸν τὸ μέλαν εὐθὺς
 γίνεσθαι πέφυκε, καὶ πάλιν φθαρέντος τοῦ μέλανος τὸ λευκόν, καὶ ἐπὶ 45

1 ἄλλων LKM: ἀλλήλων t 3 τὴν om. K 8 ὁμολογημένα (sic) K 9 πέ-
 φυκεν om. L ποιεῖν (ποιεῖ superser. L) τὸ τυχόν εἰς τὸ τυχόν LK: ποιεῖν εἰς τὸ
 τυχόν τὸ τυχόν (alterum τὸ τυχόν om. t) Mt 10 ἂν ποιήσει ἐν γραμμῇ K
 11 δράσειεν potius quam δράσειεν legas in M 12 εἴη τὸ ἀξίωμα K 17 εἰς τὸ
 πικρόν L 20 ἐνεργείας L 22 εἰς τὸ ἐναντίον L ἄνω] ἄλλω L 24 ἐξ
 om. L παρακτικόν Mt: παρακτικόν L: παρεκτικόν K 26 τοῦναντίον] τουναν-
 τίου K ἀλλήλων—ἀλλ' in eras. K 28 ἐπελθὼν K 29 fort. ἂν ἦν
 30 οὖν om. K οὐκ om. L 31 τὸ μετ' K Φαίδων] respici videtur p. 102 D sqq.
 (cf. p. 70D sqq.). cf. infra c 8r48. Themist. p. 132, 16 32 διότε (ε ex ι) K 33 καὶ
 (ante πάλιν) in ras. L

- πάντων ὁμοίως. οὕτως οὖν ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία, ὅτι οὐκ ἂν γένοιτό τι e 6^r
 θερμὸν μὴ πρότερον ψυχρὸν ὄν, καὶ τὸ ὡς θερμὸν φθιρόμενον εἰς ψυχρὸν
 πάντως μεταβάλλει. πάντως οὖν καὶ ἡ γένεσις ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον
 καὶ ἡ φθορὰ ὡσαύτως, εἰ δὲ τοῦτο, ἀρχαὶ ἂν εἴεν πάντων τῶν φύσει γι-
 5 νομένων τὰ ἐναντία. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς τῶν συμβεβηκότων γενέσεως καὶ
 φθορᾶς πρόδηλον τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ἐπειδὴ κοινῶς πάντων τὰς ἀρχὰς
 ζητοῦμεν καὶ αὐτῶν τῶν οὐσιῶν, δεῖ δεῖξαι πῶς καὶ τῶν οὐσιῶν ἀρχαὶ 50
 ἂν εἴεν τὰ ἐναντία. δέδεικται γὰρ ὅτι τῇ οὐσίᾳ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον. ἡ
 μὲν οὖν κατὰ ἀλλοίωσιν γένεσις πρόδηλον ὅτι ἐξ ἐναντίων καὶ εἰς ἐναντία,
 10 καὶ οὐ μόνον αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἀπλῶν σωμάτων εἰς ἀλλήλα μετα-
 βολή· εἰ γὰρ καὶ μὴ ἐστὶν οὐσία οὐσία ἐναντία, ἀλλ' οὖν κατ' ἐναντίας
 ποιούτῃς ἡ εἰς ἀλλήλα τῶν στοιχείων γίνεται μεταβολή. οὐκ ἔστι μὲν
 γὰρ τὸ πῦρ τῷ ὕδατι ὡς οὐσία οὐσία ἐναντίον (κοινὸν γὰρ ἔχουσι τὸ ὑπο-
 κείμενον), κατ' εἶδη μέντοι ἐναντία· εἰδοπεποιήται γὰρ ἕκαστον αὐτῶν, τὸ
 15 μὲν κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ξηρὸν, τὸ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν. λέγε- e 7^r
 ται δὲ οὐσία οὐσία μὴ εἶναι ἐναντία οὐχ ἀπλῶς πᾶσα, ἀλλ' ἡ σύνθετος,
 τὰ μέντοι ἀπλᾶ εἶδη κατ' ἐναντίωσιν χαρακτηρίζεται, τὸ ξηρὸν λέγω καὶ
 τὸ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν καὶ θερμὸν· ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις οὐδέν ἐστι καθάπαξ
 ἡναντιωμένον πρὸς τὸ ἕτερον· πάντων γὰρ τὸ ὑποκείμενον ἐν καὶ ταῦτόν.
 20 Τὰ μὲν οὖν ἀπλᾶ ὅτι ἐξ ἐναντίων γίνεται καὶ εἰς ἐναντία φθίρεται, εἴτε 5
 κατ' οὐσίαν εἴη ἡ μεταβολή, ὡς ἐπὶ τῶν στοιχείων, εἴτε κατὰ συμβεβηκός,
 πρόδηλον, ἐπὶ δὲ τῶν συνθέτων οὐσιῶν οὐκέτι προφανὲς τὸ ἐξ ἐναντίων
 ἔχειν αὐτὰς τὴν γένεσιν καὶ εἰς ἐναντία φθιρέσθαι· τοῦτο δέ, φησί, συμ-
 βαίνει διὰ τὸ μὴ ὀνομασθαι τὰς ἀντικειμένους ταῖς γενέσεσι δια-
 25 θέσεις. ἵνα οὖν δείξῃ ὅτι καὶ αἱ τῶν συνθέτων γενέσεις ἐξ ἐναντίων
 εἰσὶν, εὐρίσκει μέθοδον κατὰ τὴν ἀρχίνουσαν τὴν ἑαυτοῦ, δι' ἧς ἔδειξεν ὅτι
 πάντως καὶ αἱ σύνθετοι οὐσαὶ ἐξ ἐναντίων γίνονται. φησὶν οὖν ὅτι αἱ
 κατὰ σύνθεσιν τῶν ἀπλῶν γενομένην οὐσαὶ ἔχουσι δηλονότι τῆς συνθέσεως 10
 τῶν ἀπλῶν τινα λόγον καὶ ἁρμονίαν, καθ' ἣν ἐγένοντο (ἡ γὰρ τοιάδε τῶν
 30 ἀπλῶν σύνθεσις καὶ κρᾶσις τὰ σύνθετα ποιεῖ), καὶ καθόλου τὰ σύνθετα
 τῶν πραγμάτων ἢ τάξιν ἔχουσι μόνην καθ' ἣν ἐγένοντο ἢ σύνθεσιν μόνην
 ἢ ἀμφότερα· οἷον ἀνδριάς μὲν οὖν μόνην τάξιν ἔχει, διότι ἕκαστον τῶν
 μορίων τὴν οἰκείαν δεῖ ἔχειν χώραν, ὁ σωρὸς δὲ τῶν καρπῶν μόνην

3 καὶ om. Mt

4 ἀρχὴ ἂν εἴη K

4. 5 τὰ ἐναντία ante πάντων ponit L

5 γενέσεώς τε καὶ Mt

10 αὐτῇ LK: αὕτη recte Mt

10. 11 post εἰς ἀλλήλα

μεταβολή addit οὐκ ἔστι μὲν ἄλλως· K

11 καὶ om. L

οὐσία οὐσία L: οὐσία

οὐσίας KMt

13 γὰρ (post κοινόν) iterat K

14 γὰρ om. sublata post ἐναντία

distinctione Mt

14. 15 τὸ μὲν] τοῦ μὲν K

16 οὐσία οὐσία K: οὐσία LMt

17 χαρακτηρίζονται L

18 καὶ ψυχρὸν] τὸ ψυχρὸν K

19 πάντως L

21 τὸ στοιχείον L

24 ὀνομασθαι libri

26 alterum τὴν om. K

αὐ-

τοῦ K

28 γενομένην L: γινόμεναι KMt

οὐκ ἔχουσι L

29 καθ' ἣν ἐγένοντο

om. Mt

29 sq. ση(μειώσαι) marg. M

30 καὶ καθόλου] καὶ K

ὁλ'

32 οὖν om. Mt

33 καρπὸν compend. L

σύνθεσιν (οὐδὲ γὰρ τάξεως δεῖ τοῖς κόκκοις, ἀλλὰ μόνον σωρείας), ἣ δὲ **c7**
 οἰκία καὶ τάξιν καὶ σύνθεσιν. τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἔστιν **15**
 ἰδεῖν· σύνθεσις μὲν γὰρ μόνῃ ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν, οἷον λίθων ἢ σαρκῶν
 αἵματος καὶ τῶν τοιούτων, σύνθεσις δὲ καὶ τάξιν ἐπὶ τῶν ἀνομοιομερῶν
5 ζῳῶν καὶ φυτῶν καὶ τῶν τοιούτων, τάξιν δὲ μόνῃ ἐπὶ τῶν φυσικῶν οὐκ
 ἔστιν εὑρεῖν. ὁῦλον δὲ ὅτι διαφέρει ἢ τῶν φυσικῶν σύνθεσις τῶν τεχνη-
 τῶν, διότι ἐπὶ μὲν τῶν τεχνητῶν σωρεία μόνον ἔστι καὶ παράθεσις τῶν
 συντιθεμένων, ἐπὶ δὲ τῶν φυσικῶν καὶ συμπάθειά τις γίνεται πρὸς ἄλληλα
 τῶν συντιθεμένων, ἣν καλοῦμεν κρᾶσιν. εἰ τοίνυν κατὰ σύνθεσιν τινα καὶ **20**
10 ἁρμονίαν γίνεται λίθος καὶ ξύλον καὶ ἔπκος καὶ ἄνθρωπος. ὁῦλον ὅτι καὶ
 ἐγένοντο ἐξ ἀναρμοστίας καὶ ἀσυνθεσίας. ὥσπερ ἡ οἰκία σύνθεσις τίς ἐστι
 τοιαύδε καὶ σχῆμα· τοιγαροῦν γίνεται ἐξ ἀσυνθεσίας καὶ ἀσχημοσύνης τῆς
 τοιαύδε. ὁμοίως δὲ καὶ [εἰ] ἡ ἁρμονία οἷον ἡ Λύδιος ἡ Φρύγιος ἡ Ἰᾶς,
 ἁρμονία τις οὕσα τῆς νεάτης πρὸς τὴν ὑπάτην τὸν ἡμιόλιον, φέρε εἰπεῖν.
15 ἢ τὸν ἐπιτρίτον ἢ τὸν διπλασίονα ἐχούσης λόγον· καὶ γὰρ ὁῦλον ὅτι ἐκ
 τοῦ μὴ διπλασίου ἢ μὴ ἡμιολίου ἢ μὴ ἐπιτρίτου, ὅπερ ἔστιν ἀναρμοστία **25**
 τῆς Λυδίου τυχὸν ἢ τῆς Φρυγίου ἢ τῆς Ἰᾶδος ἁρμονίας. καὶ φθείρεται δὲ
 πάλιν ἡ ἁρμονία καὶ σύνθεσις εἰς τὴν ἀσυνθεσίαν καὶ ἀναρμοσίαν.
 Ὡςπερ οὖν ἐπὶ τούτων ἔχει, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς τῶν οὐσιῶν γενέσεως.
20 ἐπεὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τοιαύδε τίς ἐστι σύνθεσις καὶ ἁρμονία τῶν ἀπλῶν, ἣ ἐπι-
 γίνεσθαι πέφυκε τὸ εἶδος, ὁῦλον ὅτι γέγονεν ἐξ ἀσυνθεσίας καὶ ἀναρμοστίας.
 καὶ ἀπλῶς πᾶν τὸ γινόμενον ἐξ οὐ τοιοῦδε γίνεται, ἐξ οὐ τοιοῦδε δὲ οὐ
 παντός, ἀλλὰ τοῦ ἀντικειμένου. ἀλλ' αἱ μὲν ἔξεις καὶ τὰ εἶδη ἰδίῳ ἐκάστη **30**
 ὀνόματι κέκληται, αἱ μέντοι ἀντικείμεναι διαθέσεις τούτων οὐκ ἔχουσιν ἴδια
25 ὀνόματα, ἀλλὰ τῷ κοινῷ τῆς στερήσεως ὀνόματι κέκληνται· ὅθεν οὐ δοκεῖ
 ἐκ τῶν ἐναντιῶν ταῦτα γίνεσθαι, ὥσπερ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ
 ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν, ἐξ ὧν καὶ τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ἢ εἰς ἄλληλα μετα-
 βολή. ὅθεν πρόδηλος καὶ ἐπὶ τούτων ἡ ἐναντιότης καθ' ἣν γίνονται, ἐπὶ
 δὲ τῆς τῶν συνθέτων γενέσεως, διὰ τὸ μὴ ὠνομάσθαι τὰς ἀντικει-
30 μένας διαθέσεις, ὁῦλον δοκεῖ εἰ ἐκ τῶν ἐναντιῶν αὐτοῖς ἢ γένεσις, **35**
 καὶ μὴ ἀπλῶς ἐκ τῆς στερήσεως ἧτις ἂν ἦ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνη-
 τῶν ἔχει. ἢ γὰρ Λύδιος ἁρμονία γίνεται ἐκ τῆς ἀναρμοστίας τῆς Λυδίου.
 ἀλλ' ἡ Λύδιος ἀναρμοστία δύναται εἶναι Φρύγιος ἁρμονία ἢ ἐτέρα τις.
 δύναται δὲ καὶ ἀπλῶς ἀναρμοστία εἶναι τῶν χορδῶν ὅπως οὖν ἔχουσιν.

1 σωρείας μόνον Mt 3 ἢ deleverim 4 ἢ αἵματος K 6 δὲ om. L 6. 7 τεχνι-
 των priore loco compendiose, τεχνιτῶν altero loco K 7 παράθεσις t: περιθεσις LKM
 8. 9 γίνεται τῶν συντιθεμένων πρὸς ἄλληλα K 11 τίς om. Mt 12. 13 τῆς τοιαύδε K
 13 εἰ delevi ἢ φρύγιος LK: ἢ φρύγιος Mt ἢ ἰᾶς L: ἢ ἰᾶς KMt 14 νεάτης
 LK: νήτης Mt at cf. g1v40. 41 τὴν ἡμιόλιον L 16 μὴ ante διπλασίου om. Mt,
 ante ἡμιολίου om. L ὅπερ ὑπὲρ ἀναρμοστίας L 17 τυχὸν τῆς λυδίου Mt
 τῆς ἡῖδος K 20 ἢ] ἢ K 22 ἐξουτιῶδε utroque K δὲ om. K
 24 κέκληται, ut videtur, K 29 συνθέτων ex σωμάτων corr. M 30 εἰ]
 ἢ K 32 δοκεῖ L

καὶ τοῦτο ποικίλως ἄλλοτε ἄλλως ἐπιτεταμένων μᾶλλον ἢ ἀνειμένων. καὶ e 7^r
 ἢ τῆς οἰκίας σύνθεσις ἐξ ἀσυνθεσίας γινομένη ἐξ ἀορίστου τῆς ἀσυνθεσίας
 ταύτης γίνεται· δύναται γὰρ ὁ οἰκοδόμος ἄλλοτε ἐξ ἄλλης ἀναρμοστίας καὶ 40
 ἀσυνθεσίας λίθων ποιῆσαι τὴν οἰκίαν συντιθεὶς τοὺς λίθους καὶ ἁρμόζων.
 5 ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τεχνητῶν οὐχ ὥρισται τὸ ἀντικείμενον, διότι τοῖς πολλοῖς
 τῶν τεχνητῶν οὐδὲ ἐξ ἐναντίων ἢ γένεσις, ἀλλ' ἐκ στερήσεων μόνον·
 τοῦτο δὲ διότι οὐδὲ τῷ σχήματι καὶ τῇ μορφῇ ἔστι τι ἐναντίον, εἰ μὴ
 οὕτως ὡς ἀσχημάτιστον ἐσχηματισμένον καὶ ἄμορφον μεμορφωμένον. τοῦτο
 δὲ στέρησις ἐστὶ καὶ ἕξις, οὐκ ἐναντιότης. ὅσαι οὖν τῶν τεχνῶν σχῆμα
 10 μόνον ἢ μορφὴν τοῖς ἰδίαις ἔργοις ἐπιτιθέασιν, ἐπειδὴ τῇ μορφῇ καὶ τῷ 45
 σχήματι οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐξ ἐναντίων ποιοῦσι τὰ ἴδια
 ἔργα, ἀλλ' ἐκ στερήσεων μόνον, ὅσαι δὲ καὶ περὶ τὰ ἄλλα εἶδη τῆς ποιό-
 τητος ἐνεργοῦσιν, ἐν οἷς ἐστὶ τὸ ἐναντίον, αὗται πάντως ἐκ τῶν ἐναντίων
 15 ποιοῦσιν ἢ πάντως ἐκ τῶν μεταξύ· ἐκ λευκοῦ γὰρ οἱ βαφοῖς μέλαν ποιοῦ-
 σιν ἢ τῶν μεταξύ καὶ πεπηγὸς ἐκ κεχυμένου καὶ σκληρὸν ἐκ μαλακοῦ καὶ
 ἔμπαλιν, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. αἱ μὲν οὖν τέχναι οὕτως, ἢ δὲ φύσις
 ἐπειδὴ μὴ σχῆμα μόνον τοῖς πράγμασιν ἐπιτίθουσιν. ἀλλὰ καὶ τὰς λοιπὰς
 οὐσιώδεις ποιότητες, ἐν οἷς ἐστὶν ἡ ἐναντιότης, ἐξ ἀνάγκης δεῖ πάντως τὰ 50
 γινόμενα ὑπ' αὐτῆς ἐξ ἐναντιώσεών τινων γίνεσθαι, εἰ καὶ μὴ εἰσιν ὠνο-
 20 μασμένοι αὗται αἱ ἐναντιώσεις· οὐ γὰρ ἀπλῶς ἐκ τῆς στερήσεως ποιεῖ τὸν
 ἄνθρωπον, λέγω δὴ τοῦ οὐκ ἀνθρώπου, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἵππος οὐκ ἀνθρωπός
 ἐστὶ, καὶ ὁ λίθος οὐκ ἀνθρώπος, καὶ πάντα τὰ μετ' αὐτόν. διὰ τί μὴ
 γίνεσθαι προσεχῶς ἐκ λίθων ὁ ἀνθρώπος ἢ ἐξ ἵππου ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς τῶν
 παρ' αὐτόν, λέγω δὴ ὡς ὑλικοῦ αἰτίου, ἵνα τὸ σπέρμα τυχὸν τὸ ἵππειον
 25 καὶ τὸ ἀνάλογον τῷ γυναικίῳ καταμηνίῃ τὸ ἐν τῇ ἵππου ἀνθρώπου ὕλη e 7^r
 γένηται; ὁμοίως διὰ τί μὴ προσεχῶς ὕλη ἀνθρώπου γίνεσθαι λίθος ἢ τι
 τῶν λοιπῶν ἐμψύχων τε καὶ ἀψύχων; ἐπεὶ οὐδ' ὅσα ἐκ στερήσεων καὶ
 οὐκ ἐξ ἐναντίου γίνονται, οὐδὲ ταῦτα ἀπλῶς ἐκ τῆς τυχεύσεως στερήσεως
 γίνεσθαι. λέγοιτο δ' ἂν καὶ τὸ ὕδωρ οὐκ οἰκία καὶ ὁ ἵππος οὐκ οἰκία,
 30 ἀλλ' ὅμως οὐκ ἂν γένοιτο ἐκ τούτων οἰκία, διότι μὴδὲ κυρίως ἐπὶ τού- 5
 των ἢ στέρησις, ἀλλὰ μόνον ἢ ἀπόφασις, στέρησις δὲ ἐπὶ τούτων ἐφ' ὧν
 καὶ ἡ ἕξις πέφυκε γίνεσθαι. ἀλλ' ἐφ' ὧν μὲν ἡ γένεσις σχημάτων ἐστὶ
 μόνον καὶ μορφῶν, ἐπὶ τούτων οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῆς στερήσεως εὐρεῖν ἐναν-

1 ἐπιτεταμένον et ἀνεμμένον K

3 ἄλλοτε K: ἄλλως τὲ L: ἄλλος τὲ (ἀλλ^οτὲ M) Mt5 διότι τὰ πο^{λλ}
οἰκία K

6 et 12 στερήσεως K

9 στέρησις τίς ἐστι L

11 ἴδια]

12 μόνων L

εἶδει K

14 ποιοῦσιν et paulo post βαφοῖς K

16 ἐπὶ παν K

17 ἐπιτίθουσιν K

18 fort. ἐν αἷς

πάντως δεῖ Mt

19 ἐναντιώσεών LK: ἐναντίων Mt

22 διατὶ γὰρ μὴ fortasse recte K

23 γίνεται Mt:

compend. (cf. ad p. 119,7) K: γίνεσθαι L

ὁ om. K

ἐξ ἵππων L

24 ἵππιον L

25 καὶ LK: om. Mt

γυναικίῳ LK

τὸ (ante ἐν) scripsi: τῷ libri

[ἵππου]

ὑπὸ K

27 ἐπειδὴ Mt

28 γίνονται δὲ (non οὐδὲ) ταῦτα K

29 οὐκ οἰκία (post

ἵππος) om. L

31 ὧν KMt: οὗ L

32 γέννησις L

32. 33 καὶ μορφῶν ἐστὶ

μόνον traiecit K

33 μόνων L

τίωσιν, ἐφ' ὧν δὲ καὶ ποιότητές εἰσι παθητικαί, ἐπὶ τούτων ἐξ ἀνάγκης c 7ⁿ
καὶ ἡ ἐναντιότης. ἐπὶ γοῦν τῆς προσεχούσας ὕλης ἐξ ἧς ὁ ἄνθρωπος, λέγω
δὴ τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ καταμηνίου, εἰ καὶ καλεῖται ταῦτα οὐκ ἄνθρωπος
ὡς ἔχοντα ἐν ἑαυτοῖς τὴν τοῦ ἀνθρώπου στέρησιν, ἣν ἀποβαλόντα εὐθὺς
5 τὸ εἶδος δέχονται, ἀλλ' οὖν ἀνάγκη εἶναι τινα ἐν τούτοις καὶ ἐναντίωσιν 10
πρὸς τὸν ἄνθρωπον (ἄνθρωπον δὲ λέγω τὸν σύνθετον, λέγω δὴ τὸ ἡρμο-
σμένον σῶμα, ὃ τὸ εἶδος τὸ ζωτικὸν ἐπιγίνεσθαι πέφυκεν). εἰ γὰρ πάσχει
τι καὶ μεταβάλλει οὐσιωδῶς, οὕτε δὲ τὸ θμολιν εἰς τὸ θμολιν μεταβάλλει,
οὕτε ἀπλῶς εἰς ἕτερόν τι, ἀλλ' εἰς τὸ ἐναντίον, ἀνάγκη πᾶσα εἶναι τινα
10 ἐναντίωσιν ἐν τῷ σπέρματι, καθ' ἣν πάσχον ποιεῖ τὸ σῶμα ἐξ ὑγροτέρου,
φέρει εἰπεῖν, ξηρότερον γινόμενον, ἐκ κεχυμένου πεπηγός, ἐκ θερμότερου
ψυχρότερον, καὶ οὕτω πάσχον μᾶλλον ἢ ἥττον κατὰ τὰς ἐναντίας ποιότη- 15
τας τὰ διάφορα τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτελεῖ μόρια ὁστούν σάρκα νεῦρον καὶ
τὰ λοιπά. ὅπερ δὲ ἐπὶ τούτου εἶπον, τοῦτο καὶ ἐπὶ πάντων ἐμψύχων τε
15 καὶ ἀψύχων φημί, λέγω δὴ μετὰλλων· κακεῖ γὰρ ἡ αὐτὴ ἀναλογία. ὥστε
εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, πρόδηλον ὅτι πᾶσα γένεσις ἐξ ἐναντίων καὶ εἰς ἐναν-
τία. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ φθορά. δέδεικται ἄρα καὶ ἐκ τοῦ λόγου ὡς ἀνάγκη
τὰς εἰδοποιούς τῶν ὄντων ἀρχὰς ἐναντίας εἶναι.

Μήποτε δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν πάντων ἔστι τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν φυλά-
20 ξαι· οὐ γὰρ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀναρμοστίας καὶ ἀσυνθεσίας θρόνος τε ἂν γένοιτο καὶ 20
ἀβάκιον. νῦν γὰρ περὶ ὕλης τῆς προσεχεστάτης ἡμῖν ὁ λόγος, ἥτις μόνου ἐστὶ
προσεχωῶς τοῦδ' εἰνός· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φαμεν μὴ πᾶν ἐκ παντὸς γίνεσθαι.
εἰ γὰρ περὶ τῆς ἀπλῶς ὕλης ἦν ἡμῖν ὁ λόγος, δῆλον ὅτι κατὰ ταύτην πᾶν ἐκ
παντὸς γίνεται ἀναλυομένου ἐκάστου εἰς τὴν ὕλην, καὶ οὕτως τῆς ἐκείνῃ
25 ὑποκειμένης ὕλης πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὑποκεῖσθαι δυναμένης, καὶ ἡ εὐθὺς καὶ
ἀμέσως, ἢ διὰ τινων μέσων, λέγω δὴ πρώτων, εἰς ἄλλα καὶ ἄλλα μετα- 25
βαλλούσης· οἷον φθαρέντος τοῦ λίθου τὰ ὑποκείμενα αὐτῷ τέσσαρα στοιχεῖα
μεταβάλλει εἰς καρπούς, κακεῖνο εἰς αἷμα, κακεῖνο εἰς σπέρμα, ὅπερ ἐστὶ
προσεχωῶς ὕλη ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ἀμέσως ὡς ὅτε ἱππῳ σηπομένῳ
30 σφῆκες γίνονται ἢ σκώληκες. ἐπεὶ οὖν οὐ περὶ τῆς ἀπλῶς ὕλης καὶ κοινῆς
ἡμῖν ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῆς προσεχεστάτης, φημί ὅτι οὐ μόνον ἐπὶ τῶν

1 ποιότητές] ^{ατ'} πιο K 2 ἐπεὶ γοῦν K προσεχωῶς L 4 ἀνθρώπου ^{ατ'} iterat K
ἀπολαβόντα LK 5. 6 τινα ἐναντίον ἐν τούτοις πρὸς K 7 ὃ] ὡς L 11 γινόμε-
νον L 14 ἐμψύχου K 14. 15 τὲ καὶ ἀψύχου (sic) bis habet K 15 μεταλλήλων
compend. K 19 αὐτὴν om. Mt 19. 20 φυλάσσειν L 20 αὐτῆς om. K
γένετο ἂν L 21 ἀβάκιον] ἀβάκιον fere constanter (at cf. d 5v34. e 1r13. g 1v11) K:
ἀββάκιον (sed infra p. 116,6 τὸ ἀβάκιον et p. 116,8 τοῦ ἀββα ^{ατ'} M) LMt τῆς om. K
ἥτις] ὅση τίς L 23 γὰρ περὶ LK: γὰρ μὴ περὶ Mt ἡμῖν K 24 οὕτω t
25 δυναμένης om. K 26 εἰς ἄλλα] εἰς ἄλληλα L 27 στοιχεῖα K 28 κακεῖνοι
utrobique (priore loco fortasse recte) K 29 καὶ εἰ μέσως ὡς ὅταν K σηπομένων
compend. K num ἱππου σηπομένου? 30 σφῆκες L 31 τῆς προσε ^{ατ'} (sed recte
p. 116,15 προσεχε) K

φυσικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν οὐκ ἐκ τῆς τυχούσης ἀναρμοστίας ^{e 7}
καὶ ἀσυνθεσίας τὸ τυχὸν εἶδος· ὁ γὰρ τέκτων ἄλλως μὲν κατασκευάζει ³⁰
τὴν τοῦ ἀβακίου ὕλην, ἄλλως δὲ τὴν τοῦ θρόνου ἢ ἐτέρου τινός. εὐτρε-
πισθείσης οὖν τῆς ὕλης τοῦ τε ἀβακίου καὶ τοῦ θρόνου μήπω μέντοι
5 συναρμοσθέντων τῶν ὕλικῶν, ἔστι τις καὶ ἐν τῇ ὕλῃ τοῦ ἀβακίου ἀναρ-
μοστία καὶ ἀσυνθεσία, ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ τοῦ θρόνου, καὶ οὕτε τοῦ ἀβάκιον
γένοιτο ἂν ἐκ τῆς ἀναρμοστίας καὶ ἀσυνθεσίας τῆς ἐν τῇ ὕλῃ τοῦ θρόνου,
οὕτε ὁ θρόνος ἐκ τῆς τοῦ ἀβακίου. ἰδίᾳ ἄρα ἀναρμοστία καὶ ἀσυνθεσία
ἀντίκειται ἐκάστω, ἐν ᾗ ἴσως καὶ ἐναντιότης τις ἐνθεωρηθήσεται κατ' ³⁵
10 αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀνάρμοστον καὶ ἀσύνθετον. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν.
καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς Λυδίου εἰ τύχοι ἁρμονίας ἔστι τις ἐκάστης χορδῆς τάσις,
ἥτινι γενομένη εὐθὺς ἐπιγίνεται τὸ τῆς ἁρμονίας εἶδος. τῇ οὖν εὐθὺς
πρὸς αὐτῆς ἀναρμοστικῶς τάσει ὑπάρχει ἂν ἡ ἀναρμοστία αὐτῆς. ἤγουν καὶ
ἐκάστη τῶν χορδῶν τὴν προσήκουσαν τάσιν λάβοι, πρὶν οἷον συντεθεῶσιν
15 αἱ χορδαὶ καὶ ὁ ἀπ' αὐτῶν ἦχος συγγραφῇ, ἡ προσχεστάτα ἔστιν ἀντι-
κειμένη ἀναρμοστία τῇ Λυδίῳ ἁρμονίᾳ καὶ οὐδεμιᾷ ἄλλῃ.

p. 188a19 Οἱ τε λέγοντες ἐν τὸ πᾶν καὶ μὴ κινούμενον.

40

Ὁ γὰρ Παρμενίδης, καίτοι ἐν λέγων τὸ πᾶν, ὅμως ἐν τοῖς πρὸς
δόξαν θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀρχὰς τίθεται τῶν ὄντων. καὶ οἱ μανὸν καὶ ⁴⁵
20 πυκνόν, ὧν ἔστι Θαλῆς· τὸν γὰρ ἀέρα ὡς ὕλην ὑποτιθεῖς μανότῃ καὶ
πυκνότῃ ἐξ αὐτοῦ εἰδοποιεῖ τὰ λοιπά. καὶ Δημόκριτος πλήρεις καὶ
κενόν· πλήρες γὰρ τὰς ἀτόμους ἐκάλει, κενὸν δὲ ταύτας διείργεσθαι.
ἐκ τῆς συμπλοκῆς οὖν τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ πλήρους εἰδοποιεῖσθαι πάντα.
ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὴ διαφορά ἐν τοῖς οὖσιν, ἐτέρας ὑποτιθέμενος ἐναντιώ-
25 σεις, οὕτως ἀπεδίδου τῆς διαφορᾶς τῶν ὄντων τοὺς λόγους· ὅσον γὰρ ἐπὶ
τῷ κενῷ καὶ τῷ πλήρει, ἐπειδὴ πάντα ἐκ τούτων, οὐδὲν ἂν ἔμελλον ἀλλή-
30 λων διοίσειν. διὰ τοῦτο οὖν ἕτερα τρία γένη ἐναντίων ὑποτίθεται, ὧν πρὸς
τὰς διαφορὰς διάφορα εἶναι καὶ τὰ ἀποτελούμενα. εἶναι μὲν γὰρ ἐναντίας
ἀλλήλαις τοῖς σχήμασι τὰς ἀτόμους τῷ τὰς μὲν εἶναι γεγωνιωμένας, τὰς
30 δὲ ἀγωνίους· ἐναντίον γὰρ εἶναι τὸ γεγωνιωμένον τῷ ἀγωνίῳ. διαφέρειν
οὖν τὰ σύνθετα κατὰ τε ταύτην τὴν ἐναντιώσιν τῷ τὰ μὲν ἐκ γεγωνιω-

2 ἀσυνθεσίας K παρασκευάζει L 4 ὕλης ἢ τοῦ ἀβακίου ἢ τοῦ θρόνου K καὶ τοῦ]
καὶ τοῦ L: καὶ τῆς τοῦ Mt 5 ἔστι τις (sic) initio versus iterat M 7 τῆς ἐν LK: ἐν
(om. τῆς) Mt 8 τοῦ] fort. ἐν τῇ τοῦ ἄρα Mt: om. L: ἄρα ἢ K 11 ἐκάστη χορδῇ K
12 ἥτινι K οὖν om. superser. M 13 ἡ ἀναρμοστία αὐτῇ K 14 λάβοι τά-
σιν L οἷον] ὅλως L 15 συγγραφῇ K ἢ et mox οὐδεμία K 17 ἐν LKM:
ᾧ ἐν t Aristoteles καὶ μὴ κινούμενον om. K 18 ὁ γὰρ L: *γὰρ (ὁ rubr.
addend.) K: ὁ τε γὰρ Mt καίτοι K: καὶ τὸ L Mt 20 ὧν ἔστι Θαλῆς κτλ.] cf.
ad p. 86, 29. 123, 15 Θαλῆς L: θαλῆς in nonnullis editionis Trincav. exemplis
21 πλήρες] τὸ στερεόν Bekkeri Aristoteles at cf. Diels z. Textgesch. p. 11 30 τῷ
ἀγωνίῳ K

μένων ἐναντίων εἶναι τὰ δὲ ἐξ ἀγωνίων, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὴν τάξιν τῶν e 7⁺
 ἀτόμων· οἷον ἐν τούτῳ πρῶτας μὲν εἶναι τὰς σφαιρικούς εἰ τύχοι, τὰς δὲ e 8⁺
 πυραμοειδεῖς ὑστέρας (οἷον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τυχόν αἱ μὲν σφαιρिकाὶ ἄνω,
 ὄθεν σφαιροειδῆς ἡ κεφαλὴ, αἱ δὲ πυραμοειδεῖς περὶ τὴν γένυν), ἐν ἐτέρῳ
 5 δὲ ἔμπαλιν, ἐναντίον δὲ τὸ πρῶτον τῷ ὑστέρῳ. ἔτι διαφέρουσι καὶ κατὰ
 τὴν θέσιν τῶν ἀτόμων, οἷον εἰ αἱ πυραμίδες ἐν τούτῳ μὲν τὰς κορυφὰς
 κάτω ἔχουσι, τὰς δὲ βάσεις ἄνω (οἷον ἐν τῇ γένυϊ κάτω μὲν αἱ κορυφαὶ
 ἄνω δὲ αἱ βάσεις, ἐν ἐτέρῳ δὲ ἄνω μὲν αἱ κορυφαὶ κάτω δὲ αἱ βάσεις), 5
 ἐναντιότητες δὲ κατὰ τὴν θέσιν τὸ ἄνω τῷ κάτω, τὸ δεξιὸν τῷ ἀριστερῷ,
 10 τὸ ἔμπροσθεν τῷ ὀπίσθεν. ὥστε καὶ οὗτος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰ ἐναντία
 ὑποτίθεται, ἐκάλει δὲ τὸ σχῆμα τὴν θέσιν τὴν τάξιν Ἀβδηρικαῖς φωναῖς
 ῥυσμὸν τροπὴν διατιγῆν, ῥυσμὸν μὲν τὸ σχῆμα, τροπὴν τὴν θέσιν, δια-
 τιγῆν τὴν τάξιν.

p. 188^a26 Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἐναντία πως πάντες ποιοῦσιν ἀρχὰς,
 15 <δῆλον>.

Τὸ πως προσέθηκε διότι οὐ κυρίως ἐναντία ἐστὶ τὸ γεγωνιζόμενον τῷ 10
 ἀγωνίῳ ἢ τὸ εὐθὺ τῷ περιφερεῖ, ἀλλ' εἴ γε ἄρα ὡς ἕξις καὶ στέρησις,
 ἕξις μὲν τὸ εὐθὺ, στέρησις δὲ τὸ καμπύλον (τὸ μὲν γὰρ εὐθὺ ὥρισταί, τὸ
 δὲ καμπύλον ἀόριστον), ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἀγώνιον καὶ τὸ γεγωνιζόμενον,
 20 τοιαῦται δὲ αἱ ἕξεις καὶ αἱ στέρησεις. ὥστε ἢ οὐδ' ὅλως ἀντίκειται ταῦτα
 ἀλλήλοις, ἀλλὰ μόνον ἑτερά ἐστίν, ἢ εἴ τις καὶ βούλοιο ἀντικεῖσθαι, οὐκ
 ἄλλως δυνατόν ἢ ὡς ἕξιν καὶ στέρησιν.

p. 188^a27 Καὶ τοῦτο εἰκότως.

Εἰκότως, φησί, τὰ ἐναντία ἀρχὰς ὑπέθεντο· τρία γὰρ ταῦτα ὑπάρχει 17
 25 ταῖς ἀρχαῖς ταῖς πρῶταις κατὰ κοινὴν ἔννοιαν, τό τε μὴ εἶναι ἐξ ἄλλων
 (οὐκ ἐτι γὰρ ἂν εἶεν πρῶται ἀρχαί), καὶ τὸ μὴ ἐξ ἀλλήλων εἶναι (εἴτε γὰρ
 εἴη ἡ ἐτέρα ἐκ τῆς ἐτέρας, ἡ μὲν ἔσται ἀρχὴ ἡ δὲ οὐκ ἀρχή, εἴτε
 ἀμφοτέραι ἐξ ἀλλήλων εἶεν, οὐδὲν μᾶλλον ἑκατέρα αὐτῶν ἀρχὴ ἔσται ἢ 20

1 ἐναντίων] ἐναντία L ἀγωνίων LK: ἀγωνίων εἶναι Mt 3 πυραμοειδῆς K
 4 περὶ LK: πρὸς Mt γένυν K 5 ἔτι δὲ L 6 οἷον εἰ αἱ πυραμίδες
 om. K 7 γένυϊ K 11 ἀβδηρικᾶ⁷ K: ἀβδηριτικαῖς corr. L at cf. Philopon. De
 gen. et corr. 7⁺5 Ald. 12 et 13 διαφυγῆν utrobique K 14 τάναντία t
 14 et 16 πῶς libri 14. 15 πάντες—δῆλον om. K 14 ποιοῦσιν ἀρχὰς LM: ποιοῦσι
 τὰς ἀρχὰς t et Aristotelis libri 15 δῆλον addidit t 16 ἐναντία LK: ἐναντίον Mt
 ἐστι] ὑπάρχει ὑπὲρ L 17 ἀγώνων K ἡ καὶ τὸ L 17. 18 τῷ περιφερεῖ—μὲν
 τὸ εὐθὺ K: om. nulla lacuna indicata Mt: τῷ καμπύλῳ (de coniectura, ut videtur) omissis
 ceteris L 20 αἱ (post καὶ) om. L οὐδόῳλως (sic) K: οὐδόλως LMt 21 ἀλλή-
 λους K: ἀλλήλαις L: ἀλλήλα Mt 23 εἰκότως LKM: εὐλόγως ex Aristotele t at cf.
 p. 110,27 24 ἀρχὰς om. Mt 26 ἂν om. K 28 ἑκατέρα (vel ἑκατέρῳ) K:
 ἑκατέρα (nihil enot. ex LM) t post αὐτῶν addit ἡ K

οὐκ ἀρχή), ὅτι δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ ἄλλα δεῖ εἶναι, πρόδηλον. ἐπεὶ οὖν ε 8^r
 ταῦτα ὑπάρχειν δεῖ τοῖς πρώτοις ἐναντίοις· διότι μὲν γὰρ πρώτῳ ἐστίν, οὐκ
 εἰσὶν ἐξ ἄλλων, διότι δὲ ἐναντία, ἀδύνατον ἐξ ἀλλήλων· οὔτε γὰρ ποιητικά
 ἀλλήλων τὰ ἐναντία (τοῦναντίον γὰρ φθαρτικά εἰσιν ἀλλήλων). οὔτε τὸ
 5 ἕτερον τῷ ἐτέρῳ ὑποκεισθαι δύναται· δεῖ γὰρ τὴν πρώτην ἀρχὴν ἀμετά-
 βλητον εἶναι. ἀμετάβλητον δὲ ὅν εἰ ὑποκείμετο τῷ ἐναντίῳ, τὰ ἐναντία
 ἔσσονται ἐν τῷ αὐτῷ, ὅπερ ἀδύνατον. πῶς δὲ καὶ ἐκ τούτων τὰ ἄλλα; 25
 διότι κατὰ μεταβολὴν πᾶσα γένεσις, ὡς δειχθήσεται, μεταβολὴ δὲ πᾶσα
 ἐξ ἐναντίου καὶ εἰς ἐναντίον.

10 p. 188^a31 Ληπτέον δὲ πρῶτον ὅτι πάντων τῶν ὄντων.

Δεῖξας ἐκ τῆς τῶν παλαιῶν μαρτυρίας ὅτι τὰ ἐναντία ἀρχαί, βούλεται 35
 καὶ ἐκ τοῦ λόγου τοῦτο δεῖξαι. πρότερον δὲ τίθησι τὰ κατὰ κοινὴν ἔνοιαν
 ὑπάρχοντα ταῖς γινόμενοις πᾶσι καὶ φθιρομένοις. ὅτι οὔτε ἐκ τοῦ τυχόντος
 τὸ τυχὸν γίνεται, οὔτε μὴν φθίρεται εἰς τὸ τυχόν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίου εἰς
 15 ἐναντίον καὶ ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά. καὶ τοῦτο ὀῖλον ἐπὶ πάσης τῆς τῶν
 συμβεβηκότων γενέσεως· ἐκ ψυχροῦ γὰρ τὸ θερμόν, καὶ φθίρεται πάλιν
 εἰς τὸ ψυχρόν, καὶ τὸ ἄνω γινόμενον ἐκ τῶν κάτω μεταβάλλει καὶ τὸ
 κάτω πάλιν ἐκ τῶν ἄνωθεν, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. εἰ μὴ τις λαμβάνει 40
 κατὰ συμβεβηκός. ἀδύνατον, φησί, μὴ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον εἶναι
 20 τὴν γένεσιν, εἰ μὴ τι κατὰ συμβεβηκός· οἷον εἰ γίνεταί τι λευκὸν ἐκ μέ-
 λανος, συμβέβηκε δὲ τὸ μέλαν εἶναι καὶ θερμόν, λέγοιτο ἂν κατὰ συμβε-
 βηκός ἐκ θερμοῦ τὸ λευκὸν γεγενῆσθαι, διότι ἐξ οὗ γέγονε τοῦ μέλανος
 συνέβη θερμὸν εἶναι. ὁμοίως καὶ ὁ μουσικὸς εἰ θερμαίνεται, κατὰ συμβε-
 βηκός ἐκ μουσικοῦ θερμὸν λέγεται γεγενῆσθαι. διότι τὸ ψυχρόν ἐξ οὗ γέγονε
 25 τὸ θερμὸν συνέβη καὶ μουσικὸν εἶναι. ὁδεῖ δὲ [τὰ] ἐναντία ἑαυτῷ λέγειν, 45
 ἄνω μὲν λέγων μὴ γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία, ἐνταῦθα δὲ μὴ ἂν
 ἄλλως γενέσθαι τὸ ἐναντίον ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου. πῶς μὲν οὖν ἐκεῖ λέγει
 μὴ γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων, ἰκανῶς ἐδείξαμεν, ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐξ ἀλλήλων τὸ

2 δεῖ ταῦτα ὑπάρχειν Mt post δεῖ excoisise conicio <ταῖς ἀρχαῖς ταῖς πρώταις, εἰκότως τὰ
 ἐναντία ἀρχαίς ὑπέθετο· πάντα γὰρ ταῦτα ὑπάρχει>. nam si ipse Philoponus incuriose omisisset
 apodosin, certe non ὑπάρχειν δεῖ scripsisset sed ὑπάρχει ἐναντία K 3 εἰσὶ ἐξ t
 5. 9 δεῖ γὰρ—ἐναντίον] ex Themist. p. 132,21—25 7 τῷ om. Mt τούτων] πάντων L
 τὰ ἄλλα (cf. p. 110,31. Diels ad Simplic. p. 182,12) LK: πάντα Mt Aristoteles videntur
 praeterea et Simplicius et Philoponus in suo Aristotele invenisse non μήτε ἐξ ἀλλήλων εἶναι
 μήτε ἐξ ἄλλων sed inverso ordine μήτε ἐξ ἄλλων εἶναι μήτε ἐξ ἀλλήλων cf. p. 110,28. 117,25
 9 ἐναντίου in ras. K 10 ὅτι—ὄντων om. K ἀπάντων e vulgato Aristotele t
 14 τὸ τυχόν (ante γίνεταί) K: τυχόν (om. τὸ) L: τυχόν τι Mt εἰς τὸ τυχόν] fortasse εἰς
 τὸ τυχόν τὸ τυχόν cf. ad p. 111,9 post ἐναντίου add. καὶ Mt 18 λαμβάνη M: num
 λαμβάνοι? ἂν (vel ἐάν) μὴ τις λαμβάνη Arist. libri 19 κατὰ συμ: (sic) K
 ἐναντίου LK: ἐναντίον Mt 20 εἰ (post οἷον) om. K 22 λευκὸν γεγενῆσθαι Mt: μέλαν
 γενέσθαι LK τοῦ μέλανος] τὸ μέλαν L 23 θερμῷ εἶναι L 25 συμβέβηκε K
 ὁδεῖ K τὰ deleui 26 ἂν] ὅν L 27. 28 λέγει μὴ LK: μὴ λέγει Mt 28 ἐδεί-
 ξαμεν p. 111,19 τὸ (post ἀλλήλων) om. superser. M

μετ' ἀλλήλα φησιν. ὥσπερ καὶ ὁ Πλάτων κυριώτερον αὐτὰ ἐκάλει· μετ' e 8^r
 ἀλλήλα γὰρ ἂν κυριώτερον λεχθεῖη ἢ ἐξ ἀλλήλων, διότι ἀνάγκη πᾶσα μὴ
 ἄλλως γενέσθαι μέλαν τι μὴ λευκὸν πρότερον ὑπάρχον, μηδὲ θερμὸν δ'
 μὴ πρότερον ψυχρὸν ἦν. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. 50

5 p. 188b1 Ἡ τῶν μεταξὺ.

Οἷον ἐκ τοῦ φαινοῦ γίνεται τι λευκὸν ἢ μέλαν, μεταξὺ δὲ τοῦ λευκοῦ
 καὶ τοῦ μέλανος τὸ φαινόν. καὶ γὰρ γίνηται τι ἐκ τοῦ μεταξὺ. οὐχ ἢ με-
 ταξὺ ἐστι γίνεται ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ τοῦ ἐναντίου μετέχει· γίνεται γὰρ ἐκ
 τοῦ φαινοῦ τὸ μέλαν οὐχ ἢ μίγμά ἐστι τὸ φαινόν τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέ-
 10 λανος, ἀλλ' ἢ μετέχει τοῦ λευκοῦ. | ὥστε καὶ ταῦτα ἐκ τῶν ἐναντίων e 8^v
 γίνεται.

p. 188b9 Ἐπεὶ καὶ τὰ μὴ ἀπλᾶ τῶν ὄντων ἀλλὰ σύνθετα κατὰ
 τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον.

Οὐχ ὡς ἐξειλήφασί τινες τὰ μὲν ἐπάνω περὶ τῶν κατὰ συμβεβηκός e
 15 μεταβαλλόντων εἴρηται, ταῦτα δὲ ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν, ἵνα σύνθετον τὴν
 οὐσίαν ἀκούσωμεν· εἰ γὰρ σύνθετον εἶπε τὴν οὐσίαν διὰ τὸ ἐξ ὑποκειμέ-
 νου εἶναι καὶ εἶδους, ὥς φασιν, οὐδὲ τὰ ἐν ὑποστάσει ποιά ἄνευ τοῦ ὑπο-
 κειμένου θεωροῦνται. καὶ ἄλλως εἰ περὶ πάσης οὐσίας ἔλεγε τὸ ἐπεὶ καὶ
 τὰ μὴ ἀπλᾶ τῶν ὄντων ἀλλὰ σύνθετα, πῶς φησὶ μὴ ὠνομάσθαι 10
 20 τὰς ἀντικειμένους διαθέσεις τῶν οὐσιῶν καθ' ἃς γίνεται; ἐπὶ γούν
 τῶν ἀπλῶν πρόδηλοι αἱ ἀντικείμεναι διαθέσεις ἐξ ὧν μεταβάλλουσι, λέγω
 δὴ ἐπὶ τῶν στοιχείων· ἐκ θερμοῦ γὰρ εἰς ψυχρὸν καὶ ἐκ ξηροῦ εἰς ὑγρὸν
 καὶ ἔμπαλιν. τί οὖν ἐγὼ φημι; ὅτι προθέμενος περὶ τῆς πάντων μετα-
 βολῆς εἰπεῖν, καὶ εἰπὼν πῶς τε τὰ κατὰ συμβεβηκός μεταβάλλοντα μετα-
 25 βάλλει καὶ πῶς τὰ ἀπλᾶ σώματα. ὅτι προφανῶς ἐξ ἐναντίων. ἐπεὶ δοκοῦσιν
 αἱ σύνθετοι οὐσίαι μὴ ἐξ ἐναντίων ἴσχειν τὰς μεταβολάς, διὰ τοῦτο καὶ 15
 ἐπὶ τούτων γυμνάζει τὸν λόγον. φησὶν οὖν ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων οὐ-
 σιῶν πάντως ἐξ ἐναντίων εἰσὶν αἱ γενέσεις, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ τὰς ἐναντίας
 διαθέσεις ὠνομάσθαι, οὐκ ἔστιν οὕτω τοῦτο δῆλον· ἐπ' ἐνίων μὲν γὰρ

1 μετ' ἀλλήλων K Πλάτων] cf. ad p. 111,31 αὐ L 1. 2 μετάλληλα γὰρ libri
 2 λεγθῆ K 2. 3 μὴ ἂν ἄλλως (ex p. 118,26sq.) Mt 4 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως
 LKM: om. t ubi mox plenius lemma Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἢ τῶν μεταξὺ
 7 γὰρ om. K γίνηται] compend. f¹ αὐ (ut γίνεται utrobique in proxime sequenti-
 bus) K ante τι addit δὲ K ἐκ τῶν μεταξὺ L 9 οὐχ ὅτι μίγμα K
 14 ἐξαλήφασί K 15 ἐπὶ] fort. περὶ 16 ἀκούσομεν K ¹ τὴν οὐσίαν εἶπε Mt
 17 ὥς] ἢ L 18 οὐσίας et 19 τὰ om. K 20 ἐπὶ t: ἐπεὶ LKM 23 ἐγὼ φημι
 LK: ἔχω εἰπεῖν; φημι Mt προθέμενος L πάντων] αὐτῶν K 24 πῶς τε t:
 ὥστε KM: πῶς (om. τε) L 24. 25 μεταβάλλει] βάλλοντα βάλλει L 26 μὴ om.
 superscr. M ἔχειν L 29 πρόδηλον L ἐπ' ἐνίων κτλ.] cf. Themist. p. 134,12

αἱ στερήσεις αὐτῶν κοινῶς ὀνομάζονται, ἐπ' ἐνίων δὲ οὐδὲ αἱ στερήσεις, c 8^v
 ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις μόναι· τὴν μὲν γὰρ τῶν ὑποκειμένων σύνθεσιν καὶ
 ἁρμονίαν, ἐξ ὧν αἱ γενέσεις, καὶ τὴν τῶν αὐτῶν πάλιν ἀναρμυστίαν καὶ
 ἀσυνθεσίαν κοινῶς ὀνόμασι καλεῖν ἔχομεν, αὐτὸ τοῦτο ἁρμονίαν καὶ ἀναρ-
 5 μυστίαν καλοῦντες καὶ σύνθεσιν καὶ ἀσυνθεσίαν, τὴν μέντοι ἰδίαν ἐκάστου 20
 ἁρμονίαν ἢ τὴν ἀντικειμένην ταύτῃ ἀναρμυστίαν οὐκέτι ἔχομεν ἰδιοῖς κα-
 λεῖσαι ὀνόμασι, καὶ τὰ μὲν ὑποκείμενα οὕτως ὀνομάζομεν καὶ τὰ τούτοις
 ἀντικείμενα ἐξ ὧν γίνονται καὶ εἰς ἃ φθίρονται, τῶν μέντοι εἰδῶν αὐτῶν
 οὐκέτι δυνάμεθα τὸ ἀντικείμενον στερητικῶς ὀνομάσαι, ἀλλ' ἀποφατικῶς
 10 αὐτὸ καλοῦμεν οὐκ ἄνθρωπος καὶ οὐχ ἵππος, καίτοι τῶν εἰδῶν ὠρισμένοις
 ὀνόμασιν ὠνομασμένων, οἷον ἀνθρώπου ἵππου. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως.
 ἀλλ' εἰ καὶ τὸ οὐκ ἄνθρωπός φέροιτο, φησί, καὶ ἐπὶ λίθου καὶ ἵππου καὶ 25
 πάντων τῶν μετὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ γὰρ ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ τυχόντος
 οὐκ ἀνθρώπου γίνεται ὁ ἄνθρωπος (οὐ γὰρ ἐξ ἵππου ἢ ἐκ λίθου), ἀλλ'
 15 ἔστι τι ὠρισμένως τῷ ἀνθρώπῳ ἀντικείμενον, ἐξ οὗ ἢ μεθ' ὃ γίνεται·
 ὅπερ διὰ τὸ μὴ ὠνομάσθαι ἰδίῳ ὀνόματι πλάνην ἐμποιεῖ μήποτε οὐκ ἐξ
 ἐνθιγίου ἢ γενέσις. ὃ δὲ ἐπὶ ἀνθρώπου. τοῦτο καὶ ἐπὶ πάντων. καὶ ὅπερ
 ἐπὶ γενέσεως. τοῦτο καὶ ἐπὶ φθιρῶς.

p. 188b15 Διαφέρει δὲ οὐδὲν ἐπὶ ἁρμονίας εἰπεῖν ἢ τάξεως ἢ 30
 20 συνθέσεως.

Ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ ἁρμονίας ἐγύμνασε τὸν λόγον, διὰ τοῦτο εἶπε μὴδὲν
 διαφέρειν ἂν μὴ κατὰ ἁρμονίαν, ὡς ἐπὶ τῆς λύρας, κατὰ σύνθεσιν δὲ ἢ
 γένεσις ἢ ἢ κατὰ τάξιν, ὡς ἐπὶ στρατοπέδου· καὶ γὰρ ἢ τῆς οἰκίας σύν-
 25 θεσις ἐξ ἀσυνθεσίας γίνεται, καὶ ἢ τοῦ στρατοπέδου τάξις ἐξ ἀταξίας, 35
 25 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἀσχηματισμένον, ὡς ὁ ἀνδριάς, ἐξ ἀσχηματίστου γίνεται,
 καὶ τούτων οὐ τῶν τυχόντων οὔτε ἀναρμυστίας οὔτε ἀσυνθεσίας οὔτε
 ἀταξίας οὔτε τοῦ ἀσχηματίστου, ἀλλὰ τῶν προσεχῶς ἐκάστη συνθέσει ἢ
 ἁρμονίᾳ ἢ τῶν ἄλλων τινὶ ἀντικειμένων. εἴη γὰρ ἂν ἀσυνθεσία ὡς πρὸς
 30 τὴν σύνθεσιν τῆς οἰκίας ἢ τῆς νεῶς ἢ ἢ τοῦ ἀνδριάντος· ἀλλ' οὐχ οἷον
 30 τε ἐκ ταύτης γενέσθαι οἰκίαν· ὥστε ὠρισμένην τινὰ ἀνάγκη εἶναι ἀσυνθε-
 σίαν ἐξ ἧς ἢ οἰκία, εἰ καὶ μὴ κατὰ ἄτομόν τι, ἀλλ' ἐν πλάτει· πλὴν 40

1 αἱ στερήσεις αὐτῶν κοινῶς (τινὸς pro κοινῶς K) LK: κοινῶς αἱ στερήσεις αὐτῶν Mt

2 μόνον K 3 τῶν om. K πάλιν om. Mt 5 καὶ σύνθεσιν om. L

5. 6 ἐκάστου ἁρμονίαν ἰδίαν M 6 ταύτην K 6. 7 καλεῖσαι ἰδιοῖς K 9 ante
 ὀνομάσαι addit αὐτὸ K ἀποφαντικῶς L 12 φέροιτο, φησί (φασί L) KL: φησί
 φέροιτο Mt ἐπὶ ἵππου καὶ λίθου Mt 19 δ' οὐδὲν t ex Aristotele (δ' om. Bekkeri
 typhotheta) 19. 20 εἰπεῖν — συνθέσεως om. K 21 διατοῦτο εἶπε Mt: διὰ τοῦτο

εἰπεῖν K: διὰ τοῦ εἰπεῖν L μὴδὲ L 23 γένεσις K 25 ὁ om. Mt

26 καὶ LK: καὶ Mt οὐ ἐκ K 29 ἢ τῆς Mt: ἢ τῆς LK ἢ (post ἢ)

om. L 30 τινὰ et 31 καὶ (post et) om. L 31 πλάτει (in M nescio quid correctum)

KM: πλάτει (L)t

οὐδὲ ἐνταῦθα ἀπλῶς ἐκ στερήσεως τῆς τυχεύσεως, ἀλλ' ἔστι τις ἰδιόζουσα ε 8^v
στερήσις ἥτοι ἐναντίον τι, ἐξ οὗ γίνεται καὶ εἰς ὃ φθεῖρεται. ὃ δὲ ἐπὶ
τούτου εἶπον, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

p. 188^b20 Καὶ ἕκαστον τούτων τὰ μὲν τάξεις, τὰ δὲ σύνθεσις τίς
ἔστιν.

Ἡ μὲν οἰκία σύνθεσις τις, ὃ δὲ ἀνδριάς τάξις μᾶλλον τῶν μορίων· 45
σύνθεσις γὰρ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἀνομογενῶν κυριώτερον λέγεται, οἷον ξύλων
καὶ λίθων καὶ πλινθίων ἐξ ὧν ἡ οἰκία. μᾶλλον δὲ καὶ ἐπὶ οἰκίας ἢ τάξις
καὶ ἐπὶ ἀνδριάντος ἢ σύνθεσις· ἔστι γὰρ τι πρῶτον ἐν τῇ οἰκίᾳ, οἷον θε-
10 μέλιοι, εἴτα δεύτερον οἱ τοῖχοι, εἴτα ἡ ὀροφή, καὶ ἄλλως ἀδύνατον. ἔστι
δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος οὐ μόνον τάξις μορίων, ἀλλὰ καὶ σύνθεσις.

p. 188^b23 Τὰ δὲ μεταξὺ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐστίν, οἷον χρώματα 50
ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος.

Μεταξὺ γὰρ τὸ φαῖον τὸ ὠχρὸν τὸ ἐρυθρὸν καὶ πάντα τὰ παρὰ τὸ
15 λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ἅπερ ἐκ τῆς μίξεως ἐστι τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέ-
λανος. ὥστε εἴ τι γίνεται ἐκ τῶν μεταξὺ, πάλιν ἐξ ἐναντίου γίνεται· καθὼ
γὰρ μετέχει τοῦ ἐναντίου τὸ μεταξὺ, οὕτως ἐξ αὐτοῦ γίνεται τὰ γινόμενα.
ὥστε εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, ἀνάγκη | πᾶσαν γένεσιν καὶ φθορὰν ἐξ ἐναντίων d 1^r
εἶναι καὶ εἰς ἐναντία, εἰ δὲ τοῦτο, ἀρχαὶ ἂν εἴεν εἰδοποιοὶ τῶν ὄντων τὰ
20 ἐναντία. τὸ δὲ “ἢ ἐξ ἐναντίων ἢ εἰς ἐναντία” ἐξ ἐναντίων μὲν ἢ γένεσις,
εἰς ἐναντία δὲ ἢ φθορά. ὁ γὰρ δὲ ὅτι καὶ τὸ λοιπὸν ἐπὶ ἑκατέρου· καὶ γὰρ
ἐπὶ τῆς γενέσεως τὸ εἰς ἐναντία καὶ ἐπὶ τῆς φθορᾶς τὸ ἐξ ἐναντίων,
ἀλλὰ κυριώτερον ἐπὶ μὲν τῆς γενέσεως τὸ ἐξ, ἐπὶ δὲ τῆς φθορᾶς τὸ εἰς,
ὥς αὐτὸς ἐν τοῖς τελευταίοις δεῖκνυσι.

25 p. 188^b26 Μέχρι μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον σχεδὸν συνηκολουθήκασι 5
καὶ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι.

Δείξας ὅτι ἀνάγκη τὰς εἰδικὰς ἀρχὰς ἐναντίας εἶναι ἔκ τε τῆς τῶν
παιαιῶν μαρτυρίας καὶ ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι τοῖς μεταβάλλουσι πᾶσι κατὰ τὰ

4 Καὶ ἕκαστον] *καστον (littera rubro addenda: ergo καὶ om.) K 4. 5 τάξις—ἐστίν
om. K 7 ἀνομογενῶν K 8 καὶ (ante λίθων) om. Mt 9 τι (nihil enot.
ex L) t: τοι KM 9. 10 οἷον οἱ θεμέλιοι K 12 ἐκ om. superser. M 12. 13 ἐστίν—
μέλανος om. K 14 τὸ ὠχρὸν] ὡς ὠχρὸν L πάντα τὰ LK: τὰ πάντα Mt
περὶ L 16 ἐκ τῶν LK: ἐκ τοῦ Mt καθὰ K 20 ἢ (post τὸ δὲ) om. superser. M
24 ἐν τοῖς τελευτ.] E 5 p. 229^a22 25 lemma om. K οὖν] δὴ t ἐπὶ τοσοῦτον
(Arist. cod. E ante corr. Simplic. p. 187, 28. Themist. p. 135, 21) LM: τοῦτου t at cf.
p. 125, 15. 22 25. 26 συνηκολουθήκασι post πλεῖστοι traicit M (σχεδὸν ambigue positum
notaverat Simplic. p. 187, 32) at cf. p. 125, 15 27 ἰδικὰς Mt ἐκ τῆς (om. τε) K

ἐναντία ἢ μεταβολή, ἐπειδὴ βούλεται ἀρχὰς κοινοτάτας λαβεῖν τῶν ὁπωσοῦν d 1r
 μεταβαλλόντων, οὐ πάντα δὲ τὰ μεταβάλλοντα κατὰ τὰ ἐναντία μεταβάλλει
 (καὶ γὰρ ἀπὸ κακίας εἰς ἀρετήν, ἀπὸ ἀνεπιστημοσύνης εἰς ἐπιστήμην, 10
 ταῦτα δὲ ἐναντία οὐκ ἔστιν· οὔτε γὰρ ἡ ἀρετὴ τῇ κακίᾳ ἐναντία, οὔτε ἡ
 5 ἀνεπιστημοσύνη τῇ ἐπιστήμῃ, ἀλλὰ στερήσεις καὶ ἔξεις· αἱ γὰρ κακίαι
 ἀόριστοι ὥσπερ καὶ αἱ ἀτελείαι. τὰ δὲ ἐναντία ὥρισται διότι καὶ εἰδῶπε-
 ποίηται, ἣ τε ἀνεπιστημοσύνη σαφῶς στέρησις μόνον τῆς ἐπιστήμης, εἰλή-
 φθωσαν γὰρ μὴ ἀπλῶς οἱ διαστρόφους δόξας ἔχοντες, εἴτα εἰς ἐπιστήμην
 ἀγόμενοι· μάλιστα μὲν γὰρ καὶ οὗτοι κατὰ στέρησιν ἀντίκεινται τοῖς ἐπι-
 10 στήμοσιν, εἴ γε καὶ ἡ κακία καθόλου στέρησις ἀρετῆς, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς
 στέρησεως ἀόριστον οὐκ ἔστι μοναχῶς ἡ τῆς κακίας πρὸς τὴν ἀρετὴν ἀντί- 15
 θεσις. ὥσπερ γὰρ ἡ καμπυλότης στέρησις οὕσα τῆς εὐθύτητος οὐκ ἔστιν
 ἐν ὄρφι τινί, ἀλλ' ἔστι πᾶσα ἀπλῶς ἡ τῆς εὐθύτητος ἔκστασις, οὕτω καὶ
 ἐπὶ τῶν κακιῶν ἔχει. ὁμως ἐὰν τὸν μήπω διαστρόφους ἐννοίας ἔχοντα λά-
 15 βωμεν, ἀλλ' ἐκ παίδων εἰς ἐπιστήμην ἀγόμενον, πρόδηλον ὡς οὗτος ἐκ
 στέρησεως, τῆς ἀνεπιστημοσύνης λέγω, εἰς εἶδος ἄγεται τὴν ἐπιστήμην·
 οὐδεμία γὰρ προϋπάρχει διὰστρόφος δόξα, ἀλλὰ μόνον ἄγνοια τοῦ ἀληθοῦς),
 ἐπεὶ οὖν τὰς κοινοτάτας ἀρχὰς πάντων τῶν ὁπωσοῦν μεταβαλλόντων βού-
 20 λεται λαβεῖν, οὐ πάντα δέ, ὡς εἶπον, τὰ μεταβάλλοντα κατὰ τὰ ἐναντία 20
 μεταβάλλει, βούλεται ἐπὶ τὰς καθολικωτάτας πάντων τῶν ὄντων ἀρχὰς
 ἀναγαγεῖν τὰ ἐναντία, τὸ εἶδος λέγω καὶ τὴν στέρησιν, καθ' ἃ οὐ μόνον
 τὰ φυσικὰ ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπερφυστὴ μεταβάλλει, καὶ δεῖξαι ὅτι αὐταὶ αἱ δύο
 ἀρχαὶ πάσης μεταβολῆς εἰσιν αἷτιαι τῇ ἑαυτῶν ἀνὰ μέρος παρουσίᾳ καὶ
 ἀπουσίᾳ τὰς μεταβολὰς ποιοῦσαι. βούλεται μὲν οὖν εἰς ταῦτα ὡς εἰς κα-
 25 θολικώτατα ἀναγαγεῖν τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ πρὶν τοῦτο ποιήσει πρότερον ἀντι-
 λέγει ταῖς δόξαις ταῖς περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ διδάσκει τί
 μὲν ἔχουσι κοινόν, τί δὲ διάφορον. φησὶν οὖν ὅτι πάντες οἱ περὶ τῶν 25
 ἀρχῶν τῶν ὄντων δοξάσαντες, εἰ καὶ δοκοῦσι μὴ τὰς αὐτὰς ἐναντιώσεις
 πάντες ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀποτίθεσθαι, ἀλλὰ ἄλλος ἄλλην, ἀλλ' ὅν σύμφωνα
 30 πάντες εἰρήκασιν ἑαυτοῖς, καὶ κατὰ τι δοκοῦντες διαφέρειν κατὰ τι κοινω-
 νοῦσι πάντες· διαφέρουσι μὲν γὰρ ἀλλήλων τῷ τοῦς μὲν μερικώτερα λαβεῖν
 ἐναντία, τοὺς δὲ καθολικώτερα, καὶ τοὺς μὲν γνώριμα μᾶλλον τῇ αἰσθησί

2. 3 οὐ—καὶ γὰρ om. (indicat lacunam L) LK 4 γὰρ om. M καὶ ἡ κακία L:
 καὶ ἡ κακία KMt 5 τῇ ἐπιστήμῃ (ἐπιστήμῃ M) LKM: καὶ ἡ ἐπιστήμῃ t
 6 διότι] διό K 8 μὴ om. superser. L 10 διὰ τὸ τῆς K: διὰ τὸ L: τὸ Mt
 13 ἀλλ' ἐστὶ] ἀλλὰ K 15 προδήλως ὡς L 17 ὑπάρχει M ἄγνοια
 τῶν φυσικῶν K 21 καθ' ἃ K: καθ' ἣ ut vid. L: καθὼς Mt 23 αἷτιαι K
 23. 24 παρουσία (om. καὶ ἀπουσία) τὰς μεταβολὰς (sed rousia τὰς μεταβο in eras.) K
 24 ποιοῦσαι LKM: ποιῆσαι t εἰς (post ὡς) om. L 25 ποιήσει LM: ποιῆ-
 σαι Kt 25. 26 ἀντιλέγει ταῖς δόξαις ταῖς K: ἐξέρχεται ταῖς δόξαις ταῖς L: ἐκτί-
 θεται τὰς δόξας τὰς Mt 29 πάντες ἐν LK: τες ἐν (sic) M: ἐν t ἀποτίθε-
 σθαι LK: ὑποτίθεσθαι Mt at cf. in 7v31 31 πάντες om. Mt γὰρ om. K
 32 γνωρίμους L

ἥπερ τῷ λόγῳ, τοὺς δὲ τῷ λόγῳ μᾶλλον ἢ τῇ αἰσθήσει. τῶν γὰρ ἑνῶν· d 1^r
 τῶν τὰ μὲν τῇ αἰσθήσει μᾶλλον εἰσι γνῶριμα ἢ τῷ λόγῳ, τὰ δὲ τῷ λόγῳ
 μᾶλλον ἢ τῇ αἰσθήσει, ἐν ἀμφοτέροις δὲ τοῦτοις τὰ μὲν εἰσι καθολικώ- 20
 τερα, τὰ δὲ μερικώτερα· οἷον γνῶριμα τῇ αἰσθήσει μᾶλλον ἢ τῷ λόγῳ
 5 θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, μανὸν καὶ πυκνόν, τῷ δὲ λόγῳ
 μᾶλλον γνῶριμα ἢ τῇ αἰσθήσει νεῖκος καὶ φιλία, περιττὸν καὶ ἄρτιον,
 μονάς καὶ δυάς. ἔστιν οὖν ἐν ἑκατέρῳ καὶ τὸ καθολικώτερον καὶ τὸ μερι-
 κώτερον· οἷον ἐν τοῖς κατὰ τὴν αἰσθησιν γνωρίμοις ἔστι μερικὸν μὲν, φέρε
 εἰπεῖν, τὸ λευκὸν καὶ μέλαν, ὑπὲρ τοῦτο δὲ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ὑπὲρ
 10 τοῦτο δὲ τὸ μανὸν καὶ πυκνόν, ὑπὲρ τοῦτο δὲ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, ὑπὲρ
 τοῦτο δὲ ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὸν λόγον γνωρίμοις ὑπο- 35
 κρίσθω μερικώτερον μὲν σύγκρισις καὶ διάκρισις, τούτου δὲ ἐπὶ πλεόν νεῖκος
 καὶ φιλία, ὑπὲρ τοῦτο δὲ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, ὑπὲρ δὲ τοῦτο μονάς
 καὶ δυάς. ὅσοι μὲν οὖν ἀρχὰς εἰλήφασιν ἢ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ὥς
 15 Παρμενίδης, ἢ τὸ μανὸν καὶ πυκνόν, ὥς Θαλῆς, ἢ τὸ μέγα καὶ μικρόν,
 ὥς Πλάτων, οὗτοι τῇ αἰσθήσει γνωριμώτερας λαμβάνουσι τὰς ἀρχάς, ἀλλ'
 οἱ μὲν καθολικώτερας οἱ δὲ μερικώτερας. ὅσοι δὲ νεῖκος καὶ φιλίαν, ὥς
 Ἐμπεδοκλῆς, ἢ περιττὸν καὶ ἄρτιον ἢ μονάδα καὶ δυάδα, ὥς οἱ Πυθαγόρειοι,
 οὗτοι τῷ λόγῳ μᾶλλον γνωριμώτερα ἐλάβανον, καὶ τούτων πάλιν Ἐμπε- 40
 20 δοκλῆς μὲν μερικώτερας ἐλάβανεν ἀρχάς, οἱ δὲ Πυθαγόρειοι καθολικώτε-
 ρας. ταύτη μὲν οὖν ἑτέρας ἀρχὰς ἐλάβανον, λέγω δὴ κατὰ τε τὸ ὑποκει-
 μενον (ἕτερον γὰρ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τοῦ μανοῦ καὶ πυκνοῦ) καὶ
 κατὰ τὸ καθόλου καὶ τὸ μερικόν, τὰς αὐτάς δὲ πάντες ἐλάβανον τῷ
 πάντας, φησί, τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας λαμβάνειν, τουτέστι κατὰ
 25 τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. ὥσπερ γὰρ τὸ ταῦτὸν οὐ μόνον τῷ ὑποκειμένῳ ἢ
 τῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀναλογίᾳ (λέγομεν γὰρ ὥς τὸδε θερμόν, οὕτω τὸδε
 ψυχρόν· ἐνταῦθα γὰρ ἡ ταυτότης, ἥγουν ἡ ὁμοιότης, οὔτε τῷ ὑποκειμένῳ 45
 ἐστὶν οὔτε τῷ λόγῳ· ἕτερος γὰρ ὁ ἑκατέρου ὀρισμός· ἀλλὰ τῇ ἀναλογίᾳ.
 λέγομεν γὰρ ὥς ἔχει τὰ β' πρὸς τὰ δ', οὕτω τὰ φ' πρὸς τὰ α'· πάλιν οὖν
 30 ἐνταῦθα ἡ ταυτότης κατὰ τὴν ἀναλογίαν), τῷ οὖν λαμβάνειν πάντας καὶ
 ἐναντία καὶ τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας ἐναντία, ταύτη τὰ αὐτὰ πάν-
 τες ἔλεγον.

- 1 ἥπερ τῷ] ἢ τῷ K 1. 3 τῶν γὰρ — μᾶλλον ἢ τῇ αἰσθήσει om. L
 2 δὲ om. K 3 δὲ τοῦτοις] τούτοις δὲ μᾶλλον K ἐστι K 8 μὲν
 om. Mt 10 τὸ μανὸν καὶ πυκνόν, ὑπὲρ τοῦτο δὲ om. K 11 τὸν om. L
 12 νεῖκος K 13 ὑπὲρ δὲ τοῦτο (ante μονάς) KMt: ὑπὲρ τοῦτο δὲ L
 15 θαλῆς L: θαλῆς K ἢ (ante τὸ μέγα) Kt: καὶ LM 18 διὰ δὲ et πυθα-
 γόριοι, ut fere constanter, K 19. 20 οὗτοι — Πυθαγόρειοι om. L 20 ἐλάμ-
 βανε τὰς ἀρχὰς K 21 οὖν ἀρχὰς ἑτέρας Mt ἔλαμβον (sic) M 22 καὶ
 τοῦ πυκνοῦ Mt 25 τῷ] τὸ K 26 ὥς τὸ θερμόν K τὸδε (post οὔτω)
 corr. ex τότε L 27 ἥγουν ὁμοιότης K 29 λέγομεν γὰρ πάλιν K: malim
 λέγομεν δὲ β' corr. L: δύο KMt: δεύτερα ante corr. L δ' Lt: τέσσαρα
 KM φ'] β' L τὰ α M: τὰ φ (ut vid.) K: τὸ α L: τὰ χίλια t 30 τῷ]
 τὸ K 31 καὶ τὰ — ἐναντία om. K

- Ἰστέον γὰρ ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι πάντα τὰ ὄντα καὶ πάσας τὰς ἐναντιώ- d 1^r
σεις εἰς δύο συστοιχίας ἀνῆγον, τὴν τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὴν τοῦ κακοῦ·
ταύταις γὰρ πᾶσαν ἐναντιώσιν ἐμέριζον. τῇ μὲν γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ συστοιχίᾳ
τὸ κρεῖττον τῶν ἐναντιῶν ἀπένεμον, τῇ δὲ
5 ἀγαθὸν κακὸν τοῦ κακοῦ τὸ χεῖρον· οἷον λευκὸν καὶ μέλαν, 50
μονάς δυάς
περιττὸν ἄρτιον
φιλία νεῖκος
ὑπεροχὴ ἑλλειψις
10 μέγα μικρὸν τοῦ κακοῦ. καὶ τῶν
διάκρισις σύγκρισις
θερμὸν ψυχρὸν
τοῖς ἀντικείμενα τῆς τοῦ κακοῦ. καὶ τῶν
παρὰληφθεῖσων οὖν ἐναντιώσεων ὑπὸ τῶν πα-
λαιωτέρων ἐν ταῖς τῶν ὄντων ἀρχαῖς τὰ μὲν
ἕτερα μόρια ὑπὸ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ συστοιχίαν
ἀνάγεται, τὰ δὲ ἕτερα ὑπὸ τὴν τοῦ κακοῦ· οἷον τῶν κατὰ τὸν λόγον γνω-
15 ρίμων ἐναντιώσεων ἡ μὲν μονάς καὶ τὸ περιττὸν καὶ ἡ φιλία ὑπὸ τὴν τοῦ
ἀγαθοῦ, τὰ δὲ ἀντικείμενα ὑπὸ τὴν τοῦ κακοῦ. πάλιν τῶν κατὰ τὴν αἰσθη-
σιν γνωρίμων ἐναντιώσεων τὸ μὲν θερμὸν καὶ ἡ διάκρισις καὶ τὸ μέγα ὑπὸ
τὴν ὑπεροχὴν, αὕτη δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ συστοιχίαν, τὰ δὲ ἀντικείμενα 55
ὑπὸ τὴν τοῦ κακοῦ. πάντες οὖν τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν συστοιχίαν εἰλήφασιν·
20 ἡ γὰρ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ἡ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν, ἡ νεῖκος καὶ φιλίαν.
ὥς γὰρ ἔχει τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, οὕτως ἔχει σύγκρισιν καὶ διάκρισιν, d 1^r
καὶ μέγα καὶ μικρὸν, καὶ νεῖκος καὶ φιλία· ὁμοίως γὰρ ἀντίκειται. οὐκοῦν
καὶ ἐναλλάξ ὥς ἔχει τὸ μέγα πρὸς τὴν διάκρισιν καὶ αὕτη πρὸς τὸ θερμὸν,
οὕτω τὸ μικρὸν πρὸς τὴν σύγκρισιν καὶ αὕτη πρὸς τὸ ψυχρὸν· ὁμοίως γὰρ
25 περιεκτικὸν τὸ μέγα τῆς διακρίσεως καὶ αὕτη τοῦ θερμοῦ, ὥς τὸ μικρὸν
τῆς συγκρίσεως καὶ αὕτη τοῦ ψυχροῦ. τῷ οὖν ἐξ ἑκατέρας συστοιχίας

5 sqq. marg. appicta descripsi ex Mt: om. spatio in margine relicto K: commixta
habet L cum versibus 14 sqq. hoc fere modo:

ὑπὸ τὴν τοῦ κακοῦ· οἷον τῶν κατὰ τῶν λόγων γνωρίμων ἐναντιώσεων· ἡ μόνas καὶ τὸ περιττὸν
καὶ ἡ φιλία· ἀγαθὸν· κακὸν· ὑπὸ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ· τὰ δὲ ἀντικείμενα ὑπὸ τὴν τοῦ κακοῦ
μονάς· δυάς· φιλία· νεῖκος· πάλιν τῶν κατὰ τὴν αἰσθησιν γνωρίμων ἐναντιώσεων
περιττὸν· ἄρτιον· τὸ μὲν θερμὸν καὶ ἡ διάκρισις καὶ τὸ ὑπεροχὴ· καὶ ἑλλειψις φιλία
νεῖκος· μέγα ὑπὸ τὴν ὑπεροχὴν· μέγα· μικρὸν· αὕτη δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ συστοιχίαν· διάκρισις· σύγκρισιν
τὰ δὲ ἀντικείμενα ὑπὸ τὴν τοῦ κακοῦ· θερμὸν ψυχρὸν πάντες οὖν (v. 19) κτλ. iam vides
in margine libri quem describens omnia confudit librarius codicis L par φιλία νεῖκος
bis poni, primum post μονάς· δυάς· rursus post ὑπεροχὴ· [καὶ] ἑλλειψις 6. 7 νε-
κος K 7. 8 τὸ μὲν λευκὸν καὶ τὸ λογικὸν LK: τὸ μὲν λογικὸν καὶ τὸ λευ-
κὸν Mt 11. 12 πανλαιωτέρων (παν in exitu versiculi) t 14. 16 οἷον—
κακοῦ om. Mt 14 τὸν λόγον scripsi: τῶν λόγον K: τῶν λόγων L
15 μὲν om. L 18 συστοιχείαν hic et v. 9, et p. 125, 6 συστοι-
γείας K 19 τὰ om. L 21 σύγκρησις καὶ διάκρησις et 23 διὰ-
κρησιν K 24 καὶ αὕτη πρὸς et 25 καὶ αὕτη τοῦ K 26 αὕτη Mt: αὕτη
K: αὐτὸ L

- ὁμοίως ἢ τὰ μερικώτερα λαμβάνειν ἢ τὰ ὁμοίως καθολικώτερα, ταύτη λέ- d I^v
 γονται τὰ αὐτὰ λαμβάνειν· οὐδεὶς γὰρ ἔλαβε, φέρε εἰπεῖν, τὸ μέγα καὶ
 τὴν σύγκρισιν, ἢ τὴν διάκρισιν καὶ τὸ ψυχρόν (ταῦτα γὰρ οὐχ ὁμοίως 6
 τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἀφεστήκασιν, ἀλλὰ τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δὲ ἥττον),
 5 ἀλλὰ πάντες τὰ τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἀφεστήκοντα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ
 κακοῦ ταῦτα λαμβάνουσι. τῷ οὖν πάντας ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας
 λαμβάνειν τὴν καθ' αὐτοὺς ἐναντίωσιν, ταύτη πάντης τὰ αὐτὰ λέγουσιν,
 ἕτερα δὲ τῷ τοὺς μὲν τῷ λόγῳ γνώριμα μᾶλλον τοὺς δὲ τῇ αἰσθησί.
 καὶ τοὺς μὲν καθολικώτερα τοὺς δὲ μερικώτερα. ἐπεὶ οὖν κοινὰς πάντων 10
 10 ἀρχὰς ζητοῦμεν, ὃν ὅτι κατορθοῦσι μᾶλλον οἱ τὰς καθολικωτέρας ἐναν-
 τιώσεις λαμβάνοντες· ὥστε εἰ συνήσθοντο οἱ τὰ μερικώτερα λαμβάνοντες,
 ἡγάπησαν ἂν δηλονότι καθολικωτέρας λαβεῖν, ἵνα ἐπὶ πλείονων ἐκτείνωσι
 τὰς ἀρχάς. διὰ τοῦτο οὖν δεῖ ἡμᾶς ζητήσαντας τίνες ἂν εἰεν κοινόταται
 πάντων ἀπλῶς ἀρχαί, ταύτας ὑποθέσθαι.
- 15 Μέχρι μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον σχεδὸν συνηκολουθήκασι καὶ
 τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι. εἰς τοῦτο, φησί, συμφώνως πάντες ἡνέχθησαν,
 ὥστε τὰς ὑπ' αὐτῶν ἀρχὰς τῶν ὄντων καλουμένας ἐναντίας τίθεσθαι.

p. 288^b 28 Καίπερ ἄνευ λόγου τιθέντες.

15

- Οὐχ ὅτι οὐδενὶ λόγῳ ἐχρῶντο εἰς τὸ κατασκευάσαι ἃς ὑπετίθεντο
 20 ἀρχάς, ἀλλ' ὅτι οὐδενὶ πιθανῶ, ὥστε καὶ πείθειν δύνασθαι. ἀλλ' εἰ καὶ
 ἀπαρμυθίως ἐτίθεσαν τὰ οἰκεία δόγματα, ἀλλ' οὖν συμφώνως πάντες
 τὰς ἀρχὰς ἐναντίας εἶναι ὑπέθεντο. ἡ μὲν οὖν κοινωνία "ἐπὶ τοσοῦτον", ἣ 20
 δὲ διαφορὰ ὅτι οἱ μὲν καθολικώτερα καὶ περισεκτικώτερα ἐλάμβανον, οἱ
 δὲ μερικώτερα, καὶ οἱ μὲν γνωριμώτερα τῇ αἰσθησί μᾶλλον ἢ τῷ λόγῳ,
 25 οἱ δὲ τῷ λόγῳ μᾶλλον ἢ τῇ αἰσθησί. οἱ μὲν γὰρ θερμὸν καὶ ψυχρόν,
 ὁ Παρμενίδης, ὦν τὸ μὲν θερμὸν πῦρ ἐκάλει, τὸ δὲ ψυχρόν γῆν. οἱ δὲ
 ὑγρὸν καὶ ξηρόν. ὁ Πορφύριος φησι τὸν Ξενοφάνην τὸ ξηρὸν καὶ τὸ
 ὑγρὸν δοξάσαι ἀρχάς, τὴν γῆν λέγειν καὶ τὸ ὕδωρ. καὶ χρῆσιν αὐτοῦ παρα-
 τίθεται τοῦτο δηλοῦσαν·
- 30 γῆ καὶ ὕδωρ πάντ' ἔσθ' ὅσα φύοντ' ἡδὲ γίνονται. 25
 ταύτης δὲ τῆς δόξης δοκεῖ καὶ Ὅμηρος εἶναι ἐν οἷς φησιν
 ἀλλ' ὁμῆς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

1 ὁμοίως ἢ τὰ] fort. ἢ τὰ ὁμοίως 2 ἔλαβε] ἔλ^ε (h. e. ἔλεγε) L 4 κακοῦ] κακ (sic) K
 5 ἀπόστασιν ante corr. M 6 κακοῦ] κα^κ K 7 αὐτοὺς (cf. Simplie. p. 189, 35 τὰς
 οἰκείας ἀντιθέσεις, ut correxit Diels) scripsi: αὐτὴν L: αὐτῶν K: αὐτό Mt 8 τῷ λόγῳ]
 τὸ λόγῳ K 9 μικρώτερα K 12 δηλονότι post καθολικωτέρας traie. Mt 13 κοι-
 νώταται K 15. 16 σχεδὸν—πλείστοι om. K 15 σχεδὸν L: om. Mt 16 πάντες
 συμφώνως Mt 18 καίπερ ἄνε: (sic), omissis λόγου τιθέντες, K 19 ὑποτίθενται L
 20 πιθανῶ K εἰ] ἔτι K 27 ὑγρὸν bis habet L ὁ (rubro addend.) om. K
 ξενοφάνη K 28 χρῆσιν K: τὴν ῥῆσιν L: ῥῆσιν Mt 30 γῆ καὶ ὕδωρ κτλ. Xenophan.
 fr. 10 Mull.; cf. Simplie. p. 188, 32 sqq. ἔστ' ὅσα K φύοντ' KM: φύονται (L) t
 ἡδὲ K 31 Ὅμηρος II 99 32 ἀλλ' K: ἀλλ' ὥς L Mt γένοισθαι K

καὶ οὐδέν γε θαυμαστὸν καὶ τοῦτον, ὥσπερ Παρμενίδην, ἐν τοῖς πρὸς δόξαν d 1^v
 δύο λέγειν τὰς ἀρχὰς ἐν τοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἐν εἶναι λέγοντα.

p. 188^b34 Οἱ δὲ περιττὸν καὶ ἄρτιον ἢ νεῖκος καὶ φιλίαν αἰτίας
 τίθενται.

5 Νεῖκος μὲν καὶ φιλίαν Ἐμπεδοκλῆς, περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον οἱ 30
 Πυθαγόρειοι· μονάδα γὰρ καὶ δυάδα. οὗτοι δὲ γνωριμώτερα τῷ λόγῳ μάλλον
 ἢ τῇ αἰσθήσει ἔλεγον· οὐ γὰρ γνωρίμων τῇ αἰσθήσει τὸ νεῖκος καὶ ἡ φιλία,
 ἢ τὸ περιττὸν καὶ ἄρτιον. ἕτερα μὲν ὥσπερ καὶ δοκεῖ τοῖς πλεί-
 στοις, τοῦτέστι προφανῆς πᾶσιν ὅπως ἕτερα λέγουσιν· ἕτερον γὰρ τὸ
 10 θερμὸν καὶ ψυχρὸν νεῖκος καὶ φιλίας, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως.

p. 188^b37 Ταῦτά δὲ ἢ ἀνάλογον· λαμβάνουσι γὰρ ἐκ τῆς αὐτῆς
 συστοιχίας.

Πῶς κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν λαμβάνουσιν ἐρμηνεύων, ἐπήγαγε τὸ 31
 λαμβάνουσι γὰρ ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας, εἰπομεν δὲ πῶς ἐκ τῆς
 15 αὐτῆς συστοιχίας λαμβάνουσι. τὰ μὲν γὰρ περιέχει, τὰ δὲ περιέχε-
 ται τῶν ἐναντίων. πῶς ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας λαμβάνουσι, σημαίνει
 διὰ τούτων· ἐπεὶ γὰρ τῶν ἐναντίων τὰ μὲν ἐστὶ καθολικώτερα τὰ δὲ με-
 ρικώτερα, ἐκ τῆς αὐτῆς συστοιχίας λαμβάνειν φημι αὐτοὺς τὰς ἐναντιώσεις, 40
 διότι τὰ σύστοιχα ἐναντία λαμβάνουσι τὰ ὁμοίως ἢ περιέχοντα ἢ περιεχό-
 20 μενα. οὐ λαμβάνουσι γάρ, φέρε εἰπεῖν, θερμὸν καὶ μέλαν (τὸ γὰρ θερμὸν
 περιέχει, τὸ δὲ μέλαν τῶν περιεχομένων), ἀλλὰ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ἅπερ
 ὁμοίως περιεκτικὰ εἰσι. καὶ χεῖρον καὶ βέλτιον· οἱ μὲν γὰρ τὰς πε-
 ριεκτικωτέρας τῶν ἐναντίων λαμβάνοντες βέλτιον λαμβάνουσιν, ἐπεὶ καὶ κοι-
 νοτάτας ἀρχὰς δεῖ λαβεῖν τὰς ἐπὶ πάντα τὰ ὄντα διηκούσας, οἱ δὲ μερι-
 25 κωτέρας χεῖρον, διότι ἐπ' ἐλαττόνων ἀρμοζούσας καὶ οὐκ ἐπὶ πλείονων 45
 ἢ ἐπὶ πάντων ἐλαμβάνον.

1 παρμενίδη K

3 οἱ δὲ LKM: ἕτεροι δὲ ex Arist. t

3. 4 ἢ—τίθενται

om. K

3 ἢ LM: οἱ δὲ t. et Aristotelis libri (at in cod. E οἱ δὲ in crasis ab

al. m.)

5 φιλικίαν K

6 οὔτοι] αὐτοὶ K

λόγῳ] λέγειν L

8 καὶ (ante δοκεῖ) om. K et Arist. cod. F

9 προφανῆς K

ὅπως—λέγουσιν

om. L

10 νεῖκος—ὁμοίως om. K

11 ταῦτα scripsi ex Arist.: ταῦτα

LKM: τὰ αὐτὰ t

ἢ] ἢ K

11. 12 λαμβάνουσι—συστοιχίας om. K

14. 15 post συστοιχίας (sic) om. εἰπομεν—συστοιχίας K

17 διὰ τούτων LK: δι' αὐ-

τῶν Mt

20 οὐ λαμβάνουσι γὰρ K: οὐ λαμβάνουσι (om. γὰρ) L: οὐ γὰρ λαμβάνουσι

γὰρ (sic) Mt

22 περιεκτικὰ K

22. 23 τὰς περιεκτικωτέρας LK: τὰ πε-

ριεκτικώτερα Mt

23 ἐναντίων K

23. 24 κοινοτάτας L: κοινωτάτας K:

ττ

κοινο addito compendio syllabae ας M: κοινοτήτας (sic) t

24. 25 μερικωτέρας LK:

μερικιώτερα Mt

26 ἢ] οἱ K

p. 189^a 5 Τὸ μὲν καθόλου κατὰ τὸν λόγον γινώριμον, τὸ δὲ καθ' αἷ
ἐκαστον κατὰ τὴν αἴσθησιν.

Οὐδὲ τὸ αὐτὸ λαμβάνει γινώριμον νῦν καὶ ἀνωτέρω· ἄνω μὲν γὰρ διή-
ρει τὰς ἐναντιώσεις εἰς τὰς τῷ λόγῳ γνωρίμους καὶ εἰς τὰς τῇ αἰσθή- 5
σει, καὶ ἐν ἐκάστῳ τούτων διαίρεσιν ἐποιεῖτο τοῦ τε καθολικωτέρου καὶ
τοῦ μερικωτέρου· ἦν γὰρ καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν αἴσθησιν γνωρίμοις τὰ τε
καθολικώτερα καὶ τὰ μερικώτερα, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὸν λόγον.
οὐχ ὅπερ οὖν ἔλεγεν ἐκεῖ τῇ αἰσθήσει γινώριμον ἢ τῷ λόγῳ, τοῦτο καὶ
ἐνταυθα φησιν, ἀλλ' ἐν ἐκάστῃ σειρᾷ τὰ μὲν καθολικώτερα γνωριμώτερα
10 τῷ λόγῳ, τὰ δὲ μερικώτερα μᾶλλον τῇ αἰσθήσει. καὶ γὰρ ἐν τοῖς κατὰ
τὴν αἴσθησιν γνωρίμοις τὰ μὲν καθολικώτερα, οἷον μανότης καὶ πυκνότης, 55
τῷ λόγῳ μᾶλλον γνωριμα τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ταῦτα δὲ μᾶλλον τῇ
αἰσθήσει γινώριμα ἥπερ τῷ λόγῳ· ὁμοίως δὲ καὶ ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις
μᾶλλον τῷ λόγῳ γινώριμος ἢ τῇ αἰσθήσει, καὶ μᾶλλον μακρότητος καὶ 21^r
15 πυκνότητος. ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὸν λόγον τὰ μὲν καθολικώτερα τῷ
λόγῳ μᾶλλον ἐστὶ γινώριμα ἢ τὰ μερικώτερα, τὰ δὲ μερικώτερα τῇ αἰσθή-
σει μᾶλλον ἢ τὰ καθολικώτερα.

p. 189^a 11 Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη λέγειν πρότερον δύο ἢ τρεῖς ἢ
πλείους εἰσίν.

20 Ὅτι μὲν τὰ ἐναντία παραληπτέον ἀρχὰς τῶν φυσικῶν πραγμάτων 5
φθάσας ἤδη ἀπέδειξεν, ἐντεῦθεν δὲ τὸ προκείμενον δεῖξαι ὅτι τὴν πρωτί-
στην καὶ κοινοτάτην ἐναντίωσιν ἀνάγκη πᾶσα μίαν εἶναι. τοῦτο οὖν βου-
λόμενος δεῖξαι ἀναλαμβάνει τὸν περὶ τῶν ἀρχῶν λόγον καὶ δείκνυσιν ὅτι
οὔτε μίαν ἐνδέχεται εἶναι τὴν ἀρχήν, οὔτε ἄπειρους, ἀλλὰ πλείους μὲν
25 μιάς, πεπερασμένους δὲ ταύτας. αὕτη δὲ ἡ διαίρεσις οὐχ ἀπλῶς εἰδικῶν
ἐστὶν ἀρχῶν ἢ ὑλικῶν, ἀλλὰ κοινῶς τῶν ἀρχῶν· ὥσπερ γὰρ καὶ τὴν ὑλικὴν
ἀρχὴν ἢ μίαν εἶναι ἀνάγκη ἢ πλείους, καὶ εἰ πλείους, ἢ πεπερασμένους ἢ 10
ἀπείρους, οὕτω δὲ καὶ καθόλου τὰς ἀρχὰς τῇ αὐτῇ ὑποπείσειν διαιρέσει
ἀνάγκη· ἀνάγκη γὰρ ἢ μίαν εἶναι ἢ πολλὰς, καὶ πεπερασμένους ἢ ἀπεί-
30 ρους. ἀνελὼν οὖν τὰ ἄκρα καταλιμπάνει τὸ μέσον καὶ ἀληθές. μίαν μὲν
οὖν ἀδύνατον εἶναι τὴν ἀρχήν, διότι ἐδείχθη τὰ ἐναντία δεῖν εἶναι ἀρχὰς,

1 μὲν LM: μὲν γὰρ Kt Aristoteles τὸν λόγον] τὸ K 1. 2 τὸ δὲ—αἰσθησιν
om. K 6 τὴν om. L 8 λόγῳ τούτω καὶ M 9 σειρὰ K 12 μᾶλλον
εἰσι γινώριμα Mt τοῦ θερμοῦ καὶ (τοῦ add. Mt) ψυχροῦ, ταῦτα δὲ μᾶλλον KMt: ἥπερ
τῇ αἰσθήσει (αἰσ in eras.)· τὸ δὲ θερμὸν καὶ ψυχρὸν μᾶλλον concinnius L 13 ἥπερ
LK: ἢ Mt καὶ ἡ ὑπεροχὴ K 14 καὶ μᾶλλον μανό- in eras. K 14. 15 μα-
κρότητος καὶ πυκνότητος K: μανότης καὶ πυκνότης L: μανότης καὶ πυκνότης Mt
15 τοῖς] τῷ L 16 ἐστὶ om. K 18. 19 πρότερον—εἰσίν om. K 19 εἰσίν M:
εἰσὶ Lt 21 ἀπέδειξεν LK: ὑπέδειξεν Mt 21. 22 προτίστην καὶ κοινοτάτην K
23 τῶν περὶ τῶν ἀρχῶν λόγων K 25 αὕτη δὲ K 31 ante ἀρχὰς addit τὰς 1

τὸ δὲ ἐναντίον τινὶ ἐναντίον (οὐδὲν γὰρ αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἐναντίον): τῶν d 2^r
 πρὸς τι γάρ. ὥστε ἀδύνατον μίαν εἶναι τὴν τῶν φυσικῶν πραγμάτων ἀρχήν.
 ἀπείρους δὲ τὰς ἀρχὰς ἀδύνατον εἶναι, πρῶτον μὲν διὰ τὸ ἀναιρεῖσθαι
 τὴν ἐπιστήμην, ὥς καὶ ἔμπροσθεν ἐλέγξατο, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν 15
 5 γνῶσιν τῶν ὄντων (τῶν γὰρ ἀπείρων γνῶσις οὐκ ἔστι, τῶν δὲ ἀρχῶν μὴ
 γινωσκομένων, οὐδὲ τὰ ἐξ αὐτῶν γνωσθεῖη ἄν· ὥστε καθόλου πάντων
 ἄγνοιαν εἰσάγουσιν οἱ ἀπείρους εἶναι τὰς ἀρχὰς ὑποτιθέμενοι), ἔπειτα δέ,
 ὅπερ ἐν τῷ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς εἴρηκε, συμβήσεται οὕτω διπλασια-
 σθῆναι τὸ ἄπειρον· ἡ γὰρ ἐναντίωσις δύο περιέχει ἐναντία, ὥστε εἰ ἄπειροι
 10 αἱ ἐναντιότητες, διπλάσια ἔσονται τὰ ἐναντία· ἔσται οὖν τοῦ ἀπείρου
 διπλάσιον. ἔπειτα καθ' ἕκαστον, φησί, γένος μία τις ἡ καθολικωτάτη
 ἐναντίωσις, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. ἐν γὰρ τῇ ἐπιφανείᾳ πρω- 20
 τίστῃ ἐναντίωσις ἡ κατὰ τὸ πλατὺ καὶ τὸ στενόν· τὸ γὰρ τραχὺ καὶ τὸ
 λεῖον, εἰ καὶ ὑπάρχει πρῶτως τῇ ἐπιφανείᾳ, ἀλλ' οὐχ ἥ ποσὸν τί ἐστι
 15 συνεχές, ἀλλὰ καθὼς μετέχει τῆς τοῦ κεῖσθαι κατηγορίας (κατὰ γὰρ τὴν
 τοιάνδε θέσιν τῶν μορίων ὑπάρχει αὐτῇ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον), τὸ μὲν-
 τοι πλατὺ καὶ στενόν ὥς ἐπιφανείᾳ πρῶτως ὑπάρχει, τουτέστιν ὥς ἐνὶ τῶν
 τοῦ μεγέθους εἰδῶν. ὁμοίως ἐν τῷ γένει τοῦ ἀριθμοῦ πρωτίστῃ ἐναντίωσις
 τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, ἐν τῷ τοῦ χρώματος γένει τὸ μέλαν καὶ τὸ
 20 λευκόν· ὑπὸ ταῦτα γὰρ τὰ λοιπά. εἰ τοῖνον καὶ ἡ οὐσία ἐν τι γένος ἐστὶν 25
 ἥς τὰς ἀρχὰς ζητοῦμεν, ἀνάγκη πᾶσα καὶ ἐν ταύτῃ τὴν πρωτίστην ἐναν-
 τίωσιν μίαν εἶναι. ἔστι δὲ ἐν τῇ οὐσίᾳ καθολικωτάτῃ ἐναντίωσις κατὰ τὸ
 εἶδος καὶ τὴν στέρησιν, ὅφ' ἦν πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἀνάγονται, καὶ οὐ μόνον
 ἐπὶ τῆς γεννητῆς καὶ φθοαρτῆς οὐσίας θεωρεῖται αὕτη ἡ ἀντίθεσις, ἀλλὰ
 25 καὶ ἐπὶ τῆς τῶν οὐρανίων καὶ ἐπὶ τῆς ὑπερφυστοῦς. ἥ τε γὰρ ψυχὴ ἐξ
 ἀγνοίας εἰς γνῶσιν μεταβάλλουσα κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν μεταβάλλει καὶ
 ἀπὸ κακίας εἰς ἀρετήν, εἴ γε τελειωτικὴν τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἡ
 ἀρετή, τὸ δὲ τὴν τελειότητα τὴν ἑαυτοῦ ἀπολαμβάνον τὸ εἶδος τὸ ἑαυτοῦ 30
 ἀπολαμβάνει, τὸ δὲ ἀπειληφὸς τὸ εἶδος τὸ ἑαυτοῦ, πρὶν ἀπολάβῃ ἐν στε-
 30 ρήσει τούτου ἦν· διὸ καλῶς ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς γενέσει μᾶλλον ἀπεικάζει
 τὴν τοιαύτην τῆς ψυχῆς μεταβολήν, ἥπερ ἀλλοιῶσει. καὶ ἐν τοῖς οὐρανίσις
 οὐδ' ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις θεωρεῖται· εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀνά μέρος ποτὲ μὲν τὸ
 εἶδος, ποτὲ δὲ τὴν στέρησιν δέχονται, ὥσπερ τὰ ἐν γενέσει, ἀλλ' οὖν τὴν
 ἐτέραν ἔχει ἐπικρατήσασαν τοῦ ὑποκειμένου, λέγω δὴ τὴν κατὰ τὸ εἶδος.

1 γὰρ αὐτῷ ἑαυτῷ ἐναντίον ἐστὶ L 1. 2 τῶν πρὸς] τὸ πρὸς K 4 ἔμπροσθεν p. 96,
 14 sqq. 4. 5 τὴν ψυχὴν γνῶσιν τῶν ὄντων L: ψυχὴν τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων K: ψυχὴν
 τῶν ὄντων γνῶσιν Mt 8 Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς] cf. B 5 p. 332b30 sqq. cum Philop.
 comm. f. 56r23 8. 9 διπλασιασθῆναι κτλ.] cf. Themist. p. 136,16 10 ἐναντιότητες K
 11 ἔπειτα φησι καθ' ἕκαστον Mt τίς ἐστὶν ἡ K 12 ἐκ τοῦ ἐπαγωγῆς M 13 τὸ (ante
 στενόν) om. Mt βραχὺ t 14 οὐχ ἥ] οὐχὶ K 15 καθὼς Mt 16 αὐτὴ et 17 ἐπι-
 φανεία K 24 γεννητῆς Lt ἀντίθεσις] ἐναντίωσις L 25 ἥ τε] εἴτε K 27 τελειωτικὸν
 et 28 ἀπολαμβάνων K 29 ἀπειφός (sic) K 30 Περὶ ψυχῆς] an B 5. 417b6 sqq.?
 eadem tradet Philoponus infra in excerptis cod. Paris. 1853 ad E 1 p. 224v11 31 εἰ-
 περ K 34 τοῦ ὑποκειμένου ἐπικρατήσασαν Mt τὴν om. L

ἄλλως τε ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον τῶν οὐρανίων μεταβολῆς εὖροις <ἀν> ἀνὰ δ 2^ο
 μέρος ἐκάτερον τούτων ἐπικρατοῦν· τὸ γὰρ ἐν τῷ ὑπὲρ γῆν τόπῳ ἡμισφαί- 35
 ριον ἐστέρηται δηλονότι τοῦ ὑπὸ γῆν, καὶ καθ' ἕκαστον τῶν μορίων ὡσαύ-
 τως. ὥστε εἰ μία ἐστὶν ἐν τῇ οὐσίᾳ πάσῃ ἡ πρωτίστη ἐναντιώσις, ὑπὸ δὲ
 5 ταύτην αἱ ἄλλαι πᾶσαι ἀνάγονται, ὅτλον δὴπου ὅτι οὐδὲ ἄπειροι αἱ ἀντι-
 θέσεις, οὐδὲ πεπερασμέναι μὲν πλείους δὲ οὐό.

Ζητοῦσι δὲ ἐνταῦθα πρῶτον μὲν τί φησι γένος ἐνταῦθα ὁ Ἀριστο-
 τέλης, ἔπειτα πῶς ἐν παντὶ γένει μία ἐστὶν ἐναντιώσις, καὶ τρίτον
 ὅτι εἰ περὶ πάσης μεταβολῆς ἐνταῦθα ὁ λόγος, μᾶλλον δὲ εἰ περὶ τῶν
 10 κοινοτάτων ἀρχῶν πάντων ὁμοῦ τῶν φυσικῶν πραγμάτων, εἰσὶ δὲ φυσικά
 πράγματα οὐ μόνον ἡ οὐσία ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ κατηγορίαι, πῶς εὐρηκῶς 40
 τὰς τῆς οὐσίας ἀρχὰς οἶται πάντων τῶν ὄντων τὰς ἀρχὰς εὐρηκέναι· εὖρε
 γὰρ τοσοῦτον, ὅτι ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐνὶ ὄντι γένει μία ἐστὶν ἡ πρωτίστη ἐναν-
 τιώσις, ἣν ἔφαμεν εἶναι τὴν κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν στέρησιν. γένος μὲν
 15 οὖν ἐνθαυτὰ φασιν αὐτὸν οἱ ἐξηγῆται λέγειν οὐ “τὸ κατὰ πλείονων καὶ
 διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορούμενον”, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον,
 ἐν δὲ ἐστὶ καὶ τοῦτο τῶν τοῦ γένους σημεινομένων τῷ Ἀριστοτέλει. πολ-
 λαχοῦ γὰρ τὸ ὑποκείμενον γένος ἐκάλεσε καὶ ἐν τοῖς προλαβοῦσιν· ἐν γὰρ
 εἶναι τῷ γένει τὰς ἀτόμους ἔλεγεν ὑποτίθεσθαι τὸν Δημόκριτον, τουτέστι 45
 20 τῷ ὑποκειμένῳ. λαμβάνει οὖν τὴν οὐσίαν πᾶσαν ἐνταῦθα οὐχ ὡς διαιρου-
 μένην εἰς εἶδος καὶ στέρησιν, ἀλλ' ὡς τὴν αὐτὴν ὑποκειμένην εἶδει καὶ
 στερησίᾳ ἀνὰ μέρος, ὥσπερ ἂν εἴποιμεν ὑποκεῖσθαι πάντα τὰ ἀνθρώπεια
 σώματα τῷ λευκῷ καὶ τῷ μέλανι. οὕτως οὖν φαμεν καὶ τὴν οὐσίαν πᾶσαν
 ὑποκεῖσθαι καὶ δοχεῖον εἶναι πρωτίστης ἐναντιώσεως τῆς κατὰ τὸ εἶδος καὶ
 25 τὴν στέρησιν· ὅσας γὰρ ἄλλας δέχεται ἀντιθέσεις, ὑπὸ ταύτην ἀνάγονται.
 καὶ τε τὴν τοῦ ἐμφύχου καὶ ἀψύχου εἴποις, καὶ τε τὴν τοῦ λογικοῦ καὶ
 ἀλόγου, καὶ ἡντιναοὺν ἄλλην. ἦταν γὰρ γίνηται λογικόν τι, δηλονότι τὸ 50
 γινόμενον λογικὸν στέρησιν εἶχε πρὸ τούτου τοῦ εἶδους τοῦ λογικοῦ (οἶον
 τὸ ἄρτι διαπλασθὲν ἔμβρυον), εἶτα τοῦ εἶδους τούτου ἐπιγινόμενου ἐν τῷ
 30 ὑποκειμένῳ ἡ στέρησις ὑπεχώρησε, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. ἀλλ' ἴσως
 ἔρεῖ τις πρὸς ταῦτα, ὅτι ‘καὶ τί ἄλλο ταῦτα λέγοντες ἢ τὸ γένος τὸ κατὰ
 πλείονων κατηγορούμενον λέγομεν; λέγων γὰρ ἐν τῷ παντὶ γένει τῆς οὐ-

1 ἀλλ' ὥστε K εὖρης M ἀν addidit t 2 τὸ γὰρ K 2. 3 ἡμισφαί-
 ρίῳ K 3 ἐσταίρηται K 4 ἐστὶν compend. M: γε t 6 πλείαι L δύο
 om. K 7 Ζητοῦσι κτλ.] cf. Simplic. p. 191, 13 10 κοινοτάτων K

12. 13 εὖρε (eu in ras.) δὲ τοσοῦτον L 13 γένει (Γ^ο M) LKM: γίνεται t 14 τὴν
 (ante στέρησιν) om. L 15 τὸ om. L 15. 16 τὸ κατὰ—κατηγορούμενον verba
 sunt Aristotelis γένος definientis Top. A 5 p. 102^a31 17 ἐν δὲ καὶ τοῦτό ἐστι Mt
 18 τοῖς προλαβοῦσιν] cf. ad p. 25, 17 19 ἔλεγεν ante εἶναι traie. Mt 22 τὰ ἀνθρώ-
 πεια πάντα Mt 23 φαμεν om. L πᾶσαν (sic) K 26 τὴν τοῦ (τοῦ om. L) ἐμ-
 φύχου καὶ ἀψύχου LK: τὴν τοῦ ἀψύχου καὶ τὴν τοῦ ἐμφύχου Mt 27 ἡντινωνοῦν (sic) M
 29 ἐπιγινόμενου L ἐν om. superser. M 30 ἡ στέρησις] ὑστερήσις L 31 ταῦτα
 om. K

σίας καὶ περιλαμβάνων πᾶσαν οὐσίαν, τί ἄλλο ἢ τὸ κοινώτατον λέγω γέ- d 2^r
 νος; πάλιν δ' αὖ τὴν τοῦ λογικοῦ καὶ ἀλόγου ἀντίθεσιν ἢ ἐμψύχου καὶ ἄ-
 ψύχου ὑπὸ τὴν στέρησιν καὶ τὴν ἔξιν ἀνάγκην, ἣν φημι τῆς οὐσίας πρω-
 τίστην εἶναι ἐναντίωσιν, τί ἄλλο ἢ τὸ | γένος τῆς οὐσίας τὸ εἰς ταῦτα d 2^v
 5 διαιρούμενον λαμβάνω; φημι οὖν πρὸς ταῦτα, ὅτι εἰ καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν
 λαμβάνω, λέγω δὴ τὴν κοινωτάτην, ἀλλ' οὖν ἑτέραν καὶ ἑτέραν σχέσιν
 ἔχουσι πρὸς τὰς διαφοράς· εἴρηται γάρ, καὶ καλῶς εἴρηται, ὅτι τὰ γένη
 καὶ προηγεῖται τῶν διαφορῶν ἐν τῇ γενέσει καὶ σύνεισιν αὐταῖς μετὰ τὴν
 γένεσιν· ἐν γὰρ τῇ τοῦ ἀνθρώπου γενέσει πρῶτον ἐν τῇ ὕλῃ γίνεται τὸ
 10 σῶμα, εἶτα τούτῳ ὑποκειμένῳ ὡς ἐν ὕλῃ δευτέρᾳ ἐπιγίνεται τὸ ζῷον, καὶ
 τούτῳ πάλιν ὡς προσεχυστέρᾳ ὕλῃ τὸ ἀνθρώπειον εἶδος, θῶεν καὶ ὕλης ᾧ
 λόγον ἐπέχειν τὰ γένη πρὸς τὰς διαφοράς ὁ Πορφύριος ἔλεγεν. οὕτω μὲν
 οὖν προηγεῖται· σύνεισι δὲ ταῖς διαφοραῖς ἐν τοῖς ἤδη γενομένοις πράγμασι.
 ὅταν μὲν οὖν ὡς ὕλης λόγον ἐπέχοντα τὰ καθολικώτατα λάβωμεν, τότε οὐ
 15 φαμεν ταῦτα διαιρεῖσθαι κατὰ τὰς διαφοράς εἰς τὰ εἶδη, ἀλλ' ὑποκεῖσθαι
 αὐταῖς, ὅταν δὲ ὡς συνόντα ταῖς διαφοραῖς, οἷον ἐν τοῖς ἤδη γενομένοις
 πράγμασι, τότε οὐκέτι ὑποκεῖσθαι, ἀλλὰ διαιρεῖσθαι κατ' αὐτάς. ὅταν οὖν
 διαιρῶμεν τὸ γένος, τὸ κατὰ πλειόνων δηλονότι κατηγορούμενον διαιρούμεν 10
 καὶ τὸ ἤδη ὑφεστηκὸς καὶ συνὸν ταῖς διαφοραῖς, μόνον οὐχὶ λέγοντες ὅτι
 20 ἡ κοινὴ αὕτη φύσις καὶ τῷδε καὶ τῷδε τῷ εἶδει ὑπάρχει, νῦν δὲ ἐπεὶ
 μὴ ὡς ὄντα διαιρεῖν ἡμῖν πρόκειται τὰ πράγματα, ἀλλ' ὡς γινόμενα θεω-
 ρεῖν, τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας γένος ὑποκεῖσθαι φαμεν ταῖς ἐναντιώσεσι, καθ'
 ὅς ἕκαστον τῶν ὄντων γίνεται, τὴν πρωτίστην <ὅς> ἐναντιώσιν εἶναι τὴν
 κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν στέρησιν· διό φαμεν πρωτίστως ἀρχάς εἶναι τῶν
 25 ὄντων, ἐξ ὧν τὸ εἶναι ἔχουσι, τὸ εἶδος καὶ τὴν στέρησιν. ὁῖον δὲ καὶ
 ἐντεῦθεν, ὅτι οὐ τὸ γένος τὸ κατὰ πλειόνων κατηγορούμενον λέγομεν, ὅτι
 καὶ τὸ εἰδικώτατον εἶδος εἴπομεν ἂν οὕτω γένος· φήσαιμι γὰρ ἂν ἐν ἐνὶ 15
 τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει εἶναι τὴν κατὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀνεπι-
 στημολογίαν ἐναντιώσιν, ἢ τὴν κατὰ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἄγνοιαν, οὐδὲν
 30 ἄλλο λέγων ἢ ὑποκεῖσθαι τὸν ἀνθρώπον γνώσει καὶ ἀγνωσίᾳ, ἣν καὶ πρω-
 τὴν ἐναντιώσιν εἴπομεν ἂν ὡς ἀνθρώπου λογικῷ ὑπάρχειν. τὸ μὲν οὖν τῶν
 ἀπὸρων πρῶτον οὕτως ἡμῖν διητήσθω.

Δεύτερον δὲ ἦν, πῶς ἐν παντὶ γένει μία ἐστὶν ἐναντιώσις. φημι
 οὖν ὅτι ἐν μὲν τῷ ποσῷ ἦτοι τὸ διωρισμένον καὶ τὸ συνεχές (εἰλήφθω

1 παραλαμβάνων K	πᾶσαν ante corr. K	κοινώτατον K	λέγω LKM: λέ- γων t	2 δ' αὖ τὴν Mt: θαυτήν K: δ' αὐτήν L	5 καὶ om. L	6. 7 ἔχουσι
σχέσιν Mt	7 καὶ om. K	10. 11 καὶ τοῦτο πάλιν ὡςπεριγεστέ K	11 ἀν- θρώπειον LK: ἀνθρώπινον (compend. ἄνθρωπον t) Mt	13 δὲ καὶ L	19 ὑφεστι- κός K	μονονουχὶ K
LK: ἐπεὶ δὲ Mt	21 μὴ ὡς ὄντα L: καὶ μὴ ὄντα K: μὴ ὄντα Mt	πραγμά- (litterae γματα in eras.) K	23 δὲ addidit t	23. 24 τὴν κατὰ] τὴ καὶ L ubi proxima διό—στέρησιν omituntur	26 ὅτι (post λέγομεν) LK: διότι Mt	27 ἂν (post γάρ) K: om. L Mt
33 μία ἐστὶν K: μία, ὡςπερ L Mt	ἢ ἐναντιώσις Mt	34 ἦτοι	LKM: ἐστὶ perperam t			

δὲ πάλιν μὴ ὥς εἰς ταῦτα διαιρούμενον τὸ ποσόν, ἀλλ' ὥς ὑποκείμενον d 2^v
αὐτοῖς ἐν ὅλης λόγῳ), ἤγουν ἡ ὑπεροχὴ καὶ ἡ ἔλλειψις (δύναται γὰρ ὑπὸ 20
μὲν τὴν ὑπεροχὴν τὸ διωρισμένον ἀνάγεσθαι ποσόν, ὑπὸ δὲ τὴν ἔλλειψιν
τὸ συνεχές· τὸ γὰρ αὐτὸ μέγεθος ἐὰν διωρισμένον γένηται. ὑπὸ μείζονος
5 ὅλον ὥς ὅλον περιλαμβάνεται τόπου), τοῦ δὲ ποιοῦ εἶη ἂν πρωτίστη
ἐναντιώσις ἡ κατὰ τὸ μανόν καὶ πυκνόν. ὅτι μὲν γὰρ αἱ παθητικαὶ ποιό-
τητες καὶ τὰ πάθη ὑπὸ τὴν μανότητα καὶ τὴν πυκνότητα ἀναχθῆσονται,
πρόδηλον· ὑπὸ γὰρ τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ξηροῦ τε καὶ ὕγροῦ ἀντί-
θεσιν πᾶσαι αἱ ἄλλαι τελοῦσιν. ἐκ γὰρ τῆς τούτων κράσεως πᾶσαι αἱ
10 ἄλλαι ποιότητες γίνονται, αὗται δὲ προφανῶς ὑπὸ τὴν μανότητα καὶ πυκνό- 25
τητα τελοῦσιν, ὥστε καὶ αἱ ὑπὸ ταύτας· τὰ γὰρ τέσσαρα στοιχεῖα, ἅτινα
ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῶν δύο τούτων ἐναντιώσεων γίνονται, προφανῶς πυκνό-
τητι καὶ μανότητι μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα. δύναμις δὲ καὶ ἀδυναμία, εἰ
μὲν ἐπὶ τῶν παθητικῶν ποιότητων λέγοντο, οἷον τὸ δύναμιν ἔχον τοῦ
15 θερμαίνεσθαι ἢ ψύχεσθαι ἢ ξηραίνεσθαι ἢ ὑγραίνεσθαι ἢ κατὰ ἄλλην ποιό-
τητα μεταβάλλειν ἢ ἀδυναμίαν τούτου ἔχειν, πρόδηλον ὅτι καὶ αὗται ὑπὸ
μανότητα καὶ πυκνότητα ἀναχθῆσονται, ἐπειδὴ καὶ αἷς ὑπάρχουσι ποιότησιν 30
ὑπὸ ταύτας ἀνάγονται· εἰ δὲ ἐπὶ τῶν λογικῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων, οἷον
δύναμιν μουσικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἐπιστήμης ἢ ἀδυναμίαν τούτου φημί.
20 ἐπειδὴ ἐν σώματι γενομένη ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπλοκῆς
διαφόρους ἐπιτηδαιότητας ἀναδέχεται, τὸ δὲ σῶμα ἐκ τῆς κράσεως τῶν
παθητικῶν ποιότητων συνέστηκεν, οὕτως ἂν καὶ ἡ κατὰ τὴν δύναμιν καὶ
ἀδυναμίαν ποιότης ὑπὸ τὰς παθητικὰς ἀνάγοιτο ποιότητας, αὗται δὲ ἐδεί-
χθησαν ὑπὸ μανότητα καὶ πυκνότητα ἀνάγομεναι. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀλό-
25 γων λαμβάνομεν τὴν ἀδυναμίαν (λέγομεν γὰρ τὸν ἵππον ἀδυναμίαν ἔχειν 35
γραμματικῆς), ὁῦλον ὅτι καὶ ἐνταῦθα οὐκ ἄνευ τῆς τοιαύτης κράσεως τῶν
παθητικῶν ποιότητων ἡ τοιαύτη ἀδυναμία γίνεται· οὐ γὰρ ἡ τοιοῦσα ψυχὴ
εἰς τὴν τοιοῦσαν ἐπιλάμπει κρᾶσιν τῶν σωμάτων. διὰ οὖν τὸ μὴ πεφυκέ-
ναι εἰς τὴν τοιαύτην κρᾶσιν τῶν σωμάτων τῶν ἀλόγων ἐπιλάμπειν τὴν
30 λογικὴν ψυχὴν, ἀδυναμίαν λέγονται ἔχειν τῶν λογικῶν ἐπιστημῶν. ἔτι δὲ
καὶ διαθέσεις ὁμοίως τῇ δυνάμει καὶ ἀδυναμίᾳ ἀναχθῆσονται· καὶ ἡ μὲν
ἐπὶ τῶν παθητικῶν ποιότητων λεγόμενη πρόδηλος, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς ψυχικῆς
ἐξέως καὶ διαθέσεως τῆς κατὰ τὰς ἐπιστήμας διὰ τὴν ἐκ τῆς δυνάμεως 40
τῆς ψυχῆς ἐπιτηδαιότητα * * * μᾶλλον ἢ ἥττον ἡ ἔτις γίνεται καὶ ἡ διάθεσις.
35 εἵπομεν δὲ ὅτι τὴν ἐπιτηδαιότητα καὶ ἀνεπιτηδαιότητα ἐκ τῆς συμπλοκῆς

1 εἰς om. L 5 ὥς] εἰς K περιλαμβάνεται L: ^ελαμβάνεται M: παραλαμβάνε-
ται Kt τόπον K 6 καὶ τὸ πυκνόν K γὰρ om. L 8 τὴν τοῦ] τῆς
τοῦ K 9. 10 πᾶσαι αἱ ἄλλαι (post κράσεως) LK: αἱ ἄλλαι πᾶσαι Mt 10 αὐταὶ K
12 γίνεται K 12. 13 μανότητι καὶ πυκνότητι Mt 17 αἷς ὑπάρχουσι (ὑπάρχουσιν K)
ποιότησαν KMt: αἱ ὑπ' αὐτάς ὑπάρχουσαι ποιότητες L 18 ταύτας LK: ταύταις Mt
20 ἐν τῷ σώματι L 22 τὴν om. Mt 25 ἔχειν ἀδυναμίαν Mt 26 τῆς (τῆς om. L)

τοιαύτης LK: τῆς τοιαύτης Mt 28 τὴν et κρᾶσιν om. K 32 λεγόμενη, γινόμενη L
34 post ἐπιτηδαιότητα intercederit φανερά· διὰ γὰρ τὴν ποιότητα τῆς ψυχῆς ἐπιτηδαια

τῆς πρὸς τὸ σῶμα ἔσχεν ἡ ψυχὴ. τὸ δὲ τέταρτον εἶδος τῆς ποιότητος, d 2^v
τὸ σχῆμα λέγω καὶ ἡ μορφή, οὕτως ἀναχθίσκονται ὑπὸ μανότῃ καὶ
πυκνότητι, τὸ μὲν σχῆμα ὅτι δέδεικται ὅτι τῶν ἰσοπεριμέτρων σχημάτων
τὰ πολυγωνώτερα πολυχωρητότερα, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ γεγωνισμένου τὸ
5 ἰσοπεριμέτρον σφαιρικὸν πολυχωρητότερον (ἀνάξει οὖν ὑπὸ μὲν μανότῃ
τὰ σφαιρικὰ σχήματα, ὑπὸ δὲ τὴν πυκνότητα τὸ γεγωνισμένον, ὁῦτόι καὶ 45
τὸ αὐτὸ σῶμα μανόμενον μὲν μεῖζον ἔσται, πυκνούμενον δὲ ἔλαττον), ἡ δὲ
μορφή θέσις τις οὕσα τῶν μορίων καὶ οἶνει διάστασις μάνωσις ἂν εἴη
ἐοικυῖα τῇ τεχνῇ μανώσει τῇ κατὰ διάστασιν τῶν μορίων γινομένη, ὥς
10 ἐπὶ τοῦ ἐκτεινομένου ἱμάντος ἔχει ἢ ἐπὶ τοῦ ξαινομένου ἐρίου. οὕτω μὲν
οὖν καὶ τὴν μανότητα ὑπὸ μίαν ἐναντίωσιν ἀνάξομεν. ἐπεὶ οὖν αἱ λοιπαὶ
κατηγορίαι ἰδίαν ὑπαρῆν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἐν ταύταις ἔχουσι τὸ εἶναι, δη-
λονότι τούτων ὑπὸ καθολικωτάτας ἐναντιώσεις ἀναγομένων διὰ τούτων 50
κακῆναι ἀντιμέθεν ἂν εἴεν. ταῦτα μὲν οὖν τοῦ πιθανοῦ ῥᾶλλον ἢ τοῦ
15 ἀληθοῦς ἕνεκα λελέχθω, δεῖ δὲ προσεχέστερον μίαν ἐναντίωσιν ἀκούειν
καθ' ἕκαστον γένος, τουτέστι καθ' ἑκάστην κατηγορίαν, τὴν καθ' ἣν ἡ
ἀποβολὴ καὶ ἡ πρόσληψις τοῦ εἶδους γίνεται, αὕτη δὲ ἐστὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ
στέρησις, αὕτη δὲ ἂν εἴη ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῆς οὐσίας ἢ ἐναντίωσις. τοῦτο
δὲ πάλιν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ αὐτὸ διὰ τοῦ αὐτοῦ δεῖκνυσθαι, καὶ ζητεῖν
20 μὲν δεῖξαι ὅτι ἡ ἐν τῇ οὐσίᾳ πρώτη ἐναντίωσις τὸ εἶδος ἐστὶ καὶ ἡ στέ-
ρησις, λαμβάνειν δὲ πάλιν ὁμολογούμενον ὅτι ἐν παντὶ γένει μία ἐστὶν 55
ἐναντίωσις ἢ κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν στέρησιν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ οὐ- d 3^v
σίᾳ ἡ αὕτη ἂν εἴη. δεῖκνυσι δὲ τὸ μίαν εἶναι ἐναντίωσιν ἐν ἑκάστῃ γένει
καὶ οὕτως. εἰ ἑκάστου, φησί, τῶν ὄντων εἴτε καθόλου εἴη εἴτε μερικὸν εἰς
25 ἔστιν ὁρισμὸς καὶ οὐκ ἐνδέχεται τοῦ αὐτοῦ δύο εἶναι ὁρισμούς, ὁ γὰρ ὅτι
ὁ μὲν ὁρισμὸς ποιήσει τὴν γένεσιν ἐκείνου, τὸ δὲ τῷ ὁρισμῷ ἀντικείμενον
τὴν φθοράν. ὥστε εἰ ἐνὶ ὄντι τῷ ὁρισμῷ ἔν ἐστι καὶ τὸ ἀντικείμενον,
ἀνάγκη μίαν εἶναι ἐναντίωσιν περὶ ἕκαστον τῶν πραγμάτων περὶ ἣν ἡ γέ- 5
νεσις γίνεται καὶ ἡ φθορά. οὐ πάντως δὲ ἑκάστην τῶν ἐναντιώσεων δυνα-
30 τὸν ὀνόματι σημεῖναι, ἀλλ' ἀρκεῖ τῷ κοινῷ τοῦ εἶδους καὶ [τῷ] τῆς στε-
ρήσεως ὀνόματι πάσας καλεῖσθαι. ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ὅτι ἕκαστον μὲν τῶν
πραγμάτων κατὰ μίαν ἐναντίωσιν τὴν γένεσιν ἔχει καὶ τὴν φθοράν δεῖκνυ-
σιν, οὐκέτι μέντοι ὅτι τὰ ὑπὸ τὸ γένος πάντα εἶδη, οἷον τὰ τέσσαρα εἶδη
τῆς ποιότητος, ὑπὸ τινι κοινοτάτῃ ἐναντιώσιν ἀνάγονται προσεχῶς ὑπὸ τὴν

4 πολυγωνώτερα L: πολυγωνώτερα K: πολυγωνιώτερα Mt διὰ τοῦτου (sic) K
8 θέσεως compend. K 9 τῇ τέχνῃ τῇ K 10 ξαινομένου M: ξενομένου LK: ξαιο-
μένου t 11 μανότῃ] immo ποιότητι 14 ταῦτα] τὰ K 15 ἀληθινοῦ Mt
ῥᾶλλον ante ἕνεκα (sic M) iterat M 16 τὴν καθ' LK: καθ' (om. τὴν) Mt 17 ἡ
πρόσληψις] ἀπόληψις (om. ἡ) L 18 καὶ ante ἐν add. Mt 19 οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο Mt
ζητεῖν et in proximis (v. 21) λαμβάνειν KM: ζητεῖ et λαμβάνει (1.)t 20 ἡ (post ὅτι)
om. K 24 φησί] φῶσις K 25 ὁ ὁρισμὸς Mt 26 ἐκείνου iterat L 27 ὄντι
(ἰ ex ω) K ἐστὶ] εἶναι K 28 περὶ ἣν (ἡς K) libri: immo καθ' ἣν 30 τῷ
(ante τῆς) deleuit t 31 ὅτι (post τοῦτο) inser. M²t: om. LKM 32 ἔχει LMt: ἔχον
(sic) K: immo ἔχει 32, 33 ἐνδείκνυσθαι L 33 εἶδει altero loco L

ποιότητα οὖσαν, ὅπερ βούλεται τὸ ἐν ἐκάστῳ γένει μίαν εἶναι ἐναντίωσιν· d 3^r
τὸ γὰρ εἶδος καὶ ἡ στέρησις ὁμωνύμως πάσης ἐναντιώσεως κατηγοροῦνται. 10

Τρίτον ἦν τῶν ζητουμένων, πῶς εὐρηκῶς τὰς τῆς οὐσίας ἀρχὰς ἔχειν
οἶεται πάντων τὰς ἀρχὰς καὶ τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν. φασὶν οὖν οἱ ἐξη-
5 γηταὶ ὅτι ὥσπερ τὸ ὄν πρῶτως μὲν ἐφήκει τῇ οὐσίᾳ, διὰ δὲ τὴν οὐσίαν
καὶ ταῖς λοιπαῖς κατηγορίαις (ἐν αὐτῇ γὰρ τὸ εἶναι ἔχουσιν), οὕτως καὶ τὸ
εἶδος καὶ ἡ στέρησις κυρίως μὲν ἐν τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει, δι' αὐτὴν δὲ καὶ
ἐν ταῖς λοιπαῖς κατηγορίαις. ὥστε εἰ ἐφήκει ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐπὶ τὰ λοιπὰ
γέννη τὸ εἶδος καὶ ἡ στέρησις κατὰ τὸ ἀφ' ἐνὸς καὶ πρὸς ἓν, εἰκότως
10 εὐρηκῶς τὰς τῆς οὐσίας ἀρχὰς τὰς πάντων ἂν ἔχοι. ταῦτα δὲ σύμφωνα 15
ἂν εἴη τοῖς ἐν προοιμίῳ εἰρημένῳ, ὅτι δεῖ ἀπὸ τῶν κοινοτέρων καὶ συγκε-
χυμένων ἀρξασθαι· τὸ γὰρ δεῖξαι ὅτι τὸ εἶδος καὶ ἡ στέρησις ἤδη καὶ
πάντων εἰσὶν ἀρχαί, τὰ κοινὰ ἔστι καὶ συγκεχυμένα δεῖξαι, κοινὰ μὲν ὡς
πᾶσιν ἐφαρμόζοντα, συγκεχυμένα δὲ ὡς μηδὲν ἴδιον περὶ τῆς ἰδικῆς ἐκά-
15 στοῦ ἀρχῆς σημαίνοντα. ἔστι δὲ καὶ τῇ φύσει ὕστερον ὡς κοινότερον καὶ
ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα συνειλεγμένον.

Ἐπὶ τούτοις τρίτον τίθησιν ἐπιχείρημα ὁ Ἀριστοτέλης δεικνὺς ὅτι οὐκ
εἰσὶν ἄπειροι αἱ ἀρχαί, ἔστι δὲ τοῦτο. εἰ ἐστί, φησὶν, ἄλλα ἄλλων 20
πρότερα ἐναντία, καὶ τὰς ἀρχὰς αἰεὶ δεῖ μένειν, ἀνάγκη πᾶσα μὴ
μόνον πεπερασμένας εἶναι τὰς ἀρχὰς, ἀλλὰ μηδὲ πλείους δυοῖν· ἀλλὰ μὴν
20 τὸ πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον ἄρα. ζητοῦμεν δὲ ἐν τῷ συλλογισμῷ τούτῳ
πρῶτον μὲν τί ποτέ ἐστι τὸ αἰεὶ μένειν τὰς ἀρχὰς, ἔπειτα πῶς ἀλη-
θεύσει τὸ συνημμένον. οἱ μὲν οὖν ἐνόμισαν ἀρχὰς αὐτὸν λέγειν τὰ οὐρά-
νια, ταῦτα δὲ αἰδία εἶναι· ἀλλ' οὐ περὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου ἐστὶν ὁ λόγος
25 ἐνταῦθα, ἀλλὰ περὶ τοῦ εἰδικοῦ, ὥστε οὐ περὶ τῶν οὐρανίων φησὶν. ἔτεροι 25
δὲ φασιν ἀρχὰς αὐτὸν λέγειν τὰ πρὸ τῶν πολλῶν εἶδη· τούτων γὰρ, φασὶν,
αἰεὶ μενόντων, οὕτως τὰ ἐνταῦθα γίνονται. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀληθές· πρῶτον
μὲν γὰρ οὐδὲ βούλεται εἶναι τὰ πρὸ τῶν πολλῶν εἶδη ὁ Ἀριστοτέλης,
ἔπειτα περὶ ἀρχῶν φησιν ἐναντίων καὶ ποιητικῶν καὶ παθητικῶν εἰς ἀλλή-
30 λας, καὶ τῇ ἑαυτῶν παρουσίᾳ καὶ ἀπουσίᾳ ποιοῦντων τὴν γένεσιν καὶ τὴν
φθοράν, οὐ τοιαῦτα δ' ἐστὶ τὰ πρὸ τῶν πολλῶν. ἄλλοι φασὶ τὸ τριχῇ
διαστατὸν λέγειν αὐτόν· τοῦτο γὰρ αἰεὶ μένειν διὰ τὸ ἀμετάβλητον εἶναι.

3 ἔχουν K 4 καὶ ante τὰς ἀρχὰς traic. Mt κατηγοριῶν] κατὰ L 5 ὥσπερ
om. Mt 6 τὰς λοιπὰς κατηγορίας K 7 δι' αὐτῆς δὲ K 9 κατὰ τὸ L: καὶ
τὸ K: κατὰ τὰ Mt 10 τῆς om. K συμφώνως K 11 ἐν προοιμίῳ c. 1
p. 184^a18 sqq. κοινοτάτων L 12 ἤδη καὶ Mt: εἶδη καὶ K: om. L 14 περὶ
τῆς] ἐπὶ (om. τῆς) L εἰδικῆς K 15 σημαίνοντο K καὶ (ante τῇ) om. L

ὡς κοινὸ K καὶ alterum om. superscr. M 16 συνειλεγμένων L 17 ἐπιτίθη-
σιν L 19 πᾶσα om. Mt 21 τὸ πρότερον K fort. ζητούμεν 22 ἔπειτα
δὲ L 24 αὐτῷ αἰτίου L 25 εἰδικοῦ L: ἰδικοῦ K Mt 26 ἀρχὰς αὐτόν] ἀρχὴν
αὐτὴν L τοῦτο L 27 αἰεὶ] ἐκεῖ K γίνεται K 28 οὐδὲ τὰ πρὸ τῶν
πολλῶν εἶδη βούλεται εἶναι Mt 29 ἔπειτα (ἔπειτα K) K Mt: εἶτα L καὶ παθητικῶν
iterat K 31. 32 τὸ τριδιαστατὸν K

ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀληθές· περὶ τῶν εἰδικῶν γὰρ ἀρχῶν ὁ λόγος, τοῦτο δὲ δ 3⁺
 ὕλης λόγον ἐπέχει μᾶλλον, οὐκ εἴδους. φαιμέν οὖν ἡμεῖς τὸ αἰεὶ μένειν
 τοῦτο σημαίνειν αὐτῇ τὸ ἐπὶ πάσης μεταβολῆς εὐρίσκεισθαι, καὶ πᾶσαν με- 31
 ταβολὴν κατὰ ταύτας γίνεσθαι· ὥσπερ εἰ περὶ τοῦ ὕλικου αἰτίου ζητῶν
 5 τις ἔλεγεν ὅτι τὰ ξύλα ὕλη τῶν πραγμάτων οὐκ ἔστι, διότι μὴ αἰεὶ εὐρί-
 σκεται (οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς χαλκοῖς σκεύεσιν ὕλη τὰ ξύλα ὑπόκειται οὐδ' ἐν
 τοῖς χρυσοῖς. δεῖ δὲ τὴν ὕλην τὴν κοινὴν πάντων αἰεὶ εὐρίσκεισθαι, τουτέστιν
 ἐπὶ πάσης μεταβολῆς καὶ πάντων τῶν πραγμάτων), οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα
 τὰς κοινοτάτας εἰδικὰς ἀρχὰς πάντων τῶν ὄντων ζητῶν, φησὶ δεῖν αἰεὶ 35
 10 αὐτὰς εὐρίσκεισθαι, τουτέστιν ἐπὶ πάντων τῶν φυσικῶν πραγμάτων τὰς αὐ-
 τὰς εἶναι, καὶ πᾶσαν μεταβολὴν κατ' αὐτὰς γίνεσθαι.

Πῶς δὲ τὸ συνημμένον ἀληθὲς ἂν εἴη, λοιπὸν δεῖ δεῖξαι, ὅτι εἰ ἐστὶν
 ἄλλα ἄλλων πρότερα ἐναντία, καὶ "τὰ μὲν περιέχει τὰ δὲ περιέχεται",
 ἐπειδὴ τὰς κοινὰς πάντων τῶν ὄντων ἀρχὰς ζητοῦμεν, ἄλλον ὅτι τὰ καθολικώ-
 15 τατα ἐναντία παραληφόμεθα εἰς τὸν τῶν ἀρχῶν λόγον, διότι δὲ τὰς ἀρχὰς
 αἰεὶ δεῖ μένειν, τὰ αὐτὰ αἰεὶ ἀρχαὶ ἔσονται καὶ οὐκ ἄλλοτε ἄλλα. ἐκ τούτων 40
 ὁ ἀνάγκη πᾶσα πεπερασμένα αὐτὰ εἶναι. διὰ μὲν γὰρ τὴν πρόωιστα λαμβάνειν
 ἐναντία, πεπερασμένα ἀνάγκη αὐτὰ εἶναι· εἰ γὰρ ἄπειρα εἴεν, πολλαπλασίονα
 τοῦ ἀπείρου ἔσται τὰ περιεχόμενα ὑπ' αὐτῶν· πλείονα γὰρ τὰ περιεχό-
 20 μενα τῶν περιεχόντων. ἀλλ' εἰ καὶ πεπερασμένα ἀνάγκη εἶναι τὰ καθο-
 λικώτατα, εἰ μὴ ἀνάγκη ἦν τὰ αὐτὰ αἰεὶ εἶναι ἐπὶ πάσης μεταβολῆς * * * καὶ
 οὕτως πάλιν. εἰ καὶ μὴ ὡς ὑπεστηκότα ἄπειρα ἦν, ἀλλ' οὖν ὡς γινόμενα·
 αἰεὶ γὰρ ἄλλοτε ἄλλων παραλαμβανομένων ἐναντίων συνέβαινον ἐπ' ἄπειρον
 αὔξασθαι τῶν ἀρχῶν τὸν ἀριθμὸν. ὥστε δι' ἀμφοτέρως τὰς ὑποθέσεις πε- 45
 25 περασμένας ἀνάγκη εἶναι τὰς ἀρχὰς, δι' αὐτὰς δὲ πάλιν ταύτας καὶ δύο
 μόνας. εἰ γὰρ μὴ ἦσαν δύο, οὐκέτι κοινοτάτην τινὰ ἐναντίωσιν ἐλάβομεν
 καὶ τὴν αὐτὴν ἐπὶ πάντων εὐρισκομένην· ἀνάγκη γὰρ καὶ ταύτας ἢ ὑπ'
 ἄλλην τινὰ ἀνάγεσθαι, ἢ μὴ πάσης μεταβολῆς αἰτίας εἶναι τὰς αὐτὰς,
 ἀλλὰ ἄλλης μὲν ταύτην ἄλλης δ' ἐκείνην. ἀμέλει γοῦν δύο ἐναντιώσεως
 30 οὐσῶν καθ' ἃς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τὴν γένεσιν ἔχει, τῆς τοῦ θερμοῦ καὶ
 τοῦ ψυχροῦ καὶ τῆς τοῦ ὕγρου καὶ ξηροῦ, οὐ κατ' ἄμφορ τὰς ἐναντιώσεις 50
 γίνονται ἐπὶ πάντων τῶν στοιχείων αἱ μεταβολαί. τὸ πῦρ γοῦν εἰς ἀέρα

1 εἰδικῶν L: ἰδικῶν KMt 2 λόγος L ἡμεῖς] sed fere eadem dixerat Ammonius
 ap. Simplic. p. 198, 17 sqq. 3 αὐτὸ et εὐρίσκεισθαι K 6 οὐδ' ἐν] οὐδὲ (om.
 ἐν) M 9 εἰδικὰς (ἰδικὰς K) ἀρχὰς πάντων τῶν ὄντων LK: καὶ ἰδικὰς πάντων
 ἀρχὰς Mt 9. 10 δεῖν αὐτὰς αἰεὶ K 12 εἰ καὶ K 13 ἄλλων
 om. L τὰ μὲν κτλ. c. 5 p. 189 a 2 14 ἀρχὰς τῶν ὄντων Mt
 16 μένειν] μένειν τὰ αὐτὰ αἰεὶ δεῖ μένειν K οὐκ om. superscr. M² 17 αὐτὰ
 εἶναι LK: εἶναι αὐτὰ Mt τὸ τὰ πρόωιστα K 18 πεπερασμένα ἀνάγκη
 om. K 20. 21 καθολικώτερα K 21 τὰ αὐτὰ εἶναι αἰεὶ K post μετα-
 βολῆς lacunam indicavi 24 αὔξασθαι K 25 ταύτας om. superscr. M: ταύ-
 τας (sic) K 26 ἐλάβομεν K 27 καὶ τὴν iterat in principio novae paginae M
 ἢ om. L 28 ἄλλα K ἀνάγεσθαι τινα Mt 30 καθ' ἃς] καθὰ K
 32 ἀέρα] ἄερα M

κατὰ μὲν τὴν ξηρὰν καὶ ὑγρὰν μεταβάλλει, οὐκ ἐστὶ δὲ κατὰ τὴν θερμὴν d 3^r
καὶ ψυχράν· ἄμφω γὰρ θερμά. πάλιν ὁ αἶρ εἰς ὕδωρ κατὰ τὴν θερμὴν
καὶ ψυχράν, οὐκ ἐστὶ δὲ κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ ὑγρὰν· ἄμφω γὰρ ὑγρά. πάλιν
ὕδωρ εἰς γῆν κατὰ ξηρὰν καὶ ὑγρὰν μόνην· ἄμφω γὰρ ψυχρά. ἐπὶ μόνων
5 δὲ τῶν ἐναντίων κατ' ἀμφοτέρως γίνεται ἡ μεταβολή, πυρὸς καὶ ὕδατος,
ἀέρος καὶ γῆς. οὐκ | ἐπὶ πάντων ἄρα κατ' ἀμφοτέρως τὰς ἐναντιώσεις ἡ d 3^r
μεταβολὴ γίνεται· ὥστε εἰ δεῖ κοινοτάτην τῶν στοιχείων ἀντίθεσιν εὑρεῖν
καθ' ἣν πάντα μεταβάλλει, αὕτη δ' ἂν εἴη τυγχόν πυκνότης καὶ μανότης
(κατὰ ταύτην γὰρ πάντων γίνεται ἡ μεταβολή) * * * εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον
10 ὅτι ἀδύνατον δύο ἐναντιώσεις πάσης μεταβολῆς αἰτίας εἶναι· ὥστε ἀνάγκη
τὴν πρωτίστην ἐναντίωσιν καὶ κοινοτάτην καθ' ἣν πᾶσα γίνεται μεταβολὴ
μίαν εἶναι. αὐτὸς μὲν οὖν τοσοῦτον διὰ τούτων δείκνυσιν, ὅτι πεπερασμέ- 5
ναι εἰσὶν αἱ ἀρχαὶ αἱ εἰδικαί, ἔκ τε τούτων καὶ ὅτι εἰ δυνατόν τὰ αὐτὰ
γεννᾶν ἐκ πεπερασμένων ἀρχῶν ἅπερ καὶ ἐξ ἀπείρων, βέλτιον τὸ ἐκ πεπε-
15 ρασμένων· κάλλιον γὰρ τοῦ ἀορίστου τὸ ὠρισμένον, αἰεὶ δὲ ἡ φύσις τὸ
κάλλιον ἐπιλέγεται ἂν ἢ δυνατόν, δυνατόν δὲ ἐκ πεπερασμένων ἀρχῶν τὰς
αἰτίας πάντων ἀποδοῦναι, ὥσπερ ποιεῖ Ἑμπεδοκλῆς. τοσοῦτον μὲν οὖν,
ἅπερ εἶπον, νῦν δείκνυσιν ὅτι πεπερασμένα δεῖ εἶναι τὰ ἐναντία τὰ τῶν
φυσικῶν πραγμάτων εἰδικὰ αἴτια, εἰ καὶ συναναφαίνεται ἐκ τῶν εἰρημένων 10
20 ὅτι δεῖ μίαν μόνην εἶναι ἐναντίωσιν τὴν πρωτίστην καὶ κοινοτάτην, ὥσπερ
ἐδείξαμεν. διαλεχθεὶς δὲ ἐφεξῆς περὶ τοῦ ὕλικου αἰτίου, αὐτὸ τοῦτο προ-
χειρίζεται καὶ δείξει ἀκριβῶς ὅτι καὶ μίαν μόνην ἐναντίωσιν ἀνάγκη εἶναι
τὴν πρωτίστην καὶ ἐν τὸ ὑποκείμενον καὶ πλεόν μιάς ἀδύνατον.

p. 189^a13 Μία δὲ ἐναντιώσις ἐν παντὶ γένει ἐνί.

25 Γένος λέγειν αὐτὸν ὁ Θεμιστίσιος ἐξέλαβεν, οὗ τὴν διαίρεσιν ἐπὶ εἶδη 18
μόνον καὶ οὐκ εἰς γένη ποιούμεθα· περὶ γούνη χρῶμα. φησί. μία ἡ ἐναν-
τίωσις τὸ μέλαν καὶ τὸ λευκόν, περὶ χυμὸν τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν. τοῦτο

2 εἰς τὸ ὕδωρ K 3 γὰρ (ante ὑγρά) LKt: γίνεται M 4 κατὰ ξηρὰν] κατὰ τὴν
ξηρὰν K μόνων] μόνον K 6 καὶ ἀέρος καὶ L 7 εἰ δεῖ] εἶδει L 8 αὕτη δ'
LK: αὕτη (om. δ') Mt 9 ταύτην LK: τᾶύτας Mt post μεταβολή lacunam indi-
cavi 11 ἡ μεταβολή L 12 οὖν διὰ τούτων τοσοῦτον L 13 ἰδικαὶ KMt
εἰ om. K 14 γενᾶν K 14. 15 πεπερασμένα priore loco, πεπερασμ. altero loco K
14 ἅπερ] cf. Arist. ὅσαπερ p. 189^a16 15 τὸ ὠρισμένον ἐστίν Mt 16 ἐκ πεπε-
ρασμένων K 18 τὰ alterum om. Mt 19 ἰδικὰ K εἰ καὶ LKM: οἷς t
20 ὅτι δὲ μίαν εἶναι μόνην K 21 διελεχθεὶς K 21. 22 προχειρίζεται LK:
προχειρίζεται Mt 22 δεῖξαι K 23 post πρωτίστην iterata (ex v. 20) καὶ
κοινοτάτην ὥσπερ ἐδείξαμεν delet M καὶ ἐν τὸ ὑποκείμενῳ K 24 δὲ LKM: τε
γὰρ t: τε Aristoteles verba μία δὲ ἐναντιώσις trahit ad praecedentem explanationem
K, ubi rursus lemma μία τε (sic) ἐναντιώσις ἐν (sic: om. παντὶ γένει ἐνί) 25 θεμι-
στειος K Θεμιστίσιος p. 136, 19 25. 26 διαίρεσιν εἰς εἶδη ποιούμεθα οὐκ εἰς γένη
Themistius 26 ἡ K: ἣν ἡ L: om. Mt 26. 27 ἐναντιώσεις K

δ' οὐκ ἔστι σύμφωνον τῇ Ἀριστοτελικῇ ἐννοίᾳ· περὶ πάν γὰρ τὸ γένος τῆς δ' 3^v
οὐσίας τὴν μίαν ἐναντίωσιν φησιν εἶναι, οὐκ ἔστι δὲ τῆς κοινοτάτης οὐσίας 21
ἢ διαιρέσεις προσεχῶς εἰς εἶδη, ἀλλ' εἰς ὑπάλληλα γένη· ἐναντίωσις δὲ
ἔστιν ἡ σχέσις τῶν δύο ἐναντίων.

5 p. 189^a21 Ἐπεὶ δὲ πεπερασμένοι, τὸ μὴ ποιεῖν δύο μόνον ἔχει
τινὰ λόγον.

Ἀποδείξας διὰ πολλῶν ὅτι τὰ ἐναντία ἀρχαὶ καὶ ἐναντία τὰ πρώτιστα, 26
καὶ ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἀπείρους εἶναι τὰς ἀρχάς, ὁδοί τὴν πρωτίστην ἐναν-
τίωσιν καὶ κοινοτάτην δεῖ ἐν τῇ τῶν ἀρχῶν λόγῳ παραλαμβάνειν (ἐξ οὗ
10 ἐδείκνυτο δύο εἶναι τὰς ἀρχάς, ἐπειδὴ μία ἢ πρωτίστη ἐναντίωσις), βου-
λόμενος οὖν καὶ τὴν τρίτην ἀρχὴν εἰσαγαγεῖν, λέγω δὲ τὴν ὅλην τὸ ὑπο-
κειμένον τοῖς ἐναντίοις, ἀπορητικῶς προάγει τὸν λόγον καὶ εἰς τοὺν ἐναντίον
ἐπιχειρεῖ δεῖκνυς ὅτι οὐχ ἱκανὰ τὰ ἐναντία ἐν ἀρχῆς λόγῳ παραλαμβάνε- 30
σθαι, ἀλλὰ δεῖ τὴν ἀρχὴν μῆτε ἐναντίον τι ἔχειν καὶ εἶναι αὐτοῦ ὑπόστατον,
15 ἵνα ἔκ τε τῶν προτέρων ἐξ ὧν ἐδείκνυτο ὅτι δεῖ τὰς ἀρχάς ἐναντίας εἶναι
διὰ τὸ δεῖν μεταβάλλειν τὰ πράγματα (μεταβάλλουσι δὲ εἰς ἄλλα τῇ
δρᾶν καὶ πάσχειν εἰς ἄλλα, δρῶσι δὲ καὶ πάσχουσιν οὐ τὰ τυχόντα,
ἀλλὰ τὰ ἐναντία), καὶ ἐκ τῶν νῦν ὅτι οὐχ οἷά τέ εἰσι τὰ ἐναντία τὸν τῶν
ἀρχῶν ἀποπληροῦν λόγον, ἀλλὰ δεῖ τι εἶναι τὸ τοῖς ἐναντίοις εἶδεν ὑπο-
20 κείμενον, ἀμφοτέρω συναχθῆ ὅτι καὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὰ ἐναντία ἀρχαί. 35
ἐπιχειρεῖ οὖν πολλαχῶς ὅτι οὐκ ἀρχαὶ τὰ ἐναντία, καὶ πρῶτον μὲν οὕτως.
οὐδέν, φησί, τῶν ἐναντίων αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰς τὸ ἐναντίον πέφυκε δρᾶν·
οὔτε γὰρ μανότης εἰς πυκνότητα δρᾶ ἄνευ τινὸς ὑποκειμένου (περὶ τὸ ὑπο-
κείμενον γὰρ ἡ μάχη αὐτῶν, ἑκατέρου καταλαβεῖν αὐτὸ βουλομένου), οὔτε
25 τὸ νεῖκος εἰς τὸ ψυχρόν. ἀλλ' οὐδὲ ἡ φιλία εἰς τὸ νεῖκος ποιεῖ· οὐ γὰρ
τὸ νεῖκος συνάγει ἢ φιλία, ἀλλ' οὐδὲ τὴν φιλίαν διακρίνει τὸ νεῖκος,
ἀλλ' ἕτερόν τι ἔστιν αὐτοῖς ὑποκείμενον εἰς ὃ ἀνά μέρος ἢ τε φιλία καὶ
τὸ νεῖκος δρᾶ. οὐκ ἄρα αὐτὰ καθ' αὐτὰ ἀρχαὶ τὰ ἐναντία, ἀλλὰ μᾶλλον 40
τὸ ὑποκείμενον· αὐτὸ γάρ ἐστι τὸ μεταβάλλον καὶ τὸ αἴτιον τοῖς ἐναντίοις
30 τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ὥστε τοῦτο ἂν εἴη ἀρχή. καὶ ἄλλως τὰ ἐναντία,
φησὶν, ἐν ὑποκειμένῳ, τὰς ἀρχάς δὲ τῆς οὐσίας οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ δεῖ εἶναι,
τὰ ἐναντία ἄρα οὐκ ἀρχαί. πόθεν δ' ὅτι τὰς ἀρχάς τῆς οὐσίας οὐκ ἐν
ὑποκειμένῳ δεῖ εἶναι; ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ πρότερον τῇ

1. 2 περὶ πάν—εἶναι om. K 2 πάν γὰρ L: γὰρ πάν Mt 4 ἐστι σχέσις ante
correct. M 5 lemma om. K 10 εἶναι β L 10. 11 βούλομαι L 11 καὶ
LKt: κατὰ M: καὶ τὰ ut vid. corr. M² δὲ] δὲ K 12 post ἀπορητικῶς addit
δὲ L προάγει LK: εἰσάγει Mt at cf. p. 138, l. 29 13 ὅτι οὐκ εἰσὶν K
14 ἐναντίου K 18 καὶ om. L οὐχ οἷά K 19 ἀποπληροῦντα L εἶναι τὸ]
ἐστι K 20 ἀμφοτέρω K 21 ἐπιχειρεῖ K 25 οὐ γὰρ] εἰ γὰρ L 26. 27 ἀλλ'
οὐδὲ—ἢ τε φιλία om. K 30 τοῦ] τοῦτο K 31 prius ἐν om. L 32. 33 τὰ
ἐναντία ἄρα—εἶναι; K: om. LMt 33 τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ Mt: τῷ (sic) τοῦ ἐν ὑποκει-
μένῳ K: τὸ ἐν ὑποκειμένου L

φύσει καὶ ἀρχῇ. οὕτω γοῦν καὶ ἡ οὐσία ὑποκειμένον οὖσα ταῖς λοιπαῖς d 3^v
κατηγορίαις προτέρα τῇ φύσει ἐστὶν αὐτῶν καὶ ἀρχοειδεστέρα. ὥστε εἰ
ἀρχαὶ τὰ ἐναντία, τὰ δ' ἐναντία ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ δ' ὑποκειμένον ἀρχῇ
τῶν ὄντων ἐν ὑποκειμένῳ, ἔσται ἄρα τῆς ἀρχῆς ἀρχῇ. τῆς γὰρ ἐναντιώ- 45
5 σεως ἀρχῆς οὕσης ἀρχῇ ἔσται τὸ ὑποκειμένον αὐτῇ. [ἔσται ἄρα τῆς ἀρχῆς
ἀρχῇ.] πάλιν τὰ ἐναντία οὐδὲν ἐστὶν ὑποκειμένον, τὰς ἀρχὰς ὑποκεῖσθαι
δεῖ, τὰ ἐναντία ἄρα οὐκ εἰσὶν ἀρχαί. πάλιν τὰ ἐναντία οὐκ οὐσαί, αἱ
ἀρχαὶ τῆς οὐσίας οὐσαί, τὰ ἐναντία ἄρα οὐκ ἀρχαί. ὅτι δὲ τὰς ἀρχὰς
τῆς οὐσίας οὐσίας δεῖ εἶναι δείκνυσιν ὁμοίως. εἰ ἐξ οὐκ οὐσιῶν, φησὶν, ἡ
10 οὐσία, ἔσται πρὸ τῆς οὐσίας ἢ οὐκ οὐσία, ἢ δ' οὐκ οὐσία τὰ συμβεβηκότα
ἐστὶ, τὰ συμβεβηκότα ἄρα πρὸ τῆς οὐσίας ἔσονται, ὕπερ ἀδύνατον· τοῦ-
ναντίον γὰρ ἡ οὐσία τῶν συμβεβηκότων φύσει προτέρα (συναναίρει γὰρ καὶ
οὐ συναναίρεται). ὥστε εἰ τὰς ἀρχὰς τῆς οὐσίας οὐσίας δεῖ εἶναι, οὐσία δὲ 50
τὸ ὑποκειμένον (αὐθυπόστατον γάρ), τὰ δὲ ἐναντία οὐκ οὐσαί. τὸ ὑποκει-
15 μενον ἄρα καὶ οὐ τὰ ἐναντία ἀρχαὶ τῆς οὐσίας.

Ἀπορήσεις δ' ἂν τις, πῶς φησι τὰς ἀρχὰς τῆς οὐσίας οὐσίας δεῖν
εἶναι· δεῖ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἕτερον εἶναι τοῦ οὐ ἐστὶν ἀρχῇ. καὶ εἰ κατὰ
ἄλλο σημαίνονμεν ἡ ἀρχῇ οὐσία εἶη καὶ κατὰ ἄλλο τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς,
διὰ τί μὴ καὶ τὸ εἶδος οὐσία, οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ σημαίνονμενον καθ' ὃ καὶ
20 τὸ ὑποκειμένον, ἀλλὰ καθ' ἕτερον; πῶς δ' ὅλως τὸ ὑποκειμένον καὶ τὴν
ὕλην οὐσίαν φησί, τὸ δ' εἶδος οὐκέτι· καίτοι γε αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ
λόγῳ τὸ εἶδος φησι μᾶλλον εἶναι οὐσίαν· | κατ' αὐτὸ γὰρ χαρακτηρίζον· d 4^r
ταὶ τὰ πράγματα, κατὰ δὲ τὴν ὕλην οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρουσιν. ὅτι
μὲν οὖν διάφορον τὸ τῆς οὐσίας παρ' αὐτῶν σημαίνονμενον, ὁπλόν· καὶ τὴν
25 ὕλην γὰρ καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ συναμφότερον οὐσίαν καλεῖ, πολλάκις δὲ καὶ
ἀπλῶς πᾶν τὸ ὄν οὐσίαν καλεῖ, τὴν ὑπαρξίν μόνην τῶν πραγμάτων τῆς
οὐσίας σημαίνουσας. ἐνταῦθα οὖν τὴν οὐσίαν τὸ αὐθυπόστατον φησι καὶ μὴ
δεξιόμενον ὑποκειμένου πρὸς τὸ εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς Κατηγορίαις. ἐπεὶ 5

- 1 ὑποκειμένον (ὑποκειμ^ε) K) KMt: ὑποκειμένη L 2 προτέρα K: πρώτη LMt γὰρ
τῇ φύσει (om. ἐστίν) K 3 ἐν LK: οὐκ ἐν Mt 3. 4 τὸ δ' ὑποκειμένον—ὑποκει-
μένῳ om. Mt 3 ἀρχῇ] ἀρ^χ LK 4 ὄντων K: ὦν (?) L ἐν ὑποκειμένῳ scripsi:
ἐστὶν ὑποκειμένον L: om. K. scriptura admodum incerta; conieceram etiam ἀρχῇ τῶν οἷς
ἐστὶν ὑποκειμένον 4. 6 τῆς γὰρ—ἀρχῆς ἀρχῇ LK: om. Mt 5 αὐτῇ L: αὐτῇ K
5. 6 ἔσται ἄρα τῆς ἀρχῆς ἀρχῇ delevi 9. 10 δείκνυσιν—ἡ οὐκ οὐσία in eras. M
φησὶν ἔσται ἡ οὐσία L 12 ἡ οὐσία post τῶν συμβεβηκότων traie. Mt 13 οὐ
13 οὐ συναίρεται L 13. 14 οὐσία δὲ τὸ ὑποκειμένον iterat K 14 οὐσαί] 1^α
οὐσία L 15 οὐ om. L 16 δεῖν Mt: δεῖ LK 18 ἡ ἀρχῇ οὐσία εἶη K: ἡ οὐσία
ἀρχῇ εἶη Mt: ἡ οὐσία (om. ἀρχῇ εἶη) L καὶ τὰ ἄλλα K 21 τὸ εἶδος δ' οὐκέτι L
21. 22 ἐν τῷ δευτέρῳ (β' t) λόγῳ] respici videtur Phys. B I p. 193^b6 (cf. Metaph.
Z 3 p. 1029^a29 etc.) 22. 24 εἶναι οὐσίαν—μὲν οὖν] ἔστι ceteris omissis K
24 διάφορον LKM: διάφορον M²: ἀδιάφορον t 25. 26 οὐσίαν καλεῖ, πολλάκις—τῶν
πραγμάτων om. K 25 πολλάκις] cf. Bonitz, Ind. Arist. p. 544^a26 27 φησι LK:
καλεῖ Mt 28 ὑποκειμένον K Κατηγορίαις c. 5 p. 2^a11 sqq.

οὖν ἀπορητικῶς ἐνταῦθα προάγει τὸν λόγον, ἔστι δὲ ἡ σύνθετος οὐσία 14^r
 αὐθυπόστατος καὶ μὴ ἐν ἐτέρῳ ἔχουσα τὸ εἶναι, διὰ τοῦτο ἐπειδὴ τὸ αὐθυ-
 πόστατον αὐτῇ ἐκ τῆς ὕλης μᾶλλον ἐφύκει ἢ ἐκ τοῦ εἶδους (τὸ γὰρ εἶδος
 5 τοῦτο μᾶλλον ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῆς συνθέτου οὐσίας τὴν ὕλην φησίν· εἰ
 γὰρ καὶ ἐφείτα ἡ ὕλη τοῦ εἶδους, ἀλλ' ὅχι ἵνα ὑπάρξῃ, ὥσπερ τὸ εἶδος
 τῆς ὕλης εἰς ὑπαρξίν χρηΐξει, ἀλλ' ἵνα ὀρισθῇ καὶ κοσμηθῇ. ταύτῃ μὲν 10
 οὖν τὴν ὕλην οὐσίαν ἐκάλεσε διὰ τὸ αὐθυπόστατον, καὶ δεῖν φησι τὰς
 ἀρχὰς τῆς συνθέτου οὐσίας αὐθυποστάτου οὐσης καὶ αὐτὰς αὐθυποστάτους
 10 εἶναι. εἰ γὰρ μὴ εἶεν αὐθυπόστατοι αἱ ἀρχαὶ τῆς οὐσίας, τὸ μὴ αὐθυπό-
 στατον τοῦ αὐθυποστάτου αἴτιον ἂν εἴη καὶ πρότερον, ὅπερ ἀδύνατον· τοῦ-
 ναντίον γὰρ τοῦ μὴ αὐθυποστάτου τὸ αὐθυπόστατον αἴτιον καὶ πρότερόν
 ἐστὶ τῇ φύσει, ὥς τῶν συμβεβηκότων ἡ οὐσία· συναναιρεῖ γὰρ καὶ οὐ
 συναναιρεῖται. κατὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον οὐσία τοῦ εἶδους ἡ ὕλη, κατ' ἄλλον 15
 15 δὲ τρόπον μᾶλλον τὸ εἶδος τῆς ὕλης οὐσία, διότι τοῦτο χαρακτηριστικόν
 ἐστὶ τῆς ἐκάστου οὐσίας· ἡ γὰρ ὕλη κοινή.

Ἐτι ἀπορίας ἄξιον, πῶς φησι μὴ εἶναι τὰς ἀρχὰς τῆς οὐσίας ἐν ὑπο-
 κειμένῳ, καὶ πῶς πρότερον εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ ὑποκείμενον· οὔτε γὰρ
 20 τῷ προτέρῳ συγχωρήσει τις (εἶναι γὰρ τινες τῶν ἀρχῶν ἐν ὑποκειμένῳ),
 καὶ τὸ δεύτερον ἐλέγξει (οὐδέποτε γὰρ ἐστὶν ἡ ὕλη ἄνευ εἶδους). φημὶ οὖν
 ὅτι καὶ μηδέποτε ἐστὶν ἡ ὕλη ἄνευ εἶδους, ἀλλ' οὖν φύσει ἐστὶ πρότερον·
 συναναιρεῖ γὰρ καὶ οὐ συναναιρεῖται. ἐὰν γὰρ τῇ ἐπινοίᾳ διέλωμεν ἐξ αὐ- 20
 τῆς τὰ εἶδη, αὐτὴν μὲν δυνάμεθα κατ' ἐπινοίαν ὑποστῆσαι (οὐ δεῖται γὰρ
 ἐτέρου ὑποκειμένου πρὸς τὸ εἶναι), τὸ μέντοι εἶδος οὐδὲ κατ' ἐπινοίαν
 25 ὑπάρξει δύναται χωρὶς τῆς ὕλης. καὶ εἰ κατὰ μέρος παρήγγεν ὁ θεὸς τὰ
 πράγματα, τί ἂν περιῦπέσθησε; ὁῦλον ὅτι τὸ ὑποκείμενον καὶ δεξιόμενον τὰ
 εἶδη, εἴτα τὸ ἐν ἐκείνῳ ὑπάρξει ὀφείλον. πρότερον ἄρα τῇ φύσει τὸ ὑπο-
 κείμενον. καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἀρχὴ τῆς συνθέτου οὐσίας. οὐχ ὥς οὐκ ὄντος
 τοῦ εἶδους ἀρχῆς, ἀλλ', ὥς εἶπον, ἀπορητικῶς προάγει τὸν λόγον, ἵνα δεῖξῃ 25
 30 ὅτι ἀναγκαίως εἰς τὸν τῶν ἀρχῶν λόγον δεῖ τοῦ ὑποκειμένου. οὕτως μὲν
 οὖν ἐκ τοῦ λόγου κατεσκευάσεν, ὅτι ἐστὶν ἀρχὴ τὸ ὑποκείμενον ἡ ὕλη. εἰ
 οὖν, φησί, καὶ ὁ πρῶτος δόξει λόγος ἀληθὴς εἶναι, ὅτι τὰς ἀρχὰς ἐναν-

1 σύνθεσις K οὐσία bis L 2 μὴ (om. ἐν) ἐτέρῳ ἔχουσα τοῦ εἶναι K 4 δεε-
 ται (cf. ad g7r27. o2r1) L Mt: δεκται K 5 καὶ om. L 6 ἐφείτα K
 7 ταύτην K 9 τῆς om. K 10 αἱ om. K 10. 11 τὸ (om. μὴ) ἐνυπόστατον L
 12. 13 αἰτίον ἐστὶ καὶ πρότερον Mt 14 τοῦ] τῇ (sic) M ἡ om. Mt 15 τοῦτο
 LK: αὐτὸ Mt 17 ἀπορίας (ἀπορείας K) ἄξιον LK: ἀπορήσειεν ἂν τις Mt 17. 18 ἐν
 ὑποκειμένῳ L: ἐνυποκειμένῳ K: ἐν ὑποκειμένῳ Mt 18 πρότερον ἐν τῇ οὐσίᾳ εἶναι Mt
 ἐν om. superscr. K 19 συγχωρήσει (ω in ras. 2—3 litter.) K εἶναι γὰρ (γὰρ om. K)
 τινας] fort. εἰσὶ γὰρ τινες 20 ἡ om. Mt 21 ὅτι καὶ] καὶ K 23 μὲν] δὲ L
 ὑποστῆναι L 25 παρήγγεν L: προσῆγεν K: προῆγεν Mt 26 προσυπέσθησε K
 καὶ om. L δεξιόμενον Lt: δεξιόμεθα K: δεξιόμενον M 27 τῇ φύσει om. K 29 τοῦ
 Mt: τῆς τοῦ LK 30 λόγων K 31 κατεσκευάσεν ante correct. M τὸ] τῷ M

32 ὁ προ¹⁹ (πρότερος Themist. p. 137,29) λόγος δόξει K τὰς ἀρχὰς τὰς L

τίας δεῖ εἶναι, καὶ ὁ δεύτερος ὁμοίως, δεῖ συνθέντας ἀμφοτέρους εἰπεῖν, ὅτι ἡ 4^α
καὶ τὰ ἐναντία ἀρχαὶ διὰ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν, καὶ τρίτον ἡ ὕλη, ἐπεὶ
μὴ αὐτὰ εἰς ἑαυτὰ ποιεῖν πεφύκασι τὰ ἐναντία, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ τινὶ ὑπάρ-
χοντα. οὐδ' αὖ πάλιν μόνην τὴν ὕλην δυνατόν εἶναι ἀρχήν· οὐθενὸς γὰρ 30
5 αὕτη ποιητικὴ. δεῖξας οὖν ἐκ τοῦ λόγου ὅτι καὶ τρίτην δεῖ εἶναι ἀρχήν
τὴν ὕλην, πιστοῦται αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς τῶν παλαιῶν μαρτυρίας· οὕτως
γάρ, φησί, δεῖται τοῦ ὑποκειμένου ὁ τῶν ἀρχῶν κατάλογος, ὥστε τῶν
ἀρχαιοτέρων τινὲς οὐδὲ ἐν τούτῳ πεποιθήκασιν, ἀλλὰ πολλὰ, Ἐμπεδοκλῆς
μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, Παρμενίδης δὲ δύο, ἄλλοι δὲ τρία, ἕτεροι ἓν·
10 καὶ τῶν ἐν εἰρηκότων οἱ μὲν ἐν τι τῶν τεσσάρων, οἱ δ' ἕτερον παρὰ ταῦτα
μεταξὺ τούτων. ἀποδέχεται δὲ τοὺς ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ὑποθεμένους (μᾶλλον) 35
τῶν πλείονα (δείξει γὰρ ἐφεξῆς ὅτι ἀδύνατον δύο εἶναι ὕλας, ὥσπερ καὶ
δύο ἐναντιώσεις), τῶν δὲ τὸ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ εἰρηκότων μᾶλλον τῶν
ἄλλων ἀποδέχεται τὸν Ἀναξίμανδρον τὸ μεταξὺ εἰρηκότα, ὡς ἐγγυτέρω
15 πῶς ὄντος τούτου τῆς ὕλης διὰ τὸ μῆρὲν εἶδος ἔχειν τῶν ἐξ αὐτοῦ γι-
νομένων. μετὰ δὲ τούτον μᾶλλον κατορθοῖ ὁ Ἀναξίμανης τὸν ἀέρα ὕλην
ὑποτιθέμενος· ἥμιστα γὰρ αἰσθητὰς διαφορὰς τῶν ἄλλων ἔχει ὁ ἀήρ.
μετὰ τούτον Θαλῆς τὸ ὕδωρ ὕλην ὑποτιθέμενος· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο πρὸς
τῷ ἅποιον εἶναι καὶ τὰναντία ὑπομένει πάθη. θερμαίνεται γὰρ καὶ ψυγε- 40
20 ται τὸ αὐτό, καὶ χεῖται καὶ πῆγνυται ὑπομένον τὸ αὐτό (ὕγρον γὰρ ὃν
καὶ "δυσόριστον τῷ οἰκείῳ ὄρω, εὐόριστον δὲ ἀλλοτρίῳ". οὕτως γὰρ ὁ τοῦ
ὕγρου λόγος ἐν τῷ Περὶ γενέσεως ἀποδεδόται), καὶ ξηραίνεται τὸ αὐτὸ
κρυσταλλούμενον· ξηρὸν γὰρ ἐστὶ τὸ δυσόριστον ἀλλοτρίῳ ὄρω, εὐόριστον
δὲ οἰκείῳ. ἥμιστα δὲ οἰκείως τοὺς περὶ ὕλης λόγους ἀποδεδώκασιν οἱ πῦρ
25 εἰρηκότες· ἐναργεστέρα γὰρ ἡ συμπλοκὴ τοῦ πυρὸς πρὸς τὰ ἕτερα μῦρια

1 δεύτερος ὁμοίως, δεῖ LK: δεύτερος, δεῖ ὁμοίως Mt συνθέντας scripsi: συνθέτας L:
συνθέτους K: συνθέτως Mt 4 μόνην τὴν ὕλην δυνατόν (δυνατόν om. L) LK: δυνατόν

τὴν ὕλην μόνην Mt 5 αὕτη K ὅτι καὶ τρίτην (τρίτην h. e. ⁷⁷ corruptum in γήν,
ut saepe pro γήν, K) δεῖ LK: ὅτι καὶ τρίτην M: καὶ τρίτην t 6 τῶν πολλῶν L

7 κατάλογος Mt: κατάλαγος K: κατάληψις vel κατάληξις compend. L 9 δύο scripsi:
πῦρ γῆν LM: πῦρ καὶ γῆν t: γῆν (sic) καὶ ὕδωρ (at cf. p. 125, 26 et ad p. 55, 30) K ἕτεροι
2ν (sic) K 11 ὑποτιθέμενους L μᾶλλον addidi 12 πλείονα LK corr. M: πλείονων
M primitivum et t 13 πρὶν τὸ recte om. Mt 14 εἰρηκότα] εἰρη-
κότως compend. K 15 πῶς libri ὄντος K ὄντος post τούτου traicit L

17 αἰσθητὰς διαφορὰς scripsi: αἰσθητὰ διαφορὰς K: αἰσθητὰ δι' ἃ φησι (errore ex com-
pendio διαφ. orto) L: διαφορὰς αἰσθητὰς Mt. ceterum cf. Aristot. p. 189^b7 τῶν
ἄλλων om. Mt 18 θαλῆς L: θάλης K καὶ alterum om. K 18. 19 πρὸς
τὸ ἅποιον L 19 τὰ ἐναντία K ὑπομένην καὶ 20 ὑπομένων K 21 δυ-
σόριστον] δυσόριστον K: ἀόριστον Aristoteles ἀλλοτρίῳ LK: τῷ ἀλλοτρίῳ Mt
εὐόριστον δὲ ἀλλοτρίως vel εὐόριστον ὃν (om. ἀλλοτρίως) Aristotelis libri οὕτως] οὕτως
LK: οὕτω Mt 22 Περὶ γενέσεως B 2 p. 329^b30 ἀποδεδόται (alterum o in ras.)
M: ἀποδεδείκται K 23 κρυσταλλούμενον (sic) corr. ex καὶ κρυσταλλο- / M ξηρὸν
κτλ.] cf. Arist. p. cit. 31 24 οἰκείῳ] οἰκείῳ LK: τὸ οἰκείῳ M: τῷ οἰκείῳ t ἀπο-
δεδώκασιν K 25 ἐναργεστέρα L

τῶν ἐναντίων, ἐκρήντητά φημι καὶ θερμότητα, διόπερ καὶ ἀμετάβλητον εἰς d 4^r
τὰναντία μένον πῦρ. πάντες δ' οὗτοι ἢ μίαν ἢ πλείους ὑποθέμενοι ὕλην, 46
τοῖς ἐναντίοις ταύτην εἰδοποιουσιν, οἱ μὲν μανότῃ καὶ πυκνότητι, οἱ δὲ
νεῖκει καὶ φιλίᾳ, οἱ δ' ἄλλη καὶ ἄλλη ἐναντιώσει, ὥσπερ εἴρηται.

5 p. 189^a25 Ἄλλ' ἄμφω ἕτερόν τι τρίτον.

Κατὰ κοινῶς τὸ "συνάγει"· οὐτε γάρ, φησίν, ἡ φιλία τὸ νεῖκος
συνάγει, οὔτε τὸ νεῖκος τὴν φιλίαν, ἀλλ' ἄμφω τὸ τε νεῖκος καὶ ἡ 50
φιλία ἕτερόν τι τρίτον συνάγουσιν ἢ διακρίνουσιν.

p. 189^a26 Ἐνιοὶ δὲ καὶ πλείω λαμβάνουσιν ἐξ ὧν κατασκευά-
10 ζουσι τὴν τῶν ὄντων φύσιν.

Τοσοῦτον χρεῖα τοῦ ὑποκειμένου εἰς τὸν τῶν ἀρχῶν λόγον, ὥστε καὶ d 4^v
τινες τῶν πρὸ ἡμῶν καὶ πλείονα τὰ ὑποκείμενα τοῖς ἐναντίοις ὑποτιθέασιν.
οὐδενὸς γὰρ ὁρῶμεν τῶν ὄντων οὐσίαν τὰ ἐναντία, τὴν δὲ
ἀρχὴν οὐ καθ' ὑποκειμένου δεῖ λέγεσθαι τινος· ἔσται γὰρ
15 ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς. τοῦτο δυνατόν καὶ συνημμένως ὡς ἓνα συλλογισμὸν
τὸ ὅλον λαβεῖν, καὶ διηρημένως ἀκοῦσαι ὡς δύο συλλογισμούς, ἵνα ἡ τὸ
οὐδενὸς γὰρ ὁρῶμεν τῶν ὄντων οὐσίαν τὰ ἐναντία ἐν ἐπιχείρημα, 5
καὶ τὸ λοιπὸν ἕτερον. εἰ μὲν οὖν ὡς ἐν ἐπιχείρημα τὸ ὅλον λάβωμεν,
οὕτως· πρὸς δὲ τοῦτοις, φησίν, ἀπορόν τι ἡμῖν ἐπακολουθήσει, εἰ μὴ ὑπο-
20 θώμεθα τοῖς ἐναντίοις ὕλην τινά· οὐδενὸς γὰρ ὁρῶμεν οὐσίαν τὰ
ἐναντία, τουτέστιν οὐδὲν οὐσίῳται ἐν τῷ ἐναντίον εἶναι, ἐπειδὴ τὰ ἐναν-
τία συμβεβηκότα ἐστί, τὴν δ' ἀρχὴν τῶν ὄντων οὐ καθ' ὑποκειμένου
δεῖ λέγεσθαι, τουτέστιν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ἀντὶ τοῦ συμβεβηκότος.
ἔστιν οὖν ὁ ὅλος συλλογισμὸς τοιοῦτος· τὰ ἐναντία συμβεβηκότα, αἱ ἀρχαὶ 10
25 τῶν πραγμάτων οὐ συμβεβηκότα, τὰ ἐναντία οὐκ ἀρχαὶ τῶν πραγμά-
των. διὰ τί δ' οὐκ εἰσὶ συμβεβηκότα αἱ ἀρχαὶ τῶν πραγμάτων, τὴν αἰ-
τίαν προσέθηκεν· ἔσται γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς· τὸ γὰρ ὑποκείμενον
τοῖς συμβεβηκόσιν ἀρχὴ ἂν αὐτῶν εἴη· προὑποκείσθαι γὰρ δεῖ κατὰ φύσιν
τὸ θεξιμένον. τοῦ κατηγορουμένου δὲ εἴπε, διότι τὸ συμβεβηκὸς τῆς
30 οὐσίας κατηγορεῖται· λέγομεν γὰρ τὸν ἄνθρωπον λευκὸν εἶναι. καὶ ἄλλως

2 τὰ ἐναντία L fort. μόνον cl. Diels ad Simpl. p. 203, 24 τὸ πῦρ L ἡ (ante
μῖαν) om. L ὑποτιθέμενοι Mt 3 μανότῃ καὶ πυκνότητι ante correct. M 4 νε-
κος K 5 τρίτον om. K 6 οὔτε] cf. p. 136, 25 et Arist. libri 7 τό τε LK: τὸ
(om. τε) Mt 8 ἢ διακρίνουσιν om. K 9. 10 ἐξ ὧν—φύσιν om. K 12 ἐπιτιθέα-
σιν K 13 οὐθενός K 13. 15 τῶν ὄντων—ἀρχῆς om. K 15 τοῦτο δυνατόν
evan. L 16 ὡς δύο om. L 18 λάβοιμεν l 19. 20 ὑποθώμεθα K
21 ἐν] ἐν K 22 τῶν ὄντων] τοῦ λόγου L 23 συμβεβηκότος LK: συμβεβηκός fort.
recte Mt 24 ὅλος K σύλλογος L 25. 26 τὰ ἐναντία—εἰσὶ συμ- in eras. K
25 ἄρα ante οὐκ addit t 26 post εἰσὶ addit τὰ L 27 ἔσται LK: ἔστω Mt
29 θεξιμένον] fort. θεξιμένον τοῦ κατηγορουμένου 30 γὰρ om. K

εἰ μὴ δὲν οὐσίωται ἐν τῷ ἐναντίον εἶναι, διότι τὰ ἐναντία συμβεβηκότα, d 4^v
 δῆλον ἄρα ὅτι οὐδὲ ἀρχὰς τῶν οὐσιῶν δυνατὸν εἶναι τὰ ἐναντία· ἔσονται
 γὰρ αἱ ἀρχαὶ τῶν οὐσιῶν συμβεβηκότα· εἰ δὲ τοῦτο, ἀρχὴ δὲ τῶν συμ- 16
 βεβηκότων τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς, ἔσται τῆς ἀρχῆς ἀρχή, ὅπερ ἀδύνατον.
 5 εἰ μὲν οὖν συνεχὲς εἴη τὸ ῥητόν, οὕτως αὐτὸ νοητέον, εἰ δὲ διηρημένον,
 οὕτως· πρὸς δὲ τούτοις ἀπορήσειεν ἄν τις, εἰ μὴ τρίτην τινα ἀρχὴν
 τοῖς ἐναντίοις ὑποθήσεται. τίς δ' ἡ ἀπορία ἐπήγαγεν· οὐθενὸς γὰρ
 ὁρῶμεν οὐσίαν τὰ ἐναντία. οὐδὲν γὰρ ἐν τούτῳ οὐσίωται, ἐν τῷ ἐναν-
 10 τιον εἶναι τῷ ὕδατι, ἐπεὶ οὐδέποτε' ἂν μετέβαλλεν εἰς τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἔστι 20
 τι τὸ ὑποκείμενον ἐν τῇ εἰς ὕδωρ μεταβολῇ, ὅπερ οὐκ ἔστι· τῷ ὕδατι ἐναν-
 τίον. εἰ δὲ μὴ ὑποκείτο τοῖς ἐναντίοις τρίτη τις ἀρχή, τοῦτο ἂν συμβαί-
 νοι, τὸ ἐν τῇ ἐναντιότητι οὐσιῶσθαι τὰ πράγματα. εἴτα τὸ ἐφεξῆς ἀπ'
 ἄλλης ἀρχῆς· τὴν δ' ἀρχὴν οὐ καθ' ὑποκειμένου δεῖ λέγεσθαι
 15 τινος καὶ τὰ ἐξῆς· ἡ ἀρχὴ οὐ καθ' ὑποκειμένου, τὰ ἐναντία καθ' ὑπο-
 κειμένου, τὰ ἐναντία ἄρα οὐκ ἀρχαί. εἰ γὰρ ἡ ἀρχὴ καθ' ὑποκειμένου,
 ἔσται τῆς ἀρχῆς ἀρχή· τὸ γὰρ ὑποκείμενον ἀρχὴ τοῦ ἐν ὑποκειμένου. 25

p. 189a32 Ἐπεὶ οὐκ εἰναί φαμεν οὐσίαν ἐναντίαν οὐσίᾳ· πῶς ἂν οὖν
 ἐκ μὴ οὐσιῶν οὐσία εἴη;

20 Τὰ ἐναντία, φησίν, οὐκ οὐσίαι, αἱ ἀρχαὶ τῶν οὐσιῶν οὐσίαι, τὰ ἐναν- 30
 τία ἄρα οὐκ ἀρχαὶ τῶν οὐσιῶν. πόθεν δ' ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῶν οὐσιῶν [οὐκ]
 οὐσίαι, ἔδειξε διὰ τοῦ εἰπεῖν· ἢ πῶς ἂν πρότερον μὴ οὐσία οὐσίας
 εἴη; δυναμίει λέγων ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῶν οὐσιῶν οὐκ οὐσίαι, αἱ δ' οὐκ οὐ-
 σίαι τὰ συμβεβηκότα ἔστιν, ἔσονται ἄρα αἱ ἀρχαὶ οὐσιῶν τὰ συμβεβηκότα.

1 οὐσιῶται K ἐν τῷ ἐναντίῳ L 3 ἀρχῇ] ἀρχαί L 5 οὕτως] οὐ
 τὸ K νοητέον ante corr. M 7 ὑποθήσεται] cf. Aristotelis libri et Diels ad
 Simplic. p. 199,32 8. 9 οὐδὲν γὰρ—πρὸς ἄλλο K: om. LMt οὐσιῶται utro-
 bique K 10 τῷ] τὸ t μετέβαλλεν K: μετέβαλλον L: μετέβαλεν Mt
 11 ὑποκείμενον] ὑποκείμενον K ὅπερ LKt: ὥσπερ M 12. 13 συμβαίνοι scripsi:
 συμβαίη LKM: συμβαίη t 13 ἐν τῇ om. K ἐναντιώτητι K τὸ (post εἴτα)
 om. K 14. 15 δεῖ λέγεσθαι τινος LK: τινὸς δεῖ λέγεσθαι Mt 15. 16 ἡ ἀρχή
 οὐ καθ' ὑποκειμένου· τὰ ἐναντία καθ' ὑποκείμενα K 17 ἐν ὑποκειμένῳ Mt: ἐν ὑπο-
 κειμένῳ L: ἐνυποκειμένῳ K 18 εἴνα] ἔστι K οὐσίᾳ] οὐσία* (littera erasa) K
 18. 19 πῶς—εἴη om. K 18 ἂν οὖν LM: γὰρ ἂν t at cf. Aristotelis cod. I et Sim-
 plicii libri p. 200,25 19 εἴη LM: ἂν εἴη t 20 τὰ ἐναντία—αἱ ἀρχαὶ om. K
 inter αἱ ἀρχαὶ et τῶν οὐσιῶν οὐσίαι irrepserunt (ex v. 22) Aristotelis verba ἢ πῶς ἂν πρό-
 τερον (πρότερον corr. M) μὴ οὐσία οὐσίας (οὐσία utrobique L) εἴη in LM: his omissis ab-
 surde interpolat οὐσίαι t 21 τῶν οὐσιῶν (altero loco) om. L οὐκ alterum
 delevi 22 ἔδειξε διὰ M: ἔδειξε; διὰ t et, si silentio fides, LK ἂν om. L
 πρότερον K: πρότερα LMt at cf. ad v. 20 οὐσία (post μὴ) om. L 23 λέγω L
 post λέγων ὅτι videtur excidisse εἰ 23. 24 αἱ δ' οὐκ οὐσίαι om. L 24 ἔστιν]
 εἰσιν L ἄρα αἱ K: ὅτι αἱ (sic) L: ἄρα (om. αἱ) Mt fort. τῶν οὐσιῶν

εἰ δὲ ταῦτα ἀρχή, ἔσται πρότερον τῇ φύσει τὰ συμβεβηκότα τῆς οὐσίας, d 4^v
ὅπερ ἀδύνατον· τοῦναντίον γὰρ προτέρα τῇ φύσει ἢ οὐσία.

p. 189b3 Δοκεῖ δὲ τὸ μεταξὺ μᾶλλον.

35

Μᾶλλον, φησί, κατορθοῦσιν οἱ τὸ μεταξὺ ὡς ὕλην ὑποτιθέντες τῶν
5 ἔν τι τῶν τεσσάρων στοιχείων ὑποτιθεμένων, διότι <μετ'> ἐναντιώσεων
τινων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα [τὰ ἑτερα μέρια], δεῖ δὲ τὴν ὕλην, ὥσπερ
ἐδείχθη, μὴ ἔχειν τινὰ ἐναντίωσιν.

40

p. 189b8 Ἀλλὰ πάντες τὸ ἐν τοῦτο τοῖς ἐναντίοις σχηματί-
ζουσιν.

10 Ὅτι οὐ μόνον τῆς ὕλης ἔσχον ἔννοιαν οἱ παλαιοί, εἰ καὶ μὴ κατορ- 46
θωμένως, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰδοποιῶν ἀρχῶν ἐναντίον οὐσῶν, ὥσπερ καὶ ἀνά-
γει πάσας εἰς τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἑλλειψιν· ὥστε αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄντων,
φησί, τρεῖς ἢ ὕλη καὶ ἡ ὑπεροχὴ καὶ ἡ ἑλλειψις. καὶ ταύτας πάντες
ἀρχὰς ἔλεγον εἶναι, διεφώνουν δὲ περὶ τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ τὸ ποιητικόν
15 καὶ τὸ παθητικόν· οἱ μὲν γὰρ Πυθαγόρειοι, οἷς καὶ ὁ Πλάτων ἡκολούθησε, 50
τὰ δύο ὡς ὕλην ὑποτιθέντες πάσχειν ἔλεγον ταύτην ὑπὸ τοῦ ἐνὸς τοῦ εἴ-
δους, καὶ οὕτως ποιεῖν τὴν γένεσιν, οἱ δὲ τοῦ Πλάτωνος παλαιότεροι φουσι-
κοὶ τὸ ἐν ὕλην ποιοῦντες ἢ τὸ μεταξὺ ἢ ἔν τι τῶν τεσσάρων, πάσχειν
τοῦτο ἔλεγον ὑπὸ τῆς οὐσίας καὶ οὕτως ποιεῖν τὴν γένεσιν καὶ τὴν
20 φθοράν, οἷς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης κατὰ τοῦτο ἡκολούθησε.

p. 189b16 Τὸ μὲν οὖν τρία φάναι τὰ στοιχεῖα εἶναι ἔκ τε τούτων
καὶ ἔκ τοιούτων ἄλλων ἐπισκοποῦσι δόξειεν ἂν ἔχειν τινὰ d 5^r
λόγον.

Ὅτι μὲν οὖν καὶ ἐναντίας δεῖ εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ πρὸς ταύταις ὑπο-
25 κείμενόν τι τρίτον, ἱκανῶς διὰ τῶν προλαβόντων ἔδειξε, περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ
τῶν ἀρχῶν οὐκ αὐτάρκη τὰ εἰρημένα· ἡπόρησε γὰρ ἂν τις ὅτι 'δίδωμι δεῖν
ἐναντίας εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ πρὸς τούτοις εἶναι καὶ τὸ ὑποκείμενον, μή-

1 ἀρχ' K: fort. ἀρχαί πρότερον K 2 προτέρα (compend. M) Mt: προ LK 4 κα-
τορθοῦσιν] καθηγορηθήκασιν ante corr. L 5 ὑποτιθεμένων] καθ' ὑποκειμένων K μετ'
addidit t: om. LKM ἐναν (in exitu versiculi) ἐναντιώσεων M 6 τὰ (ante τέσσαρα) Mt:
εἰ τὰ LK τὰ ἑτερα μέρια delevit t: sed lacunis potius laborare locus videtur. cf. p. 139,25
8 lemma om. K πάντες LM: πάντες γε t Aristoteles 10 εἶχον t ἐνοιαν et
mox κατορθωμένως K 11 ὥσπερ LM: ὥσπερ K: ὥπερ t 13 ἑλλειψις K ταῦτα K
πάντες] πάντη τὰς L 14 εἶναι om. L διεφώνουν K 15 τὸ (ante παθητικόν)
om. L 16 ὡς] εἰς L 17. 19 τὴν γένεσιν—ποιεῖν om. K 20 κατὰ τοῦτο
ἡκολούθησε L: κατηκολούθησε K: κατὰ πάντα ἡκολούθησε Mt 21. 23 ἔκ τε τούτων—
λόγον om. K 24 ἔτι (sic) μὲν οὖν K 25 ἀριθμοῦ LK: ὀρισμοῦ Mt 27 τὰς
ἀρχὰς om. L fort. πρὸς ταύταις

ποτε δὲ δύο ἢ πλείους εἰσὶν ἐναντιώσεις, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑποκείμενα δύο ἢ 5^τ
 ἢ πλείονα'. καὶ διὰ τῶν προλαβόντων μὲν οὖν δέδεικται ὅτι τὴν πρωτίστην 6
 ἐναντίωσιν μίαν δεῖ εἶναι οὐκ αὐτάρκως, διὰ δὲ τῶν παρόντων δεικνύται
 ὅτι ἀδύνατον πλεῖον μιᾶς ἐναντιώσεως εἶναι καὶ ὑποκειμένου ενός. λαμ-
 5 βάνει οὖν ἐκ διαιρέσεως τὰς ἀρχὰς τὰς τε εἰδικὰς καὶ τὰς ὁλικὰς λέγων
 οὕτως· ἀνάγκη πᾶσα ἢ μίαν εἶναι ἐναντίωσιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἢ οὐ μίαν
 ἀλλὰ πλείους, ὁμοίως δὲ καὶ ὑποκείμενον ἢ ἓν εἶναι, ἢ οὐχ ἓν ἀλλὰ
 πλείονα. τεσσάρων οὖν ὄντων τμημάτων τούτων γίνονται ἐξ συζυγίας, ὧν 10
 αἱ μὲν δύο αἱ ἐναντίαι ἀσύστατοι, συνίστανται δὲ αἱ λοιπαὶ τέσσαρες αἵ τε
 10 δύο ὑπάλληλοι καὶ δύο αἱ λοιπαὶ διαγώνιοι· ἢ γὰρ καὶ αἱ ἐναντιώσεις
 πλείους καὶ τὰ ὑποκείμενα, ἢ πλείους μὲν αἱ ἐναντιώσεις ἓν δὲ τὸ ὑπο-
 κείμενον, ἢ ἔμπαιιν πλείω μὲν τὰ ὑποκείμενα μία δὲ ἡ ἐναντίωσις, ἢ ἓν
 τὸ ὑποκείμενον καὶ ἡ ἐναντίωσις μία. ἐὰν οὖν δειχθῇ ὅτι ἀδύνατον τὰς
 τρεῖς τὰς ἄλλας συστήναι, ὑπολιμπάνεται ἡ λοιπὴ ἡ λέγουσα ἓν εἶναι τὸ
 15 ὑποκείμενον καὶ μίαν τὴν ἐναντίωσιν. προχειρίζεται οὖν τὴν μίαν συζυγίαν 15
 πρότερον τὴν λέγουσαν ἓν εἶναι τὸ ὑποκείμενον καὶ πλείους τὰς ἐναντιώσεις.
 λαμβάνει δὲ διὰ τὸ σαφές τοῦ λόγου ἀντὶ τῶν πλείωνων ἐναντιώσεων δύο·
 α ἢ γὰρ ἂν δειχθῇ ἐπὶ τῶν δύο ἐναντιώσεων, ταῦτα καὶ ἐπὶ πλείωνων
 δειχθεῖν ἂν. εἰ οὖν ἓν μὲν τὸ ὑποκείμενον δύο δὲ αἱ ἐναντιώσεις, ἐρηγί-
 20 μεῖθα τοὺς τοῦτο ὑποτιθεμένους, πότερον ἑκατέρω τῶν ἐναντιώσεων πάντα
 δύναται γεννᾶν, ἢ ἡ μὲν ἄλλα ἢ δὲ ἄλλα. εἰ μὲν οὖν ἑκατέρω πάντα
 γεννᾶν δύναται, περιττὴ ἡ μία ἀπαξ τῆς μιᾶς πάντα γεννῆσαι δυναμένης 20
 (οὐδὲν δὲ οὐδὲ μάτην οὔτε περιττὸν ποιεῖ οὔτε ὁ θεὸς οὔτε ἡ φύσις), εἰ
 δὲ οὐχ ἑκάστη πάντα ποιεῖ. ἀλλ' ἡ μὲν ταῦτα ἡ δὲ ἐκείνα, ἀναιρήσομεν
 25 τὴν εἰς ἄλληλα τῶν πραγμάτων μεταβολὴν (οὐ γὰρ μεταβάλλει τὸ τυχόν
 εἰς τὸ τυχόν, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἐναντίον), δέδεικται δὲ ὅτι πάντων
 ἐστὶν εἰς ἄλληλα ἡ μεταβολή. οὕτως μὲν οὖν ἀδύνατον δύο εἶναι τὰς ἐναν-
 τιώσεις ἓν δὲ τὸ ὑποκείμενον, εἰ δὲ δύο μὲν εἴη τὰ ὑποκείμενα μία δὲ
 ἡ ἐναντίωσις, ταῦτα πάλιν ἀπορήσομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑκατέρου ὑποκει-
 30 μένου πάντα δυνατὸν γενέσθαι, περιττὸν τὸ ἓν, εἰ δ' ἐκ θατέρου μὲν τινα 25
 γίνεται ἐκ τοῦ λοιποῦ δὲ τὰ λοιπά, ἀναιρεθήσεται πάλιν ἡ εἰς ἄλληλα τῶν
 πραγμάτων μεταβολή· ὥσπερ γὰρ οὐ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα τὰ μὴ ἐναντία,
 οὕτως πάλιν τὰ μὴ τὸ αὐτὸ ἔχοντα ὑποκείμενον οὐκ ἂν ποτε μεταβάλλοι

3 οὐκ αὐτάρκως δὲ fortasse recte K 4 πλεῖον K: πλείους LMt at cf. p. 135,23 ἐναντιώ-
 σεις εἶναι καὶ ὑποκείμενα πλείονα ενός L 5 ἰδικὰς KM 6 ἐναντίωσιν εἶναι Mt 7 ὑπο-
 κείμενα L οὐχ] οὐκ K 8 τμηθέντων L 12. 13 μία δὲ—ἐὰν οὖν δεῖ in
 eras. K 14 αἱ λοιπαὶ errore typogr. t 17 ἀντὶ τῶν K: αὐτῶν τῶν LMt

18 α γὰρ ἂν] ἀλλὰν K ἐπὶ τῶν πλείωνων K 20 ἐκάτε (sic) K 21 ἑκατέρα
 πάντως (ως compend.) K 23 οὐδὲ μάτην LK: οὔτε μάτην recte (at cf. g Tr 29) Mt
 24 οὐκ ἑκάστη K ἀναιρήσομεν L 29 τὰ αὐτά L εἰ μὲν LK: εἰ δὲ M:
 εἴτε t 30 εἰ δ' KM: εἰ δ' ἂν L: εἴτε t: fort. εἰ δ' αὖ 31 δὲ τὰ λοιπά K: τὰ
 λοιπά (om. δὲ) L: ἔτερα M: δὲ ἔτερα t 32 μὴ (ante ἐναντία) om. L 33 μὴ
 LKM: μὲν t ἔχοντα] ἔψοντα (sic) K ὑποκείμενα LK μεταβάλλοι Mt: με-
 ταβάλλει K: μεταβάλλοι L. eadem varietas p. 141,2

εἰς ἄλληλα. διὰ τοῦτο κήρινος μὲν ἵππος μεταβάλλει εἰς κήρινον ἀνδριάντα, d 5⁺
χαλκοῦς δὲ ἵππος οὐκ ἂν ποτε μεταβάλλοι εἰς κήρινον ἀνδριάντα. ὥστε
οὐδὲ δύο ὑποκείμενα δυνατόν εἶναι καὶ μίαν ἐναντίωσιν, διὰ τοὺς αὐτοὺς
δὲ λόγους οὔτε δύο ὑποκείμενα καὶ δύο ἐναντιώσεις. ὥστε εἰ ἀνάγκη μίαν 30
5 τῶν τεσσάρων ὑποθέσεων εἶναι ἀληθῆ, ἐληλεγμένων τῶν τριῶν ἢ τετάρτῃ
ὑπολείπεται ἢ ἐν λέγουσα τὸ ὑποκείμενον καὶ μίαν τὴν ἐναντίωσιν. κέχρη-
ται δὲ πολλὰ τοῦ τῇ τοιαύτῃ δεῖξει καὶ οἱ γεωμέτραι. ὁπνήκα τῇ κατ'
εὐθείαν δεῖξει μὴ δύνανται χρῆσθαι· ἀναγκούντες γὰρ τὰ ἀντιδιηρημένα
τῷ ἀληθεῖ, τὸ καταλιμπανόμενον ἔχουσιν ἀληθές. οἷον ὅτι ἡ διάμετρος
10 τῇ πλευρᾷ ἢ σύμμετρος ἢ ἀσύμμετρος· ἀνελὼν οὖν τὸ σύμμετρον, τὸ κα-
ταλιμπανόμενον ἀληθές ἔχει, ὅτι ἀσύμμετρος. προστίθῃσι δὲ κάκεινο, ὅπερ 35
ἡδὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπεν, ὅτι εἰ ἐν παντὶ γένει μία ἐστὶν ἐναντίωσις,
καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ δηλονότι ἐν ὄντι γένει μία ἔσται ἡ πρωτίστη ἐναντίωσις.
Ταῦτα εἰπὼν ζητεῖ ἐφεξῆς πόσας δεῖ καλεῖν τῷ ἀριθμῷ τὰς ἀρχὰς
15 ταύτας. πότερον δύο ἢ τρεῖς· δεῖξει γὰρ κατὰ ἄλληλν καὶ ἄλληλν ἔννοιαν ποτὲ μὲν
τρεῖς, ποτὲ δὲ δύο θεὸν αὐτὰς καλεῖν. δυνατόν μὲν γὰρ τρεῖς αὐτὰς καλεῖν,
δύο μὲν τὰ ἐναντία τὸ εἶδος καὶ τὴν στέρησιν, ἐν δὲ τὸ ὑποκείμενον τὴν
ὕλην, δυνατόν δὲ μὴ τρεῖς ἀλλὰ δύο λέγειν τὰς ἀρχὰς συναιρούντας τὰς 40
τρεῖς εἰς τὰς δύο· τὴν γὰρ ὕλην καὶ τὴν στέρησιν τινες εἰς ταῦτὸν ἄγουσι,
20 καὶ ἐν τῇ καὶ ταῦτὸν νομίζουσιν εἶναι τὴν ὕλην καὶ τὴν στέρησιν. ἐπεὶ οὖν
συμβάλλεται πρὸς τὸ δεῖξει πότερον δεῖ δύο λέγειν τὰς ἀρχὰς ἢ τρεῖς, καὶ
εἰ ἄμφω καὶ δύο καὶ τρεῖς, πῶς δεῖ λέγειν δύο καὶ πῶς τρεῖς, τὸ δια-
στέλλασθαι πρότερον ὅτι ἑτερόν ἐστιν ἡ ὕλη τῆς στέρησεως, εἰ καὶ μὴ τῷ
ὑποκειμένῳ, ἀλλ' οὖν τῷ λόγῳ, πρῶτον τοῦτο ποιεῖ καὶ δείκνυσιν κατὰ δύο
25 τρόπους ὅτι ἑτέρα ἐστὶ τῆς ὕλης ἢ στέρησις, καὶ ἐκ τῆς χρήσεως τῆς 45
κοινῆς καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως. ἐκ μὲν τῆς κοινῆς χρή-
σεως, ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς στέρησεως φέρομεν καὶ τὸ ἐκ τοῦδε πρόσρημα καὶ
τὸ τόδε (λέγομεν γὰρ καὶ ἐξ ἀμούσου μουσικὸν γενέσθαι καὶ τὸν ἀμούσον
γενέσθαι μουσικόν, καὶ ὅτι ὁ ἀφιλόσοφος γέγονε φιλόσοφος καὶ ἐξ ἀφιλο-
30 σόφου γέγονε φιλόσοφος), ἐπὶ δὲ τῆς ὕλης φέρομεν μὲν ἄμφοτερα τὰ προση-
ρήματα, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀλλ' ἀνὰ μέρος, ἐπ' ἄλλου μὲν τὸ ἐξ
οὗ ἐπ' ἄλλου δὲ τὸ τόδε· λέγομεν γὰρ ἐκ χαλκοῦ γενέσθαι ἀνδριάντα 50
οὗ τὸν χαλκὸν γενέσθαι ἀνδριάντα, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκ σπέρματος καὶ

1 κήρινος μὲν K 2 δὲ ἵππος] δὲ ἵππους L 3 δυνατόν L καὶ μίαν K: μίαν L:
μίαν δ' Mt 4 οὔτε libri: immo οὐδὲ 5 εἶναι iterat K ἐληλεγμένων
(ἡ corr.) K 7 καὶ om. Mt 8 εὐθείαν KM χρῆσθαι K 8. 9 ἀνα-
ροῦντες — διάμετρος iterata del. K 12 ἡδὴ L: εἶδη K: om. Mt ἔμπροσθεν
p. 189a13 13 ἐν ὄντι δηλονότι L ἐνόντι K 16 θεόν KM: θεόνται L: θεόν-
τως t μὲν γὰρ — καλεῖν in erasis K 18 συναιρούντες L 20 εἶναι LK: ἐν
εἶναι Mt 22 πῶς δεῖ δύο λέγειν Mt 22. 23 τὸ διαστελλασθαι M: τὸ διαστέλλεσθαι K:
τῷ διαστελλασθαι t et, si silentio fides, L 23 πότερον K ὅτι] ὁ L τῷ] τὸ K
24 πρῶτον τοῦτο KM: τοῦτο πρῶτον L: πρῶτον οὖν τοῦτο t 26 ἐκ μὲν κτλ.] alteram
emuntiati partem apponet demum d 6 r 11 28 τὸ τόδε Mt: τοῦτο δὲ K: τόδε L
καὶ (post γὰρ) om. L 29. 30 καὶ ἐξ ἀφιλόσόφου γέγονε φιλόσοφος om. L 30 μὲν
om. K 33 οὗ — ἀνδριάντα om. K

ἐκ τοῦ καταμηγνίου λέγομεν γενέσθαι, οὐ τὸ σπέρμα καὶ τὸ καταμήγιον d 5^r
 ἄνθρωπον. ἀλλ' εἰ καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων ἀμφοτέρω λέγεται, ἀλλ' ἔστι τῇ
 μὲν ὕλῃ οἰκείωτερον καὶ προσφυές τὸ τόδε, τῇ δὲ στέρησει τὸ ἐκ τοῦδε,
 διότι ἡ μὲν ὕλῃ ὑπομένει τὸ εἶδος ἐπιόν, ἡ δὲ στέρησις οὐχ ὑπομένει·
 5 τῷ οὖν ὑπομένοντι οἰκεῖον τὸ τόδε, τῷ δὲ μὴ ὑπομένοντι τὸ ἐκ τοῦδε.
 ἀλλ' εἰ οἰκεῖον τῇ ὕλῃ τὸ τόδε διὰ τὸ ὑπομένειν, τί δήποτε ἐπὶ μὲν τῆς
 στέρη|σεως ἀμφοτέροις ἔστιν ὅτε κεχρήμεθα τοῖς προσρήμασι καὶ τῷ ἐκ d 5^v
 τοῦδε καὶ τῷ τόδε, ἐπὶ δὲ τῆς ὕλης θατέρῳ μόνον; φημὶ οὖν ὅτι ἡνίκα
 μὲν ἀπὸ τῆς στέρησεως ὀνομάζομεν τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ τῇ στέρησει
 10 συναναλαμβάνομεν διὰ τῆς φωνῆς καὶ τὴν ὕλην (ὅταν γὰρ εἴπω τὸ ἄμου-
 σον, οὐ τὴν ἀμουσίαν ἀπλῶς φημι, ἀλλὰ τὸ μετέχον τῆς ἀμουσίας), ἐπεὶ
 οὖν ἡ φωνὴ καὶ τὸ μετέχον καὶ τὸ μετεχόμενον σημαίνει, εἰκότως καὶ
 τὸ τῇ ὕλῃ προσήκον πρόσρημα φέρομεν ἐπ' αὐτῆς τὸ τόδε καὶ τὸ τῇ 5
 στέρησει τὸ ἐκ τοῦδε. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς στέρησεως οὕτως· ἐπὶ δὲ τῆς
 15 ὕλης, ἐπειδὴ ἡ φωνὴ οὐκ ἔχει συναναλαμβανομένην τὴν στέρησιν (ὅταν
 γὰρ εἴπω τὸν ἄνθρωπον γίνεσθαι μουσικόν, ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔχει ἐμφαινο-
 μένην ἐν τῇ φωνῇ τὴν στέρησιν, λέγω δὴ τὸ ἄμουσον· καὶ ὅταν εἴπω ὅτι
 Σωκράτης λευκὸς γέγονεν, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ Σωκράτει ἐμφαινομένη ἡ τοῦ
 λευκοῦ στέρησις, τουτέστι τὸ μὴ λευκόν), διὰ τοῦτο τῷ ἐνὶ μόνῳ προσρή-
 20 ματι τὰ τοιαῦτα καλοῦμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μουσικὸς γέγονε καὶ ὅτι Σω-
 κράτης λευκὸς ἢ φιλόσοφος, οὐκέτι δὲ καὶ ἐξ ἀνθρώπου μουσικὸς ἢ ἐκ 10
 Σωκράτους φιλόσοφος.

Ἄλλ' εἰ διὰ τὸ μὴ συναναλαμβάνεσθαι τῇ ὕλῃ κατὰ τὴν φωνὴν τὴν
 στέρησιν, διὰ τοῦτο τῷ ἐνὶ μόνῳ προσρήματι προσαγορεύομεν τὴν ὕλην.
 25 διὰ τί μὴ ἐπὶ πάσης ὕλης τῷ αὐτῷ κεχρήμεθα προσρήματι, λέγω δὴ τῷ
 τόδε, ὅπερ καὶ οἰκεῖον εἶναι αὐτῇ μᾶλλον εἰρήκαμεν. ἀλλ' ἐπὶ τινος ὕλης
 μόνον τὸ ἐκ τοῦδε λέγομεν, ὅπερ τῇ στέρησει μᾶλλον προσήκει; καίτοι εἰ
 μὴ συνεμφαίνεται κατὰ τὴν φωνὴν ἐπὶ τῆς ὕλης ἡ στέρησις, διὰ τί μὴ
 μᾶλλον ἐκ τοῦ οἰκείου τῇ ὕλῃ προσρήματος ἀεὶ καλοῦμεν τὴν ὕλην καὶ 15
 30 φαμεν τὸ σπέρμα ἄνθρωπον γενέσθαι καὶ τοὺς λίθους οἰκίαν, ἀλλ' ἐκ σπέρ-
 ματος ἄνθρωπον καὶ ἐκ λίθων οἰκίαν; φημὶ οὖν πρὸς τοῦτο, ὅτι ὅταν ἐξ
 ὕλης λέγωμεν γίνεσθαι τι, ἐπειδὴ οὐκ ἐκ τῆς πρώτης ἀλλ' ἐκ τῆς προσε-
 χούς ὕλης λέγομεν γίνεσθαι, ἡ δὲ προσεχὴς ὕλη ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν γι-
 νομένων οὐχ ὑπομένει ἀλλ' ὅλη μεταβάλλει (οὐδὲν γὰρ τοῦ σπέρματος
 35 καὶ τοῦ καταμηγνίου ὑπομένει), τὸ δὲ τόδε πρόσρημα τὸ ὑπομένον ἐμφαι-

1 ἐκ om. Mt καταμηγρίου et mox καταμήριον K 6 ὕλει L 7 ἔστιν ὅτι K
 τῷ ἐκ] τοῦ ἐκ K 8 τῆς ὕλης L: τοῦ εἶδους K Mt 10 ὅτε γὰρ K 12 καὶ τὸ
 μετέχον om. t 13 τὸ (post τόδε καὶ) om. LK 15 συναναλαμβανομένην K 15. 17 τὴν
 στέρησιν—τὴν στέρησιν omissis absurde interpolant τὴν φωνήν Mt 17 καὶ ὅταν εἴπω
 LKM: καὶ ὅταν εἴπω M²: καὶ γὰρ ὅταν εἴπω t 18 ἐμφαινόμενον K 19 τῷ
 iterat K 20 ὁ om. Mt 20. 21 ὅτι ὁ σωκράτης L 23 διὰ τὸ μὴ LK: μὴ διὰ
 τὸ Mt 26 αὐτῇ K 29. 30 καὶ οὐ φαμέν L 30 οἰκίαν K 31 ὅτι]
 ὡς L 32 λέγωμεν γίνεσθαι] γίνηται L 33. 34 γινομένων om. Mt 35 ὑπο-
 μένον] ὑποκείμενον L

νει, διὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν τοιούτων οὐ τὸ τόδε, ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦδε λέγομεν· d ὅν
 ἐπὶ γὰρ τῶν κατ' οὐσίαν γενέσεων οὐδὲν τῆς προσεχοῦς ὕλης, τοῦ σπέρ- 20
 ματος λέγω καὶ τοῦ καταμηνίου, ὑπομένει πλὴν τῆς ὑποκειμένης πρώτης
 ὕλης καὶ τοῦ τριχῆ διαστατοῦ. διὰ τοῦτο ἐπὶ πάσης οὐσιώδους γενέσεως
 5 οὐ τὸ τόδε, ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦδε λέγομεν· οὐ γὰρ τὸν σίτον λέγομεν γένεσθαι
 σίτον, ἀλλ' ἐκ σίτου σίτον καὶ ἐκ κριθῆς κριθήν, διότι ὁ σπέρματος καὶ
 ὕλης λόγον ἐπέχων σίτος οὐχ ὑπομένει. ὅταν ἐξ αὐτοῦ ἕτερος γίνηται σί-
 τος, ἀλλὰ καθ' ὅλην τὴν οὐσίαν μεταβάλλει οὐθενὸς ὑπομένοντος τοῦ αὐτοῦ,
 πλὴν, ὡς εἶπον, τῆς πρώτης ὕλης καὶ τοῦ τριχῆ διαστατοῦ. ἐπὶ τε οὖν 25
 τῶν κατ' οὐσίαν γενέσεων διὰ τοῦτο μόνως τὸ ἐκ τοῦδε φαμεν οὐ τὸ
 τόδε, καὶ ἐπὶ τούτων ὅσαι κατ' οὐσίαν μὲν οὐκ εἰσὶ, μιμνῶνται δὲ τὰς κατ'
 οὐσίαν γενέσεις· ἡ γὰρ ἐκ χαλκοῦ τοῦ ἀνδριάντος γένεσις κατ' οὐσίαν μὲν
 γένεσις οὐκ ἔστι, μιμνῆται δὲ πως τὴν κατ' οὐσίαν γένεσιν. διὰ τοῦτο οὖν,
 ὅταν μὲν θερμανθῇ ὁ χαλκὸς ἢ ἐρυθρὸς γίνηται ἢ κατὰ τινα τοιαύτην
 15 μεταβολὴν μεταβάλῃ, ἥτις ἔοικε τῇ κατὰ συμβεβηκὸς μεταβολῇ, οὐ φαμεν
 ἐκ χαλκοῦ ἐρυθρὸν γένεσθαι, ἀλλὰ τὸν χαλκὸν ἐρυθρὸν καὶ τὸν χαλκὸν 30
 θερμὸν γένεσθαι, διότι κατὰ συμβεβηκὸς μεταβολὴ τὸ τοιοῦτον· ὅταν δὲ
 ἀνδριάντα γίνηται ἢ τρίπους ἢ λέβης ἢ τι τοιούτον, οὐκέτι τὸν χαλκὸν ἀν-
 δριάντα φαμεν γένεσθαι ἢ λέβητα ἢ τρίποδα, ἀλλ' ἐκ χαλκοῦ ἀνδριάντα
 20 καὶ λέβητα καὶ τρίποδα, ἐπειδὴ ἀπομιμήματά ἐστι ταῦτα τῆς κατ' οὐσίαν
 γενέσεως. ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων, ὅτι ἐκ λίθων καὶ ξύλων
 οἰκία καὶ τὸ ἀβάκιον ἐκ ξύλων· οἶον γὰρ εἶδος φυσικὸν δοκεῖ ἐν τοῖς
 τοιούτοις ἐπιγίνεσθαι. ὅταν μὲν οὖν ἐρυθρὸν ἢ θερμὸν εἴπω, οὐ συνεμ- 35
 φαίνεται ἡ δευτικὴ τοῦ τοιούτου ὕλη. ὥσπερ δ' ὅταν εἴπω ἄνθρωπον ἢ
 25 ἱππὸν. εὐθὺς συνεπινοούμεν τὴν ὕλην ἐξ ἧς μετέβαλλεν, οἶον τὸ τοιόνδε
 σπέρμα ἐξ οὗ τὴν γένεσιν ἔσχεν, οὕτως καὶ ὅταν ἀνδριάντα εἴπω ἢ οἰκίαν,
 εὐθὺς τὸν χαλκὸν ἐπινοῶ ἢ τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους· καὶ ὥσπερ ἐκεῖ
 οὐδὲν τοῦ σπέρματος ὑπομένει πλὴν τοῦ τριχῆ διαστατοῦ, οὕτως δοκεῖ καὶ
 ἐν τῇ τῆς οἰκίας γένεσει μεταβεβληθῆσθαι πάντως τῶν κατὰ μέρος λίθων
 30 τὸ εἶδος καὶ ἄλλο τι ἐκ πάντων γένεσθαι. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. 40
 ἐπεὶ οὖν πολλὴ τῶν τοιούτων πρὸς τὰς κατ' οὐσίαν γενέσεις ἢ ὁμοιώτης,
 διὰ τοῦτο καὶ ἡ κοινὴ χρῆσις ὁμοίως τὸ ἐκ τοῦδε ἐπὶ αὐτῶν, ὥσπερ καὶ
 ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν γενέσεων. ἤνεγκε· καὶ ὥσπερ φαμέν ἐξ ὕδατος ἀέρα

2 τῶν om. M 4 οὐσιώδους K 5 σίτον constanter K γενέσθαι L 6 ἐκ
 σίτου LK: ἐκ τοῦ σίτου Mt 9 πρώτης L: α^{us} K: om. Mt 10 μόνω τῶν ἐκ K
 τοῦδε L: τῶνδε KMt post φαμεν addit καὶ ταῦτα L 11 οὐκ om. L 11. 12 τὰς
 κατασεῖαν et mox utrobique ^{om.} κατῶν K 14 γίνηται M 15 μεταβάλῃ t: μεταβάλαι L:
 μεταβάλαι KM 16 ἐρυθρὸν (post χαλκοῦ) om. L: fort. (θερμὸν καὶ ἐκ χαλκοῦ) ἐρυθρὸν
 post χαλκὸν ἐρυθρὸν addit γένεσθαι K 17 μεταβολῇ] μεταβάλῃ K 20 ἀπὸ μιμή-
 ματά M εἰσι L 22 οἰκίαν Mt: οἰκίαν compend. K: ἡ οἰκία L τὸ libri: fortasse
 ὅτι ὁ ἀβάκιον] ἀββάκιον LMt: ἀνάκιον K 25 μετέβαλλεν Mt 26 ἔσχεν LKM: ἔχει t
 29 μεταβληθῆσθαι πῶς τῶν K 30 πάντων] an τούτων? 31 ἡ om. Mt 33 φαμέν
 om. superser. K

γεγονέναι οὐ τὸ ὕδωρ ἀέρα, οὕτως καὶ ἐκ χαλκοῦ ἀνδριάντα οὐ τὸν χαλ- d 5^v
κὸν ἀνδριάντα (μιμῆται γὰρ ἡ τέχνη τὴν φύσιν), καὶ πάλιν ὥσπερ τὸ
ὕδωρ φαιμέν θερμὸν γενέσθαι οὐκ ἐξ ὕδατος θερμὸν γένεσθαι, οὕτως καὶ
τὸν χαλκὸν θερμὸν γενέσθαι· κατὰ ποιότητα γὰρ ἡ μεταβολή, καὶ τὸ ὑπο-
5 κείμενον ὑπομένει. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων τὸν αὐτὸν τρόπον.

Ἰστέον δ' ὅτι οὐδ' ἐπὶ πάσης στερήσεως ἀπλῶς ἀμφοτέροις κεχρή- 45
μεθα τοῖς προσρήμασι καὶ τῷ ἐκ τοῦδε καὶ τῷ τούδε· οὐ γὰρ ἂν εἴποι-
μεν, ὥσπερ ἐξ οὐκ ἀνθρώπου ἀνθρωπον γενέσθαι, οὕτω δὲ καὶ τὸν οὐκ
ἀνθρωπον γενέσθαι ἀνθρωπον, ἀλλὰ μόνως τὸ ἐξ οὐκ ἀνθρώπου· καὶ ἐξ
10 οὐκ οἰκίας οἰκίαν λέγοντες γενέσθαι καὶ ἐξ οὐκ ἀνδριάντος ἀνδριάντα οὐκ
ἂν εἴποιμεν τὸν οὐκ ἀνδριάντα γενέσθαι ἀνδριάντα καὶ τὴν οὐκ οἰκίαν οἰ-
κίαν. τοῦτου δ' ἡ αἰτία ἐκ τῶν προειρημένων ὀφίηται. ἐπεὶ γὰρ, ὡς εἴπο-
μεν, τὸ τούδε τῇ ὕλῃ μὲν ἐστὶν οἰκεῖον, οὐ πάντως δ' ἐπ' αὐτῆς λέγεται 50
ἔνθα μὴ ὑπομένει, οὕτως καὶ συναναλαμβάνηται αἰεὶ τῇ στερήσει ἡ ὕλη,
15 ἐπειδὴ ἡ ὑποκειμένη τῇ στερήσει ὕλη μὴ αἰεὶ ὑπομένει, ἐπὶ τοῦτων τὸ ἐκ
τοῦδε μόνον ἐπὶ τῆς στερήσεως λέγομεν ἐφ' ὧν ἡ ὕλη οὐχ ὑπομένει,
οὐκέτι δὲ καὶ τὸ τούδε· λέγομεν γὰρ ἐξ οὐκ ἀνθρώπου ἀνθρωπον γενέσθαι,
οὐκέτι δὲ καὶ τὸν οὐκ ἀνθρωπον γενέσθαι ἀνθρωπον, ἐκ τῆς στερήσεως
ἐπὶ τοῦτων τὴν γένεσιν καὶ οὐκ ἐκ τῆς ὕλης ὀνομάζοντες. ἐφ' ὧν δ' ὑπο-
20 μένει ἡ ὕλη, τότε καὶ ἐκ τῆς ὕλης καὶ ἐκ τῆς στερήσεως τὴν γένεσιν
ὀνομάζομεν· λέγομεν γὰρ καὶ ἐξ ἀμούσου μουσικὸν γενέσθαι καὶ τὸν ἄμου- d 6^r
σον γενέσθαι μουσικόν. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος δ' ὑπομένει μὲν ἡ ὕλη,
μὴ λέγεται δὲ ὁ οὐκ ἀνδριάς γίνεσθαι ἀνδριάς, ἀλλὰ μόνον ἐξ οὐκ ἀν-
δριάντος γίνεσθαι ἀνδριάς, σύμφωνον καὶ τοῦτο τοῖς προειρημένοις λόγοις·
25 διὰ γὰρ τὸ μιμῆσθαι ταύτας τὰς γενέσεις τὰς κατ' οὐσίαν γενέσεις. ἐν
αἷς μὴδὲν τῆς προσεχούσας ὕλης ὑπομένει, διὰ τοῦτο, ὥσπερ οὐ λέγεται ὁ 5
οὐκ ἀνθρωπος γίνεσθαι ἀνθρωπος, οὕτως οὐδ' ὁ οὐκ ἀνδριάς ἀνδριάς.
συνελὼν οὖν τὰ εἰρημένα φημί, ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς στερήσεως λέγεται ἀμφό-
τερα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ προσρήματα καὶ τὸ ἐκ τοῦδε καὶ τὸ τούδε (εἰ γὰρ
30 καὶ μὴ ἐπὶ πάσης στερήσεως, ἐπὶ τινων γάρ), ἐπὶ δὲ τῆς ὕλης οὐδέποτε
ἀμφότερα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λέγεται, ἀλλὰ ποτὲ μὲν τὸ ἐκ τοῦδε, ποτὲ δὲ τὸ
τούδε. εἰ τοίνυν ἐπὶ τῆς στερήσεως ποτὲ μὲν ἀμφότερα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λέ-
γεται, ἐπὶ δὲ τῆς ὕλης οὐδέποτε ἀμφότερα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀλλὰ θάτερον, 10
ἔοικεν ἐτέρα εἶναι τῆς ὕλης ἢ στερήσεως.

3 φαμέν om. superser. K 3. 4 οὐκ ἐξ ὕδατος—χαλκὸν θερμὸν γενέσθαι om. Mt 4 scri-
bendum videtur γενέσθαι (οὐκ ἐκ χαλκοῦ θερμὸν γενέσθαι) 6 οὐδ' οὐκ L 8. 9 οὐκ
ἀνθρώπου—μόνως τὸ ἐξ om. K 10 καὶ] ὡς K 11 εἴπομεν LM οὐκ (ante οἰκίαν)
om. LK 12 τοῦτων K 13 μὲν om. K post λέγεται addit τὸ τοιοῦτον L
16 ὧν] ὧν K 17 γίνεσθαι ante correct. L 18 οὐκ ἀνθρωπον ἀνθρωπον γενέσθαι K
19. 20 ὑπομένη K δ' ἡ ὕλη ὑπομένει L 20 τὴν γένεσιν om. K 22 ὑπομένει LK
23 ὁ om. L 25 ταύτας K 27 γίνεται L 29 καὶ τοῦ ἐκ K εἰ γὰρ KMt: εἰ
(om. γάρ) L 30 τινων γάρ libri: immo τινων γούν τῆς iterat K 31. 33 ἐπὶ τοῦ
αὐτοῦ λέγεται, ἀλλὰ—οὐδέποτε ἀμφότερα om. K 31 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λέγεται L: λέγεται
ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Mt 33 τῆς αὐτῆς libri: immo τοῦ αὐτοῦ

Ἡ μὲν οὖν ἐκ τῆς χρήσεως τῆς κοινῆς διακρίσεως τῆς ὕλης ἀπὸ d 6⁺
 τῆς στερέσεως τοιαύτη, διακρίνεται δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων,
 ὅτι ἡ μὲν ὕλη ἐν ταῖς μεταβολαῖς ὑπομένει τὸ ἐπιὸν εἶδος, ἡ δὲ στέ-
 ρησις ἐναντία οὕσα τῷ εἶδει οὐχ ὑπομένει ἀλλ' ὑπεξίσταται αὐτῷ· ὁ
 5 μὲν γὰρ ἄνθρωπος ὑπομένει τὸ μουσικὸν καὶ τὸ λευκὸν καὶ οὐχ ὑπεξί-
 σταται, τὸ δ' ἄμουσον οὐχ ὑπομένει τὸ μουσικὸν ἐπιόν, οὐδὲ τὸ μὴ λευ-
 κὸν τὸ λευκόν. καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. ὥστε εἰ ἡ μὲν ὕλη ὑπομένει
 τὸ εἶδος, ἡ δὲ στέρησις οὐχ ὑπομένει, ἕτερα ἂν εἴεν ταῦτα ἀλλήλων. 15
 εἰ δὲ μὴ πᾶσα ὕλη ὑπομένει (οὐχ ὑπομένει γὰρ τὸ σπέρμα καὶ τὸ
 10 καταμῆνιον ἐπιὸν τὸ ἀνθρώπειον εἶδος), οὐ θαυμαστόν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ
 καὶ μὴ πᾶσα ὕλη ὑπομένει ἀλλ' ἔστι τις ὑπομένουσα, μηδεμία δὲ στέρησις
 ὑπομένει, ἱκανὸν καὶ τοῦτο τὴν διάκρισιν αὐτῶν ἐνδείξασθαι· ἔπειτα καὶ
 εἰ μὴ ἡ προσεχῆς ὕλη ἐπὶ πάντων ὑπομένει, ἡ γοῦν πρώτη ὕλη καὶ τῇ
 15 τριγῇ διαστατὴν ἐπὶ πάντων τῶν μεταβαλλόντων ἀμετάβλητον ὑπομένει,
 ἡ δὲ στέρησις οὐδέποτε ὑπομένει. ἄλλως τε ἀδύνατόν ἐστι μὴ πάντως τὴν 20
 ὕλην τὴν τε πρώτην καὶ τὴν προσεχῆ ὑπομένειν, ἐφ' ἣ τὸ εἶδος εὐθύς
 ἐπιγίνεται· μέρος γὰρ ἐστι τοῦ συνθέτου. πρόδηλος ἄρα καὶ ἐξ αὐτῶν
 τῶν πραγμάτων ἡ διακρίσις τῆς ὕλης ἀπὸ τῆς στερέσεως.

Τὸ μὲν οὖν τρία φάναι τὰ στοιχεῖα. σημειωτέον ὅτι οὐκ εἶπε 25
 20 'τὸ μὲν οὖν τρεῖς φάναι τὰς ἀρχάς', ἀλλὰ τὸ μὲν οὖν τρία φάναι τὰ
 στοιχεῖα, σημαίνων ὅπερ κατ' ἀρχάς ἡμῖν εἴρηται, ὅτι τὰ μὲν στοιχεῖα
 καὶ ἀρχαί, αἱ δ' ἀρχαί οὐκέτι στοιχεῖα. ὅτι μὲν οὖν ἀρχὰς καλεῖ τὰ στοι-
 χεῖα τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος, καὶ ἥδη ἐδείξαμεν καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς αὐτοῖς σα-
 25 φῶς τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος ἀρχὰς καλέσει, ὅτι δ' οὐ πᾶσα ἀρχὴ στοι-
 χεῖον, σαφῶς ἐδήλωσεν εἰπὼν τὸ μὲν οὖν τρία φάναι τὰ στοιχεῖα.
 ἀρχαὶ γὰρ πλείους τριῶν· ἔστι γὰρ καὶ τὸ ποιητικόν καὶ τὸ τελικόν.

p. 189^b18 Πρὸς μὲν γὰρ τὸ πάσχειν ἱκανὸν τὸ εἶν.

30

“Ὅτι οὐ δυνατόν δύο μὲν εἶναι ὑποκείμενα, μίαν δ' ἐναντίωσιν· ἱκανὸν
 γὰρ τὸ ἐν ὑποκείμενον πάσχον ἀνὰ μέρος ὅφ' ἑκατέρου μορίου τῆς ἐναν-
 30 τώσεως πάντα γεννῆσαι.

7 ὥστε om. K εἰ μὲν ἡ ὕλη L 8 εἴεν ἂν Mt 9 πᾶσα ἡ ὕλη L οὐχ
 ὑπομένει om. K 10 ἐπιόν Mt: ἐπι L: ἐπὶ K ἀνθρώπουν (sic) compend. K
 11 μὴ om. M πᾶσα ἡ ὕλη L ἀλλ' — μηδεμία in erasis K ἀλλ' LK: ἀλλ'
 οὖν Mt μηδεμία LK: οὐδεμία Mt 12 οὐχ ὑπομένει (cf. v. 8) Mt ἱκανὸν δὲ
 καὶ t αὐτοῦ L 13 ἡ (ante προσεχῆς) om. LK 14 ἀμετάβλητος fort. recte L
 15 οὐδέποτε LK: οὐδαὶ vel οὐδὲν M: οὐδὲ t 18 ἀπὸ] οἷον τοῦ ἀπὸ in principio novae
 praginae M 21 σημαίνον K κατ' ἀρχάς p. 7, 32 23 τὸ ὕδος K
 καὶ (ante ἥδη) om. L? ἐν τοῖς ἐξῆς velut c. 7 p. 191^a12 τοῖς ἐξῆς αὐτὸ K
 26 πλείους· οὐκ ἔστι γὰρ (om. τριῶν) L 27 μὲν γὰρ t et, si silentio fides, LK: γὰρ
 (om. μὲν) M et Arist. cod. E 29 πάσχον Mt: πάσχων K: πάσχειν L ὑπεκατέ-
 ρον K τῆς om. L

p. 189b 19 Εἰ δὲ τεττάρων ὄντων δύο ἔσονται ἐναντιώσεις. θεή- d 6⁺
σει χωρὶς ἑκατέρω ὑπάρχειν ἑτέραν τινὰ μεταξὺ φύσιν.

Ἐποθέμενος δύο ὑποκείμενα μίαν δ' ἐναντίωσιν, νῦν ὑποτίθεται τὰ ας
λοιπὰ δύο τμήματα τὸ τε λέγον δύο μὲν ἐναντιώσεις ἐν δὲ τὸ ὑποκείμενον.
5 καὶ τὸ λέγον δύο τὰς ἐναντιώσεις καὶ τὰ ὑποκείμενα· ἐλλιπέστερον δ' εἴ-
ρηται κατὰ τὴν λέξιν. θεῖ οὖν ἔξωθεν τι προσυπακούσαντα τὸ ἐντελές
θεῖξαι· εἰ δὲ τεσσάρων ὄντων δύο ἔσονται ἐναντιώσεις, θεήσει
ἢ χωρὶς ἑκατέρω ὑπάρχειν ἑτέραν τινὰ μεταξὺ φύσιν, ἢ μίαν καὶ
τὴν αὐτὴν ἀμφοτέραις ταῖς ἐναντιώσεσιν'. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο προσυπακούσω-
10 μεν, οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον ἔχει ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἀνάγκη πλείονων οὐσῶν 40
ἐναντιώσεων τὰ ὑποκείμενα αὐταῖς πλείονα εἶναι. ἐν γὰρ καὶ ταῦτ' ὑπο-
κείμενον πολλῶν ἐναντιώσεων δύναται εἶναι θεκτικόν· τὸ αὐτὸ γὰρ θερμοῦ
καὶ ψυχροῦ, καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ πυκνοῦ καὶ μαλοῦ, καὶ μυρίων ἄλλων
θεκτικόν. τὸ δὲ εἰ δὲ τεττάρων ὄντων ἀντὶ τοῦ τῶν μωρίων τῶν ἐναν-
15 τιώσεων· δύο γὰρ οὐσῶν ἐναντιώσεων τέσσαρά ἐστι τὰ μόρια αὐτῶν.
μεταξὺ δ' εἶπε τὴν ὑποκειμένην φύσιν, λέγω δὴ τὴν ὕλην· ἔστι γὰρ οἶον
κοινόν τι χωρίον τοῦ πολέμου τῶν ἐναντίων καὶ οἶον μεταρχμιον.

p. 189b 21 Εἰ δὲ ἐξ ἀλλήλων δύνανται γεννᾶν δύο οὔσαι, περίερ- 45
γος ἢ ἑτέρα τῶν ἐναντιώσεων.

20 Τὸ ἐξ ἀλλήλων οὐ τοῦτό φησιν, ὅτι ἦδε μὲν τάδε ἦδε δὲ τάδε,
ἀλλ' οὐδ' ὅτι συμπλεκόμεναι δύνανται ἐξ αὐτῶν πάντα γεννᾶν (ὥσπερ ἡ
τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ ἐναντίσεις πάντα τὰ στοιχεῖα),
ἀλλ' ὅτι 'εἰ καὶ ἑκατέρα αὐτῶν δύναται καθ' ἑαυτὴν πάντα γεννῆσαι'. καὶ
ὅτι τοῦτό φησιν, ἐδήλωσεν εἰπὼν περίεργος ἢ ἑτέρα τῶν ἐναντιώ-

1 τεττάρων K: τεσσάρων (L)Mt 1. 2 δύο—φύσιν om. K 2 ἑκατέρω scripsi:
ἑκατέρα LM: ἐκατέρας ex Arist. (at cod. E ἐκάτερ* pr., ἐκατέρων comp. corr.) t 3 ὑπο-
θέμενοι K 4 τμήματα K λέγων compend. K μὲν εἶναι ἐναντιώσεις Mt
τὸ (post δὲ) om. L 5 ἐλλιπέστερον K 6 προσυπακούσαντα L 8 ἑκατέρα

(cf. v. 2) LK: ἐκατέρ^υ (h. e. ἐκατέραν; at saepe in hoc codice, praesertim in libris III—
IV, eodem signo indicatur littera α) M: ἐκατέρας t 9. 10 προσυπακούσωμεν LK:
προσυπακούσομεν Mt 11 ταῦτο t 12 γὰρ καὶ K 14 εἰ δὲ K: εἴθι L:
εἰ Mt 14. 15 τῶν ἐναντιώσεων post ὄντων traicit L 14 τοῦ τῶν LK: τοῦ (om.
τῶν) Mt 16 δὴ LK: δὴ M: δὲ t 18 δ' ἐξ t 18. 19 γεννᾶν—ἐναντιώσεων
om. K 18 δύο οὔσαι LM: om. t et Aristot. cod. F 18. 19 post περίεργος addit
ἀν εἴη t cf. Aristotelis libri 20 ἦδε δὲ τάδε om. L ἦδε δὲ] ἢ δὲ K
21 συμπλεκόμεναι LM: συμπλεκόμενα (K)t αὐτῶν libri πάντα LK: πᾶν Mt

22 καὶ τοῦ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ K ἐναντιώσεις K: ἐναντιώσε^{ις} L 23 ἐκά-
τερα L

σεων· εἰ γὰρ δυνατόν μίαν ἐναντίωσιν πάντα γεννᾶσαι, περιττὴ ἐξ ἀνάγκης d 6^r
ἢ ἐτέρᾳ.

p. 189^b22 "Ἀμα δὲ καὶ ἀδύνατον πλείους εἶναι ἐναντιώσεις τὰς εἰ
πρώτας· ἢ γὰρ οὐσία ἐν τι γένος.

5 "Ἐτερον ἐπιχείρημα, ὅπερ καὶ φθάσας ἡδὴ εἶπεν, ὅτι ἐν παντὶ γένει
μία ἐστὶν ἐναντίωσις, ἐν δὲ γένος καὶ ἢ οὐσία, καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἄρα d 6^v
μία ἂν εἴη ἐναντιώσεις ἢ καθολικωτάτη. εἰ γὰρ καὶ πλείους εὐρεῖσθαι
αἱ ἐναντιώσεις, πᾶσαι ὑπὸ μίαν γενικωτάτην ἀναχθῆσονται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ
ποιότητος τὸ μέλαν καὶ τὸ λευκὸν χρώματός ἐστι προσεχῆς ἐναντιώσεις.
10 ὥστε καὶ πλείους ἔσονται αἱ ἐναντιώσεις, καὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ προσεχεῖς τῶν
ὄντων εἶδαι διοίσουσιν, οὐ γένει, καὶ τῷ πρότερον καὶ ὕστερον· πᾶσαι γὰρ
ὑπὸ μίαν τὴν κοινοτάτην ἀναχθῆσονται κοινὸν γένος οὖσαν τῶν μετ' αὐ- 5
τὴν πασῶν.

p. 189^b27 "Ὅτι μὲν οὖν οὕτε ἐν τὸ στοιχεῖον οὕτε πλείω δυοῖν ἢ
15 τριῶν.

Δύο μὲν, ἥτοι ἵνα λάβωμεν ἐν τὸ ὑποκείμενον καὶ μίαν τὴν ἐναντίωσιν
περιεκτικὴν τοῦ εἶδους καὶ τῆς στερήσεως. ἢ (ὅπερ κάλλιον) τὴν ὕλην καὶ 10
τὸ εἶδος, διὰ τὸ τὴν στέρησιν μὴ κυρίως μηδὲ καθ' αὐτὸ εἶναι ἀρχήν,
ἀλλὰ κατὰ συμβεβηχός. ὥς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ἐξῆς δηλώσει. τῷ γὰρ ἐν
20 ὑποκειμένῃ τῇ ὕλῃ ὑπάρχειν καὶ ἢ στερήσεως ἐν τῇ γενέσει οὐδὲν συμ-
βάλλεται τὸ καθ' αὐτήν· οὐ γὰρ αὐτῆς, ἀλλὰ τῆς ἀπουσίας αὐτῆς δεῖται
τὰ γινόμενα. τούτων δὲ πρότερον, καθάπερ εἴπομεν. ἀπορίαν ἔχει
πολλήν. ἀπορον, φησί, πρότερον δύο δεῖ λέγειν τὰς ἀρχὰς ἢ τρεῖς· καὶ
δῆλον ὅτι οὐ περὶ τῶν ἀρχῶν ἀπλῶς ἀπορεῖ πόσαι τε καὶ ποῖαί εἰσι 15

1 δυνατόν L	3. 4 πλείους—γένος om. K	5 φθάσ ^ς (h. e. φθάσεν) M	ἡδὴ
εἶπεν p. 189 ^a 13	εἶπεν iterat M	fort. ὅτι (εἰ) ἐν	6 ἢ ἐναντιώσεις L
δὲ om. M	7 εἰ γὰρ κτλ.] cf. Themist. p. 140,7	9 ποιότητος compend. M	
11 τῷ] τὸ K	προτέρω L	12 κοινοτάτην compend. K: κοινότητα LMt	
κοινὸν] τὸ t	12. 13 μετὰ ταύτην (om. πασῶν) Mt	14 τὸ στοιχεῖον (cf. p. 151,5)	
It: τῶν στοιχείων (ut Aristot. cod. I 'et Themist. p. 140,14) K: om. M	16 λέ (in exitu versus) λάβωμεν M	19 ὥς LK: ὥσπερ Mt	καὶ KM: γὰρ καὶ t (ubi nihil enotatum ex L)
ἐν τοῖς ἐξῆς c. 7 p. 190 ^b 27. 191 ^a 5 sqq. (cf. Philop. d 8 ^v 41)			
τῷ γὰρ scripsi: τὸ γὰρ L: τὰ γὰρ K: τῷ (om. γὰρ) Mt		19. 20 ἐν (ἐν om. L)	
ὑποκειμένη L et ut vid. M: ἐνυποκείμενα K: ἐν ὑποκειμένῳ t		20 ἐνυπάρχει K	
καὶ ἢ στερήσεως ἐν (καὶ ἐν K) τῇ γενέσει LK: καὶ ἐν τῇ γενέσει ἢ στερήσεως Mt: an δηλώσει·			
τῷ γὰρ ὑποκειμένῃ τῇ ὕλῃ ὑπάρχειν καὶ ἢ στερήσεως κτλ.] οὐδὲν οὐδὲ L			
21 τὸ καθ' αὐτήν Mt: τῷ καθ' αὐτήν K: καθ' αὐτήν (om. τὸ) L			δεῖται K:
δεῖ LMt	22 πρότερον] πρό ^{τερον} L	22. 23 καθάπερ—πολλήν om. K	23 ἀπει-
ρον K	δεῖ L: om. K: post ἀρχὰς traie. Mt	24 ἀπορεῖ ἀπλῶς Mt	πόσα τε
καὶ ποῖα εἰσὶ t			

(τοῦτο γὰρ ἤδη ἔδειξεν ὅτι τρεῖς, ὅσο μὲν τὰ ἐναντία ἐν δὲ τὸ ὑποκεί- d 6^v
μενον), ἀλλὰ πότερον ταύτας τὰς εὐρεθείσας ἀρχὰς τρεῖς δεῖ καλεῖν συνα-
ριθμοῦντας καὶ τὴν στέρησιν, ἢ ὅσο τῆς στερέσεως μὴ κυρίως οὕσης
ἀρχῆς διὰ τὰ εἰρημένα. τὸ δὲ καθάπερ εἶπομεν, προσεχῶς δηλονότι·
5 εἶπε γὰρ ὅτι μὲν οὖν οὕτε ἐν τὸ στοιχεῖον οὕτε πλείω δυοῖν ἢ
τριῶν.

p. 189^b30 Ὡς οὖν λέγομεν περὶ πάσης γενέσεως ἐπελθόντες.

Ἐπεὶ βούλεται δεῖξαι πότερον ὅσο δεῖ λέγειν εἶναι τὰς ἀρχὰς τὰς στοι-
χειώδεις ἢ τρεῖς, δεῖ, φησί, πότερον εἰπεῖν πῶς γίνονται τὰ γινόμενα· 20
10 ἐφόδιον γὰρ τοῦτο πρὸς τὴν προκειμένην εὐρήσομεν ζητήσιν. ἔστι γὰρ
κατὰ φύσιν τὰ κοινὰ πρῶτον εἰπόντας οὕτως τὰ περὶ ἕκαστον
οἰκεῖα ἰδίως θεωρεῖν· ἀεὶ γὰρ τῆς γνώσεως τῶν μερικωτέρων προη-
γεῖται ἢ τῶν καθόλου γνῶσις. οὕτω βουλόμενος τὰς διαφορὰς τῶν συλλο-
γισμῶν διδάξαι, πότερον ἐδίδαξε τί ποτε ὅλως ἔστι συλλογισμός· ὁ γὰρ τί
15 ἔστι συλλογισμός ἀγνωσὺν οὐδέποτε εἴσεται τί ποτέ ἐστιν ἀποδεικτικός. ἐξ
ἀρχῆς δὲ τοῦτο προτίθεται ποιῆσαι, ἐκ τῶν κοινοτέρων ἄρξασθαι τῆς διδα-
σκαλίας. ἔχεις οὖν καὶ ἐντεῦθεν τὴν σκοπὸν τῆς προκειμένης πραγματείας, 25
ὅτι ἔστι περὶ τῶν κοινῶς παρακολουθούντων πᾶσι τοῖς γινόμενοις καὶ φθι-
νομένοις. πάσης δὲ γενέσεώς φησιν οὐ μόνον τῆς κατ' οὐσίαν, ἀλλὰ
20 καὶ τῆς κατὰ συμβεβηχός. καὶ ὅλγον ὅτι καὶ ἐντεῦθεν σαφές ἐστιν, ὅπως
ἔλεγεν ἐν ἀρχῇ ἐκ τῶν καθόλου δεῖν ἄρξασθαι ὡς σαφεστέρων καὶ τῇ αἰ-
σθησίσει γνωριμωτέρων, “καθόλου” λέγων οὐ τὰ κοινὰ γένη καὶ ἐξηρημένα
τῶν μερικῶν, ἀλλὰ τὰ μερικὰ μὲν πλείοσι δ' ἐφαρμοττόντα· οὕτως γὰρ
καὶ ἐνταυθα φησι δεῖν ἀπλῶς περὶ γενέσεως εἰπεῖν διὰ τὸ κατὰ φύσιν 30
25 εἶναι τὸ ἐκ τῶν κοινοτέρων ἄρξασθαι. καὶ ἐπερχεται τῷ λόγῳ τὰς κατὰ
μέρος γενέσεις· οὐδὲ γὰρ ἔστι τις ἀπλῶς γένεσις, ἐπεὶ μηδὲν ἔστι τι κοινόν

2 εὐρεθείσας K 3 καὶ om. t 4 δὲ] τε L 5 γὰρ K: γ' L: τρεῖς Mt
οὖν om. K δυοῖν scripsi: β' L: ὅσο K Mt 7 ὡδ' οὖν ἡμεῖς (vel ἡμεῖς γε)
λέγωμεν (vel λέγομεν) πρῶτον περὶ Aristotelis libri οὖν om. Mt λέγωμεν Mt
γενέσεως ἐπελθόντες om. K 8 εἶναι om. L 8. 9 τὰς στοιχειώδεις ἀρ-
χὰς K 9 πότερον] πρῶτον K 10 εὐρίσκειν M 11. 13 πρῶτον—γνώσις
om. K 11 εἰπόντας L: εἰπόντα Mt 12 οἰκεῖα om. Aristot. ἰδίως L: ἰδία Mt:
variant Aristotelis libri (ἰδία F et E, ἰδία I): malim ἰδία (deleto glossemate οἰκεῖα)
τῶν L: om. Mt 13 βουλόμενος κτλ.] cf. Ar. Anal. Prior. A 1 p. 24^b18 sqq.
14 ἐδίδαξε] ἐδίδαξαι invenit in M et dedit t ὅλος LK 15 ἵσταται K post ἀπο-
δεικτικός addit συλλογισμός K 16 προστίθεται L καὶ ἐκ K 17 ἔχει K
ἐνταυθα K 18 γινόμενης K 19 οὐσίαν compend. KM: οὐσίας (L)t 20 καὶ
(ante τῆς) om. superscr. M 21 ἐν ἀρχῇ] Phys. A 1 p. 184^a23 σαφεστέρω K
23 ἐφαρμοττόντα (cf. p. 10, 31 sqq.) K at cf. i 6r5 24 καὶ om. superscr. L 25 εἶναι
om. M τὸ om. superscr. K 26 μηδέν LM: μηδέ (K)t. οὐδέν τι et μηδέν τι, codicis M
quoque librarii invisa (cf. k 8r6), fere constanter (at cf. f 7v48. p 4r47) exturbat (d 8v37.
e 1r5. 4r4 etc.) t

γένος τοῦ ὄντος, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ὄν ὁμώνυμός ἐστι φωνή, οὕτω δὴ καὶ ὁ 6^ν
 ἢ γένεσις. ἀπορήσεις δ' ἂν τις, εἰ περὶ τῶν παρακολουθούντων πᾶσιν
 ἀπλῶς τοῖς φυσικοῖς ἐνταῦθα διαλέγεται καὶ ζητεῖ νῦν πόσαι τούτων αἱ
 ἀρχαὶ πότερον δύο ἢ τρεῖς, πῶς πρὸς εὐρεσιν τούτου ζητεῖ πῶς γίνονται
 τὰ γινόμενα πάντα, ἵνα ἐκ τούτων καὶ τὸν τῶν ἀρχῶν ἀριθμὸν εὕρη· οὐδὲ 35
 γὰρ μόνον τὰ γινόμενα φυσικά, ἀλλ' ἔστι τινὰ τῶν φυσικῶν καὶ ἀγέννητα,
 λέγω δὴ τὰ οὐράνια. φημί οὖν ὡς ἐπὶ σαφαστέρων τῶν γινόμενων καὶ φθι-
 ρόμενων ποιεῖται τὸν λόγον, ἐκ τούτων δὲ μετὰγει τὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὰ
 μὴ γινόμενα. ἀμέλει γοῦν καὶ συμπεραίνόμενος τὸν λόγον τοῦτον, ἐπὶ
 10 πάντων ἀπλῶς συμπεραίνεται λέγων· “φανερὸν” γὰρ τοίνυν φησὶν “ὥς,
 εἴπερ εἰσὶν αἰτίαι καὶ ἀρχαὶ τῶν φύσει ὄντων, ἐξ ὧν πρῶτων εἰσὶν ἡ γε-
 γόνασιν, ὅτι γίνεται πάντα ἐκ τε τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς μορφῆς”. ὥστε 40
 εἰ καὶ εἰς θεωρίαν τῶν ἀρχῶν διὰ τὸ σαφὲς προσχειρίσατο τὰ γινόμενα
 καὶ φθιρόμενα; ἀλλ' οὖν τὰς αὐτὰς ἀρχὰς δεῖκνυσιν εἶναι καὶ ἐπὶ τῶν
 15 αἰδίων· ὥσπερ γὰρ τῶν γενητῶν εἰσιν τῆς γενέσεως ἀρχαί, οὕτως τῶν
 αἰδίων τοῦ εἶναι.

p. 189^b 32 Φαμὲν δὴ γίνεσθαι ἐξ ἄλλου ἄλλο καὶ ἕτερον ἐξ ἐτέ-
 ρου ἢ τὰ ἀπλᾶ λέγοντες ἢ τὰ συγκαίμενα. 44

“Ὅταν, φησὶν, ἐκ τινος λέγωμεν γίνεσθαι, ἢ ἐξ ἀπλοῦ φαμεν ἢ ἐκ συν- 50
 20 θέτου· καὶ πάλιν τὸ γινόμενον ἢ ἀπλοῦν λέγομεν γίνεσθαι ἢ σύνθετον.
 οἷον ὅταν εἴπω ὅτι ὁ ἀνθρώπος μουσικὸς γέγονεν, ἢ ὅτι τὸ ἄμουσον μου-
 σικὸν γέγονεν, ἐξ ἀπλοῦ λέγω τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ μουσικοῦ ἀπλοῦν τι
 γινέσθαι τὸ μουσικόν. ὅταν δ' εἴπω ὅτι ἐξ ἀνθρώπου ἀμούσου ἀνθρώπος
 γέγονε μουσικός, ἐκ συνθέτου λέγω σύνθετον γεγενῆσθαι· σύνθετον γὰρ καὶ
 25 ὁ ἄμουσος ἀνθρώπος, συγκαίμενος ἐκ τοῦ ἀμούσου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ
 τὸ γεγόμενον ὁ μουσικός | ἀνθρώπος. ἔστι δὲ καὶ τὸ μὲν ἀπλοῦν λαβεῖν, 47
 τὸ δὲ σύνθετον, ὡς ὅταν εἴπω ‘ἐξ ἀμούσου ἀνθρώπου γέγονε μουσικός’,
 ἢ ὅταν ‘ἐξ ἀμούσου μουσικός ἀνθρώπος γέγονεν’· ἔλαβον γὰρ ποτὲ μὲν τὸ
 ἐξ οὗ γίνεται σύνθετον, ποτὲ δὲ τὸ γινόμενον, θάτερον δ' ἀπλοῦν. ἀπλοῦν

- 1 δὴ om. K 3 ἐνταῦθα τοῖς φυσικοῖς K 4 τοῦτο L γίνονται] γὰρ K
 6 ἀγέννητα t 7 ἐπισαφαστέρων M 10 φησὶν c. 7 p. 190^b 17; cf. infra p. 159, 11
 11 πρῶτον K 11. 12 εἰσὶ καὶ γέγονασι Aristotelis libri (praeter E) ante ὅτι omisit hic
 Philoponus Aristotelis verba μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἀλλ' ἕκαστον ὃ λέγεται κατὰ τὴν οὐσίαν
 12 πάντα (cf. c1r26) libri: πᾶν vel ἅπαν Aristotelis libri 13 εἰ parum clare exara-
 tum M: om. t προσχειρίσατο ante corr. M: προσχειρήσατο L 15 γεννητῶν t
 16 τοῦ εἶναι trahit ad proximum lemma (addita distinctione post φαμὲν) K 17 δὴ M:
 60 K: γὰρ I. 2, t ex Arist. γενέσθαι M 17. 18 ἕτερον ἐξ ἐτέρου L.K: ἐξ ἐτέρου
 ἕτερον Mt Arist. 19 λέγομεν K 20 ἀπλοῦν] ἀπλῶς L 21 ὁ om. L ὅτι
 τὸ L.K: τὸ (om. ὅτι) Mt 22 μουσικὸς L.Mt: ἀμουσικὸς K: immo ἀμούσου 23 γί-
 νεσθαι L 24 σύνθετος γὰρ K 25 ὁ om. superser. M 28. 29 γὰρ τὸ ἐξ οὗ
 γίνεται L 29 τὸ om. L

μὲν οὖν λέγω τὸ γινόμενον ἄνθρωπον καὶ τὸν μὴ μουσικόν. γι- d 7
 νόμενον νῦν λέγει τὸ ὑποκείμενον, ἐφεξῆς δὲ “γινόμενον” λέγει τὸ εἰς ὃ
 γίνεται ἢ μεταβολή· ὃ δὲ γίνεται τὸ εἶδος, ὡς δηλοῖ καὶ τὰ παραδείγ- 5
 ματα. ὃ δὲ φησι τοῦτο ἐστίν· ἀπλὴν λέγω γένεσιν, ὅταν καὶ τὸ γινόμενον
 5 ἀπλοῦν ᾗ καὶ ὃ γίνεται, σύνθετον δέ, ὅταν ἀμφοτέρω συνθετα ᾗ. τοῦ-
 των δὲ τὸ μὲν οὐ μόνον λέγεται τόδε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τούτου. εἰπὼν πῶς γίνεται τὰ γινόμενα, ὅτι ἢ ὡς ἀπλᾶ ἐξ ἀπλῶν ἢ ὡς
 σύνθετα ἐκ συνθέτων, βούλεται νῦν τὰ ἀπλᾶ ταῦτα ἐξ ὧν γίνεται τὰ γινό-
 μενα, ἥτοι τὰ γινόμενα, ὡς αὐτὸς εἶπεν. εἰπεῖν τίνα διαφορὰν ἔχουσι πρὸς
 10 ἀλλήλα, λέγω δὴ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἄμουσον· μήποτε γὰρ ὀνόματα
 μόνον ἐστὶ δύο ἐν καὶ ταῦτον πρᾶγμα σημαίνοντα. καὶ ἐντεῦθεν ἢ διακρίσις 10
 γίνεται τῆς ὕλης καὶ τῆς στερήσεως· διακρίνει οὖν ταῦτα πρῶτον ἀπὸ τῆς
 κοινῆς χρήσεως, ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς στερήσεως οὐ μόνον λέγομεν τὸ τόδε
 (ὅτι ὁ ἄμουσος γίνεται μουσικός), ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦδε (ὅτι ἐξ ἄμουσου
 15 γέγονε μουσικός), ἐπὶ δὲ τῆς ὕλης ἀνὰ μέρος ἢ τὸ τόδε ἢ τὸ ἐκ τοῦδε.

p. 190a9 Τῶν δὲ γινομένων ὡς τὰ ἀπλᾶ λέγομεν γίνεσθαι, τὸ
 μὲν ὑποκείμενον γίνεται.

Διακρίνας ἀπὸ τῆς κοινῆς χρήσεως τὴν ὕλην καὶ τὴν στέρησιν, δια- 17
 κρίνει νῦν αὐτὰ καὶ ἀπ’ αὐτῆς αὐτῶν τῆς φύσεως, ἥπερ ἐστὶ πραγματικὴ
 20 διακρίσις, ὅτι ἡ μὲν ὕλη ἐν τῇ γενέσει ὑπομένει καὶ οὐκ ἐξίσταται τῷ
 εἶδει, ἡ δὲ στέργει οὐχ ὑπομένει ἀλλ’ ὑπεξίσταται τοῦ εἶδους ἐπιγινόμενου.
 τὸ δὲ ὡς τὰ ἀπλᾶ λέγομεν γίνεσθαι προσέειπεν, ἐπειδὴ ἡ σύνθετος 20
 γένεσις οὐδὲν συμβάλλεται αὐτῷ πρὸς τὸ διακρίνει τὴν ὕλην τῆς στερή-
 σεως· ὅταν γὰρ συνέλουμεν τὴν ὕλην καὶ τὴν στέρησιν, λέγοντες τὸν ἄμου-
 25 σον ἄνθρωπον, πῶς ἂν διακρίνομεν ἐπὶ τούτῳ τὴν ὕλην τῆς στερήσεως;
 ἐνὶ γὰρ ὀνόματι τὸ γινόμενον προσαγορεύομεν τῷ ‘ἄμουσος ἄνθρωπος’, ὥσπερ
 καὶ τὸ ὃ γίνεται τῷ ‘μουσικός ἄνθρωπος’. πρῶτον δὲ ὅτι οὐδὲν ἐνταῦθα

1 μὲν οὖν LK: δὲ Mt τὸ γινόμενον ἄνθρωπον—μουσικόν om. K τὸν ἄνθρωπον
 Aristoteles τὸν μὴ (μὴ om. L et ante corr. M) libri: immo τὸ μὴ ex Arist.
 2 νῦν] οὖν L ἐφεξῆς p. 190b12 (cf. Philop. p. 159,4) 4 καὶ ἀπλὴν K: ἀπλῶν
 (sic) L 5 ἢ καὶ] εἰ καὶ K 6 λέγεται Kt: x (καίμενον?) λέγεται L: γίνεται λέ-
 γεται M 6. 7 τόδε—τούτου om. K 6 τόδε] τὸ δὲ M: τόδε τι e vulg. Arist. (L?)t
 6. 7 ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου (cf. Arist. cod. E: at legit Philoponus τῶδε] L: om. Mt
 7 ὅτι ἢ] ὅτι ἢ L 9 ἥτοι τὰ γινόμενα K: om. LMt 11 μόνον] μὲν K
 ταῦτο Mt 13 τὸ abesse malim 16 τῶν δὲ λεγομένων M 16. 17 ὡς—γίνεται om. K
 16 γίνεσθαι λέγομεν M γίνεσθαι et 17 γίγνεται t 17 ὑποκείμενον (omisso γίνε-
 ται) M 19 αὐτὰ LK: αὐτὰς fortasse recte Mt εἶπερ K 20 ὑπομένει ἐν τῇ γενέ-
 σει L 20. 21 τῷ εἶδει] τοῦ εἶδους L 21 ἐπιγινόμενου LK: ἐπιγινόμενη Mt 22 τὰ
 ἀπλᾶ K: ἀπλᾶ LMt 25 ἄνθρωπον] immo ἄνθρωπον (γίνεσθαι μουσικόν ἄνθρωπον)
 26 ^βπροσαγορεύομεν τὸ γινόμενον K 26. 27 ὥσπερ—ἄνθρωπος om. K 27 τῷ μου-
 σικός t: τὸ μουσικός LM ὅτι ἐνταῦθα, οὐδὲν Mt scribendum οὐδὲ

τὸ συμπεπλεγμένον ἐν τῇ γενέσει ὑπομένει· οὐχ ὑπομένει γὰρ ὁ μουσικὸς d 7^r
 ἀνθρώπος, ὡς καὶ αὐτὸς φησι.

p. 190^a13 Διωρισμένων δὲ τούτων, ἐξ ἀπάντων τῶν γινόμενων 25
 τοῦτο ἔστι λαβεῖν, ἃν τις ἐπιβλέψῃ, ὥσπερ λέγομεν, ὅτι δεῖ τι
 5 αἰὶ ὑποκεῖσθαι τὸ γινόμενον.

Δείξας πῶς γίνονται τὰ γινόμενα καὶ διακρίνας τῆς στερήσεως τὴν ὕλην,
 δείχνουσι λοιπόν, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς προέθετο, πότερον δεῖ τρία λέγειν εἶναι
 τὰ στοιχεῖα ἢ δύο, καὶ φησιν ὅτι διωρισμένου τοῦ περὶ τῶν γινόμενων 30
 λόγου ἔστιν ἐκ πάντων τούτων τῶν γινόμενων τοῦτο συλλογίσασθαι, εἴ τις
 10 εἰς πάντα τὰ γινόμενα ἐπεκτείνει τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν, ὅτι ἀνάγκη εἶναι τι
 ὃ μέλλει τὴν γένεσιν ἀναδέξασθαι· τοῦτο δ' ἡ ὕλη. τοῦτο δέ, φησίν,
 ἀριθμῷ μὲν ἔστιν ἓν, τῷ δὲ λόγῳ οὐχ ἓν ἀλλὰ δύο· ἄλλο γὰρ ἔστι τὸ
 ἀνθρώπῳ εἶναι καὶ ἄλλο ἄμουςον. ὅθεν ἐν τῇ γενέσει ὁ μὲν ἀνθρώπος
 ὑπομένει, τὸ δ' ἄμουςον οὐχ ὑπομένει. ὥστε, εἰ ἀνάγκη ἐπὶ πάσης γενέ-
 15 σεως ὑποκεῖσθαι τι τὸ γινόμενον, ἔστι δέ τι καὶ ὃ γίνεται (τοῦτο δ' ἔστι
 τὸ εἶδος), τὸ δὲ ὑποκείμενον ἀριθμῷ μὲν ἓν ἔστι τῷ δὲ λόγῳ δύο, ἄλλως 20
 μὲν δύο ἔσσονται τὰ στοιχεῖα ἄλλως δὲ τρία, ἀριθμῷ μὲν δύο τῷ δὲ λόγῳ
 τρία. καὶ εἰ τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν, τουτέστιν ἡ στέρησις, μὴ ὑπομένει, κυρίως
 δὲ στοιχεῖα ταῦτά ἐστιν ἃ μέρος γίνεται τοῦ πράγματος, ὁ γὰρ ὁ γένου ὅτι
 20 τὰ κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ στοιχεῖα δύο ἂν εἶεν· τὸ γὰρ ἕτερον οὐ καθ'
 αὐτό, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς στοιχεῖον.

p. 190^a16 Τὸ γὰρ εἶδει λέγω καὶ λόγῳ ταῦτά.

Ἐπειδὴ τὴν ὕλην καὶ τὴν στέρησιν ἀριθμῷ ἓν εἶπεν, εἶδει δ' οὐχ ἓν, 42
 ἵνα μὴ τις ὑπονοήσῃ τὴν ὕλην καὶ τὴν στέρησιν εἶδει ταῦτόν λέγειν, διὰ
 25 τοῦτο φησιν ὅτι εἶδει λέγω ἀντὶ τοῦ ὁριστικῷ λόγῳ. ὅτι δὲ οὐχ ἓν
 τῷ λόγῳ ἡ ὕλη καὶ ἡ στέρησις, πάλιν ἀναλαβὼν τὰς εἰρημένας διακρίσεις
 ἐκτίθεται.

1 ὑπομένει (post γενέσει) K: om. LMt 3, 5 ἐξ ἀπάντων — γινόμενον om. K 3 γινο-
 μένων et 5 γινόμενον (L)t 4 ἃν] ἐάν Arist. cod. E 4, 5 δεῖ ὑποκεῖσθαι αἰ
 21 t 7 ἐξ ἀρχῆς p. 189b28 προϋθετο K δεῖ γ' λέγειν K: τρία δεῖ λέγειν
 L: δεῖ τρία λέγειν δεῖ (sic) M: τρία λέγειν δεῖ t 8 διωρισμένου K 9 τοῦτο]
 τοῦ K συλλογίσασθαι L 9, 10 εἴ τις εἰς K: εἴτ' εἰς LMt 11 τοῦτο οὖν
 φησιν L 12 τὸ (post ἔστι) Mt: τῷ K: τοῦ L 14 ὑπὸ πάσης K 16 ἓν om.
 superser. L 18, 19 κυρίως — πράγματος] cf. p. 8, 5 19 στοιχεῖα ταῦτά L: τὰ στοι-
 χεῖα ταῦτά K: ταῦτα στοιχεῖα Mt 20 καὶ om. K 21 τὸ στοιχεῖον Mt
 22 τὸ L: «ω (littera rubr. addenda) K: τῷ M 24 ὑποβάλλῃ K εἶδη hic et
 v. 25 K ταυτόν L: αὐτόν K: ταῦτα Mt: suspicor ταυτόν αὐτόν 25 τοῦ L: τοῦ
 τῷ KMt

p. 190^a21 Ἐκ τίνος γίνεσθαι τι καὶ μὴ τόδε γίνεσθαι μάλ- d 7^r
λον μὲν λέγεται ἐπὶ τῶν μὴ ὑπομενόντων. 46

Οτι εἰ καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ ἐπὶ τῆς στερήσεως λέγεται καὶ τὸ ἐκ 51
τοῦδε καὶ τὸ τόδε, ἀλλὰ μᾶλλον μὲν τὸ τόδε ἐπὶ τῆς ὕλης, τὸ δ' ἐκ τοῦδε
5 ἐπὶ τῆς στερήσεως· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ὕλης ἀνὰ μέρος θάτερον, ἐπὶ δὲ τῆς
στερήσεως ἀμφοτέρα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ ἐκ τοῦδε καὶ τὸ τόδε. οὐ δεῖ
δὲ νομίζειν ὅτι, ὅταν λέγῃ ὅτι ἀμφοτέρα λέγεται ἐπὶ τῆς στερήσεως, ὅτι
ἐπὶ πάσης στερήσεως λέγει ἀμφοτέρα λέγεσθαι, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τίνος | στερή- d 7^v
σεως ἀμφοτέρα λέγεται· ἐπὶ γὰρ τῆς στερήσεως τῶν κατ' οὐσίαν εἰδῶν
10 ἐδείξαμεν ὅτι οὐ λέγεται τὸ τόδε, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐκ τοῦδε.

p. 190^a31 Πολλαχῶς δὲ λεγομένου τοῦ γίνεσθαι, καὶ τῶν μὲν
οὐ γίνεσθαι ἀλλὰ τόδε τι γίνεσθαι, ἀπλῶς δὲ γίνεσθαι τῶν οὐ-
σιῶν μόνων.

Ἐπειδὴ ἐδείξεν ὅτι οὐ μόνον ἐναντιώσεως χρεῖα ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν
15 φυσικῶν πραγμάτων, διὰ τὸ μὴ τὸ τυχὸν εἰς τὸ τυχὸν ποιεῖν καὶ πάσχειν
μόνως δὲ τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ δεῖ καὶ ὑποκειμένου εἰς ὃ δρά-
σουσιν ἀνὰ μέρος τὰ ἐναντία, τὰ δὲ παραδείγματα τοῦ δεῖν πάντως εἶναι
τὸ ὑποκείμενον οὐκ ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν μεταβαλλόντων ἐλάμβανεν, ἀλλ' 10
ἐπὶ τῶν κατὰ ἀλλοίωσιν μεταβαλλόντων (ἐξ ἀμούσου γὰρ ἀνθρώπου γίνε-
20 σθαι τὸν μουσικὸν ἄνθρωπον ὑποκειμένου τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῷ ἀμούσῳ
καὶ τῷ μουσικῷ, καὶ τὸν χαλκὸν δ' ἀνδριάντα γίνεσθαι), ἐπεὶ οὖν αὐταὶ
αἱ μεταβολαὶ οὐ κατ' οὐσίαν εἰσὶν ἀλλὰ κατὰ ποιότητα, βούλεται νῦν
δεῖξαι ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν μεταβαλλόντων ἀνάγκη τι εἶναι ὑπο-
35 κείμενον, περὶ ὃ ὁρῶντα εἰς ἄλληλα τὰ ἐναντία ποιεῖ τῶν οὐσιῶν τὴν γέ-
νεσιν καὶ τὴν φθοράν. ὅτι μὲν γὰρ τὰ κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας μετα- 15
βάλλοντα περὶ τι μένον ὑποκείμενον μεταβάλλει, προφανές· εὐθέως γοῦν τὰ
κατὰ ποσὸν μεταβάλλοντα, οἷον τὰ αὐξόμενα, ὅντα τινὰ πρότερον οὕτως
αὐξεται· ἄνθρωπος γὰρ ἐστὶν ὁ αὐξόμενος ἢ φωτὴν ἢ ἑτερόν τι καὶ τὸ
μειούμενον ὁμοίως· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατὰ ποτὸν μεταβάλλοντα· τὸ γὰρ

1 καὶ τὸ μὴ τόδε t τόδε] τὸ δὲ M post alterum γίνεσθαι addunt τι Aristotelis
libri 1. 2 ante μάλλον iterat λέγεται K 2 μὴ om. superscr. M 3 λέγεται] γί-
νεται K 4 τὸ (post καὶ) om. K 7 ὅτι (post στερήσεως) delet t 8 λέγεσθαι]
λέγεται L 10 ἐδείξαμεν p. 147.6 sqq. 11 lemma om. K 11. 12 γίνεσθαι
primo, tertio et quarto loco t 12 οὐ LM: οὐχ ἀπλῶς t 13 μόνων LM: μόνον t
cf. p. 158, 11 et Aristot. libri 16 καὶ om. L ὑποκείμενον K 16. 17 εἰς ὃ δρά-
σουσιν ἀνὰ μέρος LK: ἀνὰ μέρος εἰς ὃ δράσουσι M: εἰς ὃ ἀνὰ μέρος δράσουσι t 18 μετα-
βαλλόντων K 19 γὰρ ἀνθρώπου (ἀνθ' οὗ K) Kt: γὰρ ἄνθ' οὗ LM 21 καὶ τὸν—γίνεσθαι] cor-
rupta vel interpolata 22 κατὰ (post ἄλλ' αὖ) om. Mt 23 post τι addit ἐστὶν K
26 μένον] μὲν δν K 27 βάλλοντα L αὐξανόμενα L πρότερον L 28 αὐξή-
ται K: αὐξουσιν L αὐξανόμενος L 29 prius ὁμοίως om. Mt

λευκαίνόμενον ἢ θερμαίνόμενον σῶμά τί ἐστι. πάλιν τὸ κατὰ τὸν με- d 7^v
ταβάλλον ὁμοίως· ἐστὶ γάρ τι πρότερον τὸ ἄνω ἢ κάτω γινόμενον. ὁμοίως
καὶ τὸ γινόμενον πατὴρ ἢ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν εἶναι τι δεῖ πρότερον ἢ ἄν- 20
θρωπον ἢ ζῷον ἢ σῶμα. ὅτι μὲν οὖν τὰ μεταβάλλοντα κατὰ τὰς κατη-
5 γορίας ταύτας ὑποκαίεσθαι δεῖ πρὸ τῆς μεταβολῆς, πρόδηλον· ἐπὶ δὲ τῶν
κατ' οὐσίαν μεταβαλλόντων δοκεῖ τοῦτο μὴ εὐσύνοπτον εἶναι, διότι ἡ οὐ-
σία κατ' οὐδενὸς ὑποκαίμενον λέγεται, ὥσπερ αἱ ἄλλαι κατηγορίαι. ἐστὶ
δὲ καὶ ἐπὶ ταύτης οὐδὲν ἥττον τὸ τῇ μεταβολῇ ὑποκαίμενον· τὰ γὰρ φυτὰ
καὶ ζῷα ἐναργῶς ἐκ τῶν σπερμάτων ἔχει τὴν γένεσιν, καὶ τὰ μέταλλα δὲ
10 χυτὰ ὄντα ἐναργῶς ὑποκαίμενον ἔχει τὸ ὑγρόν. κοινῶς δὲ πάντων τῶν 25
φυσικῶν ὑποκαίμενον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, λέγω δὲ τῶν ἐν γενέσει καὶ
φθορᾷ, περὶ δὲ κινούμενα τοίως ἢ τοίως τὰ φυσικὰ εἶδη ἐγγίνεται· καὶ
αὐτῶν δὲ τῶν στοιχείων καὶ ἀπλῶς πάντων ὑποκαίμενον τὸ τριχῇ διαστα-
τὸν, τουτέστι τὸ ἄπαιον σῶμα, περὶ δὲ ἀμετάβλητον μένον ὡς σῶμα αἱ
15 μεταβολαὶ γίνονται, ποιουσῶν καὶ πασχουσῶν περὶ αὐτὸ τῶν οὐσιωδῶν
ποιητήτων. ὅτι δ' ὡς σῶμα ἀμετάβλητόν ἐστι τὸ δεύτερον ὑποκαίμενον,
δέδεικται ἡμῖν ἐν τοῖς Συμμίτοις θεωρήμασι.

Διαιρεῖ δ' ὁ Ἀριστοτέλης πάντα τὰ γινόμενα εἰς πέντε, ἵνα δείξῃ 30
ὅτι ἐπὶ πάντων τῶν τρόπων τῆς γενέσεως ἐστὶ πάντως ὑποκαίμενόν τι.
20 τὰ οὖν γινόμενα, φησί, τὰ μὲν μετασχηματίζει γίνεται. τὰ δὲ
προσθέσει, τὰ δὲ ἀφαιρέσει, τὰ δὲ συνθέσει, τὰ δὲ ἀλλοιώ-
σει. μετασχηματίζει μὲν οὖν φησὶ γίνεσθαι ἥτοι τὰ κατὰ ἀλλοιώ-
σιν μεταβάλλοντα (τουτέστι τὰ κατὰ ποιότητα), ἢ τὰ κατὰ τὸ τέταρ-
τον εἶδος τῆς ποιότητος μεταβάλλοντα τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν. ὡς ὁ
25 ἀνδρίας· οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἐξαλλάττεται ἐν τῇ χαλκῇ πλην τοῦ σχήματος 35
καὶ τῆς θέσεως τῶν μορίων. κατὰ πρόσθεσιν δὲ γινόμενά φησι τὰ κατὰ
πρὸς μεταβάλλοντα· τὸ γὰρ αὐξάνμενον προσθέσει αὐξεται (τῇ τροφῇ γάρ),
προσθέσει δὲ οὐ τοῦ ὁμοουσίου (οὐ γὰρ κατὰ πρόσθεσιν σαρκὸς ἢ σὰρξ
αὐξεται), ἀλλ', ὡς ἐν τῇ Περὶ γενέσεως εἴρηται, περιεχομένης τῆς ὑγρῆς
30 τῆτος τῆς ἐκ τῆς τροφῆς τοῖς μορίοις οὕτως ἢ μεταβολὴ εἰς τὰ μόρια
· γίνεται, διὸ καὶ τὰ αὐξανόμενα πλείονι τροφῇ χρῆται. ἀφαιρέσει δὲ γί-
νεται ἢ, ὥσπερ αὐτὸς φησιν, ὁ Ἑρμῆς ἐκ τοῦ λίθου (τινῶν γὰρ ἀποξέ-

2 ἢ τὸ κάτω K 4. 5 τὰς κατηγορίας] τηςγορίας (sic) K 7 καθουδενὸς ὑποκαίμενον K
8 τὸ πρὸ τῆς μεταβολῆς L 10 ὑποκαίμενον om. K 11 δὲ τῶν] δὲ τὸ K 12 περιάναντι-
νάμενα K τοίως ἢ τοίως K: τοίως ἢ τοίως L Mt (hoc accentu libri omnes h 7 r 31. i 1 v 51.
k 5 r 42. 47. l 1 r 27 etc.) 13 ὑποκαίμενων K 14 τουτέστιν (om. τὸ) K δ] οὖν K
15 περὶ αὐτῶν K 16 ἀμετάβλητον εἶναι τὸ β^{ov} K 17 συμμικτικοῖς K 18 διαιρεῖ
L K: θεωρεῖ Mt δ'] γούν K γινόμενα] ὑποκαίμενα L 20 φημι L σχηματίζει M
21 τὰ δὲ ἀφαιρέσει om. K 22 inter μὲν et οὖν 2 litterae eras. K 23 ἢ τὰ K: ἥτοι (om.
τὸ) L: τουτέστι τὰ Mt 24 οὐδὲ K 25 αὐξανόμενον K τροφῇ Mt: τροφῇ K: τροφῇ L
28 ὁμοουσίου K: ὁμοίου L Mt σὰρξ] σὰρ L 29 Περὶ γενέσεως A 5 p. 322^a8 sqq.
περιεχομένης scripsi: περιεχομένης libri at cf. Philopon. De gen. et corr. f. 25 r 42 sqq.
27 r 38 sqq. Ald. 30 τῆς (post ἐν) om. L εἰς τὰ μόρια om. L 31 πλείονι τροφῇ
χρῆται K ἀφαιρέσει L 32 ἢ] καὶ L Ἑρμῆς ex ἐρμῆς corr. M²: ἐρμῆς K

σθιέντων τοῦ λίθου μορίων, οὕτως γίνεται), ἣ καὶ ἐπὶ τῶν φύσει, ὡς ἐπὶ d 7^v
 τῶν φθινόντων καὶ μειουμένων διὰ τὴν ἐκδιαφόρησιν. συντίθεται δὲ γίνε- 41
 ται ἐπὶ τῶν τεχνητῶν, ὥσπερ ἡ οἰκία καὶ ἡ κλίνη· ἡ τε γὰρ οἰκία κατὰ
 μόνην τὴν τῶν λίθων καὶ ξύλων σύνθεσιν ἀπετελεσθῆ, καὶ ἡ κλίνη κατὰ
 5 τὴν σύνθεσιν τῶν μορίων· οὐδὲν γὰρ ἔτερον ἐπὶ τούτων ὁ τεχνίτης ἢ τὰς
 ὕλας εὐεργούς ποιήσας συνέτιγκεν. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ φυσικῶν τὰ κατὰ σύν-
 θεσιν γινόμενα· συντίθησι γὰρ ἡ φύσις καὶ τὰ στοιχεῖα εἰς γένεσιν τῶν
 ὁμοιομερῶν, καὶ τὰ ὁμοιομερῆ εἰς γένεσιν τῶν ὁργανικῶν, καὶ ταῦτα εἰς 15
 τὴν τοῦ ὅλου ζῴου γένεσιν, εἰ καὶ ἐπακολουθεῖ ἔξωθεν τῇ τοιᾷδε συντίθει
 10 τὸ τοιονόδε εἶδος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν. συντίθεσθαι οὐ λέγεται τὰ
 ὅμοια, οὐ τὰ ἀνόμοια. οὐκ ἂν οὖν εἴποις συγκαίεσθαι ἐν τῷ σώματι τὴν
 ἐπιφάνειαν· οὐ γὰρ σύγκαιται τὸ σῶμα ἐκ σώματος καὶ ἐπιφανείας, οὐδ'
 ἡ ἐπιφάνεια ἐξ ἐπιφανείας καὶ γραμμῶν, ἀλλὰ γραμμῇ γραμμῇ λέγεται
 συντίθεσθαι, καὶ ἐπιφάνεια ἐπιφανείᾳ, καὶ σῶμα σώματι. οὕτως οὖν οὐκ
 15 ἂν κυρίως εἴποις συντίθεσθαι τὴν ὅλην καὶ τὸ εἶδος, ἀλλὰ γίνεσθαι ἐν τῇ 50
 ὅλῃ τὸ εἶδος· ταύτῃ οὖν καὶ ἀπλᾶ λέγομεν τὰ στοιχεῖα, ἐπειδὴ οὐ σύνθε-
 σις ὁμοίων ὁράται ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ σύνθεσις ἀνομοίων εἶδους καὶ ὅλης. κατ'
 ἀλλοιῶσιν δὲ γίνεσθαι φησι τὰ κατ' οὐσίαν μεταβάλλοντα, διότι ὅλον τὸ
 ὑποκείμενον ἀλλοιοῦται καὶ μεταβάλλει, καὶ οὐδὲν αὐτοῦ μένει εἰδοποιη-
 20 μένον· τοῦ γὰρ σπέρματος καὶ τοῦ καταμηγρίου οὐδὲν εἶδος ὑπομένει ἐν τῇ
 γενέσει τοῦ ζῴου, ἀλλ' ὅλον τρέπεται καὶ μεταβάλλει.

Κατὰ πάντε οὖν τρόπους γινομένης τῆς γενέσεως, ἐν πᾶσι τούτοις | εὐρίσκει- d 8^r
 ται τὸ ὑποκείμενον, περὶ δ' ἡ μεταβολὴ γίνεται σφζόμενον· ἐπὶ μὲν τῶν μετα-
 σχηματιζομένων ὁ χαλκὸς καὶ τὰ ὅμοια, ἐπὶ δὲ τῶν αὐξομένων τὸ ζῷον τὸ
 25 φυτόν, ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ ἀφαίρεσιν ὁ λίθος, ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ σύνθεσιν. ὡς
 ἐπὶ οἰκίας, οἱ λίθοι καὶ τὰ ξύλα, ἐπὶ δὲ τῶν μεταβαλλόντων καὶ τρεπομένων
 κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ τριχῇ διαστατύν. ὥστε ἐκ τῶν εἰ-
 ρημένων ὅλην ἂν εἴῃ ὅτι ἐν παντὶ γινομένῳ, ὥσπερ ἐναντίωσις ἔστι κατ' 5
 τὴν γίνεσθαι τὰ γινόμενα, οὕτως ἔστι τι πάντως καὶ ὑποκείμενον περὶ δ
 30 ποιῶντα καὶ πάσχοντα τὰ ἐναντία τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθοράν ποιεῖ. τοῦς
 πάντε δὲ τρόπους τούτους τῆς γενέσεως δυνατόν καὶ ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν
 μεταβαλλόντων θεωρῆσαι· ἡ γὰρ φύσις οὐ μόνον συντίθησιν ἀλλήλοις τὰ
 στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ ἀλλοιοῖ καὶ τρέπει, καὶ οὕτως ἐξ αὐτῶν ποιεῖ τὸ σπέρμα.
 καὶ ἐκ τούτου πάλιν ἀλλοιωθέντος τὸ σαρκίον, εἴτα ἐκεῖ αὖξει καὶ τέλος

2 φθινόντων K τὴν διαφόρησιν fortasse recte L 3 ὥσπερ ἡ οἰκία et γὰρ ἡ
 οἰκία K 4 ξύλων καὶ λίθων Mt 6 εὐεργούς Mt: εὐεργούς K: εὐεργῶς L cf. Arist.
 Phys. B 2 p. 194^a34 9 εἰ LK: ἡ ex εἰ corr. M: ἡ t τοιαύδε K 11 οὐκ ἂν
 οὖν K: οὐκοῦν L: οὐκοῦν Mt 12 ἐκ τοῦ σώματος L 13 γραμμῇ] γραμμῇ K
 13. 14 συντίθεσθαι λέγεται Mt 15 εἴποις K 16 ταῦτ' οὖν καὶ οὐχ ἀπλᾶ L
 20 ὑπομένει Mt: ἀπομένει LK 23 δ Mt: οὐ LK γίνεσθαι σωζόμενον ἢ μεταβολή
 Themist. p. 147,18 σφζόμενον K 23. 24 σχηματιζομένων L 24 αὐξανομένων K
 28 γινομένῳ] γινόμενον K 29 περὶ om. LM 30 ποιῶν (τα deletum) καὶ πάσχον τὰ
 (in exitu versus) τὰ ἐναντία M 31 δὲ om. L τούτους] τοῦς K 34 ἀλλοιωθέν τε
 τὸ L ἐκεῖ] num καί;

σχηματίζει. εἴποις δ' ἂν καὶ ἀφαίρουν ἐν τούτοις καταργήσθαι τὴν φύ- d 8^r
 σιν· ἀφαίρεται γὰρ πᾶν εἴ τι ἔστιν ἐν τῷ σπέρματι καὶ τῷ καταμηνίῳ 11
 περιττωματικὸν καὶ μὴ συμβαλλόμενον εἰς τὴν τοῦ ζῴου γένεσιν. ἐκ πάν-
 των οὖν τῶν εἰρημέων δῆλον, φησὶν, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον σύνθετόν ἐστιν
 5 ἐξ ὑποκειμένου καὶ εἶδους. τὸ δ' ὑποκείμενον διττόν ἐστι· τὸ μὲν τῷ εἴ-
 δει ἀντικείμενον. ὃ καὶ ὑπεξίσταται τῷ εἶδει (τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ στέρησις),
 τὸ δὲ ὃ ὑπομένει τὸ εἶδος καὶ δέχεται ἐπὶόν (τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ ὕλη). καὶ
 ἔστι μὲν τὸ γινόμενον ἡ ὕλη, ὃ δὲ γίνεται τὸ εἶδος.

Πολλὰ γὰρ δὲ λεγόμενον τοῦ γίνεσθαι καὶ τῶν μὲν οὐ γίνε- 15
 σθαι ἀλλὰ τόδε τι γίνεσθαι, ἀπλῶς δὲ γίνεσθαι τῶν οὐσιῶν
 10 μόνον. εἴρηται πολλάκις ὅτι ἀπλῆν μὲν γένεσιν τὴν τῶν οὐσιῶν καλεῖ,
 τινὰ δὲ τὴν τῶν συμβεβηκότων, διότι ἐπὶ μὲν τῶν κατ' οὐσίαν γινόμενων
 ἀπλῶς φασιν ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος, ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ συμβεβηκὸς γενέ-
 15 σεις οὐχ ἀπλῶς γεγονέναι φασί, ἀλλὰ τι γεγονέναι· λευκὸς γὰρ γέγονεν
 ἡ μουσικὸς ἄνθρωπος. ὅτι μὲν οὖν ἐπὶ τῆς τινὸς γενέσεως πάντως ἔστι τι
 τὸ ὑποκείμενον, προφανές· ζητητέον δὲ εἰ καὶ ἐπὶ τῆς κατ' οὐσίαν γενέ- 20
 σεις τοῦτο ἔστι. καὶ πρὸς τι ἕτερον. τὰ πρὸς τι ἐν τῷ εἶναι τε καὶ
 λέγεσθαι ἑτέρων τὸ εἶναι ἔχει· διὰ τοῦτο οὖν τὰ πρὸς τι θέλων εἰπεῖν,
 οὕτως εἶπε πρὸς τι ἕτερον. διὰ τὸ μόνην τὴν οὐσίαν μηθενὸς
 20 κατ' ἄλλου λέγεσθαι ὑποκειμένου, τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ τῆς
 οὐσίας. ὅτι πρόδηλον τὸ ἐπὶ τῆς τῶν συμβεβηκότων γενέσεως εἶναι τι
 ὑποκείμενον, πιστοῦται ἐκ τοῦ μηδὲ εἶναι ὅλως αὐτὰ δύνασθαι διχα ὑπο-
 κειμένου τινός, τοῦτο δ' ἡ οὐσία· ἐπειδὴ δὲ ἡ οὐσία κατ' οὐθενὸς λέ-
 γεται ὑποκειμένου, δόξειεν ἂν ἡ τῆς οὐσίας γένεσις μὴ ἐξ ὑποκειμένου εἶναι. 25

25 p. 190b1 Ὅτι δὲ καὶ ἡ οὐσία καὶ ὅσα ἄλλα ἀπλῶς ὄντα ἐξ ὑπο-
 κειμένου τινὸς γίνεται.

Εἰπὼν ἡ οὐσία ἐπὶ τὸ κοινότερον ἀνῆλθεν, ὅτι καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ 32
 γινόμενα· κοινῶς γὰρ θερίζει ἐπὶ πάντων τῶν γινόμενων, ὅτι πάντως χρεῖα
 ὑποκειμένου τινός. διαρρεῖ δὲ, ὥς ἐφθην εἰπὼν, πάντα τὰ γινόμενα εἰς πέντε
 30 τρόπους, ἐφ' ὧν πάντων τὸ δεῖσθαι ὑποκειμένου δείκνυσιν· ἐπὶ ληθόμεν δὲ
 πᾶσι κατὰ μέρος.

1. 2 τὴν φύσιν om. L

3 περιττωματικὸν K

8 γίνεται αὐτὸ εἶδος L

9 τοῦ γίνεσθαι omissis (9. 11) καὶ τῶν—μόνον K

καὶ om. L

11 fort. μόνων

cl. p. 155, 13. Simplic. p. 214. 1

καλεῖ τὴν τῶν οὐσιῶν Mt

14 γέγονεν] γεγο-

νός K

15 πάντως om. Mt

17 καὶ πρὸς τι] καὶ πρὸς Aristoteles καὶ

(post τε) om. K

19 μηθενός K: μηδενός Mt: μὴ (addito τινός post ἄλλου) L

20 ὑποκείμενον hic et v. 24 (post λέγεται) K

22 μηδὲν K

εἶναι Mt

23 τοῦτο δὲ ἔστιν ἡ K

25 ἡ οὐσία libri et Simplic. p. 213, 4: αἱ

οὐσάαι vel οὐσάα Aristotelis libri

25. 26 ἄλλα—γίνεται om. K

26 τινός LM:

om. t

27 εἰπὼν ἡ οὐσία iterat L

29 ὑποκεῖμ K

ὥς LK: ὦ (sic) M:

ὃ t

ἐφθην εἰπὼν p. 156, 18

30 ὑποκείμενον K

p. 190^b11 Ὅτι τὸ γινόμενον ἅπαν ἀεὶ σύνθετόν ἐστι.

d 8^r

Σύνθετον ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ εἵδους, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ γινόμε- 36
νον τὸ εἶδος, τὸ δὲ ὃ γίνεται ἢ ὕλη· γίνεσθαι γὰρ ἢ ὕλη λέγεται ὅπερ τὸ
εἶδος τῷ δέχεσθαι αὐτό. ἀνωτέρω δὲ εἰπὼν “τὸ γινόμενον” εἶναι τὸ ὑποκει- 37
5 μενον, ἐνταῦθα τὸ γινόμενον τὸ εἶδος φησιν· ἐστὶ γὰρ τι. φησί. τὸ γι-
νόμενον, τουτέστι τὸ εἶδος, ἐστὶ δὲ ὃ τοῦτο γίνεται, τουτέστιν ἢ ὕλη·
αὐτὴ γὰρ γίνεται ὅπερ τὸ εἶδος. καὶ τοῦτο διττόν, ἢ τὸ ὑποκείμε- 40
νον ἢ τὸ ἀντικείμενον. καὶ αὐτό, φησί, τὸ ὑποκείμενον σύνθετόν ἐστι
τῷ λόγῳ· τὸ μὲν γὰρ αὐτῷ τῷ εἶδει ἀντίκειται (τοῦτο ὁ) ἐστὶν ἢ στερή- 41
10 σις, τὸ δ’ ὑπόκειται καὶ ὑπομένει αὐτὸ ἐπὶόν, καὶ σὺν αὐτῷ τὸ σύνθετον
ἀποτελεῖ.

p. 190^b17 Φανερόν οὖν ὡς, εἴπερ εἰσὶν αἰτίαι καὶ ἀρχαὶ τῶν 45
φύσει ὄντων, ἐξ ὧν πρώτων εἰσὶν ἢ γεγόνασιν μὴ κατὰ συμβε-
βηκός, ἀλλ’ ἕκαστον ὃ λέγεται κατὰ τὴν οὐσίαν.

15 Δῆλον, φησίν, ὅτι, εἴπερ ἀρχαὶ εἰσὶ τῶν φύσει ὄντων ταῦτα ἐξ ὧν
πρώτων ἐνοπαρχόντων ἕκαστον γίνεται καὶ συμπληροῖ ἕκάστου τὸ εἶναι, 50
ὅτι ταῦτά ἐστιν ἐξ ὧν σύγκριται ἕκαστον ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ εἴ-
δους· ταῦτα γὰρ ἐστὶ τὰ πρώτως συντιθέμενα τῶν φυσικῶν ἕκαστον. εἰ οὖν
ἀρχαὶ τὰ πρώτως συντιθέμενα, συντίθησι δὲ τὸ εἶδος καὶ τὸ ὑποκείμενον,
20 αὐταὶ δὴπου ἂν εἴεν ἀρχαὶ πάντων τῶν φυσικῶν. ἐξ ὧν πρώτων εἰσὶν
ἢ γεγόνασιν. καλῶς τὸ εἰσὶν ἢ γεγόνασιν· τὸ μὲν γὰρ εἰσὶν ἐπὶ τῶν
οὐρανίων καὶ τῶν ὁλοτήτων στοιχείων, τὸ δὲ γεγόνασιν ἐπὶ τῶν κατὰ
μέρος πάντων τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων. μὴ κατὰ | συμβεβηκός, d 8^v
ἀλλ’ ἕκαστον ὃ λέγεται κατὰ τὴν οὐσίαν· συγκρίσθαι γὰρ λέγοιτ’ ἂν
25 ὁ ἀνδριάς καὶ ἐκ τοῦ ἐρυθροῦ χαλκοῦ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός ἐκ τοῦ
ἐρυθροῦ. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ὕλης ἐστὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός, οὕτως καὶ

1 plenius lemma Ὡστε δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι κτλ. t ἐστὶν M: om. K 2 σύν-
θετον L: om. KMt ἐκ τοῦ LK: ἐξ Mt 4 τῷ τὸ K ἀνωτέρω] cf. ad p. 153, 2
γινόμενον K 5 τὸ (post ἐνταῦθα) om. L 7 αὐτῇ fortasse recte Mt καὶ
τοῦτο] Καὶ ἐστὶ μὲν τι τὸ γινόμενον· ἐστὶ δὲ τι ὃ τοῦτο γίνεται. καὶ τοῦτο ex Aristotele t
7. 8 ἢ γὰρ τὸ ὑποκείμενον t Aristoteles 8 ἐστὶ] εἶναι K 9 τῷ μὲν γὰρ K
αὐτῷ] αὐτοῦ? 10 ἐπιμένει K αὐτὸ ἐπὶόν Mt: αὐτὸ ἐποιόν K: αὐτῷ ἐπὶ L
12 ὡς εἶπον omissis (12. 14) εἴπερ—οὐσίαν K αἱ αἰτίαι L 13 εἰσὶ, καὶ γεγό-
νασι t at cf. p. 152, 11 14 κατὰ τὴν ex Aristotele t: κατ’ (om. τὴν) LM at cf. v. 24
15 sqq. cf. Themist. p. 147, 29 sqq. 15 ὅτι L: om. K: ὡς Mt Themistius 17 ταῦ-
τά K: ταυτά Mt: ταυτόν L fort. ἕκαστον· (σύγκριται δὲ ἕκαστον) 18 συντε-
θέντα K 19 τίθησι L 20 αὐταὶ K ἀρχαὶ ἂν εἴεν L 21. 22 ἐπὶ τῶν
στοιχείων τῶν ὁλοτήτων καὶ τῶν οὐρανίων Mt 22 ὁλοτήτων] fortasse ὁλιγωτάτων
24 λέγοιτ’ ἂν K: ἂν λέγοντες L: λέγοντες ἂν M: λέγεται t 25 καὶ om. L χαλκοῦ
LK: χαλκ M: καὶ ἐκ χαλκοῦ t

ἐπὶ τοῦ εἶδους· λέγεται γὰρ τοῦ τριπλήχους ἀνδριάντος κατὰ συμβεβη- d 8^v
 κὺς αἴτιον εἶναι τὸ τρίπληχον· ἀνδριάντα γὰρ καθ' αὐτὸ ποιεῖ, τρίπληχον
 δὲ κατὰ συμβεβηκῆς. σύγκριται γὰρ ὁ μουσικὸς ἄνθρωπος ἐξ ἀν- 5
 θρώπου καὶ μουσικοῦ τρόπον τινα· διαλύσεις γὰρ τὸν λόγον
 5 εἰς τοὺς λόγους ἐκείνων. ὅτι σύνθετός ἐστιν ὁ μουσικὸς ἄνθρωπος,
 πιστοῦται ἐκ τῆς ἀναλύσεως· ἐξ ὧν γὰρ ἕκαστον σύγκριται, εἰς ταῦτα καὶ
 διαλύεται. τὸν γὰρ λόγον τοῦ μουσικοῦ ἀνθρώπου ἀναλύσεις εἰς τοὺς λό-
 γους ἐξ ὧν συνέστηκε, τοῦ ἀνθρώπου φησὶ καὶ τοῦ μουσικοῦ· ὁ γὰρ
 ὀρισμὸς τοῦ μουσικοῦ ἀνθρώπου ἀναλύεται εἰς τὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν
 10 τοῦ μουσικοῦ. γράφεται δὲ καὶ εἰς τοὺς ὅρους· ἀναλύεται γὰρ ὁ μου-
 σικὸς ἄνθρωπος εἰς τὸν ἀνθρώπον καὶ εἰς τὸν μουσικόν. τὸ δὲ τρόπον 10
 τινα προσέθηκεν οὐ μάτην, ἀλλὰ διότι τὰ συντιθέμενα ἢ σώματά ἐστιν
 ἢ τοῦ ἀποσπαστάτα πράγματα, τὸ δὲ μουσικὸν οὔτε σῶμα οὔτ' ἀποσπασ-
 στατον, ἀλλ' ἐν ὑποκειμένῳ.

15 p. 190b23 Ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑποκείμενον ἀριθμῷ μὲν ἓν, εἶδει
 δὲ δύο.

Δείξας ὅτι ἑτέρα ἐστὶ τῆς ὕλης ἡ στέρησις διχόθεν ἔκ τε τῆς τῶν 15
 ὀνομάτων προφορᾶς καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως, νῦν προτί-
 θεται δεῖξαι πῶς ἔχουσι πρὸς τὸ ἀρχαὶ εἶναι, πότερον ὁμοίως εἰσὶν ἀρχαὶ
 20 ἢ τε ὕλη καὶ ἡ στέρησις ἢ οὐ, καὶ πῶς ἑκατέρω. ἵνα οὖν τοῦτο εὖρη,
 ζητεῖ πρότερον πῶς ἔχουσι πρὸς τὸ εἶναι· ὥς γὰρ ἂν ἔχωσι πρὸς τὸ εἶ-
 ναι, οὕτως ἔξουσι δηλονότι καὶ πρὸς τὸ ἀρχαὶ εἶναι. ἔστιν οὖν κυρίως ὃν
 τὸ τόδε τι καὶ ἀριθμητὸν (ὁ δὲ λόγος μοι ὁ ὅλος ἐπὶ τῶν φυσικῶν),
 ἀριθμητὸν δὲ καὶ τόδε τι κυρίως τὸ σύνθετον· δεικτικὸν γὰρ τοῦτο. πό- 20
 25 ὅθεν οὖν ἐφύκει τῷ συνθέτῳ τὸ τόδε τι εἶναι; φησὶν ὅτι ἀπὸ τῆς ὕλης
 μᾶλλον ἢ ἀπὸ τοῦ εἶδους, διότι τὸ μὲν εἶδος μετὰ τὸ χωρισθῆναι τῆς
 ὕλης εὐθὺς ἐφθαρταὶ ἢ ὁ ὕλη μένει, καὶ τὸ μὲν ἄνευ ὕλης οὐκ ἂν ὑπο-
 σταίη ἢ ὁ ὕλη. εἰ καὶ μὴ ἔστι ποτὲ ἄνευ εἶδους, ἀλλ' οὖν ὅσον ἐπὶ τῷ
 30 ἰδίῳ λόγῳ ὑπάρχει ἂν καὶ δίχα εἶδους. ὥστε τῷ συνθέτῳ τὸ ἀποσπασ-
 30 τὸν ἐφύκει ἂν ἐκ τῆς ὕλης μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ εἶδους, τοῦτο δὲ φάμεν τὸ
 τόδε τι καὶ ἀριθμητὸν, τὸ δὲ τόδε τι καὶ ἀριθμητὸν τοῦτο εἶναι τὸ ὄν· ἢ

1 γὰρ τοῦ] γὰρ τὸ L 2 ποιεῖ LKM: ποιεῖ χαλκός (debebat saltem ὁ χαλκός) t: fort. εἴποις ἂν
 3. 5 ἐξ ἀνθρώπου — ἐκείνων om. K 4 τὸν λόγον (cf. v. 7) L: τοὺς λόγους Mt 5 ante ἐκελ-
 νων repetit τοὺς Aristoteles 7 διὰ λύσεις K 10 γράφεται κτλ.] cf. Diels z. Textgesch.
 p. 9 13 ἢ τοῦν (ἤτοι K) ἀποσπαστάτα LKM: ἢ ἀποσπαστάτα τοῦν t 14 ἀλλ' ἐν ὑπο-
 κείμενον K 15 lemma om. K μὲν (post τὸ) LM (Arist. cod. E. Simplic. p. 217, 1):
 om. t at cf. infra e 1r26 et 48 17 τῶν om. K 20 ἑκατέρω K 21 πρότερον ex
 πρότερον corr. M² ἐφύκει] ἔχουσι K 23. 25 λόγος — ἐφύκει om. K 23 ὁ ὅλος L: an
 δηλονότι? 25 τὸ] τῷ K φησὶν οὖν ὅτι L 28 ἔστι ποτὲ L: εἶναι ποτὲ K: ἔστιν
 (traiecto ποτὲ post εἶδους) Mt οὖν om. Mt 29 ὑπάρχει ἂν K τῷ] τὸ K
 30 ἐφύκει L: ἐφύκεισι K: ἐφύκει M 31 τὸ δὲ τόδε τι καὶ ἀριθμητὸν om. t

ὕλη ἄρα ὃν καὶ κυρίως ὄν, ἥ δὲ στέρησις οὐκ ἀριθμητὴ οὐδὲ τόδε τι d 8^v
 (ἀρίστος γάρ), ὥστε οὐδὲ κυρίως ὄν, ἀλλὰ καθ' αὐτὸ μὲν οὐκ ὄν, εἴ γε τὸ 26
 ὄν τόδε τι, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὄν, διότι ἐν τῷ ὄντι, τοῦτο δ' ἐστὶ τῇ
 ὕλῃ. ὥστε εἰ καθ' αὐτὸ μὲν ὄν ἡ ὕλη καὶ κυρίως ὄν, ἥ δὲ στέρησις καθ'
 5 αὐτὸ μὲν μὴ ὄν κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὄν, ὥς δ' ἂν ἔχῃσι ταῦτα πρὸς τὸ
 ὄν, οὕτως ἔχουσι καὶ πρὸς τὸ ἀρχαί εἶναι, ὁῦλον ὅτι ἡ μὲν ὕλη κυρίως ἂν
 εἴη καὶ καθ' αὐτὸ ἀρχή, ἥ δὲ στέρησις κατὰ συμβεβηκὸς. καὶ καθόλου
 δὲ τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ μόνως μὴ ὄντα, τὰ δὲ μόνως ὄντα, τὰ δὲ πῇ 30
 μὲν ὄντα πῇ δὲ μὴ ὄντα· μόνως μὲν οὖν μὴ ὄντα τὰ μηδαραμῇ μηδαραμῶς
 10 ὄντα, μόνως δὲ ὄντα τὰ εἶδη, διότι οὐ πεφύκασι ταῖς στερήσεσι συμπλέκε-
 σθαι (οὐ συμπλέκονται γὰρ τὰ ἀντικείμενα). πῇ δὲ ὄντα πῇ δὲ μὴ ὄντα
 ἡ ὕλη καὶ ἡ στέρησις, ἀλλ' ἡ μὲν ὕλη καθ' αὐτὸ μὲν ὄν, κατὰ συμβεβη-
 κὸς δὲ μὴ ὄν, διότι ἐστὶν ἐν αὐτῇ τὸ μὴ ὄν, τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ στέρησις
 (τῷ καὶ ὁῦλον πῶς μόνως ὄν τὸ εἶδος), ἥ δὲ στέρησις καθ' αὐτὸ μὲν μὴ
 15 ὄν, κατὰ συμβεβηκὸς δ' ὄν. ὥς ἂν οὖν ἔχῃσι πρὸς τὸ ὄν, οὕτως σχήσουσι 35
 ὁῦλου καὶ πρὸς τὸ ἀρχαί εἶναι· οὐκ οὖν ἡ μὲν ὕλη καθ' αὐτὸ ὄν οὕσα
 καθ' αὐτὸ ἂν εἴη καὶ ἀρχή καὶ κυρίως ἀρχή, ἥ δὲ στέρησις, ἐπειδὴ κατὰ
 συμβεβηκὸς ὄν ἐστὶ, κατὰ συμβεβηκὸς ἂν εἴη ἀρχή· οὐδὲν γὰρ συνεισφέρει
 τι ἡ στέρησις εἰς τὸ εἶναι καὶ τὴν ὑπαρξεῖν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ μόνον τῇ
 20 ἀπουσίᾳ ἑαυτῆς εἰς τὴν τοῦ πράγματος συμβάλλεται γένεσιν.

Ταῦτα εἰπὼν συγκεφαλαιοῦται τὰ εἰρημένα, ὅτι ὁῦλον ἐκ πάντων τῶν
 εἰρημένων πόσαι τε ἀρχαί καὶ τίνες, ὅτι κατὰ τινα μὲν τρόπον τρεῖς, κατὰ 40
 τινα δὲ τρόπον δύο· κυρίως μὲν γὰρ αἱ ἀρχαί δύο ἢ ὕλη καὶ τὸ εἶδος
 (αὗται γὰρ εἰσιν αἱ συμπληρωτικαὶ τῶν πραγμάτων καὶ εἰς τὸ εἶναι αὐτῶν
 25 συμβαλλόμεναι), εἴποις δ' ἂν κατὰ τινα τρόπον τρεῖς τὰς ἀρχάς, διότι συμ-
 βάλλεται· πῶς εἰς τὴν γένεσιν τοῦ πράγματος καὶ ἡ στέρησις· δεῖ γὰρ τὸ
 ληψόμενον εἶδος τι πρότερον ἐστερηθῆναι τούτου, εἴτα τὴν στέρησιν ἀπο-
 βάλλον οὕτω τὸ εἶδος δέχεσθαι. πῶς μὲν οὖν τρεῖς καὶ πῶς δύο ἀρχαί
 ὁῦλον, τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ εἴποις ἂν πῇ μὲν ἐναντίας εἶναι τὰς ἀρχάς,
 30 πῇ δ' οὐκ ἐναντίας· διότι μὲν γὰρ οὐ πάσχει τὸ τυγχόν ὑπὸ τοῦ τυχόν- 45
 τος ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, οὕτως ἂν εὖλογον τὸ ἐναντίας λέ-
 γειν τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἐπεὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ ἐναντία οὐ πέφυκε ποιεῖν
 καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων, ὁρᾷμεν ἂν μὴ δεῖν μὲν ἐναντίας εἶναι τὰς ἀρ-
 χάς, ἀλλ' ἀρκεῖν θάτερον τῶν ἐναντίων τῇ ἀπουσίᾳ καὶ παρουσίᾳ γεννᾶν
 35 τὰ πράγματα. ἐπελύσατο δὲ τὴν δοκοῦσαν ἐναντίωσιν εἰπὼν ὅτι καὶ τῶν

1^v
 1 ἀριθμη (h. e. ἀριθμητόν) K 3 ἐν τῷ] ἐν τὸ K 4. 6 ἥ δὲ—πρὸς τὸ ὄν
 om. L 5 ἔχουσι] ἔχουσι K 6 ἀρχή εἶναι K ὁῦλον οὖν ὅτι Mt κυρίως
 compend. (ut saepe) M: κύριον t 8 τὰ δὲ μόνως ὄντα om. L 10 οὐ LK: om.
 M: μὴ superser. M² et t 16 ἀρχή εἶναι K 17 καὶ (post εἴη) om. Mt
 18 καὶ ἀρχή recte K οὐδὲ γὰρ t 22 εἰρημένων ἐστὶ Mt 24 εἰσιν om. Mt
 25 συμβαλλόμεναι K 27 λειψόμενον K 27. 28 ἀποβαλὼν K: fort. ἀποβαλὼν
 28. 29 οὖν αἱ ἀρχαί τρεῖς καὶ πῶς δύο, ὁῦλον· τῷ δὲ αὐτῷ Mt 31 ἂν] non neces-
 sarium est addi εἴη 34 τῇ παρουσίᾳ καὶ ἀπουσίᾳ Mt

ἐναντίων δεῖ καὶ τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ θατέρου μὲν τῶν ἐναντίων μετὰ δ 8^v
τοῦ ὑποκειμένου, ὡς συμπληροῦντος τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, θατέρου 50
δὲ, λέγω δὴ τῆς στερησεως, κατὰ συμβεβηχός. ταῦτα εἰπὼν, ἐφεξῆς τὸν
τρόπον καθ' ὃν ἐπιβάλλειν δυνατόν τῇ γνώσει τῆς ὕλης ὑποτίθεται. ἰστέον
5 δ' ὅτι πρὸ αὐτοῦ ὁ Πλάτων δύο τρόπους φησὶν εἶναι, καθ' οὓς δυνατόν
εἰς τὴν τῆς ὕλης γῶσιν ἔλθειν· ἓνα μὲν τὸν ἐξ ἀφαιρέσεως, λεγόντων
ἡμῶν ὅτι ὕλη ἐστὶν ὃ μήτε ἵππος ἐστὶ μήτε ἄνθρωπος καὶ καθόλου μήτε
σῶμα μηδὲν, ἀλλ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα, ὃ πᾶσι τούτοις ὑπόκειται. τοῦτω
τῷ τρόπῳ φησὶ καὶ τὸ πρῶτον γινώσκεισθαι | αἷτιον· οὐδὲ γὰρ ἐπ' αὐτοῦ e 1^r
10 ἔστι τι καταφῆσαι, ἀλλ' ἐξ ἀφαιρέσεως τῇ γνώσει αὐτοῦ ἐπιβάλλομεν, λέ-
γοντες ὃ μήτε σῶμά ἐστι μήτε ψυχὴ μήτε νοῦς μήτε ἄλλο τι, ἀλλ' ἕτε-
ρόν τι παρὰ ταῦτα πάντων ὑπερναβεβηχός. διὸ καὶ ἀνωμοιωσθαι φησι
τῷ πρώτῳ τὴν ὕλην καὶ ὁμοιωσθαι, ὁμοιωσθαι μὲν διότι ἀμφότερα ἐξ
ἀφαιρέσεως πάντων τῶν ὄντων νοοῦνται, ἀνωμοιωσθαι δὲ διότι ἐπὶ μὲν
15 τῆς ὕλης λέγοντες μηδὲν εἶναι αὐτὴν τῶν ὄντων φαμέν τι, ἀλλ' ἕτερόν τι 5
χεῖρον πάντων τούτων ὃ καὶ ὑποκειμενον πᾶσι, τὸ δὲ πρῶτον μηδὲν ὃν τῶν
ὄντων κρεῖττον ἐστὶ πάντων καὶ πάντων ὑπερναβεβηχός. ἀνόμοιος οὖν ἡ
ὁμοιότης· τοῦ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἡ ἀφαίρεσις τοῦ δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον,
ἡ ὁμοιότης μὲν κατὰ τὸ ἀνείδον, ἀνομοίως δ' ὅτι τὸ μὲν ὑπὲρ τὸ εἶδος,
20 ἡ δὲ χείρων ἢ κατὰ τὸ εἶδος. εἰς μὲν οὖν τρόπος τῆς γνώσεως τῆς
ὕλης οὗτος, δευτέρος δ' ὁ κατὰ ἀναλογίαν, ᾧ καὶ Ἀριστοτέλης νῦν ἐχρή-
σατο, ὅτι ὃν λόγον ἔχει ὁ χαλκὸς πρὸς πάντα τὰ χαλκᾶ σκεύη καὶ τὰ 10
ξύλα πρὸς πάντα τὰ ξύλινα σκεύη, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει καὶ ἡ ὕλη πρὸς
πάντα τὰ ὄντα· ὅνπερ γὰρ τρόπον τυφλῷ εἰ βουλευθείημεν υπογράψαι τίς
25 ἡ τοῦ ξύλου φύσις, ἤγομεν ἂν αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ ξύλου ἔννοιαν φάσκοντες
ὅτι ἐκείνῳ ἐστὶ ξύλον, ὃ οὔτε κλίνη ἐστὶν οὔτε θύρα οὔτε ἀβάκιον οὔτε
ἕτερόν τι τῶν ξυλίων σκευῶν, ἀλλ' ὃ πᾶσι τούτοις ὑποβέβληται καὶ αὐτὸ
μηδὲν ἔχον ἐν τῇ οὐσίᾳ τῶν τοιούτων εἶδος τι πέφυκε πάντα δέχεσθαι,
τὸν αὐτὸν τρόπον ἀναχρησάμεθα καὶ εἰς τὴν τῆς ὕλης ἔννοιαν λέγοντες 15
30 μηδεμίαν εἶναι αὐτὴν τῶν φυσικῶν εἰδῶν, ὃ πᾶσι δὲ τούτοις ὑποβέβληται
καὶ ὑπέστρωται, τοῦτο εἶναι τὴν ὕλην. εἶθεν ὁ Πλάτων καὶ "νόθῳ λογισμῷ"
ληπτὴν αὐτὴν εἶπε, διότι ἐπιβαλεῖν μὲν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς καὶ γνῶναι τί

3 δὲ om. M 4 ἐπικαλεῖν K τὴν γῶσιν L 5 ὅτι ὁ πλάτων πρὸ αὐτοῦ Mt
Πλάτων] cf. ad p. 72, 13 sqq. 6 τὸν Lt: τῶν KM 7 καθόλου Kt: καθὼ L M
8 ὑπόκειται K 8. 20 τοῦτω τῷ τρόπῳ—κατὰ τὸ εἶδος om. K 9 καὶ πρῶτον γίνε-
σθαι (om. τὸ et αἷτιον) L 11 ἄλλο τι] τέλος L 12 πάντα M 13 καὶ ὁμοιω-
σθαι om. L 13. 14 ἀμφότερα post ὄντων traie. Mt 14 ἀνομοίως δὲ L 15 μη-
δὲν L M: μηδὲ t φαμέν τι L: τί φαμέν Mt 16 ὃ καὶ L: καὶ Mt an ὑπόκει-
ται? 19 ἀνομοίως L M: ἀνόμοιος t ὑπὲρ τὸ εἶδος L: ὑπὲρ εἶδος Mt 20 ἡ δὲ L:
ἡ δὲ ὕλη Mt 20. 21 εἰς μὲν οὖν τῆς γνώσεως τῆς ὕλης ὁ τρόπος οὗτος Mt 21 δεύ-
τερον L: δύο K 22 χαλκᾶ M 24 εἰ τυφλῷ L κολουθείημεν K 26 ὅτι
om. K ἀβάκιον K: ἀββάκιον L 27. 28 καὶ αὐτὸς μὴ δὲν ἔχον M 30 μηδεμίαν
KM: μηδὲν de coniectura (L)t αὐτὴν post εἰδῶν traieit L ὃ πᾶσι δὲ L K: ὃ δὲ
πᾶσι Mt 31 εἶναι τοῦτο L ὁ L K: καὶ Mt Πλάτων Tim. p. 52 B

ποτέ ἐστὶν ἀδύνατον, ἐκ τῆς τῶν ἄλλων δ' ἀφαιρέσεως καὶ ἐξ ἀναλογίας e¹
 ἔννοιαν αὐτῆς ἴσχομεν· τῷ αὐτῷ δὲ πάλιν τρόπῳ καὶ εἰς ἔννοιαν τοῦ
 πρώτου ἔρχεσθαι, ἐφ' οὗ εἰκόνα μίαν καὶ μόνην φασὶν εἶναι τὸν ἥλιον.
 τῶν μὲν γὰρ ἄλλων δυνάμεων, ὅτε μερικωτέρας ἐχόντων τὰς ἐνεργείας, 20
 5 καὶ εἰκόνας ἐποίησαν πρὸς ἀναλογίαν τῆς ἐκάστου ἐνεργείας, ἐπὶ μέντοι
 τοῦ πρώτου καὶ πάντων αἰτιωτάτου μίαν καὶ μόνην εἰκόνα εὐρήκασιν φουσι-
 κῆν τὸν ἥλιον· ὃν τρόπον γὰρ ὁ ἥλιος πάντων ὑπερέχει τῶν ἐγκοσμίων.
 τὸν αὐτὸν τρόπον πάντων τῶν ὄντων ἀσυγκρίτῳ ὑπεροχῇ ὑπερέχει τὸ πρῶ-
 τον, καὶ ὡς ὁ ἥλιος πάντα φωτίζει, οὕτω καθεῖνὸν πάντα ἀγαθύνει μὲν
 10 ἐπιβολῇ ἐκάστου πρὸς τὰ ἑαυτοῦ μέτρα μεταλαμβάνοντος τῆς ἀγαθοουργοῦ
 αὐτοῦ ἐνεργείας, ὥσπερ καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς τὰ δεκτικὰ κατὰ δύναμιν 25
 μεταλαμβάνει ἐκείνου μὲν ἐνεργείᾳ πάντα φωτίζοντος.

Ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑποκειμένον ἀριθμῷ μὲν ἓν, εἴδει δὲ δύο.
 ἐπειδὴ προσεσχῶς εἶπεν ὅτι "γίνεται πάντα ἐκ τε τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς
 15 μορφῆς", καὶ ἀνήγαγεν ὑπὸ τὰς δύο ταύτας ἀρχὰς πάντα τὰ γινόμενα,
 τοῦτο, φησί, τὸ ὑποκειμένον οὐχ ἀπλῶς ἓν ἐστίν, ἀλλ' ἀριθμῷ μὲν ἓν,
 τῷ δὲ λόγῳ δύο· ἔχει γὰρ ἐν αὐτῷ τὴν στερήσιν, ἥτις ἑτέρα ἐστὶ κατὰ
 τὸν λόγον τῆς ὕλης· ἄλλον γὰρ ὁρισμὸν ἀποδίδωσις τῆς ὕλης καὶ ἄλλον
 τῆς στερήσεως, οἷον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀμούσου. πότερον οὖν ὁμοίως 30
 20 ἐκάτερον τῶν συμπληρούντων τὸ ἐν τοῦτο ὑποκειμένον ἀρχὴ ἐστὶ τοῦ συν-
 θέτου ἢ οὐκ ὁμοίως, διὰ τῶν ἐξῆς δεῖνυσιν.

p. 190^b24 Ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος καὶ ὁ χρυσὸς καὶ ὅλως ἡ ὕλη
 ἀριθμητή· τόδε γάρ τι μᾶλλον καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκὸς ἐξ αὐ-
 τοῦ γίνεται τὸ γινόμενον.

25 Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι τὸ ὑποκειμένον τῷ μὲν ἀριθμῷ ἓν ἐστίν, τῷ δὲ εἴ-
 δει δύο, βούλεται τοῦτο αὐτὸ δεῖξαι καὶ ἐξ αὐτοῦ συναγαγεῖν ὅπως ἐκά-
 τερον ἔχει πρὸς τὸ ἀρχὴ εἶναι. φησὶν οὖν ὅτι ἡ ὕλη ἀριθμητή ἐστίν· τό-
 δε γάρ τι. καὶ γὰρ τῆς μουσικῆς ὕλη ὁ ἄνθρωπος, ὥσπερ τόδε τί ἐστίν
 καὶ ἀριθμητός· καὶ τῆς κλίνης τὸ ξύλον. τὴν μέντοι ἀμουσίαν ἢ τὴν ἀσχη- 35
 30 μοσύνην οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τόδε τι, διότι μὴδ' ὅρον ἔχει μὴδὲ ὑφίσταται.

1 ἀφαιρέσεως scripsi: ἀναίρεσεως libri
 φησιν L
 5 ἐποίησεν compend. K
 6 εὐρήκασιν εἰκόνα Mt
 8 τὸν αὐτὸν
 τοῦτον τὸν K
 9 καὶ ὥσπερ
 πάντα (πάντως t) φωτίζει ὁ ἥλιος Mt.
 10 om. L
 11 μὲν] nihil enot. e
 codicibus ad
 μία quod exhibet t
 12 λαμβάνει K
 13 μὲν KM: μία (L)t
 14 ἀριθμῷ—δύο
 om. K
 15 γίνεται πάντα (τὰ πάντα L) ἐκ τε τοῦ LK: πάντα γίνεται ἐκ τοῦ Mt
 de πάντα vide ad p. 152, 12
 16 ὑπὸ LK: ἐπὶ Mt
 17 αὐτῷ libri
 18 ἀπο-
 δώσει K
 19 ὕλης] ψυχῆς L
 20 καὶ ἄλλον om. K
 21 πότερον K: πρότερον L Mt
 22 20 τοῦτο ὑποκειμένον—ἐξῆς K: om. L Mt
 23 24 καὶ ὅλως—γινόμενον om. K
 23 μᾶλλον L: om. Mt
 23, 24 ἐξ αὐτοῦ γίνεται L: γίνεται ἐξ αὐτοῦ Mt
 26 ὅπως
 LK: πῶς Mt
 27 ἔχει K
 28 ἢ iterat initio versiculi M
 ἀριθμητή K
 28 γὰρ (post καὶ) om. Mt
 ὕλη LK: ὕλης Mt
 ὥσπερ LKM: ὅπερ t
 30 τὸ δε
 τι et mox ἐρη K

τὸ μὲν γὰρ τόδε τι ὂν τί ἐστίν, ὃ δὲ μὴ ἔστι τόδε τι, οὐκ ἂν εἶη κυρίως e 1^r
 ὂν. ἡ μὲν οὖν διάκρισις αὐτῶν αὐτῇ, ἔχεις δ' ἐντεῦθεν καὶ ὅπως ἐκάτε-
 ρον ἀρχή· ἡ μὲν γὰρ ὕλη τόδε τι οὖσα καὶ συμπληροῦσα τὸ σύνθετον
 καθ' αὐτὸ ἂν εἶη ἀρχή, ἡ δὲ στέρησις οὐ καθ' αὐτὸ μὲν (οὐ γὰρ ὁράται
 5 ἐν τῷ συνθέτῳ, οὐδ' ἔστι τόδε τι τοῦ συνθέτου ὥσπερ ἡ ὕλη), διότι δὲ
 τῇ καθ' αὐτὸ ἀρχῇ συμβέβηκε, λέγω δὴ τῇ ὕλῃ, κατὰ συμβεβηκὸς ἂν εἶη 40
 ἀρχή. εἰπὼν δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ χρυσός, ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸ καθόλου
 προσθεῖς καὶ ὅλως ἡ ὕλη. τὸ δὲ εἰπεῖν τόδε γάρ τι μᾶλλον ἢ 'μᾶλ-
 λον τόδε τι τοῦ εἶδους ἡ ὕλη' φησίν, (ἦ), ὡς ἥδη εἵπομεν, ἡ σύγκριστις
 10 πρὸς τὴν στέρησιν, ὅτι μᾶλλον τῆς στερήσεως ἡ ὕλη τόδε τι. τοῦτο δέ
 φημι διὰ τὴν πρώτην· ἐκαίνη γὰρ οὐκ οὖσα καθ' αὐτὴν ἀριθμητὴ, ὅμως
 μᾶλλον ἐστὶν ἀριθμητὴ τῆς στερήσεως· διότι γὰρ τῷ συνθέτῳ, ὅπερ ἐστὶ
 κυρίως τόδε τι, μᾶλλον ἡ ὕλη συνεργεῖ ὑπομένουσα καὶ θεωρουμένη πως
 ἐν αὐτῷ, τῆς στερήσεως τῇ παρουσίᾳ τοῦ εἶδους ἀφανιζομένης, μᾶλλον ἡ
 15 ὕλη τῆς στερήσεως ἀριθμητὴ. ἡ δὲ στέρησις καὶ ἡ ἐναντίωσις συμ- 45
 βέβηκεν. οὐχ ὡς ἑτερόν τι σημαίνων παρὰ τὴν στέρησιν ἐπήγαγε τὸ
 καὶ ἡ ἐναντίωσις, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄμφω 'ἡ στέρησις ἥτις ἐστὶ καὶ
 ἐναντίωσις'.

p. 190^b28 Ἐν δὲ τὸ εἶδος, οἶον ἡ τάξις ἢ ἡ μουσική.

20 Συνεχὲς τοῦτο τῷ ἀνωτέρῳ "ἔστι δὲ τὸ μὲν ὑποκείμενον ἀριθμῷ
 μὲν ἓν, εἶδει δὲ δύο", εἶτα ἐφεξῆς ἐν δὲ τὸ εἶδος, τὰ δὲ μέσα κατα-
 σκευαστικά ἐστι τοῦ προτέρου. φησὶν οὖν ὅτι οὐχ ὥσπερ τὸ ὑποκείμενον
 δύο ἐστὶ τῷ λόγῳ, οὕτως καὶ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τοῦτο καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῷ 50
 ἀριθμῷ ἓν ἐστίν. ἀλλ' εἰ ἐν τὸ εἶδος, ὁῖον ὅτι καὶ ἀριθμητὸν καὶ τόδε
 25 τι, καὶ κατὰ ἄλλο μὲν μᾶλλον τόδε τι τῆς ὕλης τὸ εἶδος (κατὰ αὐτὸ γὰρ
 ἕκαστον λέγεται τόδε τι, οἶον ἄνθρωπος ἥπρος), κατὰ ἄλλο δὲ μᾶλλον ἡ
 ὕλη τοῦ εἶδους, εἰ γε πᾶν τὸ τόδε τι αὐθυπόστατον ἐστὶ καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ
 ὑφεστηκός, τὸ δὲ αὐθυπόστατον τὸ σύνθετον ἐκ τῆς ὕλης μᾶλλον ἢ ἐκ
 τοῦ εἶδους, εἴπερ τὸ μὲν εἶδος ἄνευ ὕλης εἶναι οὐ δύναται, τὴν δ' ὕλην

2 ἐντεῦθεν καὶ ὅπως] εὐθέως καὶ πῶς K 3 οὖσα Mt: ὂν LK 6 ἀρχή K
 7 ἡ ἀρχή K 8 fort. τῷ δὲ εἰπεῖν 8. 9 ἡ μᾶλλον τόδε τι LK: om. Mt 9 τοῦ
 εἶδους ἡ ὕλη φησὶν LK: τὸ εἶδος ἡ ὕλη φη M: τὸ εἶδος ἡ ἡ ὕλη, ἔστιν t ἡ (ante
 ὡς) addidi ἡ σύγκριστις κτλ.] cf. Themist. p. 148,15 σύγκρησις K 11 πρώ-
 τὴν ὕλην K at cf. p. 172,14 κατ' αὐτὴν K ὁμοίως L 14 ἐν αὐτῷ M
 15 τῆς στερήσεως] τίς τε (h. e. τῆς στ) K ἡ (ante ἐναντίωσις) K: om. L Mt at cf. v. 17
 15. 16 συμβέβηκεν LKM: συμβεβηκός recte ex Aristotele t 17 ἐστὶ om. super-
 ser. M 19 ἡ ἡ μουσική om. K ἡ om. M 20 τοῦτο τῷ] τοῦτω L ἀνω-
 τέρω t 21 εἶδη δὲ K 21. 22 κατασκευαστικά K 25 καὶ LK: compendium
 mihi aliunde non notum M: ὃ t τὸ εἶδος om. (L)t 26 ἕκαστον om. superser. M
 27 ἐστὶ om. Mt 27. 28 καὶ οὐκ—αὐθυπόστατον om. K 28 τὸ σύνθετον] αὐτ τῷ
 συνθέτῳ ex L recipiendum αὐτ τὸ σύνθετον ἔχει scribendum 29 τὴν ὕλην δὲ Mt

ἄνευ εἰδους ἐπινοῆσαι δυνατόν, ὥσπερ τὸν χαλκὸν ἄνευ τῶν τεχνητῶν εἰδῶν. καὶ ὅσον γε ἐπὶ τῷ ἰδίῳ λόγῳ ἢ ὕλη ὑπέστη καθ' αὐτήν· τοῦ γὰρ εἰδους οὐκ εἰς τὸ εἶναι δεῖται, ἀλλ' εἰς τὸ κοσμηθῆναι.

p. 190^b29 Διὸ ἔστι μὲν λεκτέον ὡς δύο εἶναι τὰς ἀρχάς, ἔστι
5 δὲ ὡς τρεῖς.

Δύο μὲν, ἦτοι τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος, ὡς εἴρηται, ἣ τὰ ἐναντία. καὶ ἔ
εἰ τὰ ἐναντία, δόξειεν ἂν σύμφωνον εἶναι τὸ ἐπαγγόμενον καὶ ἔστι μὲν
ὡς τὰ ἐναντία, ἔστι δὲ ὡς οὐ· διότι μὲν γὰρ ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ
τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν γίνεται, δόξει τὰ ἐναντία ἀρχαὶ εἶναι (τὰ γὰρ ἐναν-
10 τια τὰ ποιοῦντα καὶ πάσχοντα), ὥστε δύο ἀρχαὶ τὰ ἐναντία. δόξει δὲ πάλιν 10
μὴ εἶναι τὰ ἐναντία ἀρχαί, διότι αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς αἱ ἐναντιότητες οὐ
πεφύκασι ποιεῖν εἰς ἀλλήλας. ἀλλὰ καὶ ταύτην, φησί, τὴν ἀπορίαν ἐλύσα-
μεν ὑποθέντες τρίτην τινα φύσιν τοῖς ἐναντίοις, περὶ ἣν τὰ πάθη καὶ αἱ
γενέσεις καὶ αἱ φθοραὶ μὴ οὐσαν αὐτὴν ἐναντίαν· ὥστε ὁῦλον ἐκ τούτων
15 ὅτι κατὰ τι μὲν τρεῖς ἀρχαὶ τὰ ἐναντία καὶ τὸ ὑποκείμενον, κατὰ τι δὲ
15 δύο τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕλη, ὑπερ εἶδος τῇ ἀπουσίᾳ καὶ τῇ παρουσίᾳ ποιήσεται
τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθοράν.

p. 190^b35 Ὡστε οὕτε πλείους τῶν ἐναντίων αἱ ἀρχαὶ τρόπον
τινά.

20 Οὐ τοῦτό φησιν ὅτι τὰ ἐναντία μόνον ἀρχαί, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸν ἀριθμὸν
πλείους τῶν ἐναντίων οὐκ ἔσονται αἱ ἀρχαὶ κατὰ τινα τρόπον, τουτέστι 20
κατὰ τὸ ποσόν. πλείους ἀντὶ τοῦ πλείω δύο κατὰ τινα τρόπον οὐκ εἰσί.
καὶ ὅτι τοῦτό φησι, ὁῦλον ἐξ ὧν ἐπήγαγεν ἀλλὰ δύο μόνον ὡς εἰ-
πεῖν τῷ ἀριθμῷ, οὕτε παντελῶς δύο διὰ τὸ ἕτερον ὑπάρχειν τὸ

1 ἐπινοῆσαι K: ἐστὶ νοῆσαι LMt τεχνητῶν K 2 τὸν ἴδιον λόγον ἢ ὕλη καὶ ὑπέστη
καθ' αὐτήν K τοῦ] τοῦτο L 4 λεκτέον ὡς δύο LM: ὡς δύο λεκτέον Kt cum
Aristotele 5 δ' ὡς t 7 δόξειεν ἂν L: δόξει ἂν K: δόξει Mt *ἂν ἔστι (x rubro
addendum) K 8 -ναντία—οὐ om. K ante ἔστι δὲ omisit Philoponus Aristotelea
οἷον εἴ τις λέγοι—ἀνάμυστον 9 τὸ πάσχειν M: τῷ πάσχειν t γίνονται recte L
ἀρχαί (ita scriptum ut syllaba αι simillima sit compendio ω h. e. ὦν) M: ἀρχῶν t
9. 10 τὰ γὰρ ἐναντία ἔστι τὰ K 11 τὰ ἐναντία ἀρχαί (αἱ parum clare M) KM: ἀρχαί
τὰ ἐναντία L: τὰ ἐναντία ἀρχάς t καθ' αὐτὰς L ἐναντιότητες K 13 τρι (h. e.
τρίτην) M: τριττὴν t περι] πύρι K 14 ἐναντίαν LKM: ἐναντίον emendavit t 15 τι
μὲν LK: τινα μὲν τρόπον Mt γ' ἀρχάς K τὰ ὑποκείμενα L τι δὲ LK: τινα
δὲ Mt 16 τῇ παρουσίᾳ καὶ (om. τῇ) ἀπουσίᾳ Mt 18. 19 ἐναντίων—τινά om. K
21 αἱ K: om. LMt 22 post πλείους add. τῶν ἐναντίων t: fort. πλείους <δὲ τῶν ἐναν-
τίων> πλείω LKM: πλείους t fort. δυοῖν 23 δύο μόνον LK: μόνον (om. δύο)
M: μόνον δύο t: δύο (om. μόνον) Aristot. 24. p. 166,1 οὕτε—αὐτοῖς om. K οὕτε'
αὐ Aristoteles

εἶναι αὐτοῖς· εἰ γὰρ καὶ δύο ἀρχαὶ ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος, ἀλλ' οὖν, ἐπειδὴ **e** 1^v
τὸ εἶναι τῇ ὕλῃ οὐ ταυτόν (κατὰ ἄλλο γὰρ ἔχει τὸ ὕλη εἶναι, καὶ κατὰ
ἄλλο τὸ ἐστερηθῆναι τοῦ εἶδους) * * * καὶ πεῖθαι τοῖς παραδείγμασιν· ἄλλο
γάρ ἐστι, φησί, τὸ ἀνθρώπου εἶναι καὶ ἄλλο τὸ ἀμούσῳ. διὸ καὶ μετὰ τὸ
5 δέξασθαι τὴν μουσικὴν ἀνθρώπος μὲν ἔτι ἐστίν, ἀμούσος δ' οὐκέτι· ὑπεξί- 25
σταται γὰρ τῷ εἶδει ἢ στερήσῃ.

p. 191^a3 Πόσαι μὲν οὖν αἱ ἀρχαὶ τῶν περὶ γένεσιν φυσικῶν,
εἴρηται.

Οὐκ εἶπε φυσικῶν μόνον, ἵνα μὴ καὶ τὰ οὐράνια περιλάβῃ, ἀλλὰ
10 τῶν περὶ γένεσιν φυσικῶν· ἐν γὰρ τοῖς οὐράνιαις οὐκ ἔστιν ἐν ἀρχῇ 30
λόγῳ ἢ στερήσῃ, ἀλλὰ μόνον τὸ εἶδος καὶ τὸ ὑποκείμενον. τὸ μὲν οὖν
περὶ γένεσιν διὰ τοῦτο εἶπε, τῶν φυσικῶν δὲ διὰ τὰ προαιρετά· οὐ
θεωρεῖται γὰρ ἐπ' αὐτῶν οὔτε ὕλη οὔτε εἶδος, εἰ μὴ κατὰ ἀναλογίαν,
οἷον τοῦ συλλογισμοῦ ὕλη μὲν αἱ προτάσεις εἶδος δὲ τὸ συμπέρασμα. καὶ
15 τὰ ἐναντία δύο εἶναι. εἰκότως· τὸ γὰρ ἐναντίον τι ἐναντίον, οὐδὲν δ'
ἐστὶν αὐτὸ ἑαυτῷ ἐναντίον. τρόπον δὲ τινα ἄλλον οὐκ ἀναγκαῖον·
τὸ γὰρ εἶδος ἀποπληροῦν τὴν χώραν τῆς στερήσεως ἀπὸν μὲν ποιήσει τὴν
φθοράν, παρὸν δὲ τὴν γένεσιν. ἰκανὸν ἄρα καὶ τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων 25
μετὰ τῆς ὕλης εἰς τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον παραλαμβάνον.

20 p. 191^a7 'Π δ' ὑποκειμένη φύσις ἐπιστητὴ κατὰ ἀναλογίαν.

Ἐντεῦθεν τίς ὁ τρόπος τῆς γνώσεως τῆς ὕλης ὑποτίθεται, ὅτι κατὰ 40
ἀναλογίαν, εἵπομεν δ' ὅτι ὁ Πλάτων καὶ τῷ ἐξ ἀφαιρέσεως τρόπῳ
κέχρηται. οὕτως αὕτη πρὸς οὐσίαν ἔχει καὶ τόδε τι καὶ τὸ ὄν.
εἰπὼν πρὸς οὐσίαν καὶ τόδε τι, ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸ καθολικώτερον εἰπὼν
25 καὶ τὸ ὄν· ὑποκειμένη γὰρ ἡ ὕλη τῇ οὐσίᾳ, δι' αὐτῆς δηλονότι καὶ
τοῖς συμβεβηκόσιν ὑπόκειται. καὶ συλλογίσῃ αὐτὸ οὕτως· ἡ ὕλη τῇ οὐσίᾳ

1 ἀρχ. K: αἱ ἀρχαὶ L 2 ὕλη] ὕλη (LKM)t 3 ἐστερεῖσθαι K post εἶδους
indicavi lacunam excidit οὐ παντελῶς δύο sim.] 4 φησιν ἐστι Mt τὸ ἀνθρώπου
cf τῷ ἀμούσῳ K 7 αἱ M superser. K: om. (L)t cf. Aristotelis libri et Themist.
p. 149,5 7. 8 περὶ — εἴρηται om. K 8 καὶ πῶς πόσαι, εἴρηται ex Arist. t
9 περιλάβῃ LK: παραλάβῃ (sed M praepositionis incerto compendio) Mt 11 μὲν
οὖν om. L: οὖν om. M 12 περὶ LKM: τῶν περὶ t εἶπεν M 14 οἷον τοῦ
LK: om. Mt 15. 16 τὸ γὰρ ἐναντίον — ἑαυτῷ ἐναντίον om. K 15 οὐδὲν δ' Mt:
οὐδὲν (om. δ') L 16 ἄλλον] ἄλλα M 18 ἄρα] γὰρ L 19 τῆς (ante ὕλης)
om. Mt 20 post φύσις addit οὐκ M: del. M² ἐπιστητὴ κατὰ ἀναλογίαν om. K
21. 22 ὑποτίθεται, ὅτι κατὰ ἀναλογίαν in ras. K 22 εἵπομεν p. 162,5 23 πρὸς οὐ-
σίαν — καὶ τὸ ὄν om. K καὶ τόδε L: καὶ τὸ τόδε Mt Aristoteles at cf. v. 24
24 ἀνῆλθεν LK: ἀνέγαγεν Mt at cf. p. 158,27. 161,7 al. τοῖς καθολικῶ K 25 ὑπο-
κειμένη γὰρ κτλ.] cf. Themist. p. 149,16 ὑποκειμένον K δι' ἑαυτῶν L 26 συλ-
λογίσῃ LK: συλλογίσαις M: συλλογίσαιο t

ὑπόκειται, ἥ οὐσία τοῖς συμβεβηκόσιν ὑπόκειται, καὶ ἡ ὕλη ἄρα τοῖς συμ- e1v
βεβηκόσιν ὑπόκειται.

p. 191^a12 Μία μὲν οὖν ἀρχὴ αὕτη, οὐχ οὕτως μία οὕσα οὐδὲ ἐν 45
ὡς τὸ τόδε τι.

- 5 Ἀπαρίθμησιν πάλιν τῶν ἀρχῶν ποιεῖται. ἔστιν οὖν τέως ἡ ὕλη ἀρχὴ
μία, ἀλλ' εἰ καὶ λέγεται μία, οὐχ οὕτως ἔχει τὸ εἶναι ἐν τι καὶ ἀριθμητῇ
ὥσπερ τὸ τόδε τι, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ σύνθετον (τοῦτο γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ με-
ρικὸν καὶ τὸ κυρίως ἀριθμητὸν). εἰ γὰρ καὶ τῷ συνθέτῳ ὑπάρχειν ἐλέγο-
μεν τὸ τόδε τι ἐκ τῆς ὕλης, ἀλλ' οὖν μᾶλλον τόδε τι καὶ ἀριθμητὸν τὸ 50
10 σύνθετον. καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν, ἐπεὶ (εἰ) καὶ τὰ παθητικὰ εἶναι τὰ σώματα
ἐκ τῆς ὕλης ἔχει (διὰ γὰρ τὴν τῆς ὕλης ἐπιτηδεύτητα τοιαῦτὰ ἐστὶ τὰ
σώματα), ἀλλ' οὖν αὕτη καθ' αὐτὴν θεωρουμένη ἡ ὕλη πάντῃ ἐστὶν ἀπα-
θής. δυνατόν δὲ καὶ τὸ οὐχ οὕτως μία οὕσα οὐδὲ ἐν ὡς τὸ τόδε τι
ἐπὶ τοῦ εἶδους λαμβάνειν, ἵνα τόδε τι λέγῃ τὸ εἶδος (ἐκάστου γὰρ τὸ εἶναι
15 κατὰ τὸ εἶδος), ἵνα τὸ ἐν καὶ τὸ τόδε τι ἐπὶ τοῦ εἶδους μᾶλλον φέρῃ.
τοῦτο δὲ διότι τὸ μὲν εἶδος ἐν ἐστὶν αἰεὶ καὶ τὸ αὐτὸ οὐδεμίαν ἀλλοιῶσιν
ἐπιδεχόμενον, ἥ δ' ὕλη | ποικίλως ἀλλοιοῦται καὶ μεταβάλλεται κατὰ τὴν e2f
διαφορὴν ὑποδοχὴν τῶν εἰδῶν. τῷ οὖν τὸ μὲν εἶδος τὸ αὐτὸ μένειν,
τὴν δ' ὕλην ποικίλως ἀλλοιοῦσθαι, ταύτη μᾶλλον τῆς ὕλης ἐν τὸ εἶδος εἰ-
20 πεν· ἀνωτέρω δ' ἡμεῖς κατὰ ἄλλον τρόπον μᾶλλον εἶναι τόδε τι τὴν ὕλην
τοῦ εἶδους, καθὼ οὐ δεῖται ἡ ὕλη ἐτέρου ὑποκειμένου πρὸς τὸ εἶναι, ὥσπερ
τὸ εἶδος τῆς ὕλης, ἀλλ' αὐτάρκης ἐστὶ καθ' ἑαυτὴν ὑποστῆναι. εἴρηται 5
δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν κατὰ τίνα μὲν τρόπον ἡ ὕλη μᾶλλον τόδε τι,
κατὰ τίνα δὲ πάλιν τὸ εἶδος. μία δὲ ἡ ὁ λόγος. τὸ ἦ καὶ τὸ ὁ ἀμφό-
25 τερα ἄρθρα ἅμα ἐστί, λόγον δ', ὡς πολλάκις εἴρηται, τὸ εἶδος φησιν.
εἰπὼν οὖν τὴν ἀρχὴν τὴν ὕλικήν, λέγει καὶ τὴν εἰδικήν, καὶ φησιν ὅτι
ἐστὶ καὶ τὸ εἶδος μία ἀρχή. ἔταξε δὲ τὰ δύο ἄρθρα κατὰ τοῦ αὐτοῦ, κα-
θότι ὁ λόγος ὡς μὲν ἀρχὴ θηλυκὸν ἐστίν, ὡς δὲ λόγος ἀρσενικόν. διὰ
τοῦτο οὖν τὰ δύο ἄρθρα κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἔταξε τό τε θηλυκὸν καὶ τὸ ἀρσε-

3. 4 οὐχ—τόδε τι om. K 3 οὕτως L: οὕτω Mt at cf. v. 13 οὐδὲ ἐν M: οὐδὲ οὕτως
ἐν ὃν t: οὐδὲ ἐν ὃν (si modo recte nihil adnotatum ad vocem ὃν) L: οὐδὲ οὕτως ἐν vel
οὐδὲ οὕτως ὃν Aristotelis libri 4 τὸ om. M 5 ποιεῖται πάλιν τῶν ἀρχῶν Mt
ἔστιν (v del.) M: ἐστὶ t ἡ ὕλη τέως K 6 ἀριθμητῇ LK: ἀριθμητὸν Mt S. 9 ἐλέ-
γομεν ὑπάρχειν K ἐλέγομεν p. 160, 24 sqq. 9 μᾶλλον (τὸ add. K) τόδε τι LK: τόδε
τι μᾶλλον Mt 10 ἐπειδὴ Mt εἰ addidi 11 διὰ] δεῖ K ἐπιτηδεύτητα K
ἐστὶ] γὰρ K 12 ἑαυτὴν Mt 12. 13 πάντι (sic) εἶναι ἀπαθής· δυνατόν δὲ ἴσως καὶ K
13 οὕτω t οὐδὲν ὡς K τὸ (ante τόδε) om. Mt 14 λαβεῖν K τι om. Mt
ἐκάστου K 18 τῷ] τὸ K οὖν τὸ μὲν LK: μὲν οὖν τὸ Mt 20 ἀνωτέρω p. 137, 27 sqq.
22 αὐτάρκης (sic) LK ἑαυτῆς compend. M 23 ἔμπροσθεν p. 164, 25 23. 24 κατὰ
τίνα utrobique K 24 δὲ ἡ Lt: δὲ ἡ K: δὲ (om. ἡ) M cf. p. 6, 16 et Arist. libri (cod. E
de zi pr., δὲ ἡ rec.) τὸ ἡ καὶ τὸ ὁ t 25 ἅμα K: om. LMt 26 τὴν (ante ὕλικήν)
om. L εἰδικήν L: ἰδικήν KMt καὶ (ante φησιν) om. L 27 δὲ om. superscr. L
τὸ αὐτὸ (at cf. v. 29) K 28. 29 ἀρσενικόν—θηλυκὸν καὶ τὸ om. L

νικόν, τὸ μὲν θηλυκὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν τὸ δὲ ἀρσενικὸν πρὸς τὸν λόγον, e2r
ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν 'ἡ δ' ἑτέρα ἀρχὴ ὁ λόγος ἐστί, τουτέστι τὸ εἶδος'. 11

p. 191a15 Πρῶτον μὲν οὖν ἐλέχθη ὅτι ἀρχὴ τὰ ἐναντία.

Ἐντεῦθεν ἀνακεφαλαιοῦνται πάντα τὰ εἰρημένα. καὶ πῶς ἔχουσιν 15
αἱ ἀρχαὶ πρὸς ἀλλήλας. ὅτι αἱ μὲν αὐτῶν εἰσι καθ' αὐτὸ ἀρχαί. αἱ
δὲ κατὰ συμβεβηκός· καὶ ἡ μὲν ὕλη καὶ ἡ στέρησις ἀριθμῶ μὲν ἐν λόγῳ
δὲ δύο, τὸ δὲ εἶδος καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῷ ἀριθμῷ ἓν· καὶ ἡ μὲν θηλεία
ἀναλογεῖ τὸ δὲ ἄρρενι, καὶ ὅσα ἄλλα περὶ αὐτῶν εἶπε.

p. 191a19 Πότερον δ' οὐσία τὸ εἶδος ἢ τὸ ὑποκείμενον, οὕτω
10 δῆλον.

Τὴν περὶ τούτων θεωρίαν ἐν τῇ Μετὰ τὰ φυσικά ὑπερτίθεται, ἐνθα
ζητεῖ εἴτε οὐσία ἐστί τὸ εἶδος εἴτε μή, καὶ ὅπως τὸ εἶδος ἀρχή, καὶ εἴτε 20
πᾶν ἀφθαρτον εἴτε ἔστι τι καὶ φθαρτόν, καὶ εἰ μὴ ἅπαν εἶδος ἀφθαρτον.
πῶς ἅπαν ἀρχή. καὶ ἵνα συντόμως εἰπώμεν τὰ ἐκείσε αὐτῷ περὶ τούτου
15 εἰρημένα, φησὶν ὅτι ἐκάτερον ἔχει τι πλεονέκτημα κατὰ τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ
εἶναι μᾶλλον οὐσία· μᾶλλον μὲν γὰρ οὐσία τοῦ εἶδους ἡ ὕλη, διότι ἡ μὲν
ὕλη αὐθυπόστατόν τι πράγμα ἐστί, τὸ δ' εἶδος ἄνευ ὕλης εἶναι οὐ δύνα-
ται. τῆς ὕλης μὴδὲν δεσμένης τοῦ εἶδους εἰς τὸ εἶναι· μᾶλλον δὲ πάλιν
τὸ εἶδος οὐσία ἥπερ ἡ ὕλη, διότι ἡ μὲν κοσμεῖται καὶ τάττεται καὶ ὀρίζε- 25
ται τῇ παρουσίᾳ τοῦ εἶδους, τὸ δ' ὀρίζει καὶ κοσμεῖ, καὶ ὅτι ἕκαστον τῶν
ὄντων οὐ κατὰ τὴν ὕλην ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος χαρακτηρίζεται. ὥστε κατὰ
τι μὲν μᾶλλον οὐσία ἡ ὕλη ἥπερ τὸ εἶδος, κατὰ τι δὲ πάλιν μᾶλλον οὐσία
τὸ εἶδος ἥπερ ἡ ὕλη.

p. 191a20 Ἄλλ' ὅτι αἱ ἀρχαὶ τρεῖς καὶ πῶς τρεῖς.

15 Τὸ πῶς τρεῖς ἀντὶ τοῦ ποῖται τρεῖς, ὅτι [ἡ] ὕλη εἶδος στέρησις. καὶ 30
τίς ὁ τρόπος αὐτῶν. εἴπομεν ὅτι αἱ μὲν καθ' αὐτὸ ἀρχαὶ αἱ δὲ κατὰ

2 δὲ ἀρσενικόν] δ' ἄρθρον K 3 ὅτι ἀρχὴ τάναντία om. K ἀρχὴ LM: ἀρχαί
recte ex Arist. t τὰ ἐναντία M: τάναντία (L)t 4 ἀνακεφαλαιοῦνται M 5 αἱ
(ante ἀρχαί) om. L εἰσὶν ἀρχαὶ καθ' αὐτό L 6. 7 λόγῳ δὲ—ἀριθμῷ ἓν K: om.

LMt 7 καὶ ἡ] καὶ εἰ K 7. 8 θῆλει, ἀναλο^γ K 8 τὸ δὲ ἄρρενι t: τοῦ ἄρρενι
K: τὸ δὲ (δ' L) ἄρρεν LM 9. 10 τὸ εἶδος—δῆλον om. K 11 sqq. cf. Simplic.
p. 234, 2 sqq. 11 Μετὰ τὰ φυσικά Z 3 12. 14 καὶ ὅπως—ἅπαν ἀρχὴ ex
Themist. p. 149, 19, unde conicias post καὶ εἰ excidisse μὲν ἅπαν εἶδος ἀφθαρτον, πῶς οὐκ
ἀθῆλον ἅπαν, εἰ δὲ 14 εἴπομεν K 14. 15 εἰρημένα περὶ τούτου K 17 αὐθυ-
πόστατόν (sic) M 19 ἥπερ M: εἴπερ (item v. 22 et 23) K 20 ὅτι om. K
21 ὄντων] οὕτων K ἀλλὰ om. superser. L 22 μᾶλλον (post πάλιν) om. L 24 αἱ
om. K καὶ πῶς τρεῖς om. K 25 Τὸ πῶς τρεῖς om. t ἡ delevi 26 μὲν]
ἀρχαί L

συμβεβηκός, καὶ ὅτι ἡ μὲν ὕλη τὸ ὑποκείμενον τὸ δὲ εἶδος τὸ κοσμοῦν e2f καὶ ὀρίζον αὐτὴν, ὥσπερ τὸ τοῦ ἀνδριάντος εἶδος τὸν χαλκόν.

p. 191a23 Ὅτι δὲ μοναχῶς οὕτως λύεται καὶ ἡ τῶν ἀρχαίων ἀπορία, λέγομεν μετὰ ταῦτα.

- 5 Τεκμήριόν ἐστι τῶν καλῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἀποδοθεμένων λόγων, ὅταν τοιοῦτοι ᾧσιν οἱ ἀποδοθέντες περὶ τοῦ πράγματος λόγοι, ὡς καὶ τὴν 35 αὐτοῦ τοῦ πράγματος φύσιν ἱκανῶς παραστήσαι καὶ τὰς φερομένας πρὸς αὐτὸ ἀπορίας ἐπιλύσασθαι. τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ ἀποδοθέντες λόγοι περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν φυσικῶν πραγμάτων ὑπὸ Ἀριστοτέλους· τὰς τε γὰρ ἀρχὰς 10 τὰς κοινοτάτας τῶν φυσικῶν πραγμάτων ἱκανῶς ἡμῖν παρέστησε, καὶ τὰς φερομένας ἀπορίας πρὸς αὐτὰ δι' αὐτῶν ἐπιλυσόμεθα, ὅπερ καὶ νῦν ὁ Ἀριστοτέλης ποιεῖ. φέρονται δὲ ἀπορίαὶ περὶ τῶν φυσικῶν πραγμάτων, ὧν ἤδη ἐμνήσθημεν ἐν τοῖς πρὸς Ἀναξαγόραν λόγοις, εἰσὶ δ' αὐταὶ αἱ τὴν γέ- 40 νεσιν ἀναιροῦσαι.
- 15 Ζητοῦντες γάρ, φησίν, οἱ πάλοι τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν, ὑπὸ ἀπειρίας διαλεκτικῆς ἐξεστράπησαν τῆς ἀληθείας καὶ ἐνόμισαν μῆδ' ὅλως εἶναι γένεσιν. εἰ γὰρ γίνοιτό τι, φασίν, ἢ ἐξ ὄντος γίνεται ἢ ἐκ μὴ ὄντος· ἀλλ' οὔτε ἐξ ὄντος δυνατόν γενέσθαι (πῶς γὰρ ἂν τὸ ὄν γένοιτο; ἔσται γὰρ 20 πρὶν γενέσθαι), οὔτε ἐκ μὴ ὄντος (ἀδύνατον γὰρ ἐκ μὴ προϋποκειμένου τινὸς γενέσθαι τι). καὶ κοινὴ δόξα ἐστὶν αὕτη πάντων τῶν φυσικῶν τὸ 45 μῆδὲν ἐκ τοῦ μῆδαμῆ μῆδαμῶς ὄντος γίνεσθαι· δεῖ γὰρ τὸ γενησόμενον τι πρὶν γενέσθαι δύναμιν τινα καὶ ἐπιτηδεσιότητα ἔχειν εἰς τὸ γενέσθαι· εἰ γὰρ πρὶν γένοιτό τι μὴ δύναιτο γενέσθαι, οὐδ' ἂν γένοιτο. ἀνάγκη οὖν πρὶν γενέσθαι ἔχειν δύναμιν τοῦ γενέσθαι· τὸ δὲ δυνάμενον γενέσθαι ὄν τί 25 ἐστὶ, καὶ αὐτὴ ἡ δύναμις· οὐδὲν ἄρα ἐκ τοῦ μῆδαμῆ μῆδαμῶς ὄντος γίνε- ται. ἔοικεν οὖν μῆδ' ὅλως εἶναι ἡ γένεσις. διὰ τοῦτο οὖν τὴν γένεσιν ἀναιροῦντες, ἐκκρίσει καὶ συγκρίσει καὶ θέσει τοῖς τοιούτοις τὰ πράγματα 50 ἐποιοῦν. ἐκ δὲ ταύτης, φησί, τῆς ἀρχῆς ὀρμώμενοι, καὶ τὸ πλῆθος ἀνή- ρουν ἐκ τῶν ὄντων· “ἐνὸς γὰρ ἀτόπου δοθέντος”, ὡς αὐτὸς φησι, μυρία 30 ἔψεται. ἐξ οὗ γὰρ ἀνήρουν τὴν γένεσιν τῷ μὴ δύνασθαι τὸ μὴ ὄν ὑπο- καῖσθαι τοῖς γινομένοις ἐξ οὗ γίνονται (εἰ γὰρ ὑποκείτο αὐτοῖς τὸ μὴ

1 συμβεβυκός t 2 ὀρίζων K 3 lemma om. K 4 λέγομεν M: λέγοιμεν L: λέγωμεν t
7 τοῦ iterat K 7. 8 πρὸς αὐτὸ φερομένας Mt 9 ὑπὸ (ὑπ' t) LKt: ὑπὲρ M
ἀριστοτέλ⁸ M 9. 10 ἀρχὰς τὰς (τε pro τὰς L) κοινοτάτας LK: κοινοτάτας ἀρχὰς Mt
10 παρέστησαν concinnius Mt 11 πρὸς αὐτάς Mt καὶ om. L 13 ἐμνή-
σθημεν p. 89,3 sqq. 94,18 sqq. 14 ἀναιροῦσι L 16 διαλεκτικῆς] τοῦ διαλέγεσθαι
Themist. p. 150,2 17 γίνοιτό t ἡ (pro ἡ) utrobique K 18 γένοιτο LKM:
γίνοιτο t 19 γὰρ om. K μὴ om. superser. L 21. 22 γίνεσθαι—εἰς τὸ om. K
23 γένοιτό τι KM: γίνοιτό τι (L)t 24 δύναμιν τινὰ τοῦ L 25 αὐτὴ L: αὕτη KMt at cf.
p. 52,3 26 διὰ τοῦτο κτλ.] cf. Themist. p. 150,7 27 ἐκκρίσει LK: ἐνκρίσει (sic) M: δια-
κρίσει t 29 φησι] cf. Phys. A 2 p. 185a11 vel 3 p. 186a9 (cl. Philop. p. 30,5. 59,11.
174,26) 30 τῷ] τὸ K 31 γίνονται LK: γίνονται Mt ὑποκείντο M

ὄν, συμβήσεται τὸ μὴ ὄν εἶναι), ἐκ τούτου καὶ τὸ πλῆθος ἀνήρουν. | εἰ γὰρ **e**2^v
 ἔστι πλῆθος, ἔστι καὶ ἑτερότης, εἰ δὲ τοῦτο, ἔστι καὶ τὸ μὴ ὄν· οὐκ ἔστι
 γὰρ Σωκράτης ὅπερ Πλάτων. ὥστε ἔστι Σωκράτης μὴ ὄν· οὐ γὰρ ἔστι
 Πλάτων. ἔστι δὲ καὶ ὄν· Σωκράτης γὰρ ἔστι. τὸ αὐτὸ ἄρα καὶ ὄν καὶ μὴ
 5 ὄν ἔσται, ὅπερ ἀδύνατον. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, καὶ πλῆθος εἶναι ἐν τοῖς
 οὖσιν ἀδύνατον. ἐν ἄρα τὸ ὄν καὶ ἀκίνητον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἐκ τούτων
 ἀνήρουν τὴν γένεσιν δι' ἀπειρίαν τῆς διαλεκτικῆς μεθόδου· καλῶς μὲν γὰρ 5
 περὶ γενέσεως ζητοῦντες ἐκ διαιρέσεως προήγαγον τὸν λόγον καὶ διαιρέ-
 σεως τῆς κατ' ἀντίφασιν, λέγοντες ὅτι εἰ γίνεταί τι ἢ ἐξ ὄντος γίνεταί
 10 ἢ ἐκ μὴ ὄντος (ἀντίφασιν γὰρ τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν), κακῶς δ' ὅτι ἀτελῶς
 ἐχρήσαντο τῇ διαιρέσει· οὐδὲ γὰρ τὸ ὄν ἑνὸς τινος πρᾶγματός ἐστι σημα-
 ντικόν, ὁμοίως δὲ οὐδὲ τὸ μὴ ὄν. ἔδει οὖν καὶ τούτων ἐπιδιαίρειν ποιή-
 σασθαι, καὶ οὕτως πάντα τὰ μέρη τῆς διαιρέσεως ἐπισκοπῆσαι, εἰ ἐνδέ-
 χεται κατὰ τι αὐτῶν γενέσθαι τὴν γένεσιν· ὁμώνυμος γὰρ φωνὴ καὶ τὸ 10
 15 ὄν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ ὄν. ἀπλῶς μὲν γὰρ ὄν οὐδὲν ἔστιν· οὐδὲ γὰρ ἔστι
 κοινὴ τις φύσις τοῦ ὄντος, ἀλλ' ἔστιν ὁμώνυμος φωνὴ κατὰ πλείονων γενῶν
 κατηγορουμένη· ἢ γὰρ οὐσία ἐστὶ τὸ ὄν ἢ ποσὸν ἢ ποιόν ἢ τι τῶν ἄλλων.
 ὁμοίως οὐδὲ τὸ μὴ ὄν ἐν τι καὶ ἀπλοῦν σημαίνει, ἀλλ' ἦτοι τὸ ἀπλῶς μὴ
 ὄν, ὅπερ μηδὲν τῶν ὄντων ἐστίν, ἢ τὸ τί μὴ ὄν· ἢ γὰρ οὐσία τί μὴ ὄν·
 20 οὐδὲ γὰρ ἔστιν ὅπερ τὸ ποσὸν ἢ τὸ ποιόν. ὁμοίως καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον
 καὶ ὄν ἐστι καὶ μὴ ὄν κατὰ ἄλλο καὶ ἄλλο, ἄλλο μὲν ὄν τι ἄλλο δὲ μὴ ὄν. 15
 Ἐκεῖνοι μὲν οὖν διὰ τὴν ἀπειρίαν τῆς διαιρητικῆς μεθόδου εἰς ταύτην
 τὴν ἀτοπίαν ἐξέκλιναν, ὥστε τὰ ἐναργῆ οὕτως ἀνελεῖν βιαζόμενοι ὑπὸ τοῦ
 λόγου, τὴν τε γένεσιν φημι καὶ τὸ πλῆθος. ἐπιλύεται δὲ ὁ Ἀριστοτέλης
 25 τᾶς ἀπορίας ἐκ τῶν ἀποδεδομένων λόγων περὶ τῶν ἀρχῶν· εἴρηται γὰρ
 ὅτι τῶν ἀρχῶν αἱ μὲν εἰσι καθ' αὐτὸ ἀρχαὶ ἢ ὅλη καὶ τὸ εἶδος, ἢ δὲ
 κατὰ συμβεβηκὸς ἢ στέρησις. καὶ ἐκ τοῦ καθ' αὐτὸ οὖν καὶ ἐκ τοῦ κατὰ
 συμβεβηκὸς ἐπιλύεται τὴν ἀπορίαν, καὶ ἐκ τοῦ δυνάμει καὶ ἐκ τοῦ ἐνεργείᾳ. 20
 εἰ μὲν γὰρ ἀπλῶς ἐγίνετό τι, ὁῖλον ὅτι καὶ ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος ἐγί-
 30 νετο ἄν· νῦν δὲ τὸ γινόμενον τί ἐστίν (οὐδὲν γὰρ ἀπλῶς γίνεταί). εἰ δὲ
 τὸ γινόμενον τί ἐστίν, ὁῖλον ὅτι καὶ ἐκ τινὸς μὴ ὄντος γίνεταί· ὥς γὰρ

1. 2 γὰρ ἐστίν Lt 2 στερότης K 4. 5 ἄρα καὶ μὴ ὄν, καὶ ὄν ἔσται Mt 5 εἶναι]
 ὄναι K 5. 6 πλῆθος ἐν τοῖς οὖσιν εἶναι. ἀδύνατον Mt 6 ἐν ἄρα τὸ ὄν K: ἄρα τὸ ὄν
 ἐν L: ἄρα τὸ ὄν (om. ἐν) Mt ἐκ τούτων om. superser. M 9 κατ' ἀντίφασιν in textu,
 κατ' ἐναντία in mrg. M 9. 10 ἢ] ἢ utrobique K 11 ἑνός om. K 12 ἐπιδιαί-
 ρεσιν scripti: ἐπὶ διαίρειν libri 14 ὁμόνυμος et 16 ὁμόνυμος K καὶ om. K

15 μὲν γὰρ (γὰρ superser. L) ὄν LK: μὲν γὰρ (om. ὄν) Mt 17 κατηγορούμ K
 ἢ γὰρ L: ἢ γὰρ K Mt 18 εἴτοι K 20 οὐδὲ] οὐ K ἢ τὸ ποιόν om. K
 22 διαιρετικῆς LK: διαλεκτικῆς (cf. v. 7. p. 169, 16. 174, 18) Mt 23 ἀτοπίαν LK:
 ἀπειρίαν Mt ἐναργῆ ἀνελεῖν, οὕτω βιαζόμενοι Mt 24 φημι LK: φησι Mt
 25. 26 εἴρηται γὰρ ὅτι τῶν ἀρχῶν om. L 25 εἴρηται κατλ.] cf. ad p. 172, 27 27. 28 τοῦ
 συμβεβηκός ἐπιλύεται L 28 ἐκ (ante τοῦ ἐνεργείᾳ) om. Mt 29 ἐκ τοῦ LK: ἐκ
 (om. τοῦ) M: ἐξ t 30. 31 οὐδὲν γὰρ — τί ἐστίν (sic) K: om. L Mt 31 post ὁῖλον
 addunt ἄρα M²l

τὸ ἀπλῶς ὃν ἐξ ἀπλῶς μὴ ὄντος γίνεται, οὕτω καὶ τὸ τί ὃν ἐκ τινὸς μὴ e²
 ὄντος γίνεται. τὸ μὲν οὖν ἀπλῶς ὃν ἀδύνατον γενέσθαι· γένετο γὰρ ἂν ἐκ
 τοῦ πάντῃ μὴ ὄντος, καὶ ἐνταῦθα ὑγιῆς ὁ παρ' αὐτῶν λεγόμενος λόγος.
 ἐπειδὴ δὲ τὸ γινόμενον οὐχ ἀπλῶς γίνεται ἀλλὰ τί, καὶ τὸ ἐξ οὗ γίνεται
 5 τί μὴ ὃν ἔσται· τὸ δὲ τί μὴ ὃν καὶ τί ὃν ἐστι, τοῦτο δὲ σύνθετόν ε³
 ἔστιν ἐξ ὕλης καὶ εἰδούς· πᾶν γὰρ τὸ ἐνεργεῖα ὃν τοιοῦτον. ὅταν οὖν λέ-
 γωμεν ὅτι γίνεται τὸ γινόμενον ἐξ ὄντος, οἷον τὸ πῦρ ἐξ ἀέρος, ἐκ καθ'
 αὐτοῦ μὲν ὄντος τοῦ ἀέρος δηλονότι λέγομεν γίνεσθαι τὸ πῦρ (καθ' αὐτό
 γὰρ ὃν ὁ ἀήρ), ἀλλ' οὐ καθ' αὐτό ὡς ἐξ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηχός·
 10 καθ' αὐτό γὰρ ἔμπροσθεν ἐλέγομεν εἶναι ἀρχὴν τοῦτο ὃ μέρος γίνεται τοῦ
 γινομένου, ὡς ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος. εἰ οὖν ὁ ἀήρ οὐ γίνεται μέρος τοῦ
 πυρός, δηλονότι οὐ καθ' αὐτό ἐξ ὄντος τοῦ ἀέρος γίνεται τὸ πῦρ, ἀλλ' ὅτι ε⁴
 συνέβη τὸ ἐξ οὗ καθ' αὐτό γίνεται, λέγω δὴ τὴν ὕλην, τὸ τοῦ ἀέρος εἶδος
 ἔχειν. οὐδὲν γὰρ συμβάλλεται εἰς τὴν τοῦ πυρός γένεσιν τὸ ἀέριον εἶδος·
 15 γίνεται γοῦν οὐδὲν ἤτιον καὶ ἐξ ὕδατος καὶ γῆς καὶ ἐκ πάντων τῶν συνθέ-
 των πῦρ. εἰ μὲν οὖν ἐκ τῆς ὕλης θεωροῦμεν γινόμενον, ἐκ ταύτης ὡς ἐκ
 καθ' αὐτοῦ ὄντος γίνεται (καθ' αὐτό γὰρ ὃν ἡ ὕλη καὶ καθ' αὐτό ὡς ἐξ
 ὄντος· μέρος γὰρ αὐτοῦ γίνεται ἡ ὕλη. καὶ οὐδὲν γε ἄτοπον· οὐ γὰρ ὅπερ
 ἐστὶν ἡ ὕλη τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἐστίν, ἄλλο δὲ γίνεται), ἀλλ' ε⁵
 20 ἐκεῖνοι τὴν ἐκ τῆς ὕλης γένεσιν οὐδ' ἐνενόουν, ἀλλ' ἐκ τῶν μερικῶν γε-
 νέσεων τὰς ἀπορίας ἔφερον, ὅτι φαίνεται ὁ ἀήρ γινόμενος πῦρ· εἰ οὖν
 ἔστιν ὁ ἀήρ, οὗτος δὲ γίνεται πῦρ, τὸ ὃν ἄρα γίνεται. φανερόν οὖν ἡμεῖς
 πρὸς τὴν αὐτῶν ἀπορίαν ἀπαντῶντες, ὅτι εἰ καὶ ἐξ ἀέρος γίνεται, ἀλλ' οὐχ
 ἡ ἀήρ οὕτως ἐξ αὐτοῦ γίνεται, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηχός. ἐπειδὴ συνέβη τὸ
 25 ὑποκείμενον τὸ ἀέριον εἶδος ἔχειν· ὥστε εἰ καὶ ἐξ ὄντος γίνεται τὸ γινό-
 μενον, ἀλλ' οὐχ ἡ ὃν ἐστίν, ἀλλ' ἡ συμβεβηχὲς τὸ ἐξ οὗ καθ' αὐτό γίνε-
 ται [τουτέστιν ἡ ὕλη] ὃν εἶναι, τουτέστιν εἰδοποιεῖσθαι. πάλιν καὶ ὅταν ε⁶
 30 ἐκ μὴ ὄντος λέγωμεν γίνεσθαι, οὐχ ἡ μὴ ὃν ἐστίν οὕτως γίνεται ἐξ αὐτοῦ
 γινόμενον· οὐ γὰρ ἡ στέρησις τοῦ πυρός μέρος αὐτοῦ γίνεται. λέγομεν
 οὖν τὸ πῦρ ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ
 τινὸς μὴ ὄντος (γίνεται γὰρ ἐξ οὗ πυρός), ἀλλ' οὐ καθ' αὐτό ἐκ τοῦ οὐ

2 post ἂν addit καὶ L 3 παντί (sic) K 4 ἀπλῶς γ¹ (h. e. γίνεται) λέγεται K 5 τί
 ὃν K: τὸ τί ὃν LMt 6. 7 λέγομεν KM 8 μὲν LK: μὴ Mt 10 καὶ καθ' αὐτό γὰρ M
 ἔμπροσθεν p. 154, 18 sqq. 164, 38 sqq. 12 ἐξόντας K 13 τὸ τοῦ LK: τὴν τοῦ Mt 14 τὸ

ἀέριον ὕδωρ L 16 θεωροῦμεν K γινόμενον (γινόμε^ε) K: τὸ γινόμενον L: γινομένην Mt
 ὡς (post ταύτης) Mt: καὶ LK 19 ἄλλο μὲν γὰρ (om. ἀλλὰ) L 20 οὐδ' ἐνενόουν M:

οὐδὲ (è ex èν) èν ἐνόουν K: οὐδὲν ἐνενόουν L: οὐδ' ἐννόουν t 21 ἐφέρομ^ε M
 γινόμενος L 22 οὗτος δὲ LMt: αὐτός δὲ K 23 ἀπαντῶντες K ἀλλ' οὖν (sic) οὐχ K
 24 οὕτως) οὔτε L 25. 26 τὸ γινόμενον K: τὰ γινόμενα LMt 26 ἀλλ' ἡ M 26. 27 τῷ
 ἐξ οὗ καθ' αὐτό γίνεται, τουτέστι τῇ ὕλῃ t: malui τουτέστιν ἡ ὕλη inducere quam rescribere
 τουτέστι τὴν ὕλην 27 εἰδοποιεῖσθαι K 28 οὐχ ἡ K: οὐχί M οὕτως K: οὕτω
 L: οὔτε Mt 29 γινόμενον LM: γίνεται K: τὸ γινόμενον coniecit t 31 γὰρ ἐξ οὗ
 πυρός K

πυρὸς γίνεται, ἀλλὰ καθ' αὐτὸ μὲν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου, ἐπειδὴ δὲ τοῦτο e 2^v
 ἔχει τὴν στέρησιν τοῦ πυρός, ὅπερ ἐστὶ καθ' αὐτὸ μὴ ὄν, λέγομεν τὸ πῦρ
 ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. καὶ τὴν προ- 45
 σεχῇ δὲ γένεσιν σκοπήσωμεν, ἔστι δὴλονότι ἐν τῇ ἀέρι ἢ τοῦ πυρὸς στέ-
 ρησις· ἔστι γὰρ ὁ ἀήρ οὐ πῦρ, τουτέστι τί μὴ ὄν. γίνεται οὖν ἐκ τοῦ τί
 μὴ ὄντος οὐ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, μόνως δὲ καθ' αὐτὸ ἐκ
 τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς ὕλης γίνεται. ἀλλ' εἰ καὶ ἐκ καθ' αὐτὸ ὄντος τῆς
 ὕλης γίνεται καὶ καθ' αὐτὸ ὡς ἐξ ὄντος, (οὐ) συνάγεται ἄτοπον τὸ τὸ γινόμενον
 ἥδη εἶναι πρὶν γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ τοῦτο γίνεται ὅπερ ἥδη ἐστίν, ἀλλὰ
 10 ἄλλο μὲν ἐστὶν ἄλλο δὲ γίνεται. ὥσπερ ὁ χαλκὸς γινόμενος ἀνδριάς οὐ
 τοῦτο γίνεται ὅπερ ἦν, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἐστὶν ἄλλο δὲ γίνεται, οὕτως καὶ 50
 ἐπὶ πάντων τῶν φύσει γινομένων, ὅταν τὴν ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ τριχῆ
 διαστατοῦ γένεσιν αὐτῶν θεωρήσωμεν, τοῦτο συμβαίνει. ἔστιν οὖν ἐπὶ
 πάσης γενέσεως καὶ ἐκ τῆς πρώτης καὶ ἐκ τῆς προσεχοῦς καὶ τὸ ἐξ ὄντος
 15 καὶ τὸ ἐκ μὴ ὄντος, καὶ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀντίφασις· οὐ γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ
 ἐξ ὄντος καὶ ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐξ ὄντος μὲν, | ἐπειδὴ ἕτερόν τί ἐστίν, ἐκ e 3^v
 μὴ ὄντος δέ, ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἔστιν ὃ γίνεται. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς ἐκ τῆς
 ὕλης γενέσεως ἐκ καθ' αὐτὸ μὲν ὄντος γίνεται, οὐχὶ δὲ ἐκ καθ' αὐτὸ μὴ
 ὄντος (οὐ γὰρ μέρος γίνεται ἢ στέρησις τοῦ γινομένου, ὥσπερ ἡ ὕλη), ἐπὶ
 20 δὲ τῆς προσεχοῦς γενέσεως, οἷον ὅταν γίνηται ἐξ ἀέρος πῦρ, οὔτε ὡς ἐκ
 καθ' αὐτὸ ὄντος γίνεται, οὔτε ὡς ἐκ καθ' αὐτὸ μὴ ὄντος (οὔτε γὰρ ὁ ἀήρ
 οὔτε ἡ στέρησις τοῦ πυρὸς μέρος γίνεται τοῦ πυρός), ἀλλὰ καὶ ἐξ ὄντος 5
 καὶ ἐκ μὴ ὄντος καὶ κατὰ συμβεβηκὸς γίνεται ἐκ τοῦ ἀέρος τὸ πῦρ, ἐξ ἄλλου
 δὲ τινος ὄντος γίνεται καθ' αὐτὸ τῆς ὕλης κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον.
 25 Καθ' ἓνα μὲν οὖν τρόπον οὕτως ἐπιλύεται τὰς ἀπορίας, ἐκ τοῦ καθ'
 αὐτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκός, ὅπερ ἐν τῇ τῶν ἀρχῶν λόγῳ παρείληψεν·
 εἶπε γὰρ τῶν ἀρχῶν τὰς μὲν εἶναι καθ' αὐτὸ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος, τὴν
 δὲ κατὰ συμβεβηκὸς τὴν στέρησιν. ὥστε ἐξ οὗ γίνεται οὐ πάντως ἐκ καθ'
 αὐτὸ ὄντος γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς ὄντος. ἐλύθησαν 10
 30 οὖν αἱ ἀπορίαι ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἀρχῶν ἀποδοδομένου λόγου, ἐπιλύεται δ'
 αὐτὰς καὶ ἐκ τοῦ δυνάμει καὶ ἐκ τοῦ ἐνεργείᾳ. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶ τῶν πραγμά-
 των τὰ μὲν δυνάμει τὰ δὲ ἐνεργείᾳ, ὅταν λέγωμεν ἐξ ὄντος γίνεσθαι, ἐκ

1 ἐπεὶ δὲ L 4 δῆλον K ἢ om. K 5 τί μὴ ὄν K: τὸ μὴ ὄν L Mt τί (post
 τοῦ) om. Mt 6. 7 ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ ὑποκειμένου L 7 ὕλης λέγεται. ἀλλήλῃ καὶ
 μὴ (om. ἐκ) καθ' K 8. 9 καὶ καθ' αὐτὸ ὡς—τοῦτο γίνεται om. K 8 οὐ addidi
 τὸ τὸ L: τὸ Mt 10 fort. ὥσπερ γὰρ ὁ at cf. p. 38, 25 11 ἦν L K: ἐστίν Mt
 12. 13 ἢ καὶ τοῦ τριπλῆ διαστατοῦ K 14 post προσεχοῦς addit ὕλης t at cf. p. 164, 11
 15. 17 καὶ τοῦτο—ὃ γίνεται ex Themist. p. 152, 15 17 ἐπὶ] ἐπεὶ K 18 οὐχ
 ἢ L 19 τοῦ γινομένου KL: τοῦ ἀντικειμένου Mt 20 γίνηται t: γίνεται KM: γέ-
 νηται L πῦρ, οὗτ' ἐκ (h. e. plane οὔτε ὡς ἐκ) M: omisit tamen ὡς t 22 ἐξόν-
 τως K 23 καὶ (ante κατὰ) recte om. L 24 γίνεται ὄντος fort. recte Mt
 26 κατὰ συμβεβηκότος K λόγων compend. M παρείληψαμεν K 27 εἶπε κατλ.] cf.
 Arist. c. 7 p. 190^b24 sqq. 30 τῶν om. Mt 31 ἐκ τοῦ (ante ἐνεργείᾳ) om. K

δυνάμει μὲν ὄντος λέγομεν ἐνεργεία δὲ μὴ ὄντος. ὁμοίως καὶ ὅταν ἐκ τοῦ εἶναι
 μὴ ὄντος, οὐκ ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐνεργεία μὲν
 μὴ ὄντος δυνάμει δ' ὄντος· δυνάμει γὰρ ἐστὶν ἡ ὕλη πάντα τὰ φυσικὰ
 εἶδη, ἐνεργεία δ' οὐδέν, διότι οὐδὲ χωρὶς τῶν εἰδῶν ὑπάρξειεν ποτε. οὐκ 15
 5 ἔστι δὲ ταῦτ' ἐν τῇ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργεία, καὶ τὸ καθ' αὐτὸ καὶ τὸ κατὰ
 συμβεβηκός· ἔστι γὰρ καὶ δυνάμει εἶναι καὶ καθ' αὐτό, καὶ δυνάμει καὶ
 κατὰ συμβεβηκός, ὁμοίως δὲ καὶ ἐνεργεία καὶ καθ' αὐτό, καὶ ἐνεργεία καὶ
 κατὰ συμβεβηκός. ὅταν γὰρ εἴπω ὅτι ὁ ἱατρὸς ἱατρεύει, ἐνεργεία εἶπον καὶ
 καθ' αὐτό, ὅταν δὲ ὁ ἱατρὸς ἱατρεύσῃ, δυνάμει εἶπον καὶ καθ' αὐτό· καὶ
 10 πάλιν ὅταν μὲν εἴπω ὅτι ὁ ἱατρὸς οἰκοδομεῖ, ἐνεργεία εἶπον καὶ κατὰ συμ-
 βεβηκός (οὐ γὰρ ἡ ἱατρὸς οἰκοδομεῖ, ἀλλ' ἡ συνέβη οἰκοδόμῳ ὄντα αὐτὸν
 καὶ ἱατρὸν εἶναι· τοῦ οἰκοδόμου οὖν καθ' αὐτὸ οἰκοδομοῦντος λέγεται κατὰ 20
 συμβεβηκός ὁ ἱατρὸς οἰκοδομεῖν, διότι ἐν εἰσι τῷ ὑποκειμένῳ ὁ ἱατρὸς καὶ
 ὁ οἰκοδόμος), ὅταν δὲ εἴπω ὅτι ὁ ἱατρὸς οἰκοδομῇ, δυνάμει εἶπον καὶ
 15 κατὰ συμβεβηκός. ὥστε ἐκ μὲν τῆς ὕλης καθ' αὐτὸ μὲν ὄντος γίνεται τὰ
 γινόμενα, δυνάμει δ' ὄντος καὶ οὐκ ἐνεργεία, διότι καθ' ἑαυτὴν οὐχ ὑφέ-
 στηκεν ἡ ὕλη ἐνεργεία ἐκτὸς εἰδῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἴδιον λόγον δυνάμει
 ἐστὶ πάντα ἐνεργεία δὲ οὐδέν, ἐπειδὴ ἐνεργεία ὑπάρχειν λέγεται τὸ εἰδο-
 ποιημένον. πάλιν καὶ ἐκ τῆς στέρησεως ἐξ ἐνεργεία μὲν μὴ ὄντος γίνε- 25
 20 ται, δυνάμει δ' ὄντος. τίς οὖν ἡ διαφορὰ τῆς ὕλης πρὸς τὴν στέρησιν. εἴ-
 γε ἐξ ἀμφοῖν ἐκ δυνάμει μὲν ὄντων γίνεται, ἐνεργεία δὲ μὴ ὄντων; ὅτι ἐπὶ
 μὲν τῆς ὕλης τὸ μὲν ὄν καθ' αὐτὸ ἐστὶ (καθ' αὐτὴ γὰρ ὄν ἡ ὕλη, τὸ δὲ
 μὴ ὄν κατὰ συμβεβηκός, διότι συνέβη τὴν στέρησιν αὐτὴν ἔχειν), ἐπὶ δὲ
 τῆς στέρησεως ἔμπαλιν ἐπὶ μὲν τοῦ μὴ ὄντος τὸ καθ' αὐτό, ἐπὶ δὲ τοῦ
 25 ὄντος τὸ κατὰ συμβεβηκός· καθ' αὐτὸ γὰρ μὴ ὄν ἡ στέρησις, κατὰ συμ-
 βεβηκός δὲ ὄν, διότι συνέβη αὐτὴν ἐν τῇ ὕλει εἶναι. ὥστε εἰ τὸ γινόμενον
 γίνεται ἐκ τοῦ δυνάμει μὲν ὄντος ἐνεργεία δὲ μὴ ὄντος, οὐκ ἄρα τὸ γινό- 30
 μενον ἦν πρὶν γενέσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἐνεργεία. καὶ πάλιν ὅταν ἐκ μὴ ὄντος
 λέγωμεν γίνεσθαι τὸ ὄν, οὐκ ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος λέγομεν, ἀλλ'
 30 ἐκ τοῦ ἐνεργεία (μὲν) μὴ ὄντος δυνάμει δὲ ὄντος. ὥστε καὶ διὰ τοῦ δυνάμει
 καὶ τοῦ ἐνεργεία ἐπιλέλυνται αἱ ἀπορίαι, καὶ τούτου δὲ τοῦ τρόπου τῆς ἐπι-
 λύσεως οἱ ἀποδοδομένοι περὶ τῶν ἀρχῶν λόγοι αἵτιοι· ἡ γὰρ στέρησις ἐνυ-

1 post λέγομεν add. γίνεσθαι Mt ὁμοίως (sic) K δὲ καὶ L 2 μηδαμῶς
 ὄντως K 2. 3 μὲν μὴ ὄντος] μὲν μὴ ὄν K 4 ὑπάρξει L: scribe ὑπάρξειεν ἄν
 4. 5 οὐκ ἔστι LK: οὐκέτι Mt 5 τὸ extremum om. superser. M 7. 8 ὁμοίως—
 συμβεβηκός om. K 9 post δὲ add. ὅτι Mt ἱατρεύει K: ἱατρύση LMt καὶ
 (post εἶπον) om. K 9. 10 καὶ πάλιν] πάλιν δ' K 10 ὅτι om. K 11 ἀλλ' ἢ] ἀλλ'
 ἢ M: ἄλλα (sic) K οἰκοδόμῳ αὐτὸν ὄντα K 11. 12 malim ἱατρὸν ὄντα αὐτὸν καὶ
 οἰκοδόμῳ cl. p. 175,10 13 καὶ ὁ ἱατρὸς (priori loco) fort. recte K ἐν εἰσι K: ἐν
 M: ἐν (L)t τῷ ὑποκειμένῳ LMt: τὸ ὑποκείμενον K: τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ t 14 ὅτι
 om. Mt οἰκοδομῇ M 16 καθ' αὐτὴν (sic) K 17. 18 δυνά (sic) ἐστὶ K
 21 μὲν om. superser. M ὅτι K: ὅπερ LMt: fort. ὅτιπερ cf. ad p. 4,2 26 αὐτῇ L
 27 γίνεται om. L 28 οὐ γὰρ ἡ ἐνεργεία K 29 λέγωμεν Lt: λέγομεν KM 30 μὲν addidi
 31 ἐπιλέλυνται Mt καὶ τούτου κτλ.] cf. Themist. p. 152,27 τούτου (sic) K

πάρχουσα τῇ ὕλῃ δυνάμει αὐτὴν εἶναι ποιεῖ καὶ οὐκ ἐνεργεῖα. ἐπειδὴ γὰρ e 3^r
 τὸ θερχόμενον τὸ εἶδος τοῦτο καὶ τὴν στέρησιν πέφυκε δέχεσθαι, καὶ οὐκ ἂν 35
 δέξαιτο τὴν στέρησιν τὸ μὴδὲ τὸ εἶδος πεφυκὸς δέχεσθαι, ὡς εἴρηται ἐν
 Κατηγορίαις, διὰ τοῦτο ἐπειδὴ ἔστιν ἐν τῇ ὕλῃ ἡ στέρησις, πέφυκε δὴπου
 καὶ τὸ εἶδος εἶναι ἐν αὐτῇ. ἐπειδὴ οὖν πέφυκε μὲν ἐν αὐτῇ εἶναι, οὐπω
 δὲ ἔστιν (ἀδύνατον γὰρ ἅμα εἶναι τὴν στέρησιν καὶ τὸ εἶδος), διὰ τοῦτο
 δυνάμει λέγεται εἶναι καὶ οὐκ ἐνεργεῖα. πρῶτον δὲ δὴπου ἐκεῖνο, ὅτι καὶ
 τὴν στέρησιν ἐνταυῦθα λαμβάνομεν μεταβάλλουσαν εἰς τὸ εἶδος, καὶ οὐχ ὡς
 ἐν Κατηγορίαις τὴν ἕξιν μόνην εἰς τὴν στέρησιν, οὐκέτι δὲ καὶ ἔμπαλιν· 40
 τοῦτο δὲ διότι ἐκεῖ μὲν ἕξιν καὶ στέρησιν ἐν εἰδοποιημένῳ πράγματι
 ἐλαμβάνομεν γινόμενα, ἐνταυῦθα δὲ περὶ τὸ ἀνείθεον καὶ πρῶτον ὑποκεί-
 μενον τὸ εἶδος γινόμενον καὶ τὴν στέρησιν θεωροῦμεν.

p. 191^a24 Ζητοῦντες γὰρ οἱ κατὰ φιλοσοφίαν πρῶτοι τὴν ἀλή- 43
 θειαν.

15 Πρώτους φησὶ κατὰ φιλοσοφίαν οὐ τῷ ἀξιῶματι πρώτους, ἀλλὰ τῷ
 χρόνῳ, τὴν δὲ ἀλήθειάν φησι καὶ τὴν φύσιν ἀντὶ τοῦ τὴν ἐν τῇ 50
 φύσει ἀλήθειαν. ἐξετράπησαν οἶον ὁδὸν τινα ἄλλην ἀπωσθέντες
 ὑπὸ ἀπειρίας. ὑπὸ ἀπειρίας, φησί, διαλεκτικῆς ἐκ τῆς ἐπὶ τὴν ἀλή-
 θειαν ὁδοῦ ἐξετράπησαν· εἰ γὰρ ᾗδειςαν διαστειλάσθαι τὸ ὃν ποσᾶντος λέ-
 20 γεται καὶ τὸ μὴ ὄν, καὶ ἔτι τὸ καθ' αὐτὸ καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός, καὶ τὸ
 δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργεῖα, οὐκ ἂν ἐνόμισαν ἀδύνατον εἶναι γενέσθαι τι καὶ
 ἐξ ὄντος καὶ ἐκ μὴ ὄντος. ἐκ τε μὴ ὄντος οὐδ' ἐν ἂν γενέσθαι· ὑπο-
 κεῖσθαι γάρ τι δεῖ. δεῖ δὲ τῷ γινόμενῳ ὑποκεῖσθαι τι ἐξ οὗ γίνεται,
 τὸ δὲ μὴ ὄν οὐ δυνατὸν ὑποκεῖσθαι τῷ ὄντι· ἐν ταύτῃ γὰρ ἂν εἴη τὸ e 3^v
 25 ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν. καὶ οὕτω δὴ τὸ ἐφεξῆς συμβαῖνον αὖξοντες. τῷ
 δοθέντι, φησὶν. ἀτόπῳ δὲ τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὖξοντες (ἐνὶ γὰρ δοθέντι
 ἀτόπῳ μυρία ἀκολουθεῖ), καὶ τὸ πλῆθος ἐκ τῶν ὄντων ἀναιροῦσιν ἐν εἶναι
 μόνον λέγοντες τὸ ὄν, ὅτινες ἦσαν οἱ περὶ τὸν Παρμενίδην καὶ Μέλισσον.
 30 ὁδὲαν τὴν τε λέγουσαν μὴ εἶναι γένεσιν καὶ τὴν τὸ πλῆθος ἀναιροῦσαν ἐκ 5
 τῶν ὄντων, διὰ τὸ νομίσαι τὸ μὴ ὄν μηδαμῇ μηδαμῶς δύνασθαι ὑπαρῆν

1 αὐτῇ L ποιεῖ post ἐνεργεῖα colloc. Mt 2 alterum τὸ om. L πέφυκε δέ-
 χεσθαι om. K 4 Κατηγορίαις c. 10 p. 12^a26 sqq. 5 ἐπεὶ οὖν L μὲν
 εἶναι ἐν αὐτῇ Mt 6 γὰρ ex corr. L 7 εἶναι om. Mt κακεῖνο L 8 με-
 ταβάλλουσαν μὲν K καὶ οὐχ] οὐ γὰρ L 9 ἐγκατηγορίαις K καὶ om. L
 16 τοῦ τὴν K: τοῦ (om. τὴν) LMt τῇ om. superser. L 17 ἀποσθέντες K
 18 ὑπὸ ἀπειρίας (altero loco) scripsi: ὑπὸ ἀπορίας LM: omittit (adhibita distinctione post
 ἀπωσθέντες) t et, si silentio fides, K 21. 22 ἡ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ K 22. 23 ἐκ τε —
 τι δεῖ om. K 23 τι (post ὑποκεῖσθαι) K: δεῖ LM: δεῖ τὸ t 24 οὐ δύναται Mt
 25 ὁῦ] δεῖ L αὖξοντας ante corr. L: om. K 28 ἦσαν] ἔστησαν K 29 ταύ-
 την — εἰρημένα om. K

ἔχειν· διὰ γὰρ τοῦτο οὗτ' ἂν γενέσθαι τι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, μήτε πληθὺς εἶναι ἐν τοῖς οὖσι διὰ τὸ τὸ αὐτὸ συμβαίνειν καὶ ὄν εἶναι καὶ μὴ ὄν.

p. 191^a34 Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι τὸ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ἢ τὸ μὴ ὄν ἢ τὸ ὄν ποιεῖν τι ἢ πάσχειν.

- 5 Ἡμεῖς, φησίν, ἐπιθυμῶμεν τὴν ἀπορίαν φαρὲν ὅτι τὸ ὄν καὶ μὴ ὄν 13
διτεῶς λέγεται, ἢ καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηκός, ἢ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. καὶ τίθησι τοῦ πρώτου τρόπου παράδειγμα τοιοῦτον. λέγομεν, φησί, 15
τὸν ἱατρὸν ἱατρεύειν, λέγομεν δὲ πάλιν τὸν ἱατρὸν οἰκοδομεῖν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἱατρεύειν τὸν ἱατρὸν καθ' αὐτό φαρμεν (καθὸ γὰρ ἱατρός ἱατρεύει), τὸ δὲ 20
τὸν ἱατρὸν οἰκοδομεῖν κατὰ συμβεβηκός, διότι συνέβη τῷ ἱατρῷ οἰκοδόμῳ εἶναι· οὐ γὰρ ἦ ἱατρός οἰκοδομεῖ, ἀλλ' ἦ οἰκοδόμος. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τοῦ ποιεῖν τι τὸν ἱατρὸν τὸ μὲν ἐστι καθ' αὐτό τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ πάσχειν· λέγομεν γὰρ τὸν ἱατρὸν ἀνιάτρῳ γενέσθαι, λέγομεν 25
δὲ πάλιν λευκαίνεσθαι τὸν ἱατρὸν, ἀλλ' ἀνιάτρως μὲν γίνεται καθ' αὐτό (καθὸ γὰρ ἱατρός ἐστιν ἀνιάτρως γίνεται), λευκαίνεται δὲ οὐ καθὸ ἱατρός 30
ἀλλὰ καθὸ μέλας, διότι συνέβη τῷ ἱατρῷ μέλανι εἶναι· διὰ τοῦτο τοῦ μέλανος λευκαίνομένου ὁ ἱατρός κατὰ συμβεβηκός λέγεται λευκαίνεσθαι. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοῦ ἱατροῦ ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος· λέγομεν γὰρ ἐξ ὄντος γίνεσθαι καὶ ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτὸ οὕτως 35
ἐξ ὄντος οὕτως ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· οὐδὲν ἄτοπον τὸ γίνεσθαι τὸ ὄν ἐξ ὄντος ἐξ ἄλλου ὄντος ἄλλο ὄν (πολλαχῶς γὰρ τὸ ὄν), ἀλλ' οὐ καθὸ ὄν ἐστίν, ἀλλὰ καθὸ κατὰ συμβεβηκός ὄν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ μὴ 40
ὄντος οὐχ ἦ μὴ ὄν, ἀλλ' ἦ κατὰ συμβεβηκός μὴ ὄν. τὸ αὐτὸ μὲν γὰρ ὄν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὄντος οὐδὲ κατὰ συμβεβηκός γένοιτ' ἂν, οἷον ὕδωρ ἐξ 45
ὑδατος, ἐξ ἄλλου μέντοι ὄντος ἄλλο ὄν γένοιτο ἂν κατὰ συμβεβηκός. εἴρηται δὲ ἡμῖν περὶ τούτου ἀκριβέστερον ἥδη. ἡ μὲν οὖν διάνοια τῶν ῥητῶν αὕτη, τὰ δὲ κατὰ τὴν λέξιν, ἐπειδὴ εἴρηται ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὅτι ἐπὶ μὲν τῆς στερησίσεως φέρομεν ἀμφοτέρω τὰ προσρήματα καὶ τὸ ἐκ τοῦδε καὶ τὸ τούδε, ἐπὶ δὲ τῆς ὕλης ἀμφοτέρω μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, ἀλλ' 50
30 ἐπ' ἄλλου μὲν τὸ ἐκ τοῦδε (ἐκ γὰρ τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ καταμηγνίου φαρμεν τὸν ἄνθρωπον γενέσθαι, οὐ τὸ σπέρμα καὶ τὸ καταμηγνιον ἄνθρωπον

3. 4 ὅτι—πάσχειν om. K

3 ἐκ om. cum vulg. Arist. (habet cod. E) t

3. 4 γί-

γενέσθαι t 5 ἀπορίαν] ἀπόφασιν M. nimirum vox ἀπορία saepissime ^α vel ^α etiam sine signo compendii scribitur

6. 7 ἐνεργεία K 7 λέγομεν γὰρ φησι K

10 τὸν om. K οἰκοδόμῳ Mt: οἰκοδόμῳ L: καὶ οἰκοδόμῳ K 11 οὐ γὰρ ἦ K

12 τι post ἱατρὸν ponit L 15 οὐ καθὸ] οὐ καθ' ἃ L 16 τοῦ om. L 18 τοῦ

(ante μὴ) om. K 19 γενέσθαι K 20 distinctionem ante οὐδὲν om. (L.M)t: οὖν

post οὐδὲν inserit K: probabilius rescribas οὐδὲ vel οὐδὲν (δε) τὸ om. K

20. 21 γενέσθαι Mt 22 καθὸ (post ἀλλὰ) om. superser. M 23 ἀλλ' ἦ] ἀλλὰ K

25 ἄλλο ἂν γένοιτο ἂν K 26 ἀκριβέστερον ἥδη om. K 27 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν

p. 144, 27 sqq. 31 γίνεσθαι L

γενέσθαι, τὸν δὲ χαλκὸν φάμεν ἀνδριάντα γενέσθαι οὐκ ἐκ τοῦ χαλκοῦ ἐκ
 τὸν ἀνδριάντα) * * * ἐπεὶ οὖν καὶ τὸ ἐκ τοῦδε καὶ τὸ τόδε φέρομεν
 ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ ἐπὶ τῆς στερέσεως, διὰ τοῦτο νῦν αὐτὸς καὶ ἐπὶ τοῦ
 ὄντος καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ὄντος ἀμφοτέρους ἐχρήσατο τοῖς προσρήμασιν. νῦν
 5 γὰρ λέγομεν, φησὶν, ὅτι τὸ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος· ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ 35
 ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος τὸ ἐκ τοῦδε. πάλιν δὲ καὶ τὸ τόδε ἐπήγαγεν ἐπὶ
 τῶν αὐτῶν· ἢ τὸ μὴ ὄν γὰρ φησιν ἢ τὸ ὄν ποιεῖν τι ἢ πᾶσχειν.
 εἰπὼν δὲ ὅτι τὸ ἐξ ὄντος ἢ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ἐπὶ τὸ καθολικώτερον
 προάγει τὸν λόγον· ἢ τὸ μὴ ὄν γὰρ φησιν ἢ τὸ ὄν ποιεῖν τι ἢ πᾶ-
 10 σχειν. ἐπὶ πλεόν γὰρ τοῦ γίνεσθαι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πᾶσχειν. καὶ γὰρ
 τὸ γίνεσθαι πᾶσχειν τί ἐστιν, αἱ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας μεταβολαὶ
 γενέσεις μὲν οὐκ εἰσὶ, ποιήσεις δὲ τινες καὶ παθήσεις μόνον· μόνη γὰρ ἡ
 κατὰ τὴν οὐσίαν μεταβολὴ γένεσις. ἀλλ' ἐπειδὴ λέγεται καὶ κοινότερον ἢ 40
 γένεσις ἐπὶ πάσης μεταβολῆς (λέγομεν γὰρ καὶ λευκὸν γίνεσθαι, ἢ ἄνω ἢ
 15 κάτω γίνεσθαι), διὰ τοῦτο πάλιν προΐων ἐπὶ τὸ καθολικώτερον προῆλθεν·
 εἰπὼν γὰρ ἢ τὸ ὄν ἢ τὸ μὴ ὄν ποιεῖν τι ἢ πᾶσχειν ἐπήγαγεν ἢ
 ὅτι οὖν τόδε γίνεσθαι, ἵνα μὴ μόνον ἐπὶ τῆς κατ' οὐσίαν γενέσεως,
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ ποσὸν καὶ ποιὸν καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τρόπον ἀκούσω-
 μεν τῶν εἰρημένων.

20 p. 191b2 Ὡστε ἐπειδὴ τοῦτο διχῶς λέγεται.

Τὸ τὸν ἱατρὸν ποιεῖν τι ἢ πᾶσχειν· λέγεται γὰρ ἢ καθ' αὐτὸ ποιεῖν ἢ 45
 κατὰ συμβεβηκός, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πᾶσχειν ἢ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός·
 ἀμφοτέρω γὰρ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πᾶσχειν τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ παραδείγματα,
 τοῦ καθ' αὐτὸ λέγω καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκός. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοῦ ἱατροῦ
 25 τὸ ποιεῖν ἢ τὸ πᾶσχειν διχῶς λέγεται ἢ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός,
 οὕτως καὶ τὸ ἐξ ὄντος γίνεσθαι ἢ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, καὶ τὸ τὸ μὴ ὄν γίνε-
 σθαι ἢ τὸ ὄν διχῶς ἂν λέγοιτο ἢ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός.

1 τὸν δὲ] οὐδὲ τὸν L οὐκ (καὶ οὐκ Mt) ἐκ τοῦ χαλκοῦ KMt: ἐκ τοῦ χαλκοῦ δὲ L
 1. 2 superscriptis vocabulis ἄνω, μουσικόν etc. commendat coniecturam τὸν δὲ ἀνθρωπὸν
 φάμεν μουσικὸν γενέσθαι καὶ οὐκ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸν μουσικόν M². patet L et M² absurda
 quidem sustulisse, nec tamen emendasse locum lacuna (nam deest quod deesse non de-
 buit ἐπ' ἄλλου δὲ τὸ τόδε) et interpolatione graviter laborantem 2 ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ
 ἐκ K 7 τι καὶ πᾶσχειν L 8 εἰπὼν Kt: εἶπον LM τὸ (post ὅτι) om. K μὴ] ἐκ
 μὴ v. 5 (cf. v. 26) et p. 175, 3. at videtur hic Philoponus Themistium (p. 150, 16) sequi
 ἐπὶ τὸ K: ἐπὶ τι LMt at cf. v. 15 et p. 166, 24 9 προάγει LK: ἀνάγει Mt 10 ἐπὶ
 πλεόν—ποιεῖν καὶ in erasis K γὰρ (post καὶ) om. superser. L 12 παθήσεις K
 13 τὴν om. L 16 ἢ τὸ ὄν ἢ τὸ μὴ ὄν] ita hic libri at cf. v. 7. 9. 26sq. p. 175, 4 ἢ (ante
 πᾶσχειν) om. K 20 ὥστ' Mt 21 Τὸ τὸν—πᾶσχειν om. K: fort. (Διχῶς λέγεται)
 τὸ τὸν κτλ. τὸ τὸν] τοῦ τὸν L ποιεῖν (post αὐτὸ) om. K 22 τὸ deleverim
 23 ἐστὶ] εἶναι K παραδείγματος K 24 λέγω post συμβεβηκός traie. Mt κατὰ
 συμβεβη^κ K οὖν] καὶ K 25 τὸ ποιεῖν] ποιεῖν τι K 26 τὸ (ante ἐξ) om. K
 τὸ om. fortasse recte K

p. 191^b6 Ἐπεὶ δὲ μάλιστα λέγομεν κυρίως τὸν ἱατρὸν ποιεῖν τι ε3^γ
ἢ πάσχειν.

Εἰπὼν ὅτι διχῶς λέγεται τὸ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ὥσπερ 51
καὶ τὸ ἐξ ἱατροῦ γίνεσθαι τι, διαστέλλεται νῦν πῶς μάλιστα τῶν δύο ση-
5 μαινόμενων κυριώτατον λέγεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου. καὶ φησιν· ὥσπερ
κυρίως μάλιστα λέγεται ὁ ἱατρὸς ποιεῖν τι ἢ πάσχειν, ὅταν ἢ ἱατρὸς ποιῇ
τι ἢ πάσχη (οἷον ἱατρεύει ἢ ἀνιάτρου γίνεσθαι), οὕτως, φησί, καὶ τὸ ἐξ ὄντος
ἢ μὴ ὄντος γίνεσθαι τι ἢ τὸ ὄν ἢ τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι κυρίως ἂν λέγοιτο,
ὅταν μὴ ὄν ἢ μὴ ὄν γίνηται τι, τουτέστιν ὅταν ὑπομένον | καὶ μένον ἔτε- e 4^ρ
10 ρὸν τι γίνηται. τότε οὖν κυρίως ἐκ μὴ ὄντος γίνοιτο ἂν τι, ὅταν ὑπομένον
τὸ μὴ ὄν οὕτως δέχοιτο τὸ ὄν, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον· οὐκ ἐτι δὲ κυρίως
ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ὅταν ὑποχωρῇ τὸ μὴ ὄν τῷ ὄντι.
οἱ οὖν πρότεροι τὰ διττὰ ταῦτα σημαίνοντα μὴ διελόντες ἐνόμισαν, φησὶν,
ὅταν λέγηται τι ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, κυρίως ἐκ μὴ ὄντος γενέσθαι· οὐ-
15 δὲν γὰρ ἄλλο τί ἐστι σημαίνοντα τοῦ ἐκ μὴ ὄντος ἢ τὸ κυρίως. διὰ 5
τοῦτο καί, φησὶν, ἀπέστησαν τοῦ ὅλως γένεσιν εἶναι ὑποτιθέσθαι, καὶ ἀπε-
φώνησαν μὴδὲν γίνεσθαι. ὁ δὲ φησὶν ὅτι καὶ τὸ μὴ ἐξ ὄντος γίνεσθαι
τοῦτο σημαίνει. [ἢ τὸ ὄν ἢ τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι κυρίως ἂν λέγοιτο, ὅταν
μὴ ὄν γίνηται τι ἢ μὴ ὄν.] οὐ μόνον τὸ κυρίως μὴ ὄν τοῦτο σημαίνει τὸ
20 ἢ μὴ ὄν, ἀλλὰ καὶ τὸ κυρίως ὄν τὸ ἢ ὄν. ὅπερ ἐκεῖνοι μὲν οὐ διε-
λόντες ἀπέστησαν. μὴ διελόντες τὸ ὄν εἰς τὸ κατὰ συμβεβηκός καὶ 17
τὸ καθ' αὐτό. μὴδὲν τῶν ἄλλων, τουτέστι μὴ εἶναι πληθὺς τι, ἀλλ'
ἐν εἶναι μόνον τὸ ὄν καὶ μὴδὲν εἶναι τῶν ἄλλων τι τῶν παρὰ τὸ ὄν. ταῦτα
δὲ εἶναι ἂν τὰ τινα μὴ ὄντα, ἅπερ οὐκ εἶναι φασιν.

1 lemma (ἐ)πεὶ δὲ μάλιστα nec plura K μάλιστα λέγομεν κυρίως L: μάλιστα κυρίως
λέγομεν M: λέγομεν κυρίως μάλιστα t 4 νῦν iterat in principio novae paginae L
4. 6 τῶν δύο—μάλιστα om. K 6 κυρίως compend. M: καθὼς t ἢ] ἢ K 7 τι
om. K ἱατρεύει M: ἱατρεύῃ et mox γίνηται fort. recte t 8. 9 ἢ τὸ ὄν—γίνηται τι
K: omittunt (addito ἐστι post γίνεσθαι τι) LMt cf. ad v. 18sq. 9 ἢ et γίνηται scripsi:
ἢ et γίνονται K καὶ μένον libri: fort. τὸ μὴ ὄν 10 γίνηται L: γίνεσθαι K: γέννη-
ται Mt γένονται Mt ὑπομένων K 12 κατὰ scriptum compendio simillimo ei
quo vox κυρίως significatur M: κυρίως t ὑποχωρήσῃ L 13 διττὰ] διαιτὰ L
ταῦτα] πάντα K 14 λέγεται K γενέσθαι LKM: λέγεσθαι coniecit t 14. 15 οὐ-
δὲν LKM: οὐδὲ t at cf. v. 23 et ad p. 151,26 15 τί ἐστι LKM: immo τι εἶναι cum t
15. 16 διατοῦτο οὖν φησιν K 16. 17 ἀπέφηναν αὐτό L 17 μὴδὲν] μὴ δὲ LM
post ὁ δὲ φησὶν addit δὲ et ante ἐξ om. μὴ t 18. 22 τοῦτο σημαίνει—μὴδὲν τῶν ἄλλων
om. K 18 τοῦτο σημαίνει ἢ τὸ ὄν ἢ τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι M: ἢ τὸ ὄν τοῦτο σημαίνει ἢ
τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι L: ἢ τὸ ὄν, ἢ τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι, τοῦτο σημαίνει t 18. 19 ἢ τὸ
ὄν—γίνηται τι ἢ μὴ ὄν huc delata ex v. 8 (ubi ea recte servavit K) uncis inclusi
18 καὶ κυρίως ἂν t 18. 19 ὅταν μὴ ὄν γίνηται τι ἢ μὴ ὄν scripsi: ὅταν μὴ ὄν ἢ, γέ-
νηται τὸ ἢ μὴ ὄν M: ὅταν μὴ ὄν ἢ γίνηται τι εἶναι ἢ μὴ ὄν L: ὅταν ἢ ὄν, ἢ ἢ μὴ ὄν
γίνηται t 19 post οὐ μόνον inserit γὰρ t 22 μὴδὲν τῶν ἄλλων] μὴδὲν οἰεσθαι
γίνεσθαι μὴδὲ εἶναι τῶν ἄλλων Aristoteles 23 μὴδὲν KM: μὴδὲ (L)t περὶ τὸ
ὄν L 24 τὰ τινα—φασιν om. K

p. 191^b15 Ἐκ γὰρ τῆς στερησεως, ὃ ἐστι καθ' αὐτὸ μὴ ὄν, οὐκ ἐ4^r
ἐνυπάρχοντος γίνεται τι.

Λέγομεν, φησί, καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ἀλλ' οὐ καθ' 20
αὐτὸ ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· γίνεται γὰρ ἐκ τῆς στερησεως,
5 ἥτις ἐστὶ καθ' αὐτὸ μὴ ὄν, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτὸ ἐκ τῆς στερησεως γίνε-
ται (οὐκ ἐνυπάρχει γὰρ ἐν τῷ γινομένῳ ἡ στερήσις), ἀλλὰ κατὰ συμβεβη-
κός· καθ' αὐτὸ γὰρ μόνως ἐκ τῆς ὕλης. δύναται δὲ καὶ ἐκ μὴ ὄντος ἐκ
τῆς ὕλης γίνεσθαι λέγεσθαι, διότι κατὰ συμβεβηκός μὴ ὄν ἡ ὕλη διὰ τὸ
ἐνυπάρχειν αὐτῇ τὴν στερήσιν. οὕτως δὲ δύναται καὶ ἐνυπάρχειν τὸ μὴ ὄν
10 τοῖς γινομένοις, ἀλλ' οὐ τὸ καθ' αὐτὸ μὴ ὄν ἀλλὰ τὸ κατὰ συμβεβηκός 25
μὴ ὄν, ἡ ὕλη, ᾧ συμβεβηκε τὸ μὴ ὄν. θαυμάζεται δὲ τοῦτο καὶ ἀδύ-
νατον οὕτως δοκεῖ, γίνεσθαι ἐκ μὴ ὄντος. ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι 'λέγομεν
ἐκ μὴ ὄντος καὶ ἡμεῖς γίνεσθαι, ἐκ μὴ ὄντος δ' οὐ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ
συμβεβηκός', τοῦτο, φησίν, αὐτὸ θαυμαστὸν δοκεῖ εἶναι καὶ ἀδύνατον, τὸ
15 γίνεσθαι τι ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλ' οὐκέτι ἀδύνατον δόξειεν εἶναι κατὰ τὰς ἡμε-
τέρας ὑποθέσεις. ὥσαύτως δὲ οὐδὲ ἐξ ὄντος οὐδὲ τὸ ὄν γίνεσθαι,
πλὴν κατὰ συμβεβηκός. τοῦτο συνεχὲς πρὸς τὸ ἄνω "ἡμεῖς δὲ φα-
μεν γίνεσθαι μὲν οὐδὲν ἀπλῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὅμως μέντοι γίνεσθαι 30
καὶ ἐκ μὴ ὄντος κατὰ συμβεβηκός", εἰτα ἐφεξῆς ὥσαύτως δὲ οὐδ'
20 ἐξ ὄντος οὐδὲ τὸ ὄν γίνεσθαι, πλὴν κατὰ συμβεβηκός. ὥσπερ,
φησίν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος λέγομεν γίνεσθαι, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτὸ ἐκ τοῦ
μὴ ὄντος ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ ὄντος κατὰ συμβε-
βηκός γίνεται τὰ γινόμενα. τοῦτο δ' ἐπὶ τῆς προσεχοῦς γενέσεως· γίνε-
ται γὰρ ἐξ ὄντος τοῦ ἀέρος τὸ πῦρ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ἐξ ὄντος
25 δέ, διότι συνέβη ἀέρα εἶναι τὸν εἰς πῦρ μεταβάλλοντα. πῶς δὲ κατὰ συμ- 35
βεβηκός εἵπομεν, διὰ τὸ μηδὲν συντελεῖν τὸ ἀέριον εἶδος εἰς τὴν τοῦ πυρὸς
γένεσιν (γίνεται γοῦν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πάντων), καὶ ὅτι οὐ γίνεται μέρος
τοῦ πυρὸς ὁ ἄλλ' ὅπεξισταται. οἷον εἰ ἐκ τοῦ ζῆφου ζῶον γίγνεται
καὶ τινὸς ζῆφου τὶ ζῶον. ὅτι τὸ ὄν ὅταν λέγωμεν ἐξ ὄντος γίνεσθαι, οὐ

1 lemma om. K 6 ἐνυπάρχον Mt 7 δὲ] γὰρ L 9 αὐτῇ K οὕτως K: οὔτος L:
οὔτω Mt οὐ δύναται L καὶ ἐνυπάρχειν LK: ὡς ἐνυπάρχον Mt 11 φ] fort. ἡ
11. 12 καὶ—ὄντος om. K 12 οὕτω Mt γίνεσθαι τι Aristoteles εἶπαν (sic) K
12. 13 λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἐκ μὴ ὄντος K 13 ἀλλὰ] καλὰ K 14 θαύμαστον K
post δοκεῖ εἶναι addit (ex v. 15) κατὰ τὰς ἡμετέρας ὑποθέσεις L τὸ om. K 16 δὲ
οὐδὲ L: δ' οὐδ' K: οὐδὲ Mt 16. 17 οὐδὲ τὸ ὄν—συμβεβηκός om. K 17 ἡμεῖς
δὲ καὶ αὐτοῖ Arist. 18 τοῦ om. Aristoteles 19 καὶ ἐκ K: ἐκ τοῦ L: ἐκ Mt
Aristot. οἷον κατὰ Arist. 20 ἐξ ὄντος K οὐδὲ τὸ ὄν—συμβεβηκός om. K
21 φησίν om. L 25 εἰς τὸ πῦρ L 26 εἵπομεν p. 171, 6 sqq. 27 ἐκ om.
superscr. K 28 οἷον εἰ Mt: οἷον (om. εἰ) LK τοῦ (post ἐκ) om. Arist. et ipse
Philoponus p. 179, 14 at cf. p. 180, 8 γίνοιτο Mt 29 καὶ τινὸς ζῆφου τὶ ζῶον om. K
καὶ τινὸς LM: καὶ ἕκ τινος ι Aristoteles (praeter cod. E) ὅτι τὸ ὄν ὅταν LK: ὅτι τὸ
ζῶον (om. ὅταν) M: ὅτι ὅταν τὸ ὄν t λέγομεν K

καθὼ ὅν ἐστιν ἐξ οὗ γίνεται οὕτως λέγομεν ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι αὐτό, ἀλλὰ e 4^r
κατὰ συμβεβηκὸς ἐξ ὄντος, πιστοῦται νῦν διὰ τῶν παραδειγμάτων. λέγομεν
γάρ, φησί, ζῶον ἐκ ζώου γίνεσθαι, ἐκ ζώου δὲ νῦν λέγομεν, ὡς ἐξ ὕλι- 40
κοῦ αἰτίου· περὶ τούτου γὰρ νῦν ὁ λόγος. οὐδὲ γὰρ ὡς ἐξ ἀνθρώπου ἀν-
5 θρώπου, ὡς ἐκ ποιητικοῦ αἰτίου, ἀλλ' ὡς ἐξ ἵππου μὲν σφῆκας, ἐκ ταύρου
δὲ μελίσσας· ἵπποι μὲν σφηκῶν γενέσεις, ταῦροι δὲ μελισσῶν. ὅταν οὖν
λέγωμεν ζῶον ἐκ ζώου γίνεσθαι, οἷον ἐξ ἵππων σφῆκας, οὐ δῆπου τοῦτο
λέγομεν, ὅτι ἡ ζῶον ὁ ἵππος μεταβάλλει εἰς ζῶα τοὺς σφῆκας (οὐδὲ γὰρ
ὑπόκειται τοῖς σφῆξιν ὡς ὕλη ὁ ἵππος), ἀλλὰ τοῦτο λέγομεν, ὅτι ἐκ τινος
10 ὃ συμβέβηκε ζῶφ εἶναι ἄλλο τι γίνεται ὃ καὶ αὐτῷ ζῶφ εἶναι ὑπάρχει. 45
οὕτως οὖν καὶ εἰ γίνοιτο ὁδωρ ἐξ ἀέρος, τὸ ὄν ἐξ ὄντος γίνεσθαι λέγομεν,
οὐχ ὅτι τὸ ἥδη ὄν γίνεται. οὐδ' ὅτι τὸ γινόμενον ἔστι πρὶν γενέσθαι, ἀλλ'
ὅτι ἐκ τινος οὐ τὸ ὄν κατηγορεῖται, κατὰ συμβεβηκὸς γίνεται ἕτερόν τι ὃ
καὶ αὐτὸ ὄν ὑπάρχει. εἰπὼν δὲ εἰ ἐκ ζώου ζῶον γίνοιτο, ἐπειδὴ οὐ-
15 δὲν ἀπλῶς ὡς ζῶον γίνεται, ἀλλὰ τὸ γινόμενον πάντως τὶ ζῶόν ἐστιν,
ἐπήγαγε καὶ τινὸς ζώου τὶ ζῶον. γίνοιτο γὰρ ἂν οὐ μόνον ἐκ τι-
νὸς ζώου κύων, ἀλλὰ καὶ ἐκ ζώου· οὐχ ἡ γὰρ ζῶον· ὑπάρχον
γὰρ ἤδη τοῦτο. ὥσπερ γὰρ ἀληθὲς ἔστι τὸ εἰπεῖν ὅτι γίνεται ἐξ ἵππου 50
κύων τυχὸν ἢ σφῆκας ἢ ἕτερόν τι, οὕτως ἐστὶν ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι καὶ ἐκ
20 ζώου γέγονε κύων. ἀλλ' εἰ καὶ λέγομεν ἐκ ζώου ζῶον γιγνέσθαι, οὐχ ἡ
ζῶον λέγομεν τὸ ἐξ οὗ γίνεται, οὕτως γιγνέσθαι ἐξ αὐτοῦ τὸ ζῶον. εἰ γὰρ
ἡ ζῶον τὸ ἐξ οὗ οὕτως γίνεται, οὐδ' ἂν ἐγένετο· ἤδη γὰρ ὑπάρχον ἐν
τῷ ἐξ οὗ τὸ ζῶον. ὁῦλον ἄρα ὅτι οὐχ ἡ ζῶον τὸ ἐξ οὗ. οὕτως ἐξ αὐ-
τοῦ γίνεται ζῶον, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἐκ ζώου, ὥσπερ εἵπομεν. |

25 p. 191^b23 Εἰ δέ τι μέλλει γίνεσθαι ζῶον μὴ κατὰ συμβεβηκός, e 4^v
οὐκ ἐκ ζώου ἔσται.

Εἰ γίνεται, φησὶν, ἐκ τινὸς ζώου μὴ κατὰ συμβεβηκός ἐξ ἐκείνου ἀλλὰ
καθ' αὐτό, οὐκ ἐκ ζώου ἔσται γινόμενον ἀλλ' ἐκ μὴ ζώου, οἷον ἐκ τοῦ

1 αὐτοῦ LKM: αὐτοῦ t 2 λέγωμεν K 3 ἐκ τοῦ ζώου priore loco L 4 γὰρ νῦν] νῦν
γὰρ K 6 μελίσσας K 7 γένεσις K et Simpl. p. 239,19 ubi recte γὰρ (pro μὲν) 8 ὅταν
μὲν οὖν Mt 7 λέγομεν K 9 γίνεται K 10 ἵππων compend. M: ἵππου t 11 σφῆκας LK:
σφῆκας Mt 8 ἡ] εἰ L 9 τοῖς] ταῖς L 10 σφῆξιν ante corr. L 11 14 ὅτι—ὑπάρχει
ad verbum fere ex Themist. p. 152,3sq. 12 οὖν αἰεὶ γένοιτο ὁδωρ K 12 ἥδη om.
superscr. M: post ὄν ponit Themistius 13 8] ὄν L 13. 14 ὃ καὶ αὐτῷ τὸ ὄν Themistius
14 γίγνοιτο K 14. 15 οὐδὲν K: οὐδ' LMt 15 ὡς om. L 16 καὶ τινὸς] καὶ ἐκ τινὸς K
at cf. p. 178,29 16. 18 γίνοιτο—τούτο om. K 16 μὲν γὰρ ἂν Aristoteles 17 ὃ
κύων et ἀλλ' οὐχ ἡ ζῶον Arist. 18 ὑπάρχον LM: ὑπάρχει t ex Aristotele 18 ἥδη om. su-
perscr. M 19 ὅτι] οὐ K 20 ἐξ ἵππου om. L 21 ἐστὶν] εἶναι K 22 post καὶ λέγομεν addit
ὅτι K 23 γιγνέσθαι (post ζῶον) eiusmodi compendio scriptum in M ut proclivi errore legas,
quod visus est sibi legere t, γινόμενον 21 εἰ LK: οὐ Mt 22 οὕτως K: ὄντος LMt
ὑπάρχει K 22. 23 ἐν τῷ] ἐν τὸ L 23 ζῶον τὸ ἐξ Kt: τὸ ζῶον ἐξ M: ζῶον ἐξ L 24 οὕτως]
ὄντος L 25. 26 γίνεσθαι—ἔσται om. K 27 γίνεσθαι] γὰρ K fort. ζῶον (ζῶον)

σπέρματος ἢ ἐκ τῆς ὕλης. ὥσπερ οὖν, φησίν. ἐπὶ τούτων ἔχει, οὕτως καὶ e 4^v
ἐπὶ τοῦ ὄντος εἰ γίνετό τι ἀπλῶς ὄν, οὐκ ἐξ ὄντος γενήσεται (ἔδη γὰρ 5
ἔστιν), ἀλλ' ἐκ τοῦ πάντη μὴ ὄντος. ἀλλ' οὐδὲ ἐκ μὴ ὄντος ἀπλῶς δυνα-
τὸν γενέσθαι· τὸ γὰρ κυρίως ἐκ μὴ ὄντος εἵπομεν σημαίνειν τὸ ἢ μὴ ὄν,
5 τὸ δὲ καθ' αὐτὸ εἴρηται τὸ μέρος γινόμενον τοῦ ὑποκειμένου· ἀδύνατον
ἄρα γενέσθαι τὸ ἀπλῶς ὄν, ἀλλὰ τὸ τι ὄν γίνεται ἐκ τινὸς μὴ ὄντος οὐ
καθὸ μὴ ὄν (οὐδὲ γὰρ ὑπομένει τὸ ὄν τὸ μὴ ὄν), ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβη-
κὸς μόνον. ζητήσεις δ' εἰ καλῶς εἴρηται τὸ ἐκ τοῦ ζῶου ζῶον γίνε-
σθαι, οἷον εἰ ἐξ ἵππου κύων γίνετο ἢ σφῆκες ἢ ἐκ ταύρων μέλισ- 10
σαι· οὐδὲ γὰρ ἐκ ζῶων ὄντων ταῦτα γίνεται, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐξ ἄλλης
τινὸς ὕλης φθαρέντος τοῦ ζῶου καὶ τῆς ὕλης αὐτοῦ ἀναλυθείσης καὶ οὕτως
ἄλλο εἶδος προσλαβούσης ζῶου. ὥστε ἐπὶ τούτων πάντων οὐχ ὡς ἐκ ζῶου
ζῶον γέγονεν, ἀλλ' ἐκ μὴ ζῶου ζῶον. ὥστ' ἐπὶ τούτων περιττὴ [ἦ]
ἐπεξεργασία τὸ λέγειν ὅτι οὐχ ἢ ζῶον γέγονεν (ἐνυπῆρχε γάρ), ἀλλ' ἢ τι
15 ζῶον, οἷον ἵππος. καὶ γὰρ ἀληθῶς καὶ ἢ ζῶον ἐκ τούτων γέγονεν· οὐ
γὰρ ἐκ ζῶου γέγονεν. εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι ποτὲ γέγονεν ζῶον, τί μᾶλλον
ἐπὶ τούτου ἔρεις ἢ ἐφ' ἥστιν οὐκ ἄλλης ὕλης; ἕκαστον γὰρ δύναται ποτε 15
ὕλη γεγενῆσθαι ζῶου. εἰ οὖν δεῖ πρὸς τὰ νῦν λεγόμενα οἰκειότεροις
χρησασθαι παραδείγμασι, χρησόμεθα τοῖς ἐκ σκώληκων καὶ καμπῶν γινο-
20 μένοις πεττηνῶν· κάμπαι γὰρ τινες πρότερον οὐσαι καὶ σκώληκες μὴ φθα-
ρῆσαι ἐξ εἶδους εἰς εἶδος μεταβάλλουσι. καὶ ἔστιν ἐνταῦθα γένεσις ἐκ ζῶου
εἰς ζῶον· μεῖναν γὰρ ζῶον γέγονεν ἕτερον ζῶον. καὶ δῆλον ὅτι ἐνταῦθα
οὐχ ἢ ζῶον ἢ γένεσις. ἦν γὰρ ζῶον μηδὲν παρατρέψαν τῆς τοῦ ζῶου
οὐσίας· τὸν γὰρ αὐτὸν ὁρισμὸν τοῦ ζῶου καὶ ὅτε ἦν κάμπη ἢ σκώληξ 20
25 ἐπεδέχετο, καὶ μετὰ ταῦτα ὅτε γέγονε πεττηνόν. γέγονεν οὖν οὐκ ἐκ ζῶου
ζῶον οὐδ' ἢ ζῶον, ἀλλ' ἐκ τινὸς ζῶου τὸ ζῶον. τινὸς δὲ ὅταν εἴπω, τὸ
εἶδος λέγω· οἷον ἐκ τοιούτου εἶδους ζῶου τοιόνδε εἶδος ζῶου. εἰ δὲ ἢ
ζῶον ἔστιν ἐγένετο, ἐξ οὐ ζῶου ἂν ἐγένετο (οὐδὲ γὰρ ἔστι πρὶν γενέσθαι),
οἷον ὡς οἱ ἐκ τῶν σπερμάτων γινόμενοι σκώληκες· γίνονται γὰρ ἢ ζῶα,
30 ἀλλ' οὐκ ἐκ ζῶων.

2 γένοιτο K 2. 3 post ἥδη γὰρ ἔστιν addit ἀλλ' ἐκ τοῦ τι μὲν ὄντος τὸ δὲ μὴ ὄντος·
ἢ γὰρ ὕλη ἔστι μὲν αὐτὸ δὴ τοῦτο ὁ (h. e. ὁ) ἔστιν· ἄντος δὲ οὐκ ἔστιν L 3 ἀλλ'
ἐκ] ἀλλ' οὐκ L. ceterum cf. Themist. p. 152, 11 sqq. πάντι (sic) K 4 εἵπομεν
p. 177, 5 sqq. 7 ἀλλ' ἢ LM: ἀλλ' εἰ K: ἀλλὰ t 8 μόνον om. K 9 ζητήσεις
Kt: ζητήσαι LM 8. 9 γίνεσθαι ζῶον L 9 εἰ om. superser. M ἐξ ἵππου γί-
νοιο κύων K: κύων ἐξ ἵππου γίνετο Aristotelis libri γένοιτο L ταύρου t
10 ἐκ om. Mt ἐξ om. L 11 καὶ ἐκ τῆς ὕλης L ἀναλυθείσης K 12 προλα-
βούσης L τούτων πάντων KMt: πάντων τούτων L 13 ἢ delevi 14 τὸ LKM:
τοῦ t 14. 15 ἐν ὑπῆρχε γάρ· ἀλλήγη ζῶον K 16 λέγοι L: λέγει KMt γέγονε
ζῶον LK: ζῶον γέγονε M: ζῶον γέγονε t 17. 18 γὰρ ποτὲ δύναται γεγενῆσθαι ὕλη Mt
18 γεγενῆσθαι K λεγόμενα om. Mt 19 χρησόμεθα K σκώληκων K
20 κάμπται K πρῶτον L 24 ἦν] ἢ M 25 οὖν K: om. LMt 28 ἐγένετο
priore loco K οὐ ζῶω L post alterum ἐγένετο addit ἐν L οὐδὲν γάρ K
29 γίνονται scripsi: γίνεται libri

p. 191^b26 Ἔτι δὲ καὶ τὸ εἶναι ἅπαν ἢ μὴ εἶναι οὐκ ἀναιροῦμεν. e 4^v

Ἐπειδὴ εἶπεν 'οὔτε ἐξ ὄντος γίνεται οὔτε ἐκ μὴ ὄντος', δοκεῖ δὲ τοῦτο²⁵
τὸ ἀξίωμα τῆς ἀντιφάσεως ἀναιρεῖν, οὐκ ἀναιροῦμεν, φησί, τοῦτο· λέ-
γομεν γὰρ καὶ ἐξ ὄντος καὶ ἐκ μὴ ὄντος, καὶ οὐκ ἀντιφάσει περίπιπτομεν.
5 οὐ γὰρ κατὰ ταῦτά ἢ ἐξ ὄντος καὶ μὴ ὄντος λέγομεν, ἢ μῆτε ἐξ ὄντος
μῆτε ἐκ μὴ ὄντος· ἐξ ὄντος μὲν γάρ, ἐπειδὴ ἔτερόν τί ἐστίν ἐξ οὗ γίνε-
ται, ἐκ μὴ ὄντος δέ, ἐπειδὴ μὴ ἐστὶ τοῦτο ὃ γίνεται. καὶ συντόμως εἰ-
πεῖν, διὰ τὴν στέρησιν οὔτε ἐξ ὄντος ἢ ὃν γίνεται, διότι συνουπάρχει τῇ ὄλῃ
ἢ στέρησις καὶ ταύτῃ ἐκ μὴ ὄντος (καθ' αὐτὸ γὰρ μὴ ὃν ἢ στέρησις),³⁰
10 οὔτε ἐκ μὴ ὄντος ἢ μὴ ὄν, διότι οὐκ ἔστι συνουσιωμένη ἢ στέρησις τῇ
ὄλῃ, ἀλλ' ὑποχωρεῖ τὸ εἶδος ἐπὶόν.

p. 191^b27 Εἷς μὲν δὴ τρόπος οὗτος, ἄλλος δὲ ὅτι ἐνδέχεται τὰ
αὐτὰ λέγειν κατὰ τὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν.

Ἐλέγξας ἐκ τοῦ καθ' αὐτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς τὰς περὶ τῆς
15 γενέσεως φερομένας ἀπορίας, νῦν ἐλέγχει καὶ ἐκ τοῦ δυνάμει καὶ ἐκ τοῦ³⁵
ἐνέργειᾳ. λέγομεν γὰρ ἐξ ὄντος γίνεσθαι τὰ γινόμενα ἐκ τοῦ δυνάμει μὲν ὄντος
ἐνέργειᾳ δὲ μὴ ὄντος, τοιοῦτον δ' ἢ ὄλῃ, ὥστε εἰ λέγομεν ἐξ ὄντος γίνε-
σθαι, οὐ φαμεν εἶναι τὸ γινόμενον πρὶν γενέσθαι· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ ἐνέργειᾳ
ὄντος φαμεν τὸ ἐνέργειᾳ ὃν γίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ τοῦ δυνάμει μὲν ὄντος ἐνερ-
20 γείᾳ δὲ μὴ ὄντος. οὕτως καὶ ἐκ μὴ ὄντος λέγωμεν, οὐκ ἐκ τοῦ μηδαμῇ
μηδαμῶς ὄντος φαμέν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐνέργειᾳ μὲν μὴ ὄντος δυνάμει δὲ ὄν-
τος. ὥστε διὰ τούτων οὔτε τὴν γένεσιν ἀναιροῦμεν, καὶ τὰς ἀπορίας δι'⁴⁰
ὧν ἀναιρεῖσθαι ἐδόκει ἢ γένεσις ἐπιλυόμεθα.

p. 191^b29 Τοῦτο δ' ἐν ἄλλοις διώρισται δι' ἀκριβείας.

25 Ἐν τῷ Θ τῆς Μετὰ τὰ φυσικά· ὅλον γὰρ τὸ βιβλίον ἐκείνο εἰς τοῦτο
ἀνάλωσε, λέγων τί ποτέ ἐστι τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνέργειᾳ. ὥστε (ὅπερ
ἐλέγομεν) αἱ ἀπορίαι λύονται δι' αὗτὰ ἀναγκαζόμενοι ἀναιροῦσι

1 ἅπαν—ἀναιροῦμεν om. K ἅπαν iterat post εἶναι M ἢ LM: ἢ τὸ ex Arist. vulgata t
2 εἶπεν ὅτι οὔτε Mt τοῦτο] οὔτο (sic) K: an οὔτω? 4 ἐκ om. K οὐκ ἀντιφάσι K
5 ταῦτα K καὶ μὴ LK: καὶ ἐκ μὴ Mt ἢ μῆτε] εἰ μῆτε L 6 μῆτε ἐκ K:
μῆτε δὲ ἐκ LMt ἐπειδὴ (ante ἔτερόν) LK: ὅτι Mt at cf. Themist. p. 152, 15 sqq.
8 ἢ] ἢ K συνουπάρχον Mt 11 τοῦ εἶδους ἐπιόντος L: possis etiam (cl. p. 177, 12.
185, 29 al.) τῷ εἶδει ἐπιόντι, sed neutrum necessarium videtur 12. 13 ἄλλος—ἐνέργειαν
om. K 12 δ' ὅτι t 13 καὶ L: καὶ τὴν Mt Arist. 14 ἐκ τοῦ om. K κατὰ
συμβεβηκὸς K 15 ἐκ alterum om. Mt 16 et 19 μὲν L: om. KMt 17 δ' ἢ
LK: δὴ ἢ M: δὲ ἢ t 19 ὃν Kt: εἶναι ὃν LM 20 λέγομεν K μηδαμῇ om. su-
perscr. L 23 ἢ γένεσις] ἐγένετο L 24 μετ' ἀκριβείας L 25 Θ t: θήτα LK: θήτα M
26 ὥσθ' Kt 27. p. 182, 1 αἱ ἀπορίαι—ἐνια om. K

τῶν εἰρημένων ἔνια. τῶν εἰρημένων, τῶν φυσικῶν πραγμάτων, ἔνια e 4^v
 ἀναιροῦσι, τὰ γενητὰ καὶ τὰ φθαρτά. αὕτη γὰρ ἂν ὁφθεῖσα ἢ φύσις 4^r
 πᾶσαν ἔλυσεν αὐτῶν τὴν ἀπορίαν. αὕτη ἢ φύσις ἢ τοῦ καθ' αὐτὸ
 καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ τοῦ δυνάμει καὶ τοῦ ἐνεργείᾳ ἀναφανείσα·
 5 εἰ γὰρ ἐπέστησαν τῇ διαιρέσει ταύτῃ τῶν πραγμάτων, λευκότης ἦσαν ἂν
 τὰς ἀπορίας δι' ἃς τὴν γένεσιν ἀνῆρουν. 50

p. 191^b35 Ἡμένοι μὲν οὖν καὶ ἕτεροί τινές εἰσιν αὐτῆς, ἀλλ'
 οὐχ ἱκανῶς.

Ἀποδεδωκὼς τὸν περὶ τῆς ὕλης λόγον καὶ δεῖξας ὅτι ταύτῃ μόνον
 10 λύνοντο ἂν αἱ τῶν παλαιῶν περὶ τῆς τῶν φυσικῶν πραγμάτων γενέσεως
 ἀπορίαι, νῦν βούλεται δεῖξαι ὅτι τῶν πρὸ αὐτοῦ οὐδεὶς διηρθρωμένος οὕτως
 τὸν περὶ αὐτῆς ἀποδέδωκε λόγον. φησὶν οὖν ὅτι ταύτης τῆς ὕλης, ἥς ἡμεῖς
 τὸν λόγον ἀποδεδώκαμεν, ᾗψαντο μὲν καὶ ἔνιοι τῶν πρὸ ἡμῶν, οὐχ ἱκα- e 5^r
 νῶς δέ. ὅσοι μὲν γὰρ ἐν τῷ στοιχειῶν ὑποτιθέμενοι εἰδοπεποιημένον τοῦτο
 15 ἔλεγον ἢ τῶν τεσσάρων ἐν ᾗ ἕτερόν τι μεταξὺ τούτων, οὐδ' ὅλως εἰς ἔν-
 νοιαν ἤλθον τῆς ὕλης, Πλάτων δ' ἤλθεν εἰς τὴν ἔννοιαν τὴν περὶ τῆς
 ὕλης. εἰ γάρ, φησί, τιθῆναι αὐτὴν καὶ δεξαμένην τῶν εἰδῶν ἑτέραν αὐτὴν
 πάντων τῶν εἰδῶν εἶναι φησι, σαφῶς οὖν λέγει αὐτὸ τοῦτο· 'δέχεται γάρ',
 φησί, 'πάντα καὶ μορφὴν οὐδενί ποτε τῶν εἰσιόντων τὴν αὐτὴν εἰληγεν οὐ- 5
 20 θαμῇ οὐδαμῶς'. ὥστε ᾗψατο τῆς φύσεως τῆς ὕλης, ὅτι τὸ ἀναιδέον ἐστὶ
 καὶ πᾶσιν ὑποκειμένον, οὐχ ἱκανῶς δὲ τὸν περὶ αὐτῆς ἀποδέδωκε λό-
 γον· οὐ γὰρ διεκρίνεν αὐτὴν τῆς στερήσεως, ὥσπερ ἡμεῖς. ἡμεῖς μὲν γὰρ
 φάμεν, ὅτι εἰ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ταυτόν ἐστι τῇ στερήσει, ἀλλ' οὖν τῷ
 λόγῳ διακρίνεται, καὶ διεκρίναμεν αὐτὴν καὶ ἐκ τῆς ἡμετέρας χρήσεως,
 25 καὶ ὅτι ἡ μὲν ὕλη ὑπομένει τὸ εἶδος ἐπὶ τὸν ἢ δὲ στερήσεις οὐχ ὑπομένει,
 ὁ δὲ Πλάτων εἰ καὶ φαίνεται λέγων καὶ αὐτὸς τρεῖς ἀρχάς τὸ τε μέγα καὶ 10
 τὸ μικρὸν καὶ ἔτι τὸ ἕν, ὅπερ τὸ εἶδος ἔλεγεν, ἀλλ' οὖν τὸ μέγα καὶ τὸ
 μικρὸν ἐπὶ τῆς ὕλης ἄμφω ἔφερον (ὀνόματα γὰρ δύο καθ' ἑνὸς πράγματος

2 γεννητὰ t γὰρ ἀναφανθεῖσα K 3 πᾶσαν KM: ἅπασαν Lt αὐτῶν om. K
 ἀπορίαν KM: ἄνοιαν L: ἄνοιαν t ἔλυσεν αὐτῶν πᾶσαν τὴν ἄνοιαν vel ἅπασαν ἔλυσεν
 αὐτῶν ταύτην τὴν ἄνοιαν Aristotelis libri 4 καὶ τὸ κατὰ K 5 τῶν πραγμάτων
 ταύτῃ Mt 7 lemma om. K ἡμενοι t αὐτῶν M 10 λύνοντο K
 παλαιῶν LK: ἀρχαίων Mt 10. 11 ἀπορίαι ante περὶ colloc. Mt 11 οὕτως com-
 pend. K: ὁντως LMt at cf. p. 184, 10 12 περὶ αὐτῶν L ἥς K: om. LMt

13 μὲν L: δὲ K: μέντοι Mt ἔνιοι] ἕτεροι K 15 τι] τι τῶν L 15. 16 εἰς
 ἔννοιαν οὐδ' ὅλως ἤλθε περὶ τῆς ὕλης εἰπεῖν. πλάτων δ' L 16 ἤλθεν] ᾗθεν K τὴν
 (post εἰς) om. K 17 τιθῆναι (sic) κτλ.] cf. p. 183, 30 et ad p. 5, 9 18 εἶναι K:
 om. L: ὥς Mt ὥν L: ἂν K: om. Mt δέχεται κτλ.] Tim. p. 50B ubi δέχεται τε
 γὰρ αἰεὶ τὰ πάντα, καὶ μορφὴν οὐδεμίαν ποτὲ οὐδενὶ τῶν εἰσιόντων ὁμοίαν εἰληγεν κτλ.
 20 ἐστὶ] εἶναι K 22 alterum ἡμεῖς om. K 23 τὸ ὑποκειμένον hic et p. 183, 3.
 1 sq. K 25 ἐπιμένει priore loco Mt 26 καὶ αὐτὸς om. K 27 ἔτι] τί L
 28 πράγματα K

κατηγορεῖ· τὴν γὰρ ὕλην μέγα καὶ μικρὸν ἐκάλει). ὥστε οὐχ ὁμοίως εἰ
 ἡμῖν τὴν τριάδα τῶν ἀρχῶν εἰσέφερεν· ἡμεῖς μὲν γὰρ τὴν ὕλην καὶ τὴν
 στέρησιν εἰ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ τὸ αὐτὸ λέγομεν, ἀλλ' οὖν τῷ λόγῳ δια-
 φορα εἶναι φαμεν, αὐτὸς δὲ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν οὐ μόνον τῷ ὑποκει-
 5 μένῳ ἔλεγεν, ἀλλὰ καὶ τῷ λόγῳ, ὀνόματι δὲ μόνον τὴν διαφορὰν εἶναι, 15
 ὥς ἔχει ἐπὶ τῶν πολυωνύμων πραγμάτων. εἰ δέ τις εἴποι μὴ ταῦτόν ση-
 μαίνειν τῷ Πλάτῳ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, ἀλλ' ἐπὶ διαφορῶν κατηγορεῖ-
 σθαι, οὐ δῆπου δεῖξει ὅτι τὸ μὲν ἕτερον ἐπὶ τῆς ὕλης ἔφερε τὸ δὲ λοιπὸν
 ἐπὶ τῆς στερήσεως, ἀλλ' εἰ καὶ συγχωρήσομεν ἕτερον σημαίνειν τῷ Πλά-
 10 τῶν τὸ μέγα καὶ ἕτερον τὸ μικρὸν, ἀλλ' οὖν πάντως δύο ὕλῶν ἂν εἶεν
 σημαντικά, ὥστε οὐδὲν ἤττον οὐ διακέκριται τῆς ὕλης ἡ στέρησις. τὸ μὲν
 γὰρ νομίζειν, ὅτι οὐδ' ὅλως εἶναι ἐνόμιζεν ὁ Πλάτων τὴν στέρησιν, εὐήθης· 20
 οὗτος γοῦν ἐστὶν ὁ λέγων εἶναι τι μὴ ὄν, ὃ μὴ παρ' ἑλαττόν ἐστι τοῦ
 ὄντος, καὶ εἰ μηδὲν εἰδὸς φησὶν ἔχειν τὴν ὕλην, ἥδει δῆπου τὴν στέρησιν
 15 τῶν εἰδῶν ἐνοῦσαν αὐτῇ, ὥστε οὐκ ἡγνόςαι ὅτι ἐστὶν ἡ στέρησις. πάλιν
 γοῦν φησὶν αὐτὸς εἶναι μὲν πάντα κατὰ τὸ εἶδος, γίνεσθαι δὲ κατὰ τὴν με-
 τάληψιν, φθειρῆσθαι δὲ κατὰ ἀποβολήν, ὥστε τὸ ἀποβάλλον τὸ εἶδος στέ-
 ρησιν ἔχει τοῦ εἶδους. εἰ οὖν ἐστὶ μὲν ἡ στέρησις, μηδὲν δὲ φησὶ περὶ
 αὐτῆς, ἥτοι διὰ τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι νομίζειν τῷ εἶδει ἢ τὴν αὐτὴν τῇ ὕλῃ·
 20 ἀλλὰ τῷ μὲν εἶδει οὐκ ἂν εἶναι τὴν αὐτὴν ἐνόμισεν (ἦν γὰρ ἂν ἅμα τὰ 25
 ἐναντία), ὥστε εὐλογον τῇ ὕλῃ τὴν αὐτὴν εἶναι νομίζειν. εἰ δὲ τὴν αὐτὴν
 τῇ ὕλῃ, ἢ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ καὶ τῷ λόγῳ τὴν αὐτὴν, ἢ λόγῳ μὲν
 ἑτέραν ὑποκειμένῳ δὲ μόνῃ τὴν αὐτὴν. εἰ μὲν οὖν ἑτέραν τῷ λόγῳ αὐτὴν
 ὑπελαμβάναν, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς, ἔδει αὐτὸ τοῦτο διορίσαι καὶ διαστεῖλαισθαι,
 25 εἰ δὲ μὴ φαίνεται τοῦτο ποιῶν, δῆλον δῆπου ὅτι καὶ τῷ ὑποκειμένῳ καὶ
 τῷ λόγῳ τὴν αὐτὴν ὑπελάμβανεν εἶναι αὐτὴν τῇ στερήσει.
 'Ο μὲν οὖν Ἀριστοτέλης ταῦτα. ὁ δὲ Πλάτων ὅτι μὲν τὴν ὕλην οὐ ταῦτόν 30
 εἶναι τῇ στερήσει ὑπετίθετο, σαφῶς οὕτως οὐκ ἐστὶν αὐτὸν εὐρεῖν λέγοντα, ὅτι
 δὲ ἑτέραν ἥδει οὖσαν τῆς ὕλης τὴν στέρησιν, σαφές ἐκ τῶν εἰρημένων· εἰ
 30 γὰρ λέγει τὴν ὕλην μητέρα καὶ τιθηνὴν καὶ δεξαμενὴν τῶν εἰδῶν καὶ μηδὲν
 εἶδος ἔχειν τῶν εἰσιόντων, δῆλον ὅτι στέρησιν εἶχε τῶν εἰδῶν. ὅταν οὖν
 δέχεται τὰ εἶδη, οὐ δῆπου ἅμα καὶ τὴν στέρησιν αὐτῶν ὧν δέχεται ἔχειν

1 κατηγορεῖ corrigendum putavit t 5 ἔλεγεν ἔν fort. recte Mt malim ὀνόματος
 μόνῳ K 6 εἴπη M 7 τῷ Πλάτῳ] πλάτων L 8 οὐ δεῖπον δεῖσαι K ἔφερε
 LKM: φέρει t 9. 10 τὸ πλάτων K: τὸν πλάτωνα L 13 οὖν Mt λέγων κτλ.] cf.
 Plat. Soph. p. 258A sq. (supra p. 82, 26) εἶναι om. K 14 φησιν Tim. p. 50 D sq.
 ἥδει (ei corr.? M) LM: ἢ K: ἥδη t 15 αὐτὴ K ἡγνόςαι ὃ ἐστὶν. ὅτι ἐστὶ στέρη-
 σις K δεῖτε recepi ex K: τίς L: εἰ Mt 16 φησιν] neseio ubi. cf. p. 184, 3 sqq.
 ὁ αὐτὸς K εἶναι μὲν αὐτὸς L 17 κατὰ τὴν ἀποβολήν recte Mt fort. τὸ ἀποβαλὼν
 18 δὲ om. L post περὶ delet τῆς M 19 τὸ νομίζειν τὴν αὐτὴν εἶναι Mt 19. 20 utro-
 bique τὸ (pro τῷ) K 20 ἂν alterum om. LK 21 τὴν αὐτὴν (post ὕλη) et v. 23
 (post μόνῳ) K: ταυτὴν utrobique (L)Mt 24 et 26 ὑπελάμβανον K 24 καὶ (post
 ὥσπερ) om. K 28. 29 ὑπετίθετο—τὴν στέρησιν om. L 29 ἕτερον K 30 καὶ
 μηδὲν κτλ.] v. ad p. 182, 18

δύναται· ἂν· συμβήσεται γὰρ τὸ αὐτὸ ἅμα καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι· ὥστε e 5^r
 ἐν τῷ δέχεσθαι τὰ εἶδη ἀποβάλλει τὴν τούτων στερήσιν, εἰ δὲ τοῦτο, 25
 ἑτέρα ἂν εἴη παρὰ τὴν στερήσιν. καὶ εἴ φησιν εἶναι πάντα κατὰ τὸ εἶδος,
 γίνεσθαι μὲν κατὰ τὴν μετάληψιν τοῦ εἶδους, φθαίρεσθαι δὲ κατὰ τὴν τού-
 5 του ἀποβολήν, τὸ δ' ἀποβάλλον τὸ εἶδος ἢ ὕλη, καὶ ἡ ἀποβολὴ τοῦ εἶδους
 οὐδὲν ἕτερον ἐστίν ἢ στερήσις εἶδους. πρὶν ἄρα ἀποβάλλῃ τὸ εἶδος ἐκχω-
 ριστο αὐτῆς ἢ στερήσις· ὥστε ἕτερον εἶναι τὴν ὕλην τῆς στερήσεως ἐνό-
 μιζεν. εἰ δὲ μὴ σαφῶς οὕτως ἐπὶ λέξεως λέγει ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης,
 10 ὅτι ἕτερόν ἐστι τῷ λόγῳ ἢ στερήσις τῆς ὕλης, οὐδὲν θαυμαστόν· αὐτὸς 40
 γὰρ ἐστὶν ὁ Ἀριστοτέλης ὁ εἰπών, ὅτι οὐκ ἂν ἡμεῖς οὕτως διηριθρωμένην
 περὶ τῶν πραγμάτων ἔχριν τὴν γνώσιν ἡδυνήθημεν. μὴ παρὰ τῶν παλαιο-
 τέρων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ σπέρματα τῆς ζητήσεως εἰληφότες· καὶ οὐδὲν γε
 θαυμαστόν τῶν ἄλλων ἡμῖν τὰς ἀφορμὰς τῆς τῶν πραγμάτων γνώσεως δε-
 δωκότων αὐτοὺς ἡμᾶς τὰ παρ' ἐκείνων πλατύνειν καὶ διαριθρῶν.

15 p. 191b36 Πρῶτον μὲν γὰρ ὁμολογοῦσιν ἀπλῶς γίνεσθαι τι ἐκ μὴ
 ὄντος, ἢ Παρμενίδην ὁρθῶς λέγειν.

Ὅτι ἤψαντο μὲν τοῦ περὶ τῆς ὕλης λόγου οὐκ ἱκανῶς δέ, πρῶτον μὲν οὖν 45
 δεῖκνυσιν ἐκ τοῦ ἀποδέχεσθαι τοὺς Παρμενίδου λόγους. εἰ γὰρ συνεχώρουν
 τὸ ὄν ἐν σημαίνειν, τοῦτο δὲ ἀγένητον εἶναι, ἔλεγον δὲ καὶ γίνεσθαι τινα,
 20 ἀνάγκη πᾶσα ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος γίνεσθαι· τὸ γὰρ ὅπως οὖν ἐν
 εἶναι καὶ ἀγένητον. καὶ πάλιν, εἰ συνεχώρουν τὸ παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν εἶναι,
 τὸ ὄν δὲ ἀγένητον εἶναι, τὸ γινόμενον ἄρα ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος ἔλεγον
 γίνεσθαι. ὥστε διὰ μὲν τοῦ τὸ γινόμενον ἐκ μὴ ὄντος λέγειν γίνεσθαι,
 ἐπειδὴ τὸ μὴ ὄν τὴν ὕλην ἐκάλουν (ἐκ γὰρ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος 50
 25 κοινὴ ὁρᾶ τῶν φυσικῶν μηδὲν ἂν γίνεσθαι), εἰς ἔννοιαν τῆς ὕλης ἤλθον
 ἥτις οὐδὲν ἐστὶ τοιοῦτον οἷον τὰ γινόμενα, διὰ δὲ τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν καλεῖν
 τὴν ὕλην οὐ κατορθωμένην ἔσχον αὐτῆς τὴν ἔννοιαν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀπλῶς
 μὴ ὄν. ἀλλὰ πῇ μὴ ὄν (κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ μὴ ὄν διὰ τὴν στερήσιν
 ἔχειν), καὶ ἐνεργείᾳ μὲν μὴ ὄν δυνάμει δ' ὄν. ἀπλῶς δὲ μὴ ὄν ἔλεγον

1 αὐτὸ om. K	2 ὑποβάλλει L	3 ἕτερα K	4 μετάλ ^o L	6 ἀποβάλλει
M ^t : ἀποβάλλει LKM	6. 7 ἐκχωριστο αὐτοῦ K	7 εἶναι om. K		τῆς στερή-
σεως τὴν ὕλην Mt
	9 ἢ στερήσις τῆς ὕλης LK: ἢ ὕλη τῆς στερήσεως Mt			
9. 10 ἐστὶ γὰρ αὐτὸς ὁ L	10 εἰπών] notum est Aristotelem ubique τῶν ἀρχαίων
opinionibus magni facere ad invenendum verum, neque certum locum respicere Philoponus
videtur. velim in primis conferas Metaph. A 10. α 1. A 8 p. 1074 ^a 38—b 14 ^a al.			διηρ-
ρωμένην οὕτως L
	11 μὴ παρὰ K: μήπως L: μὴ Mt	11. 12 παλαιῶν Mt		
12 εἰληφότων ut vid. ante corr. L	12. 13 θαυμαστόν οὐδὲν (om. καὶ et γε) L			
14 αὐτοῦς] αὐτῶν L	τὰ om. L	ἐπιδιαριθρῶν K	15. 16 ἀπλῶς— λέγειν
om. K	
15 τι om. Aristotelis libri (praeter I)	16 ἢ M	17 οὖν om. Kt		
19. 21. 22 ἀγέννητον t	20 ἐν om. L	22. 23 γίνεσθαι ἔλεγον in verso ordine K		
23 τοῦ] οὖν K: fort. t	24 ἐκάλει K	τοῦ om. superscr. M	25 ἤλθον τῆς
ὕλης Mt	
26 διὰ δὲ τοῦ ἀπλῶς K	καλεῖν LK: λέγειν Mt	26. 28 καλεῖν—
ἀπλῶς μὴ ὄν iterat K		
27 κατορθωμένην K				

τὴν ὕλην, ἣ συνεχώρουν ταῖς Παρμενίδου προτάσεσι τῇ τε λεγούσῃ τὸ ὄν e 5^r
 ἐν σημαίνειν καὶ τῇ λεγούσῃ τὸ | παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν· εἰ γὰρ ἐν τὸ ὄν e 5^v
 ἔλεγεν ὁ Παρμενίδης, πᾶν δ' εἴ τι παρὰ τοῦτο μὴ ὄν εἶναι οὐ τί μὴ ὄν
 ἀλλ' ἀπλῶς μὴ ὄν, ἀνάγκη πᾶσα τὸν ἀποδεχόμενον τὴν θόξαν ταύτην τὴν
 5 λέγουσαν τὸ ὄν ἐν εἶναι καὶ ἀγένητον, λέγοντα δὲ γένεσιν εἶναι, ἐπειδὴ ἐκ
 τοῦ ὄντος οὐδὲν δύνатаι γενέσθαι (ἀμετάβλητον γὰρ τοῦτο), ἐκ τοῦ ἀντι-
 κειμένου αὐτῷ λέγειν γίνεσθαι, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν, καὶ μὴ
 διαρρηθὴν τοῦτο λέγειν. ὥστε οὐ σφίξει Πλάτων τὴν τῆς ὕλης φύσιν ἀπλῶς 5
 μὴ ὄν αὐτὴν λέγων ἐξ ἧς γίνεται τὰ γινόμενα, ἥτις πῇ μὲν ἔστι πῇ δ'
 10 οὐ· δυνάμει μὲν γὰρ ἔστιν ἐνεργεία δ' οὐ, καὶ καθ' αὐτὸ μὲν ὄν κατὰ
 συμβεβηκὸς δὲ οὐκ ὄν διὰ τὸ ἔχειν τὴν στέρησιν, ἥτις ἐστὶ καθ' αὐτὸ οὐκ
 ὄν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων ἱκανῶς ἐν ταῖς ἔμπροσθεν, ὅτι τὸ ὄν ὁ
 Πλάτων τὸ νοητὸν ἔλεγεν, καὶ ὅτι οὐ τὸ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄν εἰσῆγεν, ἀλλὰ
 τὸ κατὰ τὴν ἑτερότητα μὴ ὄν.

15 p. 192^a1 Εἴτα φαίνεται αὐτοῖς, εἴπερ ἐστὶν ἀριθμῷ μία, καὶ δυ- 10
 νάμει μόνον μίαν εἶναι.

Οὐ γὰρ φαίνονται διαστελλόμενοι ταῦτα, ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης. καὶ
 ἄλλως εἰ ἔλεγον ἐκ τοῦ ἀπλῶς μὴ ὄντος γενέσθαι τὰ γινόμενα ἐκ τῆς ὕλης
 λέγοντες κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, ὁκλον ὅτι διὰ τὸ ἐν τι λαμβάνειν τὴν
 20 ὕλην μετὰ τῆς στερήσεως, ἥτις ἡ στέρησις ἀπλῶς μὴ ὄν ἐστι.

p. 192^a2 Τοῦτο δὲ διαφέρει πλεῖστον.

Οὐ τὸ τυχὸν διαφέρει τὸ λέγειν καὶ ἀριθμῷ καὶ λόγῳ μίαν εἶναι τοῦ 17
 λέγειν ἀριθμῷ μὲν μίαν εἶναι λόγῳ δὲ δύο διὰ τὴν στέρησιν, ἀλλὰ πολλὴ
 τούτων ἐστὶν ἡ διαφορὰ. πόση δ' ἡ διαφορὰ ἐπιφέρει· καὶ τὴν μὲν
 25 ἐγγὺς οὐσίαν πως, τὴν ὕλην, τὴν δὲ στέρησιν οὐδαμῶς. ἐγγὺς
 οὐσίαν τὴν ὕλην φησὶν, ὅτι τε μέρος γίνεται τῆς οὐσίας καὶ ὅτι, ὥσπερ ἡ 20
 οὐσία ὑπόκειται ταῖς λοιπαῖς κατηγορίαις, οὕτως καὶ ἡ ὕλη ταῖς οὐσίαις.
 διὰ τοῦτο οὐσία πως ἡ ὕλη, ἡ δὲ στέρησις οὐδαμῶς, ἐξισταμένη καὶ
 ὑποχωροῦσα τοῖς εἶδεσιν.

1 ἡ scripsi: ἡ K: εἰ ἡ L: οἱ corr. ex οἱ vel ex ἡ M: οἱ t τε om. L 2. 8 εἰ γὰρ—
 λέγει] cf. Themist. p. 153,23 sqq. 3 δ' εἴ τι L Mt: δέ τι K 4 ἀλλὰ πλῶς καὶ ὄν K
 5 καὶ ἀγένητον om. add. L² ἀγένητον t 6 inter τοῦ et ὄντος delet μὴ M 7 αὐτῷ
 K: αὐτὸ L Mt 8 διαρρηθὴν et λέγει (ex λέγει) K 9 ἐξῆς K 12 δὲ om. L τοῦ-
 του Mt ἱκανῶς om. K τοῖς] τῷ L ἔμπροσθεν p. 81,31 sqq. 14 τὴν στερο K
 15. 16 αὐτοῖς—εἶναι om. K 16 μόνον μίαν LM et Arist. cod. I: μίαν μόνον t: μία
 μόνον Arist. at cf. Simplic. p. 244,23 17 διαστελλόμενα K 18 γίνεσθαι K
 20 ἡ στέρησις deleverim 21 lemma om. K 22 διαφ^{εφ} M: διαφέρειν L τοῦ] τὸ M
 23 μίαν μὲν ἀριθμῷ εἶναι Mt 25 οὐσίαν—οὐδαμῶς om. K οὐσίαν πως (cf. Simplic.
 p. 246,23) L et Arist. cod. I: καὶ οὐσίαν πῶς Mt 26 φασὶν K 28 πῶς libri

p. 192^a6 Οἱ δὲ τὸ μὴ ὂν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ὁμοίως, ἢ τὸ ε5^v
 συναμφοτέρων ἢ τὸ χωρὶς ἐκάτερον.

Ἡμεῖς μὲν, φησίν, οὕτως χωρίζομεν τῆς ὕλης τὴν στέρησιν, ἐκείνοι
 δὲ τὴν ὕλην τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν λέγουσιν, εἴτε δ' ἔν τι σημαίνει 25
 5 αὐτοῖς ἀμφοτέρω τὰ ὀνόματα εἴτε διάφορα, ὅμως γοῦν ὕλης σημαντικὰ
 αὐτοῖς ἐστὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν. ὥστε, φησίν, ἐτέρως ἡμεῖς τρεῖς ἀρχὰς
 ὑποτιθέμεθα καὶ ἐτέρως ἐκείνοι· ἡμεῖς μὲν γὰρ τρία πράγματα φαμεν ὕλην
 εἶδος στέρησιν, ἐκείνοι δ' ὀνόματα μὲν τρία, πράγματα δὲ δύο· τὸ γὰρ
 μέγα καὶ τὸ μικρὸν τῆς ὕλης αὐτοῖς ἐστὶ σημαντικόν, εἴτε μία αὐτοῖς εἴη 30
 10 ἡ ὕλη εἴτε δύο. μέχρι μὲν γὰρ δεῦρο προῆλθον, ὅτι δεῖ τινα ὑπο-
 κεῖσθαι φύσιν. μέχρι μὲν, φησί, τοῦ ὑποθέσθαι φύσιν τινὰ ὑποκειμένην
 τοῖς εἶδεσι πᾶσι καλῶς αὐτοῖς προῆλθεν ὁ λόγος, τὸ δ' ἐξῆς οὐκέτι· ταύ-
 την γὰρ τὴν φύσιν οὐ μίαν ἀριθμῶ μόνον φασίν, ἀλλὰ καὶ λόγῳ, καὶ οὐχ
 ὥς ἡμεῖς δύο τῷ λόγῳ. ἀναλαμβάνει δὲ τὰς δεξιὰς ἐφεξῆς, ὅτι ἑτέρα τῆς 35
 15 ὕλης ἡ στέρησις.

p. 192^a13 Ἡ μὲν γὰρ ὑπομένουσα συναιτία τῆς μορφῆς τῶν γι-
 νομένων ἐστίν, ὥσπερ μήτηρ.

Καλῶς καὶ Πλατωνικῶς τὸ συναιτία· τὸ γὰρ κυρίως αἷτιον ἐξηρησθαι
 δεῖ τοῦ ἀποτελέσματος, ὥσπερ τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ παραδειγματικόν, συναί-
 20 τιον δ' ἡ ὕλη, ὡς συντελοῦσα εἰς τὴν γένεσιν καὶ μέρος γινομένη τοῦ
 πράγματος. μήτηρ δέ, διότι ὥσπερ ἡ μήτηρ δέχεται τὸ σπέρμα καὶ φυ-
 λαττεῖ καὶ τελεσφορεῖ, οὕτω καὶ ἡ ὕλη δέχεται τὰ εἶδη καὶ φυλάττει καὶ 40
 εἰς τὸ τέλειον ἄγει τῇ ἑαυτῆς χορηγία, αἰετῇ παρ' ἑαυτῆς προσθήκη ὑπο-
 βάθραν τῷ εἶδει ποιοῦσα τῆς τελείας παρουσίας.

25 p. 192^a14 Ἡ δὲ ἑτέρα μοῖρα τῆς ἐναντιώσεως πολλάκις ἂν φαν-
 τασθείη τῷ πρὸς τὸ κακοποιὸν αὐτῆς ἀτενίζοντι τὴν διάνοιαν
 οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν.

Ὡσπερ ἀπολογίαν ὑπὲρ Πλάτωνος ταύτην προσέθηκεν, ἀποδιδοὺς τὴν

1. 2 τὸ μέγα—ἐκάτερον om. K	3 χωρίζομεν K	5 ὅμως γοῦν LK: οὐδὲν πρὸς τὸν
λόγον· εἰ ^h (sic M: εἰ t) γὰρ Mt at cf. Themist. p. 154,14	6 εἶναι K	ὥστε ἐτέρως φησὶν Mt
7 ὑποτιθέμεθα om. K	μὲν om. K	8 μὲν om. L
εἴη LK: ἐστὶν Mt	10. 11 δεῦρο—φύσιν om. K	13 μόνον ἀριθμῶ Mt
14 τὰς δόξας L	16. 17 -μένουσα—μήτηρ om. K	16 τῆς μορφῆς (cf. Simplic. p. 248,21) M: τῆς μορφῆς L:
τῇ μορφῇ t Arist.	18 πλατωνικῶς] πλατωνι ἡ K	αἷτιον LK: ὂν Mt
21 μήτηρ δὲ	διότι om. in mrg. add. L	ὥσπερ ἡ L: ὡς K Mt
23 ἐαυτοῦ priore loco L	χορηγία K	25 δὲ MK: δ' Lt
μοῖρα bis	26 τῷ τὸ L	ἐναντιάζοντι t
28 ταύτην προσέθηκεν LK: προσέθηκε ταῦτα Mt		

αἰτίαν διὰ τί μὴ διέκρινε τὴν ὕλην τῆς στέρησεως. εἰ γὰρ ἀποβλέψει τις, ε 5^ο
 φησίν, εἰς τὸ κακοποιὸν τῆς στέρησεως, δόξειεν ἂν μὴδ' εἶναι τὸ παράπαν· 46
 ἦν δὲ δοκεῖ τις μὴδ' εἶναι, πῶς ἂν διακρίνειε τοῦ ὄντος; διακρίσεως γὰρ
 δεῖ καὶ διαστολῆς ἐν τοῖς οὖσιν, οὐκ ἐν τοῖς μὴ οὖσι. κακοποιὸν δὲ φησι
 5 τὴν στέρησιν, διότι τῆς φθορᾶς αὕτη ἐστὶν αἰτία, ὥσπερ τὸ εἶδος τῆς γε-
 νέσεως καὶ τοῦ εἶναι, ἐκάστω δὲ τὸ εἶ καὶ τὸ ἀγαθὸν κατὰ τὸ εἶναι. ἐπεὶ
 οὖν ἡ κοινὴ πάντων ἀρχὴ ἀγαθὸν ἐστί, δῆλον ὅτι πᾶν ὅπερ ἐστὶν ἀγαθὸν
 ἐστίν· οὐδὲν γὰρ δύναται εἶναι μὴ μετέχον τοῦ ἀγαθοῦ. τὸ εἶναι ἄρα 50
 ἐκάστω ἀγαθόν, ἐπειδὴ τὸ εἶναι ἐκ τῆς πρώτης ἀρχῆς, αὕτη δὲ ἀγαθόν.
 10 εἰ δὲ τὸ εἶναι ἀγαθόν, τὸ μὴ εἶναι κακόν· εἰ δὲ τὸ μὴ εἶναι κακόν, τὸ
 τοῦ μὴ εἶναι αἴτιον κακοποιὸν ἂν εἴη. ἐπεὶ οὖν οὐδὲ εἶναι δύναται τὸ
 μὴ μετέχον τοῦ ἀγαθοῦ, κακοποιὸς ἄρα οὖσα ἡ στέρησις οὐδ' ἂν εἴη ὅλως,
 εἴ γε τὸ ὄν πάντως καὶ ἀγαθόν. διὰ τοῦτο οὖν, φησί, δόξει μὴδὲ εἶναι
 ὅλως ἡ στέρησις, πάλιν δ' αὖ εἶναι καὶ αὐτὴν ἀνάγκη, ἐπειδὴ οὐκ ἄνευ
 15 ταύτης ἡ γένεσις· τῷ γὰρ ὄντι, ὡς ὁ Θεμιστίσιος φησι, “θαυμαστὸν μὲν εἰ
 ἐστὶ φθειρούσα | τὸ εἶναι, θαυμαστὸν δὲ εἰ μὴ ἐστὶ ποιούσα τὸ γίνεσθαι· e 6^ο
 οὐ γὰρ ἂν γίνοιτό τι μὴ φθειρομένου τινός, ἀλλ' ἦν ἅπαντα αἰδία.”

p. 192^a 16 Ὀντος γὰρ τινος θείου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἐφετοῦ.

Πῶς κακοποιὸς ἡ στέρησις διὰ τούτων κατασκευάζεται. ὄντος γάρ, 8
 20 φησί, θείου τινός, λέγει δὲ τοῦ εἶδους τοῦ ἐνύλου· οὐχ ὡς ἂν τις γὰρ
 ὑπολάβοι περὶ τοῦ πρώτου φησὶ τοῦ θείου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἐφετοῦ·
 τούτῳ γὰρ φησιν ἐναντίον εἶναι, τῷ πρώτῳ δὲ οὐδὲν ἐναντίον. θεῖον οὖν 10
 φησι τὸ ἐνυλον εἶδος, θεῖον δ' ὡς παρὰ θεοῦ προῖον, ἀγαθοῦ δέ, διότι
 τὸ εἶναι ἐκάστω ἀγαθόν. τὴν μὲν στέρησιν ἐναντίον φημὲν τῷ εἶδει, διότι
 25 τοῦ μὴ εἶναι αἰτία ἡ στέρησις, εἰ δὲ τῷ ἀγαθῷ ἐναντίον ἡ στέρησις, κα-
 κὸν ἄρα ἡ στέρησις. ἡ δὲ ὕλη οὐκ ἐναντία τῷ εἶδει· ἐφίεται γὰρ αὐτοῦ,
 φησίν, ὡς αἰσχροὺν καλοῦ καὶ θῆλυ ἀρρενος. ὡς γὰρ μετέχουσα τῆς αἰ-
 σχρότητος, λέγει δὴ τῆς στέρησεως, οὕτως ἐφίεται τοῦ καλοῦ· κοσμεῖται
 γὰρ ὑπ' αὐτοῦ. εἰ τοίνυν ἐφίεται τοῦ εἶδους ἡ ὕλη, οἱ ἄρα ἐν τὴν ὕλην 15
 30 καὶ τὴν στέρησιν νομίζοντες τὴν στέρησιν λέγουσι τοῦ εἶδους ἐφίεσθαι, εἴ
 γε ταῦτόν ἡ ὕλη καὶ ἡ στέρησις· τὸ ἐναντίον ἄρα τοῦ ἐναντίου ἐφίεται.
 τὸ δ' ἐφίεμενον τοῦ ἐναντίου τῆς αὐτοῦ φθορᾶς ἐφίεται· φθαρτικὰ γὰρ

2 δόξαν ἂν μὴδ' εἶναι αὐτὴν τὸ K 3 ἦν] εἰ K μὴδ' LK: μὴ Mt 5 αὐτὴ ex
 αὐτῇ K 6 ἐκάστω κτλ.] cf. Themist. p. 154, 26 7 τὸ ἀγαθόν (post ἀρχῇ) K
 ὅπερ] ὅτι περ K 9 πρώτης L: προτέρας K Mt 11 οὐδὲ scripsi:
 οὐδὲν libri τὸ om. K 12 οὐδ' ἂν LK: οὐδὲν ἂν Mt 13 τὸ ὄν πάντως LK:
 πᾶν τὸ ὄν Mt οὖν om. Mt μὴδὲν εἶναι K 15 Θεμιστίσιος p. 154, 27 17 γέ-
 νοιτό Mt καὶ φθειρομένου Themistius (at καὶ om. ed. Ald.) 18 ἀγαθοῦ] θαυμα-
 στοῦ K καὶ (ante ἐφετοῦ) om. L καὶ ἐφετοῦ om. K 19 Πῶς—στέρησις om. K
 21 ὑπολάβοι M φησὶ τοῦ] fort. φησὶ τὸ 23 ἀγαθοῦ] ἀγαθόν K 24 fort. τὴν
 μὲν (οὖν) 25 ἐναντίον] ἐναντία K 26. 27 γὰρ φησιν αὐτοῦ Mt 32 αὐτοῦ scripsi:
 αὐτοῦ L: ἑαυτοῦ K Mt 32. p. 188, 1 φθαρτικὰ—ἄρα τῆς ἑαυτοῦ φθορᾶς ἐφίεται om. Mt

ἀλλήλων τὰ ἐναντία· αὐτό τι ἄρα τῆς ἑαυτοῦ φθορᾶς ἐφίεται, ὅπερ **e 6**
 ἀδύνατον· οὐδὲν γὰρ τῆς ἑαυτοῦ φθορᾶς ἐφίεται. καίτοι εἰ ἐφετὸν τὸ εἶδος
 οἷον καὶ τοῦ εἶναι αἷτιον, τὸ δ' εἶναι ἀγαθόν, ἀνάγκη πᾶσα ἡ αὐτὸ ἑαυ-
 τοῦ ἐφίεσθαι ἢ τὸ ἐναντίον αὐτοῦ ἐφίεσθαι, τὴν στέρησιν λέγω ἢ τὴν ὕλην·
 5 ἀλλ' οὔτε αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐφίεται (ἀνεκδοὲς γὰρ ἑαυτοῦ, ἐφίεται δέ τις τοῦ
 ἀπόντος καὶ ὃ μὴ ἔχει) οὔτε ἡ στέρησις (τῆς ἑαυτῆς γὰρ ἂν φθορᾶς **e 10**
 ἐφίετο)· λείπεται ἄρα τὴν ὕλην ἐφίεσθαι τοῦ εἶδους· εἰ δὲ ἡ ὕλη τοῦ εἶ-
 δους ἐφίεται, ταυτὸν δὲ τῇ στέρησει ἡ ὕλη, τῆς ἑαυτῆς φθορᾶς ἐφίετο
 ἂν. καὶ ἄλλως εἰ ταυτὸν ἡ ὕλη τῇ στέρησει, πῶς σφύζοιτο ἂν τὸ τινὸς
 10 εἶδους αὐτὴν μεταλαμβάνειν· εἰ μὲν γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὕλη ταυτὸν τῇ
 ἀνθρωπείᾳ στέρησει, καὶ ἀπλῶς εἰ ἡ τις ὕλη τῇ τινὶ στέρησει ταυτὸν, φθει-
 ρομένης τῆς στέρησεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ γενέσει τοῦ ἀνθρώπου φιλαρξία
 ἂν καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὕλη· τὸ δὲ φθαρὲν πῶς ἂν δέξαιτο τὸ εἶδος; οὐκ ἐν **e 25**
 ὕλῃ ἄρα τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος. καὶ εἰ ἡ τις ὕλη (τῇ) τινὶ στέρησει ταυτὸν,
 15 καὶ ἡ ἀπλῶς ὕλη τῇ ἀπλῶς στέρησει ταυτὸν· καὶ ἔμπαλιν εἰ ἡ ἀπλῶς τῇ
 ἀπλῶς, καὶ ἡ τις τῇ τινὶ. εἰ τοίνυν ἡ ἀπλῶς ὕλη ταυτὸν τῇ ἀπλῶς στε-
 ρήσει, ὁῦλον ὅτι καὶ τινὸς μὲν εἶδους μεταλάβοι, τινὸς δὲ μὴ, φθιρῶντ' ἂν
 καὶ οὐκ ἂν εἴη ἀφθαρτος. ὥστε εἰ ταυτὸν τῇ ὕλῃ ἡ στέρησις, οὔτε ἀφθαρ-
 τος ἂν εἴη, οὔτε τὰ εἶδη ἐν ὕλῃ σχήσουσι τὸ εἶναι διὰ τὸ φθαρτὴν αὐτὴν
 20 εἶναι· ὥς γὰρ ἡ στέρησις ὑπεξίσταται τῷ εἶδει, οὕτως καὶ ἡ ὕλη ταυτὸν
 οὔσα τῇ στέρησει. θεῖον μὲν οὖν τὸ εἶδος, ὥς παρὰ θεοῦ προῖόν, ἀγα- **e 30**
 θὸν δέ, ἐπειδὴ τὸ εἶναι ἐκάστω ἀγαθόν, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἐφετὸν· καὶ πᾶσι
 γὰρ ἐφετὸν τὸ ἀγαθόν. πῶς δέ φησι τὸ εἶδος μὴ εἶναι ἐκδοεές, τὸ δὲ
 ἐκδοεές τῆς ὕλης ὑπάρχει; οὐχ ὅτι οὐ δεῖται τῆς ὕλης πρὸς τὸ εἶναι, ἀλλ'
 25 ὅτι ἡ μὲν ὕλη αἰσχροῦ οὔσα καὶ ἀόριστος δεῖται τοῦ ὀρίζοντος καὶ εἰδο-
 ποιῶντος, τὸ δὲ εἶδος αὐτὸ κάλλος ὄν καὶ ὅρος οὐ δεῖται τινος εἰς τοῦτο·
 τὸ γὰρ ἐκδοεές δεῖ πρῶτον εἶναι, εἶτα ἐκδοεές ἢ ἀνεκδοεές εἶναι. ἡ μὲν οὖν
 ὕλη καὶ μὴ δεῖται τοῦ εἶδους εἰς τὸ εἶναι ὅσον ἐπὶ τῷ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλ' **e 35**
 οὖν οὔσα ἐκδοεής ἐστὶ καὶ δεῖται τοῦ ὀρισθῆναι καὶ κοσμηθῆναι, τὸ δ'
 30 εἶδος ἐστὶ καὶ οὐκέτι δεῖται τινος τοῦ εἰς τάξιν ἢ εἰς ὅρον ἄγοντος. οὐ

2 εἰ (K)t: om. LM 3 καὶ om. L αὐτὸ Lt: αὐτὸ* M: τὸ K. 4 ἐφίεται altero

loco K λέγω, τῆς ὕλης M: λέγων τὴν ὕλην K: λέγων (ceteris omissis) L: λέγω, τῆς ὕλης t
 5 γὰρ αὐτοῦ K 7 ἐφίετο LM: ἐφίετο K: ἐφίετο t εἰ δὲ ἡ Mt: ἡ δ' ἡ K: ἡ
 δὲ L 7. 8 τοῦ εἶδους ἐφίεται LK: ἐφίεται τοῦ εἶδους Mt 8 τῆς στέρησεως Mt
 ἑαυτῆς K: ἑαυτοῦ t ad quod nihil adnotatum ex LM 9 εἰ LK: εἰ μὴ Mt πῶς
 ἂν σφύζοιτο Mt at cf. Themist. p. 155, 19 10 ἡ μὲν γὰρ ἡ K 11 καὶ ἀπλῶς

om. K εἰ ἡ τις t: εἰ τις M: εἰ τις ἡ L: ἡ τις K 11. 12 φερομένης L
 13 δέξεται K 14 εἶδους K τῇ addidi 15 εἰ ἡ Mt: εἴη K: ἡ L 16 ἡ
 τις τῇ Mt: εἴ τις τῇ L: εἰ τις K εἰ τοίνυν εἰ ἀπλῶς L 22 καὶ (ante πᾶσι) de-
 let t 23 πῶς γὰρ L τὸ δὲ LK: ὁ Mt 24 ὑπάρχειν K οὐχ ὅτι δὲ
 οὐ L 26 ὅρος K 27 ἢ καὶ K εἰ μὲν K 28 τῷ LMt: τὸ K
 αὐτῆς scripsi: αὐτῆς LK: ἑαυτῆς Mt

καθ' αὐτὸ δὲ φησι τὴν ὕλην αἰσχροῦ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· αἰσχροῦτος e 6^r
 μὲν γὰρ ἡ στέρσις, αἰσχροὺν δ' ἡ ὕλη διὰ τὸ μετέχειν τῆς στερήσεως.
 αἰσχροὺν δὲ κατὰ συμβεβηκός· οὐ γὰρ τῷ ἑαυτῆς λόγῳ (ἡ γὰρ στέρσις
 τῷ ἑαυτῆς λόγῳ αἰσχροῦ), ἀλλ' ὅτι συνέβη ἐν στερήσει τῶν εἰδῶν αὐτὴν
 5 εἶναι. καὶ εἰ πέφυκε τὰ εἶδη ἐπιδέχεσθαι, οὐκ ἂν εἴη καθ' αὐτὴν αἰσχροῦ. 40
 οὐ γὰρ ἂν ποτε τὸ ἐναντίον ἐδέξατο. ὥσαυτως δὲ καὶ θῆλυ κατὰ συμ-
 βεβηκός, ἐπειδὴ παθητικὸν μὲν τὸ θῆλυ, ποιητικὸν δὲ τὸ ἄρρεν καὶ εἰ-
 δοποιόν· καὶ ἡ ὕλη δὲ παθητικόν, ποιεῖ δ' εἰς αὐτὴν τὸ εἶδος.

p. 192^a25 Φθίρεται δὲ καὶ γίνεται ἔστι μὲν ὧς, ἔστι δ' ὡς οὐ.

- 10 Δείκνυσι δὲ ἐντεῦθεν ὅτι καὶ ἀγέννητος καὶ ἄφθαρτος ἡ ὕλη, ἀγέννητος 46
 δὲ οὐ κατ' αἰτίαν, ἀλλὰ κατὰ χρόνον· καὶ τοῦτο δῆλον μὲν καὶ ἐξ αὐτῶν
 τῶν ἐπιχειρημάτων ἐξ ὧν δείκνυσιν αὐτὴν καὶ ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον,
 δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀλλαχού αὐτῷ εἰρημένων (περὶ γὰρ τοῦ πρώτου λέ-
 15 γων φησὶν “ἐκεῖθεν γὰρ τοῖς πᾶσι τὸ εἶναι τε καὶ ζῆν, τοῖς μὲν τρανέστε-
 ρον τοῖς δὲ ἀμυδρότερον”, ὥστε καὶ τῇ ὕλῃ. καὶ πάλιν “ἐκ τοιαύτης ἄρα 50
 ἀρχῆς ἐξήρτηται ὅ τε οὐρανὸς καὶ ὁ κόσμος”, ὥστε καὶ τὸ τοῦ κόσμου
 ὑποκεῖμενον) * * * ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν, ὅτι τὴν κατὰ χρόνον γέ-
 νεσιν ἀναιρεῖ τῆς ὕλης. τί γὰρ φησιν; ὅτι εἰ μὴ εἴη ἀγέννητος ἀλλὰ γί-
 20 νοιτο, ὑποκεῖσθαι τι δεῖ πρῶτον ἐξ οὗ γίνεται καθ' αὐτὸ καὶ μὴ κατὰ
 τὸ συμβεβηκός, καὶ ταύτῃ τῇ ὑποθέσει δεῖξας ἀποπῶν τι ἐπόμενον. ἀναιρεῖ μὲν
 ταύτην, εἰσάγει δὲ τὴν ἐναντίαν. εἰ δὲ λέγει ὅτι εἰ γεννητὴ εἴη ἡ ὕλη, δεῖ
 τι αὐτῆς πρότερον ὑποκεῖσθαι, δῆλον ὅτι κατὰ χρόνον γεννητὴν ὑποτίθεται,
 εἴ γε καὶ | προϋποκεῖσθαι τι αὐτῆς ἀνάγκη· ταύτην δὲ τὴν ὑπόθεσιν ἀναι- e 6^v
 ρεῖ· τὸ ἄρα κατὰ χρόνον γεννητὸν εἶναι τὴν ὕλην ἀναιρεῖ, οὐ τὸ κατ' αἰτίαν·
 25 τὸ δὲ τῷ κατὰ χρόνον γεννητῷ ἀντικείμενον τὸ κατὰ χρόνον ἔστιν ἀγέννη-
 τον· κατὰ χρόνον ἄρα ἀγέννητον εἶναι βούλεται τὴν ὕλην οὐ κατ' αἰτίαν.
 ἔστιν οὖν, φησί, καὶ ἀγέννητος καὶ ἄφθαρτος, φθίρεσθαι δὲ καὶ γίνεσθαι
 λέγοιτο ἂν κατὰ συμβεβηκός· ἐπεὶ γὰρ ἡ στέρσις ἐν τῇ ὕλῃ οὕσα τῇ πα- 5

- 1 αἰσχροῦ K 3 ἑαυτῆς] ἐν αὐτῆς K 4 αὐτὴν L: αὐτὸν K: αὐτὴ M: αὐτῇ t
 5 δέχεσθαι K αἰσχροὺν M 8 καὶ om. Mt παθητικὰ L 9 ἔστι μὲν—οὐ
 om. K ἔστι δὲ ὡς (om. οὐ) L 10 δείκνυσι δὲ LK: δείκνυσιν Mt ἀγέννητος,
 γεννητός sim. constanter in vitis libris manuscriptis t, idque hinc non amplius adnotabo
 11 αἰτίαν] οὐσίαν L 14 φησὶν] cf. De cael. A 9 p. 279^a28 ὅθεν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήρ-
 τηται, τοῖς μὲν ἀκριβέστερον τοῖς δ' ἀμυρῶς, τὸ εἶναι τε καὶ ζῆν 14. 15 τρανέστερον Mt
 cf. ad p. 97,2 15 πάλιν] Metaph. A 7 p. 1072^b13 ubi ῥηται et ἡ φύσις (pro ὁ κόσμος)
 17 ἐκ LM: καὶ ἐκ K: δῆλον δὲ καὶ ἐκ t: lacunam indicavi 18. 19 γένοιτο L
 21 εἰσάγει K γεννητὴ εἴη K: γεννητὴ L: εἴη γεννητὴ Mt 22 τι om. L αὐτῆς
 LM: αὐτοῖς K: αὐτῇ t. eadem varietas v. 23 24 γεννητὴν K 25 τὸ δὲ τῷ scripsi:
 τῷ δὲ τῷ LK: τῷ δὲ Mt ἀντικείμενῳ K τὸ κατὰ χρόνον ἔστιν ἀγέννητον LK:
 τὸ κατ' αἰτίαν ἔστιν γεννητὸν Mt 26 ἀγέννητον LK: γεννητὸν Mt

ρουσία τοῦ εἶδους φθίρεται καὶ αὐτό, λέγοιτο ἂν καὶ αὐτὴ κατὰ συμβε- e 6^v
 βηκὸς φθίρεσθαι· εἰ γὰρ ἀνειδέος ἡ ὕλη, τὸ δ' ἀνειδέον τοῦτο στερητικόν
 ἐστὶ τῶν εἰδῶν, ἐπειδὴ τῶν εἰδῶν παραγινόμενων φθίρεται τὸ ἀνειδέον
 τῆς ὕλης (εἰδοποιεῖται γάρ), διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ κατὰ συμβεβηκὸς λέγεται
 5 φθίρεσθαι· οὐ γὰρ αὐτὸ τὸ εἶναι αὐτῆς καί. ἵνα οὕτως εἴπω. οὐχ ἡ φύσις
 καὶ ἡ οὐσία αὐτῆς φθίρεται, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀνειδέον. ὥσπερ καὶ τοῦ κη-
 ροῦ καθ' αὐτὸ ἀσχηματίστου ὄντος. ὅταν σχηματισθῇ, τὸ μὲν ἀσχηματίστου 10
 αὐτοῦ ἐφθαρταί (καὶ ταύτῃ λέγοιτο ἂν καὶ ὁ κηρὸς ἐφθάρθαι κατὰ συμβε-
 βηκός), οὐ μέντοι αὐτὴ ἢ τοῦ κηροῦ οὐσία ἐφθαρταί, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς
 10 ὕλης ἐστὶν εἰπεῖν· ὅτι γὰρ ἡ στέρησις ἐν αὐτῇ οὐσα καθ' αὐτὸ φθίρεται,
 λέγοιτο ἂν καὶ αὐτὴ κατὰ συμβεβηκὸς φθίρεσθαι, γίνεσθαι δὲ πάλιν, ὅταν
 ἀποβαλοῦσα τὸ εἶδος προσλάβῃ τὴν στέρησιν. τῷ γὰρ τὴν στέρησιν ἐν
 αὐτῇ γενέσθαι καὶ αὐτὴ ἂν γίνεσθαι λέγοιτο κατὰ συμβεβηκός, ἐπεὶ καὶ
 τῷ ἑαυτῆς λόγῳ ἀνειδέος ἐστίν· ὥσπερ ἂν εἰ τὸν ἀμφορέα φθίρεσθαι λέγοι-
 15 τις φθαρέντος τοῦ ἐν αὐτῷ οἴνου, ἢ τὸν λευκὸν ἱππον φθαρέντος τοῦ λευ-
 κοῦ, γίνεσθαι δὲ πάλιν ἐγγινόμενου.

Οὕτω μὲν οὖν φθίρεσθαι καὶ γίνεσθαι λέγοιτο ἂν ἡ ὕλη οὐ καθ'
 αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, καθ' αὐτὸ δέ, φησί, καὶ ἀγέννητόν ἐστι
 καὶ ἀφθαρτόν. καὶ ἵνα τοῦτο δεῖξῃ, ἀποδίδωσι τὸν τῆς ὕλης ὀρισμὸν
 20 ἐξ οὗ δεῖκνυσιν ἀδύνατον αὐτὴν ἢ γενέσθαι ἢ φθαρθῆναι. Ὑλὴν γάρ,
 φησί, λέγω τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἐκάστῳ, ἐξ οὗ γίνεταί τι
 ἐνυπάρχοντος μὴ κατὰ συμβεβηκός. τὸ πρῶτον μὲν εἶπε διὰ τὸ 20
 τριχῇ διαστατόν· ἐστὶ γὰρ καὶ τοῦτο ὑποκείμενον πᾶσι τοῖς λοιποῖς
 ἀλλ' οὐ πρῶτον, καὶ ἕτερον ἐτέρῳ μερικιώτερόν ἐστιν ὑποκείμενον ἀλλ' οὐ
 25 πρῶτον, πρῶτον δ' ὑποκείμενον πᾶσιν ἡ ὕλη. τὸ δὲ ἐξ οὗ ἐνυπάρχοντος,
 ὅτι γίνεταί τι καὶ ἐκ τῆς στερέσεως τὰ γινόμενα, ἀλλ' οὐκ ἐνυπάρχοντος,
 ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ἐκ τῆς ὕλης δὲ καθ' αὐτό· ἐνυπάρχον γάρ. καὶ
 ἔχεις ἐντεῦθεν ἐκ τίνος καθ' αὐτὸ γίνεταί τι γινόμενα. τοῦ θρου οὖν τῆς 25
 ὕλης οὕτως ἔχοντος, δεῖκνύσι τέως ὅτι ἀγέννητος οὕτως· εἰ γὰρ γίνεταί, ἐκ
 30 τίνος ὑποκειμένου γενήσεται (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος γί-
 νεται). τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ τῆς ὕλης φύσις, ὅ πρῶτον ἐστὶν ὑποκείμενον· ὥστε
 ἔσται ὕλη πρὶν γενέσθαι ὕλην. καὶ πάλιν εἰ φθίρεται, εἰς τι φθαρήσεται,
 εἰς ὃ δὲ ἔσχατον φθιέρονται τὰ φθειρόμενα ἡ ὕλη ἐστίν· ὥστε ἐφθαρμένη

- 2 στερητικόν] στέρησις K 3 παραγινόμενων L 4 αὐτὴ LK: αὕτη Mt 6 ἡ
 οὐσία αὐτῇ K 8. 9 καὶ ταύτῃ—ἐφθαρταί om. K 8 ἐφθάρθαι] ἐφθαρταί L
 9 αὐτὴ ἢ τοῦ κηροῦ L: ἡ τοῦ κηροῦ αὕτη Mt οὕτω M: om. t 10 καθ' αὐτὴ
 (sic) K 11 δὲ om. L 12 ἀποβαλοῦσα LK: ἀποβαλλουσα Mt 13 αὐτὴ (post
 καὶ) LK: αὕτη Mt γίνεσθαι ἂν K γίνεσθαι M 14 τῷ] τὸ K ὥσπερ ἂν
 ἢ M ὥσπερ κτλ.] cf. Themist. p. 156.7. Simplic. p. 253.20 16 ἐγγινόμενον K
 17. 18 ἀγέννητος et ἀφθαρτος K 20 prius ἢ om. L 20. 21 ὕλην γάρ, φησί, λέγω LM:
 λέγω γὰρ ὕλην Kt Aristot. 21. 22 ἐκάστῳ—συμβεβηκός om. K 21 ἐκάστῳ LM:
 ἐκάστου t 24 ἀλλ' οὐ πρῶτον (priore loco) L: ἀλλ' οὐ πρώτως Mt: ἀλλὰ K
 27 κατὰ συμβεβηκὸς K ἐνυπάρχον LM: ἐνυπαρ K: ἐνυπάρχοντος t 30 γεννή-
 σεται t 32 ἔσται LK: ἔστιν Mt 33 ἐφθαρμένα K

ἔσται πρὶν φθαρῆναι. εἰ γὰρ εἰς ὃ φθαίρεται τοῦτο ὅλη ἐστί, πρὶν δὲ εἶναι
φθαρῆναι ὅλη ἦν, πρὶν φθαρῆναι ἄρα ἐφθαρμένη ἔσται καὶ μετὰ τὸ φθα- 30
ρῆναι πάλιν ἔσται. καὶ πάλιν περὶ ἐκείνης τῆς ὅλης ἐξ ἧς γίνεται καὶ εἰς
ἦν φθαίρεται ἐρωτητέον εἰ ἀγένητος εἶη καὶ ἀφθαρτος ἢ οὐ· εἰ μὲν γὰρ
5 καὶ αὐτὴ γίνοιτο καὶ φθαίροιτο, καὶ αὐτῆς δηλονότι δεῖ προὔποκεῖσθαι ἐτέ-
ραν, καὶ ἢ ἐπ' αἵπειρον οὕτως δεῖ προϊέναι, ὅπερ ἄτοπον, ἢ σταῖναι εἰς τι
ἀγένητον καὶ ἀφθαρτον. ἐκεῖνο οὖν ἔσται ἡ πρώτη ὅλη. καὶ διὰ τί ἐπὶ
τῆς πρώτης τοῦτο ἐλέγομεν; περὶ γὰρ τῆς πρώτης ἡμῖν ὁ λόγος.

Οὕτως οὖν δείκνυται ἡ ὅλη καὶ ἀγένητος οὕσα καὶ ἀφθαρτος ἀξιώματος
10 τοῦτου κειμένου, ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος. εἰ δέ τις 35
μὴ συγχωρήσειε τῷ ἀξιῶματι; καὶ γὰρ κατ' αὐτὸν τὸν Ἀριστοτέλην τὰ εἶδη
οὐκ ἐκ τῶν κράσεων ὄντα ἔξωθεν ἐπιγίνεσθαι ταῖς κράσεσιν· οὐ γὰρ ἡ τῶν
στοιχείων κρᾶσις ποιεῖ τὴν ἄλογον ψυχὴν ἢ ὅλως τὰς ζωάς, ὁπότε οὐδὲ
τὰ λοιπὰ εἶδη, τὸ τῆς σαρκὸς λέγω καὶ τὸ τοῦ ὅσπου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ'
15 ἔξωθεν ἐκ τῆς ὅλης δημιουργίας ἐπιγίνεσθαι ταῖς κράσεσιν οὐκ ὄντα πρότε-
ρον. δῆλον δὴ πού ἐστι καὶ ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος ἐπιγίνεσθαι, οὐχ
ὥς ἐξ ὕλικου λέγω αἰτίου· οὐ γὰρ προὔποκειμένον τι ὑλικὸν αἴτιον οὕτω 40
τραπὲν ἐποίησε τὴν ἄλογον ψυχὴν. ἡ δὲ κρᾶσις ἐπιτηδεύει μόνον ποιεῖ τὸ
σῶμα εἰς τὸ δέξασθαι αὐτήν, οὐ μέντοι ἡ κρᾶσις ψυχὴ ἐστίν. ὥσπερ γὰρ
20 ὁ τὰς χορδαῖς τῆς λύρας κατασκευάζων ἐπιτηδεύει αὐτάς ποιεῖ εἰς τὸ κα-
ταδέξασθαι τὸ εἶδος τῆς ἁρμονίας, καὶ οὐχ αἱ χορδαὶ ἁρμονίαι εἰσὶν, ἀλλ'
ἔξωθεν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου ἡ ἁρμονία ταῖς χορδαῖς ἐπιτίθεται, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς
τῶν σωμάτων τῶν ζώων κράσεως ἔχει· τῇ γὰρ ἐπιτηδεύει τῆς κράσεως
ἔξωθεν αἱ ζωαὶ ἐπιτίθενται ὑπὸ τῆς δημιουργίας· οὐ γὰρ δὴ τὸ χεῖρον τοῦ 45
25 κρείττονος εἶη ἂν αἴτιον καὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἀψυχον καὶ τῆς ζωῆς τὸ ἄζωον.
ὥστε εἰ τὰ τοιαῦτα μὴ αἰδία ὄντα, ἀλλὰ γινόμενα καὶ ἀπογινόμενα, μὴ ἔκ-
τινος προὔποκειμένης ὅλης τὴν οὐσίαν καὶ τὴν εἰς τὸ εἶναι ὕπαρξιν δέχε-
ται, πῶς ἂν τις παραδέξαιτο τὸ μηδὲν ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος γί-
νεσθαι, ἀλλ' ὥς ἐκ προὔποκειμένου ὑλικου αἰτίου; ταῦτα δὲ φημι ὥς πρὸς
30 τὴν πρώτην τῆς ὅλης ὑπόστασιν, ὅτι οὐδὲν κωλύει ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδα-
μῶς ὄντος αὐτὴν ὑποστῆναι, εἴ γε καὶ νῦν τὰ εἶδη πάντα αὐτὴν τὴν οὐ- 50
σίαν αὐτῶν οὐκ ἔκ τινος προὔποκειμένου ἔχουσι· τὸ γὰρ σύνθετόν ἐστι τὸ
γινόμενον ἐκ τῆς ὅλης. νῦν μέντοι ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος γινομένων, ὅτι ἡ
ὅλη ἐκάστου οὕτε γίνεται οὕτε φθαίρεται, σαφές. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦ-

1 τοῦτο ἡ ὅλη Mt	2 ἐφθαρμένη ἄρα Mt	3 καὶ ἐξ ἧς K	5 καὶ (ante αὐτὴν)
om. L αὐτῇ] αὕτη M	γένοιτο L	καὶ αὐτῆς om. L	αὐτῆς KM: αὐτῇ
(cf. ad p. 189, 22) t	δηλονότι om. Mt	6 καὶ εἰ ἐπ' L	9 οὕσα om. Mt
12 ὄντα] οὕτο (sic) K	13 ἀλόγονον K	14 τὸ τῆς scripsi: τὸ LMt: τῆς K	τὸ
τοῦ L: τοῦ K: τὸ Mt	15 γίνεται L	ὄντα Kt: ὄντος LM	16 ὅτι om. LM
μηδαμῶς] μηδαμῶν K	ἐπιγίνεσθαι M: γίνεται t	18 κρᾶσις LMt: διακρίσις K	20 ὁ
om. superscr. K	λύρας] ὅλης K	21 καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ χορδαὶ ἁρμονίαι Mt	22 τοῦ
K: om. LMt	23 τὴν γὰρ ἐπιτηδεύειν Mt	24 δὴ] δεῖ M	26 μὴ (ante ἐκ)
om. M: οὐκ inser. M ² t	28 τὸ om. K	29 fort. ἀλλ' <ῆ> ὥς	32 αὐτῶν libri

τον ὡς πρὸς τὸν παρόντα λόγον, πλειόνων εἰς τὸν τόπον ὄντων ἐπιχειρη- e 6v
μάτων.

Ζητήσῃς δ' ἂν τις ἐν τούτοις εἰκότως, πῶς τῆς ὕλης ὁρισμὸς ἀποδέ-
δοται· εἰ γὰρ μὴ ἔστιν ἐλεῖν ἐπιβλητικῶς τὴν τῆς ὕλης οὐσίαν, καὶ διὰ
5 τοῦτο τὴν γινώσιν αὐτῆς κατ' ἀναλογίαν ἢ ἐξ ἀποφάσεως ἴσχυμεν, πῶς e 7r
νῦν ὁρισμὸν τῆς ὕλης ἀποδίδωσιν; οἱ γὰρ ὁρίσμοι καταφατικοί, τῆς δὲ ὕλης
οὐκ ἔστι τι καταφῆσαι. φαμέν οὖν ὅτι ὁ νῦν ἀποδεδομένος τῆς ὕλης ὁρι-
σμὸς οὐ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἔστι δηλωτικός (οὐ γὰρ καταφάσκει τι αὐτῆς),
ἀλλὰ τῆς σχέσεως αὐτῆς ἣν ἔχει πρὸς τὰ εἶδη· καὶ ὥσπερ τῶν γενῶν οἱ
10 ὁρίσμοι οὐκ ἄλλο τι αὐτῶν καταφάσκουσιν, ἀλλὰ μόνον τὴν σχέσιν λέγουσιν
ἣν ἔχουσι πρὸς τὰ ὑπ' αὐτά (ὅταν γὰρ εἴπω "γένος ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων
καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον", οὐ τίς ἡ οὐσία τοῦ
γένους εἶπον, ἀλλὰ τίνα σχέσιν ἔχει πρὸς τὰ ὑπ' αὐτό· καὶ ἔστιν οὐ κυρίως
οὗτος ὁρισμὸς, ὑπογραφὴ δὲ μᾶλλον), οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης φαμέν ὅτι
15 οὗχ' ὁρισμὸς ἐστὶν ὁ νῦν αὐτῆς ἀποδεδομένος, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπογραφὴ, δη-
λῶν ποίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰ ὑλικά πράγματα.

Ὡς δὲ κατὰ δυνάμιν οὐ καθ' αὐτό. τουτέστιν ὡς κατὰ τὴν οἰκείαν
δυνάμιν καθ' αὐτὴν ἀφθαρτός ἐστιν· αἰ γάρ ἐστι δυνάμει πάντα. τὴν μὲν 10
γὰρ στέρησιν οὐκ αἰεὶ ἔχει, τὸ μέντοι δυνάμει πάντα εἶναι αἰεὶ ἔχει, τοῦτο
20 δὲ ἐστὶν αὐτῆς ἡ φύσις.

p. 192a34 Περὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ εἶδος ἀρχῆς, πότερον μία ἢ πολ-
λαὶ καὶ τίς ἢ τίνες εἰσὶ. δι' ἀκριβείας τῆς πρώτης φιλοσοφίας
ἔργον ἐστὶ διορίσασθαι.

Περὶ τῆς ἀρχῆς, φησί, τῆς κατὰ τὸ εἶδος, λέγει δὲ τοῦ χωρι- 16
25 στοῦ εἶδους καὶ αἰτίου τοῖς ἐνταῦθα εἶδεσι τοῦ εἶναι, οὐ περὶ τοῦ ἐν τοῖς
πολλοῖς· περὶ τούτου γὰρ τοῦ φυσικοῦ διαλαβεῖν ἐστι. πότερον δὲ ἓν ἐστὶ
τοῦτο ἢ πλείονα, καὶ εἰ ἓν τί ποτε τοῦτό ἐστι, καὶ εἰ πλείονα τίνα ταῦτα
καὶ πόσα, τῆς πρώτης φιλοσοφίας ἔργον ἐστὶ διορίσασθαι, διὸ
ὑπερτίθεται ἐν ἐκείνοις τὸν περὶ τούτων λόγον. διαλέγεται δὲ περὶ αὐτῶν
30 ἐν τῷ Α τῆς Μετὰ τὰ φυσικά, πότερον ἓν ἐστὶ τοῦτο ἢ πολλά, καὶ εἰ 20
πολλὰ πόσα ταῦτα, καὶ ὥπως τὰ πολλά πρὸς τὸ ἓν ἔχουσιν, ὅτι πάντα ἐκείθεν

1 τὸν (post πρὸς) om. superscr. L 3 ζητήσῃς L 3. 4 ἀποδέδοται KMt: ἀποδίδεται L
7 οὐκ ἔστι τι L: οὐδὲν ἐστὶ KMt καταφῆσαι scripsi: καταφῆναι (LKM)t ἀποδεδομέ-
ως K 7. 8 τῆς ὕλης ὁρισμὸς KMt: ὅρος τῆς ὕλης L 9 οἱ om. L 11 γένος κτλ.]
Ar. Top. A 5 p. 102a31. cf. p. 129, 15 τὸ] τῷ K 13 ἀλλὰ τίνα σχέσιν ἔχει K:
ἀλλὰ τίνα σχέσιν (om. ἔχει) LMt αὐτῶ K: αὐτὰ LMt οὐ] ἢ L κυρίως K:
κύριος LMt 14 ὁ ὁρισμὸς Mt ὑπογράφει K 15 αὐτῆς om. K 15. 16 δη-
λῶν K: δηλῶν L: δηλοῦσα Mt 18. 19 τὴν μὲν γὰρ στέρησιν K: τῇ μὲν γὰρ στερήσει LMt
20 δὲ om. M αὐτῆς] αὐ K 21. 23 πότερον—διορίσασθαι om. K 23 ἔργον om. M
διορίσαι Aristoteles 25 εἶναι iterat operarum errore t 26. 27 ἐστὶ τοῦτο om. Mt
27 τίνα] τίνα καὶ L 28 πρώτης (sic) K 30 ᾧ M: λάβδα L: λάμβδα K: τριακοστῷ t.
ceterum cf. Bonitzii Ind. Arist. p. 98a29 sq. 31 πάντα κτλ.] cf. p. 189, 13sqq.

ῥηται· “οὐκ ἀγαθόν” γάρ φησι “πολυκοιρανίη”. ὥστε οἷδε καὶ αὐτὸς c 7°
κατὰ Πλάτωνα καὶ τὰ χωριστὰ καὶ ἐξηρημένα εἶδη καὶ αἵτια τῶν ἐνταυθῶν.
καὶ οὐ μάλιστα ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐλέγομεν, ὅτι τὸ “τάς ἀρχάς ἀεὶ δεῖ μέ-
νειν” περὶ τούτων ἔλεγε τῶν εἰδῶν. περὶ δὲ τοῦ φυσικοῦ εἴδους, ἔπερ ἐστὶ
5 γενητὸν καὶ φθαρτόν, ἐν τῷ ἐφεξῆς λόγῳ διαλέζεται καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις
πάσαις φυσικαῖς πραγματείαις, οἷον περὶ τῶν εἰδῶν τῶν ζώων ἢ τῶν με-
τεώρων καὶ τῶν ἄλλων ἀπλῶς φυσικῶν. ὅτι μὲν οὖν εἰσὶν ἀρχαί. ἐδε-
ξαμεν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὅτι εἰ τὰ φυσικὰ πράγματα σύνθετα, τῶν δὲ
συνθέτων τὰ ἀπλᾶ ἀρχαί, τὰ φυσικὰ ἄρα πράγματα ἀρχάς ἔχει. καὶ τί-
10 νες καὶ πόσαι τὸν ἀριθμόν. ὅτι ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ στέρησις,
καὶ ὅτι πῇ μὲν τρεῖς αἱ ἀρχαὶ αἱ ἀπηριθμημέναι, πῇ δὲ δύο αἱ κυρίως
καθ’ αὐτὸ ἀρχαί, ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος· ἡ γὰρ στέρησις οὐ καθ’ αὐτὸ ἀρχή,
ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός.

1 φησι Metaph. A 10 p. 1076^a4 ex Hom. B 204 πολυκοιρανία L 2 πλάτω K:
πλάτωνος L ἐξηρημένα K: ἐξηρητημένα LMt 3 ἐλέγομεν] immo hoc negaverat
p. 133,25 sqq. τὸ om. K τὰς ἀρχάς κτλ.] c. 6 p. 189^a19 5 διαλέγεται L
6 πραγματεία (sic) invenit in M neque correxit t 8 ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου K: τοῦ λόγου
L: τῷ λόγῳ Mt ἐν ἀρχῇ p. 4,12 sqq. εἰ καὶ τὰ Mt 9 ἄρα om. K
ἀρχάς] ἀρχαί K 11 δύο αἱ κυρίως K: κυρίως δύο LMt 13 τέλος σὺν θω τοῦ
πρώτου τῶν φυσικῶν ἀριστοτέλους | σύνοψις τοῦ πρώτου βιβλίου ἕως ἐνταῦθα subscribit I.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΟΝΟΥ ΕΙΣ ΤΟ Β ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ e 7^r
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

p. 192^v8 Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ φύσει, τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας. 31

Προκείμενον ἦν ἐξ ἀρχῆς τῷ Ἀριστοτέλει ἐκθέσθαι τὰς ἀρχὰς τῶν
5 φυσικῶν πραγμάτων, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ λόγῳ διελέχθη περὶ τῆς ὕλης
καὶ τοῦ εἶδους, ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς ὕλης πολλὸν κατέτεινε λόγον, τὰς τε
τῶν παλαιότερων ψευδεῖς περὶ αὐτῆς δόξας ἀνακαθαιρόμενος καὶ τὴν ἑαυτοῦ 35
ἐκθέμενος, καὶ εἰπὼν ὅτι ἐστὶν ὕλη τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ταῖς οὐσίαις,
καὶ ὅτι μία μὲν ἐστὶ τῷ ἀριθμῷ λόγῳ δ' οὐ μία, καὶ ὅτι ἐρχόμεθα εἰς
10 ἔννοιαν αὐτῆς τῷ κατ' ἀναλογίαν τρόπῳ χρώμενοι, καὶ ὅτι αὕτη ἐφίεται
τοῦ εἶδους ὥς αἰσχρὸν καλοῦ καὶ θῆλυ ἄρρενος, ἀλλ' αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ
θῆλυ οὐ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· περὶ δὲ τοῦ εἶδους βραχέα
διαλεχθεὶς ὅτι ἐστὶ θεῖον καὶ ἐφετὸν καὶ ἀνενδές, οὐ μέντοι τί ποτὲ ἐστὶ
τὸ εἶδος εἰρηκώς, ἐπήγαγε πρὸς τῷ τέλει ὅτι περὶ μὲν τοῦ χωριστοῦ εἶδους 40
15 καὶ αἰδίου τῆς πρώτης ἐστὶ φιλοσοφίας διαλαβεῖν, περὶ δὲ τοῦ γενητοῦ καὶ
φθαρτοῦ ἐν τοῖς ἐξῆς ἐροῦμεν. πρόκειται οὖν αὐτῷ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ
περὶ τοῦ εἶδους διαλαβεῖν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἶδος τὸ ἐκάστου ἢ φύσις ἐστὶν
ἢ ἐκάστου (ἢ τε γὰρ φύσις ἢ ἐκάστου οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ ἐκάστου
εἶδος, καὶ τὸ εἶδος οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο ἢ ἡ φύσις ἢ ἐκάστου), διὰ τοῦτο
20 βουλόμενος περὶ τοῦ εἶδους διδάξαι ζητεῖ τί ποτὲ ἐστὶν ἡ φύσις· ἐὰν γὰρ
εὐρωμεν τί ἐστὶν ἡ φύσις, εὐρηκότες ἂν εἴημεν τί ἐστὶ τὸ εἶδος. ζητεῖ οὖν 45

1 De titulo cf. praefat. εἰς τὸ δεύτερον τῶν φυσικῶν σὺν θω L: ἀρχὴ τοῦ δευτέρου τῶν
φυσικῶν τῆς ἐξηγήσεως M: om. K: φυσικῆς ἀκροάσεως βιβλίον δεύτερον L 3 lemma om. K
5 διελέχθη scripsi: διελέχθη (cf. ad g 5125) L.M: διελέχθη K 7 περὶ αὐτῆς ψευδεῖς M
7. 8 καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἐκθέμενος iterata del. K 9 οὐ μία] οὐδεμία K 10 ἀναλο-
γίαν] ἐναντίας L αὕτη LK: αὕτη Mt 12 καθ' αὐτό L: καθ' αὐτό K: κατ'
αὐτό Mt βραχέα K: βραχέως L: om. Mt 14 πρὸς τῷ τέλει c. 9 p. 192^a36
15 ἐστὶ φιλοσοφίας LK: φιλοσοφίας ἐστὶ Mt δὲ om. K 18 ἢ τὸ] ἢ τὸ K 19 οὐ-
δὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἡ φύσις (om. ἢ) ἐκάστου L

ἐν ἀρχῇ τί ποτέ ἐστιν ἡ φύσις, εἴτα περὶ τῶν παρωνύμων ἀπὸ τῆς φύσεως εἰ-
 λεγομένων, τί τὸ ἔχον φύσιν τί τὸ φύσει τί τὸ κατὰ φύσιν. ἀλλ' ἐπειδὴ
 ἡ φύσις οὐ μόνον εἰδικόν ἐστιν αἷτιον, ἀλλὰ καὶ ποιητικόν καὶ τελικόν, ὡς εἰ-
 5 αὐτὸς προείων ἔρει ὅτι ἔρχεται πολλάκις τὰ τρία εἰς ταῦτόν τὸ εἶδος τὸ
 ποιητικόν τὸ τελικόν, διὰ τοῦτο ἐπανατρέχει εἰς τὴν τῶν ἀρχῶν διαίρεσιν
 καὶ διαιρεῖ ποσαυχῶς αἱ ἀρχαὶ καὶ ἀποδίδωσι τριττὴν τὴν τῶν ἀρχῶν διαί-
 ρεσιν οὖσαν, ὅτι τῶν ἀρχῶν αἱ μὲν εἰσι προσεχεῖς αἱ δὲ διὰ μέσων, καὶ
 αἱ μὲν καθ' αὐτὸ αἱ δὲ κατὰ συμβεβηκός, καὶ αἱ μὲν ἀπλαῖ αἱ δὲ συμ-
 10 πεπλεγμέναι, πᾶσαι δὲ αἱ μὲν δυνάμει αἱ δὲ ἐνεργείᾳ. ἔνθα καὶ παρεια-
 κυκλεῖ πάλιν τὸν περὶ τῆς ὕλης λόγον καὶ διαλέγεται περὶ αὐτῆς, διαλέ-
 γεται δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν πάντων αἰτίων ἐνταῦθα καὶ περὶ τύχης καὶ
 αὐτομάτου, καὶ ἔρει πῶς ἐστιν αἷτια ὧν λέγεται εἶναι αἷτια, ἐπειδὴ καὶ
 λέγονται τινα ἐκ αὐτομάτου γίνεσθαι καὶ ἀπὸ τύχης. ἔστιν οὖν ὡς συντό-
 15 μως εἰπεῖν τῶν δύο βιβλίων ὁ σκοπὸς περὶ ὕλης καὶ εἶδους, ἀλλὰ τὸ μὲν
 πρότερον μᾶλλον περὶ ὕλης ἢ περὶ εἶδους, τὸ δὲ δευτέρον μᾶλλον περὶ εἶ-
 δους ἢ περὶ ὕλης, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν πάντων αἰτίων τῶν φυσικῶν τῶν
 20 ἢ καθ' αὐτὸ λεγομένων αἰτίων ἢ κατὰ συμβεβηκός. καὶ τῶς ἐν ἀρχῇ περὶ
 τοῦ εἶδους. καὶ ἐπειδὴ, ὡς εἶπον, τὸ εἶδος ἐκάστου οὐδὲν ἑτερόν ἐστιν ἢ
 ἡ φύσις ἢ ἐκάστου, διαλέγεται πρότερον τί ἐστὶ φύσις. ἵνα οὖν εὖρη τί
 25 ἐστὶ φύσις, λαμβάνει τίνι διαφέρει τὰ φυσικὰ πράγματα τῶν μὴ φυσικῶν.
 ἡ γὰρ ἂν διαφορᾷ διαφέρει τῶν μὴ φυσικῶν τὰ φυσικὰ, ταύτῃ ἂν εἴη
 φυσικὰ. οὕτω καὶ ἐν τῇ περὶ ψυχῆς θέλω λαβεῖν τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ἐξή-
 τησε τίνι διαφέρει τὰ ἔμψυχα τῶν ἀψύχων, καὶ καθ' ὃ διαφέρουσι τοῦτο
 30 εἶπεν εἶναι ψυχὴν. τίνι οὖν διαφέρει τὰ φυσικὰ τῶν μὴ φυσικῶν; ὅτι τὰ
 μὲν φυσικὰ φαίνονται τῆς κινήσεως ἑαυτῶν καὶ τῆς ἡρεμίας τὴν ἀρχὴν ἐν
 ἑαυτοῖς ἔχοντα· τὰ τε γὰρ ζῶα ὅταν κινῆται οὐκ ἐξωθεν ὑπὸ τινος κινεῖ-
 ται, ἀλλ' ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τὸ κινεῖν, καὶ τὰ ἀψυχα δὲ· οἷον οἱ λίθοι ἀριέ-
 35 μενοι οὐχ ὑπὸ τοῦ ἀφίεντος ἐπὶ τὸ κάτω κινεῖνται (ἐκεῖνος γὰρ μόνον
 ἀφῆκεν), ἀλλ' ἡ ἐν αὐτοῖς φυσικὴ ῥοπὴ κατήνεγκεν αὐτούς· οὕτω καὶ τὸ
 40 πῦρ ἀφειθὲν κάτωθεν ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ φύσεως ἡνέχθη ἐπὶ τὸ ἄνω· εἴτα
 ἐνεχθέντα εἰς τὰς οἰκείας ὁλότητας καὶ τοὺς οἰκείους τόπους ὑπὸ τῆς ἐν
 αὐτοῖς φύσεως ἡρεμαῖ. οὐ μόνον δὲ τῆς κατὰ τὸν κινήσεως τὰ φυσικὰ
 ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσι τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ ἀλλοίωσιν καὶ αὐξήσιν·

1 τί ποτέ ἐστιν ἡ φύσις ἐν ἀρχῇ Mt 2 ἔχον φύσει (om. φύσιν, τί τὸ) K 3 ἰδικόν K
 4 ἔρει c. 7 p. 198^a24 τὸ (ante εἶδος) om. Mt 6. 7 οὖσαν διαίρεσιν K 9. 10 πα-
 ρεισχυκλῶ L at cf. r1 v22 11. 16. 17 αἰτιῶν K 11 καὶ (post τύχης) om. L
 12 αἷτια utrobique t: αἷτιον L: αἷτια K: αἷτια priore et ἐναντία altero loco M 14 καὶ
 εἶδους] καὶ εἶδος L 14. 15 fort. τοῦ μὲν πρώτου et τοῦ δὲ δευτέρου 15 περὶ ὕλης
 μᾶλλον Mt περὶ (inter ἡ et εἶδους) om. Mt 18 οὐδὲν ἑτερόν ἐστὶν ἡ et 19 ἡ ἐκάστου
 (post φύσις) K: om. LMt 19 πρότερον K: πρώτον LMt 20 ἐστὶν ἡ φύσις K
 21 διαφορᾶς K διαφέρει LK: διαφέρει M: διαφέρει t 21. 22 τοῦτο ἂν εἴη ἡ φύσις K:
 τοῦτο ἂν εἴη φύσις Themist. p. 157.16 22 τῇ] τῷ K περὶ ψυχῆς A p. 403^a24 sqq.
 24 εἶπεν om. Mt 25 αὐτῶν K 27 οἷον οἱ scripsi: οἷον K: οἱ LMt 29 αὐτούς
 L: αὐτὰ K: αὐτὰ Mt 33 ἔχουσι K

τό τε γὰρ αὖξιν ἔσωθεν ἐστὶν ὕλη χρωμένον τῇ τροφῇ καὶ τὸ κατὰ ποιό- e 7^v
 τητα μεταβάλλον ἐκ μελάνων λευκοὺς ποιῶν ἢ ψυχροτέρους ἢ θερμοτέ-
 ρους, ἢ ὑγραῖνον ἢ ξηραῖνον. ὅτι γὰρ οὐχ ὑπὸ τινος ἔξωθεν αἰτίας, ἀλλ'
 ὑπὸ τῆς φύσεως ὕλη χρωμένης τῇ τροφῇ ἀλλοιούμεθα καὶ αὐξανόμεθα,
 5 πρὸδῃλον· καὶ ἐξαιματοῦσα δὲ τὴν τροφήν καὶ μεταβάλλουσα πρὸς ἕκαστον 25
 τῶν μορίων ἀλλοιῶσαι χρῆται. οὕτω μὲν οὖν πάντα τὰ φυσικὰ ἐν ἑαυτοῖς
 ἔχει τὴν κίνησιν, τὰ δὲ μὴ φυσικὰ, οἷον τὰ ἀπὸ τέχνης, τὸ τῆς κινήσεως
 αἴτιον ἔξωθεν ἔχει. τῆς γὰρ κλίνης ἔξωθεν τὸ αἴτιον, ὁ τέκτων· οὐ γὰρ
 ἐν τῷ ξύλῳ ἡ ποιήσασα τὴν κλίνην αἰτία, ἀλλ' ἔξωθεν. ὁμοίως καὶ τὸ
 10 κινῆσαν τὴν οἰκίαν εἰς τὸ τοιόνδε εἶδος ἔξωθεν, ὁ οἰκοδόμος. εἰ τοίνυν
 ταύτῃ διαφέρει τὰ φυσικὰ τῶν μὴ φυσικῶν τῷ τὰ μὲν ἀρχὴν ἔχειν ἐν ἑαυ-
 τοῖς κινήσεως καὶ στάσεως. τὰ δὲ τεχνικὰ ἔξωθεν. ἔτι κε τοῦτο εἶναι ἡ 30
 φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ στάσεως. οὐ γὰρ μόνον κινήσεως ἐστὶν ἀρχὴ ἡ
 φύσις, ἀλλὰ καὶ στάσεως· κινεῖ μὲν γὰρ ἵνα εἰς τὸ εἶδος ἀγάγῃ, ἴσταισι
 15 δὲ ἵνα φυλάξῃ ἐν τῷ εἶδει. ἀποδιῶσιν οὖν ἐνθὺν τὸν ὅρισμόν τῆς φύσεως,
 ὅτι ἐστὶν ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας, ἐν ᾧ ὑπάρχει πρῶτως
 καθ' αὐτὸ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός. ἡρεμία δέ μοι νοεῖσθαι νῦν οὐ
 μόνον ἡ ἀντιδιαρουμένη τῇ κινήσει, ἀλλὰ καὶ ἡ στάσις· οὐ μόνον γὰρ τῆς
 μετὰ τὴν κίνησιν ἡρεμίας ἡ φύσις αἰτία, ἀλλὰ καὶ τῶν ὅπως οὖν ἄνευ τοῦ 35
 20 κινεῖσθαι ἐσώτων αἰεί, ὡς ἐπὶ τῶν κέντρων καὶ τῆς τῶν πόλων στάσεως
 ἐροῦμεν. ὁ μὲν οὖν ὅρισμός τοιοῦτος. ἀρχὴ δὲ οὐ μόνον κινήσεως ἡ φύσις
 ἀλλὰ καὶ ἡρεμίας, διότι τέλους τινὸς στοχάζεται ἡ φύσις· οὐ γὰρ ἀπλῶς
 δι' αὐτὸ τοῦτο ἵνα κινῆται τὰ κινούμενα διὰ τοῦτο κινεῖ, ἀλλ' ἵνα εἰς τι
 τέλος καὶ εἶδος ἔλθῃ. ἐπεὶ οὖν τούτου στοχάζεται, εὐκότως ὅταν ἀγάγῃ εἰς
 25 τοῦτο ἴσταισι τὸ κινούμενον τετυχηκός τοῦ τέλους, ἵνα φυλάξῃ ἐν τούτῳ,
 δι' ὃ καὶ ἐκίνησε. τὸ δὲ πρῶτως προσέειπε, διότι καὶ ἡ λογικὴ ψυχὴ 40
 κινεῖ τὸ ζῶον καὶ ἐστὶν ἡ τοιαύτη ἀρχὴ τῆς κινήσεως οὐκ ἔξωθεν, ἀλλ'
 ἐν αὐτῇ τῷ κινουμένῳ, ἀλλ' οὐ πρῶτως κινεῖ ἡ λογικὴ ψυχὴ, ἀλλὰ διὰ
 τῆς ἀλήθειας, καὶ οὐδὲ αὕτη πρῶτως κινεῖ τὸ ζῶον, ἀλλὰ τῷ τὴν φύσιν
 30 κινεῖν. αὕτη οὖν ἡ πρῶτως κινούσα· ἐκίνησε μὲν γὰρ ἡ αἰσθησις ἐπὶ τι.
 ἦτοι ἡ ὄψις ἢ ἡ ἀκοὴ ἢ τῶν ἄλλων τις (ἐωρακότες γὰρ τι κινούμεθα ἐπ'
 αὐτό), ἀλλ' οὐ πρῶτως ἡ ὄψις ἐκίνησε τὸ ζῶον (λέγω δὲ πρῶτως τὸ
 προσεχώς), ἀλλ' ἡ ὄψις μὲν τὴν ὁρεξίν κινεῖ, αὕτη δὲ τὰς φυσικὰς δυνά- 45

2 ante ἐκ nonnulla intercidisse videntur ποιοῦν scripsi: ποιωὶν libri 3 αἰτίας ἔξωθεν L
 4 ἀλλοιόμεν καὶ αὖξομεν K 5 ἐξαιματοῦσα in ras. L 6 κέρχεται L τὰ φυσικὰ
 πάντα L 13 οὐ γὰρ K: ἀλλ' οὐ L.Mt, quod si verum est, delectas oportet in praecedentibus
 καὶ στάσεως 15 ἐντεῦθεν fort. recte K τὸν ὅρισμόν in ras. L 16 πρῶτως (cf.
 v. 26. p. 198, 1. 204, 25) t et, si silentio fides, L: πρῶτω KM cf. h 5r26. Diels ad Simplic.
 p. 266, 4 20 τῶν πόλων] ὄλων (sic) K 21 ὅρος K τοιοῦτος LK: οὔτος Mt
 22 διότι] δι' ἣν ὅτι M 23 ἵνα κινεῖται K 24 τοῦτου] τοῦτο K 26 διὸ
 καὶ M πρῶτως (L)Mt: πρῶτω K 28 τῷ κινούμενον K 29 et 33 αὕτη scripsi:
 αὐτῇ libri 29 πρῶτων L 30 γὰρ] οὖν L ἡ (post γὰρ) om. K 31 ἢ ἡ Mt:

7, 1 L: ἡ K 32 οὐ πρῶτω K

μεις, αὐται δὲ τὸ ζῶον. εἰ τοίνυν μηδ' ἡ ἄλλοτος ψυχὴ πρῶτως κινεῖ τὸ εἶναι
ζῶον, πολλῶν μᾶλλον οὐδὲ ἡ λογικὴ· ὥστε καὶ κινῆ ἡ ψυχὴ καὶ ἡ λογικὴ
καὶ ἡ ἄλλοτος, καὶ ἔστι τὸ κινήτικόν τοῦτο αἷτιον ἐν τῷ κινουμένῳ, ἀλλ'
ἐπειδὴ οὐ πρῶτως κινεῖ, τουτέστι προσεχῶς, διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι φύσις ἡ
5 ψυχὴ. καὶ ἡ ναῦς δὲ τὸ κινουὺν ἐν ἑαυτῇ ἔχει, τὸν κυβερνήτην ὃς αὐτὴν
κινεῖ, ἀλλ' οὐ φύσις ὁ κυβερνήτης· οὐ γὰρ πρῶτως κινεῖ, ἀλλὰ διὰ τοῦ
πηδάλιου, τὸ δὲ πηδάλιον ἔξωθεν κινεῖ. καὶ οὐδ' ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως
καὶ ἡ αἰτία ἐν τῷ πηδάλιῳ, ἀλλ' ἐν τῷ κυβερνήτῃ, καὶ κινεῖ δι' ὀργάνου 50
τοῦ πηδάλιου τὴν ναῦν. εἰ δὲ καὶ ἡ φύσις δι' ὀργάνων κινεῖ, ἀλλ' ἐνυπάρ-
χει τοῦτοις αὖ καὶ πρῶτως κινεῖ, ὁ δὲ κυβερνήτης οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς πη-
δάλιοις, ἀλλ' ἔξωθεν αὐτὰ κινεῖ, καὶ τὴν ναῦν δ' ἔξωθεν κινεῖ, εἰ γὰρ διὰ
τοῦ πηδάλιου, τοῦτο δ' ἔξωθεν.

Μήποτε δὲ δυνατόν λέγειν, ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ τῶν ζῴων καθ' ὅσον ἐστι ζῶον
φύσις ἐστίν. εἰ γὰρ τῆς τῶν ζῴων κινήσεως ἡ ζῶα ἐστίν ἡ ψυχὴ αἰτία
15 πρῶτως καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός· καὶ ἔστιν ἐν αὐτοῖς. καὶ μὴ μόνον τὰ
ἄψυχα φυσικά, ἀλλὰ καὶ τὰ ζῶα καὶ ἀπλῶς τὰ ἔμψυχα, εἰμικεν ἄρα φύσις εἶναι
εἶναι καὶ αὐτή, εἰ μὴ μέλλοιμεν οὐ φυσικά λέγειν τὰ ἔμψυχα ἢ ἔμψυχα
ἐστίν. ψυχὴν δ' οὐ τὴν λογικὴν, ἀλλὰ τὴν λοιπὴν πᾶσαν· αὕτη γὰρ ἐστίν
ἡ προσεχῶς κινουσα τὰ φυσικά. καὶ μήποτε δυνατόν διὰ ταύτην εἰρησθαι
20 τὸ πρῶτως· κινεῖ γὰρ καὶ ἡ διάνοια ἐν τῷ κινουμένῳ οὕσα, ἀλλ' οὐ
πρῶτως, ἀλλ' ἐν τῇ λογικῇ ψυχῇ. τὸ δὲ καθ' αὐτὸ καὶ οὐ κατὰ συμ-
βεβηκός προσέθηκε, διότι καὶ ὁ νοσῶν ἱατρὸς ὑγιάσει ἂν ἑαυτόν, ἀλλ' οὐχ
οὐχ ἡ νοσῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως τῆς εἰς ὑγίαν ἐν ἑαυτῷ ἔχει. ἀλλὰ
κατὰ συμβεβηκός ἢ συμβέβηκε τὸν νοσοῦντα καὶ ἱατρὸν εἶναι. ὅτι γὰρ οὐχ
25 ἡ νοσῶν ἐστίν οὐδ' ἡ ὑγιαζόμενος τὴν ἀρχὴν τῆς ὑγιάνσεως ἐν ἑαυτῷ
ἔχει, ὁτλόν ἐξ ὧν οὐκ ἀεὶ ταῦτα συντρέχουσιν ἀλλήλοισι· οὐ γὰρ πᾶς
ὑγιαζόμενος ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ὑγιάνσεως, ὥστε κατὰ συμβε-
βηκός ὁ ἱατρὸς ὑγιαίνει ἑαυτόν. ὁμοίως καὶ ἑτερός τις τῶν ἐπιστημόνων
κινῆ ἑαυτὸν εὐρίσκων αὐτοῦς θεωρήματα.
30 Ὁ μὲν οὖν ὅρος τῆς φύσεως οὗτος. ἐπιστάσεως δὲ ἄξιον, ὅτι οὗτος ὁ ὅρι-
σμός οὐκ ἔστι τοῦ τί ἐστίν ἡ φύσις σημαντικός, ἀλλὰ τῆς ἐνεργείας τῆς φύσεως·
οὐ γὰρ τί ἐστίν ἡ φύσις ἐμαθόμεν διὰ τοῦ μαθεῖν ὅτι ἀρχὴ ἐστὶ κινήσεως καὶ
ἡρεμίας, ἀλλὰ τί ποιεῖ. ἵνα οὖν καὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς τὸν ὅρισμὸν ἀποδῶμεν.
λεκτέον οὕτως, ὅτι ἐστίν ἡ φύσις ζῶη ἥτις δύναμις κατασκευαστικὰ διὰ τῶν σω-
35 μάτων, διαπλαστικὴ αὐτῶν καὶ διοικητικὴ, ἀρχὴ κινήσεως οὕσα καὶ ἡρεμίας

2 κινῆ M ἡ extremum om. superscr. L 3 κινήτικόν] κινουὺν L 6 ἀλλ' οὐ—
πρῶτως κινεῖ K: om. LMt 8 καὶ κινεῖ] fort. ὅς κινεῖ 9 ὀργάνου t 13 μήποτε
δὲ L: ἡ μήποτε δὲ K: ἡ μήποτε (om. δὲ) Mt 14 ἡ ζῶα ἐστίν ἡ ψυχὴ K 15 τὰ
om. superscr. L 16 ἄρα] γὰρ K 17 καὶ αὐτή K: αὕτη (om. καὶ) LMt 18 fort.
λογικὴν (λέγω) 19 διὰ ταῦτα L 21 οὐ] μὴ p. 196, 17. h 5r26. Aristoteles at cf.
p. 198, 1 22 ὑγίασι ἂν M. de futuri cum ἂν usu cf. m 6r16. a 3v27. q 5r32 al. 1-4.
ad Simplic. p. 5, 5 23 ἡ νόσων et ὑγίαν K 24 ἡ συμβέβηκε K 27 ἐν αὐτῷ L
28 ἑαυτόν LK: αὐτόν M: αὐτόν t 29 κινῆ αὐτόν L 30 οὖν om. LM ὅρος K
31 τοῦ τί] τοῦτο L 35 αὐτὸ K καὶ ἡρεμίας οὕσα Mt

ἐν ᾧ ὑπάρχει πρῶτως καθ' αὐτὸ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηχός. ὅτι ε 8^ε
 δὲ οὐ μόνον τῶν ἐμφύχων ἐστὶ διοικητικὴ ἡ φύσις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀψύχων, 15
 ὁῦλον (ἔχει γὰρ ἕκαστον δύναμιν φυσικὴν συνεκτικὴν τοῦ εἶναι· ἐφ' ἧς
 γὰρ ἂν καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν μετέστη μηδενὸς ὄντος τοῦ συνεχόντος), ἀλλὰ
 5 ὁῦλον ὅτι ὥσπερ τὸ εἶδος ἐν τοῖς ἐμφύχοις τρανέστερον, οὕτω καὶ ἡ τῆς
 φύσεως πρόνοια. ὁῦλον οὖν καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι συμπεριλήψεται ὁ ὅρος καὶ
 τὴν τῶν ἐμφύχων φύσιν, ἥτις ἐστὶν ἡ ψυχὴ· ἡ γὰρ τῶν ἐμφύχων ζωὴ
 οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ψυχὴ.

Ἀπορήσεις δ' ἂν τις πρὸς τὸν ὅρισμόν τῆς φύσεως, πῶς φαμεν αὐτὴν
 10 εἶναι ἀρχὴν κινήσεως καὶ ἡρεμίας· εἰ γὰρ καὶ τὰ οὐράνια σώματα φυσικά, 20
 ἐκεῖνα δὲ στάσεως ἐν ἑαυτοῖς ἀρχὴν οὐκ ἔχει (ἀκίνητα γὰρ ἐστίν), ἔοικε
 μὴ κοινὸς εἶναι πάσης φύσεως ὁ ὅρισμός οὗτος. ἀλλὰ καὶ αἱ ὁλότῃτες τῶν
 στοιχείων ἀκίνητοι. τὸ γὰρ πῦρ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ οὐ κινεῖται, ἀλλὰ μό-
 νως ἔστηκεν· ἡ γὰρ ἐγκύκλιος αὐτοῦ κίνησις καὶ ἔτι τοῦ προσεχοῦς ἀέρος
 15 οὐ φυσικὴ, ἀλλ' ὑπὲρ φύσιν, διὰ τὸ συμπεριάγεσθαι τῇ περιφορᾷ τῶν οὐ-
 ρανίων. ὅτι δὲ τῷ οἰκείῳ λόγῳ ἀκίνητοί εἰσιν αἱ ὁλότῃτες, ὁῦλον ἐκ τῶν
 λοιπῶν δύο στοιχείων, ὕδατος λέγω καὶ γῆς, ἅπερ ὡς ὅλα ἀκίνητά ἐστίν. 25
 ὥστε εἰ αἱ ὁλότῃτες ἀκίνητοι, πῶς φαμεν τὴν φύσιν ἀρχὴν εἶναι κινήσεως
 καὶ ἡρεμίας; φαμὲν οὖν πρὸς τοῦτο, ὅτι μάλιστα μὲν ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν
 20 οὐρανίων οὐ μόνον κινήσεως ἢ ἐν αὐτοῖς φύσις αἰτία, ἀλλὰ καὶ στάσεως·
 ἔστηκε γὰρ ἡ ὁλότῃς τὰ κέντρα οἱ πόλοι, τῆς δὲ στάσεως ταύτης ἡ φύσις
 τῶν οὐρανίων αἰτία. ἄλλως τε ἐπειδὴ ἡ φύσις εἰς τι τέλος ἀφορῶσα κινεῖ,
 ἵνα τύχῃ τούτου, καὶ τυχοῦσα ἴσθῃσιν ἐν ἐκείνῳ, τὰ δὲ οὐράνια ἀεὶ ἐν
 τέλει ἐστὶ καὶ ἀεὶ ἐν ἀρχῇ (καθ' ἕκαστον γὰρ νῦν καὶ ἀρχὴ ἐστὶ καὶ ἀπο- 30
 25 κατὰστασις· ὁ γὰρ ἥλιος ἐν Κριῷ νῦν ὢν καὶ ἀποκατάστασιν ἔχει τῆς ἐξ
 αὐτοῦ περιόδου ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἀρχὴν πάλιν ἐτέρας περιόδου, καὶ οὕτω
 καθ' ἕκαστον σημεῖον ἔχει, καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν μερῶν καὶ ἐπὶ τῶν
 ὅλων σφαιρῶν ἔστιν εἰπεῖν). ὥστε εἰ ἐκεῖνα ἀεὶ ἐν τέλει ἐστὶ καὶ οὐκ ἐξί-
 σταται τούτου, ἡρεμίᾳ ἂν κατὰ τοῦτο, καθὼ οὐδέποτε τοῦ ἐν τέλει εἶναι
 30 ἐξίσταται. ὥστε ἢ ἐν αὐτοῖς φύσις οὐ μόνον κινήσεως αὐτοῖς ἐστὶν αἰτία,
 ἀλλὰ καὶ τῆς τοιαύτης ἡρεμίας τοῦ ἀεὶ ἐν τέλει εἶναι καὶ ἐν τούτῃ ἡρε- 35
 μείν. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ στοιχείων, λέγω δὴ τῆς ὁλότῃτος τοῦ πυρὸς
 καὶ γῆς καὶ τῶν λοιπῶν, εἰ καὶ μὴ κινεῖται ὡς ὅλα ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς
 φύσεως κατὰ τόπον, ἀλλ' οὖν τὴν ἀλλοιωτικὴν κίνησιν κινουῦνται θερμαινό-
 35 μενα ἢ ψυχόμενα, ἔτι τε βλαστάνουσα ἢ γῆ· εἰ γὰρ καὶ μὴ αἱ ὁλότῃτες

2 δὲ om. superser. K 3 τοῦ om. K 4 μὴ et proximum ὅτι superser. M δν]
 οὐ K 5 ἐν τῶν ἐμφύχων (sic) K 5. 6 τῆς φύσεως] φύσις L 7 γὰρ τῶν] γάρ
 τὰ L 8 ψυχὴ in ras. L 9 αὐτὴν Mt: αὐτὴν K: αὐτὸν L 10 φυσικά σώ-
 ματα Mt 12 εἶναι] ἐστίν K 13. 14 μόνον t 21 πόλοι (litterae ολοι in ras.) L
 22 εἰς (om. τι) L 24 καθ' ἕκαστον et mox ἡ ἀρχὴ K 27 μερικῶν K 28. 29 οὐκ
 ἐξίσταται K: οὐκ ἐξίστανται L Mt 29 ἂν κατὰ] ἀνά κ. (= καὶ) τὰ K 30 ὥστε εἰ
 ἐν τούτῳ K 31 τῆς] τῶν K 33 καὶ τῆς γῆς Mt καὶ post εἰδ. om. superser. L
 35 ἔτι τε L K corr. M: ἔστι τε ut vid. ante corr. M: ἔστι θε (sic) t

μῖαν ἀλλοιώσιν ἀλλοιοῦνται ἀθρόον. ἀλλὰ τοῖς μέρεσι πᾶσα μεταβάλλει ἡ e 8^r
 ὁλότης ἄλλου ἄλλως ἀλλοιούμενου. εἰ δέ τις εἴποι 'ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα ἔξω-
 θεν ἔχει τῆς ἀλλοιώσεως τὸ αἷτιον, τὸν ἥλιον λέγω'. ἔστω ὅτι οὐδὲ τὰ ζῷα 10
 ἄνευ τοῦ ἡλίου κινηθεῖη ἂν τὰς φυσικὰς κινήσεις, ἐπεὶ μὴδὲ εἶναι δύναν-
 5 ται. ἀλλ' ἔστιν ὡς ἐν τοῖς ζώοις τὸ αἷτιον ἐντός. εἰ καὶ βοηθεῖται ὑπὸ τῆς
 τροπῆς τῆς ἔξωθεν τοῦ ἡλίου, οὕτω καὶ ἐν τοῖς στοιχείοις· εἰ γὰρ καὶ τὸ
 ἔμφυτον θερμὸν καὶ αἱ ἄλλαι φυσικαὶ κινήσεις ἀλλοιότεραι γίνονται κατὰ
 τὰς τῶν καιρῶν τροπὰς, ἀλλ' ὅμως τῶν ἀλλοιωτικῶν τοῦ ζώου κινήσεων
 τὴν φύσιν αἰτιώμεθα. καὶ μὴ συγχωρήσῃ δέ τις τῆς ἀλλοιωτικῆς τῶν
 10 στοιχείων κινήσεως ἐν αὐτοῖς εἶναι τὴν αἰτίαν, τῆς γούν τοπικῆς ἐν αὐτοῖς 45
 προφανῶς ἐστὶ τὸ αἷτιον· οὐ γὰρ πασῶν τῶν ἐν ἐκάστη κινήσεων ἡ φύσις
 αἰτία. δυνατόν δὲ τοῦ ὀρίσμου καὶ οὕτως ἀκούειν, ὅτι ἐστὶν ἀρχὴ κινήσεως
 καὶ ἡρεμίας, οὐ πάντως ὅτι ἐν ᾧ ἐστὶν ἀρχὴ κινήσεως, ἐν τούτῳ ἐστὶ καὶ
 ἡρεμίας ἢ ἔμπαλιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς κινήσεως καὶ τῆς ἡρεμίας τῆς ἐν
 15 τοῖς φυσικοῖς ἢ φύσις ἐστὶν αἰτία, εἴτε ἄμφω ἐστὶν ἐν τῷ αὐτῷ εἴτε θιά-
 τερον. καὶ ἄλλως λέγομεν καὶ ταῖς ὁλότησι τῶν στοιχείων κατὰ τὰ μέρη
 τὴν φύσιν ἀρχὴν εἶναι κινήσεως καὶ ἡρεμίας· πάντα γὰρ τὰ μέρη τῶν
 στοιχείων πέφυκε κινεῖσθαι καὶ ἡρεμεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν οὐρανὸν φαιμεν
 ὅλον κατὰ τὰ μέρη κινεῖσθαι. τινὲς δὲ φασὶ τὴν τῶν γεννητῶν καὶ φθαζτῶν 50
 20 φύσιν ὀρίσασθαι τὸν φιλόσοφον, οὐ πᾶσαν ἀπλῶς φύσιν, ὅπερ οὐκ εὐλογον
 ἔμοιγε φαίνεται· περὶ τῶν κοινῶς γὰρ πᾶσι τοῖς φυσικοῖς παρακολουθού-
 των ἐστὶ τὸ προκειμένον βιβλίον.

Τί μὲν οὖν ἐστὶ φύσις, εἴρηται. φύσιν δὲ ἔχον ἐστὶ, φησὶν, ὅσα τὴν
 τοιαύτην ἀρχὴν ἐν ἑαυτοῖς ἔχει, τουτέστιν ἀρχὴν κινήσεως καὶ ἡρεμίας·
 25 ταῦτα δὲ ἐστὶ, φησὶν, οὐσίαι, καὶ δηλονότι αἱ σωματικαὶ καὶ ἔνυλοι. καὶ
 κατασκευάζει αὐτὸ τοῦτον τὸν τρόπον· τὰ ἔχοντα φύσιν ὑπόκειται τῇ e 8^v
 φύσει (ἡ γὰρ φύσις ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ), τὰ ὑποκείμενα συμβεβηκότα εἶναι
 οὐ δύνανται (οὐδὲν γὰρ τῶν συμβεβηκότων ὑποκείμενον), τὰ δὲ μὴ ὄντα
 συμβεβηκότα οὐσίαι εἰσίν, ὥστε τὰ ἔχοντα φύσιν οὐσίαι εἰσὶ. κατὰ φύσιν
 30 δὲ ἐστὶ, φησὶ, τό τε ἔχον φύσιν· λέγομεν γὰρ ὅτι τὸ πῦρ κατὰ φύσιν
 ἐστὶν οὐ κατὰ τέχνην, ὁμοίως καὶ ἄνθρωπον καὶ ἵππον καὶ πάντα τὰ φυ-

1 ἀθρόον, ἀλλ' οὖν τοῖς K 2 ἀλλ' οὐ ἀλλ' ὡς ἀλλ' οἰούμενου K ἀλλοιωμένου L εἶπη M
 3 τῆς ἀλλοιώσεως τὸ (τόν K) LK: τὸ τῆς ἀλλοιώσεως Mt 5 ἔστιν malim abesse
 ἐντός om. Mt εἰ om. L 6 οὕτω δὲ καὶ K καὶ (post γάρ) om. L 7 ἀλλοιό-
 τερα K 8 τῶν prius om. K 9 συγχωρήσει ante correct. K 10 ἐν prius om. K
 10. 11 προφανῶς ἐν αὐτοῖς K 11. 12 κινήσεων—ἀρχὴ om. K 13. 14 οὐ πάντως—
 ἐστὶ καὶ ἡρεμίας exhibit K: om. LMt 15 τοῖς αὐτοῖς φυσικοῖς t 16 ὁλότησιν t
 17 τὴν corr. ex τῶν M 18 post πέφυκε addit καὶ K καὶ (post ὥσπερ) om. L
 21 ἐμοί γε K 22 τὸ προκειμένον ἐστὶ βιβλίον Mt 23 ἔχον LK: ἔχοντα obscuro com-
 pendio M: ἔχοντά t 23. 24 τὴν τοιαύτην ἀρχὴν ἐν ἑαυτοῖς LK: ἐν αὐτοῖς τὴν τοιαύτην
 ἀρχὴν Mt 25 fort. ταῦτα δὲ εἰσὶ cl. p. 204, 14 ὁῖον δ' et mox καὶ αἱ ἔνυλοι L
 26 ὑπόκειται K 27 ἐν ὑποκειμένῳ] ἐνυποκείμενοι K τὰ δὲ ὑποκείμενα Mt 28 δύ-
 νανται K ὑποκείμενα K 29 εἰσίν] ἐστὶν K ὥστε—εἰσὶ om. K 31 ἄνθρωπος
 καὶ ἵππος coniecit t ἵππον] εἶπον L

σικά· λέγονται δέ, φησί, κατὰ φύσιν καὶ αἱ καθ' αὐτὸ φυσικαὶ καὶ τελειω- e 8^v
 τικαὶ τῶν φύσιν ἐχόντων ἐνεργεῖαι, οἷον τῷ πυρὶ ἢ ἐπὶ τὸ ἄνω φορὰ καὶ 6
 τῇ γῇ ἢ ἐπὶ τὸ κάτω. ταῦτα γάρ, φησίν, οὔτε φύσις ἐστίν, οὔτε φύσιν
 ἔχει· φύσις μὲν γὰρ οὐκ ἔστι. διότι ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας.
 5 ταῦτα δὲ κινήσεις μὲν εἰσι κινήσεως δ' αἷτια οὐκ εἰσίν· ἀλλ' οὐδὲ φύσιν
 ἔχει, εἴ γε τὰ μὲν ἔχοντα φύσιν ὑποκαίμενά εἰσι, ταῦτα δὲ ἐν ὑποκει-
 μένῳ ἐστὶ καὶ οὐχ ὑποκαίμενα· ὥστε ἐπὶ πλεόν τοῦ ἔχοντος φύσιν τὸ κατὰ
 φύσιν. τὸ δὲ φύσει λέγεται, φησί, καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν, λέγεται δὲ καὶ 10
 ἐπὶ τοῦ ἔχοντος φύσιν· ἀρχόμενος γοῦν φησιν, ὅτι φύσει δὲ λέγομεν τὰ
 10 τε ζῷα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης οὕτω, ταύτῃ δὲ
 εἰς ταῦτόν ἄξει τὸ φύσει τῷ κατὰ φύσιν, εἴ γε ἀμφοτέρω ἐπὶ τῶν αὐτῶν
 λέγεται. ἔστι δὲ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ὅτι τὸ μὲν κατὰ φύσιν ἐπὶ μόνων
 τῶν τελειωτικῶν ἐνεργειῶν λέγεται, τὸ δὲ φύσει καὶ ἐπὶ τῶν τελειωτικῶν,
 τῶν ἀπὸ φύσεως φημι. ἐνεργειῶν. ἐν αἷς τὸ κατὰ φύσιν, καὶ ἐπὶ τῶν οὐ-
 15 σίων, καὶ ἀπλῶς τῶν ἐχόντων φύσιν καὶ ἀπὸ φύσεως καὶ μὴ ἔξωθεν γι- 15
 νομένων, καὶ παρὰ τὸν σκοπὸν τῆς φύσεως γίνεται· ὡς καὶ φυσικὸν λέγο-
 μεν θάνατον καὶ νοσῶδες φύσει σῶμα καὶ τὸ γῆρας πάλιν φυσικὸν λέγομεν
 καὶ φύσει, ἅπερ οὐ κατὰ σκοπὸν τῆς φύσεως γίνεται, ἀλλὰ δι' ἀσθένειαν
 τῶν σωμάτων καὶ παρὰ φύσιν.
 20 Ζητοῦσιν δὲ περὶ τοῦ παρὰ φύσιν καθόλου, οἷον ἐπὶ τῶν τεράτων καὶ
 ἐπὶ τῶν φερομένων ἐκ τοῦ παντός κούφων σωμάτων παρὰ φύσιν ἐπὶ τὸ
 κάτω, πότερον φύσει αὐτὰ καλεῖν δεῖ ἢ οὐ, καὶ εἰ μὴ φύσει εἰσὶ τὰ παρὰ
 φύσιν, πότερον τέχνη ἐστὶν ἢ αὐτομάτῳ ἢ λογισμῷ ἢ νῷ ἢ τινι ἀπλῶς 20
 ἄλλῳ παρὰ τὴν φύσιν. καὶ οἱ πολλοὶ μὲν καὶ κλεινοὶ τῶν ἐξηγητῶν τοῦ
 25 φιλοσόφου φασὶ καὶ τὰ παρὰ φύσιν φύσει εἶναι· οὐ γὰρ δὴ τὰ τέρατα τέχνη
 ποιεῖ ἢ λογισμὸς ἢ νοῦς· μόνη ἄρα φύσει καὶ ταῦτα γίνεται. φαμέν οὖν
 ἡμεῖς πρὸς τοῦτο. ὅτι ἐπειδὴ ἡ φύσις τέλος ἔχει τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς τοῦτο
 ἀφορᾷ, διὸ καὶ ὠρισμένα ἔχει τὰ ἔργα (αἰεὶ γὰρ δύο ὁφθαλμοὺς θέλει ποιῆσαι
 τῷ ἀνθρώπῳ καὶ χεῖρας δύο καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, ὡς ἔχει), τὰ δὲ παρὰ
 30 φύσιν ἀόριστά ἐστιν, οὐκ ἂν εἶεν φύσει τὰ παρὰ φύσιν, εἴ γε τὰ μὲν φύσει 25
 ὠρισμένα ἐστί, τὰ δὲ παρὰ φύσιν ἀόριστα. ἔπειτα ἐπειδὴ μιμεῖται αἰεὶ τὴν
 φύσιν ἢ τέχνη, ἴδωμεν ἐπὶ τῶν τεχνητῶν τὸ τέχνη καὶ τὸ παρὰ τέχνην
 ὅπως ἔχει, καὶ ὡς ἂν εἴρωμεν ἐπὶ τῶν τεχνητῶν, οὕτως ἀποφαινόμεθα

1. 2 καὶ αἱ τελειωτικαὶ Mt 2 ἢ ἢ K ἐπὶ τὰ ἄνω L 5 εἰσι] ἐστίν K
 εἰσίν] ἔστιν** (2 litt. eras.) K 6. 7 ὑποκαίμενα ἐστὶν ταῦτα δὲ ἐνυποκαίμεναι ἐστὶν K
 7 ἐστὶ] εἰσὶ L ὥστε κτλ.] cf. Themist. p. 159,27 9 ἀρχόμενος p. 192^b9 δὲ λέγο-
 μεν] δὲ φαμεν εἶναι (cf. p. 202,22. 205,20) vel μὲν Arist. libri 10 οὖν om. Mt
 13. 14 τὸ δὲ—τελειωτικῶν, τῶν in eras. K 14 φημὴ K 15 καὶ τῶν ἀπὸ K
 16 καὶ] καὶ L γίνηται Mt 17 καὶ πάλιν L 17. 18 λέγομεν καὶ φύσει K: λέγομεν
 θάνατον καὶ φύσει L Mt 20 ζητοῦσιν K: ζητοῦντες L et compend. M: ζητοῦμεν t
 22 φύσει αὐτὰ K: φύσει αὐτὸ L: φύσιν αὐτὰ Mt φύσει ἐστὶν K 23 ἢ τινι LK:
 ἢ Mt 24 τὴν om. L 25 οὐ] καὶ L πέρατα L 26 ἢ ναῦς K 28 ὠρι-
 σμένα K ποιεῖ] θέλει Mt 30 ἐστὶν om. K εἴτε L 31 ὠρισμένα K
 παρὰ K et compend. M: περὶ (L)t 33 ἀποφαινόμεθα t: ἀποφαινόμεθα LKM

- καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν. φημὶ οὖν ὅτι τέχνην καλεῖν εἰώθαμεν τὴν τε ἐπι- e δ' στήμην αὐτὴν, οἷον τεκτονικὴν ἢ ἄλλην τινά, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τέχνης· φαιρὲν γὰρ πολλάκις θεασάμενοι καλῶς εἰργασμένην εἰκόνα, ὅτι πολλὴν ἔχει τὴν τέχνην. ἐπεὶ οὖν τὸ κατὰ τέχνην εἰργασμένον τέχνην καλοῦμεν, ὁῦλον 30 ὅτι τὸ μὴ κατὰ τέχνην εἰργασθέν, ἀλλ' ὥς ἔτυχεν οὐχ ὑπὸ τεχνίτου, παρὰ τέχνην καλοῦμεν. εἰ τοίνυν τὸ παρὰ τέχνην οὐ τέχνη γέγονεν, ὥς δ' ἔχει ἐπὶ τῆς τέχνης οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς φύσεως, καὶ τὸ παρὰ φύσιν ὅρα οὐ φύσει ἔσται. οὕτω μὲν οὖν δόξει εὐλόγως τὰ παρὰ φύσιν μὴ εἶναι φύσει.
- 10 Μήποτε δὲ μὴδὲ ταῦτα ἀπλῶς παρὰ φύσιν εἰσίν, ἀλλὰ τῇ μὲν μερικῇ φύσει οὐ φύσει ἀλλὰ παρὰ φύσιν, τῇ δὲ καθόλου καὶ φύσει καὶ κατὰ φύσιν· ἡ μὲν γὰρ μερικὴ φύσις ἐνὸς εἶδους στοχάζεται καὶ μίαν στέρησιν 35 φεύγει, ἡ δ' ὀλικὴ φύσις καὶ παντὸς εἶδους στοχάζεται καὶ πᾶσαν στέρησιν φεύγει. διὰ τοῦτο τῇ μὲν τοῦ ἀνθρώπου φύσει τὸ τέρας οὕτε φύσει ἔστιν οὕτε κατὰ φύσιν, τῇ δ' ὀλῃ φύσει, ἐπεὶ μὴδὲν ἐν τῇ παντὶ παρὰ φύσιν (οὐδὲν γὰρ κακὸν ἐν τῇ παντί), οὐκ ἔστι παρὰ φύσιν, ἀλλὰ φύσει καὶ κατὰ φύσιν· γίνεται γὰρ καὶ ταῦτα ὑπὸ τῆς ὀλικῆς φύσεως μεταβαλλούσης τὴν ὑποκειμένην ὕλην καὶ ἀνεπιτηδύειον ποιούσης πρὸς τὸ καταδέξασθαι τῆς με- 15 ρικῆς φύσεως τὸ εἶδος. οἷόν τι λέγω· εἰ τὸ περιέχον τοιῶσδε κραθὲν 20 ὑπὸ τῆς κυκλοφορίας τῶν οὐρανίων δράσειέ τι εἰς τὴν ὕλην τοῦ γινομένου 40 ἀνθρώπου, ὥστε ἀνάρμωστον γενέσθαι πρὸς τὸ καταδέξασθαι τὸ εἶδος ὅπερ ἡ φύσις ἐπιτιθέναι πέφυκεν, ἀποτελέσεται μὲν ἡ ἀνθρωπεία φύσις τοῦ σκοποῦ διὰ τὴν τῆς ὕλης ἀνεπιτηδύειότητα, ἕτερον δὲ γενήσεται εἶδος, ὅπερ παρὰ φύσιν μὲν ἐστὶ τῇ μερικῇ φύσει, ὥς δὲ πρὸς τὴν ὀλῃ φύσιν κατὰ φύσιν καὶ 25 φύσει· οὐδὲν γὰρ αὐτῇ παρὰ φύσιν, ἐπειδὴ μὴδὲ ἡ φθιρὰ παρὰ φύσιν, εἴ γε ἡ γένεσις κατὰ φύσιν, τῆς δὲ γενέσεως κατὰ φύσιν οὕσης, καὶ ἡ φθιρὰ ἐξ ἀνάγκης κατὰ φύσιν ἔσται, εἴ γε ἡ ἄλλου γένεσις ἄλλου ἐστὶ φθιρὰ. 45 παραδείγματι δέ τινα χρήσομαι, ἐξ οὗ σαφὲς ἡμῖν ἔσται τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν παρὰ φύσιν γινομένων· ὑποκείσθω γάρ τις κιθαρῳδὸς ἀρμόσας λύραν 30 κατὰ τινὰ τῶν ἀρμονιῶν, εἴτα ἀνακρουέσθω τι μέλος, ἐξωθεν δέ τις ἐπιχαυνούτω τινὰς ἢ πάσας τὰς χορδὰς, ἢ γοῦν, ἵνα ἐγγυτέρω γενώμεθα τοῦ παραδείγματος, ὑγρότητι ἢ ξηρότητι τοῦ περιέχοντος παθοῦσαι μεταρρυθ- σθώσαν αἱ χορδαί, εἴτα ὁ κιθαρῳδὸς κινεῖτω τὰς χορδὰς τοῖς δακτύλοις οὕτως, ὥς μέλος τι τεχνικὸν ἀποτελέσαι ἂν, εἴ γε ἦσαν ἡρμοσμένοι κατὰ 50

1 καλεῖν iteratum delet K 5 εἰργασθῶν (sic) K 5. 6 ὑπὸ τοῦ τεχνίτου καλοῦμεν
παρὰ τέχνην L 10 εἰσίν] ἐστίν K 11 καὶ (ante φύσει) om. L 13. 14 ἡ δ'
ὀλική—φεύγει om. Mt 15 μὴδὲν ἐν L: μὴ δ' ἐν M: μὴδὲν (om. ἐν) Kt παντὶ
παρὰ τὴν φύσιν L 18 ὑποκειμένης (compend.) et ἀνεπιτηδύειαν K 18. 19 τῆς με-
ρικῆς φύσεως τὸ (τὸ om. L) εἶδος LK: τῆς φύσεως τῆς μερικῆς τὸ εἶδος Mt 20 οὐ-
ρανίων Mt δράσει ἔτι K 25 αὐτῇ L ἐπεὶ Mt 28 χρήσομαι compend.
M: χρήσεται t ἐξ οὗ K 29 γινομένων ex κινουμένων corr. M 30 ἀρμο-
νίων K ἀνακρουέσθαι t 31 ἢ γοῦν ex ἡγουν corr. M ἐγγυτέρω t 32 πα-
θοῦσα (L)t 34 οὕτω L ἀποτελέσαιν K

λόγον αἰ χορδαί. ὥσπερ οὖν ἐνταῦθα ὁ μὲν καθαρωδὲς χρoυεῖ ὡς πέφυκε e 8^v
 τὴν λύραν, ἥ μέντοι ὑποκειμένη τῶν χορδῶν ὕλη τὸ μὲν μέλος δ' προϋθετο
 ὁ καθαρωδὲς οὐκ ἀποτελεῖ, ἄτεχνον δέ τινα καὶ ἀρρύθμιστον καὶ ἀόριστον
 ἦχον, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς φύσεως· τῆς γὰρ ὑποκειμένης ὕλης τῷ
 5 εἶδει τῷ ἀνθρωπείῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ ζῳῷ ὑπὸ τῆς περιφορᾶς καὶ συμπλοκῆς
 τῶν οὐρανίων ἀνεπιτηδεύου γινομένης, συμβαίνει τὴν γινομένην περὶ αὐτὴν
 ὑπὸ τῆς φύσεως ἐνέργειαν | ἡμαρτημένην γενέσθαι, καὶ ὥσπερ τὸν ἦχον f 1^r
 τὸν γινόμενον ὑπὸ τοῦ καθαρωδοῦ ἐκ τῆς ἀναρμόστου κιθάρας οὗ φαμεν
 τέχνη γενέσθαι οὐδὲ κατὰ τέχνην, καίτοι ὑπὸ τεχνίτου γινόμενον, οὕτω καὶ
 10 ἐπὶ τῆς φύσεως οὗ φαμεν φύσει γενέσθαι, ἐπεὶ μηδὲ κατὰ τὸν ὠρισμένον
 τῆς φύσεως λόγον γέγονε, πρὸς μέντοι τὴν τοῦ παντὸς φύσιν φύσει φαμὲν
 γενέσθαι, διότι κατὰ φύσιν τῷ παντὶ τὸ ἄλλα φθίρειν ἐν τῷ γεννᾶν ἄλλα. 5
 οὕτως οὖν διὰ τὴν τοῦ ὅλου κίνησιν ἐφθιρει μὲν τὴν ὑποκειμένην ἀρμο-
 νίαν τῆς κράσεως τῆς ὕλης τοῦ ζώου, ἄλλην δ' ἐποίησεν, ἥτις διὰ τὴν
 15 ἀνεπιτηδεύτητα ἑαυτῆς οὐ κατεδέξατο τὸ εἶδος τὸ φυσικόν, ἀλλ' ἕτερον τι
 ἀρρύθμιστον καὶ ἀόριστον, ὡς ἂν ἔτυχεν ἐπιτηδεύτητος ἔχουσα ἡ ὕλη.

Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ φύσει, τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας. οὐχ
 ἀπλῶς πάντων τῶν ὄντων, ἀλλ' ἥτοι τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων, ἣ
 καὶ πάντων τῶν φυσικῶν τε καὶ περὶ τὰ φυσικὰ γινομένων· καὶ γὰρ τὰ
 20 ἀπὸ τέχνης καὶ ἀπὸ ταυτομάτου περὶ τὰ φυσικὰ συνίσταται. δι' ἄλλας 10
 δὲ αἰτίας εἶπεν, οἷον τέχνην τύχην προαίμαςιν αὐτόματον λογισμὸν νοῦν.

ὦ τ

p. 192^b9 Φύσει δὲ φαμεν εἶναι τὰ τε ζῷα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν.

Τὰ μέρη προσέθηκε, διότι οὐχ ὡς ἔχει ἐπὶ τῶν τεχνητῶν, οὕτως 16
 ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν φυσικῶν πάντως καὶ τὰ ὅλα
 25 καὶ τὰ μέρη φύσει (καὶ γὰρ καὶ ἔστι τὸ ὅλον ζῷον φύσει καὶ χεῖρες καὶ
 πόδες ὁμοίως, καὶ οὐ μόνον τὰ ἀνομοιομερῆ ἀλλὰ καὶ τὰ ὁμοιομερῆ, καὶ
 οὐ μόνον ταῦτα ἀλλὰ καὶ τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν ταῦτα συνέστηκε, καὶ ἀπλῶς
 τῶν φύσει ὅ τι ποτέ ἐστιν εἴτε μέρος εἴτε στοιχεῖον πάντως φύσει ἐστίν), 20
 ἐπὶ δὲ τῶν τεχνητῶν εἰ καὶ τὰ ὅλα τέχνη ἐστίν, οἷον οἰκία κλίνη ὀβάκιον,

1. 2 ὡσπέφυκε et ὑποκειμένοι K 3 ἀρρύθμιστον K 4 ἔχει om. L 5 περὶ
 φορᾶς K 6 γινομένης fort. recte K γινομένην περὶ αὐτὴν LK: περὶ αὐτὴν γινο-
 μένην Mt 7 ὑπὸ recte videtur omitttere K 9 γινόμενον ante corr. M: γινόμενος*
 ('superscr. nescio quid') L οὕτω] ἐντω K, ubi haec et quae sequuntur usque ad
 φύσει γενέ- in erasis 10 ἐπειδὴ K 11 λόγον compendio non satis perspicuo M:
 λόγως (sic) t 13. 14 ἀρμονίην K 15 ἑαυτῆς LK: αὐτῆς Mt 16 ἀρρύθμι-
 στον K ἔχουσα KMt: ἴσχυσα L 17 τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας om. K 20 καὶ τὰ
 ἀπὸ ταυτομάτου K et excerpta eod. Paris. 1853 21 δὲ om. K 22 δὲ φαμὲν εἶναι
 LKM: μὲν e vulg. Arist. t at cf. p. 200,9 τὰ τε—αὐτῶν om. K 23 τεχνητῶν K
 25 φύσει· καὶ γὰρ καὶ ἔστιν K: φύσει καὶ ἐστὶ καὶ L: φύσει ἐστὶ, καὶ Mt 28 ὅ τι ποτέ—
 πάντως φύσει om. add. mrg. K 29 ὅλα K τέχνην K: τεχνητὰ LMt ὀβά-
 κιον t: ἀνάκιον K: ἀββάκιον LM. item p. 203,16

ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ τοχόντα μέρη ἤτοι στοιχεῖα· οὐ γὰρ δὴ ξύλα καὶ λίθοι μέρη ὄντα τῆς οἰκίας, μᾶλλον δὲ στοιχεῖα, τέχνη εἰσὶν, ἀλλὰ φύσει. τούτων μὲν γὰρ ἕκαστον ἐν ἑαυτῷ ἔχει ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως· τῶν φυσικῶν δηλονότι, κινήσεως μὲν τῆς ἐπὶ τὸ εἶδος εἰς δὲ 5 κινεῖται, στάσεως δὲ τῆς εἰς τὸ εἶδος ἐφ' ὃ ἐκινήθη. καὶ τὰ μὲν ζῶα φανερώς πάσης κινήσεως ἐν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν ἔχει (καὶ γὰρ γενέσεως καὶ αὐξήσεως καὶ τῆς κατὰ τὸν τρόπον μεταβολῆς), τὰ δὲ φυτὰ τὰς μὲν ἄλλας ἔχει, 25 τῆς δὲ μεταβατικῆς τῆς κατὰ τὸν τρόπον ἐστέρηται, ὥσπερ τὰ ἀπλᾶ τῶν σωμάτων μόνην ἐξ ἑαυτῶν ἔχει τὴν μεταβατικὴν. οὐ μόνον δὲ κινήσεως αἰτίαν ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τὰ φυσικά, ἀλλὰ καὶ στάσεως, πλὴν τῶν οὐρανίων· ταῦτα γὰρ κινήσεως μὲν ἐν ἑαυτοῖς ἀρχὴν ἔχει, στάσεως δ' οὐ, εἰ μὴ τὸν εἰρημένον τρόπον.

p. 192^b16 Κλίνη δὲ καὶ ἱμάτιον καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο γένος ἐστίν.

15 Γένος φησὶ πάλιν αὐτὴν τὴν οὐσίαν ὡς ὑποκείμενον, οὐχ ὡς κατὰ 31 πλείονων κατηγορούμενον. τὰ οὖν τεχνητὰ πάντα εἶδη, οἷον οἰκία ἀβάκιον, καθὼ μὲν ἕκαστον τοιοῦτον τι λέγεται, οἷον οἰκία ἢ κλίνη, ὅπερ αὐτῷ συμβέβηκεν ἀπὸ τέχνης οὐκ ἀπὸ φύσεως, οὐδεμίαν ἔμφυτον ὁρμὴν ἔχει μεταβολῆς· ἔχει μὲν γὰρ καὶ αὐτὰ αἰτίαν τῆς μεταβολῆς, ἀλλ' οὐκ ἔμ- 20 φυτον, ἀλλ' ἐξωθεν τὸν ἐργασάμενον τεχνίτην, ἐν αὐτοῖς δὲ οὐδεμίαν ἔχει 35 τῆς κατὰ τὸ εἶδος κινήσεως αἰτίαν. ἡρεμεῖ γὰρ αἰετὶ τὸ εἶδος τὸ ἐκ τῆς τέχνης ἐπιτεθέν, ἢ δὲ τούτων ἕκαστον συμβέβηκε φυσικόν τι ἔχειν τὸ ὑποκείμενον, ἢ λίθους ἢ ξύλα ἢ τι τοιοῦτον, κατὰ τοῦτο ἀρχὴν ἔχει κινήσεως ἐν αὐτοῖς· φέροιτο γὰρ ἂν ἐπὶ τὸ κάτω ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς φυσικῆς αἰτίας 25 καὶ σήποιτο.

1 post ἀλλ' addit οὖν K οὐχὶ LK: οὐ Mt 2 τέχνη εἰσὶν (ἐστὶν K) LK: τεχνητὰ εἰσὶν Mt 3 μὲν om. Mt 3. 4 ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως om. K ἀρχὴν ἔχει κινήσεως ἐν ἑαυτῷ καὶ στάσεως traie. Mt. ceterum cf. Aristotelis libri 5 ἐφ' ὃ (δ ex corr.) M 6 κινήσεως (κίνη in ras.) K αὐτοῖς] αὐτοῖς L: αὐτ' K: ἑαυτοῖς Mt
γενέσεως K 7 τῆς om. K τὰς] τὰ K 8 μεταβατικῆ K ὥσπερ καὶ τὰ L
11 αὐτοῖς K ἔχει ἀρχὴν Mt 12 εἰρημένον p 198,10 sqq. 13 καὶ εἴ τι τοιοῦτον om. K 14 ἐστὶ M 15 πάλιν] cf. p. 25,14 sqq. αὐτὸ L: αὐτῶν cod. Paris. 1853
15. 16 ὡς κατηγορούμενον κατὰ πλείονων Mt at cf. p. 129,15. 192,11
18 ὁρμὴν] ἀρχὴν (cf. Themist. p. 158,9. Simplic. p. 265,15. Aristotelis cod. E ante corr.) L at cf. p. 204,4 20 ἐργασάμενον LK: ἐργασμένον Mt αὐτοῖς t: αὐτοῖς LKM
21. 22 ἡρεμεῖ—ἐπιτεθέν ex Themist. p. 158,10 21 ἡρεμεῖν t εἶδος τὸ ἐκ K
22 ἐπιτεθέν L ἢ] ἢ K: εἰ L 23 τοῦτο] τοῦ K 24 αὐτοῖς Mt: αὐτοῖς L: ἑαυτῶ K 24. p. 104,1 ὑπὸ—γηνίους om. superscr. L 24 τῆς ἐν αὐτοῖς φυσικῆς M

p. 192b19 Ἦι δὲ συμβέβηκεν αὐτοῖς λιθίνοις ἢ γήϊνοις ἢ μικτοῖς f1r
ἐκ τούτων.

Μικτοῖς φησιν ἐκ τῶν ἀπλῶν, πυρὸς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν. τῷ δὲ 43
ἔχει κατὰ τοσοῦτον προσυπακουστέον κατὰ κοινὸν τὸ ὁρμῆν μετα-
5 βολῆς ἔμφυτον.

p. 192b26 Διὸ καὶ χωρίζεται ποτε ἀλλήλων.

Συντόμως κατεσκεύασεν ὅτι κατὰ συμβεβηκὸς ὁ νοσῶν ἰατρὸς αἴτιος 45
ἑαυτοῦ τῆς ὑγείας γίνεται· εἰ γὰρ καθ' αὐτὸ ὁ νοσῶν ἑαυτὸν ὑγιάζειν, οὐ-
δέποτε ἂν ἐχωρίσθῃ τοῦ νοσοῦντος τὸ ὑγιάζον (τοιούτου γὰρ ἐστὶ τὸ καθ'
10 αὐτό), νῦν δὲ χωρίζεται ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων· οὐ γὰρ πᾶς νοσῶν ὑγιάζει
ἑαυτόν.

p. 192b27 Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν ποιουμένων.

Ποιουμένων φησὶν ἀντὶ τοῦ δημιουργουμένων ἀπὸ τέχνης.

51

p. 192b32 Φύσιν δ' ἔχει ὅσα τοιαύτην ἀρχὴν ἔχει, καὶ εἰςὶ ταῦτα
15 πάντα οὐσίαι. |

Εἰπὼν τί ἐστὶ φύσις λέγει τί τὸ φύσιν ἔχον, καὶ φησιν ὅτι ὅσα ἐν f1v
ἑαυτοῖς ἀρχὴν τοιαύτην ἔχει ὅταν εἰρήκαμεν, λέγω δὴ κινήσεως καὶ ἡρε-
μίας, τίνα δὲ ταῦτα ἐστὶν ἐπήγαγεν εἰπὼν ὅτι οὐσίαι. πόθεν δ' ὅτι
οὐσίαι, διὰ τῆς προσθήκης ὑπέμνησεν εἰπὼν ὅτι ὑποκειμένον τί ἐστὶ
20 τούτων ἕκαστον, οὐδὲν δὲ τῶν συμβεβηκόντων ἐστὶν ὑποκειμένον, ἀλλὰ μόνον
ἡ οὐσία. εἴτα πόθεν ὅτι ὑποκειμένον, δείκνυσιν εἰπὼν ὅτι ἐν ὑποκειμένῳ
ἡ φύσις ἐστίν. εἰ τίνυν ἡ φύσις ἐν ὑποκειμένῳ, ὑπάρχει δὲ τὸ ἔχον φύσιν, 5
τὸ δὲ ὑποκειμένον οὐσία ἐστὶ. τὸ ἔχον ἄρα φύσιν οὐσία ἐστίν. ὅτι δὲ ἐν
ὑποκειμένῳ ἡ φύσις, ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ ἔχει δεδειγμένον· ἀρχὴ γὰρ κινήσεως
25 καὶ ἡρεμίας ἐν ᾗ ὑπάρχει πρῶτως καὶ καθ' αὐτό. εἰ δὲ ἐν τῇ πάντως
ὑπάρχει ὥπερ καὶ τῆς κινήσεως ἀρχὴ ἐστὶ καὶ τῆς ἡρεμίας, δῆλον ὅτι ἐν

1 Ἦι om. (rubr. addend.) K λιθίνην K 1. 2 ἢ γήϊνοις—τούτων om. K 1 γήϊ-
νοῖς εἶναι t: num εἶναι post τούτων invenit Philoponus? cf. Aristotelis libri 3 μικτοῖς
δὲ L φησι Mt τῷ τὸ L 4 ἔχει LK: ἔχειν Mt ἔχει καὶ κατὰ Aristotelis
cod. E κατὰ κοινὸν τῷ κοινὸν K 6 ποτε] ποτ' ἀπ' (cf. v. 10) Aristotelis libri
(praeter l) 8 ὑγείας K καθ' αὐτό Mt 12 lemma om. K 13 fort. ὑπὸ
14. 15 ὅσα—οὐσίαι om. K 14 τὴν τοιαύτην ἔχει ἀρχὴν t at cf. p. 212, 11. 199, 23 sq.
εἰςὶ LM: ἐστὶ t 14. 15 πάντα ταῦτα Aristotelis cod. E cf. p. 212, 12 15 οὐσίαι M:
οὐσία (L)t et Aristoteles 16 φύσις LK: φύσει Mt 16. 17 ἐναυτοῖς K 20 δὲ
om. L μόνον K: μᾶλλον LMt 21 ὅτι (post πόθεν) LK: τί Mt 23 ἄρα post
φύσιν ponit K 24 δεδειγμένον K 25 καθ' αὐτό] θάδτό (sic) K

ὑποκειμένῳ ἐστίν. οὐχ οὕτως δὲ ὥς τὰ συμβεβηκότα λέγεται ἐν ὑποκει- f1v
μένῳ εἶναι, ἀλλ' ὥς εἶδος ἐν ὕλῃ συμπληροῦν μίαν οὐσίαν μετὰ τοῦ ὑπο-
κειμένου. κατὰ φύσιν δὲ ταῦτά τε καὶ ὅσα τούτοις ὑπάρχει καὶ 10
αὐτά. λοιπὸν τί τὸ κατὰ φύσιν, ὅτι τὰ τε ἔχοντα τὴν φύσιν, τουτέστιν
5 αἱ οὐσίαι, καὶ ὅσαι αὐτῶν τῶν οὐσιῶν εἰσι καὶ αὐτὸ ἐνέργειαι, οἷον τοῦ
πυρὸς ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω φορὰ τὸ θερμαίνειν τὸ φωτίζειν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
ὁσαύτως.

p. 192^b36 Τοῦτο γὰρ φύσις μὲν οὐκ ἔστιν, <οὐδ' ἔχει φύσιν>, .
φύσει δὲ καὶ κατὰ φύσιν ἐστίν.

10 Εἰπὼν τί ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν, ἵνα μὴ τις εἴπῃ 'διὰ τί γὰρ μὴ καὶ 15
τοῦτο φύσις ἐστί;' δεικνύσιν ὅτι οὐκ ἔστιν οὔτε φύσις οὔτε φύσιν ἔχον. ὅτι
μὲν φύσις οὐκ ἔστι, ὁῦλον ἐντεῦθεν· ἡ φύσις ἀρχὴ ἐστὶ κινήσεως καὶ ἡρε-
μίας, ταῦτα δὲ πάντα κινήσεις τινὲς εἰσιν, οὐκ ἀρχαὶ κινήσεως οὐδ' ἡρε-
μίας, οὐκ ἄρα φύσις τὰ τοιαῦτα. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ φύσιν ἔχει· τὰ γὰρ φύσιν
15 ἔχοντα ὑποκειμένα εἰσι καὶ οὐσίαι, ταῦτα δὲ ἐν ὑποκειμένῳ, οὐκ ἄρα οὐδὲ
φύσιν ἔχει, ἀλλ' ἔστι κατὰ φύσιν καὶ φύσει. * * * δεικνὺς ὅτι καὶ τὸ φύσει
λέγεται καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν· φαιμέν γὰρ φύσει τὸ πῦρ φωτίζειν· 20
ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐχόντων φύσιν λέγεται τὸ φύσει, ἔδειξεν ἐν ἀρχῇ εἰ-
πὼν "τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ φύσει", περὶ τῶν ἐνουπαστάων πραγμά-
20 των λέγων, ἅπερ ἐστὶ τὰ φύσιν ἔχοντα, καὶ πάλιν "φύσει φαιμέν εἶναι
τὰ τε ζῶα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν." εἵπομεν δ' ὅτι κυρίως τὸ κατὰ φύσιν
ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν λέγεται, τὸ δὲ φύσει καὶ ἐπὶ τούτων καὶ ἐπὶ
τῶν ἐχόντων φύσιν.

p. 193^a3 Ὡς δὲ ἔστιν ἡ φύσις, πειρᾶσθαι δεικνύναι γελοῖον.

25 Αὐτὸς εἶπεν ἐν τοῖς Ἀποδεικτικοῖς, ὅτι τεσσάρων ὄντων προβλημάτων 28
τῶν περὶ ἐκάστου πράγματος ζητεῖσθαι ὀφειλόντων, τοῦ εἰ ἔστι τοῦ τί ἐστὶ
τοῦ ὁποῖόν τι ἐστὶ τοῦ διὰ τί ἐστὶ, προηγεῖται πάντων τὸ εἰ ἔστιν· ἐπεὶ
οὖν ἔδειξε τί ἐστὶν ἡ φύσις μὴ πρότερον δείξας εἰ ἔστιν ὅλως, τοῦτο αὐτὸ 30
ἀπολογεῖται διὰ τούτων, ὅτι τὸ πειρᾶσθαι δεικνύναι ὅτι ἔστιν ἡ φύσις

1 ὑποκειμένης compendiose K	1. 2 ἐν ὑποκειμένον K	3 δὲ om. Mt	τε
om. L	3. 4 καὶ ὅσα—αὐτά om. K	5 τῶν L: om. KMt	ἐνεργεία M
6 ἐπὶ τὰ ἄνω Mt	ἄλλων om. t	8 ἔστιν Kt: ἔστι LM	οὐδ' ἔχει φύσιν addidit
ex Arist. t	9 φύσει—ἐστίν om. K	ἐστίν L: om. M: ἐστὶ t	10 εἴποι K
10. 11 γὰρ καὶ μὴ τοῦτο K	11 ἔστιν οὔτε K: ἔστι (om. οὔτε) LMt	12 ἀρχὴ κινή-
σεως ἐστὶ Mt	13. 14 οὐδ' ἡρεμίας KM
13 τινὲς κινήσεις L	14. 16 τὰ γὰρ—
ἔχει om. L	15 ἐν ὑποκειμ ^ε K	16 ante δεικνὺς lacunam signavi
17 τὸ πῦρ Mt:
τῇ πυρὶ τὸ L: τὸ πυρὸς φῶς K	21 εἵπομεν p. 200, 12 sqq.	24 lemma om. K	
δ' ἔστιν t	25 Ἀποδεικτικοῖς] Anal. Post. B 1? cf. Simplic. p. 271, 26	27 ὁποῖόν L	
28 πρότερον K: πρώτως L: πρώτον Mt			

γελοῖόν ἐστιν, οὕτως ἐναργόως οὐσης αὐτῆς τῆς ὑποστάσεως, ἐν οἷς δὲ τὸ f1^v
 εἶναι φανερόν οὐ δεῖ περιᾶσθαι δεικνύναι ὅτι ἐστιν, ἀλλὰ περὶ τὸ τί ἐστι
 καὶ τὰ λοιπὰ καταταίνειν τοὺς λόγους. οὕτω γοῦν καὶ ὅτι ἐστιν ὁ χρόνος
 καὶ ὁ τόπος ἐναργῆς πᾶσι, τί ποτε μέντοι ταῦτά ἐστιν ἔργον εὑρεῖν. ὥσπερ
 5 οὖν ὁ περιώμενος ἀποδεικνύναι ὅτι τὸ πῦρ καίει αἰσθήσεως δεῖται. οὕτως
 ὁ ἀποδεικνύς ὅτι ἐστιν ἡ φύσις λογισμοῦ δεῖται· φανερόν γὰρ ὅτι πολλά 35
 ἐστὶ τὰ ὑπὸ φύσεως διοικούμενα ἐν τοῖς οὖσιν, οὐ δεῖ δὲ τὰ φανερά ἀπο-
 δεικνύειν, οὐδὲ ὅλως πάντων ζητεῖν ἀπόδειξιν, εἰ μὴ τῶν ἀμεριβόλων. ὥς
 γὰρ αὐτὸς ἔδειξεν ἐν τοῖς Ἀποδεικτικοῖς, ἀδύνατον πάντων εἶναι ἀπόδειξιν·
 10 εἰ γὰρ ἦν πάντων ἀπόδειξις, οὐθενὸς ἂν ἦν ἀπόδειξις· ἀεὶ γὰρ τὰς ἀρχὰς
 δι' ὧν ἀπεδείξαμεν ἀποδεικνύναι σπουδάζοντες ἐπ' ἄπειρον ἤξομεν, καὶ
 ἐπεὶ τὸ ἄπειρον ἀδιεξίτητον, οὐδὲν ἀποδειχθήσεται τῶν ἀρχῶν μὴ ἀπο-
 δειχθεῖσων τῶν πρώτων. οὐκ ἄρα παντὸς ζητητέον ἀπόδειξιν· εἰσι γὰρ 40
 πολλά ἅπερ κρείττονα πάσης ἀποδείξεως τὴν πίστιν ἐκ τῆς ἐναργείας πα-
 15 ρέχεται, οἷον τὰ χρώματα ὅτι ἐστὶ καὶ τὰ σώματα. τοιοῦτον καὶ τὸ κατὰ
 τὴν φύσιν ἐστί, καὶ ὁ τῶν τοιούτων ἀποδείξεις παρέχειν βουλόμενος τοῦ
 ἐσφάλλθαι αὐτῷ τὸ κριτήριον τῆς διανοίας ἔλεγχον παρέχεται, μὴ δυνάμενος
 διακρίναι τί μὲν ἐστὶν ἀσαφέστερον, τί δὲ σαφέστερον, καὶ τί μὲν οἴκοθεν
 ἔχει τὴν πίστιν, τί δ' οὐκ οἴκοθεν ἀλλ' ἐξ ἐτέρων ἀρχῶν τὰς ἀποδείξεις
 20 ἔχει. ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον διὰ τῶν ἀσαφῶν τὰ σαφεῖ κατασκευάζειν, 45
 οἷος ἦν Ἀντιφῶν πειραθεὶς δι' ἀποδείξεως δεῖξαι, ὅτι τὰ τῷ αὐτῷ ἴσα καὶ
 ἀλλήλοις ἐστὶν ἴσα, ὅς καὶ ἐν τῷ τετραγωνισμῷ τοῦ κύκλου ἑαυτὸν παρε-
 λογίσαστο· τὰ γὰρ τῷ αὐτῷ, φησίν, ἴσα τὸν αὐτὸν τόπον κατέχει, τὰ τὸν
 αὐτὸν τόπον κατέχοντα καὶ ἀλλήλοις ἴσα, τὰ τῷ αὐτῷ ἄρα ἴσα καὶ ἀλλή-
 25 λους ἐστὶν ἴσα. οὕτω γὰρ σαφὲς πρᾶγμα δι' ἀσαφεστέρων πολλῶν ἐπει-
 ράθῃ δεικνύναι· τί ποτε γὰρ ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ὅποιαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰ
 ἐν τόπῳ, πολλῶν καὶ μακρῶν χρεῖα ἐστὶν εἰς τὸ μαθεῖν ἀποδείξεων. εἰ- 50
 κασιν οὖν οὗτοι, φησί, τυφλοὶς ἐκ γενετῆς πειρωμένοις ἀποδεικνύναι ὅτι ἐστὶ
 τὰ χρώματα· ὥσπερ γὰρ οὗτοι, εἰ ἑώρων, οὐκ ἂν ἐδεήθησαν τῆς διὰ λό-
 30 γων ἀποδείξεως, κρείττονα πάσης ἀποδείξεως τὴν δι' αἰσθήσεως πίστιν
 ἔχοντες (οὐ γὰρ λόγῳ, ἀλλ' αἰσθήσει τῶν χρωμάτων τὸ εἶναι κρίνεται),
 οὕτω καὶ οἱ τὰ φανερά ἀποδεικνύειν σπουδάζοντες, εἰ τὸ κριτήριον τῆς δια-
 νοίας ἐρρωμένον εἶχον, οὐκ ἂν τὰ φανερά διὰ τῶν ἀφανῶν κατασκευάζον.

1 γέλοιον K αὐτῆς οὐσης Mt

3 οὕτω γοῦν καὶ ὅτι] ὅτι γοῦν L

4 μέντοι

ἐστὶ ταῦτα Mt

5 οὖν om. K

9 Ἀποδεικτικοῖς] Anal. Post. A 3 p. 72^b5 sqq. cf.Bonitzii Index p. 79^b25

11 σπουδάζου (sic) omisiss ἐπ' ἄπειρον ἤξομεν K

14 πάσης ἀποδείξεως κρείττονα L

ἐναργείας K: ἐνεργείας L Mt 16 τὴν L superser.

K: om. Mt

17 αὐτὸ L

δυνάμενος L: δυνάμ^ε K: δυνάμενον Mt

20 τῶν corr.

ex τὸν K

τὰ σαφεῖ] τὰς ἀφη K

21 ἀντιφωνῶν ante corr. L

22 ἀλλήλων

compend. K

ὅς καὶ κτλ.] cf. p. 31,9 sqq.

25 οὗτος γὰρ σαφὲς οὕτω πρᾶγμα δια-

σαφεστέρων K

πολλῶν L K: πολλῶ Mt

26 ἀποδεικνύναι K

ὅποιαν K

28 φησί K: om. L Mt

γενετῆς K

πειρώμενοι M

32 εἰ Mt: ἂν L: εἰ δ'

ἂν K: fort. εἰ δὲ cf. ad h 6^v40

33 κατασκεύαζον K

καὶ ὥσπερ τοῖς τυφλοῖς λόγους μὲν συμβαίνει λέγειν, | πρᾶγμα δὲ νοεῖν f2^r
 μηδὲν (οὐδέποτε γὰρ ἐπιστήσεται ἡ διάνοια αὐτῶν τῇ τῶν χρωμάτων φύσει),
 οὕτως καὶ τοὺς πηροὺς καὶ διεστραμμένους τὸ κριτήριον τῆς ψυχῆς εἰ
 πειραθεῖμεν διὰ τῶν συλλογισμῶν πείθειν, λόγους μὲν αὐτοὺς διδάσκωμεν,
 5 πρᾶγματα δὲ οὐδαμῶς. ὥστε ἀκολουθοῦντας ἡμᾶς τῇ φύσει τῶν πραγμά-
 των δεῖ θέσθαι τοῦτο ἄνευ λόγου, μᾶλλον δὲ χρεῖτον παντὺς λόγου, ὅτι ἔστιν
 ἡ φύσις. φανερόν γάρ ὅτι τοιαῦτα τῶν ὄντων ἐστὶ πολλὰ. τοι- 5
 αῦτα, ἃ φύσει ἐστίν. ὅτι δὲ ἐνδέχεται τοῦτο πάσχειν, τοιούστιν
 ὅτι ἐνδέχεται τινα διεστραμμένον ἢ τὰς αἰσθήσεις ἢ τὸν λογισμὸν μὴ γινώ-
 10 σκειν τίνα τῶν πραγμάτων ἐστὶν αὐτόπιστα καὶ τίνα θεόμενα ἀποδείξεως.
 τούτου οὖν παράδειγμα ἐκτίθεται ἐκ γενετῆς τυφλὸν λόγοις ἀποδεικνύειν
 πειρώμενον, ὅτι ἔστι τὰ χρώματα. ὁ οὖν τοιοῦτος περὶ ὀνομάτων μὲν δια-
 λέσσεται, νοήσει δ' οὐδέν· οὐ γὰρ λόγοις γινώσκεισθαι τὰ χρώματα, ἀλλ'
 αἰσθήσει πέφυκε.

15 p. 193a9 Δοκεῖ δὲ ἡ φύσις καὶ ἡ οὐσία τῶν φύσει ὄντων ἐνίοις 10
 εἶναι τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον ἐκάστω ἀρρύθμιστον καθ' αὐτό.

Εἰπὼν τί ποτέ ἐστιν ἡ φύσις, διαλεχθεὶς δὲ καὶ περὶ τῶν παρωνύμων
 ἀπὸ τῆς φύσεως λειγομένων τί τὸ ἔχον φύσιν τί τὸ φύσει τί τὸ κατὰ φύσιν. 15
 ἐντεῦθεν ζητεῖ πρότερον μοναχῶς ἡ φύσις λέγεται ἢ πλεοναχῶς. καὶ φησιν
 20 ὅτι τριχῶς λέγεται ἡ φύσις· λέγεται γὰρ καὶ τὸ πρῶτον ἐκάστω ὑποκει-
 μένον φύσις, ὡς τοῖς περὶ Ἀντιφῶντα δοκεῖ καὶ τοῖς παλαιότεροις τῶν φυ-
 σικῶν, οἵτινες τὴν ὕλην ἐκάστου φύσιν ἐκάστου εἶναι ἔλεγον· λέγεται καὶ
 τὸ εἶδος ἐκάστου φύσις, ὡς τῷ Ἀριστοτέλει καὶ τῷ ὀρθῷ λόγῳ δοκεῖ· λέ-
 γεται δὲ κατὰ τρίτον σημαίνόμενον καὶ ἡ γένεσις καὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἐπὶ τὸ
 25 εἶδος φύσις. δοκεῖ οὖν, φησίν, ἡ ὕλη τισὶ μᾶλλον εἶναι φύσις· κατεσκευάζει 20
 γοῦν Ἀντιφῶν τοῦτο τοῦτον τὸν τρόπον, ὅτι τὸ ἐν ἐκάστω ὑποκείμενον καὶ
 μὴ ἄλλοτε εἰς ἄλλο μεταβάλλον τοῦτό ἐστιν ἡ ἐκάστου φύσις, τὰ δὲ ἄλλα
 καθ' ἃ μεταβάλλει γινόμενα καὶ φθιρόμενα πάθη τούτου εἰσὶ καὶ οὐ φύ-
 σις. οὕτως οὖν τοῦ μὲν ἀνδριάντος φύσις οὐ τὸ σχῆμα, ἀλλ' ὁ χαλκός,
 30 καὶ τῆς κλίνης τὸ ξύλον, διότι τὸ μὲν σχῆμα πάθος τί ἐστι γινόμενον καὶ

1 post τυφοῖς delet litteras πραγμ. M 3 πηροὺς scripsi cl. Themist. p. 160,17 : πονηροῦς

libri 4 παραθεῖμεν K λόγῳ L 5 πρᾶγ^μ K: πρᾶγματι L οὐδ' ἀμῶς K
 6 δεῖ δ' ἔσθαι (sic) K ἄνευ λόγον in M invenit neque correxit t 7 πολλὰ τῶν ὄντων
 ἐστὶ traie. Mt 8 φύσει LK: φύσεως Mt at cf. Themist. p. 160,6 sq. ἐστίν om. K
 τοῦτο πάσχειν om. K 10 τίνα τῶν LK: τινα τῶν Mt ἐστὶν LK: ἔ ἐστὶν Mt καὶ
 τίνα LK: καὶ μὴ Mt 11 ante ἐκ γενετῆς add. τὸν (L)t γένετης K 13. 14 ἄλλα
 (in exitu versus) σθῆσει πέφυκεν K 15 lemma om. K ἡ οὐσία L: ἡ οὐσία ἡ Mt
 at cf. p. 212,5 16 post πρῶτον addit ὑποκείμενον (cf. v. 20) M ἀρρύθμιστον καὶ M
 ἐαυτό t 17 ποτέ om. K 20 πρῶτον Mt: α' K: πρώτως L 24 δὲ om. Mt
 25 οὖν] τε K 25. 26 κατεσκευάζει γοῦν LK: κατεσκευάζειν οὖν Mt 29 μὲν corr.
 ex μηδὲν L 30 τί om. K

- ἀπογινόμενον, ὁ δὲ χαλκὸς καὶ τὸ ξύλον αἰεὶ μένει. σημειῶν δὲ τοῦ τὸ f2^r
ξύλον φύσιν εἶναι τῆς κλίνης ὁ Ἀντιφῶν ἔλεγεν, ὅτι ἐὰν κατορύξῃς κλίνην 25
καὶ σαπῇ, εἴτα τὴν γεννητικὴν δύναμιν ἢ σηπεδῶν λάβοι, οὐκ ἂν βλαστή-
σεις κλίνην, ἀλλὰ ξύλον, ὡς δὴ τοῦ μὲν σχήματος τῆς κλίνης πάθος τινὸς
5 ὄντος, φύσεως δὲ τοῦ ξύλου, ὅπερ ἐστὶν ἡ ὕλη τῆς κλίνης· τὸ γὰρ ἐν ἐκά-
στω γεννητικὸν καὶ κινήτικόν τοῦτό ἐστιν ἡ φύσις ἐκάστου. ὁ δὲ ἐπὶ τῶν
τεχνητῶν συμβαίνει. τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν, ἐπειδὴ μιμεῖται τὴν φύσιν
ἢ τέχνη. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν τεχνητῶν εὗρομεν ὅτι φύσις ἐκάστου ἐστὶν
οὗ τὸ εἶδος, ἀλλ' ἡ ὕλη, διὰ τὸ τὴν μὲν ὑπομένειν, τὴν ὕλην. τὸ δὲ εἶδος
10 οὗ, οὕτω δῆπου καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἂν εἴη ἡ μὲν ἐκάστου ὕλη φύσις, 30
πάθος δὲ τὸ εἶδος. ὥστε εἰ καὶ ἡ τῆς κλίνης ὕλη, τὸ ξύλον λέγω, μὴ ἐστὶν
ἄπλοῦν τι πᾶρμα, ἀλλὰ σύγκειται ἐξ ὑποκειμένου καὶ εἰδους, καὶ πέπονθε
τὸν αὐτὸν λόγον ὅνπερ τὸ ξύλον πρὸς τὴν κλίνην, τὸ μὲν ὑποκείμενον καὶ
ἡ ὕλη τοῦ ξύλου φύσις αὐτοῦ ἂν εἴη, εἴτε ὕδωρ εἴη τοῦτο εἴτε γῆ εἴτε
15 ὀήποτε ἄλλο, τὸ δὲ τοῦ ξύλου εἶδος πάθος τι τῶν γινομένων καὶ ἀπογίνο-
μένων, διότι μεταβάλλοι ἂν τὸ ὑποκείμενον, τὸ ξύλον, εἰς ἕτερον εἶδος, οἷον
ἡ γῆ. ὥστε εἰ τὸ μὲν ὑπομένει, τὰ δ' εἶδη μεταβάλλουσιν εἰς ἄλλα, 35
τὸ δὲ ὑπομένον φύσις ἂν εἴη μᾶλλον ἢ τὸ μεταβάλλον, ὅτι καὶ τῶν φυ-
σικῶν ἡ ὕλη μᾶλλον εἶναι φύσις ἢ τὸ εἶδος. διὰ τοῦτο γοῦν, φησὶν, ὅπερ
20 ἐκάστω ἑορξεν ὕλικόν εἶναι αἷτιον τῶν πραγμάτων, εἴτε ἐν εἴτε πλείω,
τοῦτο τὴν φύσιν εἶναι τῶν ὄντων ἔθετο, καὶ τοῦτο μὲν ὑπομένειν, τὰ δ'
εἶδη ἄλλοτε ἄλλο ἐπιγίνεσθαι. εἰ οὖν καέντος τοῦ ξύλου ὑπομένει ἡ τέφρα
ἥτις ἐστὶ γῆ, ὅτι καὶ ἡ γῆ φύσις εἶναι τῶν ξύλων, καὶ τῶν τεκτων μεταλ-
λων τὸ ὕδωρ, διότι ἐν τῇ τήξει ὑπομένει τὸ ὕδωρ. καὶ τὸ ὕδωρ δ' εἰ 40
25 μὴ ἐστὶν ἄπλοῦν, ἀλλ' εἰ τυχὸν ὑποκείμενον ἔχει τὸν ἀέρα, οὗτος ἂν αὐ-
τοῦ εἴη φύσις, διότι ἐν τῇ ψύρῳ τοῦ ὕδατος οὗτος ὑπομένει. ὥστε ὅσοι
μὲν ἐν τῷ ὑλικῷ αἷτιον εἰρήκασιν, εἴτε ἀέρα εἴτε ὕδωρ εἴτε ὅτιδήποτε
ἄλλο, τοῦτο εἶναι καὶ τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἀπεφάνηκε, ὅσοι δὲ πλείω,
πλείονα.
- 30 Ὅτι μὲν οὖν ἡ ὕλη φύσις, οὕτω δεδείχθη, ὅτι δὲ τὸ εἶδος φύσις
μᾶλλον τῆς ὕλης, διὰ πλείονων ἐπιχειρημάτων ἀποδείκνυσιν, καὶ πρῶτον
μὲν ἐκ τοῦ κατὰ τὰς τέχνας παραδείγματος. τότε, φησὶν, ἕκαστον τῶν
τεχνητῶν λέγεται εἶναι καὶ ἔχειν τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, ὅταν ἐνεργεῖα ἢ τοιοῦ- 45

1. 2 δὲ τοῦτο ξύλον φύσις εἶναι K	3. 4 βλαστήσειε t	4 κλίνην LK: κλίν M: ^{η'}
κλίνη t	ἀλλὰ] ἢ ἄλλο K	τῆς κλίνης (post σχήματος) K: τῆς ὕλης L: τῆς γῆς
M: om. fort. recte t	6 γεννητικὸν M	ἡ φύσις ἢ ἐκάστου K
perser. L ²	10 οὗ] οὐκ t	post φύσις addit αὐτοῦ ἐστὶν K
κλίνης ὕλη L	16 μεταβάλλοι Mt	17 εἶδη] ἥδη t
(om. δὲ) LMt	ἔοικε δὲ καὶ Mt	18 δὲ ὑπομένον K: ὑποκείμενον
Kt: ἄλλω M: ἄλλα L	καέντος τοῦ ξύλου] καὶ ἐν τῷ ξύλῳ L	24 διότι ἐν τῇ ἔξει
ὑπομένει τὸ ὑγρόν K	25 εἰ τόχει K	26 ὅσον K
εἰρήκασιν t	ὑπομένει τὸ ὑγρόν L: ὑποδέχεται οὖν K: ὑποδέχεται (om. οὖν) Mt	28 ὄντων
LK: ἄλλων Mt	30 οὖν Kt: om. LM	31 καὶ K: om. LMt
πρώτου Mt	32 παραδείγματα K	πρῶτον L: α' K:

τον οἷον καὶ λέγεται, οὐχ ὅταν δυνάμει. λέγεται γὰρ τὴν τέχνην τοῦ f2^r
 ἀνδριάντος ἔχειν ἢ τῆς κλίνης οὐ τὸ δυνάμει ἀνδριάς ἢ τὸ δυνάμει κλίνης,
 οἷον ὁ χαλκὸς ὅς ἐστιν ὕλη τοῦ ἀνδριάντος, ἢ τὸ ξύλον ὅπερ ἐστὶν ὕλη
 τῆς κλίνης· οὐ γὰρ ἐπειδὴ τὸ ξύλον δυνάμει ἐστὶ κλίνη, τὴν τέχνην φαιμέν
 5 αὐτὸ ἔχειν τὴν τῆς κλίνης, ἀλλ' ὅταν ἀπολάβῃ τὸ τῆς κλίνης εἶδος, τότε
 λέγεται ἔχειν τὴν τῆς κλίνης τέχνην. ὡσαύτως καὶ ὁ χαλκὸς ὅταν ἀπο-
 λάβῃ τὸ εἶδος τοῦ ἀνδριάντος, τότε ἔχει τὴν τέχνην τὴν ἀνδριάντος, οὐχ 50
 ὅταν δυνάμει ἢ ἀνδριάς, καὶ τὴν γραμματικὴν δὲ τέχνην ἀπειληφέναι λέ-
 γεται οὐχ ὁ δυνάμει γραμματικὸς ὢν, ἀλλ' ὁ ἐνεργεῖα. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν
 10 τεχνητῶν οὐ τῆς ὕλης κατηγορεῖται ἡ τέχνη (τὸ γὰρ δυνάμει ὕλη ἐστὶ τοῦ
 ἐνεργεῖα), ἀλλὰ τοῦ εἶδους, οὕτω δὴπου καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν οὐ τῆς ὕλης
 κατηγορηθῆσεται ἡ φύσις, ἀλλὰ τοῦ εἶδους· εἰ γὰρ λέγεται ἀνθρώπου φύσις
 καὶ ἵππου φύσις, οὐ δὴπου τὸ δυνάμει ἄνθρωπος ἢ τὸ δυνάμει ἵππος ἔχει f2^r
 15 ἂν τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ἵππου φύσιν, ἀλλ' ὁ ἐνεργεῖα ἄνθρωπος καὶ
 ἀπειληφὸς τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. εἰ δὲ τοῦτο.
 τὸ εἶδος ἂν εἴη ἡ φύσις ἡ ἐκάστου. δεύτερον ἐπιχείρημα τίθησι τοιοῦ-
 τον. τότε, φησὶν, ἕκαστον λέγεται εἶναι τοιοῦτον, ὅταν ἀπολάβῃ τὴν ἑαυτοῦ
 φύσιν, λέγεται δὲ ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἀπειληφὸς τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος·
 ἔοικεν ἄρα τὸ εἶδος φύσις εἶναι ἐκάστου. καὶ ἔστιν ὁ συλλογισμὸς ἐν τρίτῳ 5
 20 σχήματι οὕτω· τότε λέγεται ἕκαστον εἶναι, ὅταν ἔχῃ τὸ ἑαυτοῦ εἶδος·
 τότε λέγεται ἕκαστον εἶναι, ὅταν ἔχῃ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν· τί ἄρα εἶδος φύσις
 ἐστὶ. καὶ ἔστιν ἐνταῦθα τὸ μερικὸν οὐ δι' ἑαυτό, ἀλλὰ διὰ τὸ καθόλου
 ἀληθεῖον. συλλογίσαιτο δ' ἂν καὶ οὕτως· οὐ τῇ παρουσίᾳ τὰ φύσει ὄντα
 25 ἐστὶ τοῦτό ἐστι φύσις, τῇ δὲ τοῦ εἶδους παρουσίᾳ τὰ φύσει ὄντα ἐστὶ, τὸ
 εἶδος ἄρα φύσις ἐστὶ. τοῦτο δὲ τὸ ἐπιχείρημα τῷ πρώτῳ ταυτόν ἐστι·
 καὶ γὰρ ἔλεγεν, ὥσπερ τὸ τεχνητὸν ὅταν ἀπολάβῃ τὸ ἑαυτοῦ εἶδος 10
 τότε ἔχει τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, οὕτω καὶ τὸ φυσικὸν ὅταν ἀπολάβῃ τὸ ἑαυτοῦ
 εἶδος τότε ἔχει τὴν φύσιν, καὶ ἐνταῦθα δὲ τὸ αὐτὸ λέγεται, ὅτι ἕκαστον
 λέγεται τοιοῦτον εἶναι, ὅταν ἀπολάβῃ τὸ ἑαυτοῦ εἶδος. ἀλλ' οἱ ἐξηγηταὶ
 30 διαιροῦσι τὰ ἐπιχειρήματα. καίτοι οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης φαίνεται σα-
 φῶς διαιρῶν ταῦτα, ἀλλ' ὥς ἐν προάγων. τὸ δὲ τρίτον ἐπιχείρημα, ὃ τί-
 θησιν, ἀπάντησις ἐστὶ τοῦ ἐπιχειρήματος, δι' οὗ τὴν ὕλην φύσιν λέγουσι·
 δι' ὧν γὰρ κατεσκεύασαν ὅτι ἡ ὕλη φύσις, διὰ τῶν αὐτῶν καὶ αὐτὸς κατα- 15
 σκευάζει, ὅτι τὸ εἶδος φύσις. ὅσον γὰρ, φησὶν, ἐπὶ τῷ ἐπιχειρήματι, δι'

2 ἀνδριάς K 3 ὁ om. K 6. 7 ἀπολάβῃ (η ex oi corr.) K 7 τὴν (post
 τέχνην) KMt: τοῦ L: fort. τὴν τοῦ 7. 8 οὐχ ὅτε δυνάμει ἢ K 10 ὕλη ἐστὶ] ὕλης
 ἐστὶν K 11 ἀλλὰ LK superser. (γρ.) M^r: ἀλλ' οὐ Mt 12 ἡ φύσις om. Mt
 14 ὁ ἐνεργεῖα καὶ ἄνθρωπος καὶ K 15 τοῦ ἀνθρώπου τὸ εἶδος L ὡσαύτως καὶ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων Mt 16 alterum ἢ om. K δεύτερον δὲ L 19. 21. 25 ἄρα] γὰρ K
 19 ἔστιν] ὅτι K 20 εἶναι om. K 22 καὶ ἔστιν καὶ ἐνταῦθα K 23 ἀλη-
 θεῶν K συλλογίσαιτο κτλ.] ex Themist. p. 163,15 cf. Simplic. p. 276,22 24 τοῦτο
 ἐστὶν φύσις· τῇ δὲ τοῦ εἶδους παρουσίᾳ τὰ φύσει ὄντα ἐστὶν iterat K 26 καὶ] κα-
 λεί L 33 κατεσκεύασαν t: κατεσκεύασεν LKM at cf. p. 215,26. ad p. 210,22
 34 ὅσον] ὅς L

οὐ ἐθαίεατε τὴν ὕλην φύσιν. δειχθήσεται καὶ τὸ εἶδος οὐδὲν ἤττον φύσις· f 2v
 εἰ γὰρ διότι ἐκ κλίνης οὐ γέγονε κλίνη ἀλλὰ ξύλον, ὅπερ ἦν ὕλη τῆς κλίνης,
 διὰ τοῦτο, ὡς ὑπομένουσιν τὴν ὕλην τῆς κλίνης ἐν τῷ γινόμενῳ, τὴν ὕλην
 φύσιν εἶναι φασιν, ἐπειδὴ γίνεται καὶ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου, καὶ ἔστι τὸ
 5 εἶδος ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο ἂν εἴη φύσις. εἰ γὰρ ἐπειδὴ μὴ τὸ γινόμενον ἐκ
 τῆς κλίνης κλίνη ἐστὶν ἀλλ' ἦν τῆς κλίνης ὕλη τὸ ξύλον, διὰ τοῦτο ἡ
 ὕλη φύσις ἐστίν, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπου γινόμενον ἄνθρωπος ἐστὶ καὶ 20
 οὐχ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὕλη, ὁ ἅλον ἄρα ὅτι τὸ εἶδος ἐστὶν ἡ φύσις· τοῦτο
 γὰρ ἐστὶ τὸ γινόμενον, ὥσπερ ἐπὶ τῆς κλίνης ἡ ὕλη. συμβαίνει οὖν ὅσον
 10 ἐκ τῶν λόγων τούτων ἡ ἀμφοτέρα εἶναι φύσιν, καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην,
 ἢ μηδὲ ἕτερον· ὥστε ἡ καὶ ἡμῖν συγχωρησάτωσαν τὸ εἶδος φύσιν δεικνύ-
 ουσιν, ἢ μηδὲ αὐτοὶ τὴν ὕλην φύσιν λεγέτωσαν· διὰ τῶν αὐτῶν γὰρ ἀμφο-
 τέροις ἡ ἐπιχείρησις. ἀμφοτέρα μὲν οὖν φύσιν λέγειν ἀδύνατον· οὐ γὰρ
 ὁ ἐπ' ἄλλων μὲν ἡ ὕλη φύσις ἂν εἴη, ἐπ' ἄλλων δὲ τὸ εἶδος· δεῖ γὰρ 25
 καθ' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ πάντων εἶναι τὴν φύσιν· τίς γὰρ ἡ ἀποκλήρωσις
 τούτοις μὲν τὴν ὕλην φύσιν εἶναι, ἄλλοις δὲ τὸ εἶδος; ἔοικεν οὖν ὅσον ἐπὶ
 τούτοις μηδέτερον εἶναι φύσις· οὔτε γὰρ ἄμωρον δύνατον διὰ τὰ νῦν εἰρη-
 μένα, οὔτε θάτερον μόνον διὰ τὴν ἐπιχείρησιν· ὅσον γὰρ ἐπ' αὐτῇ, ἀμφο-
 20 τέρα ἔσται, τοῦτο δὲ ἀδύνατον· οὐδὲν ἄρα τούτων φύσις. ἀλλ' ἡμεῖς φαμεν
 ὅτι τῷ ὄντι οὐκ ἔστι φύσις τὸ τεχνητὸν εἶδος, καὶ διὰ τοῦτο, ἐπεὶ μὴ φύσις
 ἐστίν, οὐδὲ γίνεται ἐκ τῆς κλίνης κλίνη, τὸ μέντοι ξύλον εἶδος ὃν φυσικὸν 30
 καὶ οὐχ ὕλη εἰκότως ξύλον ποιεῖ· ὥστε εἰ ἐκ τούτου στοχάζονται ὅτι ἡ
 ὕλη φύσις, ἐκ τοῦ τὸ γινόμενον μὴ τὸ εἶδος εἶναι ἀλλὰ τὴν ὕλην, ὡς ἐπὶ
 τῶν τεχνητῶν ἔχει, ἐπειδὴ δέδεικται καὶ ἡμῖν ὅτι τὸ εἶδος ἐστὶ τὸ γινό-
 25 μενον ἐξ εἰδούς (εἶδος γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος καὶ οἱ καρποὶ πάντες,
 γίνεται δὲ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου καὶ σῖτος ἐκ σίτου καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν
 ὁμοίως), τὸ εἶδος ἂν εἴη φύσις καὶ οὐχ ἡ ὕλη· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ γεν-
 νητικὸν καὶ τὸ γεννώμενον. ὥστε τοῦτο μόνον ἂν εἴη φύσις καὶ ἐξ ὧν 35
 ἐκείνοι κατασκευάζειν ἐπιχείρησαν, ὅτι ἡ ὕλη φύσις· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ
 κλίνη οὐ γεννᾷ κλίνην ἀλλὰ ξύλον, ἐπειδὴ ἡ μὲν κλίνη οὐκ ἔστι φυσικὸν εἶδος
 30 ἀλλὰ τεχνητὸν, τὸ δὲ ξύλον τῆς μὲν κλίνης ὕλη ἐστὶν ὡς τεχνητή, αὐτὸ δὲ
 καθ' αὐτὸ φυσικὸν ἐστὶν εἶδος, ὥσπερ ἄνθρωπος καὶ σῖτος καὶ τὰ λοιπὰ.

Τρίτον τῆς φύσεως ἐστὶ σημαινόμενον τὸ ἐπὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς

1 post δειχθήσεται distinguit t

4 φασιν LK: φασὶ fort. recte Mt

6 καὶ ἦν L.M: ἀλλὰ ἡ K: ἀλλ' ἡ t

6 (post ἄνθρωπος) om. Mt

bis scripserat ὅτι) K

φύσιν τὴν ὕλην L

LK: ἔν (om. καθ') Mt

20 ἐπειδὴ L

cf. v. 29 et ad p. 209,33

ὁ Mt

φύσις K: εἴη ἡ φύσις L.Mt

2 ἐκ om. L

γίνεται] γὰρ K

8 ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὕλη K

10 φύσις K

11 ἢ (post ὥστε) K: om. L.Mt

14 ὁ φύσις ἂν εἴη ἐπ' ἄλλων ἡ ὕλη (om. μὲν) L

17 φύσις LK: φύσιν Mt

22 στοχάζονται t: στοχάζεται (Antiphon?) LKM at

23 τοῦ τὸ] τοῦτο K

24 ἔχειν K

26 δὲ] εἰ K

ἦν L: ἦν K: ἐστὶν ἡ Mt

ἔστι om. superscr. K

ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ ἐξ K

post ὅτι ras. (ut videtur,

12 αὐτοὶ

19 ἄρα] γὰρ K

25 γὰρ καὶ

ἐπὶ om. K

27 εἴη

ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὸ εἶδος (τὴν γὰρ βλάστην καὶ ἔκφυσιν τῶν καρπῶν φύσιν f2⁺
καλεῖν εἰώθαμεν), ἐξ οὗ πάλιν δεῖκνυται, ὅτι τὸ εἶδος ἐστὶ φύσις, οὐχ ἡ
ὕλη. πᾶσα γὰρ γένεσις παρωνύμως ἀπὸ τοῦ εἵδους ἐφ' ὃ κινεῖται τὴν 40
ἐπωνυμίαν ἔχει· λεύκανσιν γὰρ λέγομεν τὴν ἐπὶ λευκότητα ὁδόν, ἐκ τοῦ
5 τέλους ἐφ' ὃ ἡ κίνησις ὀνομάζοντες τὴν ὁδόν, καὶ οὐκ ἐξ οὗ κεκίνηται
μέλανσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπὶ θερμότητα ὁδὸν θέρμανσιν. καὶ ἐπὶ τῆς
γενέσεως οὖν τῶν φυτῶν ἀπὸ τοῦ τέλους ἡ γένεσις κληθήσεται. ἐπεὶ οὖν
ἐπὶ φύσιν σπεύδει, οὐκ ἡδυνήθη δὲ παρωνύμως ὀνομάσθαι φύσανσις διὰ
τὴν κακωφωμίαν, ὁμωνύμως τῷ τέλει φύσις ἐκλήθη. δῆλον οὖν καὶ ἐντε-
10 θεν, ὅτι τὸ εἶδος φύσις· εἰ γὰρ ἐπὶ εἶδος κινεῖται, αἱ δὲ κινήσεις ἐκ τῶν 45
τελῶν καλοῦνται, καλεῖται δ' ἡ κίνησις αὕτη φύσις, δῆλον ὅτι ἐπειδὴ εἰς
φύσιν ὁδεύει, ὁδεύει δὲ ἐπὶ εἶδος, τὸ εἶδος ἄρα φύσις. καθόλου γάρ, ὡς
εἶπον, πᾶν τὸ γινόμενον τοῦτο καλεῖται ἐφ' ὃ τὴν γένεσιν ἔχει, καὶ οὐκ
ἀφ' οὗ· βάθρον γὰρ λέγεται ὑπὸ τοῦ τέκτονος γενέσθαι καὶ οὐ ξύλον,
15 ὅταν σχηματίζεται εἰς βάθρον, καὶ ὅταν τὸ ὕδωρ μεταβάλλῃ εἰς ἀέρα, ἀέρα
φαμέν γενέσθαι καὶ οὐχ ὕδωρ, καὶ ἐξαιρώσιν τὸ τοιοῦτον παρωνύμως λέ-
γομεν. οὕτως οὖν εἰ τὴν τῶν φυτῶν γένεσιν φύσιν φαμέν, δῆλον δῆπου 50
ὅτι τὸ εἶδος φύσις ἐστίν, εἴ γε ἐκ τοῦ τέλους πᾶσαι αἱ γενέσεις προσα-
γορεύονται.

20 Τριχῶς οὖν τῆς φύσεως λεγόμενης, τῆς μὲν πρώτης καὶ κυριώτατα
τοῦ εἵδους, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον τῆς ὕλης, καὶ τρίτον τῆς γενέσεως τῆς
ἐπὶ τὸ εἶδος, δυνατὸν οὖν ἐπὶ ἐκάστου τούτων τὸν ὅρισμόν τῆς φύσεως
ἀποδοῦναι. ἔστι γὰρ καὶ ἡ ὕλη ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας τὸν τρόπον
τοῦτον. τοῦ γὰρ εἵδους ἀδιαιρέτου ὄντος κατὰ τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἡ ὕλη
25 διαιρέσεως αὐτῇ καὶ διαστάσεως αἰτία γίνεται, ἡ δὲ | διάστασις κινήσεως f3⁺
ἐστίν, ἐπειδὴ δὲ διίστησι μὲν τὸ εἶδος, οὐκ ἐπ' ἄπειρον δὲ διίστησιν ἀλλὰ
μέχρι τινός, διὰ τοῦτο καὶ στάσεώς ἐστιν ἀρχή. καὶ τὸ εἶδος δὲ ἀρχὴ ἐστὶ
κινήσεως καὶ ἡρεμίας. ἐπεὶ γὰρ οὐ πάντα τὰς αὐτάς κινεῖται κινήσεις,
ἀλλὰ ἄλλα ἄλλας (τὰ μὲν γὰρ πᾶσας κινεῖται τὰ δὲ τινας, καὶ τὰ μὲν
30 ταύτας τὰ δὲ ἄλλας), τοῦτου δὲ οὐχ ἡ ὕλη αἰτία (κίνησις γὰρ πάντων ἡ
ὕλη), εὐδὴλον δῆπου ὅτι τῆς διαφορᾶς τῶν κινήσεων τὸ εἶδος ἐστὶν αἷτιον. 5
εἰ δὲ κινήσεως αἷτιον τὸ εἶδος, καὶ στάσεως δηλονότι· οὐκ ἔστι γὰρ κίνη-
σις ἄπειρος μία καὶ ἡ αὐτὴ τῇ ἀριθμῷ. καὶ ἡ ὁδὸς δ' ἡ ἐπὶ τὸ εἶδος
δύναται λέγεσθαι ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας, ἀρχὴ δ' οὐκ ὡς αἰτία

1 ἔκφυσιν M cf. ad p. 216,30

3 ἐφ' ω K

5 ἡ om. L

ὀνομάζοντες K

κεκίνηται t

6 τὴν om. L

θέρμασιν K

7 φυτῶν] φυσετικῶν L

ἡ γένε

(sic) K

8 ὀνομάσθαι (sic) K

φύσανσιν L

9 καὶ om. L

10 κινεῖται

LK: κινεοῦνται Mt

12 ἐπὶ τὸ εἶδος L

ἀρα] γάρ K

13 πᾶν τὸ γινόμενον κτλ.]

cf. Themist. p. 163,29 sqq.

τοῦτο καλεῖ· τὸ ἐφ' K

17. 18 οὕτως—εἴ γε om. L

17 οὕτω Mt

21 τῆς τε ὕλης (om. καὶ) α' τῆς γενέσεως K

22 οὖν om. fortasse recte K

ἐπὶ ἐκάστῳ τοῦτον (om. τὸν) ὅρισμόν L

23 ἡ om. superscr. M

26 ἐπειδὴ δὲ ἔστι

μὲν K

δὲ (post ἐπειδὴ) om. L

29 ἄλλα] ἀλλὰ K

τὰ μὲν (ante γάρ) K: τὸ

μὲν LMt

30 ταῦτα K

τοῦτο L

γάρ ἐστι L

31 εἰ δῆλον K

δὲ δῆπου L

τὸ om. K

32 οὐκ ἔτι στίγ γάρ (sic) K

34 οὐκ ὡς] ὡς οὐκ L

κινήσεως (αὐτὸ γὰρ κίνησις ἐστίν), ἀλλὰ κατὰ μέρος. ὥς ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ f 3^a
καὶ τὸ πρῶτον τῆς κινήσεως μέρος, αὐτὴν λέγω τὴν πρῶτην βλάστην, καὶ
τὸ τέλος τῆς κινήσεως. ἐν ᾗ τὸ φυτὸν ἀπολαβὼν τὸ τέλειον ἑαυτοῦ εἶδος
ἡρέμησε λοιπὸν καὶ οὐκέτι ὥς γινόμενον ἐκινήθη. 10

- 5 Δοκεῖ δὲ ἡ φύσις καὶ ἡ οὐσία τῶν φύσει ὄντων ἐνίοις εἶναι
τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον ἀρρύθμιστον καθ' αὐτό, τουτέστιν ἡ ὕλη.
τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ κατὰ τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἀρρύθμιστον. ἡ γὰρ ὑποκειμένη
ἐκάστη ὕλη, καὶ προσεχῆς ἡ καὶ εἰδοποιημένη. ἀλλ' ὅν ἀρρύθμιστός
ἐστίν, ὥς πρὸς τὸ ἐπιγινόμενον εἶδος, οἷον τὰ ξύλα ὥς πρὸς τὸ τοῦ ἀβα-
10 κίου καὶ τὸ τῆς κλίνης ἀρρύθμιστόν ἐστιν. ζητῆσαι δ' ἄξιον πῶς ἀνωτέρω
εἰπὼν ὅτι φύσιν ἔχειν ἐκεῖνα λέγεται "ὅσα τοιαύτην ἀρχὴν ἔχει, καὶ εἰσὶ
ταῦτα πάντα οὐσίαι" (διὰ γὰρ τούτων οὐσίας μὲν δηλονότι τὰ τῇ φύσει 15
ὑποκείμενα εἶναι λέγει, τὴν δὲ φύσιν οὐκ οὐσίαν, ἀλλ' ἐν ὑποκειμένῳ τῇ
οὐσίᾳ τὸ εἶναι ἔχειν), νῦν φησι δοκεῖ δ' ἡ φύσις καὶ ἡ οὐσία τῶν
15 φύσει ὄντων, ὥς εἰς ταῦτόν ἄγων τῇ φύσει τὴν οὐσίαν. λέγω οὖν ὅτι
ἄνω μὲν οὐσίαν ἐκάλει αὐτὸ τὸ αὐθυπόστατον σῶμα, νῦν δὲ τὸ εἶδος καθ'
ὃ ἐκάστη τῶν μερικῶν οὐσιῶν τὸ εἶναι ἔχει. τὸ γὰρ εἶναι ὕδατι οὐ κατὰ
ἐστὶ σῶμα ὑπάρχει, ἀλλὰ καθὼς τοιάνδε ἰδέαν ἔχον φύσιν ἔχει. οἷδε γὰρ
αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης πολλαχῶς τὸ τῆς οὐσίας ὄνομα. τριττὴν γὰρ εἶναι 20
20 φησι τὴν μὲν κατὰ τὴν ὕλην, ὥς εἴ τις λέγοι οὐσίαν κλίνης τὰ ξύλα καὶ
χαλκὸν τοῦ ἀνδριάντος, τὴν δὲ κατ' εἶδος, ὥς ὅταν εἰπωμεν οὐσιῶσθαι τὸ
πῦρ κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ξηρόν, ἢ τὸ συναμφοτέρων, ὥς ὅταν εἰπωμεν σύν-
θετον εἶναι τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. ἐνταῦθα
γούν τὴν φύσιν οὐσίαν εἶπε τὴν κατὰ τὸ εἶδος, καθ' ἣν ἕκαστον τὸ εἶναι
25 ἔχει, πρότερον δὲ τὸ αὐθυπόστατον, τουτέστι τὸ σῶμα τὸ ἀπλῶς ὕλης λόγον
ἔχον πρὸς τὰ τῶν στοιχείων εἶδη, ἢ καὶ τὸ εἰδοποιημένον σῶμα καὶ 25
σύνθετον. ἐν τούτῳ γὰρ ἡ φύσις ἱδρύται.

p. 193^a14 Ὡς τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχον, τὴν κατὰ νόμον
διαθέσειν καὶ τὴν τέχνην.

- 30 Οὐ φησι τὸ σχῆμα εἶναι φύσιν. κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ ὑπάρχειν τὸ

1 κατὰ τὰ μέρη K: κατὰ μέρος L	ἔχουσαν M	2 λέγω τὴν βλάστην τὴν πρῶ-
την Mt	5 ἡ (ante φύσις) om. K	6 τὸ om. K
ἐνυπάρχον ἐκάστη p. 207, 16 et Aristoteles	ἀρρύθμιστον	constantier K
ὕλη Mt	εἰδοποιημένη et 26 εἰδοποιημένον K	9 ante τοῦ addit εἶδος K
9. 10 ἀκαίου K: ἀρβαίου L	10 ἀρρύθμιστά t	ζητῆσαι ^{εως} superscr. L ²
p. 192 ^b 32	11 ὅσα] a K	11. 12 εἰσὶν πάντα ταῦτα K at cf. p. 204, 14 sq.
13 ἐν		
ὑποκειμέ L: ἐν υποκειμ K	15 εἰς om. superscr. K	λέγω* (littera erasa) K
16 ἐκάλει K	17 ἔχ' (h. e. ἔχειν) M	18 ἔχει LK: ἔχειν Mt
20 φησι ex gr. Metaph. Z 10 p. 1035 ^a 2 vel A 3 p. 1070 ^a 9	λέγει Mt	24 οὐσίαν om. K
25 πρότερον K: πρῶτον L Mt	26 εἶδη] ἥδη K	27 ἱδρύται M
28. 29 τὴν κατὰ—		
τέχνην om. K	29 διαίρειν M	30 φησι] φύσιν K
		ὑπάρχον L

σχῆμα, καὶ πάθος τι εἶναι τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς ὕλης γινόμενον καὶ f3⁺
 ἀπογινόμενον καὶ ἄλλοτε ἄλλο ὑπάρχον, τὴν δ' ὕλην εἶναι τὴν φύσιν διὰ
 τὸ διαμένειν αἰεὶ ταῦτα πάσχουσιν καὶ ἄλλοτε ἄλλο σχῆμα καὶ πάθος δε- 30
 χομένην. εἰπὼν δὲ ὡς τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχον, τί τοῦτο
 5 φήσας ἐπήγαγε τὴν κατὰ νόμον διάθεσιν καὶ τὴν τέχνην, τὸ εἶδος
 λέγω τῆς κλίνης; ὅτι διατίθεται ὡς ἂν τοῖς τῆς τέχνης νόμοις δοκῇ. γρά-
 φεται δὲ καὶ τὴν κατὰ ῥυθμὸν διάθεσιν· κατὰ τινὰ γὰρ συμμετρίαν
 τῆς τῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλα ἀναλογίας τὸ εἶδος ἀποτελεῖται τῆς κλίνης.
 εἰ δὲ εἴη τὴν κατὰ νόμον, σημαίνει τὴν θέσει καὶ μὴ φύσει διάθεσιν·
 10 ὡς γὰρ δοκεῖ τῷ τεχνίτῃ, διατίθῃσι τῶν τεχνητῶν τὰ σχήματα οὐ φύσει 35
 ὄντα, ἀλλ' ἐπινοίᾳ καὶ νόμῳ προαιρέσεως γινόμενα.

p. 193^a17 Εἰ δὲ καὶ τούτων ἕκαστον πρὸς ἑτερόν τι τὸ αὐτὸ τοῦτο
 πέπονθεν.

"Ο ἄν τις ἠπόρησε πρὸς τοὺς λέγοντας τὴν ὕλην εἶναι τὴν φύσιν, τοῦτο 43
 15 καὶ ἀπορεῖ καὶ ἐπιλύεται. εἶπε γὰρ ἄν τις 'εἰ τοῦτο φατε ὕλην τὸ ἐπι-
 διαμένον, καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν ξύλα ὡς ἐπιδιαμένοντα φύσις τὸ δ' εἶδος 45
 ὡς φθειρόμενον οὐκέτι, οὐδὲ τὰ ξύλα φύσις ἂν εἴη τῆς κλίνης οὐδ' ὁ
 χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος· καὶ γὰρ τὰ ξύλα φθειρόμενα εἰς γῆν τυχόν ἀνα-
 λύεται καθεῖνο ἐπιδιαμένει, τὸ δ' εἶδος τοῦ ξύλου ἀφανίζεται, οἷον ἐν τῇ
 20 καύσει, καὶ ὑπολιμπάνεται ἢ τέφρα ἦτις γῆ ἐστίν. ὁμοίως καὶ ὁ χαλκὸς
 φθειρόμενος εἰς ὕδωρ ἀναλύεται, ἐπεὶ καὶ τηρόμενος ὑγρὸς γίνεται. ὥστε
 οὐδ' ὁ χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος ὕλη, οὐδὲ τῆς κλίνης τὰ ξύλα.' φησὶν οὖν
 ὅτι τοῦτο ἀληθές ἐστι· τοῦ μὲν γὰρ ἀνδριάντος ἢ τῆς κλίνης ὕλη τὸ ξύλον 50
 ἢ ὁ χαλκός, αὐτῶν δὲ πάλιν τούτων ἑτέρα τίς ἐστίν ὕλη. ὥστε τῆς μὲν
 25 κλίνης καὶ τοῦ ἀνδριάντος φύσις τὸ ξύλον καὶ ὁ χαλκός, τούτων δ' αὐτῶν
 πάλιν ἑτερόν τί ἐστι φύσις· διό, φησί, τῶν φυσικῶν οἱ μὲν τὴν γῆν
 ἐνόμισαν εἶναι φύσιν τῶν ὄντων, οἱ δὲ τὸ ὕδωρ, οἱ δὲ ἄλλο τι τῶν
 στοιχείων ἢ ἐν ᾗ πλείονα, ὅπερ ἄν τις ὡς ὕλην ὑποκεῖσθαι τοῖς γινομένοις
 ἐνόμισε. |

1. 2 γινόμενον καὶ ἀπογινόμε^ε K: γινόμενης καὶ ἀπογινόμενης LMt 2 ἄλλο ὑπάρχον LK:
 ἄλλω ὑπάρχειν Mt 3 πάσχουσιν K: πασχούσης LMt 3. 4 δεχομένην K: δεχομένα
 L: δεχομένης Mt 5 φήσας t: φησὶν LM: φ^ε K ἐπήγαγε K 6 λέγων

Brandis Scholl. p. 346^b43 ὡς αὐτοῖς et δοκεῖ K 8 μερῶν LK: μελῶν Mt
 12 ταῦτο (K)t 14 "Ο om. (rubr. addend.) K 15. 16 τὸ διαμένον et διαμέ-
 νοντα L 17 οὐκέτι LK: οὐκ ἔστιν Mt 19 διαμένει L 22 οὖν om. L
 24 ἑτέρα KM: ἑτέρα (L)t 25 τὸ ξύλον καὶ ὁ χαλκός in ras. K post χαλκός
 iterant αὐτῶν δὲ τούτων (sic) πάλιν ἑτέρα (sic ut videtur M: ἑτέρα t) τις ἐστίν ὕλη·
 ὥστε τῆς μὲν κλίνης—χαλκός Mt τούτων in ras. K 26 διό K: διότι LMt
 28 τῶν (sic) γινομένοις compendiose K

p. 193^a26 Καὶ τούτων μὲν ὅτι οὖν αἰδίων· οὐ γὰρ εἶναι μεταβολὴν f 3^v
αὐτοῖς ἐξ αὐτῶν.

Ἔπερ ἂν τις ἐνόμισεν ὑποκεῖσθαι ὡς ὕλην τοῖς ἄλλοις, τοῦτο καὶ αἰδίων
εἶναι ὑπέθετο ἐξ ἀνάγκης· δεῖ γὰρ τὴν πρώτην ἀρχὴν αἰδίων εἶναι καὶ
5 ἀμετάβλητον, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ ἐκ ταύτης γενητὰ εἶναι καὶ φθαρτά. 5
καὶ οἱ πλείους δὲ τὰς ὑλικὰς ἀρχὰς ὑποτιθέμενοι, αἰδίου καὶ αὐτοὶ ταύτας
ὑπέθεντο· καὶ μεταβάλλειν μὲν καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς διαθέσεις εἰς τὰ ἐξ
αὐτῶν συγκείμενα, αὐτὰ μέντοι ἀμετάβλητα εἶναι εἰς ἄλλα. οὐδὲν γὰρ
τῶν τεσσάρων στοιχείων Ἐμπεδοκλῆς, ἅπερ πρώτας ἀρχὰς ὑπετίθετο, με-
10 ταβάλλειν ἔλεγεν εἰς ἄλλα· ἀμετάβλητα γὰρ εἶναι.

p. 193^a28 Ἐνα μὲν οὖν τρόπον ἡ φύσις οὕτω λέγεται, ἡ πρώτη
ἐκάστω ὑποκειμένη ὕλη τῶν ἐχόντων ἐν αὐτοῖς ἀρχὴν κινή- 10
σεως καὶ μεταβολῆς.

Συμπεραίνεται τὰ εἰρημένα, ὅτι καθ' ἓνα τρόπον φύσις λέγεται εἶναι
15 ἡ πρώτη ἐκάστω τῶν φυσικῶν ὑποκειμένη ὕλη. τὸ γὰρ τῶν ἐχόν-
των ἐν αὐτοῖς ἀρχὴν κινήσεως καὶ μεταβολῆς σημαίνει τῶν φυσι-
κῶν· ταῦτα γὰρ ἐστὶ τὰ ἔχοντα ἐν αὐτοῖς ἀρχὴν κινήσεως καὶ μεταβολῆς.
τίθησι δὲ ἐφεξῆς καὶ τὸ δεύτερον σημαίνόμενον, τὸ κατὰ τὸ εἶδος, ὅπερ
καὶ κυρίως ἐστὶ φύσις.

20 p. 193^a31 Ὡς περ γὰρ τέχνη λέγεται τὸ κατὰ τέχνην καὶ τὸ 15
τεχνητόν.

Τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα, ὅτι ὥς περ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν τότε λέγεται 20
ἐκάστω ἀπολαβεῖν τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, ὅταν ἀπολάβῃ τὸ τεχνητόν εἶδος,
οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν τότε ἔχει ἐκάστω τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ὅταν ἀπο-
25 λάβῃ τὸ φυσικὸν εἶδος· οὐ γὰρ τὰ ξύλα τὰ ἀρρύθμιστα καὶ ὁ χαλκός,
ἐπειδὴ δυνάμει πλοῦτον εἰσιν ἢ ἀνδριάς, ἔχει πω τὸ τοῦ ἀνδριάντος ἢ τὸ

1 τούτω K	ὅτι οὖν εἶναι αἰδίων t Aristoteles (praeter pr. E)	1. 2 οὐ γὰρ—αὐ-
τῶν om. K	2 ἐξ αὐτῶν t: ἐξ αὐτῶν L: om. M	3 Ὅπερ] *περ (litt. rubr. addend.,
ut saepe) K	4 ὑπετίθετο L	6 ὑποτιθέμενοι LM: ὑποθέμενοι Kt
καὶ (post μὲν) Mt: κατὰ LK	εἰς om. K	7 ὑπέθετο K
	9 Ἐμπεδοκλῆς] cf. Zeller I ⁴ p. 694, 3	
10 ἔλεγεν· εἰς ἄλλα γὰρ ἀμετάβλητα εἶναι t	11 μὲν οὖν Kt: οὖν (om. μὲν) LM	
11. 13 ἡ φύσις—μεταβολῆς om. K	11 οὕτως ἢ φύσις Aristotelis cod. E	12 αὐ-
τοῖς] αὐτοῖς LM: ἑαυτοῖς t	16 αὐτοῖς] αὐτοῖς LK: ἑαυτοῖς Mt	17 αὐτοῖς t:
αὐτοῖς LKM	18 σημαίνον L	τὸ (ante εἶδος) om. K
20 τὸ κατὰ—	20 τὴν τέχνην Arist. cod. E	21 τεχνητόν LM: τεχνικὸν recte ex
τεχνητόν om. K	22 λέγεται iterat M	23 ἑαυτῶν LM
Arist. t	24 post καὶ tres litterae	
erasae K	25 alterum τὰ om. L	26 πλοῦτον LKM: κλίνη emendavit t

τῆς κλίνης εἶδος, ἀλλὰ τὸ σχῆμα καὶ ἡ μορφή· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ κατὰ f3^v
 τέχνην γενόμενον. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τούτων ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν
 ἔχει· οὐ γὰρ τὸ δυνάμει σάρξ τοῦτο ἔχει τὴν φύσιν τῆς σαρκός, ἀλλὰ τὸ 25
 ἐνεργείᾳ γενόμενον σάρξ, εἰ δὲ ἅμα τῷ τὸ εἶδος λαβεῖν καὶ τὴν ἑαυτοῦ
 5 φύσιν ἕκαστον λαμβάνει, τὸ εἶδος ἂν εἴη σάρξ. πρὶν ἂν λάβῃ τὸ εἶδος
 τὸ κατὰ τὸν λόγον. ἐπειδὴ λέγομεν εἶδος τὸ ἐπὶ τῆς μορφῆς, καθ' ὃ
 δοσεῖδεις ἢ εὐειδεῖς τινὰς φάμεν, διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸ κατὰ τὸν λόγον,
 καθ' ὃν ὀριζόμενοι ἀποδιδοάμεν τὸ τί ἐστὶν ἕκαστον. ἡ μορφή καὶ τὸ
 εἶδος, οὐ χωριστὸν ὃν ἀλλ' ἢ κατὰ τὸν λόγον. τοῦτο τὸ εἶδος, 30
 10 φησὶν, ὅπερ φάμεν φύσιν εἶναι, οὐ φάμεν χωριστὸν τῇ ὑποστάσει εἶναι,
 ἀλλὰ μόνον τῷ ὀριστικῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐπινοίᾳ. τὸ δὲ ἐκ τούτων φύσις
 μὲν οὐκ ἔστι, φύσει δέ, οἷον ἄνθρωπος. τὸ ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ
 εἶδους συγκαίμενον οὐκέτι λέγεται φύσις, ὥσπερ ἐκότερον τῶν ἀπλῶν, ἀλλὰ
 φύσει.

15 p. 193b6 Καὶ μᾶλλον αὕτη φύσις τῆς ὕλης· ἕκαστον γὰρ τότε 35
 λέγεται ὅταν ἐντελεχεῖα ᾖ, μᾶλλον ἢ ὅταν δυνάμει.

Τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα. ἕκαστον τότε λέγεται εἶναι, ὅταν ἀπολάβῃ
 τὸ ἑαυτοῦ εἶδος· ἕκαστον τότε λέγεται εἶναι, ὅταν ἀπολάβῃ τὴν ἑαυτοῦ
 φύσιν· τὸ ἀπειληφὸς ἄρα τὸ ἑαυτοῦ εἶδος ἀπειληφὸς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν.
 20 ἔστι δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο πρὸς τὸ ἀνωτέρω συνεχές· εἰπὼν γὰρ ὅτι 'ἡ
 μορφή καὶ τὸ εἶδος φύσις', ἐπήγαγε καὶ μᾶλλον αὕτη φύσις τῆς ὕλης, 40
 τουτέστιν ἡ μορφή. τὰ δὲ ἄλλα διὰ μέσου "τὸ δὲ ἐκ τούτων φύσις μὲν
 οὐκ ἔστι, φύσει δέ, οἷον ἄνθρωπος".

p. 193b8 "Ετι γίνεται ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου, ἀλλ' οὐ κλίνη ἐκ
 25 κλίνης.

Τὸ τρίτον ἐπιχείρημα. δι' ὧν κατεσκευάσαν αὐτοὶ ὅτι ἡ ὕλη φύσις, 45
 διὰ τούτων αὐτὸς κατασκευάζει ὅτι μᾶλλον τὸ εἶδος ἢ ἡ ὕλη, ὥσπερ εἰ-
 ρήκαμεν. ἔτι ἡ φύσις ἡ λεγομένη ὥς γένεσις ὁδός ἐστιν εἰς φύσιν.

1. 8 ἀλλὰ—ἕκαστον] cf. Themist. p. 162,14 sqq. 2 τὴν τέχνην K γινόμενον L
 3 ἔχει prius om. Mt 4 τῷ Mt: μὲν τῷ L: om. K 5 σάρξ] φύσις Themistius
 7 τινὰς ἢ εὐειδεῖς φάμεν L προστέθεικε Mt 8 ἐκαστου K ἡ μορφή] praeponit
 Aristotelea ὥστε—ἀρχὴν t 9. 14 οὐ χωριστόν—φύσει om. K 9 τὸν om. M
 10 χωριστόν L: τὸ χωριστόν Mt at cf. Themist. p. 163,3 12 μὲν] φάμεν L ὁ ἄν-
 θρωπος L cf. ad v. 23 15. 16 Καὶ μᾶλλον—λέγεται et μᾶλλον ἢ ὅταν δυνάμει om. K
 17 ἕκαστον γὰρ Mt 19 ἄρα] γὰρ K 20 πρὸς τῷ L ἀνότερον K συνε-
 χές K: προσεχές L Mt: an συνεχές, (οὐ πρὸς τὸ προσεχές) cl. p. 49,14. h 5+18? 21 αὕτη
 K: αὕτη L 23 ἄνθρωπος K: ὁ ἄνθρωπος L Mt 24. 25 ἀλλ' οὐ κλίνη ἐκ κλίνης
 om. K 26. 28 τὸ τρίτον—εἰς φύσιν om. K 26 δι' ὧν L: δι' ὧν γὰρ Mt
 27 ἡ L: om. Mt 28 ἔτι δ' ἢ Aristoteles

ὅτι καὶ ἐκ τοῦ τρίτου σημειωμένου τῆς φύσεως, τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκφύσεως, f 3^v
 δείκνυται μᾶλλον κυριώτερον τὸ εἶδος φύσις ὢν ἢ ἡ ὕλη.

p. 193^b13 Οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ ἰατρειὸς λέγεται οὐκ εἰς ἰατρικὴν
 ὁδόν, ἀλλ' εἰς ὑγίαν.

5 Οὐχ ὥσπερ, φησίν, ἡ ἰατρειὸς ὁδὸς μὲν ἐστὶν εἰς ὑγίαν, καλεῖται 50
 ὅς οὐκ ἀπὸ τοῦ τέλους ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ποιούντος τῆς ἰατρικῆς, οὕτω καὶ
 ἐπὶ τῆς γενέσεως τῆς ἐπὶ τὸ εἶδος ἔχει, ἀλλ' ὥσπερ ἡ ὑγίανσις ἐκ τοῦ
 τέλους ὀνομάζεται, οὕτω δὲ καὶ ἡ φύσις ἀπὸ τοῦ εἰς φύσιν ἄγειν ὀνο-
 μάσθῃ. ἄγει δὲ εἰς εἶδος· τὸ εἶδος ἄρα φύσις. ἀλλ' οὐδὲ τὸ τὴν ὑγίαν-
 10 σιν καλεῖσθαι καὶ ἀπὸ τοῦ ποιούντος ἰατρειὸς ἐναντίον τι ἔχει τοῖς παρ'
 αὐτοῦ λεγομένοις, ἀρμόζει δὲ μᾶλλον· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν κατὰ τέχνην,
 ἐπειδὴ ἄλλο ἐστὶ τὸ | ἀποτελοῦν καὶ ἄλλο τὸ ἀποτελούμενον, εἰκότως f 4^r
 ἐξ ἑκατέρου ἐκλήθη ἡ γένεσις καὶ ἡ ὁδὸς ἢ ἐπὶ τὸ εἶδος (οἷον ἢ ἐπὶ
 ὑγίαν ὁδὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ποιούντος ἰατρειὸς καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους ὑγίανσις),
 15 ἐπὶ δὲ τῶν φυσικῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ ταυτὸν ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολλὸν
 τὸ ποιοῦν τῷ γινομένῳ (ὡς καὶ αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ 'πολλάκις τὸ ποιητικὸν
 καὶ τὸ εἰδικὸν καὶ τὸ τελικὸν εἰς ταυτὸν ἔρχεται· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον
 γεννᾷ'), εἰκότως μίαν ἔσχεν τὴν ἐπωνυμίαν ἢ γένεσις. εἴτε οὖν ἐκ τοῦ ποιούν- 5
 τος ἐκλήθη εἴτε ἐκ τοῦ γινομένου, ἐπειδὴ ταυτὸν τὸ ποιοῦν τῷ γινομένῳ,
 20 πλὴν τῶν ἐκ σήψεως καὶ ὅσα ἐπινοία ἀνθρώπων νοθεύεται, ὡς ἐπὶ ἡμιό-
 νων ἔχει (καπὶ τούτων δὲ τοῖς ποιούσι ταυτὸν πως τὸ γινόμενον), οὐδὲν
 ἕττον δείκνυται ὅτι ἐπὶ τοῦ εἶδους φέρεται μᾶλλον τὸ ὄνομα ἢ ἐπὶ τῆς ὕλης.

p. 193^b15 Ἀνάγκη μὲν γὰρ ἀπὸ ἰατρικῆς οὐκ εἰς ἰατρικὴν εἶναι
 τὴν ἰατρειὸς.

25 Ὁ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἐπειδὴ αἱ γενέσεις καὶ αἱ ὁδοὶ καὶ ἀπὸ τῶν 11
 τελῶν καλοῦνται καὶ ἀπὸ τῶν ἀφ' οὗ γίνονται ὡς ποιητικὸν αἰτίου, τὴν
 μὲν ἰατρειὸς ἀπὸ ἰατρικῆς φασιν ὁδόν, οὐκ εἰς ἰατρικὴν· οὐ γὰρ τὴν
 ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὁδὸν σημαίνει, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς· ὥστε καὶ ἡ
 ἰατρειὸς τὴν ἀπὸ τινος μὲν ἐπὶ τὴν ὁδὸν σημαίνει καλουμένην ἀπὸ τοῦ ἀφ'
 30 οὗ, ὥσπερ καὶ ἡ φύσις. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἡ φύσις, λέγω δὲ τὴν ἐκφύσιν· 15

1 ἐκ (cf. p. 211,2) K: ἐπὶ LMt τοῦ ἐπὶ] τὸ ἐπὶ K 2 ἢ om. L 3 ἢ om. M
 3. 4 οὐκ—ὑγίαν om. K 4 ὁδὸν L ὑγίαν Aristoteles 5 ὑγίαν (sic) K
 8. 9 ὀνομάσθῃ] ὀνομάσθαι L 9 εἰς τὸ εἶδος t ἄρα] γὰρ K τὸ (ante τὴν) K:
 om. LMt 10 τὸ ἔχει L: τὸ ἔχει K: ἔχει (om. τὸ) M: ἐστὶ t 12 ἀποτελοῦν] ἀποτε-
 λούμενον ante corr. M 13 ἢ (post οἷον) om. L 16 ἐφεξῆς] cf. c. 7 p. 198^a24 sqq.
 ἐρεῖ ἐφεξῆς Mt 17 τὸ εἰδικὸν (sic) K: εἰδικὸν (om. τὸ) LMt 18 ἔσχεν K: ἔχε (sic)
 M: ἔχει (L)t 20 ἐπινοία LK: ἐπίνοια Mt 23. 24 οὐκ—ἰατρειὸς om. K
 23 οὐκ ἂν εἰς L 25 Ὁ om. (rubr. addend.) K 25. 26 καλοῦνται bis exhibent
 (post ὁδοὶ et post τελῶν) LK 27 μὲν] μὲν γὰρ L 28 ὁδὸν iterat initio versus L
 30 et p. 217,4 ἐκφύσιν M cf. ad p. 211,1

καὶ αὐτὴ γὰρ ὁδὸς οὐσα ἀπὸ τινος εἰς τι, οὐκ ἐκ τοῦ ἀφ' οὗ ἔσχε τὴν f4^r
ἐπωνυμίαν, ἀλλ' ἐκ τοῦ εἰς θ'. οὐχ οὕτως δ' ἡ φύσις ἔχει πρὸς τὴν
φύσιν. οὐχ ὥσπερ ἡ ἰατρειὺς ἔχει πρὸς τὴν ἰατρικὴν, οὕτως ἡ φύσις,
λέγω δὴ τὴν ἔκφυσιν, πρὸς τὴν φύσιν· ἡ μὲν γὰρ ἰατρειὺς οὐ τὴν ἐπὶ
5 ἰατρικὴν, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ ἰατρικῆς σημαίνει ὁδόν, ἡ μὲντοι φύσις οὐ τὴν
ἀπὸ φύσεως, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ φύσιν σημαίνει ὁδόν.

p. 193^b16 Ἀλλὰ τὸ φερόμενον ἐκ τινος εἰς τι ἔρχεται ἢ φέρεται·
εἰς τί οὖν φέρεται;

Τὸ ἢ δύναται καὶ παραδιαζευκτικὸς εἶναι, ἵνα ᾗ οὕτω 'τὸ γινόμενον 21
10 ἐκ τινος εἰς τι ἔρχεται ἢ γοῦν φέρεται' (ταῦτόν γὰρ ἀμφοτέρω), δύναται δὲ
καὶ ἐπὶ ῥημάτων εἶναι προσγραφομένου τοῦ ἰ ἀντὶ τοῦ καθὼ φέρεται· καθὼ γὰρ
φέρεται, εἰς τι ἔρχεται. εἰς τί οὖν φέρεται; φησὶν; οὐχὶ εἰς τὸ ἐξ οὗ,
τουτέστιν εἰς τὴν ὕλην, ἀλλ' εἰς τὸ εἰς θ', τουτέστι τὸ εἶδος. εἰ τοίνυν
καθὼ φέρεται εἰς εἶδος ἔρχεται, ἔοικεν ἐκ τοῦ τέλους οὕτως ὠνομάσθαι,
15 ὥσπερ ἡ ὑγίανσις καὶ ἡ λευκάνσις· εἰ δὲ τοῦτο, τὸ εἶδος ἄρα φύσις ἂν 23
εἴη, ὥσπερ οὖν καὶ τὸ τῆς ὑγιάνσεως τέλος ὑγεία καὶ τὸ τῆς λευκάνσεως
λευκότης.

p. 193^b18 Ἡ δὲ μορφή καὶ ἡ φύσις διχῶς λέγεται· καὶ γὰρ ἡ
στέρησις εἰδὸς πῶς ἐστίν.

20 Δεῖξας ὅτι τὸ εἶδος μᾶλλον φύσις, βούλεται εἰπεῖν ποσαχῶς τὸ εἶδος
λέγεται, καὶ φησιν ὅτι διχῶς· λέγεται γὰρ πάλιν πως, φησί, καὶ ἡ στέ-
ρησις εἶδος, ἥτοι στέρησιν λέγων τὸ χεῖρον τῶν ἐναντίων (πολλαχού γὰρ
καὶ ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ τὸ μὲν χρεῖττον τῶν ἐναντίων εἶδος καλεῖ, 30
τὸ δὲ χεῖρον στέρησιν· διὸ καὶ τὴν ἐκ μέλανος μὲν εἰς λευκὸν μεταβολὴν
25 ἀπλῶς γένεσιν καλεῖ τινὰ δὲ φθοράν, τὴν δ' ἐκ λευκοῦ εἰς μέλαν ἀπλῶς
μὲν φθοράν τινὰ δὲ γένεσιν), ἣ οὖν τοῦτό φησιν, ἣ καὶ τὴν κυρίως στέ-
ρησιν εἶδος καὶ μορφήν ἐκάλεσε διὰ τὸ διαθέσιν εἶναι τινὰ τοῦ ὑποκειμέ-
νου. εἰ μὲν γὰρ μὴ πάντα τὰ ὄντα εἶδη ἐστὶν ἀλλ' ἔστι τινὰ καὶ ἀνείδεα,
ὁῖον ὅτι οὐκ εἶδος ἡ στέρησις, εἰ δὲ πᾶν τὸ ὅπως οὖν ὄν εἶδος καλοῦμεν

1 αὐτὴ LM: αὐτὴ K: αὐτὴ t 2 οὕτω Mt δὲ ἡ K 2. 3 πρὸς τὴν φύσιν om. K
3 ὥσπερ] ὡς L οὕτω LK 4 ἰατρειὺς Mt: ἰατρικὴ LK 5 ἰατρικῆς ὁδὸν σημαί-
νει Mt 6 ἐπὶ LK: ἐπὶ τὴν Mt φύσιν] φύσει K 7 φερόμενος L 7. 8 ἐκ τινος—
οὖν φέρεται om. K 7 ἢ] ἡ L: ἢ γοῦν M: ἢ t 8 εἰς τί οὖν φέρεται om. M εἰς τ[

εἰς τι (L)t 9 ἢ Lt: ἢ KM καὶ om. Mt 10 ἢ γοῦν K ἀμφο^r K 12. 13 εἰς
τὸ utrobique om. Aristoteles (praeter I) 13 εἰς (ante τὴν) om. fort. recte K
14 οὕτω LMt 15 ἄρα] γὰρ K 16 οὖν om. K ὑγεία L 18 ἡ δὲ LKM: ἡ
δέ γε e vulgato Aristotele t 18. 19 διχῶς—ἐστίν om. K 19 et 21 πῶς M 21 πᾶ-
λιν om. K 22 πολλαχού] cf. p. 91,33 23 ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ L καλεῖ K
25 δ' ἐκ LK: δὲ (om. ἐκ) Mt 27 ἐκάλεσεν K 29 ὄν LK: om. Mt

εἰς ταῦτόν ἄγοντες τῷ ὄντι τὸ εἶδος, ὁῖον ὅτι ἐπειδὴ οὐκ ἔστι τῶν μη- f4r
 θαμῆς μερόμενος ὄντων ἡ στέρησις ἀλλὰ τῶν πῆ ὄντων. καὶ πῆ εἶδος ἂν
 εἴη. διακρίνεται γὰρ καὶ μερόμενός τῃ πῶς κατ' αὐτὴν τὸ ὑποκείμενον· δια- 36
 τίθεται γὰρ πῶς καὶ ἡ τυφλότης τὸ ὑποκείμενον καὶ πᾶσα στέρησις. ἐπειδὴ
 5 οὖν πᾶσαν διάθεσιν τοῦ ὑποκειμένου ἔστιν ὅτε μορφὴν τοῦ ὑποκειμένου
 καὶ εἶδος λέγομεν, διὰ τοῦτο αὐτὸ τοῦτο ἐπεσημάνηται.

p. 193^b20 Εἰ δέ ἐστιν ἡ στέρησις καὶ ἐναντίον τι περὶ τὴν ἀπλήν
 γένεσιν ἢ μὴ ἔστιν, ὕστερον ἐπισκεπτέον.

Περὶ τὴν ἀπλήν γένεσιν φησιν ἀντὶ τοῦ τὴν οὐσιώδη. ἐν μὲν γὰρ 40
 10 τῷ πρώτῳ λόγῳ, ὅτι ἐξ ἀντικειμένων ἡ γένεσις ἔδειξεν, ἡ οὐσιώδης· ἐξ
 ἀσυνθεσίας γὰρ φησὶ τὴν σύνθετον οὐσίαν καὶ ἐξ ἀναρμοστίας, ὅπερ στέ-
 ρησις οὐκ ἐναντίον ἐστίν. εἰ τοίνυν αἱ στερήσεις, ἐξ ὧν αἱ οὐσίαι γίνον-
 ται, ἐναντίαι εἰσὶ τοῖς γινομένοις, ὕστερον ἐπισκεψόμεθα· καὶ ὑπερτίθεται
 τοῦτο ἐν τῷ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς βιβλίῳ, ἐν ᾧ δείκνυσιν ὅτι πάντως
 15 πᾶσα γένεσις ἐξ ἐναντίων, καὶ τίνα τὰ ἐναντία καὶ πῶς ἐξ ὧν αἱ γενέσεις.
 ὥς οὖν ἢ μὴ ἀποδείξας ἐν ταύτοις ὅτι ἐξ ἐναντίων, ἀλλὰ μόνον ἐξ ἀντι- 45
 κειμένων, ἢ μὴ ἱκανῶς ἀποδείξας, ὑπερτίθεται τοῦτο ἐν τῷ Περὶ γενέσεως
 καὶ φθορᾶς βιβλίῳ.

p. 193^b22 Ἐπεὶ δὲ διώρισταί ποσαχῶς λέγεται ἡ φύσις, μετὰ
 20 τοῦτο θεωρητέον τί διαφέρει ὁ μαθηματικὸς τοῦ φυσικοῦ.

Εἰπὼν ὅτι τριχῶς ἡ φύσις λέγεται, καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕλη καὶ ἡ
 γένεσις ἢ ἐπὶ τὸ εἶδος, καὶ ὅτι μᾶλλον κυριώτερον τὸ εἶδος φύσις, καὶ 50
 αἱ ἄλλαι δὲ δύο ἢ τε ὕλη καὶ ἡ γένεσις διὰ τὸ εἶδος ἔχουσι τὸ φύσις
 εἶναι, ἡ μὲν ὕλη διὰ τὸ ἐπιτηδεῖα εἶναι εἰς τὸ δέξασθαι τὸ εἶδος ἢ δὲ
 25 γένεσις ὥς εἰς αὐτὸ ἄγουσα. ἐπειδὴ ἡ φυσικολογία μόνον ἐστὶ τοῦ θεωρη-
 τικοῦ μέρους τῆς φιλοσοφίας, τὸ δὲ θεωρητικὸν διαιρεῖται εἰς φυσικολογίαν

3 μερόμενος L 4 τυφλότης K 6 λέγομεν K ἀπεσημάνηται L 7 εἰ
 δ' ἔστιν K 7. 8 καὶ ἐναντίον — ἐπισκεπτέον om. K 10 τῷ πρώτῳ λόγῳ c. 5

p. 188^b8 sqq. πρώτῳ λόγῳ] ἀλόγῳ K 11. 12 στέρησις L: στερήσ K: στερή-
 σεις Mt 12 καὶ οὐκ L ἐναντίον LK: ἐναντία Mt 13 ἐναντίαι] ἐναντίον K

14 πάντων compend. K 16 τούτων compend. K 17 ἢ μὴ ἱκανῶς ἀποδείξει K

19 lemma om. K ἐπειδὴ δὲ L ποσαχῶς ἡ φύσις λέγεται et 20 τίτι διαφέρει
 Aristoteles 21 καὶ ἡ ὕλη ante καὶ τὸ εἶδος traic. Mt: omittit (iterato λέγεται post

καὶ τὸ εἶδος) K 22 μᾶλλον καὶ K at cf. p. 216,2 κυριώτερον scripsi: κυριώ¹⁹ L:

κυριώ K: κυριώτατα (cf. p. 211,20) Mt 24 εἰς τὸ LK: τὸ (om. εἰς) M: om. t

25 ἡ φύσις λογία K 26 διαίρεται κτλ.] cf. p. 1,6 φυσικολογίαν (corr. ex φύσις λο-
 γίαν) K: φυσικό L: φυσικό M: φυσικολογικόν t

εἰς μαθηματικὴν εἰς θεολογίαν, βούλεται ἐντεῦθεν διακρίναι τὸ φυσιολογικὸν f 4^r
τοῦ μαθηματικοῦ καὶ τοῦ θεολογικοῦ· ἐπιστήμονος γὰρ ἔστι τὸ διαλαβόντα
περὶ τῶν ὑποβεβλημένων αὐτῷ πραγμάτων ἀποκρίναι τὰ δοκούντα μὲν f 4^v
ὑποβεβληθῆναι, μὴ ὑποβεβλημένα δέ. ἐπεὶ οὖν αἱ ἐπιστήμαι αὐτῆς γνώσεις
5 τινές εἰσιν, αἱ δὲ γνώσεις εἰδῶν εἰσι γνώσεις (κἂν γὰρ ἔστι τῶν ἀνεῖδων
γνώσεις, καὶ ταύτην ἐκ τῆς τῶν εἰδῶν γνώσεως γινώσκουмен· ἥ γὰρ κατὰ
ἀναλογίαν ἥ κατὰ ἀφαίρεσιν, ὡς εἴρηται πρότερον, τὸ ἀνεῖδον γινώσκουмен),
διὰ τοῦτο οὖν εἰκότως τὴν διάκρισιν τῶν ἐπιστημῶν τούτων ποιεῖται. δια-
κρίνει δ' οὐ πάσας ἀλλήλων, ἀλλὰ τῆς φυσιολογίας μόνης τὰς λοιπὰς, 5
10 οὐκέτι δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἑαυτῶν. καὶ διακρίνει πρῶτον τὴν μαθηματικὴν
ἐπιστήμην τῆς φυσιολογίας, καὶ φησιν ὅτι οὐ ταύτη διακρίνεται ἢ φυσιο-
λογία τῆς μαθηματικῆς, ἥ δοκεῖ τοῖς πολλοῖς. καὶ ἐντεῦθεν δεῖκνυσι τὸ
ἀναγκαῖον τῆς διακρίσεως τῶν ἐπιστημῶν τούτων· εἰ γὰρ ἡ δοκοῦσα αὐτῶν
διάκρισις ὅμως οὐκ ἔστι διάκρισις, ὅτλον δὴπου ὅτι ἀναγκαῖος ὁ τῆς δια-
15 κρίσεως λόγος αὐτῶν. νομίζουσι δὲ διακρίνεσθαι φυσιολογίαν μαθηματικῆς,
τῷ τὴν μὲν φυσιολογίαν περὶ τὰς οὐσίας τῶν πραγμάτων καταγίνεσθαι, 10
μαθηματικὴν δὲ περὶ τὰ πάθη καὶ τὰ σχήματα, τοῦτο δέ, φησὶν, οὐκ ἔστιν
ἀληθές· καὶ οἱ φυσιολόγοι γὰρ φαίνονται μὴ μόνον περὶ τῶν οὐσιῶν δια-
λεγόμενοι, ἀλλὰ καὶ περὶ σχημάτων καὶ παθῶν. αὐτὸς γοῦν ἐν τῇ Περὶ
20 οὐρανοῦ οὐ μόνον περὶ τῆς οὐσίας τῶν οὐρανίων ἀπέδειξεν, ὅτι ἐστὶν ἐτέ-
ρας τινὲς παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἀλλ' ὅτι καὶ σφαιρικὸν ἔχει κατὰ
φύσιν τὸ σχῆμα, καὶ ὅτι κυκλοφορικόν, καὶ περὶ τῶν στοιχείων δὲ διε-
λέχθη οὐ μόνον ποίας ἕκαστον ἐστὶν οὐσίας, ἀλλ' ὅτι καὶ σφαιρικὰ πάντα, 15
ἐν οἷς χαριέστατα γραμμικῶς ἀποδείκνυσι καὶ περὶ τοῦ ὕδατος καὶ τῆς
25 γῆς ὅτι σφαιρικά. ὥστε εἰ καὶ οἱ φυσιολόγοι διαλέγονται οὐ μόνον περὶ
τῶν οὐσιῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν συμβεβληκότων ταῖς οὐσίαις, ἔοικε μὴ δια-
κρίνεσθαι ταύτη τοῦ φυσιολόγου ὁ μαθηματικός. τίνοι οὖν διακρίνεται; φημὶ
οὐ τῷ περὶ διαφόρων διαλέγεσθαι, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ τῆς διδασκαλίας, ὅτι ὁ
μὲν μαθηματικὸς διαλέγεται περὶ τῶν σχημάτων καὶ τῶν συμβαινόντων
30 αὐτοῖς μηδὲν προσεπινοῶν ἐν ὁποιοδήποτεῦν ὕλῃ ταῦτα ὑπάρχει, ἀλλὰ χω-
ρίσας αὐτὰ πάσης ὕλης τῇ διανοίᾳ οὕτω τὰ συμβαινόντα αὐτοῖς θεωρεῖ,
ὁ μὲντοι φυσικὸς ἐπινοῶν τὸ σχῆμα καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παθῶν, ὡς ἐν ὕλῃ
αὐτὰ θεωρεῖ· ἥ γὰρ ἐν οὐρανῷ ἢ ἐν ἡλίῳ ἢ ἐν γῇ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ τῶν

1 εἰς μαθηματικὴν εἰς θεολογίαν L: εἰς θεολογίαν (om. εἰς μαθηματικὴν) K: εἰς μαθημα (lit-
terae τ adheret compendiose ιχ)· εἰς θεολογίαν M: εἰς μαθηματικόν, εἰς θεολογικόν t τὸν K
4 ἐπιστήμαι ita scriptum in M non correxit t αὐτῆς non intellego: num αὐτῆς (cf. v. s. 13 ?
5 κἂν LK: εἰ Mt 6 ταύτην] ταύτης K: an ταῦτα? γὰρ om. K 7 πρότερον
p. 162, 4 sqq. 8 post εἰκότως delet ἕκαστον M διάκρισιν KM: διαίρεσιν (L)t
11 ὅτι οὕτως K 12 τοῖς λοιποῖς K 14 ὅμως om. L: fort. ὄντως οὐκ ἂν
ἔστι K ἀναγκαῖος L 15 αὐτῶν λόγος K 16 τὴν μὲν L: τῇ μὲν K: τὴν (om.
μὲν) Mt 19 ἐν τῇ om. L 19. 20 Περὶ οὐρανοῦ A 3 p. 270^b20 sqq. B 4. Γ 3 sqq.
22. 23 κυκλοφορικόν et διηλέχθη K 23 ἐστὶν om. L σφαιρικὰ πάντα (sic) K
25 σφαιρικῇ ut vid. L εἰ om. K 26 ταῖς οὐσίαις LK: τῆς οὐσίας Mt 28 δια-
φορῶν K 32 τὰ σχήματα K

φυσικῶν σωμάτων. ὁ γοῦν Θεοδόσιος ἐν τοῖς Σφαιρικοῖς διδάσκων τὰ συμ- f 4v
βαίνοντα πάθῃ τῇ σφαίρᾳ οὐδὲν προσλογίζεται ὕλην, ἀλλὰ χωρίσας πάσης
οὐσίας τὸ σφαιρικὸν σχῆμα οὕτω τὰ συμβαίνοντα αὐτῷ ἐπισκέπτεται, ὅτι
ἐὰν σφαῖρα ἐπιπέδῳ τμηθῇ κύκλον ποιεῖ, καὶ ὅσα ἄλλα. ὁ δὲ Αὐτόλυκος 25
5 Περὶ κινουμένης σφαίρας γράψας καὶ ὅσα συμβαίνει τῇ κινουμένῃ σφαίρᾳ,
μερικώτερός ἐστι τοῦ Θεοδοσίου καὶ μᾶλλον τῷ φυσικῷ προσεγγίζων (ἡ
γὰρ κίνησις ἐγγύς πως ἐστὶ τῆς οὐσίας). εἰ γὰρ καὶ μὴ ἐπινόει οὐσίαν τινὰ
ἐν τῇ κινουμένῃ σφαίρᾳ, ἀλλ' οὖν σύνθεσιν τινα λαμβάνει τοῦ σχήματος
καὶ τῆς κινήσεως, καὶ ταύτῃ ἐγγύς πως ἐστὶ τῆς οὐσίας. ἔτι τούτου μερι-
10 κώτερα τὰ Εὐκλείδου Φαινόμενα καὶ ἀπλῶς πᾶσα ἀστρονομία· ἐνταῦθα γὰρ
καὶ ἡ οὐσία αὐτῇ συνεπινόεσται. οὐρανῷ γὰρ κίνησιν καὶ ἡλίου καὶ τῶν 30
λοιπῶν ἀστέρων προσλογίζεται· οὐ γὰρ ἀπλῶς κίνησιν σφαίρας ἐπισκοπεῖ,
ἀλλὰ τῆς ἀπλανοῦς ἢ τῆς Κρονίας ἢ ἄλλης τινός, καὶ τὴν σχέσιν αὐτῶν
τῇν πρὸς ἀλλήλας. καὶ ἐστὶ τὸ μὲν ἀκρότατον τῆς μαθηματικῆς εὐδι-
15 κριτον καὶ κεχωρισμένον τῆς φυσιολογίας (οἷά ἐστι τὰ Θεοδοσίου Σφαιρικά,
τὰ Εὐκλείδου γ' βιβλία, τὰ ἀριθμητικά· παντελῶς γὰρ ἐν τούτοις ὕλην
οὐδεμίαν μνήμη), τὸ δὲ περιπέζιον αὐτῆς πως ἐγγύς ἐστὶ τῆς φυσιολογίας·
καὶ γὰρ ὁ ἀστρονόμος ὡς ἡλίου σχῆμα θεωρεῖ καὶ ὡς ἡλίου κίνησιν καὶ 35
μετέθῃ αὐτῶν, καὶ ὁ φυσιολόγος δ' ὡσαύτως. τίς οὖν ἡ διαφορά; ἔτι εἰ
20 καὶ περὶ τῶν αὐτῶν διαλέγονται καὶ ὡς τοῖς αὐτοῖς ὑπαρχόντων, ἀλλ' ὁ
μὲν φυσιολόγος ὅτι τὰ τοιαῦτα σχήματα καὶ αἱ κινήσεις αἱ τοιαῦται οἰκεῖα
καὶ συμφυῇ τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, λέγω δὲ τῇ πέμπτῃ (οἷα τοῦτο γὰρ σφαι-
ρικά τε καὶ κυκλοφορικά, ἐπειδὴ μήτε ἐξ ἐνὸς μήτε ἐκ πάντων τῶν στοι-
χεῖων, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς τοῦ πέμπτου σώματος εἰσι, καὶ ὅτι βέλτιον αὐ-
25 τοῖς τὸ τοιοῦτον σχῆμα καὶ ἡ κίνησις), ὁ δὲ μαθηματικὸς ἀπλῶς κινούμενον 40
ἡλιον θεωρεῖ, μὴ προσλογιζόμενος εἴτε προσφυῆς ἢ κινήσεις αὐτοῦ ἢ τὸ
σχῆμα τῇ οὐσίᾳ, ἢ μή, ὥστε καὶ ὅποιος ποτὲ ἢ οὐσίας τὰ οὕτως ἐξηγ-
ματισμένα καὶ κινούμενα, τὰ αὐτὰ ἂν συμβαίνειν. ἀλλ' οὐδὲ εἰ βέλτιον
αὐτοῖς ἢ μὴ τὸ τοιοῦτον οἶδεν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς μὲν θεωρεῖ τὰς κινήσεις
30 καὶ τὰ σχήματα, οὕτω δὲ καὶ εἰ πύρινα ἦν τὰ κινούμενα ἢ ἄλλης τινὸς
οὐσίας, ἀμέλει τὰ δεδειγμένα ἐν τῇ καθολικωτέρᾳ μαθηματικῇ ἐπιστήμῃ
προσαρμόζουσι τούτοις· οἷον ὅτι, ἐπειδὴ δέδεικται ὅτι πᾶσα σφαῖρα τοιῶσδε
τεμνομένη τάδε πάσχει, καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης ἄρα σφαίρας τὸ αὐτὸ
τοῦτο ἀρμόσει. οὕτως ἐκτὸς ὕλης αὐτὰ σκοποῦσι, καὶ ὡς ἐν τοῖς οὐρα- 45

1 σωμάτων L.K: πραγμάτων Mt . τοῖς σφαιρικοῖς L.K: τῇ σφαιρικῇ Mt 4 αὐτόκλω-
τος K 6 μετωρικώτερος (sic) M 7 γὰρ (post ei) om. ut vid. L 10 ἀνταῦθα L
15 οἷά εἰσι Mt 16 γ' L.K: δεκατρία Mt τῆς ὕλης Mt 17 ἐγγύς πως K
19 ὡσαύτως errore typogr. t 19. 20 ὅτι εἰ καὶ L.K: ὅτι καὶ M: ὅτε καὶ (sublata
distinctione post διαφορά) t 21 τὰ (ante τοιαῦτα) et 22 τῇ (ante τοιαύτῃ) K: om. L.Mt
at cf. Themist. p. 165, 21 sqq. αἱ (post κινήσεις) om. Mt 21. 22 οἰκεῖα καὶ συμ-
φυεῖς K 23 κυκλοφορητικά K 25 ἡ deleverim . 27. 28 ὥστε— συμβαίνειν
(verba καὶ—οὕτως evan. L) L.K: om. Mt 29 μὲν libri: fort. μόνον 30 τὰ prius
om. L πύρινα K: πύρρια M: πυρινὰ (L)t ἄλλης ἥσπερ τοῦ K 33 ἄρα σφαίρας]
γὰρ σφαῖραι K 34 ἐν K.Mt: om. L

νίοις θεωρῶσι γινόμενα. καὶ ὁ μὲν φυσικὸς τὸ ποιοῦν μόνον τῆς κινήσεως f 4^v
 ἐπισκοπεῖ, ὁ δὲ μαθηματικὸς καὶ τὸ ποσόν. ὥσπερ οὖν καὶ ἐν τοῖς Ἀπο-
 δεικτικοῖς. δεῖξας ὅτι ἡ ἀπόδειξις τῶν καθόλου ἐστὶ καὶ οὐδὲν ἐστὶ τῶν
 μερικῶν ἀποδεικτικόν, ἠπόρησε μήποτε οὖν ἡ ἀστρονομία οὐκ ἔστιν ἀπο-
 5 δεικτική· ὅσα γὰρ περὶ ἐκλείψεως ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῆς τῶν ἄλλων
 ἀστέρων κινήσεως λέγεται, περὶ μερικῶν τινων λέγεται περὶ ἡλίου ἢ σε-
 λήνης ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἀστέρων ἢ τῆσδε τῆς σφαίρας. ἐπιλυόμενος οὖν 50
 τὴν ἀπορίαν φησὶν ὅτι, εἰ καὶ περὶ μερικῶν ποιεῖται τοὺς λόγους ὁ ἀστρο-
 νόμος, ἀλλ' οὐχ ὡς περὶ μερικῶν, ἀλλ' ὡς καθολικῶν τινων τὰ συμβαί-
 10 νοντα αὐτοῖς ἐξετάζει· δεικνὺς γάρ, φέρε εἰπεῖν, ὅτι ἡ σύνοδος μὲν ἡλίου
 καὶ σελήνης ποιεῖ ἡλιακὴν ἔκλειψιν, καὶ ἡ τοιαύτη αὐτῶν σχέσις σεληνιακὴν,
 οὐχ οὕτω ταῦτα ἀποδείκνυσιν, ὅτι ἐπειδὴ εἰς ἡλιὸς ἐστὶν καὶ μία σελήνη,
 ταῦτα οὕτω συμβαίνει, ἀλλ' εἰ καὶ μύριοι ᾗσαν ἡλιοι καὶ σελῆναι τοσαῦται,
 τὰ αὐτὰ ἂν συνέβη. | ὥσπερ οὖν ἐν τούτοις περὶ μερικῶν ποιούμενος τὸν f 5^r
 15 λόγον ὁ ἀστρονόμος καὶ ἓνα ἡλιον ἐξετάζων καὶ μίαν σελήνην, οὐχ ὡς
 περὶ μερικῶν ἀλλ' ὡς καθολικῶν τινων ποιεῖται τοὺς λόγους, οὕτω καὶ ὡς
 ἡλιακὴν σφαῖραν ἢ κίνησιν ἐξετάζει, οὐχ ἀπλῶς ὡς τῇ ἡλιακῇ οὐσίᾳ ὑπάρ-
 χουσαν ἐξετάζει, ἀλλ' ἀπλῶς τοιῷσδε κινουμένην σφαῖρα τὰ συμβαίνοντα
 ἐξετάζει, χωρίζων τῇ ἐπινόῳ τὰ σχήματα καὶ τὰς κινήσεις τῆς οὐσίας. 5
 20 καὶ οὗτοι μὲν, φησὶν, οὐδὲν ἄτοπον ποιῶσι χωρίζοντες τῇ ἐπινόῳ τὰ πάθη
 τῶν οὐσιῶν· πεφύκασι γὰρ κατ' ἐπίνοιαν τοῦ ὑποκειμένου διαιρεῖσθαι. εἰ
 μὲν γὰρ χωρίζοντες ὑπόστασιν αὐτοῖς ἐδίδουσιν, ψευδὸς ἂν αὐτοῖς καὶ ἀδύ-
 νατον ἡκολούθησεν, ἐπειδὴ δὲ τῇ ἐπινόῳ μόνον τὴν διάκρισιν αὐτῶν ποιῶν-
 ται πεφυκότων γε τῇ ἐπινόῳ χωρίζεσθαι, οὐδὲν ἄτοπον εἴπεται τῇ τοιαύτῃ
 25 διακρίσει. οὗτοι μὲν οὖν, φησὶν, οὐδὲν ἄτοπον ποιῶσιν, οἱ δὲ τὰ εἶδη,
 φησί, χωρίζοντες, ἅπερ οὐδὲ κατ' ἐπίνοιαν χωρίζεσθαι πέφυκε, καὶ μὴ 10
 μόνον τῇ ἐπινόῳ χωρίζοντες ἀλλὰ καὶ ὑπόστασιν αὐτοῖς καθ' αὐτὰ παρέ-
 χοντες, οὗτοι μάλιστα ἀμαρτάνουσι τὰ ἀδύνατα ὑποτιθέμενοι· τὰ μὲν γὰρ
 πάθη οὐδὲν συντελοῦντα εἰς τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ἀλλ' ἴδιον ἔχοντα τὸν
 30 τοῦ εἶναι ἑαυτῶν λόγον καὶ χωριζόμενα τῇ ἐπινόῳ κατὰ τοῦτο τῶν οὐσιῶν,
 οὐδὲν ἄτοπον εἰ χωρίζοιτο ὑπὸ τῶν μαθηματικῶν τῇ ἐπινόῳ οὐ τῇ ὑπο-
 στάσει, τὰ μέντοι φυσικὰ εἶδη, οἷον τὸ ἀνθρώπου τὸ ἵππου τὸ λίθου καὶ
 τῶν λοιπῶν, οὐδὲ κατ' ἐπίνοιαν τῆς ὑποκειμένης ὕλης χωρισθῆναι δύ-
 νανται· ὅταν γὰρ ἐπινόησω τὸ εἶδος τῆς σαρκός, εὐθὺς μετὰ τῆς τοιαύτης 15

1 θεωροῦσι K 2. 3 Ἀποδεικτικοῖς Anal. Post. A 31 p. 87^b38 sqq. 5 γὰρ Kt:
 om. LM 6 λέγεται (altero loco) LK: διαλέγεται Mt 7 τῆς σφαίρας K 8 περὶ]
 τῶν K 10 δεικνὺς γάρ] δεικνὺς γάρ (K)t: δεικνύσι (om. γάρ) LM 12 ἐπειδὴ εἰς ἡλιὸς
 ἐστὶν Kt: εἰς ἡλιὸς ἐστὶν ἐπειδὴ LM καὶ om. L 13 οὕτω ταῦτα L 16 περὶ et
 ἀλλ' ὡς καθολικῶν om. L 17 ἐξετάζει K ἀπλῶς ὡς LK: ὡς ἀπλῶς ὡς M:
 ὡς ἀπλῶς t: ἀπλῶς induxerim 21 κατένοιαν (sic) K 23 ἐπεὶ K δὲ om. L
 24 γε M: τὲ L: om. Kt cf. p. 224,4 26 post ἐπίνοιαν repet. φησι Mt 30 ἑαυτῶν
 LK: αὐτῶν Mt fortasse τοῦτον 31 χωρίζοιτο K ὑπὸ K: ἐπὶ L: ἀπὸ Mt
 τῶν μα K 32 ἀνθρώπου τὸ ὑπὸ τοῦ λίθου K 33. 34 δύναται K

κράσεως τῶν στοιχείων ἐπινοῶ τὸ ὑγρὸν αὐτῆς τὸ αἵματῶδες τὸ μαλακόν, f5⁺
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. δῆλον δέ, φησὶν, ἐκ τῶν ὁρισμῶν· σφαιρι-
κοῦ μὲν γὰρ σχήματος ἡ κινήσεως ἢ ἄλλου τινὸς τῶν παθῶν, οἷον καμ-
πυλότητος ἢ εὐθύτητος, τὸν ὁρισμὸν ἀποδιδούς τις οὐδὲν μεμνήσεται τῆς
5 ὕλης, σαρκὸς δὲ ἢ ὁστοῦ ἢ τινος ἄλλου τῶν φυσικῶν εἰ θελήσει τις ἀπο-
δοῦναι τὸν ὁρισμὸν, πάντως μεμνήσεται τῆς ὑποκειμένης ὕλης, ὅτι ἡ το-
σῆσδε ὑγρότητος ἢ θερμότητος μετέχουσα καὶ μαλακότητος καὶ τῶν τοιού- 20
των, ἅπερ τὴν ὑποκειμένην κράσιν τῶν στοιχείων τῷ εἶδει τῆς σαρκὸς
δηλοῖ. εἰ δὲ ἀδύνατον κατ' ἐπίνοιαν χωρὶς ὕλης λαβεῖν τὰ οὐσιώδη
10 εἶδη, σχολῇ γε δῆπου καθ' ὑπόστασιν αὐτὰ καθ' αὐτὰ ὑποτίθεσθαι εἶναι.

p. 193^b 24 Καὶ γὰρ ἐπίπεδα καὶ στερεὰ ἔχει τὰ φυσικὰ σώματα
καὶ μήκη καὶ στιγμαί, περὶ ὧν σκοπεῖ ὁ μαθηματικός.

Ὁ φυσικός, φησί, περὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων διαλέγεται, ἐν δὲ τοῖς 25
φυσικοῖς σώμασιν ἐπίπεδα καὶ στερεὰ εἰσι καὶ γραμμαὶ καὶ σημεῖα, περὶ
15 τούτων δὲ σκοπεῖ καὶ ὁ μαθηματικός· εἰκόασιν οὖν περὶ τὰ αὐτὰ ἀμφό-
τεροι αἱ ἐπιστῆμαι καταγίνεσθαι. ἔτι δὲ ἡ ἀστρολογία ἐτέρα ἢ μέρος
τῆς φυσικῆς. ἀστρολογίαν φησὶν ἦν ἰδίως νῦν ἀστρονομίαν καλοῦμεν·
οὐ διεκέρχτο γὰρ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὰ ὀνόματα. ἀλλ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν 30
ἄμφω ἐφέροντο. εἰπὼν δὲ καθόλου περὶ τῆς μαθηματικῆς, εἰδικώτερον
20 ἀστρονομίας ἐμνήσθη, διότι πολλὴ συγγένεια αὐτῇ πρὸς τὴν φυσικὴν· οὐ
γὰρ παντελῶς ἄνευ ὕλης δοκεῖ τὰ συμβεβηκότα τοῖς οὐρανίοις ἐπισκέπτε-
σθαι, ὥς ἥδη εἴπομεν.

p. 193^b 26 Εἰ γὰρ τοῦ φυσικοῦ τὸ τί ἐστὶν ἥλιος ἢ σελήνη εἰδέ-
ναι, τῶν δὲ συμβεβηκότων καθ' αὐτὰ μηδέν, ἄτοπον.

25 Τὴν δοκοῦσαν τοῖς πολλοῖς διάκρισιν τῶν ἐπιστημῶν τούτων δεῖξαι 36
σιν οὐκ ἀληθεύουσιν, ἦν δὲ ἡ διάκρισις ὅτι ἡ μὲν φυσικὴ περὶ τῶν οὐσιῶν,
ἡ δὲ μαθηματικὴ περὶ τῶν καθ' αὐτὰ συμβεβηκότων. τὸ οὖν νομίζειν,
φησὶν, ὅτι οὐδαμῶς φυσικοῦ ἐστὶ τὸ διαλέγεσθαι περὶ τῶν καθ' αὐτὰ συμ-

3 τινός] οὐτινος K 5 ἢ τινος ἄλλου LK: ἢ ἄλλου τινός Mt θελήσει K
6 ἢ scripsi: ἡ (LMK)t 6. 7 τόσης δὲ K 9 εἰ δὲ K: εἰδὼν M: εἰδὼν οὖν (L)t:
fort. εἰ δ' οὖν 10 σχολῇ K καθ' ὑπόστασιν LK: καὶ ὑποστά-
σει t 11. 12 καὶ στερεά—μαθηματικός om. K 13 τῶν om. K 14 γραμμὰι (L)t:
γραμμῆς KM 16 δὲ ἡ KM: δὲ (om. ἡ) L: δ' ἡ t: ἡ Aristoteles 16. 17 ἡ μέρος τῆς
φυσικῆς om. K 16 ἡ μέρος M 17 ἀστρολογίαν κτλ.] cf. p. 227, 15 φησὶν LK:
καλεῖ Mt 18 διεκέρχτο (ai compend.) K: διεκρίνετο L τοὺς παλαιοὺς L ἀλλ' K:
ἀλλ' ἦν (L)Mt 19 ἐφέροντο scripsi: ἔφετρ L: ἔφερον K: om. Mt ἰδικώτερον K
20 αὐτῇ Mt: αὐ τῇ K: αὐτῆς L 22 ἥδη om. Mt 23. 24 τὸ τί—ἄτοπον om. K
23 τὸ τ(ι) τοῦτο L 24 δὲ om. M 26 ἀληθῆ οὖσαν K

βεβηκόντων ταῖς οὐσίαις, πρῶτον μὲν καὶ αὐτόθεν ἄτοπον, εἰ μὴ διαλέξεται f 5^r
 περὶ βαρύτητος καὶ κουφότητος ὁ φυσικός, ἢ περὶ ἀπείρου καὶ πεπερα- 40
 σμένου σχημάτων τε τῶν φυσικῶν σωμάτων (εἰ γὰρ περὶ μηδενὸς τούτων
 διαλέξεται, συμβήσεται αὐτῷ περὶ μαθηματικοῦ σώματος εἶναι τὸν λόγον·
 5 πῶς δὲ καὶ γινώσκται τὴν ἐκάστου οὐσίαν, καὶ τίνι διεντηνόχασιν ἀλλήλων·
 οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ἱκανὸν εἰς τὸ γινῶναι τὴν ἐκάστου φύσιν τὸ λέ-
 γειν ἐξ ὕλης καὶ εἶδους αὐτὰ συγκεῖσθαι, οὔτε ἐπὶ τῶν συνθέτων τὸ λέγειν
 ἀπλῶς ὅτι ἐκ τῶν τессάρων στοιχείων συνεστήχασιν), ἄλλως τε καὶ φαί-
 νονται, φησί, πάντες οἱ περὶ φύσεως διαλεγόμενοι καὶ περὶ τοῦ σχήματος 45
 10 τοῦ κόσμου καὶ τῶν καθ' ἕκαστα πραγματευσάμενοι. ὥστε οὔτε ἐκ τοῦ
 λόγου οὔτε ἐκ τῆς ἐναργείας εὐλογον τὸ νομίζειν, ὅτι οὐκ ἔστι φυσικοῦ τὸ
 περὶ τῶν καθ' αὐτὰ συμβεβηκόντων τοῖς φυσικοῖς πράγμασι διαλέγεσθαι,
 ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν οὐσιῶν· οὐκ ἄρα αὕτη διάκρισις ἔστι τοῦ φυσικοῦ
 πρὸς τὸν μαθηματικόν.

15 p. 193^b31 Περὶ τούτων μὲν οὖν πραγματεύεται καὶ ὁ μαθηματι-
 κός, ἀλλ' οὐχ ἡ φυσικοῦ σώματος πέρας ἕκαστον. 50

Ἐντεῦθεν αὐτὸς τὴν ἀληθῆ διάκρισιν τῶν ἐπιστημῶν τούτων ἐκτίθε-
 ται, ὅτι εἰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν ἀμφοτέρω, ἀλλ' ὁ μὲν φυσικός ἐν ὕλη
 θεωρεῖ τὰ τοιαῦτα ὑπάρχοντα, ὁ δὲ μαθηματικός χωρίσας αὐτὰ τῶν ὑπο-
 20 κειμένων αὐτὰ καθ' αὐτὰ ἐπισκέπτεται χωρὶς πάσης οὐσίας, μηδὲν φρον-
 τίζων εἴτε ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας τοῖς γενητοῖς ἢ ὑποκειμένη αὐτοῖς φύσις
 εἴτε ὁθενδὴποτε, καὶ εἴτε φυσικὸν τοῖς ὑποκειμένοις τὸ σχῆμα εἴτε μή.

p. 193^b34 Χωριστὰ γὰρ τῇ νοήσει κινήσεως ἔστιν.

f 5^v

Οὐδὲν ἀδύνατον, φησί, ποιεῖ ὁ γεωμέτρης χωρίζων τῶν ὑποκειμένων
 25 τὰ τοιαῦτα πάθη καὶ σχήματα· πεφύκασι γὰρ κατ' ἐπινόειαν χωρίζεσθαι·
 ὅπερ οὖν αὐτοῖς πεφυκός ἔστι, τοῦτο ποιεῖ. κινήσεως δὲ φησιν ἀντὶ τοῦ
 τῆς φυσικῆς αὐτῶν ὕλης, ἥτοι τοῦ ὑποκειμένου· ἐν τούτῳ γὰρ ἡ αἰτία τῆς
 κινήσεως. εἴρηται δ' ἡμῖν πρότερον, ὅπως οὐ μόνον τὸ φυσικὸν σῶμα, 5
 ἀλλὰ καὶ ἡ ὕλη δοκεῖ κινήσεως αἰτία εἶναι.

1 αὐτόθεν] ἄλλο (ἄλλοθεν?) L 2 καὶ (post ἀπείρου) LK: τὲ καὶ Mt 3 fort. σχη-
 μάτων τε καὶ παθῶν τῶν 4 μαθηματικοῦ] παθητικοῦ K πράγματος L 5 ἕκα-
 στον K 6 ἱκανὸν ἔστιν Mt 7 αὐτὴν L 9 φησί om. Mt 10 ὥστε] ὥτε K
 11 ἐναργείας t: ἐνεργείας LKM εὐλογον K: ἄλογον L Mt τὸ (post φυσικοῦ) om. L
 12 αὐτὸ K τοῖς] τῆς K 13 αὕτη (sic) K 15 μὲν om. L 15. 16 καὶ—ἕκαστον
 om. K 16 πέρας ἕκαστον om. L 19. 20 χωρίσας αὐτὰ τῶν υποκειμ^e K 21 ἡ
 υποκειμ^e et mox τοῖς υποκειμ^e sine accentu K φύσις om. L 22 εἴτε καὶ μή Mt
 24 Οὐδὲν om. L χωρίζων K 25 γὰρ] οὖν M 26 οὖν om. M 27 αὐτῶν K
 28 πρότερον p. 211, 23 φυσικὸν om. L σῶμα] an σχῆμα? 29 εἶναι om. K

p. 193b35 Λανθάνουσι δὲ τοῦτο ποιοῦντες καὶ οἱ τὰς ἰδέας λέ- f5v
γόντες.

Ὅπερ οἱ μαθηματικοὶ ποιῶσι πεφυκὸς γίνεσθαι (τί δὲ ποιῶσι; τὸ 10
χωρίζειν τὰ πάθη τῶν οὐσιῶν κατ' ἐπίνοιαν, πεφυκὸς οὕτω χωρίζεσθαι),
5 τοῦτο καὶ οἱ τὰς ἰδέας τιθέμενοι ποιῶσι, λανθάνοντες ἑαυτοὺς ὅτι οὐδαμῶς
χωρίζεσθαι πεφυκὸς τὰ οὐσιώδη εἶδη τοῦ ὑποκειμένου ἑαυτοῖς, ὥσπερ τὰ
σχήματα καὶ τὰ πάθη· τὸ γὰρ ἦττον ὄντα χωριστὰ ἀντὶ τοῦ οὐδαμῶς
ὄντα χωριστά. καὶ ἔτι τὸ ἄτοπον ἐπαύξουσιν ὅτι οὐ μόνον κατ' ἐπίνοιαν
χωρίζουσι τὰ εἶδη, ὥσπερ τὰ σχήματα καὶ τὰ πάθη οἱ μαθηματικοί, ἀλλὰ
10 καὶ ὑπαρξὶν αὐτοῖς καθ' αὐτὰ διδῶσι τοῖς μηδὲ κατ' ἐπίνοιαν χωρίζεσθαι 15
πεφυκῶσιν. ὅτι δὲ οὐδὲ κατ' ἐπίνοιαν χωρίζεσθαι πέφυκε τὰ οὐσιώδη εἶδη
τοῦ ὑποκειμένου ἑαυτοῖς καὶ τῆς ὕλης, ὥσπερ τὰ σχήματα καὶ τὰ πάθη,
δῆλον, φησὶν, ἐκ τῶν ὁρισμῶν ἑκατέρων· τρίγωνον μὲν γὰρ καὶ κύκλον καὶ
σφαῖραν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα δυνατόν ὁρίσασθαι μὴ ἐπιμνησθέντα ὕλης
15 (κύκλος μὲν γὰρ ἐστὶ σχῆμα ἐπίπεδον ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς περιεχόμενον,
ἄρτιον δ' ἀριθμὸς διαιρούμενος δίχα· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἔστιν ὁρίσα-
σθαι μηδαμῶς ὕλης ἐπιμνησθέντα, ὥς δὴ πεφυκῶτων τῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐπι- 20
νοίᾳ χωρίζεσθαι, εἰ καὶ μὴ τῇ ὑποστάσει), σάρκα δὲ καὶ ὀστοῦν καὶ νεύρον
καὶ πᾶν εἶδος οὐσιώδες ἀδύνατον ὁρίσασθαι μὴ ἐπιμνησθέντα τῆς ὕλης
20 τῆς ὑποκειμένης, ὥς δὴ μὴ πεφυκῶτων μηδὲ τῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐπινοίᾳ
χωρίζεσθαι. τῆς γὰρ σαρκὸς ἐχούσης τὸ εἶναι τῷ μαλακῇ φέρε εἰπεῖν καὶ
ὕγρῳ εἶναι καὶ ἐνεργείας ἔχειν τοιάσδε ἢ τοιάσδε, πῶς ἐγχωρεῖ τὰ τοιαῦτα
πάντα ὕλης χωρίζοντα αὐτὰ καθ' αὐτὰ ἢ φαντασθῆναι ἢ λογισθῆναι ἢ
ὁρισμὸν αὐτῶν ἀποδοῦναι; αὐτὸ γὰρ τὸ εἰπεῖν ὕγρὸν καὶ θερμὸν τὴν κρᾶσιν 25
25 τῶν ὑποκειμένων στοιχείων, ὥσπερ ἐστὶ τῆς σαρκὸς ὕλη, εἰπεῖν ἔστιν. οὐ
γὰρ ὥσπερ ἐπινοῶ σχῆμα μηδὲν προσεπινοῶν ἐν ποίᾳ ὕλῃ ἐστὶ τὸ τοιοῦ-
τον, οὕτω καὶ σαρκὸς εἶδος ἢ ὅστω δύναιται ἐπινοῆσαι· εὐθὺς γὰρ τὸ ξηρὸν
καὶ λευκὸν τοῦ ὅστω ἐπινοῶ καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ προσυπάρχει. καὶ ὁρίσα-
σθαι ἠελέγσω τὴν σάρκα, ἐρῶ τυχὸν ὅτι ἐστὶ σῶμα θερμὸν καὶ ὕγρὸν αἰ-
30 ματώδες μαλακὸν τοιάσδε ἐνεργείας ἔχον, εὐθὺς δὲ τοῦτο εἰπὼν τὴν ὑπο-
κειμένην ὕλην εἴρηκα. ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀπλῶν ἔστι τι ἐπινοῆσαι ἄνευ ὕλης· 30
εὐθὺς γὰρ τῷ ἐπινοῆσαι ὕδωρ, τὸ ὕγρὸν αὐτοῦ τὸ χυτὸν ἐπινοῶ τὸ ψυχρὸν,

1 ante λανθάνουσι exhibet *ὅ (h. e. οὐ) K

1. 2 ποιῶντες—λέγοντες om. K

3 οἱ

μαθηταὶ K

5 εἰδέας ὑποτιθέμενοι K

8 ἔτι] ἐπὶ K

αὔξουσιν Mt

9 οἱ ματque

ita saepe K

11 ὅτι δὲ K: ὅτι (L)Mt

12 ἑαυτοῖς om. K

13 δῆλον LK: καὶ

δῆλον Mt

ἐκ τῶν ὁρισμῶν iterat M

κύκλον] ὁ (errore ex compendio O orto) K

14 ἐπιμνησθέντος K

15 μὲν om. K

16 ἄρτι M

δ' K: om. LMt

ἀριθμὸν

διαιρούμενον L

22 ὕγρην K

τοιάσδε utrobique K

ἢ τοιάσδε om. Mt

25 σαρκὸς ἢ ὕλη t

27 εἶδος ἢ ὅστω LK: καὶ ὅστω εἶδος Mt

δύναιεν K

29 ἐρῶ K: ἐτέρως (L)Mt

30 εὐθὺς δὲ LK: εὐθὺς (om. δὲ) om. Mt

32 τῷ]

τὸ K

τὸ χυτὸν KM: τυχὸν L: τὸ τυχὸν t

καὶ τὸ ψυχρὸν Lt

τοῦτο δ' ἐπινοήσας τὸ σύνθετον ἐπενόησα, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ f 5^v
 χυτὸν τι ἐπινοήσαι ἢ ὑγρόν. πόσον οὖν ἔστιν ἄτοπον τὰ μηδὲ κατ' ἐπί-
 νοιαν χωρίζεσθαι πεφυκότα καὶ καθ' ὑπόστασιν χωρίζειν;

Τὰ μὲν οὖν παρὰ Ἀριστοτέλους καὶ ἡ τὸ πιθανὸν ἔχουσιν εἴρηται,
 5 καὶ ὅτι πρὸς Πλάτωνα αὐτῷ ἡ ἀπότασις δῆλον. ἐγὼ δὲ φημι ὅτι εἰ μὲν
 τοῦτο αὐτῷ ἐνεκάλει τὸ καθ' ὑπόστασιν χωρίζειν ἰδίᾳ τὰ εἶδη τῶν φυ- 35
 σικῶν, εἶχε τὸ εὐλογον ἢ ἔγκλησις (ἀδύνατον γὰρ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ τὸ
 εἶναι ἔχοντα αὐτὰ καθ' αὐτὰ ποτε ὑποστῆναι), εἰ δὲ τοῦτό φησιν ὅτι ἀδύ-
 νατον τῷ λόγῳ ἢ τῇ ἐπινοίᾳ χωρίσαι τῆς ὕλης τὸ εἶδος, οὐκ εὐλογον
 10 ἔμοιγε εἶναι δοκεῖ· εἰ γὰρ καὶ δυσφάνταστά εἰσιν αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ οὐ-
 σιώδη εἶδη, ἀλλ' οὖν ὁ λόγος καὶ ταῦτα χωρίζειν πέφυκε. λέγομεν γοῦν
 ὅτι τὸ εἶδος ἑτερόν ἐστι τῆς ὕλης, καὶ ἡ αὐτὴ μένουσα καὶ μία ὕλη διέγε-
 ται ἀνὰ μέρος διάφορα, ὡς δὴ ἐτέρων ὄντων παρ' αὐτὴν τῶν εἰδῶν. καὶ
 τί λέγω ἢ ὕλη; τὸ δεύτερον γοῦν κατ' αὐτὸν ὑποκειμένον, τοῦτο δ' ἐστὶ 40
 15 τὸ τριχῇ διαστατόν, ἑτερόν ἐστι σαρκὸς καὶ ὁστοῦ καὶ τῶν λοιπῶν πάντων
 εἰδῶν, ἅπιοιεν δὲ καθ' αὐτό. πῶς οὖν φησι μηδὲ κατ' ἐπίνοιαν δύνασθαι
 χωρίζεσθαι τοῦ ὑποκειμένου τὰ εἶδη; αὐτὸς γοῦν ἐν τῇ Περι γενέσεως
 φησι τὴν σάρκα καὶ τὸ ὁστοῦν καὶ πάντα τὰ φυσικὰ τριχῶς λέγεσθαι,
 ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς ὕλης, ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ εἶδους, ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ συναμ-
 20 φοτέρου, ὡς δὴ χωρίσας κατ' ἐπίνοιαν τὰ εἶδη τῆς ὕλης. ὡς γὰρ τοῦτο
 ποιήσας, οὕτω φησὶ τριχῶς λέγεσθαι τὴν σάρκα καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον· 45
 ποτὲ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς ὕλης φέρεσθαι τὸ τῆς σαρκὸς ὄνομα, ποτὲ δὲ ἐπὶ
 τοῦ εἶδους, ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ συναμφοτέρου. καὶ αὐτὸς δ' ἐφεξῆς χωριστὰ
 εἶναι εἶδη τῶν φυσικῶν ὑποτίθεται, περὶ δ' αὖ καὶ καταγίνεσθαι φησι τὸν
 25 θεολόγον· ὥστε δόξειεν (ἀν) οὐ καλῶς λέγειν, ὅτι τὰ εἶδη οὐκ εἰσὶ χω-
 ριστὰ τῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐπινοίᾳ, εἰ μὴ τὰ εἶδη οὕτω λέγοι ὡς οὐσίας, εἰ
 δὲ τὰ εἶδη τὰς οὐσίας λέγοι, αἱ δὲ φυσικαὶ οὐσαὶ σύνθετοι ἐκ τοῦ ὑπο-
 κειμένου καὶ τοῦ εἶδους, ἀδύνατόν ποτε χωρὶς ὕλης τὰς τοιαύτας οὐσίας 50
 ἐπινοῆσαι. τοῦτο δὲ δοκοῦσι ποιεῖν οἱ τὰς ἰδέας ὑποτιθέμενοι· λέγουσι γὰρ
 30 αὐτοάνθρωπον καὶ αὐτόππον, ἅμα δὲ τῷ ἐπινοῆσαι ἄνθρωπον ἐν ὑποστά-
 σει εἶδος ἐν ὕλῃ ἐνόησα καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν σύνθετον. ὥστε ἐπειδὴ οἱ τὰς
 ἰδέας ὑποτιθέμενοι οὐχ ἀπλῶς ἀνθρώπου λόγον ἢ ἵππου λόγον ὑπετίθεντο

1 καθ' αὐτὸν M 2 ἢ Mt: ἢ K: om. L πῶς οὖν K 4 καὶ ἡ τὸ πιθανὸν
 ἔχων K 5 ἡ ἀπότασις δῆλον om. K ἀπότασις M 6 ἐνεκάλει (sic) K: ἐνεκα-
 λειτο LMt χωρίζειν LK: ἐχωρίζειν Mt ἰδίᾳ τὰ εἶδη K: τὰ εἶδη (om. ἰδίᾳ) L: τὰ
 ἴδια εἶδη Mt 9 οὐκ εὐλογον κτλ.] at cf. p. 138,24 10 ἐμοί γε K 12 καὶ
 αὐτὴ (h. e. αὐτὴ om. ἡ) K μὲν οὖσα L 13 διάφορα εἶδη fortasse recte K
 16 ὅν L: ὅν K: οὖν Mt 17 Περὶ Γενέσεως A 5 p. 321^b 19 ad quem locum cf. Phi-
 lopon. f. 24^r 39 sqq. Ald. 18 λέγεται Mt 20 ὡς δὴ LK: πῶς δὴ Mt τοῦτο]
 τοῦ K 21 φησὶ λέγεσθαι τριχῶς L 22 ἐπὶ τῆς ὕλης post ὄνομα traie. Mt
 23 ἐφεξῆς p. 194^b 12 cf. infra p. 244,1 sqq. 24 εἶδη K: τὰ εἶδη LMt 25 ἀν addidit t
 26 λέγοι LK: λόγοι M: λέγει t 27 λέγοι L: λέ K: λέγει Mt 29 εἰδέας et 32 εἰδέας K
 30 et p. 226,1 αὐτὸ ἄνθρωπον καὶ αὐτὸ ἵππον (sic) K 30 ὑπονοῆσαι K

χωρίς τῆς ὕλης, ἀλλ' αὐτοάνθρωπον καὶ αὐτότιπον, καλῶς εἴρηκεν ὅτι τὰ f 5^v
 ταιαῦτα εἶδη, τουτέστι τὰς συνθέτους οὐσίας, οὐκ ἔστιν οὐδὲ κατ' ἐπίνοιαν
 χωρίσαι τῆς ὕλης, ἀλλὰ καὶ τις ἐπινοῆσαι | ταῦτα θελήσει καὶ τε ὀρίσαι f 6^r
 σθαι. εὐθὺς ἀνάγκη καὶ τὴν ὕλην ὑπολαμβάνειν. οὕτως οὖν, ὡς εἶπον,
 5 ἀναυστέον αὐτὸν λέγειν εἶδη τὰς οὐσίας, οὐχ ὡς αὐτῷ δοκοῦν τοῦτο, ἀλλ'
 ὡς συναγόμενον ἐκ τῶν τὰς ιδέας ὑποτιθεμένων· λέγοντες γὰρ αὐτοάνθρωπον
 καὶ αὐτότιπον, τί ἄλλο ἢ οὐσίαν ἀνθρώπου καὶ οὐσίαν ἵππου καὶ τῶν
 λοιπῶν ὑποτίθενται; λέγουσι δὲ τὰς ταιαύτας οὐσίας χωρὶς τῆς ὕλης ἐν
 ὑποστάσει ἰδίᾳ εἶναι, ὥστε μὴδὲ κατ' ἐπίνοιαν ἐκ τῆς ὕλης δυνατὸν ἐπινοῆσαι, 5
 10 ὡς εἰρήκαμεν· τὰ ἄρα μὴδὲ κατ' ἐπίνοιαν χωριστὰ τῆς ὕλης καθ' ὑπό-
 στασιν χωρίζουσι τῆς ὕλης, ὥστε ἄτοπον.

p. 194^a4 Ἐπεὶ δὲ ἀριθμὸς καὶ γραμμὴ καὶ σχῆμα ἄνευ κινήσεως.

Τουτέστιν ἄνευ ὕλης· ἐλέγμεν γὰρ αἰτίαν τῆς κινήσεως τὴν ὕλην εἶναι·
 οὐδέποτε γὰρ ἐπ' αὐτῇ τὸ εἶδος ἀδιάστατον ὄν. σάρξ δὲ καὶ ὅστων 10
 15 καὶ ἄνθρωπος οὐκέτι, ἀλλὰ ταῦτα ὥσπερ σιμῇ ρίσι. οὐχ ὥστε
 ὀρίζονται τὸ εὐθὺς ἢ τὸ καμπύλον ἢ τὸν κύκλον οὐ προσχωρήμεθα τῇ ὕλει,
 οὕτω καὶ ἐπὶ σαρκὸς καὶ ὅστων καὶ τῶν λοιπῶν· ἀλλ' ὥστε σιμώτητα
 ὀρίζονται παραλαμβάνοντες καὶ τὸ ὑποκείμενον τὴν ῥίνα (λέγμεν γὰρ
 ὅτι σιμότης ἐστὶ κοιλότης ἐν ῥίνι), οὕτω δὲ καὶ σάρκα ὀρίζομεθα καὶ
 20 ὅστων καὶ τὰ λοιπὰ τὸ ὑποκείμενον συμπαραλαμβάνοντες ἐν τῷ ὀρισμῷ.
 ὥστε δ' εἰ μὴ τὴν σιμώτητα, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν κοιλότητα ὀρίζομεθα, οὐ 15
 μεμνήμεθα παντελῶς ὕλης. οὕτω καὶ τὰ συμβεβηκότα ὀρίζονται οὐ παρα-
 ληφόμεθα ἐν τῷ ὀρισμῷ τὸ ὑποκείμενον.

p. 194^a7 Δηλοῖ δὲ καὶ τὰ φυσικώτερα τῶν μαθημάτων.

25 Ὅτι, φησί, τὰ φυσικὰ εἶδη ὅτε ἐπινοῆσαι ὅτε ὀρίσασθαι δυνατὸν ἄνευ
 ὕλης, δηλοῦσι καὶ τῶν μαθημάτων θσα ἐγγύς πῶς εἴσι φυσιολογίας. ἀστρο-
 νομία λέγω καὶ ὀπτική καὶ ἀρμονική. ἢ τε γὰρ ὀπτική τὰ συμβαίνοντα 20

4 παραλαμβάνειν fort. recte K 5 αὐτὸν K 6 εἰδέας K 6. 7 αὐτο ἄνθρωπον
 καὶ αὐτο ἵππον K 8 χωρὶς τῆς K: χωριστὰς LMt 9 ἄπειρ LK: om. M: ἀς t: fort.
 ἄσπερ ἐκ τῆς LKM: ἄνευ τῆς t: scribendum ἐκτός (cf. p. 220,34. ad q 5r53) 10 ἄρα]
 γὰρ K 12. 14 Ἐπεὶ δὲ—ὄν om. K 12 Ἐπεὶ δὲ M: ἔστι δὲ (L)t καὶ ἀριθμὸς καὶ t
 13 λέγομεν L at cf. p. 211,23. 223,28 14. 15 καὶ ὅστων—ρίσι om. K 15 σιμῇ ρίσι
 LM: ρίσι σιμῇ ex Aristotele t 16 ὀρίζομενοι t: ὀρίζομενος LM: ὀρίζομεν K εὐθὺς K
 γλῶσσαι LK: κύβον Mt 17 οὕτω δὲ καὶ K τὴν σιμώτητα K 19 κοιλότης LK:
 κοιλανσις Mt 20 τῷ ὑποκειμ. K συμπαραλαμβάνον K 21 ὀρισόμεθα K

22 μεμνήμεθα LK: μεμνήμ^{αι} (sup. η accent. delet.) M: μεμνημένοι (post ὕλης repetito
 ὀρίζομεθα) t 24 τῶν μαθημάτων LM: τῶν μαθηματικῶν t: om. K 25 φησί]

φύσις K ἐπινοῆσαι LK: ἐπινοῆσαι M: ἐπινοῆσασθαι t 26 δηλοῦσι δὲ καὶ L
 πῶς L: πῶς K: πῶς Mt 27 ἥτε γὰρ K: εἴτε γὰρ L

περὶ τὰς ὀφείας ἐπισκοποῦσα, τὰς τε τῶν εὐθειῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν συν- f 6^r
σταμένων καὶ ἐκπεμπομένων κώνων ἐκπομπὰς καὶ ἀνακλάσεις καὶ γωνίας
καὶ ὅσα ἄλλα γεωμετρικῶς ἐπὶ αὐτῶν ἐξετάζει, τῆς γεωμετρίας τὰ τοιαῦτα
πᾶθη χωρὶς ὕλης ἐπινοοῦσης, ἣ ὀπτικῇ ὑφesseτώσας λαμβάνει τὰς τοιαύτας
5 γραμμὰς καὶ τὰ παρακολουθοῦντα αὐταῖς πᾶθη οὐκ ἄνευ κινήσεως καὶ
ὕλης· ὁμοίως καὶ ἡ ἀστρονομία τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ σχήματα καὶ ὅσα ἄλλα
ἐπὶ τῆς κινήσεως αὐτῶν μαθηματικῶς δεῖκνυσιν, ἐπειδὴ ἐνεργεῖα ὑφesseτῃ- 25
κότα ταῦτα λαμβάνει, μετὰ τῆς ὕλης αὐτὰ θεωρεῖ· πάλιν τὲ αὐτὴ γεωμετρία
καὶ ἀριθμητικῆς ἀπλῶς διπλάσιον ἡμιόλιον καὶ τὰ τοιαῦτα χωριστῶς σκο-
10 ποῦσης, ἐπειδὴ ὁ ἀρμονικὸς ἐνεργεῖα ὑπάρχοντας τοὺς τοιούτους θεωρεῖ
λόγους, οὐδὲ ἐπινοῇσαι αὐτοὺς ἄνευ ὕλης δύναται. εἰ οὖν καὶ ὅσα τῷ λόγῳ
χωρίζειν δυνατόν, ὅταν ἐνεργεῖα ὑφesseτῇκότα λαμβάνηται, οὐδὲ τῷ λόγῳ
χωρίζεται, πόσῳ μᾶλλον τὰ μηδὲ τῇ ἐπινοίᾳ χωρίζεσθαι δυνάμενα οὐκ
εὐλόγον διήκου τῇ ὑποστάσει χωρίζειν; ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ οὐσιώδη εἶδη. 30
15 ἀστρολογίαν δὲ κοινότερον οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν, ἣν ἡμεῖς νῦν εἰδικώτερον
ἀστρονομίαν καλοῦμεν.* φυσικώτερα δὲ εἶπε τῶν μαθημάτων ταῦτα,
διότι ἅπερ μαθηματικῶς δεῖκνυται, ταῦτα οὗτοι ὡς ἐν φυσικοῖς θεωροῦσι
σώμασιν.

p. 194^a9 Ἀνάπαλιν γὰρ τρόπον τινὰ ἔχουσι τῇ γεωμετρίας.

20 Ὁ φησι διὰ τούτων τοῦτό ἐστιν, ὅτι γεωμετρία μὲν λαβοῦσα ἐκ τῶν 36
φυσικῶν σωμάτων τὰς γραμμὰς (πέρατα γὰρ φυσικῶν σωμάτων αἱ γραμ-
μαί), οὐχ ὡς περὶ φυσικῶν σωμάτων οὕτως σκοπεῖ περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ
χωρίσασα αὐτὰς τῷ λόγῳ τῶν φυσικῶν σωμάτων οὕτως σκοπεῖ περὶ αὐ-
τῶν ὡς μαθηματικῶν, οὐχ ὡς φυσικῶν. ἀστρονομία δὲ καὶ ἀρμονικὴ καὶ
25 ὀπτικὴ ἀνάπαλιν ἔχουσι τῇ γεωμετρίας· λαμβάνουσιν γὰρ τὰ ἀποδεδειγμένα 40
τῇ γεωμετρίας οὐκέτι οἷς ἔλαβον μαθηματικοῖς οὖσιν ὡς μαθηματικοῖς
κέρχονται, ἀλλ' ὡς φυσικοῖς, οὐ χωριστὰ αὐτὰ ἐπινοοῦσαι ἀλλ' ἐν ὕλῃ.
ὥστε εἰ αὐταὶ αἱ ἐπιστῆμαι, ἐπειδὴ τὰ τῇ ἐπινοίᾳ χωριστὰ ὡς ὑφesseτῇ-
κότα ἔλαβον, εὐθὺς καὶ τὴν ὕλην ἐπενόησαν (ἣ μὲν γὰρ τὰ οὐράνια σώ-

2 καὶ ἐκπεμπομένων om. K 3 ἐξετάζειν K post τῆς interpolat γὰρ t 4 ὕλης
om. Mt τὰς τοιαύτας λαμβάνει Mt 5 αὐταῖς K 6 ἣ addidit t τὰ
om. M 7 αὐτῶν K 7. 8 ταῦτα ὑφesseτῇκότα Mt 8 μετὰ LK: καὶ μετὰ Mt
8. 9 γεωμετρίας τε καὶ L 9 διπλάσιον K χωριστὰ L 10 ἐπειδὴ om. t
11 καὶ οὐδὲ Mt εἰ οὖν κτλ.] cf. Themist. p. 167,1 sqq. 12 λαμβάνηται ὑφesseτῇ-
κότα K 13 χωρίζεται Kt Themistius: χωρίζεται LM. adamat quidem Philoponus ei
eum coniunctivo iunctum, hic tamen praecedens λαμβάνηται librarius codicum LM fefel-
lisse videtur πόσω γε μᾶλλον L 15 παλαιοὶ κοινότερον (om. οἱ) K. ceterum cf.
p. 222, 17 sqq. ἣν νῦν ἡμεῖς Mt ἰδικώτερον K 16 φυσικῶ K 18 σώ-
μασιν εἶναι L 22 οὐχ ὥπερ φυσικῶν (om. σωμάτων, οὕτως) σκοπεῖ (om. περὶ αὐτῶν)
ἀλλὰ K 23 αὐτὰς t: αὐτὰ LKM 25 ὑποδεδειγμένα Mt 26 ἔλαβεν t
27 κέρχονται t: κέρχεται LKM ἐπινοοῦσαι t: ἐπινοοῦντες LKM 28 αἱ om. Mt
29 συνεπενόησαν K

ματα, ἥ δὲ τὰς χορδὰς, ἥ δὲ τὰς ὀψείας), σχολῇ γε τὰ φυσικὰ εἶδη χωρι- f 6^r
σθείη ποτ' ἂν τῶν ὑποκειμένων, ὅπερ ποιῶσιν οἱ τὰς ἰδέας ὑποτιθέμενοι.

p. 194a12 Ἐπειδὴ ἡ φύσις διχῶς, τό τε εἶδος καὶ ἡ ὕλη, ὥς ἂν 45
εἰ περὶ σιμότητος τί ἐστι σκοποῖμεν, οὕτω θεωρητέον.

- 5 Διακρίνας τὸν μαθηματικὸν τοῦ φυσιολόγου εἰπὼν ὅτι ὁ μὲν μαθη-
ματικὸς ἐπισκέπτεται τὰ ἐν τοῖς φυσικοῖς εἶδη, ἀλλ' οὐχ ὡς φυσικὰ
ἀλλ' ὡς μαθηματικά, χωρίζων αὐτὰ τῶν ὑποκειμένων, ὁ δὲ φυσικὸς ὡς
ἀχώριστα αὐτὰ σκοπεῖ καὶ μετὰ τῆς ὕλης, ἀκολούθως ἐνταῦθα σκοπεῖ πό-
τερον φυσικοῦ ἐστὶ τὸ περὶ ἀμφοτέρων διαλέγεσθαι ἢ οὐ. ἐπεὶ γὰρ καὶ 50
10 δέδεικται ἔμπροσθεν ὅτι ἡ φύσις καὶ κατὰ τῆς ὕλης λέγεται καὶ κατὰ τοῦ
εἶδους, πρότερον, φησί, περὶ ἀμφοτέρων ὁ φυσικὸς διαλέσσεται, καὶ ἀποδίδους
τοὺς ὁρισμοὺς τῶν φυσικῶν πραγμάτων ἐκ θατέρου τὸν ὁρισμὸν ἀποδώσει
ἢ ἐξ ἀμφοῖν; καὶ φησιν ὅτι τὸ μὲν εἶναι τῶν πραγμάτων χαρακτηρίσει
κατὰ τὸ εἶδος καὶ μάλιστα τὸν ὁρισμὸν ἐκ τοῦ εἶδους ἀποδώσει, οὐ πα-
15 ραλείψει δὲ οὐδὲ τὴν ὕλην ἀλλὰ συμπεριλήψεται καὶ ταύτην. ἐξήγησε δὲ
τοῦτο αὐτὸ καὶ ἐν | τῇ Περὶ ψυχῆς πραγματείᾳ· τριχῶς γάρ, φησί, τῶν f 6^v
ὁρισμῶν ἀποδιδόμενων, ἢ ἐκ τοῦ εἶδους ἢ ἐκ τῆς ὕλης ἢ ἐκ τοῦ συναμ-
φοτέρου (οἷον ὡς ἐπὶ θυμοῦ ἐκ μὲν τῆς ὕλης ὅτι ἐστὶ ζέσις τοῦ περὶ καρ-
δίαν αἵματος, ἐκ δὲ τοῦ εἶδους ὅτι ὄρεξις ἀντικυπήσεως, ἐκ δὲ τοῦ συναμ-
20 φοτέρου ζέσις τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος δι' ὄρεξιν ἀντικυπήσεως), τριχῶς
οὖν, φησί, λεγόμενου τοῦ ὁρισμοῦ, ὁ φυσικὸς οὕτε ἐκ τῆς ὕλης μόνης ὁριεῖ-
ται οὕτε ἐκ τοῦ εἶδους μόνου, ἀλλ' ἐκ τοῦ συναμφοτέρου· ἀλλ', ὡς εἶπον,
τὸ μὲν εἶναι τῶν πραγμάτων ἀποδώσει κατὰ τὸ εἶδος, οὐ παραλείψει δὲ 5
οὐδὲ τὴν ὕλην. ὅσον μὲν γάρ, φησίν, ἐπὶ τῇ τῶν ἀρχαίων φυσιολογίᾳ
25 δόξαιεν (ἂν) τοῦ φυσικοῦ εἶναι περὶ τῆς ὕλης μόνον διαλέγεσθαι· τῆς μὲν
γάρ ὕλης πολλὸν ἐφρόντισαν πάντες οἱ παλαιοί, τοῦ δὲ εἶδους οἱ μὲν οὐδένα
ἐποιήσαντο λόγον, ὅσοι δὲ καὶ ἐμνήσθησαν εἰδικῶς αἰτίου ἐπὶ βραχὺ τοῦτου
ἐφρόντισαν, οὗτοι δὲ εἰσι Δημόκριτός τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς. ὁ μὲν γάρ Δη-
μόκριτος ὕλην λέγων τὸ ὑποκείμενον ταῖς ἀτόμοις εἰδοποιούς αἰτίας ἔλεγε

2 ὑποκειμένων t: ὑποκειμ. K: ὑπ' ἐκεῖνο LM εἰδέας K 3 lemma om. K ἐπειδὴ
LM: ἐπειδὴ δὲ t: hoc vel ἐπεὶ δὲ Aristotelis libri (praeter pr. E) cf. p. 234,1 4 τί om. M
ἐστὶν t σκοποῖμεν M: σκοποῦμεν L: ἐσκοποῦμεν t 5 καὶ εἰπὼν Mt 6 τὰ ἐπὶ
τοῖς K 7 τῆς ὑποκειμένων (sic) K 8 αὐτὰ K 9 σκοπεῖ πότε φυσικὸν K
10 ἔμπροσθεν c. 1 p. 193a9 sqq. καὶ κατὰ τῆς ὕλης λέγεται L: λέγεται καὶ κατὰ τῆς
ὕλης Mt: λέγεται καὶ κατὰ τῆς ὕλης λέγεται K 10. 11 τὸ εἶδος K 11 πρότερον ἄρα
M: πρότερον ἄρα t φησί, περὶ ἀμφοτέρων om. K 12 ἐκ θατέρου] ἐκατέρου L
14. 15 παραλείψει L: παραλήψει KMt 16 Περὶ ψυχῆς A 1 p. 403a29 sqq. 17 ἀπο-
διδόμενον K 18 ἐπὶ τοῦ θυμοῦ K 18. 19 περὶ καρδίαν LK: περικαρδίου (cf. i 4r23)
Mt. eadem varietas in Arist. libris l. c. a30 19. 20 ἐκ δὲ τοῦ συναμφοτέρου—ἀντικυπῆ-
σεως LK: om. Mt 22 μόνου] μόνον K 23 παραλείψει LM: παρὰ λείψει K: παρα-
λήψει t 24 γάρ om. et mox τῇ om. superser. K 25 δόξαιεν Kt: δόξει L: δόξει M
ἂν addidit t τοῦ] ἐκ τοῦ M 26 πολλὸν] πολλοὶ M

τὰ σχήματα τῶν ἀτόμων· τὰς μὲν γὰρ σφαιρικός εἰδοποιεῖν τὸ πῦρ, τὸ δὲ f 6^v
 ὕδωρ τοχὸν τὰς κυβικός, καὶ ἄλλο ὑπ' ἄλλων σχημάτων εἰδοποιεῖσθαι. 11
 ὁμοίως δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν εἰδοποιούς αἰτίας τῶν
 ὄντων ἔλεγεν· εἰ γὰρ καὶ ποιητικός ἐλάμβανεν αἰτίας τὸ νεῖκος καὶ τὴν
 5 φιλίαν, ἀλλ' οὖν εἰδοποιεῖσθαι δι' αὐτῶν τὸν τε σφαῖρον διὰ τῆς φιλίας
 καὶ τὸν κόσμον τοῦτον διὰ τοῦ νείκους. ὥστε ποιητικὸν αἴτιον λέγοντες,
 οὐ πάντῃ τοῦ εἶδους ἡμέλησαν· ποιοῦσι γὰρ ταῦτα· οὐ τὴν ὕλην, ἀλλὰ τὰ
 εἶδη. Ἀναξαγόρου δέ, καίπερ καὶ αὐτοῦ τὸν νοῦν αἰτιασαμένου τῆς εἰδο- 15
 ποιίας τῶν ὄντων, ὅμως οὐκ ἐμνήσθη, ἴσως διὰ τὰ εἰρημένα περὶ αὐτοῦ
 10 ἐν τῷ Φαίδωνι, ὅτι εἰ καὶ ἡτιάσατο τὸν νοῦν τῆς γενέσεως τοῦ παντός,
 ἀλλ' οὖν ἐν τῇ ἀποδόσει τῆς τῶν κατὰ μέρος γενέσεως οὐκέτι τῷ νῷ
 ἐχρήσατο, ἀλλ' εἰς ὕλικὰς πάλιν κατέπεσεν αἰτίας· τὰς γὰρ ὁμοιομερείας
 σαρκὸς καὶ ὁστοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἡτιάσατο, ἅπερ ὡς ὕλικὸν ὑπετίθετο
 αἴτιον. ὅσον μὲν οὖν ἐπὶ τῇ τῶν ἀρχαίων δόξῃ, περὶ τῆς ὕλης δόξαιεν ἂν
 15 εἶναι τοῦ φυσικοῦ διαλγεσθαι, ὅτι δὲ περὶ ἀμφοτέρων δεῖ τὸν φυσικὸν
 ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, δείκνυσιν διὰ πλείονων ἐπιχειρημάτων· καὶ πρῶτόν 20
 γε ἐκ τῆς ἀναλογίας τῆς τέχνης πρὸς τὴν φύσιν, ἐπειδὴ καὶ εἰκὼν ἐστὶ τῆς
 φύσεως ἢ τέχνης. εἰ τοίνυν ὁρῶμεν, ὅτι τῆς αὐτῆς τέχνης ἐστὶν εἰδέναι
 καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος (ὁ γὰρ οἰκοδόμος οὐ μόνον τὸ εἶδος τῆς οἰκίας
 20 οἶδεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὕλην τὴν ἐπιτηδεῖαν εἰς τὸ καταδέξασθαι τὸ τῆς οἰ-
 κίας εἶδος, καὶ ὁ τέκτων εἰδὼς τὰ εἶδη τῶν σκευῶν, κλίνης θρόνου καὶ
 τῶν λοιπῶν, οἶδε καὶ ποία ὕλη πρὸς ποῖον εἶδος ἐπιτηδεῖα ἐστίν), εἰ τοίνυν
 τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου ἐστὶ καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην τὴν οἰκίαν τῷ εἶδει 25
 γινῶναι, καὶ τοῦ φυσικοῦ ἄρα τοῦ αὐτοῦ καὶ ἡ τοῦ εἶδους καὶ ἡ τῆς ὕλης
 25 [προσῆκει] ἐπίσκεισις.

Δεύτερον ἐπιχειρήμα. τῆς αὐτῆς, φησὶν, ἐστὶ τέχνης καὶ τὸ τέλος εἰ-
 δέναι καὶ ὅσα τοῦ τέλους ἕνεκα γίνεται· εἰδὼς γὰρ ὁ οἰκοδόμος ὁποῖόν τί
 ἐστὶ τὸ τῆς οἰκίας εἶδος, ὅπερ σκοπὸν τῆς τέχνης καὶ τέλος ποιεῖται, οἶδε
 καὶ τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἐπὶ τὸ τέλος τοῦτο ἀφίξεται. καὶ ὁ ἱατρὸς εἰδὼς τὴν
 30 ὑγίαν, οἶδε καὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὴν ὑγίαν· εἰ γὰρ εἰδείῃ μὲν ὁ τεχνίτης
 τὸ τέλος τὴν ὁδὸν δὲ ἀγνοεῖ, οὐδέποτε ἀφίξεται εἰς τὸ τέλος. εἰ δὲ τοῦ 30

4 ἐλάμβανεν scripsi: ἐλάμβανον libri 5 διὰ τῆς] διττῆς K 6 κόσμον διὰ τοῦτον
 τοῦ νείκους K 7. 8 τὴν ὕλην ἀλλὰ (2 litterae eras. K) τὰ εἶδη LK: τὰ εἶδη ἀλλὰ τὴν
 ὕλην Mt 8 καὶ (post καίπερ) om. Mt 8. 9 εἰδοποιίας K 10 Φαίδωνι
 Platonis p. 97C sqq. cf. Zeller 1^a p. 893,2 εἰτιάσατο K: ἡτιάσατο M τὸν om. Mt

11 τῶν om. Mt 13 ἅπερ LMt: ἅπερ recte K 14 ὕλης] ὕλη^{ης} K 15 δὲ
 et τὸν φυσικὸν om. K ἀμφοτέρων K 17 γε] μὲν K 21 τέκτων]
 τούτων K θρόνου om. K 23 prius καὶ om. superscr. L τὴν ὕλην]
 τῆς ὕλης (alterum ε ex v factum) K 24 τῷ φυσικῷ t τοῦ αὐτοῦ LK: om. Mt
 at cf. p. 234, 17 καὶ ἡ τῆς ὕλης καὶ ἡ τοῦ εἶδους L prius ἢ om. K
 25 προσῆκει deleui 26 ἐπιχειρήμα] ἐπὶ K 27 ὅσα ἄλλα Mt 28 οἰ-
 κίας K: οἰκείας LMt οἶδα L 30 ὑγίαν et ὑγίαν K 31 τὴν ὁδὸν δὲ
 LK: τὴν δὲ ὁδὸν Mt ἀγνοεῖ scripsi: ἀγνοεῖ libri εἰ δὲ KMt: εἰ δὲ καὶ L
 τοῦ] τὸ M

αὐτοῦ καὶ τὸ οὗ ἔνεκα (τουτέστι τὸ τέλος) εἶδέναι καὶ τὸ ἔνεκα τούτου f 6^v
 (τουτέστι τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὸ τέλος), ἔνεκα δὲ τοῦ εἶδους ἢ ὕλη καὶ ὁδὸς
 ἐπὶ τὸ εἶδος ἢ τῆς ὕλης ἐπιτηδεύουσας, καὶ ὁ φυσικὸς ἄρα ἀμφοτέρω εἴσε-
 5 ται καὶ τὸ τέλος καὶ τὸ ἔνεκα τούτου, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἢ ὕλη· ὥστε ἀμ-
 φότερα τοῦ φυσικοῦ ἐπισκέψασθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τέλος διττόν, τὸ μὲν
 οὗ τὸ δὲ ᾧ (οἷον τὸ μὲν εἶδος τῆς θύρας ὡς οὗ τέλος· τούτου γὰρ ὁ
 τεχνίτης στοχάζεται, τοῦτο δὲ καὶ σκοπὸν καλοῦσι. τὸ δὲ ᾧ· γίνεταί γάρ α
 ἢ θύρα οὗ δι' αὐτὸ τοῦτο, ἵνα τοιόνδε τὸ εἶδος γένηται, ἀλλ' ἵνα ταῖς τοῦ
 ἀνθρώπου χρεῖαις ἐπαρκεσθῇ, ὥστε τῷ ἀνθρώπῳ τέλει πως ὄντι γίνεταί ἢ
 10 θύρα, ἵνα φυλάξῃ τὸν οἶκον), καὶ ὁ εἰδὼς οὖν τὸ ὡς οὗ τέλος, τουτέστι
 τὸ τῆς θύρας εἶδος, οἶδεν εὐθύς καὶ τὰ ἔνεκα τούτου, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἢ
 ὕλη, καὶ ὁ τὸ ὡς ᾧ τέλος εἰδὼς (οἷον ὁ ἀνθρώπος ὁ εἰδὼς ὅτι εἰς τὴν
 αὐτοῦ χρεῖαν γέγονε· τοῦτο γὰρ τελικώτατον τῆς θύρας τέλος ἢ τοῦ ἀν-
 15 θρώπου χρεῖα), καὶ ὁ τὸ τοιοῦτον οὖν τέλος εἰδὼς οἶδε καὶ τὰ ἔνεκα τού-
 του γινόμενα· ὁ γὰρ εἰδὼς ὅτι δεῖ ἀσφαλῶς ἔχειν τὰ σκευάρια, οἶδεν ὅτι
 πρὸς τὸ τυχεῖν τούτου δεῖ τινος στερεοῦ καὶ ἀντιτύπου σώματος τοῦ εἴρ-
 γοντος τοὺς ἐπηρεάζειν βουλομένους. ὥστε καὶ διχῶς λέγεται τὸ τέλος. ὁ
 εἰδὼς ὁποιονοῦν τῶν τελῶν καὶ τὰ πρὸς τὸ τέλος εἴσεται, ὅν ἐστι καὶ ἢ
 20 ὕλη· ὥστε καὶ τοῦ φυσικοῦ οὐ μόνον τὰ εἶδη γινῶναι, ἀλλὰ καὶ τὴν ὕλην.
 Ἐπὶ τούτοις οὖν ὥσπερ ἀπορίαν τινὰ ἐπιφερομένην ἐπιλύεται. ἡ πρόρρησε
 γὰρ ἂν τις, ὅτι εἰ τοῖς τεχνιτοῖς ἀξιοῖς ἐξομοιοῦν τὰ φυσικά, ἐπειδὴ ὁρῶ- 45
 μεν ὅτι αἱ μὲν τῶν τεχνῶν τὴν ὕλην κατασκευάζουσιν, αἱ δὲ τὸ εἶδος ἐπι-
 τιθέασιν τῇ ὕλῃ, καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἄρα ἐτέρας ἂν εἴη τὸ γινῶναι τὴν
 ὕλην τῶν φυσικῶν ἐπιστήμης, ἐτέρας δὲ τὸ εἶδος. ἢ μὲν γὰρ κυβερνητικῇ
 25 οἶδε τὸ εἶδος τὸ πηδάλιόν ὁποῖον δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιτάττει τῷ ναυπηγῷ ὅτι
 'βουλόμαι ὄργανον κατασκευασθῆναι μοι εἰς τὸ περιάγειν τὴν ναῦν, καὶ διὰ
 τοῦτο δεῖ αὐτὸ τυχεῖν κυλινδρῶσεϊδὲς εἶναι, ἵνα εὐχερῶς περιάγῃται, δεῖ δὲ
 καὶ κάτωθεν εἰ τύχοι πλάτος ἔχειν, ἵνα πλείονι προσπίπτον ὑδατι τῇ πρὸς 50
 αὐτὸ ἀντερείσσει ὡθίῃ τὴν ναῦν.' τὸ μὲν οὖν εἶδος ἐπιτάττει ὁ κυβερνήτης,
 30 τὴν δὲ ὕλην ἐκ ποίων ποτὲ ξύλων εἶναι δεῖ οὐδέτι οἶδεν, ἀλλὰ παρα-
 χωρεῖ τὴν ταύτης εἶδησιν τῷ ναυπηγῷ. ἀλλὰ καὶ ὁ ναυπηγὸς εἰδὼς τὸ
 εἶδος τὸ τοιόνδε τοῦ πηδάλιου, τὴν ἐργασίαν τῆς ὕλης ἄλλω ἐπιτάττει·
 ἀπλῶς μὲν γὰρ τὴν ὕλην εὐτρεπίζει ἢ ὀρυτομικῇ τῇ τεκτονικῇ, εὐεργὸν δὲ
 ταύτην ποιεῖ ἢ πριστική, εἶτα τὸ εἶδος ἐπιτίθησιν ἢ ναυπηγική· καὶ τῷ
 35 οἰκοδόμῳ ἄλλῃ μὲν τέχνῃ τὴν ὕλην ἀπλῶς εὐτρεπίζει ἢ λατομικῇ, ἄλλῃ |

1 τὸ οὗ] τοῦ οὗ K τούτου om. K 2 εἶδους LK: τέλους Mt 1 τὸ (ante τέλος)
 om. L ἐνακά του (h. e. ἔνεκά του) K 6 τούτου] τούτον (sic) K 8 τοιόνδε
 21 εἶδος K 9 ἐπαρκεσθῇ M τέλει Mt: τέλος LK 13 fortasse αὐτοῦ 15 τὰς
 καύματα οἶδεν ὅτι K 16. 17 τοῦ εἴργοντος marg. M²: τοὺς εἴργοντος M: om. L
 17 διχῇ L 18 τὸ (post πρὸς) om. K 19 εἶδει K 21 τεχνιτοῖς K
 25 τὸ εἶδος τοῦ πηδάλιου fort. recte K δεῖ] δὲ M 28 τύχῃ M πλάτ
 (h. e. πλάτως) K προσπίπτον K 30 δεῖ ξύλων εἶναι K 32 ἄλλα K
 33 ἐρυτομικῇ (omisso articulo et accentu) K cf. p. 238, 11 ἐνεργον K
 35 τέχνῃ L

δὲ εὐεργὸν ποιεῖ, ὥς ἡ τοὺς λίθους ἐπιτηδεύουσιν εἰς οἰκοδομίαν παρασκευάζει f7^r
 ἀποξέουσα καὶ εἰς θέσιν εὐθετον παρασκευάζουσα· καὶ ἄλλη μὲν τὸν χαλκὸν
 προσευτρεπίζει, οἷον ἡ περὶ τὴν τοῦ μετάλλου συναγωγὴν ἀσχολουμένη, ἄλλη
 δὲ εἰδός τι τῷ χαλκῷ ἐπιτίθησιν, οἷον ἡ χαλκευτική. διὰ τί οὖν μὴ καὶ
 5 ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἄλλης μὲν ἐστὶ τὸ περὶ τῆς ὕλης διαλέγεσθαι, ἄλλης δὲ
 τὸ περὶ τοῦ εἶδους; φησὶν οὖν ἐπιλυόμενος τὴν ἀπορίαν, ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν 5
 τεχνητῶν οὐκ ἐνυπάρχει ἐν αὐτοῖς ἡ ὕλη αὐτῶν, ἀλλ' ἐξωθεν αὐτὴν πα-
 ραλαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς αὐτὴν ἐπινοοῦμεν· καὶ διὰ τὸ μὴ ἐξισχύειν τὴν
 φύσιν τὴν ἡμετέραν ἅμα πάντα ποιεῖν, ἄλλη μὲν τέχνη περὶ τὴν ὕλην
 10 καταγίνεται ἄλλη δὲ περὶ τὸ εἶδος, ἐπὶ δὲ τῆς φύσεως οὐκ ἐξωθεν χορη-
 γεῖται ἡ ὕλη τῇ φύσει, ἀλλ' αὐτὴ καὶ τὴν ὕλην ἑαυτῇ εὐτρεπίζει καὶ τὸ
 εἶδος ἐπιτίθησιν. Ὑλην δὲ φημι τὴν προσεχῆ· ἡ γὰρ ἀνθρώπου φύσις εἰ
 καὶ μὴ αὐτὴ τὰ στοιχεῖα ποιεῖ, ἀλλ' οὖν αὐτὴ κίρνησιν αὐτὰ οὐκ ἐξωθεν
 λαβοῦσα, ἀλλ' ἐν ἑαυτῇ ἔχουσα, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ προσεχῆς ὕλη τοῦ ζώου. 10
 15 καὶ τοῦτο ἐπὶ ἐκάστης τῶν κατὰ μέρος φύσεων. εἰ τοίνυν ἡ φύσις καὶ τὸ
 εἶδος ποιεῖ καὶ τὴν προσεχῆ τοῦ εἶδους ὕλην, καὶ ὁ τὰ εἶδη ἄρα τὰ φυ-
 σικά ἐπισκεπτόμενος ἐπισκέπτεται καὶ τὴν ὑποβεβλημένην αὐτοῖς ὕλην· εἰ
 γὰρ ἐπειδὴ μὴ ποιεῖ ἡ χαλκευτικὴ τέχνη τὴν ὕλην (οἷον τὸ μέταλλον
 αὐτό), ἀλλ' ἑτέρα ἐστὶν ἡ τοῦτο ἐργαζομένη, διὰ τοῦτο οὐδὲ γινώσκει αὐτὸ
 20 ὁ χαλκεὺς (οὐδὲ γὰρ οἶδε τὴν τοῦ μετάλλου φύσιν, ὅπου τε καὶ ὅπως κα-
 τασκευάζεται), ἀκόλουθον οὖν φησιν, ἐπειδὴ ἡ φύσις καὶ τὴν προσεχῆ ἑαυτῇ
 ὕλην καὶ τὸ εἶδος ποιεῖ, καὶ τὸν φυσικὸν ἀμφοτέρω εἰδέναι. ὥστε ὁ μὲν 15
 ἀπλῶς φυσικὸς τὴν ἀπλῶς ὕλην καὶ τὸ ἀπλῶς εἶδος ἐπισκέπτεται. ἐπειδὴ
 καὶ ἡ ἀπλῶς φύσις τὴν ἀπλῶς ὕλην καὶ τὸ ἀπλῶς εἶδος δημιουργεῖ, ὁ
 25 δὲ τίς φυσικὸς τὴν τινὰ ὕλην καὶ τὸ τι εἶδος, ἐπειδὴ καὶ ἡ τίς φύσις τὸ
 τι εἶδος καὶ τὴν τινὰ ὕλην δημιουργεῖ.

Δόξεις δὲ ἂν ἐναντίον εἶναι τοῖς ἄνω εἰρημένους τὸ νῦν προβληθέν·
 εἰ γὰρ οὐχ ἡ αὐτὴ τέχνη καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος ποιεῖ, πῶς ἄνω ἐλέ-
 γομεν ὅτι τῆς αὐτῆς ἐστὶ τέχνης καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος εἰδέναι; ἰδοὺ
 30 γοῦν ἡ κυβερνητικὴ τὸ μὲν εἶδος τοῦ περὶ αἵματος οἶδε, τὴν δὲ ὕλην ἐκ ποίων 20
 δεῖ αὐτὸ ξύλων εἶναι οὐκέτι. φημι οὖν ὅτι καὶ τὸ πρότερόν ἐστιν ἀληθές
 καὶ τὸ δεύτερον· ἐπειδὴ γὰρ τοῦ αὐτοῦ πλείους εἰσὶν ὕλαι, αἱ μὲν προσε-

1 εὐεργον K	ὥς ἡ] ὅσοι M	ἡ] ἡ K	οἰκοδομὴν (sine accentu) K cf. ad
h 6 ^r 38	παρασκευάζει	παρασκευάζουσα L	2 εἰσθεσιν K 3 εὐτρεπίζει K
ἀσχο ^{μν} λου M: ἀσχολουμένην t	3. 4 ἀλλ' ἡ δὲ K	4 τὸ εἶδος (om. τι) L	
6 τὸ] τῆς K	9 ἅμα πάντα] ἅπαν K	10. 11 ἐξωθεν χορηγεῖται K	11 ἑαυτῇ
om. Mt	12 φησὶ L	14 ἐν αὐτῇ L	15 ἐπὶ LK: οὖν Mt
16 προσε- χῆν K	ἄρα K: om. L Mt	17 ὑποβεβλημένην L	17. 18 εἰ γὰρ — τὴν ὕλην
om. Mt	20 οὐ γὰρ εἶδεν K	21 ἑαυτῇ LK: αὐτῇ Mt	23 καὶ τὴν ἀπλῶς ὕλην
καὶ τὸ ἀπλῶς ὕλην καὶ τὸ ἀπλῶς εἶδος K	23. 26 ἐπισκέπτεται — ὕλην δημιουργεῖ		
om. L	28 ἐπισκέπτεται K: ἐπισκέπτεται Mt	27 δόξει Mt	29 ἐστὶ om. L
28 ποιεῖν M	28. 29 πῶς ἄνω λέγεσθαι K	29 ἐστὶ om. L	30 τοῦ
om. K	ποιῶν K	31 ξύλων αὐτὸ Mt	εἶναι K: om. L Mt

χέσταιαι αἱ δὲ πορρώταιαι (οἷον τοῦ ἀνθρωπέου σώματος ἔστι μὲν προσε- f 7^r
 χεστάτη ὕλη τοῦ ὅλου σώματος τὰ ἁνομοιομερῆ, ὡς αὐτὸς φησιν, ἔστι δὲ
 πρὸ τούτων ὕλη τὰ ὁμοιομερῆ· ταῦτα γὰρ ἐν ὕλης τάξει ὑπόκεινται τοῖς
 ὀργανικοῖς· καὶ πρὸ τῶν ὁμοιομερῶν οἱ χυμοί, καὶ πρὸ τῶν χυμῶν τὰ
 5 στοιχεῖα, καὶ πρὸ τῶν στοιχείων τὸ τριχῆ διαστατόν, καὶ πρὸ τούτου ἡ 25
 πρώτη ὕλη), τὴν μὲν οὖν προσεχεστάτην ὕλην ἀνάγκη πᾶσα ἔκαστον εἰδέ-
 ναι τεχνίτην (ὅ τε γὰρ τέκτων οἶδε τὴν προσεχεστάτην τῶν σκευῶν ὕλην,
 καὶ αὐτὸς αὐτὴν δημιουργεῖ ἀποξέων τοιῶσδε ἢ τοιῶσδε τὰ ξύλα καὶ
 τέμνων κατὰ μόρια, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ εἶδους εὐτρεπέζων,
 10 αἵτινα τὸν αὐτὸν λόγον ἐπέχουσι πρὸς τὸ εἶδος, ὅνπερ τὰ τοῦ ζώου μόρια
 πρὸς τὸ τοῦ ζώου εἶδος· τῇ γὰρ τούτων συνθίσσει ἐπιγίνεται τὸ εἶδος. καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὁμοίως· καὶ γὰρ ἡ κυβερνητικὴ ὥσπερ οἶδε τὸ τοῦ 30
 πηδαλίου εἶδος, οὕτως οἶδε καὶ τὴν ὕλην· οἶδε γὰρ ἀπλῶς ὅτι ἐκ ξύλων
 δεῖ τοῦτο εἶναι, τὸ δὲ ἐκ ποίων ξύλων τοῦ ναυπηγοῦ ἐστὶν εἰδέναι, ἐπειδὴ
 15 αὐτοῦ ἔστι καὶ τὸ ἐργάσασθαι τὸ εἶδος· ὡς οὖν τὸ εἶδος ἐργαζόμενος,
 οἶδε ποία ὕλη δεκτικὴ αὐτοῦ ἐστὶ), τὴν μὲν οὖν προσεχῆ ἑαυτοῦ ὕλην πᾶς
 τεχνίτης οἶδε, τὴν δὲ πορρωτέρω οὐκ ἐξ ἀνάγκης· διὰ τοῦτο ὁ χαλκεὺς
 τὴν μὲν φύσιν τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ χαλκοῦ οἶδε, καὶ ποῖος χαλκὸς πρὸς
 ποῖον εἶδος πεποιήται, οὐ μέντοι καὶ ὅπως μεταλλεύεται οἶδεν, ὅπερ ἐστὶ 35
 20 πορρωτέρω ὕλη, ἀλλὰ τοῦτο τῆς περὶ τὸ μέταλλον ἐνεργούσης τέχνης ἐστίν.
 εἰ τοίνυν πᾶσα τέχνη τὴν μὲν προσεχῆ ὕλην οἶδε, τὴν δὲ πορρωτέρω
 οὐκέτι, ἀλλ' ἐτέρας ἐστὶ τὰ ταύτην εἰδέναι, καὶ πᾶ πρότερα ἄρα ἀληθὴ ἦν
 ὅτι τῆς αὐτῆς τέχνης καὶ τὸ εἶδος γνωρίζει καὶ τὴν ὕλην τὴν προσεχῆ,
 καὶ τὰ δευτέρα ὅτι ἄλλη περὶ τὸ εἶδος ἐνεργεῖ καὶ ἄλλη περὶ τὴν ὕλην,
 25 οὐ τὴν προσεχῆ ἀλλὰ τὴν πόρρω. ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης εἰπὼν
 ὅτι τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐπιστήμης εἰδέναι καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην,
 ἐπ' ἡμέας μέγχι του· οἶδε γὰρ ὁ ἱατρός, ὅτι ἐκ τῶν τέσσαρων στοιχείων 40
 τὰ σώματα καὶ ὅτι ὕλη αὐτῶν ἐστὶ ταῦτα, οὐ μέντοι ἢ ἱατρὸς εἴσεται ὅτι
 οὐκ ἐστὶ ταῦτα ἡ πρώτη ὕλη, ἀλλ' ἔστι καὶ πρὸ τούτων ἐτέρα ὕλη τῶν
 30 σωμάτων ἡ ἀνείδεος.

Μετὰ δὲ τὸ ἀπορῆσαι ταῦτα τίθησι τρίτον ἐπιχείρημα ὁ Ἀριστοτέλης,
 ὅτι τοῦ αὐτοῦ φυσικοῦ ἀμφοτέρω γινῶναι. ἡ ὕλη γὰρ φησι καὶ τὸ εἶδος
 τῶν πρὸς τί ἐστὶν (ἡ γὰρ ὕλη εἶδους ἐστὶν ὕλη, καὶ οὐχ ἡ τυχοῦσα ὕλη

1 ἀνθρωπέου Mt 2 τοῦ ὅλου ὡς ὅλου K ἐφεξῆς φησιν K φησιν velut De gen.
 anim. A 1 p. 715^a9 3 γὰρ ὡς ἐν Mt 4 prius πρὸ om. L τούτων τῶν ὁμοιο-
 μερῶν K 5 τριχῶς διαστατόν K 6. 7 τεχνίτην εἰδέναι Mt 7 ὁ γὰρ (om. τε) L
 8 δημιουργεῖ et mox τοῖως ἢ τοῖως et τέμνων K 9 alterum τὰ delendum videtur
 τοῦ om. Mt 10 ὅνπερ Mt: ἄπερ L: ἄπερ K 12 ὥσπερ LK: ὡς Mt τὸ om. K
 14 τοῦτο δεῖ K 14. 15 ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐργάσασθαι τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐστὶν Mt 15 ὡς οὖν
 LKM: ὡς ὁ t 17 δὲ K: om. LMt 19 ὅπερ ἐστὶν t 20 πορρωτέρω LM: οἷον
 πορρωτέρω K: ἡ πορρωτέρω t περὶ τὸ μέταλλον] περὶ μᾶλλον L 21 τὴν δὲ] τὰ
 δὲ K 26 καὶ (ante τὸ εἶδος) om. cum Aristotele K 27 μέγχι του t: μέγχι του M:
 μέγχι ποῦ K: μέγχι τοῦδε L 28 ὕλη ἐστὶν αὐτῶν Mt 30 ἀνίδεος M 31 δὲ
 om. K 33 ἡ γὰρ ὕλη (ante εἶδους) LK: ἡ ὕλη γὰρ Mt at cf. Themist. p. 170, 1

τοῦ τυχόντος ἐστὶν εἶδους, ἀλλὰ τίς ὕλη τινός ἐστιν εἶδους), εἰ δὲ τῶν πρὸς f7^r
 τι ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος, ὁ δὲ τὸ ἕτερον τῶν πρὸς τι εἶδός καὶ τὸ λοιπὸν 45
 οἶδεν (ἅμα γὰρ τὰ πρὸς τι γινώσκονται), δῆλον ἄρα ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ
 φυσικοῦ περὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἶδους διαλαβεῖν. ταῦτα εἰπὼν διακρίνει τὸν
 5 φυσικὸν καὶ τοῦ θεολόγου, καὶ φησιν ὅτι ὥσπερ ὁ ἱατρὸς ἐπισκεπτόμενος
 τὰς ὀφείας καὶ περὶ αὐτῶν ποιούμενος τὸν λόγον, οὐ περὶ πάσης αὐτῶν
 ἐνεργείας ἢ ἱατρὸς διαλέξεται, ἀλλ' αὐτάρκεις τὸ μαθεῖν ἡγείται, ὅτι περὶ
 10 κασι μὲν ὑπὸ τῶν τοιῶνδε χρωμάτων διακρίνεσθαι, συγκρίνεσθαι δὲ ὑπὸ
 ἄλλων, καὶ εἴ τινα ἄλλην ἐνέργειαν ἔχουσιν ἢ πάθος προσεχὲς τῷ ἱατρῷ, 50
 καὶ οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτῶν ἐπισκέψεται (οἷον πῶς περὶ κασι ἐκ τῶν ὀφθαλ-
 μῶν ἐξιέναι, καὶ τίς ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἢ περὶ τὰ ὄρατά, διὰ τί πόρρωθεν
 ἐλάττωνα ὁρᾶσι καὶ τὰ καθ' ὕδατος μείζονα, τίς τε ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἢ
 περὶ τὰ κάτωπτερα, καὶ πότερον ἀνακλᾶσθαι περὶ κασι ἢ οὐ, καὶ πρὸς ἴσας
 γωνίας ἢ οὐ, καὶ ὅσα ἄλλα μυρία οἱ ὀπτικοὶ περὶ αὐτῶν ἐπισκεπτόνται),
 15 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ χαλκεὺς τὰς τοῦ χαλκοῦ ἐνεργείας μέχρι τινὸς ἐπισκέ-
 ψεται (ὅτι τυχὸν δεῖ εἰς τὴν τῶν κυμβάλων κατασκευὴν τὸν εὐχρον παρα- f7^r
 λαβεῖν, εὐχρος δὲ ὁ τοιόσδε, καὶ ἐν ἐκάστῃ εἶδει τὸν προσήκοντα· εἰ
 μέντοι ἔχει τινὰ δύναμιν εἰς θεραπείαν ἢ καιόμενος ἢ ἀπλούμενος, καὶ
 πόθεν ἔχει τὸ εὐχρον ἐν τῷ μετέχειν πνεύματος, καὶ ὅσα ἀπλῶς μὴ συμ-
 20 βάλλεται πρὸς τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ τέχνην, οὐκ ἐπισκέψεται), οὕτως οὖν,
 φησί, καὶ ὁ φυσικὸς ἀποδιδούς τὰς αἰτίας τῶν φυσικῶν πραγμάτων, ταύτας
 ἀποδώσει ὡς φυσικῷ ἀποδιδόναι οἰκεῖον. αὐταὶ δὲ εἰσιν ὅσαι μὴ ἄνευ τῆς 5
 ὕλης. καὶ γὰρ μὴ μόνον προσεχῇ αἰτία ἀποδιδῶν, ἀλλὰ καὶ πρῶτα καὶ
 ἐξηρημένα τῶν γινομένων, ἀλλ' οὖν οὐδὲ ταῦτα ἄνευ ὕλης· ἀποδώσει γὰρ
 25 τυχὸν οὐ μόνον τὸν πατέρα αἰτίου τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως καὶ τὴν ἐν
 αὐτῷ φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ἡλίου περιφορὰν (καὶ ὁ ἥλιος δῆλον ὅτι
 οὐκ ἔστι χωριστὴν ὕλης πρᾶγμα, ἀλλ' ἐν ὕλῃ τὸ εἶναι ἔχον), εἰ δὲ τινὰ
 εἰσιν ἕτερα χωριστὰ ὕλης αἰτία τῶν φυσικῶν εἴτε εἰδικὰ εἴτε ποιητικὰ εἴτε
 τελικὰ, τίνα τε ταῦτά ἐστι καὶ πόσα καὶ ὅπως ἔχρουσι πρὸς ἄλληλα, οὐκέτι 10
 30 φυσικοῦ ἀλλὰ θεολόγου ἐστὶν ἐπισκέψασθαι. ταύτῃ οὖν ὁ θεολόγος τοῦ
 φυσικοῦ διαφέρει, τῷ τὸν θεολόγον περὶ τῶν παντάπασι χωριστῶν τῆς ὕλης
 εἰδῶν διαλέγεσθαι, τοῦ φυσικοῦ περὶ μόνων τῶν ἐν ὕλῃ τὸ εἶναι ἐχόντων
 διαλεγόμενον.

3	^{γὰρ} δῆλον ὅτι K	ὅτι om. M	5	καὶ τοῦ K: ἐκ (at cf. p. 239, 25) τοῦ LM:
τοῦ t	7 ἡγείται τὸ μαθεῖν Mt		8 τοιούτων L	συγκρίνεσθαι om. K
10	^{πε} φύκασιν K	12 ἐλλάττωνα K	13 πρότερον M	14 ὀπτικοὶ K
15	τίνος K	16 τὸν] τὸ K	17 τοιούτος L	18 ἡ ἀπλούμενος (sic) K:
ἡ ὀπτούμενος L:	om. Mt	19 ἐν τῷ] ἐν τῷ (LM)t: ὅτι K	19. 20	συμβάλ-
λοντα L	20 αὐτοῦ K cf. p. 240, 12	21 φησί om. Mt	22	ἀποδιδόναι LK:
ἀποδοῦναι Mt	23 αἰτία K	24 γὰρ deletum M: om. t	25	ἀνθρωπείου L
26	αὐτῷ K	ὁ om. K	27. 28	τινὰ ἔστιν ἕτερεαχρίστ K
29	τε] δὲ M	εἰσὶν καὶ πόσα καὶ πῶς ἔχρουσι πρὸς ἀλλήλα (sic) K	28	ιδίκα K
LK:	φυσιολόγου Mt		31	φυσικοῦ

Ἐπεὶ δὲ ἡ φύσις διχῶς, τό τε εἶδος καὶ ἡ ὕλη. τὸ ἕτερον f7^v
σημαινόμενον παρῆκε τὸ κατὰ γένεσιν, ἐπειδὴ ἐκεῖνη ὁδὸς ἐστι καὶ μετα-
βολὴ ἐπὶ τὴν φύσιν παρωνύμως ἀπ' αὐτῆς κληθεῖσα, ὡς ἀπὸ τῆς λευκό-
τητος ἢ λεύκανσις. ἐπεὶ οὖν διχῶς, φησὶν, ἡ φύσις, οὕτως ὀρίεσται τὰ 15
5 φυσικά ὁ φυσικός, ὥσπερ ὀρίζεται τὸ σιμόν, τὸν ὀρισμόν μὲν καὶ τὸ εἶναι
τῇ σιμόντη κατὰ τὴν κοιλότητα ἀποδιδοῦς, μεμνημένος δὲ καὶ τοῦ ὑπο-
κειμένου τῆς ῥινός· λέγομεν γὰρ ὅτι κοιλότης ἐν ῥινί. ὥστε οὐ κατὰ τὴν
ὕλην τὸ εἶναι τῶν φυσικῶν ἀποδῶσει ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος, ὥσπερ καὶ τῇ
σιμόντη τὸ εἶναι κατὰ τὴν κοιλότητα, οὔτε ἀμνημονήσει τῆς ὕλης, ὡς οὐδὲ
10 ἐνταῦθα τῆς ῥινός.

p. 194^a15 Καὶ γὰρ δὴ καὶ περὶ τούτου ἀπορήσειςεν ἄν τις.

Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι περὶ ἀμφοτέρων ὁ φυσικός διαλέξεται, βούλεται δεῖξαι 22
ὅτι ἀναγκαίως τὸν περὶ τούτου προχειρίζεται λόγον ἔχοντα ἀπορίας εὐλό-
γους. τὸ δὲ ἡ περὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν ἐν ἐπικρίσει ἐπήγαγεν, ἀντὶ τοῦ ἣ
15 δηλονότι περὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν. εἰ δὲ περὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν ὁ φυσικός δια-
λέσσεται, δῆλον ὅτι καὶ περὶ ἑκατέρας τῶν ἀπλῶν· καὶ εἰ περὶ ἑκατέρας 25
διαλέσσεται ὁ φυσικός, ἄρα εἰς καὶ ὁ αὐτὸς φυσικός περὶ ἀμφοτέρων διαλέξε-
ται, ἢ ἄλλος μὲν περὶ τῆς ὕλης ἄλλος δὲ περὶ τοῦ εἶδους;

p. 194^a18 Εἰς μὲν γὰρ τοὺς ἀρχαίους ἀποβλέψαντι δόξειςεν ἄν
20 εἶναι τῆς ὕλης.

Ὅσον, φησὶν, ἐπὶ ταῖς ἀρχαίσις φυσικοῖς δόξειςεν ἄν εἶναι τῆς φυσικῆς
ἐπιστήμης τὸ περὶ τῆς ὕλης διαλέγεσθαι· ἐκεῖνοι γὰρ ταύτης μὲν πολλὸν 30
ἐποίησαντο λόγον, τοῦ δὲ εἶδους ἢ οὐδένα ἢ ἐπὶ βραχὺ ἐφρόντισαν.

p. 194^a21 Εἰ δὲ ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν.

Ἐνθὲν τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς τέχνης πρὸς τὴν 35
φύσιν. καλῶς δὲ προσέθηκεν ὅτι οἶδεν ὁ τεχνίτης τὴν ὕλην οὐχ ἀπλῶς,
ἀλλὰ μέχρι τοῦ· ὁ γὰρ ἱατρὸς μέχρι τῶν στοιχείων ἀνελθὼν καὶ ταῦτα

1 τό τε εἶδος καὶ ἡ ὕλη om. K 2 παρῆκε post γένεσιν traiecit L τὴν γένε-
σιν K 5 καὶ om. L 6 ἀποδίδωσι L μεμνημένος scripsi: μεμνημ K: μεμνη-
μένοι M: μεμνημένοις (L)t 7 οὐ libri: fortasse οὔτε 11 τούτου διχῶς Aristotelis
vulgata at cf. Themist. p. 167, 13. Simplic. p. 299, 28 ἀπορήσειςεν ἄν τις om. K
13 τούτου LK: τούτων Mt 14 ἐν ἐπικρίσει ἐπήγαγεν LK: ἐπήγαγεν ὡς ἐν ἐπικρί-
σει Mt 16 ἑκατέρου et τῶ (vel τῶν) ἑκατέρου L 17 εἰς K 19. 20 ἀποβλέ-
ψαντι—ὕλης om. K 19 ἀποβλέψαντι Lt: ἀποβλέψαιεν M 21 Ὅσον] *σ (littera
rubr. addenda) K ἄν om. K 22 μὲν γὰρ ταύτης L 24 μιμεῖται τὴν φύσιν
om. K 27 ἐλθὼν K

λέγων ὕλην εἶναι τῶν σωμάτων, οὐκέτι περαιτέρω χωρεῖ. ὡσαύτως δὲ καὶ f7^v
ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν.

p. 194^a27 Ἔτι τὸ οὐ ἔνεκα καὶ τὸ τέλος τῆς αὐτῆς, καὶ ὅσα τοῦ-
των ἔνεκα.

5 Τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα. τὸ δὲ οὐ ἔνεκα καὶ τὸ τέλος ἐκ παραλ- 40
λήλου ἀντὶ τοῦ 'τὸ οὐ ἔνεκα, ὅπερ ἐστὶ τέλος'. οὐ δὲ ἔνεκα ἐστὶν ἐν ταῖς
φυσικοῖς τὸ εἶδος· τοῦτου γὰρ ἔνεκεν πάντα πράττει ἡ φύσις, ἐξ ἀρχῆς
μὲν ἵνα γεννήσῃ μετὰ ταῦτα δὲ ἵνα φυλάξῃ, ἔνεκα δὲ τοῦ τέλους ἐστὶν
ὕλη ὄργανα καὶ εἴ τι παραπλήσιον. ὦν γὰρ συνεχοῦς τῆς κινήσεως
10 οὕσης ἔστι τι τέλος, τοῦτο ἔσχατον καὶ τὸ οὐ ἔνεκα. μικρὸν δεῖ
τὴν λέξιν μεταρρυθμίσαι 'ὦν γὰρ συνεχοῦς τῆς κινήσεως οὕσης ἔστι τι
ἔσχατον, τοῦτο τέλος καὶ τὸ οὐ ἔνεκα'. ὁ δὲ νοῦς τῶν προκειμένων οὕτως·
ἐπειδὴ εἶπε τὸ οὐ ἔνεκα τέλος, αὐτὸ τοῦτο προέθετο δεῖξαι. ὅταν οὖν, 45
φησί, κινούμενον τι συνεχῶς εἶτα ἀφικόμενον εἰς τι ἔσχατον παύσεται
15 τῆς εἰς τὸ πρόσθεν ὁδοῦ, τοῦτο τῆς κινήσεως τέλος ἐστὶ, καὶ τοῦτου ἔνε-
κεν ἡ κίνησις γέγονεν. ὥστε τό τε οὐ ἔνεκα τέλος, καὶ τὸ τέλος οὐ ἔνεκα.
νόει δέ μοι τὴν κίνησιν ἀνεμποδίστως προϊούσαν καὶ περατουμένην καθ'
αὐτὴν οὐδεμιᾶς ἔξωθεν αἰτίας τινὸς αὐτὴν ἐπισχούσης· εἰ γὰρ διακοπείη,
οὐκ ἔστι τέλος τῆς κινήσεως ἡ στάσις ἐκείνη καθ' ἣν διεκόπη. οἷόν τι
20 λέγω· εἰ ἐπιθῇσι φάρμακον ἱατρός, εἶτα μεταξὺ ἐμποδίων τι γένηται καὶ 50
χείρην σχοίη τὸ πάθος, εἶτα πάλιν ἐπιθῇσι ἕτερον φάρμακον ὑγιαίνει, τὸ
τέλος τούτου, τὴν ὑγίαν λέγω, οὐκ ἔρεῖς τέλος εἶναι, οὐδὲ οὐ ἔνεκα τῆς
προτέρας κινήσεως. ἀλλ' οὐδὲ τὴν χεῖρωνα διάθεσιν τέλος εἶναι τῆς προτέ-
ρας κινήσεως τοῦ φαρμάκου· οὔτε γὰρ σκοπὸν τοῦτο εἶχεν, οὔτε ἐξ αὐτοῦ.
25 ἔκ τινος δὲ συμπτώματος ἔξωθεν ἡ χεῖρων διάθεσις γέγονεν. ὅταν οὖν
ἀδιάσκοπος γένηται ἡ κίνησις ἢ ἐπὶ τὴν ὑγίαν, τὸ τέλος τῆς κινήσεως ταύ-
της καὶ εἰς τὸ ἔσχατον ἀπεπαύσατο τοῦτό ἐστι τὸ οὐ ἔνεκα ἢ κίνησις f8^v

1 ὕλην om. superscr. K 3. 4 καὶ τὸ τέλος—ἔνεκα om. K τούτων LM: τούτου t
5 δεύτερον] ω (h. e. ἄρα vel ἄρα, errore ex forma ἡ h. e. β' orto; cf. ad p. 249,5) K
6 ἀντὶ τοῦ τὸ οὐ L: ἀντὶ τοῦτο οὐ K: ἀντὶ τοῦ οὐ M: τὸ μὲν οὖν οὐ t ὅπερ ἐστὶν
τέλος. οὐ δὲ ἔνεκα K: om. LMt 7 ἔνεκεν] ἔνεκα L πράττει K 9 ἡ
ὕλη Mt 10 ἔστι τι K: ἔστι (om. τι) LMt μικρὸν κτλ.] cf. Alexander ap. Simplic.
p. 302, 18. Diels z. *Textgesch.* p. 31 11 μεταρρυθμίσαι K ὦν] ὡς L τῆς
om. L 11. 12 ἔστι τι ἔσχατον LK: ἔστιν ἔσχατόν τι Mt 12 προουποκειμένων L
οὕτως primitus K 13 ἐπεὶ K 13. 18 ὅταν—ἐπισχούσης] cf. Themist. p. 168, 8 sqq.
16 οὐ ἔνεκεν priore loco L 18 αὐτὴν] ἐαυτὴν Mt 20 ὁ ἱατρός K ante ἐμποδίων
addit καὶ L τι om. K γένηται LK: γένοιτο Mt. ceterum haec omnia barbare sunt
composita; sed quid ipsi Philopono, quid librariis debeatur videant alii 22 τούτου]
τούτο K ὑγίαν (sic) et mox ἐρεῖ τις K οὐδὲ τὸ οὐ ἔνεκα t 24 ἐξ αὐτοῦ
(αὐ L) LM: ἐξ αὐτοῦ K: ἐξ αὐτοῦ t: fortasse ἐξ αὐτῆς (scil. ἐκ τῆς προτέρας κινήσεως τοῦ
φαρμάκου) 26 ἀδιάσκοπος Mt: ἀδιάσκοπος L: ἀδιασκόπως K γένηται]
γεγονεῖται K 27 δ] τὸ M

πάντα γίνεσθαι, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ ὑγίεια· εἰ γὰρ μὴ διακοπῇ, ἡ τοῦ ἱατροῦ f 8^a
ἐνέργεια οὐχ ἵσταται μέχρις ἂν εἰς τὴν ὑγίειαν φθάσῃ. ἐπεὶ οὖν καὶ τῆς
κινήσεως τῆς κατὰ τὴν γένεσιν, εἰ μὴ τις ἐμποδίσαι, τέλος ἐστὶ τὸ εἶδος
εἰς ὃ ἄγει, τοῦτο ἂν εἴη καὶ οὗ ἕνεκα.

5 p. 194^a30 Διὸ καὶ ὁ ποιητὴς γελοίως προήχθη εἰπεῖν “ἔχει τε-
λευτήν, ἥσπερ οὖνεκ’ ἐγένετο”.

Ποιητὴν τὸν Εὐριπίδην λέγει. ὅτι, φησί, καλῶς ὀρίσάμεθα τὸ τέλος 6
καὶ τὸ οὗ ἕνεκα ‘τὸ ἔσχατον τῆς συνεχοῦς καὶ ἀδιακόπου κινήσεως’, πι-
στοῦται καὶ Εὐριπίδης ἐκ κοινῆς μὲν ἐννοίας τοῦτο λαβὼν ὅτι τῆς συνε-
10 χοῦς κινήσεως τὸ ἔσχατον τέλος οὗ ἕνεκά ἐστι, γελοίως δὲ τὴν κοινὴν
ταύτην ἔννοιαν καὶ καθολικὴν ἐφαρμόσας τοῖς κατὰ μέρος. ἐπεὶ γὰρ συνε-
χοῦς τινος τῆς ζωῆς τέλος ἐστὶν ὁ θάνατος, ἐνόμισε τοῦτο τέλος καὶ οὗ
ἕνεκα εἶναι· ὅθεν ἐπειδὴ τὰ πρὸ τοῦ τέλους πρὸς τὸ τέλος ἀναφέρεται 10
πάντα, ὑπενόησε διὰ τοῦτο γίνεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἵνα ἀποθάνῃ. τὸ δέ,
15 φησὶν, οὐχ οὕτως ἔχει· οὐ γὰρ πᾶν ἀπλῶς τέλος καὶ οὗ ἕνεκά ἐστιν, ἀλλὰ
τὸ μὲν οὗ ἕνεκα πᾶν τέλος, τὸ δὲ τέλος οὐ πάντως οὗ ἕνεκα, ἀλλὰ τὸ
βέλτιστον τέλος τοῦτο οὗ ἕνεκα· βέλτιον δὲ τὸ εἶναι τοῦ μὴ εἶναι· οὐκ ἄρα
οὗ ἕνεκα ὁ θάνατος. ἀλλ’ οὐδὲ συνεχοῦς τῆς ἀπὸ τῆς γενέσεως κινήσεως
ἔσχατόν τι καὶ τέλος ἐστὶν ὁ θάνατος· κινεῖται γὰρ ἡ φύσις ἕως τῆς τε-
20 λείας ἀκμῆς τοῦ ζῶντος, καὶ ἀγαθοῦσα εἰς τὸ τέλειον ἵσται. τοῦτο οὖν 15
τέλος τῆς συνεχοῦς κατὰ τὴν γένεσιν κινήσεως· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, ἐπειδὴ
μὴ πέφυκε στέγειν διόλου τὸ εἶδος ἡ ὕλη, ἐπὶ τὸ ἀσθενέστερον χωρεῖ τὸ
ζῶον οὐχ ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ’ ὅτι ἐξ ἐναντίων συνέστηκε τὸ ζῶον, τῆς
φύσεως μηκέτι ἐξισχύουσης εἰς ἁρμονίαν ἀγαγεῖν τὰ ἐναντία ἐπικρατέστερον
25 γίνεσθαι θάτερον, καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν τῆς ἁρμονίας διαλυομένης τὸν θά-
νατον συμβαίνει γίνεσθαι. βούλεται γὰρ οὐ πᾶν εἶναι τὸ ἔσχατον
τέλος, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον. βούλεται οὐχ ὁ ποιητὴς, ἀλλ’ ἡ τῶν 20
πραγμάτων φύσις. ἐπεὶ οὖν τὸ βέλτιστον τοῦτο τέλος καὶ οὗ ἕνεκα, καὶ
τῆς γενέσεως ἄρα τὸ βέλτιστον τέλος. βέλτιστον δὲ ἡ ἀκμή· ἐν αὐτῇ γὰρ
30 γενόμενον τὸ ζῶον πάσας ἐνεργεῖ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, καὶ μάλιστα τὰς

1 διακοπῇ M: διὰ κοπῇ K: διασκοπῇ L: διακοπεῖν t 2 οὐκ LK ὑγίαν L
3 τῆς κατὰ] τὴν κατὰ K εἰ μὴ τί ἐμποδίσαι K 4 ἂν εἴη LK: ἐστὶ Mt 5. 6 γε-
λοῖως—ἐγένετο om. K 5 προσήχθη et 6 ἥσπερ οὗ ἕνεκα L 7 Εὐριπίδην] cf. p. 237,
29. h 6^v2 at v. Nauck Trag. gr. fr. praef. p. X. Meineke Com. gr. fr. V p. 123 (395).
Bonitz Index Ar. p. 607^b26 ὅτι φησὶ ὅτι καλῶς ὀρίσάμεθα K 8 τὸ ἔσχατον τῆς
συνεχοῦς K: om. LMt ante ἀδιακόπου interpolant ὅτι ἐπὶ τῆς Mt 9 τοῦτε K
10 τέλος καὶ οὗ recte Mt 11 γὰρ LK: γοῦν Mt 12 τοῦτο τὸ K καὶ τὸ
οὗ L 14 γίνεσθαι t 16 πάντως (compend. incert. M) LKM: πᾶν t 18 γεν-
νήσεως L 19 τι] τε K 22 μὴ LK: om. Mt ἡ ὕλη LK: τῇ ὕλῃ Mt
23 vel ὅτι <ἐπεὶ> ἐξ vel mox τῆς (δὲ) φύσεως ἐναντίου K 24 ἐξισχύουσα L
25 οὕτω] τοῦτο K διαλυόμ K 26. 27 τὸ ἔσχατον—βέλτιστον om. K

γεννητικὰς, ὅπερ καὶ κυρίως τέλος τῆς φύσεως τὸ ἀγαθεῖν εἰς τοῦτο τὸ f 8^r
 ζῶν, ὥστε γεννηῖσθαι ἕτερον οἶον αὐτό· ἐπεὶ γὰρ πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίε-
 ται, ἀγαθὸν δὲ ἐκάστω τὸ εἶναι, ὅσα μὴ ἡδυνήθη κατ' ἀριθμὸν μεῖναι τὰ
 αὐτά, ἡγάπησε τὴν κατ' εἶδος αἰδιότητα. ἐπεὶ οὖν τοῦτο ἐστὶ τὸ βέλτιστον, 25
 5 μέχρι τοσοῦτου κινεῖ ἡ φύσις τὸ ζῶν κατὰ συνέχειαν, μέχρις ἂν εἰς τοῦτο
 ἀτάγη, ὥστε τὰς τοιαύτας ἐνεργεῖν ἐνεργείας, τὸ δὲ ἐντεῦθεν λοιπὸν παύε-
 ται μὲν ἡ προτέρα κίνησις ἅτε τοῦ σκοποῦ τυχοῦσα, ἀρχὴν δὲ λαμβάνει
 ἡ παρὰ φύσιν καὶ ἐπὶ φθοράν, καθ' ὃν εἵπομεν τρόπον.

p. 194^a33 Ἐπεὶ καὶ ποιοῦσιν αἱ τέχναι τὴν ὕλην αἱ μὲν ἀπλῶς
 10 αἱ δὲ εὐεργόν, καὶ χρώμεθα ὡς ἡμῶν ἕνεκα πάντων ὑπάρ-
 χόντων.

Μεταξὺ τῆς συντάξεως τῶν παρόντων χωρίων πολλὰ παρεμβالὼν 33
 ἀσφαφεστάτην ἐποίησε τὴν λέξιν. δεῖ οὖν, ἵνα ἡ συνέχεια τῶν ῥητῶν φυ-
 λαχθεῖη, υπερβιβάσαι ἡμᾶς τὰς λέξεις, καὶ ἐκάστω τόπῳ τὸ οἰκεῖον
 15 ἀποδοῦναι. τὸ μὲν οὖν καὶ χρώμεθα ὡς ἡμῶν ἕνεκα πάντων ὑπαρ- 35
 χόντων τοῖς ἀνωτέρω συντακτέον οὕτως· “ἐπὶ τὸ οὐ ἕνεκα καὶ τὸ τέλος
 τῆς αὐτῆς, καὶ ὅσα τούτων ἕνεκα· ἡ δὲ φύσις τέλος καὶ οὐ ἕνεκα”, εἰτα
 σύναψον· καὶ χρώμεθα ὡς ἡμῶν ἕνεκα πάντων ὑπαρχόντων μέχρι
 τοῦ εἴρηται δὲ ἐν τοῖς Περὶ φιλοσοφίας. ἡ μὲν οὖν σύνταξις τούτου
 20 τοῦ χωρίου αὕτη, ὁ δὲ νοῦς· ἐπεὶ διττὸν τὸ τέλος τό τε οὐ καὶ τὸ ᾧ, εἰ-
 πὼν τὸ τέλος τὸ ὡς οὐ διὰ τοῦ εἰπεῖν “ἡ δὲ φύσις τέλος καὶ οὐ ἕνεκα”
 προσέθηκε καὶ τὸ ἕτερον τοῦ τέλους σημαίνόμενον, λέγω δὴ τὸ ᾧ, διὰ τοῦ 40
 εἰπεῖν καὶ χρώμεθα ὡς ἡμῶν ἕνεκα πάντων ὑπαρχόντων. θῶεν
 σαφέστερον ποιῶν ἐπήγαγεν ἐσμὲν γὰρ πως καὶ ἡμεῖς τέλος· δι-
 25 χῶς γὰρ τὸ οὐ ἕνεκα. εἰρησθαι δὲ φησι τὴν διαίρεσιν ταύτην τοῦ οὐ
 ἕνεκα καὶ ἐν τοῖς Περὶ φιλοσοφίας, λέγει δὲ τοῖς Ἑθικοῖς, ἅπερ Περὶ
 φιλοσοφίας ἐκάλεσε, διότι τὸ φιλόσοφον ἦθος δι' αὐτῶν παραδίδεται. αὕτη
 μὲν οὖν ἡ σύνταξις, τὰ δὲ μεταξὺ τὰ μὲν ἐστὶ πρὸς κατασκευὴν τοῦ ὅτι τὸ οὐ
 ἕνεκα τέλος, τὰ δὲ πρὸς ἐλεγχον τοῦ Εὐριπίδου. τῷ δὲ ἐπεὶ καὶ ποιοῦ-
 30 σιν αἱ τέχναι τὴν ὕλην αἱ μὲν ἀπλῶς αἱ δὲ εὐεργόν συναπτέον τὸ 45

2 γὰρ om. K 3 δὲ ἐν ἐκάστω Mt 6 ἐνεργεῖν ἐνεργείας K: ἐνεργεῖ μὲν ἐνεργείας
 L: ἐνεργείας ἐνεργεῖ μὲν Mt 6. 7 πάβεται K 9. 11 τὴν ὕλην—ὑπαρχόντων

om. K 12 παρελὼν K 15. 16 ὑπάρχον K 16 οὕτως; οὐ τῷ K
 17 ἡ δὲ φύσις τέλος καὶ οὐ ἕνεκα om. L 18. 19 μέχρι τοῦ t: μέχρις οὐ M: μέχρις
 (om. οὐ) K: μέχρι τοῦδε L 19 τούτου om. K 22 τὸ (ante ᾧ) om. superser. L
 23 ὑπαρχόντων Mt: γενομένων L: γενομένα (sic) compend. K θῶεν οὐ L 26 καὶ
 om. K ἐν τοῖς Περὶ φιλοσοφίας] v. Bonitz Index p. 98^a32 sqq. Ἑθικοῖς Nicom.
 A 1 at cf. Spengel ad Themist. p. 169, 5 ἅπερ LK: ἀ Mt 27 ἐκάλεσε om. Mt
 28 πρὸς κατασκευὴν scripsi: πρὸςκατασκευὴ K: προσκατασκευὴ L: προκατασκευὴ Mt
 28. 29 ὅτι ἐστὶν τὸ (om. οὐ) ἕνεκα K 30 et p. 23S, 11 εὐεργον K

δύο δὲ καὶ αἱ ἀρχοῦσαι τῆς ὕλης καὶ γνωρίζουσαι τέχναι καὶ f 8^r
 τὰ ἐξῆς. ἔστι δὲ ἐντεῦθεν ἡ ἀπορία ἣν εἵπομεν, ὅτι μήποτε ὥσπερ τῶν
 τεχνῶν αἱ μὲν περὶ τὴν ὕλην καταγίνονται αἱ δὲ περὶ τὸ εἶδος. οὕτω καὶ
 5 ἄλλη δὲ ἡ τῆς ὕλης. καὶ ὅτι ὡς ἀπορίαν προσφέρει ταῦτα, δεῖνυσιν ἐφεξῆς
 ὥσπερ λύσιν ἀπορίας ἐπενεγκῶν ἐν οἷς φησιν "ἐν μὲν οὖν τοῖς κατὰ τέχνην
 ἡμεῖς ποιῶμεν τὴν ὕλην τοῦ ἔργου ἕνεκα", τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς λέγων 50
 τοῦ τὴν μὲν τέχνην μὴ πάντως τὴν αὐτὴν περὶ ἀμφοτέρω καταγίνεσθαι. τὴν
 δὲ φῶσιν περὶ ἀμφοτέρω. ἔστιν οὖν ἡ ὅλη τοῦ ῥητοῦ διάνοια τοιαύτη· τῶν
 10 τεχνῶν αἱ μὲν ποιῶσι τὴν ὕλην. αἱ δὲ ἀρχοῦσιν αὐτῆς· καὶ τῶν τὴν ὕλην
 ποιούντων ἡ μὲν ἀπλῶς ὕλην ποιεῖ, ὡς ἡ δορυτομική, ἡ δὲ εὐεργόν· καὶ
 τῶν ἀρχουσῶν τῆς ὕλης (ἀρχοῦσι δὲ τῆς ὕλης ὅσαι περὶ τὸ εἶδος κατα-
 γίνονται τέχναι· ἐπιτάττει γὰρ ὁ ναυπηγὸς τῷ δορυτόμῳ ὅποια ξύλα αὐτῷ
 εὐτρεπίσει, καὶ τῷ πρίστῃ εὐεργὶν αὐτῷ ταῦτα ποιῆσαι καὶ ἡ εὐεργία), τῶν f 8^v
 15 ἀρχουσῶν οὖν τῆς ὕλης, αἱ τινες καὶ ἀρχιτεκτονικαὶ καλοῦνται, ἡ μὲν τὸ
 εἶδος ἐπιτίθουσιν ἡ ναυπηγική, ἡ δὲ χρῆται αὐτῷ ἡ κυβερνητική. καλῶς
 δὲ εἵπομεν καὶ τὴν κυβερνητικὴν ἀρχιτεκτονικὴν. καὶ γὰρ μᾶλλον ἀρχι-
 τεκτονικὴ αὕτη τῆς ναυπηγικῆς· αὕτη γὰρ τῇ ναυπηγικῇ ἐπιτάττει, ὅποιον
 δεῖ αὐτὴν ποιῆσαι τὸ τοῦ πηδαλίου εἶδος. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων αἱ περὶ 5
 20 τὸ εἶδος αὐτὸ καταγινόμεναι τέχναι, αἱ τινες καὶ ἀρχιτεκτονικαὶ εἰσι, τῷ
 τὴν μὲν ποιητικὴν εἶναι εἶδους τὴν ναυπηγικὴν, τὴν δὲ γνωστικὴν μόνον
 οὐ ποιητικὴν, καὶ τὴν μὲν χρῆσθαι αὐτῷ τὴν δὲ μὴ. ὥστε τέσσαρες
 εἰσι περὶ τὸ αὐτὸ καταγινόμεναι, ὧν αἱ μὲν δύο περὶ τὴν ὕλην καταγίνον-
 ται, αἱ δὲ δύο περὶ τὸ εἶδος. ἐπεὶ οὖν ταῦτα εἰπὼν οὐ προσέθηκε τὸ
 25 λοιπὸν τῇ ἀπορίᾳ, τοῦτο δὲ ἦν ὅτι μήποτε οὖν καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν οὐ
 τῆς αὐτῆς ἐστὶ φυσικῆς ἐπιστήμης περὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος καταγίνε-
 σθαι, ἀλλὰ ἀλλῆς μὲν περὶ τὸ εἶδος ἀλλῆς δὲ περὶ τὴν ὕλην, διὰ τοῦτο 10
 ἀσάφειαν ἐνεποίησεν, ὅτι ἀπορίας ἕνεκεν ταῦτα ἐξέθετο, ἀλλὰ τῷ τὴν ἐπί-
 λυσιν ἐπαγαγεῖν. ὥσπερ εἴρηται, δὴλην ἐποίησε τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν. εἰπὼν
 30 δὲ ὅτι καὶ ἡ κυβερνητικὴ ἀρχική ἐστὶ, μετὰ τινος προσδιορισμοῦ τοῦτο
 εἶπεν. εἰπὼν ἀρχιτεκτονικὴ πῶς. προσέθηκε δὲ τὸ πῶς. διὰ τὸ μὴ
 τεκταίνεσθαι τὴν κυβερνητικὴν· ἄρχει μὲν γὰρ μᾶλλον τῆς ναυπηγικῆς, οὐ
 τεκταίνεται δέ. πρὸς τὸ τεκταίνεσθαι οὖν τὸ πῶς, οὐ πρὸς τὸ ἀρχεῖν.

1 αἱ om. K

προφέρει Mt

LKM: τὸ t

cf. ad p. 230, 33

εὐεργα utrobique K

ναί Mt

gīnae M

πον K) τῇ ἀπορίᾳ LK:

γενέσθαι Mt

γεῖν L

προσδιορισμένου L

3 οὕτω] ἔντω K

6 φησιν p. 194^b7

ἀμφοτέρω (LM)t

14 εὐτρεπίσει K

αὐτῷ K

18 αὐτῇ] αὕτη K

20 αὐτὸ L: αὐτῆς KMt

27 ἀλλὰ καὶ L

30 ὅτι καὶ L: καὶ ὅτι Mt:

31 εἶπεν om. L

5 προσφέρει ταῦτα K: προσφέρονται ταῦτα L: ταῦτα

7 ποιῶμεν ἡμεῖς Mt

9 διάνοια τοῦ ῥητοῦ Mt

11 δορυτομική K

τῷ πρίστῃ LK: πρὸς τι M:

ἡ om. K

19 αὐτὴν om. Mt

21 τοῦ εἶδους K

28 ἀπορίας ταῦτα ἐξέθετο ἕνεκεν Mt

ἀρχική] ἀρχιτεκτονική K

ἀρχιτεκτονικὴν πῶς K

8 τοῦ

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

p. 194^b5 Ὁ μὲν γὰρ κυβερνήτης ποῖόν τι τὸ εἶδος τοῦ πηδαλίου f 8^v
 γνωρίζει καὶ ἐπιτάττει, ὁ δ' ἐκ ποίων ξύλων καὶ ποίων κινή- 16
 σεων ἔσται.

Ἀμφότεραι μὲν οὖν περὶ τὸ εἶδος καταγίνονται, οὐκ ἀγνοοῦσι δὲ οὐδὲ
 5 τὴν ὕλην, ἀλλ' ἡ μὲν κυβερνητικὴ μάλλον οἶδε τῆς ὕλης τὸ εἶδος καὶ ἐπι-
 τάττει τοῦτο τῷ ναυπηγῷ, ἡ δὲ ναυπηγικὴ μανθάνει μὲν παρὰ τοῦ κυβερ-
 νήτου τὸ εἶδος, οἴκοθεν δὲ τὴν ὕλην ἐπινοεῖ. ἀντιλαμβάνουσιν οὖν παρ'
 ἀλλήλων ἡ μὲν ναυπηγικὴ παρὰ τῆς κυβερνητικῆς τὸ εἶδος, ἡ δὲ κυβερ- 20
 νητικὴ παρὰ τῆς ναυπηγικῆς τὴν ὕλην. τὸ δὲ ἐκ ποίων κινήσεων ἀντί
 10 τοῦ ἐκ ποίων φυσικῶν ῥοπῶν καὶ δυνάμεων· οὐ γὰρ τὸ τυχὸν ξύλον εἰς
 τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου ἢ τοῦ πηδαλίου παραλήφεται.

p. 194^b7 Ἐν μὲν οὖν τοῖς κατὰ τέχνην ἡμεῖς ποιοῦμεν τὴν ὕλην
 τοῦ ἔργου ἔνεκα, ἐν δὲ τοῖς φυσικοῖς ὑπάρχει οὐσα.

Ἡ ἐπιλοysis τῆς ἀπορίας, ὅτι ἐν μὲν τοῖς κατὰ τέχνην ἔξωθεν ὁ τεχνί- 25
 15 τῆς παραλαβὸν τὴν ὕλην, οὕτως αὐτῇ τὸ εἶδος ἐπιτίθεται, καὶ διὰ τοῦτο
 ἄλλης τέχνης ἐστὶ τὴν ὕλην καὶ ἄλλης τὸ εἶδος εἰδέναι. ἐν δὲ τοῖς φυσικοῖς
 οὐκ ἔξωθεν τῇ φύσει ἡ ὕλη διδεται, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ὑπ' αὐτῆς
 δημιουργεῖται. εἰ δὲ τοῦτο, ὁ ἄρα τῆς τοιαύτης φύσεως ἐν ἐπιστήμῃ γενό-
 μενος καὶ τὸ εἶδος εἴσεται καὶ τὴν ὕλην· ἀμφοτέρων γὰρ ἡ φύσις ἐργάτης,
 20 καὶ οὐκ ἐγχωρεῖ μὴ ἄμφω ἐργαζόμενα ἐν ἐπιστήμῃ τῆς φύσεως γενέσθαι,
 εἰ γὰρ ἀμφοτέρων ἐργάτης ἡ φύσις. 30

p. 194^b8 Ἔτι τῶν πρὸς τι ἡ ὕλη.

Τὸ τρίτον ἐπιχείρημα, ὅτι ἀμφότερα τοῦ φυσικοῦ γινῶναι.

p. 194^b9 Μέχρι δὴ πόσου δεῖ τὸν φυσικὸν εἰδέναι τὸ εἶδος;

25 Ἐντεῦθεν διακρίνει τοῦ θεολόγου τὸν φυσικόν. περὶ μὲν οὖν τῆς ὕλης. 37
 φησὶν, οὕτως ὁ φυσικὸς ἐπισκέπεται ὡς εἰρήκαμεν, τὸ δὲ εἶδος μέχρι
 πόσου ἐπισκέπεται; τουτέστιν, ἐπειδὴ τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἔστι λαβεῖν
 πλείονα εἶδη (ἔστι γὰρ τοῦ Σωκράτους, ὡς ἀνθρώπου, εἶδος καὶ τὸ ζῷον

2 ὁ δ' Kt: ὁ δὲ L: ὁ δὲ τέκτων M ποίων ξύλων LKM: ποίου ξύλου ex Aristotele t
 4 μὲν om. L ἀγνοοῦσι K οὐδὲ K: καὶ LMt 6 ναυπηγῷ K: κυβερνήτῃ LMt
 12 οὖν] γὰρ t κατὰ τὴν τέχνην t at cf. p. 238, 6 12. 13 ἡμεῖς—οὕσα om. K
 15 παρὰ λαμβάνων K αὐτῇ K 16 τὴν ὕλην om. Mt 19 ἔσεται K 22 lemma
 om. K 24 δὴ] μὲν δεῖ (om. δεῖ in proximis) M δεῖ—εἶδος om. K δεῖ τὸν
 φυσικόν L: τὸν φυσικὸν δεῖ t 25 οὖν om. Mt 26 φησὶν compend. K: om. LMt
 ἐπισκέπεται ὁ φυσικὸς Mt ὡς LK: ὡσπερ Mt 27. 28 πλείονα λαβεῖν ἔστιν εἶδη Mt
 τοῦ] τὸ L

λογικὸν θνητὸν καὶ πρὸ τούτου οὐσία ἐμφυλῆς αἰσθητικῇ· εἰσὶ δέ τινα καὶ f 8v
χωριστὰ εἶδη τῶν φυσικῶν, εἴτε οἱ ἀριθμοὶ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους εἴτε
τὰ πρὸ τῶν πολλῶν, καὶ τούτων εἴτε κατὰ Πλάτωνα τὰ αὐτὰ καθ' αὐτὰ 41
ὑφ' ἐστῶτα, λέγω δὴ τὸ αὐτοάνθρωπος καὶ αὐτοζῶον, εἴτε τοὺς λόγους τῶν
5 πραγμάτων τοὺς ἐν τῷ δημιουργῷ), ἄρα, φησί, περὶ παντὸς εἶδους ἀπλῶς
ὁ φυσικὸς διαλέσσεται, ἢ μέχρι τινὸς προάξει τὴν διδασκαλίαν; φησὶν οὖν
ὅτι οὐκ ἔστι φυσικοῦ περὶ παντὸς εἶδους διαλεχθῆναι, ἀλλὰ μέχρι τινὸς
προκόψει ὁ φυσικός· καὶ ὥσπερ ὁ χαλκεὺς οὐ πάσας τὰς τοῦ χαλκοῦ ἐπι- 45
σκέψεται ἐνεργείας, φέρε εἰπεῖν εἴ τι πρὸς ἱατρικὴν συμβάλλεται, ἀλλ' ὅτι
10 τυχὸν τηκτός ἐστι καὶ ἐλατός, καὶ ὅσα πρὸς τὰ ὑποβεβλημένα. αὐτῷ συν-
τελεῖ πράγματα· καὶ ὁ ἱατρός περὶ νεύρου σκοπῶν τὰς συμβαλλομένας
αὐτῷ ἐνεργείας εἰς τὴν ὑποκειμένην αὐτοῦ τέχνην σκοπήσει, φέρε εἰπεῖν
ὅτι κινήσεως αἰτίον ἐστίν, οὐ μέντοι ζητήσῃ εἰ ἔστι τι εἶδος αὐτοῦ παρὰ
τῷ δημιουργῷ, ἢ ἐξ ὕλης καὶ εἶδος συνέστηκεν, ἀλλ' ὅτι τῶν ἄλλων τυχὸν
15 ξηρότερόν ἐστιν ἢ ψυχρότερον· οὕτω καὶ ὁ φυσικὸς οὐ περὶ παντὸς ἀπλῶς 50
εἶδους διαλέσσεται, ἀλλὰ μέχρι τινός, τοῦτο δὲ ἐστίν ὅσον μὴ τῆς ὕλης κε-
χώρισται. ἐρωτώμενος γὰρ τίνας ἔνεκεν, εἰ τύχοι, ἄνθρωπος ἔστιν, οὐκ
ἔρεῖ ὅτι 'ἔστι τὸ ἐν τῷ δημιουργῷ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος, δεῖ δὲ τοῦτο
ἐνεργὸν εἶναι καὶ γόνιμον, διὰ τοῦτο ἔστι καὶ τὸ ἐνταῦθα εἶδος', ἀλλ' ἀρκεῖν
20 ἡγήσεται τὰ μὴ ἄνευ ὕλης αἰτία ἀποδοῦναι, ὅτι ἄνθρωπος ἄνθρωπον
γεννᾷ καὶ ἥλιος· τῷ γὰρ ἀπέναι ἢ προσίεναι ὁ ἥλιος γενέσεως ἢ
φθορᾶς τοῖς τῆδε γίνεται αἰτίαι, γεννᾶται δὲ προσεχῶς οὐ τὸ τυχὸν ἐκ
τοῦ τυχόντος, ἀλλὰ τὸ | ὅμοιον ἐκ τοῦ ὁμοίου. ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν g 1r
ἀποδιδούς ἔρεῖ ὅτι ἄνθρωπος ἄνθρωπον γεννᾷ καὶ ἥλιος, ἄμφω δὲ
25 ἐν ὕλῃ τὸ εἶναι ἔχει. οὐδὲ ἔρεῖ τυχὸν ὅτι (ἐπεὶ) δεῖ μέσα τινα εἶδη εἶναι
ἐν τῷ παντί (τοιοῦτον δὲ ἡ φύξις ἢ ἡμετέρα ἀνωδύσα καὶ κατωδύσα), διὰ
τοῦτο ἔστιν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἄνθρωπος· θεολόγων γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοι-
αῦτα ἐξετάζειν ἴδιον, οἷον τίνα τε καὶ πόσα τὰ χωριστὰ εἶδη, καὶ τίς ἡ
σχέσις αὐτῶν ἢ τε πρὸς ἑαυτὰ καὶ ἢ πρὸς τὰ τῆδε. ὁ τοίνυν φυσικὸς οὐ 5
30 πᾶσαν αἰτίαν ἀποδώσει ἐρωτώμενος οὔτε εἰδικὴν οὔτε ποιητικὴν, ἀλλὰ ταύ-
τας μόνας ὅσας μὴ ἄνευ ὕλης εἰσὶ.

- 1 καὶ πρὸς τοῦ L 1. 2 εἰσὶν δὲ καὶ χωριστὰ τινὰ K 2 οἱ ἀριθμοὶ K: ἀριθμοὶ LMt
τοὺς om. K 3 Πλάτωνα τὰ] πλάτων (compend.) τὰ τὰ K 4 τὸ ἄνθον καὶ αὐτὸ ζῶον
K: ὁ αὐτοάνθρωπος καὶ τὸ αὐτοζῶον L 4. 5 scribendum οἱ λόγοι—οἱ ἐν τῶν πραγμά-
των om. Mt 5. 7 ἀπλῶς—εἶδους om. K 5. 6 ἀπλῶς ὁ φυσικὸς διαλέσσεται L: διαλέξε-
ται ἀπλῶς ὁ φυσικός M: traiectionis signa neglexit t 8. 9 πάσας ἐπισκέπεται τὰς τοῦ
χαλκοῦ Mt 10 τυχὸν om. Mt ἐλατός K 12 fort. αὐτῷ cl. p. 233, 20
ἐπισκοπήσει L 13 εἰ om. superscr. L 14 τυχὸν τῶν ἄλλων Mt 17 ἐρωτώ-
μενοι M 18 fortasse ὅτι (ἐπεὶ) ἔστι τὸ om. K 19 ἐνεργὸν καὶ γόνιμον K
21 τῷ] τὸ K τῷ γὰρ κτλ.] cf. Philoponea ad Θ 6 p. 259b32 ἢ] καὶ utro-
bique K προσίεναι LKM: προίεναι t 23 post αἰτίαν addit τοῦ εἰ (scrib. εἶναι)
ἄνθον K 24 ἔρεῖ ἔτι ὅτι L 25 τὸ τυχὸν L ἐπεὶ addidi εἶδη iteratum
eras. K 30 εἰδικὴν K

p. 194^b16 Διωρισμένων δὲ τούτων ἐπισκεπτέον περὶ τῶν αἰτίων, g1^r
ποῖά τε καὶ πόσα τὸν ἀριθμὸν ἔστι.

Διαλεχθεὶς περὶ τῶν συναιτίων, ταῦτα δὲ ἔστιν ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος,
βούλεται νῦν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δύο διαλεχθῆναι τοῦτε ποιητικοῦ καὶ
5 τοῦ τελικοῦ, ὅπερ κυρίως ἔστιν αἷτια. ἔπει γὰρ, φησί, σκοπὸς ἡμῶν γινῶναι
τὰ φυσικὰ πράγματα, οὐ πρότερον δὲ γινώσκόμεν τι πρὶν ἢ τὰς ἀρχάς 10
καὶ τὰ αἷτια πάντα τούτου γινώμεν, ἀνάγκη καὶ τῶν φυσικῶν πραγμάτων
πάντα τὰ αἷτια γινῶναι, εἴ γε τῆς γνώσεως αὐτῶν ἐφιέμεθα. ἔπει οὖν
βούλεται περὶ τῶν λοιπῶν αἰτίων εἰπεῖν τοῦτε ποιητικοῦ καὶ τοῦ τελικοῦ,
10 ἀναλαμβάνει καθόλου τὸν περὶ (τῶν) αἰτίων λόγον, καὶ φησιν ὅτι παντὸς
πράγματος τέσσαρά ἐστι τὰ αἷτια, ἡ ὕλη τὸ εἶδος τὸ ποιητικὸν αἷτιον τὸ
τελικόν· οἷον οἰκίας ὕλη μὲν λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα, εἶδος δὲ τὸ τοιόνδε
σχῆμα, ποιητικὸν δὲ αἷτιον ὁ οἰκοδόμος, τελικὸν ἡ χρεια τοῦ ἀνθρώπου 15
δι' ἣν γίνεσθαι (λέγω δὴ τὸ εἶναι σκέπασμα κωλυτικὸν ὕμβρων καὶ καυ-
μάτων)· καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. καλεῖ δὲ τὴν μὲν ὕλην ἐξ οὗ, τὸ δὲ εἶδος
καθ' ὃ, τὸ δὲ ποιητικὸν αἷτιον ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, τὸ δὲ τελικόν
δι' ὃ. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα δύο αἷτια τῶν γινομένων τὸ τε ὀργανικὸν καὶ τὸ
παράδειγματικόν, ὅπερ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς αἰτίοις ἀπαριθμεῖται, ἀλλ'
ὁ Ἀριστοτέλης ὡς φυσικὸς οὐ προσποιεῖται ταῦτα, τὸ μὲν παραδειγματικόν
20 διότι τοῦτο χρειττόν ἐστιν ἢ κατὰ φύσιν (οὐ γὰρ πρὸς παράδειγμα ἢ φύσιν 20
ἀποβλέπουσα ποιεῖ· εἰ γὰρ ἔχει τοὺς λόγους τῶν γινομένων, ἀλλ' οὐ
γνωστικῶς ὥσπερ ὁ τέκτων, ζωτικῶς δὲ μόνον, διότι πεποιῶται κατ' αὐ-
τούς), τὸ δὲ ὀργανικὸν αἷτιον συμπεριλαμβάνει τῷ ὕλικῳ. ἔστι μὲν γὰρ
οἷον ὄργανον τῆς φύσεως τὸ ἔμφυτον θερμόν, ἀλλὰ τοῦτο, ὡς εἶπον, συν-
25 ἀναλαμβάνει τοῖς ὕλικοις, ἐπειδὴ ὅλως τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐν οἷς αἱ
τέσσαρες ποιότητες, ὕλικόν αἷτιον οἶδε τῶν γινομένων· πῶς δ' ἂν ὄργανον
τοιούτου αὐτῆς τῆς τῶν τεσσάρων στοιχείων γενέσεως παραληφθεῖ; ὁ μὲν
οὖν Πλάτων θεολογῶν ποιητικὸν μὲν αἷτιον τὸν δημιουργὸν λέγων. ὄργα- 25
νικὸν εἶναι τὴν ὕλην φησίν, ὁ μὲντοι Ἀριστοτέλης φυσιολογῶν εἰκότως
30 ταύτην μὲν ποιητικόν φησιν εἶναι αἷτιον, ὀργανικὸν δὲ ἀνάλογον οὐκ ἔχει·
καὶ γὰρ τὰ ὄργανα καθόλου χωριστὰ εἶναι θέλει καὶ τῶν ποιητικῶν καὶ

1 lemma om. K 2 πόσα τε τὸν ἀριθμὸν καὶ ποῖα ἐστὶ M ἔστιν t 5 φησί
om. Mt 6 τὰς ἀρχάς K 9. 10. et p. 242,9 αἰτιῶν K 10 τὸν] τῶν K
τῶν addidi λόγων K 11 τέσσαρά ἐστι κτλ.] cf. p. 5,6 sqq. 11. 12 καὶ
τὸ τελικόν K 12 τὸ om. K 18 ὅπερ LK: ὁ Mt 21 εἰ γὰρ καὶ ἔχει fort.
recte Mt 22. 23 διότι — αὐτοὺς om. L 22 πεποιῶται K: πεποιῶται Mt
23 ἔστι μὲν γὰρ K: εἰ μὲν γὰρ L: εἴπερ Mt 24. 25 fort. συμπεριλαμβάνει 25 τοῖς
ὕλικοις] τὴν ὕλην K οἷς] αἷς K 26 ἂν om. L 27 τοιούτου αὐτῆς L: αὐτῆς
τοιούτου K: αὐτῆς (om. τοιούτου) Mt 28 ποιητικὸν μὲν K: μὲν ποιητικόν L: ποιητικόν
(om. μὲν) Mt λέγων KL: λέγει Mt 29 εἶναι τὴν ὕλην φησίν LK: δὲ τὴν ὕλην
(marg. φύσιν M²) Mt 30 ποιητικὴν compend. K ὀργανικῶ fort. recte L
31 καθόλου τὰ ὄργανα K

τῶν ἀποτελεσμάτων, τὸ δὲ ἔμφυτον θερμὸν οὐ κεχώρισται τῆς δημιουργ- g 1^r
 γούσης φύσεως. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τῶν ὑποκειμένων ἐστὶ τῇ φύσει. ἐν ᾧ
 ὀχλουμένη δημιουργεῖ τὸ ζῶον. δυνατόν δὲ παράδειγμα ἐπὶ τῶν φυσικῶν
 αὐτὴν τὴν φύσιν εἰπεῖν. εἴ γε τὸ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου γεννητικὸν καὶ σκοπὸς 30
 5 τῇ φύσει τῇ ἐν τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ τὸ ποιῆσαι ὅμοιον αὐτῇ, ἀλλ' οὕτε
 γνωστικῶς, ὅπερ εἶπον, εἰς αὐτὴν ὡς πρὸς παράδειγμα ἀφορᾷ, κεχωρί-
 σθαι τε θέλει κατ' οὐσίαν τοῦ ποιητικοῦ τὸ παράδειγμα. ταῦτα εἰπὼν,
 ἐφεξῆς ὅσα παρακολουθεῖ τοῖς αἰτίαις παραδίδωσι, καὶ πρῶτον ὅτι πολλῶν
 ὄντων τῶν αἰτίων συμβαίνει τοῦ αὐτοῦ πλείονα εἶναι αἴτια καὶ αὐτό, τὰ
 10 ἀπρηριθμημένα τέσσαρα. πάντα γὰρ καὶ αὐτὸ αἰτία εἰσιν, ἀλλ' οὐ κατὰ
 τὸ αὐτό. ἄλλως γὰρ ἡ ὅλη αἰτιον, καὶ ἄλλως τὸ ποιητικόν. καὶ ἐπὶ τῶν
 λοιπῶν ὡσαύτως. ἔτι, φησί, τινὰ ἀλλήλων ἐστὶν αἴτια, οἷον οἱ πόνοι τῆς 35
 εὐεξίας εἰσὶν αἴτιοι, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐεξία τῶν πόνων. ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν
 αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' οἱ μὲν πόνοι τῆς εὐεξίας αἴτιοι ὡς ποιητικοί, ἡ δὲ
 15 εὐεξία τῶν πόνων αἰτία ὡς τελική. διὰ γὰρ τὸ τυχεῖν εὐεξίας καὶ ὑγείας
 πονουμεν· 'οἷα τί' γὰρ 'βαδίζεις,' ἐρωτηθεὶς, λέγω 'ἵνα ὑγιάνω'. ἔτι, φησί,
 τὸ αὐτὸ τῶν ἐναντίων δύναται εἶναι αἴτιον· ὁ γὰρ κυβερνήτης παρὼν μὲν
 αἴτιος γίνεται τῆς σωτηρίας τῆς νεώς, ἀπὼν δὲ ἀπωλείας αὐτῇ αἴτιος γί-
 νεται. καὶ φασιν ὅτι οὐ καὶ αὐτὸ ὁ κυβερνήτης ἀπὼν ἀπωλείας αἴτιος 40
 20 γίνεται τῇ νηί, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· κἂν σωθείη γὰρ ἡ ναὺς ἀπόντος
 τοῦ κυβερνήτου. διό, φασίν, οἰκειότερον παράδειγμα ἂν εἴη τὸ κατὰ τὴν
 ἥλιον, ὅς παρὼν μὲν φωτὸς γίνεται αἴτιος ἀπὼν δὲ σκότους, καὶ ἀμφοτέρα
 καὶ αὐτό· εἰ γὰρ κατὰ συμβεβηκός ἀπὼν σκότους αἴτιος ἐγίνετο καὶ μὴ
 καὶ αὐτό, κἂν ἀπὼν ἦν ὅτε οὐκ ἐγίνετο σκότους αἴτιος· τοιαῦτα γὰρ τὰ
 25 κατὰ συμβεβηκός αἴτια. φημι δὲ ὅτι εἰ καὶ ἡ τοῦ κυβερνήτου ἀπουσία οὐ πάν-
 τως ἀπωλείας τῇ νηὶ αἰτία γίνεται, οὐ παρὰ τοῦτο νομιστέον κατὰ συμβεβηκός
 αὐτὴν αἰτίαν εἶναι τῆς ἀπωλείας, ἐπεὶ καὶ ἡ παρουσία αὐτοῦ οὐ πάντως 45
 σωτηρίας αἰτία γίνεται, καὶ οὐ παρὰ τοῦτο, ἥνικα ἂν σφίξῃ, οὐ καὶ αὐτὸ
 ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός σφίξει. οὕτως οὖν, κἂν ἀπόντος τοῦ κυβερνήτου
 30 ποτὲ σωθείη ἡ ναὺς. κατὰ τύχην ἐροῦμεν τὴν σωτηρίαν γενέσθαι. ὥσπερ
 τὴν ἀπώλειαν τὴν ἐπὶ τῆς παρουσίας τοῦ κυβερνήτου βίᾳ γενέσθαι φημέν
 (αἱ γὰρ τέχναι τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ), τῆς μέντοι ἀπωλείας τῆς ἐπὶ τῇ

1 τὸ δέμφυτον K	οὐκ ἐχώρισται K	3 ὀχλουμένη οὕτω δημιουργεῖ K	4 τοῦ]
τὸ L	5 αὐτῇ libri	6 πρὸς om. L	7 ποιητικοῦ αἰτίου Mt
(sic) K	10 ἀπρηριθμημένα M	13. 15 ἀλλ' οὐ—πόνων om. L	16 ὑγιάνω
(cf. p. 268,24) M: ὑγιάνω (cf. Ar. p. 194 ^b 34) K: ὑγιανῶ t et, si silentio fides, L			18 τῆς
νεώς (sic) LK: τῶν νεῶν Mt	αὐτῇ scripsi: αὐ L: om. K: αὐταῖς Mt	19. 20 καὶ	
φασιν—αἴτιος γίνεται om. K	19 φασιν] cf. Simplic. p. 319,10	24 ἦν (ἢ K) ὅτε	
οὐκ LK: ἦν, οὐκ ἂν Mt	ἐγίνετο fort. recte L	25. 26 οὐ πάντως om. t	26 ἀπω-
λείας τῇ νηὶ αἰτία (incertum utrum αἰτία an αἴτια M; αἴτια, si silentio fides, L) γίνεται			
LKM: αἴτια τῇ νηὶ γίνεται ἀπωλείας t	27 αὐτῇ] αὐτόν L	28 ἡ νῆξ ἂν L	
30 ποτὲ om. Mt	γενέσθαι K	30. 31 ὥσπερ καὶ τὴν Mt	31 παρουσίας] σω-
τηρίας L	32 τῶν] τῶς (sic) K	ἀπωλείας τῇ ἐπὶ K	32. p. 243,1 τῇ ἀπου-
σίᾳ] fort. τῆς ἀπουσίας			

ἀπουσίᾳ τοῦ κυβερνήτου γινομένης καθ' αὐτὸ ἂν εἴη αἰτία ἡ ἀπουσία αὐ- g 1^r
τοῦ· ὥστε καθ' αὐτὸ ὁ κυβερνήτης τῇ παρουσίᾳ καὶ ἀπουσίᾳ τῶν ἐναντίων οὐ
αἴτιος γίνεται, σωτηρίας φημι καὶ ἀπωλείας.

p. 194^b18 Εἰδέναι δὲ οὐ πρότερον οἰόμεθα πρὶν ἂν λάβωμεν τὸ
διὰ τί περὶ ἕκαστον. |

Τὸ διὰ τί ἀντὶ τοῦ τὰς περὶ ἕκαστον αἰτίας, ὧν ἕνεκεν ἔστιν· g 1^v
ἐρωτώμενοι γὰρ 'διὰ τί ἄνθρωπος ἔστιν;' ἀποδίδομεν ἢ τὸ ποιητικὸν ἢ τὸ
τελικὸν ἢ ἐν τι τῶν ἄλλων ἢ πάντα. ὁ ἥλον ὅτι καὶ ἡμῖν τοῦτο ποιη-
τέον καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ περὶ πάσης τῆς φυσικῆς
10 μεταβολῆς, τουτέστι τὰ αἰτία γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ καθόλου πάσης
φυσικῆς μεταβολῆς. ὥστε καὶ ἐντεῦθεν ἔχεις, ὅτι περὶ τῶν κοινῶς παρα-
κολουθούντων τοῖς γινομένοις καὶ φθειρομένοις ἔστιν ὁ λόγος. ὅπως εἰ- 5
δότες αὐτῶν τὰς ἀρχὰς ἀνάγειν εἰς αὐτάς πειρώμεθα τῶν ζη-
τουμένων ἕκαστον. εἰδότες γὰρ ὅτι πάντων τῶν φυσικῶν αἱ τέσσαρές
15 εἰσιν αὗται αἰτίαι, ἕκαστον τῶν ζητουμένων εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας ἀνάγο-
μεν· οἷον ζητοῦντες περὶ κλίνης λέγομεν ὅτι ποιητικὴ μὲν αὐτῆς ἡ τεκτο-
νικὴ τέχνη, εἶδος δὲ τὸ τοιόνδε σχῆμα, ὑλικὸν αἷτιον τὰ ξύλα, τελικὸν ἡ
τοῦ ἀνθρώπου χρεῖα.

p. 194^b23 Ἐνα μὲν οὖν τρόπον αἷτιον λέγεται τὸ ἐξ οὗ γίνεται
20 τι ἐνυπάρχοντος.

Τὸ ὑλικὸν αἷτιόν φησι· τοῦτο γὰρ καλεῖ τὸ ἐξ οὗ· λέγομεν γὰρ ἐκ 11
ξύλων τὸ ἀβάκιον, καὶ ἐξ ὕλης καὶ εἰδούς τὰ πράγματα. εἰ δὲ ἐλέγομεν
ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ, ὅτι τὸ ἐξ οὗ τῇ στερήσει μᾶλλον οἰκεῖόν ἐστι τῇ
δὲ ὕλῃ τὸ τόδε, οὐκ ἐναντία φαμέν· ἐκεῖ μὲν γὰρ διαιροῦντες τῷ λόγῳ
25 τὴν στέρησιν ἀπὸ τῆς ὕλης, διὰ τὸ ὑπομένειν τὸ τόδε αὐτῇ προσήπτωμεν,
νῦν δὲ ἐπειδὴ τοῖς τέτρασιν αἰτίοις ἴδιον ἀφορίσαι βουλόμεθα πρόσρημα,
οἰκειότερον διήπου πάντων τὸ ἐξ οὗ τῇ ὕλῃ ἀρμόσει· αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ 15
μεταβάλλουσα καὶ ἀλλουμένη, οὔτε δὲ τὸ ποιητικὸν αἷτιον οὔτε τὸ τελι-
κὸν οὔτε τὸ εἶδος κινεῖται. ἐνυπάρχοντος δὲ φησιν ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ
30 πράγματι αὐτῇ τῷ γινομένῳ ὄντος τοῦ ὑλικοῦ αἷτιου καὶ στοιχείου αὐτοῦ

1 γινομένης K 2 ἐναντίον K: ἐναντί (sic) M 4. 18 om. K 4 lemma plenius
exhibet praemissis ἐπεὶ γὰρ τοῦ εἰδέναι χάριν τὰ φυσικὰ ἢ πραγματεῖα τὸ οἰόμεθα LM:
οἰόμεθα ἕκαστον ex Aristotele t 9 περὶ alterum om. Aristotelis cod. E 11 καὶ ἐντε-
θεν κτλ.] cf. p. 151, 17 (1, 22. 2, 13. 199, 21. 243, 11. i 4 v 29) 13 τὰς ἀρχὰς αὐτῶν Aristot.
cod. E εἰς αὐτάς M 14. 15 αἱ τέσσαρές εἰσιν αὗται αἰτίαι L: αἰτίαι αὗται αἱ τέσσαρές
εἰσιν Mt 15 τῶν ζητουμένων L: om. Mt 16 ποιητικὴ L: ποιητικὸν fort. recte Mt
19. 20 αἷτιον—ἐνυπάρχοντος om. K 19 αἷτιον λέγεται L1: λέγεται αἷτιον M 21 λέγομεν
γὰρ K: λέγομεν (om. γὰρ) L: οἷον λέγομεν Mt 22 ἀβάκιον K: ἀββάκιον LMt ἐλέγομεν
p. 145, 2 sqq. 26 τέτρασιν] cf. ad p. 2, 16 27 fort. οἰκειότατον 28 ἀλλουμένη L
28. 29 οὔτε τὸ τελικὸν οὔτε K: οὐδὲ τὸ τελικὸν οὐδὲ LMt 30 ὑλικοῦ marg. M²: τελικοῦ M

γινομένου, καὶ οὐχ ὥσπερ τὸ ποιητικὸν ἔξωθεν ὄντος· ἔξωθεν γὰρ ὁ τεχνί- g^{lv}
της τοῦ τεχνητοῦ καὶ ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ καὶ ἡ περιφορὰ τῶν οὐρανίων
τῶν γεννητῶν πάντων, ἡ δὲ ὕλη ἐν αὐτοῖς ἐστὶ. καὶ τὰ τούτων γένη.
ἐπειδὴ τὰς προσεχεῖς ὕλας ἀποδέδωκε, διὰ τοῦτο προσέθηκε καὶ τὰ τού-
5 των γένη, τουτέστι καὶ τὰ τούτων καθολικώτερα, ἥτοι γένη τὰ ὑποκείμενά 20
φησι· τοῦ γὰρ ἀνδριάντος προσεχῆς μὲν ὕλη ὁ χαλκός, ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτῳ
ὑπόκειται ἕτερόν τι, οἷον τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ ὕδωρ ἄρα ὕλη τοῦ ἀνδριάντος·
ἀλλὰ καὶ τὸ τριχῇ διαστατόν, ὅπερ ὑπόκειται τῷ ὕδατι, καὶ ἡ πρώτη ὕλη,
ἣτις προσεχῶς τῷ τριχῇ διαστατῷ ὑπόκειται. εἴτε οὖν ἐξ ὕδατός τις ἡγοῖτο
10 εἶναι τὸ τοῦ χαλκοῦ μέταλλον εἴτε ἐκ γῆς, οὐ δὲν ἡ ὕλη ὁ χαλκός,
τούτου καὶ τὰ τῷ χαλκῷ ὑποκείμενα εἴτε προσεχῶς εἴτε καὶ διὰ μέσων
πλειόνων ὕλη ἂν εἴη.

p. 194^b26 Ἄλλον δὲ τὸ εἶδος καὶ τὸ παράδειγμα.

25

Ἄλλον τρόπον, φησὶν, ἀρχὴ ἐστὶ τὸ εἶδος. παράδειγμα δὲ εἶπεν,
15 οὐχ ὥς οἱ τὰς ἰδέας ὑποτιθέμενοι, οὐδ' ὥς οἰόμενος φυσικοῦ εἶναι παρα-
δειγματικὸν ἀποδιδόναί αἷτιον (οὐ γὰρ πρὸς παράδειγμα ὁρῶσα ἡ φύσις
ποιεῖ, ἐπειδὴ μὴ γινώσκουσα ποιεῖ, ἀλλ' ἀναπιστάτως τοὺς λόγους τῶν γι-
νομένων ἔχουσα), ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πρὸς παράδειγμα ποιοῦντες ὀρισμένα
ποιοῦσι μήτε ὑπερπίπτοντες μήτε ἐνδεέστερον τοῦ παραδείγματος ἐργαζό-
20 μενοι τὸ ἀποτελεσμα, καὶ τὰ ὑπὸ φύσεως δὲ γινόμενα ὀρισμένα ἐστίν (ὥρι- 30
σται γὰρ τὸ ἀνθρώπου εἶδος τὸ βοῦς τὸ συκῆς τὸ ἀμπέλου καὶ τῶν λοιπῶν,
καὶ μέχρι τοσούτου κινεῖ ἡ φύσις τὴν ὕλην μέχρις ἂν εἰς τὸ εἶδος ἔλθῃ),
διὰ τοῦτο τὸ εἶδος παράδειγμα εἶπε. τοῦτο δὲ ἐστὶν ὁ λόγος ὁ τοῦ τί
ἦν εἶναι καὶ τὰ τούτου γένη. οἷον τοῦ ἀνδριάντος εἶδος οὐχ ὁ χαλκός
25 (τοῦτο γὰρ ὕλη), ἀλλ' ἡ ἀνδρείκελος μορφή, τούτου δὲ γένος ἡ εἰκὼν
(πᾶς μὲν γὰρ ἀνδρίας εἰκὼν, οὐ πᾶσα δὲ εἰκὼν ἀνδρίας), εἰκόνος δὲ γένος
ἂν εἴη τὸ τεχνητόν· καὶ ἐπὶ φυσικῶν δὲ εἶδος μὲν ἂν εἴη ὁ ὀριστικὸς
λόγος τοῦ πράγματος, γένη δὲ τούτου τὰ μέρη αὐτοῦ, ὥς αὐτὸς εὐθὺς 35
ἔρεῖ. γένος γὰρ τοῦ λόγου τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῷον τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνη-

1 ὥσπερ τοῦ ποιητικοῦ L	2 καὶ (ante ὁ) om. superser. K	3 καὶ τὰ τούτων γένη
om. K	4 προσεχῆς K	5 γένη τὰ scripsi: γεννητά (γεννητά, ut solet, t) libri at cf.
ad p. 25, 17	6 ἐπεὶ K	δε K: om. LMT
τὸ corr. ex τῷ M	τριχῶς K	καὶ ἡ] καὶ τῇ K
15 οὐχ ὥς κτλ.] cf. Themist. p. 170, 27 sqq.	οἱ om., superser. K	οἰόμενοι ut vid. M
17 ἐπειδὴ μὴ K: ἐπει... (oblitter.) L: ἐπεὶ μὴ δὲ Mt	ἀναπιστάτως K	20 ὑπὸ
LKM ² : ὑπὲρ Mt	ὀρισμένα K	εἰσὶν ut vid. L
		21 τὸ ἀμπέλου om. K
22 τοσούτον K	23 τὸ om. K	24 οὐχ' ἀλκός K
γένος om. K	29 καὶ τὸ λογικὸν καὶ K	25 ἀνδρείκελος Mt
		26 δε

τόν· ἐπὶ πλέον γὰρ ἕκαστον τούτων τοῦ ἀνθρωπεύου λόγου. εἴρηται δὲ ὅτι g^{1v}
τὰ γένη οἷον ὕλη ἐστὶ τῶν ὁρισμῶν.

p. 194^b27 Οἷον τοῦ διὰ πασῶν τὰ δύο πρὸς ἕν, καὶ ὅλως ὁ ἀριθ-
μὸς καὶ τὰ μέρη τὰ ἐν τῷ λόγῳ.

5 Παράδειγμα τίθησι τοῦ εἰδοποιᾶ εἶναι αἷτια μὴ μόνον τὸ προσεχὲς
εἶδος, ἀλλὰ καὶ τὰ γένη αὐτοῦ τὰ τε ἐγγύς καὶ τὰ πορρωτέρω. τῆς οὖν
διὰ πασῶν ἀρμονίας εἶδος ἂν εἴη τὰ δύο πρὸς ἕν· ἔστι δὲ ἡ διὰ πασῶν
ἀρμονία ἐν ἣ ἡ ὑπάτη δις ἔχει τὴν νεάτην, τουτέστι διπλασίονα αὐτῆς 40
φθόγγον ἔχει. ἔστιν οὖν εἶδος ταύτης τὰ δύο πρὸς ἕν· ὅν γὰρ λόγον ἔχει
10 τὰ δύο πρὸς ἕν, τοῦτον τὸν λόγον ἡ ὑπάτη πρὸς τὴν νεάτην. ἀλλὰ καὶ τὸ
γένος τῶν δύο πρὸς ἕν εἰδοποιεῖ ἂν τὴν διὰ πασῶν, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ δι-
πλάσιον· ἐπὶ πλέον γὰρ τοῦτο τῶν δύο πρὸς ἕν· ἐπὶ πάντων γὰρ ἀρμόζει
τῶν διπλασίων ἀριθμῶν. ἀλλὰ καὶ τούτου γένος ὁ ἀριθμὸς· ἐπὶ πλέον
γὰρ τοῦ διπλασίου ὁ ἀριθμὸς· εἴ τι μὲν γὰρ διπλάσιον, τοῦτο καὶ ἀριθμὸς,
15 οὐκ εἴ τι δὲ ἀριθμὸς, τοῦτο διπλάσιον. τὸ δὲ καὶ τὰ μέρη τὰ ἐν τῷ 45
λόγῳ ἐξήγησός ἐστι τοῦ τίνα λέγει τὰ τοῦ λόγου γένη. φησὶν οὖν ὅτι τὰ
μέρη τοῦ ὁρισμοῦ, ταῦτα γένη αὐτοῦ φημι. ἐπεὶ γὰρ ὡς ἐν παραδείγματι
τοῦ εἶδους τοῦ τε προσεχοῦς καὶ γένους τούτου παρέλαβε τὰ δύο πρὸς ἕν
ὡς εἶδος καὶ τὸν ἀριθμὸν ὡς γένος, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προκειμένου μεταφέρων
20 τὸν λόγον ἐπήγαγε καὶ τὰ μέρη τὰ ἐν τῷ λόγῳ.

p. 194^b29 Ἐπεὶ ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἡ πρώτη ἢ τῆς ἡρε-
μύσεως. |

Τὸ ποιητικὸν αἷτιον· ὅταν γὰρ ἐρωτήσωμεν τίς τοῦ πολέμου αἷτιος, g^{2r}
ἐροῦμεν ὅτι ὁ βουλευσας, καὶ τίς αἷτιος τοῦ υἱοῦ, ὅτι ὁ πατήρ. τὴν πρῶ-
25 τὴν δὲ εἶπεν, ὅτι δοκοῦσι καὶ τὰ ὄργανα κινεῖν, ἀλλ' οὐ πρῶτα κινεῖ. οὐκ
οὖν ποιητικὰ αἷτια ταῦτα· τὸ γὰρ ποιητικὸν τὸ ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως
ἢ πρῶτη. ὥσπερ δὲ κινήσεως ἀρχὴ τὸ ποιητικόν, οὕτω καὶ ἡρεμύσεως·

1 τοῦτ t ὅτι] ὁ K εἴρηται p. 130,11 sqq. 2 ὕλη οἷον M 3. 4 τὰ δύο—
λόγῳ om. K 5 προσεχέi K 8 νεάτην L: νέτην K: νεάτην M: νήτην t 10 νεά-
την LKM: νήτην t 11 εἰδοποιεῖ ἂν] εἰδειποιεῖ ἂν K: εἰδοποιᾶν compend. M: εἰδοποιεῖ
(sine ἂν) t, ubi nihil enot. ex L 11. 12 διπλασίον t 15 οὐκ K δὲ ἀριθμὸς
L: ἀριθμὸς (om. δὲ) K: ἀριθμὸς δὲ Mt 16. 17 τὰ μέρη—ταῦτα γένη K: τὰ γένη—
ταῦτα μέρη LMt 18 τοῦ τε LMt: τούτου K καὶ γένους K: τοῦ γένους LM: γένους t:
fort. καὶ τοῦ γένους 20 λόγον] λόγων compend. K 21. 22 τῆς μεταβολῆς—ἡρε-
μύσεως om. K 21 ἢ τῆς L: ἡ ἢ τῆς Mt 23 ἐρωτήσωμεν LKM: ἐρωτησώμεθα t:
scribendum ἐρωτηθῶμεν cl. p. 242,16. 243,7. 258,19. ad p. 254,4 24 ὁ βασιλεύσας
ante corr. K αἷτιος om. Mt 25 δοκοῦσι K πρῶτα K: πρῶ L: πρώτως Mt
at cf. Themist. p. 171,9 κινεῖ K: κινεῖν LMt 25. 26 οὐκ οὖν libri 27 δὲ (K)t:
om. LM τὸ om. K

ὁ γὰρ συμβουλευσας εἰρήνην, οὗτος τῆς ἡρεμῆσεως τῆς τοιαύτης αἰτίας. g 2^r
καὶ ὅσα δὴ κινήσαντος ἄλλου μεταξὺ γίνεται τοῦ τέλους. ταῦτα 5
πάντα, φησὶν, ἕνεκά τοῦ ἔστι καὶ διὰ τὸ τέλος ἔχει τὸ εἶναι, ὅσα κινήσαν-
τός τινος μεταξύ ἔστι τοῦ κινήτικοῦ τούτου αἰτίου καὶ τοῦ τελικοῦ, τουτέστι
5 πάντα τὰ μεταξύ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου καὶ τοῦ τελικοῦ πάντα τοῦ τέλους
ἕνεκα γίνονται, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου τῶν μεταξύ γίνονται. οἷον ὑπὸ τῶν πό-
νων ἡ ἰσχυασία· οὐ γὰρ μόνον οἱ πόνοι διὰ τὴν ὑγίαν, ἀλλὰ καὶ ἡ
ἰσχυασία· ὥστε πάντων τούτων τέλος ἡ ὑγία. ἀλλὰ καὶ αὐτῇ, εἰ τύχοι,
διὰ τὸ ἀναγινώσκειν· διὰ τοῦτο γὰρ ὑγιαίνειν βουλόμεθα, ἵνα ἀναγινώσκω- 10
μεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο δι' ἑτερόν τι· διὰ γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν. καὶ ἔστι
10 πάντων τοῦτο τελικώτατον αἶτιον, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τούτου ἕνεκεν γέ-
γονε. διαφέρει δὲ ἀλλήλων ὡς ὄντα τὰ μὲν ἔργα τὰ δὲ ὄργανα.
διαφέρει, φησί, τὰ πρὸς τὸ τέλος τῶν τὰ μὲν ἔργα εἶναι, οἷον βάδισιν ἰσχυαν- 23
σιν κάθαρσιν, ὄργανα δὲ φάρμακα φλεβότομα καὶ τὰ λοιπά.

15 p. 195a4 Συμβαίνει δὲ πολλαχῶς λεγομένων τῶν αἰτίων καὶ
πολλὰ τοῦ αὐτοῦ αἴτια εἶναι.

Ἀπαριθμησάμενος τὰ αἴτια βούλεται λοιπὸν ὅσα παρακολουθεῖ τοῖς 25
αἰτίαις παραδοῦναι. καὶ πρῶτόν φησιν. ὅτι τοῦ αὐτοῦ πολλὰ ἔσονται αἴτια
καθ' αὐτὸ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός, οὐ μὴν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον· οἷον τοῦ
20 ἀνδριάντος αἴτιος καὶ ὁ γαλκός καὶ ὁ ἀνδριαντοποιός. οὐ κατ' ἄλλο τι ἢ καθὼς
ἀνδρίας, ἀλλ' ὁ μὲν ὡς ποιητικὸν αἶτιον, ὁ δὲ ὡς ὑλικόν.

p. 195a15 Ἄπαντα δὲ τὰ νῦν εἰρημένα αἴτια εἰς τέτταρας τρό-
πους πίπτει τοὺς φανερωτάτους.

Ἄναγεσθαι οὖτα τὰ εἰρημένα ἐν συντόμῳ, ὅτι τέσσαρές εἰσι τῶν
25 ἀπαραριθμημένων αἰτίων οἱ τρόποι, τὸ ὑλικόν αἶτιον τὸ εἰδικόν τὸ ποιητικόν 30

2 κινήσαντα M ἄλλου—τέλους om. K 2. 3 πάντα ταῦτα K 3 διὰ τι τέ-
λος L ἔχειν K 3. 4 κινήσαντός om. L 4 κινήτικοῦ (K)t: κινήτοῦ LM
5 τέλου K 6 γίνονται et γίνονται] compend. ^{ται} K ἄλλου τοῦ μεταξύ L
7. 8 ἰσχυασία priore loco, ἰσχυασία altero loco L: ἰσχυανσία utrobique t 7 ὑγίαν (sic) et
v. 8 ὑγία K 8 αὐτῇ LKM: αὐτῇ recte t 11 τοῦτο K: τούτων LM: τοῦτον t
τούτου om. K 12 διαφέρει K δ' ἀλλήλων t 13. 14 διαφέρει—λοιπά
om. K 13 τῶν τὰ ταῦτα L 14 φλεβότομα LM: φλεβοτομία t 15. 16 λε-
γομένων—εἶναι om. K 17 ἀπαριθμησάμενος M: ἀπαριθμησάμενος t 18 τοῦ
om. L 20 αἴτιος om. K ἡ καθὼς K: ἡ καθ' αὐτὸ L: ἡ καθ' αὐτὸ τὸ Mt
22. 23 εἰς—φανερωτάτους om. K 22 τέτταρας L: τέσσαρας Mt 22. 23 τρόπους
πίπτει πίπτει τῶν Arist. cod. E 24 τέσσαρές (L)t: δ' K: τέσσαρα M 25 ἀπαρα-
ριθμημένων M αἰτίων K τὸ (ante ὑλικόν) Kt: om. LM

τὸ τελικόν. εἴτα πλείονα τοῦ ὑλικοῦ τίθησι παραδείγματα, ὅτι τὰ στοιχεῖα g 2^a
 ὡς ὕλη αἰτία ἐστὶ τῶν συλλαβῶν, καὶ τὸ ὑποκείμενον αἰτιόν ἐστι τοῖς
 σκευαστοῖς ὡς ὕλη (οἶον θυμίαμασι καὶ τοῖς τοιούτοις, καὶ ἀπλῶς τοῖς
 τεχνητοῖς πᾶσι), καὶ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ὕλη ἐστὶ τῶν συνθέτων σωμά-
 5 των, καὶ τὰ μέρη ὑλικά αἰτία ἐστὶ τοῦ ὅλου, καὶ αἱ προτάσεις αἰτιαὶ τοῦ
 συμπεράσματος ὡς ὕλη.

Τούτων δὲ τὰ μὲν ὡς τὸ ὑποκείμενον, οἶον τὰ μέρη. τοῦτο
 τῷ ἀνωτέρῳ ἐστὶ συνεχὲς ἅπαντα δὲ τὰ νῦν αἴτια εἰς τέσσαρας 35
 τρόπους πίπτει τοὺς φανερωτάτους, εἴτα συναπτέον τὸ προκείμενον
 10 τούτων δὲ τὰ μὲν ὡς τὸ ὑποκείμενον καὶ τὰ ἐξῆς. τὰ δὲ μετὰ
 παραδείγματά ἐστι τοῦ ὑλικοῦ αἰτίου. ἀλλ' ἐπειρὴ πολλά παρέθετο παρα-
 δείγματα, διὰ τοῦτο ἀναλαμβάνει πάλιν τὸν λόγον, ἀπαριθμεῖται δὲ πάλιν
 τοὺς τέσσαρας τρόπους τοὺς εἰρημένους τῶν αἰτίων.

Τὰ δὲ ὡς τὸ τί ἦν εἶναι, τό τε ὅλον καὶ ἡ σύνθεσις καὶ τὸ
 15 εἶδος. ὡς τὸ τί ἦν εἶναι ἀντὶ τοῦ ὡς τὸ εἶδος· κατὰ τοῦτο γάρ ἐστιν
 ἐκάστω τὸ εἶναι. τὸ οὖν εἶδος τοῦτο λέγεται καὶ ἡ σύνθεσις ἢ τῶν μερῶν,
 λέγεται καὶ ἡ ὁλότης αὐτῶν, λέγεται καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐπικείμενον 40
 αὐτοῖς εἶδος.

p. 195^a21 Τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ βουλεύσας καὶ ὁ ἱατρὸς καὶ ὅλως
 20 τὸ ποιοῦν, πάντα εἶθεν ἢ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἢ στάσεως ἢ κι-
 νήσεως.

Τὸ σπέρμα ποιητικὸν αἶτιον, φησί, διότι τοὺς φυσικοὺς λόγους ἐν
 ἑαυτῷ ἔχει, καὶ τὸ μὲν καταμήνιον ὑπέστρωται αὐτῷ ὡς ὕλη, οἱ δὲ τοῦ
 εἶδους λόγοι ἐκ τούτου προΐασιν εἰς ἐκείνο. ἔμπροσθεν δὲ τὸ σπέρμα ὡς
 25 ὕλην ἐλάβομεν ὡς πρὸς τὴν τῶν γονέων φύσιν, ἣ τό τε σπέρμα καὶ τὸ 45
 καταμήνιον ὡς ὕλη ὑπέστρωται. καὶ ἄλλως εἰ ἡ φύσις ὡς ποιοῦσα ἐν
 τῷ κινουμένῳ ἐστίν, εἴη ἂν τὸ σπέρμα ὕλη τῷ ἐν αὐτῷ λόγῳ, ὥσπερ
 καὶ τὸ ζῷον ὑπόκειται ὡς ἐν ὕλης τάξει τῇ ἐν αὐτῷ φύσει ἐν ταῖς φυσι-
 καῖς μεταβολαῖς αὐξήσει καὶ ἀλλοιώσει καὶ ταῖς λοιπαῖς.

1 εἰ τὰ πλείονα K 3 σκευαστοῖς K: σκευαστικοῖς LMt 5 ὑλικά ἐστὶν αἰτία Mt
 αἰτιαὶ K: αἰτίαι LMt 7 τὰ μὲν—μέρη om. K 8. 9 ἅπαντα—φανερωτάτους] cf.
 p. 246,22 sq. 8 νῦν αἰτία] συναΐτια K 9 εἴτα] ὅτι K 12 ἀπαριθμεῖται M
 12. 13 πάλιν τοὺς εἰρημένους δ' τρόπους τῶν αἰτιῶν K 14. 15 εἶναι—εἶδος om. K
 14 τό τε] ἦν τότε M 15 ὡς τὸ τί] ὡ (sic) τὸ τί K 17 ὑποκείμενον L et ante
 corr. M 18 αὐτοῖς K: αὐτῷ LMt: ἀν αὐτῇ? 19. 21 καὶ ὁ βουλεύσας—κινήσεως
 om. K 19 καὶ ὁ βουλεύσας καὶ ὁ ἱατρὸς L: καὶ ὁ ἱατρὸς καὶ ὁ βουλεύσας Mt Arist.
 20 πάντοθεν M 24 προΐασιν (sic) K: προΐεσαν LMt 25 τὸ (post καὶ) om. K

26 ἡ φύσις ἢ ὡς L οἰ' ποιοῦσα LK: π/ (?) M: ποῖον t 27 τῷ—λόγῳ LMt: τῶν—
 λόγων K 29 σύμεταβολαῖς K

p. 195^a23 Τὸ δὲ ὡς τὸ τέλος καὶ ἀγαθὸν τῶν ἄλλων.

g 2^r

Τὸ δὲ ἐστὶν αἷτιον, φησὶν, ὡς τέλος τῶν ἄλλων, καὶ ὡς ἀγαθὸν καὶ οἷον ἕνεκα πάντα γίνεται. τὸ γὰρ τελικὸν αἷτιον τὸ βέλτιστον καὶ τὸ ἀγαθὸν θέλει εἶναι· πᾶν γὰρ ὃ γίνεται διὰ τὸ ἀγαθὸν γίνεται. εἴτα ἐπειδὴ μὴ
5 πάντα τὸ τέλος ἀγαθὸν ἔχει, μηδὲν, φησί, τοῦτο διαφερέτω, εἴτε ὄντως ἐστὶν ἀγαθὸν τὸ τέλος, εἴτε φαινόμενον· προφανὲς γὰρ τοῦτο, ὅτι πάντα ἀγαθοῦ τινος ἕνεκα γίνεται, εἰ καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τοῦ ὄντως ἀγαθοῦ ἐστὶν | ὅτε πλάνη γίνεται, πλὴν ὅτι πάντα σκοπὸν καὶ τέλος τίθεται τοῦτο. g 2^v

p. 195^a26 Τὰ μὲν οὖν αἷτια ταῦτα καὶ τοσαῦτα τῷ εἶδει ἐστί·
10 τρόποι δὲ τῶν αἰτίων ἀριθμῷ μὲν πολλοί, κεφαλαιούμενοι δὲ καὶ οὗτοι ἐλάττους.

Ἐπεξελθὼν τὸν περὶ τῶν καθ' αὐτὸ αἰτίων λόγον, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀποδόσεσι τῶν αἰτίων οὐ μόνον τὰ καθ' αὐτὸ αἷτια εἰώθαμεν ἀποδιδόναι, 5 ἀλλ' ἐστὶν ὅτε καὶ τὰ κατὰ συμβεβηκός (λέγομεν γὰρ τὸν φαλακρὸν ψυχοδομηκεῖν ἢ τὸν σιμὸν φιλοσοφεῖν), διὰ τοῦτο μέλλων παραδιδόναι καὶ τὰ κατὰ συμβεβηκός ἀναλαμβάνει καθόλου τὸν περὶ τῶν αἰτίων λόγον καὶ διαίρεσιν αὐτῶν ποιεῖται καθολικὴν. τῶν γὰρ αἰτίων, φησί, τὰ μὲν ἐστί καθ' αὐτὸ τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, καὶ τὰ μὲν προσεχῆ τὰ δὲ πόρρω, καὶ τὰ μὲν ἀπλᾶ τὰ δὲ συμπεπλεγμένα. καθ' αὐτὸ μὲν οὖν αἷτιον τοῦ ἀν-
20 δριάντος ὁ ἀνδριαντοποιός, κατὰ συμβεβηκός δὲ ὁ φαλακρός ἢ ὁ μουσικός· 10 καὶ προσεχὲς μὲν καθ' αὐτὸ ὡσαύτως ὅδε ὁ ἀνδριαντοποιὸς τοῦδε τοῦ ἀνδριάντος, πόρρω δὲ ὁ τεχνίτης· καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ συμβεβηκός προσεχὲς μὲν αἷτιον ὁ λευκός, πόρρω δὲ ὁ κεχρωσμένος· καὶ ἀπλοῦν μὲν ὁ τεχνίτης ἢ ὁ ἀγαλματοποιὸς ἢ ὁ φαλακρός, συμπεπλεγμένον δὲ ὁ φαλακρός
25 ἀγαλματοποιὸς ἢ ὁ τεχνίτης ἀγαλματοποιός· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ προτέρου συνέπλεξα τὸ καθ' αὐτὸ τῷ κατὰ συμβεβηκός, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστέρου τὸ προσεχὲς τῷ πόρρω. τριῶν οὖν ἀντιθέσεων οὐσῶν, μορίων δὲ δηλονότι ἕξ, 15 καθ' ἕκαστον τούτων συμπλεκόμενον τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ διπλα-

1 τὸ δ' ὡς t: τὰ δ' ὡς (τὰ δὲ ἄλλα ὡς cod. E) Aristotelis libri at cf. Simplic. p. 321, 17 sq. καὶ—ἄλλων om. K τὸ ἀγαθὸν M 6 γὰρ LMt: γούν K πάντα LK: πᾶν Mt 7 τοῦ om. K ὄντως L: ὄντος KMt 8 πλὴν om. K 9 lemma om. K τῷ εἶδει ἐστί LM: ἐστί τῷ εἶδει ex Arist. t 10 μὲν εἰσι πολλοί Aristoteles cf. p. 254, 24 συγκεφαλαιούμενοι t 12 ἐπεξελθόντων περὶ M τὸν om. K λόγων KM 13 αἰτίων, ut fere semper in eis quae sequuntur, K 14. 15 ψυχοδομηκεῖ K 16 συμβεβηκός αἷτια L τὸν] τῶν K λόγων ante corr. M 21 προσεχὲς L 22. 23 πρὸς ἐχωσμεναίτιος K 24. 25 ἢ ὁ ἀγαλματοποιός· σύνθετος δὲ ἤτοι συμπεπλεγμένος καὶ ὁ τεχνίτης ἀγαλματοποιός· ἐπὶ L 25 ἢ ὁ τεχνίτης ἀγαλματοποιός om. K τοῦ] τὸν K 26 συνέπλεξετο (sic; om. τὸ καθ' αὐτὸ) K 27 δὲ om. K 28 συμπλεκόμενον K

σιάζει τὸν ἀριθμὸν, ὥς γίνεσθαι τὰ πάντα μόρια τῶν αἰτίων δώδεκα. ἔστι g 2^v
 γὰρ καθ' αὐτὸ ἐνεργεῖα μὲν οἷον ὁ ἀνδριαντοποιὸς οἰκοδομεῖ, δυνάμει δὲ ὁ
 ἀνδριαντοποιὸς οἰκοδομῆσει· πάλιν κατὰ συμβεβηκὸς ἐνεργεῖα μὲν ὁ φα-
 λακρὸς οἰκοδομεῖ, δυνάμει δὲ ὁ φαλακρὸς οἰκοδομῆσει· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 5 δὲ ὡσαύτως. δώδεκα οὖν γινομένων τμημάτων καθ' ἕκαστον αἶτιον, ἐπεὶ
 τέσσαρα τὰ γένη τῶν αἰτίων, τὸ ποιητικὸν τὸ εἰδικὸν τὸ τελικὸν τὸ ὑλικόν, 20
 τῶν δώδεκα τρόπων τῶν αἰτίων συμπλεκομένων πρὸς τὰ τέσσαρα γένη τῶν
 αἰτίων ὁ πᾶς ἀριθμὸς αἰτίων γίνεται μὴ'.

Ἀπορήσεις δ' ἂν τις πρὸς τὸν συναχθέντα ἀριθμὸν τῶν αἰτίων, ὅτι
 10 εἰ θελήσομεν καθ' ἕκαστον τῶν αἰτίων τοὺς δώδεκα τρόπους ἐκθέσθαι,
 οὐχ εὐρήσομεν εὐδοκούντα ἡμῖν τὸν λόγον. ἔστω γὰρ ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ ἡ
 ζήτησις· εἰπὼν γὰρ ὅτι ὁ ἀνδριαντοποιὸς αἶτις τοῦ ἀνδριάντος, εὐθὺς καὶ
 καθ' αὐτὸ εἶπον καὶ ἀπλοῦν καὶ προσεχές· ὥστε οὐ δυνατόν τρεῖς ἀντι-
 θέσεις ποιῆσαι κεχωρισμένας ἀλλήλων, καὶ μὴ ἐπικοινωνοῦσαν ἄλλη ἄλλην. 25
 15 πάλιν τὸ ἀπλοῦν καὶ τὸ συμπελεγμένον εἰ μὲν καθ' αὐτὸ μόνον τὸ ση-
 μαινόμενον τῶν αἰτίων καὶ μὴ κατὰ τὰς τῶν φωνῶν συμπλοκὰς ἐλαμ-
 βάνοις, ἀδύνατον ὅλως ἀπλοῦν εἶναι τι κατὰ σημαίνονμενον αἶτιον (ἅμα γὰρ
 τῷ εἰπεῖν 'ἀνδριαντοποιός' καὶ καθ' αὐτὸ εἶπον αἶτιον καὶ προσεχές· πῶς
 οὖν ἀπλοῦν; ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων), εἰ δὲ κατὰ τὴν τῶν φωνῶν
 20 προφορὰν τὸ ἀπλοῦν λαμβάνομεν καὶ τὸ σύνθετον, ὥσπερ οὖν καὶ Ἀριστο-
 τέλει δοκεῖ (ὥς διὰ τῶν ὑποδείγματων ἔδειξε· συμπλέκοντες γὰρ φαμεν 30
 Πολύκλειτος ἀνδριαντοποιός), πάλιν οὐδὲν ἤττον καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς
 καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις συνεπινοεῖται καὶ τὸ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός,
 καὶ τὸ προσεχές ἢ πόρρω. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀπλῶν ἐδείξαμεν, ἐπὶ δὲ τῶν
 25 συνθέτων, οἷον ἐὰν εἴπω Πολύκλειτος ἀνδριαντοποιός· ἅμα γὰρ ἐν
 τούτῳ θεωρεῖται καὶ τὸ καθ' αὐτὸ καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός (ὁ μὲν γὰρ
 ἀνδριαντοποιὸς καθ' αὐτὸ αἶτις τοῦ ἀνδριάντος, ὁ δὲ Πολύκλειτος κατὰ
 συμβεβηκός), καὶ ἔτι τὸ προσεχές. ἐνδέχεται δὲ καὶ ἅμα πάντα εὐρεθῆ- 35
 ναι, οἷον εἰ οὕτως εἴπω 'ἄνθρωπος ἀγαλματοποιός'· ἐν μὲν γὰρ τῷ ἄν-
 30 θρωπος ἔστι καὶ τὸ πόρρω καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός, ἐν δὲ τῷ ἀγαλματο-
 ποιός τὸ προσεχές καὶ τὸ καθ' αὐτό. οὐκ ἄρα ἐνδέχεται διακκριμένα ταῦτα
 εὐρεῖν ἀλλήλων.

2 ἐνεργεῖα μὲν scripsi: μὲν ἐνεργεῖα LMt: ἐνέργεια (sic; om. μὲν) K 2. 3 ἀνδριαντο-
 ποιὸς libri: immo οἰκοδόμος utroque loco 3 ἐνέργεια K 5. 7. 10 δώδεκα] ὡ
 (corruptum ex τὰ h. e. τβ, ut recte ipse K scripsit v. 1 et p. 250, 19. 30 K cf. ad p. 235, 5.
 268, 7 6 ἰδικόν K τὸ ὑλικόν ante τὸ τελικόν ponit K 7 τῶν ὡ τρεπόν-
 των αἰτίων συμπεχόμε K 8 ἀριθμὸς τῶν αἰτιῶν K 11 οὐχ εὐρήσομεν t: οὐκ
 εὐρήσομεν K: οὐχ εὐρίσκομεν LM ἔστω K: ἔστιν L: ἔστι Mt 13 εἰπον] εἰπόν
 (sic) K 14 ἄλλην ἄλλη K 15 κατὰ αὐτό K 16 τὰς om. K 18 εἰπον]
 εἰπὼν K 20. 21 ἀριστοτέλει K: ἀριστο M: ἀριστοτέλης (L)t 21 ὑπομνημάτων K
 23 ἢ τὸ κατὰ συμβεβηκός et 24 ἢ τὸ πόρρω K 25 συνθέτων, οὐκ· οἷον interpolat t
 26 κατὰ] τοιοῦτον L 28 καὶ (ante ἔτι) om. K 29 οὕτως LKt: οὗτος M γάρ
 τῷ] γὰρ τὸ K

Φαμέν οὖν πρὸς τὴν ἀπορίαν, ὅτι οὐχ ὡς διηρημένον ὑπάρχοντος τοῦ g 2^r
ἀριθμοῦ τῶν τριῶν ἀντιθέσεων τῶν τρόπων τῶν αἰτίων, οὕτως αὐτὰς ἐκ-
τίθεται ὁ Ἀριστοτέλης (τοῦτο γὰρ τῷ ὄντι ἀδύνατον), ἀλλὰ τὰς ιδιότητας
τῶν αἰτίων ἡμῖν ἐκθέσθαι βουλευθεῖς· καὶ γὰρ μυριάκις μὴ ἔστιν ἕκαστον 40
5 τούτων κατ' ἰδίαν θεωρησάσαι, ἀλλ' οὖν τῷ λόγῳ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων.
ὅταν γὰρ εἴπω 'ἀνδριαντοποιόν', εἰ καὶ ἔν τι πρᾶγμα εἶπον τῷ ὑποκει-
μένῳ, ἀλλ' οὖν τῷ λόγῳ οὐκ ἔστιν ἔν. τῷ γὰρ ἀνδριαντοποιῷ οὐ ταυτὸν
τὸ αἰτίῳ εἶναι καὶ προσεχεῖ αἰτίῳ· εἰ γὰρ ταυτὸν ἦν αἴτιον εἰπεῖν καὶ
προσεχές, πᾶν αἴτιον προσεχές ἂν ἦν. τὸ δὲ ἀπλοῦν καὶ τὸ συμπλεκόμε-
10 νον. ὅσα συμπλέκωμεν ἢ τῷ καθ' αὐτὸ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ τῷ προσεχεῖ
τὸ πόρρω, καὶ ἄμφοι ἢ καθ' αὐτὰ ὑπάρχει ἢ κατὰ συμβεβηκὸς. ὥστε 45
ιδιότητας αἰτίων παραδέδωκεν ἡμῖν διὰ τούτων, καὶ οὐχ ἀπλῶς χωρίζεσθαι
δυναμένον ἀριθμὸν αἰτίων. καὶ οὐδὲν γε διαφέρει τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνερ-
γεῖα συμπλέκειν ταῖς ἄλλαις τρισὶν ἀντιθέσεσιν, ἢ ἄλληλῃ τινὰ συμπλέκειν
15 μετὰ τῶν λοιπῶν τῇ κατὰ τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ· ἀπλῶς γὰρ τὰς
συμπλοκάς αὐτῶν τὰς πρὸς ἀλλήλας ζητοῦμεν.

Τῷ λόγῳ οὖν ἕκαστην ιδιότητα τῶν λοιπῶν χωρίσας, καθ' αὐτὸ κατὰ
συμβεβηκὸς προσεχές πόρρω ἀπλοῦν σύνθετον, εὕρισκει τούτων τὰς δια-
φοράς ἕξ, ὧν ἕκαστη συμπλεκόμενη τῷ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ δώδεκα αἰτίων 50
20 ἀριθμὸν ποιεῖ. εἰ δὲ τις μὴ λόγῳ μόνῳ θεωρεῖν ταύτας τὰς διαφοράς
βούλεται, ἀλλὰ τὰς ἐν ὑπάρξει δυνάμενας ἀποδιδόσθαι ζητοῖ, εὑροὶ ἂν
οὕτως· τῶν γὰρ καθ' αὐτὸ αἰτίων ἢ προσεχῶν ὄντων ἢ πορρωτέρω, καὶ
τῶν κατὰ συμβεβηκὸς ὁμοίως, γίνονται τέσσαρα μέρη ἀπλᾶ τὰ ὑποκείμενα,
ἀνδριαντοποιὸς καθ' αὐτὸ προσεχές, τεχνίτης καθ' αὐτὸ πορρωτέρω, ὁ
25 λευκὸς κατὰ συμβεβηκὸς προσεχές, ὁ κερωσμένος κατὰ συμβεβηκὸς πορ-
ρωτέρω. καὶ τούτων πλείονα ἀπλᾶ γίνεσθαι ἀδύνατον. εἰ δὲ ταῦτα συμ-
πλέκειν ἀλλήλοις βουλευθεῖμεν, γένοιντ' | ἂν αἱ πᾶσαι ἐκ τούτων συμπλοκαὶ g 3^r
ἕξ κατὰ τὴν ἐν Εἰσαγωγῇ παραδεδομένην ἡμῖν μέθοδον· εἰ γὰρ λάβοιμεν
τὸν τρία ἀριθμὸν μονάδι τῶν τεσσάρων λείποντα, καὶ πολλαπλασιάσωμεν
30 τὸν τρία ἐπὶ τὸν τέσσαρα, καὶ τῶν γενομένων δώδεκα τὸν ἡμισυ λαβόμεν,

1 ὅτι om. K διηρημένως K 3 ὁ om. Mt 4 ἡβουλῆθη (sic) K 5 καθε-
ρίαν K 6 ὅταν γὰρ K: ὅταν οὖν LMt fort. ἀνδριαντοποιός 8 τὸ] τῷ K
προσεχεῖ] πρὸς ἔχει K 9 τὸ (post καὶ) om. K 10 προσέχει K 11 καὶ LK:

καὶ Mt fort. ὑπάρχει 13 δυνάμ. K: δυνάμενων t γε om. K 16 αὐτῶν
et ζητῶμεν K 17 χωρισάμενος ut vid. L 18 εὕρισκω L 19 ἕξ M τῷ Kt:
τῶν M: τὸ L καὶ τῷ ἐνεργείᾳ K 19. 20 ποιεῖ ante δώδεκα traicit K: om. M
20 τὸν ἀριθμὸν Mt μόνον K 21 βούλοιο recte (L)t ἀποδιδόσθαι hic et p. 254,
19 K 24. 26 ὁ λευκὸς—πορρωτέρω om. Mt 24. 25 ὁ δὲ λευκὸς et mox ἢ
προσεχές et πορρωτέρω ἐστὶ L 26 τούτ t γένεσθαι K 27 δυνηθεῖμεν ante
corr. M γένοιντ' L 28 Εἰσαγωγῇ Porphyrii c. 11 p. 5^a36 Brandis εἰσαγω-
γαῖς K fort. λαβόμεν 29 λείπον K πολλαπλασιάσωμεν L: πολλαπλασιάσομεν K:
πολυπλασιάσομεν M: πολυπλασιάζαμεν t 30 δώδεκα] ιω (cf. ad p. 249,5) K: τέσσαρα L
τὸν ἡμισυ L: τοῦμισυ (sic) K λαβόμεν L: λαβόμεν K: λαβοίμεν Mt

τουτέστι τὸν ἕξ, τοσαύτας μόνας εὐρήσμεν τῶν αἰτίων τὰς συμπλοκάς γ³
 γινομένας. εἰσὶ δὲ αἱ ὑποκείμεναι τεχνίτης ἀνδριαντοποιός (αὕτη καθ' αὐτὸ
 προσεχῆς τε ἄμα καὶ πόρρω), ἀνδριαντοποιὸς λευκός (καθ' αὐτὸ ἄμα καὶ 5
 κατὰ συμβεβηχὸς καὶ προσεχῆς), ἀνδριαντοποιὸς κεχρωσμένος (προσεχῆς
 5 καὶ πόρρω, καὶ καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηχός), τεχνίτης λευκός (πάλιν
 προσεχῆς καὶ πόρρω, καὶ καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηχός· ὥστε ἡ τετάρτη
 καὶ ἡ τρίτη αἱ αὐταὶ μὲν, διαφέρουσι δὲ ὅτι ἐν μὲν τῇ τρίτῃ τὸ μὲν καθ'
 αὐτὸ ἦν τὸ προσεχῆς ὁ ἀνδριαντοποιὸς τὸ δὲ συμβεβηχὸς τὸ πόρρω ὁ
 κεχρωσμένος, ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ ἀνάπαλιν τὸ μὲν καθ' αὐτὸ πόρρω ὁ
 10 τεχνίτης τὸ δὲ κατὰ συμβεβηχὸς προσεχῆς ὁ λευκός), πέμπτη συμπλοκὴ 10
 κεχρωσμένος τεχνίτης (καθ' αὐτὸ ἄμα καὶ κατὰ συμβεβηχὸς καὶ πόρρω),
 ἕκτη κεχρωσμένος λευκός (κατὰ συμβεβηχὸς προσεχῆς ἄμα καὶ πόρρω).
 δεῖ οὖν εἰς τὸ καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηχὸς διελόντας καὶ εἰς τὸ προ-
 15 σεχῆς καὶ πόρρω μηκέτι ταῦτα διελεῖν εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ τὸ συμπεπλεγ-
 μένον, ἀλλ' εὐθὺς εἰς τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ· καὶ οὕτως οὔτε δις τὰ
 αὐτὰ ληψόμεθα, καὶ σωθήσεται ὁ τῶν δώδεκα τρόπων ἀριθμός.

Ἰσως δὲ εἴ τι προσασπορήσειε τις τῇ διαιρέσει ἐκ τῶν εἰρημένων λαβὼν 15
 τὰς ἀφορμάς, ὅτι τοῦ προσεχοῦς καθ' αὐτὸ διηρημένου εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ
 τὸ συμπεπλεγμένον οὐκ ἔδει τὸ καθ' αὐτὸ πόρρω πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ διαι-
 20 ρεθῆναι, εἴ γε τὸ προσεχῆς καθ' αὐτὸ συμπλέκεται ἢ τῷ κατὰ συμβεβηχὸς
 ἢ τῷ πόρρω. φημί οὖν ὅτι μάλιστα μὲν ὥσπερ τὸ καθ' αὐτὸ συμπλέκε-
 ται τῷ κατὰ συμβεβηχός, οὕτω καὶ τὸ πόρρω καθ' αὐτὸ τῷ κατὰ συμ-
 βεβηχός, καὶ ἔδει διὰ ταῦτα καὶ τοῦτο διαιρεθῆναι· ἄλλως τε ὅταν λέγωμεν
 25 ὅτι τῷ καθ' αὐτὸ πόρρω συμπλέκεται, ἀλλὰ μάλιστα τῷ κατὰ συμβεβη-
 χός, ἐν' οὕτως ἢ τὸ προσεχῆς καθ' αὐτὸ συμπλεκόμενον τῷ κατὰ συμβε-
 βηχός. (τὸ δὲ κατὰ συμβεβηχός) ἢ τῷ πόρρω συμπλέκεται ἢ τῷ προσεχέϊ·
 ἀλλ' ὅταν τῷ προσεχέϊ συμπλέκηται, οὐκ ἔστιν ἡ συμπλοκὴ πρὸς τὸ
 προσεχῆς (ἄμφοι γὰρ ἐν καὶ ταῦτόν κατὰ τοῦτο), ἀλλὰ πρὸς τὸ κατὰ συμ-
 30 βεβηχὸς μόνον. ὥσπερ οὖν καὶ ὅταν τὸ προσεχῆς καθ' αὐτὸ τῷ πόρρω

2 γινομένων L 3 προσεχῆς τε LK 8 τὸ πόρρω] τῷ πόρρω L 9 ἀνά-
 πασαν (cf. ad p. 252,4) L 11 καὶ (post συμβεβηχός) K: om. LMt 12 ἕκτη] ἐκ
 τῇ K κεχρωσμένου K 13 δεῖ οὖν—καὶ εἰς Mt: δεῖ οὖν ἐπὶ τῇς τὸν (l. τῶν)
 κατὰ συμβ^ε διαιρέσεως διελόντας (om. καὶ) εἰς K: δεῖ οὖν εἰς τὰ καθ' αὐτὸν κτλ. (consentit
 in ceteris cum M) L 14 καὶ τὸ πόρρω K δελεῖν K 17 ἴσως δέτι K
 ἴσως—προσασπορήσειε τις] cf. ad p. 16,10 18 εἰς] εἰ K 19 ἔδειτο (sup. o accent.
 eras.) K 19. 21 καθ' αὐτὸ πόρρω—ἢ τῷ πόρρω om. K 19 εἰς τὰ αὐτὰ L:
 εἰς τὸ αὐτὸ M: εἰς τὸ αὐτὸ t 20 εἴγε] εἴτ' L 21 ἢ τῷ πόρρω] οὕτω καὶ τὸ
 πόρρω L 21. 22 φημί—πόρρω om. marg. add. L 21 ὥσπερ τὸ LK: ὥσπερ
 τῷ Mt 21. 22 συμπλέκεται τῷ K: συμπλέκεται τὸ LMt 22 τὸ (post καὶ) corr.
 M²: τῷ M τῷ (post αὐτὸ) KMt: τὸ L 23 ἀλλ' ὥστε ὅταν λέγωμεν K
 25 ὅτι τὸ L συμπλέκεσθαι, ἀλλὰ K 26 ἢ] ἡ K: ἡ L 27 τὸ δὲ κατὰ συμ-
 βεβηχός addidi 29 καὶ ταυτὸν (ex καὶ τούτων corr.) K: καταυτὸ L: καὶ ταυτὸ Mt
 30 ὅταν προσεχῆς καὶ καθ' αὐτὸ K τῷ] τὸ L

- καθ' αὐτὸ συμπλέκεται, ἢ συμπλοκὴ οὐ πρὸς τὸ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ πρὸς 3°
τὸ πόρρω, οὕτως οὖν καὶ τὸ πόρρω καθ' αὐτὸ ὅταν λέγωμεν συμπεπλέχθαι
ἢ πρὸς τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ πρὸς τὸ προσεχές, τῷ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ 26
προσεχεῖ ἢ πόρρω λέγωμεν συμπεπλέχθαι (καὶ πάλιν ἐπὶ τούτου ἢ συμ-
5 πλοκὴ ἢ πρὸς τὸ κατὰ συμβεβηκὸς πόρρω οὐκ ἔστι πρὸς τὸ πόρρω, ἀλλὰ
πρὸς τὸ κατὰ συμβεβηκὸς μόνον), εἰ δὲ καὶ τῷ καθ' αὐτὸ προσεχεῖ συμ-
πλέκεται, ὥς προσεχεῖ οὐχ ὥς καθ' αὐτό. εὐλόγως ἄρα ἐπὶ τε τοῦ προσε-
χοῦς καθ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πόρρω λαμβάνομεν τὴν κατὰ τὸ ἀπλοῦν καὶ 30
τὸ συμπεπλεγμένον διαίρεσιν, τοῦ συμπεπλεγμένου σημαίνοντος κοινῇ μὲν
τὴν πρὸς τὸ κατὰ συμβεβηκὸς συμπλοκὴν ἐπ' ἀμφοτέρων, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ μὲν
10 τοῦ προσεχοῦς τὴν πρὸς τὸ πόρρω, τὸ πόρρω τοῦτο εἴτε καθ' αὐτὸ εἴη
εἴτε κατὰ συμβεβηκὸς, ἐπὶ δὲ τοῦ πόρρω τὴν πρὸς τὸ προσεχές, εἴτε
πάλιν καθ' αὐτὸ εἴη εἴτε κατὰ συμβεβηκὸς· εἰς γενικώτερα γὰρ κατέληξεν
ἢ διαίρεσις, οὐκ εἰς εἰδικώτερα.
- 15 Οἱ μὲν οὖν τρόποι τῶν αἰτίων τοσοῦτοι. ὁσαυχὺς οὖν τὰ αἴτια λέγε-
ται, τοσαυταυχὺς καὶ τὰ αἰτιατά· καὶ ἐπὶ τῶν αἰτιατῶν γὰρ εὐρήσεις τὰ 35
μὲν καθ' αὐτὸ τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς, καὶ τὰ μὲν προσεχῆ τὰ δὲ πόρρω,
καὶ τὰ μὲν ἀπλᾶ τὰ δὲ συμπεπλεγμένα, πάντα δὲ ταῦτα τὰ μὲν· δύναμι
τὰ δὲ ἐνεργεια. αἰτιατά δὲ φησιν εἶναι ὑλικόν τε καὶ εἰδικόν· εὐδὴλον γὰρ
20 ὥς οὔτε ποιητικόν οὔτε τελικόν αἰτιατόν ἐστιν, ἀλλ' εἰδικόν μὲν οἷον ὁ
ἀνδριάς, ὑλικόν δὲ οἷον ὁ χαλκός. μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἡ ὕλη ἐστὶν αἰτιατόν,
ἀλλὰ μόνως τὸ εἶδος· πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον εἶδος τί ἐστι καὶ οὐδὲν ὥς
ὕλη γίνεσθαι· ἢ γὰρ κυρίως ὕλη οὔτε γίνεσθαι ὑπὸ φύσεως οὔτε φθείρεται. 30
ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ὥς ὕλη γίνεσθαι, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ αἱ προσεχεῖς ὕλαι εἰδη
25 τινά εἰσι καὶ γίνονται πολλὰ καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν τεχνητῶν οὐ δι' αὐτὰ
ἔκείνη ἀλλ' ἵνα ἄλλων ὕλη ἢ (οἷον ὁ χαλκός καὶ τὰ λοιπὰ τῶν μετ' αὐτῶν),
διὰ τοῦτο καὶ τὴν ὕλην αἰτιατόν εἶπεν, οὐχ ὕλης μένοντος τοῦ γινομένου,
ἀλλ' εἶδους. διότι δὲ συμβέβηκε τὴν προσεχῆ ὕλην εἶδος εἶναι, διὰ τοῦτο
λέγων τὴν ὕλην γίνεσθαι, εἰσὶν οὖν, φησί, καὶ ἐπὶ τούτων πάντες οἱ τρόποι
30 τῶν αἰτίων. ὅταν μὲν γὰρ εἴπω εἰκόνα Σωκράτους γερμέναι, καθ' αὐτὸ 45
εἶπον αἰτιατόν καὶ προσεχές, ὅταν δὲ εἰκόνα ἀπλῶς ἢ ὁμοίωμα, καθ' αὐτὸ
καὶ πόρρω· καὶ ὅταν μὲν εἴπω διπληχὺν εἰκόνα ἢ δεκαπληχὺν, κατὰ συμβε-

1 συμπλέκεται L et ante corr. M ἢ συμπλοκῇ (om. οὐ) πρὸς L 4 πάλιν] πᾶσαν (sic)
L cf. ad p. 251,9 τούτου (sic) K 6 μόνον] μέσον L τῷ] τὸ L 7 ὥς προ-
σεχεῖ om. K 8 αὐτὸ δὲ καὶ L 9 σημαίνοντα M: σημαίνοντες t 11 τὸ πόρρω
alterum om. K 13 γενικωτέρων L κατέλαξεν L 14 ἰδικώτερα K: fort. εἰδικώ-
τερα 15. 16 ὁσαυχὺς δε (sic) φησὶ τὰ αἰτιατά καὶ ἐπὶ κτλ. K 15 ποσαυχὺς L et
ante corr. M 16 ἐπὶ om. L 18 καὶ om. M 19 ἰδικόν et 20 ἀλλ' αἰδικόν (corr.
ex ἀλλὰ ἰδικόν) K 20 ὁ om. K 21 μᾶλλον δὲ (om. οὐδὲ) ἢ ὕλης (sic) K
23. 24 ἢ γὰρ—ὥς ὕλη γίνεσθαι om. L 23 φύσιν M 24 μηδὲν ὥς] μηδενός K 25 fort.
πολλάκις τεχνητῶν K: τεχνιτῶν LMt 27 τὴν ὕλην] τῆς ὕλης K μὲν ὄντος K
28 προσεχεῖ L 29 λέγει corr. M et t 31 αἰτιατοῦ K 32 διπληχὺν scripsi: διπληχ-
L: διπλήχη K: διπλήχη (cf. p. 257,15) Mt qui post εἰκόνα collocant 32 et p. 253,2 δεκά-
πηχυν scripsi: δεκαπλή L: δὲ κάπηχη (δεκαπλήχη altero loco) K: δεκαπλήχη Mt

βηλὸς εἶπον καὶ προσεχές, ὅταν δὲ μικρὰν ἢ μεγάλην, κατὰ συμβεβηλὸς καὶ g 3^v
 πόρρω, ὅταν δὲ δεκάπηχυν εἰκόνα ἢ μεγάλην εἰκόνα, συμπεπλεγμένον εἶπον
 αἰτιατόν· καὶ ὅταν μὲν εἰκόνα γενήσασθαι, δυνάμει, ὅταν δὲ γενέσθαι, ἐνεργείᾳ.
 καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης ὡσαύτως, ὡς ὅταν εἴπω χαλκὸν γεγενῆσθαι ἢ μέταλλον, ἢ
 5 ἐρυθρὸν χαλκὸν ἢ εὐχρον χαλκόν, καὶ ἐπὶ πάντων οὕτω. ἄλλως δὲ ὅλγον 50
 ὅτι ἐπὶ τῶν αἰτίων τὸ εἶδος εἰλήφραμεν, καὶ ἄλλως ἐπὶ τῶν αἰτιατῶν· αἵ-
 τιον μὲν γὰρ λέγεται τὸ εἶδος, ὅταν ὡς συμπληρωτικὸν τοῦ συνθέτου θεω-
 ρῇται, ὡς δὲ ἀποτελεσμα ὃν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου αἰτιατόν λέγεται.

- Λαβὼν δὲ τῷ εἰρημένῳ τρόπῳ πάντας τῶν αἰτίων τοὺς τρόπους,
 10 ἐφεξῆς παρακολουθοῦντά τινα θεωρήματα τοῖς αἰτίαις παραδίδωσι πλείονα.
 καὶ πρῶτόν γε τοῦτο, ὅτι ὄντων τῶν ἐνεργείᾳ αἰτίων καὶ τῶν δυνάμει,
 ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐνεργείᾳ αἰτία τῶν καὶ τῶν δυνάμει. οὐχ ὥσπερ ἔχουσι g 3^v
 τὰ ἐνεργείᾳ αἰτία πρὸς τὰ ἐνεργείᾳ αἰτιατά, οὕτως ἔχουσι καὶ τὰ δυνάμει
 αἰτία πρὸς τὰ δυνάμει αἰτιατά· τὰ μὲν γὰρ ἐνεργείᾳ αἰτία καὶ αἰτιατά
 15 ἅμα ἢ εἰσὶν ἢ οὐκ εἰσὶν (ἅμα γὰρ ὁ ἐνεργείᾳ πρῶτον ἐστὶ καὶ τὸ ἐνεργείᾳ
 περιζόμενον, καὶ ὁ ἐνεργείᾳ οἰκοδομῶν καὶ τὸ ἐνεργείᾳ οἰκοδομούμενον· καὶ
 εἰ παύσεται τῆς ἐνεργείας ὁ οἰκοδομῶν, εὐθὺς καὶ τὸ οἰκοδομούμενον παύ-
 σεται), ἐπὶ δὲ τῶν δυνάμει οὐχ οὕτως· οὐ γὰρ συμφθίβεταται τῷ οἰκοδόμῳ 5
 ἡ οἰκία, ἀλλ' ἐστὶ καὶ μετὰ τὸ φθαρῆναι τὸν οἰκοδόμον· καὶ ὁ μὲν δυ-
 20 νάμει οἰκοδόμος οὐκ ἐστὶ, τὸ δὲ δυνάμει οἰκοδομούμενον ἐστίν. ἰστέον δὲ
 ὅτι δυνάμει νῦν λέγει οὐ τὸ σύνηδες (λέγω δὴ τὸ μήπω μὲν ἡγμένον εἰς
 τὴν ἐνεργείαν, δυνάμενον δὲ ἀχθῆναι), ἀλλὰ τὸ πεπαυμένον τῆς ἐνεργείας
 καὶ μηκέτι ὃν ἐν κινήσει, οἷον τὴν ὠκοδομημένην οἰκίαν, δυνάμει οἰκοδο-
 μητὸν λέγων αὐτὴν παρὰ τὸ μὴ νῦν οἰκοδομεῖσθαι. ἐπεὶ οὖν [ᾧτι] οἷδε
 25 καὶ αὐτὸς ὅτι τὸ κυρίως δυνάμει ἅμα ἢ ἐστίν ἢ οὐκ ἐστὶ μετὰ τοῦ
 αἰτίου, ὥσπερ καὶ τὸ ἐνεργείᾳ, εὐθὺς ἐφεξῆς λέγει, ὅτι δεῖ ἀποδιδόναι τὰς 10
 μὲν δυνάμεις τῶν δυνατῶν, τὰ δὲ ἐνεργούντα πρὸς τὰ ἐνεργού-
 μενα. οὕτως ἄρα οἷδεν ὅτι ὡς ἔχουσι τὰ αἰτία, οὕτως ἔχουσι καὶ τὰ αἰτιατά
 ἐπὶ τῶν δυνάμει καὶ τῶν ἐνεργείᾳ.
- 30 Μετὰ τοῦτό φησιν, ὅτι δεῖ τὰς αἰτίας ἐκάστου ἀποδιδόναι τὰς κυριω-
 τάτας καὶ προσεχέστατας ἀποδιδόναι· τοῦτο δὲ ἐστίν, ἐφ' ᾧ παύσεται ἡ
 ζήτησις τοῦ διὰ τί. οἷον τί τῆς οἰκίας αἰτιον; οὐ δεῖ λέγειν ὅτι ὁ ἀνθρω-
 πος ἢ ὁ τεχνίτης, ἀλλὰ τὸ προσεχέστατον αἶτιον ὅτι ὁ οἰκοδόμος, καὶ ὁ 15

1 μικρὰν L 3 αἶτιον K γενήσασθαι] γενήσεται compend. M δὲ εἰκόνα, γίνεσθαι ἐνε-
 ργεια K 5 οὕτως t 7 συμπληρωματικόν K 7. 8 θεωρεῖται K 10 τοῖς αἰτίαις
 θεωρήματα K 11 γε om. superser. L 12 οὐχ om. superser. M 15 ἢ prius
 om. Mt πριων (sic) K: ποιῶν LM: πρίων t Themist. p. 174,9 16. 17 καὶ τὸ ἐνε-
 ργείᾳ—ἐνεργείας ὁ οἰκοδομῶν K: om. LMt 18 τῶν] τούτων K 20 οἰκοδόμος] οἰκο-
 δομούμενος L 21 νῦν λέγει K: μὲν λέγεται LMt δὴ LK: δὲ Mt ἡγμένον L
 εἰς LK: πρὸς Mt 22 δυνάμενον διαχθῆναι K 23 ὠκοδομημένην L: οἰκοδομούμενην
 KMt 24 λέγω αὐτὴν K οὖν K: om. LMt ὅτι delevit t οἷδα L 25 εἰ
 ἐστίν K 26 λέγων t 28 οὕτως corr. M et t 29 καὶ ἐπὶ τῶν K 30 τῶ-
 των L 30. p. 254,1 δεῖ—ἐχέι] cf. Themist. p. 174,13 sqq. 30 ἀποδιδόντας K
 31 ἐφ' (sic) K: ἐφ' ὃ LMt 33. p. 254,1 ὁ οἰκοδομούμενος utrobique L

οικοδόμος οὐ καθὼ ἄλλο τί ἐστίν, ἀλλὰ καθὼ τὴν οἰκοδομικὴν ἔχει· οὐ γὰρ εἰς
καθὼ φέρεται εἰπεῖν φαλακρὸς ἐστίν ἢ μουσικὸς ἢ ὅλως ἄνθρωπος. ἔτι, φησί,
δεῖ τὰ μὲν γένη τῶν γενῶν ἀποδιδόναι, τὰ δὲ καθ' ἕκαστον τῶν
καθ' ἕκαστον. οἷον ἐρωτῶντά με τί τοῦ τεχνήτου πράγματος αἷτιον, οὐ
5 δεῖ λέγειν ὅτι ὁ οἰκοδόμος οὐδὲ ὁ γεωμέτρης, ἀλλὰ τὸ γενικὸν αἷτιον
ἀποδιδόναι ὅτι ὁ τεχνίτης· τῆς δὲ οἰκίας τί τὸ αἷτιον, ὅτι ὁ οἰκοδόμος,
τῆς δὲ τῆς οἰκίας, ὅδε ὁ οἰκοδόμος· καὶ ἀπλῶς εἰ μὲν τὸ αἷτιατὸν
γενικώτατον ἦ, καὶ τὸ αἷτιον γενικώτατον ἀποδιδόναι, εἰ δὲ μερικώτα- 20
τον ἦ καὶ καθ' ἕκαστον, καὶ τὸ αἷτιον ὡσαύτως. ἔτι φησί τῶν μὲν
10 δυνάμει αἷτιατῶν τὰ δυνάμει αἷτια ἀποδοτέον, τῶν δὲ ἐνεργείᾳ τὰ ἐνε-
ργείᾳ· οἷον τῆς ἐνεργείᾳ οἰκίας τὸν ἐνεργείᾳ οἰκοδόμον, τῆς δὲ δυνάμει τὸν
δυνάμει.

Ταῦτα δὲ τὰ θεωρήματα παραδέδωκεν. ἱκανὰ πάντο ὄντα τεχνῶσαι
τὴν ψυχὴν πρὸς τὰς φυσικωτάτας τε καὶ λογικωτάτας τῶν πραγμάτων
15 αἷτιολογίας. καὶ ἐκ τούτων καὶ ἡ ἐν Κατηγορίαις περὶ τῶν πρὸς τι ἀπορία
ἐπελύθη· ἐζητεῖτο γὰρ πῶς ἅμα τῇ φύσει ἐστὶ τὰ πρὸς τι, εἴ γε ὁ τοῦ 25
κύκλου τετραγωνισμὸς ἐπιστητὸν μὲν ἐστίν, ἐπιστήμη δὲ τούτου οὐκ ἔστιν.
ἔχεις οὖν ἐντεῦθεν τὴν τούτου ἐπιλουσιν, ὅτι δεῖ οὐ τὰ τυχόντα αἷτια τῶν
τυχόντων αἷτιατῶν ἀποδίδοσθαι, ἀλλὰ τὰ σύστοιχα. ὁ γὰρ τοῦ κύκλου τε-
20 τραγωνισμὸς δυνάμει ἐστίν ἐπιστητὸν οὐκ ἐνεργείᾳ· ἔστιν οὖν τούτου καὶ ἡ
δυνάμει ἐπιστήμη, καὶ εἰ ἐνεργείᾳ γένοιτο ἐπιστητὸν, πάντως καὶ ἐνεργείᾳ
αὐτοῦ ἐπιστήμη ἔσται. καὶ ἡ ἀπορία συνέβη ἐκ τοῦ τοῦ δυνάμει ἐπιστη-
τοῦ ἐνεργείᾳ ζητεῖν τὴν ἐπιστήμην.

Τρόποι δὲ τῶν αἷτιων ἀριθμῶ μὲν εἰσι πολλοί, κεφα- 30
25 λαιούμενοι δὲ καὶ οὗτοι ἐλάττους. ἕκαστον, φησί, τῶν αἷτιων
κατὰ πολλοὺς τρόπους γίνεται· οἷον τὸ ποιητικὸν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον,
τὸ ὕλικόν φημι καὶ εἰδικόν καὶ τελικόν. ἀριθμῶ δὲ πολλοὺς φησιν,
οἷον τὸ οἰκοδομικὸν ἢ τὸ γεωμετρικὸν ἢ τεκτονικὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
τῶν κατὰ μέρος τεχνῶν, ἀλλὰ ταῦτα πάντα συγκεφαλαιούμενα ἀνά-
30 γονται ὑπὸ τὸ καθ' αὐτὸ αἷτιον. λέγομεν πάλιν τὸ λευκὸν αἷτιον ἢ
τὸ φαλακρὸν ἢ τὸ σιμὸν καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ὁμοίων, ἀλλὰ πάντα τὰ 35
τοιαῦτα ἀνάγονται ὑπὸ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς αἷτιον. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων.

1 τὴν οἰκοδομὴν M 2 ἔτι] ἦτε K 3 δεῖ τε μὲν L 4 ἐρωτῶντα με τί LM: ἐρωτῶν τί K: ἐρωτῶντάς με τινός t: scribendum (cf. ad p. 245, 27) ἐρωτηθέντα με τί
6 τί om. L 8 ἢ LK: εἴη Mt 9 ἢ L: ἢ KM: ἢ t τῶν μὲν] τὴν μὲν L
11 τῆς ἐνεργείᾳ L: τῆς ἐνεργείας K: τῆς ἐν ἐνεργείᾳ Mt 11, 12 τῶν δυνάμει L 13 πάντο
LK: πάντῃ Mt 14 τὴν om. K 15 Κατηγορίας c. 7 p. 7^b31 cf. Simplic. p. 326,
34 sqq. παρὰ τῶν L 17 ἐπιστήμη δὲ τούτου (τούτον K) KM² t: ἐπιστητὸν δὲ (καὶ
pro δὲ L) τοῦτο LM 20, 21 ἡ δυνάμει ἐπιστήμη L 21 γένηται M 22 τοῦ τοῦ
Mt: τοῦτον K: τοῦ L 23 τὴν om. L 24 αἷτιων K 24, 25 ἀριθμῶ—ἐλάτ-
τους om. K 27 τὸ εἰδικὸς (sic) φημι καὶ ὕλικόν traieit L καὶ τὸ ἰδικόν καὶ τὸ
τελικόν K ἀριθμῶν L 28 ἢ (om. τὸ) γεωμετρικόν K fort. ἢ τὸ τεκτονικόν
29 πάντα ταῦτα K 31, 32 ταῦτα πάντα ἀνάγονται K

p. 195^a29 Λέγεται γὰρ αἵτια πολλαχῶς, καὶ αὐτῶν τῶν ὁμοει- g 3ⁿ
δῶν προτέρως καὶ ὑστέρω.

Ὅμοειδῶν, οἷον τῶν ποιητικῶν ἢ τῶν ὕλικῶν· ἕκαστον γὰρ τούτων,
φησί, πολλαχῶς λέγεται. ἐκτίθεται δὲ τὴν τοῦ καθ' αὐτὸ καὶ [τὴν] τοῦ κατὰ
5 συμβεβηκὸς ἀντίθεσιν, καὶ τὴν τοῦ προσεχοῦς καὶ τοῦ πόρρω συμπεπλεγμένην. 40
ἐκθήμενος γὰρ τὸ καθ' αὐτὸ εὐθύς συμπλέκει αὐτῷ τὸ προσεχὲς καὶ τὸ
πόρρω, καὶ πάλιν τὸ κατὰ συμβεβηκὸς θείει πάλιν συμπλέκει αὐτῷ τὸ προ-
σεχὲς καὶ τὸ πόρρω.

p. 195^a30 Οἷον ὑγείας ὁ ἱατρὸς καὶ ὁ τεχνίτης, καὶ τοῦ διὰ πα-
10 σῶν τὸ διπλάσιον καὶ ὁ ἀριθμὸς.

Τοῦ καθ' αὐτὸ παραδείγμα καὶ τοῦ ἐν τούτῳ προσεχοῦς καὶ τοῦ
πόρρω· πόρρω μὲν γὰρ αἷτιον καὶ καθ' αὐτὸ ὁ ἱατρὸς, προσεχὲς δὲ καὶ 45
πόρρω ὁ τεχνίτης, καὶ ἔτι πορρωτέρω ὁ ποιός, καὶ τῆς διὰ πασῶν ἁρμο-
νίας προσεχὲς μὲν αἷτιον τὰ δύο πρὸς ἓν, πορρωτέρω δὲ τὸ διπλάσιον, καὶ
15 ἔτι πορρωτέρω ὁ ἀριθμὸς. καὶ ἀεὶ τὰ περιέχοντα πρὸς τὸ καθ'
ἕκαστον, τουτέστι τὰ περιέχοντα τὰ προσεχῆ αἷτια· ταῦτα γὰρ εἶπε καθ'
ἕκαστα, τὰ προσεχῆ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι εἰς μερικώτερα διαιρεθῆναι.

p. 195^a32 Ἔτι δὲ ὥς τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὰ τούτου γέννη.

Δείξας ἐπὶ τοῦ καθ' αὐτὸ τὸ προσεχὲς καὶ τὸ πόρρω, βούλεται καὶ 52
20 ἐπὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς τὸ αὐτὸ δεῖξαι, καὶ πρὶν τοῦτο δεῖξει, πρότερον
τὴν διαφορὰν δεῖκνυσι τοῦ καθ' αὐτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς. οἷον ἀν-
δριάντος ἄλλως Πολύκλειτος καὶ ἄλλως ἀνδριαντοποιός. ὁ μὲν
γὰρ ἀνδριαντοπιδὸς | καθ' αὐτὸ αἷτιος τοῦ ἀνδριάντος, ὁ δὲ Πολύκλειτος g 4^r
κατὰ συμβεβηκὸς· συμβέβηκε γὰρ τὸν ἀνδριαντοποιὸν Πολύκλειτον εἶναι.
25 ὁῦλον δὲ ὅτι οὕτως ἐνταῦθα λέγεται τῷ ἀνδριαντοποιῷ συμβεβηκέναι ὁ
Πολύκλειτος, ὥσπερ ἐν Κατηγορίαις τῷ δεσπότῃ ὁ ἀνθρωπος. καὶ τὰ πε-

1 πολλαχῶς K qui καὶ αὐτῶν—ὑστέρω om. 3. 4 γὰρ φησι τούτων Mt 4 ἐκτίθε-
ται K τὴν alterum delevi 5 προσεχῶς L συμπεπλεγμένως compendiose K
9 ὑγείας Mt Aristoteles ὁ ante ἱατρὸς om. Arist. cod. E (add. rec. E), et ante τεχνίτης
om. Arist. codd. EF 10 καὶ ὁ ἀριθμὸς om. K: ὁ om. primitus Arist. cod. E
12 μὲν om. L αὐτὸν ὁ μὲν ἱατρὸς L δὲ om. L 13 ὁ ποιός scripsi: ὁποιός LMt:
ὁποιός (sic) K 16 τὰ περιέχοντα LK: om. Mt 16. 17 τὰ προσεχῆ αἷτια διαιρεθῆ-
ναι om. K 17 μερικώτερα L: μερικώτατα Mt 18 ὁ ὥς Lt τὸ] τὰ L καὶ τὰ
τούτου γέννη om. K τούτου LM: τούτων ex Aristotele t 19 τὰ προσεχὲς L 20 δεῖξει
LK: δεῖξῃ Mt 21 οἷον LMt: οἷον τὸ τοῦ K 21. 22 ἀνδριάντος K: ἀνδριαντοποιός LMt
22 ἄλλως utrobique Mt 25 ὁῦλος K δὲ ὅτι LK: δὲ ἔστιν (cf. ad p. 256,3) M: δὲ ἔστιν
ὅτι t οὕτως ἐνταῦθα LKM: ἐνταῦθα οὕτω t 26 Κατηγορίαις] cf. c. 7 p. 7^a29
δεσπότῃ] ⁷ πύ L

ριέχοντα δὲ τὸ συμβεβηκός. εἰπὼν δὲ τὴν διαφορὰν τοῦ καθ' αὐτὸ g⁴
καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκός, βούλεται λοιπὸν εἰπεῖν τὸ προσεχές καὶ τὸ πόρρω. ⁵
ἔστι γὰρ προσεχές μὲν κατὰ συμβεβηκός αἷτιον τοῦ ἀνδριάντος ὁ ἀνθρωπος,
πορρωτέρω δὲ τὸ ζῶον ἢ τὸ ἔμψυχον· οὐ καθ' αὐτὸ γὰρ ὁ ἀνθρωπος
⁵ αἷτιος τοῦ ἀνδριάντος ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, οἷοντι συμβέβηκε τῷ ἀνδριαν-
τοποιῷ ἀνθρώπῳ εἶναι.

p. 195^b1 Ἔστι δὲ καὶ τῶν συμβεβηκόντων ἄλλα ἄλλων πορρώ-
τερον καὶ ἐγγύτερον, οἷον εἰ ὁ λευκὸς καὶ ὁ μουσικὸς λέγοιτο
αἷτιος τοῦ ἀνδριάντος.

10 Ἦ εἰς κατασκευὴν τοῦ προτέρου τοῦτο ἐπήγαγεν, ὅτι ἐστὶ τοῦ συμβε- ¹⁰
βηκός τὸ μὲν προσεχές τὸ δὲ πόρρω, ἵνα τὸν ὁ ἐστὶ τῷ γὰρ ἀκούσω-
μεν, ἢ βούλεται διὰ τούτων δεῖξαι, ὅτι καὶ τῶν τῆς αὐτῆς τάξεως συμβε-
βηκόντων τὰ μὲν οἰκειότερα μᾶλλον ἐστὶ τοῖς καθ' αὐτὸ αἰτίοις, τὰ δὲ ἥττον,
ἵνα τὸ πορρώτερον καὶ ἐγγύτερον ἀντὶ τοῦ οἰκειότερον καὶ ἀνοικειό-
¹⁵ τερον ἀκούσωμεν. Ὡθεν καὶ τὰ παραδείγματα τὰ τριῶντα εἰληκε τὸν λευκὸν
καὶ τὸν μουσικόν, ὧν οὐδέτερον περιεχτικώτερόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μὲν μου-
σικὸν οἰκειότερον, ὥπερ οὐδενὶ ἄλλῳ συμβαίνει ἢ τῷ ἀνθρώπῳ. ὥπερ καθ' ¹⁵
αὐτὸ τῷ μουσικῷ συμβέβηκεν, ἥττον δὲ οἰκεῖον τὸ λευκόν· καὶ γὰρ ἅλλοις
πολλοῖς παρὰ τὸν ἀνθρώπον.

20 p. 195^b3 Παρὰ πάντα δὲ τὰ οἰκειῶς λεγόμενα.

Ὅτι καὶ ἔστι τρίτη ἀντίθεσις τοῦ τρόπου τῶν αἰτίων ἢ κατὰ τὸ δυ-
νάμει καὶ κατὰ τὸ ἐνεργείᾳ, ἑτέρα οὖσα τοῦ καθ' αὐτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμ- ²⁰
βεβηκός· οἰκειῶς γὰρ λεγόμενα εἶπε τὸ καθ' αὐτό.

p. 195^b6 Ὅμοιως δὲ λεχθήσεται καὶ ἐφ' ὧν αἷτια τὰ αἷτια τοῖς
²⁵ εἰρημμένοις.

Ὅσα, φησὶν, ἐπὶ τῶν αἰτίων εἴπομεν, τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τούτων ἐροῦ-
μεν ὧν τὰ αἷτια αἷτιά εἰσι, λέγω δὴ τὰ αἷτιατά. τὰ δὲ ἐξῆς· ὁμοίως δὲ

1 δὲ recte om. K 3 ἔστι] ὅτι M 4 πορρωτέρων L 6 εἶναι om. K
7 ἄλλα] ἄλλω M 7. 9 πορρώτερον—ἀνδριάντος om. K 8 εἰ om. L λέγοιτο
om. L: post αἷτιος traiciunt Aristotelis libri 10 ἢ εἰς L: ἢ M: εἰς (K)t τού-
του K 11. 12 ἀκούσωμεν K 12 διὰ om. L 15 τὰ alterum om. K 17 ἀνοι-
κειότερον (sic) K οὐδενὶ ἂν ἄλλω συμβαίνει K 17. 18 ὥπερ καθ' αὐτό K: ὥσπερ
καθ' αὐτό LM: ὥσπερ καὶ αὐτῷ t 20. p. 257, 26 Παρὰ—αἰτίων om. K 20 Παρὰ
πάντα] cf. Diels z. *Textgesch.* p. 18 δὲ LM: δὲ καὶ ex Aristotele t 21 καὶ ἔστι
L: ἔστι καὶ Mt ἢ t: ἢ LM 22 κατὰ (post καὶ) et mox τοῦ (ante κατὰ) ex-
hibet L: om. Mt 22. 23 συμβεβηκός L 24 αἷτια τὰ αἷτια t: αἷτια τὰ L:
αἷτιατά M 27 αἷτια εἰσὶ Mt: αἷτιατά εἰσὶ L τὰ δὲ L: τὸ δὲ Mt

τοῖς εἰρημένους λεχθήσεται ταῦτα· ὁ ἀνδριαντοποιὺς αἰτίας τοῦ ἀνδριάντος. g 4^r
 ὁ δὲ ἀνδριάς αἰτιατὸν ἐστίν, ὅπερ ὡς εἶδος δοκεῖ αἰτιον, πλὴν ἐπεὶ ἐκ τοῦ
 ἀνδριαντοποιοῦ ὡς αἰτίου γέγονε, δοκεῖ αἰτιατὸν εἶναι. καὶ ἐνταῦθα γοῦν
 τοὺς προειρημένους τρόπους, τὸν καθ' αὐτὸ τὸν κατὰ συμβεβηκὸς τὸν πόρρω
 5 τὸν προσεχῆ τὸν συμπεπλεγμένον τὸν ἀπλοῦν, εὐρήσεις χώραν ἔχοντας,
 καὶ ἐτι τῶν ὑλικῶν αἰτίων οὕτω † ἐξελάβειν ἐφ' ὧν τὰ αἰτία αἰτία εἰσιν.
 οἷον τοῦδε τοῦ ἀνδριάντος ἢ ἀνδριάντος ἢ ὅλως εἰκόνας· τοῦ εἰ- 25
 δους ὡς αἰτιατοῦ παραδείγματος. προσεχέστατον μὲν οὖν αἴτιον ὅδε ὁ ἀν-
 δριάς (οἷον ὁ Ὀμηρος), πορρωτέρω δὲ ἀνδριάς ἀπλῶς, καὶ τούτου πορρω-
 10 τερὸν ἢ εἰκόν· τὸν δὲ χαλκὸν εἰς παράδειγμα τοῦ ὑλικοῦ αἰτίου ὡς
 αἰτιατοῦ τέθεικεν, εἵπομεν δὲ ὅτι οὐδὲν ὡς ὕλη γίνεσθαι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ γι-
 νόμενον εἰδὸς ἐστί. καὶ ἐπὶ τῶν συμβεβηκότων ὡσαύτως. ἐπειδὴ 30
 τῶν καθ' αὐτὸ αἰτιατῶν παραδείγματα εἶπε, φησὶν ὅτι καὶ τὸ κατὰ συμ-
 βεβηκὸς τὸν αὐτὸν ἀποδῶσμεν τρόπον ἐπὶ τῶν αἰτιατῶν, ὡς ὅταν εἴπω
 15 τριπλήχῃ γενέσθαι εἰκόνα ἢ μεγάλην, καὶ τὰ ὅμοια.

p. 195b10 Ἔτι δὲ συμπλεκόμενα ἀκαεῖνα καὶ ταῦτα λεχθήσεται.

Τὴν ἐτέραν τῶν ἀντιθέσεων τὴν κατὰ τὸ ἀπλοῦν καὶ τὸ συμπεπλεγμένον
 προστίθῃσι νῦν. ταῦτα οὖν, φησί, τὰ ἀπλῶς εἰρημένα συμπεπλεγμένα 35
 λεχθήσεται, φημί δὴ τὰ καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς· συμπλέκεται γὰρ
 20 ταῦτα ἀλλήλοις καὶ ταῦτα πρὸς τὸ προσεχὲς καὶ τὸ πόρρω.

p. 195b12 Ἄλλ' ὁμως ἅπαντὰ ἐστί τὸ μὲν πλῆθος ἕξ, λεγόμενα
 δὲ διχῶς.

Ἀπαριθμεῖται πάλιν τὰ εἰρημένα, ὅτι ἕξ εἰσιν οἱ τρόποι καθ' ἕκαστον 40
 τῶν αἰτίων κατὰ τὰς εἰρημένας τρεῖς ἀντιθέσεις, λέγονται δὲ διχῶς κατὰ
 25 τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ, ὥστε συμβαίνειν ὁῶδεκα τοὺς τρόπους εἶναι
 καθ' ἕκαστον τῶν αἰτίων. ἢ γὰρ ὡς τὸ καθ' ἕκαστον, ἢ ὡς τὸ γένος,
 ἢ ὡς τὸ συμβεβηκός, ἢ ὡς τὸ γένος τοῦ συμβεβηκότος. δοκεῖ μὲν
 λέγων ἢ ὡς τὸ καθ' ἕκαστον, ἢ ὡς τὸ γένος, τὴν τοῦ προσεχοῦς καὶ

1 ταῦτα L: καὶ ταυτὰ M: καὶ ταῦτα t 1. 6 ὁ ἀνδριαντοποιός—ἐξελάβειν L: om. Mt
 6 ἐτι L: immo ἐπὶ οὕτω ἐξελάβειν (sic) L: fortasse ὡσαύτως ἕξεσσι λαβεῖν
 αἰτία εἰσιν Mt: αἰτιατὰ εἰσιν L 7 οἷον—εἰκόνας] cf. Aristotelis libri 8 αἰτιατοῦ
 scripsi: αἰτία τοῦ libri ὁ om. L 9 δὲ hic et v. 11 om. L 11 εἵπομεν
 p. 252,22 13 αἰτιατῶν corr. ex αἰτίων M καὶ τὸ LM: καὶ τῶν t 15 scri-
 bendum τριπλήχην cf. ad p. 252,52 16 ἀκαεῖνα καὶ ταῦτα λεχθήσεται L: καὶ ταῦτα λεγ-
 ῥήσεται ἀκαεῖνα M: καὶ ταῦτα ἀκαεῖνα λεγθήσεται ex Arist. t 17 τὸ ἀπλοῦν λεγθήσε-
 ται καὶ L 18 προστίθῃσι νῦν L: προστίθῃσιν αὖ Mt 21 ἅπαντα ταῦτά ἐστι ex
 Arist. t 24 αἰτίων] αἰτίων ἢ γὰρ ὡς τὸ καθ' ἕκαστον ἢ ὡς τὸ γένος τὴν τοῦ προσεχοῦς
 καὶ τοῦ πόρρω ἀντιθέσιν M 26 ἢ γὰρ κτλ.] hinc rursus K ubi lemma *γὰρ ὡς τὸ
 καθ' ἕκαστον (omissis 26. 27 ἢ ὡς τὸ γένος—συμβεβηκότος) 28 τὴν om. superser. K

τοῦ πόρρω ἀντίθεσιν λέγειν, τῷ δὲ ἐπαγαγεῖν ἢ ὡς τὸ συμβεβηκὸς ἐδή- g 4r
 λωσεν ὅτι τοῦ καθ' αὐτὸ ἦν ἡ προτέρα ἀντίθεσις ἢ ἀντιδιέσπειλε τὸ κατὰ 45
 συμβεβηκός. ἀλλ', ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἶπον, τὴν τοῦ προσεχοῦς καὶ τοῦ
 πόρρω ἀντίθεσιν συνέπλεξεν ἑκατέρω, καὶ τῷ καθ' αὐτὸ φημι καὶ τῷ κατὰ
 5 συμβεβηκός, ἐφεξῆς δὲ προστίθῃσι καὶ τὴν τοῦ ἀπλοῦ καὶ τοῦ συμπεπλεγμέ-
 νου, καὶ τοῦ δυνάμει καὶ τοῦ ἐνεργείᾳ.

p. 195^b16 Διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι τὰ μὲν ἐνεργοῦντα καὶ τὰ
 καθ' ἑκαστον ἅμα ἔστι καὶ οὐκ ἔστι καὶ ὦν αἷτια.

Ἵτι τὰ μὲν ἐνεργείᾳ πάντως ὡσαύτως ἔχουσι τὰ τε αἷτια καὶ τὰ αἰ- 51
 10 τιατά (ἅμα γὰρ ἡ εἰσὶν ἢ οὐκ εἰσὶ), τὰ δὲ δυνάμει οὐ πάντως, ἀλλὰ δυνατόν
 τὸ ἔτερον μὲν εἶναι τὸ δὲ ἔτερον οὐ. εἴπομεν δὲ περὶ τοῦ δυνάμει λέ-
 γει. ἡ δὲ λέξις διαφέρει, φησί, τὰ δυνάμει τῶν ἐνεργείᾳ, ὅτι τὰ μὲν ἐνεργείᾳ
 αἷτια καὶ προσεχῆ (τοῦτο γὰρ αὐτὸ σημαίνει τὸ καθ' ἑκαστον, τὸ προ-
 σεχές) ἅμα ἡ εἰσὶν ἢ οὐκ εἰσὶ τούτοις ὦν ἔστιν αἷτια. |

15 p. 195^b21 Δεῖ δὲ δεῖ τὸ αἷτιον ἑκάστου τὸ ἀκρότατον ζητεῖν. g 4r

Ἵτι τὸ αἷτιον ζητοῦντας δεῖ τὸ ἀκρότατον ζητεῖν, τουτέστι τὸ
 προσεχέστατον· τεχνικὸν γὰρ τὸ αἷτιον ἀποδιδόντας μὴ τὸ τυχὸν ἀποδιδό- 5
 ναι, ἀλλὰ τὸ κυριώτατον, κυριώτατον δὲ τὸ προσεχέστατον. οἷον διὰ τί ὁ
 ἄνθρωπος οἰκοδομεῖ ἐρωτηθέντας οὐ δεῖ λέγειν ὅτι τεχνίτης ἐστίν, ἀλλ'
 20 ὅτι οἰκοδόμος· διὰ τί δὲ ὁ οἰκοδόμος, διότι ἔχει τὴν οἰκοδομικὴν τέχνην.
 περαιτέρω δὲ προβαίνειν εὐθὺς· πρῶτον γὰρ καὶ προσεχέστατον αἷτιον τῆς
 οἰκίας ἢ οἰκοδομικῇ τέχνῃ.

p. 195^b25 Ἔτι τὰ μὲν γένη τῶν γενῶν, τὰ δὲ καθ' ἑκαστον τῶν
 καθ' ἑκαστον.

25 Ἐτερον θεώρημα καὶ αὐτὸ τεχνικὸν πάνυ· ἀπαιτούμενον αἷτιαν τινός, 11
 εἰ μὲν τὸ γενικώτατον εἴη, γενικὴν καὶ τὴν αἷτιαν ἀποδιδοῦναι. οἷον τίς
 αἷτιος τῆςδε τῆς εἰκόνης; ὁ δεῖνα ζωγράφος. ἀπλῶς δὲ εἰκόνης; ζωγράφος,

1 τῷ δ' ἐπαγαγεῖν K 2 ἡ (sic) ἀντιδιέσπειλεν K: ἀντιδιέσπειλε γὰρ L: ἀντιδιασεί-
 λας Mt 4 ἐν ἑκατέρω K καὶ τὸ καθ' αὐτὸ L καὶ τὸ κατὰ ante corr. L
 5 προστίθῃσι K: προτίθῃσι LMt 7. 8 ὅτι—αἷτια om. K 10 καὶ ἅμα γὰρ K
 11 μὲν om. K τὸ ἔτερον δὲ οὐ Mt εἴπομεν p. 253, 20 sqq. ποιῶν K 12 τὰ
 (priore loco) K: τὰ (L)Mt τῶν LK: καὶ τὸ Mt 13 αὐτὸ LK: αὐτῷ Mt 15 Δεῖ
 δεῖ E: δεῖ K omissis δεῖ—ζητεῖν δ' δεῖ t 16 Ὅτι *ὁ ἀκρότατον ζητεῖν ὅτι K
 Ὅτι—ζητεῖν om. L qui mox προσεχέστερον 19 τεχνίτης scripsi: ὁ τεχνίτης L: τέχνη
 τίς (K)Mt 20 ὅτι ἔστιν L δὲ ὁ L: δις K: δὲ (om. ὁ) Mt cf. Themist. p. 174, 17
 quo hic utitur Philoponus 21 περαιτέρω K 23. p. 259, 8 Ἔτι—τῶν αἰτίων om. K
 24 καθ' ἑκαστα utrobique e vulg. Arist. t 25 ἀπαιτούμενον L: ἀπαιτούμενοι Mt
 26 τὸ LMt: fortasse τοῦτο vel τὸ αἷτιατόν (cl. p. 254, 6) 27 ὁ δεῖνα ζωγράφος L: ὁ
 δεῖνα ὁ ζωγράφος Mt

οὐχ ὁ θεῖνα ἀλλ' ἀπλῶς. καὶ τὰς μὲν δυνάμεις τῶν δυνατῶν, τὰ δὲ g^{4v}
ἐνεργοῦντα πρὸς τὰ ἐνεργούμενα. ἕτερον θεώρημα ὅτι τῶν δυνάμει 15
αἰτιατῶν αἴτια ἀποθετόν τὰ δυνάμει, ὅσον τῆς οἰκοδομηθῆσομένης οἰκίας
τὸν οἰκοδομήσοντα οἰκοδόμον, τῶν δὲ ἐνεργείᾳ αἰτιατῶν τὰ ἐνεργείᾳ αἴτια,
5 τῆς οἰκοδομουμένης τὸν οἰκοδομοῦντα.

p. 195^b28 Ὅσα μὲν οὖν τὰ αἴτια καὶ ὃν τρόπον αἴτια, ἔστω ἡμῖν
διωρισμένα ἱκανῶς. λέγεται δὲ καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον
τῶν αἰτίων.

Διαλεχθεῖς περὶ τῶν καθ' αὐτὸ αἰτίων καὶ τῶν κατὰ συμβεβηχός. καὶ 20
10 διαστειλάμενος αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀκριβῶς τὸν περὶ αὐτῶν διεξιληθὲν
λόγον, ἐπειδὴ τῶν κατὰ συμβεβηχός αἰτίων ἐστὶ καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτό-
ματον, βούλεται καὶ περὶ αὐτῶν διαλεχθῆναι· καὶ γὰρ πολλά φαμεν καὶ
εἶναι καὶ γίνεσθαι ἀπὸ τύχης καὶ ἀπὸ αὐτόματου. καὶ ζητεῖ περὶ αὐτῶν,
ἵνα ἀνάπαλιν τῇ τάξει τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν προβλημάτων εἴπωμεν ὥσπερ
15 καὶ αὐτός, ἐν τίνι τῶν αἰτίων ἀποθετόν τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον, 25
πότερον ἐν τῷ ποιητικῷ ἢ ἐν τῷ εἰδικῷ ἢ τινι τῶν ἄλλων, ἔπειτα τί δια-
φέρουσιν ἀλλήλων ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, καὶ τί ποτε ὅλως ἐστὶν ἡ
τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, καὶ τέταρτον εἰ ὅλως ἐστὶν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον,
ἥπερ ἔδει τῶν προβλημάτων πρότερον ἐκθεσθαι. ἐν γοῦν τῷ διαιτηῶν περὶ
20 τῶν προβλημάτων τούτων ἀνάπαλιν ἄρξεται, καὶ πρῶτον ζητήσει εἰ ἔστιν
ὅλως ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, ἔπειτα τί ποτέ ἐστι ταῦτα, ἔπειτα τί δια-
φέρουσιν ἀλλήλων, καὶ τέταρτον ἐν ποίῳ τῶν αἰτίων αὐτὰ ἀποθετόν.
πρότερον οὖν ζητήσει εἰ ὅλως ἐστὶν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον· ἀπο-
ρήσει γοῦν εἰς τοῦναντίον, ὅτι μήποτε οὐκ ἔστιν ὅλως ἡ τύχη καὶ τὸ αὐ-
25 τόματον, ἀλλ' ὀνόματα μόνον ἐστὶ ταῦτα κενὰ ἐν τῇ συνηθείᾳ κατὰ μηδενὸς
πράγματος κατηγορούμενα. καὶ γὰρ τῶν λεγομένων ἀπὸ τύχης γίνεσθαι 30
ἔστι, φησὶν, εὑρεῖν ὠρισμένα τινὰ αἴτια τῆς γενέσεως. ὅσον προῆλθέ τις
εἰς ἀγορὰν ἐπὶ τινι χρείαν, εἴτα ἐλθὼν καταλαμβάνει ἐκεῖσε τὸν φίλον ἐξ
ἀποδημίας ἐπανήκοντα, ὃν ἐβούλετο μὲν θεάσασθαι, οὐκ ᾔετο δὲ τῆνικαῦτα

1. 2 καὶ τὰ ἐνεργοῦντα πρὸς ἐνεργούμενα L at cf. p. 253, 27 4 τὸν οἰκοδομήσοντα (correcti
οἰκοδομήσοντα) οἰκοδόμον L: ὁ οἰκοδομήσων οἰκοδόμος Mt αἴτια L: αἰτιατὰ Mt 7 καὶ
(post δὲ) om. L at cf. v. 11 9 hinc rursus K καὶ τῶν LK: καὶ περὶ τῶν Mt
12 παρὰ L 13 καὶ (ante γίνεσθαι) om. K 11 εἴπωμεν K 15 ἀποθετόν L
16 ἰδικῷ K 17 τί ποτε LK: εἴ ποτε Mt 18. 21 καὶ τέταρτον εἰ ὅλως — εἰ ἔστιν ὅλως
τύχη καὶ αὐτόματον om. Mt 18 καὶ (ante τέταρτον) K: om. L 18. 19 καὶ τόματον
ἥπερ K 19 ἐν K: εἰ L 20 ἀνάπαλιν K: ἀν^απ L 21 καὶ αὐτόματον L ποτέ
om. L ἔπειτα τι altero loco t 22 τῶν αἰτίων αὐτὰ ἀποθετόν (ἀποθετόν L) LK: ἀπο-
θετόν ταῦτα τῶν αἰτίων Mt 23 ζητεῖ L εἰ ὅλως ἐστὶν L: ὅλως εἰ ἔστιν K: εἰ ἔστιν
ὅλως Mt 23. 24 ἀπορεῖ L 24 τὸ ἐναντίον L ὅτι om. L 25 ὀνόματι K
εἰς L 27 φησὶν om. L ὠρισμένῳ τινὶ L 29 ἐβούλετο K

ἢ ἐξ ἀποδημίας ἐπανήξειν ἢ εἰς ἀγορὰν εὐρίσκεισθαι· οὗτος λέγεται μὲν g 4^v
ἀπὸ τύχης τῷ φίλῳ περιτετυγχάνειν, κενὴ δὲ τις ἔοικεν αἰτίας εἶναι ἀπό-
δοσις ἢ τύχη. ἔστι γὰρ ἐπὶ τι ὀρισμένον αἴτιον ἀναγαγεῖν τὴν αἰτίαν
τούτου, τὴν κινήσασαν προαίρεσιν εἰς ἀγορὰν ἐλθεῖν· εἰ γὰρ καὶ μὴ διὰ 35
5 τοῦτο ἢ πρόοδος εἰς ἀγορὰν γέγονεν, ἀλλ' οὐδὲν ἕτερον αἰτιόν ἐστι τῆς τοῦ
φίλου ἐντυχίας, ἢ τὸ βουλευθῆναι εἰς ἀγορὰν ἐλθεῖν. εἰ τοίνυν τὴν μὲν
τύχην ἀόριστον εἶναι αἴτιον καὶ οἱ τιθέμενοι λέγουσιν, ἔστι δὲ τῶν ἀπὸ
τύχης λεγομένων γίνεσθαι ὀρισμένον τι αἴτιον ἀποδοῦναι, ἔοικε κενὸν εἶναι
μόνον ὄνομα ἢ τύχη. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτομάτου. ἐν πολέμῳ γὰρ
10 διψήσας τις ἵππος κατέβαλε τὸν ἐπιβάτην καὶ ἔδραμεν ἐπὶ τὸ ὕδωρ, καὶ
συμβολῆς γενομένης ἡττήθησαν καὶ ἀπώλοντο· λέγεται οὖν ὁ ἵππος ἐκ 40
ταῦτομάτου σεσῶσθαι. λίθος κατηνέχθη ἀνωθεν, καὶ περιθραυσθεὶς τὰ ἐξέ-
χοντα γέγονεν εἰς καθέδραν ἐπιτήδεως· καὶ λέγεται ἐκ ταῦτομάτου γενέ-
σθαι. ἀλλὰ τούτων ἔστιν ὀρισμένα αἰτία ἀποδοῦναι τὴν τε φυσικὴν τοῦ
15 λίθου ὁρμὴν τὴν ἐπὶ τὸ κάτω κινήσασαν, καὶ τὴν τοῦ ἵππου δίψαν δι' ἣν
(ἐκ) τῆς παρατάξεως ἔφυγεν· ὥστε οὐκ ἔστιν ἢ λεγομένη τύχη καὶ τὸ
αὐτόματον τινῶν αἰτία. ἔπειτα, φησὶν, εἰ ἦν τι αἴτιον ἢ τύχη καὶ τὸ αὐτό-
ματον, τί δῆποτε οὐδείς τῶν πάσαι σοφῶν τῶν γινομένων ἀποδιδοὺς τὰς 45
αἰτίας τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον ἐν τοῖς αἰτίοις ἀπρηθμήσατο;
20 Αἰ μὲν οὖν ἀπορίαι αἰ ἀναιροῦσαι ἐκ τῶν αἰτίων τὴν τύχην αὐται,
ἐπιλύεται δὲ αὐτὰς ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τέως τὸν πρότερον λόγον, ἐξ αὐ-
τῶν ὧν οἱ ἀναιροῦντες τὴν τύχην φασί· τὰ γὰρ εἰς ἀναιρέσειν τῆς τύχης
προσφερόμενα τοῦναντίον κατασκευαστικά ἐστι τοῦ εἶναι τινῶν αἰτίαν τὴν
τύχην. εἰ γὰρ δυνατόν ἀεὶ πάντα τὰ γινόμενα εἴς τινας ὀρισμένας αἰτίας
25 ἀνάγειν, ὥς οἱ ἀποροῦντές φασι καὶ ἡ ἀλήθεια ἔχει, ὅμως δὲ κατὰ κοινὴν 50
ἐννοιαν πάντες ἄνθρωποι τὰ μὲν ἀπὸ τύχης γίνεσθαι φασι τὰ δὲ οὐκ ἀπὸ
τύχης, καίτοι οὐκ ἀποροῦντες καὶ τὰ ἀπὸ τύχης λεγόμενα γίνεσθαι ἀνάγειν
εἰς ὀρισμένας αἰτίας, ἔοικεν ἄρα καὶ ἡ τύχη τινῶν εἶναι αἰτία παρὰ τὴν
ὀρισμένην ἀρχήν· τῷ γὰρ ὄντι εἰ (μὴ) ἀπὸ ὀρισμένης ἀρχῆς ἀνῆγον οἱ
30 ἄνθρωποι τίνα ἐπὶ τὴν ἀόριστον αἰτίαν τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον, καὶ
ἐδοξάν τι λέγειν οἱ ἀποροῦντες, εἰ δὲ προφανὴς μὲν ἐπὶ τῶν ἀπὸ τύχης
λεγομένων γίνεσθαι ἢ ὀρισμένη αἰτία, ὥσπερ δὲ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας g 5^r
καὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἀναγκαζόμενοι πάντες ἄνθρωποι οὐ τὴν ὀρισμένην
αἰτίαν, ἀλλὰ τὴν τύχην τῶν οὕτω γινομένων αἰτιῶνται, πῶς οὐ τοῦναντίον

1 λέγεται corr. ex ἄγεται M

2 κενὰ L

4. 6 εἰ γὰρ—ἐλθεῖν om. L

7 καὶ

οἱ τιθέμενοι in ras. K

δὲ] καὶ L

8 ὀρισμένον αἴτιον ἀναγαγεῖν τὴν αἰτίαν τούτου

τὴν κινήσασαν προαίρεσιν ἀποδοῦναι L

9 δὲ om. Mt

11 ἀπώλοντο L

οὖν]

δὲ L

12 τοῦ αὐτομάτου L

15. 16 δι' ἣν ἐκ τῆς (cf. p. 287,25) t: δι' ἣν τῆς

KM: δι' ἣς τῆς ἀπὸ L

17 εἰ ἦν] εἰεν K

18 ἀποδοὺς L

21 ἐπιλύεται δῆλου

τάς K

21 λόγους L

23 εἰσι L

αἰτίων L

24 τὰ om. L

αἰτίας ὀρισμέ-

νας Mt

29 μὴ addidit t. ceterum totam haec argumentationem ex Themist. p. 175,

26 sqq. sumpsit et dilatavit Philoponus (cf. Simplic. p. 329,25 sqq.)

ἀρχῆς LK: αἰ-

τίας Mt

ἀνῆγον K

31 τι λέγειν LK: λέγειν τι Mt

ἐπὶ om. L

32 ἀπ'

αὐτῆς L

33 ὀρισμένην K

οὐ ἐβουλήθη κατεσκεύασεν ἡ ἀπορία· ὅθεν καὶ συγγνώμης ἀξιόῦμεν πάντες § 5^τ
 ἄνθρωποι τοὺς πρᾶξιν τινα τῶν ἀπηγορευμένων ἐκ τοιαύτης αἰτίας ἐνεργήσαν-
 τας. οἷον δισχεύων τις ὥστε κατὰ τοῦ φίλου τὸν δίσκον μὴ βουλόμενος, ὁ 5
 δὲ πληγεῖς τέθνηκε, καὶ συγγνώμης παρὰ πάντων ἀξιούται ὁ φονεύσας·
 5 ἀπὸ τύχης γὰρ τὸν φόνον γενέσθαι φαμέν, οὐκ ἀπὸ προαιρέσεως. καίτοι
 ἔξεστι καπὶ τούτων εἰπεῖν ὅτι ἡ προαίρεσις αἰτία τοῦ φόνου (εἰ γὰρ μὴ
 προεῖλετο ἀφαιρεῖν τὸν δίσκον, οὐκ ἂν ἐπλήγῃ ὁ φίλος), ἀλλ' ὅμως οὐδείς
 τὴν προαίρεσιν αἰτιᾶται, ἐπεὶ ἔδωκεν ἂν τὴν τῆς τοιαύτης προαιρέσεως
 δίκην· ἀλλὰ τῆς μὲν ἀφάσεως ἡ προαίρεσις, τοῦ φόνου δὲ οὐχ ἡ προαί-
 10 ρεσις, ἀλλ' ἡ τύχη. ἔστιν ἄρα καὶ ἡ τύχη τινῶν αἰτία. ἡ μὲν οὖν πρὸς
 τὴν προτέραν ἀπορίαν ἀπάντησις αὕτη. 10

Πρὸς δὲ τὴν δευτέραν ἀπορίαν φησίν, ὅτι οὐκ ἐπειδὴ οὐδείς τῶν
 ἀρχαίων αἰτίαν τινῶν εἶπεν εἶναι τὴν τύχην, παρὰ τοῦτο ἀνήρηται ἡ τύχη,
 ἀλλ' ἐπειδὴ ἔστιν ἡ τύχη, κακῶς οἱ πρότεροι παρήκαν τὴν αἰτίαν ταύτην
 15 καὶ οὐδὲν περὶ αὐτῆς εἰρήκασιν. ἐγκαλεῖ δὲ καὶ τοῖς πρότερον φυσιολόγοις,
 ὅτι, καίτοι τινὰ ἀπὸ τύχης λέγοντες γίνεσθαι, οὐδὲν περὶ τύχης διελέχθησαν,
 τίς τέ ἐστι καὶ πῶς αἰτία τῶν ἐξ αὐτῆς γινομένων. ὁ γοῦν Ἑμπεδοκλῆς
 ἀπὸ τύχης φησὶ τὸν ἀέρα τὴν ἄνω χώραν κατελιγφέναι· συγκεχυμένων γὰρ 15
 ὄντων πάντων ἅμα ἐν τῷ σφαίρῳ πρότερον, διακριθέντα ὑπὸ τοῦ νεύου
 20 ἔκαστον ἐνεχθῆναι εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ νῦν ἔστιν, οὐκ ἀπὸ τινος προνοίας,
 ἀλλ' ὅπως ἔτυχε. λέγει γοῦν περὶ τῆς τοῦ ἀέρος ἐπὶ τὸ ἄνω κινήσεως.

ὥς οὕτω συνέκυρσε θέων τότε, πολλάκι δ' ἄλλως.

νῦν μὲν γὰρ ὑπὲρ τὴν γῆν εἶναι καὶ τὸ ὕδωρ, ἄλλοτε δ' εἰ τόχοι ἐν ἐτέρῃ
 κοσμοποιίᾳ, ἤνίκα πάλιν ἀπὸ τοῦ σφαίρου γίνεσθαι κόσμους, ἄλλην τινὰ τάξιν
 25 καὶ τόπον ἀπολαβεῖν. καὶ τὰ μύρια δὲ τῶν ζώων κατὰ τύχην οὕτω τὰ 20
 πλεῖστα γενέσθαι φησὶν ὥς ἂν εἰ ἀπὸ προνοίας ἐγένοντο, τοὺς μὲν ἐμπρο-
 σθίους ὁδόντας ὀξεῖς πρὸς τὸ τέμνειν ἐπιτηδεύουσιν, τοὺς δὲ γομφίους πρὸς
 τὸ λεαίνειν. ὥστε κατηγορίας ἄξιοι, διότι ὅλως τινὰ λέγοντες εἶναι ἀπὸ
 τύχης οὐδὲν περὶ τῆς τύχης διωρίκασιν. ἀλλ' ὁ μὲν Ἑμπεδοκλῆς μικρῶν
 30 τινων τὴν τύχην αἰτιασάμενος, εἰ μηδὲνα αὐτῆς πεποιήται λόγον, ἤττονος
 ἂν εἶη κατηγορίας ἄξιος· εἰσὶ δὲ τινες, φησί, λέγει δὲ τοὺς περὶ Δημόκρι-

1 οὐ] οὖν K κατεσκεύασεν K 2 ἀπειγορευμένων K 2. 3 ἐνεργούν-
 τας Mt 3 ὥστε] ὥς ἐν K 5 καὶ τι L 8 ἔδωκεν Mt: δέδωκεν (cf. ad
 p. 18, 23) LK: an δεδώκει? τὴν τῆς Mt: τὴν K: τῆς L 9 ἀλλὰ τῆς κτλ.] cf.
 Themist. p. 176, 18 ἀφάσεως K ὁ προαίρεσιν priore loco L 10 ἄρα]
 γὰρ K 11 ἀπορίαν L: αἰτίαν KMt 15 προτέροις L 16 παρὰ L διελέχ-
 θησαν L: διελέχθησαν KMt 17 ἔστι] ὅτι K γινομένων K ὁ μὲν οὖν Mt
 18 ἀπὸ τύχης om. L 19 ὄντων] οὕτων K ante πρότερον distinguit t 20 νῦν]
 οὖν L 21 λέγει οὖν K 22 Emped. v. 167 St. 204 K. ὥς οὕτω] cf. Diels
 ad Simplic. p. 358, 11 πολλάκις LM δι' ἄλλως K 23 καὶ om. t
 25 ζώων (sic) K 26 γίνεσθαι L φησὶν compend. K: φασὶν LMt cf. Arist.
 p. 196^a 24 28 λέγοντες εἶναι τινα L 29 διωρίκασιν L: διωρίσασιν K: διωρί-
 σαντο Mt 30 λόγους L 31 ἂν εἶη om. Mt at cf. Themist. p. 177, 17
 φασὶ M

τον, οὗ τοῦ οὐρανοῦ τοῦδε καὶ τῶν θειοτάτων ἐν τοῖς φανεροῖς αἰτίαν 5^τ
 αὐτὴν ἡγησάμενοι, οὐδὲ ἐπὶ σμικρὸν τι περὶ αὐτῆς διελέχθησαν. ἀπειρούς 25
 γὰρ κόσμους ὑποτιθέμενος ὁ Δημόκριτος, κατὰ τύχην μὲν ἔλεγεν ἐν τῷδε
 τῷ μέρει τοῦ κενοῦ ἀπειροῦ ὅντος τὸν κόσμον τοῦτον γενέσθαι, ἐν ἄλλῳ
 5 δὲ ἄλλον. ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς τῶν ὄντων διακοσμήσεως τὴν τύχην αἰτίαν
 φησὶν εἶναι· τὰς τε γὰρ ἀτόμους κατὰ τύχην κινουμένας συνελθεῖν καὶ
 ποιῆσαι ἐξωτέρω μὲν τοῦ κόσμου παντός τὸν οὐρανὸν καὶ ἐφεξῆς ὡς ἔχει
 τάξεως τὰ λοιπά, καὶ τὴν γῆν δὲ κατὰ τύχην ἐστάναι· τὴν γὰρ τοῦ οὐ-
 10 ρανοῦ δίνην συμπεριᾶγειν ἑαυτῇ τὸν ἐντὸς ἄερα. οὗτος δ' ὁ ἄλλος διὰ τὸ 30
 συνεχῆς εἶναι τῇ γῇ πανταχόθεν αὐτῆς ἀπτόμενος τῇ ὀξείᾳ περιδιονύσει
 οὐκ ἐξ αὐτῆν καταπίπτειν. ἀλλ' ἀκίνητον φυλάττει, ὥσπερ οἱ τὰς φιάλας
 πεπληρωμένας ὕδατος περιᾶγοντες καὶ μὴ ἐκχέοντές τι τοῦ ὕδατος διὰ τὴν
 ὀξείαν περιαιωγίην· ταχυτέρα γὰρ οὕσα ἢ κίνησις καὶ ἡ περιαιωγίη τοῦ
 περιέχοντος τῆς κατὰ φύσιν τοῦ ἐντὸς κινήσεως φθάνει περιελθεῖν πρὶν ἐκείνη
 15 τῆς οἰκείας ἐκπεσεῖν ἔξωθεν. οἷον καὶ μέμφεται τῷ Δημοκρίτῳ, ὅτι τῶν
 μὲν μερικῶν οὐδὲν ἀπὸ τύχης γίνεσθαι φησιν (οὐ γὰρ ἐκ τοῦ ταχόντος τὸ 35
 ταχὺν γίνεσθαι), καὶ ἐν τῇ τῶν κατὰ μέρος ἀποδόσει (οἷον διὰ τί τὰ
 θερμὰ διακρίνει καὶ τὰ λευκά; ἢ διὰ τί τὸ μέλι γλυκύ;) τὴν θέσιν καὶ τὴν
 τάξιν καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἀτόμων αἰτιᾶται, αὐτῆς δὲ τῆς τῶν ὅλων γε-
 20 νέσεως τὸ αὐτόματον αἷτιον εἶναι φησι. καίτοι, φησί, τὸ ἐναντίον ἔδει ἐν
 μὲν τοῖς οὐρανίοις καὶ ταῖς τῶν στοιχείων ὁλότησι μηδὲν ἀπὸ τύχης μηδὲ
 ἀπὸ αὐτομάτου εἶναι λέγειν, ἐν τοῖς κατὰ μέρος δέ, ἂν ἄρα, τὴν τύχην
 καὶ τὸ αὐτόματον αἰτιᾶσθαι. ἐν μὲν γὰρ τοῖς οὐρανίοις οὐδὲν ἐνδεχομένως 40
 γίνεται, οὐδὲ ποτὲ μὲν ἔστι ποτὲ δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' αἰεὶ ὡσαύτως ἔχουσι
 25 τὰ τε οὐράνια καὶ αἱ τῶν στοιχείων ὁλότητες, τὰ δὲ κατὰ μέρος οὐκ
 ἔχουσι τὸ ἀναγκαῖον· οὐ γὰρ αἰεὶ πενταδάκτυλον ἢ φύσις ποιεῖ, ἀλλ' ἔστιν
 ὅτε καὶ ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ. εἰ τοίνυν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον οὐ
 τῶν ἐξ ἀνάγκης γινομένων, ἀλλὰ τῶν ὡς ἐπ' ἔλαττον. εὐλογώτερον τῶν
 κατὰ μέρος αὐτὴν αἰτιᾶσθαι ἢ περὶ οὐκ ἔχει τὸ ἀναγκαῖον. ἢ τῶν ὁλοτή-
 30 των ἐν αἷς ἔστιν αἰεὶ τὸ ἀναγκαῖον· ἀλλ' ὅμως τύχην καὶ τὸ αὐτόματον 45

- 1 ἐν τοῖς φανεροῖς om. Mt 2 μικρὸν (om. τι) L διελέχθησαν scripsi: διει-
 λέχθησαν L: διηλέχθησαν KMt cf. ad p. 194, 5. 261, 16. 264, 8. 18 al. 3 ἔλεγεν ἐν
 L: ἔλεγεν K: ἔλεγε Mt 4 ἄλλω] ἄλλον L 5 τῶν om. K 6 κατὰ τὴν
 τύχην L 7 παντός τοῦ κόσμου L 9 δίνην Mt: δινήν K: διαφορὰν L
 ἑαυτῇ K 10 συνεχῆς K: συνεχ^{ει} L τὴν γῆν L αὐτῆς Mt: αὐτός K: γὰρ
 αὐτῆς L 13 ταχυτέρα t: ταχυ^{τε} Mt: ταχύτερα K: ταχύτερον L 15 μέμφεται K
 16 γενέσθαι φησὶν L 16. 17 τὸ ταχὺν γίνεσθαι LK: γίνεσθαι τὸ ταχὺν Mt
 17 τῇ τῶν K: τῷ τῶν L: τῇ (om. τῶν) Mt ἀπόδοσιν L 19 τὰ σχή-
 ματα L 20 φασὶ utrobique L τὸ ἐναντίον LK: τοῦναντίον Mt 22 τοῦ
 αὐτομάτου K ἐὰν ἄρα L 25 τε om. Mt 27 ὅτε καὶ KMt: καὶ ὅτε L
 27. 28 οὐ τῶν L: οὐ K: οὐκ ἐκ τῶν Mt 30 ὅμως τύχην καὶ τὸ αὐτόματον LK: ὅμως
 καὶ τὸ αὐτόματον καὶ τὴν τύχην Mt

τῶν τηλικούτων αἰτιασάμενος, οὐδένα λόγον ἡμῖν περὶ τύχης καὶ αὐτομάτου γ⁵ κατεβάλλετο.

p. 195^b83 Τίνα οὖν τρόπον ἐν τοῦτοις ἐστὶ τοῖς αἰτίοις ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον. |

5 Ἐν τοῦτοις· τοῖς ἀπηριθμημένοις, πότερον ὡς ποιητικὸν ἢ τι τῶν γ⁵ λοιπῶν τριῶν. ἀπαριθμεῖται δὲ τὰ προβλήματα ἀνάπαλιν ὥσπερ εἴρηται. αἵτιον τὸ βούλεσθαι ἀγοράσαι ἐλθόντα. ἀγοράσαι, τοὔτεστιν εἰς ἀγορὰν διατρίψαι. Ἀριστοφάνης·

ποῦ δῆτα Κλεισθένης ἀγοράσει καὶ Στράτων;

10 ἐπεὶ εἴ γέ τι ἦν ἡ τύχη, ὡς ἀληθῶς ἦν ἀπορία ἐξ ἐνδόξων προσώ- 5 πων ἔχουσα τὸ εὐλογον, ὅτι μηδεὶς τῶν σοφῶν τὰς αἰτίας τῶν γινομένων ἀποδιδοὺς τύχην καὶ αὐτόματον μετὰ τῶν αἰτίων κατηρίθμησεν, ἀλλ' ἡ νεῖκος καὶ φιλίαν ἢ πῦρ ἢ νοῦν ἢ τι τῶν ἄλλων.

p. 196^a11 Ἀλλὰ καὶ τοῦτο θαυμαστόν.

15 Ἐνθεν ἡ ἐπίλυσις τῶν ἡπορημένων, καὶ τέως τὴν προτέραν ἐπιλύεται ἀπορίαν. αὐτό, φησί, τοῦτο ἐξ οὗ τὴν ἀπορίαν κατασκευάζετε θαυμαστόν ἂν εἴη, τί δὴ ποτε δυνατόν ὃν εἰς ὠρισμένας αἰτίας ἀναγαγεῖν τὰ λεγόμενα ὑπὸ τύχης γίνεσθαι, ὅμως οὐ πάντα τὰ γινόμενα εἰς ὠρισμένας αἰτίας 10 ἀνάγουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' εἶναι τινὰ φασὶ καὶ ἀπὸ τύχης γινόμενα. 20 τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἔπασχον (λέγω τὸ σαφοῦς οὐσης τῆς ὠρισμένης αἰτίας, εἰς ἣν δυνατόν τὰ ἀπὸ τύχης ἀναγαγεῖν, ὅμως τύχην τῶν τοιούτων αἰτιᾶσθαι), εἰ μὴ τις ἦν παρὰ τὴν ὠρισμένην αἰτίαν ἡ τύχη τὴν μαρτυρίαν ἐξ αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως ἔχουσα· ὅθεν, ὡς ἔφην, τοὺς κατὰ τοιαύτην αἰτίαν ἀμαρτάνοντας καὶ συγγνώμης πάντες ἀξιῶμεν. ἂ οὐκ 15 25 ἀγνοοῦντες ὅτι ἔστιν ἐπανενεγκεῖν ἕκαστον ἐπὶ τι αἴτιον τῶν γινομένων. οὐκ ἀγνοοῦντες πάντες οἱ ἄνθρωποι ὅτι τὰ ἀπὸ τύχης λεγόμενα δυνατόν ἐπὶ τι αἴτιον ὠρισμένον ἀνενεγκεῖν, ὥσπερ καὶ οἱ ἀναιροῦντες τὴν τύχην φασί, ὅμως οὐκ ἀναφέρουσι.

1 οὐδέν ἄλογον K λόγους L 2 κατεβάλλετο Mt 3 ἐστὶν K 5 τοῖς ἀπηριθμη-
 μένοις L: ἀπηριθμημένα K Mt 7 ἀγορᾶς priore loco, ἀγοράσθαι altero loco L 8 Ἀριστο-
 φάνης Eqq. 1374 9 δῆται (sic) K στράτων t: στράτω L: στρατῶν K: στρατῶν M
 10 ἐπέειπε τί K: ἐπεὶ εἴτε τί L ἡ om. Mt δευτέρα ἀπορία L ἐνδόξων] εὐ-
 λόγων L 12 τόματον K 12. 13 ἡ νεῖκος scripsi: ἦν εἰκὼς K Mt: ἡ εἰκὼς L
 13 τι om. L 15 ὑπωρημένων L 16 κατασκευάζετε (κατὰ compend.) K: κατασκευά-
 ζει L: κατεσκευάζετε Mt 17 ἀνάγειν L 18 τύχην K γίνεσθαι ex λέγεσθαι
 corr. M τὰ γινόμενα L K: τὰ λεγόμενα Mt 20 λέγω δὲ Mt 21 τὰ ἀπὸ K: τὰ
 ἀπὸ L Mt ἀνάγειν L 24 ἀξιῶσι L at cf. p. 261,1 24. p. 264,6 ἂ οὐκ—διαλεχ-
 θῆναι om. K 25 ἐπανενεκεῖν t 26 τὰ] τὸ L 27 λεγόμενον (om. δυνατόν) L

p. 196a16 Διὸ καὶ ἀμῶς γέ πως ἦν ποιητέον αὐτοῖς μνησίαν. g 5v

Τῆς δευτέρας ἀπορίας ἡ ἐπίλυσις, ὅτι ἔδει τοὺς περὶ φυσικῶν αἰτίων 25
διαλεχθέντας καὶ κατὰ μικρὸν γοῦν περὶ αὐτῶν διαλεχθῆναι· οὐ γὰρ διὰ
τὸ μὴ διαλεχθῆναι αὐτοὺς περὶ τούτων ἀνήρηται ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόμα-
5 τον, ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν πάντες εἶναι ταῦτα ὁμολογοῦμεν,
ἔδει καὶ τοὺς ἀρχαίους καὶ βράχῳ γοῦν περὶ αὐτῶν διαλεχθῆναι. ἀλλὰ
μὴν οὐδὲ ἐκείνων γέ τι ᾤοντο εἶναι τὴν τύχην. ἵνα μὴ τις εἴπῃ
ὅτι διελέχθησαν περὶ τύχης καὶ τοῦ αὐτομάτου (τὴν γὰρ φιλίαν ὁ Ἑμπε-
δοκλῆς καὶ τὸ νεῖκος ταῦτα εἶναι ᾤετο, ἡγοῦν τὸ πῦρ Ἡράκλειτος, ἡ τὸν 30
10 νοῦν Ἀναξαγόρας), φησὶν οὖν 'οὐ ταῦτα τύχην ἢ τὸ αὐτόματον ὑπελάμ-
βανον', πρῶτον μὲν ὅτι οὐ διώρισαν αὐτὸ τοῦτο, ἔπειτα τὰ μὲν παρ' αὐτῶν
ἀποδιδόμενα αἶτια ὠρισμένα τε καὶ ὠρισμένων ποιητικά (τῆς γὰρ φιλίας
ἔργον τὸ συγκρίνειν καὶ τοῦ νείκους τὸ διακρίνειν, καὶ τοῦ κατὰ Ἀναξα-
γόραν νοῦ ἔργον τὸ βουλευέσθαι διακρίνειν τὰς ὁμοιομερείας), ἡ δὲ τύχη
15 καὶ τὸ αὐτόματον ἀόριστά τε καὶ ἀορίστων ποιητικά. ἄτοπον οὖν εἶτε
μὴ ᾤοντο, εἶτε οἰόμενοι παρελίμπανον· εἶτε γὰρ μὴ ᾤοντο εἶναι τὴν 35
τύχην, ἔδει αὐτὸ τοῦτο εἰπεῖν ὁρῶντας πολλὴν ἐν πᾶσιν οὖσαν τὴν περὶ
αὐτῆς ὁρᾶν, εἶτε ᾤοντο μὲν μηδὲν δὲ περὶ αὐτῆς διελέχθησαν, οὐκ ἂν
ἐκφύγοιεν τὸ ἔγκλημα. καίτοι μνησθέντες αὐτῆς ἐν τοῖς ἑαυτῶν λόγοις,
20 οὔτε τί ποτέ ἐστιν εἰρήκασιν, οὔτε ποῖαν τάξιν ἔχει ἐν τοῖς αἰτίοις.

p. 196a24 Εἰσὶ δέ τινες οἱ καὶ τοῦ οὐρανοῦ τοῦδε καὶ τῶν κό-
σμων ἀπάντων αἰτιῶνται τὸ αὐτόματον.

Θαυμαστικῶς κεῖται τὸ τοῦδε, ὅτι τῶν τηλικούτων καὶ τῶν τοιούτων 15
καὶ τῶν ἐν τοῖς φανεροῖς θειοτάτων ἄλογον καὶ ἀόριστον αἰτίαν τοῦ εἶναι
25 ἔθεντο. ἀπὸ αὐτομάτου γὰρ φασὶ γίνεσθαι τὴν δίνην καὶ τὴν
κίνησιν τὴν διακρίνασαν καὶ καταστήσασαν εἰς ταύτην τὴν τάξιν
τὸ πᾶν. ἐπειδὴ ἕκαστον τῶν στοιχείων ἰδίαν κίνησιν ἔχει, ἥτις αὐτὸ δια-

1 ἀμωσέπως libri	2 φυσικῶν L: τῶν φυσικῶν Mt	5 ἐπειδὴ L: ἐπεὶ Mt
ante ἔννοιαν expunctum αἰτίαν L	6 βραχὺ γοῦν L: πρὸς μικρὸν Mt	ἀλλὰ κτλ.]
hinc rursus K	7 γέ τι—τύχην om. K	εἴποι K
		8 διελέχθησαν K: διε-
λέχθησαν L: διηλέχθησαν Mt
	ὁ om. L	9. 10 ἵτονον K
		11 τὰ μὲν] τὰ
μ. K
13. 14 ἀναξαγονῶ ἔργον τοῦ L	15. 16 εἶτε μὴ ᾤοντο εἶτε τοιόμενοι K	
16 γὰρ μὴ ᾤοντο et 18 ᾤοντο K	18 δὲ om. L	διελέχθησαν L: διηλέχθη-
σαν K Mt
ἀν L: om. K Mt	19 ἑαυτοῦ L	20 οὔτε τί] οὐκ ἔτι K
ἔχει τάξιν L	ἔχοι M	τοῖς L: om. K Mt
τῶν—αὐτόματον om. K	κόσμων ἀπάντων (cf. Simplic. p. 331, 18) L: κοσμικῶν πάν-
των Mt et Arist. vulg.: κόσμων πάντων infra p. 293, 12 et Arist. eod. E	23 τῶν (ante
τοιούτων) om. L
αἰτίαν Mt	24 θειοτάτων scripsi cl. p. 262, 1: θειοτέρων libri	τοῦ εἶναι
25 ἀπαντομάτου γὰρ et mox δίνην K	φησι γενέσθαι L: φασὶ om. Ari-
stoteles (praeter I qui γίνεσθαι φασὶ) at cf. Simplic. p. 331, 20	27 αὐτοῦ L

κρίνει τῶν ἄλλων (ἅμα γὰρ τῷ συστήναι πῦρ κάτω, χωρεῖ εἰς τὸν οἰκεῖον g 5ⁿ τόπον καὶ διακρίνεται τῶν ἑτερογενῶν· ὁμοίως καὶ ἄνω συστήῃ ὕδωρ ἢ γῆ, εὐθὺς εἰς τὸν οἰκεῖον χωρεῖ τόπον· καὶ τὸ ὕδωρ δὲ πέφυκεν εἰς τὰ 50 κοιλώματα τῆς γῆς συρρεῖν, καὶ ἡ γῆ ὑφίστασθαι τῷ ὕδατι, καὶ ἄμφω 5 ταῦτα τῷ ἀέρι), τὴν τοιαύτην οὖν αὐτῶν κίνησιν, ἐξ ἧς διακρίνονται ἀλλήλων, κατὰ τύχην αὐτοῖς γίνεσθαι φασί. καὶ τὴν δίνην δὲ τὴν εἰς τοιαύτην τάξιν τὸ πᾶν καταστήσασαν ὅπως ἔχει νῦν, ὥστε συμπεριάγεσθαι τῷ οὐρανῷ τὸν ἀέρα, διὰ τὴν ὀρεῖαν δὲ περιδίνησιν τὴν γῆν ἐν τῷ μέσῳ φυλάττεσθαι, ὁμοίως ἐκ ταυτομάτου φασὶ γενέσθαι καὶ ἀπὸ τύχης. ὅπερ, 10 φησί, καὶ θαυμάσαι ἐστὶν ἄξιον, ὅπως ἐπὶ ζώων μὲν | καὶ φυτῶν καὶ g 6ⁿ τῶν μερῶν αὐτῶν οὐδὲν ἀπὸ τύχης φασὶ γενέσθαι οὐδὲ ἀπὸ ταυτομάτου, ἐν οἷς ἐστί καὶ τὸ μὴ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχειν, τὰ δὲ θειότατα τῶν φανε- ρῶν καὶ τὰ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα τῷ αὐτομάτῳ ἀνέθεσαν, ὅπερ οὐδὲ τῶν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ γινομένων ἐστὶν αἴτιον, ἀλλὰ μόνον τῶν ἐπ' ἔλαττον. 15 πολλῆς οὖν ἐμβροτησίας ἂν εἴη τῶν μὲν ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων τὸ αὐτό- ματον αἰτιᾶσθαι, τῶν δὲ μὴ ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων ἀλλ' ἐστὶν ὅτε καὶ τοῦ 5 σκοποῦ τοῦ φυσικοῦ ἀποτυγχανόντων, οἷά ἐστι τὰ ἐν γενέσει, τούτων πρόνοιάν τινα καὶ μὴ τὸ αὐτόματον αἰτιᾶσθαι, εἰ μὴ τις διὰ τὸ ἀνόητον τοῦ λόγου ἀπολογοῦμενος ὑπὲρ αὐτῶν εἴποι ὅτι αὐτόματον ἔλεγον τὴν ὕλι- 20 κὴν αἰτίαν, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς φάμεν τὰς πόας ἐκ ταυτομάτου γίνεσθαι, ἐπειδὴ μὴ ἐστὶ μερικόν τι τῆς γενέσεως αὐτῶν αἴτιον, ἀλλ' ἐκ τῆς ὕλικῆς αἰτίας τὴν γένεσιν ἔχουσι.

p. 196^a35 Καίτοι γε εἰ οὕτως ἔχει, τοῦτό γε αὐτὸ ἄξιον ἐπιστά- 10 σεως, καὶ καλῶς ἔχει λεχθῆναι τι περὶ αὐτοῦ.

25 Εἰ οὕτως ἔχει ταῦτα, φησὶν, ἄξιόν ἐστιν αὐτὸ τοῦτο ἐπιστάσεως διὰ τὸ ἄλογον τοῦ πράγματος, καὶ οὐκ ἔδει αὐτοὺς οὕτως ἀνεξετάτως παρελ- θεῖν, ἀλλ' εἰπεῖν τι περὶ τοῦ αὐτομάτου τούτου, τί ποτέ ἐστιν ὃ τῶν τη- λικοῦτων ἐστὶν αἴτιον. 15

p. 196^b3 Ἐν δὲ τοῖς οὐκ ἀπὸ τύχης πολλὰ συμβαίνοντα ἀπὸ 30 τύχης.

Οὐκ ἀπὸ τύχης φησὶ τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· ταῦτα γὰρ ἐκείνοι

1 τῷ] τὸ L κάτω] ἄνω L 2. 3 καὶ διακρίνεται—τόπον om. add. marg. M
2 καὶ] εἰ L στή L 3 εὐθεῖς K 4 κοιλώματα et mox ὑφίσταται L
5 τὰ τοιαῦτα οὖν L διακρίνονται et 6 αὐτῆς γενέσθαι L 7 νῦν] νῦν L 9 φασί]
φ' K 10 φησὶ K: φασὶ L Mt ἐπὶ ζῷ L 13 τῶν αὐτομάτων L 14 γινομένων
(sic) K μόνον K: μέσον L: μόνων Mt ante ἐπ' add. ὡς Mt ἐφέλαττον
(constanter sic vel ἐφέλλαττον) K 15 ἐμβροτησίας L 17 ἐν τῇ γενέσει L
19 λέγων L 20 τὰς] τοὺς L πόας Mt 23. p. 266, 17 Καίτοι—πολὺ
om. K 23 καίτοι γε L et Arist. cod. I: καίτοι (om. γε) Mt ἔχοι τοῦτό γε
αὐτὸ L 24 τι om. L αὐτοῦ LM (ita etiam me teste Arist. cod. E): αὐτοῦ τοῦ-
του t cf. Diels z. Textgesch. p. 20 25 φασιν L 29 οὐκ om. t 31 φασὶ L

οὐκ ἀπὸ τύχης εἶναι ἔλεγον. ἐν οἷς οὖν ἐκείνοι λέγουσι μὴ εἶναι ἀπὸ γ 6^r
 τύχης, πολλὰ φαίνονται ἀπὸ τύχης καὶ τοῦ αὐτομάτου (οἷά ἐστι τὰ παρὰ
 φύσιν τικτόμενα· τὰ γὰρ ἀπὸ τύχης ἐπ' ἔλαττον, τοιαῦτα δὲ τὰ παρὰ
 φύσιν), ἐν δὲ τοῖς οὐρανίοις οὐδέν ἐστιν ἐπ' ἔλαττον, ἅπερ ἐκείνοί φασιν 20
 5 ἀπὸ τύχης.

p. 196^b5 Εἰσὶ δὲ τινες οἷς δοκεῖ εἶναι μέντοι ἡ τύχη, ἄδηλος δὲ
 ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ ὥς θεῖόν τι οὕσα καὶ δαιμονιώτερον.

Ἐτεροι δὲ τινες, φησίν, εἶναι μέντοι τὴν τύχην λέγουσι, θεῖόν
 τι ἢ δαιμόνιον οὖσαν χρῆμα, ἄδηλον δὲ εἶναι τοῦτο τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ, 25
 10 καὶ ὀρίζονται ταύτην ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀγνοίας, τύχην λέγοντες εἶναι τὸ ἄδη-
 λον ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ· τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τί ποτέ ἐστιν ἡ
 τύχη, ἀλλὰ τί οὐκ ἔστιν. ὥστε σκεπτέον καὶ τί ἐκάτερον. ἐπειδὴ
 ἔδειξεν ὅτι ἔστι, δεῖ, φησίν, ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν προβλημάτων μετελθεῖν,
 καὶ δεῖξαι τί ἐστιν ἐκάτερον καὶ τί διαφέρουσι καὶ ἐν ποίοις τῶν αἰτίων
 15 αὐτὰ ἀναχτέον.

p. 196^b10 Πρῶτον μὲν οὖν, ἐπειδὴ ὀρώμεν τὰ μὲν αἰεὶ ὡσαύτως
 γινόμενα, τὰ δὲ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Δείξας ὅτι ἔστιν ἡ τύχη τῷ λῦσαι τὰς φερομένας εἰς αὐτὴν ἀπορίας 33
 καὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν καὶ τὰς κοινὰς πάντων ἐννοίας μαρτυρά-
 20 μενος, μέτεισιν ἐπὶ τὰ προτεθέντα προβλήματα, καὶ ζητεῖ τί ποτέ ἐστιν ἡ 35
 τύχη καὶ τὸ αὐτόματον. πρότερον δὲ διδάσκει τί ὑπάρχει αὐτοῖς κοινόν,
 ἔπειτα τί διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ ἐπειδὴ ἔστι τι τὸ κοινῶς λεγόμενον
 αὐτόματον, ὃ κατηγορεῖται κατὰ τε τύχης καὶ κατὰ τοῦ ἰδίως λεγομένου
 αὐτομάτου, διαλέγεται καὶ περὶ αὐτοῦ· εἰτα ἐφεξῆς περὶ τοῦ ἰδίως λεγομέ-
 25 νου αὐτομάτου. ἵνα οὖν εὖρη τί ποτέ ἐστιν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον,
 ἐπειδὴ πολλαχοῦ σαφέστερά ἐστι τὰ αἰτιατὰ τῶν αἰτίων καὶ ἐκ τῶν αἰτια-
 τῶν γινώσκωμεν τὰ αἶτια. διὰ τοῦτο πρῶτον διδάσκει τίνα λέγεται εἶναι ἀπὸ 40
 τύχης καὶ ἀπὸ ταυτομάτου· ὁῦλον γὰρ ὅτι εἰ ἔγνωμεν τίνα ποτέ ἐστι
 ταῦτα, ἐκ τούτων καὶ εἰς τὸ ποιητικὸν αὐτῶν αἴτιον ἀναχθῆναι δυνάμεθα.
 30 ἵνα οὖν γνῶ τίνα ἐστὶ ταῦτα, λαμβάνει τῶν γινομένων πλείους διαιρέσεις,

2 φαίνοντα L οἷα L: οἷς* (charta perforata) M: οἷων t 6 εἶναι post μέντοι
 ponit M μέντοι LM: μὲν αἰτία e vulg. Arist. t: scribendum μὲν τι ἄδηλον M
 8 δὲ om. L μέντοι LM: μὲν τι recte t 12 τί (post καὶ) L: τί ἐστιν Mt
 14 τί ἐστιν L: τί τέ ἐστιν Mt ποίοις τῶν αἰτίων L: ποίαις τῶν αἰτίων Mt
 18 hinc rursus K 19 ἐννοίας] αἰτίας L 19. 20 μαρτυράμενος L: μαρτυρά-
 μενον K Mt 20 προτεθέντα L 22 τι (post ἔστι) om. L 23 τε] τι τῆς L
 κατὰ (post καὶ) om. Mt 26 ἐπεὶ Mt αἰτιατὰ] αἶτια K 27 διδάσκει] γινώ-
 σκει L εἶναι om. L 28 καὶ τίνα ἀπὸ ταυτομάτου L αὐτομάτου Mt
 γινώμεν L 29. 30 ἐκ τούτων—ταῦτα om. L

ἐξ ὧν συνάγει τί ἐστὶν ἐκάτερον καὶ τὸν ὁρισμὸν αὐτῶν ἀποδιῶσι. τῶν g^{6r}
 γὰρ γινομένων, φησί, τὰ μὲν αἰεὶ ὡσαύτως γίνεται, τὰ δὲ ὡς ἐπὶ πολὺ,
 τὰ δὲ ὡς ἐπ' ἑλαττον. αἰεὶ μὲν γὰρ ὡσαύτως γίνεται τὰ οὐρανία· αἰεὶ γὰρ
 ὁ ἥλιος κατὰ τήνδε μὲν ἡμέραν ἐν Κριῷ γίνεται, κατὰ τήνδε <δὲ> ἐν
 5 Ταύρῳ. καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως τῶν οὐρανίων. ἐπὶ πολλὸ δὲ γίνεται τὰ 45
 φυσικά· ὡς ἐπὶ πολλὸ γὰρ πενταδάκτυλον ἢ φύσις ποιεῖ. ἔστι δὲ καὶ τὰ
 ἀντικείμενα [ἔχοντα] τούτοις τὰ ἐπ' ἑλαττον γινόμενα· ἐπεὶ γὰρ ἔστι τινα
 ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γινόμενα καὶ μὴ ἔχοντα ἀναγκαίαν αἰεὶ τὴν ἔκβασιν,
 ὥστε ἐστὶ τὰ φυσικά καὶ τὰ τεχνητά (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ καὶ ἡ φύσις
 10 καὶ ἡ τέχνη τοῦ σκοποῦ τυγχάνει), ἐξ ἀνάγκης δεῖ εἶναι τινα καὶ ἐπ'
 ἑλαττον, ὃ τὴν ἀναγκαίαν ἐκείνων γένεσιν διακόπτει. παραλιμπάνει δὲ τὰ
 ἐπ' ἴσης ὁ Ἀριστοτέλης, ὃ τινα ἐπὶ μόνῃ τῇ προαιρέσει τῇ ἡμετέρᾳ τὸ 50
 εἶναι ἔχει, ὡς προδήλου ὄντος ὅτι τὰ ἀπὸ τύχης καὶ τοῦ αὐτομάτου τῶν
 οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἰσι, τὰ δὲ ἐπ' ἴσης τῶν ἐφ' ἡμῖν. ἐπεὶ οὖν τὰ ἐξ ἀνάγκης
 15 καὶ τὰ ἐπὶ πολλὸ καὶ τὰ ἐπ' ἑλαττον τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὰ ἀπὸ τύχης
 δὲ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ζητεῖ ἐν ποίῳ τούτων θετέον τὴν τύχην καὶ τὸ αὐ-
 τόματον. καὶ οὐκ ἂν τις ἀπορήσειε, διὰ τί μὴ τῶν ἀδυνάτων ἐμνήσθη·
 ὁ γὰρ ὅτι τῶν γινομένων ποιεῖται τὴν διαιρέσιν, τὸ δὲ ἀδύνατον οὐκ
 ἂν γένοιτο· ὥστε εἰκότως οὐκ ἐμνήσθη τῆς ἀδυνατοῦ ὕλης. ἐν μὲν οὖν g^{6v}
 20 τοῖς ἐξ ἀνάγκης καὶ αἰεὶ γινομένοις οὐκ ἂν τις θεῖη τὴν τύχην καὶ τὸ
 αὐτόματον· οὐδεὶς γὰρ ἂν εἴποι κατὰ τύχην ἐν Κριῷ γίνεσθαι τὸν ἥλιον,
 ἢ τὴν σελήνην κατὰ τύχην τοὺς φωτισμοὺς δέχεσθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐκ ταύ-
 τομάτου καὶ οὐ κατὰ τινα λόγον. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 θετέον τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον· τίς γὰρ ἂν εἴποι ἐκ τύχης ἢ ἐκ ταύ-
 25 τομάτου Σωκράτην πενταδάκτυλον γενέσθαι; λείπεται οὖν ἐν τοῖς ἐπ' 5
 ἑλαττον τιθέναι τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον· καὶ γὰρ τὰ ἀπὸ τύχης συμ-
 βαίνοντα σπάνία ἐστὶν ἢ ἐπ' ἑλαττον, καὶ τὰ σπάνια καὶ ἐπ' ἑλαττον ἀπὸ
 τύχης καὶ ἀπὸ ταυτομάτου. ἔχομεν οὖν ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης, ὅτι ἡ
 30 τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἐπ' ἑλαττόν ἐστι. πάλιν τῶν γινομένων τὰ μὲν
 ἑνεκά του γίνεται (τοιαῦτα δὲ ἐστὶ καὶ τὰ φυσικά πάντα καὶ τὰ τεχνητά),

1 τι (h. e. τί τέ) L 2 γὰρ om. t et, ut videtur, primitus M 2. 3 τὰ δὲ ὡς ἐπὶ
 πολὺ—ὡσαύτως γίνεται om. K 2 ἐπὶ τὸ πολὺ constanter L 3 ὡς om. L

αἰεὶ γὰρ LK: αἰεὶ μὲν γὰρ Mt 4 τήνδε μὲν ἡμ^ε K: τήνδε μὲν τὴν (om. ἡμέραν) L: τὴν
 ἡμέραν τήνδε Mt δὲ addidi 5 οὐρανίων· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ γίνονται L

6 γὰρ om. L ἢ om. K 7 ἀντικείμενα M: ἀντικεῖμ^ε K: ἀντικειμένως t et, si
 silentio fides, L: eūdem illud recepi et proximum ἔχοντα (quod librario aberranti ad
 v. S deberi videtur) deleui cl. Themist. p. 178, 27, ex quo et sequentia sumpsit Philo-
 ponus τινὰ om. superser. L 9 τὰ τεχνητά καὶ τὰ φυσικά L 10 ἡ τέχνη
 L: τέχνη KMt δεῖ] δὲ L καὶ τὰ ἐπ' L 11 παραλιμπάνει κτλ.] cf. Simplic.
 p. 334, 19 12 et 14 ἐπίσης K: ἐπίσης ceteri 13 εἶναι] εἶ K 14 οὐκ ἴφη-
 μῖν L 16 τούτων K 17 ἀπορήσει M 19 γέννηται· ὥστε εἰκότως L
 19. 20 τοῖς ἐξ ἀνάγκης οὖν L 20 γινομένοις K 24 ἐκ τύχης LK: ἀπὸ τύχης
 Mt at cf. Themist. p. 179, 5 27 ἢ] καὶ L 29 τῷ ἐπ' ἑλαττόν L 30 ἐνε-
 κεί K ἐστὶ τὰ τε φυσικά (cf. p. 268, 10) L

τὰ δὲ οὐδενὸς ἕνεκα, οἷον ὡς τὸ κινεῖν τὴν χεῖρα διαλεγόμενον ἢ τὸ ἔλκειν **g 6^v**
 τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ γενείου τρίχας· ταῦτα γὰρ συνηθεῖα τινὲ οὐδενὸς ἕνεκα **10**
 γίνεται. τούτων οὖν ἐν τοῖς ἕνεκά του θετέον αἰτίαν τὴν τύχην, οὐκ ἐν
 τοῖς οὐδενὸς ἕνεκα γινομένοις, ἐν τοῖς ἕνεκα δὲ του ἢ τύχῃ καὶ τὸ αὐτό-
5 ματον οὐχ ὡς αὐτῶν ἕνεκά του ποιούντων, ἀλλ' ὡς παρακολουθούτων
 τοῖς ἕνεκά του. ἔχομεν οὖν ὅτι ἡ τύχῃ καὶ τὸ αὐτόματον καὶ ἐν τοῖς
 ἕνεκά του διὰ τὴν δευτέραν διαίρεσιν, καὶ ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον διὰ τὴν
 προτέραν· διαιρεῖ δὲ καὶ τὸ ἕνεκά του εἰς τε τὰ κατὰ προαίρεσιν καὶ εἰς
 τὰ μὴ κατὰ προαίρεσιν· κατὰ προαίρεσιν μὲν εἰσι τὰ ἐφ' ἡμῖν πάντα, οὐ **15**
10 κατὰ προαίρεσιν δὲ τὰ τε φυσικὰ καὶ τὰ τεχνητά· ὑπὸ μὲν οὖν τὰ κατὰ
 προαίρεσιν ἀνάξεις τὴν τύχην, ὑπὸ δὲ τὰ μὴ κατὰ προαίρεσιν τὸ αὐτόματον.
 τὰ γὰρ τεχνητά ἐκ διανοίας μὲν γίνεται, ἐκ προαιρέσεως δὲ οὐ· ἡ γὰρ προαί-
 ρεσις αἴρεσίς ἐστι τοῦδε πρὸ τοῦδε, ὁ δὲ τεχνίτης οὐχ αἰρεῖται ὁ βούλεται,
 ἀλλ' ὅπερ ἂν ἡ τέχνη ἀπαιτῇ, καὶ βουλευῆται δὲ ἔστιν ὅτε, οὐχ ὡς τεχ-
15 νίτης βουλευῆται· ἡ γὰρ βουλή, ὡς αὐτός φησι, γίνεται δι' ἔνδειαν φρο-
 νήσεως. ὥστε ἐὰν παρῇ ἡ τέχνη, βουλῆς οὐ δεῖ. ὥστε οὐδὲ τῶν ἐφ' **20**
 ἡμῖν ἡ τέχνη· τὰ γὰρ ἐφ' ἡμῖν κατὰ προαίρεσιν, ὡς τὸ λούσασθαι καὶ
 μῆ, καὶ τὰ παραπλήσια. τρίτῃ κέχρηται διαιρέσει, μᾶλλον δὲ τὸ ἕνεκά
 του ἄλλως ἐπιδιαιρεῖ· τῶν γὰρ ἕνεκά του, φησί, τὰ μὲν ἀπὸ διανοίας γί-
20 νεται τὰ δὲ ὑπὸ φύσεως, ὑπὸ διανοίας μὲν τὰ τε κατὰ προαίρεσιν καὶ
 κατὰ τέχνην (ἐπὶ πλεον γὰρ ἡ διάνοια τῆς προαιρέσεως), ὑπὸ φύσεως δὲ
 τὰ φυσικὰ. πάντα δὲ ἕνεκά του· ἡ τε γὰρ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ (τυχεῖν
 γὰρ θίλει τοῦ φυσικοῦ εἶδους), καὶ ἡ διάνοια ὁμοίως. καὶ γὰρ καὶ τὰ κατὰ
 τέχνην καὶ τὰ κατὰ προαίρεσιν ἕνεκά του γίνεται· οἷον λούομαι ἵνα ὑγιάνω, **25**
25 καὶ ἀναγινώσκω ἵνα ἐλλόγιμος γένωμαι. ἀνάξεις οὖν ὑπὸ μὲν τὰ κατὰ
 διάνοιαν τὴν τύχην, ὑπὸ δὲ τὰ κατὰ φύσιν τὸ αὐτόματον· τῶν γὰρ κατὰ
 διάνοιαν καὶ τῶν κατὰ φύσιν ἕνεκά του γινομένων, ὅταν μὲν τοῦ οἰκείου
 ταῦτα τύχῃσι σκοποῦ, οὐδὲν λέγεται συμβεβηκέναι ἀπὸ τύχης ἢ ἀπὸ ταυ-
 τομάτου, ὅταν δὲ ἢ μὴ τοῦ σκοποῦ ταῦτα τύχῃσιν ἢ καὶ τυχόντων τῇ
30 προαιρετικῇ καὶ φυσικῇ ὁρμῇ ἔξωθεν τι κατὰ συμβεβηκὸς παρακολουθήσῃ,
 ὁ μὴ αὐτῷ προέκειτο τῇ σκοπῇ τῆς φύσεως ἢ τῆς προαιρέσεως, τοῦτο **30**

2 ^ζτρί M: τρίχα K 4 ἕνεκα δὲ του KM: ἕνεκά του δὲ (L)t 4. 5 αὐτόματον καὶ
 ἐν τοῖς ἕνεκά του M 5 ἕνεκά τι ποιούντων L παρακολουθουσῶν K: παρακολού-
 σαν M 6 ἐν om. superser. K 7 δευτέραν Mt: ὡ (cf. ad p. 249,5) K: κυκλι-
 κήν L 9 οὐ] καὶ οὐ L 12 μὲν om. L 13 οὐκαίρεται K 14 τέχνη LK:
 τύχῃ Mt ἀνβουλεύεται K 14. 15 τεχνί M: τεχνίτας t 15 φησι] cf. Eth. Nicom.
 Γ 5 p. 1112a34 sqq. 15. 16 φρονήσεως (sic) compend. M et t 16 ἐάν LK: ἂν Mt
 17 ἢ] ὁ K 18 κέχρηται K διαίρεσις L 19 ἀλλ' ὡς K φησί om. Mt
 ἀπὸ] fort. ὑπὸ 20 ὑπὸ φύσιν L 20. 21 ὑπὸ διανοίας—φύσεως om. L καὶ
 κατὰ KM: καὶ τὰ κατὰ t 24 τὰ om. L 25 γίνεσθαι ante corr. L 27 καὶ
 τῶν κατὰ φύσιν] τὴν τύχην· ὑπὸ δὲ K γινομένων K ὅταν μὲν οὖν M
 28 ταῦτα om. L 29 τῶν τυχόντων L: τῶν . . . ante corr. M 30 προαιρετικῇ
 τε καὶ L παρακολουθήσει LK 31 προέκειτο Mt

λέγεται ἡ κατὰ τύχην συμβεῖναι εἰ τῇ προαιρετικῇ ὁρμῇ ἐπηκολούθησεν. g 6^v
 ἢ ἐκ ταυτομάτου εἰ τῇ φυσικῇ. οἷον προῆλθ' τις λουσόμενος, εἴτα πρὶν
 λούσασθαι ὑπαντήσας ὃν οὐ προσεδόκησεν ὑπέδειξεν αὐτῷ πιπρασκόμενα
 βιβλία, ἅπερ ἐζητεῖ μὲν πάσαι ἀγοράσαι οὐκ ἂν δὲ ἤλπιζε νῦν εὐρηκέναι,
 5 καὶ περιφρονήσας τοῦ λουτροῦ ἀπῆλθεν ἐπὶ τὴν ὠνὴν τῶν βιβλίων. λέγε-
 ται οὖν ἡ ὠνὴ τῶν βιβλίων κατὰ τύχην γενέσθαι· ἐπηκολούθησε γὰρ ὁρμῇ
 προαιρετικῇ τῇ ἐπὶ τὸ λουτρὸν προόδῳ. ἐνταῦθα τοῦ μὲν σκοποῦ ἡ προαι- 10
 ρεσις ἀπέτυχεν, ἕτερον δὲ τι τέλος τῇ τοιαύτῃ ὁρμῇ κατὰ συμβεβηκός
 ἐπηκολούθησε. πάλιν προσελθὼν τις λούσασθαι κατενεχθέντος λίθου ἐπλήγγη.
 10 καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐλούσατο. εἰ δὲ προσέλθοι τις ἐπὶ τῷ διατρίψαι εἰς ἀγοράν,
 εἴτα ἐλθὼν περιτύχοι ἐκεῖ τῷ ἐξ ἀποδημίας ἐλθόντι φίλῳ ὃν οὐκ ἂν ἤλ-
 πιζε, τῷ σκοπῷ καὶ τῷ τέλει τῆς προαιρέσεως λέγεται κατὰ συμβεβηκός
 ἐπηκολούθησεν τὰ ἀπὸ τύχης. ὁμοίως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν· οἷον
 ἔπεσε λίθος ἐξ ὕψους οὐκ ἀσφαλῶς ἡωρημένος, καὶ κατηνέχθη ὑπὸ τῆς 10
 15 φυσικῆς ὁρμῆς εἰς τὸν οἰκίστον καὶ κατὰ φύσιν τόπον, καὶ κατενεχθεὶς προ-
 σερράγη τισὶ στερεοῖς σώμασι καὶ ἐθραύσθη τὰς ἐξοχὰς καὶ γέγονεν εἰς
 καθέδραν ἐπιτήρειος· ἐκ ταυτομάτου λέγεται γεγενῆσθαι τοῦτο, τῇ φυσικῇ
 ὁρμῇ καὶ τῷ σκοπῷ τῆς φύσεως κατὰ συμβεβηκός παρακολουθήσαν. τὸ δὲ
 γενέσθαι ἐξαδάκτυλον, καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ τέρατα, ἐκ ταυτομάτου μὲν διὰ
 20 τὸ ὁρμῇ φυσικῇ ἐπακολουθήσαι, οὐ τῷ τέλει δὲ τῷ φυσικῷ ἐπηκολούθησεν, 45
 ἀλλ' ἐκεῖνον διαμαρτούσης τῆς φύσεως συνέβη ταῦτα γενέσθαι· ὥστε καὶ ἐκ
 τούτων ἔχομεν, ὅτι τῶν κατὰ συμβεβηκός αἰτίων ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον.
 Τὰ δεδειγμένα οὖν ἐκ πάντων τούτων συναγαγὼν ὀρίζεται τὴν τύ-
 χην, ὅτι ἔστιν αἰτία κατὰ συμβεβηκός ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον κατὰ
 25 προαίρεσιν τῶν ἔνεκά του. ἵνα δὲ σαφέστερος γένηται ὁ ὀρισμός. δεῖ
 οὕτως εἰπεῖν ὑπερβιβάσαντα τὴν λέξιν, ὅτι 'ἔστιν ἡ τύχη τῶν ἔνεκά του
 ἐν τοῖς κατὰ προαίρεσιν τῶν ἐπ' ἔλαττον γινομένων αἰτία κατὰ συμβεβηκός'.
 ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ αὐτομάτου τὸν ὀρισμὸν ἀποδώσει, λέγων ὅτι 'ἔστι τὸ 50
 αὐτόματον τῶν ἔνεκά του ἐν τοῖς κατὰ φύσιν τῶν ἐπ' ἔλαττον γινομένων
 30 αἰτία κατὰ συμβεβηκός'. ὥς γὰρ εἶπον, ὅταν μὲν τοῖς κατὰ προαίρεσιν ἄλλα
 τινὰ ἀπαντήσῃ παρὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, τούτων τῆς ἐκβάσεως αἰτία
 λέγεται εἶναι ἡ τύχη, ὅταν δὲ τοῖς κατὰ φύσιν, τὸ αὐτόματον. ἐν τοῖς
 ἔνεκα δὲ του, ὅτι τοῖς ἔνεκά του κατὰ συμβεβηκός παρέπεται τῇ φύσει

2 εἴτε φυσικῇ K 3 λούσασθαι (sic) K δν ἂν K αὖ M 6 γεγενῆ-
 σθαι L γάρ] οὖν L 6. 7 ὁρμῇ προαιρετικῇ (προαιρετικῇ etiam M) K qui saepissime
 huiusmodi errores admisit 7 τῇ om. K 8 τῇ om. Mt 10 ἂν om. (L)t
 11 περιτύχη M 12 τῶν σκοπῶν L κατὰ τὸ συμβεβηκός Mt 13 ἐπακολου-
 θηκέναι L ὁμοίως δὲ L 14 ἡωρημένος K 15 τὸν] τὸ L 16 τισὶ] τισις
 (sic) K στερροῖς Mt ἐθραύθη L 19 τὰ om. Mt 20 ἐπηκολούθησαν L
 22 αἰτίων libri τὸ om. K 23 ἐκ τούτων πάντων L καὶ τὴν L 24 ἐπ' ἔλατ-
 τον om. Aristoteles (at superser. cod. E) 25 του] οὕτως L 27 αἰτία t: compend.
 αἰτ' M: αἰτία K: αἰτίων L. eadem varietas v. 30 28 ἀποδώσει] cf. c. 6 30 εἶπων
 (sic) L 31 ἀπαντή M 33 ἔνεκα δὲ του KM: ἔνεκά του δὲ (L)t cf. p. 268,4

καὶ τῇ προαιρέσει. τούτων δὲ τῶν ὁρισμῶν ἐὰν ἀφέλῃς τοῦ μὲν τὸ 'ἐν τοῖς | g 6^v
κατὰ προαίρεσιν' τοῦ δὲ τὸ 'ἐν τοῖς κατὰ φύσιν', ποιήσεις τὸν τοῦ κοινοῦ g 7^r
αὐτομάτου ὁρισμὸν, ὃς καὶ κατὰ τῆς τύχης καὶ κατὰ τοῦ ἰδιῶς λεγομένου
αὐτομάτου κατηγορεῖται. τί οὖν διαφέρει ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον τῶν
5 ἄλλων κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίων λεγομένων, οἷον τοῦ φαλακροῦ ἢ τοῦ λευ-
κοῦ; λέγεται γὰρ ὁ φαλακρὸς ἢ ὁ λευκὸς οἰκοδομῆσαι ἢ αἴτιος εἶναι τοῦ
υἱοῦ, εἰ ὁ πατὴρ τοιοῦτος εἴη καὶ ὁ οἰκοδόμος. ὅτι τῶν ἄλλων κατὰ συμ- 5
βεβηκὸς αἰτίων λεγομένων ἕκαστον ἕτερον ὃν παρὰ τὸ καθ' αὐτὸ αἴτιον
ἔκειναι ἐπισυμβέβηκε, καὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τέλους τὸ μὲν καθ' αὐτὸ
10 λέγεται αἴτιον τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς (τῆς γὰρ οἰκίας καθ' αὐτὸ μὲν ὁ
τέκτων κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὁ φαλακρὸς, ἕτερος δὲ τοῦ τέκτονος ὁ φαλακρὸς
τῷ λόγῳ καὶ συμβεβηκεν ὁ φαλακρὸς τῷ τέκτονι), ἐπὶ δὲ τῆς τύχης καὶ
τοῦ αὐτομάτου ἔμπαλιν· ἐν γὰρ καὶ ταῦτ' αἴτιον ἄλλου μὲν τέλους ἐστὶ
καθ' αὐτὸ αἴτιον, ἄλλου δὲ κατὰ συμβεβηκὸς. ἡ γὰρ εἰς ἀγορὰν πρόοδος 10
15 μία καὶ ἡ αὐτὴ οὖσα καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῷ ἀριθμῷ, τῆς μὲν εἰς ἀγορὰν
διατριβῆς καθ' αὐτὸ ἐστὶν αἰτία, τοῦ δὲ περιτυχεῖν τῷ φίλῳ κατὰ συμβε-
βηκὸς· καὶ ἡ φορὰ τοῦ λίθου ἡ ἐπὶ τὸ κάτω τοῦ μὲν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ
γενέσθαι καθ' αὐτὸ αἰτία, τοῦ δὲ πληῆσαι τὸν παρίοντα ἢ γενέσθαι τὸν
λίθον πρὸς καθέδραν ἐπιτήδεον κατὰ συμβεβηκὸς. ὥστε ἐνταῦθα μὲν οὖο
20 τὰ τέλη τὸ δὲ αἴτιον ἓν, ἐκεῖ δὲ ἔμπαλιν οὖο μὲν τὰ αἴτια κατὰ τὴν
ἑαυτῶν φύσιν ἓν δὲ τὸ τέλος· ἄλλος γὰρ ὁ τοῦ φαλακροῦ λόγος, καὶ ἄλλος 15
ὁ τοῦ οἰκοδόμου. ὥστε τὴν τύχην ἐρεῖς εἶναι γενικώτερον μὲν κατὰ συμ-
βεβηκὸς αἴτιον ἐνεργούσαν περὶ τι περὶ ὃ μὴ προσέθετο ἐνεργῆσαι, εἰδικώ-
τερον δὲ καὶ προσεχέστερον μυρία καὶ ἀόριστα· καὶ γὰρ ἡ ἐπὶ λουτρὸν
25 πρόοδος τοῦ αὐτοῦ δύναιτ' ἂν αἰτία εἶναι καὶ ἡ ἐπὶ ἱερὸν καὶ ἄλλα μυρία.
ὥσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτομάτου γενικώτερον μὲν τὴν φύσιν ἀποδῶσαι
πάλιν κατὰ συμβεβηκὸς ἐνεργούσαν περὶ τι ὃ μὴ σκοπὸς καὶ τέλος ἐστὶ
τῶν φυσικῶν λόγων, εἰδικώτερον δὲ ὥσαύτως μυρία καὶ ἀόριστα τὰ αἴτια. 20
Πρῶτον μὲν οὖν, ἐπειδὴ ὁρῶμεν τὰ μὲν αἰεὶ ὥσαύτως γινό-
30 μενα. ἡ πρώτη διαίρεσις ἡ εἰς τὰ ἐξ ἀνάγκης καὶ αἰεὶ, καὶ τὰ ἐπὶ πολὺ,
καὶ τὰ ἐπ' ἔλαττον.

p. 196^b13 'Ἄλλ' ἐπειδὴ ἔστι τινα ἃ γίνονται καὶ παρὰ ταῦτα.

Παρὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰ ὡς ἐπὶ πολὺ, ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἐπ' ἔλατ-

1 τῶν ὁρισμῶν LK: τὸν ὁρισμὸν Mt τὸ ἐν Mt: om. L: τὸν τὸ ἐν ex τοῦ τὸ ἐν corr. K
2 προαίρεσιν—κατὰ om. K τὸν] τὸ L: om. K 9 ἐκεῖνον (sic) K 13 ταυ-
τὸν L: ταυτὸ K: τὸ αὐτὸ Mt τέλους K: τέλος LMt 16 παρὰ τυχεῖν L
17. 19 καὶ ἡ φορὰ—συμβεβηκὸς om. L 17 φορὰ scripsi: φθορὰ libri 18 αἰ-
τια K 21 αὐτῶν L 23. 24 et 28 ἰδικώτερον LK 24 μυρία] μορια (sic) K
ἐπὶ τὸ λουτρὸν Mt 25 αἴτια K 28 τὰ om. Mt 29. 30 γινόμενα M 30 ἐπὶ
πολύ scripsi cum L (ubi ὡς ἐπὶ πολὺ et in proximis ὡς ἐπ' ἔλαττον): ἐπίσης (ἐφίσης K) KMt
at cf. p. 267, 2 sqq. 32 τινα om. Arist. cod. E: ἐστὶ et ἃ om. cod. F 32. p. 271, 1 καὶ
παρὰ ταῦτα—τύχης τοιαῦτα om. K

τον. τὰ τε γὰρ τοιαῦτα ἀπὸ τύχης καὶ τὰ ἀπὸ τύχης τοιαῦτα. g7^r
 ἐπειδὴ ἔστι, φησί, τὰ ἐπ' ἔλαττον, ἔστι δηλονότι καὶ τὰ ἀπὸ τύχης καὶ
 τοῦ αὐτομάτου· ἀντιστρέφουσι γὰρ ταῦτα ἀλλήλοις, καὶ τὰ ἐπ' ἔλαττον ἐκ 25
 αὐτομάτου ἢ ἀπὸ τύχης, καὶ τὰ ἀπὸ τύχης καὶ ἐκ αὐτομάτου ἐπ' ἔλατ-
 5 τον. ἰστέον δὲ ὅτι οὐ πάντως τὰ ἐπ' ἔλαττον ἀπὸ τύχης εἰσὶν ἢ ἀπὸ
 αὐτομάτου· οὐδὲ γὰρ εἴ τις ὄψον τι σπανίως ἐσθίει δι' ἔνδειαν ἢ διὰ τὸ
 μὴ ἡδεσθαι αὐτῷ, ἀπὸ τύχης ἂν ὁ τοιοῦτος ἐσθίει τὸ ὄψον, ὅς γε αὐτὸς
 ἐκὼν ὠνησάμενος ἔφαγεν. καὶ οἱ μεγάλοι πάνυ μαργαρίται τῶν ἐπ' ἔλατ-
 τόν εἰσιν εὗρισκομένων, ἀλλ' ὅμως οὐδὲ οὗτοι ἐκ αὐτομάτου γεγόνασιν
 10 ἀλλ' ἀπὸ φύσεως, οὔτε ὁ ἀγρεύσας ἀπὸ τύχης ἤγρευσεν· ἐπὶ τούτῳ γὰρ 30
 ἦλθεν, ἐπὶ τῷ μαργαρίτας εὗρεῖν. καὶ πολλὰ τοιαῦτά ἐστιν ἕτερα.

p. 196^b17 Τῶν δὲ γινομένων τὰ μὲν ἕνεκά του γίνεται, τὰ δὲ οὐ·
 τούτων δὲ τὰ μὲν κατὰ προαίρεσιν, τὰ δὲ οὐ κατὰ προαίρεσιν,
 ἄμφω δὲ ἐν τοῖς ἕνεκά του.

15 Ἡ δευτέρα διαίρεσις ἡ εἰς τὰ ἕνεκά του καὶ εἰς τὰ μηδενὸς ἕνεκα.
 ἄμφω δέ, φησί, τὴν τε τύχην καὶ τὸ αὐτόματον ἐν τοῖς ἕνεκά του θετέον.
 σημειώσαι δὲ ὅτι, διελὼν τὸ ἕνεκά του εἰς τὰ κατὰ προαίρεσιν καὶ μὴ, οὐκ 35
 ἀνήγαγεν ὑπὸ ταῦτα τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον, ἀλλ' εἰς τὸ γένος·
 ἄμφω γὰρ φησιν ἐν τοῖς ἕνεκά του. ἢ ἐν τοῖς ἕνεκά του ἀκουσόμεθα
 20 τὰ κατὰ προαίρεσιν καὶ τὰ μὴ κατὰ προαίρεσιν, ὑφ' ἃ ἀνάγεσθαι φησι
 τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον, τὴν μὲν εἰς τὰ κατὰ προαίρεσιν, τὸ δὲ εἰς
 θάτερα. μὴ κατὰ προαίρεσιν δὲ λέγεται τὰ τε φύσει καὶ τὰ τέχνῃ γι-
 νόμενα.

p. 196^b19 Ὡστε δῆλον ὅτι καὶ ἐν τοῖς παρὰ τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὸ
 25 ὡς ἐπὶ πολὺ ἔστιν ἓνια περὶ ἃ ἐνδέχεται ὑπάρχειν τὸ ἕνεκά του. 40

Λαβὼν ἐκ τῶν διαιρέσεων τῶν δύο ὅτι ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον καὶ
 ἐν τοῖς ἐπ' ἔλαττον καὶ ἐν τοῖς ἕνεκά του, συλλογίσασθαι βούλεται τὸ ἐκ

1 post prius τύχης addit καὶ τοῦ αὐτομάτου L τοιαῦτα (altero loco) LM: τοιαῦτα
 ἴσμεν t 2 ἔστι φησί Mt: ἔστιν φύσις K: φασιν ἐστὶν L δῆλον (om. ὅτι) M
 4 καὶ (ante ἐκ) om. L 5 δὲ et οὐ πάντως om. L 6 γὰρ om. L ἢ δι'
 ἔνδειαν ἢ L 7 ἡδεσθαι αὐτῷ scripsi: εἶδεσθαι αὐτῷ L: δέεσθαι (cf. ad p. 138,4) αὐ-
 τῶν (αὐτοῦ t) KMt ἐσθίει L ὅς τε L 8 ὠνησάμενοι M ἔφαγεν]
 ἔφαμεν K μεγάλοι πάνυ om. t 9 οὐδὲ KM: οὔτε recte (L)t at cf. p. 143,23
 αὐτοὶ L 10 ὑπὸ φύσιν L ὁ om. L 12 γινομένων et γίνεταί t
 12. 14 τὰ μὲν ἕνεκά του—τοῖς ἕνεκά του om. K 12 τὰ δ' οὐ t 13. 14 δὲ οὐ et δὲ
 ἐν L: δ' οὐ et δ' ἐν Mt 15 τὰ (ante ἕνεκά) Kt: τὸ M: τ' L 15. 16 καὶ εἰς—
 ἐν τοῖς ἕνεκά του om. L 17 σημείωσ L τὸ KM: τὰ (L)t 20 καὶ τὰ μὴ t:
 καὶ μὴ τὰ LM: καὶ μὴ (om. τὰ) K 21 τὰ (post εἰς) om. L τὸ δὲ t: τὴν δὲ
 KM: τὰ δὲ L 22 φύσεως L 24 ὅτι om. M τοῖς om. K 24. 25 καὶ
 τὸ—ἕνεκά του om. K 25 ἐπιπολὺ M: ἐπὶ τὸ πολὺ (L)t 26 *ακῶν δὲ ἐκ τῶν K

τούτων ἀναφαινόμενον, τοῦτο δὲ ἐστὶν ὅτι τινὰ τῶν ἐπ' ἑλαττον τῶν ἕνεκά **g** 7⁺
 τοῦ ἐστίν. ἔστι δὲ ἐν τρίτῳ σχήματι ὁ συλλογισμὸς· ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτό-
 ματον τῶν ἐπ' ἑλαττον, ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον τῶν ἕνεκά του, τί ἄρα
 ἐπ' ἑλαττον ἕνεκά τοῦ ἐστίν. ὥστε οὐ δεῖ θαυμάζειν εἰ τὴν τύχην καὶ
 5 τὸ αὐτόματον τῶν ἕνεκά του καὶ τῶν ἐπ' ἑλαττον φαμεν εἶναι. δόξει δὲ 45
 ὁ συλλογισμὸς τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν συλλογίζεσθαι· ἔχομεν γὰρ ἐν ταῖς
 προτάσεσιν, ὅτι τὸ αὐτὸ καὶ ἕνεκά τοῦ ἐστὶ καὶ ἐπ' ἑλαττον, ὥστε δόξει
 περιττὸν εἶναι τὸ αὐτὸ ἥπερ ἐν ταῖς προτάσεσιν εἰλήφραμεν, τοῦτο πειρᾶ-
 σθαι συμπεραίνεσθαι. φημί οὖν ὅτι ἐν ταῖς προτάσεσιν οὐκ εἰληπται τὸ
 10 ἐπ' ἑλαττον ἕνεκά του, ἀλλ' ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον καὶ ἐπ' ἑλαττον
 οὕσα καὶ ἕνεκά του, καὶ τοῦτο ἀνά μέρος ἐδείχθη· ὁ οὖν συλλογισμὸς
 συνάγει οὐκ ὅτι ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἐν τοῖς ἕνεκά του καὶ ἐν τοῖς
 ἐπ' ἑλαττον, ἀλλ' ὅτι τὸ ἐπ' ἑλαττον ἕνεκά του.

p. 196^b21 Ἔστι δὲ ἕνεκά του ὅσα ἀπὸ διανοίας ἂν πραχθεῖη καὶ 50
 15 ὅσα ἀπὸ φύσεως.

Ἡ τρίτη διαίρεσις. διελὼν δὲ τὸ ἕνεκά του εἰς τὰ κατὰ προαίρεσιν
 καὶ μὴ· κατὰ ἄλλην ἐπιδιαίρεσιν προσχεστέραν μᾶλλον τὸ αὐτὸ διαιρεῖ·
 τῶν γὰρ ἕνεκά του τὰ μὲν ἀπὸ διανοίας τὰ δὲ ἀπὸ φύσεως, εἴτα διέλοις ἂν
 κατὰ τὴν πρώτην διαίρεσιν τὰ ἀπὸ διανοίας, ὅτι τῶν ἀπὸ διανοίας τὰ μὲν
 20 κατὰ προαίρεσιν ἐστὶ τὰ δὲ οὐ κατὰ προαίρεσιν. |

p. 196^b23 Τὰ δὲ τοιαῦτα ὅταν κατὰ συμβεβηκὸς γένηται, ἀπὸ **g** 7⁺
 τύχης φαμεν εἶναι.

Ὅταν, φησί, τὰ ἀπὸ διανοίας ἢ ἀπὸ φύσεως ἂν γεγενημένα μὴ ἐκ
 διανοίας ἢ ἀπὸ φύσεως προηγουμένως πράττηται, ἀλλὰ τὴν γένεσιν ἔχει
 25 κατὰ συμβεβηκὸς, τὰ τοιαῦτα φαμεν εἶναι ἀπὸ τύχης καὶ ἀπὸ ταυτομάτου.
 οἷον τὸ περιτυχεῖν φίλῳ ἢ κομίσασθαι τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ χρεωστοῦντος
 διανοίας ἔργον ἐστίν· ὅταν οὖν τοῦτο, ἥπερ διανοίας ἔργον ἐστί, μὴ ἐκ δια- 5
 νοίας γένηται καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἔχει τὴν ἑκβασιν, ἀπὸ
 τύχης λέγεται γεγενῆσθαι. πάλιν φύσεως ἔργον τὸ ἐκ τοῦ ὁμοίου τὸ ὅμοιον

2. 3 καὶ τὸ αὐτόματον—ἡ τύχη om. K 3. 5 τί (τὸ L) ἄρα—καὶ τὸ αὐτόματον LK: τινὰ
 ἄρα ceteris omissis Mt 5 δόξειε L 6 σύλλογος hic et v. 11 (sed σύλλ./ v. 2) K
 8. 9 εἰλήφραμεν—προτάσεις L: om. KMt 10. 11 ἀλλ' ἢ—καὶ ἕνεκά του om. L 11 οὕσα
 KM: εἴσι t 12 συνάγεται L 13 τὸ] fort. τί ἕνεκά του ἐστίν Mt 14 ἔστιν K
 ὅσα LKM Simplic. p. 335, 21 et Aristotelis cod. F: ὅσα τε e vulg. Arist. t 16 διελ-
 ῶν L τὰ om. L 17 ἐπιδιαίρεσιν προσχεστέραν K 18 διέλοις ἂν] διελούσαν L
 19 τῶν] τὰ L 21 δὲ KM: δὴ (L)t Aristoteles 21. 22 γένηται—εἶναι om. K
 23 γεγενημένα LKM: γενόμενα fortasse recte (cf. m 6^v30) t 24 προηγουμένω K ἔχει
 LM: ἔχον K: ἔχη t 25 τὰ om. L ⁹⁴ μὲν M καὶ ἀπὸ τύχης καὶ L 26 κομή-
 σασθαι K 28 ἔχει LKM: ἔχη t

γεννᾶσθαι, οἷον ἐξ ἀμπελίου ἀμπελον καὶ ἐξ ἐλαίας ἐλαίαν· ὅταν οὖν τι τούτων g 7^v
 μὴ ἐκ τοῦ ὁμοίου γένηται, ἐκ ταυτομάτου φαμέν αὐτὸ γεννηθῆσθαι. διὰ
 τοῦτο τὰς πόας ἐκ ταυτομάτου φαμέν βλαστάνειν, διότι μὴ ἐξ ὁμοίων κατὰ
 τὸν νόμον τῆς φύσεως· οὐ γὰρ ὁρᾷ πάντως σπέρματα ἐκ τῆς ἐν τῷ προ-
 5 τέρω χρόνῳ πόας ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῇ γῇ οὕτως ποιεῖ τὰς παρούσας 10
 πόας, ἀλλὰ καὶ μηδὲ ὅλως ἔχῃ σπέρματα βλαστήσειεν ἄν. καὶ δηλοῦσι
 τὰ τε ἀμπελοφόρα χωρία αἰεὶ μὲν εἰς ἅπαν ὑπὸ τῶν γεωργῶν καθαιρόμενα.
 αἰεὶ δὲ βλαστάνοντα· καὶ ἡ παρούμενη δὲ καὶ πολλὸν χρόνον μὴ βλαστή-
 σασα μηδὲν, εἰ ἀφελθῇ τοῦ πατεῖσθαι, βλαστήσειεν ἂν αἰεὶ πόας. καὶ μὴ
 10 φυσικὸν δὲ εἶη τὸ ἀποτελούμενον, ἀλλ' ὥς φυσικῇ ὁρμῇ παρηκολούθηκός
 ἐκ ταυτομάτου λέγεται γενέσθαι, ὥς ὁ κατενεχθεὶς λίθος καὶ γενόμενος ἐπι-
 τήρειος εἰς καθέδραν (οὐ γὰρ φυσικὸν τοῦτο τέλος), καὶ ὁ ἵππος ὁ θυψάσας 15
 ἐν τῷ πολέμῳ καὶ καταβαλὼν τὸν δεσπότην καὶ συμβολῆς γενομένης καὶ
 τοῦ δεσπότης ἀποθανόντος αὐτὸς σωθεὶς· λέγεται γὰρ ἐκ ταυτομάτου σε-
 15 ὤσθαι, οὐχ ὅτι φυσικὸν τέλος ἔσχεν ἐκ ταυτομάτου, ἀλλ' ὅτι φυσικῇ
 ὁρμῇ παρηκολούθησεν.

p. 196b24 "Ὡσπερ γὰρ καὶ ὃν ἐστὶ τὸ μὲν καθ' αὐτὸ τὸ δὲ κατὰ
 συμβεβηκός.

"Ὅτι ἔστιν αἰτία τινα κατὰ συμβεβηκός, διὰ τούτων κατασκευάζει. εἰ 24
 20 γὰρ ἐστὶ, φησί, τινὰ τῶν ὄντων κατὰ συμβεβηκός ὄντα, ὁῦλον ὅτι καὶ τὰ 25
 τούτων αἰτία κατὰ συμβεβηκός ἂν εἶεν αἰτία· καθ' αὐτὸ μὲν γὰρ εἰς τὴν
 ἀγορὰν προῆλθε, κατὰ συμβεβηκός δὲ τῷ ἀπὸ ξένης ἐλθόντι περιέτυχε
 φίλῳ. εἰ οὖν ἔστι τὰ κατὰ συμβεβηκός ὄντα, ἔστι δηλονότι καὶ τὰ κατὰ
 συμβεβηκός τούτων αἰτία, ὅποτε καὶ τῶν καθ' αὐτὸ ὄντων λέγεται εἶναι
 25 καὶ κατὰ συμβεβηκός αἰτία· τῆς γούν οἰκίας καθ' αὐτὸ μὲν ὁ οἰκοδόμος
 αἰτίος, κατὰ συμβεβηκός δὲ ὁ φαλακρός. ἔστι δέ, φησί, τὰ κατὰ συμβε-
 βηκός αἰτία ἀόριστα· δύναται γὰρ καὶ ὁ λευκὸς καὶ ὁ σιμὸς καὶ ὁ μουσι- 30
 κὸς καὶ μυρία ἄλλα, τὸ δὲ καθ' αὐτὸ αἰτίον ὄρισται· αἰεὶ γὰρ τῆς οἰκίας
 ὁ οἰκοδόμος αἰτίος καὶ τοῦ πλοίου ὁ ναυπηγός. ὅταν οὖν, φησί, τὰ κατὰ
 30 συμβεβηκός αἰτία τοῖς ἕνεκά του αἰτίοις παρακολουθήσῃ, τότε λέγεται τὸ
 κατὰ τύχην καὶ τὸ ἐκ ταυτομάτου. ἔχεις οὖν ἐντεῦθεν τὴν ἔννοιαν καθ'
 ἣν ἐλέγετο μικρὸν ἔμπροσθεν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἐν τοῖς ἕνεκά

1 γεννᾶσθαι L et compend. M: γεννάσθαι K: γεννᾶται t ἀμπελον] ἀμπελος L
 ἐλαίαν KLM: ἐλαίας (L)t 2 et 3 μὲν pro φαμέν utroque loco L 4 τὸ νόμον K
 5 ἐν τῇ K: ἐκ (sic) τῇ L: τῇ (om. ἐν) Mt 6 ἔχῃ LK: ἔχ' M: ἔχει t σπέρμα t
 7 ἀμπελοφόρα K 9 ἀφελθῇ L ἂν om. K αἰεὶ om. L 12 ἵππον L 14. 15 γί-
 νεσθαι σεσῶσθαι M 17 ἐστὶν K 19 αἰτία K τούτων L: τοῦτο K: τούτου Mt
 20 φησί om. superser. M καὶ τὰ] κατὰ L 21 εἶεν LK: εἴη Mt αἰτία (post εἶεν)
 K: ἐναντία M: αἰτία (L)t γὰρ om. L 22 προῆλ et mox περιέτυχον L 24 ὅποτε
 καὶ τῶν] ποτὸν καὶ τὸν L 25 καὶ κατὰ LK: καὶ τὰ κατὰ Mt 25. 26 τῆς γούν—
 αἰτίος om. L 25 ὁ (ante οἰκοδόμος) om. K 29 τοῦ πλείου (sic) L

του εἶναι, ὅτι λέγονται ἐν τοῖς ἕνεκά του διὰ τὸ τοῖς ἕνεκά του παρακο- g^{7v}
λουθεῖν, τοῖς κατὰ φύσιν, φημί, καὶ τοῖς κατὰ διάνοιαν. ταῦτα μὲν οὖν 35
αὐτοῖς κοινῶς ὑπάρχει, τὸ ἐν τοῖς ἐπ' ἕλαττον εἶναι τὸ ἐν τοῖς ἕνεκά του
τὸ κατὰ συμβεβηχός, τίς δὲ ἡ πρὸς ἄλληλα αὐτῶν διαφορὰ ἐρεῖ μικρὸν
5 ὕστερον, ἣν ἡμεῖς φθάσαντες εἵπομεν, ὅτι ἡ μὲν τύχη τοῖς κατὰ διάνοιαν
ἀκολουθεῖ, ἥρουν τοῖς κατὰ προαίρεσιν, τὸ δ' αὐτόματον τοῖς κατὰ φύσιν.

p. 196^b33 Ἐνεκα τοῦ ἀπολαβεῖν τὸ ἀργύριον ἦλθεν ἄν κομιζο-
μένου τὸν ἔρανον, εἰ ἥδου. ἦλθε δὲ οὐ τοῦτου ἕνεκα, ἀλλὰ 40
συνέβη ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι τοῦτο τοῦ κομίσασθαι ἕνεκα.

- 10 Ὅτι ἐν τοῖς ἕνεκά του ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, αὐτὰ οὐκ ὄντα
ἕνεκά του, δείκνυσιν. ὅτι μὲν οὖν οὐκ εἰσὶν ἕνεκά του ἡ τύχη καὶ τὸ
αὐτόματον, ὁῦλον· τοῦ γὰρ δεδανεισμένου κομιζομένου τὸν ἔρανον, εἰ ἥδου
ὁ χρεωστούμενος, ἦλθεν ἄν ἐπὶ τούτῳ, ἐπὶ τῷ ἀπολαβεῖν· οὐκ ἦλθεν δὲ
ἐπὶ τούτῳ· οὐκ ἄρα ἡ αἰτία τῆς ἀπολήψεως, ἣν φαμεν εἶναι τὴν τύχην, 45
15 τῶν ἕνεκά του ἐστίν, ἀλλὰ τῶν κατὰ συμβεβηχός. ἀλλ' ἐπειδὴ προῆλθε
μὲν τοῦ λούσασθαι ἕνεκεν, ἀπέλαβε δὲ τὸ ἀργύριον περιτυχὼν τῷ δεδανει-
σμένῳ κομιζομένῳ τὸν ἔρανον, λέγεται αἴτιον κατὰ συμβεβηχός τῆς ἀπο-
λήψεως ἡ ἐπὶ τὸ λουτρὸν πρόοδος· ἣν δὲ καὶ τῶν ἕνεκά του (τοῦ γὰρ
λούσασθαι ἕνεκεν ἡ πρόοδος)· τὸ κατὰ συμβεβηχός ἄρα αἴτιον τῷ καθ'
20 αὐτὸ καὶ ἕνεκά του παρηκολούθησε. τοῦτο δὲ τύχην καλοῦμεν· ἡ τύχη
ἄρα ἐν τοῖς ἕνεκά του ἐστίν, αὐτὴ κατὰ συμβεβηχός οὕσα αἰτία. τὸ δὲ 50
κομιζομένου γράφεται καὶ κομισόμενος μέλλοντος, ἵνα ἐπὶ τοῦ χρεω-
στούμενου ᾗ· μᾶλλον δὲ τὸ πρότερον. τὸ δὲ συνέβη ἐλθεῖν καὶ ποιῆ-
σαι τοῦτο τοῦ κομίσασθαι ἕνεκα ἀντὶ τοῦ ὥσανει τοῦ κομίσασθαι
25 ἕνεκα. τοῦτο δὲ οὔτε ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ φοιτῶν εἰς τὸ χωρίον οὔτε
ἐξ ἀνάγκης. τὸ φοιτῶν ἀντὶ τοῦ φοιτῶντος· οὐδὲ γὰρ εἰ σύνθηες ἦν
τῷ χρεωστοῦντι ἢ αἰεὶ ἢ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ φοιτᾷν εἰς τὸ χωρίον, ἐνθα πε-
ριτυχὼν ὁ χρεωστούμενος ἀπέλαβε τὸ ἀργύριον, ἀπὸ τύχης λέγεται ἡ ἀπό-

1 τὸ] τὶ K 2 φημί] φῆ L καὶ τοῖς] καὶ τοὺς K 4 ἡ] οἱ L 5 εἵπομεν
p. 268, 10 sqq. 7 Οἷον ἕνεκα ex Aristotele t 7. 9 τὸ ἀργύριον—κομίσασθαι ἕνεκα
om. K 7. 8 κομιζομένου Mt: κομισόμενος L et Arist. vulg. 8 ἦλθεν δὲ t
9 αὐτῷ ἐλθεῖν Arist. cod. E 10. 12 αὐτὰ—αὐτόματον om. L 11 οὖν] γὰρ K
12 κομιζομ⁶ sine accentu K 13 χρεωστούμενος K ἐπὶ τούτῳ recte videtur omit-
tere L ἐπὶ τῷ (ται sic L) ἀπολαβεῖν LK: ἐπὶ τῷ M: om. t 16 ἕνεκεν Mt: ἐνηκεν K:
ἕνεκα L 16. 17 δεδανεισμένων L 17 τῆς L et compend. M: δὲ t: om. K 19 ἕνε-
κεν] ἕνεκα K 20 αὐτὸν L 21 ἐν om. M αὐτῇ M κατὰ τὸ συμβεβηχός
αἰτία οὔσα Mt 22 κομισόμενος] κομισόμενος K 23 τὸ δὲ] τὸ γὰρ L 24 κομισα-
μένου ἕνεκα priore loco L 24. 25 ἀντὶ—ἕνεκα L: om. KMt 25 ὥς L: om. KMt
at cf. p. 275, 6 25. 26 φοιτῶν εἰς—ἀνάγκης om. K 25 φοιτῶν εἰς M: φοιτῶν εἰς
L: φοιτῶν τ' εἰς t 26 τὸ φοιτῶν L 27 εἰς χωρίον (om. τὸ) L 28 ἀπέλαβε L:
ἀπέλαβεν K: ἔλαβε Mt ἀπὸ τύχης γὰρ λέγεται Mt

ληψις, εἰ μὴ ἄρα ὡς πρὸς τὴν πρόθεσιν τοῦ ἀπειληφότος, ὅτι | οὐ τοῦτο g 8^r
 προθέμενος, τὸ ἀπολαβεῖν, ἐφοίτησεν ἔκει· ἀλλὰ κυρίως τὴν τύχην καὶ
 μάλιστα τούτων φαινόμενα εἶναι αἰτίαν, ἐφ' ὧν μηδὲν εἴωθεν τῶν ἐπὶ πολὺ
 εἶναι. εἰ δὲ σύνηθες ἦν τῷ χρεωστοῦντι φοιτᾶν εἰς τὸ χωρίον, οὐκ ἔστι
 5 τῶν παραλόγων τὸ ἐλθόντα ἔκει τὸν χρεωστούμενον ἀπολαβεῖν, ἣ δὲ τύχη
 παραλόγος. τὸ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φοιτῶν δυνατόν ἐξακούειν καὶ ἐπὶ
 τοῦ ἀπειληφότος· δεῖ γὰρ τὸν περιτυχόντα τῷ χρεωστοῦντι μὴ ἐπὶ τὸ 5
 πολὺ φοιτᾶν ἐν τῷ χωρίῳ, ἔνθα αὐτῷ περιέτυχεν· εἰ γὰρ εἰθισμένῳ αὐτῷ
 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τινι τόπῳ εὐρίσκεσθαι περιττοῦχοι οἱ χρεωστών, οὐ δῆ-
 10 που παράλογον ἦν τὸ ἐλθόντα ἔκει τὸν χρεωστοῦντα ἀποδοῦναι, δεῖ δὲ αὖτε
 τὴν τύχην παράλογον εἶναι.

p. 197^a1 Ἔστι δὲ τὸ τέλος, ἡ κομιδὴ, οὐ τῶν ἐν αὐτῷ αἰτίων.

Τοιούτων οὐκ ἔστι τῶν φυσικῶν ἡ κομιδὴ τοῦ ἀργυρίου· φυσικὰ γάρ 12
 ἔστι τὰ ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα τὸ αἶτιον, ἡ δὲ κομιδὴ ἔξωθεν ἔχει τὸ αἶτιον,
 15 τὴν διάνοιαν τὴν ἐπὶ τὸ λουτρὸν κινήσασαν. τὸ δ' ὅλον, ὅτι ἡ κομιδὴ τοῦ
 ἀργυρίου τῶν ἀπὸ τύχης ἐστίν, οὐ τῶν ἀπὸ ταυτομάτου· τὰ γὰρ ἀπὸ ταυ-
 τομάτου ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τὸ αἶτιον, ἐν ἑαυτοῖς δὲ δηλονότι κατὰ συμβεβηκός, 15
 ἐπειδὴ καὶ ἡ φύσις κατὰ συμβεβηκός αἰτία τῶν ἐκ ταυτομάτου, ὥσπερ καὶ
 ἡ διάνοια κατὰ συμβεβηκός αἰτία τῶν ἀπὸ τύχης. ὥστε καὶ τὰ ἀπὸ τύχης
 20 ἂν λέγωνται ἀπὸ διανοίας εἶναι, κατὰ συμβεβηκός δηλονότι ἀπὸ διανοίας
 εἰσίν, οὐ καθ' αὐτό· ὡς γὰρ ἔχει τὸ αἶτιον, οὕτως ἔχει καὶ τὸ αἰτιατόν,
 καὶ ἔμπαλιν. ταῦτα εἰπὼν, ἐφεξῆς διορίζεται τὴν τύχην τὸν ὀρισμὸν ἀθροί-
 σας ἐκ τῶν δεδιγμένων.

p. 197^a6 Διὸ περὶ τὸ αὐτὸ διάνοια καὶ τύχη.

20

25 Περὶ τὸ αὐτό, οἷον περὶ τὴν κομιδὴν τοῦ ἀργυρίου· ἀλλ' ἡ μὲν
 διάνοια καθ' αὐτό, ἡ δὲ τύχη κατὰ συμβεβηκός.

1. 2 ὅτι ὁ τούτου προθέμενος ἀπολαβεῖν L 3 τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ L 4 ἐν τῷ χωρίῳ L
 5 et 9 χρεωστούμενον et χρεωστῶν K 6 τὸ (post ἐπὶ) om. K φοιτᾶν L ἐξακούειν
 K: ἐξακούει L: ἐξακούσαι Mt 8 ἔνθα αὐτῶν M: ἔνθα αὐτῶν L εἰθισμένων L: ἡθι-
 σμένῳ K 9 ἐν τινι] ἐστὶ L περιττοῦχοι K 10 ἐλθόντα M: ἐλθόντα t 10. 11 δεῖ
 δὲ εἶναι τὴν τύχην αἰεὶ παράλογον Mt 12 ἔστι M: *στιν K: ἐστὶ (L)t et Arist. cod. E
 post corr. οὐ—αἰτίων om. K αἰτιῶν M 13. 14 γὰρ ἐστὶ ταῦτα τὰ M
 14 αὐτοῖς L: αὐτοῖς (ex αὐτοῖς) M 17 αὐτοῖς utroque L 18. 20 ἐπειδὴ—εἶναι,
 κατὰ συμβεβηκός om. K 18 ἐπειδὴ καὶ ἡ φύσις κατὰ συμβεβηκός om. L 20 λέγον-
 ται L 21 εἰσίν om. Mt καὶ om. t 22 ὀρίζεται L 24. 26 om. K
 24 Διότι t καὶ ἡ τύχη L 26 οἷον περὶ τὴν L: οἷον τὴν Mt

p. 197^a8 Ἀόριστα μὲν οὖν τὰ αἷτια ἀνάγκη εἶναι. ἀφ' ὧν ἂν γέ- g 8^r
νοίτο τὸ ἀπὸ τύχης.

Εἰπὼν τί ἐστὶν ἡ τύχη, ὅτι κατὰ συμβεβηκὸς αἰτία ἐστὶ τῶν ἐπ'
ἔλαττον γινομένων παρακολουθοῦσα τοῖς ἕνεκά του, νῦν βούλεται δεῖξαι
5 ὅτι πάντα ὅσα κατὰ κοινὴν ἔννοιαν λέγονται ὑπάρχειν τῇ τύχῃ, σύμφωνα
εἶναι τῷ ἀποδεδομένῳ περὶ αὐτῆς λόγῳ· λέγεται γὰρ ἡ τύχη ἀόριστος καὶ αὐ-
τὸς ἀόριστος εἶναι τοῖς ἀνθρώποις (φαρὲν γὰρ ἄλλα εἶναι τὰ τῆς τύχης). λέγε-
ται δὲ καὶ παράλογος εἶναι καὶ ἀβέβαιος καὶ μηδενὸς εἶναι αἰτία, καὶ ὅσα
ἀλλὰ περὶ αὐτῆς λέγεται, συμφώνως τῷ ἀποδεδομένῳ παρ' ἡμῶν περὶ
10 αὐτῆς λόγῳ λέγεται. ἀόριστος μὲν οὖν λέγεται εἰκότως, ἐπεὶ τῶν κατὰ
συμβεβηκὸς αἰτίων τὴν τύχην εἶναι ὠρισάμεθα, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς
αἷτια ἀόριστα. τὰ μὲν οὖν καθ' αὐτὸ αἷτια ὠρίσται (τῆς γὰρ οἰκίας ὠρι-
σμένον τὸ αἷτιον ὁ οἰκοδόμος, καὶ τῆς νεὼς ὁ ναυπηγός), τὰ μέντοι κατὰ 30
συμβεβηκὸς αἷτια ἀόριστα ἐστὶ· δύναται γὰρ τῆς οἰκίας κατὰ συμβεβηκὸς
αἷτιος εἶναι καὶ ὁ φαλακρὸς καὶ ὁ σιμὸς καὶ ὁ μουσικὸς καὶ ὁ νέος καὶ
ἀλλὰ μυρία, καὶ τοῦ κομίσασθαι τὸ ἀργύριον προσελθόντα μὴ διὰ τοῦτο
καὶ ἡ ἐπὶ τὸ λουτρὸν πρόοδος καὶ ἡ ἐπὶ ἱερὸν καὶ ἀλλὰ μυρία, καὶ τοῦ
δρῦξαντα θησαυρὸν εὐρεῖν τὸ ἐπὶ φυτεῖα σκάπτειν καὶ θεμελίους θεῖναι καὶ
φρεωρυχεῖν καὶ ἀλλὰ μυρία. δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἄλλος ἡ τύχη λέγε-
20 ται ὅτι καὶ ἀόριστος, ἀόριστος δὲ διότι κατὰ συμβεβηκός· τῆς μὲν γὰρ 35
οἰκίας ὠρίσται τὸ καθ' αὐτὸ αἷτιον ὁ οἰκοδόμος, τί δὲ τῆς οἰκίας τὸ κατὰ
συμβεβηκὸς αἷτιον ἄλλον ἀνθρώπῳ, ἄλλον δὲ διότι καὶ ἀόριστον. καὶ
παράλογος δὲ εἰκότως ἡ τύχη· ὁ γὰρ λόγος τῶν ἐστῶτων ἐστὶ, ταῦτα δ'
ἐστὶν ἢ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἢ τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ δὲ τύχη τῶν ἐπ' ἔλαττον.
25 δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο πάλιν καὶ ἀβέβαιος· τὸ γὰρ βέβαιον ἢ τῶν αἰεὶ ὡσαύ-
τως ἐστὶν ἢ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸ δ' ἐπ' ἔλαττον οὐ βέβαιον, ἡ τύχη
ὁ δὲ τῶν ἐπ' ἔλαττον. λέγομεν δὲ ἐστὶν ὅτε καὶ τὴν τύχην οὐδενὸς αἰτίαν 40
εἶναι (οὐδὲν γὰρ γίνεσθαι ἀπὸ τύχης), καὶ τοῦτο συμφώνως τῷ περὶ τῆς
τύχης ἀποδεδομένῳ λόγῳ· κυρίως γὰρ αἷτια τὰ καθ' αὐτὸ αἷτια, τὰ δὲ
30 κατὰ συμβεβηκὸς αἷτια ὁμωνύμως ἢ ψευδωνύμως αἷτιά ἐστι· κατὰ συμ-
βεβηκὸς δὲ αἷτιον ἡ τύχη, οὐδὲ αἷτιον ἄρα κυρίως ἡ τύχη. οὐδενὸς δέ

1 οὖν ἅπαντα τὰ M 1. 2 ἀνάγκη—τύχης om. K γένοντο primitus M 2 τὸ L:
om. Mt 3 τῶν ex τὸν corr. K 6 ἀποδεδαίμενῳ Mt 6. 7 εἶναι ἀόριστος καὶ
ἄλλος L 8 δὲ om. L 10 λόγους L οὖν εἰκότως λέγεται L 11 αἰτίων
L: αἰτίων K: αἰτίαν Mt 12 οὖν LK: γὰρ Mt 17 ἡ (ante ἐπὶ ἱερὸν) om. L
18 δρῦξαντος L φυτείας σκάπτειν K θεμελίους θεῖναι (syllaba ους compendio lit-
terae α simillimo) M: θεμελίου θεῖναι K: θεμελίους εἶναι L: θεμελία (sic) θεῖναι t
19 αὐτὴ M: αὐτὸν t 20 ὅτι] διότι L 22 ἀνθρώπῳ (ἀνῶ) LK: αὐτὸ M: om. t
23 παραλόγους L 24 τῶν] τὸν L 27 ἐστὶν ὅτε] ὅτι (om. ἐστὶν) L 28 τούτω
primitus K τῷ] τῶν L 29 ἀποδεδομένῳ M ἑαυτὸ L 30 ψευδωνύ-
μως t 30. 31 συμβεβηκὸς (om. δὲ) αἷτιον (ἐστὶ expunct.) L 31 οὐδὲ ἐστιν ἄρα L
δέ (post οὐδενός) LK: om. M: γὰρ t

φαμεν αἰτίαν εἶναι τὴν τύχην, διότι τὰ κατὰ τύχην γινόμενα ἀναίτια φαμεν g 8^r
εἶναι διὰ τὸ μὴ ἔχειν καθ' αὐτὸ αἴτιον ὠρισμένον, εἰ δὲ τὰ κατὰ τύχην
ἀναίτια, ἡ τύχη ἄρα οὐδενός ἐστιν αἰτία· εἰ γὰρ ἐστι, τῶν κατὰ τύχην 45
ἐστὶν αἰτία, εἰ δὲ μὴ τούτων ἐστὶν αἰτία, οὐδ' ὅλως ἐστὶν αἰτία τινός.

5 Ἀόριστα μὲν οὖν τὰ αἴτια ἀνάγκη εἶναι, ἀφ' ὧν ἂν γένοιτο
τὸ ἀπὸ τύχης. ἐπειδὴ τῶν ἀπὸ τύχης συμβαινόντων οὐδὲν ἔχον ἐστὶν
αἰτίαν ὠρισμένην, ὁῖον ὅτι καὶ ἡ τύχη ἀόριστός ἐστι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ
ἄλλος ἀνθρώπων.

p. 197^a11 Πάντα γὰρ ταῦτα ὀρθῶς λέγεται, ὅτι ἐυλόγως.

50

10 Πάντα, φησίν, ὅσα περὶ τῆς τύχης λέγεται, ὀρθῶς λέγεται, διότι
καὶ ἐυλόγως, τουτέστιν ἀρμόζει τῷ ἀποδοδόμενῳ περὶ αὐτῆς ὀρισμῷ,
καὶ ἔστιν ἐκ τοῦ ἀποδοδόμενου περὶ αὐτῆς ὀρισμοῦ ἐκάστου τῶν περὶ αὐ-
τῆς λεγομένων τὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι· οὗτος δὲ ὀρισμὸς ἄριστος, ᾧ τινι
ἐφαρμόζει πάντα τὰ περὶ τοῦ πράγματός κατὰ κοινὴν ἔννοιαν λεγόμενα. g 8^v

15 p. 197^a14 Ὡς δ' ἀπλῶς οὐδενός.

Κατὰ τι μὲν, φησίν, αἰτία τινῶν ἐστὶν ἡ τύχη, κατὰ τι δὲ οὐδενός· 5
ἀπλῶς μὲν γάρ, τοῦτο ἐστὶ κυρίως καὶ καθ' αὐτό, οὐδενός ἐστὶν αἰτία,
κατὰ συμβεβηχός δὲ τῶν ἐπ' ἑλαττον γινομένων ἐστὶν αἰτία.

p. 197^a19 Ἡ δὲ τύχη ἐν τοῖς γινομένοις παρὰ ταῦτα.

20 Παρὰ τὰ ἀναγκαῖα καὶ τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἐπ' ἑλαττον. 10
ἐπεὶ οὖν τὰ αἴτια τῶν ἐπ' ἑλαττον γινομένων ἀόριστα, καὶ ἡ τύχη ἀόριστος.

p. 197^a21 Ὅμως δὲ ἐπ' ἐνίων ἀπορήσειεν ἂν τις, ἄρα οὖν τὰ
τυχόντα αἴτια ἂν γένοιτο τῆς τύχης.

Ὁ ζῆτεῖ διὰ τούτων, τοῦτο ἐστὶν· ἐπειδὴ ἡ τύχη τῶν κατὰ συμβεβη-

1 αἰτίαν τὴν τύχην εἶναι L 2 αὐτό τι αἴτιον L 4 μὴ LKM: μηδὲ t ὅλως] οἷως;
ex οὕτως corr. L 5. 22 Ἀόριστα—ἀόριστος om. K 5. 6 Ἀόριστα—τὸ ἀπὸ τύχης LM:
Aristotelea ὅθεν δοκεῖ ἡ τύχη τοῦ ἀόριστου εἶναι καὶ—ἂν γίνεσθαι substituit t 6 ἔχον
ἐστὶν] ἔχει τὴν L 7 ὅτι] ἔστι L 11 ἀποδοδόμενῳ ante correct. M περὶ αὐτῆς
ὀρισμῷ L: λόγῳ περὶ αὐτῆς ὀρισμοῦ Mt 12 ὀρισμοῦ M: ὀρισμῷ L: om. t 13 ἀόριστος L

15 δὲ M 16 αἰτία τινῶν Mt: αἰτιῶν L 17 τοῦτο L: τούτων ὧν Mt αὐτό L:
αὐτός (M)t 18 κατὰ συμβεβηχός—ἐστὶν αἰτία iterat L ἐστὶν αἰτία L: αἰτία ἐστὶν Mt
19 plenius lemma καὶ τὸ εἶναι τι φάναι κτλ. t γιγνομένοις t 20 Παρὰ ταῦτα παρὰ t
at cf. p. 270,33 ἐπιτοπολὸν L: ἐπιπολὸν Mt ἐστὶ τὰ L: ἐστὶν Mt 22 ὅμως
κτλ.] hine rursus K δ' ἐπ' Mt 22. 23 ἀπορήσειεν—τύχης om. K 22 ἄρα (sic)
L: ἄρ' Mt 23 ἂν γένοιτο L: γένοιτ' (γένοιτο t) ἂν Mt cf. Simplic. p. 351,28 24 Ὁ
ζῆτεῖ] *ητεῖ K

κός ἐστιν αἰτίων, ἐλέγομεν δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς κατὰ συμβεβηκός αἰτίοις g^{8v}
 τὰ προσεχέστερα καὶ πορρωτέρω, ἄρα ὁμοίως ἅπαντα αἰτιά ἐστι τοῦ
 ἀποτελέσματος; οἷόν τι λέγω· προῆλθέ τις εἰς τὴν ἀγοράν, εἴτα πρὶν εἰς 15
 τὴν ἀγοράν ἐμβαλεῖν ὑπαντήσας τινὶ συνέτυχε καὶ προσδιέτριψεν ἐν τῇ
 5 συντυχίᾳ χάριν. εἴτα μετὰ τοῦτο ἐλθὼν εἰς τὴν ἀγοράν περιέτυχε τῷ
 ἔχοντι τὸ ἀργύριον καὶ ἀπέβληκεν. ἐπεὶ οὖν ἐστιν αἴτιον κατὰ συμβεβηκός
 τοῦ περιτυχεῖν τῷ χρεωστοῦντι καὶ αὐτὴ ἡ πρόοδος καὶ ἡ μετὰ τὴν συντυχίαν
 (εἰ γὰρ μὴ προσδιέτριψε, θάπτεον ἐμβαλὼν εἰς τὴν ἀγοράν ἴσως οὐ περιέ-
 τυχεν ἂν τῷ χρεωστοῦντι) καὶ αὐτὸ τὸ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν ἀγοράν, ἔστι δὲ
 10 προσεχὲς μὲν τὸ εἰς τὴν ἀγοράν ἐμβαλεῖν, μέσον δὲ τὸ περιτυχεῖν τῷ φίλῳ, 20
 πορρωτέρω δὲ ἡ πρόοδος αὐτῇ· ἄρα ὁμοίως ὅτι οὖν τούτων αἴτιον εἶναι
 φάμεν τῶν ἀπὸ τύχης συμβαινόντων; φάμεν οὖν ὅτι ὥς πρὸς μὲν τὸ κατὰ
 τύχην αἴτια εἶναι οὐδὲν διαφέρει τὸ προσεχὲς εἰπεῖν ἢ πόρρω (ὁμοίως γὰρ
 πάντα ταῦτα κατὰ τύχην αἴτια), ὥς δὲ πρὸς τὴν ἑκβασιν διαφέρει πλείστον·
 15 αἰτιώτερον γὰρ τῆς ἐκβάσεως τὸ προσεχέστερον. τοῦ γὰρ ἀπολαβεῖν τὸ
 ἀργύριον ἔστι μὲν καὶ ἡ πρόοδος αὐτῇ αἰτία κατὰ συμβεβηκός (εἰ γὰρ μὴ
 προῆλθεν, οὐκ ἂν περιτυχὼν ἔλαβεν), μᾶλλον δὲ αἰτιωτέρα ἢ πρὸς τὸν
 φίλον ἐν τῷ μετὰ τὴν συντυχίαν (εἰ γὰρ μὴ συνέτυχεν, θάπτεον ἀπελθὼν οὐκ 25
 ἂν εὔρε), καὶ ἔτι τούτου αἰτιώτερον ἢ εἰς τὴν ἀγοράν ἀφίξις. ἀπορεῖται
 20 οὖν, φησὶν, ἐπὶ τούτων, εἰ δεῖ τὰ τυχόντα ὡς αἴτια ἀποδιδόναι (τῆς τύ-
 χης). τύχην δὲ τὸ ἀπὸ τῆς τύχης ἀποβὰν ἀποτελεσμα ἐκάλεσαν.

p. 197^a23 Οἷον ὑγιείας ἢ τὸ πνεῦμα ἢ ἡ εἰληθήρησις, ἀλλ' οὐ
 τὸ ἀποκείρασθαι.

Ἔστι γὰρ προσεχέστερον μὲν τῆς ὑγιείας ἐν τούτοις ἢ τὸ πνεῦμα ἢ (ἡ)
 25 εἰληθήρησις, τούτεστιν ἢ ἐκ τοῦ ἡλίου θερμασία, πορρωτέρω δὲ τὸ ἀπο- 30

1 αἰτίων Lt: αἰτιῶν MK	ἐν] ὡς οὐ L	2 προσεχέστερα K: προσχεστέρα (LM)t	
ἅπαντά ἐστιν αἴτια Mt	3 τὴν om. Mt	4 ὑπαντίσας K	6 αἴτιον LK:
om. Mt	7 τοῦ L: τῷ K: τὸ Mt	χρεωστοῦντι K: στρεωστοῦντι L	8 προσέ-
τρίψε ante correct. M
10 τὴν om. L	11 αὕτη K	ἄρα (sic) L: compend.	
sine accentu (hic et v. 2) K: ἀρ' M: ἀρ' t	12. 13 τῶν ἀπὸ τύχης—εἶναι LK: om. M:	13 αἴτια K: αὐτοῦ L	ἢ τῷ πόρρω L
14 πάντα ταῦτα LK: ταῦτα πάντα Mt	αἴτια M: αἰτία (LK)t	τὴν om. Mt	
16 αὕτη K	17 ἔλαβεν KMt: ἐπέλαβε L: fortasse ἀπέλαβεν cf. ad p. 274, 28	αἰτιωτέρα	
LK: αἰτιῶν M: αἰτιώτερον (ex v. 19) t	18 μὴ om. L	ὁ ἐπελθὼν L	19 τούτου
LK et ante corr. M: τούτων corr. M et t	ἀπο ⁸⁵ M: ἀποριτικῶς (sic) t	20 εἶδει	
τὰ K	τὰ] τὲ L	20. 21 τῆς τύχης addidi	21 τῆς om. L
22. 23 ἢ ἡ—ἀποκείρασθαι om. K	22 ἢ ἡ t: ἡ ἢ L: ἡ (om. ἡ) M	εἰληθήρησις	
M: εἰληθήρησις τούτεστιν ἢ ἐκ τοῦ ἡλίου θερμασία· πόρρω (ex v. 25) L: εἰλησις ex Arist. t	23 ἀποκείρασθαι L: ἀποκείρεσθαι M: ἀποκείραθαι ex Aristotele t cf. Themist. p. 183, 23 sq.		
24 *στιν γὰρ K: ἔτι γὰρ M	μὲν om. L	ὑγιείας K	25 ἢ prius addidi
εἰληθήρησις M: εἰληθήρησις LK: εἰλησις t	ἐκ om. Mt		

κείρασθαι· ἀσθενῶν γάρ τις ἀπεκείρατο οὐ τοῦ ὑγιαίνειν ἔνεκεν, ἀλλὰ τοῦ g 8^v
ἀποθέσθαι τὴν κόμην, εἴτα πνεύματος πνεύσαντος ἢ ὑπὸ ἡλίου θερμανθῆις
τὴν κεφαλὴν οὐ τοῦ ὑγιαίνειν ἔνεκεν, ἀλλὰ προσελθὼν τυχὸν ἐπὶ τινι ἄλλῃ
χρείαν, ὑπὸ τῆς θέρμης δὲ τοῦ ἡλίου ἢ τοῦ πνεύματος ἀραιωθείσης τῆς
5 κεφαλῆς, διεφορήθη καὶ ὑγίανει μῆδὲν τούτων διὰ τὴν ὑγίαν ποιήσας.
ἔστιν οὖν προσεχέστερον τῇ ὑγίᾳ ἢ εἰληθέρησις, οὐ τὸ ἀποκείρασθαι· ὡς
μὲν οὖν πρὸς τὴν ἔκβασιν τὸ προσεχές αἰτιώτερον, ὡς δὲ πρὸς τὸ ἀπὸ 35
τύχης ἀπλῶς οὐδὲν διίσσει τὸ προσεχές ἢ πόρρω εἰπεῖν.

p. 197^a24 Ἔστι γὰρ ἄλλα ἄλλων ἐγγυτέρω τῶν κατὰ συμβεβηκὸς
10 αἰτίων.

Ἡ ἐπίλυσις τῆς ἀπορίας, ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν· ἐπειδὴ τῶν κατὰ συμβε-
βηκὸς αἰτίων ἄλλα ἄλλων εἰσὶν ἐγγυτέρω τοῦ αἰτιατοῦ, ὡς μὲν πρὸς τὸ
κατὰ συμβεβηκὸς αἶτια εἶναι οὐδὲν διαφέρει τὸ ἐγγυτέρω τοῦ πορρωτέρω,
ὡς δὲ πρὸς τὴν ἔκβασιν τοῦ πράγματος τὸ προσεχέστερον αἰτιώτερον.

15 p. 197^a25 Τύχη δὲ ἀγαθὴ μὲν λέγεται, ὅταν ἀγαθὸν τι ἀποβῇ, 40
φαύλη δέ, ὅταν φαῦλόν τι.

Ὅταν τοιοῦτον τέλος ἀπαντήσῃ μὴ προσελόμενῳ, οἷον ἂν προσέλτετο,
ἀγαθὴ τύχη τὸ τοιοῦτον τέλος λέγεται, κακὴ δὲ τύχη τὸ ἐναντίον· εὐτυχὴς
δὲ καὶ δυστυχὴς, ὅταν ἡ μέγα κακὸν ἢ μέγα ἀγαθὸν κατὰ συμβεβηκὸς
20 ἀπαντήσῃ τέλος.

p. 197^a27 Διὸ καὶ τὸ παρὰ μικρὸν ἀγαθὸν ἢ κακὸν λαβεῖν μέγα 45
ἢ ἀτυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν ἐστίν, ὅτι ὡς ὑπάρχον λέγει ἡ διάνοια·
τὸ γὰρ παρὰ μικρὸν ὥσπερ οὐδὲν ἀπέχειν δοκεῖ.

Ὅταν τις περιτυχὼν μεγάλῳ κινδύνῳ ἐγγὺς γένηται τοῦ κινδυνεῦσαι

1 ἀπεκείρατο LKM: ἀπεκάρθη t ἔνεκα L 2 θερμανθῆις (θερμαν M) LKM: ἐθερμάνθη t
3 ὑγιαίνειν K 5 τὴν ὑγίαν et 6 τῇ ὑγίᾳ (sic) K 6 εἰληθέρησις t ubi nihil enot.
ex LKM 7 τὸ (post ἔκβασιν) om. KM αἰσιώτερον K 9 ἔστιν K γὰρ om. M
ἐγγυτέρω KM: ἐγγυτέρων L: ἐγγύτερα ex Aristotele t 10 αἰτίων hic et v. 12 KM
13 αἶτια K τὸ] τῷ L πορρωτέρου K et ut videtur M 14 προσεχές primitus M
15. 20 om. K 15 ἀγαθὴ] ἀγαθῷ (h. e. ἀγαθὸν) M ὅτε ἀγαθὸν τι M 16 φαύλη]
φαῦλον L 17 οἷον ἂν κτλ.] non invenit Philoponus in Aristotele quae codex E
exhibet εὐτυχία δὲ ἐστίν ὅταν ὡς προσέλτετο κτλ. (cf. Diels z. *Textgesch.* p. 36 sqq.), sed
utitur Themistii paraphrasi p. 184 6 illa verba explicantis 18 τέλος λέγεται L:
λέγεται τέλος Mt κακὴ] κακεῖ L 19 δυστυχὴς L 20 τέλος] ἄλλος L
21. 22 ἀγαθὸν—ἐστίν om. K 21 ἀγαθὸν ἢ κακὸν LM: κακὸν ἢ ἀγαθὸν t Aristoteles
22 ἀτυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν LM: δυστυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν o vulg. Aristot. t: εὐτυχεῖν ἢ ἀτυχεῖν
Arist. cod. E (ubi etiam μέγα λαβεῖν) et Simplic. p. 344, 29 ὑπάρχον KMt: ὑπάρ^x L
24 τις ὁ M περιπεσὼν L

καὶ μεγάλῳ περιπεσεῖν κακῷ, οἷον ναυαγίῳ ἢ ἄλλῳ τινί, εἴτα μικροῦ λεῖ- g 8^v
 ποντος εἰ τὸν κίνδυνον ἐκφυγῇ, εὐτυχῇ τὸν τοιοῦτον καλοῦμεν· διότι παρ'
 ὀλίγον τῷ κινδύνῳ προσομιλήσας ἐξέφυγεν. ὁμοίως δὲ καὶ δυστυχῇ τὸν
 παρὰ μικρὸν μέγα ἀγαθὸν κτησάμενον· οὕτως γὰρ δυστυχῆς, φαμέν, ἐστὶν 50
 5 ὁ δεῖνα, ὥστε εἰς αὐτὸ τὸ τυχεῖν τῶνδε ἢ τῶνδε τῶν καλῶν ἐλθῶν, εἴτα
 δι' ὀλίγον ἀπέτυχεν. ἐπειδὴ γὰρ τὸ παρὰ μικρὸν οὐδὲν δοκεῖ τοῦ τέλους
 ἀπέχειν, οὐ λογιζομένη τὸ μικρὸν τοῦτο ἢ διάνοια, ὥσπερ ἐκβεβηκότων
 τούτων. οὕτως εὐτυχῇ ἢ δυστυχῇ τὸν πεσόντα καλεῖ· τὸν γὰρ παρὰ μικρὸν
 μεγάλῳ κινδύνῳ ὁμιλήσαντα, ὡς ἤδη ἐμπεπτωκότα εἰς τὸν κίνδυνον θεω-
 10 ροῦσα ἢ διάνοια διὰ τὸ μὴ λογίζεσθαι τὸ μικρὸν, εἴτα ἐκ τοῦ κινδύνου
 αὐτὸν ἐκφεύγοντα, οὕτως εὐτυχῇ | καλεῖ. καὶ δυστυχῇ ὁμοίως τὸν παρ' h 1^r
 ὀλίγον μεγάλῳ τυχόντα ἀγαθῶν· ὡς γὰρ ἤδη τυχόντα τῶν ἀγαθῶν θεω-
 ροῦσα καὶ μὴ λογιζομένη τὸ μικρὸν, εἴτα τούτων ἀποτυχόντα δυστυχῇ
 καλεῖ. καὶ γὰρ εὐτυχεῖς μὲν εἰώθαμεν λέγειν οὐ τοὺς ἐκ προγόνων πλου-
 15 σίους καὶ εὐδαίμονας, ἀλλὰ τοὺς ἐξ ἀφανῶν καὶ ἀτυχῶν ἐξαίφνης εἰς εὐ-
 δαιμονίαν μεταβαίνοντας, καὶ δυστυχεῖς ὁμοίως μάλιστα τοὺς ἐξ εὐδαιμονίας
 καταπίπτοντας.

p. 297^a30 Ἐτι ἀβέβαιος ἡ εὐτυχία εὐλόγως.

5

Ἐτι κατὰ λόγον τοῦ ὀρισμοῦ τῆς τύχης ἀβέβαιος λέγεται ἡ εὐτυχία·
 20 τὸ γὰρ βέβαιον ἢ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις ἐστὶν ἢ ἐν τοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ
 δὲ τύχη τῶν ἐπ' ἑλαττον, οὐκ ἄρα βέβαιος ἡ τύχη. διὰ τοῦτο καὶ ἡ εὐ-
 τυχία ἀβέβαιος.

p. 197^a32 Ἐστι μὲν οὖν ἄμφω αἵτια, καθάπερ εἴρηται, κατὰ 10
 συμβεβηκὸς δέ, ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον.

25 Δείξας καὶ ὅτι ἔστιν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον καὶ τί ἐστι, καὶ ἐφαρ-
 μόσας τῷ ὀρισμῷ τῷ ἀποδοδομένῳ τῆς τύχης τὰ κατὰ κοινὴν ἔννοιαν
 ὑπάρχειν αὐτῇ δοκοῦντα, ὥς τισιν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν προβλημάτων· ταῦτα

1 περιπεσὼν L	ναυαγίῳ K	1. 2 λειπόντος (sic) K	2 εἰ KM: om. (L)t
3 δὲ om. L	4 οὕτω t	5 ^α μὲν M	ἐστίν] ἔστιν t: εἶναι LKM
5 δεῖνα K	6 ὀλίγων M et compend. K	γὰρ (L)t: om. KM	7 et 10 ἡ
om. K	7. 8 ἐκβεβηκότων τῶν οὕτως ἢ εὐτυχῇ ἢ L	8 περιπεσόντα L	
9. 10 θεωροῦ (sic) L	10 εἴτα τούτων ἀποτυχόντα ἐκ (ex v. 13) M	11 αὐτοῦ L	
ἐκφεύγοντα KM: ἐκφευγόντα L: ἐκφυγόντα fort. recte t	12 ὀλίγων compend. (cf. ad v. 6 et p. 10, 32) K	ὡς γὰρ—ἀγαθῶν om. L	13 μικρόν] ἀγαθὸν L
17 μεταπίπτοντας L	18. 24 om. K	18 ἀβέβαιος L: ἀβέβαιον Mt at cf. Themist. p. 184, 16 Simplic. p. 344, 35	20 ἐστὶν post ἀναγκαίοις exhibit L: post πολὺ traic. Mt
23 αἰτία L	24 δὲ ἡ L: ἡ M: καὶ ἡ recte t ex Aristotele cf. p. 283, 17 sq.	25 καὶ (ante ὅτι) KMt: om. L	27 αὐτῷ L

δὲ ἦν τί τε διαφέρουσιν ἀλλήλων ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, καὶ ἐν ποίῳ ἡ 1^a
 τρόπῳ τῶν αἰτίων ἀνάγονται. πρὸ τούτων δὲ· περὶ τοῦ κοινοῦ αὐτομάτου 15
 διαλέγεται, καὶ δείκνυσιν ὅτι ἐπὶ πλεόν ἐστὶ τῆς τύχης, συλλογισμῷ χρώ-
 μενος ἐν τρίτῳ σχήματι τοιούτῳ· ἐπὶ παιδίων καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων τὸ
 5 αὐτόματον ὑπάρχει, ἐπὶ παιδίων καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων τύχη οὐχ ὑπάρ-
 χει, τί ἄρα αὐτόματον τύχη οὐκ ἔστιν. ὁ μὲν οὖν συλλογισμὸς οὗτος,
 κατασκευάζει δὲ ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ὁ Ἀριστοτέλης, τὴν μὲν κατα-
 φατικὴν ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς· λέγομεν γὰρ ὅτι αὐτομάτως κατηνέχθη ὁ λίθος,
 ὅταν μὴ ἀπὸ τινος προνοίας κατηνέχθη, καὶ αὐτομάτως ἐσώθη ὁ ἵππος,
 10 ὅτι κατέβαλε τὸν δεσπότην καὶ ἔφυγε διψήσας ἐκ τῆς φάλαγγος, συνέβη δὲ 20
 συμβολῆς γενομένης τὸν δεσπότην τελευτῆσαι· λέγεται οὖν ὁ ἵππος ἐκ ταῦ-
 τομάτου σωθῆναι. καὶ τὰ παιδία δὲ ἐκ ταυτομάτου παθεῖν τι κατὰ τὸν
 αὐτὸν τρόπον λέγοιτο ἂν, οἷον φέρε εἰ ἀποπλανηθέντα τῆς τροφοῦ μη-
 δενὸς ἄγοντος οἰκαδὲς ἐπανέλθῃ, οὐ γινώσκοντα ποῦ φέρεται· λέγεται γὰρ
 15 ἐκ ταυτομάτου ἐπανελθεῖν. οὕτως καὶ ἐπὶ τελείων, ὅταν μὴ ἐφιστάνοντος
 τοῦ λογισμοῦ γίνηται κίνησις, αὐτομάτως φαινόμεν κινεῖσθαι τοὺς πόδας·

αὐτομάτοις δὲ πόδεσσι θοῶς ἐπεβήσατ' ἀπήνης.

25

τὴν δ' ἀποφατικὴν κατασκευάζει διὰ συλλογισμοῦ ἐν δευτέρῳ σχήματι,
 λαμβάνων μέσον ὅρον τὴν εὐτυχίαν· ἐπὶ παιδίων καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων
 20 εὐτυχία οὐχ ὑπάρχει, ἐφ' ὧν τύχη ὑπάρχει καὶ εὐτυχία ὑπάρχει, ἐπὶ
 παιδίων ἄρα καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων τύχη οὐχ ὑπάρχει. πόθεν δὲ ὅτι ἡ
 εὐτυχία οὐδενὶ τῶν παιδίων ὑπάρχει καὶ τῶν ἀλόγων καὶ τῶν ἀψύχων;
 δείκνυσιν πάλιν τοῦτο διὰ μέσης τῆς εὐδαιμονίας ἐν δευτέρῳ σχήματι·
 παισὶ καὶ ἀψύχοις καὶ ἀλόγοις εὐδαιμονία οὐχ ὑπάρχει, οἷς ὑπάρχει εὐτυχία 30
 25 καὶ εὐδαιμονία ὑπάρχει, παισὶν ἄρα καὶ ἀψύχοις καὶ ἀλόγοις εὐτυχία οὐχ
 ὑπάρχει. πόθεν δὲ ὅτι παισὶ καὶ ἀψύχοις καὶ ἀλόγοις εὐδαιμονία οὐχ
 ὑπάρχει; δείκνυσιν διὰ μέσης τῆς εὐπραξίας ἐν δευτέρῳ πάλιν· ἐπὶ παιδίων
 καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων εὐπραξία οὐχ ὑπάρχει, οἷς εὐδαιμονία ὑπάρχει
 καὶ εὐπραξία ὑπάρχει, ἐπὶ παιδίων ἄρα καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων εὐδαιμονία
 30 οὐχ ὑπάρχει. πόθεν δὲ πάλιν ὅτι ἐπὶ παιδίων καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων

- 1 δὲ ἦν L: δὴν K: δ' ἦν Mt ἀλλήλων post αὐτόματον traie. Mt 2 αἰτίων L:
 αἰτιῶν KMt 3 ἐπὶ om. L τῆς τύχης ἐστὶ Mt 5. 6 ἐπὶ — οὐχ ὑπάρχει om. K
 6 σύλλογος K τοιούτος L 7 δ] εἰς τὸ (sic) K 8. 9 ὅτι αὐτομάτως — κατηνέχθη,
 καὶ L: om. KMt 9 ὅταν L: immo ὅτι αὐτομάτως ἐσώθη ὁ ἵππος KMt: ὁ ἵππος
 αὐτομάτως ἐσώθη L 10 κατέβαλε μὲν τὸν L 13 λέγοι ἂν K τῆς τροφοῦ
 LKM: τῶν τροφῶν t 14 οἰκαδὲς εἰκαδὲς K ἐπανέλθῃ LK: ἐπανέλθου Mt
 16 γέννηται L 17 αὐτομάτοις κτλ.] Apoll. Rhod. 3, 1152 ubi θοῆς; πόδεσι LK
 θοῶς sine accentu KM ἐπεβήσατ' Mt: ἐπεβήσατε K: ἐπιβήσατο L 18 διὰ συλλο-
 γισμοῦ] διάστυλλος K 19 λαβὼν L ὅρον K 21 ὅτι ἡ LK: ἡ M: ὅτι (om.
 ἡ) t 22 τῶν (ante ἀψύχων) om. Mt 24 καὶ ἀλόγοις καὶ ἀψύχοις L ἀλλό-
 γοις K 25 ἄρα καὶ ἀλόγοις καὶ ἀψύχοις Mt εὐτυχία K: εὐδαιμονία L: εὐδαιμο-
 νία Mt 26 καὶ ἀλόγοις καὶ ἀψύχοις Mt 28. p. 282, 1 οἷς — εὐπραξία οὐχ ὑπάρχει LK:
 omittit M: ἐφ' ὧν εὐπραξία, καὶ εὐδαιμονία ὑπάρχει· ἐπὶ παιδίων ἄρα καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων
 εὐδαιμονία οὐχ ὑπάρχει· πόθεν δ' ὅτι εὐπραξία οὐχ ὑπάρχει de coniectura supplevit t

εὐπραξία οὐχ ὑπάρχει; δείκνυσιν τῷ αὐτῷ σχήματι διὰ μέσης τῆς πράξεως· h 1^r
 ἐπὶ παιδῶν καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων πράξεις οὐχ ὑπάρχει, ἐφ' ὧν εὐπραξία 35
 καὶ δυσπραγία ὑπάρχει πράξεις ὑπάρχει, ἐπὶ παιδῶν ἄρα καὶ ἀψύχων καὶ
 ἀλόγων οὕτε εὐπραγία οὕτε δυσπραγία ὑπάρχει. δῆλον δὲ ὅτι ἀκριβεῖας
 5 ἔνεγκεν καὶ ἐπὶ τῆς εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας τὰ ἀντικείμενα δεῖ λαβεῖν·
 ἐπὶ παιδῶν καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων εὐτυχία καὶ δυστυχία οὐχ ὑπάρχει,
 οἷς τύχη ὑπάρχει εὐτυχία ἢ δυστυχία ὑπάρχει * * * ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς
 εὐδαιμονίας· ἐπὶ παιδῶν καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων εὐδαιμονία ἢ κακοδαι- 10
 μονία οὐχ ὑπάρχει, οἷς εὐτυχία ἢ δυστυχία ὑπάρχει εὐδαιμονία ἢ κακοδαι- 10
 μονία ὑπάρχει, ἐπὶ παιδῶν ἄρα καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων εὐτυχία ἢ δυστυχία
 οὐχ ὑπάρχει. ὁμοίως καὶ ἐπὶ εὐπραξίας. καὶ ὁ μὲν Ἀριστοτέλης μέχρι
 τῆς πράξεως ἔσται, λαβὼν ὁμολογούμενον ὅτι ἐπὶ παιδῶν καὶ ἀψύχων καὶ
 ἀλόγων πράξεις οὐχ ὑπάρχει, κατασκευάσεις δὲ καὶ τοῦτο διὰ μέσης τῆς
 προαιρέσεως· ἐπὶ παιδῶν καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων προαίρεσις οὐχ ὑπάρχει
 15 (οὐδὲν γὰρ αὐτῶν αἰρεῖται τόδε τι πρὸ τοῦδε), ἐφ' ὧν πράξεις ὑπάρχει καὶ
 προαίρεσις ὑπάρχει, ἐπὶ παιδῶν ἄρα καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων πράξεις οὐχ 45
 ὑπάρχει. συνθήσεις οὖν τὸν ὅλον συλλογισμόν οὕτως· ἐπὶ παιδῶν καὶ
 ἀψύχων καὶ ἀλόγων προαίρεσις οὐχ ὑπάρχει· ἐφ' ὧν προαίρεσις οὐχ
 ὑπάρχει οὐδὲ πράξεις, ἐφ' ὧν πράξεις οὐκ ἔστιν οὐδὲ εὐπραξία, ἐφ' ὧν
 20 εὐπραξία οὐκ ἔστιν οὐδὲ εὐδαιμονία, ἐφ' ὧν εὐδαιμονία οὐκ ἔστιν οὐδὲ
 εὐτυχία, ἐφ' ὧν εὐτυχία οὐκ ἔστιν οὐδὲ τύχη, ἐπὶ παιδῶν ἄρα καὶ ἀψύχων
 καὶ ἀλόγων τύχη οὐχ ὑπάρχει· ἐπὶ παιδῶν καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων τὸ
 αὐτόματον ὑπάρχει (ὡς ἐδείξαμεν διὰ τῆς ἐπαγωγῆς)· τί ἄρα αὐτόματον 50
 τύχη οὐκ ἔστιν, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς προέκειτο δεῖξαι. λέγεται δέ, φησί, καὶ ἐπὶ
 25 τῶν τυχαίων τὸ αὐτόματον (τοῦτο γὰρ λοιπὸν ἐκ τῆς χρήσεως λαμβάνει,
 ὅτι λέγονται καὶ τὰ ἀπὸ τύχης ἐκβαίνοντα ἐκ ταυτομάτου γίνεσθαι), ἐπὶ
 πλέον ἄρα τῆς τύχης τὸ αὐτόματον· εἰ γὰρ πᾶσα μὲν τύχη καὶ αὐτόματον
 (ὡς ἡ τῶν ἀνθρώπων χρήσις δηλοῖ), οὐ πᾶν δὲ αὐτόματον καὶ τύχη (ὡς
 ὁ συλλογισμὸς ἐδείξεν), ἐπὶ πλέον ἄρα τῆς τύχης τὸ αὐτόματον. εἰ δέ τις
 30 ἀπόδειξιν ζητοῖ τὸ ὅτι καὶ τὰ τυχαῖα λέγονται ἐκ ταυτομάτου, ἴστω

1 fort. δείκνυσιν (ἐν) τῷ 2 πράξεις] πράξεις K οὐχ' ὅ (incipit nova pagina)
 οὐχ' ὑπάρχει M 2. 3 ἐφ' ὧν εὐπραγία ἢ δυσπραγία οὐχ ὑπάρχει L 3 πράξεις
 ὑπάρχει Mt: πράξεις ὑπάρχει K: καὶ πράξεις οἷς ὑπάρχει L 4 εὐπραγία KMt: εὐπρα-
 ξία L 5 εὐτυχίας] τύχης L 7 ante ὁμοίως lacunam indicavi; exciderunt ἐπὶ
 παιδῶν ἄρα καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων τύχη οὐχ ὑπάρχει 8. 9 εὐδαιμονία δὲ ἢ κακοδαι-
 μονία (om. οὐχ ὑπάρχει) L 10 οὐχ ὑπάρχει L εὐτυχία καὶ δυστυχία Mt
 11 εὐπραξίας LK: εὐπραγίας (litteris ias compendiose additis) M: εὐπραγίας t 13 τῆς L:
 om. KMt 14 προαίρεως (sic) K 15 τι om. L cf. p. 268, 13 17 ὅλον συλλογισμόν]
 ὅλλ K 19. 20 οὐδὲ εὐπραξία—εὐδαιμονία οὐκ ἔστιν iterat L 20 εὐπραξία LK:
 compend. (cf. v. 11) M: εὐπραγία t εὐδαιμονία (altero loco) LK: εὐτυχία Mt
 21 εὐτυχία (priore loco) K: εὐπραξιατυχία (πραξία del. eadem man.) L: εὐδαιμονία Mt
 21. 22 ἄρα καὶ ἀλόγων καὶ ἀψύχων K 23 ἐδείξαμεν K 24 δέ om. L
 27. 29 εἰ γὰρ πᾶσα—τῆς τύχης τὸ αὐτόματον om. Mt 27 καὶ (ante αὐτόματον) L:
 om. K 30 ὅτι] οὕτι L τύχαια K

μη̄ περὶ πρόγματος σημασίας, ἀλλὰ περὶ χρήσεως ἀνθρώπων ζητῶν ἀπόδειξιν. h 1r
 χρήσεως δὲ ἀποδείξεις οὐδεμία ἄλλη ἢ ἡ τῶν ἀνθρώπων συνήθεια. πλὴν
 φαίνεται ἡ χρῆσις οὐ μόνον | ἐπὶ τῶν κατὰ τύχην φέρουσα τὸ αὐτόματον h 1v
 (φαμέν γὰρ ὅτι ἐκ ταυτομάτου συνέτυχον τῷ φιλῷ), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ
 5 ταυτομάτου τὸ κατὰ τύχην· λέγομεν γὰρ κατὰ τύχην σωθῆναι τὸν ἵππον
 ἐκ τῆς φάλαγγος ἕνεκα τοῦ πισῖν φυγόντα, καὶ ὅτι ἔτυχε πεσόντα τὸν
 λίθον ἐπιτήδειον εἰς καθέδραν γενέσθαι· οὐδὲν δὲ πρᾶγμα περὶ χρήσεως
 ὀνομάτων ἐπὶ πολλὸν διατείνεσθαι, τῆς σημασίας τῶν πραγμάτων μηδὲν βλαπτο-
 μένης. μετὰ ταῦτα διακρίνει τὸ ἰδικὸν αὐτόματον τοῦ ἀπὸ τύχης, λέγων 5
 10 ἔκτεινα ἅπερ πολλάκις εἰρήκαμεν, ὅτι ἡ μὲν τύχη τοῖς κατὰ προαίρεσιν γι-
 νομένοις ἀκολουθεῖ, τὸ δὲ ἰδίως λεγόμενον αὐτόματον τοῖς κατὰ φύσιν. εἴτα
 διακρίνας αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων ζητεῖ τὸ ἔτι λειπόμενον πρόβλημα, ἐν ποίοις
 τῶν αἰτίων αὐτὰ κατατακτέον, καὶ δείκνυσιν ὅτι ἐν τοῖς ποιητικοῖς· εἰ γὰρ
 ἡ τῶν ἀπὸ φύσεως ἢ τῶν ἀπὸ διανοίας κατὰ συμβεβηκὸς γινομένων αἴτιον
 15 ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, διάνοια δὲ καὶ φύσις ποιητικὰ αἴτια, καὶ ἡ τύχη
 ἄρα καὶ τὸ αὐτόματον τῶν ποιητικῶν ἂν εἴεν αἰτίων.

Ἔστι μὲν οὖν ἄμφοι αἴτια, καθάπερ εἴρηται, κατὰ συμβε-
 βηκός, καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον. κοινόν, φησί, τοῦτο τῇ τύχῃ
 καὶ τῷ αὐτομάτῳ ὑπάρχει τὸ εἶναι αἴτια κατὰ συμβεβηκός τῶν ἐπ' ἔλαττον
 20 γινομένων οὐ πάντων, ἀλλ' ὅσα ἂν γένοιτο ἕνεκά του· ἔστι γὰρ τινα
 τῶν ἐπ' ἔλαττον καὶ μάτην γινόμενα, ὥς εἰ τις κινῶι τὴν τρίχα τοῦ γε-
 νείου μὴ συνεχῶς· τοῦτο γὰρ οὕτε ἕνεκά τοῦ ἔστι (μάτην γάρ), οὕτε τοῖς
 ἕνεκά του γινομένοις παρακολουθεῖ. καὶ τούτων ὅσα ἂν γένοιτο ἕνεκά
 του ἀντὶ τοῦ ὅσα ἂν παρακολουθήσειε τοῖς ἕνεκά του γινομένοις· οὐ γὰρ 15
 25 τὰ ἐκ ταυτομάτου γινόμενα ἕνεκά του γίνονται. οὐδὲ γὰρ ἡ κομιδὴ τοῦ
 ἀργυρίου ἕνεκά τοῦ ἔστιν, ἀλλ', εἰ ἄρα, οὐ ἕνεκά ἔστι, καὶ τοῦτο κατὰ
 συμβεβηκός· τῇ γὰρ προόδῳ ἕνεκα λουτροῦ γενομένη ἐπικολούθησε τοῦτο,
 ὥστε ἡ κομιδὴ κατὰ συμβεβηκός τέλος καὶ οὐ ἕνεκα τῆς προόδου, καὶ ἡ

- 1 μὴ παρὰ πραγμάτων L 2 δὲ om. M 3 φαίνεται K 5 γὰρ κατὰ τύχην
 scripsi: κατὰ τύχην γάρ Mt: γάρ om. LK τὸν ἵππον τὸν K 6 ἕνεκεν L
 ἔτυ^χ M: ἔτυχεν t 7 ἐπιτήδειον εἰς καθέδραν LK: εἰς καθέδραν ἐπιτήδειον M: εἰς ἐπι-
 τήδειον καθέδραν t δὲ om. Mt 8. 9 βλαπόμε (sic) K 9 ἰδικόν K: εἰδι-
 κόν L Mt 11 αὐτόματον om. Mt 12 αὐτὰ Mt: αὐτὰ K: ταῦτα L ζητεῖτο
 ἔτι K 13 αἰτιῶν hic et v. 16 KM κατατακτέον Mt: κατακτέον LK at cf.
 p. 293, 4 καὶ δείκνυσιν ὅτι LK: om. M: ὅτι t 14 φύσεων L 15 ποιητικὰ
 K: ποιητικὴ L Mt 17 αἴτια K 17. 18 καθάπερ—αὐτόματον om. K 18 καὶ
 ἡ L: ἡ Mt αὐτόματον, ἐν τοῖς ἐνδεχομένοις γενέσθαι μὴ ἀπλῶς· μὴδ' ὥς ἐπὶ τὸ
 πολλόν· καὶ τούτων ὅσα ἂν γένοιτο ἕνεκά του continuat ex Aristot. L κοινόν] κον"
 (sic) M φασι L τῇ τύχῃ om. Mt 19 καὶ τὸ αὐτόματον L 21 μάτην]
 μτ (sic) L 22 γὰρ οὐθ' t 23 τὸ ἄρα ante καὶ τούτων fortasse recte addit L
 γίνονται L 24. 25 οὐ γὰρ τὰ ἐκ ταυτομάτου γι- in erasis K 25 οὐ γὰρ K
 27 γινομένη L 28 τέλος om. L τῇς] τοῦ L

πρόσδος κατὰ συμβεβηκός ἐνεκα τῆς κομιδῆς, ἥτις καὶ καλεῖται αὐτόματον h1v
καὶ κατὰ συμβεβηκός αἴτιον τῆς κομιδῆς.

p. 197^a36 Διαφέρει δὲ ὅτι τὸ αὐτόματον ἐπὶ πλεόν ἐστίν.

20

Εἰπὼν κατὰ τί κοινωνοῦσι, λέγει καὶ τί διαφέρουσι· διαφορὰν δὲ αὐ-
5 τῶν λέγει οὐ τῆς τύχης καὶ τοῦ ἰδίως λεγομένου αὐτομάτου τοῦ ἀντιδια-
στελλομένου τῇ τύχῃ (τοῦτο γὰρ ἐφεξῆς ποιεῖ), ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ αὐτομά-
του, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ζῴου καὶ ἀνθρώπου τὴν διαφορὰν τις ἔλεγεν, ὅτι 25
διαφέρει τὸ ζῶον τοῦ ἀνθρώπου τῶν ἐπὶ πλείονων κατηγορεῖσθαι τὸ ζῶον.
τοῦτο οὖν φησὶ καὶ νῦν, ὅτι ταύτῃ διαφέρει τῆς τύχης τὸ αὐτόματον, ὅτι
10 ἐφ' ὧν μὲν ἡ τύχη κατηγορεῖται ἐπὶ τούτων καὶ τὸ αὐτόματον, ἐφ' ὧν
δὲ τὸ αὐτόματον οὐ πάντως τὸ ἀπὸ τύχης· ὥστε ὁῖον ὅτι ἐπὶ πλεόν τὸ
αὐτόματον τῆς τύχης. ὅτι μὲν οὖν ἐφ' ὧν ἡ τύχη ἐπὶ τούτων καὶ τὸ
αὐτόματον, λαμβάνει ὁμολογημένον ἐκ τῆς χρήσεως (χρήσεως γὰρ ἤρτη-
ται ἡ τούτου ἀποδείξις, οὐ λόγου), ὅτι δὲ ἐφ' ὧν τὸ αὐτόματον οὐ πάντως 30
15 καὶ ἡ τύχη, κατασκευάζει διὰ συλλογισμοῦ, ὃν ἤδη προεξέθεμεθα. ἔστι
δὲ οὗτος· ἐπὶ παιδίων καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων τὸ αὐτόματον θεωρεῖται,
ἐπὶ παιδίων καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων τύχῃ οὐ θεωρεῖται, τί ἄρα αὐτόμα-
τον τύχῃ οὐκ ἔστι. τούτων οὖν τῶν δύο προτάσεων τὴν μὲν κατηγορικὴν
20 τόπω, τὴν δ' ἀποφατικὴν πρότερον κατασκευάζει, εἴτα ἐκτίθεται· κατα-
σκευάσας γὰρ πρότερον ἐπὶ ποίῳ ἂν ἡ τύχη κατηγοροῖτο τῶν ὁποίαν φύσιν 35
ἐχόντων, τότε λοιπὸν ἐφαρμόζει τὰ εἰρημένα ἐπὶ παιδίων καὶ ἀψύχων καὶ
ἀλόγων, ὅτι μὴ ὑπάρχει αὐτοῖς τύχῃ, διότι μηδὲ ταῦτα περὶ αὐτὴν
θεωρεῖται.

25 p. 197^b1 Ἡ μὲν γὰρ τύχη καὶ τὸ ἀπὸ τύχης ἔστιν ἐν οἷς καὶ τὸ
εὐτυχῆσαι ἂν ὑπάρξειε καὶ ὅλως πρᾶξις· διὸ ἀνάγκη περὶ τὰ
πρακτέα εἶναι τὴν τύχην.

Εἰ ἡ τύχη διήρηται εἰς εὐτυχίαν καὶ δυστυχίαν, ἐν οἷς ἄρα μήτε

1 αὐτόματον compend. M: αὐτομάτως t 3 ὅτι—ἐστίν om. K τὸ LM: τὸ
μὲν t πλεόν LM: πλείον t 4 καὶ τί] κατὰ τί L δὲ om. superscr. K
5 οὐ] ὅτι L λεγομένου post αὐτομάτου colloc. Mt 6 ἀλλ' οὐ τοῦ L 11 ὅτι
om. L 12 ὅτι μὲν] ἔστι μὲν L ἡ om. K 13 εἰ ὁμολογημένον L
alterum χρήσεως om. L 14 τούτων Mt ἀπόδοσις ὁ λόγος L 15 συλλογισμῷ
(ad διὰ nihil adnot.) L προεξέθεθα L 16 δὲ καὶ οὗτος (corrupta fortasse ex δὲ
τοιούτους) L 16. 17 παιδίων utrobique L 17 καὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων LK: καὶ ἀλό-
γων καὶ ἀψύχων Mt τί ἄρα KM: τί ἄρα τὸ L: τὸ ἄρα t 18 ἔστι L 19 ὑπα-
γωγῆς 19. 20 ἐν τῷ τόπῳ p. 287, 23 sqq. 20 ἀποφαντικὴν Mt 20. 21 κατα-
σκευάσαν γὰρ M 22 ἐφαρμόττει L 23 post d addit καὶ t 25. 27 καὶ τὸ
ἀπὸ—τύχην om. K 25 ἐν οἷς libri: οἷς Themistius p. 184, 24: ὅσοις vel ἐν ὅσοις Ari-
stotelis libri 26 διὸ L: διὸ καὶ Mt Aristoteles 27 πρακτέα Aristoteles (cf. p. 286, 10)
at cf. p. 285, 11

εὐτυχίαν δυνατόν ὑπάρχει μῆτε δυστυχίαν, ἐν τούτοις δῆλον ὅτι οὐδὲ τύχην. h 1v
 θάτερον δὲ τῶν ἐναντίων αὐτὸς εἶπε μόνον, τὴν εὐτυχίαν, ὡς προδήλου 40
 ὄντος ὅτι ἐφ' ὧν πέφυκε θάτερον τῶν ἐναντίων εἶναι, ἐπὶ τούτων καὶ τὸ
 λοιπόν· ὥστε ἐφ' ὧν εὐτυχίαν ἀδύνατον ὑπάρχει, ἐπὶ τούτων καὶ δυστυ-
 5 χίαν ἀδύνατον. ὅτι μὲν οὖν ἐφ' ὧν εὐτυχία ἐπὶ τούτων καὶ τύχη, πρό-
 δηλον. μαθεῖν δὲ λείπεται ἐπὶ τίνων ἡ εὐτυχία. φησὶν οὖν ὅτι ἐπὶ τούτων
 εὐτυχία λέγεται ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρᾶξις· εὐπραγία γάρ τις ἐστὶν ἡ εὐτυχία.
 ὅτι δὲ ἐφ' ὧν εὐτυχία ἐπὶ τούτων καὶ πρᾶξις. δείκνυσιν διὰ μέσης τῆς εὐ-
 10 δαιμονίας. ἐπάγει οὖν οὕτως· σημεῖον δὲ ὅτι δοκεῖ ἥτοι ταυτὸν 45
 εἶναι τῇ εὐδαιμονίᾳ ἢ ἐγγύς, ἡ δὲ εὐδαιμονία πρᾶξις· εὐπραγία
 γάρ. σημεῖον. φησί. τοῦ τὴν τύχην περὶ τὰ πρακτέα εἶναι, ὡς δὴ
 πρᾶξέως τινος οὕσης τῆς τύχης καὶ τῆς μὲν εὐτυχίας εὐπραγίας τῆς δὲ 50
 δυστυχίας κακοπραγίας, ὅτι δοκεῖ ἡ εὐτυχία ἢ μηδὲν διαφέρειν τῆς εὐδαι-
 μονίας ἢ ἐγγύς αὐτῆς εἶναι· ἡ δ' εὐδαιμονία, φησί, πρᾶξις τις
 15 ἐστίν. εἴτα πόθεν ὅτι πρᾶξις; κατασκευάζει διὰ τῆς εὐπραγίας· ἡ γὰρ εὐ-
 δαιμονία, φησὶν, εὐπραγία τις ἐστίν, ἡ δὲ εὐπραγία πρᾶξις τις, ἡ εὐδαι-
 μονία ἄρα πρᾶξις τις· εἰ τοίνυν ἡ μὲν εὐτυχία ταυτὸν τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἡ δὲ
 εὐδαιμονία πρᾶξις τις, καὶ ἡ εὐτυχία ἄρα πρᾶξις τις· | ἐστὶ δὲ ἡ εὐτυχία h 2r
 τύχη τις, ἡ τύχη ἄρα πρᾶξις τις. καὶ ἔστιν ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι ὁ
 20 συλλογισμός· πᾶσα εὐτυχία τύχη, πᾶσα εὐτυχία πρᾶξις τις, ἡ τύχη ἄρα
 πρᾶξις τις ἐστίν· εἰ τοίνυν ἡ τύχη πρᾶξις ἐστίν, ἐφ' ὧν ἄρα μὴ ἔστι
 πρᾶξις, ἐπὶ τούτων οὐδὲ τύχη ἂν εἴη. καὶ αὐτὸς μὲν, ὡς ἔμπροσθεν εἶπον,
 μέγχι τῆς πρᾶξεως προάγει τὸν λόγον, εἰ δὲ ζητεῖς ἐπὶ τίνων ἡ πρᾶξις,
 25 φημὶ ἐφ' ὧν καὶ προαίρεσις. εἰ τοίνυν πᾶσα τύχη πρᾶξις ἐστίν, ἡ δὲ 5
 πρᾶξις ἐπὶ τούτων ἐστὶν ἐφ' ὧν προαίρεσις, ἡ τύχη ἄρα ἐπὶ τούτων ἐστὶν
 ἐφ' ὧν καὶ ἡ προαίρεσις· εἰ δὲ ἡ τύχη ἐπὶ τούτων ἐστὶν ἐφ' ὧν καὶ ἡ
 προαίρεσις, ἐφ' ὧν ἄρα μὴ ἔστι προαίρεσις ἐπὶ τούτων οὐδὲ τύχη ἐστίν.
 οὕτως οὖν δεῖξας ἐν τίσιν ἐστὶν ἡ τύχη, ὅτι ἐν οἷς καὶ ἡ πρᾶξις καὶ ὅτι

3 ἐφ' ὧν Mt: ἐφὸν K: ἐφ' ὧ L 4 ὥστε ἐφ' ὧν K 5 ὅτι μὲν] ὁ μὲν K
 καὶ ἡ τύχη K 6 ἐπὶ τίνων LK: ὅτι ἐπὶ τίνων M: τὸ ἐπὶ τίνων t 7 λέγεται
 εὐτυχία L 8 δὲ om. K ἐφ' ὧν ἡ εὐτυχία Mt δείκνυσιν LK: δείκνυσιν
 δείκνυσιν M: δείκνυσιν· δείκνυσιν δὲ t τῆς L: om. KMt 9 γοῦν L 9. 11 ἥτοι—
 γάρ om. K 9 τὸ αὐτὸ L 10 τῇ εὐδαιμονίᾳ LM et Aristotelis cod. F: τῇ εὐδαι-
 μονίᾳ ἡ εὐτυχία e vulg. Arist. t at cf. p. 286,9 ἡ δ' t πρᾶξις τις ex Aristot. t
 εὐπραγία Mt: εὐπραγία L 11 τὴν om. L πρακτέα K εἶναι ante περὶ
 traicit L 14 αὐτῆς K 15. 16 εἴτα—εὐπραγία τις ἐστίν iterant LMt et in ite-
 ratis τὸ pro πόθεν exhibet (LM, εὐπραγίας pro εὐπραγίας L 17. 18 εἰ τοίνυν—εὐδαι-
 μονία πρᾶξις τις om. L 18 δὲ ἡ K: δὲ (om. ἡ) L: δὴ Mt 19 πρᾶξις τις ἐστὶ Mt
 τῷ om. L 20 σύλλογ^ο K 21 ἐστίν (altero loco) om. L 22 ὡς ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν L ἔμπροσθεν p. 282,11 23 προάγει LK: προσήγα^γ (sic) M: προσή-
 γαγε t τοῦ λόγου L ζητεῖ M 24 φημὶ ὅτι ἐφ' L τύχη πρᾶξις τις
 ἐστίν L 24 et 26 δὲ (post ἡ et post εἰ) om. L 25 ἐφ' ὧν καὶ προαίρεσις L
 26 ἡ prius om. Mt 28 δεῖξαι M 28. p. 286,1 ὅτι ἐν οἷς καὶ ἡ πρᾶξις καὶ ὅτι—
 οὐδὲ τύχη om. L 28 καὶ ἡ K: om. Mt

ἐν οἷς πρᾶξις οὐκ ἔστιν ἐν τούτοις οὐδὲ τύχη, ἐκτίθεται λοιπὸν τὴν ἀπο- **h 2^r**
 φαικὴν πρότασιν καὶ φησι· διὰ τοῦτο οὔτε ἄψυχον οὐδὲν οὔτε θη-
 ρίον οὔτε παιδίον οὐδὲν ποιεῖ ἀπὸ τύχης, θηρίον ἀντὶ τοῦ ἀλόγου
 λαβὼν, διότι τὸ ἡμερον μάλιστα καὶ κοινωνικὸν τοῦ λόγου ἐστὶν ἴδιον· **10**
5 ὥστε τὸ ἐναντίον, τὸ ἀγρίον φημι, τῆς ἀλογίας, ὅπερ διὰ τοῦ θηρίου ἐχα-
 ρακτήρισεν. εἰ τοίνυν μήτε ἄψυχον μήτε ἄλογον μήτε θηρίον ποιεῖ τι
 ἀπὸ τύχης, ἐπὶ τούτων δὲ αὐτῶν κατηγορεῖται τὸ αὐτόματον, ὡς ἐφεξῆς
 δείξει, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτόματον μὴ εἶναι ἀπὸ τύχης.

Σημεῖον δὲ ὅτι δοκεῖ ἥτοι ταυτὸν εἶναι τῇ εὐδαιμονίᾳ ἢ
10 ἐγγύς. σημεῖον ὅτι ἡ τύχη περὶ τὰ πρακτά, ὅτι ἡ εὐδαιμονία. ἥτις
 ὁμολογουμένως εὐπραγία τίς ἐστίν, ἢ ταυτὸν ἐστὶ τῇ εὐτυχίᾳ ἢ ἐγγύς [ἢ
 εὐδαιμονία]. πρᾶξις δὲ ἡ εὐδαιμονία, καὶ ἡ εὐτυχία ἄρα πρᾶξις· ἢ δὲ εὐ- **15**
 τυχία τύχη τις, καὶ ἡ τύχη ἄρα πρᾶξις. ἢ ταυτὸν δὲ φησιν ἢ ἐγγύς,
 ὅτι δοκεῖ ἡ εὐτυχία περὶ τὰ ἐκτὸς εἶναι· εἰ τοίνυν ἡ εὐτυχία περὶ τὰ
15 ἐκτὸς, δοκεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ ἡ εὐδαιμονία περὶ τὰ ἐκτὸς εἶναι, ταυτὸν
 ἄρα οὕτω τῇ εὐτυχίᾳ ἢ εὐδαιμονίᾳ· ἐπεὶ δὲ τῷ ὄντι ἡ εὐδαιμονία περὶ
 τὴν εὐπραγίαν ἐστὶ τῆς ψυχῆς, εἴ τις μὴ περὶ τὴν εὐπραγίαν μόνον τῆς
 ψυχῆς ὀρίζοιτο εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν εὐπραγίαν τῶν
 ἐκτὸς. ἐγγύς δηλονότι ἡ εὐτυχία τῆς εὐδαιμονίας καὶ οὐ ταυτὸν. τῷ δὲ **20**
20 ὄντι ἡ κυρίως εὐτυχία ἂν εἴη οὐχ ἡ περὶ τὴν τῶν ἑξωθεν ἔχουσα εὐπρα-
 γίαν ἀπλῶς, ἀλλ' ἡ περὶ τὴν τῆς ψυχῆς, ἥτις καὶ εἰς ταυτὸν ἔρχεται τῇ
 εὐδαιμονίᾳ.

p. 197^b8 Οὐδὲ εὐτυχία οὐδ' ἀτυχία ὑπάρχει τούτοις, εἰ μὴ καθ'
 ὁμοιότητα, ὥσπερ φησὶ Πρώταρχος.

25 Οὐ λέγεται, φησὶν, ἐπὶ παίδων καὶ ἄψυχων καὶ ἀλόγων εὐτυχία, εἰ
 μὴ καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ ἀναλογίαν. τὸ δὲ ὥσπερ φησὶ Πρώταρχος
 οὐ πρὸς τὸ εἰ μὴ καθ' ὁμοιότητα· οὐδὲ γὰρ καθ' ὁμοιότητα ἔλεγε
 Πρώταρχος εὐτυχεῖς εἶναι τοὺς λίθους, ἀλλ' ἀπλῶς εὐτυχεῖς. οὕτως οὖν

1 ἐν τούτῳ M	2 ἄψυχον οὐθὲν Mt	2. 3 θηρίον οὔτε παιδίον LK: παιδίον
οὔτε θηρίον Mt	4 ἡμερον LK: ἡμεροῦν Mt	5 τῆς ἀλογίας (L)t: τῇ ἀλογία
(ἀλόγ ^{γ'}) KM	6 ποιεῖ τι LK: ποιεῖται Mt	8 δεῖξει K
καὶ K	ταυτὸν LKM: ταυτὸ t	9 ὅτι οὐ δο-
μονία om. L	11. 12 ἡ εὐδαιμονία (post ἐγγύς) delevi: τῆς εὐδαιμονίας t	9. 10 ἢ ἐγγύς—ὅτι ἡ εὐδαι-
τε πρᾶξις δὲ L	13 τίς Mt: τῆς K: τίς ἐστίν L	ἢ τύχη LK: ἡ εὐτυχία Mt
14. 15 εἰ τοίνυν—εἶναι om. L	15 ἡ K: ὡς Mt	18 ὀρίζοιτο LK: ὀρίζει
τὸ Mt	19 ταυτὸν] ταύτη L	20 ἡ κυρίως] εἰ περ L
20 et 21 περὶ] παρὰ L	20 τὴν τῶν L: τῶν K: τὴν Mt	23. p. 287,4 om. K
23 οὐδὲ—οὐδ' L: οὐδ'—οὐδὲ Mt	24 φησὶ scripsi: φησὶν ὁ M: ἔφη (L)t Aristoteles	at cf. v. 26. p. 287,1
	continuat lemma πρῶταρχος εὐτυχεῖς εἶναι τοὺς λίθους ἐξ ὧν οἱ	
	βωμοί, ὅτι τιμῶνται, οἱ δὲ ὁμολογεῖς αὐτῶν κατὰ πατοῦνται (sic) L	28 εὐτυχεῖν (ante
εἶναι) L.		

ἀναγνωστέον ὁδὸς, ὥσπερ φησί Πρώταρχος, εὐτυχία ἢ δυστυχία ὑπάρχει ἢ 2^τ
τούτοις, εἴτα τὸ εἰ μὴ καθ' ὁμοιότητα αὐτοῦ ἐστὶν ἐπικρίσις, πῶς
δυνατὸν καὶ ἐπὶ ἀψύχων εὐτυχίαν εἰπεῖν καὶ δυστυχίαν. Πρώταρχον δὲ
ἤτοι τὸν ἐν Φιλήβῳ φησὶν ἢ ἕτερόν τινα.

5 p. 197^b11 Τὸ δὲ πάσχειν ὑπάρχει ἀπὸ τύχης πως καὶ τούτοις. 30
ἔταν ὁ πρᾶττων τι περὶ αὐτὰ πράξει ἀπὸ τύχης· ἄλλως δὲ οὐκ
ἔστιν.

Δύναται, φησί, καὶ ἐπὶ ἀψύχων κατὰ ἀναλογίαν λέγεσθαι ἡ τύχη, οὐχ
ὥσπερ ὁ Πρώταρχος ἔλεγεν, ὡς ἔταν ὁ πρᾶττων τι περὶ τὰ ἄψυχα πράξει
10 ἀπὸ τύχης, τότε χάσεινα πεπονθέναι ἂν λέγοντο ἀπὸ τύχης. οἷον ὡς ἔταν
τις ῥίψας λίθον τοῦ πατάξει τινὰ ἔνεκα ἔκεινον μὲν μὴ πατάξει, τὸν δὲ λί-
θον ποιήσῃ τρίγωνον μὴ τοῦτο βουληθεὶς ποιῆσαι· λέγεται γὰρ οὗτος ἀπὸ
τύχης τοῦτο πεποιηκέναι, καὶ διὰ τὸν ἐνεργήσαντα καὶ ὁ λίθος ἀπὸ τύχης 35
τρίγωνος γενέσθαι. μόνως οὖν οὕτως, φησί, δυνατὸν ἐπὶ τῶν ἀψύχων τὸ
15 ἀπὸ τύχης λέγεσθαι. τί οὖν; οὐκ οἶδεν ἡ συνηθεία τὴν εὐτυχίαν ἐπὶ παι-
δίῳ; ἔταν γοῦν ἀρτιγενεῖ βρέφει τις τελευτῶν τῶν μὴ προσηκόντων κατὰ
γένος τὴν οὐσίαν κατακλίπῃ, λέγομεν τὸ παιδίον τοῦτο εὐτυχές, καὶ οὐ δῆ-
που ἐκ ταῦτομάτου φῆσαιμεν ἂν τὸ κληρονομηῆσαι γεγονέναι τῷ παιδίῳ·
οὐδὲ γὰρ ὁρμῇ τινι φυσικῇ τοῦτο παρηκολούθησεν οὔτε τοῦ παιδίου οὔτε
20 τοῦ τὰ χρήματα καταλειποτάτος.

p. 197^b13 Τὸ δ' αὐτόματον καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ πολλοῖς 40
τῶν ἀψύχων.

Ἐνταῦθα τὴν καταφατικὴν τέθεικε πρότασιν, ὅτι τὸ αὐτόματον καὶ
ἀψύχοις καὶ παισὶ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις ὑπάρχει. καὶ παραδείγματι πείθει
25 ὅτι φαμέν τὸν ἵππον ἐκ ταῦτομάτου σωθῆναι τὸν φυγόντα ἐκ τῆς παρα- 45
τάξεως, ἢ διψῶντα ἢ ἑτέρως ὑπὸ τινος φυσικῆς ὁρμῆς κινηθέντα. οἷον ὁ
ἵππος αὐτομάτως, φαμέν, ἤλθεν, ὅτι ἐσώθη μὲν ἐλθὼν, οὐ τοῦ

1 ἢ L: ἡ Mt 5' ὑπάρχει ἀπὸ τύχης LKM: ἀπὸ τύχης ὑπάρχει t et Aristotelis cod. F:
ἀπὸ τύχης ὑπάρξει Arist. vulg.: ὑπάρχει tuestur etiam Themistius p. 185, 11 πῶς

libri 5. 7 καὶ τούτοις—ἔστιν om. K 6 δ' οὐκ Mt 11 μὴ πατάξει M

12 ποιήσῃ t: ποιήσει M: ποιήσει LK 14 μόνως LK et incerto compendio M: μό-
νον t φησὶν οὕτως L 15. 16 παιδίων L 17 κατακλίπῃ L: καταλείπει K: κατα-

λεί M: καταλείπει t 19 τοῦτο t: τοῦ M: τοῦτον K: τὸ τοιοῦτο L παρακολούθησεν

errore typogr. t τοῦ παι L 21 δὲ Lt 21. 22 καὶ τοῖς—ἀψύχων om. K 21. 24 καὶ
πολλοῖς—ζώοις om. L 23 Ἐνταῦθα] cf. p. 284, 18 sqq. τέθεικε K 24 παρα-

δείγματος (corr. ut vid. ex παραδείγμ) L 25 τῆς om. L 26 φυσικῆς ὑπὸ τινος ὁρμῆς
κινηθέντος L 26. p. 288, 4 οἷον ὁ ἵππος—ἐλθόντα σωθῆναι om. K 27 αὐτόματως

Aristoteles ὅτι ἔστιν L οὐ] καὶ t hoc ipsum sibi in M legere visus

σωθῆναι δὲ ἔνεκεν ἤλθεν. δεῖ ὑπερβατῶς ἀναγνῶναι τὴν λέξιν ὅτι ἡ 2^a
 ἵππος ἐλθὼν αὐτόματος ἐσώθη, ὅτι ἤλθεν μὲν οὐ τοῦ σωθῆναι δὲ ἔνεκεν
 ἤλθεν· ἤλθε μὲν γὰρ δι' ἄλλο τι ἢ τοῦ πεινῆν ἔνεκα ἢ ἄλλου τινός, συ-
 νέβη δὲ ἐλθόντα σωθῆναι. καὶ ὁ τρίπους αὐτομάτως κατέπεσεν·
 5 ἔσθη μὲν γὰρ τοῦ καθῆσθαι ἔνεκεν, ἀλλ' οὐ τοῦ καθῆσθαι ἔνεκεν
 κατέπεσεν. εἰ κρεμάμενος ὁ τρίπους πέσει, καὶ πεσὼν σχοιή τοιαύτην 50
 θέσιν ὥστε εἶναι πρὸς καθέδραν τὴν θέσιν ἐπιτηδεῖαν, ἐκ ταυτομάτου λέ-
 γεται τὴν τοιαύτην θέσιν ἔχειν, ἐπειδὴ ἔπεσε μὲν καὶ ἡνέχθη τῇ φυσικῇ
 ὀρμῇ. ἔπεσε δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῳ ὥστε καθέδρα γενέσθαι. εἰ γὰρ λίθος πέ-
 10 σοι κυβικὸν ἔχων τὸ σχῆμα, οὐκ αὐτομάτως λέγοιτο ἂν καθεῖσθαι πρὸς τὸ
 καθεῖσθαι· ἐπιτηδεῖος γὰρ ἦν ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ τὸ πάντως, εἰ πίπτοι,
 τοῦτον καταπεσεῖν τὴν τῶν. διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸ πῦρ αὐτομάτως λέγεται
 ἐπὶ τὸ ἄνω φέρεσθαι· φύσις γὰρ αὕτη τοῦ πυρός. |

p. 197^b18 Ὡστε φανερόν ὅτι ἐν τοῖς ἀπλῶς ἔνεκά του γινομένοις, ἡ 2^a
 15 ὅταν μὴ τοῦ συμβάντος ἔνεκα γένηται ὧν ἔξω τὸ αἷτιον, τότε
 ἀπὸ ταυτομάτου λέγομεν.

Ὅρος τοῦ κοινοῦ αὐτομάτου ἐν τοῖς ἔνεκά του τοῖς τε κατὰ φύσιν καὶ
 τοῖς κατὰ προαίρεσιν. ἀπλῶς δὲ ἀντὶ τοῦ καθόλου. ἔστιν οὖν τὸ αὐτό-
 ματον ἐν τοῖς ἔνεκά του γινομένοις τοῖς τε κατὰ φύσιν καὶ τοῖς κατὰ προαί-
 20 ρεσιν. ὅταν μὴ τοῦ συμβάντος ἔνεκα γένηται, οἷον τῆς κομιδῆς τοῦ
 ἀργυρίου· οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο προῆλθεν, ἵνα κομισθῇ τὸ ἀργύριον, οὐδ'
 ὁ λίθος διὰ τοῦτο κατέπεσεν, ἵνα πρὸς καθέδραν γένηται ἐπιτηδεῖος. ὧν
 ἔξω τὸ αἷτιον ἀντὶ τοῦ ὧν ἔνεκά του γινομένων τὸ αἷτιον τοῦ συμβε-
 25 βηκότος ἔξω αὐτοῦ ἐστὶ. τὸ δὲ ἔξω ἀντὶ τοῦ μὴ πρὸς τὸ τέλος νενευκός,
 ἀλλ' ἔξω τοῦ ἀποβάντος τὸ αἷτιον αὐτοῦ, καὶ ἄλλου ἔνεκα ὄν· οἷον τοῦ
 συντυχεῖν τῷ φίλῳ αἷτιον κατὰ συμβεβηκός ἢ εἰς ἀγορὰν πρόοδος, ἀλλὰ
 τὸ αἷτιον τοῦτο καὶ ἔξω ἐστὶ τοῦ ἀποβάντος, ἀντὶ τοῦ οὐ πρὸς τὸ ἀποβάν 10
 νένευκε καὶ ἄλλου ἔνεκεν ἐστί, οἷον τοῦ λούσασθαι. ἔστιν οὖν ἡ ὅλη διά-
 νοια συνελόντι εἰπεῖν αὕτη· αὐτόματον ἀπλῶς ἐστὶ τὸ παρακολουθοῦν τοῖς

1 δὲ om., ut videtur, L ἤλθε Mt ὑπερβατῶς libri ἀναγνῶνται L 2 ἤλθε L
 δὲ om. superser. L 3 πειν] ποιεῖν libri 4 τρίπους L: τρόπους K αὐτόματος L et
 Aristoteles 4. 6 κατέπεσεν—κατέπεσεν om. K 4 κατέπεσε L 5 ἔσθη L: ἔστι Mt
 καθῆσθαι (priore loco) LM: καθῆναι t 6 τρίπους K: τρίπος L 7 θέσιν (ante ἐπιτη-
 δεῖαν) LK: φύσιν Mt 8 θέσιν σχεῖν fort. recte L 9 καθέδρα LK: καθέδραν Mt
 9. 13 εἰ γὰρ—πυρός ex Themist. p. 185,25 ad verbum fere translata cf. Simplic. p. 347,16
 11 ἦν om. L scribendum ex Themistio καθεῖσθαι ἐπιτηδεῖως· ἐν τῇ φύσει γὰρ ἦν
 εἰ πίπτοι K 13 ἐπὶ τὰ ἄνω Mt αὐτῇ L 14. 16 ὅτι—λέγομεν om. K 14 ὅτι]
 ἔστιν L 15 ὧν] cf. Diels, *z. Textgesch.* p. 17 16 ἀπὸ ταυτομάτου λέγομεν om. M
 17 τε LK: τ (charta perforata) M: τὰ t 18 τοῖς om. L 18. 19 ἀπλῶς δὲ—προαί-
 ρεσιν om. Mt 21 ἤλθεν Mt 23. 24 συμβάντος L 25. 26 αἷτιον αὐτοῦ—φίλῳ
 om. K 25 αὐτοῦ L: ἡ Mt 27 οὐ om. M: post ἀποβάν inserit t 27. 28 πρὸς
 τὸ συμβάν ἔνεκεν L 29 παρακολου L

ἕνεκά του γινόμενοις. ὅταν γένωνται μὴ αὐτοῦ τούτου τοῦ συμβάντος ἕνεκα. h 2^v
 ὦν ἔξω ἐστὶ τὸ τοῦ συμβάντος αἷτιον, διὰ τὸ μὴ ἐν τούτοις εἶναι καθ'
 αὐτὸ τὴν τοῦ συμβάντος αἰτίαν. ἐν τούτοις γὰρ οὐκ ἔστιν ἔξω τὸ αἷτιον
 τοῦ συμβαίνοντος, ἐν οἷς καθ' αὐτό ἐστιν ἡ αἰτία τοῦ αποτελουμένου, οἷον
 5 τὸ αἷτιον τῆς οἰκίας οὐκ ἔξω ἐστὶ τῆς οἰκοδομίας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ· πρὸς 15
 γὰρ τὴν οἰκίαν ἡ οἰκοδομία νέεσκεν.

p. 197^b 20 Ἀπὸ τύχης δὲ τούτων ὅσα ἀπὸ ταυτομάτου γίνεται
 τῶν προαιρετῶν τοῖς ἔχουσι προαίρεσιν.

Ὅρισάμενος τὸ κοινὸν αὐτόματον ὀρίζεται καὶ τὸ ἀπὸ τύχης, ὅτι ταῦτα
 10 λέγω ἀπὸ τύχης, ὅσα ἀπὸ ταυτομάτου τῶν προαιρετῶν γίνεται τούτοις οἷ-
 τινες ἔχουσι προαίρεσιν· οἷον τὸ ἀπαιτῆσαι τὸ ἀργύριον τῶν προαιρετῶν
 ὑπάρχον, ὅταν ἐκ ταυτομάτου παρακολουθήσῃ τοῖς ἔχουσι προαίρεσιν, ἀπὸ
 τύχης λέγεται εἶναι. προαιρετῶν δὲ ἀντὶ τοῦ τῶν κατὰ προαίρεσιν γινο- 20
 μένων, ἥτοι τῶν παρακολουθούντων τοῖς κατὰ προαίρεσιν γινόμενοις. τῶν
 15 προαιρετῶν μὲν οὖν εἶπεν, ὅτι γένοιτ' ἂν ἐκ ταυτομάτου τινὰ τοῖς ἔχουσι
 προαίρεσιν οὐ τῶν προαιρετῶν, οἷον εἰ ἐσθλόντος ἐμπέσοι τι τῶν ἐσθιο-
 μένων εἰς τὴν ἀρτηρίαν, ἢ βαδίζων πληγῇ τὸν πόδα (τῇ γὰρ φυσικῇ
 ὀρμῇ ἔξωθεν τι ἐκ ταυτομάτου ἐπηκολούθησεν), ἢ πεσόντος ἄνωθεν βραγείῃ
 τὸ ἀπόστημα καὶ θεραπευθεῖν· ταῦτα γὰρ τοῖς ἔχουσι μὲν προαίρεσιν
 20 συμβαίνει, οὐ προαιρετικαῖς δὲ αὐτῶν ἐνεργεταῖς ἐπακολουθήσαντα. τοῖς δὲ 25
 ἔχουσι προαίρεσιν προσέθηκε, διότι λέγονται καὶ τὰ αἴψυχα πάσχειν τι
 ἀπὸ τύχης, “ὅταν ὁ πράττων τι περὶ αὐτὰ ἀπὸ τύχης τι πράξῃ”, ἀλλ'
 οὐκ ἔχοντα προαίρεσιν πάσχει. διὸ οὐ κυρίως ἀπὸ τύχης τὰ τοιαῦτα λέγε-
 ται, ἀλλὰ τὰ οὕτω συμβαίνοντα αὐτοῖς τοῖς ἔχουσι προαίρεσιν, ταῦτα κυρίως
 25 ἀπὸ τύχης.

p. 197^b 22 Σημεῖον δὲ τὸ μάτην, ὅτι λέγεται ὅταν μὴ γένηται τὸ
 ἕνεκα ἄλλου ἐκείνου ἕνεκα.

Σημεῖον, φησὶν, ὅτι τὸ αὐτόματον τοιοῦτόν ἐστιν οἷον εἰρήκαμεν, 31
 τὸ παρακολουθοῦν τοῖς ἕνεκά του ὅταν μὴ αὐτοῦ ἐκείνου ἕνεκα γένωνται,

1 γινόμενοις (sic) ὅταν γένωνται K τούτου KM: om. (L)t 2. 3 μὴ ἐν αὐτοῖς εἶναι καθ'
 αὐτὸ τὰ τοῦ συμβάντος αἷτια L 4 συμβαίνοντος] συμβάντος L 5. 6 πρὸς γὰρ τῆς οἰκίας·
 οὐκ ἔξωθεν ἐστὶν τῆς οἰκοδομίας ἕνεκεν L 7. 8 ὅσα—προαίρεσιν om. K 7 ταυτομάτων
 compend. M 9 ὁρισάμενος M: ὁ ὀρισάμενος t αὐτόματον (sic) K 13 προαιρε-
 τὸν K 16 οὐ om. L ἐμπέσοι LK: ἐμπέσῃ Mt 17 πληγῇ K 19 ἀπόστημα K
 20 προαιρετικῶς Mt 20. 21 τοῖς δέχουσι K 21 τὰ om. L 22 ὅταν κτλ.]
 p. 197^b 12 πράξῃ ἀπὸ τύχης (cf. p. 287, 6) vel πράξῃ τι ἀπὸ τύχης Aristotelis libri
 23 πάσχει LK: πάσχει Mt 26. 27 ὅτι—ἐκείνου ἕνεκα om. K 26 λέγονται L 26. 27 τὸ
 ἕνεκα (ἐν ἐκ sic L qui distinguit post ἄλλου) ἄλλου ἐκείνου Lt: ἕνεκά του (om. τὸ) ἀλλ' οὐκ
 ἐκείνο M 29 παρακολουθεῖν L ἐκείνου LKM: ἐκάστου t at cf. v. 1 γένωνται

K: γίνονται L: γέ/ M: γένηται t

Comment. Arist. XVI. Philop. in Phys.

19)

καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ ὀνόματος ἐτυμολογία· παρῆται γὰρ ἀπὸ τοῦ 'μάτην' h 2^v
 (σύγκειται γὰρ παρὰ τὸ 'αὐτό' καὶ τὸ 'μάτην'), μάτην δὲ ἐκείνα λέγονται
 εἶναι, οἷς οὐκ ἀπαντᾷ τὸ τέλος οὐ ἔνεκα γίνεται. ὅταν γὰρ βαδίσῃ μὲν τις
 ὑπὲρ τοῦ τὴν γαστέρα λαπάξαι καὶ διαχωρῆσαι, τοῦτο δὲ μὴ συμβῇ,
 5 μάτην φαιμέν αὐτὸν βεβαδικέναι. εἰ τοίνυν τοῦτό ἐστι μάτην, τὸ πεφυκὸς 35
 μὲν ἄλλου ἔνεκα γίνεσθαι, ἀποτυγχάνον δὲ τοῦ τέλους, καλῶς ἄρα τὸ
 αὐτόματον παρὰ τὸ 'αὐτὸ μάτην' εἶναι ἐσχημάτισται. λέγομεν γὰρ ἐκ ταυ-
 τομάτου γενέσθαι τὸν λίθον ἐπιτήδειον πρὸς καθέδραν, ὡς δὴ τοῦ αὐτο-
 μάτου αἰτίου αὐτῷ τούτου γενομένου· ἐπεὶ οὖν ἡ ἐπὶ τὸ κάτω φορὰ τοῦ
 10 λίθου κατὰ συμβεβηκὸς αἰτία τοῦ τοιούτου σχήματος γέγονε, λέγεται αὐτὴ
 αὐτόματον, ὡς αὐτὴ μάτην γεγονυῖα ὡς πρὸς τὸ ἐκβάν κατὰ συμβεβηκὸς
 τέλος. ἐπεὶ γὰρ ἄλλο μὲν ἦν τῆς ἐπὶ τὸ κάτω φορᾶς τὸ φυσικὸν τέλος, 40
 τὸ γενέσθαι ἐν τῇ οἰκειᾷ ὁλότητι, ἐπηκολούθηκε δὲ τῇ τοιαύτῃ ὁρμῇ
 ἑτερόν τι τέλος κατὰ συμβεβηκός, εἰ θεωρήσῃς τὴν φορὰν ὡς πρὸς τοῦτο
 15 τὸ τέλος καὶ λάβῃς ὅτι ἐστὶ αὐτῆς τοῦτο τὸ τέλος, εἴτα μάθῃς ὅτι οὐ
 τοῦ τέλους τούτου ἔνεκεν ἐφέρετο, γνώσῃ ὅτι μάτην ἐκινεῖτο μὴ πρὸς τὸν
 σκοπὸν τοῦτον γινομένη, ὅς συνέβη αὐτῆς τέλος εἶναι. εἴτε οὖν ἐκβῇ εἴτε
 μὴ ἐκβῇ τὸ φυσικὸν ἢ προαιρετὸν τέλος, ἐπειδὴ συνέβη καὶ ἄλλο τέλος
 20 ἔχειν τὴν τοιαύτην κίνησιν, οὐ γίνεται δὲ διὰ τοῦτο, μάτην ἂν εἴη ὡς 45
 πρὸς τοῦτο γινομένη· οἷον εἰ τοῦ λαλεῖν τέλος εἴη τὸ σημαίνειν ἀλλήλοις
 τὰ ἡμέτερα βουλεύματα, λαλεῖ δὲ τις ἄσχημα καὶ μὴ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος
 ὁρῶν, μάτην ὁ τοιοῦτος λαλεῖ. οὕτως οὖν ἐπειδὴ ἡ κίνησις ἥ ἔπεται τὸ
 ἐκ ταυτομάτου, ὅπερ ἐστὶν αὐτῆς κατὰ συμβεβηκὸς τέλος, οὐ τούτου ἔνεκα
 τοῦ τέλους γίνεται, μάτην ἂν εἴη γινομένη, ὡς μὴ προθεμένη τοῦτο αὐτό,
 25 καὶ πρὸς ἄλλο μὴ ἢ μάτην. διαφέρει δὲ τὸ ἀπὸ ταυτομάτου τοῦ μάτην
 ἢ καὶ τὸ τελικὸν τοῦ ποιητικῷ, καθάπερ καὶ τὸ ἀπὸ τύχης τῆς τύχης· 50
 ὅπως γὰρ ὅταν τοιοῦτόν τι ἀποβῇ τέλος, ὅπερ ἔχει μὲν οἰκειᾷ ποιητικά
 αἰτία, γίνεται δὲ μὴ τῶν ποιητικῶν αἰτίων· προὑπαρξάντων, ἀλλ' ἐτέρων

- 1 ἔτοιμολογία K ἀπὸ τὸν μάτην K 5 αὐτὸν φαιμέν L 6 ἀποτυγχάνων K
 καλεῖ ἄρα L 7 αὐτὸ (αὐ M) μάτην Mt: αὐτόματην (accent. in ras.) K: αὐτομάτην L
 γὰρ L: om. KMt 8 τοῦ] τοῦτο K 9 τούτου] τοῦτο L γινομένου M 10 αἰτία
 τοῦτοισι L 11 αὐτόματοι K: fort. αὐτόματος ὡς αὐτῇ (om. μάτην) L 12 ἄλλο
 μένην K τῆς] τῇ B φορᾶς K 13 οἰκία L ἐπηκολούθησε L τῇ alterum
 om. superser. L 14 εἴ] ἂν t θεωρήσῃς scripsi: θεωρήσεις (θεωρήσ M) LM: θεω-
 ρήσεις K: θεωρήσῃ t 15 τὸ altero loco om. L 17 ὅς KM: ὁ L: ὃν t
 αὐταῖς ante correct. L ante τέλος del. τὸ M 20 τοῦ λαλεῖν L ἀλλήλοιν
 primitus K 22 ὁ τοιοῦτος μάτην Mt ἢ] ἡ K: ἡ L 23 αὐτῆς compend. K:
 αὐτό L: αὐ M: αὐτοῦ t οὐ] ὁ L ἔνεκεν L 25 ἡ L: ἡ K: εἴη Mt
 25. p. 291, 9 διαφέρει—τέλος ad verbum fere translata ex Themist. p. 186, 26 sqq.
 25 ἀπὸ ταυμάτου (sic) K 26 ἡ ex Themistio scripsi: ἡ K: ἡ Mt: om. L ἀπὸ τύχης
 (om. τῆς τύχης) K 27 ἔχει μὲν Mt: μὲν ἔχει L: ἔχει (om. μὲν) K 28 αἰτίων L:
 αἰτίων KMt

τινῶν οἷς καὶ αὐτοῖς ἔτερον οἰκεῖον ἡκολούθει τέλος, τότε τὰ μὲν προὔπαρ- h 2^v
 ξαντα μάτην λέγεται γεγονέναι, ὅτι μὴ γέγονεν ἐξ αὐτῶν ὃ προέκειτο τέ-
 λος, τὰ δὲ ἐπισυμβάντα ἐκ ταυτομάτου, ὅτι μὴ προὔπαρξάσης ἐγένετο τῆς
 οἰκείας ἀρχῆς. οἷον λίθος καταπεσὼν ἐπάταξε τὸν παριόντα· ἐνταῦθα γὰρ
 5 τὸ μὲν πατάξει τέλος, τὸ δὲ πεσεῖν ποιητικὸν αἴτιον | εἵπομεν ἄν. ἀλλὰ h 3^r
 καὶ τὸ πατάξει ἐτέραν εἶχεν οἰκείαν ἀρχὴν οὐ τὸ πεσεῖν, ἀλλὰ φέρε εἰπεῖν
 τὸ βληθῆναι ὑπὸ τινος ὥστε πατάξει· καὶ τὸ πεσεῖν οὐ τὸ πατάξει τέλος
 εἶχεν, ἀλλ' εἰς τὸν οἰκεῖον ἐνεχθῆναι τόπον· ἀλλήλων δ' ἐγένοντο κατὰ
 συμβεβηκὸς τὸ μὲν αἴτιον, τὸ δὲ τέλος.

10 Ζητήσεις δὲ πότερον καὶ τὰ τέρατα ἐκ ταυτομάτου δεῖ καλεῖν ἢ οὐ.
 ὁῖμαι γὰρ καὶ αὐτὰ ἐκ ταυτομάτου· ἡ γὰρ φυσικὴ ὁρμὴ τοῦ οἰκεῖου
 τέλους ἀποτυχοῦσα κατὰ συμβεβηκὸς τούτων αἰτία γέγονε. μήποτε δὲ οὐ 5
 δεῖ ταῦτα καλεῖν ἐκ ταυτομάτου. ἔχει γὰρ οἰκείαν αἰτίαν προηγησαμένην
 ἐν ἑαυτοῖς· ἡ γὰρ φύξιν ἢ ἔλλειψιν ἢ πλεονασμὸν τῆς ὕλης. ἀλλὰ φήσεί
 15 τις ὅτι καὶ ὁ πεσὼν λίθος ἔνδον εἶχε τὴν βαρύτητα, ἀλλὰ τοῦ πεσεῖν μὲν
 αὕτη ποιητικὴ, τοῦ πληῆξαι δὲ οὐ, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός. ἀλλὰ γὰρ καὶ
 ἐπὶ τοῦ λίθου τοῦ εἰς τὴν καθέδραν ἐπιτηδεύου γενομένου ἔστι πάντως ἡ
 ἐξοχὴ τις ἢ λίθος ἕτερος, ἐφ' ὃ προσραγείς ἐθραύσθη τὰ περιττά, καὶ
 οὕτως ἐπιτηδεύσις εἰς καθέδραν ἔσχεν· ἀλλ' ὅμως ἐκ ταυτομάτου φαμέν 10
 20 ταῦτα, διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιητικὸν τι αἴτιον ὠρισμένον τῆς τοιαύτης ἰδέας
 τοῦ λίθου. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν τεράτων φημὶ ὅτι τὸ ψυχρόν ἢ ὁ
 πλεονασμὸς τῆς ὕλης ἢ ἡ ἔνδεια ὕλικά εἰσιν αἰτία, ποιητικὸν δὲ ὠρισμένον
 αἴτιον τῶν τεράτων οὐκ ἂν εὔροις· ὥστε καὶ ταῦτα ἐκ ταυτομάτου.

p. 197^b27 Ἐπεὶ εἴ τις λούσασθαι μάτην φαίη, ὅτι οὐκ ἐξέλιπεν
 25 ὁ ἥλιος, γελοῖος ἂν εἴη· οὐ γὰρ τοῦτο ἐκείνου ἔνεκα. 15

Ὅτι τοῦτό ἐστι μάτην τὸ μὴ τυχὸν τοῦ οἰκεῖου τέλους, διὰ τούτων
 δεῖκνυσι. καὶ γὰρ, φησί, μὴ τύχη τελῶν ἄλλων μὴ ὄντων αὐτῷ οἰκείων, 20
 οὐ λέγεται μάτην· οὐδὲ γὰρ εἰ μὴ λουσαμένων ἐξέλιπεν ὁ ἥλιος, μάτην
 ἑλουσάμεθα, ἐπεὶ μηδὲ τέλος τοῦ λουτροῦ ἢ τοῦ ἡλίου ἔκλειψις, ἀλλ' ἡ

4 καὶ τὸν L 7 ὥστε K: ὥστε τὸ (sublata ante καὶ τὸ πεσεῖν distinctione) perperam
 Themistii libri 10 τὸ πότερον K 11 ὁῖμαι L 12 ἀποτυχοῦσα om. L
 12. 16 μήποτε—δὲ οὐ] compilat Philoponus Themist. p. 187, 22—27 13 γὰρ ἔχει
 γὰρ L προηγησαμένην et mox φύξιν K 14 φήσεί K: φησί Themistius: fort.
 φήσει 15 ὁ L: om. KMt pro ἔνδον proclivi errore legas in M ὄγκον quod de-
 dit t βαρύτατον L 16 αὕτη L: αὐτῇ K: αὐτῇ Mt 17 τοῦ (ante εἰς) om. L
 τὴν om. K 17. 18 πάντως ἢ ἐξοχή LM 18 ἐθραύσθη L 19 ἐπιτηδεύσις
 ἔσχεν εἰς καθέδραν L 20 τι om. L εἰδέας K 21 φαμέν L ὁ om. L
 22 εὔδεια K 24 Ἐπεὶ] *ει K 24. 25 μάτην φαίη—ἔνεκα om. K 24 μάτην
 φαίη LM: φαίη (φαίη t) μάτην t Aristoteles 25 γελῶ L οὐ—ἔνεκα om. M

γὰρ L: γὰρ ἦν t Aristoteles 26 τοῦτό] τοῦ M: τοῦτ' t 28. 29 μάτην ἑλουσά-
 μεθα—ἡλίου om. K 29 ἢ τοῦ] ἢ τοῦ L ἢ (post ἄλλ') om. L

ὕψις αἷ ἢ τι τοιοῦτον· οὐ μάτην οὖν τὸ λουτρὸν μὴ ἐκλείποντος τοῦ ἡ 3^ο
 ἡλίου, ἀλλὰ μὴ τυχόν τοῦ οἰκείου τέλους. ἐνθεν οὖν τὸ αὐτόματον ἔχει
 τὴν ἐτυμολογίαν, ἐκ τοῦ αὐτὸ μάτην γεγονέναι καὶ μὴ τοῦ οἰκείου τυχεῖν
 τέλους. οὕτως οὖν τὸν πεσόντα λίθον μὴ τοῦ πατάξαι ἕνεκα αὐτομάτως
 5 φαμὲν καταπεσεῖν καὶ πληῆξαι, ἐπεὶ μὴ πρὸς τὸ ἐκβαῖν αὐτῷ τέλος τὸν 25
 σκοπὸν ἐξ ἀρχῆς εἶχε· μάτην οὖν ὥς πρὸς τὸ τέλος κατέπεσεν, ἐπεὶ μὴ
 πρὸς αὐτὸ νένευκε.

p. 197^b32 Μάλιστα δ' ἐστὶ χωριζόμενον τοῦ ἀπὸ τύχης ἐν τοῖς
 φύσει γινομένοις.

10 Ἡ διάκρισις τοῦ τυχαίου ἀπὸ τοῦ ἰδίως λεγόμενου αὐτομάτου, ὅτι τὸ
 ἰδίως λεγόμενον αὐτόματον ἐν τοῖς φύσει γινομένοις συμβαίνει, τοῦ ἀπὸ
 τύχης ἐν τοῖς προαιρετοῖς συμβαινόντος. ὅταν γὰρ γένηται παρὰ φύ-
 σιν, τότε οὐκ ἀπὸ τύχης ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ταυτομάτου γεγονέ-
 ναι φαμὲν. παρὰ φύσιν ἀντὶ τοῦ παρὰ τὴν φύσιν, τοιούτεσι παρὰ τὸν
 15 σκοπὸν τῆς φύσεως. ὅταν οὖν παρὰ τὸν σκοπὸν τῆς φύσεως ἐκβῇ τι, 30
 τότε διὰ τὸ φυσικῇ ὁρμῇ ἐπακολουθῆσαι κατὰ συμβεβηκὸς οὐ κατὰ σκοπὸν
 φυσικὸν ἐκ ταυτομάτου λέγεται τὸ τοιοῦτον.

p. 197^b35 Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο ἕτερον· τοῦ μὲν γὰρ ἔξω τὸ αἶτιον,
 τοῦ δὲ ἐντός.

20 Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι χωρίζεται τὸ αὐτόματον τῆς τύχης τῷ τὸ αὐτό-
 ματον ἐν τοῖς φύσει γινομένοις εὐρίσκεισθαι, βούλεται τοῦ φύσει χωρίσαι 35
 τὸ αὐτόματον, ἵνα μὴ δόξῃ τὸ αὐτὸ εἶναι. φησὶν οὖν ὅτι διακρίνονται ἀπ'
 ἀλλήλων τῷ τοῦ μὲν φυσικοῦ τέλους ἐν αὐτῷ εἶναι τὸ αἶτιον τοῦ ἀπο-
 βάντος, τοῦ δὲ αὐτομάτου ἔξωθεν τὸ αἶτιον. ἐντός δὲ τὸ αἶτιον τῶν φυ-
 25 σικῶν τῷ τε ἐν αὐτοῖς εἶναι τὸ κινητικὸν καὶ τῷ πρὸς τὸ τέλος νενευ-
 κέναι, ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ ταυτομάτου γινομένων οὔτε ἐν αὐτοῖς τὸ αἶτιον ἀλλ'
 ἔξω, καὶ οὐ πρὸς αὐτὰ νενευκὸς ἀλλὰ πρὸς ἕτερα.

1 ὕψις Mt	ἐκλείποντος (sic) L	2 μὴ τοῦτύχον (ον in ras.) K	3 τοῦ αὐτο-
μάτην (ην ex ου) K: ταυτομάτου L	4 οὖν om. L	6 εἶχε t: εἶπε LM: εἶπεν K	
τὸ om. L	7 πρὸς om. L	αὐτὸν ἔνευκεν K: αὐτοῦ ἔνευκεν L	8. 17 Μά-
λιστα τοιοῦτον om. K	8 τοῦ Mt: τὸ L et Aristotelis libri praeter E at cf. v. 20		
9 γινομένοις L	12 γένηται τι Aristotelis libri praeter E	13. 14 τότε—παρὰ	
φύσιν om. L	16 παρακολουθῆσαι L	18 Ἔστι—ἕτερον om. K	19 τοῦ
δὲ ἐντός om. K	δ' ἐντός t	20 τὸ (post τῷ) om. K	21 φύσεως L
γινομένοις K	23 αὐτῷ K	24 ἔξωθεν] cf. Simplic. p. 352, 28	26 δὲ
om. L	ἐαυτοῖς L	27 αὐτὰ L: αὐτὰ K: αὐ M: αὐτὸ t	

p. 198^a2 Τῶν δὲ τρόπων τῆς αἰτίας ἐν τοῖς ὄθεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἡ 3^r
κινήσεως ἐκατέρου αὐτῶν.

Τὸ λοιπὸν τῶν προβλημάτων προστίθῃσιν, ἐν ποίοις αἰτίοις αὐτὰ 42
κατατακτέον, καὶ φησιν ὅτι ἐν τοῖς ποιητικοῖς· ποιητικοῖς γὰρ αἰτίοις
5 παρακολουθοῦσι φύσει καὶ διανοίᾳ. ἀλλ' εἰ καὶ οἷς ἐπισυμβαίνει ὥριστα,
φύσις καὶ διάνοια, ἀλλ' οὖν γε αὐτὰ ἀόριστα ἐστὶ τὸ πλήθος, ὥς πολλὰς
εἴπομεν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ μυρία ἂν εἴη κατὰ συμβεβηκὸς αἷτια. 45

p. 198^a5 Ἐπειδὴ ἐστὶ τὸ αὐτόματον καὶ ἡ τύχη αἷτια ὧν ἂν ᾗ
νοῦς γένοιτο αἷτιος ἢ φύσις.

10 Ἐπειδὴ βουλούμενος δεῖξαι ἀνωτέρω ὅτι ἔστιν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτό-
ματον, εἶπεν ὅτι οὕτως εἰσὶ ταῦτα, ὅτι 'καὶ τινες τοῦ οὐρανοῦ τοῦδε καὶ
τῶν κόσμων πάντων αἰτιὸν φασὶ τὸ αὐτόματον', διὰ τοῦτο νῦν ἐπιρραπίζει
αὐτῶν τὴν ἀσεβῆ ταύτην δόξαν ἐκ τῶν δεδεδειγμένων. εἰ γὰρ τὸ αὐτόματον
καὶ ἡ τύχη κατὰ συμβεβηκὸς ἐστὶν αἷτια (ἐν γὰρ τοῖς ἐπ' ἑλαττον, ὥς 50
15 δέδεικται, ὁρῶνται), τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς αἷτια τοῖς καθ' αὐτὸ αἰτίοις
παρουφίστανται (διὰ τοῦτο γὰρ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἐκλήθη, ὥς ἄλλοις
ἐπισυμβαίνοντα), προηγεῖται ἄρα τῶν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίων τὰ καθ'
αὐτὸ αἷτια· τοῦ αὐτομάτου ἄρα καὶ τῆς τύχης τὰ καθ' αὐτὸ προηγεῖται
αἷτια. ταῦτα δ' ἐστὶ νοῦς καὶ φύσις, ὥς δέδεικται· προηγεῖται ἄρα τῆς
20 τύχης καὶ τοῦ αὐτομάτου νοῦς καὶ φύσις, ὧν τὰ μὲν καθ' αὐτὸ ἐστὶν
αἷτια, τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς. κἂν γὰρ συγχωρήσωμεν ἄρα τοῖς περὶ ἡ 3^r
Δημόκριτον καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκ ταυτομάτου τὸ πᾶν γενέσθαι, ἀνάγκη προη-
γεῖσθαι τὸ καθ' αὐτὸ αἷτιον τὸν νοῦν καὶ τὴν φύσιν· ὥστε καὶ εἰ ἐκ
ταυτομάτου γέγονεν ὁ οὐρανός, πολλῶν πρότερον ὑπὸ νοῦ γένοιτ' ἂν καὶ
25 ὑπὸ φύσεως.

Ἄλλ' ἐρεῖ τις πρὸς ταῦτα, ὅτι τῶν μὲν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίων δεῖ
προηγεῖσθαι τὰ καθ' αὐτὸ αἷτια, καὶ διὰ τοῦτο τύχης καὶ αὐτομάτου δεῖ 5

1 τῶν δὲ τρόπων LK: τὸν δὲ τρόπον Mt cf. Aristotelis libri et Simplic. p. 353, 13

1. 2 ἐν τοῖς—αὐτῶν om. K 1 post τοῖς addit αἰτίοις t 2 ἐκατέρου Philoponi

libri et Aristot. cod. I: immo ἐκάτερον 3 λαῖπον L 5. 6 φύσεως utrobique L

6 διάνοια] διανοία K γε LK: καὶ Mt ἐστὶ] ἐστὶν ἐστὶν (prius ἐστὶν erasum) K

7 μύρια K αἷτια K 8 ἐπειδὴ MK: ἐπεὶ δ' (L)t et Aristoteles cf. p. 294, 30:

ἐπειδὴ δὲ Themistius p. 188, 9 ἐστὶν K 8. 9 καὶ ἡ—φύσις om. K 8 αἷτια

seripsi ex Arist.: αἷτια (LM)t at cf. p. 294, 30 9 φύσεως (idem error v. 19 et

20) L 11 εἴπομεν L εἶπεν c. 4 p. 196^a24 sq. prius ὅτι om. K ὅτι καὶ

τινές] an ὥστε τινές καὶ? 12 ἀπάντων p. 264, 22 νῦν παρέρχεται L 14 ἐστὶν

αἷτια K 17 αἰτίων sine accentu L: αἰτιῶν K 18 αὐτὰ (ante προηγεῖται) Mt

20 ἑαυτὸ Mt 21 κἂν γὰρ om. L συγχωρήσωμεν K περὶ] παρὰ τὸν L

22 ἐκ ταυτομάτου τὸ πᾶν γενέσθαι K: ἐκ ταυτομάτου γενέσθαι τὸ πᾶν Mt: τὸ πᾶν λέγουσι

ἐκ ταυτομάτου γενέσθαι L ἀνάγκη γὰρ L 23 αἷτιον τὸ νοῦν K εἰ] οἱ L

24 ὁ om. superscr. K πολλῶν L ὑπὸ γε νοῦ L

προηγείσθαι νοῦν καὶ φύσιν οἷς ταῦτα ἐπισυμβαίνουσιν, οὐ μέντοι τῶν ἡ 3^v
 αὐτῶν αἰτία ἀνάγκη εἶναι τὰ καθ' αὐτὸ αἰτία, τὸν νοῦν λέγω καὶ τὴν φύ-
 σιν, ὧν ἂν εἴη καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον. ὁ μὲν γὰρ νοῦς αἰτίας
 ἐστὶ τοῦ λούσασθαι καθ' αὐτό, οὐ μέντοι καὶ τοῦ κομίσασθαι τὸ ἀργύριον,
 5 ὅπερ ἀπὸ τύχης γέγονεν, αἰτίας ἐστὶ καθ' αὐτὸ ὁ νοῦς· καὶ τὸ μὲν διψῆσαι
 τὸν ἵππον αἰτιόν ἐστι τῇ ἵππῳ καθ' αὐτὸ τῆς ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἀνα-
 χωρήσεως, τοῦ μὲντοι ἀναχωρήσαντα σωθῆναι, ὅπερ ἐκ ταυτομάτου γέ-
 γονεν, οὐκέτι ἡ διψα ἢ ἡ ἀναχώρησις καθ' αὐτὸ ἐστὶν αἰτία, ἀλλὰ κατὰ 10
 συμβεβηκός. ὥστε τὸ δεῖν μὲν τὸν νοῦν καὶ τὴν φύσιν αἰτία καθ' αὐτὸ
 10 εἶναι ἄλλων τινῶν ἐκ τούτων δέδεικται, τοῦ μὲντοι οὐρανοῦ εἰ τὸ αὐτό-
 ματον αἰτιόν ἐστίν, οὐκέτι καὶ τὸν νοῦν ἢ τὴν φύσιν ἐκ τούτων ἀνάγκη
 αἰτία εἶναι, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός· κατὰ συμβεβηκός γὰρ τῶν μὲν κατὰ
 τύχην ὁ νοῦς αἰτίας τῶν δὲ ἐκ ταυτομάτου ἡ φύσις. καθ' αὐτὸ δὲ οὐκέτι.
 φημὶ οὖν ἐγὼ πρὸς ταῦτα· ἐπειδὴ ἐκείνοι ἐκ ταυτομάτου πάντας τοὺς κό-
 15 σμούς ἄλλον ἐν ἄλλῳ μέρει τοῦ κενοῦ γενέσθαι ἔλεγον, εἰ δέδεικται ὅτι 15
 πρὸ τύχης καὶ τοῦ αὐτομάτου δεῖ τὰ καθ' αὐτὸ εἶναι αἰτία, τὸν νοῦν
 λέγω καὶ τὴν φύσιν, ἐροίμεθα αὐτοὺς τίνας ἂν εἴη νοῦς καὶ φύσις καθ'
 αὐτὸ αἰτία· εἰ γὰρ τῶν κόσμων πάντων κατὰ συμβεβηκός, τίνας ἂν εἶεν
 καθ' αὐτό; οὐ γὰρ ἐστὶν ἑτερόν τι παρὰ τούτοις ἀπείρους κόσμους. ὥστε ἢ
 20 οὐδ' ὅλως ἔσονται τίνος καθ' αὐτὸ αἰτία νοῦς καὶ φύσις, ὅπερ ἀδύνατον,
 ἢ εἰ εἰσὶ τῶν κόσμων τῶν ἀπείρων εἰσὶ ὁθλονότι. καλῶς ἄρα συνήκται
 ὅτι καὶ κατὰ τὰς αὐτῶν ὑποθέσεις νοῦν καὶ φύσιν ἀνάγκη καὶ τούτου τοῦ 20
 κόσμου καὶ πάντων καθ' αὐτὸ ὑποτιθέναι αἰτιον· εἰ γὰρ δέδεικται ἡμῖν
 ὅτι τύχη καὶ αὐτόματον ἐξ ἀνάγκης τοῖς καθ' αὐτὸ αἰτίοις παρυφίστανται
 25 τῇ νῦ καὶ τῇ φύσει, ἀνάγκη δὲ πρὸ τῶν κατὰ συμβεβηκός αἰτίων εἶναι
 τὰ καθ' αὐτὸ αἰτία, τίνας ἂν εἶεν καθ' αὐτὸ αἰτία νοῦς καὶ φύσις, εἰ μὴ
 τῶν κόσμων εἶεν αἰτία; ὥστε ἐκ τε τῶν παρ' ἡμῶν δεδειγμένων καὶ τῶν
 ὑποθέσεων τῶν ἐκείνων συνάγεται νοῦν καὶ φύσιν καθ' αὐτὰ εἶναι αἰτία
 τοῦ παντός, εἰ καὶ συγχωρηθεῖη καὶ τὸ αὐτόματον εἶναι αὐτοῦ αἰτιον. 25
 30 Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ αὐτόματον καὶ ἡ τύχη αἰτία ὧν ἂν ἡ νοῦς
 γένοιτο αἰτίας ἢ φύσις, ὅταν κατὰ συμβεβηκός αἰτιόν τι γένηται
 τούτων αὐτῶν. ἡ τύχη, φησί, καὶ τὸ αὐτόματον αἰτία τούτων εἶναι λέγεται 31

- 1 φύσεως L 2 et 16 τὸ νοῦν K 3 εἴη] εἰ L 6 ἐστὶ L: εἶναι KMt
 7 τοῦ LK: τὸ Mt ἀναχωρήσαντας ὠθῆναι K ὥσπερ M 8 ἢ ἡ t: ἢ M:
 ἢ L: ἡ K 9 post ὥστε add. καὶ Mt 10 τούτου L 12 μὲν L: om. KMt
 13 αἰτίας LKM: αἰτιον t δε (post αὐτὸ) LK: om. Mt 15 δέδεικται (litterae δαι
 ex corr.) K 17 ἐροίμεθα LKM: ἐρώμεθα t: fort. ἐροίμεθ' ἂν 18 εἰ γὰρ καὶ
 τῶν L 20 οὐδόλως M 21 ἢ εἰ] ἡ K 22 καὶ (post ὅτι) LK: om. Mt
 τὰς ex τῶν vel τῆς et ὑποθέσεις ex ὑποθέσεων vel ὑποθέσεως corr. L 23 τιθέναι M
 24 αὐτὰ K 25 τῷ καὶ K αἰτιῶν K 26 τίνες L αἰτία νοῦς] αἰτί νοῦς
 (sic) K 27 τε om. K ἡμῶν LK: ἡμῶν Mt 29 συγχωρη (h. c. συγχωρηθῆ) L
 30. 31 καὶ—φύσις om. K 30 αἰτία Lt: αἰτία M 31 φύσει L

ὦν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ φύσις αἰτία εἰσι κατὰ συμβεβηκός. τῆς γὰρ κομιδῆς h 3^v
τοῦ ἀργυρίου αἰτία μὲν λέγεται εἶναι ἡ τύχη, πρὸ τῆς τύχης δὲ ὁ νοῦς ὁ
κινήσας πολλῶν πρότερον αἰτίας κατὰ συμβεβηκός· εἰ γὰρ μὴ ἐκίνησεν ἐπὶ
τὴν ἀγορὰν ἢ ἐπὶ τὸ λουτρόν, οὐκ ἂν οὐδὲ συνέβαινεν ἡ ἀπαίτησις τοῦ
5 ἀργυρίου. τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ φύσεως καὶ αὐτομάτου. ὥστε πρὸ τῆς τύχης 35
καὶ τοῦ αὐτομάτου νοῦς καὶ φύσις αἰτία τοῦ αὐτοῦ κατὰ συμβεβηκός·
πανταχοῦ δὲ τὸ καθ' αὐτὸ πρότερον τοῦ κατὰ συμβεβηκός· ὥστε εἰ κατὰ
συμβεβηκός ὁ νοῦς τοῦ κόσμου αἰτίας, πολλῶν πρότερον καὶ καθ' αὐτὸ ἂν
εἴη αὐτοῦ αἰτίας· εἰ μὴ γὰρ αὐτοῦ καθ' αὐτὸ αἰτίας, πῶς ἂν εἴη ἄλλου;
10 ἔχει δὲ ἡ λέξις ἀκατάλληλόν τι· εἰπὼν γὰρ τὸν νοῦν καὶ τὴν φύσιν κατὰ
συμβεβηκός αἰτία ὦν καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον αἰτία, ἐπειδὴ, φησί,
πρότερα τὰ καθ' αὐτὸ αἰτία τῶν κατὰ συμβεβηκός αἰτίων, πρότερον ἄρα
τοῦ αὐτομάτου καὶ τῆς τύχης νοῦς καὶ φύσις. καίτοι εἰ τὸν νοῦν καὶ τὴν 40
φύσιν κατὰ συμβεβηκός εἶπεν εἶναι αἰτία, τὰ αὐτὰ δὲ καὶ καθ' αὐτὸ εἰσιν
15 αἰτία, αὐτὰ ἑαυτῶν ἄρα καὶ πρότερα ἂν εἴη καὶ ὕστερα, εἴ γε τῶν αὐτῶν
καὶ καθ' αὐτὸ εἰσιν αἰτία καὶ κατὰ συμβεβηκός. εἰ γὰρ ἄλλων μὲν εἴη
καθ' αὐτὸ ἄλλων δὲ κατὰ συμβεβηκός, οὐδὲν ὦν βούλεται συνάγει· οὐ συνάξει
γὰρ ὅτι ὁ νοῦς καθ' αὐτὸ τοῦ κόσμου αἰτίας. εἰ δὲ τὸ ὅτι κατὰ συμ-
βεβηκός αἰτίον τι γένηται πρὸς τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον ἐξακού-
20 σωμεν, τουτέστιν ὅταν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον αἰτίον τι γένηται τούτων 45
αὐτῶν, ὦν ἂν ἡ νοῦς ἢ φύσις καθ' αὐτὸ γένηται αἰτία, οὐκέτι ἀληθὲς τὸ
τούτων εἶναι τὸν νοῦν αἰτίον καὶ τὴν φύσιν, ὦν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον
κατὰ συμβεβηκός αἰτία· ὅτι μὲν γὰρ τοῖς ἄλλων καθ' αὐτὸ αἰτίοις, νῶ
λέγω καὶ φύσει, παρέπεται τύχη καὶ αὐτόματον, ἐκ τῶν προλαβόντων
25 ἔχομεν δεδειγμένον, τῶν μέντοι αὐτῶν καθ' αὐτὸ εἶναι τὸν νοῦν αἰτίον,
ὦν καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, οὐκέτι. ὁ γὰρ δ' ἐστὶ τὸ κατὰ συμ-
βεβηκός πρὸς τὴν τύχην λέγων καὶ τὸ αὐτόματον· εἰπὼν γὰρ ὅτι τὸ καθ' 50
αὐτὸ πρότερον τοῦ κατὰ συμβεβηκός, ἐπήγγαζεν ὕστερον ἄρα τὸ αὐτό-
ματον καὶ ἡ τύχη καὶ νοῦς καὶ φύσεως· εἰ γὰρ τὸ καθ' αὐτὸ πρό-
30 τερον τοῦ κατὰ συμβεβηκός, πρότερον δὲ τύχης καὶ αὐτομάτου νοῦς καὶ
φύσις, κατὰ συμβεβηκός ἄρα τύχη καὶ αὐτόματον. ἀλλ' εἴ τις λέγοι ὅτι
'οὐ τῶν αὐτῶν δώσωμεν εἶναι τὸν νοῦν καὶ τὴν φύσιν καθ' αὐτὸ αἰτία, ὦν
καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον', λεγέτω τίνων ἄλλων· οὐ γὰρ ἐστὶ τι παρὰ

2 αἰτία μὲν K	3 πρότερος L	4 ἀπάντησις t	5 καὶ ἐπὶ αὐτομά-
του L	6 αἰτία corr. M et t	8. 9 πολλῶν—καθ' αὐτὸ αἰτίας om. L	
10 ἀκατάλληλον L	11 ὦν (ὦν K) καὶ—αἰτία LK: om. Mt	12 πρότερα LK:	
πρότερον Mt	αἰτίων K	πρότερα ἄρα L	14 εἶπον L
om. L	15 καὶ (post ἄρα) om. L	πρότερον t	ὕστερον Kt
			17 οὐδ' ὁ
βούλεται L	οὐ συνάξει KM: οὐ συνάγει (L)t	18 ὁ om. L	αὐ M: αὐτόν t
19. 20 ἐξακούσσωμεν t	21 αὐτῶν, ὦν om. L	γένηται αἰτία (αἰτία M) KMt:	
αἰτία γένηται L	23 ἄλλοις Mt	24 τῇ τύχῃ L	25 δεδειγμένων, τὴν
μέντοι L	μὲν τι αὐτῶν K	26 ὦν] ὦ L	26. 27 συμβεβηκός] μβ ^ε
(sic) K	29 καὶ (ante φύσεως) om. K	32 οὐ LK: om. Mt	

τὸ πᾶν ἐν τοῖς φυσικοῖς, περὶ ὧν καὶ αἰνοῖ καὶ ἡμεῖς ποιούμεθα τὸν λόγον.

Καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ τοῦδε τοῦ παντός. ἄλλων πολλῶν, ἡ δὲ τῶν κατὰ μέρος· τῶν μὲν μερικῶν τὸν μερικὸν νοῦν καὶ τὴν φύσιν, τῶν δὲ καθόλου τὸν ἐπὶ πάντων νοῦν καὶ τὴν φύσιν.

p. 198a14 Ὅτι δὲ ἔστιν αἷτια, καὶ ὅτι τοσαῦτα τὸν ἀριθμὸν ὅσα φασμέν. ὁ δὲ λόγος.

Εἰπὼν περὶ τε τῶν καθ' αὐτὸ αἰτίων καὶ περὶ τῶν κατὰ συμβεβηχός, καὶ τελείως διαρθρώσας τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, τὸ χρήσιμον νῦν τοῦ περὶ αὐτῶν λόγου ἐκτίθεται, ὅτι οὐ μάλιστα τὸν περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς διεξῆλθε λόγον, ἀλλ' ὅτι ὁ φυσικὸς ἐρωτώμενος τὰς αἰτίας τῶν φυσικῶν πραγμάτων ἢ πάσας ἢ τινὰς τῶν εἰρημένων ἀποδώσει. διὰ τοῦτο οὖν ἀναλαμβάνει τὸν περὶ αὐτῶν λόγον. οὐ γὰρ ὡς ταυτολογεῖσαι βουλόμενος. ἀλλ'. ὅπερ εἶπον, ἵνα δείξῃ ὅτι ἀναγκαίως τὸν περὶ αὐτῶν ἐποιήσατο λόγον. ἐρωτώμενος γάρ, φησὶν, ὁ φυσικὸς τὴν αἰτίαν ἐκάστου, ἢ τὰς τέσσαρας ἀποδώσει τὰς εἰρη- μένας, τὴν ὕλην τὸ εἶδος τὸ ποιητικὸν τὸ τέλος, ἢ εἰ μὴ δυνατόν ἐπὶ τῶν πάσας εὑρεῖν. ἀς γοῦν δυνατόν εὑρεῖν ἀποδώσει ἢ μίαν ἢ πλείους. ὥσπερ ἀμέλει καὶ οἱ μαθηματικοὶ ἐρωτώμενοι περὶ ἐκάστου τῶν ὑπαρχόντων τοῖς μαθημασι, τὴν αἰτίαν εἰς τὸ εἶδος καὶ τὸν ὁρισμὸν ἀναφέροντες ἀποδίδασιν. οἷον διὰ τί ἦδε ἡ εὐθεῖα τῆς εὐθείας ἔστιν ἴση; ὅτι ἐκ κέντρου. διὰ τί δὲ αἱ ἐκ κέντρου ἴσαι; ὅτι οὗτος ὁ ὁρισμὸς τοῦ κύκλου· σχῆμα ἐπίπεδον ὑπὸ μιᾷ γραμμῇ περιεχόμενον, πρὸς τὴν ἀφ' ἑνὸς σημείου τῶν ἐν τῇ τοῦ σχήματος κειμένων πᾶσαι αἱ προσπίπτουσαι εὐθεῖαι πρὸς τὴν τοῦ κύκλου περιφέρειαν ἴσαι ἀλλήλαις εἰσὶ. μόνῃ γὰρ τῇ κύκλῳ τοῦτο ὑπάρχει, τὸ ἔχειν ἓν τι σημεῖον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κέντρον, ἐξ οὗ αἱ πρὸς τὴν περιφέρειαν προσπίπτουσαι εὐθεῖαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσὶ. καὶ οὕτως εἰς τὸν ὁρισμὸν ἔσχατον λήξας οἴεται τῇ ἐρωτῇ τὸ ἱκανὸν πεποιημέναι, ὥσπερ ὁρισμὸς τοῦ κύκλου εἶδος ἔστιν αὐτοῦ· ὥστε ἐρωτηθεὶς τὸ διὰ τί καὶ ἀποδοῦναι τὸ εἶδος, τὸ ἱκανὸν τῇ ἐρωτῇ πεποιήκει. πάλιν εἰ ἐρωτηθεὶς διὰ τί τοῦ τριγώνου αἱ τρεῖς γωνίαι τῆς λοιπῆς μεζονές εἰσιν, ἔρει ὅτι δυσὶ ταῖς

1 καὶ αἰνο L

ἡμεῖς K

3. 5 om. K

3 τοῦ om. Aristotelis cod. E

6 lemma om. K

ἐστὶ L

8 αὐτὸ L

αἰτίων K

9 αὐτῶν corr. ex αὐ-

τὸν K

9. 11 τὸ χρήσιμον—λόγον om. L

9 νῦν] νοῦν M

13 ταυτὸ λογῇ-

σαι K

14 τὸν] τοῦ K

15 φησὶν compend. K: om. LMt

15. 16 εἰρημένους

αἰτίας L

17 εὑρεῖν altero loco om. Mt

20 ἡ om. L

ἴση ἔστιν Mt

20 et 21 ἐκ

τοῦ κέντρου utrobique Mt at cf. p. 298, 30 sq.

21. 22 ἐπίπεδον L

22 ἦν] τὴν K

23. 24 πρὸς τὴν τοῦ κύκλου περιφέρειαν delet t at cf. Simplic. p. 361, 31. Heiberg ad Euclidis

Elem. I def. 15

24 μόνῃ L

τοῦτω ὑπάρχει K

27 ὥσπερ L

27. 28 ὥσπερ

ὁ ὁρισμὸς Mt

30 τῆς λοιπῆς LKM: μιᾶς ὁρθῆς coniecit t: scribendum videtur τοῦ τρι-

γώνου αἱ δύο πλευραὶ τῆς λοιπῆς μεζονές εἰσιν, ἔρει ὅτι * * * καὶ διὰ τί τοῦ τριγώνου αἱ

τρεῖς γωνίαι δυσὶ ὁρθαῖς ἴσαι εἰσίν, ἔρει ὅτι δυσὶ ταῖς ἐφεξῆς κτλ. εἰσιν δὲ ἔρει L

ὅτι ὁ K

ταῖς] τῇ L

ἐφεξῆς ἵσαι εἰσίν, δύο δὲ αἱ ἐφεξῆς δυσὶν ὀρθαῖς ἵσαι εἰσίν. πάλιν ἐρωτηθεὶς h 4^r
 διὰ τί αἱ δύο αἱ ἐφεξῆς δυσὶν ὀρθαῖς ἵσαι εἰσίν, ἐρεῖ ὅτι ὡς ἂν εὐθεῖα
 ἐπ' εὐθεῖαν σταθῇ, ἢ δύο ὀρθὰς ἢ δυσὶν ὀρθαῖς ἵσας ποιεῖ· καὶ εἰς ὀρι-
 σμὸν τελευτήσας, τὸ ἱκανὸν τῇ ἐρωτῇ πεποιήκεν. οὐ τοῦτο δὲ φημι, ὅτι
 5 εἰς ὀρισμὸν αὐτοῦ τοῦ ἐρωτωμένου (οὐ γὰρ ὀρισμὸν γωνίας ἢ γωνιῶν ἀπο-
 δέδωκεν), ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εἰς ὀρισμὸν τινα ἀνάγει τὸ διὰ τί ἐστὶ. τοῦτο 25
 δ' εἶπε παραδείγματος ἕνεκεν τοῦ ὅτι τὸ διὰ τί ἐρωτώμενοι, ἔστιν ὅτε τὸ
 εἶδος ἀποδιδοάμεν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν πάντων· οὐ πρότερον γὰρ
 ἀποπιπλῶμεν τὸν ἐρωτήσαντα διὰ τί τόδε, πρὶν εἰς ὀρισμὸν τὸ διὰ τί ἀνα-
 10 γάγωμεν, ὁ δὲ ὀρισμὸς εἶδος ἐστίν. ἀλλ' οἱ μὲν ἐν τοῖς μαθηματικαῖς εἰς τὸ
 εἶδος μόνον, τουτέστι τὸν ὀρισμὸν, ἀνάγοντες καὶ τὸ διὰ τί ἀρκοῦνται (οὔτε
 γὰρ ὕλην ὁ μαθηματικὸς ἐπισκέπτεται οὔτε ποιητικὸν αἶτιον οὔτε τέλος,
 ἀλλὰ μόνα τὰ εἶδη τῶν μαθηματικῶν), ὁ μὲντοι φυσικὸς πάντα τὰ αἷτια 30
 ἀποδῶσει. οἷον διὰ τί Σωκράτης ἀνθρωπὸς ἐστίν; ἀποδῶσει τὴν αἰτίαν
 15 καὶ εἰς τὸ εἶδος ἀνάγων, ὅτι ζῷον λογικὸν θνητόν, καὶ εἰς τὸ ποιητικὸν
 αἶτιον, διότι τὸ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου αἶτιον· ἀνθρωπὸς γὰρ ἐξ ἀνθρώπου. καὶ
 τὴν ὕλην δ' ἀποδῶσει. οἷον διὰ τί τὸ μαχαίριον τέμνει; ὅτι σιδήρεον· ἢ
 ἐκ τοῦ εἶδους, ὅτι ὀξύ· ἢ ἐκ τοῦ τελικοῦ αἰτίου, διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων
 χρείαν. καὶ οὕτως ἐπὶ πάντων, εἰ μὲν δυνατόν πάσας τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι,
 20 ἀποδῶσει, εἰ δὲ μὴ ἐπὶ πάντων δυνατόν πάσας (οὐδὲ γὰρ εἶδος τὴν προ- 35
 σεχῇ ὕλην ἐκάστου εὐρίσκειν· τίς ἡ ἰδιότης τῆς τῶν στοιχείων κράσεως
 τῆς ὑποκειμένης Σωκράτει ἢ καὶ τῷ Πλάτῳ; καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως),
 τινὰς γοῦν ἢ μίαν ἀποδῶσει. ἔστι δ' ἐπὶ τινων καὶ πάσας ἀποδοῦναι.
 οἷον διὰ τί ὁ ἀνθρωπὸς ἀποθνήσκει; ὅτι ζῷον λογικὸν θνητόν, ἐκ τοῦ εἶδους·
 25 ἐκ δὲ τῆς ὕλης, ὅτι ἐξ ἐναντίων συνέστηκεν· ἐκ δὲ τοῦ ποιητικοῦ, ὅτι τὸ
 γεννητικὸν αὐτοῦ πρόσσει καὶ ἄπεισιν· ἐκ δὲ τοῦ τέλους, ὅτι βέλτιον τῇ
 ψυχῇ τὸ μὴ ἐν σώματι εἶναι τοῦ ἐν σώματι διὰ τὰς ἐκ τοῦ σώματος ἐνο- 40
 χλήσεις. εἰ τοίνυν τὰς αἰτίας ἀπαιτούμενος ὁ φυσικὸς εἰς τὰ εἰρημένα αἷτια
 ἀνάξει, καλῶς ἄρα τὸν περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς διεξέλητομεν λόγον, ὅτι τέσσαρά
 30 ἐστὶ μόνα, τὸ εἶδος ἢ ὕλη τὸ ποιητικὸν τὸ τέλος. τούτων δέ, φησί, τὰ
 τρία πολλάκις ἔρχεται εἰς ταυτόν, τὸ ποιητικὸν τὸ εἶδος τὸ τέλος, εἰς

- 1 αἱ om. L 1. 2 πάλιν—ἵσαι εἰσίν om. K 1 πάλιν ἐρωτηθεὶς Mt: om. L post
 ἐρωτηθεὶς addit ὅτι M 2 αἱ δύο αἱ] δύο L ὡς ἂν (cf. p. 333, 11) LKM: ὅταν t
 ἢ εὐθεῖα Mt 3 ἵσα K εἰς om. K 7 εἰπεῖν L ἐρωτώμενος K ὅτε]
- οὔτε L 9 ἀποπιπλῶμεν LK: ἀποπιπλῶμεν M: ἀποπιμπλῶμεν t: scribe ἀποπιμπλαμεν
 cl. p. 298, 28 10 ἐν om. L 11 τουτέστι] τούτων L ἀνάγοντες τὴν αἰτίαν καὶ
 fort. recte L: an καὶ delendum? 11. 12 οὔτε (sic) γὰρ K 16 διότι] διατ L
 17 σιδήριον ante corr. K 19 εἰ μὲν om. L δυνατὸν ante corr. M 21 εὐρί-
 σκειν LK: εὐρίσκοι M: εὐρήσει t ἢ om. L 22 ἢ om. L πλάτω L
 23 τινὰς] τινῶν compend. L 24 ὁ L et superscr. K: om. Mt cf. Themist. p. 189, 6.
 Simplic. p. 362, 8 ἀποθνήσκει ante corr. K 26 πρόσεισι L et Themistii libri l. c. 8
 27 τὸ] τῷ L 29 τὸν] τὰ L διεξέλητομεν Mt at cf. p. 296, 10 30 ἐστὶ LK: εἰσι Mt
 30. 31 τούτων—τέλος LK: om. non indicata lacuna M: λείπει τί in lac. t

ταῦτόν δὲ λέγω οὐ τῷ ἀριθμῷ ἀλλὰ τῷ λόγῳ· ἄνθρωπος γὰρ ἐξ ἀνθρώπου h 4r
καὶ ἵππος ἐξ ἵππου, καὶ ταῦτόν τὸ ποιοῦν τῷ γινομένῳ οὐ τῷ ἀριθμῷ
ἀλλὰ τῷ εἶδει· τῷ δὲ τέλει τὸ μὲν ποιητικὸν ὡσαύτως ἕτερον τῷ ἀριθμῷ, 4s
τὸ δ' εἶδος ταῦτόν· ὡς μὲν γὰρ μήπω ὄν ἀλλὰ σκοπὸς ὄν τῆς φύσεως
5 (τούτου γὰρ στοχάζεται), τέλος ἐστίν, ὡς δὲ γενόμενον ἤδη καὶ ἐν τῷ συν-
θέτῳ ὄν, εἶδος ἐστί· τῆς δὲ ποιητικῆς αἰτίας τῆς μὲν οὕσης ἀκινήτου τῆς
δὲ κινουμένης, καὶ τῆς κινουμένης τῆς μὲν αἰδιῶς κινουμένης τῆς δὲ
γενητῆς καὶ φθαρτῆς, τρεῖς συμβαίνει γενέσθαι καὶ τὰς πραγματείας· διό,
φησί, καὶ ἡμῖν τρεῖς εἰσι γεγραμμένοι πραγματεῖαι περὶ τῶν αἰτιῶν τῶν
10 ποιητικῶν, περὶ μὲν οὖν τῆς ἀκινήτου ἡ Μετὰ τὰ φυσικά, περὶ δὲ τῆς
κινουμένης μὲν αἰδιῶς δὲ κινουμένης ἡ Περί οὐρανοῦ, περὶ δὲ τῆς γενητῆς 50
καὶ φθαρτῆς αἱ φυσικαὶ πᾶσαι πραγματεῖαι.

p. 198^a15 Τόσαυτα γὰρ τὸν ἀριθμὸν τὸ διὰ τί περιείληφε.

Τὸ διὰ τί οὐ τὸ τέλος ἐνταῦθα φησιν, ἀλλὰ καθόλου τὴν αἰτίαν. τῶν
15 γὰρ προβλημάτων τεσσάρων ὄντων, τοῦ εἰ ἔστι τί ἐστιν ὁποῖόν τί ἐστι καὶ
διὰ τί ἐστιν, τὸ ἐν τῶν προβλημάτων, τὸ διὰ τί ἐστιν, εἰς τοσαύτας αἰτίας
ἀνάγεται, τὴν ὕλην τὸ εἶδος τὸ ποιητικὸν τὸ τέλος· ἐρωτῶμενοι γὰρ διὰ
τί ἐστιν ἕκαστον, τὰς τέσσαρας ταύτας αἰτίας ἀποδιδοάμεν. |

p. 198^a16 Ἡ γὰρ εἰς τὸ τί ἐστιν ἀνάγεται τὸ διὰ τί ἔσχατον ἐν h 4v
20 τοῖς ἀκινήτοις.

Τὸ διὰ τί, φησίν, ἡ εἰς τὸ τί ἐστιν ἀνάγεται ἔσχατον, ἀντὶ τοῦ εἰς
τὸν ὀρισμὸν ὅσπερ εἶδος ἐστὶ τοῦ ὑποκειμένου. ἀκίνητα δὲ τὰ μαθήματα
φησι, διότι τὰ μὲν φυσικά ἐν κινήσει θεωρεῖται (ἀρχὴ γὰρ κινήσεως καὶ
ἡρεμίας ἢ φύσεως), τὰ δὲ μαθηματικά ἐν τῇ ἐπινοίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἔχοντα τὸ 5
25 εἶναι ἀκίνητά ἐστιν· οὐ γὰρ ἀλλοιοῦνται, οὐδ' ὅλως μεταβάλλει, ἅτε μὴδὲ
ἐν ὕλῃ ὄντα. εἰς ἔσχατον δὲ εἶπεν, ὅτι ὅταν ἐπὶ τῶν μαθημάτων ἐρωτη-
θέντες διὰ τί ἐστὶ τόδε εἶτα θελήσωμεν ἀποδοῦναι τὸ αἷτιον, οὐ πρότερον
ἀποπύμπλαμεν τὸν ἐρωτῶντα πρὶν ἂν εἰς ὀρισμὸν ἔσχατον καταντήσωμεν,
ὅσπερ ἐστὶν εἶδος. καὶ οὕτως ἐν τοῖς μαθήμασιν ἔχει πᾶσι. διὰ τί ἴσαι
30 αἱ δύο εὐθεῖαι; ὅτι ἐκ κέντρου. διὰ τί δὲ αἱ ἐκ κέντρου ἴσαι; ὅτι οὗτος

1 ἄνθρωπος γὰρ Mt: ἄνθρωπος K: οἷον ἄνθρωπος L 2 ταυτὸ et mox τῷ εἶδῃ τῷ δὲ τέ-
λος L 4 τῇ φύσει L 5 τέλος εἶναι (omissis 5. 6 ὡς δὲ—εἶδος ἐστὶ) L γινόμενον
(cf. p. 301,25) t: γινόμενον KM 6 τῆς μενούσης K 8 et 11 γενητῆς K: γεννητῆς (sic;
cf. ad p. 189,10) LMt 8 γίνεσθαι Mt 8. 10 καὶ τὰς—ποιητικῶν om. L 10 οὖν
om. Mt τῆς (ante ἀκινήτου) t: τοῦ LKM 11 μὲν om. M 13 περιείλη-
φεν K 14 φασίν L 15 καὶ om. L 16 τὸ ἐν (ἐν cod.) τῶν προβλημάτων
τὸ διὰ τί ἐστὶ L: om. KMt 22 ὅσπερ M: ὡσπερ L: ὅπερ (K)t εἶδος εἶδος ἐστίν
τὸ ὑποκείμε^ε K ἀκίνητα· ἀκίνητα δὲ L 23 καὶ] καὶ ἡ L 25 ἀκινήτε (sic)
ἐστὶν L 27 θελήσωμεν LM 29 ἐστὶν εἶδος] ἐστὶ ὁδε L 30 δὲ om. Mt

ὁ ὁρισμὸς τῶν ἐκ κέντρου τοῦ κύκλου, τὰς ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου h 4^v
 πάσας εἰς τὴν περιφέρειαν ἀγομένης ἴσας εἶναι ἀλλήλαις· καὶ οὕτως τὸν 11
 ὁρισμὸν ἀκούσαντες ἀποπιμπλάμεθα. ὁ οὖν φησι, τοῦτο ἐστὶ· τὸ διὰ τί
 ἐρωτώμενοι, ἢ εἰς τὸ τί ἐστίν, ὅπερ τὸ εἶδος φημι, ἀνάγομεν, ὥσπερ ἐπὶ
 5 τῶν μαθημάτων ἔχει. εἰς ὁρισμὸν γὰρ ἔσχατον ἢ τῆς αἰτίας ἀπόδοσις
 λήγει ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὁ δὲ ὁρισμὸς εἶδος ἐστὶ· παραδείγματος γὰρ
 ἔνεκεν εἴρηται αὐτῷ τὰ μαθήματα. ἢ οὖν σύνταξις τῆς λέξεως οὕτως· τὸ
 γὰρ διὰ τί ἢ ὥσπερ ἐν τοῖς ἀκινήτοις εἰς τὸ τί ἐστίν ἀνάγεται ἔσχατον· 15
 προσυπακουστέον γὰρ ἔξωθεν ὥσπερ'.

10 p. 198^a17 Εἰς ὁρισμὸν γὰρ τοῦ εὐθέως ἢ συμμετρου.

Ἐὰν ἐν τῷ κύκλῳ λάβω δύο τινὰ σημεῖα, εἴτα εἴπω ὅτι ἀπέχουσιν
 ἀπ' ἀλλήλων τὰ σημεῖα πέντε τυχὸν δακτύλους, εἴτα ἐρωτήσης· πόθεν τοῦτο;
 φημὶ ὅτι καὶ ἡ ἐκ τοῦ σημείου ἐπὶ τὸ σημεῖον ἀγομένη εὐθεῖα τοσοῦτων
 ἐστίν. εἴτα πάλιν ἐρωτῶντος· καὶ τί δήποτε μὴ κατὰ τὴν ἐξ αὐτῶν γρα-
 15 φομένην περιφέρειαν ἢ ἑλικά μετροῖς αὐτά; φημὶ ὅτι δεῖ τὸ μέτρον ὠρι-
 σμένον εἶναι, ὥριστα δὲ τὸ ἐλάχιστον, ἐλαχίστη δὲ ἡ εὐθεῖα· εὐθεῖα γὰρ 20
 ἐστὶν ἥτις ἐλαχίστη ἐστὶ τῶν τὰ αὐτὰ πέρατα ἔχουσῶν γραμμῶν. καὶ τὸν
 ὁρισμὸν ἀκούσαντες, οὐκέτι περαιτέρω χωροῦμεν. πάλιν λέγομεν ὅτι ἦδε
 ἢ πλευρὰ τῆς τῇ πλευρᾷ ἐστὶ σύμμετρος· διὰ τί δὲ σύμμετροί εἰσιν; ὅτι
 20 λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας ὅν ἀριθμὸς πρὸς ἀριθμὸν, οἷον τυχὸν ὁ δύο
 πρὸς τὸν ὀκτώ. καὶ τί εἰ ἔχουσι λόγον πρὸς ἀλλήλας ὅν ἀριθμὸς πρὸς
 ἀριθμὸν; φημὶ ὅτι οὗτος (ὁ) ὅρος τῶν συμμετρῶν· σύμμετρα γὰρ ἐστὶ τὰ τῷ
 αὐτῷ μέτρῳ μετρούμενα. ὥσπερ οὖν ὁ δύο μετροῖ τὸν ὀκτὼ τετράκις, 25
 οὕτως καὶ ἡ πλευρὰ τὴν πλευράν. καὶ εἰπὼν τὸν ὁρισμὸν ἔστησα τὴν ἀπο-
 25 ρίαν. καὶ καθόλου πᾶσα ἡ μαθηματικὴ μέθοδος ἢ εἰς ὁρισμὸν ἔσχατον
 ἀναφέρει τὰς αἰτίας, ἢ εἰς τὰς κοινὰς ἐννοίας.

p. 198^a19 Ἡ εἰς τὸ κινῆσαν πρῶτον.

Εἰπὼν τὸ εἰδικὸν αἷτιον, μετέλθεν ἐπὶ τὸ ποιητικόν· ἐρωτώμενοι γὰρ,
 φησί, διὰ τί ἐπολέμησαν Φωκεῦσι Θηβαῖοι, ἀποκρινόμεθα τὸ ποιητικόν

1 ὁ om. LK at cf. p. 296, 21 τὸ τὰς ἐκ (om. τοῦ) κέντρου L τοῦ extremum
 om. K 3 ἀποπεμπλάμεθα L 6 παραδείγματα L 7 ἔνεκα Mt 9 τὸ
 ὥσπερ L 10 τοῦ εὐθέως ἢ συμμετρου om. K 12 ὑπ' t κατὰ δ (δ corr. ut
 vid. in ε) τυχὸν L δακτύλοις Mt ἐρωτήσης K: ἐρωτήσεις LM: ἐρωτήση t
 13 ἀγομένη ἢ εὐθεῖα K τοσοῦτον L 14 καὶ om. Mt 14. 15 γεγενημέ-
 νην L 15. 16 ὁρισμένον K 17 ἥτις ἐλαχίστη K 18 περαιτέρω K
 19 διατὶ (compend.) σύμμετρος (om. δὲ) ἐστίν L 20 πρὸς ἀλλήλοις L τυχὸν
 om. L ὁ β' L: οἱ δύο K Mt 21 ὀκτὰ et 23 ὀκτῶ K 22 ὁ addidi
 23 μέτρῳ] μέτρα ut vid. M συμμετρούμενα L 24 οὕτω t ἔστησεν L
 27 κινεῖσιν (om. πρῶτον) K 29 Φωκεῦσι κτλ.] cf. Themist. p. 188, 27 sqq. (Simplic.
 p. 361, 33 sqq.)

αἴτιον, ὅτι ἐσώλησαν Φωκαῖς τὸν νεών. ἢ τὸ οὐ ἔνεκεν καὶ τὸ τέλος II 4^v
ἀποκρινόμεθα. οἷον διὰ τί ἐπολέμησε τοῖς Ἑλλήσιν ὁ βασιλεὺς; φημὲν ἵνα 30
ᾄρξῃ τῶν Ἑλλήνων.

p. 198^a20 Ἡ ἐν τοῖς γεννωμένοις ἡ ὕλη.

5 Ἐπεὶ τὸ εἶδος, τὸ ποιητικόν, τὸ τελικόν, λέγει καὶ τὴν ὕλην. γεν-
νώμενα δ' εἶπε πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν θείων καὶ παντάπασιν ἀμεταβλήτων,
λέγει δὴ τῶν ἀσωμάτων· καὶ ὁ Πλάτων γὰρ ταῦτα μὲν αἰεὶ ὄντα ἐκάλεσε,
πάντα δὲ τὰ σωματικὰ οὐκ ὄντα ἀλλὰ γινόμενα. ἐν τούτοις οὖν τοῖς γινο- 35
μένοις ἀποδώσει ὁ φυσικὸς τὴν ὕλην· ἐκεῖνα γὰρ αἴτια, καὶ τὸ εἶδος μό-
10 νον ἐπ' ἐκείνων τοῦ θεολόγου ἀποδοῦναι, οὐ μέντοι τὴν ὕλην. ἢ ἐπειδὴ
τῶν ἄλλων αἰτιῶν παραδείγματα ἔθηκε προαιρετὰ καὶ μαθηματικά, οὐδὲν
δὲ τούτων κατὰ γένεσιν τὸ εἶναι ἔχει (τά τε γὰρ μαθήματα ἀκίνητα, ὥς
αὐτὸς εἶπε, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ γένεσις ἐπ' αὐτῶν θεωρεῖται· ἔνθα γὰρ
γένεσις πάντως καὶ κίνησις, τά τε κατὰ προαίρεσιν ἄνευ γενέσεως ἢ οὐκ
15 εἰσὶν ἢ εἰσὶν ἐν τῇ σχέσει τῆς προαιρέσεως τὸ εἶναι ἔχοντα), ἐπεὶ οὖν ἐν
τούτοις ὕλη οὐ θεωρεῖται, ἐπειδὴ οὐδὲ γένεσις, διὰ τοῦτο πρὸς ἀντιδιαστο- 40
λὴν τούτων φησὶν ὅτι τὴν ὕλην ἐν τοῖς γινομένοις ἀποδώσει, γινόμενα λέ-
γων τὰ τεχνητὰ καὶ τὰ φυσικά· ἐν τούτοις γὰρ πάντως καὶ τὴν ὕλην ἀπο-
δοτέον.

20 p. 198^a22 Ἐπεὶ δὲ αἰτίαι τέτταρες, περὶ πασῶν τοῦ φυσικοῦ
εἰδέναι ἐστίν.

Ὅτι διὰ τοῦτο ἀνέλαβε τὸν περὶ τῶν αἰτιῶν λόγον, σαφῶς ἐναυθία
ἐδήλωσε. τεσσάρων γάρ, φησί, τῶν αἰτιῶν οὐσῶν τὰς αἰτίας τῶν γινο- 45
μένων εἰς τὰς τέσσαρας ταύτας ὁ φυσικὸς ἀνάξει, καὶ τὸ διὰ τί περὶ
25 ἕκαστον ἀποδιδούς, ταύτας ἀποδώσει τὰς αἰτίας. καὶ εἰς πάσας ἀνάγων
τὸ διὰ τί ἀποδώσει φυσικῶς. τὴν αἰτίαν, φησὶν, ἕκαστου φυσικῶς ἀπο-
διδούς, εἰς ταύτας τὰς τέσσαρας αἰτίας ἀνάξει. καλῶς δὲ εἶπε φυσικῶς·
δυνατὸν γὰρ ἀνάγειν εἰς τὰς αἰτίας ταύτας οὐ φυσικῶς. τὸ γὰρ περὶ τῆς
ἀκινήτου αἰτίας διαλέγεσθαι οὐκέτι φυσικοῦ ἀλλὰ θεολόγου, καὶ τὸ περὶ

1 νεῶν K 4 γεννωμένοις KM: γινομένοις (L)t at cf. Simplic. p. 362,2 qui vulgatum
lectionem γινομένοις Alexandro tribuit p. 363,15 5 καὶ τὸ τελικόν (K)t 5. 6 γεν-
νώμενα KMt: γινόμενα L post γεννώμενα δ' εἶπε intercedisse videtur explicatio vocis
γεννώμενα et mentio lectionis Alexandreae γινομένοις 7 Πλάτων Tim. p. 27 D sq.

γ^{αυ}
μέν L ἐκάλει L 8. 9 γινομένοις hic et v. 17 libri omfles 10 τοῦ θεολόγου
ἐπ' ἐκείνων L ἐπεὶ L 11 αἰτιῶν L παραδείγματος M μαθητὰ L
12 τε om. Mt 13 εἶπε] cf. p. 198^a17 14 τά τε LK: τά γε Mt 15 ἢ εἰσὶν
om. L 20 ἐπεὶδ' (sic) αἰτία M: ἐπειδὴ δὲ αἱ αἰτίαι L at cf. Simplic. p. 363,22
τέτταρες KM: τέσσαρες (L)t 20. 21 περὶ πασῶν—εἰδέναι ἐστίν om. K 21 ἐστίν
L: om. Mt Aristoteles 23 αἰτιῶν L 24 τὰς om. L

τῶν χωριστῶν εἰδῶν τῶν φυσικῶν (οὐ φυσικοῦ). εἰ δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέ- h 4^v
λης ἐν ταῖς φυσικαῖς πραγματείαις ἔστιν ὅτι περὶ τῆς ἀκινήτου διαλέγεται 50
αἰτίας ὥσπερ ἐν τῷ ὀγδόῳ τῆς Φυσικῆς, καὶ ἐν τῇ Περὶ ψυχῆς περὶ τοῦ νοῦ
τοῦ χωριστοῦ πάντα σωμάτων, καὶ ἐν τῇ Περὶ γενέσεως πάλιν περὶ τῆς
5 ἀκινήτου αἰτίας, ἐροῦμεν ὅτι τῷ ὄντι ὁ τέλειος φυσικὸς κατὰ τὸ ἀκρότατον
τὸ ἑαυτοῦ μεμνήσεται καὶ τῶν ἀκινήτων αἰτιῶν καὶ ὑπὲρ φύσιν.

p. 198a24 Ἐρχεται δὲ τὰ τρία εἰς ἓν πολλάκις. |

Τὸ εἶδος, τὸ τέλος, τὸ ποιητικὸν αἶτιον. καλῶς δὲ τὸ πολλάκις· h 5^v
οὐ γὰρ αἰεὶ εἰς ταῦτόν ἔρχονται ταῦτα. οὐδὲ γὰρ πᾶν τὸ ποιοῦν ὁμοῖον
10 ἔστι τῷ γινομένῳ· οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ ποιεῖ ὁ ἥλιος εἰς τὸν ἀέρα, ὁμοίως
ἔστι τῷ ἀέρι. καὶ ὅλως τὰ ἀκίνητα καὶ θεῖα αἶτια ποιοῦσιν εἰς ἡμᾶς
ἕτερα ἡμῶν ὄντα καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τῶν γινο-
μένων πᾶν τὸ ποιοῦν ὁμοῖον ἔστι τῷ γινομένῳ· ἡ γὰρ κίνησις θερμαίνει
μὴ οὐσα θέρμανσις, καὶ ἡ ψῦξις πηγνυσι μὴ οὐσα πῆξις, καὶ ἡ θέρμη 5
15 ἑξατμίζουσα τὸ ὕδωρ ποιεῖ ἀέρα (οἷον ἡ τοῦ πυρός) οὐκ οὐσα ἀήρ, καὶ
μυρία ἄλλα. τὰ δὲ τεχνητὰ καὶ προφανῶς τῶν ποιητικῶν ἕτερα ἔστι.

p. 198a25 Τὸ μὲν γὰρ τί ἔστι καὶ οὗ ἕνεκέν ἐστιν.

Ὅτι τὸ εἶδος ταῦτόν τῷ τέλει καὶ πῶς, εἵπομεν. ἐπεὶ δὲ τὸ τέλος
διττόν, ὡς εἴρηται ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, τὸ μὲν οὐ τὸ δὲ ᾧ, οὐ παντὶ τέλει
20 τὸ εἶδος ταῦτόν ἐστιν· οὐδὲ γὰρ τῷ ᾧ ταῦτόν, ἀλλὰ μᾶλλον τῷ οὐ, τοῦτο
δὲ φημι οὐ στοχάζεται ἡ φύσις, στοχάζεται δὲ ἕκαστον εἰς τὸ τέλειον καὶ
κατὰ φύσιν εἶδος ἀγαγεῖν. ὥστε ταῦτόν τῷ ἀριθμῷ τὸ τοιοῦτον τέλος καὶ 10
τὸ εἶδος τῇ σχέσει μόνῃ διαφέρον, ὡς εἴρηται, καὶ τῷ χρόνῳ· ὅταν μὲν
γὰρ ὡς γινόμενον καὶ μήπω ὄν θεωρῇται, τέλος ἐστίν, ὅταν δὲ (ὡς) ἤδη
25 γενόμενον, εἶδος. τὸ δὲ ὅθεν ἡ κίνησις πρῶτον τῷ εἶδει ταῦτόν
τοῦτοιοις. πρῶτον ἀντὶ τοῦ προσεχέος. τὸ οὖν προσεχές ποιητικὸν αἶτιον

1 τῶν φυσικῶν LKM: τοῦ φυσικοῦ t οὐ φυσικοῦ addidi 3 ἐν τῷ ὀγδόῳ τῆς
Φυσικῆς c. 5 sq. Περὶ ψυχῆς Γ c. 4 sqq. 4 σωμάτων L: ἀσωμάτων KMt
Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς A c. 3 p. 318a1 sqq. cum Philopon. comm. f. 12r42 sqq. Ald.
6 αἰτίων L 7 εἰς ἓν πολλάκις om. K εἰς ἓν (Simplic. p. 363, 32. Themist. p. 189,
10) LM: εἰς τὸ ἓν e vulg. Arist. t 8 Τὰ τρία τὸ εἶδος κατλ. t 10 ποιεῖ om. L
13 τῷ γινομένῳ LK: τῶν γινομένων Mt 14 θέρμανσις K θέρμη K: θερμὴ sine accentu
M: θερμῇ (L)t 17 καὶ οὗ ἕνεκέν (ἕνεκα M) ἐστίν LM: om. K: καὶ τὸ οὗ ἕνεκα ἓν
ἐστίν t et Aristotelis libri (at ἓν om. primitus cod. E) 18 Ὅτι om. K καὶ
om. L 19 διττόν, ὡς] διττῶς L ἔμπροσθεν p. 230, 5 sqq. 20 τῷ ᾧ scripsi: τὸ
ᾧ libri ἀλλὰ καὶ μᾶλλον L τῷ οὐ K: τὸ οὐ LMt 21 οὐ Lt: οὐ K: ὁ M
ante ἕκαστον addit τοῦ t 23 σχέση (LKM)t μόνον L 24 ὄν] ὁ (sic) K
τέλος] εἰς τέλος K: εἶδος L 24. p. 305, 24 ὅταν δὲ—ἀνάγκη τοιάνδε] in folio ab alia
quadam manu scripto L 24 ὡς (post δὲ) addidit t: om. LKM at cf. p. 298, 5
25 εἶδος] τέλος L 25. p. 302, 3 τὸ δὲ—ἀριθμῷ δ' οὐ ταῦτόν om. K 25 ὅθεν]
ὅς (sic) M ταυτὸν LM: τὸ αὐτὸ t

ταύτων τῷ τέλει καὶ τῷ εἶδει, ταύτων δὲ λέγω οὐκ ἀριθμῷ ἀλλ' εἶδει· h 5^r
 Σωφρονίσκος γὰρ τῷ Σωκράτει ταύτων τῷ εἶδει (ἄνθρωποι γὰρ ἄμφω),
 ἀριθμῷ δ' οὐ ταύτων.

p. 198^a27 Καὶ ὅλως ὅσα κινούμενα κινεῖ· ὅσα δὲ μὴ, οὐκέτι φυσ- 16
 5 σικῆς.

Τοῦτο τὸ ῥητὸν ἦτοι πρὸς τὸ προσεχὲς συντακτέον, ἵνα λέγῃ ὅτι τὸ
 προσεχὲς ποιητικὸν αἴτιον ταύτων ἐστὶ τῷ εἶδει καὶ τῷ τέλει, καὶ καθόλου,
 φημί, ὅσα τῶν ποιητικῶν προσεχῆ ὄντα κινούμενα κινεῖ, ταῦτα τῷ εἶδει 20
 καὶ τῷ τέλει τὰ αὐτὰ εἰσιν (ἡ γὰρ ψυχὴ καὶ προσεχῶς κινῇ τὸ ζῶον,
 10 ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ μὴ κινουμένη κινεῖ, διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ τῷ κί-
 νουμένῳ), ἢ, ὅπερ καὶ μάλλον, τοῖς ἀνωτέρω συνεχὲς ἂν εἴη τὸ ῥητὸν
 τοῦτο "καὶ εἰς πάσας ἀνάγων τὸ διὰ τί ἀποδώσει φυσικῶς, τὴν ὕλην,
 τὸ εἶδος, τὸ κινῆσαν", εἰτα ἐφεξῆς καὶ ὅλως ὅσα κινούμενα κινεῖ,
 15 τουτέστιν ταῦτα τὰ αἰτία ἀποδώσει ὁ φυσικός, ὅσα τῷ αὐτὰ κινεῖσθαι οὕτως
 κινεῖ. καὶ ὅτι τοῦτό ἐστιν ἀληθές, ὁῦλον ἐξ ὧν ἐπήγαγεν ὅσα δὲ μὴ,
 οὐκέτι φυσικῆς, τουτέστιν 'ὅσα δὲ κινεῖ αὐτὰ ἀκίνητα ὄντα, οὐκέτι ἐστὶ 25
 φυσικῆς πραγματείας', εἴ γε περὶ φύσεως μὲν ἐστὶ τοῦ φυσικοῦ διαλαβεῖν, φύσις
 δὲ ἐστὶν ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας, ἐν ᾧ ὑπάρχει πρῶτως καθ' αὐτὸ καὶ
 μὴ κατὰ συμβεβηχός· ὥστε ὅσα φυσικὰ ὄντα κινεῖ, ἔχει ἐν ἑαυτοῖς ἀρχὴν
 20 κινήσεως καὶ ἡρεμίας. οὐκοῦν ὅσα μὴ ἔχει ἐν ἑαυτοῖς ἀρχὴν κινήσεως καὶ
 ἡρεμίας, οὐ φυσικὰ· τοιαῦτα δὲ ἐστὶν ὅσα ἀκίνητα ὄντα κατὰ φύσιν
 κινεῖ· εἰ τοίνυν φυσικοῦ τὸ περὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν διαλέγεσθαι, τὰ δὲ
 τοιαῦτα οὐ φυσικὰ, οὐ διαλέξεται δηλονότι περὶ τούτων ὁ φυσικός. περὶ 30
 μόνων ἄρα τῶν τῷ κινεῖσθαι κινουσῶν ἀρχῶν διαλέξεται.

25 p. 198^a29 Διὸ τρεῖς αἱ πραγματεῖαι.

Ἐπειδὴ τῶν κινούντων, φησί, τὸ μὲν ἀκίνητόν ἐστι τὸ δὲ κινούμενον,

2 τῷ σωκράτει L: om. Mt 4. 5 ὅσα δὲ μὴ, οὐκέτι φυσικῆς om. K οὐκέτι M: οὐκ
 ἔτι (L)t 4. 5 φυσικῶς M 6 ἦτοι t: ἡ τὸ M: ἡ K: καὶ L: fort. ἡ 7 ποιητι-
 κὸν om. L post τέλει addit (ex v. 9) τὰ αὐτὰ εἰσι nec deletit M 8 φημί ὅτι ὅσα t
 9 κινῇ (L)t: κινεῖ KM 10 οὐκ ἔστιν LKM: οὐκέτι t 11 συνεχὲς (L)t: συνεχῶς KM
 τὸ (ante ῥητὸν) om. L 12 καὶ εἰς κτλ.] p. 198^a23 ἀνάγον LM διὰ τ[] δὴ
 τι M 13 post κινῆσαν adde ex Aristotele τὸ οὐ ἔνεκα καὶ ὅλως K: ὅλως (om.
 καὶ?) L: καὶ (om. ὅλως) Mt 16 φυσικὰ L ἐστὶ (post οὐκέτι) t: ἐστὶν K: ἐπὶ M:
 γὰρ L 17 εἴ γε LK: εἴτε M: εἰ γὰρ t 17. 18 φύσις δέ] φύσεις δέ K: φησὶ γε L
 18 ἀρχὴ κτλ.] cf. Ar. B 1 p. 192^b20 sqq. καὶ (ante ἡρεμίας) om. K πρῶτως
 (K)t: πρῶ M: πρῶτα L cf. ad p. 196, 16 19 κατὰ om. M ὥστε delet t, nimirum
 quia ei γὰρ scripserat v. 17 ὄντα κινεῖς ἔχεις ἐν K 20 οὐκ οὖν libri
 21 ὅσα κινῆτα K ὄντα om. L 23 διαλέξεται Mt: διαλέγονται K: διαλέγεται L
 δηλονότι om. L 24 τῷ τὸ L ἀρχῶν] τριῶν L 25 διὸ KMt: διότι L
 26 ἐστὶ] εἶναι K

καὶ τῶν κινουμένων τὸ μὲν ἀεικίνητον τὸ δὲ κινούμενον καὶ φθειρόμενον, ἡ 5^a
 τριττὰς ἐποικισάμεθα καὶ τὰς περὶ αὐτῶν πραγματείας, ἐν μὲν τῇ Μετὰ τὰ 36
 φυσικὰ περὶ τῶν ἀκινήτων διαλεχθέντες, ἐν δὲ τῇ Περὶ οὐρανοῦ περὶ τῶν
 ἀεικινήτων, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς πάσαις φυσικαῖς πραγματεῖαις περὶ τῶν κι-
 5 νουμένων μὲν γενητῶν δὲ οὐσῶν καὶ φθαρτῶν. τὰ δὲ ἐφεξῆς ἀνάληψις
 ἐστὶν ὥς ἐν συμπεράσματι τῶν αἰτίων, εἰ δὲ παρήκε τὸ τελικόν, οὐδὲν
 πρᾶγμα· ἐφεξῆς γὰρ εὐθὺς πρὸ ὅλων αὐτὸ ἀπαριθμεῖται.

p. 198^a33 Περὶ γενέσεως γὰρ μάλιστα τοῦτον τὸν τρόπον τὰς 40
 αἰτίας σκοποῦσι, τί μετὰ τί γίνεται, καὶ τί πρῶτον ἐποίησεν ἢ
 10 τί ἔπαθεν.

Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι τὸ διὰ τί ἐρωτωμένους εἰς τὰς τέσσαρας δεῖ αἰτίας
 ἀνάγειν, τοῦτου τὸν λόγον ἀποδίδωσι· μάλιστα γάρ, φησί, τοῦτον τὸν τρό-
 πον περὶ τῶν γινομένων σκοπεῖν εἰώθασιν, ὅπερ καὶ μάλιστα ἐστὶ φυσικοῦ
 ἔργου, τὸ περὶ τῶν γινομένων ἔχειν τὴν πραγματείαν. περὶ ταῦτα γοῦν
 15 πάντες οἱ φυσικοὶ μάλιστα ἡσχόληνται, καὶ τοὺς πλείονας περὶ τούτων κατα- 45
 βάλλουσι λόγους. περὶ τούτων οὖν σκοποῦντες, ταύτας ζητοῦσι τὰς αἰτίας
 τὰς τέσσαρας, αἷς καὶ ἀπαριθμεῖται πάλιν. τί μετὰ τί γίνεται; ὅπερ
 ἐστὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ οὐ ἔνεκα. σκοπεῖ γὰρ ὁ φυσικὸς τί τίνος ἔνεκεν ἐρ-
 γάζεται ἢ φύσις, ἄρα ἢ τοῦ ἀνθρώπου φύσις ποιήσασα τὸ σπέρμα διὰ τὸν
 20 ἄνθρωπον αὐτὸ ποιεῖ, ἵνα γένηται ἐξ αὐτοῦ ἄνθρωπος, ἢ ἔμπανιν τὸν ἄν-
 θρωπον ποιεῖ διὰ τὸ σπέρμα· καὶ ἀποδίδωσιν, ὅτι ἔνεκεν τοῦ ἀνθρωπείου
 εἶδους, ὥστε διαμένειν, τὸ σπέρμα ἢ φύσις ποιεῖ καὶ πάντα τὰ ἐφεξῆς, τέλος
 πάντων τούτων ἔχουσα τὸ ἀνθρώπειον εἶδος (αἰδίου) ποιῆσαι (πάντα γὰρ τοῦ
 25 εἶναι ἐφίεται)· διὰ τὸ μὴ δύνασθαι οὖν τὰ ἐνταῦθα αἰδία εἶναι, κατὰ ἀριθμὸν 50
 25 τῇ διαδοχῇ τὸ αἰδίου ἐμμηχανήσατο. καὶ τί πρῶτον ἐποίησε; τὸ ποιη-
 τικὸν αἶτιον· ζητεῖ γὰρ τί ἐστὶ προσεχῶς ἕκαστον τῶν φυσικῶν κινῶν.
 καὶ τί ἔπαθε; τουτέστι τίς ἐστὶν ἢ ὕλη ἢ ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ πάσχουσα
 καὶ ἀλλοιουμένη καὶ εἰς τὸ εἶδος ἀγομένη, πότερον τὸ σπέρμα ἢ τὸ κατα-

1 κινούμενον] γινόμενον K	4 ἀεικινήτων] ἀκινήτων L	πραγματεῖαις ταῖς φυσι-
καὶς Mt	5 ἀνάληψις (ἀνάλη ^η M) LKM: ἀνάλυσις t	6 αἰτιῶν K
7 πρὸ τῶν	8. 10 τοῦτον — ἔπαθεν om. K	9 τί μετὰ τί γίνεται ex Arist. t:
ἀλλων L	10 ἔπαθε t	11 ἐρωτώμενον t
12 τοῦτου (L)t: τοῦτον KM	14 ἔργον fortasse recte (L)t	15 μάλιστα om. Mt
15 ἡσχόλην M	16. 17 τὰς αἰτίας τὰς δ' LK: τὰς δ' (τέσσαρας t) αἰτίας Mt	17 γί-
νεται (compend. Γ K) LK: γάρ Mt	17. 18 ὅπερ ἐστὶν εἶδος Mt	18 καὶ om. K
LK: τὸ τίνος Mt	19 ἄρα (sic) L et compend. sine accentu K: ὅτι M: οὖν t	19. 21 διὰ
τὸν ἄνθρωπον — διὰ τὸ σπέρμα LK: om. Mt	22 διαμένειν τὰ σπέρματα L	τέλος
(K)t: τέλει ut vid. L: τέ (sic) M	post τέλος interpolat δὲ t	23 ἀπάντων M
ἀνείνου (h. e. ἀνθρωπείου) K	εἶδος αἰδίου (K)t: εἶδος LM	24 μὴ δύνασθαι] μῆ-
νασθαι K	οὖν LK: om. Mt	26 ἕκαστον om. K

μήνιον, καὶ τί πρὸ τούτων, οἷον ὅτι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ εἰ ἔστι πρὸ h 5r
ἐκείνων τὸ πάσχον καὶ κοινῶς πᾶσιν ὑποκείμενον ἢ οὐ.

p. 198a35 Διτταὶ δὲ αἱ ἀρχαὶ αἱ κινουῦσαι φυσικῶς, ὧν ἡ ἐτέρα h 5v
οὐ φυσική.

- 5 Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι ζητεῖ περὶ γενέσεως ὁ φυσικὸς ὥσπερ τὰ ἄλλα αἰτία
οὕτως δὲ καὶ τὸ ποιητικόν (ζητεῖ γὰρ τί τὸ πρῶτον ποιῆσαν), ἐπεὶ μὴ
περὶ παντὸς ποιητικοῦ αἰτίου, τοῦ φυσικοῦ ζητῆσαι, διὰ τοῦτο φησιν, ὅτι
τῶν ἀρχῶν διττῶν οὐσῶν τῶν κινήτων, καὶ τῆς μὲν πάντῃ ἀκινήτου οὐσης
τῆς δὲ ἀρχὴν ἐχούσης ἐν ἑαυτῇ κινήσεως καὶ ἡρεμίας, ἡ μὲν πάντῃ ἀκί-
νητος ἀρχὴ οὐ φυσική, ἡ δὲ λοιπὴ φυσική. ὥστε φυσικοῦ ἂν εἴη οὐ τὸ
περὶ πάσης ἀρχῆς διαλέγεσθαι, ἀλλὰ περὶ φυσικῆς μόνον ἀρχῆς. πῶς δέ,
εἰ φυσικῶς ἀμφότεραι κινουῦσιν, οὐκ εἰσὶν ἄμφω φυσικαί; ἀλλ' οὐ τοῦτο
εἶπεν ὅτι ἡ κινουσα οὕτως κινεῖ ὥς τὰ φυσικά κινεῖν πέφυκεν, ἀλλ' ὅτι
τὸ κινούμενον ὑπ' αὐτῆς φυσικῶς κινεῖται. οὐκ ἀνάγκη δὲ ὥς κινεῖται τὸ
κινούμενον, οὕτω καὶ τὸ κινοῦν κινεῖν. ἀλλοιοῖ γοῦν ἡμᾶς ὁ ἥλιος αὐτὸς
μὴ ἀλλοιούμενος, καὶ θερμαίνει ἡ κίνησις μὴ οὐσα θέρμανσις, καὶ ἡ
μάστιξ μῶλωπα ποιεῖ μὴ οὐσα μῶλωψ. οὕτως οὖν οὐδὲν ἀδύνατον φυσικῶς
μὲν κινεῖν μὴ εἶναι δὲ φυσικόν, τοιοῦτον δὲ ἔστιν ἡ τε ψυχὴ ἡ ἡμετέρα
μηδεμίαν μὲν κίνησιν κινουμένη κινουσα δ' αὐτὴ τὸ ζῆον, καὶ ἔτι τὸ θεῖον.
κινεῖ γὰρ ἡμᾶς αὐτὸ μὴ κινούμενον. πάντων δὲ πρῶτον φησι τὸ τὴν
ἀπλανῆ κινοῦν· τοῦτο γὰρ "πρῶτον" καὶ ἐν τῇ Α τῆς Μετὰ τὰ φυσικά
φησι. δυνατόν δὲ καὶ πρῶτον ἀκούειν πᾶν τὸ κινοῦν τὸν οὐρανόν· πρῶτως
γὰρ τὰ οὐράνια τῇ κινήσει κινεῖ τὰ ἐνταῦθα. οὐκοῦν τὸ κινοῦν τὸν οὐρανὸν
πρώτιστον ἂν εἴη τῶν ἀκινήτως κινούντων.

25 p. 198b3 Καὶ τὸ τί ἔστι καὶ ἡ μορφὴ· τέλος γὰρ καὶ οὗ ἕνεκα.

Εἰπόντων τὸ ἕτερον τῶν κινούντων ὁ καὶ "ἀκίνητον" εἶπε, προσέθηκε
καὶ τὸ λοιπὸν τὸ ἔχον ἀρχὴν κινήσεως ἐν ἑαυτῷ, ὅπερ ἔστι τὸ φυσικὸν
εἶδος. τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ κινοῦν καὶ ἀλλοιοῦν καὶ εἰς γένεσιν ἄγον τὴν

- 1 οἷον τι K 3. 4 αἱ κινουσαι—φυσική om. K 6 οὕτως L: οὕτω t δὲ LKM: δὴ t
ποιῆσαν (sb) compound. K 9 ποιητικόν K 10 φυσικῶς φυσική L 10. 11 τὸ
περὶ] ποτὲ L 11 μόνον K: μόνου L: μόνης Mt 12 ἀμφότερα L ἀλλ'
οὕτως K 13 εἶπε Mt 14 αὐτοῦ L 15 τὸ κινεῖν κινοῦν (?) L γοῦν
KMt: οὖν L 16 ἡ κίνησις] ἡνις K 17 οὐδὲν iteratum eras. K 19 αὐτὴ Mt:
αὐτῇ K: αὐτῇ L ἐτι (L)t: ἔστι KM 20 γὰρ αὐτὸ ἡμᾶς L πάντως L
21 γὰρ LK: δὲ Mt Α] λάμβδα KM: λάβδα L: δωδεκάτῃ t τῆς LKM: τῶν t
Μετὰ τὰ φυσικά Α 7 p. 1072a23 ὁ πρῶτος οὐρανός 22 πᾶν iteratum eras. K
22. 23 πρῶτως γὰρ—οὐκοῦν τὸ κινοῦν τὸν οὐρανὸν LK: om. Mt 24 post πρώτιστον
interpolat γὰρ t ἀκινήτων L 25 τὸ] τὸ αἶτιον L καὶ ἢ] δὲ καὶ ἡ t
τέλος γὰρ καὶ οὗ ἕνεκα om. K 27 ὅπερ] ὅτι L

ὕλην, κινεῖ δὲ οὐ μόνον ὡς ποιητικὸν αἴτιον, ἀλλὰ καὶ ὡς τελικόν· ὁρεκτόν 15
 γὰρ ἐστὶ, καὶ τούτου τυχεῖν ἢ φύσις βούλεται. εἴρηται δὲ ὅτι πολλάκις 20
 τὰ τρία ἔρχεται εἰς ταῦτόν· ὥστε τὸ εἶδος καὶ ἡ μορφή καὶ ὡς ποιητικὸν
 κινεῖ τὴν ὕλην ἐν τῷ πατρὶ ὄν, καὶ ὡς τελικὸν καὶ ὁρεκτόν. καὶ ἐν ταῖς
 5 λοιπαῖς κινήσεσι ταῖς κατὰ συμβεβηκὸς τοῦτό ἐστι τὸ κινεῖν, τὸ ἐν ἑαυτῷ
 ἔχον τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως· αὐξεται γὰρ ἐπὶ τοσόνδε ὁ ἄνθρωπος διὰ
 τὸ εἶδος, καὶ ἀλλοιοῦται τοιῶσδε. καὶ τὴν κατὰ τὸπον ὁμοίως κίνησιν διά-
 φορον ἔχουσι τὰ ζῷα, οὐ διὰ τὴν ὕλην (κοινὴ γὰρ αὕτη) ἀλλὰ διὰ τὸ εἶδος.

p. 198^b4 Ὡστε ἐπεὶ καὶ ἡ φύσις ἕνεκά του καὶ ταύτην εἰδέναι 25
 10 δεῖ, πάντως ἀποδοτέον τὸ διὰ τί.

Ἐπεὶ ἡ φύσις, φησί, τῶν ἕνεκά τοῦ ἐστίν, ὡς δειχθήσεται. τὸν δὲ
 φυσικὸν τὴν φύσιν εἰδέναι δεῖ. ἀνάγκη πᾶσα περὶ τῶν φυσικῶν ἐρωτώμενον
 διὰ τί τόδε, τὰς αἰτίας τὰς εἰρημένας ἀποδοῦναι. εἰ γὰρ μὴ πάντα ἕνεκά
 του ἐποίει ἡ φύσις, οὐκ ἂν ἦν ἀναγκαῖος ὁ περὶ τῶν αἰτιῶν τῶν τεσσάρων
 15 λόγος, εἰς ὃν ἀνάγειν δεῖ τὰς αἰτίας τῶν φυσικῶν· ἥρκει γὰρ καὶ τὸ
 ποιητικὸν μόνον καὶ τὸ ὑλικὸν εἰδέναι. πάλιν δὲ ἀπαριθμεῖται τὰς αἰτίας. 20
 ὅτι δ' ἐκ τοῦδε ἀνάγκη τόδε, τὸ ποιητικόν· ἐξ ἀνθρώπου γὰρ ἄνθρω-
 πος. ἢ ἀπλῶς ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ [γίνεσθαι], ἀπλῶς μὲν ἐκ τοῦδε τόδε
 ἐν τοῖς αἰδίοις (τῷ γὰρ πρώτῳ τὸ δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ἔπεται), ὡς ἐπὶ τὸ
 20 πολὺ δὲ ἐν τοῖς γενητοῖς· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου.
 τοῦτο δὲ φησι διὰ τὰ τέρατα. καὶ εἰ μέλλει τοῦτ' ἔσσεσθαι, ὥσπερ 25
 ἐκ τῶν προτάσεων τὸ συμπέρασμα. τὸ ὑλικὸν φησιν αἴτιον· ὥσπερ
 γὰρ, εἰ μέλλει τοιόνδε συμπέρασμα γίνεσθαι, δεῖ τοιάσδε προτάσεις εἶναι,
 οὕτως εἰ μέλλει ἄνθρωπος ἔσσεσθαι ἢ ἵππος, ἀνάγκη τοιάνδε προϋπάρχειν
 25 ὕλην. καὶ ὅτι τοῦτο ἦν τὸ τί ἦν εἶναι. τὸ εἶδος φησιν· ἐρωτώμενοι 30
 γὰρ διὰ τί Σωκράτης λογικός, φαμὲν ὅτι τοῦτο εἶδος ἀνθρώπου καὶ ὄρος,

2 εἴρηται p. 198^a24 6 ἔσχον invenit in M neque correxit t τοσοῦτον (om. ὁ) L
 8 κοινὴ L: κοινὴ K: κινή M: κινεῖται t 9 καὶ (ante ἡ) LKM et Aristotelis cod. I: om. t
 9. 10 ἕνεκά του—διὰ τί om. L καὶ ταύτην—διὰ τί om. K 10 πάντως M et Arist.
 cod. E (cf. Simplic. p. 368, 15): καὶ πάντως t 11 ἐπεὶ ἡ φύσις, φησί, τῶν om. L ubi
 oblitterata quae sequuntur ἕνεκά τοῦ ἐστίν τὸν] τοῦ K 12 τὴν φύσιν] τῇ φ' M
 ἐρωτώμενον K 13 διὰ τί τόδε K: διὰ τόδε L: διατὶ τῶνδε M: τὸ διατὶ τῶνδε t 14 αἰ-
 τιῶν L 15 λόγος L: ὁ λόγος KMt ἀνάγει δεῖ M 16 μόνον διὰ τὸ ὑλικόν L 17 ὅτι
 δ' LM: ὅτι δεῖ K: οἶον ὅτι ex Arist. t: num ὅτι δη? ἀνάγκη τόδε om. K τόδε] τὸ
 δὲ M τὸ (om. M) ποιητικόν LM: om. Kt 17. 18 γὰρ καὶ ἄνθρωπος L 18 γίνεσθαι
 delevi: γίνεσθαι coniecit t 19 ἰδίοις K τῷ γὰρ κτλ.] cf. Themist. p. 190, 8 20 ἐν
 K: καὶ ἐν L: ἐπὶ Mt γεννητοῖς (sic; cf. ad p. 189, 10) cf. Mt 21 τοῦτο δὲ] τόδε L
 τοῦτ' Mt: τὸ δεῖ K: τὸδ' L 22 συμπερι K 23. 25 τοιόνδε συμπέρασμα (συμπερι K)
 γίνεσθαι, δεῖ τοιάσδε (τοιᾶσδε I) προτάσεις εἶναι, οὕτως εἰ μέλλει (μέλλοι L) — ὕλην LK:
 τοιόνδε συμπεριγίνεσθαι προϋπάρχει (sic) ὕλην ceteris omissis M: τοιόνδε εἶδος ἔσσεσθαι, δεῖ πᾶν-
 τως προϋπάρχει τὴν ὕλην, οὕτως εἰ μέλλει τοιόνδε συμπέρασμα γίνεσθαι, δεῖ προϋπάρχει τὰς προ-
 τάσεις coniecit t 25 ἐρωτώμενοι K: ἐρωτώμενος LMt 26 σωκράτης primitus K

ζῆον λογικὸν θνητόν. εἴρηται δὲ πολλάκις ὅτι τοῦτο τῷ τέλει συντρέχει. **h 5^v**
καὶ ὅτι δὴ βέλτιον οὕτως, οἷον ὅτι βέλτιον τῷ ἀνθρώπῳ τὸ χερσὶ
χρῆσθαι ὀργάνοις τοῦ λόγου, τῷ δὲ ἱππῳ τετράποδι εἶναι. ἐκάστου οὖν.
φησί, τὸ βέλτιον ἀποδοτέον, οὐ κοινῶς οἷον ὅτι καλὸν τὸ εἶναι ἢ μὴ
5 εἶναι, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν ἐκάστου οὐσίαν χρήσιμον. ἐν μὲν οὖν τοῖς φυσι-
κοῖς τὰς τέσσαρας ζητητέον αἰτίας, ἐν δὲ τοῖς μαθημασιν, ὡς ἤδη εἴρηται,
μόνην τὴν εἰδικήν. οὔτε γὰρ ὕλην οὔτε ποιητικὸν οὔτε τελικόν· γελοῖον **45**
γὰρ τὸ λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν τῷ κύκλῳ τὸ τοιῦδὲ εἶναι, οἷον τὰς ἀπὸ τοῦ
κέντρου ἴσας ἔχειν. τοῦτο δὲ διότι μὴδὲ ὑπόστασις ἔστιν ἰδίᾳ τῶν μαθη-
10 μάτων, ἀλλὰ ἄλλων ὄντα ἢ ψυχὴ ἀπεσύλησεν. ἐν ἐκείνοις οὖν ζητητέον
τὰς αἰτίας τούτων πάσας, οἷς καὶ αὐταὶ ὑπάρχουσι φυσικῶς.

p. 198^b10 Λεκτέον δὴ πρῶτον μὲν διότι ἡ φύσις τῶν ἕνεκά του
αἰτίων, ἔπειτα περὶ τοῦ ἀναγκαίου, πῶς ἔχει ἐν τοῖς φυσικοῖς. **50**

Εἰπὼν ἐν τῷ περὶ αὐτομάτου καὶ τῆς τύχης λόγῳ ὅτι ἡ φύσις ἕνεκά
15 του ποιεῖ, καὶ λαβὼν τοῦτο ὡς ὁμολογημένον, νῦν αὐτὸ βούλεται ἀποδείξει.
καὶ ἔστι τὰ προβλήματα τὰ προκαίμενα μέχρι συμπληρώσεως τοῦ βιβλίου
δύο, ἐν μὲν ὅτι ἡ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ, δεύτερον δὲ πῶς ἔστιν ἐν τοῖς
φυσικοῖς τὸ ἀναγκαῖον, ἄρα ἐπειδὴ τὸ πρότερον ὑπάρχει, ἀνάγκη καὶ τὸ
δεύτερον εἶναι, ἢ ἔμπαλιν ἐπειδὴ τὸ δεύτερον, ἀνάγκη καὶ τὸ πρότερον·
20 οἷον πρότερον ἐπειδὴ ἡ ὕλη τοιάδ' ἐστίν, ἀνάγκη καὶ τὸ ¹ τοιόνδε εἶδος εἶναι, **h 6^r**
καὶ ἔπεται ἐξ ἀνάγκης τῇ ὕλῃ τὸ εἶδος, ἢ τοῦναντίον ἐπειδὴ δεῖ τοιόνδε εἶ-
δος εἶναι, ἐξ ἀνάγκης καὶ ὕλην δεῖ τοιόνδε εἶναι, καὶ διὰ τὸ εἶδος ἐξ ἀνάγκης
καὶ ἡ ὕλη. τὰ μὲν οὖν προβλήματα ταῦτα, πρῶτον δὲ ἐξετάζει, ὅτι ἡ
φύσις ἕνεκά του ποιεῖ· καὶ ἵνα δείξῃ ἀναγκαίαν οὖσαν τὴν τοιαύτην ζήτησιν,
25 πρότερον ἐπιχειρεῖ εἰς τὸ ἐναντίον καὶ ἀπορεῖ, μήποτε οὐδὲν ἡ φύσις ἕνεκά

1 πολλάκις ὅτι LKM: ὅτι πολλάκις probabiliter coniecit t cf. p. 301, 8, 305, 2. 317, 17 sq.
Themist. p. 190, 14 τούτω M 2 καὶ ὅτι—οὕτως om. K ὅτι δὴ LMt: διότι
Aristoteles 3 ὀργάνοις L: ὄργανα K: ὄργανον M: ὀργάνω t τῷ δὲ] τοῦ δὲ K
τὸ τετράποδι L οὖν L: om. KMt 4 οἷον ὅτι] ὅτι οἷον M 5 ἀλλὰ τὸ L:
ἀλλὰ KMt 6 εἴρηται p. 297, 10 7 ἰδικήν K γελοῖον κτλ.] cf. Themist.
p. 190, 29 9 ἴσα K ἀπόστασις M 9. 10 μαθημάτων ὄντα ἀλλὰ ἄλλων
ὄντα M 11 οἷς LK: οἷον compend. M: ἐν οἷς t αὐταὶ recte videtur scripsisse t:
² LMt: αὐτὰ K φυσικῶς] φυσικά εἶναι L 12 lemma om. K λέγεται δὴ L
13 αἰτίων M 14 ἐν] οὐ K τῷ περὶ κτλ.] c. 5 p. 196^b22 fort. περὶ (τοῦ)
15. 17 καὶ λαβὼν—ἐν μὲν ὅτι ἡ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ (sed ὅτι—ποιεῖ om. L) LK:
om. M 15 ὁμολογημένον t K: ὁμολογημένον L 16 συμπληρώσεως K: συμ-
πληρώματος L 17 ἐν] an πρῶτον? δεύτερον Mt: β' K: δεύτερον δὲ om. L
17. 18 τὸ ἀναγκαῖον τὸ ἀπὸ τῆς ὕλης ἐστίν ἐν τοῖς φυ-
σικοῖς L 18 ἄρα K ἐπεὶ τὸ πρῶτον et in proximis εἶναι καὶ τὸ δεύτερον L
20 post οἷον add. τὸ Mt 21. 22 καὶ ἔπεται—ἐπειδὴ δεῖ (δεῖ om. L) τοιόνδε εἶδος εἶναι LK:
om. M: ἢ ἐπειδὴ τοιόνδε εἶδος coniectura supplevit t 22 καὶ διὰ LK: καὶ δὴ M: καὶ
εἰ t 23 τὸ ὅτι fort. recte L 24 ποιεῖ L: om. KMt ἀναγκαῖαν (L)KM nec
correxit t

του ποιεῖ. κατασκευάζει δὲ τοῦτο παραδείγματί τινι χρώμενος. ὥσπερ γάρ, h 6^r
 φησίν, οὐκ ἔστιν ἡ ἀνὰ τὸν τοῦδε σίτον ἀνέξηση, οὐδ' ἔστιν ἡ ἀνὰ τὸν ἄλλου
 5 τινὸς φθειρή τὸν ἐν τῇ ἄλλῃ κείμενον, ἀλλὰ κατηνέχθη μὲν ἐξ ἀνάγκης,
 διότι δεῖ τὴν ἀνενεχθεῖσαν ἀτμίδα τῷ θέρει ψυχθῆναι τῷ χειμῶνι, ψυ-
 5 χθεῖσαν δ' ὕδωρ γενέσθαι, ὕδωρ δὲ γενόμενον κατενεχθῆναι, καὶ τοῦτο μὲν
 ἐξ ἀνάγκης γίνεται, τὸ μέντοι ἀνέξηθῆναι τὸν τοῦδε σίτον ἢ τὸν ἐν τῇ ἄλλῃ
 φθαρῆναι συνέβη γενέσθαι οὐ διὰ τοῦτο τοῦ ὕετοῦ κατενεχθέντος, τί κω-
 λύει καὶ ἐπὶ τῶν φύσει γινομένων γενέσθαι τὰ μόρια τῶν ζώων ἕνεκά του
 τῆς φύσεως μὴ διὰ τοῦτο ποιησάσης. οἷον τοὺς μὲν ἐμπροσθίους ὀδόντας 10
 10 ὀξεῖς πρὸς τὸ τέμνειν ἐπιτηδεύουσ, τοὺς δὲ γομφίους πλατεῖς πρὸς τὸ λε-
 αίνειν τὴν τροφὴν ἐπιτηδεύουσ, τούτων οὐ σκοπῶ τινι γενομένων ὑπὸ τῆς
 φύσεως, ἵνα οἱ ἐμπροσθεν τέμνωσιν ἢ οἱ γομφιοὶ λεαίνωσιν, ἀλλ' ὅπως
 ἔτυχε διὰ τὴν τῆς ὕλης ἐπιτηδεύουσα τούτων γενομένων, συμπεσεῖν δὲ τὴν
 τοιαύτην θέσιν αὐτῶν καὶ οὕτως ἔχειν ὡς ἂν εἰ τοῦτου ἕνεκεν ἐγένετο.
 15 ὥστε τοὺς μὲν ἐμπροσθίους ἐπιτηδεύουσ εἶναι πρὸς τὸ τέμνειν, τοὺς δὲ
 γομφίους πρὸς τὸ λεαίνειν; ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν ὅσα ἕνεκά 15
 του δοκεῖ γενέσθαι, οἷον πρὸς τὸ πέττειν καὶ μεταβάλλειν τὴν τροφὴν τὸ
 ἦπαρ, καὶ τὰ νεῦρα πρὸς τὸ συνέχειν, καὶ τὰς φλέβας πρὸς τὸ ὀχετεύειν
 πανταχοῦ τὸ αἷμα, ὥστε πάντα ὁμοτίμως τρέφεσθαι τὰ μόρια. καὶ ἐπὶ
 20 πάντων ὡσαύτως. διὸ φησιν, ὅσα γίνεται οὕτως ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ἕνεκά
 20 του ἐγένετο, ταῦτα σωθῆναι, τὰ δὲ ἄλλα φθείρεσθαι ὅσα μὴ οὕτως ἐγέν-
 ετο, οἷον τὰ τέρατα.

Ἡ μὲν οὖν ἀπορία ἐπὶ τοσοῦτον, δείκνυσιν δ' αὐτὸς ὅτι ἡ φύσις ἕνεκά
 του ποιεῖ πλείους ἐπιχειρήμασιν. καὶ πρῶτόν γε δείκνυσιν ἐν δευτέρῳ 20
 25 σχήματι, ὅτι ταῦτα ἅπερ αὐτοὶ φασί, λέγω δὴ ὕετοί καὶ τὰ τῶν ζώων
 μέρη καὶ τὰ ὅμοια, οὔτε ἀπὸ τύχης εἰσὶν οὔτε ἀπὸ αὐτομάτου· εἴτα διὰ
 ὑποθετικοῦ συλλογισμοῦ, ὅτι ἕνεκά τούτου ταῦτά ἐστι· καὶ τρίτον ἐν τρίτῳ
 σχήματι, ὅτι τινὰ τῶν φύσει ἕνεκά τούτου ἐστίν, ὅπερ καὶ προέκειτο δεῖξαι.
 ἐστὶν οὖν ὁ πρῶτος συλλογισμὸς τοιοῦτος· ὕετοί καὶ τὰ μέρη πάντα τῶν
 30 ζώων ἢ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσιν ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τύχη καὶ αὐτομάτου
 ἦγουν τὰ ἀπὸ τύχης καὶ αὐτομάτου οὔτε ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσιν οὔτε ὡς
 ἐπὶ τὸ πολὺ (δέδεικται γάρ ὅτι τῶν ἐπ' ἑλαττον ταῦτά ἐστιν), ὕετοί ἄρα 25
 καὶ πάντα τὰ φύσει οὔτε ἀπὸ τύχης εἰσὶν οὔτε ἀπὸ αὐτομάτου. ὅτι δὲ

1 παραδείγμα M: παραδείγματα t 2 φησίν (K)t: φ^{ιν} M: φασιν L et Themistius p. 191,17

τὸν ἄλλον ut vid. K 3 ἄλλῃ ἄλλω (sic) K μὲν om. L 4 δεῖ] δὴ M ἀνα-
 νεχθεῖσαν K: ἀναχθεῖσαν Victorii codex in Themist. l. c. 20 at cf. Simplic. p. 371,10

6 ἀνέξηθῆναι M ἄλλω K 7 φθαρῆναι συνέβη γενέσθαι LK: συνέβη φθαρῆναι (om. γενέ-
 σθαι) Mt 8 γιγνομένων Mt 9 ἐμπροσθεν L 12 γομφιοί (hoc accentu; cf. ad v. 16) K:
 γόμφιοι LMt λεαίνουσιν KM 13 τὴν τῆς ὕλης LK: τῆς ὕλης (om. τὴν) M: τὴν ὕλην t

15 ἐμπροσθίους K: ἐμπροσθεν L ἐπιτηδεύουσ LK: ἐπιτη M: ἐπιτηδεύοιτάτους t 16 γομ-
 φιοῦς K 20. 21 ἕνεκα τούτου L 23 ἀπειρία K 25 τὰ om. superser. L
 27. 29. p. 308,5. 12 quater σύλλογος K 27 ἐστὶ] γίνεται L τρίτον (γ') LKM:
 om. t 29 et 32 ὕετοί K 31 ἦγουν om. L καὶ τοῦ αὐτομάτου L

ὅτετοι καὶ πάντα τὰ φύσει ἔνεκά τοῦ εἶσι, δεῖκνυσιν ὑποθετικῶς τε καὶ διαι- h 6^r
 ρητικῶς συλλογισμῶ, τῇ ἀναιρέσει τοῦ ἐτέρου κατασκευάζων τὸ λοιπόν.
 ὅτετοι γὰρ καὶ τὰ φύσει πάντα ἢ ἐκ συμπτώματός τινός ἐστι (σύμπτωμα
 λέγων τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον) ἢ ἔνεκά του, ἀλλὰ μὴν οὐκ ἐκ συμ-
 5 πτώματος (ῥέδεται γὰρ διὰ τοῦ προτέρου συλλογισμοῦ). ἔνεκά του ἄρα.
 ὅτι δὲ καὶ τὰ φύσει ἔνεκά του, ἐν τρίτῳ σχήματι δεῖκνυσιν οὕτως· ὅτετοι 30
 καὶ τὰ μέρη τῶν ζώων καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα φύσει εἰσίν. ὥς ἂν αὐτοὶ
 οὗτοι φαῖεν (φασὶ γοῦν φύσει μὲν εἶναι, τὴν μέντοι φύσιν οὐχ ἔνεκά του
 ποιεῖν ταῦτα. αὐτὸ γοῦν τοῦτό ἐστι τὸ προκειμένον ἡμῖν εἰς ζήτησιν, εἰ
 10 ἄπερ ποιεῖ ἢ φύσις ἔνεκά του ποιεῖ), ὅτετοι γοῦν καὶ τὰ μέρη τῶν ζώων
 φύσει, ὅτετοι καὶ τὰ μέρη τῶν ζώων ἔνεκά του (ῥέδεται γὰρ τοῦτο διὰ
 τοῦ ὑποθετικοῦ συλλογισμοῦ), τινὰ ἄρα τῶν φύσει ἔνεκά τοῦ ἐστίν. οὕτως
 μὲν οὖν κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν διὰ τριῶν συλλογισμῶν δεῖκνυσιν ὅτι 35
 ἢ φύσις ἔνεκά του ποιεῖ, καὶ ἐτέραν δὲ πάλιν ἐπιβολὴν τὸ αὐτὸ τοῦτο
 15 δεῖκνυσιν οὕτως· λαμβάνει πρότερον δύο τινὰ ἀξιώματα, πρῶτον μὲν ὅτι ἐν
 οἷς ἐστι τέλος τι εἰς ὃ περατοῦται ἢ κινήσεις καὶ προϋούσα συνεχῶς εἰς
 ἐκείνο τελευτᾷ, ἐν τούτοις πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τέλους ἔνεκα
 πράττεται. οἷον τῆς οἰκοδομικῆς ἐστι τέλος τὸ ποιῆσαι οἰκίαν, καὶ πάντα
 ὅσα πρὸ τοῦ τέλους τούτου πράττεται, ἔνεκα τοῦ τέλους πράττεται, οἷον τὸ
 20 κολάψαι λίθους, καὶ ξύλα πρίσαι καὶ ἐξσαι, καὶ κεράμους πλάσαι, καὶ 40
 πάντα τὰ λοιπά. δεύτερον ἀξίωμα ὅτι τὰ ὑπὸ τέχνης γινόμενα, εἰ δ' ἂν
 ἐπεφύκει γίνεσθαι ὑπὸ φύσεως, οὐδ' ἂν ἄλλως ἐγένετο. οἷον εἰ ἡ φύσις
 ἡδύνατο ποιῆσαι πλοῖον καταδύσα ἐν τοῖς ἑύλοις, οὕτως ἂν αὐτὰ συνέθηκε
 καὶ ἐσχημάτισεν, ὥς νῦν ὑπὸ τῆς τέχνης γίνονται· οὐ γὰρ ἐστι σοφώτερον
 25 ἐπινοῆσαι. πάλιν εἰ τὰ ὑπὸ φύσεως γινόμενα ἡδύνατο καὶ ὑπὸ τέχνης γί-
 νεσθαι, οὕτως ἂν αὐτὰ ἐποίησεν ἡ τέχνη ὥς νῦν ὑπὸ τῆς φύσεως γίνονται·
 εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἢ ἡ τέχνη τὰ φύσει ἐποίησεν ὥς ἡ φύσις αὐτὰ ποιεῖ (οἷον
 ἄνθρωπος εἰ μὴ ὥς ἔχει ὑπὸ φύσεως νῦν οὕτως ἐποίησεν αὐτὸν ἢ τέχνη),
 καὶ ἡ φύσις τὰ τεχνητὰ ὥς νῦν ὑπὸ τῆς τέχνης γίνεται, οὐδ' ἂν ὅλως 45
 30 ὑπέστησαν. τὰ μὲν ἀξιώματα ταῦτα, δεῖκνυσι δὲ [ἂν] ἐκ τούτων ὅτι ἡ φύσις

1 ἔνεκά του ἐστὶ L	2 τοῦ] τῇ K	τὸν λοιπόν (K)t	4 λέγω M	5 γὰρ τοῦτο L
cf. v. 11	6 καὶ om. L	σχῆμα ¹ KM: σχήματα (L)t	8 οὗτοι om. Mt	οὐκ KM
9 εἰς om. superser. K	10 ἄπερ t	γοῦν] fort. οὖν	11 τοῦτο om. Mt	13 τριῶν
cf. K l. K: τῶν compend. M et t		συλλογισμῶ (sic) K	15 πρότερον LK: πρῶτον Mt	
16 περατοῦται Mt	17 τοῦ (post πρὸ) om. Mt at cf. p. 309, 2 sqq. 316, 2. Themist. p. 193, 4,	unde haec ad verbum fere translata	18 οἰκοδομικῆς Mt	19 ἔνεκά του (L)t
τέλους τούτου πράττεται altero loco L		20 κολάψαι L: κόψαι K Mt at cf. ἀρμύζονται Themist. p. 193, 17	21 δεύτερον δὲ ἀξίωμα L	εἰδὲν (sic) KM: εἰγ' ἂν t: et L cf. p. 316, 8. ad m l v 25
22 αὐτὰς K	23 αὐτὰ K	24 ἐπὶ Mt	25 τὰ ὑπὸ Mt: τὰπο K: τὰ ἀπο L at cf. p. 316, 7	26 αὐτὰ K
ἐποίησεν M: ἡ τέχνη ἐποίησεν t	26. 27 ὥς νῦν ὑπὸ — τὰ φύσει ἐποίησεν l. K: om. Mt	27 αὐτὰ L et primitus M: αὐτὰ K: αὐτό corr. M et t	28 ἄνθρωπον L	νῦν (post φύσεως) om. Mt
αὐτὸν ἐποίησεν Mt	29 καὶ ἡ libri: immo ἢ ἡ	ὥς] οὐ//ὥς L	30 τὰ μὲν οὖν Mt	ἂν delevit t cf. ad p. 18, 23

ἕνεκά του ποιεῖ οὕτως· εἰ τὰ τεχνητὰ ὑπὸ φύσεως ἐρίνετο, οὕτως ἂν ἐρί- h 6^r
νετο ὡς νῦν γίνεται, ἐν δὲ τοῖς τεχνητοῖς πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ
τέλους ἕνεκα γίνεται, καὶ εἰ φύσει ἄρα ἐρίνετο, πάντα ἂν τὰ πρὸ τοῦ τέ-
λους τοῦ τέλους ἕνεκα ὑπὸ τῆς φύσεως ἐρίνετο· καὶ πάλιν εἰ τὰ φυσικά
5 ὑπὸ τέχνης ἐρίνετο, οὕτως ἂν ἐρίνετο ὡς νῦν ὑπὸ φύσεως γίνεται, ἡ τέχνη
δὲ πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τέλους ἕνεκα ποιεῖ, καὶ ἡ φύσις ἄρα 50
οὕτως ποιοῦσα νῦν ὡς ἂν ἡ τέχνη ἐποίησε πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ
τέλους ἕνεκα ποιεῖ· πάντα ἄρα ἡ φύσις ἕνεκά του ποιεῖ.

Ὁ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης οὕτως, δοκεῖ δέ μοι μὴ ὑγιῶς ἔχειν τοῦτο τὸ
10 ἐπιχείρημα. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ πρῶτον τῶν ἀξιωματικῶν ὁρίζει μὴ καλῶς
εἰληφθῆναι, τὸ λέγον· ἐν οἷς τέλος τί ἐστιν, ἐν τούτοις πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέ-
λους τοῦ τέλους ἕνεκα πράττεται· ποῖον γὰρ τέλος ἐνταυθα φησιν; εἰ μὲν
γὰρ ἀπλῶς τὸ ἔσχατον πᾶν καὶ τὴν ἀποτελευτήσιν, ψευδής | ὁ λόγος· καὶ h 6^v
αὐτὸς γὰρ ἐν τῷ προτέρῳ εἶπεν, ὅτι “βούλεται οὐ πᾶν εἶναι τὸ ἔσχατον
15 τέλος, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον”, διὸ καὶ ἐμέμφετο τῷ Εὐριπίδῃ εἰπόντι τὸ
ἔχον τελευτὴν ἥσπερ οὖνεκ' ἐρίνετο.

οὐ γὰρ δὴ ἐπειδὴ μία τίς ἐστι καὶ συνεχὴς ἡ κατὰ τὴν ζωὴν κίνησις
μέχρι τοῦ θανάτου καὶ ἔστι ταύτης τέλος τι καὶ ἔσχατον ὁ θάνατος, διὰ
τοῦτο πάντα τὰ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ θανάτου ἕνεκα πράττεται· οὐδ'
20 ἐπειδὴ ἡ ναῦς φορτωθεῖσα πᾶν ναυαγίῳ περιέπεσε, διὰ τοῦτο ἐφορτώθη, ἵνα 5
ναυαγίῳ περιπέσῃ, καὶ τὰ τέρατα δὲ οὐκ ἐπειδὴ ἔσχατόν τι καὶ τέλος εἰσὶ
τῆς παρὰ φύσιν κινήσεως, διὰ τοῦτο πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους ἕνεκα τοῦ
τέλους γίνεται τούτου· οὐ γὰρ τοῦ παρὰ φύσιν τέλους στοχαζέται ἡ φύσις,
οὐδὲ σκοπὸν ἔχει τὸ τέρας ποιῆσαι. καὶ ἐπὶ μυρίων ἄλλων οὕτως ἔχει.
25 εἰ δὲ τὸ τέλος λέγοι μὴ ἀπλῶς τὸ ἔσχατον, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ οὐ
ἕνεκα, τὸ ζητούμενον αὐτόθεν ὡς ὁμολογούμενον ἔλαβε· ζητοῦμεν γὰρ
εἰ ἐπὶ τῶν φύσει ἔστι τοιοῦτον τέλος, ὅπερ οὐ ἕνεκά ἐστι καὶ αὐτοῦ στο- 10
χαζομένη ἡ φύσις πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ ποιεῖ.

Μήποτε δὲ καθόλου ἀληθεῖον τὸ ἀξιῶμα τοῦτο ἐπὶ τοῦ δευτέρου

- 1 post εἰ τὰ τεχνητὰ addunt εἰ δὲ (δ' M) ἂν KM 1. 2 ἂν ἐρίνετο t: ἂν ἐρίνετο LKM
at cf. v. 5 2 τοῦ (post πρὸ) om. Mt. item v. 6 et 7 3 ἕνεκα ὑπὸ τῆς φύσεως
ἐρίνεται L εἰ φύσει ἄρα (ἄρα ut solet K: οὕτως M) ἐρίνετο πάντα ἂν KM: ἐν τοῖς φυ-
σικοῖς ἄρα πάντα (om. ἂν) t et, si silentio fides, L τοῦ LKM: om. t 4 ἐρίνετο
LKM: γίνεται t πάλιν εἰς τὰ K 5 ὑπὸ τῆς τέχνης Mt ἂν ἐρίνετο (L)t: ἂν
ἐρίνετο KM 9 οὖν om. Mt οὕτω t 11 εἰληφθῆν (sic) K τὸ λέγειν ὅτι
ἐν L τέλος τί LK: λόγος τί M: λόγος τίς t 12 πράττεται οὐδ' ἐπειδὴ ἡ ναῦς
φορτωθεῖσα πᾶν ναυαγίῳ (ex v. 19 sq.) M φασίν L 13 τὴν L et compend. KM:
τὰ t ψευδὲς t 14 εἶπεν B 2 p. 194^a32 15 Εὐριπίδῃ v. ad p. 236, 7
16 ἔχον] ἔσχατον L: ἔχει p. 236, 5 οὐνεκα t: οὐ ἕνεκα MK: καὶ οὐ ἕνεκεν L 17 ἡ
τὴν κατὰ τὴν M 18 καὶ ἐστι] καὶ γὰρ L ταύτης τέλος τι LK: τέλος τὴ ταύτης Mt
20 ναυαγίῳ K 21 τὰ τέρατα L εἰσὶ L Mt: ἐστὶν K 22 τοῦ (post ἕνεκα) iterat
initio versus L 23 γίνονται L οὐ] ὁ K 24 τέρας L 25 λέγ L τὸ τὸ
ἀγαθὸν K 27 τὸ τοιοῦτον Mt 27. 28 στοχαζομένου K

σημαινόμενου, ὅπερ καὶ κυρίως ἐστὶ τέλος, οὐκ ἐπὶ τῶν φύσει ἡρμოსται ὑπὸ h 6^v
 τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀλλ' ἐπὶ τῶν τέχνῃ γινομένων ἐν οἷς καὶ ἀληθεύει·
 ὅντος γὰρ τινος τέλους ἐν τοῖς τεχνητοῖς οὐ στοχάζεται ἡ τέχνη, πάντα τὰ
 πρὸ τοῦ τέλους τούτου τοῦ τέλους ἕνεκα ποιεῖ ἡ τέχνη. τούτο μὲν οὖν
 5 οὕτως διηγεσθῶ. τὸ δ' ἐξῆς οὐκέτι ἀληθές· οὐ γὰρ ἐπειδὴ, εἰ τὰ τε-
 χνητὰ ὑπὸ φύσεως ἐγίνετο, οὕτως ἐγίνετο ὑπὸ φύσεως ὡς νῦν ὑπὸ τῆς 15
 τέχνης, ἥδη που ἀνάγκη διὰ τοῦτο τῆς τέχνης ἕνεκά του ποιούσης καὶ τὴν
 φύσιν ἕνεκά του ποιεῖν. καὶ γὰρ εἰ ἡ τέχνη ποιεῖ τέρας τι, πάντως μὲν
 πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τέλους ἕνεκα ποιεῖ, οὐ μὴν ἥδη διὰ τοῦτο,
 10 ἐπειδὴ νῦν γίνεται τέρας ὑπὸ τῆς φύσεως ὃ ἂν ἐποίησεν ἡ τέχνη, ἕνεκα
 τούτου πάντα τὰ πρὸ τούτου ποιεῖ ἡ φύσις· οὐ γὰρ ἐστὶ σκοπὸς τῇ φύσει
 τὸ τέρας ποιῆσαι. παρὰ φύσιν γὰρ τὸ τοιοῦτον καὶ ἀμάρτημα φύσεώς ἐστιν,
 ὅθεν οὐδὲ οὐ ἕνεκά ἐστιν, οὐδὲ τέλος. οὐκ ἄρα ἀνάγκη, εἰ ἡ τέχνη ἕνεκά 20
 τοῦ ἐποίησε, τὸ αὐτὸ καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως εἰ ἐπεφύκει, ἕνεκά του ἂν γε-
 15 νέσθαι·

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφεξῆς δὲ πάλιν φησὶν ὅτι εἰ ἡ τέχνη
 μιμεῖται τὴν φύσιν ἢ συνέριθός ἐστι καὶ βοηθὸς αὐτῆς (μιμεῖται μὲν γὰρ
 τὴν φύσιν οἷον ἡ ἀνδριαντοποιητική, συνέριθος δὲ αὐτῆς ἐστὶν οἷον ἡ
 20 ἱατρική· βουλομένης γὰρ φέρε εἰπεῖν τῆς φύσεως τὰ περιττώματα ἀπο-
 κρίναι καὶ μὴ δυναμένης, συνεργεῖ ἡ τέχνη κλυστῆρσι καὶ τοῖς τοιοῦτοις),
 εἰ τοῖνον τὸ μίμημα καὶ ἡ συνέριθος τῆς φύσεως ἕνεκά του ποιῶσι, πολλῶν 25
 μᾶλλον τὸ πρῶτον καὶ τὸ παράδειγμα, λέγω δὴ ἡ φύσις, ἕνεκά του ποιήσῃ.
 μήποτε δὲ δυνατόν καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ πάλιν εἰπεῖν· οὐκ εἰ μιμῆσται
 τὸ τέρας ἡ τέχνη, εἴτα πάντα τὰ πρὸ τοῦ μιμήματος ἕνεκα τούτου ποιήσῃ,
 25 ἥδη που καὶ ἡ φύσις σκοπὸν καὶ τέλος ἔχουσα τὸ τέρας ποιῆσαι πάντα
 τὰ πρὸ αὐτοῦ ἕνεκεν αὐτοῦ ἐποίησεν. εἰ δ' ὅλως ἐστὶν ὑπὸ τῆς τέχνης
 γινομένων τι, ὅπερ ἡ φύσις ποιῶσα οὐχ ὡς οὐ ἕνεκα ποιεῖ. τί ἄρα πον καὶ
 τῆς ἱατρικῆς συνεργούσης τῇ φύσει καὶ πρὸς τοῦτο πάντα πραττούσης τὴν 30
 φύσιν τὸ αὐτὸ μὴ ὡσαύτως ποιεῖν;

30 Τελευταῖον δὲ τίθησιν ἐπιχέρημα τὸ μάλιστα ἐναργῶς δεικνύον, ὅτι

1 σημαινόμεν/ K 2 τῶν om. t 3 ἐν L: ἐκ ut videtur M et (K)t τὰ om. Mt
 5 διηγεσθῶ L ἐπειδὴ, εἰ τὰ scripsi: ἐπειδὴ εἰς τὰ L: ἐπειδὴ εἰ δὲ ἂν τὰ K: ἂν τὰ
 M: καὶ τὰ (additio εἰ post τεχνητὰ) t 6 ὑπὸ τῆς φύσεως (priori loco) Mt ἐγένετο
 utrobique L 7 ἡ δὴπου K. item v. 25 8 et 13 εἰ ἡ] εἴη K 8 ποιεῖ (L)t:
 ποιεῖ ἡ M: ποιεῖ ἡ K 10 ἐπειδὴ νῦν γίνεται LMt: ἐπειδὴ γίνεται νῦν K 13 οὐδ'
 ἄρα Mt 16 εἰ K: εἰ L: om. Mt 17 συνέριθος ante corr. K ἐστὶ om. in
 exitu paginae M et t αὐτῆς καὶ βοηθὸς traiecit L μὲν om. L 18 οἷον
 alterum om. Mt 19 περιττώματα K 21 πο L 21, 22 πολλῶν μᾶλλον κτλ.]·
 cf. p. 316, 23 sqq. Porphyrius ap. Simplic. p. 378, 17 22 ὁ] δὲ K 23 δὲ
 om. Mt 24 τοῦ μιμήματος in erasis K ἕνεκα τούτου (τούτο K) LK: ἕνεκά
 του Mt 26 ἐστὶν om. L 27 ὡς σοῦ ἕνεκα obvio errore K 29 αὐτῷ ante
 corr. K 30 τελευταῖον K

πάντα ἕνεκά του ποιεῖ ἡ φύσις. ὁρῶμεν γάρ, φησίν, ἐπὶ τινων ζώων ὅτι h 6^v
 πάντα ἕνεκά του ποιουσιν οὔτε τέχνη οὔτε λογισμῷ ποιῶντα, ἀλλὰ μόνῃ
 τῇ φυσικῇ ὁρμῇ· τῷ γὰρ ὄντι “φύσεις ζώων ἀδιδακτοί”, ὡς καὶ Ἰππο-
 κράτει δοκεῖ. ὁ γοῦν ἀράχνης ποιεῖ τὸ ἀράχνην οὐ μάλιστα ἀλλ’ ἕνεκά του,
 5 εἰς ἄγραν τε τροφῆς καὶ εἰς οἴκησιν, καὶ πάντα τὰ πρὸ τούτου ἕνεκα τού-
 του παραλαμβάνει. καὶ ἡ χελιδὼν δὲ τὴν νεοττιάν οὐ μάλιστα ἀλλ’ ἕνεκά του
 35 ζεταί ἀλλ’ ἕνεκά του, διότι περὶ ὅτι μάλιστα ἀσφαλῶς συνῶδαι τοῖς κήρυσι
 τὸν πηλόν, καὶ σχῆμα πολυχωρητότατον καὶ ἰσχυρότατον ἐργάζεται. καὶ
 ἡ μέλισσα ὡσαύτως θαυμαστέ τῆς τῶν ἐξαγώνων συνθέσεως μὲν δὲν μάλιστα
 10 ποιῶσα. τῆς δὲ ἀλκυόνος πῶς οὐ θαυμάσει τις τὴν καλιάν, ἣν ἥμιστα
 ἂν ὕδωρ λυμαίνοντο παρ’ αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς οὔσαν; τὰ αὐτὰ καὶ περὶ μυρ-
 μήκων καὶ ἄλλων πολλῶν λέγειν ἔχομεν. καὶ τί λέγω, φησίν, ἐπὶ ζώων,
 ὅποτε καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἡ φύσις πάντα ἕνεκά του ποιεῖ; τὰ τε γὰρ φύλλα. 10
 φησίν, ἕνεκα τοῦ σκεπάζει ποιεῖ τοὺς καρπούς, ὡς μήτε ὑπὸ ἀνέμων μήτε
 15 ὑπὸ καύματος λυμαίνεσθαι. καὶ τὰς ῥίζας ἕνεκα τῆς τροφῆς ποιήσασα κάτω
 ταύτας φύσει οὐκ ἂν ἐποίησεν, ἵνα ὡς περὶ ὑπὸ τιθηνῆς τῆς γῆς τὴν τρο-
 φὴν ἀρῶνται. εἰ τοίνυν ταῦτα φύσει γινόμενα, οὐχ ὡς ἔτυχεν οὐδὲ μάλιστα
 45 τὴν, ἀλλ’ ἕνεκά του γίνονται, εὐλογον τὸ καὶ ἐπὶ πάσης φύσεως τὸ αὐτὸ
 τοῦτο εἶναι. ἕνεκά του ἄρα ἡ φύσις ποιεῖ, καὶ οὐχ ὥς περ ἔτυχεν.

20 p. 198^b12 Εἰς γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀνάγουσι πάντες, ὅτι ἐπειδὴ
 τὸ θερμὸν τοιονδὶ πέφυκε καὶ τὸ ψυχρόν.

Δεύτερον, φησί, πρόβλημα προκείμεον ἡμῖν, πῶς ἔχει τὸ ἀναγκαῖον ἐν
 τοῖς φυσικοῖς, πρότερον τῇ ὕλῃ τὸ εἶδος ἐξ ἀνάγκης ἔπεται ἢ ἔμπαλιν. καὶ

1 ante ὁρῶμεν exstat in codice L. librarii adnotatiuncula qua Aristoteles contra Philo-
 poni argumentationem p. 310,5 sqq. defenditur: ἀλλὰ τῶν τεχνῶν ἀποτελέσματα εἶδὸν ὁπόσα

τ // [≤]
 συν (συντελεῖ?) τῇ π (??)· τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ὅποια φῆς οὐ ὡ φιλόσοφε τέρατα ματαιοτεχνῶν
 καὶ οὐ τεχνῶν εἶναι ἔργα· οὐκοῦν ὀρθῶς φησιν ὁ σταγειρίτης ὡς ὅσα ὑπὸ τῆς τέχνης ἐγένετο
 οὕτως ἐγένετο καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπὶ τινων] cf. Themist. p. 193,27. 2 τέχναις t
 οὐδὲ λογισμῷ L μόνον t 3 φύσεις LK et obscuro compendio M: φύσεις t
 3. 4 Ἰπποκράτει De Alim. II p. 23 Kühn (VI p. 294 Chart.), ubi πάντων pro ζώων
 5 τε] τῆς L 5. 6 ἕνεκά του παραλαμβάνει L 6 καὶ ἡ χελιδὼν κτλ.] cf. Themist.
 p. 194,1 sqq. νεοττιαν libri 7 διότι περ (om. ὅτι) L 8 πολυχωρητότατον Themistius
 at cf. Simplic. p. 379,11 9 τῆς] τῇ K τῶν KL: τῷ Mt 10 ἀλκυόνος]
 ἀλκυόνος K: ἀλκυόνος L Mt πῶς L: ἔστι πῶς KM: ἔστιν ὅπως t 11 λυμαίνοντο
 ex Themistio (ita enim cod. Laur. 85,13) scripsi: λυμῶντο (sic) t, ubi nihil enot. ex LKM.
 cf. Simplic. l. c. καὶ ante περὶ om. Mt 11. 12 μυρμήκων errore typogr. t
 12 λέγειν ἔχομεν LK: ἔχομεν λέγειν Mt ἐπὶ LK: περὶ Mt et Themist. p. 194,8 at cf.
 p. 317,6 13 ὅποτε (L)M nec correxit t 15 ἕνεκα τῆς L: ἕνεκά του τῆς (at cf.
 Themist. p. 194,11) KM: ἕνεκα τοῦ τῆς t, qui mox post τροφῆς interpolat ἀπολαύειν
 15. 16 ταύτας κάτω L 16 τιθηνῆς (sic) compend. K cf. ad p. 5,9 19 ἕνεκά του
 ἄρα—ἔτυχεν ad insequens lemma trahit t ὡς περ L 20. 21 ἀνάγουσι—ψυχρόν
 om. K 21 post ψυχρόν addit καὶ τὰ ἐξῆς t 22 δεύτερον LK: πρῶτον Mt at cf.
 ad p. 306,17

εἰκότως γε τοῦτο ζητοῦμεν, φησί· καὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ πάντες τὴν ἀνάγκην h 6^v
εἰς τὴν ὕλην ἀνάγουσιν, οὐκ εἰς τὸ εἶδος. εἰπὼν γὰρ ὅτι εἰς ταύτην ἀνά-
γουσι τὴν αἰτίαν, ποῖαν ταύτην ἐπήγαγε τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὰ 50
τοιαῦτα, ὥστε εἶναι ὕλικὰ αἷτια· ἐπειδὴ γὰρ φασὶ τὸ θερμὸν τοιονδί·
5 καὶ τὸ ψυχρὸν τοιονδε, διὰ τοῦτο τόδε ἐγένετο, ἢ ὅτι ἐκ τῶνδε τῶν αἰ-
τιῶν συνέστηκε. καὶ ἕκαστος ἀπλῶς ἦν ὑπέθετο ὕλην, ταύτην τὰς αἰτίας
τῶν γινομένων ἀνέθηκε.

p. 198^b14 Καὶ γὰρ ἐὰν ἄλλην αἰτίαν εἴπωσιν, ὅσον ἀψάμενοι
χαίρειν ἔωσιν. |

10 Ἴνα μή τις εἴπῃ, ὅτι καὶ μὴν Ἀναξαγόρας μὲν νοῦν ὑπέτιθετο αἷτιον h 7^r
τῶν γινομένων, νεῖκος δὲ καὶ φιλίαν Ἐμπεδοκλῆς, καὶ οὐχ ἀπλῶς τοῖς
ὕλικαῖς αἰτίαις τὸ πᾶν ἀπεδίδουσαν, διὰ τοῦτο φησιν, ὅτι εἰ καὶ αἰτίας ποιη-
τικὰς τινες ὑπέτιθεντο. ἀλλ' ὅσον ὁψασθαι τούτων μεμνημένοι μόνον. ἐν
τῇ γενέσει τῶν κατὰ μέρος οὐκέτι ταύτας ἤτιθοντο. ἀλλ' εἰς τὴν παρ' ἑαυτοῦ
15 ὕλην ἕκαστος καταφέρειτο, ὁ μὲν τὰς ὁμοιομερείας αἰτιώμενος ὁ δὲ ψυχρὸν 5
καὶ θερμὸν. ταῦτα δὲ καὶ πρὸ Ἀριστοτέλους ὁ Πλάτων ἐγκαλεῖ τῷ Ἀνα-
ξαγόρᾳ, ὅτι ὥσπερ ἐξυπνισθεὶς τῶν ἄλλων καθουρόντων φυσιολόγων καὶ
νοῦν τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως αἰτιασάμενος, ἐν τῷ ποιεῖν τὰ πράγματα
ὥσπερ ἐπιτελησμένους τοῦ νοῦ τὰς ὁμοιομερείας αἰτιάται, ὥστε ὕλης αὐτοῦ
20 λόγον ἐπεῖχον.

p. 198^b16 Ἐχει δὲ ἀπορίαν τί κωλύει τὴν φύσιν.

9

Ἐκθέμενος τὰ προβλήματα, ἀπορεῖ ἐντεῦθεν εἰς τὸ πρότερον, μήποτε 20
οὐχ ἕνεκά του ποιεῖ ἡ φύσις. ἀλλ' ὥσπερ ὅτι ὁ Ζεὺς οὐχ ἵνα σῖτον
ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης. τί οὖν φάμεν ἡ κατὰ συμβεβηκὸς αὔξειται ὁ
25 σῖτος, καὶ οὐχ ἕνεκά του ὁ ὑετὸς ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης, ὅτι δεῖ ἀπλῶς ψυχθῆναι
τὸ ἀναχθέν; καὶ εἰ ὅπως γίνεται τι κατὰ συμβεβηκὸς ὑπὸ τῆς προ-
νοίας ἢ ὅπως βλέπεται τι ὑπὸ τῆς προνοίας. αἷτιον ζητῆσαι. φάμεν οὖν
προνοίας διοικουσης τὸ πᾶν μηδὲν κατὰ τύχην μηδ' ὥς ἔτυχε γίνεσθαι,
ἀλλὰ πάντα ἀγαθοῦ τινος ἕνεκα, μηδὲ μὴν τὴν πρόνοιαν ποιεῖν τι κατὰ 25
30 συμβεβηκὸς. ἔστιν οὖν καὶ ἐν τῷ ὑετῷ τὸ κοσμικὸν ἀγαθόν· διὰ γὰρ τὴν

1 γε om. K φησί om. Mt 2 ὅτι εἰς αὐτήν Mt 3 ποῖαν κτλ. corrupta 4 φησι L
θερμὸν τοιονδε K 8. 9 εἴπωσιν—ἔωσιν om. K 8 ὅσης L 10 μὲν νοῦν ex μὲν οὖν
corr. K αἷτια et v. 11 νεῖκος δὴ L 12 ἀπέδουσαν Mt 14 ἑαυτοῦ K: ἑαυτῶν L Mt
15 ἕκαστος ὕλην L τὸ ψυχρὸν L 16 Πλάτων Phaedon. p. 97 B sqq. 17 φυ-
σιολόγος L 18 τοῦ κόσμου] τῶν ὄντων L 21 δ' ἀπορίαν t τί—φύσιν
om. K 23 et 25 οὐκ K ἀπορεῖ vel εὐπορεῖ M: voluit fortasse ποιεῖ ἂ ποιεῖ

ἵνα] ὅπως L Aristoteles qui τὸν σῖτον σῖτου K 24 αὐξήσει ἀνάγκης L 24. 25 τί
οὖν—ἀνάγκης iterat K 24 τί οὖν LKM: τί οὖν οὐ t 27 βλέπεται errore typogr. t
ζητῆσαι αἷτιον L 28 τῆς προνοίας L διοικουσης (L)!

τοῦ κόσμου διαμονὴν καὶ σύστασιν ἢ τῶν στοιχείων κατὰ κύκλον γίνεται ἡ 7^η
κίνησις· καὶ γὰρ τὰ διαρκῆ τὴν διαμονὴν ἔχοντα, ταῦτα κινεῖται κατὰ
κύκλον, λέγω δὴ τὰ οὐράνια. ἵνα οὖν καὶ τὰ στοιχεῖα διαμένῃ, τὴν κατὰ
κύκλον κινεῖται κίνησιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκ γῆς ὕδωρ, καὶ ἐξ ὕδατος ἀήρ,
5 καὶ ἐκ τούτων πῦρ, καὶ πάλιν ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἢ
ἀνάκαμψις ἐξ οὗ καὶ ἤρξατο, ὅπερ κυκλικῆς ἐστὶ κινήσεως, τὸ ἐκ τοῦ αὐτοῦ 10
εἰς τὸ αὐτὸ ἀποκαθίστασθαι. ἐστὶ δὲ καὶ τὸ μερικὸν ἀγαθὸν κατανοῆσαι·
διὰ γὰρ τὴν ἐκάστου ἀξίαν τὰ ἐξώθεν τοίως ἢ τοίως ὑπὸ τῆς προνοίας
διατίθεται. ὥστε ἡ μὲν πρόνοια καθ' αὐτὸ πάντα εὐεργετεῖ, συμβαίνει δὲ
10 διὰ τὴν ἡμετέραν ἀξίαν τοίως ἢ τοίως ἡμᾶς πάσχειν· τὸ οὖν κατὰ συμβε-
βηκὸς ἐν τοῖς πάσχουσιν, οὐκ ἐν τοῖς ποιούσιν. καὶ τοῦτο οὐκ ἀδύνατον,
τὸ μὲν ποιῶν καθ' αὐτὸ ποιεῖν τὸ δὲ πάσχον μηκέτι καθ' αὐτὸ πάσχειν,
ἀλλ' ἐστὶν ὅτε καὶ κατὰ συμβεβηκὸς. οἷον εἰ Πλάτωνος ἐξηγουμένου λόγους 15
ὠφελίμους ἐπὶ γ' ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο προθεμένου πάντας τοὺς ἀκροαμέ-
νους ὠφελῆσαι, παριῶν τις ἐπὶ τινι χρεῖαν ἄλλην εἰσέλθοι, μὴ τοῦτον τὸν
σκοπὸν προθεμενος ἀλλὰ κατὰ τύχην, καὶ ἀκροασάμενος ὠφεληθεῖν, ὁ τρι-
οὔτος κατὰ συμβεβηκὸς ὠφελεῖται, τοῦ Πλάτωνος καθ' αὐτὸ ὠφελήσαντος·
ὁ μὲν γὰρ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ὠφελεῖται ἀλλὰ κατὰ τύχην, Πλάτων δὲ ἀπὸ
σκοποῦ ὠφελήσας· τοῦτο γὰρ προὔθετο, πάντας ὅσοι ποτὲ ἂν ἀκροάσασθαι
20 βούλωνται ὠφελῆσαι. οὕτως οὖν καὶ τοῦ ἡλίου ἀνατείναντος ἐπὶ τῇ πάν- 40
τας φωτίσει, εἴ τις μὴ ἐπὶ τῇ φωτισθῆναι ἀλλὰ δι' ἑτέραν χρεῖαν εἰς
ἀγροὺς ἐμβάλῃ, κατὰ συμβεβηκὸς πεφωτισται, τοῦ ἡλίου καθ' αὐτὸ φωτί-
σαντος. οὕτως οὖν οὐδὲ θαυμαστόν, καὶ τῆς προνοίας ἀπλῆς τινος οὕσης
καὶ πάντας καθ' αὐτὸ εὐεργετεῖν βουλομένης ἀλλ' οὐ κατὰ συμβεβηκὸς,
25 κατὰ συμβεβηκὸς φθαρῆναι τὸν σῖτον ἢ αὐξηθῆναι· οὐ γὰρ τοῦτο προὔθετο
ἀπλῶς αὐξῆσαι τὸν σῖτον ἢ φθεῖραι τὸν ἐν τῇ ἄλλῳ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀξίαν
τῶν εὐεργετουμένων κατὰ συμβεβηκὸς ταῦτα γίνεται.

45

p. 198^b29 Ὅπου μὲν οὖν ἅπαντα συμβαίνει, ὥσπερ καὶ εἰ ἕνεκά του
ἐγίνετο, ταῦτα μὲν ἐσώθη ἀπὸ ταυτομάτου συστάντα ἐπιτηδεύως.

30 Τῆς φύσεως, φησὶν, μηδὲν ἕνεκά του ποιούσης ἀλλ' ὅπως ἂν τύχῃ.

1. 2 γίνετα^{κίνησις}ι^ς ^{κίνησις} L 5 τούτου L post καὶ ὕδωρ addit καὶ πῦρ L 6 καὶ om. L
τοῦ] τὸ M 8 et 10 τοίως ἢ τοίως libri 9 εὐεργετεῖ KMt: εὐεργετεῖ L at cf. v. 24 et 27
12 μηκέτι] μὴ πάντως L 13 πλάτωνος ἐξηγουμένου L: πλάτων ἐξηγούμενος KMt
14 ἐπιγεκκλησίας (sic) K: ἐπὶ ἐκκλησία L: ἐπὶ ἐκκλησίας Mt τοῦτο LK: τούτου Mt
προθεμένου LMt: προθεμενον sine accentu K 17 τοῦ] καὶ L ὠφελήσαντα (extremum
α ex os, ut videtur) K 18 ὅ] ἡ L 19 ποτὲ (ποτ' M) ἂν ἀκροάσασθαι LM: ποτὲ ἀνα-
κροάσασθαι K: ποτ' ἂν ἀνακροάσασθαι t 20 βούλονται t τῷ (ante πάντας) L corr. M
et t: τὸ K et ante corr. M 22 ἐμβάλῃ L: ἐμφάλλῃ (sic) K: ἐμβάλλει Mt 23 οὐδὲν K
24 βουλομένους L 25 αὐξηθῆναι M 26 τῇ ἄλλῳ K 27 ἐνεργουμένων L 28. 29 συμ-
βαίνει—ἐπιτηδεύως om. K 28 συμβαίνει L: συνέβη Mt Aristoteles 29 ἐγένετο t ἐσώθη
t: ἐσω sine accentu M: ἐσωθεν L 30 τῆς φύσεως] ὅταν φύ (?) L

ἐνθα μὲν συμβαίνει οὕτως γενέσθαι τι ὑπ' αὐτῆς, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξεπίτηδες h 7
 ἕνεκα τούτου αὐτὰ ἐποίει, ἵνα πάντα τὰ πρὸς τὴν σωτηρίαν ἔχοντα σφίζη-
 ται, ταῦτα καὶ σφίζεται, φησίν, ἐκ ταῦτομάτου ἐπιτήδεια πρὸς σωτηρίαν
 γενόμενα. ὅσα δὲ μὴ οὕτως συμβῇ γενέσθαι, ταῦτα ἀπόλλυται, οἷα ἐστὶ
 5 τὰ τέρατα.

p. 198^b31 Καθὰπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγει τὰ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα. 50

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῷ σφαίρῳ πάντα λέγων τὰ εἶδη μεμιχθαι ἐν τῇ
 πρώτῃ διακρίσει τοῦ σφαίρου καὶ τῇ ἀρχῇ τῆς κοσμοποιίας, πρὶν τελείως
 τὰ εἶδη διακριθῆναι ἀπ' ἀλλήλων, γενέσθαι τινα ἔλεγε σύμμικτα ζῷα, οἷα
 10 καὶ οἱ μῦθοι τοὺς Κενταύρους ὑποτίθενται. τὰ μὲν ἄλλα ἵππου ἔχοντα,
 τὰ ἔμπροσθεν δέ, λέγω ὅτι τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν, ἀνθρώπου· οὕτω καὶ ὁ
 Ἐμπεδοκλῆς, πρὶν τὸ νεῖκος τελείως ἀπ' ἀλλήλων διακρίναι τὰ εἶδη, ἔλεγε
 γενέσθαι σύμμικτα τινα ζῷα, ἐν οἷς | καὶ τὰ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα. h 7^v
 ἀνδρόπρωρα δὲ φησι. τοιῦτέστι τὰ ἔμπροσθεν. λέγω ὅτι τὰ πρὸς τῇ
 15 κεφαλῇ, ἀνδρὺς ἔχοντα (πρῶτα γάρ τὸ ἔμπροσθιον τοῦ πλοῦς μέρος), τὰ
 δὲ λοιπὰ βόες. ὥς ὅτι μὴ μόνον τῶν στοιχείων ἐν ἀλλήλοις μεμιγμένων
 ἐν τῷ σφαίρῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν μορίων τῶν ζῳῶν. διακριθέντων οὖν πάν-
 των, φέρεσθαι τὰ διακριθέντα ὥς ἔτυχε, καὶ πολλάκις βόες κεφαλὴν συνελ-
 θεῖν στήθει ἀνδρείῳ ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις μορίοις, καὶ ἐπὶ πάντων ὥς ἂν 5
 20 ἔτυχεν. ὅσα οὖν, φησί, τῶν μορίων οὕτως συνῆλθεν, ὥς ἂν εἰ ἕνεκα
 τούτου συνῆλθεν (οἷον τὰ νῦν τοῦ ἀνθρώπου μέρη συμπαθόντα ἀλλήλοις,
 ὁμοίως καὶ τὰ ἐκάστου τῶν ζῳῶν), καὶ διὰ τὸ συνεισάγειν εἰς τὴν σωτη-
 ρίαν ἀλλήλων, ἐσώθη τὸ σύγκριμα, ὅσα δὲ οὕτως συνῆλθεν ὥς μηδὲ συμ-
 βάλλεσθαι ἀλλήλοις εἰς σωτηρίαν, ταῦτα ἐφθάρη, οἷα τὰ βουγενῆ ἀν-
 25 δρόπρωρα, διὰ τὸ μηδὲν ἀλλήλοις τὰ τοιαῦτα εἰς σωτηρίαν συνεισάγειν.
 ὥσπερ οὖν οὕτως ἔλεγεν οὐχ ἕνεκα μὲν τοῦ τὰ μέρη τῶν ζῳῶν οὕτω 10
 διατετάχθαι, οὕτω μέντοι συμβῆναι αὐτὰ ἔχειν κατὰ τύχην συνελθόντα ὥς
 ἂν εἰ ἕνεκα τούτου ἐγείνηται, οὕτως, φησί, καὶ οἱ λέγοντες μὴ ποιεῖν τὴν

1 ἐξεπίτηδες M 2 ἕνεκα τοῦ αὐτά K τὴν om. L 2. 3 compend. ὁρῶν utrobique
 M: ὁρῶν altero loco L 3 φασίν libri 4. 5 γενέσθαι—τέρατα om. K 6 lemma
 om. K βουγενῆ hic et v. 13 M 7 Ὁ L et K (ubi rubro addend.): omi. Mt
 εἶναι λέγων L 8 καὶ τῇ] ἐν τῇ excerpta cod. Paris. 1853 9 ἀπ' K οἷα] οἷ L

10 ἔχοντα (L)t: ἔχον M: ἔχοντα K 11 ἔμπροσθια L 13 οἷς καταβουγενῆ ἀνδρόπρωρα
 12 post ε in text. cf. v. 24 sq. K 14 ἐμπροσθια L 16 μόνων excerpta cod. Paris.

1853 μεμιγμένην M neque correxit t 18 κεφαλὴν LK: comp. γ/ M: κεφαλῇ t
 21 τοῦτον K 21. 22 distinxī post ἀλλήλοις: post ὁμοίως distinguit t 22 καὶ (ante

διὰ) abesse malim 23 ἔσω (cf. ad p. 313,29) M σύκρι^μ K μηδὲ] δὲ μὴ M
 24 οἷα L: οἷ K: οἷα Mt 24. 25 αὐταβουγενῆ ἀνδρόπρωρα K 25 τὰ om. L ἀνά-
 γειν L 26 οὕτως L οὐκ ἐγενέσθαι τοῦ (sic) K μὲν τοῦ M 28. p. 315,1 τοῦ-
 του—εἰ ἕνεκα om. K 28 οὕτως φησὶ fort. recte L

φύσιν ἕνεκά του, ὅτι ὅσα μὲν οὕτως ποιεῖ ὡς ἂν εἰ ἕνεκά του ἐποίει, h 7^v
ταῦτα σφύζεται. ὅσα δὲ μὴ, ταῦτα φθίρεται. ὥσπερ φησὶν Ἑμπεδοκλῆς τὰ
βουγενῆ ἀνδρόρρωρα· ταῦτα γὰρ διὰ τὸ μὴ οὕτως γενέσθαι ὡς ἂν εἰ ἕνεκά
τινος ἀγαθοῦ ἐγένετο, διὰ τοῦτο οὐδὲ σφύζονται. τῶν οὖν τεράτων παρα-
5 δείγματα ὑπὸ Ἑμπεδοκλέους λεγόμενα λαμβάνουσιν, ὅτι κακείνος τὰ τερα- 15
τώδη γενόμενα ἐν τῇ κατ' ἀρχὴν συστάσει οὐ φησι σφύζεσθαι.

p. 198^b34 Ταῦτα μὲν γὰρ καὶ πάντα τὰ φύσει ἢ ἀεὶ οὕτως γίνε-
ται ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Ὁ πρῶτος συλλογισμός, ὅτι ὑετοὶ καὶ δρόντες καὶ καθόλου τὰ μέρη
10 τῶν ζώων ἢ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσιν ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὰ ἀπὸ τύχης καὶ
αὐτομάτου οὔτε ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσιν οὔτε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ταῦτα ἄρα 21
οὐκ ἀπὸ αὐτομάτου.

p. 199^a3 Εἰ οὖν ἢ ἀπὸ συμπτώματος δοκεῖ ἢ ἕνεκά του εἶναι.

Ὁ δεύτερος συλλογισμὸς ὑποθετικὸς κατὰ διαίρεσιν· ὑετοὶ γὰρ καὶ τὰ
15 μέρη τῶν ζώων ἢ ἀπὸ συμπτώματος ἢ ἕνεκά του, ἀλλὰ μὴν οὐκ ἀπὸ 25
συμπτώματος (ὁδεδεικται γάρ), ἕνεκά του ἄρα. σύμπτωμα δὲ φησι τὸ ἐπι-
συμβαῖνον εἴτε ἐκ αὐτομάτου εἴτε ἀπὸ τύχης, ὥστε κοινῶς ἐπὶ τύχης
καὶ τοῦ αὐτομάτου σύμπτωμα.

p. 199^a5 Ἀλλὰ μὴν φύσει γέ ἐστι τὰ τοιαῦτα πάντα, ὡς καὶ ἂν
20 αὐτοὶ φαῖεν.

Ὁ τρίτος ἐν τρίτῳ σχήματι· ταῦτα πάντα φύσει, ταῦτα πάντα ἕνεκά
του, τινὰ ἄρα τῶν φύσει ἕνεκά του.

p. 199^a8 Ἔτι ἐν ὅσοις τέλος τί ἐστίν, ἕνεκα τούτου πράττεται 30
τὸ πρότερον καὶ τὸ ἐφεξῆς.

25 Δεύτερον ἐπιχείρημα, προλαμβάνει δὲ τὰ εἰρημένα ἀξιώματα. ἐν

1 ὅσα μὲν L: μὲν ὅσα Mt 1. 2 ἐποίει, ταῦτα] ταῦτα ἐποίει L 2 φησὶν (φ^s K: φ^v M)
LKM: φασὶν t 3 βουγενῆ ἀνδρόρρωρα K 4 σφύζεται Mt 5 ἑμπεδοκλέους L: ἑμπε-
δοκλῆς (KM)t 6 ἀρχὴν] ὀχὴν (sic) M 7 ἀεὶ om. M 8 οὕτως (sic) K: οὕτω t
10 τὸν ζῶον K 10. p. 316,5 ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ—οὕτως πράττεται om. K 10 τὰ
ἀπὸ LM: τῶν δ' ἀπὸ ex Aristotele t. nimirum haec lemma esse voluit t, ideoque τοῦ ante
αὐτομάτου inseruit et Aristotelea continuavit οὕθεν· οὔτε γὰρ ἀπὸ τύχης, οὔτε—ἀλλ' ἂν χει-
μῶνος 13 ἀπὸ L: ὡς ἀπὸ Mt 14 continuant lemma ἢ (sic) μὴ οἶόν τε ταῦτα εἶναι—
ἕνεκά του ἂν εἴη (M?)t 16. 17 ἐπισυμβαῖνον scripsi: ἐπισυμῶνον M: ἐπιβαῖνον L: ἐπισυμ-
βάν t 18 τὸ σύμπτωμα fort. recte Mt 19 γε post τοιαῦτα traicit t cf. Aristotelis
libri καὶ t: οὐκ ἂν M: ἂν L at cf. p. 308,7 20 continuant lemma οἱ ταῦτα—καὶ

οὔσιν Mt 23 τὸ τέλος τί M at cf. p. 308,16. 309,11 ἐστὶν ἕνεκα του M: ἐστὶν ἕνεκά του L:
ἐστὶ, τούτου ἕνεκα ex Arist. t. quod L exhibet ἕνεκά του librarum haec est opinio, non oblitterata
memoria lectionis Alexandreae, qua de cf. Simplic. p. 377,21 sqq. 24 τὸ πρῶτον L

οἷς, φησί, τῶν γινομένων τέλος ἐστὶν εἰς ὃ περατοῦται ἡ κίνησις καὶ h 7^v
 προϋούσα συνεχῶς τελευτᾷ, ἐν τούτοις ἅπαντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τέ-
 λους ἕνεκα πράττεται.

p. 199a9 Οὐκοῦν ὡς πράττεται, οὕτως πέφυκε, καὶ ὡς πέφυκεν,
 5 οὕτως πράττεται.

Τὸ δεύτερον αἰτιῶμα, ὅτι τὸ τεχνητὸν εἰ ὑπὸ φύσεως ἐγίνετο, οὕτως ἂν 38
 ἐπεφύκει ὥσπερ καὶ ἐπράττετο ὑπὸ τῆς τέχνης. καὶ ἔμπαιν τὰ ὑπὸ φύ-
 σεως γινόμενα εἰ δ' ἂν ὑπὸ τῆς τέχνης ἐγίνετο, οὕτως ἂν ἐπράττετο, ὥσπερ 40
 εἰ ἐπεφύκει ὑπὸ τῆς φύσεως γίνεσθαι· εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἐγίνετο, οὐδ' ἂν
 10 ἐσφίξετο. τὸ δ' ἂν μὴ τι ἐμποδίξῃ προσέθηκε διὰ τὰς ἡ ἐκ τῆς ὕλης
 ἡ ἐκ τῶν ἔξωθεν συμπτωμάτων γινομένης ἀμαρτίας καὶ τοῖς φυσικοῖς καὶ
 τοῖς τεχνητοῖς. εἰ οὖν ἐπαλλάττουσιν ἡ τέχνη καὶ ἡ φύσις, ἡ δὲ τέχνη
 ἕνεκά του πάντα ποιεῖ, καὶ ἡ φύσις ἄρα, εἴ γε τὰ τεχνητὰ ἐποίει, οὕτως
 ἂν ἐποίησε. καὶ πάλιν εἰ ἡ τέχνη τὰ φυσικὰ ἐποίει, ἕνεκά του δηλονότι
 15 πάντα ἐποίει· καθόλου γὰρ ἡ τέχνη πάντα ἕνεκά του ποιεῖ. ἐπεὶ οὖν νῦν
 ἡ φύσις ταῦτα ποιεῖ ὡς ἂν ἡ τέχνη αὐτὰ ἐποίησε, καὶ αὐτὴ δηλονότι ἕνεκά 45
 του πάντα ποιήσει. ἕνεκα ἄρα θατέρου θάτερον. τουτέστιν ἕνεκα τοῦ
 τέλους τὰ πρὸ τοῦ τέλους· οὕτω γὰρ ἡ τέχνη πάντα ἐργάζεται.

p. 199a15 Ὅλως δὲ ἡ τέχνη τὰ μὲν ἐπιτελεῖ ὧν ἡ φύσις ἀδυνατεῖ
 20 ἀπεργάσασθαι, τὰ δὲ μιμεῖται.

Ἔτερον ἐπιχείρημα. ὕψιστον μὲν γὰρ καὶ διαχωρήσεις καὶ σάρκωσιν 51
 ἡ ἱατρική, τῆς φύσεως ἐκασθενέστες ταῦτα ἐργάζεσθαι (ἐργάζεται), μιμεῖται
 δὲ τὴν φύσιν ἡ πλαστική καὶ γραφική· εἰ τοίνυν ἡ συνέριπτος τῆς φύσεως
 καὶ τὸ ταύτης ἀπεικόνισμα πάντα ἕνεκά του ποιεῖ, πολλῷ γε δήπου τὸ
 25 ἀρχέτυπον.

p. 199a20 Μάλιστα δὲ φανερόν ἐπὶ τῶν ζώων τῶν ἄλλων. |

Προῦθ' ἐπὶ τὰ θρασυκώτερα προβαίνει ἐπιχειρήματα· τί γὰρ λέγω, h 8^v

1 οἷς L: ὅσοις Mt 4 et 5 οὕτω utroque Mt 4 post ὡς πέφυκεν addit ἂν μὴ τι
 ἐμποδίξῃ t, quae Philoponus et Simplicius p. 376,3 (cf. Arist. cod. E) post οὕτω πράττεται
 ἐκαστον legebant 6 hinc rursus K εἰ om. L 7 ἐπράτε M: πράττεται t
 7. 8 τὰ ἀπὸ φύσεως Mt 8 εἰ δ' ἂν (sic) K: εἰ δ' ἂν L: εἴη δ' ἂν M: εἰ κ' ἂν t cf.
 ad p. 308,21 9 πεφύκει K 11 γινόμενας t 11. 12 τεχνητοῖς καὶ τοῖς φυσι-
 κοῖς L 12 ἐπαλλάττουσιν K 13 εἴ γε K: ἦγε L: εἴτε Mt 14 εἰ ἡ] εἴη K
 ἕνεκά του δηλονότι LK: δηλον ὅτι ἕνεκά του Mt 16 ταῦτα ἡ φύσις Mt 17 ποιήσει]
 ποιεῖ fort. recte K ἄρα K 19 δὲ LMt: om. K: τε Simplic. p. 378,1 et Arist.
 codd. FI at cf. Themist. p. 193,22 19. 20 τὰ μὲν—μιμεῖται om. K 19 ὧν
 LM: ἀ ex Aristotele t 20 ἀπεργάσασθαι L: ἀπεργάζεσθαι Mt cf. Aristotelis libri
 21 ὕψιστον (sic) K διαχωρήσεις L 22 ἡ addidi ἐργάζεσθαι, ἐργάζεται scripsi:
 ἐργάζεσθαι KM: ἐργάζεται (L)t 26 ἐπὶ τῶν ζώων τῶν ἄλλων om. K

φυσίν, ἐπὶ τῶν λογικῶν ζώων ἃ κατὰ τέχνην ποιεῖ, καὶ διὰ τούτων καὶ ἡ στ
τὴν φύσιν φημι ἕνεκά του ποιεῖν; ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων ζώων φαίνεται 10
προφανῶς ἡ φύσις πάντα ἕνεκά του ποιῶσα. καὶ τεκμήριον ὁ ἀράχνης
ἡ χελιδὼν καὶ τὰ θύμια, ἅπερ ἐκ φύσεως καὶ οὐ λογισμῷ ἐργαζόμενα,
5 θύμως οὐδὲν μίαν ποιεῖ, διὸ καὶ ἀποροῦσι τινες μήποτε οὐδὲ φύσει ταῦτα
ἐργάζεται, ἀλλὰ λογισμῷ τινι. καὶ τί λέγω, φησίν, ἐπὶ ζώων, ὁπότε καὶ
ἐπὶ φυτῶν ὁρῶμεν τὴν φύσιν πάντα ἕνεκά του ποιῶσαν; τὰς μὲν γὰρ ῥίζας
κάτω ἐποίησε τῆς τροφῆς ἕνεκεν πρὸς τῇ τιθηνῇ τὸ στόμα προσαρμό-
ζουσα. φύλλα δ' εἰς σκέπην τῶν καρπῶν καὶ σωτηρίαν. πῶς οὖν οὐκ ἐκ
10 πάντων τούτων ὁ γλῶσσος ὅτι πάντα ἕνεκά του ὑπὸ τῆς φύσεως γίνεται; κατὰ 15
μικρὸν δὲ οὕτω προϋσιν. πρῶτον γὰρ ἐπὶ ἀνθρώπων ἐγύμνασε τὸν
λόγον, εἶτα μετέβηεν ἐπὶ τὰ ἄλογα ζῷα, κἀντεῦθεν ὁδῷ προβαίνων ἐπὶ τὰ
φυτά.

p. 199+30 Καὶ ἐπεὶ ἡ φύσις διττή, ἡ μὲν ὡς ὕλη ἡ δὲ ὡς μορφή.

15 Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὅτι ἡ φύσις ἕνεκά του πάντα ποιεῖ, βούλεται νῦν δεῖξαι
τίνος ἕνεκα ποιεῖ πάντα καὶ τί ἐστὶν οὗ στοχάζεται, καὶ φησιν ὅτι τοῦ
φυσικοῦ εἶδους, ὅπερ καὶ αὐτὸ φύσις ἐστίν. εἴρηται δὲ ὅτι τὸ ποιῶν τὸ
εἶδος τὸ τέλος εἰς ταῦτόν ἐρχεται πολλάκις. ὥστε ἡ ποιῶσα φύσις καὶ 20
ἕνεκά του πάντα ποιῶσα ἕνεκα τῆς φύσεως ποιεῖ τῆς ὡς εἶδους οὐσης,
20 οὐ τῆς κατὰ τὴν ὕλην· ἐπεὶ γὰρ διττὴν εἶπεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὴν φύσιν
(καὶ γὰρ καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕλη φύσις). ἐπιστημαίνονται νῦν περὶ πόας φύ-
σεως ἦν αὐτῷ ὁ λόγος, ὅτι οὐ τῆς κατὰ τὴν ὕλην, ἀλλὰ τοῦ εἶδους καὶ
τῆς μορφῆς.

p. 199+33 Ἀμαρτία δὲ γίνεται καὶ ἐν τοῖς κατὰ τέχνην· ἔγραψε
25 γὰρ οὐκ ὀρθῶς ὁ γραμματικὸς, καὶ ἐπότισεν ὁ ἱατρὸς οὐκ ὀρθῶς 25
τὸ φάρμακον.

Δείξας ὅτι ἡ φύσις πάντα ἕνεκά του ποιεῖ, ἔκ τε τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν
εἶναι τὴν φύσιν καὶ ἐκ τοῦ τὰ μιμήματα τῆς φύσεως πάντα ἕνεκά του 30

2 φημὲν L ἄλλων KM: ἀλόγων (L)t 3 ποιῶσα LK: ποιῆσαι Mt 4 ἐκ φύσεως
LK: εἰς φύσεως (sic) M: φύσει superser. M² et t καὶ (om. οὐ) λογισμοῦ ἐργαζόμεθα L
6 ἐπὶ τῶν ζώων L 8 κατὰ K τὴν τιθηνῇ L post τιθηνῇ intercederit
τῇ γῇ cf. p. 311, 16 9 φύλλα] σφάλλει L εἰς κέπην K 10 γίνεται (comp. K:
γίνετ) KMt: γίνονται L 11 προϋσιν (sic) K: πρόεισι M: προϋόντι (L)t: hoc vel προϋόντα
Aristotelis libri ἀνθρώπων] τῶν ἄλλων L 14 ἡ μὲν—μορφὴ om. K 15 πάντα
ποιεῖ LK: ποιεῖ (om. πάντα) Mt 17 εἴρηται c. 7 p. 198+21 18 τὸ τέλος (L)t: τε-
λος KM ἡ] οἱ K 19 εἶδους Lt: εἶδος (sic) K: εἶδος M 20 ἔμπροσθεν] cf. c. 1
p. 193+9 sqq. 21 καὶ (post γὰρ) om. Mt ἐπιστημαίνονται L 22 εἶδος (sic) K
24 lemma om. K γίνεταί t 25 ὁ ἱατρὸς οὐκ ὀρθῶς LM: οὐκ ὀρθῶς ὁ ἱατρὸς ex
Aristotele t 26 τὸ om. M 27 ἔκ τε τοῦ τῶν ὡς fortasse recte L

ποιεῖν καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν, νῦν τὰς ἀπορίας τὰς φερομένας εἰς τὸ προκεῖ- **h 8^r**
 μενον θεώρημα ἐπιλύσασθαι βούλεται. ἀποροῦσι γὰρ ὅτι εἰ ἕνεκά του ἡ
 φύσις πάντα ποιεῖ, διὰ τί πολλάκις ἀποτυγχάνει καὶ οὐκ αἰεὶ κατορθοῖ;
 φηεῖν οὖν πρὸς τοῦτο, ὅτι οὐ διὰ τὸ ἀμαρτάνειν τὴν φύσιν, διὰ τοῦτο δαὶ
 5 νομίζειν ὅτι ὡς ἔτυχε ποιεῖ καὶ οὐχ ἕνεκά του πάντα ποιεῖ, ὅποτε καὶ ἡ
 τέχνη, ἥτις προφανῶς πάντα ἕνεκά του ποιεῖ, ἀμαρτάνει πολλάκις διὰ τὴν
 ἀνεπιτηδεύτητα τῆς ὑποκειμένης ὕλης. καὶ γὰρ ὁ γραφεὺς σκοπὸν ἔχων **35**
 τοῦ καλῶς γράφαι, διὰ τὸν χάριτην πολλάκις μακρότερον ὄντα, ἢ διὰ πλεο-
 νεξίαν ἢ ἀνεπιτηδεύτητα τοῦ μέλανος ἀμαρτάνει τοῦ σκοποῦ. ὁμοίως καὶ
 10 ὁ ζωγράφος τὰ αὐτὰ ἀν πάθοι, ἢ διὰ τὴν τῶν χρωμάτων ἢ διὰ τὴν τῆς
 σινοδόνος ἐν ἡ γράφει ἀνεπιτηδεύτητα. καὶ ὁ ἰατρός δὲ ὠφελεῖται μὲν θέλων
 καὶ ἀγαθοῦ τιнос ἕνεκα ἔδωκε τὸ καθάρσιον, ἀπέτυχε δ' ἔστιν ὅτε ἡ διὰ τὴν
 τοῦ ὑποκειμένου σώματος ιδιότητα, ἣν ἰδεῖν μὴ οἶόν τε ἦν, ἢ κατὰ τύχην τοῦ
 περιέχοντος δυσκράτου γενομένου· ἀλλ' ὅμως ἐκείνος ἀγαθοῦ τιнос ἕνεκα δέ- **40**
 15 ὶωκεν. οὕτως ἄρα καὶ (εἰ) ἡ φύσις ἔστιν ὅτε τοῦ σκοποῦ διαμαρτάνει, οὐ διὰ
 τοῦτο ἐξαιρετέον αὐτῆς τὸ ἕνεκά του, ἀλλ' ἐπεὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τυγχάνει τοῦ
 σκοποῦ καὶ ὡς σπάνιά ἐστιν αὐτῆς τὰ ἀμαρτήματα, διὰ τοῦτο πιστευτέον
 αὐτῇ ἕνεκά του ποιεῖν. ἄλογον γὰρ καὶ τῆς τέχνης ἀμαρτανούσης ὥσπερ
 καὶ τῆς φύσεως, τῆς μὲν μὴ ἀφαιρεῖν τὸ ἕνεκά του διὰ τὴν ἀμαρτίαν τῆς
 20 δὲ φύσεως ἀφαιρεῖν, ἀλλ' ἡ ἀμφοτέρων ἀφαιρετέον ἢ μηδεμιᾶς· εἰ οὖν τῆς
 τέχνης οὐκ ἀφαιροῦμεν τὸ ἕνεκά του, οὐδὲ τῆς φύσεως ἄρα. **45**
 Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀφαιροῦντες τῆς φύσεως τὸ ἕνεκά του ἐκέχρητο τῷ
 παραδείγματι τῷ κατὰ τὸν Ἑμπεδοκλέα, ἐνθα ἔλεγεν ἐκείνος ἐν ταῖς ἐξ
 ἀρχῆς συστάσσει "τὰ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα" γενέσθαι, καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων
 25 ἐλέγγει τὸν λόγον. οὕτω γάρ, φησί, πάντα ἕνεκά του ποιεῖ ἡ φύσις,
 ὥστε καὶ ὅταν τοῦ σκοποῦ διαμαρτάνῃ, οὐ μακράν που τοῦ σκοποῦ ἑαυτῆς
 ἐκπίπτει. ἀλλ' ὡς οἶόν τε ἐστὶ σύνεργος. οὐδέποτε γοῦν ἐξ ἀνθρώπου
 πλάτανος γέγονεν ἢ λίθος ἢ συκῇ, ἀλλ' αἰεὶ ἀνθρώπος ἐξ ἀνθρώπου· **50**
 εἰ δέ ποτε τοῦ σκοποῦ ἀποτύχῃ τοῦ ποιῆσαι ἀνθρώπον διὰ τὴν ἀνεπι-
 30 τηδεύτητα τῆς ὕλης, ζῆφον γοῦν ποιεῖ καὶ οὐ φυτόν, ὡς εἶπον, ἢ λίθον,
 καὶ εἰ μὴ ζῆφον δυνηθεῖ ποιῆσαι, τὸ σύνεργος γοῦν ποιεῖ, σάρκα. καὶ ἡ
 συκῇ πάλιν συκῇ ποιεῖ, εἰ δὲ ἀποτύχῃ, ἐρινεόν, οὐ ὀρὺν οὐδὲ πεύκην.

2. 3 πάντα ἡ φύσις ποιεῖ Mt 5 οὐκ K 7 ἐπιτηδεύτητα M 8 τοῦ libri:
 immo τὸ μακρότερον L 9 ἢ διὰ ἀνεπιτηδεύτητα (ἀνεπιτηδεύτητα M) Mt 10 ἀν
 om. L ἢ διὰ τὴν τῆς LK: ἢ διὰ τῆς M: ἢ τῆς t 11 δὲ om. L 12 ἕνεκα om. M
 ἔδωκε L 13 ἦν ἢ L ἦν ἢ ut vid. M 15 εἰ addidit t 16 τοῦτο) τὸ K
 ἐξαιρετέον (L): ἐξαιρετον KM 17 ὡς om. L πάντα K 18 αὐτῇ LKM: αὐτὴν
 coniecit t 20 μὴ δὲ μιᾶς KM: μηδεμιᾶς (L): t 22 ἐπεὶ L τὸ om. K 24 βου-
 γενῆ K τοῦτον L 25 ἐλέγγειν compend. M 27 ὡς οἶόν τε ἐστὶ L: ὥσοι ὄντες
 ἐστὶν K: ὡς οἶόν ἐστι Mt γοῦν LK: γὰρ Mt at cf. Themist. p. 195,8 28 γέγονε πλά-
 τανος L συκῇ libri 29 ἀποτύχῃ LK: ἀποτύ M: ἀποτύχαι t. eadem varietas p. 319,1
 31 δυνηθεῖ L 31. 32 καὶ οὐ συκῇ πᾶσαν (cf. ad p. 252,4) συκῇ L 32 συκῇ et συ-
 κῇ Mt ἀποτύχῃ L: ἀποτύχης K: ἀποτύ M: ἀποτύχαι t ἐρινεόν οὐ ὀρὺν K

καὶ ἡ ἐλαία πάλιν ἐλαίαν· εἰ δ' ἀποτύχη, κότενον· οὐκ ὄγγην οὐδὲ λεύκην. h 8r
 πανταχοῦ ἄρα ἡ φύσις πρόδηλός ἐστι μὴ ὡς ἔτυχεν ἐργαζομένη, ἀλλὰ
 πρὸς τι τέλος σκοπιμώτατον, οὗ ἐὰν ἀποτύχη ἀγαπᾷ γούν τοῦ σύνεργου
 τυχεῖν. ὥσπερ, φησὶν, εἰ καὶ συγχωρήσομεν τῷ Ἐμπεδοκλείῳ μύθῳ, ὅτι h 8v
 ἐγένοντο ζῷα τινα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν βουγενῆ καὶ ἀνδρόπρωρα.
 τῷ λόγῳ δὴπου τούτῳ ἐρίνετο ὃ καὶ νῦν τὰ τέρατα, τῆς ὑλικῆς αὐτῶν
 ἀρχῆς λέγω δὴ τοῦ σπέρματος διαφθαρέντος, καὶ οὕτως ἔχει κακείνους τὴν
 φύσιν ἕνεκά του ποιοῦσαν· ὥστε καὶ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῆς, ὡς ἡδὴ εἶπον,
 οὐ πόρρω τοῦ σκοποῦ πεσεῖν ἔφη. οὐ γὰρ εἶπε βουγενῆ ἐλαιόπρωρα γε- 5
 νέσθαι, ἀλλὰ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα· οὕτως οἶδε καὶ αὐτὸς τὴν φύσιν σκο-
 πόν τινα ὠρισμένον ἔχουσαν, οἷον ἡ ἀνθρωπον ἢ βοῦν ποιῆσαι, καὶ τοῦ-
 του ἀποτυχοῦσαν τὸ σύνεργος ἀγαπῆσαι, λέγω δὴ τὸ ζῶον ἀπλῶς ποιῆσαι.
 ἔπειτα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδὸν ἐνίσταται· τί γὰρ δήποτε, φησὶν, ἐν ταῖς ἐξ
 ἀρχῆς συστάσει μὴ ὥσπερ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα γέγονεν ἐπὶ τῶν ζῶων,
 15 οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἀμπελογενῆ ἐλαιόπρωρα; καίτοι, φησὶν,
 εὐλογώτερον ἦν ἐπὶ τῶν φυτῶν τοῦτο γενέσθαι μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῶν ζῶων·
 ἦττον γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς τὸ ἕνεκά του ἢ ἐν τοῖς ζῴοις, διότι καὶ διήρ-
 θρωται μᾶλλον τὸ εἶδος ἐν τοῖς ζῴοις, ἔδει δὲ ἐν οἷς ἦττον τὸ ἕνεκά 10
 του διαφαίνεται, ἐν τούτοις μάλιστα τὴν παρεκτροπὴν γενέσθαι· οὐ γέγονε δὲ
 20 ἐν τοῖς φυτοῖς (οὐδὲ γὰρ φαίνεται τοῦτο λέγων), οὐδ' ἐν τοῖς ζῴοις ἄρα.
 ὥστε οἱ ἐκ τούτων τὸ ἕνεκά του τῆς φύσεως ἀφαιροῦντες, ἑαυτοὺς ἐλέγ-
 χοντες μᾶλλον ἴστωσαν ἢ τὴν φύσιν. εἰτα καὶ ἄλλοις ἐπιχειρήμασι τὸ αὐτὸ
 κατασκευάζει· εἰ γὰρ μὴ ἕνεκά του πάντα ποιεῖ ἡ φύσις, διὰ τί μὴ εὐθὺς
 ποιεῖ ἀνθρωπον, ἀλλὰ πρῶτον σπέρμα εἰτα σάρκα εἰτα ἄλλο καὶ ἄλλο ἐφε-
 25 ἔης, μέχρις ἂν τοῦ σκοπιμωτάτου τέλους τύχη; διὰ τί γὰρ μὴ πρότερον 15
 ἔμβριον, εἰτα σπέρμα; ἢ γὰρ τάξιν τῶν ἕνεκά του· ὥστε εἰ ἐν τάξει ἄλλο
 πρὸ ἄλλου παραλαμβάνει καὶ οὐδέποτε τῆς τάξεως μεθίσταται πρὶν ἂν
 φθείρῃ τὸ γινόμενον, ὅλη ἔστι πάντα ἕνεκά του ποιοῦσα. καὶ αὐτὸς δέ.
 φησὶν, ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸ “οὐλοφυές” πρῶτον φησι γενέσθαι, τοῦτο δὲ

- 1 κότενον sine accentu K ὄγγην Themistius λεύκην K 2 ἄρα L et com-
 pend. K: οὖν Mt μὴ ὡς ἔτυχεν LK: ὡς ἔτυχε μὴ Mt 3 σκοπιμώτατον K: σκο-
 τι-
 πιω M: σκοπιμώτατα (L)t οὗ] οἷον L ἀποτύ M τοῦ] τοὺς compend. M
 4 συγχωρήσωμεν (cf. δῶμεν p. 320,6) K 5 βουγενῆ καὶ ἀνδρόπρωρα K 7 τὰ σπέρματα
 διαφθαρέντα L 9 πόρρω που τοῦ fort. recte L cf. p. 318,26. Themist. p. 195,7 (Simplic.
 p. 381,1) βουγενῆ sine accentu K 10 βουγένῃ K 12 ἀποτυχοῦσα M 13 ἀνί-
 σταται L 14 βουγένῃ ἀνδραπρωρα (sic) K 15 οὕτως K: οὕτω t 15. 16 ἀμπελο-
 γενῇ — ἦν ἐπὶ τῶν φυτῶν LK: om. Mt 15 post ἐλαιόπρωρα addit γέγονε L 16 γενέσθαι
 LKM: ἐγένετο t 17 ἦττον γὰρ κτλ.] Themist. l. c. 18 18 τὸ εἶδος μᾶλλον L
 19 γίνεσθαι L 20 λέγω L 21 ἀφαιροῦντες L: ἀναίρουντες (K)Mt. item p. 320,12. cf.
 ad p. 163,1 22 ἴστωσαν L: ἰσθῶσαν K: ἴσθωσαν Mt 23 γὰρ LK: δέ Mt 25 τύχη
 L: τῷ M: τύχοι Kt πρῶτον L 26 ἔμβριον M τῶν] τὸν K 27 πρὸς L
 28 φθείρῃ LK: φθεῖ M: φθαρή t ὅλην L ποιοῦσαι K 29 οὐλοφυές t πρῶτον
 γίνεσθαι (om. φησι) L

οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἂν αὐτῷ ἢ τὸ σπέρμα συνεστραμμένους καὶ ὅλους ἢ 8^v
 ἅμα ἔχον ἐν ἑαυτῷ τοὺς λόγους τοῦ φεομένου· παρὰ γὰρ τὴν τοῦ ὅλου
 φύσιν περιέχειν τὸ ὅλοφουδες αὐτῷ κέκληται. εἰ δὲ τὸ οὐλοφουδες πρῶτον 20
 τῶν ζῳῶν καὶ φυτῶν γίνεται, ἔνεκα ἄρα τῶν φυτῶν καὶ ζῳῶν γίνεται,
 5 εἰ δὲ τοῦτο, ἔνεκά του ἄρα ἢ φύσις ποιεῖ· ἔνεκα γὰρ τῶν ὑστέρων τὰ
 πρότερα. ὕπερ οὖν εἶπον, εἰ καὶ δῶμεν ἀληθῆ εἶναι τὸν Ἑμπεδοκλέους
 μῦθον ὡς κατ' ἀρχὴν συνέστη τινὰ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα, τοῦ οὐλοφουδῶς
 τοῦτου φθαρέντος δηλονότι συνέστη, ὥσπερ καὶ νῦν τὰ τέρατα γίνε-
 10 ται τοῦ σπέρματος φθαρέντος ἢ πλεονάσαντος ἢ ἐλλείψαντος. ὥστε ἡ
 μὲν φύσις ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ τὴν προβολὴν τοῦ οὐλοφουδῶς ἐποιήσατο, συ- 25
 νέβη δὲ φθαρέντος αὐτοῦ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ τὴν φύσιν. ἔτι, φησὶν, οἱ
 ἀφαιροῦντες τῆς φύσεως τὸ ἔνεκά του λανθάνουσιν ἑαυτοὺς πολλῶν πρό-
 τερον καὶ τὴν φύσιν ὅλως καὶ τὰ φυσικὰ ἀναιροῦντες. φύσει γὰρ κατὰ
 15 τοῆς ὑπαρχούσης συνεχῶς καὶ κατὰ τάξιν κινούμενα ἀφικνεῖται εἰς τι τέλος,
 ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ τὸ τυχὸν ἀπὸ τῆς τυχεύσης ἀρχῆς (ταῦτα γὰρ ἀπὸ τύχης
 καὶ ἀπὸ αὐτομάτου καλεῖν εἰώθημεν). τὰ δὲ ἀπὸ φύσεως ἢ αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ 30
 τὸ πλεὺν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ τὰ αὐτὰ τέλος γίνεται·
 οὐδέποτε γὰρ ἀπὸ ἀνθρωπίου σπέρματος κύων γέγονεν ἢ ἵππος. καίτοι
 20 εἰ μὴ ἔνεκά του ἐποίει ἡ φύσις, ἔδει τὸ τυχὸν ἐκ τοῦ τυχόντος γίνεσθαι,
 νῦν δ' οὐ γίνεται. ὥστε εἰ μὴ ἔνεκά του φασὶ τὴν φύσιν ποιεῖν, ἀλλ'
 ὅπως ἂν τύχη, μάτην τὸ τῆς φύσεως περιβομβοῦσιν ὄνομα εἰς ταῦτόν
 ἄγοντες αὐτὴν τῇ τύχῃ καὶ συγχλώθοντες τὰ ἀσύγκλωστα. ὥστε εἰ μὴ
 25 ταῦτόν τύχη καὶ φύσις ἀλλὰ πολλῶν ταῦτα διεστήκασιν τῷ μέσῳ, τῆς τύχης
 ἐκ τῆς τυχεύσης ἀρχῆς τὸ τυχὸν ποιούσης, τῆς δὲ φύσεως ἐξ ὠρισμένης 35
 ὠρισμένον, ἀδύνατον τὴν φύσιν μὴ ἔνεκά του πάντα ποιεῖν, ἐπεὶ εἰς ταῦ-
 τὸν ἂν οὕτω τῇ τύχῃ συμφέροιτο.

Τελευταῖον δὲ πάντων τὴν αἰτίαν τίθησιν ἐξ ἧς κινήθεντες ἐνόμισαν
 τὴν φύσιν μηδὲν ἔνεκά του ποιεῖν. εἰκόασιν γάρ, φησί, διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν
 30 τὴν φύσιν ἐν τῷ δημιουργεῖν βουλευομένην, διὰ τοῦτο αὐτῆς ἀφαιρεῖσθαι
 τὸ ἔνεκά του ποιεῖν, ὡς δὴ θέον τὰ ἔνεκά του ποιῶντα πάντως βουλεύ-

1 συνεστραμμένους t	ὅλως Mt	2 ἔχον Lt: ἔχων KM	γὰρ τὸ τὴν fort.
recte Mt	2. 4 ὅλου—ἄρα om. K	3 οὐλοφουδες] οὐλοφουδες t	4 ἔνεκεν M
6 οὖν om. K	7 ὡς Lt: ὡς ὅτι (cf. ad p. 6,30) K: ὡς ἂν M	κατὰ τὴν ἀρχὴν L	
ἀνδρόπρωρα K	οὐλοφουδῶς L: οὐλοφουδῶς K: ὅλοφουδῶς Mt	8. 9 δηλονότι—φθα-	
ρέντος om. L	8 συνέστησεν K	9. 11 ἢ ἐλλείψαντος—φθαρέντος om. K	9 ἐν-
λεψάντος M	10 ὅλοφουδῶς Mt	12 ἀφαιροῦντες] cf. ad p. 319,21	13. 14 κατὰ
κινήν M	14. 15 ἑαυτοῖς t: ἑαυτῆς K: ἑαυτῇ M: αὐτοῖς L: αὐτοῖς Arist. cod. E		
16. 17 τύχης καὶ αὐτομάτου L	17 ὡς om. L	18 τέλος L: τε M: τέλει (K)t	
21 οὐ γίνεσθαι L	22 ὕπερ ἂν t	παραβομβοῦσιν L	23 συγχλώθοντες L: συγχλω
M: συγχλώθοντες (si recte enotavi) K: συγχλωθέντες t		ἀσύγκλωστα K	26 ποιεῖν
πάντα Mt	27 οὕτω om. L	30 βουλευομένην M	31 ποιεῖν om. L
om. t	θέοντα (om. τὰ) K	post πάντως add. καὶ K	δὴ

εσθαι. τοῦτο δέ, φησί, γελοῖον ἂν εἴη· ἔδει γὰρ αὐτοὺς συνιδεῖν ὅτι οὐδὲ ἡ 8^v
αἱ τέχναι βουλεύονται· ἡ γὰρ βουλή ἐνδοσιὰ ἐστι φρονήσεως, καὶ ὅταν ὁ
τεχνίτης βουλεύεται, οὐχ ὡς τεχνίτης βουλεύεται, ἀλλ' ὡς ἐλλείπων κατὰ 41
τὴν τέχνην (ἐξ ἀγνοίας γὰρ ἐπὶ τὴν βούλευσιν ἔρχεται), ὁ δὲ τεχνίτης
5 βουλῆς οὐ δεῖται. οὐ βουλεύεται γοῦν ὁ τέκτων εἰ δεῖ πρίειν τὰ ξύλα ἢ
ἀποξέειν, καὶ ὁ οἰκοδόμος εἰ δεῖ πρῶτον τοὺς θεμελίους καταβάλλεσθαι,
ἀλλ' οὐδ' ὁ γραμματιστής βουλεύεται πῶς δεῖ τὸ α ἢ τὸ β γράψαι, οὐδ'
ὅταν γράφῃ τὸ Σωκράτης ὄνομα βουλεύεται ποῖον δεῖ πρῶτον τῶν στοιχείων 45
γράψαι, ποῖον δὲ δεύτερον καὶ τρίτον. ἀλλ' ἐκαστὴς τέχνης ὁρίσται καὶ τὸ
10 τέλος καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ὁδὸς ἢ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τὸ τέλος, ὥσπερ καὶ
ἡ τῆς φύσεως, τὰ δὲ ὁρισμένα βουλῆς οὐ δεῖται· βουλευόμεθα γὰρ ἢ περὶ
τῆς ἀρχῆς ἢ περὶ τοῦ τέλους ἢ περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὸ τέλος ἀγούσης,
ὅταν ἄδηλα ταῦτα καὶ ἀόριστα ᾖ. ὥστε εἰ διὰ τὸ μὴ βουλεύεσθαι τὴν φύσιν
ἀφαιροῦνται αὐτῆς τὸ ἐνεκά του, καὶ τῆς τέχνης ἀφαιρεῖτωσαν, εἰ δὲ μὴ
15 ἀφαιροῦνται τῆς τέχνης διὰ τοῦτο τὸ ἐνεκά του, εὐλογον δῆπου μὴδὲ τῆς 50
φύσεως ἀφαιρεῖν. καὶ τί λέγω ἐπὶ τεχνῶν, ὅποτε καὶ τὸ θεῖον δημιουργοῦν
οὐ βουλεύεται, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι, ὅταν θέλῃ, πάντα παράγει βουλῆς οὐ
δεόμενον, εἴ γε ἡ βουλὴ, ὥσπερ εἶπον, δι' ἐνδοσιαν γίνεται φρονήσεως· ἥμισυ
οὖν τῆς φύσεως διὰ τὸ μὴ βουλεύεσθαι ἀφαιρετέον τὸ ἐνεκά του, ἐπεὶ μὴδὲ
20 τῆς τέχνης μὴδὲ τοῦ θείου.

Ἀμαρτία δὲ γίνεται καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν τέχνην. ὡς δὴ τῆς
ἀπορίας κατὰ τὸ σιωπώμενον δήλης οὕσης, ἀπὸ τῆς λύσεως ἄρχεται.

p. 199^b1 Εἰ δὴ ἐστὶν ἕνια κατὰ τέχνην ἐν οἷς τὸ ὁρίῳς ἐνεκά του. i 1^r

Εἰ ἐν τοῖς τεχνητοῖς, φησὶν, ἐστὶ τὸ ἐνεκά του καὶ ἐν πολλοῖς ὁρῶμεν κα-
25 τορθούσας τὰς τέχνας τὸ τέλος καὶ τὸ οὐ ἐνεκά, εἰς ἕνια δ' ἐπιχειροῦσι μὲν
ἐνεκά του ποιεῖν ἁμαρτάνουσι δὲ τοῦ σκοποῦ διὰ τινος δῆποτε αἰτίας, οὐ παρὰ
τὸ μὴ αὐτὰς οὕτω προθέσθαι ὥστε εἷς τι τέλος ἀγαθὸν λῆξαι, τί καλοῦσι
καὶ ἐπὶ τῆς φύσεως τὸ αὐτὸ συμβαίνειν, καὶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῆς μὴ διὰ
τὸ ὡς ἔτυχεν αὐτὴν ποιεῖν νομίζειν γίνεσθαι. ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ ἐξ ἀρχῆς ὁ
30 ἐκκρούεσθαι σκοποῦ ἢ διὰ τὴν ὁλὴν ἢ διὰ τὰ ἐξωθεν συμπτώματα:

3. 4 τεχνίτης ter M 4 βούλησιν KM ὁ δὲ (ὁδὸς) K: ὁ δὲ γε L: ὁ γὰρ Mt: fort. ἡ δὲ
5 οὐ βουλεύεται κτλ.] cf. Themist. p. 196,15 οὐ (ante βουλεύεται) om. superscr. M γοῦν
LK: γὰρ Mt 6 πρῶτως L 7 πῶς δὴ τὸ M α] δ L 7. 9 οὐδ' ὅταν—γράψαι bis scripta
altero loco deletit K 8 σωκρά KM: possis Σωκράτους ποῖον δὴ K πρῶτον Mt: πρῶ
K: πρότερον L 10 ἢ (ante ἐκ) om. Mt 11 ἢ om. L γὰρ ἢ] γὰρ οὐ L 12 ἀρχῆς
superscr. M²: τέχνης M 13 εἰ μὴ διὰ τὸ βουλεύεσθαι L 16 καὶ (ante τὸ) om. K
17 παράγῃ (om. πάντα) L 18 βουλὴ t 21 καὶ ἐν τέχνην om. K ὡς] *ἢ
(littera rubro addenda) K 22 κατὰ τὸ σιωπώμενον δήλης οὕσης LK: κατὰ τὸ σιωπώμενον
δηλούσης M: προδύλου οὕσης. κατὰ τὸ σιωπώμενον t 23 δὴ] δέ K 25 τὸ τέλος LK:
τὸ M: om. t 26 διὰ τινος t δῆπο M: δῆποτε K: δῆπου (L)t 27 προσθέσθαι L, et
ut vid. M λῆξαι] δεῖξαι M 28 συμβαίνειν LK: σημαίνειν Mt 29 τοῖς om. Mt

p. 199^b5 Καὶ ἐν ταῖς ἐξ ἀρχῆς ἄρα συστάσεσι τὰ βουγενῆ. εἰ μὴ ἰφ
πρὸς τινὰ ὄρον καὶ τέλος δυνατὰ ἦν ἐλθεῖν.

Ἐκ τούτων ἄρα δῆλον, φησὶν, ὅτι καὶ τὰ κατὰ Ἐμπεδοκλέα βουγενῆ
ἀνδρόπρωρα, ἵνα τις συγχωρήσῃ τῷ μύθῳ, εἰ μὴ δυνατὰ ἦν εἰς τινὰ ὄρον
5 καὶ τέλος ἐλθεῖν, τουτέστιν εἰς εἶδος τι τέλειον, ὥστε καὶ διαμείναι, πρὶ- 10
δῆλον ὅτι τῆς ἀρχῆς αὐτῶν τοῦ σπέρματος διαφθαρέντος τοιαῦτα γέγονεν.
ὅθεν οὐδὲ διαμένειν, ὅπερ καὶ νῦν ἐπὶ τῶν τεράτων συμβαίνει.

p. 199^b7 Ἔτι ἀνάγκη σπέρμα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλὰ μὴ εὐθὺς
τὰ ζῷα.

10 Εἰ μὴ ἕνεκά του πάντα ἡ φύσις ποιεῖ, διὰ τί τεταγμένη αὐτῆς ἐστιν
ἡ δημιουργία ἄλλα πρὸ ἄλλων παραλαμβάνουσα; ἔδει γὰρ καὶ ἄνευ σπέρ-
ματος τὰ ζῷα εὐθὺς ποιεῖν. εἰ δὲ παραλαμβάνει πρῶτον σπέρμα, εἴτα ἐξ 15
αὐτοῦ ποιεῖ σάρκα, καὶ οὕτως ἐφεξῆς μέχρι τοῦ τελείου εἶδους, καὶ εἰς τὸ
τέλειον εἶδος ἐλθούσα παύεται λοιπὴν τῆς κινήσεως. πρὸ δὲ τῆς ἀρχῆς ὅτι τὰ
15 πρὸ τοῦ τέλους πάντα τοῦ τέλους ἕνεκεν παρέλαβεν. ἐπεὶ τί δήποτε ἔστη
εἰς τὸ εἶδος τὸ ἀνθρώπειον τυχόν ἢ ἥππειον, καὶ μὴ ἐξ αὐτοῦ συνεχῶς κι-
νοῦσα ἄλλο τι, καὶ τοῦτο ὅπερ ἔτυχεν, ἐποίησεν;

p. 199^b9 Ἔτι καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἕνεστι τὸ ἕνεκά του.

19

Ἐντεῦθεν, ὅπερ εἶπον, πρὸς αὐτὴν τὴν δόξαν ἐνίσταται, ὅτι εἰ ἦττον
20 ἐν τοῖς φυτοῖς τὸ ἕνεκά του ἢ ἐν τοῖς ζῷοις, ἐν οἷς δὲ ἦττον τὸ ἕνεκά του 25
ἐν τούτοις μᾶλλον ἔδει τὰ τέρατα γενέσθαι, τί δήποτε μὴ ὥσπερ ἐν τοῖς
ζῷοις τὰ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα γέγονεν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἀμπελο-
γενῆ ἐλαιόπρωρα; εἰ δὲ μὴ γέγονεν ἐν τοῖς φυτοῖς (οὐδὲ γὰρ φαίνεται τοῦτο
λέγειν), οὐδ' ἐν τοῖς ζῷοις ἄρα. οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, ὥσπερ ἐν τοῖς ζῷοις
25 γίνεσθαι τέρατά τινα, οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς γίνεσθαι, ἀλλ' ἦττον τῶν
ζῶων διαφαίνεσθαι ἐν τούτοις τὸ παρὰ φύσιν, διὰ τὸ μὴ οὕτως διηρθρῶσθαι
τὰ εἶδη καὶ διακεκρίσθαι ὡς ἐν τοῖς ζῷοις· ἐν οἷς γὰρ ἀκριβὲς τὸ εἶδος,

1 συστάσεσιν τὰ βουγενῆ K

M et t βουγενῆ K

ταῦ M

ἐστὶ M

15 ἕνεκα Mt

ἕνεκά του om. K

γέννη ἀνδρόπρωρα K

loco t

οὕτω t

8 Ἔτι δὲ t

11 γὰρ om. L

τί ποτέ ἐστιν L

19 ἀνίσταται L

24 λέγω K

25 δὲ om. L

27 τὸ ἀκριβὲς εἶδος Mt

2 καὶ τέλος—ἐλθεῖν om. K

4 δυνατόν L

8. 9 γενέσθαι—ζῷα om. K

12 πρῶτον σπέρμα] ἄσπερμα K

16 ἀνθρωπείου compend. K

21 τὰ τέρατα L

26 διαφαίνεσθαι K

26 διαφαίνεσθαι KM: διαφέρεσθαι L: διαφαίνεται t

3 ἐμπεδοκλέους primitus

6 τοῦ L: καὶ τοῦ KMt at cf. p. 319, 7

10 τεταγμένη et

14 πάβεται K

18 ἕνεστι τὸ

22 βου-

ζοίοις altero

ἐν τούτοις καὶ ἡ ὀλίγη ἐκτροπὴ πρόδηλος. καὶ ὥσπερ ἐν ἄλλοις αὐτός φησι, **i** 1^r
 τοῦ τεθνεώτος τὴν μὲν χεῖρα οὐκέτι ἂν εἴποι τις χεῖρα εἶναι, εἰ μὴ ὁμο- **31**
 νόμως, ὡς τὴν λιθίνην ἢ τὴν γεγραμμένην, διὰ τὸ ἐφθάρθαι αὐτῆς ἐναρ-
 γῶς τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐνέργειαν, τὴν μέντοι σάρκα τοῦ τεθνεώτος νομίσσειεν
5 ἂν τις μηδὲν ἔλαττον ἔχειν τῆς ζωῆς διὰ τὸ μὴ ἐναργῶς ὁράσθαι τὸ εἶδος
 αὐτῆς καὶ τὴν χρεῖαν, ἣν παρῆχε τῷ ὄλῳ ζῳῇ, μετὰ θάνατον ἐφθαρμένην.
 τοῦτο δὲ διὰ τὸ ὕλικώτερά ὄντα τὰ ὁμοιομερῆ μὴ εἰλικρινὲς ἔχειν τὸ εἶδος.
 οὕτω δὲ, ἐπειδὴ καὶ τὰ φυτὰ πρὸς τῇ ὕλῃ μᾶλλον εἰσιν ἤπερ τὰ ζῷα καὶ **35**
 διὰ τοῦτο ἀμυδρότερον ἔχει τὸ εἶδος, ἐν ταῖς παρεκτροπαῖς ἡ διαφορὰ οὐ
10 διαφαίνεται, ὥσπερ οὐδὲ ἐν τῇ νεκρᾷ σαρκί, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δοκεῖ τέ-
 ρατα γίνεσθαι ἐν ταῖς φυτοῖς. τοῦτο δὲ τὸ ἐπιχειρήμα οὐκ ἔστι πραγμα-
 τειώδες, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐμπεδοκλέους καὶ τὰ παρὰ αὐτοῦ,
 ὅτι οὐκ ἔστιν ἑαυτοῦ ἀκόλουθος. ἐν τοῖς ζῳοῖς μὲν τὰ τοιαῦτα τέρατα γί-
 νων, ἐν τοῖς φυτοῖς δ' οὐκέτι· καίτοι εὐλογώτερον ἦν ἐπὶ τῶν φυτῶν
15 τοῦτο ποιῆσαι. εἰ μὲν οὖν καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἐγίνετο, διὰ τί μὴ εἶπεν;
 εἰ δὲ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι οὐκ εἶπεν, ἄτοπον ἐπὶ μὲν τῶν εἰλικρινεστέρων
 εἰδῶν καὶ ἐφ' ὧν μᾶλλον τὸ ἔνεκά του διαφαίνεται καὶ ἡ τῆς φύσεως πρό-
 νοια, ἐπὶ τούτων ὡς ἔτυχε ταῦτα γίνεσθαι λέγειν, ἐπὶ δὲ τῶν φυτῶν μη-
 κέτι, ἐν οἷς ἡττόν ἐστι διάδηλος ἡ φύσις πάντα ἔνεκά του ποιῶσα. ὁ δὲ
20 ἀληθῆς ἔχει λόγος ἐν ἀμφοτέροις μὲν γίνεσθαι τὸ παρὰ φύσιν, σπάνιον δὲ
 τοῦτο καὶ κατὰ ἀπόπτωσιν τοῦ ἔνεκά του καὶ τοῦ κατὰ φύσιν, ὥσπερ καὶ
 ἐπὶ τῶν τεχνῶν τὸ παρὰ τέχνην.

p. 199b17 'Αφ' ἐκάστης δὲ οὐ τὸ αὐτὸ ἐκάστοις οὐδὲ τὸ τυχόν, **45**
 αἰεὶ μέντοι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἂν μὴ τι ἐμποδίσῃ.

25 "Οτι οὔτε ἡ αὐτὴ φύσις πλειόνων τελῶν ἐστι ποιητική, οὔτε πλείους
 φύσεις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀπεργάζονται εἶδος, ἀλλ' ἐφ' ἐκάστης ὠρισμένον
 ἐστὶ τὸ εἶδος, εἰ μὴ τι τῶν ἔξωθεν ἐμποδίσῃ. συνάγομεν γὰρ πολλάκις
 διάφορα ζῷα εἰς συνουσίαν, ὡς ἵππον καὶ ὄνον εἰς ἡμιόνου γέννησιν, καὶ
 ποιῶμεν ἐκ ὁῶν εἰδῶν ἕν, ἀλλ' οὖν καὶ ἐνταῦθα θαυμαστὴ τῆς φύσεως
30 ἡ πρόνοια τὰ τοιαῦτα ἄγωνα ποιήσασα, ἵνα μάθῃς ὡς βρα μὲν ὑπ' αὐτῆς

1 ὀλίγη] ὀλη L ἐν ἄλλοις] respicit Meteorol. Δ 12 p. 389b31 sqq. cf. Metaph. Z 10
 p. 1035b24 αὐτὸ φησιν αὐτός L 3 αὐτῇ vel αὐτῷ M 4 σάρκα ἐκ τοῦ L
 8 ἐπειδὴ καὶ τὰ φυτὰ K: ἐπειδὴ τὰ φυτὰ ἐπειδὴ L: καὶ τὰ φυτὰ ἐπειδὴ Mt μᾶλλον
 εἶναι ἔπερ L 9 ἀμυδρότερον Mt ἔχειν L διαφορὰ] φύσις L 10 post
 διαφαίνεται addit δὲ L 11 οὐκ ἔστι LK: οὐκέτι Mt 11. 12 πραγματειώδες invenit
 in M neque correxuit t 13 ἔστιν ἥλιος L. videtur ἥλιος nihil aliud esse quam
 compendium non intellectum vocis ὅτι vel ἔστιν ἑαυτῷ fortasse recte K
 14 εὐλογώτερον K 16 ἄτοπος (K)t 18 λέγων compend. M et t 20 λό-
 γον L σπάνιον M 21 καὶ τοῦτο καὶ L ἀπόπτωσις (sic) K 23. 24 οὐ
 τὸ — ἐμποδίσῃ om. K 23 οὐ] οὐδὲ M 24 μὲν τοί γε t ἐάν t τις L
 26 τὸ om. LK 27 τὸ εἶδος] τὸ τέλος K μή τις L 28 γένεσιν ante corr. M:
 γένεσιν K 30 τὰ om. L μὲν om. Mt

γίνεται μηδενὸς τῶν ἐξωθεν βιαζομένου ἢ διακόπτοντος, ταῦτα τοῦ σκο- i l^r
πιματώατος τέλους τυγχάνει, τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ διαδοχὴ τῶν εἰδῶν, ὅσα δὲ αἱ
μὴ οὕτως γίνεται, πηρώματά ἐστι καὶ οὐδ' ὅλως διαμένει, ἢ διαμένοντα
τοῦ φυσικωτάτου τέλους οὐ τυγχάνει. κἀνταῦθα δὲ ἡ σύνθεσις τῶν σύνεγ-
5 γος, οὐ τῶν πόρρω.

p. 199^b 18 Τὸ δὲ οὐ ἔνεκα, καὶ ὁ τούτου ἔνεκεν, γένοιτο ἂν καὶ
ἀπὸ τύχης.

Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὅτι ἐν τῇ φύσει τὸ ἔνεκά του, καὶ ἔχει τι τέλος οὐ
ἔνεκα πάντα πράττει, ἄρα, φησὶν, ἐν | μόνῃ τῇ φύσει, ἢ καὶ ἐν τῇ τύχῃ i l^v
10 ἔστι τὸ ἔνεκά του καὶ τὸ οὐ ἔνεκα ταῦτα πράττεται; καὶ φησιν ὅτι ἔστι
καὶ ἐν τῇ τύχῃ, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. ἐλθὼν γάρ
τις ἀπὸ ξένης ἐλούσατο, ἀλλ' οὐ τούτου ἔνεκεν ἦλθεν ἵνα λούσῃται. ἐγέ-
νετο μέντοι ὁ πλοῦς ὥς ἔνεκα τούτου. κατὰ συμβεβηκός οὖν ἐν τῇ τύχῃ
τὸ ἔνεκά του, οὐ καθ' αὐτό, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἴρηται.

15 p. 199^b 20 Λέγομεν ὅτι ἀπὸ τύχης ἦλθεν ὁ ξένος καὶ λουσάμενος ὃ
ἀπ' ἦλθεν.

Γράφεται καὶ λουσάμενος ἀντὶ τοῦ λουτρώσαντος. οἷον εἴ τις ἐν πόλει
ἐλθὼν εὔροι τινὰ δέσμιον, εἴτα λουτρώσῃται τοῦτον· λέγομεν γὰρ ἐν τοῖς 10
τοιούτοις. ὅτι ἦλθεν ἵνα λουτρώσῃται αὐτόν. καίτοι οὐ τούτου ἔνεκεν ἦλ-
20 θεν, ἀλλὰ τὸ ἐκβάν οὕτω γέγονεν ὥς ἂν εἰ τούτου ἔνεκεν ἦλθεν, ὅπερ
πεποίηκεν· ἀπερχόμενος γὰρ ἀγωνίσασθαι Ὀλύμπια καὶ εὐρών ἐν Λιγύνῃ
Πλάτωνα δεδεμένον, ἀγοράσας ἐλουτρώσατο εἰπὼν ὅτι οὐκ ἂν πολλὰς νίκας
ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀντηλλάξατο τῆς πράξεως ταύτης.

1 γίνονται L	ἐξωθεν K	3 οὕτω t	πληρώματά K	ἢ δια-
μένον M: ἢ διαμένοντος L	6. 7 καὶ ὁ — τύχης om. K	6 ἔνεκεν (post		
τούτου) L: ἔνεκα Mt	8. 10 καὶ ἔχει — ἔστι τὸ ἔνεκά του om. K	8 τι] τί L:		
τὸ Mt	9 ἄρα M	9. 10 ἐν μόνῃ — καὶ φησιν om. L	13 ἔνεκα τούτου t:	
ἔνεκά του (sic) M: ἔνεκά του τοῦ K: ἔνεκά του L	κατὰ συμβεβηκός· κατὰ συμ-			
βεβηκός οὖν t	οὖν om. K	14 ὅπερ] οὐ K	εἴρη K	15 ὅθεν
λέγομεν ex Arist. t	15. 16 ἦλθεν — ἀπ' ἦλθεν om. K	17. 20 γράφεται — οὐ		
τούτου ἔνεκεν ἦλθεν om. L	17 λουσάμενος KM: λουτρώσαντος t	λουτρώσαντος		
scripsi: λουτρώσαντος M: λουτρώσαντος K: λουσάμενος t, scilicet deceptus vocibus ἀντὶ τοῦ				
quibus alteram lectionem designari putavit; at recte excerptor cod. Paris. 1853 (Scholl.				
p. 355 ^b 3) ἀντὶ τοῦ per ὃ ἔστι explicavit. ceterum cf. Diels z. Textgesch. p. 23				18 εὔροι
KM: εὔροι ἂν t: fort. εὔρη	λουτρώσῃται (post εἴτα) KM: λουτρώσατο t			20 εἰ

ἔνεκεν τούτου L 20. 21 ὅπερ πεποίηκεν om. Mt 21 ὀλυμ (= ὀλυμπία?) M
22 ἀντηλλάξατο t

p. 199^b28 Καὶ εἰ ἐν ᾗ ἐν τῷ ξύλῳ ἡ ναυπηγικὴ, ὁμοίως ἂν τῇ ἰλ^v
φύσει ἐποιήσεν.

Ἄλλογον, φησί, τὸ νομίζειν μὴ ἕνεκά τοι ποιεῖν τὴν φύσιν διὰ τὸ μὴ 17
ὁρᾶν αὐτὴν βουλευομένην, ὅποτε οὐδὲ ἡ τέχνη βουλεύεται· εἰ τοίνυν ἐπι-
5 νοήσας τὴν ναυπηγικὴν τέχνην ἐν τῷ ξύλῳ καταθεδουῖται, τί πλέον ἂν
ἐποιήσεν ἢ ὡς ἡ φύσις ἐποιεῖ μὴ βουλευομένη; μὴ γὰρ οὕτως ἐν ἀνθρώπῳ
ἡ τέχνη σκόπει, ἀλλὰ ταύτην τοῦ ἀνθρώπου χωρίσας ἐγκατάθετο τῷ ξύλῳ, 20
καὶ οὐδὲν ὅψαι πλέον ποιῶσαν ἢ ὡς νῦν ἔξωθεν οὕσα ἐργάζεται. ὥσπερ
οὖν νῦν ἔξω οὕσα ἕνεκά τοι πάντα ποιεῖ, καὶ ἐν τῷ ξύλῳ δηλονότι οὕσα,
10 ὥσπερ ἡ φύσις ἐν τοῖς φυσικοῖς. ἕνεκά τοι ἂν πάντα ἐποιήσας. διὰ τί οὖν
μὴ καὶ νῦν τὴν φύσιν οὕτως ποιεῖν φάμεν ἐν τοῖς φυσικοῖς ἐνυπάρχουσιν;

p. 199^b30 Μάλιστα δὲ δῆλον. ὅταν τις ἰατρική αὐτὸς ἑαυτὸν.

Ἐπειδὴ ὑπέθετο τὴν τέχνην ἐν τῷ ξύλῳ ἐνυπάρχουσιν, ἵνα ἀπεικασθῇ 26
αὐτὴν τῇ φύσει ἐγγυτέρω φέρων τὴν εἰκόνα, τοῦτο ἐργήσατο τῷ παραδείξ-
15 ματι, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. εἰκοις γὰρ ὡς ἐν τεχνητοῖς ὁ ἰατρῶν
ἑαυτὸν ἰατρὸς τῇ φύσει· τὴν ἀρχὴν γὰρ τῆς υἱείας ἐν ἑαυτῷ ἔχει, ἀλλὰ
συμβέβηκεν ἐνταῦθα τὸν ἰατρεύμενον ἅμα καὶ ἰατρὸν εἶναι.

p. 199^b34 Τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης πρότερον ἐξ ὑποθέσεως ὑπάρχει ἢ
καὶ ἀπλῶς;

20 Τῶν δύο προβλημάτων ὧν προσβάλλετο δείξας τὸ ἕτερον, τοῦτο δ' 30
ἐστὶν ὅτι ἡ φύσις ἕνεκά τοι πάντα ποιεῖ, νῦν ἐπὶ τὸ λοιπὸν μετέρχεται·
τοῦτο δὲ ἦν πῶς ἔστιν ἐν τοῖς φυσικοῖς τὸ ἀναγκαῖον, πρότερον ἀπλῶς καὶ
κατὰ ἕνα τινὰ εἰρμόν ἀνάγκη τῷ προτέρῳ τὸ δεύτερον ἔπασθαι καὶ τοῦτο
τὸ τρίτον καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὥσπερ ἔχει ἐπὶ τῶν οὐρανίων (ἀνάγκη γὰρ

1 plenius lemma Ἄτοπον δὲ καὶ (sic) τὸ — βουλεύεται. καὶ t καὶ εἰ LKM et primitus
Arist. cod. E: καὶ γὰρ εἰ t 1. 2 ἡ ναυπηγικὴ — ἐποιήσεν om. K 1 τῇ om.
primitus Arist. cod. E 2 ἐποιήσεν LM: ἐποιεῖ t Aristoteles 4 ὅποτε (L)t: ὅποτε

ἔστιν K: ὅπο ἔστιν (sed ἔστιν del.) M ἡ om. K 4. 5 ἐπινόησας compend. M:
ἐπινόησεις t 5 ναυτικὴν Mt 6 ἢ om. L 7 σκόπει L: σκοπεῖ K: σκοπεῖν
compend. M: σκόπειν t ante τοῦ ἀνθρώπου addit ἀνεν t χωρίσας LK: σκοπή-
σας Mt ἐγκαταθεσῶ et mox ὅψη K 9 οὖν LK: om. M: γὰρ t 10 ἂν πάντα
LK: ἅπαντα Mt 11 οὕτω t φάμεν ποιεῖν Mt 12 ὅταν — ἑαυτόν om. K
15 ὥπερ t: ὅπερ LKM ἔμπροσθεν c. 1 p. 192^b23 6] ὡς ὁ L 16 τὴν γὰρ
υἱείας ἀρχὴν L 17 συμβέβηκεν] κατὰ συμβεβηκός L τὸν om. L εἶναι om. K
18 lemma om. K ἢ om. M 20 προσβάλλετο t 22 δὲ τῇ] δ' ἢ L 23 εἰρμόν
hic et p. 326,2 K ἀνάγκης L τὸ L: om. KMt ἔπασθαι LMt: ἔπασθαι K
24 post γὰρ intercederit propter compendia τὸν ἥλιον cf. p. 198,25. 330,15

ἀπὸ Κριτοῦ γίνεσθαι ἐν Ταύρω, καὶ ἐκ τούτου ἐν Διδόμοις, καὶ οὕτως ἰὶν
 ἐφεξῆς κατὰ ἓνα τινὰ καὶ ἀναγκαῖον εἰρμὸν τοῖς προτέροις ἀεὶ τῶν δευτέ-
 ρων ἐπομένων), ἥ οὐχ οὕτω τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς φυσικοῖς, ἀλλ' ἐξ ὑπο- 35
 θέσεως τῶν δευτέρων ὑποτεθέντων ἐξ ἀνάγκης τὰ πρότερα ἔπεται. οἷον
 5 τι λέγω· τῇ ὕλῃ ἐξ ἀνάγκης ἔπεται τὸ εἶδος, ὅπερ ἂν εἴη τὸ ἀπλῶς ἀναγ-
 καῖον· διότι γὰρ ἔχει τοιάνδε δυνάμειν ἡ ὕλη, δεῖ πάντῃ τε καὶ πάντως
 ἔπεσθαι καὶ τὸ εἶδος. ἥ οὐχ οὕτως, ἀλλ' εἰ δεῖ γίνεσθαι τὸ εἶδος, δεῖ τοι-
 άνδε ὕλην προϋποκεισθαι. οἱ μὲν οὖν φυσικοὶ τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ἐν τοῖς
 γινομένοις ὑπετίθεντο· πάντες γὰρ ταῖς δυνάμεσι τῆς ὕλης ἐξ ἀνάγκης ἔπε-
 10 σθαι τὰ εἶδη ἔλεγον. ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τὴν οἰκίαν διὰ τοῦτο τοιάνδε εἶναι 40
 ἔλεγον, διὰ τὰς φυσικὰς τῆς ὕλης ἐξ ἧς σύγκειται δυνάμεις (οἷον διότι γὰρ
 βραβεῖς μὲν οἱ λίθοι κορυφώτεροι δὲ τούτων αἱ πλίνθοι ἔτι δὲ κορυφώτερα τὰ
 ξύλα, διὰ τοῦτο γέγονεν ἡ οἰκία ἔχουσα τὰ μὲν θεμέλια κάτω, ἐφεξῆς δὲ
 τούτοις τὰς πλίνθους, καὶ ὑπεράνω πάντων τὰ ξύλα, διότι τῶν ἄλλων κο-
 15 ρυφώτερα· πάνυ γελοιὸς διὰ τὰς δυνάμεις τῆς ὕλης τοιάνδε σχῆμα ἔχειν τὴν
 οἰκίαν ὑποτεθέμενοι, οὐ διότι ἔδει τὴν οἰκίαν τοιάνδε εἶναι καὶ διὰ τοῦτο
 τοιάνδε ὕλην παρασκευασθῆναι· εἰ γὰρ ἀπλῶς ταῖς δυνάμεσι τῆς ὕλης εἴ- 45
 πετο τοιάνδε εἶδος, ἔδει αὐτομάτως εἶναι τὴν οἰκίαν οὕσης τῆς ὕλης, καὶ
 μηδὲν τοῦ τάττοντος δεῖσθαι), οὕτως δὲ καὶ οἱ φυσικοὶ τὸ ἀναγκαῖον ἐν
 20 τοῖς γινομένοις ὑπάρχειν ἔλεγον· διὰ γὰρ τὸ τὸ ψυχρὸν εἶναι τοιάνδε καὶ
 τὸ θερμὸν, γενέσθαι ὅσπου ἢ σάρκα ἢ τῶν ἄλλων ὅσπου, ἔγρου διὰ τὸ
 τὰς ἀτόμους σφαιρικὰς εἶναι τὸ πῦρ καίειν, ἢ τὸ ὕδωρ ψύχειν διὰ τὸ ἐκ
 κυβικῶν εἶναι ἀτόμων· καὶ ἕκαστος ἀπλῶς τὰς αἰτίας τῆς τῶν εἰδῶν γε-
 νέσεως τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινενοημένῃ ὕλῃ ἀνέσθηκεν. ἔχει δὲ τὸ ἀναγκαῖον 50
 25 οὐχ οὕτως ἐν τοῖς φυσικοῖς· οὐδὲν γὰρ ἔδει φύσεως τῆς ἐργαζομένης.
 οὐδὲ γὰρ τὴν ὕλην ἡ φύσις ἐργάζεται, ἀλλ' οὕση χρηταί εἰς τὴν τῶν
 εἰδῶν γένεσιν· τὰ γὰρ στοιχεῖα ὄντα λαβοῦσα καὶ τοίως ἢ τοίως μίξασα,
 οὕτως ἄλλο καὶ ἄλλο ἐπιτίθησιν εἶδος. εἰ δ' ἀπλῶς τῇ τῆς ὕλης δυνάμει
 εἴποντο τὰ εἶδη, τίς ἦν χρεία τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, τῆς φύσεως φημί;
 30 ἐξ ὑποθέσεως οὖν τὸ ἀναγκαῖον· διὰ γὰρ τὸ δεῖν τοιάνδε εἶδος εἶναι, διὰ
 τοῦτο παραλαμβάνεται ἡ ὕλη. ἀμέλει, ὥς εἶπον, καὶ παραληφθεῖσης τῆς

- 1 γενέσθαι L 2 ἓνα] ἕναν K 3. 4 ἐπομένων—δευτέρων om. K 4 ὑποτι-
 θέντων M 5 ἐξ ἀνάγκη (sic) K 7 ἡ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὅπερ ἂν· ἀλλὰ K
 γίνεσθαι καὶ τὸ εἶδος L 10 ἂν om. L 11 διὰ τὸ τὰς L 12 κορυφώτεροι K:

¹⁰
 κορυφώ M: κορυφώτεροι Lt αἱ ut vid. M: οἱ LKt πλίνθοι et mox πλίνθους K

- 14 τοὺς πλίνθους L τῶν ἄλλων om. Mt 14. 15 κορυφώ M: κορυφώτερον t
 15 τὸ τοιάνδε L 17. 18 εἴπετον (h. e. εἶπετο οὖν) K 19 οὕτω t 20 ἔλε-
 γον ὑπάρχειν L alterum τὸ (ante ψυχρὸν) om. Mt 20. 21 καὶ τὸ iterabat ante
 lituram K 22 τεσσάρτους φαιρικὰς K καίειν ἢ Mt: καὶ μὴ K: καὶ L
 23 γένεσιν K: γενέσιν M τῆς ἵσταται L 24 ἐπινενοημένη cor. L ἐνέθη-
 ξεν L 25 ἔδει] ἔχει L 26 τὴν (post γὰρ) om. L 27 τοίως ἢ τοίως libri,
 sed τοίως ἢ om. K 28 εἰ δ'] οὐδ' L 31 ἀμε M

ὅλης καὶ καλλιεργηθείσης καὶ προδρόμων εἰδῶν προγεγενημένων οὐ πάντως i 2^r
 τὸ σκοπιμώτατον ἐπιγίνεται εἶδος. οὕτως ἄρα οὐ ταῖς τῆς ὕλης δυνάμεσιν
 ἐξ ἀνάγκης τὰ εἶδη ἔπονται, ἀλλ' ἔμπαλιν, ὥς εἶπον, καὶ ἐξ ὑποθέσεως
 τὸ ἀναγκαῖον, εἰ δεῖ τοιόνδε εἶδος εἶναι, δεῖ ὕλην παραληφθῆναι τοιόνδε,
 5 οἷον θερμὴν μὲν τοσσηνδε ψυχράν δὲ τοσσηνδε. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως.
 ἔχει οὖν, φησί, τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς φύσει τρόπον τινά, ὥσπερ ἐν τοῖς
 μαθήμασιν· ἐξ ὑποθέσεως γὰρ καὶ ἐν τοῖς μαθήμασι τὸ ἀναγκαῖον. μαθή-
 ματα δὲ λέγει τὰς δεξιὰς τὰς μαθηματικὰς συλλογιστικῶς προϊούσας, ὥστε
 10 καθολικώτερον ἔστιν εἰπεῖν ἀντὶ τῶν μαθημάτων τοὺς συλλογισμούς, ὅτι
 ὡς ἔχει ἐν τοῖς συλλογισμοῖς τὸ ἀναγκαῖον, οὕτως ἔχει καὶ ἐν τοῖς φυσι-
 κοῖς. ἐξ ὑποθέσεως γὰρ καὶ ἐν τοῖς συλλογισμοῖς τὸ ἀναγκαῖον· ὑποθε-
 μένοις γὰρ τὰς προτάσεις ἐξ ἀνάγκης ἔπεται τὸ συμπέρασμα, ὥσπερ καὶ
 ἐν τοῖς φυσικοῖς τοῦ εἶδους ὑποκειμένου ἐξ ἀνάγκης ἔσται καὶ ἡ ὕλη. τὴ
 μὲν οὖν ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον ὁμοίως ἐπ' ἀμφοῖν, ἡ δὲ τάξις τῆς ἀκο- 10
 15 λουθίας ἀντέστραπται· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν συλλογισμῶν εἰ αἱ προτάσεις, καὶ
 τὸ συμπέρασμα (τουτέστιν εἰ τὸ πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον), οὐκέτι μέντοι
 εἰ τὸ συμπέρασμα, καὶ αἱ προτάσεις· ἀληθῶν μὲν γὰρ οὐτῶν τῶν προτά-
 σεων, ἀληθὲς ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ συμπέρασμα, οὐκέτι μέντοι εἰ τὸ συμπέ-
 ρασμα, καὶ αἱ προτάσεις. τὸ γὰρ αὐτὸ συμπέρασμα δυνατόν ἄλλοτε ἄλλαις
 20 προτάσεσι συναγαγεῖν, καὶ οὐ μόνον ἐξ ἀληθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ ψευδῶν
 ἀληθές· εἰ μὲν γὰρ ε' καὶ ε', πάντως ι', οὐ μέντοι εἰ ι', πάντως ε' καὶ ε', 15
 ἀλλὰ δύναται ζ' καὶ γ', καὶ ς' καὶ δ'. καὶ ἐπὶ συλλογισμῶν δὲ 'ὁ ἀνθρω-
 πος ζῷον, τὸ ζῷον οὐσία, ὁ ἀνθρωπος ἄρα οὐσία', καὶ ἐκ ψευδῶν δὲ τὸ
 αὐτὸ συναΐζει 'ὁ ἀνθρωπος λίθος, ὁ λίθος οὐσία, ὁ ἀνθρωπος ἄρα οὐσία'.
 25 ὥστε πάντως μὲν ταῖς τοιαῖσδε προτάσεσιν ἔπεται καὶ τοιόνδε συμπέρασμα,
 οὐ μέντοι τοιῷδε συμπεράσματι πάντως ἔπονται τοιαῖδε προτάσεις. εἰ γὰρ
 τις εἴποι ὅτι δυνατόν ἐξ ἀληθῶν προτάσεων ψευδὲς συναγαγεῖν συμπέρασμα, 20
 οἷόν ἐστιν 'ὁ ἀνθρωπος ζῷον, τὸ ζῷον δισύλλαβον, ὁ ἀνθρωπος ἄρα δισύλ-
 λαβος', ἴστω ὅτι οὐ σφίξει ὁ τοιοῦτος τὰς προτάσεις· ὁ γὰρ μέσος ὅρος
 30 οὐκ ἔστι κοινός. ἄλλος μὲν γὰρ ἐστιν ὁ κατηγορούμενος ἐν τῇ ἐλάττονι,
 καὶ ἄλλος ὁ ὑποκείμενος τῇ μείζονι· τῆς μὲν γὰρ ἐλάττονος ζῷον τὸ οὐ-
 σιῶδες κατηγορεῖται, τῇ δὲ μείζονι ἡ φωνὴ αὕτη καὶ τὸ ὄνομα τὸ τοῦ

2 ἐπιγίνεται L: ἐπὶ γὰρ K: γίνεται Mt οὕτως ἄρα οὐ LKM: visus sibi legere οὕτε in
 M dedit οὕτε ἄρα (om. οὐ) t δυνάμει Mt 3 καὶ om. L 8 συλλογικῶς
 ante corr. M 9 ἀντὶ] ἀν τὸ L 13 ὑποτιθέντος M 15 μὲν om. L τῶν
 συλλογισμῶ K 16 τουτέστιν—δεύτερον om. L οὐκέτι] οὐ L 17. 19 καὶ αἱ προτά-
 σεις· ἀληθῶν—αὐτὸ συμπέρασμα om. K 21 ε καὶ ε utrobique LK: πέντε καὶ πέντε (sed
 altero loco καὶ πέντε om. M) Mt ι' utrobique scripsi: δέκα libri 22 δύναται
 δυνατόν καὶ L ζ' καὶ γ' καὶ ς' καὶ δ' LK: ἐπτά καὶ τρεῖς καὶ ἐξ καὶ τέσσαρες (sed
 δ' M) Mt δὲ LK: μὲν Mt 23 ὁ om. L 25 ταῖς στοιαῖς δὲ K 26 τοιαῖδε KM:
 τοιαῖδε (L) M²t 27 ψευδεῖς K 28 ὁ priore loco om. Mt 28. 29 δισύλλαβον—δισύλλαβος
 L: δισύλλαβος—δισύλλαβος K: δυσύλλαβον—δυσύλλαβος Mt 30 ἐστιν (post γὰρ) om. L
 31 post ὑποκείμενος inserit ἐν t τῆς μὲν γὰρ ἐλάττονος LKM: ἐν μὲν γὰρ τῇ ἐλάττονι t:
 fort. τῇ μὲν γὰρ ἐλάττονι 32 τῇ δὲ μείζονι LKM: ἐν τῇ μείζονι δὲ t

ζήσου. ὥστε οὐδὲ προτάσεις εἰσὶν αὐταὶ συλλογισμοῦ (οὐδὲ γὰρ συνεπλά- i 2r
 κησαν κοινῇ ὄρφῃ), ἀλλὰ μόνον δύο εἰσὶν ἀποφάνσεις ἀπολλοιζόμεναι. ἐπὶ
 μέντοι τοῦ 'ὁ ἄνθρωπος λίθος, ὁ λίθος οὐσία', εἰ καὶ ψευδὴς ἢ ἐλλειπτικὴ 25
 πρότασις, ἀλλ' οὖν ἡ συμπλοκὴ συλλογιστικὴ ἐστὶ· κοινὸς γὰρ ὁ μέσος
 5 ὄρος, καὶ σχῆμά ἐστι τὸ ἐκ τῆς συμπλοκῆς αὐτῶν ἀποτελούμενον. ἐπὶ
 μὲν οὖν τῶν συλλογισμῶν, ὡς εἶπον, τῷ πρώτῳ, λέγω δὴ ταῖς προτάσεσιν
 αἰτινὴς εἰσὶν ὕλη τοῦ συλλογισμοῦ ὑποτεθεισάις, τὸ δεύτερον ἀκολουθεῖ,
 λέγω δὴ τὸ συμπέρασμα, τῷ δὲ δευτέρῳ οὐκέτι τὸ πρῶτον· ἐπὶ δὲ τῶν
 φυσικῶν, καὶ καθόλου τῶν πρακτῶν πάντων εἴτε τεχνικῶν εἴτε ποικι- 30
 λῶν, ἔμπαλιν, τοῦ μὲν ὑστεροῦ, λέγω δὴ τοῦ εἰδούς, ὑποτεθέντος, ἀνάγκη 35
 πᾶσα τὴν ὕλην, ὅπερ ἐστὶ πρότερον, ἔπασθαι, οὐ μέντοι εἰ ἡ ὕλη ὑπάρχει,
 πάντως ἔψεται καὶ τὸ εἶδος, ὡς εἴπομεν ἤδη. ἡ μὲν οὖν διαφορὰ τῶν
 φυσικῶν καὶ καθόλου τῶν πρακτῶν πρὸς τὰ μαθηματικά, αὕτη, ἡ δὲ
 κοινωνία, ὅτι τε ἐξ ὑποθέσεως ἐν πᾶσι τὸ ἀναγκαῖον (ἐνὸς γὰρ ὑποτεθέντος
 15 ἔπεται τὸ λοιπόν, ἐν μὲν τοῖς πρακτοῖς τοῦ εἰδούς ὑποτεθέντος ἢ ὕλη
 ἔπεται, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικοῖς τῆς ὕλης ὑποτεθείσης ἔπεται τὸ εἶδος),
 καὶ ὅτι τρόπον τινα καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς τῷ πρώτῳ τὸ δεύτερον ἔπεται,
 ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς· τὸ γὰρ εἶδος, ὅπερ ἐστὶ τῆς πράξεως 25
 τέλος, ἀρχὴ ἐστὶ τῆς θεωρίας. εἰ οὖν ἡ θεωρία ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ
 20 εἰδούς λέγει δὲ εἰς τὴν ὕλην, ἔπεται δὲ τῷ εἶδει ἢ ὕλῃ, καὶ ἐν τοῖς φυ-
 σικοῖς ἄρα τρόπον τινα τῇ ἀρχῇ ἐξ ἀνάγκης τὸ τέλος ἔπεται, ὥσπερ καὶ
 ἐν τοῖς μαθηματικοῖς. εἴτα καὶ τὴν αἰτίαν τούτου προστίθῃσι· διότι, φησὶν,
 ἐν τοῖς μαθηματικοῖς πράξις οὐκ ἔστι, θεωρία δὲ μόνη. εἰ μὲν γὰρ ἦν
 πράξις ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὁμοίως ἂν καὶ ἐν αὐτοῖς ἀνάπαλιν εἶχεν ἢ
 25 πράξις τῇ θεωρίᾳ, καὶ ἦν ἂν ἢ τῆς πράξεως ἀρχὴ τέλος τῆς θεωρίας,
 νῦν δ' ἐπειδὴ θεωρία μόνη ἐστὶν ἐν τοῖς μαθήμασιν, καὶ ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς 40
 ἀρχὴ μὲν αἱ προτάσεις ταύταις δὲ ἐξ ἀνάγκης ἔπεται τὸ συμπέρασμα,
 ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν φυσικῶν θεωρίᾳ πρῶτον μὲν ἐστὶ τὸ εἶδος ἔσχα-
 τον δ' ἢ ὕλη, καὶ ἔπεται ἐξ ἀνάγκης τῷ εἶδει ἢ ὕλῃ, ταύτῃ καὶ ἐν τοῖς
 30 φυσικοῖς τῷ προτέρῳ τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης ἔπεται. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ
 πάντως τῇ ὕλῃ ἔπεται τὸ εἶδος, ἀλλ' οὖν ἀδύνατον ἄνευ τῆς ὕλης γενέ-
 σθαι τὸ εἶδος· ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν μαθημάτων. εἰ καὶ μὴ τῷ συμπερά-
 σματι πάντως ἔπονται αἱ προτάσεις, ἀλλ' οὖν μὴ ὅντος τοῦ συμπεράσματος 45

2 μόνων ante corr. K ἀποφάνσεις K: ἀποφάσεις LMt ἀπολλοιζόμεναι (sic) M

3 fort. οὐσία, (ὁ ἄνθρωπος ἄρα οὐσία) ψευδὴς ἢ ἐλλειπτικὴ K 5 καὶ οὐ σχῆμά L

6 οὖν om. M τῷ συλλογισμῷ K λέγει K 8 πρῶτον Mt: πρὸ K: πρότε-
 ρον L 9 εἰ (sic) τεχνικῶν K 10 ὑποτεθέντος LM

11 τῶν om. omitt. c. K πρότερον L εἴρηται h. v. εἰ ἢ ὕλη K: εἰ
 ὕλη LMt 14 τε K: τὲ LM: τὸ t 15 ὑποτεθέντος corr. M. M²: ὑποτεθείσης M

15. 16 ἢ ὕλη ἔπεται L: om. KMt 16 ἐν δὲ—ὑποτεθείσης LK: om. Mt τὸ εἶδος]
 ἢ ὕλη superser. M² 19 τέλος LK: εἶδος Mt 20 λέγει K 20. 21 τοῖς
 φυσικοῖς M 23 μαθήματι fort. recte L 24. 26 ὁμοίως—μαθήμασιν om. K

26 ἔστιν γὰρ L 29 δὲ ὕλη· καὶ ἔπαιτε K

οὐκ ἂν εἶεν αἱ προτάσεις· ἀδύνατον γὰρ μὴ ἀληθοῦς ὄντος τοῦ συμπερά- 12^ε
σματος ἀληθεῖς εἶναι τὰς προτάσεις.

Ταῦτα εἰπὼν ἐπάγει ὅτι ἀμφοτέραι μὲν αἱ ἀρχαὶ αὐται τῇ φυσικῇ
λεχτέαι· διαλέξεται γὰρ καὶ περὶ εἶδους καὶ περὶ ὕλης, ἀλλὰ τὸ μὲν εἶδος
5 λήφεται ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ, ἐκ δὲ τούτου περὶ τῆς ὕλης συλλογιέται. ὥσπερ
καὶ ὁ τεχνίτης λήφεται μὲν τὸ εἶδος τῆς οἰκίας ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ αὐτοῦ, ὅτι
ἐστὶ σκέπασμα κωλυτικὸν φθορᾶς ἀπὸ ὕμβρων καὶ καυμάτων, ἐκ τούτου
δὲ συλλογιέται καὶ περὶ τῆς ὕλης, ὅτι πρὸς τοῦτο δεῖ οὐ τῆς τοχρῶσης 50
ὕλης (οὐ γὰρ καλᾶμεν τοχρὸν ἢ παπύρων δεῖ), ἀλλὰ στερεᾶς ὕλης στερεού-
σης ὑετόν. οὕτως οὖν καὶ ὁ φυσικὸς λήφεται μὲν τὸ εἶδος ἐκ τοῦ ὁρι-
σμοῦ, οἷον ἀνθρωπός ἐστι ζῷον λογικὸν θνητόν, ἐξ αὐτοῦ δὲ συλλογιέται
ὅτι δεῖ τῇ λογικῇ ἐσομένῃ οὐχ ἀπλῶς τῆς τοχρῶσης ὕλης, ἀλλ' ἐπεὶ οἰ-
κεῖον τῇ λόγῳ τοχρὸν τὸ ἀνώφορον, δεῖ τὸ ὑποδεχόμενον αὐτὸ σῶμα μὴ
κυπτάξιν, ἀλλ' ὄρθιον εἶναι· πρὸς τὸ γενέσθαι οὖν τοιόνδε σῶμα δεῖ |
15 οὐ τὴν τοχρῶσαν ὕλην παραληφθῆναι, ἀλλ' ἐν ἣ τὸ θερμὸν λεπτομερές- 12^ν
στερόν ἐστι καὶ ἀνώφορον μᾶλλον, ἵνα οὕτως τοχρὸν ἀνέχη τῇ ἐπὶ τὸ ἄνω
ῥοπῇ ὄρθιον τὸ σῶμα. καὶ ἐπεὶ τὸ εἶδος τοῦ χαλκοῦ χυτόν ἐστι καὶ
εὐήχον, ἣ τούτου ὕλη οὐκ ἂν εἴη γεώδης, ἀλλ' ὑδατώδης μᾶλλον καὶ
πνευματώδης· ἐν τούτοις γὰρ τὸ χυτόν, καὶ τὸ φωνητικὸν δὲ μάλιστα ἐν
20 τῇ ἀέρι. καὶ οὕτως ἐπὶ πάντων. τάχα δὲ εἰ τὸν τέλειον ὁρισμὸν τοῦ
πράγματος λάβοι, αὐτόθεν ἔχει καὶ τὴν ὕλην εἰλημμένην· εἴρηται γὰρ καὶ
ἐν τοῖς Ἀποδείκτικοῖς ὅτι τριτοῦ ὄντος τοῦ ὁρισμοῦ, τοῦ μὲν ἀπὸ τῆς ὕλης
τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ εἶδους τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ συναμφοτέρου (ὡς ἐπὶ τοῦ θυμοῦ
ἔχει· ὁρίζομεθα γὰρ αὐτὸν ποτὲ μὲν ἀπὸ τῆς ὕλης, ὅτι ἐστὶ ζέσις τοῦ
25 περικαρδίου αἵματος, ποτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ εἶδους, ὅτι ἐστὶν ὄρεξις ἀντικυπής-
σεως, ποτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ συναμφοτέρου, ὅτι ἐστὶ ζέσις τοῦ περικαρδίου
αἵματος δι' ὄρεξιν ἀντικυπήσεως). τριτοῦ οὖν ὄντος τοῦ ὁρισμοῦ ὁ τέλειος
ὁρισμὸς καὶ τῇ φυσικῇ μάλιστα πρέπων ὁ ἀπὸ τοῦ συναμφοτέρου ἐστίν. 10
ὁ οὖν εἰληφώς, φησί, τὸν τοιοῦτον ὁρισμὸν οὐ δεῖσεται ἐξ αὐτοῦ τὰ περὶ
30 τῆς ὕλης συλλογίζεσθαι, ἀλλ' αὐτόθεν ἔχει τὴν ὕλην εἰλημμένην ἐν τῇ

6 ἐκ om. M αὐτοῦ L 7 σκέπασμα κτλ.] cf. p. 335, 5. 23. Arist. De An. A 1 p. 403b4
9 στερεῶς Mt 10 ὑετον K 11 οἷον ἔτι L 12 τῆς om. K 13 ὑποδεξό-
μενον L: ὑποδεχόμενος K: ὑποδεχόμενον M: ὑποδεχόμενον t αὐτῷ M 14 et 17 ὄρ-
θιον K οὖν LK: δὲ (ex δὲν? M) Mt 15. 16 λεπτομερέςτερόν (litterae περ in
eras.) K 16 οὕτω t ἀνέχη (L)t: ἀν ἔχει K: ἀν ἔχη M τῷ ἄνω Mt
18 εἴη] ἣ L 19 χυτόν (K)t: τοχρὸν LM φωνητικὸν δὲ LK: φωνητικόν, ἣ Mt
20 τάχα LKM: τέχνη t 21 καὶ (post ἔχει) om. Mt 22 Ἀποδείκτικοῖς] Anal. Post.
B 10 cf. De An. A 1 p. 403a29—b16 (supra p. 228, 16 sqq.) 24 αὐ L ποτὲ
μὲν Lt: πρότερόν μὲν KM 25 περικαρδίου K: περικαρ L: περὶ τὴν καρδίαν Mt at cf.
p. 228, 18 sqq. 338, 9 ὄρεξις] ὄρος L 25. 26 ἀντὶ λυπήσεως M 26 ἐστὶ om. Mt
περικαρ L: περὶ καρδίαν KMt 27 οὖν om. L 29 εἰληφώς M 30. p. 330, 1 συλ-
λογίζεσθαι—θνητόν τῆς ὕλης om. K 30 συλλογίζεσθαι L: συλλογίσσεσθαι M: συλλογι-
σασθαι t τῷ om. L

ὁρισμῷ. καὶ ἐπὶ τοῦ <τοῦ> ἀνθρώπου δὲ τὸ “ὄνητόν” τῆς ὕλης ἐστὶ ὀηλωτι- i 2^v
 κόν. τὸν δὲ ὁρισμὸν ὀηλονότι τῶν φυσικῶν πραγμάτων οὐκ ἄλλος τις ἀποδώσει
 ἢ αὐτὸς ὁ φυσικός, ὁργάνῳ τῇ διαιρετικῇ τε καὶ ὁριστικῇ μεθόδῳ κεχρη-
 μένος. διαίρεσιν δὲ τῶν φυσικῶν ποιήσεται λαμβάνων τῇ λόγῳ τὰ ἐκ
 5 τῆς ἐναργείας ὑπάρχοντα τοῖς φυσικοῖς πράγματα, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ζωῆς 15
 μετέχει τὰ δὲ οὐ, καὶ τῶν ζωῆς μετεχόντων τὰ μὲν αἰσθησέως μετέχει
 τὰ δὲ οὐ, καὶ οὕτως περὶ πάντων τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς· εἴτα συμπλέξας
 τὰ ἐκάστην τῶν γενῶν ἢ εἰδῶν κοινῇ τε καὶ ἰδίᾳ ὑπάρχοντα ἀποδώσει τὸν
 ἐκάστου ὁρισμόν.

10 p. 199^b35 Νῦν μὲν γὰρ οἴονται τὸ ἐξ ἀνάγκης εἶναι ἐν τῇ γε-
 νέσει.

Οἱ φυσικοί, φησί, πάντες τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ἐν τῇ γενέσει εἰσά- 21
 γουσι, διὰ γὰρ τὰς τῆς ὕλης δυνάμεις γίνεσθαι τὰ γινόμενα λέγοντες. ἔστι
 δ’ ἀπλῶς μὲν ἀναγκαῖον ὁ χωρὶς υποθέσεως ἀνάγκη εἶναι, ὥσπερ φαμέν
 15 ἀνάγκη τὸν ἥλιον ἐν Κριῷ γενέσθαι, ἐξ υποθέσεως δὲ ὅταν τὸ μὴ ὂν ὡς
 ὂν υποθεμένων τῇ ὑποτεθέντι ἐξ ἀνάγκης ἑτερόν τι ἔπηται· ὥσπερ εἰ ἐν
 φωτὶ βαδίζοι τις, ἔπεται αὐτῷ πάντως τὸ καὶ σκιὰν ποιεῖν, οὐ μὴν ἀπλῶς
 ἔπεται τῷ σώματι τὸ σκιὰν ποιεῖν. ἡ δὲ γῆ ἄνω διὰ κορυφότητα. 25
 γῆν ἂν λέγοι ἴσως τὴν ἐπικαιμένην τοῖς θεμελίοις· ἔστι δὲ παραδείγματος
 20 ἕνεκεν τὸ λεγόμενον, διὸ οὐκ ἀκριβολογητέον.

p. 200^a5 Ἄλλ’ ὅμως οὐκ ἄνευ μὲν τούτων γέγονεν, οὐ μέντοι διὰ
 ταῦτα πλὴν ὡς δι’ ὕλην.

Οὐκ ἄνευ μὲν τῆς ὕλης, φησί, γένοιτο ἂν τὸ εἶδος, οὐ μὴν διὰ τὴν 30
 ὕλην γίνεται· οὐ γὰρ διὰ τὸ εἶναι λίθους καὶ ξύλα οἰκία γίνεται, ἀλλ’
 25 ἐπειδὴ δεῖ γενέσθαι οἰκίαν, δεῖ ὑπάρχειν ξύλα καὶ λίθους. ἄνευ γὰρ τού-
 των οὐκ ἂν εἶη, οὐ μὴν ταῦτα αἴτια αὐτῆς, εἰ μὴ ὡς ὕλη· ἔστι γὰρ καὶ
 ἡ ὕλη τῶν καὶ αὐτῶν αἰτίων, ἀλλ’ οὐ διὰ ταύτην τὸ εἶδος, ἐπεὶ ἔδει καὶ
 δίχα τοῦ οἰκοδόμου οἰκοδομηθῆναι τὴν οἰκίαν, εἴ γε αἱ δυνάμεις τῆς ὕλης
 αἴτια ἦσαν αὐτῆς. τοῦναντίον δὲ διὰ τὸ εἶδος ἡ ὕλη παραλαμβάνεται·

1 alterum τοῦ addidi cf. p. 338, 11

2 ἀποδο^σ et 8 ἀποδύσει M

5 ἐναργείας L

πράγ^μ LK:

πράγμα M: πράγμασιν corrigit t

6. 7 καὶ τῶν ζωῆς—οὐ om. K

7 οὕτω t

10. 11 τὸ

ἐξ—γενέσει om. K

13 διὰ γὰρ LKM: διὰ γε t

15 τὸν ἥλιον ἀνάγκη Mt

δε ὅταν]

ὅταν δη L

16 ὑποτεθεμένων L: ὑποθεμένω M

ἔπηται M: ἐπῆται K: ἔπεται (L)t

17. 18 οὐ μὴν—ποιεῖν om. Mt

18 διὰ τὴν κορυφότητα t

19 ἂν λέγει M

20 ἕνεκα (K)t

οὐκ LK: οὐδ’ Mt

ἀκριβολογεῖται fort. recte L

21 lemma

om. LM

22 ὡς δεῖλην K

23 γένοιτο] ἐγένετο ante ras. K

24 ξύλον L

26 ὡς ἡ ὕλη Mt

27 τῶν] τὸ M

οἰκίων superscr. M²

οὐ δι’ αὐτὴν L

29 αἴτια K: αἰτεῖαι LMt

διὰ γὰρ τὸ κρύπτειν ἅττα καὶ σφύζειν (ὅπερ ἐστὶν ὁ τῆς οἰκίας λόγος i 2^v
καὶ τὸ εἶδος), ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ τε σώματα ἡμῶν καὶ τὰ χρήματα, δι' ἃ
δεόμεθα τῆς οἰκίας. ἐπεὶ οὖν διὰ τοῦτο χρεῖα τῆς οἰκίας, διὰ τοῦτο οὐ
τὴν τυχοῦσαν ὕλην παραληπτέον, ἀλλὰ τήνδε καὶ τήνδε· τοῦ εἶδους ἄρα
5 ἕνεκα ἡ ὕλη. ἐπεὶ δὲ ἡ ὕλη τὸν τῶν ὄντων οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχει, μὴ
οὔσης τῆς ὕλης εἰκότως οὐδὲ τὸ εἶδος ἔσται.

p. 200^a7 Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ἐν οἷς τὸ ἕνεκά
τοῦ ἐστίν.

Ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσί, τοῖς τεχνητοῖς καὶ τοῖς φυσικοῖς. προσέθηκε 41
10 δὲ ἐν οἷς τὸ ἕνεκά του διὰ τὰ τέρατα τὰ ἐν τοῖς φυσικοῖς, ὅσα πάντῃ
τοῦ κατὰ φύσιν ἐκβέβηκεν, καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἃ μὴ ὑπὸ φύσεως μὲν γίνε-
ται, ἀλλ' ὑπὸ διανοίας, μάτην δὲ καὶ εἰς οὐδὲν τέλος. γέγονε γάρ, φησὶν,
ὁ πρίων οὐ διότι σιδήρεος ἦν, ἀλλ' ὅτι ἔδει πρίειν λίθους καὶ ξύλα, τοῦτο
δὲ γενέσθαι οὐχ οἷόν τε ἦν, εἰ μὴ ὕλη τῷ εἶδει τοῦ πρίωνος ὑπέκειτο ὁ 45
15 σιδήρεος. διὰ τοῦτο γοῦν μεταλλεύομεν σιδήρον, ἐπειδὴ βουλούμεθα πρίονα
ποιῆσαι καὶ σκαπάνην καὶ ἄροτρον· οὐχ ὅτι ἔστι σιδήρεος, διὰ τοῦτο ταῦτα
ποιοῦμεν, ἀλλ' ὅτι δεῖ τούτων, ταῦτα δὲ ἄνευ σιδήρου οὐκ ἂν εἴη, μεταλ-
λευτέον σιδήρον. διὰ τὸ εἶδος ἄρα ἡ ὕλη, οὐ διὰ τὴν ὕλην τὸ εἶδος. ἐξ
ὑποθέσεως ἄρα τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς φυσικοῖς· τὰ αὐτὰ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν
20 φυσικῶν ἐροῦμεν ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν. οὐ διότι γὰρ σπέρμα καὶ
καταμήμιον, διὰ τοῦτο ἄνθρωπος, ἐπεὶ ἔδει αἰεὶ ἐκ τούτων τὸν ἄνθρωπον
γίνεσθαι, ἀλλ' ἐπεὶ δεῖ ἄνθρωπον γενέσθαι, ἄνευ δὲ τούτων οὐκ ἂν γένοιτο, 50
διὰ τοῦτο καὶ κατασκευάζει ταῦτα ἡ φύσις. διὰ τί ὁ πρίων τοιοσδί;
ὅπως τοδὶ καὶ ἕνεκα τουδὶ. τοῦτέστι διὰ τί σιδήρεος καὶ ὀδοντωτός;
25 φαιδὲν ὅπως πρίζει. πρίζει δὲ τίνος ἕνεκα; ἵνα γένηται θύρα. ἕνεκα ἄρα
τῆς θύρας ὁ πρίων, οὐ διὰ τὸν πρίονα ἢ θύρά. |

p. 200^a13 Ἐξ ὑποθέσεως δὲ τὸ ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐχ ὥς τέλος· i 3^v
ἐν γὰρ τῇ ὕλῃ τὸ ἀναγκαῖον, τὸ δὲ οὐ ἕνεκα ἐν τῷ λόγῳ.

Εἰ μὲν γὰρ πάντως τῇ ὕλῃ ἠκολούθει τὸ εἶδος, ἀπλῶς ἦν ἐν τοῖς

1 ἅττα libri 5 ἄνευ] ἂν εὐ K 6 post οὔσης addit γάρ L εἰκότως (post quod
distinguit K) om. Mt 7 ἅπασιν (L)t 7. 8 ἐν οἷς—ἐστίν om. K 7 οἷς LM:
ἔσοις ex Arist. t 10 πάντῃ] παν L 11 ἄλλα LK: ἄλλα πάντα Mt 11. 12 γί-
νονται L 12 ἀλλ' ἀπὸ Mt 13 πρίειν, ut saepe, K ξύλα καὶ λίθους Mt
14 ὁ om. Mt 15 βουλούμεθα L 16 σκαπάνιον compend. M: σκέπαρον t διὰ τοῦτο
om. Mt 20 γάρ om. Mt καὶ (post σπέρμα) om. L 21 αἰεὶ (quod αἰεὶ scribunt LMt,
αἰεὶ K) post τούτων colloc. Mt 22 ἐπεὶ δεῖ t: ἐπειδὴ KM: ἐπειδὴ δεῖ L? 23 οἷον
διατὶ κτλ. ex Arist. t τοιῷσδε M: τοιούτος Arist. codex E 25 τίνος ἕνεκεν L
27 δὴ] δὲ K 27. 28 ἀλλ' οὐχ—λόγῳ om. K 28 τὸ δ' οὐ t 29 ἠκολού M: ἠκο-
λούθησε t ἦν] τὴν K

φυσικαῖς τὸ ἀναγκαῖον (ὥσπερ ἐπειδὴ τῇ τῶν οὐρανίων οὐσίᾳ ἔπεται πάντως i 3^r
τὸ κύκλῳ κινεῖσθαι, ἀπλῶς ἐν ἐκείνοις τὸ ἀναγκαῖον καὶ οὐκ ἐξ ὑποθέσεως), 5
ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς ἐν γενέσει οὕτε σιδήρου ὄντος πάντως ἔσται πρῶτον οὕτε
σπέρματος καὶ καταμνηνίου ἀνθρώπου, ὁχλὸν ὅτι ἐξ ὑποθέσεως ἔξουσι τὰ
5 φυσικὰ τὸ ἀναγκαῖον καὶ οὐχ ἀπλῶς. τὸ δὲ ἐν γὰρ τῇ ὕλῃ τὸ ἀναγ-
καῖον, τὸ δ' οὐ ἕνεκα ἐν τῇ λόγῳ τοῦτό φησιν, ὅτι οὐκ ἔχει τὸ εἶναι
ἐξ ἀνάγκης τὸ εἶδος τῆς ὕλης οὕσης, ἀλλ' ἔμπαλιν ἐνυποθεμένων ἡμῶν
τὸ εἶδος ἀνάγκη πᾶσα τὴν ὕλην ἔπessθαι. ὥστε τὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔπε-
σθαι ἢ ὕλη ἔχει τοῦ εἶδους ὑποτεθέντος, τὸ δ' εἶδος οὐ ἕνεκά ἐστι καὶ διὰ
10 τοῦτο οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἔπεται τῇ ὕλῃ· τῇ γὰρ οὐ ἕνεκα τὸ ἕνεκά του ἔπε- 10
ται καὶ οὐκ ἔμπαλιν.

p. 200^a15 Ἔστι δὲ τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς μαθημασι καὶ ἐν τοῖς
κατὰ φύσιν γινομένοις τρόπον τινὰ παραπλησίως.

Ὅτι τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον ἐστι καὶ ἐν τοῖς μαθημασιν ὥσπερ
15 καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς, ἀλλ' οὐ καθ' ἅπαν, ἀλλὰ κατὰ τι μὲν ἐρίκασιν κατὰ
τι δὲ διαφέρουσιν. εἰπὼν δ' ὅτι ἔστι τὸ ἀναγκαῖον καὶ ἐν τοῖς μα-
θημασι καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς τρόπον τινὰ παραπλησίως, πρῶτον 15
εἶπη τὴν κοινωσίαν κατὰ τί παραπλησίως ἔστιν ἐν αὐτοῖς τὸ ἀναγκαῖον,
πρότερον τὴν διαφορὰν αὐτῶν ἐκτίθεσθαι. διαφέρουσι γὰρ καθὼς ἐπὶ μὲν
20 τῶν μαθημάτων ὑποτεθείσης τῆς ἀρχῆς ἔπεται τὰ δευτέρα. ἐπὶ δὲ τῶν
φυσικῶν ὑποτεθέντος τοῦ τέλους τὰ πρότερα ἔπεται· ἀρχὴ γὰρ ἐπὶ μὲν
τῶν συλλογισμῶν αἱ πρωτάσεις ἐπὶ δὲ τῶν γινομένων ἢ ὕλη, τέλος δὲ ἐκεί-
μὲν τὸ συμπέρασμα ἐναυθὰ δὲ τὸ εἶδος. οὕτε δ' ἐν τοῖς φυσικοῖς πάντως
τῇ ὕλῃ ἔπεται τὸ εἶδος, οὕτε ἐν τοῖς συλλογισμοῖς τῷ συμπεράσματι αἱ 20
25 πρωτάσεις· ὥς γὰρ εἶπον, ἀληθὲς συμπέρασμα οὐ μόνον δι' ἄλλων καὶ
δι' ἄλλων πρωτάσεων συναχθήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐκ ψευδῶν τὸ αὐτὸ συναχθεῖη
ἂν. ἢ μὲν οὖν διαφορὰ οὕτη. μαθηματὰ δ' εἶπε τὰς μαθηματικὰς δεξιὰς.
ταυτὸν δ' εἰπεῖν τοὺς συλλογισμούς. πρῶτον δὲ τὴν διαφορὰν αὐτῶν ἐκ-
τίθεσθαι, ἔπειτα τὴν κοινωσίαν.

1 φυσικοῖς superscr. M²: φυσικοῖς M οὐρανίων (οὐρανίων) LK: ^{οὐρανίων} ἀνῶν superscr. M²: οὐ-
ρανίων t 2 τῷ κύκλῳ ante corr. M 3 ὄντος] ἄνευ L 4 ἔται K 5 τὸ
δὲ om. Mt γὰρ τῇ ὕλῃ] τῇ ὕλῃ ἄρα L 6 δὲ οὐ K φησι M 7 ἐνυπο-
θεμένων KM: ἐνυποθεμένων L: ὑποθεμένων t 10 τῷ — τὸ KM² t: τὸ — τῷ (ὡ
καὶ L M 12 δὲ] ὁ γὰρ L 12. 13 ἐν τοῖς — παραπλησίως om. K 12 ἐν τε
τοῖς μαθημασι ex Arist. t 13 τρόποις L 15 καθ' ἅπαν LKM: κατὰ πᾶν t
16 ἐστίν (om. τὸ) Mt 16. 17 μαθημασιν Mt 18 κοινωσίαν καὶ κατὰ K 19 πρό-
τερον L: πρῶτον KMt ἐπὶ] ἐπὶ ex ὑπὸ M 23 μὲν om. Mt 24 οὕτε ἐν LK:
οὕτε M: οὕτ' ἐν t 26 συναχθήσεται t συναχθεῖη] συναχθήσεται L 27 ἂν
om. J. M 28 ταυτὸν δ' εἰπεῖν LK: ταυτὸν δεῖν M: αὐτοῦς δεῖν (sic) t τοῖς] τοῦς
K: om. M πρότερον δὲ J.

p. 200^a16 Ἐπεὶ γὰρ τὸ εὐθύ τοδί ἐστιν, ἀνάγκη τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν.

Παραδείγματος ἕνεκεν τοῦτο εἶπεν. λαμβάνει οὖν τὸ εὐθύ ἀντὶ τῶν 25
 προτάσεων, τὸ δὲ δύο ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν τὸ συμπέρασμα· διὰ γὰρ τοῦ
 5 ὁρισμοῦ τῶν ὀρθῶν δείκνυται τὸ τὰς τρεῖς τοῦ τριγώνου γωνίας δύο ὀρθαῖς
 ἴσας εἶναι. φανερόν γάρ ἔπειδὴ αἱ τρεῖς ὅσοι ταῖς ἐφεξῆς ἴσαι εἰσὶ. ὅσοι δὲ
 αἱ ἐφεξῆς δύο ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶ. διὰ τοῦτο αἱ τρεῖς ὅσοι ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶ.
 διὰ τί δὲ δύο αἱ ἐφεξῆς δύο ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶ; διὰ τοῦτο δύο ὀρθαῖς ἴσαι
 εἰσὶν, διότι δύο αἱ ἐφεξῆς δύο ταῖς ἐφεξῆς καὶ ἴσαι ἴσαι εἰσὶ, δύο δὲ αἱ
 10 ἐφεξῆς ἴσαι δύο ὀρθαῖς εἰσι. διὰ τί δὲ δύο αἱ ἐφεξῆς ἴσαι δύο ὀρθαῖς εἰσὶ;
 διότι οὗτός ἐστιν ὁ ὁρισμὸς ὀρθῆς, ὥς ἂν εὐθεῖα ἐπ' εὐθεῖαν σταθεῖσα
 τὰς ἐφεξῆς γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ποιῇ, ὀρθὴ ἕκαστέρα τῶν γωνιῶν ἐστίν.
 20 ὥστε ἀναλύσαντι ὥς ἀπὸ προτάσεων τοῦ ὁρισμοῦ τῆς ὀρθῆς ἔσται κατα-
 λήξει εἰς συμπέρασμα τὸ τὰς τρεῖς γωνίας δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας εἶναι· ἐπεὶ
 15 γὰρ ὁ ὁρισμὸς τῆς ὀρθῆς ἐστίν ὁ εἰρημένος, δύο δὲ αἱ ἐφεξῆς δύο ταῖς
 ἐφεξῆς καὶ ἴσαι ἴσαι εἰσὶ, δύο ἄρα αἱ ἐφεξῆς δύο ὀρθαῖς ἴσαι εἰσι· δύο
 δὲ αἱ ἐφεξῆς τρεῖς ταῖς τοῦ τριγώνου ἴσαι εἰσὶν· αἱ τρεῖς ἄρα τοῦ τριγώ-
 νου δύο ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶν.

p. 200^a18 Ἄλλ' οὐκ εἰ τοῦτο, ἐκεῖνο.

20 Οὐδὲ γὰρ εἰ τὸ συμπέρασμα, ἀνάγκη τὰς προτάσεις εἶναι· εἴπομεν 25
 γὰρ ὅτι διὰ πλειόνων τὸ αὐτὸ δυνατόν δειχθῆναι, καὶ ἐπ' εὐθείας καὶ δι'
 ἀδυνατοῦ, καὶ ἀληθείας καὶ ψευδούς προτάσεων. ἀλλ' εἴ γε τοῦτο μὴ
 ἔστιν, οὐδὲ τὸ εὐθύ ἐστίν. εἰ μὲν οὖν ἔστι τὸ συμπέρασμα, φησὶν, οὐ

1 γὰρ καὶ τὸ L 1. 2 τοδί—ἔχειν om. K 2 εἶναι M 5 τῶν οὐρθῶν et
 in proximis δύο ὀρθῶς K 6 εἶναι] ἔχειν L εἰσὶ om. t 7 αἱ ἐφεξῆς
 (sic) K ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶ LK: ὀρθαῖς εἰσὶ M: ὀρθαῖς ἴσαι t 8 αἱ ἐφεξῆς δύο ὀρ-
 θαῖς ἴσαι L: ὀρθαῖς ἴσαι (om. αἱ ἐφεξῆς) K: αἱ ἐφεξῆς ἴσαι δύο ὀρθαῖς Mt 8. 9 διὰ
 τοῦτο δύο ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶν K: om. L: haec et quae sequuntur (9. 10) διότι δύο—διὰ τί δὲ
 δύο αἱ ἐφεξῆς ἴσαι δύο ὀρθαῖς (ὀρθαῖς L) εἰσι; om. Mt 11 οὗτός LK: τοῦτό Mt
 ἐστὶ M ὁ ὁρισμένος L 12 τὰς] τὰ L ποιεῖ KM ἕκα M: ἕκαστον t
 13 ἀναλύσαντι LK: ἀναλύσαν M: ἀναλύσαντα t ὥς om. t ἔσται] εἰσι L 13. 14 κα-
 τὰ Lη M 14 ἐπεὶ om. superscr. K 15 ὁ (post γὰρ) om. L 15. 16 δύο ταῖς (L: τὰς K)
 ἐφεξῆς—δύο ἄρα αἱ ἐφεξῆς om. Mt 16. 18 δύο δὲ αἱ ἐφεξῆς τρεῖς τοῦ τριγώνου δύο
 ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶν (sed v. 17 pro εἰσὶν scripsit εἶναι K) LK: om. hic M: δύο δὲ ταῖς ἐφεξῆς αἱ
 τρεῖς τοῦ τριγώνου ἴσαι εἰσὶν· αἱ τρεῖς ἄρα τοῦ τριγώνου δύο ὀρθαῖς ἴσαι εἰσὶν supplavit t
 19 οὐκ εἰ t: οὐχὶ LM: οὐχὶ K post ἐκεῖνο irrepsit pars eorum quae suo loco (v. 16 sqq.)
 omiserat τοῦ τριγώνου ἴσαι εἰσὶν, αἱ τρεῖς ἄρα—ἴσαι εἰσὶν M 20 γὰρ om. t 21 ὅτι L:
 εἰ KM: om. t 21. 22 δι' ἀδυνατοῦ I: διὰ δυνατόν K: διὰ ἀδυνατοῦ Mt 22. 23 εἴ γε τοῦτο
 μὴ ἔστιν LK: εἰ μὴ (εἴγε M: εἰμή M²) τοῦτό ἐστὶ Mt 23 οὐδὲ τὸ εὐθύ ἐστίν om. K

πάντως καὶ αἱ προτάσεις, ὥς ἐν τῷ πρὸ τούτου ῥητῇ εἴρηται, ἀναιρεθέν· i 3^r
 τος μέντοι τοῦ συμπεράσματος, ἐξ ἀνάγκης ἀναιροῦνται καὶ αἱ προτάσεις·
 εἰ μὴ γὰρ ἀληθὲς εἴη τὸ συμπέρασμα, οὐδὲ αἱ προτάσεις ἀληθεῖς. ἀδύ-
 νατον γὰρ ἐξ ἀληθῶν προτάσεων ψευδὸς τι συναχθῆναι, ὥς δέδεικται ἔμ- 40
 5 προσθεν· ἐκ ψευδῶν μὲν γὰρ ἀληθὲς ἂν συναχθεῖν, εἰ καὶ μὴ δι' αὐτάς,
 ἀλλ' οὖν διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν, ἐξ ἀληθῶν μέντοι ψευδὸς ἀδύνα-
 τον συναχθῆναι.

p. 200^a19 Ἐν δὲ τοῖς γινομένοις ἔνεκά του ἀνάπαλιν.

Εἰπὼν ὅπως ἔχει ἐν τοῖς μαθήμασι, λέγει ὅπως ἔχει καὶ ἐν τοῖς
 10 φυσικοῖς, ὅτι ἀνάπαλιν ἢ ἀκολούθησις, ὥς εἶπον, τὴν διαφορὰν πρῶτον ἐκ- 45
 τιθέμενος. γινομένοις δ' ἔνεκά του εἶπεν ἐν τοῖς φυσικοῖς, καὶ κα-
 θόλου τοῖς πρακτοῖς πᾶσιν· τὰ γὰρ μαθήματα οὔτε γίνεται οὔτε ἔνεκά
 τοῦ εἶσι. πῶς δὲ ἀνάπαλιν ἢ ἀκολούθησις, εἴπομεν. εἰ τὸ τέλος ἔσται
 ἢ ἔστι, τὸ ἔμπροσθεν ἔσται ἢ ἔστιν. τέλος φησὶ τὸ εἶδος, ἐπειδὴ
 15 καὶ οὗ ἔνεκα, ἔμπροσθεν δὲ τὴν ὕλην, ἔνεκα γὰρ του, αἰεὶ δὲ τὰ πρῶτα
 τῶν ὑστέρων ἔνεκα. εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ἐκεῖ μὴ ὄντος τοῦ συμπε- 50
 ράσματος ἢ ἀρχῇ οὐκ ἔσται, καὶ ἐνταῦθα τὸ τέλος καὶ τὸ οὗ
 ἔνεκα. εἰπὼν ὅτι εἰ τὸ εἶδος ἔστιν, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἡ ὕλη, θέλει εἰπεῖν
 περὶ τῆς ἀντιστροφῆς πῶς ἔχει, ὅτι εἰ μὴ ἡ ὕλη εἴη, οὐδὲ τὸ εἶδος ἔσται.
 20 καὶ ἦν τὸ ἀκόλουθον εἰπεῖν 'εἰ δὲ μὴ ἡ ὕλη, οὐδὲ τὸ τέλος καὶ τὸ οὗ
 ἔνεκα'. ὁ δὲ παραδείγματι τῷ κατὰ μαθήματα χρήσασθαι βουλούμενός φησιν
 ὅτι 'εἰ δὲ μὴ εἴη ἡ ὕλη, ὥσπερ ἐκεῖ | ἐπὶ τῶν μαθημάτων μὴ ὄντος τοῦ i 3^v
 συμπεράσματος οὐδὲ αἱ προτάσεις ἦσαν, οὕτως καὶ ἐνταῦθα μὴ οὐσης τῆς
 ὕλης οὐκ ἔσται τὸ εἶδος'.

25 p. 200^a22 Ἀρχὴ γὰρ καὶ αὐτῇ, οὐ τῆς πράξεως ἀλλὰ τοῦ λογι-
 σμοῦ· ἐκεῖ δὲ τοῦ λογισμοῦ· πρᾶξις γὰρ οὐκ ἔστιν.

Εἰπὼν τὴν διαφορὰν αὐτῶν τὴν πρὸς ἄλληλα, λέγει καὶ τὴν κοινω- 8

1. 2 ὥς—καὶ αἱ προτάσεις om. K 3 προτάσεις ἀληθαῖς K 4 ψευδοὶ K
 4. 5 post ἔμπροσθεν addunt ἐκ ψευδῶν μὲν τοι (τοι add. M²) προτάσεων ψευδὸς τι συναχθῆ-
 ναι ὥς δέδεικται ἔμπροσθεν ἐνδέγεται (hoc vocabulum add. M²) Mt 5 εἰ καὶ μὴ LK:
 εἰ μὴ καὶ Mt 6 τὴν om. M φύσιν] φησὶν M 6. 7 ἐδύνατον (sic) K
 8 Ἐν] *ὅ (littera rubr. addenda) K ἔνεκά του ἀνάπαλιν om. K 9 καὶ om. L
 11 ante γινομένοις inserit ἐν t γινομένοις M 11. 12 καὶ καθόλου δὲ τοῖς πρακτικοῖς
 πᾶσι L 13. 16 εἰ τὸ—ὑστέρων ἔνεκα om. K 13. 14 τέλος ἔσται ἢ ἔστι (αι del.) M
 14 καὶ τὸ ἔμπροσθεν t ἔστιν] ἔστι M 15 του] τούτου L 16. 18 μὴ ὄντος—οὗ
 ἔνεκα om. K 17 οὐκ ἔσται om. M 21 ὁ] ἡ K μαθῇ M: μαθήματι L 22 ὅτι
 om. L 23 καὶ om. Mt εἰ μὴ οὐσης Mt 25 καὶ om. KM at cf. p. 336, 16 πράξεως
 L et qui quae sequuntur usque ad οὐκ ἔστιν omittit K: πράξεως δὲ Mt cf. Arist. libri
 26 πρᾶξις γὰρ οὐκ ἔστιν L.M: πρᾶξις γὰρ οὐκ εἶσιν t Aristoteles 27 αὐτὴν M

νίαν, ὅτι κοινόν ἐστιν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀρχῆς ὑποτεθείσης ἐπισθαι τὸ λοιπόν. ¹³
 εἴρηται δ' αὐτῷ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς, ὅτι ἡ πράξις τῇ θεωρίᾳ ἐναντίως ἔχει·
 ἡ μὲν γὰρ θεωρία τὴν ἀρχὴν ἔχει ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς πράξεως, ἡ δὲ ¹⁰
 πράξις τὴν ἀρχὴν ἔχει ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς θεωρίας. τέλος μὲν γὰρ τῆς
⁵ οἰκοδόμηκῆς πράξεως τὸ πηλῆσαι σκέπασμα καλωτικὸν φιλορᾶς ἀπὸ ὀμβρῶν
 καὶ καυμάτων, τοῦτο δὲ τῆς θεωρίας ἐστὶν ἀρχή, τελευτᾷ δὲ ἡ θεωρία εἰς
 τὴν ὄρουσιν τῆς γῆς, ὅπερ ἐστὶ τῆς πράξεως ἀρχή. εἴρηται δὲ πολλάκις
 περὶ τούτων. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τῶν τεχνητῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν
 οὕτως ἔχει· ὁ μὲν γὰρ φυσικὸς θεωρῶν τὰ φυσικὰ ἄρχεται ἀπὸ τῶν
¹⁰ εἰδῶν, εἴτα ἐκ τούτων εἰς τὰς ἐκάστου χωρεῖ ὕλας, ἡ δὲ φύσις ἄρχεται ¹⁵
 μὲν τοῦ ἔργου ἀπὸ τῆς ὕλης, τελευτᾷ δὲ εἰς τὸ εἶδος. φησὶν οὖν ἐνταῦθα
 ὅτι εἰ καὶ διάφορος ἐν τῇ φυσικῇ θεωρίᾳ ἡ ἀκολουθία καὶ ἐν τοῖς μαθήμασιν
 (ἐν μὲν γὰρ τοῖς φυσικοῖς τοῦ τέλους ὑποτεθέντος ἀκολουθεῖ τὸ πρῶτον καὶ ἡ
 ἀρχή, ἐν δὲ τοῖς μαθήμασι τῆς ἀρχῆς ὑποτεθείσης ἀκολουθεῖ τὸ τέλος· ἐστὶ
¹⁵ γὰρ ἀρχὴ ἐν μὲν τοῖς φυσικοῖς ἡ ὕλη τέλος δὲ τὸ εἶδος, ἐν δὲ τοῖς μα-
 θήμασιν ἀρχὴ μὲν αἱ προτάσεις τέλος δὲ τὸ συμπέρασμα· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν
 τοῦ τέλους ὑποτεθέντος, λέγω δὴ τοῦ εἶδους, ἔπεται ἡ ὕλη καὶ ἐν ταύτῃ
 ἡ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἀκολουθία, ἐν δὲ τοῖς μαθήμασι τῆς ἀρχῆς ὑποτε- ²⁰
 θέσης, λέγω δὴ τῶν προτάσεων, ἀκολουθεῖ τὸ τέλος ὅπερ ἐστὶ συμπε-
²⁰ ρασμα), ἀλλ' οὖν κατὰ τι καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς τῆς ἀρχῆς ὑποτεθείσης
 ἔπεται τὸ τέλος· τὸ γὰρ εἶδος ὅπερ ἐστὶ τῆς πράξεως τέλος, τοῦτο ἀρχὴ
 ἐστὶ τῆς θεωρίας. λαβὼν γὰρ ὁ οἰκοδόμος τὸ δεῖν γενέσθαι οἰκίαν, τοῦτο
 δ' ἐστὶ σκέπασμα καλωτικὸν ἀπὸ ὀμβρῶν καὶ καυμάτων. ὁδῷ βαδίζων, ὥς
²⁵ πολλάκις εἴρηται, καταλήγει εἰς τὴν ὕλην τῆς οἰκίας. ὥστε εἰ τῷ μὲν
 εἶδει ἔπεται ἡ ὕλη, τὸ δ' εἶδος ἀρχὴ ἐστὶ τῆς θεωρίας τέλος δ' ἡ ὕλη, καὶ
 ἐν τοῖς φυσικοῖς ἄρα τῇ ἀρχῇ τὸ τέλος ἔπεται, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς μαθή-
 μασι. ταύτῃ οὖν κοινωνοῖεν ἂν ἀλλήλοις. ταύτῃ οὖν οὐδὲ διάφορον ἀρχὴν ²⁵
 λαμβάνει ὁ φυσικὸς καὶ ὁ μαθηματικὸς· οὕσης γὰρ ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ
 πράξεως καὶ θεωρίας, οὐχὶ τῇ τῆς πράξεως ἀρχῇ ὑποτεθείσῃ (αὕτη δ'
³⁰ ἐστὶν ἡ ὕλη) ἔπεται τὸ ἐξῆς, λέγω δὴ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τῇ τῆς θεωρίας
 ἀρχῇ ὑποτεθείσῃ (αὕτη δ' ἐστὶ τὸ εἶδος) ἔπεται ἡ ὕλη· ἐπὶ δὲ τῶν μα-
 θηματικῶν πράξεως μὴ οὕσης, ἀλλὰ μόνης θεωρίας, ἡ ὑπόθεσις κατὰ τὴν

2 αὐτὸ M Ἠθικοῖς Eudem. B 11 p. 1227^b32 ubi τῆς μὲν οὖν νόησεως ἀρχὴ τὸ τέλος,
 τῆς δὲ πράξεως ἡ τῆς νόησεως τελευτή. 4 μὲν om. L 6 θεωρίας superscr. M²:
 ἀπορίας M 7 ὅτιπερ L 11 ὕλης superscr. M²: τέγγης M 13 ὑποτεθέντος L
 14. 15 ἐν δὲ τοῖς μαθήμασι τῆς—φυσικοῖς ἡ ὕλη om. Mt 15 μὲν L: om. K

16 ἀρχὴ L: ἀρχὴ K: ἀρχαὶ Mt 17 καὶ ἐν ταύτῃ καὶ αὕτη superscr. sed rursum de-
 levit M² 19 τῶν iterat in principio novae paginae M ὅπερ ἐστὶ τὸ Mt
 21 ἔπαιτε K τοῦτο] τοῦ K 24. 25 καταλήγει (καταλέγει K, qui mox εἶδῃ—τέλος
 δὲ ἡ ὕλη· καὶ LK: om. M: ἀφικνεῖται πρὸς τοῦτο marg. M et t 26 ἄρα K τῇ

ἀρχῇ om. Mt ὥσπερ ex ὅπερ corr. M 27 ταύτῃ (priore loco) LK: ταυ M: κατὰ
 ταῦτα t κοινωνοῖεν ἂν (1.)t: κοινωνία K: κοινωνεῖ ἐν M 28 φυσικῶν ex φυσῶν
 corr. K 29 οὐχὶ] οὐ K 31 ἡ ex τὸ corr. M 32 πράξεως L

ἀρχὴν γίνεται τῆς θεωρίας, τοῦτο δ' ἐστὶν αἱ προτάσεις. ὥστε εἰ ἐν ἀμ- i 3v
 φωτέροις ἀρχὴ λαμβάνεται ἢ κατὰ τὴν θεωρίαν, κοινωνοῦσιν ἂν ἀλλήλοις 30
 καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ, λέγω δὲ τῆς θεωρίας, τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν. ὅτι δὲ
 αἱ προτάσεις ἀρχαί εἰσι τῆς τοῦ συλλογισμοῦ θεωρίας, δῆλον· οὐ γὰρ εἰ
 5 προτείνονται ἡμῖν εἰς ἀπόδειξιν τὸ δεῖξαι ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, δεῖ νομίζειν
 ὅτι τοῦτο τὸ συμπέρασμα ἐστίν. εἴρηται γὰρ ἐν τοῖς Λογικοῖς, ὅτι συμπέρασμα
 πρῶτασις πρῶβλημα ἀπόφανσις τῷ ὑποκειμένῳ ταῦτά ὄντα τῇ σχέσει διαφέ-
 ρουσιν· ὥστε ὅταν σκοποῦμεν πῶς ἂν ἀποδείξαιμεν ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος,
 οὐχ ὡς συμπέρασμα τοῦτο σκοποῦμεν ἀλλ' ὡς πρῶβλημα, συμπέρασμα δὲ 35
 10 τότε γίνεται, ὅταν εὐρίθιςτων τῶν προτάσεων ἀκολουθῇ αὐτῆς. ὥστε ἡ
 ἐπίσκεψις καὶ ἡ θεωρία πρῶτον γίνεται τῶν προτάσεων, εἴτα ἐκ τούτων
 ἀκολουθοῦν εὐρίσκουμεν τὸ συμπέρασμα. καὶ μάλιστα δῆλον τοῦτο ἐν τοῖς
 λεγόμενοις πορίσμασιν, ὅτινα μὴδὲ προβεβλημένα ἡμῖν εἰς ἀπόδειξιν προ-
 τάσεσσι τισιν ἄλλων ἕνεκα δοθείσαςι πολλάκις ἔπεται. οὕτως ἄρα ἀρχὴ τῆς
 15 τῶν συλλογισμῶν θεωρίας αἱ προτάσεις εἰσίν.

Ἀρχὴ γὰρ καὶ αὕτη, οὐ τῆς πράξεως ἀλλὰ τοῦ λογισμοῦ.
 εἰπὼν ὅπως ἔχουσι κατὰ τὰς ἀντιστροφάς, ὅτι ὥσπερ ἐν τοῖς μαθημασι 40
 μὴ ὄντος τοῦ τέλους οὐδ' ἡ ἀρχὴ ἔστι διὰ τὸ μηδέποτε ἐνδέχεσθαι ψευδές
 τι συμπέρασμα ἐξ ἀληθῶν συναχθῆναι, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν μὴ
 20 οὕσης τῆς ὕλης οὐδὲ τὸ εἶδος ἔστι, βουλούμενος ἐξομολῶσαι τοῖς μαθημα-
 τικοῖς τὰ φυσικὰ ἐπήγαγε τὸ ἀρχὴ γὰρ καὶ αὕτη· ὁ γὰρ ἄρα συνδεσμος
 αἰτίας ἐστὶν ἀπόδοσις. τὸ οὖν ἀρχὴ γὰρ καὶ αὕτη ἀντὶ τοῦ τὸ φυσικὸν
 εἶδος, ὅπερ τέλος καὶ οὐ ἕνεκα εἶπε. ἀρχὴ δὲ οὐ τῆς πράξεως (ἡ γὰρ
 25 πράξις ἀπὸ τῆς ὕλης τὴν ἀρχὴν ποιεῖται), ἀλλὰ τῆς θεωρίας· αὕτη γὰρ 45
 25 ἀπὸ τοῦ εἶδους ἀρξάμενη τελευτᾷ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πράξεως.

p. 200^a24 Ὡστε εἰ ἔσται οἰκία, ἀνάγκη ταῦτα γενέσθαι ἢ ὑπάρ-
 χειν ἢ εἶναι, ἢ ὅλως.

Ἀναλαμβάνει τὰ εἰρημένα. γενέσθαι εἶπεν ἢ ὑπάρχειν, ἐπειδὴ

- 1 τοῦτο δ' ἐστίν] τοῦ δ' (om. ἐστίν) L 2 ἀρχὴ L: ἀρ^χ K: ἀρχὴν Mt τὴν θεω-
 ρίαν Kt: θεωρίαν L: τῆς θεωρίας M κοινωνοῦσιν (om. ἂν) compend. M 3 malim
 κατὰ (τὸ) τοῦ cum t post αὐτοῦ addit ἂν L δὲ scripsi: ἂν KM: om. L: δὲ t
 4 ἄρ' εἰσίν K: ἀρχὴ ἔστι L τῆς L: om. K: post συλλογισμοῦ colloc. Mt συλλ^ο K
 5 τὸ δεῖξαι om. Mt 6 τὸ om. L Λογικοῖς] cf. Arist. Topic. A 4 post λογικοῖς
 addit σκέμασι M: σκέμμασι t 7 τὸ ὑποκείμενόν ταῦτα K 7. 8 διαφέρει Mt 8 ὥστε
 L: ὥστε K: εἴτε Mt 10 ἀκολουθῇ L: ἀκολουθεῖ KMt 11 πρῶτον L 11. 12 ἀκο-
 λούθως ἐκ τούτων L 12 ἀκολουθοῦν K 13 προβεβλημένα (sic) KM 14 δοθεῖ-
 σαι K τῆς om. superscr. M 16 οὐ—λογισμοῦ om. K συλλογισμοῦ L
 18 διὰ LK: δὲ M: δὲ t μηδέποτε ἐνδέχεσθαι KMt: μὴ ἐνδέχεσθαι ποτὲ L
 20 ἔστι om. Mt βουλούμενος ὄν t ἐξομολῶσαι ante corr. M 21 αὕτη LK: αὐ^τ M:
 αὐτῇ t γὰρ γὰρ L: γάρ KMt 22 αὕτη L: αὕτη K: αὐτῇ Mt τὸ (post τοῦ
 om. Mt φυσικὸν (sic) K 24 ποιεῖται t 26. 27 ἀνάγκη—ὑπάρχειν ἢ om. K
 27 εἶναι, ἢ ὅλως scripsi: εἶναι ὅλως ἢ L: εἶναι ὅλως K: εἶναι, ὅλως Mt: εἶναι ἢ καὶ ὅλως
 Arist. cod. E 28 γενέσθαι εἶπεν LK: εἶπεν (om. γενέσθαι) M: εἶπε δὲ t

αἱ μὲν οὖσαις ταῖς ὕλαις χρῶνται αἱ δὲ καὶ τὰς ὕλας δημιουργοῦσιν, οἷον ἰ3ν
χαλκὸν καὶ τὰ ὅμοια· ἡμεῖς γὰρ τὸν χαλκὸν μεταλλεῦμεν.

p. 200^a30 Φανερόν δὴ ὅτι τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς φυσικοῖς τὸ ὡς
ὕλη λέγομενον καὶ αἱ κινήσεις αἱ ταύτης. 50

5 Δῆλον, φησίν, ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων ὅτι οὐ τὸ εἶδος ἐξ ἀνάγκης
τῇ ὕλῃ ἔπεται, ἀλλὰ τῷ εἶδει ὑποτεθέντι ἀνάγκη τὴν ὕλην ἀκολουθεῖν·
ὥστε τὸ ἀναγκαῖως ἐπόμενον ἡ ὕλη ἐστίν, οὐ τὸ εἶδος. κινήσεις δὲ φησι
τὰς ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολάς, αἵτινες ὁδοὶ εἰσιν ἐπὶ τὸ εἶδος καὶ αὐτὰ
τοῦ εἶδους ἕνεκα γινόμεναι, ὥσπερ καὶ ἡ ὕλη. |

10 p. 200^a32 Καὶ ἄμφω μὲν τῷ φυσικῷ λεκτέαι αἱ αἰτίαι. 14^r

Ἵτι περὶ ἀμφοτέρων τῶν ἀρχῶν ὁ φυσικὸς δι' ἀλέξεται, καὶ τῆς ὕλικῆς
καὶ τῆς εἰδικῆς. μᾶλλον δὲ περὶ τῆς εἰδικῆς. ἐπειδὴ καὶ τὸ εἶναι ἐκαστῶ
τῶν φυσικῶν κατὰ ταύτην, καὶ αὕτη τῆς ὕλης αἰτία οὐχ ἡ ὕλη τοῦ εἶδους· 5
αἰτιώτερον ἄρα τῆς ὕλης τὸ εἶδος. ἐπειδὴ τοῦτο καὶ τελικόν ἐστιν αἴτιον.
15 τοῦ τέλους δ' ἕνεκα πάντα τὰ πρὸ τοῦ τέλους.

p. 200^a34 Καὶ τὸ τέλος τὸ οὐ ἕνεκα καὶ ἡ ἀρχὴ ἀπὸ τοῦ ὁρι-
σμοῦ καὶ τοῦ λόγου.

Ἵτι λήψεται μὲν τὸ εἶδος ἀπὸ τοῦ ὁρισμοῦ, ἐκ τούτου δὲ συλλογιεῖ- 12
ται τὰ περὶ τῆς ὕλης· λήψεται οὖν, φησί, τὸ τέλος, ὅπερ καὶ οὐ ἕνεκά
20 ἐστὶ καὶ ἀρχὴ κυριωτάτη, ἀπὸ τοῦ ὁρισμοῦ. καὶ ἐπεὶ ἡ ὑγίεια τοιονδί.
ταδί. ἐπεὶ ἡ ὑγίεια συμμετρία ἐστὶ ξηρῶν καὶ ὑγρῶν, ψυχρῶν καὶ θερ-
μῶν, πλεονάζει δὲ ἐν τῷδε τὸ θερμόν, προσακτέον τὸ ψυχρόν· ὕλη ἄρα 15
τῆς ὑγείας τόδε τὸ ψυχρόν. ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάντων. ἴσως δὲ καὶ ἐν
τῷ λόγῳ ἐστὶ τὸ ἀναγκαῖον, τουτέστιν ἐν τῷ ὁρισμῷ ἀναφαίνεται
25 καὶ ἡ ὕλη· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀναγκαῖως ἐπομένη. εἰ γὰρ ὁρίσασμι τὸ
εἶδος τοῦ πρίνου, ὅτι διαίσεις ξύλων καὶ λίθων, ἔχω συνεμφαινόμενῃ καὶ

1 μὲν ὅτι οὖσαις L 3 δὴ (L)Mt: δὲ K cf. Simplic. p. 391.4 3. 4 ἐν τοῖς —
ταύτης om. K 4 λεγόμενον L: γινόμενον Mt 5. 6 τῇ ὕλῃ ἐξ ἀνάγκης Mt
6 τῇ] τῶν ante corr. K 7 ἀναγκαῖον L et primitus K δὲ τῆς ὕλης φησὶ fortasse
recte L φησὶ M 8 καὶ κατὰ βολάς K αὐτὰ K: αὐτὰ LMt 9 γινόμεναι Mt
καὶ superscr. M: om. t 10 ἄμφω] αὐτὰ M τῷ — αἰτίαι om. K αἱ om. M
11 *τιπερ (littera rubr. addenda) K 12 εἰδικῆς utrobique K περὶ τῆς εἰδικῆς
δὲ μᾶλλον traie. L 13 αὕτη Lt: αὕτη K: αὐτῇ M οὐχὶ ἡ Mt 20 ἐστὶ
om. Mt κυριωτάτη K: κυριώ M: κυριωτάτου (L)t 20. 21 τοιονδί (τοιουδί M). ταδί
LMt: om. K: τοδί, τὰ (sic) δεῖ γενέσθαι ex Aristotele t 21 ὑγεία M neque correxit t
ante ξηρῶν deletum ὠχρῶν, ut videtur, M 23 τῆς iterat K ὑγείας (sic) M:
ὑγείας L τόδε] τοῦδε K 24 ἐστίν (om. τὸ ἀναγκαῖον) K συναναφαίνεται L
25 αὐτῇ Mt ἐπομένη M ὁρίσαι μὴ K 26 ἔργον τοῦ πρίειν Themist. p. 201, 16

τὴν ὕλην, ὅτι οὐκ ἂν ἄλλως τοῦτο γένοιτο, εἰ μὴ τὸ διαιροῦν σιδήρου εἴη i 4+
τοιῶσθε ἐσχηματισμένος· οὐ γὰρ ἄλλη ὕλη τὰ τοιαῦτα διελεῖν δύναται.
ὥστε εἰ κυρίως ἀποδώσω τὸν ὅρισμόν τοῦ πρίν, μεμνήσθαι καὶ τῆς
ὕλης, ὅτι διαίρεσις ξύλων καὶ λίθων ὑπὸ σιδήρου ὀδοντωτοῦ. 20

5 p. 200b7 Ἔστι γὰρ καὶ ἐν τῷ λόγῳ ἓν ἰα μόρια ὡς ὕλη τοῦ λόγου.

Ἰπερβατῶς ἀναγνώστεον ἔστι γὰρ ἐν τῷ λόγῳ, τουτέστι τῷ
ὅρισμῳ, ἓν ἰα τοῦ λόγου μόρια ὡς ὕλη ὄντα. τοῦτο δὲ φησιν. ὅτι ἔστι
τινὰ μόρια τοῦ ὅρισμοῦ σημαντικὰ ὄντα τῆς ὕλης, ὥσπερ καὶ ἄλλα τοῦ
εἶδους· ἐν γὰρ τῷ ὅρισμῳ τοῦ θυμοῦ τὸ μὲν “ζέσις τοῦ περικαρδίου
10 αἵματος” τῆς ὕλης ἐστὶ σημαντικόν, τὸ δὲ “δι’ ὅρεξιν ἀντιληψέως” τοῦ
εἶδους· καὶ ἐν τῷ τοῦ ἀνθρώπου ὅρισμῳ τὸ “ὀνητόν” τῆς ὕλης ἐστὶ δη- 25
λωτικόν. ὥστε ἐν τῷ τελείῳ ὅρισμῳ καὶ ἡ ὕλη συμπεριέχεται καὶ εἰληπται.
ὥστε ἐπὶ μὲν τινων ὀρισμῶν, ὅσοι κατὰ τὸ εἶδος μόνον εἰσὶν ἀποδιδόμενοι,
δυνατὸν ἐξ αὐτῶν ἐξ ἐπιλογισμοῦ φυσικῶς σκοποῦντι τὴν ὕλην εὑρεῖν, ἐφ’ 30
15 ὧν δὲ τέλος ὁ ὀρισμός, αὐτόθεν καὶ ἡ ὕλη ἐμπεριέχεται. |

1 ὅτι] ὁ K γίνιτο Mt 2 ἄλλη] ἄλη M 3 μεμνήσθαι M 4 ὀδοντωτοῦ KM
5 καὶ om. K μόρια—λόγου om. K 6 *πὲρ βάντως (* littera rubro addenda) K
6 γὰρ καὶ ἐν τῷ λόγῳ ἓν ἰα μόρια τουτέστι L 6. 7 τῷ ὀρισμῳ dubitanter recepi ex Mt:
τῷ ὀρισμῳ LK 9 περικαρ LM cf. p. 228, 18 sqq. 229, 25 sqq. 10 σημαντικός K.
δὲ om. K 11. 12 δηλωτικός K 12 ὥστε L: ὡς K Mt τέλος L καὶ (ante
εἰληπται iterat in principio novae paginae M 13 μὲν τινῶν LK: μὲν τῶν Mt
14 δυνατὸν LKM: δύναται t ἐξ αὐτοῦ K φυσικός Mt σκοποῦντι K: σκοποῦν-
τας L: σκοπῶντι ut vid. M: σκοπῶν t 15 ὁ om. Mt τέλος σὺν θῶ τοῦ δευτέρου
τῶν φυσικῶν subscribit L

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΟΝΟΥ ΕΙΣ ΤΟ Γ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 14^v
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ.

p. 200^b 12 Ἐπεὶ δὲ ἡ φύσις μὲν ἐστὶν ἀρχὴ κινήσεως καὶ μετα-
βολῆς.

5 Πέντε τινῶν ὄντων τῶν παρακολουθούντων τοῖς φυσικοῖς πράγμασι, 5
περὶ ὧν ἔφαμεν (ἐν) τῷ βιβλίῳ τούτῳ εἶναι τῷ Ἀριστοτέλει τὸν λόγον,
ὕλης εἶδους κινήσεως τύπου χρόνου. περὶ μὲν ὕλης καὶ εἶδους διελέχθη ἐν
τοῖς πρὸ τούτου βιβλίοις (ἀλλὰ μᾶλλον μὲν περὶ ὕλης ἐν τῷ προτέρῳ,
μᾶλλον δὲ περὶ εἶδους ἐν τῷ δευτέρῳ),λείπεται οὖν αὐτῷ περὶ τῶν λοιπῶν
10 τριῶν διαλεχθῆναι. καὶ τέως περὶ κινήσεως προτίθεται διαλαβεῖν, καὶ
συλλογίζεται ὅτι ἀναγκαῖος τῷ φυσικῷ ὁ περὶ κινήσεως λόγος, τοῦτον τὸν 10
τρόπον· ἐπειδὴ, φησὶν, ὀρισάμεθα τὴν φύσιν ἀρχὴν εἶναι κινήσεως, ἀνάγκη
πᾶσα τὸν μέλλοντα εἰδέναι τί ἐστὶν ἡ φύσις καὶ τὸν ὀρισμὸν τὸν ταύτης,
πολλῷ πρότερον εἰδέναι καὶ τί ἐστὶ κίνησις (οἷ γὰρ ὅτλα εἶναι τὰ πρὸς
15 ὀρισμὸν τινος παραλαμβανόμενα). ὁ γὰρ ἀγνοῶν τί ἐστὶ κίνησις, οὐδὲ τὸν
ὀρισμὸν τῆς φύσεως εἴσεται (ἐν τῷ ὀρισμῷ γὰρ τῆς φύσεως ἐστὶν ἡ κί-
νησις). ἀναγκαῖος ἄρα τῷ φυσικῷ ὁ περὶ κινήσεως λόγος. ἄλλως τε ἐπειδὴ
πᾶσα κίνησις συνεχὴς, ὡς δείκνυται ἐν τοῖς τελευταίοις βιβλίοις ταύτης τῆς 15
πραγματείας (πᾶσα γὰρ κίνησις ἐν μεγέθει, πᾶν δὲ μέγεθος συνεχές, καὶ
20 πᾶσα ἄρα κίνησις συνεχὴς), ἐν δὲ τῷ τοῦ συνεχοῦς λόγῳ ἐστὶν ὅτε ἐμ-
περιέχεται τὸ ἄπειρον (ὀρίζόμενοι γὰρ τὸ συνεχές ἄπειρον οὕτως ὀρίζονται,

1 De titulo cf. praefat. τῷ φιλοπόνου εἰς τὸ τρίτον τῆς φυσικῆς ἀριστοτέλους M: om.
L: εἰς τὸ τῶν φυσικῶν ἀριστοτέλους τρίτον L²: φυσικῆς ἀκροάσεως γάμμα (βιβλίον τρί-
τον t) Kt 3 μὲν om. M post κινήσεως addit καὶ στάσεως e vulgato Aristotele t
at cf. p. 344, 8 sqq. 6 ἔφαμεν p. 2, 15 ἐν addidit t τούτῳ L 7 τό-
πον K διελέχθη L: διηλεχθη KMt 8 μὲν περὶ LK: περὶ μὲν Mt ἐν τῷ K
9 τοῦ εἶδους L 11 ἀναγκαῖως LK λόγος L: τόπος KMt 12 φησὶν] φύσις om-
pend. K ὀρισάμεθα M 13 τὸν (ante ταύτης) om. Mt 14 καὶ om. Mt
18 συνέ M: συνεχές t ὡς δείκνυται κτλ.] cf. Arist. Δ 11 p. 219^a 10 sqq. 19 πραγ-
τίας K 20 συνεχ[ίς] συνεχές L 21 ὀρίζόμενοι LK: ὀρίζομενος Mt ὀρίζονται K
22*

ὅτι συνεχές ἐστὶ τὸ ἐπ' ἀπειρον διαιρετόν), ἀνάγκη ἄρα τὸν γνωσόμενον ¹⁴
 τί ἐστὶ κίνησις εἰδέναι καὶ τὸ ἀπειρον τί ἐστίν· ἀναγκαῖος ἄρα τῷ φυσικῷ
 καὶ ὁ περὶ ἀπείρου λόγος. πάλιν ἐπειδὴ πᾶσα κίνησις ἐν τόπῳ ἢ καὶ ἐν
 χρόνῳ· τὸ γὰρ κινούμενον πᾶν σῶμα, ἅπαν δὲ σῶμα ἐν τόπῳ, καὶ ἡ κί- ²⁰
⁵ νησις ἄρα ἐν τόπῳ· δείκνυται δ' ἐν τοῖς τελευταίοις ὅτι καὶ ἐν χρόνῳ
 πᾶσα κίνησις (οὐδὲν γὰρ ἀχρόνως κινεῖται)· ἀναγκαῖος ἄρα καὶ ὁ περὶ
 τόπου καὶ χρόνου λόγος. ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν φυσικῶν τινες ὄντο διὰ κενοῦ
 τὴν κίνησιν γίνεσθαι (μὴ γὰρ ἂν δύνασθαι διὰ πλήρους κινεῖσθαι τι· οὕτως
 γὰρ ἂν δύο ἐν τῷ αὐτῷ σώματι τόπῳ εἶναι), διὰ τοῦτο ἀναγκαῖος τῷ
¹⁰ φυσικῷ καὶ ὁ περὶ κενοῦ λόγος· εἴτε γὰρ διὰ κενοῦ ἡ κίνησις, ἀναγκαῖος
 ὁ περὶ κενοῦ λόγος, εἴτε μὴ διὰ κενοῦ, καὶ οὕτως πρὸς ἑλεγχον ἀναγκαῖος
 ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος· καὶ ἄλλως ἐπειδὴ τὸν τόπον ὁρίζονται κενὸν εἶναι
 καὶ ἔρημον σώματος. 25

Ἔστιν οὖν ὁ σκοπὸς τούτου τε τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ ἐφεξῆς διαλαβεῖν
¹⁵ περὶ κινήσεως ἀπείρου τόπου χρόνου κενοῦ, καὶ διαλέγεται ἐν μὲν τούτῳ
 τῷ βιβλίῳ περὶ κινήσεως καὶ ἀπείρου, ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς περὶ τόπου χρό-
 νου κενοῦ. οὐ μόνον δὲ ὡς συντελούντων εἰς τὸν περὶ κινήσεως λόγον
 διαλέγεται περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς παρακολουθούντων πᾶσι τοῖς φυσικοῖς
 πράγμασι· τοῦτο δὲ ἐξ ἀρχῆς ἦν τὸ προκείμενον, περὶ τῶν κοινῶς πᾶσι
²⁰ τοῖς φυσικοῖς πράγμασι παρακολουθούντων εἰπεῖν. πρῶτον δὲ περὶ κινή- ³⁰
 σεως διαλέγεται, καὶ ζητεῖ τί ποτέ ἐστίν ἡ κίνησις, ἔπειτα ἐν τίσιν ἐστίν
 ἡ κίνησις, καὶ τρίτον πόσα εἶδη κινήσεως. πρὸ τούτων δὲ τέσσαρά τινα
 ἀξιώματα προλαμβάνει συμβαλλόμενα αὐτῷ εἰς τὴν τούτων δεξιῶν, καὶ
 πρῶτον ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ μόνως ἐνεργεῖα, τὰ δὲ καὶ δυνάμει καὶ
²⁵ ἐνεργεῖα (μόνως δὲ δυνάμει εἶναι τι ἀδύνατον ἐν ὑποστάσει ὄν· οὐδέποτε
 γὰρ γυμνὴ εἶδους ἡ ὕλη γίνεται). ἐνεργεῖα μὲν οὖν μόνως ἐστὶ τὰ θεῖα
 καὶ ἀσώματα, περὶ ὧν καὶ ἐν τῷ Περὶ ἐρμηνείας εἶπεν ὅτι “ἄνευ δυνά-
 μεως ἐνεργεῖαί εἰσι”, δυνάμει δὲ καὶ ἐνεργεῖα πάντα τὰ φυσικά· ἐντε- ³⁵
 λεργεῖα μὲν γὰρ ἐστίν ὅτι ἔχει τινὰ μορφήν [ἡ ἐνεργεῖα], δυνάμει δὲ ὅτι οἷα
³⁰ τέ ἐστι δέξασθαι καὶ ἐτέραν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπὶ τῶν ἐν γενέσει καὶ
 φθορᾷ, τὸ δὲ αἰθέριον σῶμα κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν ἐντελεργεῖα μόνον ἐστίν

1 τὸν ex τὸ corr. M² 2 τί ποτέ ἐστὶ κίνησις L ἀναγκαῖος K 3 ἡ om. L 5 δείκνυ-
 ται κτλ.] cf. Arist. Δ 11 5. 7 ἐν χρόνῳ πᾶσα—τόπου καὶ om. Mt 6 οὐδὲν scripsi:
 οὐδὲ LK καὶ ὁ K: ὁ (om. καὶ) L 7 χρόνου καὶ τόπου L ὥοντο K 8 γε-
 νέσθαι L οὕτως] οὔτε K 9 ἂν δύο ἐν τῷ αὐτῷ L: ἂν δύο αὐτῷ K: ἐν τῷ αὐτῷ
 δύο Mt 11 κενοῦ (post περὶ) scripsi: κενῶ (sic) κινήσεως K et cod. Vatic. 250: κινή-
 σεως LMt 14 τε om. L 16 ἐν δὲ τὸ ἐφεξῆς M 19 κοινῶς K: κοινῶν (l.)Mt
 21 ἡ om. Mt 22 πρὸ Lt: πρ M: πρὸς K 23 προλαμβάνει scripsi: προσλαμβάνει libri
 24 πρῶτον ὅτι] α β K μόνως LK: μόν (sic) M: μόνων t 26 εἶδους γυμνὴ L ἐνερ-
 γεια K μὲν om. Mt 27 Περὶ ἐρμηνείας c. 13 p. 23^a23 28 ἐνεργεῖα εἰσὶν K
 28. p. 341, 2 ἐντελεργεῖα—ἐστὶ] cf. Themist. p. 203, 13 sqq. 28. 29 ἐντελεργεῖα μὲν L: ἐν-
 τελέγεια ἄμα K: ἐντελέγεια μὲν Mt 29 ἔχειν K ἡ (ex ἡ corr. M) ἐνέργεια LKM: ἡ ἐνέρ-
 γειαν t: deleui utpote e glossemate (ἡ ἐνεργεῖα) ad vocem ἐντελεργεῖα orta; at cf. Simplic.
 p. 398, 10 οἷα K 30 ἐστὶ om. Mt δέξασθαι t 31 ἐντελεργεῖα L: ἐντελέγεια KMt

(ὁ γὰρ ἂν μεταβάλλοι ποτὲ κατ' οὐσίαν), μετέχει δὲ πως καὶ τοῦ θυ- **i 4v**
νάμει διὰ τὴν κίνησιν τὴν τοπικὴν· οὐ γὰρ πανταχοῦ ἄμα ἐστί. τάχα δὲ
οὐδὲ κατ' οὐσίαν ἀπῆλλαται τοῦ δυνάμει. εἰ γὰρ ἐξ ὕλης ἐστὶ καὶ εἰδούς,
ἡ δὲ ὕλη ἐστὶν ἡ τὸ δυνάμει ἔχουσα, ὁῦλον ὅτι οὐδὲ κατὰ τὴν οὐσίαν **40**
5 ἀπῆλλαται πάντῃ τὰ οὐράνια τοῦ δυνάμει· εἰ γὰρ καὶ μὴ δυνάμει ἔχει ἡ
ὕλη αὐτῶν τὸ εἶδος, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ ὅλως ἡ ὕλη κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον
δυνάμει ἐστί, διὰ τοῦτο οὐ παντάπασιν ἐστὶ τοῦ δυνάμει ἀπῆλλαγμένα
ὥσπερ τὰ αὔλα, αἱ οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἔχει τὸ δυνάμει. διὰ τοῦτο γοῦν καὶ
ὁ Πλάτων ἐκεῖνα μὲν ὄντως ὄντα καλεῖ, τὰ δὲ αἰσθητὰ πάντα οὐκ ὄντα,
10 ἀλλ' αἰετὶ γινόμενα.

Πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο προλαμβάνει, ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ μόνως
ἐνεργεῖα τὰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργεῖα, δεύτερον δὲ ὅτι τῶν πρὸς τι τὰ μὲν **15**
ἐστὶ καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἑλλειψιν τὰ δὲ κατὰ τὸ κινεῖν καὶ κινούμενον.
οἷον καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἑλλειψιν τὸ μεῖζον καὶ τὸ μικρότερον· τὸ γὰρ
15 μεῖζον μικροτέρου ἐστὶ μεῖζον, ὧν τὸ μὲν μεῖζον ὑπεροχῇ, θάτερον δὲ
ἑλλειψις. καὶ τὸ κινεῖν δὲ κινούμενον κινεῖ, καὶ τὸ κινούμενον ὑπὸ κινεῖν- **i 5r**
τος κινεῖται. τὰ λοιπὰ δὲ εἴδη τοῦ πρὸς τι οὐ τίθησιν, οἷον τὸ κατ' ἰσό-
τητα τὸ καθ' ὁμοιότητα τὸ κατὰ τὸ αἷτιον καὶ αἰτιατόν, ἐπειδὴ τούτων
μόνον δεῖται, τοῦ μὲν κατὰ τὴν ὑπεροχὴν καὶ ἑλλειψιν, ὅτι τινὲς ἐδόξασαν
20 ἐν τούτοις εἶναι τὴν κίνησιν, ἵνα ἐλέγξῃ ὅτι οὐ δυνατόν ἐν τούτοις εἶναι κίνησιν,
τὸ δὲ κατὰ τὸ κινεῖν καὶ κινούμενον, ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ κίνησις ἐν τούτοις μόνον.

Τρίτον λῆμμα ὅτι οὐκ ἐστὶ τις κίνησις αὐτῇ καθ' αὐτὴν χωρὶς τῶν **5**
κινουμένων, τὰ δὲ κινούμενα ἢ οὐσίαι εἰσὶν ἢ ποσὰ ἢ ἄλλο τι τῶν κατὰ
τὰς ἄλλας κατηγορίας, καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτό τι καθ' αὐτὸ κινούμενον, εἰ
25 μήτε οὐσία ἐστὶ μήτε ποσὸν μήτε τῶν ἄλλων κατηγορημάτων μηδέν. καὶ
διὰ τοῦτο οὐδὲ κίνησις ἐστὶν ἑτέρα παρὰ ταῦτα, ἀλλὰ πᾶσα κίνησις ἢ κατ'
οὐσίαν ἐστὶν ἢ κατὰ ποσὸν ἢ κατὰ ποιὸν ἢ κατὰ τόπον, διότι καθ' ἕκα-
στον τούτων κινουμένων, οἷον κατ' οὐσίαν κατὰ ποσὸν καὶ τὰ λοιπὰ.
διτετὴ τις θεωρεῖται οὐσα ἡ κίνησις; ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ χεῖρονος ἐπὶ τὸ κρεῖτ-
30 τον ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ κρεῖττονος ἐπὶ τὸ χεῖρον· οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας ἢ ἀπὸ
τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν ἢ ἀπὸ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν, ἐπὶ δὲ τοῦ ποσοῦ **10**
ἢ ἀπὸ τοῦ τελείου ἐπὶ τὸ ἀτελὲς καὶ ἀπλῶς ἀπὸ τοῦ μεζιόνος ἐπὶ τὸ ἑλατ-

3 et 5 ἀπῆλλαται M 3 inter ἀπῆλλαται et τοῦ δυνάμει punctis notata (cf. v. 5) πάντα τὰ
οὐράνια M: nec tamen delevit t εἰ γὰρ scripsi: εἰ γε libri ἐστὶ om. Mt 4 κατὰ
τὴν οὐσίαν LK: κατ' οὐσίαν Mt 5 πάντα L.Mt: πάντα K 6 κατὰ] κατὰ τὴν L: fuit.
κατὰ γε αὐτῆς scripsi: ἐκαστοῖς K: αὐτῆς L.Mt 9 Πλάτων Tim. p. 27 D 11 οὖν om. L
προλαμβάνει K εἰσι L μόνως LK: πρῶτως Mt 14 μικρότερον L.K.M: μικρόν t
15 ὧν Lt: ὧν K: ὧν vel potius ὡς (ὡς cod. Paris. 2057) M 16 κινεῖν δὲ] κινεῖν καὶ τὸ (sed
καὶ τὸ delevit L²) L ὑπὸ τοῦ L 17 τὰ δὲ λοιπὰ Mt 19 μόνων L 20 ἵνα ἐλέγξῃ—
κίνησιν L: om. K.Mt 21 τὸ δὲ libri: immo τοῦ δὲ 22 ἐκαστὴν Mt 23 τὰ κινούμενα δὲ t
οὐσίαι K et cod. Paris. 2057: οὐσία (LM)t 24 τι om. L 25 μηδέν om. L
26 παρὰ ταύτην K 27, 28 ἡ κατὰ ποιὸν—ποσὸν LK: om. Mt 27 διότι L: ὅθ K cf.
ad p. 340, 24 28 τούτων L: τούτων τῶν K 29 διτετὴ δὲ τις t 31 εἰς τὸν μὴ ὄν
primitus M et t 31. p. 342, 1 ἐπὶ δὲ—ἐμπαλιν om. K

τον ἢ ἔμπαλιν, ἐπὶ δὲ τοῦ ποιοῦ ἢ ἀπὸ τοῦ λευκοῦ ἐπὶ τὸ μέλαν ἢ ἀπὸ **15^r**
τοῦ μέλανος ἐπὶ τὸ λευκόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐναντίων ὡσαύτως, ἐπὶ
δὲ τοῦ τύπου ἢ ἀπὸ τοῦ κάτω ἐπὶ τὸ ἄνω ἢ ἔμπαλιν. ἔστι δ' ἐν τοῖς
ἐναντίοις ἅπασιν τὸ μὲν κρεῖττον τὸ δὲ χεῖρον· τοῦ γὰρ μὴ ὄντος τὸ ὄν
5 κρεῖττον καὶ τοῦ ἀτελοῦς τὸ τέλειον καὶ τοῦ μέλανος τὸ λευκόν καὶ τοῦ
κάτω τὸ ἄνω, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. συμ-
βάλλεται δ' αὐτῇ ταῦτα οὐ μόνον εἰς τὸ ἀποδοῦναι τὸν ὁρισμὸν τῆς κινή- **15**
σεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ δεῖξαι τίνα τῶν κινούντων καὶ ἀντικινεῖται, καὶ
τίνα κινεῖ μὴ κινούμενα· διαλέξεται γὰρ καὶ περὶ τούτων ἐφεξῆς.

10 Ταῦτα οὖν προλαβὼν, ἐφεξῆς ἀποδιώκει τί ἐστὶ κίνησις, ὁρίζομενος
αὐτὸς οὕτως· κίνησις ἐστὶν ἡ τοῦ δυνάμει ἐντελέχεια, ἣ τοιοῦτόν ἐστιν.
τὸ μὲν οὖν τῆς ἐντελεχείας ὄνομα σημαίνει παρὰ τῇ Ἀριστοτέλει τὴν
ἐνέργειαν καὶ τὴν τελειότητα· σύγκειται γὰρ παρὰ τὰ 'ἐν' καὶ τὸ 'τέλειον'
καὶ τὸ 'εἶναι'. ὅταν οὖν ἕκαστον ἔχῃ τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα. ἐντελεχεία **20**
λέγεται εἶναι. προσέθηκε δὲ τὸ ἡ τοιοῦτόν ἐστὶν ἀντὶ τοῦ ἡ δυνάμει τόδε
τί ἐστίν, ἵνα ἡ ἐντελέχεια γίνηται μενούσης ἔτι καὶ σφωζομένης τῆς δυνάμεως,
ἥσπερ ἦν ἡ ἐντελέχεια· διττὴ γὰρ ἐφ' ἑκάστου ἡ ἐντελέχεια, ἡ μὲν ἡδὴ
τετελειωμένου τοῦ πράγματος καὶ ἅπαν τὸ δυνάμει ἀποβαλόντος, ἡ δὲ
κινηθέντος ἐκ τῆς δυνάμεως καὶ κατὰ αὐτὴν ἀλλοιουμένου τε καὶ ἐπὶ τὸ
20 εἶδος ἀγομένου. οἷον ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ τοῦ δυνάμει ἀνδριάντος· ἐντελέχεια
γὰρ αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὅταν γίνηται ἀνδριὰς ὑπὸ τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ τοιῶσδε **25**
σχηματιζόμενος, καὶ ὅταν ἡδὴ γεγενημένος εἴῃ ἀνδριὰς καὶ ἀπειληφὼς τὸ
τέλειον τοῦ ἀνδριάντος εἶδος. ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ ἐντελέχεια οὐκέτι σφωζο-
μένης ἐστὶ τῆς δυνάμεως, καθ' ἣν ἡδύνατο γενέσθαι ἀνδριὰς· ἡδὴ γάρ
25 ἐστὶν ἀνδριὰς καὶ οὐκέτι ἔχει τὸ δυνάμει, διὸ καὶ τελειότης αὕτη οὐ τῆς
δυνάμεως (πῶς γὰρ ἦν φθειρεῖς;), ἀλλὰ τοῦ πράγματος ἐν ᾧ ἡ δύναμις
ἦν· ἡ δὲ πρῶτον βῆθις ἐντελέχεια. καθ' ἣν ἐγένετο ἀνδριὰς. ἔτι τὸ
δυνάμει διαφυλάττει. τὴν οὖν τοιαύτην ἐντελέχειαν κίνησιν λέγει καὶ τε- **30**
λειότητα τῆς δυνάμεως· πᾶσα γὰρ τελειότης σφύζει τοῦτο ὃ τελειοῦ· ἔως
30 μὲν γὰρ ἡ δύναμις σφύζεται, καὶ ἡ κίνησις ἡ τελειωτικὴ τῆς δυνάμεως,

1 ἐπὶ δὲ K 3 ἐπὶ τὰ ἄνω L 7 ταῦτα] τὰ πάντα (superser. γρ. ταῦτα) L
S καὶ (ante ἀντικινεῖται) om. L 9 ἐφεξῆς] cf. Θ 5 10 προλαβὼν K
11 αὐτὸς KMt: αὐτὴν recte, ut videtur, L κίνησις ἐστὶν κτλ.] cf. Arist. Γ' 1 p. 201^a 10
(v. infra v. 15. p. 350, 10. 351, 21. 353, 5. 362, 35. k 5^v 8) 12 τῆς ἐντελεχείας et
similiter saepe in proximis K 13 ἐν LKM: ἐν t 14 ἔχει K ἐντελέχεια L:
ἐντελέχεια KMt 15 δὲ Lt: δὲ ἂν K: δ' ἂν M τοῦ om. K 16. p. 343, 2 ἵνα
ἡ ἐντελέχεια—μορφή paucis immutatis ex Themist. p. 205, 10 sqq. 16 γίνετα K
σφωζομένοις compend. M et t 17 ἡ (post ἦν) om. Themistius ἀφ' ἑκάστου L

18 τετελειωμενον (sic) τῶν πραγ K ἀποβαλόντος (sic) K 20 τοῦ δυνάμει] τὸ
δυνάμει M 22 εἴη L: εἴη ὁ KM: ἡ ὁ t 23 αὐτὴ KM 25 καὶ prius
om. L 26 πῶς om. superser. K ἦν Lt et post correct. M: ἡ K 27 ἔτι
κτλ.] hinc Themistius emendandus 28 τοιαύτην] δυνάμει L 30 δυνάμει LK:
κίνησις Mt ante σφύζεται distinguunt (L)Mt: fortasse σφύζεται, (σφύζεται) cl. Themist.
p. 205, 24

παυσαμένης δὲ τῆς δυνάμεως παύεται καὶ ἡ κίνησις, παύεται δὲ ἡ δύ- 15
 ναμις ἡνίκα ἂν τὸ εἶδος ἐπιγένηται καὶ ἡ μορφή. τοῦτο οὖν ἐστὶν ἡ κί-
 νησις, ἡ τοῦ δυνάμει ὄντος τελειότης καθὼς δυνάμει ἐστίν. ὅτι δὲ τοῦτο
 ἐστὶν ἡ κίνησις, δείκνυσιν καὶ διὰ τινος παραδείγματος. τὸ γὰρ οἰκοδομη- 25
 5 τόν, φησὶν, ὅταν ἐνεργείᾳ ἢ τοιοῦτον, λέγω δὴ ὅταν οἰκοδομῇται, τότε
 κινεῖται (ἀγεται γὰρ ἐπὶ τὸ τῆς οἰκίας εἶδος, καὶ ἔστι τὸ τοιοῦτον οἰκοδό-
 μησις), τὸ δὲ οἰκοδομούμενον ἔτι ἔχει τὸ δυνάμει (ἔστι γὰρ ἔτι οἰκοδό-
 μητόν), ὡς ὅταν γε οἰκοδομηθῇ παντελῶς οὔτε τὸ δυνάμει σφῆζει λοιπὸν
 οὔτε κινεῖται· εἰ τοίνυν ἡ οἰκοδόμησις κίνησις, ἡ δὲ οἰκοδόμησις ἔτι ἐν
 10 δυνάμει ἐστὶ, καλῶς ἄρα εἴρηται ὅτι ἡ τοῦ δυνάμει ὄντος ἐντελέχεια καθὼς
 δυνάμει ἐστὶ κινήσις ἐστίν, ὅτι ἡ πρώτη ἐντελέχεια κίνησις καὶ τελειότης
 ἐστὶ τῆς δυνάμεως. συνεβάλλετο δὲ αὐτῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὀρισμοῦ 40
 τῆς κινήσεως τὸ πρῶτον λῆμμα, τὸ λέγον ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν μόνως
 ἐνεργείᾳ ἐστὶ τὰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ· ἐντεῦθεν γὰρ εὐρίσκει ὅτι ἡ
 15 κίνησις ἐστὶν ἐν τοῖς δυνάμει οὖσι, καὶ οὐκ ἐν τοῖς ἐνεργείᾳ. τὸ δὲ δεύ-
 τερον ἀξίωμα, τὸ λέγον ὅτι τῶν πρὸς τι τὰ μὲν καθ' ὑπεροχὴν ἐστὶ καὶ
 ἔλλειψιν τὰ δὲ κατὰ τὸ κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον, συμβάλλεται αὐτῇ εἰς
 τὸ ἐλέγχειν ὅτι οὐκ ἐστὶν ἐν τοῖς καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἔλλειψιν ἡ κίνησις,
 ὡς δοῖται τισίν, ἀλλὰ κατὰ τὸ κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον, τὴν μὲν ἀρχὴν
 20 ἔχουσα ἐκ τοῦ κινεῖντος τὸ δὲ εἶναι ἐν τῷ κινουμένῳ· δείξει γὰρ αὐτὸ 45
 τοῦτο ἐν τοῖς ἐξῆς, ὅτι οὐκ ἐστὶν ἐν τῷ κινεῖντι ἡ κίνησις, ἀλλ' ἐν τῷ
 κινουμένῳ. τὸ δὲ τρίτον ἀξίωμα, τὸ λέγον ὅτι οὐκ ἐστὶ κίνησις παρὰ τὰ
 πράγματα, ἀλλὰ πᾶσα κίνησις ἢ ἐν οὐσίᾳ ἐστὶν ἢ ἐν ποιῇ ἢ ἐν ποιῷ ἢ
 ἐν τῇ ποῦ, συμβάλλεται αὐτῇ εἰς τὸ δεῖξαι πόσα ἐστὶν εἶδη κινήσεως, καὶ
 25 ἔτι μᾶλλον εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι οὐκ ἐστὶ τι κοινὸν γένος κινήσεως, ἀλλ' εἰσὶν
 ὁμόνυμοι αἱ κινήσεις κατὰ τὰ ἀφ' ἐνὸς καὶ πρὸς ἕν· δείξει γὰρ ὅτι πρώτη
 μὲν ἐστὶν ἡ κατὰ τόπον κίνησις ὕστεραι δὲ αἱ λοιπαί, καὶ ὅτι ἀναιρου- 50
 μένῃ μὲν συναναιρεῖ τὰς λοιπὰς. ἀναιρουμένων δὲ ἐκείνων αὕτη οὐ συνανα-
 ρεῖται, ὥστε πρώτη τῇ φύσει· ἐν οἷς γὰρ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον,
 30 τούτων καὶ τὸ κοινῶς κατηγορούμενον οὐκ ἐστὶ γένος. ὥστε οὐδὲ κυρίως

1 πάβεται priore loco K 2 ἐπιγίνηται M 3. 4 ἡ τοῦ δυνάμει—ἡ κίνησις om. L:
 iterant Mt, nisi quod in iteratis extrema ὅτι δὲ—ἡ κίνησις delet t 3 ἡ τοῦ] ἡ τοῦ K

4 παραδείγμ/ (cf. ad p. 9,7) K 3. 9 ὅτι δὲ—κινεῖται paucis interiectis ex Themist.
 p. 206,13 sqq. 5 ἐνέργεια K οἰκοδομεῖται M 8 ὡς ὅταν γε] ὅταν δὲ L at

v. Themist. l. c. 17 9. 10 ἐν τῷ δυνάμει L 10 ὄντος] ὄντη (?) M: ὄντος ἡ cod.
 Paris. 2057 11. 12 ὅτι ἡ πρώτη—δυνάμει L: om. KMt 12 συνεβάλλετο t

ἀπόδοσιν om. L 13 πρῶτον scripsi: a L: προ K: πρότερον Mt λῆμμα] λη
 (sic) K μόνον K 14 ἡ om. Mt 15 οὐκ om. L 17. 18 εἰς τε τὸ L
 19 τὸ (post καὶ) om. L 21 ἐν τοῖς ἐξῆς om. L ἐξῆς c. 3 p. 202^a13 sqq. cl. Philopon.
 k 2^r45 sqq. 22 τρίτον om. L 22. 23 κίνησις παρὰ τὰ πράγματ- in ras. K 24 ἐν
 τῷ ποῦ t πόσα εἰσὶν L 25 ὅτι in ras. K τι] τὸ primitus M et (K)t 26 ἐφ'
 ἐνός M δείξει] Arist. Θ 7 p. 260^a23 sqq. 29 ὥστε] ὡς L

ὁρισμὸν ἀποδώσει τῆς κινήσεως, ἀλλ' ὑπογραφικὸν λόγον ἀρμόζοντα ἐξ 15^r
 ἀναλογίας πάσῃ κινήσει, ὥσπερ καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἐποίησε· καίτοι δεῖξας ὅτι
 οὐκ ἔστιν ἐν κοινὸν γένος ψυχῶν τῷ καὶ ἐν αὐταῖς εἶναι τὸ πρότερον καὶ
 τὸ ὕστερον, ὅμως φησὶν ἀποδῶμεν κοινὸν τινα λόγον ψυχῆς “εἰ δὴ τι 15^v
 5 κοινὸν ἔστιν ἐπὶ ψυχῆς λέγειν”. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ κινήσεως ἐποίησε. τὸ
 δὲ λοιπὸν συμβάλλεται εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι ἡ κίνησις καθ' ἑκαστον τῶν
 κινουμένων διπλῇ τίς ἐστιν.

Ἐπεὶ δ' ἡ φύσις μὲν ἐστὶν ἀρχὴ κινήσεως καὶ μεταβολῆς.
 ἀρχὴ μὲν κινήσεως καὶ ἡρεμίας ἡ φύσις. νῦν δὲ ἐπειδὴ μόνῃς κινήσεως
 10 αὐτῷ χρεῖα, ταύτης ἐμνήσθη.

p. 200^b 16 Τὸν αὐτὸν ἐπελθεῖν τρόπον περὶ τῶν ἐφεξῆς. 5

Τῶν ἐφεξῆς, ἀπείρου τόπου χρόνου κενοῦ. ἐφεξῆς δὲ εἶπεν, ἥτοι
 ὅσα ἐφεξῆς ὄντα τῷ τῆς κινήσεως ἐμφαίνεται λόγῳ (ἐπεὶ γὰρ περὶ κινή-
 σεως ὁ λόγος. ἔπεται δὲ τῷ τῆς κινήσεως λόγῳ τὸ ἀπείρου ὁ τόπος ὁ
 15 χρόνος τὸ κενόν, δεῖ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν), ἡ περὶ τῶν ἐφεξῆς τῇ κινήσει
 κοινῶς ἐπομένων πᾶσι τοῖς φυσικοῖς πράγμασι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον 10
 ἀντὶ τοῦ τῇ αὐτῇ μεθόδῳ ζητοῦντες τί ἐστὶν ἑκαστον, καὶ εἴτε ἔστιν ὅλως
 εἴτε καὶ μὴ, καὶ πῶς ἔστιν ἢ οὐκ ἔστι.

p. 200^b 16 Δοκεῖ δὲ ἡ κίνησις εἶναι τῶν συνεχῶν.

20 Τὸ δοκεῖ, ἥτοι τοῖς πολλοῖς δοκεῖ, ἢ δοκεῖ καθόλου πᾶσι καὶ αὐτῷ,
 ἀντὶ τοῦ φαίνεται. δεῖαι γὰρ τῷ μὴ ἀνάγειν ὁ Ἀριστοτέλης ὑπὸ τὸ συνεχές
 τὴν κίνησιν, διότι μηδὲ ὑπὸ τὴν τοῦ ποσοῦ κατηγορίαν, μηδὲ ὅλως ὑπό
 τινα τῶν κατηγοριῶν· ὥστε εἰ δύο μὲν εἶδη τοῦ ποσοῦ τὸ συνεχές καὶ
 τὸ διωρισμένον, μὴ ἀνάγκη δὲ ὑπὸ τὸ ποσὸν ἡ κίνησις, πολλῶν γε δὴπου 15
 25 οὐδὲ ὑπὸ τὸ συνεχές· ἐλέγοντο γὰρ αἱ κατηγορίαι τῶν τελείων εἰδῶν καὶ
 εἰδοπεποιημένων πραγμάτων, ἡ δὲ κίνησις ἀτελής ἐστὶν ἐνέργεια. ὥστε ὅσον
 ἐκ τῶν ἐν Κατηγορίαις εἰρημένων, τὸ δοκεῖ δὲ ἡ κίνησις εἶναι τῶν
 συνεχῶν ὡς πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐκληπτέον, ἀλλ' ἐπεὶ ἐνταῦθα πολὺς
 ἐστὶν ὁ Ἀριστοτέλης κατασκευάζων ὅτι ἡ κίνησις συνεχῆς ἐστὶ, δῆλον ὅτι

1 ὁρισμός L 3 τῷ τ: τὸ LKM 4 λόγον] λόγ K 4. 5 εἰ δὴ—λέγειν Arist.
 de An. B 1 p. 412^b 4: om. L 4 εἰ δὴ Arist.: εἰ δὲ Mt: εἶδει K 5 κοινὸν ἐπὶ πάσης
 ψυχῆς δεῖ λέγειν Aristoteles 8 Ἐπεὶ δ' ἡ scripsi cl. p. 339, 3: ἐπειδὴ LK: ἐπειδὴ
 ἡ Mt 11 Τὸν om. K: Διορισμένοις δὲ περὶ κινήσεως, πειρατέον τὸν αὐτὸν ἐπελθεῖν κτλ.
 plenius ex Arist. t τῶν] τόν K 13 ὄντα τῷ τῆς in erasis K 14 ὁ τόπος
 1: om. KMt 15 τῶν] τὸν et in proximis ἐπομ. K 17 τῇ αὐτῇ L: τοιαύτῃ M:
 τῇ τοιαύτῃ (K)t εἴτε ἐστὶν L: εἴ τις ἐστὶν K: εἰ τί ἐστὶν Mt 20 τὸ δοκεῖ LK:
 δοκεῖ δὲ (om. τὸ) Mt 21 γάρ (ex γάρ M) τῷ Mt: γάρ τῷ K: γάρ ἂν τῷ L
 ἄγειν L 24 διωρισμένον K 25 ὑπὸ om. superser. K γάρ εἶναι αἱ L
 28 ὥσπερ πρὸς L ἐπειδὴ Mt

τὸ δοκεῖ δὲ ἡ κίνησις ἀντὶ τοῦ φαίνεται καὶ ἀρέσκει ἐκληψόμεθα· ἐν ἡ
γὰρ ταῖς Κατηγορίαις, εἰ καὶ μὴ ἀνήγαγεν ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ συνεχοῦς τὴν
κίνησιν, οὐ παρὰ τὸ μὴ εἶναι συνεχῆ, ἀλλ', ὥς εἶπον, διὰ τὸ ἀτελεῖ εἶναι 20
αὐτὴν ἐνέργειαν, ἐκεῖ δὲ περὶ τῶν τελείων εἰδῶν εἶναι τὸν λόγον.

5 p. 200^b17 Τὸ δὲ ἄπειρον ἐμφαίνεται πρῶτον ἐν τῇ συνεχείᾳ.

Τὸ πρῶτον, ἥτοι ἀντὶ τοῦ καθ' αὐτὸ εἶπε, κατὰ τὸ πρῶτον σημα-
νόμενον τοῦ καθ' αὐτό (τοῦτο δὲ ἦν ὅπερ ἐν τῷ τοῦ ὑποκειμένου λόγῳ
παραλαμβάνεται, ὥσπερ καὶ τὸ ἄπειρον· παραλαμβάνεται γὰρ ἐν τῷ ὁρι-
σμῷ τοῦ συνεχοῦς, ὅπερ ἐστὶν αὐτῷ ὑποκείμενον· λέγομεν γὰρ συνεχῆς 25
10 εἶναι τὸ ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν), ἢ τὸ πρῶτον ἀντὶ τοῦ προηγουμένως καὶ
κατὰ πρῶτον λόγον· ἐστὶ μὲν γὰρ καὶ ἐν τῷ διωρισμένῳ τὸ ἄπειρον,
οἷον ἐν τῷ ἀριθμῷ (αὕξεται γὰρ ἐπ' ἄπειρον ὁ ἀριθμὸς), ἀλλὰ πρῶτως
μὲν ἐν τῷ συνεχεῖ, διὰ τὸ συνεχὲς δὲ καὶ ἐν τῷ διωρισμένῳ. τῷ γὰρ
ἐπ' ἄπειρον δύνασθαι τὸ συνεχὲς διαιρεῖσθαι, ταύτῃ καὶ ὁ ἀριθμὸς ἐπ'
15 ἄπειρον αὕξεται· ἡ γὰρ τοῦ συνεχοῦς ἐπ' ἄπειρον διαίρεσις γεννᾷ τοῦ
ἀριθμοῦ τὴν ἐπ' ἄπειρον αὕξησιν. ὥστε πρῶτως ἐν τῷ συνεχεῖ τὸ ἄπειρον, 30
διὰ τὸ συνεχὲς δὲ καὶ ἐν τῷ διωρισμένῳ.

p. 200^b18 Διὸ καὶ τοῖς ὀριζομένοις τὸ συνεχὲς ἀνάγκη προσχρή-
σασθαι πολλάκις τῷ λόγῳ τοῦ ἀπείρου.

20 Καλῶς εἶπε πολλάκις· οὐ γὰρ αἰετὶ τὸ συνεχὲς ὀριζόμενον τὸ ἄπειρον
ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ συνεχοῦς παραλαμβάνομεν. πλείονας γὰρ ἀποδύναται τοῦ
αὐτοῦ δυνατὸν ὀρισμούς· αὐτὸς γοῦν ἐν Κατηγορίαις ὀρίζεται τὸ συνεχὲς 35
λέγων ὅτι 'συνεχὲς ἐστὶν οὗ τὰ μέρη πρὸς τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει',
καὶ οὗ προσχρήται ἐν τῷ ὁρισμῷ τούτῳ τῷ ἀπείρῳ.

25 p. 200^b20 Πρὸς δὲ τοῦτοις ἄνευ τόπου καὶ καιροῦ καὶ χρόνου
κίνησιν ἀδύνατον εἶναι.

"Ἄνευ μὲν τόπου καὶ χρόνου μὴ εἶναι κίνησιν καὶ αὐτῷ δοκεῖ καὶ τῇ

1 φαίνεσθαι primitus M ἐκλεψόμεθα K 3 ^ατελεῖ (sup. ε accent. eras.) K 4 τε-
λείων] τε L εἶναι] ἐστὶ ποιούμενος L 5 δ' ἄπειρον t ἐμφαίνεται (K)t: ἐπιφαίνεται L: ἐκ-
φαίνεται M τῇ συνεχείᾳ KM: τῷ συνεχεῖς L: τῷ συνεχεῖ recte ex Arist. t 6 κατὰ τὸ α (h. e.
πρῶτον) L: κατὰ τὸ δεύτερον KM: ad cf. ad p. 34. 22 sqq. Simplic. p. 390. 10 sqq. 7 ἢ K: 8
ἦν K: om. Mt 10 εἶναι] ἐστὶ L 11 πρῶτον λόγον] τὸ εὐλογον L 12 ὁ ἀριθμὸς K
15 διαίρεσις K 16 ἐπ' ἄπειρον om. L 18 ἀνάγκη LKM: συμβαίνει ἀνάγκῃ Arist. cod. E:
συμβαίνει e vulg. Arist. t 18. 19 προσχρησθαι Mt et Arist. cod. I 19 τοῦ LM: τῷ τοῦ
(K)t Arist. 21 τοῦ alterum om. K 22 οὖν Mt ἐν Κατηγορίαις c. 6 p. 4^b20 sqq.

Κατηγορίαις] κ/ (h. e. κατὰ) K ὀρίζεται om. L 23 ὅρον K: ὅρμον L 24 τούτῳ LK:
τούτου Mt 26 ἀδύνατον κίνησιν εἶναι e vulg. Arist. t 27 χρόνου καὶ τόπου traie. L

ἀλληθεία· εἰ γὰρ ἡ κίνησις κινουμένου ἐστὶ κίνησις, κινεῖται δὲ μόνως τὸ 15^v
σῶμα, πᾶν δὲ σῶμα ἐν τόπῳ, ἄνευ τόπου ἄρα κίνησις οὐκ ἂν εἴη. καὶ
ὅτι μὲν ἡ κατὰ τόπον κίνησις ἄνευ τόπου οὐκ ἂν εἴη, αὐτόθεν ὁ γλῶσσος 40
(αὐτὸ γὰρ τοῦτο κατὰ τόπον κίνησις λέγεται), δείκνυσιν δὲ ἐφεξῆς ὅτι οὐδε-
5 μίαν ἄλλαν κίνησιν δυνατόν γενέσθαι ἄνευ τῆς κατὰ τόπον. διότι πρωτί-
στην εἶναι πασῶν τὴν κατὰ τόπον κίνησιν δείκνυσιν. ἀλλ' οὐδὲ ἄνευ χρόνου
κίνησις ἂν γένοιτο. ὥς ἐν τοῖς τελευταίοις βιβλίοις δείκνυνται· πᾶσα γὰρ
ἔχει τὸ πόθεν ποῦ. οὐχ ὥς αὐτῷ δὲ δοκοῦν τὸ μηδὲ ἄνευ κενοῦ κίνησιν
εἶναι οὕτως εἶπεν, ἀλλ' ὥς δοκοῦν τοῖς φυσικοῖς.

10 p. 200^b21 Δῆλον οὖν ὥς διὰ τε ταῦτα, καὶ διὰ τὸ πάντων εἶναι 45
κοινὰ καὶ καθόλου ταῦτα πᾶσι, σκεπτέον προχειρισαμένους περὶ
ἐκάστου τούτων.

Διὰ δύο, φησὶν, αἰτίας ἀναγκαῖος ὁ περὶ τούτων λόγος, πρῶτον μὲν
διότι ἀναγκαῖος τῷ φυσικῷ ὁ περὶ κινήσεως λόγος (ἡ γὰρ φύσις ἀρχή
15 κινήσεως, ταῦτα δὲ τῇ κινήσει συνεμφαίνονται), ἔπειτα καὶ διότι τὸ προκει- 50
μενον [βιβλίον] ἡμῖν ἐστὶ διαλαβεῖν περὶ τῶν κοινῇ πᾶσι τοῖς φυσικοῖς
πράγμασι παρακολουθούντων· τοῦτο γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐπιγγεϊλάμεθα. καὶ
τοῦτο εὐλόγως· αἰεὶ γὰρ τῆς τῶν ἰδίων θεωρίας προηγεῖται ἡ περὶ τῶν
κοινῶν. ἀδύνατον γὰρ μαθεῖν τίς ἐστιν ὁ ἀποδεικτικὸς συλλογισμὸς τὸν
20 μὴ πρότερον μεμαθηκότα τίς ἐστιν ἀπλῶς συλλογισμὸς· οὕτως οὖν καὶ φύσιν
ζῳῶν ἢ φύσιν φυτῶν ἀδύνατον μαθεῖν τὸν μὴ εἰδότα τί ποτέ ἐστιν ἀπλῶς
φύσις. ἢ οὖν οὕτως ἀκουσόμεθα τὸ ὑστέρα γὰρ ἡ περὶ τῶν ἰδίων
θεωρία τῆς περὶ τῶν | κοινῶν, συμφώνως τῷ προσιμῷ τῆς προκει- 16^v
μένης πραγματείας (καὶ γὰρ ἀρχόμενος ἔλεγε δεῖν ἐκ τῶν σαφεστέρων
25 ἄρξασθαι, σαφέστερα δὲ εἶναι “τὰ συγκεχυμένα μᾶλλον”, ταῦτα δὲ εἶναι
τὰ ἡλικιώτερα· οὕτως οὖν καὶ νῦν πρότερον δεῖ εἰπεῖν τί ἐστιν ἀπλῶς
κίνησις, ἔπειτα διαθρῶσαι τίς ἐστιν ἡ κατὰ τόπον καὶ αἰ λουπαί), ἢ οὖν
οὕτως, ὅπερ εἶπον, τὸ ἡ περὶ τῶν κοινῶν θεωρία, ἢ, ὅπερ καὶ μᾶλλον,
κοινὰ νῦν λέγει οὐ τὰ συγκεχυμένα καὶ πλείους ἐφαρμόττοντα, ἀλλὰ τὰ 5
30 πλείους παρακολουθούντα. δεῖ οὖν πρώτως, φησί, περὶ τῶν κοινῶς πᾶσι
τοῖς φυσικοῖς παρακολουθούντων εἰπεῖν, ἔπειτα περὶ τῶν ἰδίᾳ τισί. καὶ ὅτι

1 εἰ γὰρ ἡ LK: ἡ γὰρ Mt μόνον t 4. 5 οὐδὲ μίαν M 8 ποῦ LK: ποῦ Mt 10 διὰ
τε] δὴ τε K διὰ τῷ διατὸ M: δὴ τὸ K 11 πᾶσιν K προχειρισαμένους LM: προ-
χειρισαμένους K: προχειρισαμένοις t: προχειρισαμένοις Aristoteles 13 πρῶτον] α LK:
πρώτως Mt 15 δὲ L: γάρ KMt 16 βιβλίον delevit t 18 post τῆς τῶν delevit
κον' M ἰδίων] ~~τὸ~~ O^u, quod quid sit nescio, L προηγεῖται KMt: προσδεῖ-
ται L περὶ om. Mt 19. 20 τῶν μὴ πρότερον μεμαθηκότων K 20 τί] τίς Mt
ἀπλῶς L: ὁ ἀπλῶς KMt σῶμα K 23 κοινῶν ἐστίν Aristoteles; at cf. p. 347, 5
24 ἀρχόμενος A 1 p. 184a20 sqq. δεῖν t: δεῖ LKM 25 σαφεστέρα δὲ K τὰ συ-
κεχυμένα KM ταῦτα δὲ ἐστὶ L 28 ὅπερ prius om. K τὸ ἡ L: τὸν K: ἡ Mt
μᾶλλον L: μᾶλλον K: μάλα Mt 29 ἐφαρμόττοντα Mt τὰ (post ἀλλὰ) om. L

τοῦτο λέγει, δῆλον ἐξ αὐτῶν τῶν ῥητῶν· εἰπὼν γὰρ ὅτι δῆλον οὖν ὡς i 6⁺
 διὰ τε ταῦτα, καὶ διὰ τὸ πάντων εἶναι κοινὰ καὶ καθόλου ταῦτα
 πᾶσι (κοινὰ δηλονότι λέγων τὰ πᾶσι παρακολουθοῦντα), τὴν δὲ αἰτίαν
 προστιθεὶς τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διαλέγεσθαι, ἐπήγαγε τὸ ὑστέρα γὰρ ἢ
 5 περὶ τῶν ἰδίων θεωρία τῆς περὶ τῶν κοινῶν. καὶ ἄλλως ὅτι οὐδὲ 10
 περὶ μερικοῦ χρόνου ἢ τόπου διαλέγεται· που. τὸ δὲ κοινὰ καὶ καθόλου
 ταῦτα πᾶσιν ἀντὶ τοῦ κοινὰ ἐστὶ ταῦτα καὶ καθόλου πᾶσι τοῖς φυσικοῖς
 παρακολουθεῖ· πᾶν γὰρ σῶμα συνεχές τὲ ἐστὶ καὶ ἐν τόπῳ πάντως καὶ
 ἐν χρόνῳ. ἀλλὰ καὶ τὸ κενὸν κατὰ τὴν τῶν φυσικῶν ὑπόληψιν πᾶσι πα-
 10 ρακολουθεῖ, ἐπειδὴ καὶ τὸ κενὸν οὐδὲν ἄλλο οἶνται εἶναι ἢ τόπον ἐσπερη-
 μένον σώματος.

p. 200^b26 Ἔστι δὲ τὸ μὲν ἐντελεχεία μόνον, τὸ δὲ δυνάμει καὶ 15
 ἐντελεχεία.

Ἐντεῦθεν τὰ ἀξιώματα προλαμβάνει, καὶ πρῶτόν γε ὅτι τῶν ὄντων
 15 τὰ μὲν μόνως ἐνεργεῖα ἐστὶ τὰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργεία, καὶ τοῦτο οὐ
 μόνον ἐπὶ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. ἀλλὰ τὸ μὲν
 μόνως ἐνεργεῖα εἶναι ἐν μόνῃ τῇ οὐσίᾳ· ὡς γὰρ ἔμπροσθεν εἶπομεν, οὐδὲν
 ἄλλο πάντῃ τοῦ δυνάμει ἀπήλλακται πλὴν τῶν ἀύλων καὶ θείων οὐσιῶν· 20
 πᾶν γὰρ σῶμα πάντῃ τε καὶ πάντως ἔξει κατὰ τινα τῶν εἰρημένων ἡμῶν
 20 τρόπων τὸ δυνάμει. εἰ δέ τις ἀξιώσει τὴν οὐσίαν τῶν οὐρανίων μόνως
 ἐνεργεῖα εἶναι λέγειν, οἷόν τι μὴ πέφυκεν εἰς ἄλλο τι μεταβάλλειν, οὐ μόνον
 ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀποθίγεται τὰ μόνως ἐνεργεῖα ὄντα κατὰ γε τοῦτον τὸν
 τρόπον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ποσῷ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς· καὶ γὰρ ὁ ἀριθμὸς ὁ
 τῶν οὐρανίων καὶ αἱ συμφύσεις αὐτῶν ποιότητες μόνως ἐνεργεῖα εἰσίν,
 25 οὐδεμίαν κατ' αὐτὸ τοῦτο μεταβολὴν ἐπιδεχόμενα. 25

p. 200^b28 Τοῦ δὲ πρὸς τι τὸ μὲν καθ' ὑπεροχὴν λέγεται καὶ
 ἔλλειψιν.

Τὸ δεύτερον ἀξίωμα.

- 1 εἰπὼν οὖν ὅτι, δῆλον γὰρ ὡς Mt 2 ταῦτα (post καθόλου) om. L 4 προστιθεὶς L
 τὸ] τὸν L 9 ἀλλὰ καὶ] ἀλλ' / L 10 οἷον τε εἶναι L 12 δὲ LKM: δὴ τι t
 et Aristotelis libri, at cf. Metaph. K 9 p. 1065^b5 12. 13 ἐντελέχεια utrobique K
 14 προλαμβάνει (pro corr.) M 17 ἐνεργεῖα εἶναι—ὡς γὰρ om. L ἔμπροσθεν p. 340,
 26 sqq. 17. 18 εἶπομεν ἔμπροσθεν, οὐδὲν ἄλλο πάντα L 20 τρόπων L 23 ταῖς
 λοιπαῖς L: τοῖς λοιποῖς KMt καὶ γὰρ καὶ L 25 οὐδὲ μίαν libri 26. 27 καὶ
 ἔλλειψιν λέγεται e vulg. Arist. t: λέγεται καὶ κατ' ἔλλειψιν Arist. cod. E at cf. Simplic.
 p. 401,5 28 δεύτερον] θ' K ἀξιώματά L

p. 200^b31 Τὸ γὰρ κινητικὸν κινητικὸν τοῦ κινητοῦ.

i 6^r

Ἐπειδὴ εἶπε τοῦ πρὸς τι εἶναι τὸ κινητικὸν καὶ τὸ κινητόν, τοῦτο αὐτὸ κατασκευάσαι διὰ τούτων ἠθέλησε· τὸ γὰρ κινητικόν, φησί, τοῦ κινητοῦ ἐστὶ κινητικόν, καὶ ἔμπαλιν τὸ κινητὸν κινητόν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ κινη-
5 τικοῦ. ὥστε πρὸς τι ταῦτα.

p. 200^b32 Οὐκ ἔστι δέ τις κίνησις παρὰ τὰ πράγματα.

Τὸ τρίτον ἀξίωμα, ὅτι ἡ κίνησις ἐν τοῖς κινουσὶ καὶ κινουμένοις ἐστὶ, καὶ οὐ καθ' αὐτό τι ὄν οὐδὲ χωριστόν. ὥστε ὅσαυχὼς ἂν εἴη τὰ κινού-
μενα, τοσαυταυχὼς καὶ ἡ κίνησις· κινεῖται δὲ τὰ κινούμενα τετραυχὼς, κατ'
10 οὐσίαν κατὰ πρὸς κατὰ ποιὸν κατὰ τόπον· ἐν τούτοις ἄρα καὶ ἡ κίνησις.

p. 200^b34 Κοινὸν δὲ ἐπὶ τούτων οὐδὲν ἔστιν ὄν, ὡς ἔφαμεν, λαβεῖν, ὃ οὔτε τόδε οὔτε πρὸς οὔτε ποιόν.

Ὅτι οὐκ ἔστι κίνησις παρὰ τὰ πράγματα κατασκευάζει. εἰ γὰρ ἐν ταύταις ταῖς κατηγορίαις μόνον ἡ κίνησις, οὐκ ἔστι δέ τι ὄν ὑφεστηκὸς
15 πρᾶγμα κοινὸν τῶν κατηγοριῶν ἕτερον ὃν παρ' αὐτὰς καὶ οἷον γένος αὐτῶν (ὥσπερ τῶν κατὰ μέρος ζῳων τὸ ἀπλῶς ζῳον, ὅπερ ἐστὶν οὐσία ἔμψυχος αἰσθητικὴ ἕτερον ὃν παρ' ἕκαστον τῶν κατὰ μέρος ζῳων καὶ ἐν ἑκάστῳ θεωρούμενον· τὸ γὰρ ὃν ὁμωνύμως τῶν κατηγοριῶν κατηγορεῖται), δῆ-
λον ὅτι οὐδὲ κίνησις ἂν εἴη παρὰ ταύτας τὰς κατηγορίας. ἐντεῦθεν δὲ
20 λαβόντες οἱ ἐξηγηταὶ ἀφορμὰς φασὶ μὴ εἶναι τὴν κίνησιν γένος, ἀλλ' ὁμώ-
νυμον φωνήν· εἰ γὰρ οὐκ ἔστι κίνησις παρὰ τὰς κατηγορίας, τῶν δὲ κα-
τηγοριῶν κοινὸν γένος οὐκ ἔστι, δῆλον δὴ περὶ ὅτι οὐδὲ κινήσεως γένος ἂν
εἴη. εἰ γὰρ ἦν τῶν κατηγοριῶν ἐν αἷς ἡ κίνησις κοινὸν γένος, ἐν ἐκείνῳ
ἂν ἦν πρῶτον τῷ γένει ἐξ ἀνάγκης ἡ κίνησις, καὶ οὐκ ἂν ἐλέγετο πολλα-
25 χῶς, ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνο γένος ὑπῆρχε τῶν κατηγοριῶν ἐν αἷς ἡ κίνησις,
οὕτω καὶ ἡ ἐν ἐκείνῳ κίνησις γένος ἂν ἦν τῶν κινήσεων τῶν ἐν ταῖς ὑπ' αὐ-
50

1 alterum κινητικόν om. K 2 τοῦ] τῶν corrigit t τὸ κινητόν καὶ τὸ κινητικόν L

3 κατασκευά (?) L 4. 5 ὑπὸ τοῦ κινητικοῦ K: ὑπὸ τοῦ κινητοῦ L 6 ἔστιν K
δὲ τις (cf. p. 341, 22) LM: δὲ Kt et Arist. libri praeter I cf. Diels z. Textgesch. p. 19
7 sqq. ex Themist. p. 204, 3 sqq. 7 τοῖς κινουσὶ καὶ om. L 10 ἐν τούτοις—κίνησις
om. L 11 δ' ἐπὶ t 11. 12 οὐδὲν ἔστιν ὄν (ὄν om. L), ὡς ἔφαμεν, λαβεῖν KL:
ὡς ἔφαμεν, οὐδὲν ἔστιν ὄν λαβεῖν M: οὐθέν ἐστι λαβεῖν, ὡς φαμέν ex Arist. t 12 τόδε]
ἔδε K 16. 17 τὸ ἀπλῶς—ζῳων om. K 19 οὐδὲ γὰρ L δὲ om. L 20 τὴν
κίνησι (sic) K 22 κινήσε K: κίνησις L 23. p. 349, 5 εἰ γὰρ ἦν—λεγομένων ex
Themist. p. 204, 9 sqq. ad verbum fere desumpta 25 ὑπῆρχε τῶν κατηγοριῶν LK: τῶν
κατηγοριῶν ὑπῆρχεν M

ἐκείνῳ τὸ γένος κατηγοροῖται· νῦν δὲ ὡσαύτως ἔχει ἡ κίνησις, ὥσπερ ἔχει i 6^r
 τὰ πράγματα ἐν οἷς ἔστι· ἐπεὶ οὖν διαφέροντες οἱ λόγοι τῶν προειρη-
 μένων γενῶν, ὁῖον ὅτι καὶ τῶν ἐν αὐταῖς κινήσεων· ὥστε καὶ ἓνα ὁρισμὸν
 ἀποδοῦν τῆς κινήσεως, ὁμῶνυμος ἔσται καὶ οὗτος καὶ τῶν πολλαχῶς λεγο-
 5 μένων. καὶ πολὺς ἐστὶν ὁ Ἀλέξανδρος αὐτὸ τοῦτο κατασκευάζων, ὅτι ἡ
 κίνησις οὐκ ἔστι γένος, ἀλλ' ὁμῶνυμος φωνή. μήποτε οὖν ἔστιν εἰπεῖν,
 ὅτι οὐ τὸ μὴ εἶναι | κίνησιν παρὰ τὰ πράγματα. τοῦτο ἐλέγχει τὴν κίνησιν i 6^r
 μὴ οὖσαν γένος, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἐπιστητὸν καθὼ μὲν ἐπιστητὸν τελεῖ ὑπὸ
 γένος τὸ ποιεῖν, ἔστι μέντοι οὐ μόνον ἐν τῷ ποιῶν ἄλλα καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις
 10 κατηγοροῖται (καὶ γὰρ ἡ οὐσία ἐπιστητὸν καὶ ἐκάστη τῶν ἄλλων), οὕτω
 φησὶ καὶ ἐπὶ κινήσεως· τελεῖ μὲν γὰρ καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὸ ποσόν (ἔστι γὰρ
 συνεχής, καὶ πανταχοῦ τοῦτο κατασκευάζει ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι τῶν συνε-
 χῶν ἡ κίνησις), ἐμφαίνεται δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγοροῖται. ὥστε εἰ ὃ
 ὑπὸ τὸ ποσόν ἡ κίνησις ἀνάγεται, γένος δὲ τὸ ποσόν, καὶ αὐτὴ ἂν εἴη
 15 γένος ὑπἄλληλον. καὶ εὐλόγως γε τοῦτο συμβέβηκε. λέγω δὴ τὸ μὴ ἐν
 μιᾷ κατηγορίᾳ εἶναι τὴν κίνησιν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἐπιστητὸν, ἐπεὶ μηδὲ
 διακεκριμέναι εἰσὶν ἀπ' ἀλλήλων αἱ κατηγορίαι, ἀλλὰ πᾶσαι εἰσι συμπε-
 πλεγμέναι· εἰ μὲν γὰρ κεχωρισμέναι ἦσαν ἀπ' ἀλλήλων, οὐκ ἦν δυνατόν
 εὑρεῖν τὴν κίνησιν εἰ μὴ ἐν ποσῷ μόνον, ἐπειδὴ δὲ συμπεπλεγμέναι εἰσὶν,
 20 εἰκότως τὸ ἐν πλείοσι κατηγοροῖται τὴν αὐτὴν εὑρεῖν οὐκ ἔστιν ἕξω λόγου. ἡ
 ἀπορήσειε δ' ἂν τις ὅτι, εἰ τῶν συνεχῶν ἡ κίνησις καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τὸ
 ποσόν ἀνάγεται, τί δήποτε ἐν Κατηγορίαις μὴ ἀνήγαγεν αὐτὴν ὁ Ἀριστο-
 τέλης ὑπὸ τὰ τοῦ συνεχοῦς εἶδη; φαμὲν οὖν ὅτι αἱ κατηγορίαι εἰδῶν εἰσι
 25 ἐστὶν ἐνέργεια καὶ ὁδὸς ἀπὸ δυνάμεως εἰς ἐνέργειαν· διὰ τοῦτο οὖν οὐκ
 ῥῶνυατο συναριθμηθῆναι τοῖς εἶδεσι τοῦ συνεχοῦς.

p. 201^a3 Ἐκαστον δὲ διχῶς ὑπάρχει πᾶσιν, οἷον τὸ τόδε· τὸ μὲν 15
 γὰρ μορφή, τὸ δὲ στέρησις.

Τὸ τέταρτον λήμμα, ὅτι ἐν ἐκάστῃ κατηγορίᾳ ἐν αἷς ἔστιν ἡ κίνησις,
 30 οὐκ ἔστιν ἀπλῆ τις ἀλλὰ διττή· ἐν ἐκάστῃ γάρ, φησί, κατηγορίᾳ θεωρεῖ- 20

2 ἐν οἷς ἔστι K Themistius: ἐν οἷς ἡ L: om. Mt 3 ὁῖον (om. ὅτι) L 4 fort. ἀποδοῦν
 <τις> 5 ὁ καὶ K Ἀλέξανδρος] cf. Simplic. p. 403, 13 sqq. 7 παρὰ] hinc alia
 manus recentior et multo negligentior L 8 ἐπίστητον altero loco K 9 ἔστι τοιοῦτον
 μόνον L 11 αὕτη L ποσόν M 12 τοῦτο Mt: τοῦ K: ἡ τοῦτο L 13 καὶ
 ταῖς L εἰ om. Mt 14 αὕτη Lt 15 γε om. superser. M 17 διακεκριμέναι K
 et primitus M 18 ἀλλήλων αἱ κατηγορίαι L 19 τῷ ποσῷ Mt 20 κατηγοροῖται
 om. Mt 21 εἰ ἡ L et primitus M 23 τὰ τὸ t εἶδη KM: εἶδους L: εἶδος t
 εἰδῶν] εἶδη L 24 ἀτελ (sic) M: ἀτελής t 25 ἐνέργεια LK: ἐνεργ M: ἐνε-
 γεία t 26 συναριθμηθῆσαι (?) L 27 ὑπάρχει M: ὑπάρχειν L τὸ (post οἷον)
 om. (L)t 28 μορφὴ αὐτοῦ ex Aristotele t 30 γὰρ κατηγορία φησὶ L

ται τὸ μὲν εἰδός τι τὸ δὲ στέρησις, καὶ γίνεται ἡ ὁδὸς ἥτοι ἀπὸ τοῦ εἶ- i 6
δους ἐπὶ τὴν στέρησιν ἢ ἀπὸ τῆς στερησέως ἐπὶ τὸ εἶδος. εἴρηται δὲ ὅτι
στέρησιν καλεῖ τὸ χεῖρον τῶν ἀντικειμένων, εἶδος δὲ τὸ κρεῖττον.

p. 201a9 Διηρημένον δὲ καθ' ἕκαστον γένος τοῦ μὲν ἐντελέχεια
τοῦ δὲ δυνάμει.

Ἐκθέμενος τὰ εἰρημένα ἀξιώματα, βούλεται λοιπὸν τὸν ὅρισμόν τῆς 25
κινήσεως ἀποδοῦναι. καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὁρισμοῦ συμβάλλε-
ται αὐτῷ τὸ πρῶτον τῶν λημμάτων, ἀναλαμβάνει πάλιν τοῦτο, ὅτι ἕκαστον
τῶν τοῦ ὄντος γενῶν διήρηται κατὰ τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνερgeία· ἔστιν οὖν,
10 φησὶν, ἡ κίνησις ἡ τοῦ δυνάμει ὄντος ἐντελέχεια, ἢ τοιοῦτόν ἐστι,
τουτέστι καθὼς ἕκαστον ἔχει τὸ δυνάμει καὶ ἐνερgeία, ἔτι σφζομένου τοῦ
δυνάμει.

p. 201a11 Τοῦ μὲν ἀλλοιωτοῦ, ἢ ἀλλοιωτόν, ἀλλοίωσις.

30

Ὅρισάμενος καθόλου τὴν κίνησιν, ἐφαρμόζει τὸν λόγον ἐπὶ τῶν κατὰ
15 μέρος κινήσεων. καλῶς οὖν φησι τὴν κατὰ ποιὸν κίνησιν ἀλλοίωσιν· ἔστι
γὰρ τελείτης τοῦ ἀλλοιωτοῦ, καθὼς ἀλλοιωτόν. τὸ γὰρ ἀλλοιωτόν πρὶν
ἀρξῆται ἀλλοιοῦσθαι, οἷον λευκαίνεσθαι ἢ μελαίνεσθαι, ἀτελῇ τὴν δύναμιν
ἔχει, τότε δὲ τελειοῦται τὸ ἀλλοιωτόν, ὅταν τὴν κατὰ δύναμιν κίνησιν λάβῃ.

p. 201a12 Τοῦ δὲ αὐξήτοῦ καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῷ φθιτοῦ 20
20 (οὐθὲν γὰρ ὄνομα κοινὸν ἐπ' ἀμφοῖν) αὐξήσις καὶ φθίσις.

Οὕχ ὥσπερ, φησὶν, ἐπὶ τῆς λευκάνσεως καὶ μελάνσεως, καὶ φύξεως
καὶ θερμάνσεως, καὶ πάσης τῆς κατὰ τὰς ἐναντίας ποιότητος μεταβολῆς
ἔχουμεν κοινὸν ὄνομα τὴν ἀλλοίωσιν, οὕτως καὶ ἐπὶ αὐξήσεως καὶ φθίσεως,
τοῦτο δὲ ἔστι τῆς κατὰ τὸ ποσὸν μεταβολῆς, ἀλλ' ἰδίους ὀνόμασιν αἱ κατὰ
25 τὰ ἐναντία μεταβολαὶ ὀνομάσθησαν, ἡ μὲν αὐξήσις ἡ δὲ φθίσις, κοινὸν 40
μηδὲν ἔχουσαι ὄνομα.

1 αἶτοι ante corr. M 2 εἴρηται] cf. p. 217, 22. 361, 5 2. 3 ὅτι τὸ χεῖρον τῶν ἀντικειμένων
κατὰ στέρησιν L 4 ἐντελέχεια K 6 τὸν ὁρισμόν iterata delet M 8 τοῦτον L
9 διήρηται M 10 ἢ] ἡ K ἐστι Lt: om. Arist. cod. E at cf. ad p. 342, 11 11 καὶ
om. L 13 Οἶον, τοῦ μὲν ex Arist. t 15 κατὰ τὸ ποιὸν Mt 17 ἀρξεται L

18 τὴν κατὰ] τὰ κατὰ τὴν L 19 δ' αὐξήτοῦ M καὶ τοῦ εἶναι ἀντικείμεν K
αὐτῷ LM: αὐτῶν K: om. cum Arist. t 22 πάσης τῆς] πάλιν τῆς (corr. ex πᾶσι
...) L 23 οὕτω t 24 ἰδίαις K 25 τὰ ἐναντία μεταβολαὶ KMt: τὰς ἐναν-
τίας μεταβολὰς L

p. 201^a16 Ὅταν γὰρ τὸ οἰκοδομητόν, ἥ τοιοῦτον αὐτὸ λέγομεν i 6^v
εἶναι, ἐντελεχεῖα ἥ, οἰκοδομεῖται, καὶ ἔστι τοῦτο οἰκοδόμησις.

Παραδείγματι πιστοῦται, ὅτι καλῶς ἀποδεδόται ὁ τῆς κινήσεως ὁρισμός.
οἱ λίθοι δυνάμει εἰσὶν οἰκοδομητοί· ὅταν οὖν οἰκοδομῶνται, τότε τελειό- 45
5 τητα ἔχουσι τὴν κατὰ τὴν δυνάμιν ἐνεργεία ὄντες οἰκοδομητοί, καὶ καλεῖ-
ται ἡ τοιαύτη αὐτῶν ἐνέργεια οἰκοδόμησις, ἡ δὲ οἰκοδόμησις κίνησις· ὥστε
καὶ ἡ τοῦ αὐξήτου ἥ αὐξητὸν ἐνέργεια κίνησις ἂν εἴη αὐξήσις καλουμένη,
καὶ ἡ τοῦ φορητοῦ ἥ φορητόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. ἀποδίδωσι
δὲ τὴν κίνησιν ὁ Θεμιστίας ὀλίγον μεταβαλὼν, ὅτι ἔστιν ἡ τοῦ δυνάμει
10 ὄντος πρώτη ἐντελέχεια, ἥ τοιοῦτόν ἐστιν· ὑστάτην μὲν γὰρ εἶναι ἐντε-
λέχειαν τὴν εἰς τὸ εἶδος μεταβολὴν ἐν ᾧ ἤρμευε λοιπόν, πρώτην δὲ τὴν 50
ἐπ' ἐκείνο πορείαν ἣτις ἐστὶ κίνησις. καὶ ἡ μὲν προτέρα ἐντελέχεια ἀτε-
λής ἐστίν ἐνέργεια (ὁδεύει γὰρ ἐπὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν κυρίως τε καὶ ἀπλῶς
ἐντελέχειαν), ἡ δὲ ὑστέρα τελεία· ἤρμευε γὰρ ἐν αὐτῇ γενόμενον τὸ κινού-
15 μενον καὶ τοῦ δυνάμει παντελῶς ἀπαλλάττεται.

p. 201^a19 Ἐπεὶ δὲ ἔνια τούτων καὶ δυνάμει καὶ ἐντελεχεῖα ἐστίν.

Εἰπὼν τί ποτὲ ἔστιν ἡ κίνησις, βούλεται νῦν δεῖξαι ὅτι ἔστι τινὰ αἰ 17^r
πρὸς τῷ κινεῖσθαι καὶ κινεῖ. ἅμα δὲ καὶ ἀπορίαν τινὰ ἐπιλύεται ἐκ τούτων
φερομένην εἰς τὸν περὶ κινήσεως λόγον· εἰ γὰρ ἐστὶ τὰ κινουντα ἅμα καὶ
20 κινούμενα, τὸ δὲ κινῶν καθὼ κινεῖ ἐνεργεία ἐστὶ, τινὰ ἄρα τῶν κινουμένων
ἐνεργεία ἐστίν· ἀλλ' ἐλέγετο ἡ κίνησις ἐντελέχεια εἶναι τοῦ δυνάμει, ἥ
τοιοῦτόν ἐστιν· ὥστε ἡ ὁ ὁρισμὸς τῆς κινήσεως ψευδής, ἥ τὸ εἶναι τινα 5
τὰ πρὸς τῷ κινεῖσθαι καὶ κινουντα· ἀλλὰ μὴν τοῦτο ἀληθές· ὁ τῆς κινή-
σεως ἄρα ὁρισμὸς οὐκ ἀληθής. ἡ μὲν οὖν ἀπορία τοιαύτη, ἐπιλύεται δὲ
25 αὐτὴν ἐκ τῶν ἐνταῦθα εἰρημένων· δείκνυσι γὰρ ὅπως τινὰ τῶν κινούντων
καὶ ἀντικινεῖται, καὶ πρότερόν γε ὅτι ἔστι τινὰ κινῶντά τε ἅμα καὶ κινού-
μενα. δείκνυσι δὲ τοῦτο ἀξιῶματι χρησάμενος τῷ προειλημμένῳ, προει-

1 plenius Ὅτι δὲ τοῦτο — δῆλον· ὅταν κτλ. ex Arist. t. ἥ] ἡ K 2 ἐντελέχεια K
γ' t: ἡ LM: ἡ K cf. Metaph. K 9 p. 1065^b18 ἔστιν K 3 παραδείγματι K
ἀποδίδεται L 4 οἰκοδομῶνται L: οἰκοδομοῦνται (οῦ corr. ex ὦ vel viceversa) M: οἰκοδο-
μοῦνται (K)t 5 alterum τὴν om. L ἐνεργεία (cf. p. 343,5) t: ἐνερ^y M: ἐνέργεια K:
ἐνέργειαν L 6 ἐνέργεια LK: ἐνερ^y M: ἐνεργεία I 9 Θεμιστίας p. 201^a22 sqq].
11 τὴν (post δὲ) om. superscr. K 12 ἣτις ἐστὶ κίνησις ἐστίν Themistius 13 ἐνε-
ργεία K τε om. L 15 τοῦ L: τὸ KMt at cf. p. 341,3 etc. 16 δ' ἔνια Mt
τούτων (cf. Simplic. p. 417,29 cod. F) LKM: τὰ αὐτῶν (cf. p. 354,13 ex Arist.) 17 ἡ
om. Mt βούλεται νῦν KMt: οὐκ βούλεται L 18 τῷ τὸ KM 19 τὰ τὸ M
20 τίνα M κινουμένων corr. L² M² et t: κινούντων KLM 21 ἀλλ' ἐγένετο
(sic) M 22 ὁ om. LK 23 τοῦτο ἀλήθεια L 24 οὖν om. t 25 αὐτὴν]
αὕτη proclivi errore (cf. ad p 5153) K

ληπται δὲ ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν μόνως ἐστὶν ἐνεργεῖα· τὰ δὲ δυνάμει καὶ ἰ 7^τ
ἐνεργεῖα. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης κινούμενα καὶ κινηθῆσεται, ἀλλ' 10
οὐ κατὰ ταυτὸν καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται, ἀλλὰ κινεῖται μὲν καθὼ ἐστὶ δυνάμει,
κινεῖ δὲ καθὼ ἐστὶν ἐνεργεῖα· οἷον τὸ πῦρ ἐνεργεῖα μὲν θερμὸν, δυνάμει
5 δὲ ψυχρὸν, διὸ καὶ κινεῖ μὲν καθὼ ἐστὶν ἐνεργεῖα θερμαίνον τὸ ὕδωρ,
ἀντιπάσχει δὲ καθὼ δυνάμει ἐστὶ ψυχρὸν ἀποσβευνόμενον καὶ μεταβάλλον
ἢ εἰς ἕλιν ἢ εἰς ἀέρα· καὶ τὸ ὕδωρ ὡσαύτως ψύχει μὲν καθὼ ἐνεργεῖα
ἐστὶ ψυχρὸν, θερμαίνεται δὲ καθὼ δυνάμει ἐστὶ θερμὸν. ὥστε ἐκ τούτων
καὶ ἡ ἀπορία ἐπιλέλυται, ἦν δὲ ἡ ἀπορία, ὅτι εἰ τὸ κινούμενον καὶ κινεῖ, 15
10 πᾶν δὲ τὸ κινεῖν ἐνεργεῖα ἐστὶ, τὸ κινούμενον ἄρα ἐνεργεῖα ἐστίν· ἐλέγμεν
δὲ τὸ κινούμενον εἶναι ἐν τῇ δυνάμει εἶναι· αὕτη οὖν ἡ ἀπορία ἐπιλέλυται
ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι εἰ καὶ τὸ κινούμενον πάντως καὶ κινεῖ, ἀλλ' οὐ
καθὼ κινεῖται κατὰ τοῦτο καὶ κινεῖ, ἀλλὰ κινεῖται μὲν καθὼ δυνάμει ἐστὶ,
λέγω δὴ κατὰ τὴν ὕλην, κινεῖ δὲ καθὼ ἐνεργεῖα ἐστὶ, λέγω δὴ κατὰ τὸ
15 εἶδος. οὐκ ἄρα εἰ τὸ κινούμενον καὶ κινεῖ, ἥδη γε τὸ κινούμενον ἐνεργεῖα
ἐστίν· οὐ γὰρ καθὼ κινεῖται, κατὰ τοῦτο καὶ κινεῖ.

Ταῦτα εἰπὼν ἀναλαμβάνει τὸν περὶ τῆς κινήσεως ὁρισμὸν σαφέστερον αὐ-
τὸν ἐξηγήσασθαι βουλόμενος, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ διαριθῶσαι μᾶλλον, ἅμα δὲ δεῖ- 20
κνυσι πάλιν ὅτι οὐκ ἐστὶ ταυτὸν τῇ ὑποκειμένῃ ἢ δυνάμει, ἀλλὰ ἄλλο μὲν τί
20 ἐστὶν ἐκάστῃ καθὼ τὶδε τι λέγεται, ἄλλο δὲ καθὼ δυνάμει τὶδε· οἷον οὐ ταυτὸν
τῇ χαλκῇ τὸ χαλκῇ εἶναι καὶ δυνάμει ἀνδριάντι. ὅτι οὖν ἑτέρα ἡ δυνάμει
παρὰ τὸ ὑποκειμένον, δείκνυσι μὲν καὶ πολλοῖς ἄλλοις παραδείγμασιν· οἷον
οὐ ταυτὸν, φησί, τῇ χρώματι τὸ χρώματι εἶναι καὶ δυνάμει ὁρατῇ, ἀλλ'
ἐστὶ μὲν χρῶμα ἐνεργεῖα καὶ μὴ ὁράται, οἷον ἐν τῇ νυκτί, ὁρατὸν δὲ οὐκ
25 ἐστὶν εἰ μὴ δυνάμει· καὶ τὸ μὲν χρῶμα, καὶ τε ὁράται καὶ τε μὴ, ἐνερ- 25
γεῖα ἐστὶ, τὸ δὲ ὁρατὸν οὐκ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχει ὡς τὸ χρῶμα. ὥστε οὐ
ταυτὸν τῇ ὑποκειμένῃ ἢ δυνάμει, ἐπεὶ ὁμοίως ἂν εἶχον αἰεῖ. καὶ ὁ χαλκὸς
αἰεὶ μὲν ἐστὶ χαλκὸς ἐνεργεῖα, ἀνδριάς δὲ οὐκ αἰεῖ, ἀλλὰ ποτὲ μὲν δυνάμει
ποτὲ δὲ ἐνεργεῖα. μάλιστα δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων δυνάμειων δείκνυσιν, ὅτι
30 ἑτέρα ἐστὶν ἡ δυνάμει τοῦ ὑποκειμένου· ἐπεὶ γὰρ τὸ ζῆον δύναται νοσεῖν,
καὶ οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ὑγιάειν, εἴ γε ἦν ἡ δυνάμει ταυτὸν τῇ ὑποκει-
μένῃ, οὐ μία δῆπου δυνάμει ταυτὸν ἦν τῇ ὑποκειμένῃ, ἀλλὰ πᾶσαι. ὥστε 30
εἰ ἡ τοῦ νοσεῖν δυνάμει ταυτὸν τῇ ὑποκειμένῃ, δῆλον δῆπου ὅτι καὶ ἡ

2 ἐνέργεια t 3 κινεῖ] κινεῖται ante corr. M 4 ἐνεργεῖα priore loco M πῦρ
ἐστὶ μὲν ἐνεργεῖα L 5 μὲν θερμαίνον (sic) K 9 et 11 ἐπιλέγεται L 10 κινεῖν
L: κινούμενον KMt ἐνέργεια utroque K τὸ κινούμενον ἄρα — ἐστίν om. L
14 ἐνέργεια K 15. 16 ἥδη γε — καὶ κινεῖ om. Mt 15 ἐνεργεῖα L: ἐνέργεια K
17 τῆς om. Mt 19 ἀλλὰ (ἀλλ' t) ἄλλο L.Mt: ἀλλὰ ἄλλον K 20 ἐστὶν L.K:
ἐστὶ Mt 21 ἐκ M: ἐκάστου t 21 τὸ χαλκῷ (ex γάλκων corr.) L: τῷ χαλκῷ KM:
om. t 23 φασι L τὸ L.K: τῇ Mt καὶ om. L ὁρατοῦ L 24 ὁρα-
ται t τῇ νυκτὶ primitus M 25. 26 ἐνέργεια K 27 εἶχεν Mt 29 μάλ-
λιστα M 30 ἐνυποκειμένου M 32 δυνάμει ταυτὸν ἦν L: ταυτὸν ἦν δυνάμει K:
ἦν δυνάμει ταυτὸν Mt 33 εἰ ἡ] εἴη K

τοῦ ὑγιαίνειν. εἰ δὲ ἄμφω τῷ ὑποκειμένῳ αἱ αὐταί, καὶ ἀλλήλαις δῆπου· **i 7**
 τὰ γὰρ τῷ αὐτῷ ταῦτά καὶ ἀλλήλοις ταῦτά. εἰ δὲ ἡ τοῦ νοσεῖν δύναμις
 τῇ τοῦ ὑγιαίνειν ταυτόν, καὶ τὸ νοσεῖν δῆπου τῷ ὑγιαίνειν ταυτόν ἂν εἴη·
 ὥστε τὰ ἐναντία ταῦτά ἂν εἶεν. οὐκ ἄρα ταυτόν ἡ δύναμις τῷ ὑποκει-
 5 μένῳ. εἰ δὲ οὐ ταυτόν ἡ δύναμις τῷ ὑποκειμένῳ, καλῶς ἄρα ἡμῖν ὁ τῆς
 κινήσεως ὁρισμὸς ἀπεδόθη, ὅτι “ἡ τοῦ δυνάμει ὄντος ἐντελέχεια, ἡ τοιοῦ- **35**
 τόν ἐστὶ”. τοῦτο οὖν κίνησις ἀκριβῶς, προσθέντων ἡμῶν τὸ “ἡ τοιοῦτόν
 ἐστὶ”. δεῖ γὰρ τὸ κινούμενον κατ’ ἄλλο μὲν εἶναι ἐνεργείᾳ, κατ’ ἄλλο δὲ
 δυνάμει· οὐδὲν γὰρ κινεῖται μόνως δυνάμει ὄν, διότι μὴδὲ ἐστὶ τι μόνως
 10 δυνάμει ὄν, διόπερ ἡ ὕλη οὐδὲ κινεῖται κατ’ αὐτήν, διότι μὴδὲ ἐστὶ κατ’
 αὐτήν. δεῖ οὖν τὸ κινούμενον καὶ ἐνεργείᾳ εἶναι καὶ δυνάμει, ἀλλὰ κινεῖ-
 σθαι οὐ καθὼ ἐστὶν ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ καθὼ ἐστὶ δυνάμει· οἷον ὁ χαλκὸς
 ἐστὶ μὲν καὶ ἐνεργείᾳ αὐτὸ τοῦτο χαλκός, ἐστὶ δὲ καὶ δυνάμει ἀνδριάς· **40**
 ὅταν οὖν τὸ δυνάμει τοῦτο εἰς ἐνέργειαν ἄγῃται ὑπὸ τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ,
 15 τότε φαινὲν κινεῖσθαι τὸν χαλκόν. ἀλλὰ κινεῖται οὐ καθὼ ἐστὶν ἐνεργείᾳ,
 τοῦτο δὲ ἐστὶν οὐ καθὼ χαλκός (ἀκίνητος γὰρ κατὰ τοῦτο· οὐ γὰρ μετα-
 βάλλει τὴν τοῦ χαλκοῦ οὐσίαν ἐν τῷ γίνεσθαι ἀνδριάς). ἀλλὰ καθὼ ἐστὶ
 δυνάμει. τοῦ δυνάμει τοῦτου τὴν ἐνέργειαν τὴν αὐτοῦ παραλαμβάνοντος
 καὶ ἀγομένου εἰς τὴν τελείαν ἐνέργειαν, ἔνθα γενόμενον ἀφανίζεται λοιπὸν
 20 τὸ δυνάμει. ἡ κίνησις ἄρα ἐνεργείᾳ ἐστὶ τῆς δυνάμεως ἐτι σφεζομένης. **45**
 Οὕτω τὸν ὁρισμὸν τῆς κινήσεως ἐξηγησάμενος καὶ ἀποδείξας, ἐφεξῆς διὰ
 πλειόνων κατασκευάζει ὅτι οὐδὲ δυνατόν ἄλλως ἀποδοῦναι τὸν περὶ κινή-
 σεως λόγον· καὶ πρῶτόν γε ἐκ τῆς τοῦ χρόνου διαφορᾶς τοῦ πράγματος,
 περὶ ὃ θεωρεῖται ἡ κίνησις. ὁ γὰρ χαλκὸς ὁ δυνάμει ὢν ἀνδριάς διήρηται
 25 τριχῇ τῷ χρόνῳ· ποτὲ μὲν γὰρ μόνως ἐστὶ δυνάμει ἀνδριάς, ὅταν μῆπω
 σχηματίζεται ὑπὸ τοῦ τεχνίτου, ποτὲ δὲ μόνως ἐνεργείᾳ οὐδαμῶς δὲ ду-
 νάμει, ὅταν ἦδῃ τὸ εἶδος τοῦ ἀνδριάντος ἀπολάβῃ, ποτὲ δὲ ἐστὶν ἐν τῷ **50**
 μεταξὺ χρόνῳ, ὅταν ἐκ τοῦ δυνάμει ἄγῃται ἐπὶ τὸ εἶδος ἐτι τῆς δυνάμεως
 ἐνούσης. τριττῆς οὖν οὐσης τῆς τοιαύτης διαφορᾶς τῶν χρόνων, ἐν πλείῳ
 30 θετέον τὴν κίνησιν· οὔτε γὰρ ὅτε μόνως ἐστὶ δυνάμει κινεῖται, μῆπω τῆς
 διαπλαστικῆς τέχνης ὁρασάσης τι εἰς τὸν χαλκόν. οὔτε μὲν ὅταν ἀπειληφῶς
 εἴη τὸ τοῦ ἀνδριάντος εἶδος· οὐκέτι γὰρ ἐνεργεῖ εἰς αὐτὸν ἡ διαπλαστικῇ

1 ἄμφω τὸ ὑποκείμενόν αὐταὶ καὶ καὶ ἄλλαν δῆπου K 2 τῷ αὐτῷ] τῶν αὐτῶν K
 ταῦτά καὶ ἀλλήλοις ταῦτά L: τὰ αὐτά καὶ ἄλλοις ταῦτά K: τὰ αὐτά καὶ ἀλλήλοις τὰ
 αὐτά Mt ἡ LK: καὶ Mt 3 καὶ τὸ—ταυτόν om. K 5 ἡμῖν om. Mt
 10 οὐδὲ] οὐ L 11 αὐτήν] αὐτὸν ἐνεργείᾳ L τὸ κινούμεν⁸ (sic) K
 11. 12 κινεῖσθαι LK: κινεῖται Mt 12 ἐνέργεια K 13 καὶ (ante ἐνεργείᾳ)
 om. L ἀνδριάς K 14 ἀνδριαντοποιοῦ L 15 κινεῖται (post ἀλλὰ) LK et
 corr. M: κινεῖσθαι primitus M et t 16 ἀκίνητον L 18 ἀποπαραλαμβάνοντος K
 19 γενόμεν⁹ M: γενομένου t 20 τὸ] τῇ K 24 τοῦ περὶ L δ om. superser. K
 25 ἐστὶν ἀνδριάς δυνάμει Mt 26 σχηματίζεται K 27 ante ὅταν ἦδῃ delet ἀνδριάς
 δὲ M 28 ἐπὶ] πρὸς L 32 εἴη KM: ἡ corrigunt (L)t τὸ εἶδος τοῦ ἀνδριάν-
 τος L οὐκ ἐτι libri ἡδηπλαστικῇ hic et p. 354,2 K

τέχνη ἀπειληφότα γε ἅπασι τὸ εἶδος. λείπεται οὖν ἐν τῷ μέσῳ χρόνῳ i7^r
 εἶναι τὴν κίνησιν, ἔνθα ἐκίβηαι τὸν χαλκὸν ἢ διαπλαστικὴ τέχνη καὶ ἦγεν i7^v
 ἐκ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὸ εἶδος, ἔτι τοῦ δυνάμει ἐν τῷ χαλκῷ σφζομένου.
 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ δυνάμει οἰκίας κινεῖσθαι φαμεν τὴν οἰκίαν οὔτε ὅτε
 5 μόνως τὸ δυνάμει ἔχει τὸ οἰκοδομητὸν (οἶον ὅτε ἔκιντο οἱ λίθοι καὶ τὰ
 ἔξυλα μὴδὲν τοῦ οἰκοδόμου εἰς αὐτὰ ποιούντος), οὔτε ὅτε ἐγένετο τελείως
 ἢ οἰκία καὶ ἀπειλήφε τὸ αὐτῆς εἶδος· οὐ γὰρ οἰκοδομεῖται τότε, ἀλλ'
 ὠκοδόμηται ἥδη· ἢ γὰρ οἰκοδόμησις ἐστὶ σφζομένου ἔτι τοῦ οἰκοδομητοῦ. 5
 ὥστε μόνως κατὰ τὸν μέσον χρόνον ἂν εἴη ἡ κίνησις, ὅτε καὶ ἡ οἰκοδό-
 10 μησις· οὐ γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἡ οἰκοδόμησις ἢ κίνησις ἐκ τῆς πρώτης δυνά-
 μεως εἰς τὴν τελείαν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἔστ' ἂν ἡ ἡ οἰκοδόμησις, οὐπω
 ἀπῆλλακται τοῦ δυνάμει τὸ οἰκοδομητὸν, ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἔτι ἐκινεῖτο.

Ἐπεὶ δ' ἔνια ταυτὰ καὶ δυνάμει καὶ ἐντελεχείᾳ ἐστίν. ἔχο-
 μεν τοῦτο εἰλημμένον ἐκ τῶν πρότερον ἐκτεθέντων ἀξιωματῶν. ταυτὰ δὲ
 15 ἐστὶ πάντα τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· ἄλλο μὲν γὰρ εἶσιν ἐνεργεῖα ἄλλο 10
 δὲ δυνάμει, ἐπειδὴ πέφυκε πᾶν εἰς πᾶν μεταβάλλειν. οὐχ ἅμα δὲ ἡ οὐ
 κατὰ ταυτόν. εἰ μὲν ἅμα ἡ τι δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ, οὐχ οἶόν τε κατὰ
 τὸ αὐτὸ εἶδος εἶναι δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ (ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὸ αὐτὸ
 καὶ δυνάμει εἶναι καὶ ἐνεργείᾳ ἀδύνατον, οἶον θερμὸν καὶ δυνάμει καὶ
 20 ἐνεργείᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ θερμὸν μὲν ἔσται δυνάμει ψυχρὸν δὲ
 ἐνεργείᾳ), εἰ δὲ καθ' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἡ τι δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ, ἀδύνατον
 κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄμφω εἶναι, ἀλλ' ἔσται ἄλλοτε μὲν δυνάμει θερμὸν
 ἢ ψυχρὸν, ἄλλοτε δὲ τὸ αὐτὸ ἐνεργείᾳ.

p. 201a23 Ἄπαν γὰρ ἔσται ποιητικὸν καὶ παθητικόν.

25 Ἄπαν, φησίν, ὅπερ ἔχει καὶ τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ, ποιητικὸν
 ἔσται καὶ παθητικόν, ποιητικὸν μὲν κατὰ τὸ ἐνεργείᾳ (ποιοῦσι γὰρ τὰ εἶδη), 15
 παθητικὸν δὲ κατὰ τὸ δυνάμει· ἢ γὰρ ὅλη παθητικόν, τὸ δὲ δυνάμει
 ἢ ὅλη.

1 ἀπειληφότος L 2 ἐκίβηαι ante corr. M 4 ἐπὶ δυνάμεως L οἰκίας· οὐ
 γὰρ κινεῖσθαι φαμεν t 7 καὶ om. M post ἀπειλήφε iterat τελείως L αὐτῆς
 scripsi: ἐαυτῆς LK: αὐτῆς Mt 8 τοῦ οἰκοδομήματος L 10 οἰκοδόμησις ἢ scripsi:
 οἰκοδομή (cf. ad p. 231, 1. 254, 1) ἢς ἢ libri 11 τὴν τελείαν in marg. L²: τ τέλος in
 textu L ἔστ' ἂν M ἢ om. Mt 13 δὲ ἔνια K ταυτὰ scripsi ex Aristotele:
 ταυτὰ LK: τὰ αὐτὰ Mt: τούτων p. 351, 16 14 εἰλημμένον K πρότερον compend. M:
 προτέρων t 14. 15 ταυτὰ δ' ἐστὶ Mt 15 εἰσιν] ἐστὶν L ἐνέργεια K
 16 ἐπεὶ δὲ t μεταβάλλειν (sine accentu) K οὐ L: om. KMt 17 κατ' αὐτόν K
 ἢ τι scripsi: ἦτι, ut videtur, K: ἦν τῇ L: τῇ Mt 18 εἶναι καὶ δυνάμει καὶ L
 19. 22 οἶον θερμὸν—ἄμφω εἶναι LK: κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄμφω εἶναι ceteris omissis
 M: omnia om. t 21 ἢ τί L: ἢ τί K 22 αὐτόν KM: om. L 24 ποιητικόν
 καὶ KM: τὸ ποιητικόν τε καὶ L: ἅμα ποιητικόν καὶ ex Arist. t 25. 26 Ἄπαν, φησίν—
 καὶ παθητικόν om. Mt 27 ὅλη παθητικὴ L

p. 201^a23 Ὡστε καὶ τὸ κινουὺν φυσικῶς κινητόν.i 7^v

Τὸ φυσικῶς οὐ πρὸς τὸ κινούμενον ἀκουστέον, ὅτι τὸ κινούμενον
 ὑπὸ τοῦ κινούντος φυσικῶς ὑπ' αὐτοῦ κινεῖται καὶ οὐ βίᾳ· οὐ γὰρ ἀνάγκη
 πᾶν τὸ οὕτως κινουὺν καὶ αὐτὸ κινεῖσθαι. καὶ ἡ ψυχὴ γάρ, ἡ λογικὴ λέγω,
 5 κινεῖ τὰ σώματα οὐ βίᾳ ἀλλὰ φυσικῶς, ἀλλ' ὅμως αὐτὴ οὐ κινεῖται. 20
 ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς τὰ οὐράνια κινούσης δυνάμεως, καθάπερ καὶ αὐτὸς ἐν
 τοῖς ἐμπροσθεν εἶπεν ὅτι "δύο αἱ ἀρχαὶ (αἱ κινούσαι) φυσικῶς, ὧν ἡ ἐτέρα
 οὐ φυσικὴ". ἀλλὰ τὸ φυσικῶς πρὸς τὸ κινουὺν ἀκουστέον, ὅτι τὸ οὕτως
 κινουὺν, ὥσπερ τὰ φυσικὰ πράγματα κινεῖν πέφυκε, πάντως καὶ αὐτὸ κινη-
 10 τὸν ἔσται· οὐδὲν γὰρ τῶν φυσικῶς κινούντων ἀκίνητον. καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ
 φύσις κινούσα τὰ σώματα καὶ αὐτὴ συγκινεῖται ἀλλοιουμένη καὶ ἀμυδρο-
 τέρα γινομένη, καὶ ἡ ἀδύνητικὴ δύναμις καὶ ἡ ἀλλοιωτικὴ καὶ ἡ γεννητικὴ 25
 καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐξασθενούσιν. εἰ μὲν οὖν περὶ τῶν ἐν γενέσει καὶ
 φθορᾷ φησὶ μόνων ὅτι τὸ κινουὺν φυσικῶς κινητόν ἐστι, τὸ κινητὸν ἀντὶ
 15 τοῦ ἀντικίνητον ἀκουσόμεθα, ὅτι πᾶν τὸ κινουὺν καὶ ἀντικινεῖται· εἰ δὲ ἐπὶ
 πάντων ἀπλῶς τῶν φυσικῶν καὶ ἐπὶ τῶν οὐρανίων, τὸ κινητὸν μόνως τὸ
 κινούμενον ἀκουσόμεθα. καὶ γὰρ τὰ οὐράνια οὐκ ἀκίνητα ὄντα κινεῖ. ἀλλὰ
 κινούμενα καὶ αὐτά, οὐ μέντοι ἀντικινούμενα· κινούμενα γὰρ τὰ οὐράνια
 κινεῖ τὰ τῆδε, ὑπὸ μέντοι τούτων οὐκ ἀντιπάσχει. 30

20 p. 201^a25 Δοκεῖ μὲν οὖν τισιν ἅπαν κινεῖσθαι τὸ κινουὺν, οὐ μὴν
 ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν ἐξ ἄλλων ἔσται ὁ ἕλκον ὅπως ἔχει.

Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὅτι ἔστι τινὰ κινούμενά τε καὶ κινούντα, φησὶν ὅτι
 τινὲς ὑπέλαβον ὅτι πᾶν τὸ κινουὺν πάντως καὶ αὐτὸ κινεῖται. ὅτι δὲ οὐχ
 οὕτως ἔχει, φησί, ὁ ἕλκον ἔσται ἐν ἄλλοις, καὶ ὑπερτίθεται τὸν λόγον τοῦ-
 25 τον ἐν τῷ ὁγδόῳ ταύτης τῆς πραγματείας, ἐν ᾧ δείκνυσιν ὅτι οὐ πᾶν τὸ 35
 κινουὺν καὶ κινεῖται. καὶ τῶς τὸ ὀρεκτὸν κινεῖ αὐτὸ μὴ κινούμενον, ἡ εἰκὼν
 κινεῖ τὸν ἐρώντα αὐτὴ μὴ κινουμένη, καὶ ὁ ἄρτος κινεῖ τὸν πεινῶντα αὐτὸς
 μὴ κινούμενος, καὶ ὁ χόρτος τὸν ὄνον.

6 ὁμοίως] ὁμοίως (sic) K αὐτὸς LK: αὐτ' M: αὐτὸ t 7 ἐμπροσθεν B 7
 p. 198^a35 αἱ (post δύο) om. L αἱ κινούσαι addidi 8 οὕτως] ὄντως K:

οὕτω t 11. 12 ἀμυδρότερα (KM)t 14 μόνον L 15 τοῦ ἀκίνητον M
 15. 16 ὅτι πᾶν—οὐρανίων iterat L 15 ὅτι τὸ πᾶν τὸ Mt 16 μόνον Mt
 distinguunt libri, si silentio fides, non post οὐρανίων, sed post κινητόν 17. 18 ἀλλὰ
 γὰρ κινούμενα
 κινουόμεν superser. M² 18 ἀντικινούμενα M 19 μέντοι τούτων LKM: δὲ τοιού-
 των t οὐ πάσχει M 20 ὁκαεῖ K 21 τούτων μὲν KM: τούτων (om. μὲν) L: μὲν
 τούτων t: variant Aristotelis libri 22 κινούντα καὶ κινούμενα (om. τε) L 24 ἐστὶν L
 25 ἐν τῷ ὁγδόῳ κτλ. c. 5 ταύτης τῆς φυσικῆς πραγματείας L 26 αὐτὸ κινεῖ μὴ L
 καὶ ἡ εἰκὼν Mt 27 ἐρώντα scripsi: ἐρώντα libri at cf. p. 371, 2sq. αὐτὴ om. Mt
 23 *

p. 201^a27 Ἡ δὲ τοῦ δυνάμει ὄντος, ὅταν ἐντελεχεία ὢν ἐνεργῇ 17
 (ἡ) αὐτὸ ἢ ἄλλο, ἢ κινήτόν. κίνησις ἐστὶ.

Τὸν ὁρισμὸν τῆς κινήσεως ἀναλαμβάνει. διττὴ δὲ φέρεται ἡ γραφή, 40
 μία μὲν αὐτῇ ἡ δὲ τοῦ δυνάμει ὄντος, ὅταν ἐντελεχεία ὢν ἐνεργῇ.
 5 οὐχ ἡ αὐτὸ ἀλλ' ἢ ἄλλο, κίνησις ἐστὶ, τουτέστιν ἡ δὲ ἐνέργεια τοῦ
 δυνάμει ὄντος, ὅταν τοῦτο τὸ δυνάμει ἐντελεχεία ἄλλο τι ὑπάρχον ἐνεργῇ,
 οὐχ ἡ ἐστὶν ἐντελεχεία ἀλλ' ἢ δυνάμει, τοῦτό ἐστὶν ἡ κίνησις. γράφει δὲ
 καὶ ἑτέραν γραφὴν ὁ Ἀλέξανδρος φερομένην ἐν τοῖς παλαιότεροις τῶν ἀντι-
 γράφων· ἡ δὲ τοῦ δυνάμει ὄντος, ὅταν ἐντελεχεία ὢν ἐνεργῇ αὐτὸ
 10 ἢ ἄλλο, ἢ κινήτόν, κίνησις ἐστὶ. ὑπερβατῶς δὲ ἀναγνωστέον ἡ δὲ 45
 τοῦ δυνάμει ὄντος ἐνέργεια, ὅταν ἄλλο τι ὢν ἐντελεχεία ἐνεργῇ, ἢ κινήτόν
 ἐστὶ, τοῦτό ἐστὶ κίνησις. τὸ δὲ ἡ αὐτὸ ἢ ἄλλο, ἐπειδὴ τῶν κινούντων
 τὰ μὲν ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ὡς τὰ φυσικά (οἷον τὰ
 αὐξόμενα ἢ ἀλλοιούμενα), τὰ δὲ ἔξωθεν ὡς τὰ τεχνητά, διὰ τοῦτο προσέ-
 15 θηκε τὸ ἡ αὐτὸ ἢ ἄλλο, ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν ἐνέργεια δὲ λέγω τὴν δύ-
 ναμιν, εἴτε αὐτὸ ἐνεργεῖ, τουτέστιν εἴτε ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν κινήτικὴν δύναμιν,
 εἴτε ἀλλοτρίθεν, τουτέστιν ἔξωθεν'.

p. 201^a29 Λέγω δὲ τὸ ἢ ὡδί.

50

Ἐξηγεῖται τὸν ὁρισμὸν, διὰ τί προσέθηκε τὸ “ἢ κινήτόν”, τουτέστι
 20 καθὸ κινήτόν· ἐστὶ γάρ, φησὶν, ὁ χαλκὸς δυνάμει ἀνδριᾶς, ἀλλὰ καὶ
 χαλκὸς ἐνεργείᾳ. λέγω οὖν κίνησιν εἶναι οὐ τὴν τοῦ χαλκοῦ ἢ χαλκὸς
 ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὴν τῆς δυνάμεως καθ' ἣν δυνάμει ἐστὶν ἀνδριᾶς ἐνέργειαν,
 ταύτην κίνησιν λέγω. εἴτα ἵνα ἢ μή τις ὑπολάβῃ ὅτι ‘τί διαφέρει χαλκῷ 18
 εἶναι ἢ δυνάμει ἀνδριάντι; ἐν γὰρ καὶ ταῦτόν τὸ χαλκῷ εἶναι καὶ τὸ δυνάμει
 25 ἀνδριάντι’, εἰκότως ἐφεξῆς αὐτὸ τοῦτο δείκνυσιν, ὅτι ἄλλο ἐστὶν ἐκάστω
 τὸ τῷδε τι εἶναι καὶ ἄλλο τὸ δυνάμει κινήτόν.

1 ὄντος] οὗτος (alterum o ex ω) K post ὄντος addit ἐντελέχεια t ἐντελεχεία]
 ἐντελέχεια hic et saepe K ἐνεργεῖ L. item v. 4 et 6 2 ἡ αὐτὸ t: αὐτὸ KLM
 ἢ ἄλλο ἢ hic et v. 10 K ἐστὶν K 5 ἐνέργεια om. add. marg. L 6 τὸ
 L: om. KMt 9 post ἐνεργῇ videtur excidisse ἢ ita ut et in lemmate (v. 2) excidit
 cf. Simplic. p. 422, 23 10 ὑπερβατῶς K 12 δὲ ἡ αὐτὸ L 13 τὸ μὲν M
 14 αὐξόμενα KMt: αὐξανόμενα L. τεχνητά ante corr. M 16 ἐνεργεῖ L: ἐνερ-
 γῇ KMt ἐαυτῷ] ἐαυτὸ ante corr. M τὴν om. K 18 ὡδί (sic) KM: ὡδε (L)t
 19 διὰ τ[] δαί τι K 20 ὁ χαλκὸς φησιν L ἀνδριᾶς K 21 ἐνερ^γ M: ἐνερ-
 γεια t 22 ἐνερ^γ (priori loco) M: ἐνεργείαν (L)Kt ἣν δύναμιν L 23 τί L:
 οὐ γάρ KMt 24 ἐν γάρ ἐστὶ καὶ L. τὸ K: τῷ LMt post χαλκῷ scripserat
 sed statim deleuit καὶ χαλκῷ L: fort. τῷ χαλκῷ (τὸ χαλκῷ) cl. p. 352, 21 εἶναι
 om. L. τὸ δυνάμει Mt: τῷ δυνάμει K: δυνάμει fort. recte L

p. 201^a32 Ἐπεὶ εἰ ταῦτόν ἀπλῶς ἦν καὶ κατὰ τὸν λόγον, ἡ τοῦ ἰδ^α
χαλκοῦ, ἡ χαλκός, ἐντελέχεια κίνησις ἂν ἦν.

Ὁ δέ φησι τοῦτό ἐστιν· εἰ ἦν ταῦτόν τὸ χαλκῷ εἶναι καὶ δυνάμει ἰ
κινήτῳ, ἐπειδὴ τὸ χαλκός εἶναι ἐντελέχεια ἔχει, καὶ τὸ εἶναι κινήτῳ ἐντε-
5 λέχεια ἂν εἶχε, τὸ δὲ ἐντελέχεια κινήτῳ κινεῖται, ὁ χαλκός ἄρα, ἡ χαλκός,
κινεῖτο ἂν. ὥστε ταῦτόν ἦν εἰπεῖν ἐντελέχεια χαλκόν καὶ κίνησιν, ὅπερ
ἐστὶ προφανῶς ψεῦδος· ὁ γὰρ τρίπους ὁ ἐστηκώς ἐνεργεία μὲν ἐστὶ χαλκός, 10
κίνησις δὲ οὐκ ἐστὶν ἐνεργεία, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως κινεῖται, ἀλλ' ἐστηκε καὶ
ἡρεμεῖ. τὸ δὲ ἀπλῶς καὶ κατὰ τὸν λόγον, τουτέστιν εἰ ταῦτόν κα-
10 θόλου εἶη οὕτως, ὥστε μὴ μόνον κατὰ τὸ ὑποκειμένον εἶναι ταῦτόν ἀλλὰ
καὶ κατὰ τὸν λόγον. τῷ μὲν γὰρ ὑποκειμένῳ ταῦτόν ὁ χαλκός καὶ τὸ
δυνάμει κινήτῳ, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐστὶ ταῦτόν· ἄλλος γὰρ ὁ ἐκατέρου
ὀρισμός. δεῖκνυσι δὲ ἐφεξῆς ἐπὶ τῶν ἐναντίων δυνάμεων, τοῦ νοσεῖν φημι
καὶ ὑγιαίνειν, ἡ θερμαίνεσθαι καὶ ψύχεσθαι, ὅτι ἀδύνατον ταῦτόν εἶναι τῷ
15 ὑποκειμένῳ τὴν δύναμιν, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐναντία τὰ αὐτὰ ἂν εἶεν ἀλλήλοις· 15
τὰ γὰρ τῷ αὐτῷ ταῦτά καὶ ἀλλήλοις ταῦτά.

p. 201^b1 Καὶ γὰρ ἂν τὸ κάμνειν καὶ τὸ ὑγιαίνειν ταῦτόν ἦν.

Εἰ αἱ δυνάμεις, φησί, τῶν ἐναντίων αἱ αὐταὶ εἰσι, καὶ αἱ ἐνέργειαι
οἷον τῶν δυνάμεων αἱ αὐταὶ ἂν εἶεν· νῦν δ' οὐ μόνον ταῦτόν οὐκ ἐστὶ
20 τὸ νοσεῖν τῷ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον.

p. 201^b2 Τὸ δὲ ὑποκείμενον καὶ τὸ ὑγιαῖνον καὶ τὸ νοσοῦν, εἴτε 20
ὀγρότης εἴτε αἷμα, ταῦτόν καὶ ἔν.

Τὸ ὑποκείμενον, φησὶν, ὅπερ ἀνὰ μέρος ὑγιαῖνόν τε καὶ νοσοῦν ἐστὶν,
ἔν ἐστὶ καὶ ταῦτόν· ὥστε εἰ αἱ μὲν δυνάμεις, τοῦ νοσεῖν φημι καὶ τοῦ
25 ὑγιαίνειν, οὐχ ἔν ἀλλὰ καὶ ἐναντίον, τὸ δὲ ταύταις ὑποκείμενον ἔν καὶ ταῦτόν,
οὐκ ἄρα αἱ δυνάμεις τῷ ὑποκειμένῳ ταῦτόν.

1 ἐπειδὴ L ἀπλῶς ἦν (ἦν K) LKM: ἦν ἀπλῶς ex Arist. t 2 κίνησις ἂν ἦν
LK: κίνησις ἦν ἂν M: κίνησις (transpositis ἦν ἂν ante ἡ τοῦ e vulgato Aristotele) t
3 τὸ corr. M et t: τῷ KL et primitus M εἶναι om. L 4 ἐντελέχεια ἔχει—
κινήτῳ om. t ἔχει LM: εἶχε K 5 ἂν om. L τὸ δὲ ἐντελέχεια K
κινήτῳ κινήτῳ κινεῖται ante rasur. L ἡ χαλκός om. K 6 χαλκόν] χαλκός K
8 ἐνεργεία K 9 καὶ om. K cf. Arist. Metaph. K 9 p. 1065^b27 τουτέστιν] ταυτόν
ἐστὶν t 11 τὸν om. K καὶ τῷ L 12 τῷ δὲ] τὸ δὲ K οὐκέτι
ταυτόν fortasse recte K 14 ὑγιαίνειν t 15 ὑποκείμενον M ἂν K: om. LMt
17 τὸ (ante ὑγιαίνειν) om. L 18 ἐνεργεῖται (sic) Mt 19 εἶεν ἂν L ταυτόν t
20 τῷ τὸ M 21. 22 εἴθ' ὀγρότης εἴθ' t 23 ὅπερ LK: ὥπερ Mt ἀνὰ]
ἂν L 24 αἱ μὲν] ἅμα L 25 ἐναντία K

p. 201^b3 Ἐπεὶ δὲ οὐ ταυτόν, ὥσπερ οὐδὲ χρῶμα ταυτόν καὶ ἰδ-
όρατόν.

Ἐτέρῳ παραδείγματι κέχρηται. τὸ γὰρ χρῶμα οὐ κατὰ ταυτὸν χρῶμά ἐ-
τέ ἐστι καὶ ὁρατόν· τῷ μὲν γὰρ ὑποκειμένῳ τὰ αὐτά. ὁ δὲ λόγος ἐκατέ-
ρου ἕτερος. τὸ μὲν γὰρ χρῶμά ἐστι τὸ κινητικὸν τοῦ κατ' ἐνέργειαν δια-
φανοῦς, τὸ δὲ ὁρατὸν συμβέβηκεν αὐτῷ· τὸ γὰρ χρῶμα οὐ τῶν πρὸς τι
(ποιότης γάρ), τὸ δὲ ὁρατὸν τῶν πρὸς τι (τὸ γὰρ ὁρατὸν ὁρῶντί ἐστιν
ὁρατόν), καὶ χρῶμα μὲν ἐστὶ. καὶ μὴ ὁρᾶται, ὁρατὸν δὲ οὐ. ἂν μὴ ὁρᾶται. 30
εἰ τοίνυν δέδεικται ὅτι ἕτεραι αἱ δυνάμεις, καλῶς τὸν ὁρισμὸν ἀποδεδώ-
καμεν τῆς κινήσεως, ὅτι ἡ ἐντελέχεια τοῦ δυνάμει ὄντος ἢ δυνάμει ἐστίν,
οὐχ ἢ ἐνεργείᾳ.

p. 201^b5 Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶ τοῦτο.

Τουτέστιν ὅτι ἡ κίνησις τοῦτό ἐστιν ὅπερ ἡμεῖς εἰρήκαμεν, ἐντελέχεια
τοῦ δυνάμει ἢ τοιοῦτόν ἐστι. καὶ ὅτι συμβαίνει τότε κινεῖσθαι, ὅταν
15 ἡ ἐντελέχεια ἢ αὕτη, τουτέστιν ὅτι τότε μόνον ἡ κίνησις γίνεται, ὅταν
τὸ δυνάμει, καθὼς δυνάμει ἐστίν, ἀπολάβῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐνέργειαν, καὶ οὔτε
πρὶν ἀπολαβεῖν ὅταν μόνως ἐστὶ δυνάμει, οὔτε μετὰ τὸ ἀπολαβεῖν ὅταν 35
μόνως ἐστὶν ἡ ἐνέργεια.

p. 201^b7 Ἐνδέχεται γὰρ ἕκαστον ὅτε μὲν ἐνεργεῖν ὅτε δὲ μὴ.

20 Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι μόνως ἡ τοιαύτη ἐντελέχειά ἐστὶ κίνησις, λέγω δὴ 41
ἡ τοῦ δυνάμει ἢ τοιοῦτόν ἐστι, καὶ οὔτε πρὸ ταύτης οὔτε μετὰ ταύτην,
τοῦτο θέλει κατασκευάσαι, ὅτι οὔτε τὴν πρὸ ταύτης διάθεσιν ἐνδέχεται
κίνησιν εἶναι, οὔτε τὴν μετὰ ταύτην. τὸ γὰρ δυνάμει, φησὶν, ἐνδέχεται
ποτὲ μὲν ἐνεργεῖν ποτὲ δὲ μὴ· λίθοι γὰρ καὶ ξύλα οἰκοδομητὰ ὄντα ποτὲ

1 δ' οὐ t 4 τέ om. Mt 4. 5 καὶ ὁρατόν—τὸ μὲν γὰρ χρῶμά ἐστι LK: om. M:
καὶ ὁρατόν· ἀλλὰ χρῶμά ἐστι de coniectura t 4 τῷ μὲν γὰρ ὑποκειμένον (correxī ὑπο-
κειμένῳ) τὰ αὐτά K: τὸ μὲν γὰρ ὑποκειμένον ταυτόν L at cf. ad v. 15 5 τὸ μὲν γὰρ
χρῶμα κτλ.] cf. Diels ad Simplic. p. 425, 19 κινήτόν LK at vide infra ad v. 15
6 τὸ γὰρ L: τὸ μὲν K: τὸ μὲν γὰρ Mt 7 ὁρῶντι M: ὁρῶν τι Kt: ὁρῶντος L 8 μὲν
om. Mt ὁρατόν δὲ εἰ ὁρᾶται L 9 ἕτεραι] αἵτεραι M 10 ἢ δυνάμεις et mox
ἢ ἐνέργεια L 12 ἐστὶ τοῦτο] ἐστὶν αὕτη ex Arist. t at cf. Arist. cod. E 13 ὅπερ]
ὅτι ὅπερ L ἐντελέχεια L: sine accentu K: ἐντελεχεία Mt 14 ὅτι τότε συμβαί-
νει L 15 ἡ ἐντελέχεια ἢ (ἡ K) LK: ἡ ἐντελέχεια Mt αὕτη L: αὕτη K Mt
post αὕτη iterat (ex v. 4 sq.) τῷ μὲν γὰρ ὑποκειμένῳ τὰ αὐτά· ὁ δὲ λόγος—τὸ μὲν (γὰρ
deletum) χρῶμα ἐστὶ τὸ κινητικὸν τοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν—συμβέβηκεν αὐτῷ L
15. 16 ὅταν τὸ LK: ὅτι τὸ M: ὅτε τὸ t 17 ὅταν—ὅταν] malim (cf. p. 353, 30. 354,
4 sqq.) utrobique ὅτε cf. ad p. 13, 2 19 ὅτε utrobique KM 20 μόνως iteratum
post ἐντελέχειά delet M δὴ] δὲ t 22 ὅτι om. L 23 τὴν μετ' αὐτήν L
24 ὅτε μὲν ἐνεργεῖν, ὅτε δὲ μὴ t

μὲν οὐκ ἔχει τὴν ἐνέργειαν ταύτην, ὥς ὅταν κεῖνται καθ' αὐτὰ μηδὲν τοῦ i 8^r
οἰκοδόμου εἰς αὐτὰ ὁρῶντος, ποτὲ δὲ ἔχει, ἡνίκα καὶ ἡ οἰκοδόμησις λέγε- 45
ται εἶναι. ὅτι μὲν οὖν πρὶν σχῆ τὴν ἐνέργειαν οὐ κινεῖται, πρόδηλον· ἡ
γὰρ κίνησις ἐνέργειά τίς ἐστι· λείπεται οὖν τὴν κίνησιν ἢ ὅτε οἰκοδομεῖ-
5 ται εἶναι, ἢ μετὰ τὸ οἰκοδομηθῆναι· ἀλλὰ μετὰ τὸ οἰκοδομηθῆναι ἡρεμεῖ,
κινεῖται δὲ τὸ οἰκοδομούμενον ἐν ᾧ καὶ τὸ οἰκοδομητὸν ἐστὶ ἐστίν· ὥστε
ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ κίνησις μόνον ἐν ᾧ οἰκοδόμησις, ἐπὶ τοῦ οἰκοδο-
μητοῦ φυλαττομένου· ἐλέγμεν γὰρ τὴν κίνησιν ἐντελέχειαν τοῦ δυνάμει,
ἢ τοιούτον ἐστίν. ὅπερ δέ, φησὶν, ἐπὶ τοῦ οἰκοδομητοῦ εἴπομεν, τοῦτο 50
10 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κινήσεων ἐροῦμεν, οἷον ἐπὶ λευκάνσεως καὶ θερ-
μάνσεως καὶ τῶν λοιπῶν.

p. 201^b16 Ὅτι δὲ καλῶς εἴρηται, δῆλον ἐξ ὧν οἱ ἄλλοι περὶ
αὐτῆς λέγουσι, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ῥάδιον εἶναι διορίσαι ἄλλως αὐτήν.

Τεκμήριον ποιεῖται τοῦ καλῶς ἀποδοῦναι τὸν τῆς κινήσεως ὅρισμόν
15 τὸ πάντας τοὺς περὶ αὐτῆς εἰρηκότας μὴ καλῶς εἰπεῖν, καὶ τὸ μηδὲ ἂν i 8^v
ἄλλως δυνηθῆναι τὸν ὅρισμόν αὐτῆς ἀποδοῦναι· εἴπομεν δὲ καὶ ἔμπροσθεν
ὅτι οὐ μόνον ἡρξέσθῃ κατασκευάσαι τὸν ὅρισμόν τῆς κινήσεως, ἀλλὰ
δείκνυσιν ὅτι οὐδ' ἄλλως ἀποδοῦναι τὸν λόγον αὐτῆς δυνατόν. καὶ νῦν
οὖν φησιν ὅτι οὐδὲ οἱ ἄλλως περὶ αὐτῆς εἰρηκότες κατορθοῦσιν, οὔτε ἐν-
20 δέχεται ἄλλως εἰπεῖν περὶ αὐτῆς. ἔλεγον δὲ οἱ Πυθαγόρειοι τὴν κίνησιν
εἶναι ἐτερότητα καὶ ἀνισότητα καὶ τὸ μὴ ὄν. φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης 5
ὅτι τὴν κίνησιν ἐτερότητα καὶ ἀνισότητα καὶ τὸ μὴ ὄν λέγοντες, ἥτοι ταυτά
φασιν εἶναι τὴν κίνησιν, ἵνα ταυτὸν λέγοιμεν κίνησιν καὶ ἐτερότητα καὶ
ἀνισότητα ἢ τὸ μὴ ὄν, ἢ ὅτι ἐκ τούτων ἡ κίνησις, οἷον ὅτι πᾶν τὸ κινού-
25 μενον ἢ ἐκ μὴ ὄντος κινεῖται ἢ ἐξ ἀνισότητος ἢ ἐξ ἐτερότητος. ὅτι μὲν
οὖν οὐκ ἔστι ταυτὸν κίνησιν εἰπεῖν καὶ ἀνισότητα ἢ ἐτερότητα ἢ τὸ μὴ ὄν,
δῆλον· ἐν πολλοῖς γὰρ ἐτερότης μὲν ἔστι, κίνησις δὲ οὐκ ἔστιν. ἐν πᾶσι
γὰρ σχεδὸν τοῖς οὖσιν ἔστιν ἐτερότης, ἀλλ' οὖν οὐ πάντα τὰ ὄντα κιν-
30 εῖται· ἐτερότης γοῦν ἐστὶ τῇ γῇ πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα, καὶ οὐκ ἥδη γε 10
καὶ ἀνισότης ἐστὶ τοῖς ε' πρὸς τὰ ι' καὶ τῇ πλευρᾷ πρὸς τὴν διὰ

1 num κέηται? 2 ἡνίκα M 6 κινεῖται M 8 φυλαττομένου Mt 12 ἐξ
ὧν K et Arist. Metaph. K 9 p. 1066^a8: ἐξ ὧν καὶ M: καὶ ἐξ ὧν (L)t et Arist. Phys.
13 αὐτῶν L διορίσασθαι M ἄλλως αὐτὴν διορίσαι L 15 τοὺς¹ τούτου K περὶ
αὐτὴν M εἰρηκότος K μηδὲ² μὴ Mt 16 ἔμπροσθεν p. 353, 21 sqq. 18 οὐδ'
ἄλλως LK: οὐδαμῶς Mt 19 οὖν foro exhaustum M: om. t ὅτι ὅτι M οὐδὲ³ cf.
ad p. 271, 9 21. 22 ἐτερότητα — κίνησιν om. L 22 ἀνισότητα καὶ ἐτερότητα K
23 ταυτὸν scripsi: ταύτην libri λέγοιεν Mt 23. 24 καὶ μὴ ἀνισότητα K 25 ἐξ
(ante ἐτερότητος) om. L 25. 26 ὅτι μὲν οὖν — ἐτερότητα om. L 28 ἔστιν om. L

30 Σωκράτει scripsi: σωκράτ⁴ M: σωκράτ⁵ (hic et v. 31) K: σωκράτῃ (L)t παρὰ τὸν K
31 ἑτερόν LK: ἑτερός Mt 32 τοῖς πέντε πρὸς τὰ δέκα Mt

μετρον. ἀλλ' ὁμοως οὐκ ἀνάγκη ταῦτα κινεῖσθαι τὰ τὴν ἀνισότητα ἔχοντα. ¹ 8^v
καὶ τὰ μέρη δὲ τῶν ζώων ἕτερα ἀλλήλων, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν θακτύλων
ἄνισός ἐστι πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τριγῶν, ἀλλ' οὖν οὐ τὰ μέρη τῇ ἕτερα
εἶναι εὐθὺς καὶ κινεῖται. οὔτε ὁ ἀριθμὸς διὰ τὸ ἄνισος εἶναι κινεῖται. ὁμοίως ¹⁵
⁵ δὲ οὐδὲ τὸ μὴ ὄν κίνησις. εἰ μὲν γὰρ τὸ τί μὴ ὄν τοῦτο φαίη τις εἶναι
τὴν κίνησιν, ἐν πᾶσι μὲν τὸ τί μὴ ὄν ἐστι κίνησις δὲ οὐκ ἐν πᾶσι, εἰ
δὲ τὸ ἀπλῶς μὴ ὄν κίνησις, ἔτι πλέον ψευδὴς ὁ λόγος· ἡ μὲν γὰρ κίνησις
τῶν ὄντων, τὸ δὲ ἀπλῶς μὴ ὄν οὐδαμῇ οὐδαμῶς ὄν. ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τούτων.
οὐδ' εἰς ταῦτα τὴν κίνησιν εἶναι δυνατόν. οὐ μόνον γὰρ τὰ κινούμενα ἐξ
¹⁰ ἑτερότητας καὶ ἀνισότητος κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐκ ταυτότητας· οὐ γὰρ μόνον
τὰ ἕτερα ἐκ τοῦ ἕτερα εἶναι κινεῖται καὶ ἐκ τοῦ ἄνισα εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ
αὐτὰ καὶ τὰ ἴσα οὐδὲ γε ἡττον ἐκ (τῆς) ταυτότητας καὶ τῆς ἰσότητος κινεῖται. ²⁰
ὥστε οὐδὲν ἡττον ἡ ἀνισότης καὶ ἡ ἑτερότης καὶ τὸ μὴ ὄν κίνησις, ἢ τὸ
ὄν καὶ ἡ ἰσότης καὶ ἡ ταυτότης· καὶ γὰρ καὶ ἐκ ταύτης καὶ ἐκ τούτων
¹⁵ ἡ κίνησις.

Ταῦτα εἰπὼν, ἐφεξῆς λέγει ἐκ ποίας ἐννοίας οἱ Πυθαγόρειοι τὴν κί-
νησιν ταῦτα εἶναι ἔλεγον. καὶ φησι, διότι ἀόριστος ἡ κίνησις, τὸ δὲ ἀόρι-
στον στέρησις· εἰ γὰρ τὸ εἶδος ὄρισταί τε καὶ ὅρος ἐστί, ὁῦλον δὴπου ὅτι
τὸ ἀόριστον στέρησις. ἐπεὶ οὖν ἡ κίνησις στέρησις ἐστίν (ὅταν γὰρ ὀρισθῇ
²⁰ καὶ εἰς εἶδος ἔλθῃ, οὐκέτι κινεῖται), ἀόριστα δὲ καὶ στερητικὰ τὰ εἰρημένα
ἅπαντα, διότι καὶ αἱ ἄλλα ἀρχαὶ αἱ τῆς αὐτῆς συστοιχίας, εἰκότως ταῦτα
εἶναι τὴν κίνησιν ἔλεγον. ἰστέον γὰρ ὅτι εἰς δύο συστοιχίας τὰς ἀρχὰς τῶν
ὄντων διήρουν οἱ Πυθαγόρειοι, δέκα τιςὶν ἀρχαῖς ἐκάστην συστοιχίαν πε- ²⁵
ριορίζοντες, ὧν τὴν μὲν τῶν ἀγαθῶν συστοιχίαν τὴν δὲ τῶν κακῶν ἔλεγον.
²⁵ ἐκκείσθωσαν δὲ ἱστορίας χάριν αἱ συστοιχίαι, ὥς αὐτὸς ἀλλαχοῦ ἱστορεῖ·
ἀγαθὸν κακόν, πέρας ἄπειρον, περιττὸν ἄρτιον, ἐν πλεῖθος, δεξιὸν ἀριστερόν,
φῶς σκότος, ἄρρεν θῆλυ, ἡρεμὸν κινούμενον, εὐθεῖα καμπύλον, τετραγώνον
ἑτερόμηκες. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς τῶν ὄντων τοῦτον τὸν τρόπον εἰς δύο
συστοιχίας διήρουν οἱ Πυθαγόρειοι, τὴν μὲν εἰς τὰ κρείττονα τῶν ἐναντίων
³⁰ διαιροῦντες τὴν δὲ εἰς τὰ χεῖρονα, ὑφ' ἧς ἀνῆγον πάντα τὰ ὄντα. φησὶν ³⁰
οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι διὰ τὸ στερητικὴν εἶναι τὴν τῶν χειρόνων συστοι-

1 τὴν ἰσότητα L 2 δὲ om. superser. K 3 οὖν οὐ LK: οὖν M: οὔτε t at cf. p. 234,7 sqq. 4 ὁ om. Mt 5 τί om. Mt 6 μὲν τό τι K: μὴ τό τι L: μὲν τὸ Mt 7. 8 ψευδὴς—οὐδαμῇ L: om. KMt 9 οὐδεὶς K 10 ταῦτα] ταύτην KM 11. 12 τὰ ταῦτα LK 13 οὐδὲ K 14 ἡττον ἢ ἡ ἀνισότης Mt 15 ἢ τὸ ὄν—ἡ κίνησις om. Mt 16 ἐννοίας K: αἰτίας (cf. p. 320, 28. 361, 23. 365, 24) L at cf. ad p. 89, 4. 264, 5. 266, 19. 364, 24. 366, 8
17 διότι] ὅτι Mt 18 ἀόριστος] ὁ ἀόριστος K 19 εἰ γὰρ—τὸ ἀόριστον στέρησις om. Mt 20 ὄρισταί τε K: ὄρισταί L 21 πάντα L
22 ἀγαθὸν κακόν] ἀγαθόν κακόν K 23 τετραγώνον] τετραγώνον Mt 24 δεξιὸν ἀριστερόν] ἀριστερόν K 25 ἡρεμὸν κινούμενον] ἡρεμὸν κινούμενον Mt 26 εὐθεῖα καμπύλον] εὐθεῖα καμπύλον Mt 27 ἡρεμὸν κινούμενον] ἡρεμὸν κινούμενον Mt 28. 29 διήρουν οἱ πυθαγόρειοι εἰς δύο συστοιχίας L 29 cf. 30 εἰς τὰ] εἰς τὴν L

χίαν, στερητικὴν δὲ οὖσαν ἀόριστον εἶναι, διὰ τοῦτο τὴν κίνησιν, ὡς ἀόρι- i 8^v
 στον, ὑπὸ ταύτῃ ἀνήγαγον. οὐχ ὡς τῶν Πυθαγορείων δὲ εἰς εἰδικὰς καὶ
 στερητικὰς ἀρχὰς διαιροῦντων τὰς δύο συστοιχίας οὕτως εἶπεν ὁ Ἀριστο-
 τέλης στερητικὰς εἶναι τὰς τῆς ἐτέρας συστοιχίας ἀρχὰς (αὐτοῦ γὰρ ἔστιν
 5 ἡ εἰς εἶδος καὶ στέρησιν τῶν ἀρχῶν διαίρεσις), ἀλλ' ἐπεὶ εἶωθεν ὁ Ἀρι-
 στοτέλης τὰ μὲν κρείττονα τῶν ἐναντίων εἶδη καλεῖν τὰ δὲ χείρονα στε- 10
 ρήσεις, διὰ τοῦτο τὴν τῶν χειρόνων συστοιχίαν στερητικὴν εἶπε. πῶθεν
 μὲν οὖν τὴν κίνησιν ὑπενόησαν ἐτερότητα εἶναι καὶ ἀνισότητα καὶ τὸ μὴ
 ὄν, εἴρηκε· διότι, φησὶν, ἡ κίνησις ἀόριστόν τι δοκεῖ εἶναι. ἀλλὰ καὶ αἱ
 10 τῆς ἐτέρας συστοιχίας ἀρχαὶ στερητικαὶ εἰσι, καὶ διὰ τοῦτο ἀόριστοι. εἰκό-
 τως οὖν ὑπὸ τὰς ἀόριστους ἀρχὰς καὶ τὴν κίνησιν ἀνήγαγον· τὸ γὰρ μὴ ὄν
 καὶ ἡ ἀνισότης καὶ ἡ ἐτερότης ὑπὸ τῶν χειρόνων συστοιχίαν, τηλικαῦ-
 ται δὲ κατ' αὐτοὺς ἀρχαὶ τῆς κινήσεως. ὅτι δὲ ἀόριστος ἡ κίνησις, 40
 δείκνυσιν ἐφεξῆς· τοῦ γὰρ συλλογισμοῦ ὄντος ὅτι ἡ κίνησις ἀόριστος, τὸ
 15 ἀόριστον στέρησις, ἡ κίνησις ἄρα στέρησις, τὴν μὲν ἐτέραν πρότασιν, λέγω
 δὴ τὴν μείζονα, κατασκευάσαμεν τῇ σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφῇ χρησάμενοι
 (εἰ γὰρ τὸ εἶδος ὄρισται, τὸ ἀόριστον στέρησις ἂν εἴη), τὴν δὲ ἐλάττωνα
 αὐτὸς κατασκευάζει, λέγω δὴ ὅτι ἡ κίνησις ἀόριστος. τῶν γὰρ ὄντων τῶν
 20 μὲν ὄντων δυνάμει τῶν δὲ ἐνεργείᾳ, εἰς οὐδέτερον ἀνάγεται ἡ κίνησις·
 20 οὔτε γὰρ τὰ μόνως δυνάμει ὄντα κινεῖται οὔτε τὰ μόνως ἐνεργείᾳ, ἀλλ' 45
 ἔστιν ἡ κίνησις εἰλικρινῶς μὲν οὐδέτερα τούτων, μετέχουσα δὲ ἀμφοτέρων,
 καὶ διὰ τοῦτο ἀόριστον, ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν ὄντων ὀρισμένως ἔστιν ἀποθεῖναι.
 Εἰπὼν οὖν τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς εἰς τὰς στερητικὰς ἀρχὰς ἀνήγαγον τὴν
 κίνησιν, κατασκευάζει ἐφεξῆς, ὅτι οὐδὲ ἐνδέχεται ἄλλως ὀρίσασθαι αὐτήν.
 25 καὶ γὰρ, φησί, συγχωρήσωμεν διαιρεῖσθαι τὰ ὄντα μὴ μόνον εἰς τὰ κατὰ
 δύναμιν ὄντα καὶ εἰς τὰ κατ' ἐνέργειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς στέρησιν, εἰς οὐδὲν
 τούτων δυνατόν ἀναγαγεῖν τὴν κίνησιν. καὶ ὅτι μὲν οὔτε εἰς δύναμιν
 οὔτε εἰς ἐνέργειαν, εἴρηται, ὅτι δὲ οὐδὲ εἰς τὴν στέρησιν δυνατόν, δῆλον· 50
 οὐ γὰρ δὴ τὸ στερήσεως μετέχον ἤδη κατ' αὐτὸ τοῦτο καὶ κινήσεως με-
 30 θέξει, ἀλλὰ δυνατόν ἐστερηθῆναι μὲν τοῦ εἶδους μὴ κινεῖσθαι δέ, ἀλλ'
 ἡρεμεῖν. καὶ ἄλλως εἰ καλῶς εἶπομεν ὅτι ἡ κίνησις ἐντελέχεια τῆς δυνά-
 μως, ἡ δὲ στέρησις οὐκ ἔστιν ἐνέργεια, οὐκ ἄρα ἡ κίνησις στέρησις. ὥστε

1 δὲ om. L 2 ἀνήγον primitus M: ἀνήγον corr. M et t Πυθαγορείων] κατηγοριῶν t
 ιδιῶς M: εἰδητικὰς L 3 ἀρχὰς om. L 4. 5 αὐτὸ γὰρ γίνεται εἶδος καὶ στέρησις
 τῶν ἀρχῶν L 5 ἐπεὶ εἶωθεν κτλ.] cf. ad p. 350, 2 6 κρείττω et mox χείρω L
 9 εἰρήκαμεν Mt διό φησιν L 10 ἀρχαῖς K 11 καὶ om. L ἀνήγαγον L:
 ἀνήγον K: ἀνήγον Mt 12 post ἐτερότης ὑπὸ iterat κίνησιν ἀνήγαγον· τὸ γὰρ—ἐτερότης K
 τὴν τῶν τῶν χειρόνων L 13 καὶ κατ' αὐτοὺς αἱ ἀρχαὶ Mt 14. 15 τὸ ἀόριστον
 στέρησις ἐστὶν L 16 μείζονα K 20 κινεῖ L οὔτε ἀμόνως ἐνεργείᾳ K
 22 ἀόριστος Mt ἔστιν] ἐστὶν K: αὐτὴν ἐστὶν L: ἐστὶν αὐτὴν Mt υποθεῖναι L
 23 ἐξῆς M ἀρχὰς om. L 24 κατασκευάζεται K 25 καὶ M συγχωρή-
 μωμεν (sic) K 26 ὄντα om. L 29 δὴ LK: δια M: διὰ t μετέχον] μετέχμεν
 (vultuit μετέχειν) t 30 δυνατός K ἐστερηθῆναι L: ἐστερεῖσθαι K Mt 31 καλῶς]
 καὶ ἄλλως K ἐντελέχεια K

εἰ ἐν μηδενὶ τούτων δυνατὸν θεῖναι τὴν κίνησιν. λέγεται ὁ εἰρημένος i 8^v
 τρόπος εἶναι ἀληθὴς μόνος, ἔστι δὲ οὗτος ἐνέργειαν μὲν αὐτὴν εἶναι,
 ἐνέργειαν δὲ οὐ τὴν τελείαν τὴν τὸ | εἶδος ἀπειληφυῖαν, ἀλλὰ τὴν ἔτι τὸ k 1^r
 5 δυναμει φυλάττουσαν, καὶ διὰ τοῦτο ἀτελῆ μὲν ὥς ἔτι ἔχουσαν τὸ δυνά-
 μει, ἐντελέχειαν δὲ διότι ὅλως κεκίνηται ἐκ τοῦ δυνάμει ἐπὶ τὴν τελείαν
 ἐνέργειαν.

Ταῦτα εἰπὼν, πρὶν τέλος ἐπιθῇ τῷ περὶ κινήσεως λόγῳ (ἐπιθήσει δὲ
 δείξας ἐπὶ τέλει ὅτι ἡ κίνησις οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κινουντι. ἀλλ' ἐν τῷ κι-
 νουμένῳ), ἀναλαμβάνει τὸν περὶ τῶν κινούντων καὶ κινουμένων λόγον,
 10 καὶ ζητεῖ ποῖά ἐστι τῶν κινούντων ἃ κινούντα καὶ ἀντικινεῖται. καὶ ζητεῖ 5
 μὲν τούτων τελειότερον καὶ ἐν τῇ Περὶ γενέσεως πραγματεῖα καὶ ἐν τῇ
 Περὶ ψυχῆς, καὶ ἐνταῦθα δέ φησιν ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ κινούντα καὶ ἀντι-
 κινούμενα, ἃ πρὸς τῷ κινήσει εἶναι καὶ κινητά ἐστι. τίνα δὲ ἐστι, φησί,
 15 ταῦτα; ὧν ἡ ἀκινήσια, φησὶν, ἡρεμία ἐστίν. οἷς γὰρ ἡ κίνησις ὑπάρχει,
 ταῦτα ὅταν μὴ κινῆται ἡρεμεῖν λέγεται. ἃ γὰρ μὴ πέφυκε κινεῖσθαι,
 τούτων ἡ ἀκινήσια οὐ λέγεται ἡρεμία, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀκινήσια καὶ
 στάσις. εἰκότως δὴ τὰ τοιαῦτα καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται. ἔχει γὰρ τὸ δυ-
 20 νάμει. δεῖ γὰρ αὐτά ἐξ ἡρεμίας ἐνεργῆσαι ποτε καὶ κινήθῃναι. τίни δὲ 10
 τῶν τὰ τοιαῦτα καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται; καὶ φησιν ὅτι δεῖ τὸ κινεῖν καὶ
 20 κινούμενον θιγεῖν ἀλλήλων, θιγγάνοντα δέ, καθὼ μὲν ἐνεργεῖα ἐκάτερόν
 ἐστὶ, ποιήσει εἰς τὸ ἕτερον, καθὼ δὲ δυνάμει, πείσεται. καὶ τὰ οὐράνια
 μὲν οὖν θίξει κινεῖ τὰ τῆδε, ἀλλ' οὐκ ἀντιπάσχει ὑπ' αὐτῶν, διότι μὴ
 ἔστι δυνάμει κινητά, ἀλλ' ἐνεργεῖα καὶ κινητά καὶ κινήσις, καὶ τοῦτο
 τὴν κατὰ τόπον κίνησιν, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας κινήσεις οὔτε δυνάμει οὔτε
 25 ἐνεργεῖα κινητά ἐστὶ τὰ οὐράνια. καὶ συντόμως εἰπεῖν, ὥς αὐτὸς ἐν τῇ
 Περὶ γενέσεως εἶπε, ταῦτά ἐστι τὰ ἐν τῷ κινεῖν ἀντιπάσχοντα, ὅσα ὁμόλῃ 15
 ἐστὶ. τῷ γὰρ τὴν κοινὴν τῶν ἐν γενέσει ὕλην πάντα εἶναι δυνάμει, συμ-
 βαίνει τὸ ποιοῦν ἀπτόμενον τοῦ πάσχοντος ὁρᾶν μὲν κατὰ τὸ ἐνεργεῖα τὸ
 ἐν ἑαυτῷ δυνάμει δὲ τὸ ἐν ἐκείνῳ, πάσχειν δὲ καὶ αὐτὸ ὑπ' ἐκείνου
 30 κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. οἷον τὸ θερμὸν ψυχρῷ παρακείμενον θερμαίνει μὲν
 ἐκείνο καθὼ ἐνεργεῖα ἐστὶ θερμὸν ἐκείνου δυνάμει ὅντος θερμοῦ, ἀντιπάσχει
 δὲ ὑπ' αὐτοῦ καθὼ αὐτὸ μὲν δυνάμει ἐστὶ ψυχρὸν ἐκείνου δὲ ἐνεργεῖα.
 μετὰ ταῦτα ὀρίζεται τὴν κίνησιν τελειότερον, ὅτι ἐστὶν ἡ κίνησις ἐν τέ-
 35 λεχεια τοῦ κινήτου ἢ κινήτον. ὁ μὲν γὰρ πρότερος ὀρισμός, ὁ λέ-
 γων ὅτι ἐστὶν 'ἐντελέχεια τοῦ δυνάμει, ἢ τοιοῦτόν ἐστι', περιλαμβάνει

1 θεῖναι K: εἶναι LMt at cf. p. 366, 11. Arist. p. 201^b34 2 ἀληθὴς· μόνον δὲ οὗτος L
 3 ἀπειληφυῖαν K 7 τῷ λόγῳ τῷ περὶ κινήσεως L ἐπιθήσει δὲ K 8 ἐπὶ τέλει c. 3
 p. 202^a13 sqq. 9 λόγον (λόγων pr. M) καὶ κινουμένων traie. Mt 10 ἃ κινούντα καὶ (καὶ
 om. L?) LK: ἃ καὶ κινεῖται καὶ Mt 11 τελειότερον τούτων L Περὶ γενέσεως A c. 6sq.
 Περὶ ψυχῆς Γ 10 p. 433^a13 sqq. 12. 13 ἀντικινούμενον K 15 μὴ prius iterat K 17 εἰκό-
 τως κτλ.] cf. Themist. p. 213, 17 sqq. 20 θιγεῖν scripsi: θίγειν LKt: θίγειν M θιγγόντα L
 21 πείσεται L 22 ἀλλ' οὖν οὐκ L 23 τοῦτο L: τούτου KM: τούτο κατὰ? 25 εἰσι L
 τῇ] τῷ L 26 Περὶ γενέσεως I. c. p. 323^a30 27 κινήν pr. M 28 ἐνεργεῖα τῶν τὸ L
 29 ἑαυτοῦ ex ἑαυτοῦ M 33 ἡ om. L 33. 34 ἐντελέχεια LMt 34 πρῶτος L

ἂν καὶ τὴν τελείαν ἐνέργειαν. καὶ γὰρ δύναμις καὶ ἡ προτέρα λέγεται, ἡ κ 1^r
κατὰ τὴν ἐπιτηδευιότητα, καὶ ἡ δευτέρα, ἡ κατὰ τὴν τάξιν, ἥς ἡ ἐνέργεια
οὐ κίνησις ἐστίν ἀλλὰ τελεία τοῦ εἶδους ἀπόληψις, κίνησις δὲ ἡ ἐκ τοῦ
προτέρου δυνάμει εἰς τὸ πρότερον ἐνεργεῖα μεταβολή. ὥστε κυριώτερος ὁ
5 νῦν ἀποδοθεὶς τῆς κινήσεως ὁρισμός, ὅτι ἐστὶν ἐντελέχεια τοῦ κινή-
τοῦ ἢ κινήτόν· οὐκέτι γὰρ περιλαμβάνει οὗτος ὁ ὁρισμός τὴν δευτέραν
δύναμιν.

p. 201^b 18 Οὕτε γὰρ τὴν κίνησιν καὶ τὴν μεταβολὴν ἐν ἄλλῳ γένει 25
θεῖναι δύναιτο ἂν τις.

10 Ἐπειδὴ εἰς γένος τὴν ἐντελέχειαν ἀνήγαγε τὴν κίνησιν, φησὶν ὅτι οὐ
δυνατὸν ὑπὸ ἄλλο τι γένος ἀναγαγεῖν τὴν κίνησιν, ἢ ὅφ' ὃ ἡμεῖς ἀνη-
γάρχομεν.

p. 201^b 19 Δῆλον δὲ σκοποῦσιν ὥς τιθέασιν αὐτὴν ἔνιοι, ἔτε-
ρότητα καὶ ἀνισότηता καὶ τὸ μὴ ὂν φάσκοντες εἶναι τὴν κί-
15 νησιν.

Ἑλλειπῶς εἴρηται· δύο γὰρ προβλήματα θείεις, τό τε τοὺς ἄλλους μὴ 20
καλῶς περὶ κινήσεως εἰρηκέναι, καὶ τὸ μὴ ἂν ἄλλως ἀποδοῦναι δυνατὸν
τὸν περὶ αὐτῆς λόγον, ἐν τῇ εἰσβολῇ τῆς κατασκευῆς ἀνταποδιδούς πρὸς
τὸ πρότερον πρόβλημα, καὶ εἰπὼν “οὕτε γὰρ τὴν κίνησιν καὶ τὴν μετα-
20βολὴν ἐν ἄλλῳ γένει θεῖναι δύναιτο ἂν τις”, μὴ ἀνταποδιδούς δὲ πρὸς τὸ
δεύτερον, ἐπήγαγε τὴν κατασκευὴν ὥς ἀνταποδεσθῶκός· ὁ δὲ δὲ, φησί,
σκοποῦσιν ὥς τιθέασιν αὐτὴν ἔνιοι, ἔτερότητα καὶ ἀνισότηता
καὶ τὸ μὴ ὂν φάσκοντες εἶναι τὴν κίνησιν. διὸ δεῖ προσθεῖναι τι 25
ἕξωθεν, ἵνα ἀνελλιπῇ τὸν λόγον ποιήσωμεν· μετὰ γὰρ τὸ “οὕτε γὰρ τὴν
25κίνησιν καὶ τὴν μεταβολὴν ἐν ἄλλῳ γένει θεῖναι δύναιτο ἂν τις” προσθετέον
‘οὕτε οἱ ἄλλως εἰρηκότες περὶ κινήσεως κατορθοῦσιν’, εἴτα συναπτέον τού-
του τὴν κατασκευὴν ὁ δὲ δὲ σκοποῦσιν ὥς τιθέασιν αὐτὴν ἔνιοι
καὶ τὰ ἐξῆς.

2 τάξιν] ἕξιν L 3 ἀπόληψις L 4 εἰς τὴν προτέραν ἐνεργεῖα μεταβολὴν L
ἐνέργεια μεταβο M 5. 6 ὅτι ἐστίν—ὁ ὁρισμός om. Mt 6 περιλαμβάνει K: περι-
λαμβάνει L 9 θῆναι K δύναιτ' ἂν t 13 αὐτὴν ἔνιοι LKM: ἔνιοι αὐτὴν
e vulgato Aristotele t at cf. v. 22. 27 16 Ἑλλειπῶς εἴρηται κτλ.] cf. Alexander ap.
Simplic. p. 429, 23 sqq. ἀλλείπῶς K 20 γένει θεῖναι (γεννηθῆναι K) δύναιτο ἂν

τις LK: γένει δύναιτο ἂν τις (τι M) θεῖναι Mt δὲ πρὸς (L)t: δὲ πρότερον K: δὲ πρό-
τερον (sed τὸ rursum delevit) M 24 ἀνελλιπῇ K γὰρ (post οὕτε) om. Mt
25 δύναιτ' ἂν L

p. 201^b21 ὦν οὐδὲν ἀναγκαῖον κινεῖσθαι, οὐδ' ἂν ἕτερα εἴη οὐδ' κ^l
(ἂν) ἄνισα οὐδ' ἂν οὐκ ὄντα.

Τὴν προτέραν ὑπόθεσιν ἐν τούτοις τίθησι καὶ ἐλέγχει, τὴν ὑποτιθεμένην ταῦτόν εἶναι κίνησιν τῇ ἐτερότητι καὶ ταυτότητι καὶ τῷ μὴ ὄντι. 40

5 p. 201^b22 Ἀλλ' οὐδὲ ἡ μεταβολὴ οὕτ' ἂν εἰς ταῦτα οὕτ' ἂν ἐκ τούτων.

Αἱ λοιπαὶ δύο ὑποθέσεις, ὅτι οὔτε ἡ κίνησις ἐκ τούτων (οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν ἐναντιῶν), οὔτε εἰς ταῦτα μᾶλλον ἢ εἰς τὰ ἐναντία. ἔστι δὲ ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν τοῦτο ἀπολογούμενον λέγειν, ὅτι οὐχ οὕτως
10 ἔλεγον τὴν κίνησιν ἐτερότητα εἶναι καὶ ἀνισότητα καὶ τὸ μὴ ὄν, ὥσπερ νῦν ἐξέλεγον ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἡ ταῦτα ἢ ἐκ τούτων ἢ εἰς ταῦτα 45
(ἐξέλεγον γὰρ τοῦτο, καὶ οὐκ ἦν εἰκὸς ἔμφονας ἀνδρας τοῦτο ὑποθέσθαι), ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα κίνησις ἔκστασις ἔστι τοῦ ἀφ' οὗ κινεῖται, ὁ γὰρ ὅτι τὸ κινούμενον ἐξίσταμεν πῶς ἑαυτοῦ τῷ ἐξίστασθαι τοῦ προτέρου εἶδους
15 ὁ εἶχεν αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐτεροιοῦται ἢ κατὰ ποιότητα ἢ κατὰ τόπον μεταβάλλον, καὶ ἀνισοῦται πρὸς ἑαυτὸ κατὰ ποσὸν μεταβάλλον, ἀλλὰ καὶ μὴ ὄν πῶς γίνεται, διότι τὸ πρότερον εἶδος, ὅπερ εἶχεν, οὐκ ἔστιν. ἀνισότης οὖν καὶ ἐτερότης ἡ κίνησις οὐ πρὸς ἄλλο ἀνίσου ὄντος ἢ ἐτέρου τοῦ κινουμένου, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτό· οὕτω δὲ καὶ μὴ ὄν, ὅτι πᾶν τὸ κινούμενον 50
20 οὐκ ἔστιν ὅπερ πρότερον ἦν, καθὼς κενεῖσθαι λέγεται.

p. 201^b24 Ἀἴτιον δὲ τοῦ εἰς ταῦτα θεῖναι, διότι ἀόριστον δοκεῖ εἶναι ἡ κίνησις.

Ἐντεῦθεν τὴν ἔννοιαν αὐτῶν λέγει, ἐξ ἧς κινούμενοι ταῦτα εἶναι εἶπον

- 1 οὐδὲν M 1. 2 οὐδ' (οὐδὲ K) ἂν ἕτερα εἴη οὐδ' (οὐδὲ K) ἄνισα LKM: οὕτ' ἂν ἕτερα ἦ, οὕτ' ἂν ἄνισα ex Arist. t 2 οὐδ' ἂν οὐκ ὄντα L: οὐδὲ ἀνίσοντα K: om. M: οὕτ' ἂν οὐκ ὄντα ex Arist. t 3 προτετέραν M τίθησι καὶ ἐλέγχει] ἐλέγχει τιθεῖς L
4 ταυτότητι] ἰμμο ἀνισότητι τῷ τὸ M 5 οὐδὲ] οὐδ' t 5. 6 οὕτ' εἰς ταῦτα οὕτ' ἐκ τούτων μᾶλλον ἔστιν κτλ. ex Arist. t: probabilius statuas librarium de sententia securum inculcasse ἂν particulam ex proximo lemmate (v. l. sq.), quam Philoponum legisse in suo Aristotele εἴη pro ἔστιν 7 δύο K: δὲ LMt οὐδὲ γὰρ L 8 ἡ ἐκ t: καὶ ἐκ KM: ἐκ L ταῦτα] ταυτὸν L ἡ εἰς] οὔτε εἰς L 9 ἀπολογούμενον ποῦτο L
12 ἐξέλεγον L 14 τῷ ἐξίστασθαι t 15 ἡ (post ἐτεροιοῦται) Mt: ὁ K: καὶ ἡ L
16 μεταβάλλον priore loco Kt: μεταβάλλοι M: μεταβα L 18 ἄλλο Lt: ἄλλου K: ἄλλου superser. M² post ἄλλο quaedam (ἡ ἐκαστου?) erasa L ἡ ἐτέρου in marg. add. L²
19 ἄλλὰ πρὸς LK: ἄλλὰ καὶ πρὸς M: ἄλλὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ πρὸς t οὕτω] τοῦ K cf. p. 366, 28 20 κενεῖσθαι L: καὶ κινεῖσθαι KM: καὶ κινεῖσθαι t 21 θεῖναι διότι LKM: τιθέναι αὐτοῦς, ὅτι t: τιθέναι ὅτι Aristoteles ἀόριστόν τι (cf. p. 365, l. 361, 9) ex Arist. t at cf. Themist. p. 211, 11 23 εἰπόν (sic) K

τὴν κίνησιν. καὶ φησι, διότι ἡ κίνησις ἀόριστόν τι ἐστίν, ἡ δὲ ἐτέρα συ- k 1^r
στοιχία ὑφ' ἣν ἡ ἐτερότης καὶ ἀνισότης καὶ τὸ μὴ ὂν ἀνάγεται, ὑφ' ἧς
τὴν | κίνησιν ἀνῆγον, καὶ αὐτὴ διὰ τὸ στερητικὴ εἶναι ἀόριστος. εἰκότως k 1^v
οὖν διὰ τὸ ἀόριστον εἶναι τὴν κίνησιν ὑπὸ τὴν ἀόριστον συζυγίαν ἀνῆγαγον
5 αὐτήν. δυνατόν δὲ τὸ μὴ ὂν λέγοντας εἶναι τὴν κίνησιν μᾶλλον ἢ αὐτῆς
ἄπτεσθαι, εἰ μὴ ὂν αὐτὴν οὕτως λέγοιεν, οὐχ ὥς μηδ' αὐτῇ μηδ' αὐτῶς ὂν,
ἀλλ' ὥς τοῦ κινουμένου μηδέπω τούτου κατ' ἐνέργειαν ὄντος ἐφ' ᾧ κινεῖ-
ται, ἀλλ' ἀτελοῦς ἔστι· τοιοῦτον γὰρ καὶ ἡμεῖς τὸ δυνάμει λέγομεν.

p. 201^b26 Οὕτε γὰρ τόδε οὔτε τοσόνδε.

5

- 10 Ζητοῦσιν ἐναυθῖα οἱ ἐξηγῆται πῶς φησιν ὁ Ἀριστοτέλης τὴν στέ-
ρησιν ἀόριστον εἶναι διὰ τὸ ὑπὸ μηδεμίαν τῶν κατηγοριῶν ἀνάγεσθαι, 10
καίτοι τῶν ἐναντιῶν τὰ αὐτὰ εἰσι γένη. καὶ φασιν ὅτι ἡ μὲν ἐκάστου
στέρησις τῷ ὄντι ἡ προσεχῶς ἀντικειμένη αὐτῷ, ἐξ ἧς καὶ ἡ εἰς τὴν
ἑξίν γίνεται μεταβολή, ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἀνάγεται ὑφ' ἣν καὶ ἡ ἑξίς,
15 ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ οὐκ ἄνθρωπος καὶ τὸ οὐχ ἵππος καὶ πάντα τὰ στερητικὰ
(νῦν γὰρ τὴν ἀπόφασιν ἀντὶ τῆς στερήσεως λαμβάνω· οὐ γὰρ ἔστιν ἐπὶ
τούτων στερητικῶς ὀνομάσαι τὸ ἀντικείμενον τῷ εἶδει) ἐν μὲν ἀναιρούσιν
εἶδος, οὐδὲν δὲ ὀρισμένον· εἰσφέρουσιν οὐ μόνον εἶδος ἀλλ' οὐδὲ στέρησιν,
διὰ τοῦτο φησιν ὅτι οὐκ ἔστιν ὑπ' οὐδεμίαν τῶν κατηγοριῶν ἀναγαγεῖν τὴν 15
20 στέρησιν, οὐχ ὅτι οὐκ ἀνάγεται, ἀλλ' ὅτι εἰς ὀρισμένον οὐκ ἔστιν ἀναγα-
γεῖν· τὸ γὰρ οὐκ ἄνθρωπος δύναται εἶναι καὶ οὐσία ἄλλη παρὰ τὸν ἄν-
θρωπον καὶ πρὸς καὶ ποιὸν καὶ ἐκάστη τῶν ἄλλων. φησιν οὖν ὅτι ὑπ' οὐ-
δεμίαν δυνατόν ὀρισμένως ἀναγαγεῖν. τοῦ δὲ δοκεῖν ἀόριστον εἶναι τὴν
κίνησιν αἵτιον. λαβὼν ὅτι ἀόριστος ἡ κίνησις, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πλάνης
25 τοῖς Πυθαγορείοις τοῦ περὶ κινήσεως λόγου ἐντεῦθεν εἰρηκῶς εἶναι, νῦν
αὐτὸ τοῦτο κατασκευάζει, ὅτι ἀόριστος ἡ κίνησις, ἐκ τοῦ διαιρεῖν τὰ ὄντα 20
εἰς τὰ δυνάμει καὶ τὰ ἐνεργείᾳ, καὶ δεῖξας ὅτι ὑπ' οὐδέτερον κυρίως ἡ
κίνησις ἀναχθῆσεται. οὔτε γὰρ τὸ ἐνεργείᾳ ὂν οὐσία ἢ πρὸς ἢ τῶν
ἄλλων τι εὐθὺς καὶ κινεῖται, οὔτε μὴν τὸ δυνάμει· οὐδὲ γὰρ τὸ δυνάμει
30 λευκὸν ἀνάγκη εὐθὺς καὶ κινεῖσθαι. τούτων μὲν οὖν οὐδὲν ἡ κίνησις
οὔτε ἐνέργεια ἀπλῶς οὔτε δυνάμεις, ἀλλὰ μέσον τι τούτων, ἐνέργεια μὲν

2 ὑφ' ἧς LKM: ὑφ' ἧς t 3 αὐτὴ Mt: αὐτὰ K: αὐτὸς L διὰ τὸ (τὴν pro τὸ K)

στερητικὴν (correcti στερητικὴ) LK: στερητικὴν M: τῷ στερητικῇ t 4 ἀνῆγαγον K: ἤγαγον
L: ἀνῆγον Mt 5 αὐτῆς om. L 6 οὕτω Lt 8 ἀτέλους K 9 τοιόνδε t Ari-
stoteles (praeter cod. I) 11 εἶναι om. L ὑπὸ om. superscr. M 12 εἰσι om. L
13. 14 ἐξ ἧς—ὑφ' ἣν καὶ ἡ om. L 13 ἡ εἰς K: εἰς (om. ἡ) Mt 14 ὑφ' ἣν KM:
ὑφ' ᾧ t 15 τὸ οὐκ ἵππος K ante στερητικὰ addunt τοιαῦτα M² t 16 λαμβάνω LKM:
λαμβάνει M² t 18 δὲ om. add. M² οὐδὲ στέρησις K 19 ὑφ' οὐδεμίαν (item 22. 23 et 27
ὑφ' οὐδέτερον) K ἀγαγεῖν (hic et v. 23) L 20 ἀνάγεται t: ἀνάγονται LKM 21 ἄλλη παρὰ]

ἄλλη περὶ K: ἄλλη περὶ M 22 φασιν L 23 ὀρισμένων K 27 δεῖξας (sic diserte M) libri:
fort. δεῖξαι ὅτι om. L 29. 30 τὸ λευκὸν δυνάμει L 31 ἐνεργείᾳ altero loco K

τις, ἀτελής δὲ καὶ οὐκ ἀπηλλαγμένη τοῦ δυνάμει. διὰ τοῦτο οὖν ἀόριστον, **k** 1^v
ἐπεὶ εἰς οὐδὲν τῶν ὄντων, τῶν τε δυνάμει φημί ὄντων καὶ τῶν ἐνεργείᾳ 25
(εἰς ταῦτα γὰρ τὰ ὄντα διήρηται), δυνατὸν αὐτὴν ἀναγαγεῖν εἰλικρινῶς.

p. 201^b83 Καὶ διὰ τοῦτο δὴ χαλεπὸν λαβεῖν αὐτὴν τί ἐστιν· ἢ
5 γὰρ εἰς στέρησιν ἀναγκαῖον θεῖναι ἢ εἰς δύνανμιν ἢ εἰς ἐνέρ-
γειαν ἀπλῆν.

Δείξας ὅτι οὐχ ὕμῳ τὸν περὶ κινήσεως οἱ παλαιοὶ λόγον ἀποδεδώ-
κασι, καὶ ἐκ ποίας ἐννοίας εἰς τοῦτο ἦλθον, νῦν τὸ λοιπὸν τῶν προβλημά-
των κατασκευάζει, ὅτι μηδὲ ἄλλως αὐτὴν δυνατὸν ὀρίσαι· εἰ γὰρ συ-
10 χωρήσειε τις εἰς δύνανμιν καὶ ἐνέργειαν καὶ στέρησιν τὰ ὄντα διαιρεθῆναι, 30
εἰς οὐδὲν τούτων δυνατὸν θεῖναι τὴν κίνησιν. καὶ ὅτι μὲν οὔτε εἰς δύ-
νανμιν οὔτε εἰς ἐνέργειαν, ὁῦλον, ὅτι δὲ οὐδὲ εἰς στέρησιν, τῷ αὐτῷ
τρόπῳ ὁῦλον ἂν εἴη· πολλὰ γὰρ ἐστὶ στερήσεως μὲν μετέχοντα, κινήσεως
δὲ οὐ.

15 p. 202^a1 Ἐνέργειαν μὲν τινα εἶναι, τριαύτην δὲ ἐνέργειαν οἶαν
εἵπομεν.

Ἀνελὼν τὰς ἥτοι νομισθείσας δόξας περὶ κινήσεως ἥτοι νομισθῆναι 35
δυναμένας, τῇ ἀναιρέσει πασῶν ἦν αὐτὸς εἶπεν ὥς ἀληθῆ οὔσαν κατα-
λιμπάνει. διττῆς δὲ οὔσης τῆς ἐνεργείας, τῆς μὲν κατὰ τὴν ἀπόληψιν τοῦ
20 τελείου εἰδούς (οἶον ἡ ὁρατικὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐνέργεια, καθ' ἣν ἦδη τὸ
ὄρᾶν καὶ ἐνεργεῖν ἀπελίκησε), τῆς δὲ τοῦ δυνάμει ἐν τῷ πράγματι σφύζου-
σης αὐτοῦ τὸ δυνάμει (οἶον ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω τοῦ πυρὸς κίνησις· καὶ γὰρ
ἦταν φέρεται, ἔτι ἔχει τὴν δύνανμιν τῆς ἐπὶ τὸ ἄνω φορέας), τὴν μὲν
προτέραν οὐ φημι κίνησιν (στάσει γὰρ καὶ ἡρεμείᾳ μᾶλλον ἀναλογεῖ), τὴν 40
25 δευτέραν δὲ ἐνέργειαν μὲν οὔσαν διότι ὅλως ἐκβέβηκε τὸ δυνάμει, ἀτελῆ
δὲ διότι οὐκ ἀπῆλλαχται πάντῃ τοῦ δυνάμει, ἀλλ' ἔτι συνεφέλκεται αὐτό·
τὸ γὰρ κινούμενον ἐπὶ τὸ ἄνω ἔχον ἔτι τὴν δύνανμιν τοῦ ἐπὶ τὸ ἄνω κι-
νεῖσθαι οὕτω κινεῖται.

1 ἀπηλλαγμένη K 2 φημί] φ' M 3 ταῦτα] ταυτὸν L 4 αὐτὴν λαβεῖν
ex Aristotele t 5 γὰρ om. L 6 θῆναι K 7 οἱ παλαιοὶ τὸν περὶ κινή-
σεως L 8 οἱ παλαιοὶ K 9 plenius lemma Λεῖπεται τοίνυν κτλ. t' 10 δ' ἐνέρ-
γειαν Lt 11 εἵπαμεν vel εἵπωμεν primitus Arist. cod. E 12 17. 18 ἥτοι νομισθῆ-
ναι—αὐτὸς in ras. K 13 21. 22 σφύζουσης M²t: σφύζουσα LKM 22 αὐτοῦ τὸ K:
αὐτοῦ τοῦ M: αὐτὸ τὸ (L)t at cf. Themist. p. 213 2 23 οἶον ἐπὶ τοῦ πυρὸς κίνησις Mt
23 φέρεται L 24 τὴν μὲν] τὴν δὲ L 25 μὲν οὔσαν] μένουσαν L 26 διότι κτλ.]
at Themist. p. 213,6 sqq. 27 ἀτελής KM 28 26. 27 συνεφέλκεται αὐτό (αὐτῷ LK at
cf. Themistius)· τὸ γὰρ LKM: συνεφέλκεται· αὐτὸ γὰρ τὸ t 29 27 ἔτι om. L
30 28 οὕτω] τοῦ K

p. 202^a3 Κινεῖται δὲ καὶ τὸ κινουόν, ὥσπερ εἴρηται, πᾶν τὸ δυ- k1v
νάμει ὃν κινητόν, καὶ οὐ ἡ ἀκίνησις ἡρεμία ἐστίν.

Ἐντεῦθεν τὸν περὶ τῶν κινούντων καὶ κινουμένων ἀναλαμβάνει λόγον, 45
καὶ φησιν ὅτι πᾶν τὸ κινουόν ὅπερ πρὸς τῇ κινεῖν καὶ δυνάμει ἐστὶ κινήτόν,
5 τοῦτο πάντως κινουόν καὶ αὐτὸ κινεῖται. ταῦτα δὲ φημι τῶν κινούντων τὰ
δυνάμει κινήτά, ὧν ἡ ἀκίνησις ἡρεμία ἐστίν· ὅσα γὰρ δυνάμενα κινεῖσθαι
μήπω κινεῖται, τούτων ἡ ἀκίνησις ἡρεμία ἐστίν. δεικνύει δὲ ταῦτα ἐν τοῖς
ὑστέροις τῆς πραγματείας ταύτης.

p. 202^a5 Τὸ γὰρ πρὸς τοῦτο ἐνεργεῖν, ἡ τοιοῦτον, αὐτὸ τὸ κινεῖν
10 ἐστὶ· τοῦτο δὲ ποιεῖ θίξει, ὥστε ἅμα καὶ πάσχει.

Εἰπὼν ποῖα ἐστὶ τὰ κινούντα καὶ κινούμενα, ὅτι τὰ πρὸς τῇ κινή-
τικᾷ εἶναι καὶ κινήτᾳ ὄντα, τοιαῦτα δὲ εἰσιν ὧν ἡ ἀκίνησις ἡρεμία, τίνι 50
τρόπῳ τὰ τοιαῦτα κινούντα καὶ ἀντικινεῖται διδάσκει. πρῶτον δὲ φησι τί
ἐστὶ τὸ κινεῖν, ὅτι τὸ πρὸς τοῦτο ἐνεργεῖν, ἡ τοιοῦτόν ἐστὶ, τοῦτ'
15 ἐστίν, οἷον τὸ ἐνεργεῖν περὶ τὸ θερμαντὸν καθὼ θερμαντόν, τοῦτο δ' ἐστὶ
τὸ θερμαίνειν αὐτό, τὸ δὲ πρὸς τοῦτο ἐνεργεῖν οὐκ ἄλλως ἢ θίξει γίνε-
ται τοῦ τε ἐνεργούντος καὶ τοῦ πάσχοντος. ἐπεὶ οὖν ἐστὶ τὸ ἐνεργεῖν οὐ
μόνον ἐνεργεῖα τόδε τι, ἀλλὰ καὶ δυνάμει ἄλλο, ἀνάγκη τὸ δυνάμει τὸ ἐν
τῇ κινούντι θεγγανόντων ἀλλήλοις παθεῖν ὑπὸ τοῦ ἐνεργεῖα τοῦ ἐν τῇ
20 κινουμένη· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ κίνησις· ὥστε πάντως ἀντικινηθῆσεται, 55
ἀντικινεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ πάσχοντος, ἐπειδὴ ἕκαστον τῶν ἐναντίων ὁρᾷ μὲν k 2^r
οὐκ εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς τὸ ἐναντίον, ἔστι δὲ πάντως δυνάμει ὅπερ τὸ ἐναν-
τίον. ἐπεὶ οὖν τὸ θερμὸν δυνάμει ἐστὶ ψυχρόν, ποιεῖ δὲ τὸ θερμὸν εἰς τὸ
ψυχρόν θεγγάνον αὐτοῦ, τὸ δὲ δυνάμει προσπελάσαν τῇ ἐνεργείᾳ ἄγεται
25 εἰς ἐνέργειαν, ἀνάγκη πᾶσα παθεῖν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τὸ δυνάμει ψυχρόν·
ὥστε ἀνάγκη τὸ θερμὸν ποιοῦν καὶ ἀντιπάσχειν.

p. 202^a7 Διὸ ἡ κίνησις ἐντελέχεια τοῦ κινήτου, ἡ κινήτόν. 5

Ὡς εἶπον, ἀκριβέστερον ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν ὀρισμὸν τῆς κινήσεως
ἀποδίδωσιν, οὐ τοῦ δυνάμει ἀπλῶς ἐντελέχειαν εἶναι λέγων, ἀλλὰ τοῦ κι-

1. 2 εἴρηται¹ που, τὸ δυνάμει t 3 λόγος K 4 τῇ] τὸ L ἐστὶ] εἶναι L
6. 7 ὅσα γὰρ—ἡρεμία ἐστίν LK: om. Mt 7 δεικνύει κτλ.] cf. E 2 p. 226^b 12 sqq.
10 ἐστίν K 12 ἡρεμία ἐστίν K 12. 13 τίνι τρόπῳ (τρο M) LKM: τίνα τρόπον t
13 τοιαῦτα om. L φησι] φα L 18 ἄλλο] ἄλλοι K 19 immo ἀλλήλων cl.
p. 362, 20 19. 20 ὑπὸ (om. τοῦ ἐνεργεῖα) τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ L 20 καὶ ἀντι-
κινήθεται L 21 τῶν om. K 22 ὅπερ LK: ὥσπερ Mt 23 τὸ (post εἰς)
om. L 24 τῇ] τὸ M 27 ἡ κινήτόν τοῦ κινήτου M

νητοῦ. φαίη γὰρ ἂν τις πρὸς τὸν πρότερον ὁρισμὸν ἐνιστάμενος, ὅτι τὸ κ 2^ε
 δύναμει δεξιόν. ὅταν γένηται δεξιὸν ἐνεργείᾳ μεταστάντος ἐμοῦ φέρε πρὸς
 τὰ εὐδύνομα, μεταβάλλει μὲν εἰς ἐντελέχειαν ἐκ τοῦ δυνάμει, οὐ κινεῖται
 δέ. λέγεται μὲν οὖν καὶ τοῦτο καλῶς πρὸς τοὺς τοῦτο ἀποροῦντας, ὅτι τὸ 10
 5 δυνάμει εὐδύνομον ἐκινήθη μόνον καὶ οὐ τὸ δυνάμει δεξιόν, ἔτι ὅτι μία
 ἐστὶ τῶν πρὸς τι ἢ δυνάμει. αὕτη γὰρ ἡ σχέσις αὐτῶν ἢ πρὸς ἄλληλα
 ἢ δυνάμει ἐστὶν ἡ ἐνέργεια, ἐνέργεια μὲν αὐτῆς τῆς παρούσης σχέσεως
 δυνάμει δὲ τῆς ἀντικειμένης, ἐφ' ὧν γε ὅλως τὴν ἀντιστροφὴν δυνατόν
 γενέσθαι. ἐκ μὲν οὖν πατρὸς καὶ υἱοῦ, ἐπεὶ μὴ δυνατόν τὸν υἱὸν πατέρα
 10 τοῦ πατρὸς γενέσθαι, οὐδὲ δυνάμει ἡ ἀντικειμένη σχέσις ἐστὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπὶ δὲ τοῦ δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ καὶ τῶν ὁμοίων ἡ μία σχέσις ἐνέργεια
 μὲν τῆς παρούσης ἐστὶ θέσεως, δυνάμει δὲ τῆς ἀντικειμένης. εἰ τοίνυν 15
 μία ἐστὶ τῶν πρὸς τι ἢ σχέσις, ἐν ᾗ καὶ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν καὶ
 τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπίσθεν προσάλληλά τε ἐστὶ καὶ λέγεται, ἀνάγκη
 15 πῶς πάντως, εἰ τὸ ἕτερον κινήθει, καὶ τὸ λοιπὸν κινήθη. τὸ γὰρ
 δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν ἐν τῇ τοιαύτῃ στήσσει τὸ εἶναι ἔχει. τῆς σχέσεως
 οὖν κινήσεις, καὶ ἄμφω τὰ κατὰ ταύτην τὸ εἶναι ἔχοντα κεκινημένα ἂν
 εἶεν. ὅλως δὲ φησὶν ὁ Θεμιστίσιος τὴν κατὰ τὸ πρὸς τι ἐνέργειαν μὴ δια-
 σφῆζειν τὸ δυνάμει, ὥσπερ ἡ κατὰ τὴν ἀλλοίωσιν ἐνέργεια διασφῆζει τὸ 20
 20 δυνάμει ἐν τῇ μεταβολῇ τῇ ἐκ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν τελείαν ἐνέργειαν,
 ἀλλ' ἀθρόαν γίνεσθαι τὴν μεταβολὴν τὴν ἐκ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἐντε-
 λέχειαν. μία γοῦν ἐπ' αὐτῶν ἐνέργεια θεωρεῖται ἡ κυρίως τε καὶ ἀπλῶς,
 ἡ δὲ ἀτελής οὐκέτι. οὐ γὰρ κατ' ὀλίγον δεξιὸν γίνεται τὸ ἀριστερὸν με-
 τακινούμενον πρὸς τὰ εὐδύνομα, ἀλλ' ἀχρόνως, καὶ γὰρ δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά
 25 μεθιστάμενος κινεῖται μὲν κατὰ τόπον, οὐ κινεῖται δὲ κατὰ τὸ πρὸς τι.
 πρῶτον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων δεῖ τὴν ἐνέργειαν τὴν ἀτελεῖ δεικνύναι, εἴτα 25
 οὕτως τὸν ὁρισμὸν ἐλέγχειν, ὅτι ἄγεται ἐκ δυνάμεως εἰς ἐνέργειαν οὐ διὰ
 κινήσεως.

Ἄλλ' αὕτη μὲν ἡ ἀπορία οὕτω διηγήσθω, ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν δυνάμει
 30 ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις ἐστίν, ἡ δὲ κίνησις οὐκ ἐν πάσαις, εἰκότως

1 φαίη γὰρ κτλ.] compilat Philoponus Themist. p. 214,2sq. πρῶτον L 2 ὅταν
 γένηται δεξιὸν ἐνεργείᾳ KMt (qui tamen distinguunt post δεξιόν): ἐνεργείᾳ ὃν ἀριστερόν L

4 οὖν om. L τοῦτο (post τοὺς) om. L 5. 6 μέεστιν (sic) K 6 ἡ τῶν πρὸς τι
 δυνάμει L 7 ἡ δυνάμει ἐστὶν ἡ ἐνεργείᾳ L ἐνεργεῖται αὐτῆς (sic) K τῆς om. L

9 ἐκ] fort. ἐπὶ τὸν υἱόν] τὸ νῦν (h. e. τὸν νῦν) K 10 γενέσθαι ante corr. M

12 ἐστὶ τῆς παρούσης Mt 14 προσάλληλα τὰ καὶ ἐστὶν καὶ K 15 πῶς libri

κινήθει] κινήθη L 17 ταύτης L 18 δὲ φησὶν] γὰρ φησὶν L Θεμιστίσιος

l. c. 11 sqq. τὸ om. Kt 19 τὸ δυνάμει] τῇ δυνάμει L 20 τῇ ἐκ] τὸ ἐκ L

21 ἀθρόαν LK: ἀθρόον Mt γένεσθαι L τὴν (ante ἐκ) corr. ex τῆς M: om.

Themistius 21. 22 ἐκ τοῦ δυνάμεως εἰς ἐντελέχειαν Themistius 23 οὐ κατ'

ὀλί γὰρ (sic) L 23. 24 μετακινούμενον μου scribendum ex Themistio 24 ἀλλὰ

χρόνως K 25 κινεῖται μὲν L τὸ om. K 26 ἐντελεῖ Mt εἴτα] εἰθ' L:

καὶ vel καὶ Themistii libri 27 οὕτω l 29 αὐτῇ K διηγεῖσθω L

ἐπειδὴ κτλ.] cf. Themist. p. 214,22 sqq.

μεθαρμόζει τὸν ὅρισμόν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ ὅτι, ὅπερ ἤδη εἶπον, τὸ ἐκ κ 2^a
 τοῦ δυνάμει εἰς ἐνέργειαν ἄγεσθαι οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἀτελοῦς ἐνεργείας
 λέγεται, λέγω δὴ τῆς ἐκ τοῦ προτέρου δυνάμει εἰς τὸ πρότερον ἐνεργεία,
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς τελείας τῆς ἐκ τοῦ δευτέρου δυνάμει εἰς τὸ δεύτερον 30
 5 ἐνεργεία. καὶ μὴ τις ἐπιλάβηται τούτου τοῦ ὁρισμοῦ, διότι τὴν κίνησιν ἐκ
 τοῦ κινήτου πειρᾶται δεικνύειν· οὐ γὰρ διὰ τῶν αὐτῶν τὰ αὐτὰ δεῖκνυσι.
 μάλιστα μὲν γάρ, ἐπειδὴ ἡ κίνησις τῶν πρὸς τι (ἔχομεν γὰρ καὶ τοῦτο
 ὡμολογημένον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν), καὶ ἔστι πρὸς τὸ κινήτῳ (ἡ γὰρ κίνησις
 τοῦ κινήτου ἔστι κίνησις), ἀδύνατον αὐτὴν ἄλλως ὁρίσασθαι μὴ παραλα-
 10 βόντας τὸ πρὸς ὃ ἔστιν, ὥσπερ οὐδὲ πατέρα χωρὶς υἱοῦ, οὐδὲ διπλάσιον
 χωρὶς ἡμίσεως· ἔπειτα καὶ γνωριμώτερον τὸ κινήτῳ τῆς κινήσεως· οὐ
 γὰρ ταῦτόν εἰδέναι ὅτι ἔστι κίνησις καὶ τί ἔστι· τὸ μὲν γὰρ ὅτι ἔστιν 35
 ἀπασί γνωριμόν, τὸ δὲ τί ἔστι καὶ ἡμεῖς νῦν ζητοῦμεν. ἀλλὰ μὴν ὅτι ἔστι
 κίνησις, ἀπὸ τῶν κινουμένων γνωριμόν, ταῦτα δὲ ἔστι τὰ κινήτῳ, ὥστε ὁ
 15 τῷ κινήτῳ πρὸς τὸν ὅρισμόν τῆς κινήσεως χρώμενος τῷ γνωριμωτέρῳ
 πρὸς τὸ ἀγνωστότερον κέχρηται.

p. 202^a 9 Εἶδος δὲ αἰεὶ οἴσεται τὸ κινουόν.

Τὸ κινουόν, φησί, πάντως εἶδός τι ἔξει ἐν τῶν δέκα κατηγοριῶν· τοῦτο 40
 γὰρ ἔστιν αἴτιον καὶ ἀρχὴ τῆς κινήσεως· ἡ μὲν γὰρ ὅλη παθητικόν, ποιη-
 20 τικόν δὲ τὸ εἶδος· ἀνάγκη ἄρα τὸ κινουόν εἶδός τι ἔχειν, ὅπερ καὶ αἴτιον
 αὐτῷ τοῦ κινεῖν ἔστι.

p. 202^a 13 Καὶ τὸ ἀπορούμενον δὲ φανερόν, ὅτι ἔστιν ἡ κίνησις
 ἐν τῷ κινήτῳ.

Τὸ προκειμένον ἔστιν ἐν τούτοις ζητῆσαι, ὅτι ὄντος τοῦ κινουόντος καὶ 45
 25 τοῦ κινουμένου καὶ τῆς κινήσεως, πρότερον ἢ κίνησις ἐν τῷ κινουόντι ἔστιν ἢ ἐν
 τῷ κινουμένῳ. * * * καὶ κατασκευάζει τοῦτο ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς κινήσεως.
 ἔστι γάρ, φησὶν, ἡ κίνησις ἐντελέχεια τοῦ κινήτου ὑπὸ τοῦ κινήτου· εἰ
 τοίνυν ἡ κίνησις ἐντελέχεια ἔστι τοῦ κινήτου, ἡ δὲ ἐντελέχεια ἐκάστου ἐν
 ἐκείνῳ ἔστιν οὐ καὶ ἔστιν ἐντελέχεια, ἡ κίνησις ἄρα ἐν τῷ κινήτῳ ἔστι·
 30 κινεῖται δὲ τὸ κινήτῳ, ἡ κίνησις ἄρα ἐν τῷ κινουμένῳ ἔστί. καὶ ὅλως
 ἐν τούτῳ ἔστι τὸ δυνάμει οὐ ἡ κίνησις ἐνεργεία ἔστιν. εἰ δὲ ἔστι καὶ τοῦ 50
 κινουόντος ἐνεργεία τις, φησὶν, ἀλλ' οὐχ ἑτέρα ἔστιν αὕτη παρὰ τὴν τοῦ

1 ὁρισμόν LK: λόγον Mt εἶπον p. 362, 34 5 ἐπιλάβοιται M 8 ὁμολογούμενον L
 9 ἄλλως αὐτὴν L 11 ἡμίσεως K cum Themist. p. 215, 3 καὶ] καὶ καὶ primitus M:
 om. L 12 ὅτι ἔστι κίνησις LK Themistius: ὅτι ἐκίνησις (sic) M: ὅτι κίνησις t γὰρ ὅτι
 ἔστιν Themistius: ὅτι ἔστι L: γὰρ ἔστιν K: γὰρ Mt 13 ὅτι] τὸ L 17 οἴσεται KM:
 οἴσεται ti e vulg. Arist. (L)t 18 τι K: τε LMt 19 παθητικός K: παθητικὴ L
 21 αὐτῷ κινουόν ἔστι L 22 Καὶ τὸ] *ὁ (littera rubro addenda; h. e. om. καὶ) K δὲ]
 δὴ t 26 lacunam signavi; intercederint καὶ φησιν ὅτι ἐν τῷ κινουμένῳ 31 ἡ κίνησις
 ἐνεργεία (ἐνεργεία KM) ἔστιν Philoponi libri: κίνησις ἢ ἐνεργεία Themist. p. 215, 18

κινουμένου ἐνέργειαν οὐδ' ἀποτεταγμένη αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τὸ εἶναι k 2^v
 ἔχουσα, γινόμενη μὲν ὑπὸ τοῦ κινούντος ὑπάρχουσα δὲ ἐν τῷ κινου-
 μένῳ· οὐ γὰρ ἄλλη μὲν γίνεται ὑπὸ τοῦ κινούντος ἄλλη δὲ ἔστιν ἐν τῷ
 κινουμένῳ, ἀλλὰ μία οὕσα ἅμα τε τὸ κινήτικόν κινεῖ καὶ τὸ κινή-
 5 τὸν κινούμενον. μία μὲν οὖν ἡ ἀμφοῖν ἐνέργεια, μία δὲ τῷ υποκειμένῳ οὐ
 τῷ λόγῳ, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἄναντες καὶ τὸ κάταντες ἐν μὲν | ἐστὶ καὶ τὸ αὐτὸ k 2^v
 διάστημα, ἀλλ' ἐνθεν μὲν ἀρχομένοις ἄναντες ἐνθεν δὲ κάταντες, οὕτω
 καὶ ἐπὶ κινήσεως μία μὲν τῷ υποκειμένῳ ἀλλὰ τῇ σχέσει οὐ μία, ἀλλ'
 ἀπὸ μὲν τοῦ κινούντος ἀρχομένη ποίησις καλεῖται, ἀπὸ δὲ τοῦ πάσχοντος
 10 πάθησις. ἀλλ' εἴτε ποίησις λέγεται, ἐν τῷ πάσχοντι δηλονότι θεωρεῖται
 (τὸ γὰρ ποιοῦν εἰς πάσχον ποιεῖ), εἴτε πάθησις, εἴτι μᾶλλον.

Ταῦτα εἰπὼν ἐπαπορεῖ τῷ λόγῳ, καὶ φησιν ὅτι μήποτε οὐδὲ μία ἐστὶν ἡ
 ἀμφοῖν ἐνέργεια, ἀλλὰ δύο· ἄλλη γὰρ ἡ τοῦ ποιητικοῦ ἐνέργεια καὶ ἄλλη ἡ
 τοῦ παθητικοῦ. καὶ τοῦτο δῆλον καὶ ἐκ τῶν ὀνομάτων καὶ ἐκ τῶν τελῶν·
 15 ἡ μὲν γὰρ τοῦ ποιητικοῦ ἐνέργεια λέγεται ποίησις, ἡ δὲ τοῦ παθητικοῦ
 πάθησις, ἔργον δὲ καὶ τέλος τῆς μὲν ποιήσεως τὸ ποίημα, τῆς δὲ παθή-
 σεως τὸ πάθος· ὧν δὲ τὰ τέλη διάφορα, καὶ αἱ ἀρχαὶ διάφοραι· ὥστε
 δύο αἱ ἐνέργειαι καὶ δύο αἱ κινήσεις. εἰ οὖν δύο, ἢ ἡ μὲν ἐν τῷ κινούντι
 ἐστὶ καὶ ἡ δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ, ἢ ἅμφω ἐν τῷ κινουμένῳ. τὸ δὲ ἕτερον 10
 20 τμήμα τῆς διαιρέσεως οὐχ ὑποτίθεται, λέγω δὴ τὸ ἅμφω εἶναι ἐν τῷ κι-
 νούντι, διὰ τὸ προφανὲς εἶναι τὸ ἄτοπον ταύτης τῆς ὑποθέσεως· εἰ γὰρ
 ἅμφω ἐν τῷ κινούντι εἴεν, συμβήσεται τὸ μὲν κινεῖν δύο ἔχειν κινήσεις, τὸ
 δὲ κινούμενον μὴ ἔχειν κίνησιν, ὅπερ ἄλογον. εἰ μὲν οὖν θιατέρα ἐν θιατέρῳ
 ἐστὶ, οἷον ἡ μὲν ποίησις ἐν τῷ ποιοῦντι ἡ δὲ πάθησις ἐν τῷ πάσχοντι
 25 (ἀνάπαλιν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται, λέγω δὲ τὴν μὲν πάθησιν ἐν τῷ ποιοῦντι τὴν
 δὲ ποίησιν ἐν τῷ πάσχοντι· ἐστὶ γὰρ οὕτω τὸ μὲν πάσχον οὐ πάσχον ἀλλὰ
 ποιοῦν, τὸ δὲ ποιοῦν οὐ ποιοῦν ἀλλὰ πάσχον), εἰ τοίνυν ἡ μὲν ποίησις ἐν τῷ 15
 ποιοῦντι ἡ δὲ πάθησις ἐν τῷ πάσχοντι, ἀνάγκη πᾶσα, ὥσπερ τὸ πάσχον
 ἔχον τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν ἔχει κίνησιν ἐν ἑαυτῷ, οὕτω καὶ τὸ ποιοῦν
 30 ἔχον τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν ἔχει κίνησιν ἐν ἑαυτῷ. εἰ τοίνυν τὸ κινεῖν ἔχει
 κίνησιν ἐν ἑαυτῷ, ἢ κινήθησεται ἢ οὐ κινήθησεται· εἰ μὲν οὖν κινήθη-

1 αὐτοῦ K αὐτῷ t: ἐαυτῷ LKM εἶναι] ^{εἶναι} εἶ superscr. M² 4 κινουμένῳ] γενο-
 μένῳ L κινούν] κινεῖν L 5 κινούμενον t: κινεῖσθαι LKM at cf. Themist. l. c. 24 sq.

ἀμφοῖν ἡ ἐνέργεια L et Themistius 6 καὶ (post ἐστὶ) om. L 7 ἐθεν M: ἐνθα L
 ἀρχομένοις Mt: ἀρχομένων K: ἀρχόμενον L: ἀρχομένη Themistius 8 ἐπὶ κινήσεως]

ἐπὶ κινήσει K 9 ἀρχομένη (cf. Simplific. p. 140,6) Mt: ἀρχομένων K: ἀρχόμενον L: ἀρχο-
 μένοις vel ἀρχόμενος Themistii libri 11 εἰς LM· t: εἰ KM 12 μήποτε LK: μή πο-
 10 τε M: om. t 12. 13 ἡ ἐνέργεια ἀμφοῖν Mt 13 γὰρ τοῦ ποιητικοῦ ἡ Mt

14 καὶ (post δῆλον) om. L 18 αἱ (ante ἐνέργειαν) om. Mt 19 ἐν (post δὲ) LK:
 ἐπὶ (superscr. nescio quid M²) Mt 25. 28 ἀνάπαλιν—πάσχοντι om. L 29 ἔχον
 addidi ἔχει KM: ἔχειν (L)M²t 29. 30 οὕτω καὶ—ἐν ἑαυτῷ L: om. KM: οὕτω καὶ
 τὸ κινεῖν marg. M²: quatuor haec verba post πάσχον (v. 28) posuit t 30. p. 371,1 τὸ
 κινεῖν—συμβήσεται πᾶν om. K

σεται, συμβήσεται πᾶν τὸ κινεῖν καὶ κινεῖσθαι· πᾶν γὰρ ἔξει τὴν ἑαυτοῦ k 2^v
 ἐνέργειαν ἐν ἑαυτῷ (τοῦτο δὲ ἐναργῶς ψευδὸς· κινεῖ γὰρ καὶ ἡ εἰκὼν τὸν
 ἐραστὴν καὶ ὁ ἄρτος τὸν πεινῶντα καὶ ὁ χόρτος τὸν ὄνον, αὐτὰ ἀκίνητα
 ὄντα), εἰ δὲ μὴ κινήθῃσεται, ἔσται τι κίνησιν ἔχον μὴ κινούμενον, ὅπερ
 5 ἄλογον. εἰ δὲ ἄμφω αἱ ἐνέργειαι ἐν τῷ κινουμένῳ εἶεν καὶ πάσχοντι, 20
 πρῶτον μὲν ἄτοπον τὸ τὴν ἄλλου ἐνέργειαν ἐν ἄλλῳ εἶναι, ἔπειτα, φησί,
 συμβήσεται δύο κινήσεις διαφερούσας κατ' εἶδος εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος
 ἄγειν, ὅπερ ἀδύνατον· δύο μὲν γὰρ κινήσεις κινεῖσθαι ἐτέρας τῷ εἶδει
 ἐπὶ διάφορα ἀγούσας εἶδη οὐδὲν ἀδύνατον (τὸ γὰρ αὐτὸ δυνατὸν κατὰ τρόπον
 10 κινεῖσθαι καὶ ἀλλοιῶσθαι ἢ αὔξασθαι ἢ μανθάνειν), δύο μὲντοι κινήσεις
 διαφερούσας κατ' εἶδος ἐπὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος ἄγειν ἀδύνατον. ἡ γὰρ
 ἐκ διαφόρων ἀρχῶν αἱ δύο κινήσεις εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πέρας ἀξουσιν, ἡ 25
 ἐκ τῆς αὐτῆς εἰς τὸ αὐτό· εἰ μὲν οὖν ἐκ διαφόρων, ἐπειδὴ ἐξ ἐναντίων
 πάντως (πᾶσα γὰρ μεταβολὴ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον), συμβήσεται δύο
 15 τῷ αὐτῷ ἐναντία εἶναι, ὅπερ ἄτοπον (ἀεὶ γὰρ ἐν ἐνὶ ἐναντίον), εἰ δὲ ἐκ
 τοῦ αὐτοῦ, ἀεὶ αἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ μεταβολαὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων
 γίνονται (οἷον ἡ ἐκ μελάνσεως εἰς λευκὴν μεταβολὴ ἀεὶ διὰ τοῦ φαιοῦ
 μέσου, καὶ ἡ τοῦ ὕδατος εἰς ἀέρα μεταβολὴ διὰ μέσης τῆς ἀτμίδος, καὶ
 ἐπὶ πάντων ὡσαύτως), ὥστε ἀδύνατον δύο κινήσεις διαφόρους ἐκ τοῦ αὐτοῦ
 20 εἰς τὸ αὐτὸ ἀγαγεῖν. ἀδύνατον ἄρα δύο ὑποτίθεσθαι τὰς ἐνεργείας, οὔτε 30
 θατέραν ἐν θατέρῳ τὴν δὲ ἐτέραν ἐν τῷ λοιπῷ, οὔτε ἀμφοτέρας ἐν ἐνὶ.
 Μήποτε οὖν, φησί, μία τις ἐξ ἀμφοτέρων ἐνέργειαι γίνεται, ἐκ τοῦ κι-
 νουντός φημι καὶ κινουμένου. ἀλλὰ καὶ ταύτη τῇ ὑποθέσει ἔψεται τινα ἄτοπα·
 πρῶτον μὲν γὰρ, φησὶν, αὐτὸ τοῦτο ἄτοπον τὸ δύο πράγματα διαφέροντα
 25 κατ' εἶδος μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔχειν ἐνέργειαν (ὥσπερ γὰρ τοῦ λευκαينو-
 μένου καὶ θερμαινόμενου οὐκ ἔσται μία τις καὶ ἡ αὐτὴ ἐνέργεια, οὕτως
 εὐλογον μὴδὲ τοῦ ποιοῦντος καὶ πάσχοντος τὴν αὐτὴν εἶναι ἐνέργειαν), 35
 ἔπειτα, φησὶν, εἰ ἀμφοτέρων μία ἔσται ἡ ἐνέργεια, ἔσται καὶ ἡ διδάξις τῇ
 μαθήσει τὸ αὐτὸ καὶ ἔτι καθολικώτερον ἢ ποιήσις τῇ παθήσει· ἐνέργειαι
 30 γὰρ καὶ αὗται· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ ποιεῖν τῷ πάσχειν, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸ
 τὸ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἐνέργειαν (ὅταν μὲν γὰρ εἴπω λεύκανσιν ἢ διδάξιν,
 αὐτὴν εἶπον τὴν ἐνέργειαν, ὅταν δὲ λευκαίνειν ἢ διδάσκειν, αὐτὸ τὸ κινεῖ-

3 τὸν (ante πεινῶντα) om. KM

10 αὔξασθαι K

μανθάνειν errore typogr. t

11. 12 διαφερούσας—κινήσεις om. L

12 ἡξουσιν L

13 οὖν om. Mt

14 post

πάντως addunt εἰς ἐναντία M²t

15 ὅτιπερ K

16 μεταβολαὶ M

17 γίνον-

ται L: γίνεται (K)Mt

post φαιοῦ addunt γίνεται Mt

18 μέσου^η μέσον K

19 ἐκ τοῦ αὐτοῦ om. L

20 εἰς ταυτὸν L

δύο L: om. KMt

ὑποτίθε-

σθε K

21 ἐν ἐνὶ ἐνούντας L

22 φησὶ L: om. KMt

24 τῷ K

25 γὰρ LK: λέγεται M: om. t

26 καὶ τοῦ θερμαινόμενου t

28 ἀμφοτέ-

ρων t

διδαξις LK: βάδις Mt

29 καθολικώτερον M

30 τῷ LK: καὶ

τὸ Mt

30. 31 πάσχειν—ὅταν μὲν iterat K

30 ἐστὶν om. L

31 κατὰ τὴν

ἐνέργειαν KMt: ἀπὸ τῆς ἐνεργείας L

μὲν LK: om. Mt

λεύκασιν K

32 ἡ

διδάσκειν LK: καὶ κινεῖσθαι Mt

σθαι καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἢ κίνησιν), τῆς οὖν ἐνεργείας μιᾶς k 2^v
καὶ τῆς αὐτῆς οὐσης, καὶ τὸ κατ' αὐτὴν ἐνεργεῖν ἐν ἔσται καὶ τὸ αὐτό· 40
εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ὁ ἐνεργῶν εἰς ἔσται καὶ ὁ αὐτός· οὐκοῦν καὶ ὁ διδάσκων
τῷ μαθητῶντι καὶ ὁ ποιῶν τῷ πάσχοντι ὁ αὐτὸς ἔσται· συμβήσεται οὖν
5 τὸν διδάσκοντα καθὼς διδάσκει μαθητῶντι, καὶ τὸν ποιῶντα πάσχειν, ὅπερ
ἄτοπον. καὶ ἄλλως, ὅπερ αὐτὸς μὲν ἐν τῇ ἀπορίᾳ οὐ προστίθησιν, ὡς ἤδη
ἐν τῇ προτέρᾳ ὑποθέσει τῇ λεγούσῃ δύο ἐνεργείας εἶναι θεῖς αὐτό, ἐν
μέντοι τῇ λύσει, ὡς καὶ τοῦτο θεῖς τὸ ἄτοπον, ἐπιλύεται αὐτό· ἡ γὰρ
μία αὕτη ἐνέργεια ἐν τίνι ἔσται; ἡ γὰρ ἐν τῷ κινουντι, ἡ ἐν τῷ κινου-
10 μένῳ· ἀλλ' ἐν μὲν τῷ κινουντι ἄλογον (ἔσται γὰρ τὸ κινούμενον μὴ ἔχον 45
κίνησιν· καὶ πῶς κινήθησεται τι μὴ ἔχον κίνησιν;), εἰ δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ,
ἄτοπον πάλιν τὴν ἄλλου ἐνέργειαν ἐν ἄλλῳ εἶναι καὶ μὴ ἐν ἐκάστῳ τὴν
ἰδίαν ἐκάστου ἐνέργειαν εἶναι.

Οὕτως ἀπορήσας πρὸς τὸν λόγον ἐπιλύεται ἐφεξῆς τὰς ἀπορίας, καὶ
15 πρὸς μὲν τὴν ὑπόθεσιν τὴν ὑποτιθεμένην δύο εἶναι τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ
ἐπόμενα ταύτῃ ἄτοπα οὐδὲν φησι, διότι μηδὲ ἀληθῆς ἡ ὑπόθεσις καὶ τὰ
ἐπόμενα αὐτῇ ἄτοπα ἐλεγχρός ἐστι καὶ οὐκ ἀπορία, τὰ δὲ ἐπόμενα ἄτοπα 50
τῇ ἐτέρᾳ ὑποθέσει, τῇ λεγούσῃ μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν ἀμφοῖν, ἐπιλύεται,
ἐπειδὴ καὶ ἀληθῆς αὐτῷ δοκεῖ εἶναι αὕτη ἡ ὑπόθεσις. καὶ πρῶτόν γε
20 τὸν λόγον τὸν λέγοντα ὅτι ἡ ἄλλου ἐνέργεια ἐν ἄλλῳ ἔσται ἐπιλύεται. ὅν
ἐν μὲν τῇ ἀπορίᾳ ὡς ἐπόμενον τῇ προτέρᾳ ὑποθέσει, τῇ λεγούσῃ δύο εἶναι
τὰς ἐνεργείας, καὶ ταύτας ἐν τῷ κινουμένῳ, εἴηκεν, ἐν δὲ τῇ λύσει ὡς
ἐπόμενον καὶ τῷ λέγειν μίαν εἶναι ἐνέργειαν, καὶ ταύτην ἐν τῷ κινουμένῳ,
ἐπιλύεται· ὡς γὰρ εἶπον, | οὐδὲ λέγει τι πρὸς τὸν λόγον τὸν ἐλέγχοντα k 3^r
25 τὴν ὑπόθεσιν τὴν λέγουσαν δύο εἶναι τὰς ἐνεργείας, ἐπειδὴ μηδὲ δοκεῖ
αὐτῷ ἀληθῆς ἡ ὑπόθεσις. φησὶν οὖν μηδὲν εἶναι ἄτοπον τὸ τὴν ἄλλου
ἐνέργειαν ἐν ἄλλῳ εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν πρὸς τι τοῦτο εἶναι·
ἔχομεν δὲ ἐξ ἀρχῆς κείμενον ὅτι τὸ κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον τῶν πρὸς
τί ἐστιν. ἤγουν ἡ ἐνέργεια ἡ τοῦ πατρὸς οὐκ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἐστὶν ἢ ἐν τῷ
30 υἱῷ· οὐ γὰρ ἀποτέμνεται τοῦ υἱοῦ ἡ τοῦ πατρὸς ἐνέργεια, ἀλλ' ἐν τῷ 5
υἱῷ τὸ εἶναι ἔχει, ἀρχομένη μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς, συνισταμένη δὲ ἐν τῷ
υἱῷ. οὕτω καὶ τοῦ λευκαίνοντος ἡ ἐνέργεια οὐκ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἔσται ἢ ἐν
τῷ λευκαينوμένῳ, καὶ τοῦ διδάσκοντος ἐν τῷ μαθητῶντι, καὶ καθόλου τοῦ

1 καταυτὴν τὴν ἐνέργειαν ἢ κίνησιν K 2 τῆς αὐτῆς] ταύτης L 3 litterae ὁ ἐνεργ- ex
corr. M οὐκουν M 4 πάσχοντι καὶ αὐτὸς ante lituram M 5 post ποιῶντα excederint
καθὼς ποιεῖ 6 καὶ ὅτι περ αὐτὸς ἐν (omissis ἄλλως et μὲν) L μὲν ἐν] fort. ἐν μὲν
8 καὶ om. Mt 11 τι LM: τὸ (K)t 13 ἐνέργειαν ἐκάστου L 14 ἀπορίσας M καὶ
om. Mt 16 ἀληθῆς M 17 αὐτῇ L: αὐτῇ (sic) KMt ἐλέγχων et mox ἀπορῶν L
οὐκ om. superscr. M 18 τῇ ἐτέρᾳ ὑποθέσει LK: τῇ ὑποθέσει τῇ ἐτέρᾳ Mt 19 ἀλη-
θῆς M αὐτῷ LK: αὐτό Mt πρῶτα L 20 ἐνέργεια et ἐπιλύεται om. L δν] δν M
23. Mt καὶ τὸ λέγειν μίαν—ὡς γὰρ in ras. K 23 καὶ τῷ t: καὶ τὸ LKM μίαν λέ-
γειν Mt 24 τὸν λόγον om. L 25 μηδὲ δοκεῖ] μηδενὶ K 26 φασιν L οὖν om. M
28 ἐξ ἀρχῆς κτλ.] cf. c. 1 p. 200b30 sqq. ὅτι LK: καὶ Mt 29 ἐστὶν (priore loco)
LK: εἶναι t 31 coniectas ἐπισταμένη et p. 374, 22 ἐπισταμένην

ποιούντος ἐν τῷ πάσχοντι· οὐδὲν γὰρ ἄλλο πάσχει τὸ πάσχον ἢ ὅπερ ποιεῖ k 3^r
 τὸ ποιοῦν· ἐνεργούντος γὰρ τοῦ ποιοῦντος ἅμα πάσχει τὸ πάσχον. εἰ
 τοίνυν ὁ ποιεῖ τὸ ποιοῦν τοῦτο πάσχει τὸ πάσχον, ὁ δὲ πάσχει τὸ πάσχον
 τοῦτο ἐν τῷ πάσχοντι ἐστίν (ἐν τῷ πάσχοντι γὰρ τὸ πάθος), ὁ ποιεῖ ἄρα
 5 τὸ ποιοῦν, τοῦτο ἐν τῷ πάσχοντι ἐστίν. ἐν πρώτῳ σχήματι ὁ συλλογισμὸς. 10
 ὥστε εἰ ἡ ποίησις ἐνέργεια τοῦ ποιούντος, αὐτὴ δὲ ἐν τῷ πάσχοντι ἐστίν,
 ἀνάγκη ἄρα ἐπὶ τῶν πρὸς τι τὴν ἐκατέρου ἐνέργειαν ἐν θατέρῳ εἶναι.

Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον ἄτοπον, τὸ λέγον ὅτι συμβήσεται δύο ἐτέρων
 τῷ εἶδει μίαν εἶναι ἐνέργειαν, φησὶν ὅτι ἐπὶ τινων οὐδὲ τοῦτο ἄτοπον,
 10 λέγω δὴ ἐπὶ τῶν πρὸς τι, ὅταν τὸ μὲν δυνάμει ἤ τὸ δὲ ἐνεργείᾳ κατὰ
 τὴν δύναμιν ταύτην, ἀλλὰ μία ἡ τούτων ἐνέργεια τῷ ὑποκειμένῳ οὐ
 τῷ λόγῳ· μία γὰρ ἡ λευκανσις ἢ λευκαίνει τὸ λευκαῖνον καὶ λευκαί- 15
 νεται τὸ λευκαινόμενον, καὶ τὸ θεωρήμα ἐν ὁ διδάσκει ὁ διδάσκων καὶ
 μανθάνει ὁ μανθάνων. καὶ ἡ διδάξις οὖν τοῦ θεωρήματος μία ἢν διδάσκει
 15 τὸ διδάσκον καὶ διδάσκεται τὸ διδασκόμενον· οὐ γὰρ ἄλλο τί ἐστίν ἡ
 διδάξις, ἢ τὸ ἐκ τοῦ διδασκάλου μανθάνειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μάθησις.
 ἀλλὰ τῷ μὲν ὑποκειμένῳ τὰ αὐτά, τῷ δὲ λόγῳ οὐ τὰ αὐτά, ὥσπερ ἡ ἀνά-
 βας καὶ ἡ κατὰβας, καὶ ἡ ὁδὸς ἡ Θήβηθεν Ἀθήναζε καὶ ἡ Ἀθή-
 νηθεν Θήβαζε. μία γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων ἡ διάστασις, ἡ κάτωθεν ἄνω καὶ
 20 ἡ ἄνωθεν κάτω, ἀλλ' ὁ λόγος ἕτερος· ἐνθεν μὲν γὰρ ἀρχομένῳ ἀνά- 20
 βας, ἐνθεν δὲ κατὰβας. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ ποιοῦντος καὶ πάσχον-
 τος μία μὲν ἡ ἐνέργεια ἀμφοῖν, ἀλλ' ἐκ μὲν τοῦδε ἀρχομένων ποίησις
 λέγεται, ἐκ δὲ τοῦδε πάθησις, καὶ ἐκ τοῦδε μὲν μάθησις, ἐκ τοῦδε δὲ
 διδάξις. καὶ τοῦτο εἰκότως συνέβη, ἐπειδὴ οὐδὲν ἕτερον ποιεῖ τὸ ποιοῦν,
 25 ἢ ὅπερ ἐστὶ δυνάμει τὸ πάσχον. ἡ ἄρα ἐνέργεια τοῦ ποιοῦντος, αὕτη ἐστὶν
 ἐνέργεια τῆς τοῦ πάσχοντος δυνάμεως· μία ἄρα ἡ ἀμφοῖν ἐνέργεια κατὰ
 τὸ ὑποκειμένον τῇ σχέσει μόνῃ τὸ διάφορον ἔχουσα.

Πρὸς δὲ τὸ τελευταῖον ἄτοπον, τὸ λέγον ὅτι εἰ μία ἀμφοῖν ἐνέργεια 25
 ἐστίν, καὶ ἡ διδάξις τῇ μαθήσει ταυτὸν, καὶ εἰ τοῦτο, καὶ ὁ διδάσκων τῷ
 30 μανθάνοντι ὁ αὐτός, πρὸς τοῦτο οὖν ἀπαντῶν φησὶν ὅτι οὐκ ἀνάγκη, εἰ ἡ
 μάθησις τῇ διδάξει ταυτὸν εἴη, ἥδη καὶ τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν ταυτὸν

1 ποιεῖ om. K 2. 3 εἰ τοίνυν—τοῦτο πάσχει (sic in iteratis; πάσχειν priore loco)
 τὸ πάσχον iterat K 3 πάσχει τὸ (priore loco) iterat M 4 πάσχον τί (pro πά-
 σχοντι) hic et identidem in proximis Mt 5. 6 ἐν πρώτῳ—πάσχοντι ἐστίν om. L
 6 εἰ ἡ] εἴη K ἐνέργεια ἐστίν K fort. αὕτη 7 ἄρα] γὰρ L 8 δεύ-
 τερον] β' K: om. M: δύο superser. M² δύο L: δὲ K: δὲ δύο Mt 9 τὴν ἐνέρ-
 γειαν L ὅτι] οὖν L 12 ἢν L: ἢν K: ἢ Mt 14 ἢν] ἢ K 16 μα-
 θεῖν L 17 ὥσπερ LK: εἴπερ Mt 18 ἡ ὁδὸς K: ἡ ὁδὸς καὶ L: om. Mt
 18. 19 καὶ ἀθήνηθεν (om. ἡ) K 19 καὶ ἡ ἐπὶ τούτων διαστάσεις traicit L

21. 22 πάσχοντος K 22 τοῦδε] τοῦ γένους L ἀρχομ K 23 τοῦδε δὲ (ante
 διδάξις) L: τούτου δὲ K: δὲ τοῦδε Mt 25 αὕτη ἐστίν L: αὕτη γὰρ (K)Mt 26 ἡ
 om. L 27 διαφέρον L 28 ὅτι εἰ Lt: ὅτι ἡ KM 29 ταυτὸν τῇ μαθήσει L
 καὶ (ante ὁ) om. Mt 30. 31 ἡ μὲν μάθησις ante lituram L 31 ἥδη καὶ πρὸς
 τὸ διδάσκειν M

εἶναι καὶ τὸν διδάσκοντα τῷ μανθάνοντι. εἰ μὲν γὰρ κατὰ πάντα ταῦτόν k 3^r
 ἦν ἡ διδασκίς καὶ ἡ μαθήσις, ὥσπερ καὶ τὸ λῶπειον καὶ ἱμάτιον, ἀνάγκη τῷ
 ὄντι ἔπασθαι τὰ εἰρημένα, ἐπειδὴ δὲ οὐ κατὰ πάντα τὰ αὐτά ἐστιν, ἀλλὰ
 τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταῦτόν τῳ δὲ λόγῳ διάφορα, οὐκ ἀνάγκη τὸν αὐτὸν 30
 5 εἶναι τὸν διδάσκοντα τῷ μανθάνοντι, οὐδὲ τὴν διδασκίαν τῇ μαθήσει. ἐπεὶ
 καὶ τῆς ἀναβάσεως καὶ τῆς καταβάσεως οὕσης μιᾶς κατὰ τὸ ὑποκείμενον,
 οὔτε τὸ ἀναβαίνειν τῷ καταβαίνειν ταῦτόν ἐστιν οὔτε ὁ ἀναβαίνων τῷ
 καταβαίνοντι, οὐδὲ ἐπειδὴ μία ἡ διάστασις ἡ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Θήβας καὶ
 (ἡ) ἐκ Θηβῶν εἰς Ἀθήνας, ἥδη που καὶ τὸ εἰς Θήβας εἶναι ἐξ Ἀθηνῶν ταύ-
 10 τόν ἐστι τῷ ἐκ Θηβῶν εἰς Ἀθήνας, ἡ ὁ ἐκ Αἰγῶν εἰς Ἀθήνας ἐρχόμενος
 ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Θήβας ἀπionti. οὕτως οὖν καὶ εἰ ἡ δι-
 δασκίς τῇ μαθήσει ἡ αὐτὴ εἴη, οὔτε τὸ μανθάνειν ἀνάγκη τῷ διδάσκειν 35
 ταῦτόν εἶναι, οὔτε τὸν διδάσκοντα τῷ μανθάνοντι. ὅλως γὰρ οὐδὲ ταῦτόν
 κυρίως καὶ κατὰ πάντα ἡ διδασκίς τῇ μαθήσει, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ ὑπο-
 15 κείμενον. ὥστε εἰ μὴ κατὰ πάντα ταῦτόν ἡ διδασκίς τῇ μαθήσει, οὐδὲ τὸ
 διδάσκειν τῷ μανθάνειν, οὐδὲ ὁ διδάσκων τῷ μανθάνοντι. πρότερον μὲν
 γὰρ συνεχώρησε τὴν διδασκίαν τῇ μαθήσει τὴν αὐτὴν εἶναι, εἴτα τὴν ἀκο-
 λουθίαν ἤλεγξεν ὡς ψευδῆ, λέγων δὲ ὅτι καὶ τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν
 ταῦτόν καὶ ὁ διδάσκων τῷ μανθάνοντι. ὕστερον δὲ οὐδὲ τῇ ἀρχῇ συνε- 40
 20 χώρησε, λέγων ὅτι οὐδὲ ἡ διδασκίς τῇ μαθήσει ἡ αὐτή· οὐδὲ γὰρ τῷ
 ὀρισμῷ ταῦτά, ἀλλὰ τῷ ὑποκειμένῳ. ὥστε οὐδὲν ἄτοπον μίαν εἶναι ἐνέρ-
 γειαν ἀμφοῖν, προϊούσαν μὲν ἐκ τοῦ ποιούντος ὑφισταμένην δὲ ἐν τῷ
 πάσχοντι. ὥστε εἰ ἡ ἐνέργεια τοῦ κινητοῦ κίνησις ἐστι μία καὶ ἡ αὐτὴ
 οὕσα καὶ τοῦ κινητικοῦ, αὐτὴ δὲ ἐν τῷ κινητῷ ἐστι γινομένη ὑπὸ τοῦ
 25 κινητικοῦ, τὸ δὲ κινητόν ἐστι τὸ κινούμενον, ἐν τῷ κινουμένῳ ἄρα ἡ κί-
 νησις καὶ οὐκ ἐν τῷ κινούντι.

Καὶ τὸ ἀπορούμενον δὲ φανερόν. ἀπορεῖται γὰρ πότερον ἡ
 κίνησις ἐν τῷ κινούντι ἐστίν ἢ ἐν τῷ κινουμένῳ ἢ ἐν ἀμφοῖν. 45

p. 202^a14 Ἐντελέχεια γὰρ ἐστι τούτου ὑπὸ τοῦ κινητικοῦ.

30 Ὅτι ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς κινήσεως δείκνυται ὅτι ἐν τῷ κινουμένῳ

- 1 τὸν διδάσκοντα] τὸ διδάσκον L 2 καὶ τὸ ἱμάτιον L 2. 3 τῷ ὄντι om. L
 3 ἐπεὶ δὲ Mt πάντα om. K 4 ταυτόν KM: ταυτὰ Lt 6 τῆς (ante καταβάσεως)
 om. K μιᾶς οὕσης L 7 ἀναβαίνειν οὔτε τὸ καταβαίνειν M 8 Θήβας] θήκας K
 9 ἡ addidi ἐκ θημῶν cf mox εἰς θ' ἡμᾶς εἶναι K που om. L 10 ὁ om. LK
 11 ἐστίν ἥδη τῷ L οὖν καὶ εἰ ἡ scripsi: οὐκ ἂν εἰ ἡ (εἴη K) LK: οὖν ἂν ἡ Mt 12 εἴη]
 ἡ t ἀνάγκη om. L 16 διδάσκων τὸ μανθάνοντι K πρῶτον L 17 γὰρ om. L
 τὴν αὐτὴν LK: ταυτόν Mt 18 ἤλεγξεν M ὡς] εἰς L 21 τὰ αὐτά Mt 22 post
 ποιούντος deletum αὐτὰ M ὑφισταμένην] cf. ad p. 372, 31 23 ὥστε] ὡς L 24 αὕτη
 δὲ L γινομένη K 27 προεῖρηται γὰρ L 28 ἐν τῷ κινούντι—ἀμφοῖν om. L
 lemma om. L 29 ἐστίν K καὶ ὑπὸ Aristotelis vulgata cf. Diels z. Textgesch.
 p. 23 30 Ὅτι ἐκ] ἐτι ἐκ t ἐν] οὐδ' ἐν L: ante ἐν tres litteras deleuit M

ἐστὶν ἡ κίνησις οὐκ ἐν τῷ κινουντι· ἔστι γάρ, φησὶν, ἡ κίνησις ἐντελέχεια κ 3^a
 τοῦ κινήτου ὑπὸ τοῦ κινήτου. καὶ τελειότερον νῦν ἀποδίδωσι τὸν τῆς
 κινήσεως ὁρισμόν· συμπαράλαμβάνει γὰρ καὶ τὸ αἷτιον τῆς ἐνεργείας·
 ἐντελέχεια γάρ, φησὶν, ἐστὶ τοῦ κινήτου ὑπὸ τοῦ κινήτου. ὁ μὲν γὰρ
 5 πρῶτος ὁρισμός, ὁ λέγων ὅτι ἐστὶν "ἐντελέχεια τοῦ κινήτου, ἢ κινήτον", οὗ
 φησιν ὑπὸ τίνος ἡ ἐντελέχεια γίνεται, ὁ δὲ προκείμενος καὶ τοῦτο ἐμφαίνει. 50
 καὶ ἡ τοῦ κινήτου ἐνέργεια οὐκ ἄλλη ἐστίν. εἰ γὰρ ἡ κίνησις ἐντελέ-
 χεῖα ἐστὶ τοῦ κινήτου ὑπὸ τοῦ κινήτου, οὐκ ἄρα ἑτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ κινήτου
 ἐνέργεια παρὰ τὴν τοῦ κινήτου, ἀλλὰ μία καὶ ἡ αὐτή, τελειοῦσα μὲν τὸ
 10 ὑποκείμενον, λέγω δὴ τὸ κινούμενον, γινομένη δὲ ὑπὸ τοῦ κινούντος· αὕτη
 γὰρ ἐστὶν ἡ τοῦ κινήτου ἐνέργεια, τὸ κινεῖν τὸ κινήτον, τὸ δὲ κινεῖν
 τὸ κινήτον τοῦτό ἐστι, τὸ κινεῖσθαι τὸ κινούμενον.

p. 202^a15 Δεῖ μὲν γὰρ εἶναι ἐντελέχειαν ἀμφοῖν. |

Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι 'οὐκ ἄλλη ἐστὶν ἡ τοῦ κινήτου ἐνέργεια', διὰ τοῦτο κ 3^a
 15 εἶπεν ὅτι οὐ τοῦτό φημι, ὅτι οὐκ ἔχει ἐκάτερον αὐτῶν ἐνέργειαν τινα· δεῖ 5
 γὰρ ἔχειν. καὶ ὅτι μὲν τὸ κινούμενον ἔχει, πρόδηλον, ὅτι δὲ καὶ τὸ κι-
 νουὺν ἔχει τινὰ ἐνέργειαν, κατασκευάζει· κινήτικόν μὲν γὰρ ἐστὶ, φησί,
 τῷ δύνασθαι, κινουὺν δὲ τῷ ἐνεργεῖν. εἰ τὸ κινουὺν, φησί, ποτὲ μὲν
 τὴν κινήτικὴν μόνον δύναμιν ἔχει, ποτὲ δὲ ἐνεργεῖ κατ' αὐτήν, δηλον ὅτι
 20 ἔχει τινὰ καὶ τὸ κινουὺν ἐνέργειαν, καθ' ἣν ἐκ τοῦ κινήτικόν εἶναι γίνεται
 ἐνεργεῖα κινουὺν. ἀλλ' ἐστὶν ἐνεργητικὸν τοῦ κινήτου, ὥστε ὁμοίως
 μία ἡ ἀμφοῖν ἐνέργεια. εἰ καὶ ἐνεργεῖ, φησί, τὸ κινουὺν, ἀλλ' ἐνεργεῖ
 οὐδαμῶς ἄλλως, ἀλλ' ἢ ἐν αὐτῷ τῷ κινήτῳ, καθὼ καὶ τὸ κινήτον ἐνε- 10
 ργεῖα κινεῖται· ὥστε εἰ ἐν τῷ κινήτῳ ἐνεργεῖ, καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ κινήτου
 25 τοῦτό ἐστὶν ἡ τοῦ κινήτου κίνησις, μία ἄρα ἡ ἀμφοῖν ἐνέργεια. καὶ ὅτι
 οὐ θαυμαστὸν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν δύο εἶναι πραγμάτων τῇ σχέσει
 μόνον διαφέρουσιν, τοῖς παραδείγμασι πιστοῦται. ὥσπερ, φησί, τὸ αὐτὸ
 διάστημα ἐν πρὸς δύο καὶ δύο πρὸς ἓν· ἐν γὰρ τοῦτο καὶ ταῦτόν
 κατὰ τὸ ὑποκείμενον. τί γὰρ διαφέρει ἐκ τῶν δύο πρὸς τὸ ἐν κινήτῳ, 15
 30 καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς πρὸς τὰ δύο; οἶον τὸ λέγειν ὅτι διν λόγον ἔχει τὰ δύο 15
 πρὸς τὸ ἓν, οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰπεῖν διν λόγον ἔχει τὸ ἐν πρὸς τὰ δύο.

1 οὐκ] οὐδ' L 5 πρῶτος L ἐντελέχεια κτλ. c. 2 p. 202^a7 κινήτου LK: κινήτι-
 κοῦ Mt 7 κινήτου libri at ef. v. 14 10 αὕτη K 11 κινήτικῳ] κινήτου L 13 γὰρ
 om. L 14 ἐνεργεῖα (L)t 16 κινούμενον ἔχειν πρόδηλον L τὸ (post καὶ) om. L

κινήτικόν
 17 κινήτικόν M ἐστὶ om. Mt 18 τῷ (priori loco) Kt: τὸ LM δύνασθαι L: δύνα-
 σθαι κινεῖν KMt κινουὺν δὲ Aristoteles: κινεῖν δὲ Philoponi libri τῷ (post δὲ) K:

τὸ LMt 19 ἐνεργεῖ] ἐν ἡ γ' (h. e. ἐνέργεια γίνεται) L 20 εἶναι om. K 23 καθὼ
 Mt: καθ' ἣν LK κινήτικόν (L)t: κινήτικόν KM 23, 24 ἐνεργεῖα] ἐνέργειαν L 24 εἰ]
 ἡ L ἐνεργεῖ] ἐνέργεια L 27 διαφέρουσιν K: διαφέρουσι L: διαφέρουσα Mt αὐτὸ
 om. L 29 πρὸς τὸ] τὸ πρὸς L 30 οἶον om. L 30, 31 ἔχει τὸ ἐν πρὸς τὰ δύο priori
 loco, ἔχει τὰ δύο πρὸς τὸ ἐν altero loco Mt

εἰ μὴ μόνον τῇ σχέσει, τῷ ὑποκειμένῳ δὲ ταῦτόν καὶ ἔν. ἀλλ' εἰ καὶ k 3^v
 μία ἢ διάστασις, ἀλλ' οὖν αἱ σχέσεις διάφοροι· τὰ μὲν γὰρ δύο πρὸς τὸ
 ἐν διπλασίονα λόγον ἔχει, τὸ δὲ ἐν πρὸς τὰ δύο τὸν ἡμισυν. ὁμοίως
 δὲ καὶ τὸ ἄναντες καὶ τὸ κάταντες σχέσεις μὲν διάφοροι, διάστασις
 5 δὲ μία.

p. 202^a21 "Ἐχει δὲ ἀπορίαν λογικὴν.

Λογικὴν ἀντὶ τοῦ ἀξίαν τινὰ λόγου, οἷον εἰ πιθανὴν καὶ ἀξίαν οὖσαν 21
 λόγου τυχεῖν καὶ ἐπιλύσεως. τίς οὖν ἡ ἀπορία; ὅτι μήποτε οὐ καλῶς
 εἴρηται τὸ μίαν εἶναι ἀμφοῖν τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ δεῖ ἑκατέρου ἰδίαν τινὰ
 10 ἐνέργειαν εἶναι, ἐτέραν οὖσαν παρὰ τὴν θατέρου ἐνέργειαν, ὡς δηλοῖ τὰ
 τε ὀνόματα διάφορα ὄντα ἐπὶ τῆς ἑκάστου ἐνεργείας τεταγμένα (ἡ μὲν
 γὰρ ποιήσις, ἡ δὲ πάθησις), διάφορα δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα· τῆς μὲν 25
 γὰρ ποιήσεως τὸ τέλος ποιήμα, τῆς δὲ παθήσεως πάθος. εἰ τοῖνυν καὶ τὰ
 ὀνόματα τῶν ἐνεργειῶν καὶ τὰ τέλη διάφορα, καὶ αὗται δῆπου ἔσονται ἂν
 15 εἴεν ἀλλήλων.

p. 202^a25 Εἰ οὖν ἄμφω κινήσεις, εἰ μὲν ἔσονται, ἐν τίνι;

Εἰ δύο εἰσὶν αἱ ἐνέργειαι, φησὶν, ἢ ἀμφοτέραι κινήσεις εἰσὶν ἢ μία
 ἐξ ἀμφοῖν γίνεται κίνησις, εἰ δὲ ἀμφοτέραι κινήσεις εἰσὶν, ἢ ἡ μὲν ἐστὶν
 ἐν τῷ κινουντὶ ἢ δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ, ἢ ἀμφοτέραι ἐν τῷ κινουμένῳ· τὸ 30
 20 γὰρ ἀμφοτέρας εἶναι ἐν τῷ κινουντι, ὡς εἶπον, οὐδὲ ὑποτίθεται. δυνατόν
 δὲ ἦν τὴν διαίρεσιν οὕτως ποιήσασθαι, ὅτι εἰ δύο εἰσὶν ἐνέργειαι, ἢ ἀμφο-
 τεραι κινήσεις εἰσὶ διαφέρουσι δ' ἀλλήλων, ἢ μία ἐξ ἀμφοῖν γίνεται κίνησις,
 ἢ ἡ μὲν μία ἐνέργεια κινήσις ἐστὶν ἢ δὲ ἑτέρα οὐκ ἐστὶ κίνησις· ἀλλὰ τὸ
 τρίτον οὐδὲ ὑποτίθεται, λέγω δὴ τὸ τὴν μὲν εἶναι κίνησιν τὴν δὲ μὴ εἶναι.
 25 φημὶ οὖν ὅτι οὐδ' ὅλως τὰς ἐνεργείας ὡς ἐτέρας εἶναι παρὰ τὰς κινήσεις
 τίθεται ἡ ἀπορία, ἀλλὰ ταῦτόν ἐνέργειαν εἶναι φησι καὶ κίνησιν, ἵνα οὕτω 35
 τὸ πιθανὸν ἔχῃ ἡ ἀπορία. πρόβεισιν οὖν αὐτῷ ἢ διαίρεσις τοῦτον τὸν
 τρόπον· ὅντος τοῦ μὲν κινουντος τοῦ δὲ κινουμένου, ἢ δύο εἰσὶν αἱ ἐνέρ-
 γειαι τοούτων καὶ αἱ κινήσεις (ταῦτόν γὰρ ἐνέργεια καὶ κίνησις), ἢ μία
 30 ἀμφοῖν ἢ ἐνέργεια καὶ ἡ κίνησις. ὅτι δὲ εἰς ταῦτόν ἄγει τὴν ἐνέργειαν καὶ

1 εἰ μὴ] πρὸς τὸ ἐν· οὐδὲν διὰ (instituerat scilicet διαφέρει scribere; cf. p. 375, 31) εἰ μὴ K
 2 σχέσεις] σχέσαι (K)t τὸ (post πρὸς) om. LK 3 ὁ λόγος K ἡμισυν t:
 ἡμισυν KLM 6 δ' ἀπορίαν Lt 7 Λογικὴν om. L τινὸς t 7 et 8 λό-
 γον K 9 δεῖ] δὴ M 10 οὖσαν LK: εἶναι M: om. t 12 καὶ om. L 16 εἰ
 (ante οὖν) LM: ἐπεὶ (K)t et Aristotelis libri (praeter F et primitus E) κινήσεις εἰσὶν L
 ἔτερα K ἐν τίνι M 17. 18 ἡ μία—κινήσεις εἰσὶν (εἰσὶν scripsi: εἶναι codex) K:
 om. LMt 19 inter κινουντι et ἡ δὲ deleuit ὡς εἶπον M ἢ ἀμφοτέραι ἐν τῷ κινου-
 μένῳ om. L 20 ὡς εἶπον p. 370, 19 sqq. 21 οὕτω t ὅτι] τὸ L αἱ ἐνέργειαι L
 22 διαφέρουσαι L 24 λέγω LK: φημὶ Mt τὴν δὲ Mt: τῆς δὲ LK 25 οὖν
 om. L οὐδόλως M 28 αἱ om. Mt 29 καὶ κινήσεις] καὶ ἡ κίνησις L

τὴν κίνησιν ἢ ἀπορία. δῆλον ἐξ ὧν ἐνταῦθα εἰπὼν εἰ οὖν ἄμφοω κινή- k 3^v
σεις, ἐν τῷ λοιπῷ μορίῳ τῆς διαιρέσεώς φησιν “ἀλλὰ μία ἔσται ἢ ἐνέρ-
γεια”, τὴν αὐτὴν λαβὼν τὴν ἐνέργειαν τῇ κινήσει.

p. 202^a27 Εἰ δὲ δεῖ καὶ ταύτην ποίησιν καλεῖν, ὁμώνυμος ἂν εἴη. 40

- 5 Ἐπειδὴ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ὀνομάτων κατεσκεύασε δύο εἶναι τὰς
ἐνεργείας, τῷ τὴν μὲν ποίησιν τὴν δὲ πάθησιν λέγεσθαι, ἵνα μὴ τις εἴποι
ὅτι ‘οὐ καλῶ διαφόροις ὀνόμασι τὴν τοῦ ποιούντος καὶ τοῦ πάσχοντος
ἐνέργειαν, ἵνα καὶ ἐκ τούτου δύο αὐτὰς ὀνομάζωιν ἀναγκασθῶ. οὐδὲν γάρ
μοι διαφέρει καὶ τὴν τοῦ πάσχοντος ἐνέργειαν ποίησιν καλεῖν μίαν οὖσαν
10 καὶ τὴν αὐτὴν τῇ τοῦ ποιούντος ἐνεργείᾳ’, καὶ ὅτι οὐδὲ εὐρηται ὅλως ἐν 45
τῇ τῶν Ἑλλήνων χρήσει τὸ τῆς παθήσεως ὄνομα, φησὶν οὖν πρὸς τοῦτο
ὅτι καὶ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι τὰς ἀμφοτέρων ἐνεργείας καλέσῃ τις, οὐ συνώ-
νυμοι ἔσονται δηλονότι ἀλλ’ ὁμώνυμοι. οὐ γὰρ ὅη τὸν ὀρισμὸν τῆς τοῦ
ποιούντος ἐνεργείας ἐπιδέξαιτο ἂν ἢ τοῦ πάσχοντος ἐνέργεια, ἐπεὶ ἔσται καὶ
15 τὸ ποιῶν πάσχον καὶ τὸ πάσχον ποιῶν. ὥστε τούτοις συνδιαίρουσιν καὶ
αἱ φύσεις τῶν ἐνεργειῶν, καὶ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι καλέσῃ τις τὰς
ἀμφοτέρων ἐνεργείας.

p. 202^a28 Ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο, ἢ κίνησις ἐν τῷ κινουντι ἔσται. 50

- Εἰ δύο, φησὶν, οὐσῶν τῶν κινήσεων ἢ μὲν ἔσται ἐν τῷ κινουντι ἢ
20 δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ, ὥσπερ ἐν τῷ κινουμένῳ ἔστιν ἢ κίνησις, οὕτω καὶ
ἐν τῷ κινουντι ἔσται κίνησις. ὥσπερ γὰρ τὸ κινούμενον ἔχει κίνησιν ἐν
ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν, οὕτω καὶ τὸ κινῶν ἔχει κίνησιν ἐν ἑαυτῷ τὴν
ἰδίαν ἐνέργειαν. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἐπ’ ἀμφοῖν. εἰ δὲ ἐν τῷ κινουντι k 4^r
κίνησις ἔστιν, ἢ κινήσεται ἢ οὐ κινήσεται. εἰ μὲν οὖν κινήσεται,
25 ἀνάγκη πᾶν τὸ κινῶν εὐθὺς κινεῖσθαι, ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος (οὔτε γὰρ τὸ
ὀρεκτὸν κινῶν κινεῖται, οὔτε τὸ πρῶτως κινῶν κινεῖται, ὡς δεῖξει ἐν τῷ
ὀγδόῳ), εἰ δὲ μὴ κινήσεται, ἄτοπον ἔχον τι κίνησιν μὴ κινεῖσθαι.

1 δῆλον ἐξ ὧν] cf. ad p. 42,6 2 φησιν p. 202^a36 4 ὁμώνυμοι
ἀν εἴην M cf. v. 12 sq. 6 εἴπη primitus M 7 ὅτι ἐγὼ οὐ L 8 τὴν] τὸν K
8 super ἵνα καὶ ἐκ τούτου scripsit ἄλλως μὴ ἐκ τούτου M² οὐδὲ γὰρ L
9 οὖσαν om. Mt 10 ποιούντος LK: πάσχοντος Mt οὐδὲν M 11 παθή-
σεως LK et γρ. marg. M²: μαθήσεως Mt 12 καὶ τοῖς αὐτοῖς] εἰ καὶ τοῖς ἀλλή-
λων L ἀμφοτέρως L καλέσῃ τις scripsi: καλέσει τις L: καλέσεται K Mt
12. 13 συνώνυμοι (sic) K: συνώνυμα L 14 ἐνέργεια] ἐνεργεία K post καὶ
addit ἐν τῷ κειμένῳ L 16 καλέσει K 20 ἢ om. L 21 ὥσπερ κτλ.]
ex Themist. p. 216,21 24 εἰ μὲν οὖν κινήσεται om. K εἰ μὲν οὖν L: καὶ
εἰ μὲν Mt 26 δόξει Mt 27 ὀγδόῳ c. 5 sqq. ἔχον τι scripsi: ἔχοντι L:
ἐχοντα K Mt

p. 202^a31 Εἰ δὲ ἄμφω ἐν τῷ κινουμένῳ καὶ πάσχοντι.

k 4^r

Ἵποθέμενος τὴν μὲν ἐν τῷ κινοῦντι τὴν δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ, νῦν 8
ἀμφοτέρας τὰς κινήσεις ἐν τῷ κινουμένῳ ὑποτίθεται. συμβήσεται οὖν,
φησί, τὴν διδασιν καὶ τὴν μάθησιν, καὶ τὴν ποιήσιν καὶ τὴν πάθῃσιν ἐν
5 ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ εἶναι τῷ κινουμένῳ· εἰ δὲ τοῦτο, πρῶτον μὲν ἄτοπον 10
ἄλλου ἐνέργειαν ἐν ἄλλῳ εἶναι. ἔπειτα συμβήσεται δύο κινήσεις διαφερούσας
τῷ εἶδει εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος ἄγειν, ὅπερ ἀδύνατον. οὐδέποτε γὰρ
δύο ἀλλοιώσεις εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος ἄγειν δύναιτο ἂν, οἷον λεύκανσις
καὶ θέρμανσις εἰς λευκότητα· εἴτε γὰρ ἐκ διαφόρων εἰς τὸ αὐτὸ ἄγειν
10 αἱ διάφοροι κινήσεις, ἄτοπον δύο τῷ ἐνὶ ἀντιστήναι (αἶε γὰρ ἡ μεταβολὴ
οὐκ ἐκ τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου), ἔκ τε τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ
αἶε διὰ τῶν αὐτῶν ἡ κίνησις· αἶε γὰρ ἐκ Θηβῶν εἰς Ἀθήνας διὰ τῶν 15
αὐτῶν μέσων ἡ κίνησις, οἷον ὁρῶν πανδοκείων καὶ τῶν λοιπῶν.

Ἀπορήσεις δ' ἂν τις πρὸς τὸν λόγον· ἔκ τε γὰρ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ
15 αὐτὸ μὴ διὰ τῶν αὐτῶν κινήσειν ἂν τις, καὶ ἐκ διαφόρων εἰς τὸ αὐτὸ
κινήσθαι οὐδὲν ἀδύνατον. δύο γὰρ ὄντων περάτων τῆς διαμέτρου τοῦ
κύκλου κινήσειν ἂν τις ἐξ ἐκατέρου πέρατος εἰς θάτερον καὶ διὰ τῆς δια-
μέτρου καὶ διὰ τοῦ ἡμικυκλίου· ὥστε διὰ διαφόρων κινήσεων, τῆς κατὰ
κύκλον φημί καὶ τῆς κατ' εὐθείαν, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκ-
20 νῆθαι· κινήσειν δ' ἂν τις καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀέρος καὶ τὸ αὐτὸ καταλήψεται 20
τοῦ ἀέρος σημεῖον καὶ ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. πρὸς μὲν οὖν
τὴν πρώτην ἀπορίαν φημί ὅτι πρῶτον μὲν περὶ τῶν φυσικῶν κινήσεων
νῦν ὁ λόγος, οὐ περὶ τῶν ἀπὸ ψυχῆς γινομένων, ἀδύνατον δὲ ἐστὶν ἐπὶ
τῶν φυσικῶν κινήσεων τὸ κατ' εὐθείαν κινούμενον τὴν κύκλῳ κινήσθαι·
25 κἂν γὰρ κινήται τὸ ὑπέκκαυμα καὶ ὁ συνεχὴς ἄλλῃ μετὰ τοῦ παντός, ἀλλ'
οὐ κατὰ φύσιν ἀλλ' ὑπερφύως, ὥσπερ καὶ τὰ σώματα τῶν ζώων βαρέα
ὄντα κατὰ φύσιν τὴν ἐπὶ τὰ πλάγια κίνησιν οὐχ ὑπὸ φύσεως, ἀλλ' ὑπὸ 25
ψυχῆς κινοῦνται. ἀδύνατον οὖν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ φυσικῶς κινούμενον εὐθείαν
καὶ περιφέρειαν κινήσθαι· τὸ γὰρ πῦρ ἀδύνατον ἄλλως τὸν ἄνω τόπον
30 καταλαβεῖν, εἰ μὴ δι' εὐθείας μόνης, καὶ ταύτης πρὸς ὀρθὰς ἦτοι πρὸς
ἴσας ἀγομένης τὸ ἐξ οὗ καὶ εἰς ὅ. εἰ δὲ μύρμηκα δυνατόν ἐκ τοῦ αὐτοῦ
εἰς τὸ αὐτὸ κινήσθαι καὶ διὰ τῆς διαμέτρου καὶ διὰ τῆς περιφερείας.
οὐκ ἂν εἴη τοῦτο ἕτερον καὶ ἕτερον κινήσεως εἶδος, ἀλλ' ἡ ὁδὸς μόνον

1 δ' ἄμφω Lt

6^r διὰ φορούσας K

8 δύναιτο ἂν] δυνατόν L

8. 9 λεύκανσιν καὶ

θέρμανσιν Mt

9 διαφόρων ἀρχῶν L

10 τῷ] τῶν K

ἀντιθεῖναι L

11 ἐκ

(post οὐκ) om. L

13 μέσον L

ὁρῶν primitus M: ὁρῶν Lt corr. M: ορῶν K

18 διὰ

(post ὥστε) om. L

21 οὐρανοῦ] ἀνω M: sed ἄλλως οὐνοῦ marg. M²

22 φημί] φῃ

cum signo compendii L

23 ἀπὸ] ὑπὸ K

24 τὴν κύκλῳ κινήσθαι om. L

28 τὸ αὐτὸ t:

25 κἂν M

κινεῖται primitus M

οἷον τὸ L

ὁ om. L

28 τὸ αὐτὸ t:

τοῦτο LKM

εὐθείαν (hoc accentu) LKM: κατ' εὐθείαν coniecit t

31 ἀγομένης M:

ἀγομένην t

33 ἡ] ἡ L

πλείων καὶ ἐλάττων. ὥσπερ ἂν εἰ κινήθῃ τις ἐκ τοῦ μέλανος εἰς τὸ κ⁴
 λευκόν, ποτὲ μὲν ἐν πλείονι ποτὲ δὲ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ τῆς ἀλλοιώσεως
 ἢ κατὰ μέρος καὶ βραδυτέρας ἢ ταχυτέρας καὶ ἀθροωτέρας γενομένης, 31
 οὕτω καὶ ἐνταῦθά φημι, εἰ γραφεῖται ἐν ἐπιπέδῳ κύκλος, καὶ ὁ μὲν τις
 5 κινήθῃ διὰ τῆς διαμέτρου ὁ δὲ διὰ τῆς περιφερείας ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐχ
 ἕτερον καὶ ἕτερον εἶδος κινήσεως ἐκινήθησαν, ἀλλ' ἀμφοτέροι τὴν ἐπὶ τὰ
 πλάγια κίνησιν. ὥσπερ γε καὶ εἴ τις κινήθῃ τὴν περίμετρον τῆς γῆς,
 οὐκ ἂν λέγοιτο κυκλοφορικῶς κινεῖσθαι· οὕτω γὰρ πάντα τὰ ζῶα κυκλο- 35
 φορικῶς κινεῖσθαι ἂν ἐλέγοντο (ἐπὶ περιφεροῦς γὰρ τῆς ἐπιφανείας τῆς
 10 γῆς κινουῦνται), καὶ οὐκέτι ἂν ἡ ψυχὴ τὴν ἐπὶ τὰ πλάγια κίνησιν κινεῖν
 ἐλέγετο. καὶ τί διέφερον κατὰ τοῦτο τῶν κύκλῳ κινουμένων; οὐκ οὖν
 ἕτερα εἶδη ταῦτα κινήσεως· ὑπὸ μιᾶς γὰρ ἀμφω δυνάμειος γίνεται, δια-
 φέρουσι δὲ τῷ μήκει τῆς διαστάσεως μόνον. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐπὶ τῶν συλ-
 λογισμῶν συμβαίνειν ἐλέγχει τὸν λόγον, λέγω δὴ τὸ τὸ αὐτὸ συμπέρασμα
 15 δι' ἄλλων καὶ ἄλλων κατασκευῶν δεῖκνυσθαι (καὶ ἐπ' εὐθείας γὰρ τὸ
 αὐτὸ καὶ δι' ἀδυνατοῦ δεῖκνυται, καὶ ἐπ' εὐθείας δι' ἄλλων καὶ ἄλλων 40
 προτάσεων, καὶ ἀληθῶν δὲ καὶ ψευδῶν τὸ αὐτὸ συνάξεις, ὥς καὶ αὐτὸς
 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπεν), ἀλλὰ ὁῖον ὅτι οὐ φυσικαὶ κινήσεις οἱ συλλο-
 γισμοί, ἀλλὰ λογικαὶ μέθοδοι, περὶ φυσικῶν δὲ κινήσεων ὁ λόγος. πρὸς
 20 μὲν οὖν τὴν πρώτην ἀπορίαν ταῦτα, πρὸς δὲ τὴν δευτέραν φημί ὅτι τῷ
 ὄντι ἀδύνατον εἶς τι φυσικὸν πέρας ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐκ διαφόρων ἀρχῶν
 ἐλθεῖν· ὁ γὰρ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ τόπος οὔτε τῶν κορυφῶν
 οὔτε τῶν βαρέων ἐστὶ πέρας, ἀλλ' ὁδός ἐστι τῶν κορυφῶν καὶ βαρέων, 45
 ἐπεὶ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων εἰς τὰ ἐναντία αἱ ὁδοὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων,
 25 οἷον ἡ ἐκ τοῦ λευκοῦ ἐπὶ τὸ μέλαν μεταβολὴ καὶ ἡ ἐκ τοῦ μέλανος εἰς
 τὸ λευκὸν διὰ τῶν αὐτῶν μέσων, οἷον διὰ τοῦ φαιοῦ καὶ τῶν μεταξὺ
 χρωμάτων.

p. 202^a36 Ἀλλὰ μία ἔσται ἡ ἐνέργεια, ἀλλ' ἄλογον δύο ἐτέρων
 τῷ εἶδει τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν εἶναι.

30 Ἐπὶ τὴν ἐτέραν ὑπόθεσιν μεταβαίνει, τὴν λέγουσαν μίαν εἶναι καὶ 50
 τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ κινουμένου. ἄρα οὖν, φησί, μὴ

3 ἡ (ante κατὰ) LK: καὶ Mt καὶ (ante βραδυτέρας) om. (K)t 4 φησὶ primi-
 tus L 5 prius διὰ iterat incipiente nova pagina L οὐκ K 6 κινήσεως εἶδος L
 8. 9 οὕτω—κινεῖσθαι iterat K 9 ἐλέγοντο K: ἐλέγοντο L: λέγοντο Mt ἐπιπερι-
 φεροῦσα K 10 ἐπὶ τὰ om. L πλαγῖ (sic) M 11 οὐκ οὖν K: οὐκοῦν L: οὐκοῦν Mt
 13 τῷ L: τὸ KMt μόνου K 14 δὴ τὸ αὐτὸ L συμπερὶ K 16 δι' α (in
 exitu versus) δύνανται (om. δεῖκνυται) L 16, 17 δὲ addit ante δι' ἄλλων, omittit post
 ἀληθῶν L 18 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν B 9 p. 200^a15 sqq. cl. Philop. p. 327, 19. 332, 25
 20. 21 ὅτι τὸ ὄν τι M 21 πέρας φυσικόν L 25. 26 οἷον ἡ—μέσων om. LK
 25 μέλαν scripsi: μέλλον Mt 28 ἡ om. t at cf. p. 377, 2 ἀλλ' ἀλλὰ K 29 ἐνέρ-
 γειαν εἶναι LKM: καὶ μίαν εἶναι ἐνέργειαν ex Aristotele t 31 μὴ om. L.

δεῖ ὑποθέσθαι ἀμφοτέρων μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν τοῦ τε ποιοῦντος καὶ k 4^r
τοῦ πάσχοντος; ἀλλὰ τοῦτο, φησὶν, ἄλογόν ἐστι, δύο πραγμάτων διαφε-
ρόντων κατ' εἶδος μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑποτίθεσθαι ἐνέργειαν.

p. 202^b2 Καὶ ἔσται, εἴπερ ἡ μάθησις καὶ ἡ δίδαξις τὸ αὐτὸ καὶ
5 ἡ ποίησις καὶ ἡ πάθησις, καὶ τὸ διδάσκειν καὶ τὸ | μανθάνειν. k 4^v

Τέσσαρα ταῦτα ἐφεξῆς ἐστίν, ὁ διδάσκων ἡ δίδαξις τὸ διδάσκειν τὸ
δίδαγμα, καὶ ἔστι τὸ μὲν δίδαγμα τὸ τέλος εἰς ὃ ἄγει ἡ διδασκαλία (οἷον
τὸ οἰκοδόμημα, τοῦτο δὲ ἐστίν ἡ οἰκία, οὕτως καὶ τὸ δίδαγμα αὐτὸ τὸ 5
θεώρημα τὸ ἐγγινόμενον ἐν τῇ ψυχῇ), τὸ δὲ διδάσκειν καὶ ἡ δίδαξις δοκεῖ
10 μὲν τὰ αὐτὰ εἶναι, οὐκ ἔστι δὲ κυρίως τὰ αὐτά, ἀλλὰ διενηνόχασιν ἀλλή-
λων· ἡ μὲν γὰρ δίδαξις αὐτὴν τὴν κίνησιν ἐμφαίνει καὶ τὴν ἐνέργειαν
καθ' αὐτήν, τὸ δὲ διδάσκειν τὴν σχέσιν τῆς ἐνέργειας τοῦ διδασκάλου
πρὸς τὸν μαθητήν. ὥσπερ οὖν ἡ κίνησις καὶ τὸ κινεῖν, οὕτω καὶ τὸ διδά-
σκειν καὶ ἡ δίδαξις καὶ ἀπλῶς ἡ ποίησις καὶ τὸ ποιεῖν. φησὶν οὖν ὅτι
15 εἰ τῶν δύο, φημί δὴ τοῦ διδάσκοντος καὶ τοῦ διδασκόμενου καὶ ἀπλῶς
τοῦ ποιοῦντος καὶ τοῦ πάσχοντος, μία εἴη ἡ ἐνέργεια, ταῦτόν ἂν εἴη δι- 10
λονότι ἡ δίδαξις τῇ μαθήσει καὶ κοινότερον ἡ ποίησις τῇ παθήσει· ἀλλ'
εἰ ταῦτά ταῦτά εἰσιν ἀλλήλοις, καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς δηλονότι, λέγω δὴ
τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν, καὶ συμβήσεται τὸν διδάσκοντα καθὼς διδάσκει
20 κατὰ τοῦτο μανθάνειν, καὶ τὸν ποιοῦντα καθὼς ποιεῖ κατὰ τοῦτο πάσχειν,
ὑπερ ἄτοπον. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μία ἐνέργεια εἰ μὲν ἐν τῷ κινουντι εἴη,
συμβήσεται τὸ κινούμενον μὴ ἔχειν κίνησιν, εἰ δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ,
ἄλλου ἐνέργεια ἐν ἄλλῳ ἔσται.

p. 202^b5 "Ἡ οὐτε τὸ τὴν ἄλλου ἐνέργειαν ἐν ἐτέρῳ εἶναι ἄτοπον. 15

25 Ἐντεῦθεν ἐπιλύεται τὰς ἀπορίας, καὶ τέως τὴν πρώτην, τὴν λέγουσαν
ὅτι ἡ ἄλλου ἐνέργεια ἐν ἄλλῳ ἔσται, καὶ φησιν ὅτι τοῦτο οὐδὲν ἄτοπον,
ἐπὶ τινων τὴν ἄλλου ἐνέργειαν ἐν ἄλλῳ εἶναι· οὕτω γὰρ ἔχει ἐπὶ πάντων
τῶν πρὸς τι. καὶ ὁῶς μὲν ταύτην τὴν ἐπίλυσιν ὡς πρὸς τὴν προτέραν

1 δεῖν Mt τὴν] καὶ τὴν αὐτὴν L τε ποιοῦντος] κινουντος L 2 τοῦ om. K
πάσχοντος ex corr. L 4 δίδαξις] δάξις M 4. 5 καὶ οἱ ποίησις K 5 καὶ τὸ altero
loco (cf. p. 382, 15) L: τὸ M: τῷ (K) t Aristoteles cf. v. 19 p. 371, 30 6 τέταρτον L
εἰσὶν Mt διδάσκειν] διδασκόμενον L 7 ἄγει LK: εἰσάγει Mt 8 ἡ corr. M: οἱ (LK)
pr. M et t οὕτω Lt 9 ἐγγινόμενον K δὲ om. L 11 ἐμφαίνει LK: ἐμφέ-
ρει Mt 13 οὖν LK: om. M: γὰρ t τὸ κινεῖν L 15 εἰ om. M 16 ἐνέργεια,
si silentio fides, libri 2ⁿ om. Mt 17 κινού^τ K 18 ταῦτά ταῦτά εἰσιν ἀλλήλοις
L: ταῦτά εἰσιν ἀλλήλοις K: ταῦτά εἰσιν ἀλλήλοις (ταῦτά addit t: om. M) Mt 20 μαν-
θάνει M 21 εἴη om. L 22 κινούμενον] κινούν L ἐν om. L 24 ἐτέρῳ]
ἄλλῳ L 25 πρώτην L: προτέραν KMt

ὑπόθεσιν εἶναι, λέγω δὴ τὴν ὑποτιθεμένην δύο μὲν εἶναι τὰς ἐνεργείας, k 4^v
ἀμφοτέρας δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ (ἔπασθαι γὰρ ἔλεγε ταύτῃ τῇ ὑποθέσει τὸ 21
τὴν ἄλλου ἐνέργειαν ἐν ἄλλῳ εἶναι), εὐλογώτερον δέ, ὡς εἵπομεν, ὡς ἐπό-
μενον αὐτῇ καὶ τῇ ὑποθέσει τῇ μίαν μὲν λεγούσῃ τὴν ἐνέργειαν, ταύτην
5 δὲ ἐν τῷ κινουμένῳ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ὁλως ἀληθῆ νομίζει τὴν ὑπόθεσιν
τὴν ὑποτιθεμένην δύο εἶναι τὰς ἐνεργείας, ἵνα καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν φερο-
μένας ἀπορίας ἐπιλύσῃται.

p. 202b7 Ἐν τινι μέντοι, καὶ οὐκ ἀποτετμημένη, ἀλλὰ τοῦδε 25
ἐν τῷδε.

10 Ἡ γὰρ τοῦ διδασκάλου ἐνέργεια οὐκ ἀποτετμηται τοῦ μαθητοῦ, ἀλλ'
ἐξ αὐτοῦ μὲν πρόεισιν γίνεται δὲ ἐν τῷ μαθητῇ. δεῖ δὲ τὴν ἐνέργειαν
τοῦ διδασκάλου μὴ ἀπλῶς τὴν προσβολὴν τῶν θεωρημάτων νομίζειν (καὶ
μὴ διδάσκων γὰρ ἀλλὰ καθ' αὐτὸν ὧν προχειρίζεται τὰ θεωρήματα),
ἀλλὰ τὴν κίνησιν τὴν γινομένην ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ μαθητοῦ ἐκ τῶν θεωρη-
15 μάτων· ὡς εἴ γε καὶ παρόντος τοῦ μαθητοῦ εἴπῃ μὲν ὁ διδάσκαλος μὴ 30
δράσῃ δὲ εἰς τὸν μαθητὴν, οὐ λέγεται διδάξει, οὕτως ἄρα ἡ διδάξις ἐστίν
οὐχ ἀπλῶς ἢ προσβολὴ τῶν θεωρημάτων, ἀλλ' ἡ πειθὼ ἢ ἐγγινομένη
ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ διδασκάλου τῷ μαθητῇ, ἥτις ἡ αὐτὴ κατ' ἄλλην σχέσιν
μάθησις λέγεται, ὅταν ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ μαθητοῦ ἐπὶ τὸν διδάσκαλον
20 χωρήσωμεν, καὶ ἀπλῶς ὅταν μὲν ἀπὸ τοῦ αἰτιατοῦ εἰς τὸ αἶτιον ἀνέλ-
θωμεν, πάθησις, ὅταν δὲ ἔμπαλιν. ποιήσις.

p. 202b8 Οὕτε μίαν δυοῖν τὴν αὐτὴν εἶναι κωλύει οὐδέν. 35

Τὸ δεύτερον ἄτοπον ἐπιλύεται. οὐδὲν κωλύει, φησί, δύο ἐτέρων τῷ
εἶδει μίαν ἐνέργειαν εἶναι, ἀλλὰ μίαν τῷ ὑποκειμένῳ, οὐ τῷ ὀρισμῷ.

25 p. 202b9 Ἄλλ' ὡς ὑπάρχει τὸ δυνάμει ὃν πρὸς τὸ ἐνεργοῦν.

Ἦτοι τοῦτό φησιν, ὅτι οὕτω λέγω μίαν δύο διαφερόντων κατ' εἶδος 42
ἐνέργειαν εἶναι μὴδὲν κωλύειν, οὐ κατὰ πάντα μίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ἐστί

1 θῆναι primitus M: εἶναι L ὑποθεμένην Mt 2 ἔλεγε] ἔλε (sic) L 3 ἐν ἄλλο
(sic) M εὐλογώτερον K δὲ om. L εἵπομεν p. 372,22 sqq. 4 αὐτὴν L: fort.
αὐτὸ καὶ τῇ β^α (i. e. δευτέρῃ) ὑποθέσει τῇ μιᾷ L ταύτην] τὴν αὐτὴν L 8 μέντοι,
καὶ] μὲν καίτοι L 10 et 11 ἐνερ M: ἐνεργεία et ἐνεργείαν (L)t 11 μαθητὶ M
12 προσβολὴν K 13 διδάσκων K 14 ἀλλὰ ^{δεῖ νομίζειν} superscr. M² γινομένην K: γε-
νομένην LMt 15 εἴποι et mox δράσει t 16 ἐστίν LK et ante corr. M: ἐσται corr. M
et t 20 μὲν om. L 20. 21 ἔλθωμεν L 21 πάθησις LK: μάθησις Mt 22 τὴν
αὐτὴν εἶναι κωλύει οὐδέν LK: τὴν κωλύει οὐδέν (om. εἶναι) M: κωλύει οὐδὲν τὴν αὐτὴν
εἶναι c vulgato Aristotele t 25 ὡς τὸ δυνάμει ὃν ὑπάρχει t 27 οὐδὲν L

τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ (ὁ γὰρ δυνάμει γραμματικῶς εἶτα γενόμενος k 4^v
ἐνεργείᾳ γραμματικῶς, οὕτως εἰς μὲν καὶ ὁ αὐτός ἐστι τῷ ὑποκειμένῳ, τῷ
μένει λόγῳ καὶ τῷ ὁρισμῷ οὐχ εἰς· ἄλλως γὰρ ὁρίζομαι αὐτὸν δυνάμει 4^v
ὄντα γραμματικόν, καὶ ἄλλως ἐνεργείᾳ. οὕτως οὖν φημι δυνατὸν εἶναι
5 μίαν δυοῖν ἐνέργειαν). ἥ οὖν τοῦτο φησιν. ἥ, ὡς ἤδη εἵπομεν. ὅτι τούτων
φημι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν δυνατὸν εἶναι τῶν διαφερόντων κατ'
εἶδος, οἷά ἐστι τὰ δυνάμει ὄντα καὶ τὰ ἐνεργείᾳ τὰ κατὰ τὴν δυνάμιν
ταύτην καὶ ἄγοντα αὐτὴν εἰς ἐνέργειαν· τοιαῦτα δὲ ἐστὶ καθόλου τὰ ποιοῦντα
καὶ πάσχοντα.

10 p. 202^b10 Οὕτε ἀνάγκη τὸν διδάσκοντα μανθάνειν, οὐδὲ εἰ τὸ
ποιεῖν καὶ πάσχειν ταυτόν.

Ἐπὶ τὸ ἕτερον ἄτοπον μετέβη. ἔλεγε γὰρ οὕτως· εἰ τῶν δύο μία ἢ 50
ἐνέργεια, ἐπειδὴ τοῦ μὲν ἡ ἐνέργεια διδάξις λέγεται τοῦ δὲ μάθησις, ἔσται
ἡ διδάξις τῇ μαθήσει ταυτόν· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὰ ἐπόμενα τούτοις ταῦτά.
15 τὸ διδάσκειν καὶ τὸ μανθάνειν· εἰ δὲ τοῦτο, συμβήσεται τὸν διδάσκοντα
πάντα μανθάνειν. καὶ αὐτὸς οὖν τῇ ἐπιλύσει κατ' ἀνάλυσιν κέχρηται, ἐκ
τῶν ὑστέρων ἀρχόμενος καὶ ἐπὶ τὰ πρότερα ἀνακάμπτων· οὐ γὰρ ἀνάγκη,
φησὶν, εἰ τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν ταυτόν εἴη, καὶ τὸν διδάσκοντα μαν-
θάνειν κατ' αὐτὸ τὸ διδάσκειν, εἰ μὴ οὕτως εἴη τὸ διδάσκειν τῷ μανθά- k 5^r
20 νειν ταυτόν, ὥστε καὶ τῷ ὑποκειμένῳ καὶ τῷ λόγῳ ταυτόν εἶναι. εἰ δὲ
μὴ οὕτως ὑπάρχειν ταυτόν, ἀλλ' ὡς ἡ ὁδὸς ἡ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Θήβας καὶ
ἡ ἐκ Θηβῶν εἰς Ἀθήνας, οὐκ ἀνάγκη.

p. 202^b14 Οὐ γὰρ ταυτὰ πάντα ὑπάρχει τοῖς ὁπωσοῦν τοῖς αὐτοῖς,
ἀλλὰ μόνον οἷς τὸ εἶναι ταυτόν.

25 Οὐκ ἀνάγκη, φησὶν, εἰ κατὰ τι λέγουντό τινα ταυτὰ εἶναι, ἥδη καὶ 5
πάντα τὰ ὑπάρχοντα τούτοις ἢ ἐπόμενα αὐτοῖς τὰ αὐτὰ εἶναι, ἀλλ' ἐκείνῃ
ἐστὶ κατὰ πάντα ταυτὰ, οἷς ὁ ὁρισμὸς ὁ αὐτός ἐστιν, ἡμεῖς δὲ νῦν ταυτὰ
λέγομεν εἶναι τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν οὐ κατὰ τὸν ὁρισμὸν (κατὰ

2 οὕτως L
post ὄντα L

3 ὁρίζομεν dedit t, id ipsum sibi in M legere visus
4 γραμματικῶς K

3. 4 αὐτὸν iterat
τούτων ex τοῦτο

fecit M 7 ἐνεργείᾳ τὰ scriptum ἐνερ in M: ἐνεργείᾳ (om. τὰ) t 11 ταυτόν] τὸ
αὐτὸ ἐστὶ Aristoteles 13 λέγεται L 18 τῇ] τὸ K 18. 20 εἴη — μανθάνειν
ταυτόν om. K 21 ἀλλὰ Lt 21. 22 ἡ ὁδὸς ἡ θήβηθεν ἀθήναζε, καὶ ἡ ἀθήνηθεν εἰς
θήβας ex Aristotele t 22 ἡ L: om. K et, si silentio fides, M 23 ταυτὰ K:

ταυ M: ταυτὸν L: τὰ αὐτὰ t πάντα om. L τοῖς αὐτοῖς LM: τοῖς αὐτὰ K: ταυ-
τοῖς t 24 μόνον οἷς M² t: μόνον εἰς M: μόνους οἷς L: μάγοις (om. οἷς) K τὸ αὐτό t
25 λέγεται (sic) L 26 ἐπόμενα M 27 ἐστὶ τὰ κατὰ K οἷς] ὢν L ὁ prius
L: om. KMt ταυτόν (post νῦν) L: ταυτὰ KMt

τοῦτο γὰρ ἔτερα), ἀλλὰ κατὰ τὸ ὑποκείμενον. ὥστε οὐκ ἀνάγκη, εἰ οὕτως κ⁵ εἶεν τὰ αὐτά, καὶ τὸν διδάσκοντα ἦδη καὶ μανθάνειν.

p. 202^b16 Ἄλλ' οὐδὲ εἰ ἡ διδάξις τῇ μαθήσει ταυτόν, καὶ τὸ
μανθάνειν τῷ διδάσκειν.

5 Κατὰ ἀναποδισμόν, ὥσπερ εἶπον, ὁδεύων πρότερον μὲν ἔδειξεν ὅτι 11
οὐκ ἀνάγκη, εἰ τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν ταυτόν, τὸν διδάσκοντα εὐθὺς
καὶ μανθάνειν, ἐπειδὴ δὲ συνήγαγεν ἡ ἀπορία τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν
ταυτόν εἶναι ἐκ τοῦ λαμβάνειν ὅτι ἡ διδάξις τῇ μαθήσει ταυτόν ἐστι, νῦν
φησιν ὅτι οὐδὲ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἔπεται· ἰδοὺ γὰρ καὶ ἡ διάστασις μὲν
10 ἐκ Θηβῶν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐξ Ἀθηναίων εἰς Θήβας μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτή. 15
τὸ μέντοι διίστασθαι ἐντεῦθεν ἔκει ἢ ἐκεῖθεν δεῦρο οὐ τὸ αὐτό. οὕτως
οὖν οὐδὲ ἐπεὶ ἡ διδάξις τῇ μαθήσει ἡ αὐτὴ εἴη, ἀνάγκη ἦδη καὶ τὸ μαν-
θάνειν τῷ διδάσκειν ταυτόν εἶναι.

p. 202^b19 Ὅλως δὲ εἰπεῖν οὐδὲ ἡ διδάξις τῇ μαθήσει καὶ ἡ
15 ποίησις τῇ παθήσει ταυτόν κυρίως, ἀλλ' ὧ ὑπάρχει ταῦτα, ἡ
κίνησις.

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ὑποτίθεσθαι τὴν διδάξιν τῇ μαθήσει ταυτόν εἶναι τὰ
ἐξῆς συνήγετο, πρότερον μὲν συνεχώρησε τὴν διδάξιν τῇ μαθήσει ταυτόν 20
εἶναι, καὶ ἔδειξεν ὅτι οὐκ ἀνάγκη τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν ταυτόν εἶναι.
20 ἀλλ' οὐδὲ εἰ ταῦτα ταυτά, καὶ τὸν διδάσκοντα ἀνάγκη κατὰ τοῦτο εὐθὺς
καὶ μανθάνειν· νῦν δὲ φησιν ὅτι οὐδὲ ὅλως ταυτόν ἡ διδάξις τῇ μαθήσει.
ἀλλ' ἔκεινόν ἐστι τὸ ταυτόν, ὅτινι ὡς ὑποκειμένῳ ὑπάρχει ἡ διδάξις καὶ
ἡ μάθησις. ὥσπερ οὐδὲ ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις ταυτόν, ἀλλ' ἡ κλίμαξ
ἢ ταῦτα ὑπῆρξεν, ἥγουν αὐτὴ ἡ κίνησις, λέγω δὲ αὐτὴ ἡ βάδισις καὶ ἡ
25 μεταφορὰ τῶν ποδῶν (αὐτὴ γὰρ κυρίως ἡ αὐτὴ ἐστίν· ἓνα γὰρ καὶ τὸν 25
αὐτὸν ὅρισμόν ἐπιδέχεται), ἡ μέντοι ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις, ἥτις ὡς
ἐν ὑποκειμένῳ ὑπάρχει τῇ τριαύτῃ κινήσει, οὐ κυρίως αἱ αὐταί· διαφοροί
γὰρ οἱ τούτων ὅρισμοί. ἀλλ' ὧ ὑπάρχει ταῦτα, ἡ κίνησις. κίνησιν
φησιν αὐτὴν τὴν μεταβολὴν τὴν γινομένην ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῷ μαθητῇ.

1 τοῦτον fortasse recte L ἐτ⁹ M: ἔτερον t 3 Οὐ μὲν ἀλλ' ex Aristotele t
οὐδ' Lt εἰ ἡ] εἴη K 3. 4 καὶ τὸ διδάσκειν τῷ μανθάνειν L 5 πρῶτον L
7 συνήγεν ἡ (om. ἀπορία) L 9. 10 μὲν ἡ ἐκ L 11 ἐνταῦθα L 12. 13 καὶ
τὸ μανθάνειν ἦδη Mt 13 ταυτόν εἶναι] ταυτόν τὰ ἐξῆς ἀνήγει. τὸ πρότερον (haec duo
verba deleta). ἀλλ' ὧ τινι ὑποκειμένῳ ὑπάρχουσι ταῦτα ἥγουν ἡ διδάξις καὶ ἡ μάθησις, ἡ
κίνησις ἐστίν. τὸ πρότερον μὲν συνεχώρησε, τὴν διδάξιν τῇ μαθήσει ταυτόν εἶναι L cf. ad
v. 17 sq. 14 δ' εἰπεῖν οὐδ' ἡ Lt καὶ LKM: οὐδ' ex Aristotele t 15 τὸ
ταυτόν (?) L: τὸ αὐτὸ t 17. 19 τὰ ἐξῆς—καὶ om. L cf. ad v. 13 18 συνήγετο
K: συνηγάγετο Mt 22 τὸ ταυτόν LK: ταυτόν Mt 22. 23 καὶ ἡ: μάθη-
σις L: καὶ ἡ μάθησις (expuncto altero μάθησις) L² 24 αὐτὴ (post δὲ) om. L ἡ
(post καὶ) om. K 26 αὐτόν om. L.

αὐτὴ γὰρ μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτή, καὶ ἀναφερομένη μὲν ὡς πρὸς τὸν διδά- k 5^r
σκαλον καλεῖται διδάξεις, πρὸς τὸν μαθητὴν δὲ μάθησις.

p. 202^b21 Τὸ γὰρ τοῦδε ἐν τῷδε καὶ τὸ τοῦδε ὑπὸ τοῦδε ἐνέρ- 30
γειαν εἶναι, ἕτερον τῷ λόγῳ.

- 5 Ὅτι ἐτέρα ἢ μάθησις τῇ διδάξει κατὰ τὸν ὅρισμόν δείκνυσιν. ἄλλως
γάρ, φησὶν, ὀριοῦμεθα τὴν τοῦδε ἐν τῷδε ἐνέργειαν, τουτέστι τὴν τοῦ
ποιούντος ἐν τῷ πάσχοντι, καὶ τὴν τοῦδε ὑπὸ τοῦδε, τουτέστι καὶ
τὴν τοῦ πάσχοντος ἐνέργειαν ὑπὸ τοῦ ποιούντος ἐγγινομένην· τὴν μὲν γὰρ
10 τυχόν ὀριοῦμεθα, ὅτι ἐστὶν 'ἐντελέχεια τοῦ κινητικοῦ τελειωτικῆ τοῦ κινητοῦ',
τὴν δὲ ὡσαύτως 'ἐντελέχεια τοῦ κινητοῦ ὑπὸ τοῦ κινητικοῦ'.
Τὰ μὲν οὖν παρὰ Ἀριστοτέλους ταῦτα, ζητήσῃ δέ τις ἴσως εἰ ἐπὶ 35
παντὸς κινούντος καὶ κινουμένου ἀληθὴς ὁ λόγος ὁ λέγων τὴν κίνησιν ἐν
τῷ κινουμένῳ μόνον εἶναι, οὐδαμῶς δὲ ἐν τῷ κινούντι. καὶ ἐπὶ μὲν
ἀλλοιωσέως ἢ αὐξήσεως τῷ ὄντι κινεῖται οὐ τὸ ποιῶν ἀλλὰ τὸ πάσχον
15 (λευκαίνεται γὰρ οὐ τὸ λευκαῖνον ἀλλὰ τὸ λευκαινόμενον, καὶ αὖξεται οὐ τὸ
αὔξον ἀλλὰ τὸ αὔξανόμενον, τουτέστιν οὐ τὸ ποιῶν ἀλλὰ τὸ πάσχον), ἐπὶ
μέντοι τῆς κατὰ τύπον κινήσεως, ἐφ' ἧς τινα τῶν κινούντων τῷ κινεῖσθαι
οὕτω κινεῖ, οὐκέτι ὀφείκει ἀρμόζειν ὁ λόγος· εἰ γὰρ τῷ κινεῖσθαι ὁ οὐρανὸς 40
οὕτω κινεῖ τὸ ὑπέκκαυμα, πῶς οὐ φήσαιμι τὸ κινῶν καθὼ κινεῖ κατ'
20 αὐτὸ τοῦτο κινεῖσθαι, καὶ δύο δὲ εἶναι καὶ τὰς κινήσεις, τὴν μὲν τοῦ κι-
νούντος τὴν δὲ τοῦ κινουμένου; καὶ ἄλλη μὲν κίνησις ἡ τοῦ οὐρανοῦ,
ἄλλη δὲ καθ' ἣν κινεῖται τὰ ἐνταῦθα τοίως ἢ τοίως ὑπὸ τῆς ἐκείνου κινή-
σεως ἀλλοιούμενα· ὥστε δύο καὶ αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ κινήσεις, οὐ μόνον
τῷ ὀρισμῷ ἀλλὰ καὶ τῷ υποκειμένῳ. καὶ τὸ μὲν ὑπέκκαυμα τὴν αὐτὴν
25 τῷ κινούντι κινεῖται κίνησιν (ὥσπερ καὶ τὸ ἱμάτιον κινουμένῳ μοι τὴν 45
αὐτὴν συγκινεῖται κίνησιν), κινεῖται δὲ οὐ μόνον ταύτην τὴν κίνησιν κινου-
μένων τῶν οὐρανίων τὰ προσεχῆ, ἀλλὰ κοινῶς πάντα τὴν ἀλλοιωτικὴν· ἡ
γὰρ κατὰ τύπον τοῦ ἡλίου κινήσις κατ' αὐτὸ τοῦτο καθ' ὃ κατὰ τύπον
κινεῖται, τοίως ἢ τοίως ἀλλοιοῖ τὰ ἐνταῦθα. πρὸς δὲ τὴν ἀπορίαν ταύτην
30 συντόμως φημί, ὅτι οὐ τοῦτό φησιν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι οὐδέν ἐστι τῶν
κινούντων ὃ τῷ κινεῖσθαι οὕτω κινεῖ (σαφῶς γοῦν εἶπεν ὅτι πάντα τὰ
φυσικὰ τοιαῦτά ἐστι, ὥστε μὴ ἄλλως δύνασθαι κινεῖν ἢ τῷ κινεῖσθαι καὶ 50
αὐτά), ἀλλ' ὅτι ἡ κινητικὴ δύναμις ἡ ἐνδοδομένη ὑπὸ τοῦ κινούντος τῷ
κινουμένῳ, λέγω δὴ ἡ ἰσχύς αὕτη καὶ ἡ ἐνέργεια καθ' ἣν καὶ κινεῖται,
35 δυνάμει κινητὸν ὃν τελειούμενον ὑπὸ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας, μία τις οὕσα

6 ἀλλ' ὡς K: ἄλλω t

7 καὶ τὴν (ante τοῦδε) initio versus iterat L

8 ἐγγε-

νομένην L

10 τὴν δὲ—κινητικοῦ om. K

ἐντελέχεια M: ἐντελέχειαν (L)t

11 τοῦ ἀριστοτέλους L

12 κινούντος om. L

13 εἶναι μόνον L

20 καὶ (post

εἶναι) om. L

22 et 29 τοίως ἢ τοίως libri

25 κινεῖται om. K

κινουμένῳ μοι

L: κινούμενον ὁμολως (K)Mt

30 ὅτι prius om. t

31 εἶπεν B 1 p. 201a23 sqq. cl.

Philop. p. 355,8

ὅτι οὐ πάντα L

32 ἢ τῷ] ἢ τὸ καὶ L

33 αὐτά t: αὐτό LKM

καὶ ἡ αὐτὴ τὴν μὲν ἀρχὴν ἔχει τῆς προόδου ἀπὸ τοῦ κινουντος, τὸ δὲ k 5^r
τέλος καὶ τὴν ἀποτελεούτησιν καὶ οἷον μονὴν ἐν τῷ κινουμένῳ· οὐ γὰρ
ἐγγενομένη ἐν τῷ δυνάμει ἀφίησιν αὐτό, ἀλλ' οἷον μένουσα τελειοῖ, τε-
λειώσεις δὲ ἡ τῆς δυνάμεως προαγωγή, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ κίνησις. προβάλλ-
5 λεται μὲν γὰρ | τὸ θεώρημα ὁ ἐπιστήμων καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ μανθά- k 5^r
νοντος, ἀλλ' ὅταν ἡ προβολὴ αὐτὴ γινομένη ἐν τῷ μαθητῇ ὁράσῃ εἰς
αὐτόν, τὴν δραστήριον ταύτην δύναμιν καθ' ἣν πέπονθε, ταύτην φημί
μῖαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι, ἀρξάμενη μὲν ἀπὸ τοῦ διδασκάλου, γενομένην
δὲ ἐν τῷ μαθητῇ καὶ κινήσασαν αὐτόν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ δυνάμει τελειώ-
10 σασαν, ἥτις δηλονότι ἐν τῷ κινουμένῳ ἐστὶ καὶ οὐκ ἐν τῷ κινούντι· οὐ
μετέβαλλε γὰρ κατ' αὐτὴν τὸ κινουόν. 5

p. 202^b23 Τί μὲν οὖν ἐστὶ κίνησις εἴρηται καὶ καθόλου καὶ
κατὰ μέρος.

Πρῶτον μὲν γὰρ ὠρίσατο τὴν κίνησιν 'ἐντελέχειαν τοῦ δυνάμει ἡ
15 τοιοῦτόν ἐστιν', εἰτα ἐπειδὴ τὸ δυνάμει καὶ ἐπὶ τῆς ἕξεως ἐλαμβάνετο,
ἀκριβέστερον ὀρίζομενος εἶπε τὴν κίνησιν εἶναι 'ἐντελέχειαν τοῦ κινητοῦ ἢ
κινητόν'. καθόλου μὲν οὖν, φησί, τῆς κινήσεως ὁρισμὸς οὗτος, ἐκ τούτου 10
δὲ ὅλην πῶς καὶ ἕκαστον τῶν τῆς κινήσεως εἰδῶν ὀρισθῆσεται· φήσομεν
γὰρ ἀλλοίωσιν εἶναι τὴν τοῦ ἀλλοιωτοῦ ἢ ἀλλοιωτόν ἐντελέχειαν, καὶ αὔξησιν
20 τὴν τοῦ αὔξητοῦ ἢ αὔξητόν, καὶ φερόμεν τὴν τοῦ φερόμετοῦ ἢ φερόμετόν. εἰ-
πὼν δὲ ὅτι 'εἴπομεν τί ἐστὶ κίνησις καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος', ἐπειδὴ
οὐδαμῶς εἶπε τοὺς ὅρους τῶν κατὰ μέρος κινήσεων, ἀλλ' οὕτως εἶπεν ὡς
δυναμένων ἡμῶν τὸ καθόλου τοῖς κατὰ μέρος ἀρμόσαι, διὰ τοῦτο ἐπήγαγεν
οὐ γὰρ ἄδηλον πῶς ὀρισθῆσεται τῶν εἰδῶν ἕκαστον αὐτῆς· ὁ 15
25 σύνδεσμος γὰρ ὁ 'γάρ' αἰτίας ἐστὶν ἀπόδοσις. διὰ τοῦτο, φησὶν, εἶπον
καὶ κατὰ μέρος, διότι ἐκ τοῦ ἀποδεδομένου καθόλου περὶ κινήσεως
ὀρισμοῦ σαφὲς ἡμῖν ἔσται πῶς καὶ ἕκαστον τῶν τῆς κινήσεως εἰδῶν ὀρι-
σθῆσεται.

2 μόνον L οὐ evanidum L 3 αὐτόν L 4 προαγωγή libri 6 δράσει
et 7 δραστήριον δύναμιν ταύτην L 8 γινομένην L 9 καὶ prius om. vel eras. L
κινήσαν errore typogr. t 10 καὶ om. L 11 μετέβαλλε Mt 12 ἐστὶν ἡ Ki
12. 13 εἴρηται καὶ καθόλου (haec duo verba om. L) καὶ κατὰ μέρος LKM: καὶ καθόλου
καὶ κατὰ μέρος, εἴρηται t 14 (ἰστέον ὅτι?) τετραγῶς ὠρίσατο τὴν κίνησιν ἀριστοτέλης
marg. L 14. 15 ἡ τοιοῦτόν ἐστιν] cf. ad p. 342, 11 16 τὴν κίνησιν εἶπεν
(om. εἶναι) L 17 φησὶν ὁ τῆς L 18 φήσομαι K: φήσομαι M 19 τὴν K: om.
LMt ἀλλοιωτόν] ἀλλοιωτήν K 19. 21 ἐντελέχειαν—τί ἐστὶ iterat K 21 καὶ
κατὰ μέρος καὶ καθόλου L 22 οὐδαμῶς L 23 ἡμῶν τὸ LK: τὸ (om. ἡμῶν)
M: τῷ t τοῖς L: τοῦ K: om. M: τὸ t 24 πῶς] ὡς Aristotelis libri praeter l
25 αἰτία K 27 ἕκασθον (sic) K

p. 202^b26 Ἐτι δὲ γνωριμώτερον, ἢ τοῦ δυνάμει ποιητικοῦ καὶ κ^{5ν}
παθητικοῦ, ἧ τοιοῦτον, ἀπλῶς τε καὶ πάλιν καθ' ἕκαστον.

Ἐτι, φησί, τὸν περὶ κινήσεως λόγον ἐκ τῶν εἰρημένων σαφέστερον 21
καὶ γνωριμώτερον ἀποδοῦναι δυνατόν, ὅτι ἐστὶν ἐντελέχεια τοῦ δυνάμει
5 ποιητικοῦ πρὸς τὸ παθητικόν (ἡ γὰρ τοῦ ποιητικοῦ πρὸς τὸ παθητικόν
ἐντελέχεια, αὕτη ἐστὶν ἡ κίνησις), ἥ, ὡς εἶπε μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡ ἐντε-
λέχεια τοῦ κινήτου ὑπὸ τοῦ κινήτου. ἀρμόσει δέ, φησὶν, ὁ τοιοῦτος
ὁρισμός· καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα κινήσεων, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν κατ' εἶδος·
φησὶ γὰρ οἰκοδόμησιν εἶναι ἐντελέχειαν τοῦ οἰκοδομητικοῦ καὶ οἰκοδομητοῦ, 25
10 ἧ τοιοῦτόν ἐστι. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. οὗτος δὲ ὁ ὁρισμὸς ἅμα
συνεμφανίζει καὶ τὸ μίαν εἶναι τὴν ἐνέργειαν τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ κινου-
μένου· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ οὕτως αὐτὴν ὠρίσατο. εἰ γὰρ ἐστὶν ἐντελέχεια
τοῦ δυνάμει ποιητικοῦ καὶ παθητικοῦ, τῶν δύο ἄρα μία ἡ ἐνέργεια.

p. 202^b30 Ἐπεὶ δὲ ἐστὶν ἡ περὶ φύσεως ἐπιστήμη περὶ μεγέθους
15 καὶ κίνησιν καὶ χρόνον.

Εἵπομεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ βιβλίου τούτου, ὅτι δύο ἐστὶ περὶ ὧν ἐν τούτῳ 31
τῷ βιβλίῳ τὸν λόγον ποιῆται ὁ φιλόσοφος, περὶ κινήσεως καὶ ἀπείρου,
ὥσπερ ἐν τῷ ἐφεξῆς περὶ χρόνου τόπου κενοῦ. ἀπαρτίσας οὖν τὸν περὶ
κινήσεως λόγον καὶ εἰπὼν τί τέ ἐστιν ἡ κίνησις καὶ ἐν τίσιν θεωρεῖται καὶ
20 πόσα εἶδη κινήσεως, προτίθεται λοιπὸν ἐντεῦθεν περὶ τοῦ ἀπείρου δια-
λεχθῆναι. καὶ ὥσπερ εἶωθε σχεδὸν ἐν πᾶσι τοῖς προβλήμασι, οὕτω καὶ 35
ἐνταῦθα ποιῶ· πρότερον δείκνυσιν ὅτι ἀναγκαῖος τῷ σκοπῷ τῆς πραγμα-
τείας ὁ περὶ τοῦ προκειμένου προβλήματος λόγος. καὶ ἐνταῦθα μέλλων
διαλεχθῆναι περὶ τοῦ ἀπείρου εἴτε ἐστὶν εἴτε μή, καὶ εἰ ἐστὶ, πότερον
25 οὐσία ἐστὶν ἢ συμβεβηκὸς καὶ ἐν τίσιν θεωρεῖται καὶ ἐν τίσιν τὸ εἶναι ἔχει,
πρότερον δείκνυσιν ὅτι ἀναγκαῖος τῷ φυσικῷ ὁ περὶ τοῦ ἀπείρου λόγος,
ἵνα συντονωτέρους ποιήσῃ πρὸς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἐφευρέμενου τῆς φυσικῆς
ἐν ἑξῇ γενέσθαι θεωρίας. ὅτι οὖν ἀναγκαῖος τῷ φυσικῷ ὁ περὶ τοῦ ἀπεί-
ρου λόγος δείκνυσιν διχόθεν, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ τὰ ὑποβεβλημένα ἅπαντα 40
30 τῷ φυσικῷ πράγματα διαιρεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἄπειρον ἢ εἰς τὸ πεπερασμένον,

4 τοῦ δυνάμει iterat M

ἔμπροσθεν p. 202^a14

9 φησὶ γὰρ L

εἰ γὰρ ἐστὶν L: ἡ γὰρ KMt

p. 340,14 sqq.

19 λόγος K

τίς τε ἐστὶν K

ἐν τίσιν θεωρεῖται L: om. KMt

at cf. v. 28. p. 390,26. 398,18. 406,18

ληψὶν αὐτοῦ L

4. 5 δυνάμει ποιητικοῦ πρὸς in ras. L

7 ἀρμόζει Mt at cf. Themist. p. 219,26

δέ om. L

10 ἅμα om. Mt

φύσεων M

16 εἵπομεν

ἀπαρτίσας L

21 σχεδὸν καὶ ἐν et mox

τοῦ L: om. (cf. p. 409,10) KMt

27 συντονωτέρους K: συντονωτέρους L.Mt

28 τῷ φυσικῷ om. L

τοῦ om. Mt

6 αὕτη KMt

δέ om. L

12 οὐ-

14 lemma om. K

24 εἴτε ἐστὶν] εἰ ἐστὶν L

25 καὶ

26 πρότερον οὖν Mt

27 συντονωτέρους K: συντονωτέρους L.Mt

28 τῷ φυσικῷ om. L

τοῦ om. Mt

καὶ ἐκ τοῦ πάντας τοὺς ὁπωσοῦν διαλάμψαντας· ἐν φιλοσοφίᾳ μὴ μόνον k 5^v
 διαλαβεῖν περὶ ἀπειρου, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν αὐτὸ τῶν ὄντων εἶναι ὑποθέσθαι.
 τίνα οὖν τὰ ὑποβεβλημένα τῷ φυσικῷ πράγματα περὶ ὧν ποιεῖται τὸν
 λόγον; μεγέθη, φησί, καὶ κίνησις καὶ χρόνος· περὶ τούτων γὰρ πάντες οἱ
 5 φυσικοὶ διαλέγονται. ταῦτα δὲ πάντα ἀνάγκη πᾶσα ἢ πεπερασμένα εἶναι
 ἢ ἄπειρα, τὰ τε μεγέθη ὁμοίως καὶ ἡ κίνησις καὶ ὁ χρόνος· ἐπὶ ἐκάστου 45
 γὰρ τούτων τοῦτο ζητεῖσθαι εἰώθεν. ὥστε εἰ ταῦτα γινῶναι βούλεται ὁ
 φυσικός, ταῦτα δὲ τὴν εἰς τὸ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον διαίρεσιν ἐπιδέχεται,
 ἀδύνατον ἄρα ταῦτα ἀκριβῶς γινῶναι τὸν μὴ ἐγνωχότα τί ποτε ὅλως ἐστὶ
 10 τὸ ἄπειρον, καὶ πρότερόν γε, εἰ ὅλως ἔστιν ἢ μὴ. τεκμήριον δὲ τοῦ
 καλῶς ἐν τῇ περὶ φύσεως πραγματείᾳ ζητεῖν ἡμᾶς τὸν περὶ τοῦ ἀπειρου
 λόγον. ὅτι πάντες ὅσοι ἀξίως λόγου τινὸς ἤψαντο τῆς φυσικῆς θεωρίας οὐ
 μόνον εἶναι τὸ ἄπειρον λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν αὐτὸ εἶναι τῶν ὄντων 50
 ὑποτίθενται.

15 Πλείστη δὲ τούτων ἡ πρὸς ἀλλήλους διαφορὰ περὶ τῆς τοῦ ἀπειρου
 δόξης κοινῇ τε καὶ ἰδίᾳ. οἱ μὲν γὰρ φυσικοὶ πάντες ἀρχὴν καὶ αὐτοὶ
 εἶναι τίθενται τὸ ἄπειρον, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτὸ ἀρχὴν ἀλλὰ κατὰ συμ-
 βεβηκός· ἄλλο μὲν γὰρ τι εἶναι φασὶ τὴν καθ' αὐτὸ ἀρχὴν, οἷον ἀέρα ἢ
 πῦρ ἢ τῶν ἄλλων τι ἢ πάντα ταῦτα ἢ τινὰ ἢ τὸ μεταξὺ τούτων, τούτω
 20 μέντοι συμβεβηκέναι τὸ εἶναι ἀπειρῶ· ὥστε καθ' αὐτὸ μὲν ἀρχὴ τὸ ὕδωρ
 τυχὸν ἢ ὁ ἀήρ ἢ τὸ μεταξύ, | διότι δὲ συνέβη τὸν ἀέρα ἢ τὸ ὕδωρ ἄπειρον k 6^v
 εἶναι τῷ μεγέθει, διὰ τοῦτο κατὰ συμβεβηκός ἀρχῆς λόγον ἐπέχει τὸ
 ἄπειρον. Πλάτων δὲ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, φησί, καὶ καθ' αὐτὸ ἀρχὴν ὑποτί-
 θενται εἶναι τὸ ἄπειρον, οὐ γὰρ τινα ἄπειρον λέγοντες ἢ ἀέρα ἢ πῦρ ἢ
 25 ἄλλο τι σῶμα, ἀλλ' αὐτοουσίαν τινὰ εἶναι ἀπειρου ἐν τούτῳ οὐσιωμένην
 ἐν τῷ ἄπειρον εἶναι, καὶ ταύτην εἶναι ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν ὄντων.
 διαφέρονται δὲ πρὸς ἀλλήλους ὅ τε Πλάτων καὶ οἱ Πυθαγόρειοι· οἱ μὲν 5
 γὰρ Πυθαγόρειοι ἀριθμὸν λέγουσιν εἶναι τὸ ἄπειρον, ἀριθμὸν δὲ οὐ χω-
 ριστόν τινα οὐδὲ ἀσώματον, ἀλλ' αἰσθητόν τινα καὶ στοιχεῖον ὄντα καὶ
 30 ἀρχὴν πάντων τῶν αἰσθητῶν (πάντα γὰρ ἐκ τῶν ἀριθμῶν ὥς ἐξ ἀρχῶν

1 inter καὶ et ἐκ inserit δεῦτερον L² διαλάμψαντας ὁπωσοῦν Mt . 3 πρᾶγ-
 ματι L 5 φιλοσοφίᾳ Mt ὅλως εἶναι L 6 ἡ κίνησις καὶ ὁ χρόνος
 LKM: τὴν κίνησιν καὶ τὸν χρόνον recte corrigit t, quae enim ante τὰ τε in L leguntur
 καὶ πότερόν (scribe πρότερόν) γε εἰ ἢ (εἶεν ἂν corr. L²) ἄπειρα aberranti librario ad v. 10
 debentur 7 βούλεται γινῶναι L 8 δὲ om. add. L² 9 μὴ] μὴ K
 9. 10 ὅλως ἐστὶ τὸ ἄπειρον KL²: ὅλως L: ἐστὶν ὅλως τὸ ἄπειρον Mt 10 καὶ πρό-
 τερόν—μὴ om. L 11 τὸν περὶ] τὸν πῶς compend. K 12 λόγου τινός
 ἤψαντο LKt: ἤψαντο λόγου τινός M 16 κοινῶς L ἀρχὴν μὲν καὶ αὐτὸ L
 17 τίθενται (ὑποτίθενται L) τὸ ἄπειρον LK: τὸ ἄπειρον τίθενται Mt ἀρχῇ K ubi
 saepe ἀρ̄ indicat promiscue ἀρχή ἀρχῆς ἀρχῇ etc. 19. 21 τούτων—ἢ τὸ μεταξύ ite-
 rat K 22 ἀρχὴν λόγου L 23 Πλάτων δὲ καὶ. pauca immutatis ex Themist.
 p. 220,13 sqq. tralata πυθαγόρειοι constanter K ἑαυτὸ L 25 et p. 388,15 αὐτὸ
 οὐσίαν K ἀπειρου] ἄπειρον L ἀλλ' αὐτὴν τινα φύσιν ἄπειρον Themistius
 26 ταύτην εἶναι] κατ' αὐτὴν L

παράγουσι τὰ αἰσθητά, κάντεῶθεν φασί "τῷ ἀριθμῷ δὲ πάντ' ἐπέκεινται". k 6^r
καὶ τὴν πηγὴν τῆς φύσεως τετρακτὺν φησιν εἶναι), εἶναι δὲ μὴ μόνον ἐν
τοῖς αἰσθητοῖς τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ἄπειρον εἶναι,
οὔτε ὁποῖόν ἐστι τοῦτο οὔτε εἰς ὃ τι χρήσιμον διορίζοντες. Πλάτων δὲ 10
5 εἶναι μὲν καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς τὸ ἄπειρον καὶ ἀρχὴν εἶναι τῶν
αἰσθητῶν ἀπάντων, ἔξω δὲ τοῦ οὐρανοῦ οὐδὲν εἶναι παντάπασιν οὔτε σῶμα
οὔτε ἀσώματον, τὸ μέντοι ἄπειρον μὴ μόνον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι ἀλλὰ
καὶ ἐν ταῖς ἰδέαις, τὰς δὲ ἰδέας μῆτε ἐντὸς εἶναι τοῦ οὐρανοῦ μῆτε ἐκτὸς·
μῆδὲ γὰρ ὅλως σῶμα εἶναι. καὶ οἱ μὲν Πυθαγόρειοι τὸ ἄπειρον τὸ ἄρτιον
10 φασί, Πλάτων δὲ τὸ ἄπειρον δύο φησίν, ὅπερ καλεῖ μέγα καὶ μικρόν. δια-
φέρουσιν οὖν πρὸς τοὺς φυσικοὺς ὁ Πλάτων καὶ οἱ Πυθαγόρειοι τῷ τοῦς 15
μὲν οὐσίαν ὑποτίθεσθαι τὸ ἄπειρον, τοὺς δὲ φυσικοὺς συμβεβηχὸς τι τῇ
οὐσίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο οἱ μὲν καθ' αὐτὸ ἀρχὴν ὑποτίθενται τὸ ἄπειρον, οἱ
δὲ φυσικοὶ κατὰ συμβεβηχός. καὶ συμβαίνει τοῖς μὲν Πυθαγορείοις καὶ τῷ
15 Πλάτῳ καὶ τὸ μέρος τοῦ ἀπείρου ἄπειρον λέγειν, ἐπειδὴ αὐτοῦσίαν εἶναι
φασί τὸ ἄπειρον (ὥσπερ οὖν τὸ μέρος τῆς οὐσίας οὐσία, οὕτως τὸ μέρος
τοῦ ἀπείρου ἄπειρον), τοῖς δὲ φυσικοῖς οὐκέτι τὸ μέρος τοῦ ἀπείρου
ἄπειρον· τῷ γὰρ ὅλῳ ἥτοι ἀέρι ἢ ὕδατι τὸ ἄπειρον ἐπισυμβεβηκεν, οὐ 20
τῷ μέρει. καὶ οἱ φυσικοὶ δὲ πλεῖστον ὅσον διαφέρουσιν ἀλλήλων· κοινὸν
20 μὲν γὰρ πάντων τῶν φυσικῶν τὸ μεγέθει τὸ ἄπειρον ὑποτίθεσθαι ἢ πληθύνει,
καὶ εἰς δύο ταῦτα πάντες διήκηνται (οἱ μὲν γὰρ τῷ μεγέθει, οἱ δὲ τῷ
πληθύνει τὸ ἄπειρον ὑποτίθενται), τίς δὲ ἡ διαφορὰ αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους,
τὴν λέξιν ἐπιόντες ὑψόμεθα.

Ἰστέον δὲ ὅτι ὥσπερ εἰώθεσαν οἱ Πυθαγόρειοι συμβολικῶς τὰς διδα-
25 σκαλίας ἐκ τῶν ἀριθμῶν ποιεῖσθαι, οὕτω καὶ τὸ ἄπειρον συμβολικῶς ἐν 25
ταῖς ἀρχαῖς ἀπειθέντο. καὶ ὅτι τοῦτό ἐστι, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ῥητῶν τοῦ
Ἀριστοτέλους ἔστιν εἰεῖν· τὸ γὰρ ἄπειρον, φησί, τὸ ἄρτιον ἔλεγον, ὥσπερ
οὖν καὶ πέρας τὸ περιττόν· συγκεῖσθαι οὖν πάντα ἐκ πέρατος καὶ ἀπει-
ρίας. ὥσπερ οὖν τοὺς μέχρι δεκάδος ἀριθμοὺς ἄλλον ἄλλον σύμβολα
30 εἶναι ἔλεγον (ἐκάλουν γὰρ τὸν μὲν ε' δίκην διὰ τὸ τοὺς μέχρι δεκάδος

1 φασί] φανερὸν L τῷ LK: τὸ Mt. rectius hoc sane, sed illud in Themistio suo
videtur invenisse Philoponus ἀριθμῷ κτλ.] cf. Nauck, Iamblich. Vit. Pythag.
p. 234 sq. ἀριθμῷ] λόγος πυθαγορείων superscr. L πάντες K 2 πηγὴν
κτλ.] cf. Carin. Aur. 47 sq. Nauck ib. p. 216 sq. τετρακτὺν L: τετρακτὴν M: τετρα-
κτὴν Kt fort. φασιν 4 ἐστὶ] εἶναι K 5 ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ αὐτὸς L
6 πάντων L οὐδὲ KM 7 μὴ LK: καὶ compend. M: Themistii οὐ coniectura
invenit t 10 ὅπερ καλεῖ om. L 11 πυθαγόριοι etiam t 12 τι om. Mt

14 τοῖς] τε K 15 πυθ^γ (eum compendio syllabae οἷς) M 15. 16 τὸ μέρος τοῦ—οὕτως
om. L 16 οὕτω t 18 ὕδατι LK: πυρὶ Mt 20 τὸ μεγέθει] τῷ μεγέθει L

21 πάντες Lt: παν K: πάντα M 23 ἐπίντες (LKM)t 24 δὲ om. L 26 τῇ
ἀρχῇ ὑπετίθεντο L 28 σύγκεισθαι (sic) K γόν ἅπαντα Mt 29 ἀριθμοὺς om. L
ante ἄλλον addunt καὶ Mt σύμβολον L 30 γὰρ om. L 31 K: πέντε ceteri libri
itemque in insequentibus numeris fere omnibus δεκάδος ex δυάδος fecit M²

ἀριθμοὺς διχα διαιρεῖν, τὸν δὲ ε' γάμον διότι ἐκ τοῦ πρώτου ἀρτίου τοῦ k 6r
 β' καὶ τοῦ πρώτου περιττοῦ τοῦ γ' πολλαπλασιαζομένων ἐφ' ἑαυτοὺς 30
 ἀποτελεῖται, ἀναλογεῖ δὲ τὸ μὲν ἄρτιον τῷ θήλει, τὸ δὲ περιττὸν τῷ
 ἄρρενι· ἐπεὶ οὖν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου γεννᾶται ὁ ε', γάμον αὐτὸν
 5 ἐκάλουν. καὶ ἄλλον ἄλλων τινῶν πραγμάτων σύμβολον ἐποιοῦντο), ὥσπερ
 οὖν τοὺς ἀριθμοὺς σύμβολα (ἄλλον) ἄλλων ἐποιοῦντο, οὕτω δὲ καὶ τὰ πάθη
 αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν ἄρτιον σύμβολον ἐποιοῦντο τῆς ὕλης, τὸ δὲ περιττὸν τοῦ
 εἶδους, ἐξ ὧν συνδυαζομένων τὰ πράγματα γεννᾶσθαι. ἀπεικάζειν δὲ τῇ
 μὲν ὕλῃ τὸ ἄρτιον, διότι ὥσπερ τὸ ἄρτιον πρὸς τῆς διαιρέσεώς ἐστί, τὸ 35
 10 δὲ περιττὸν πρὸς τοῦ ἀδιαιρέτου, οὕτω καὶ ἡ μὲν ὕλη διαιρέσεώς ἐστί καὶ
 ἀοριστίας αἰτία, πέραςτος δὲ καὶ ὅρου τὸ εἶδος. διὰ τοῦτο μὲν οὖν ἄπειρον
 τὸ ἄρτιον ἔλεγον, διότι τῆς ἐπ' ἄπειρον τομῆς τὸ ἄρτιον αἵτιον· ἡ γὰρ διχο-
 τομία τὴν ἐπ' ἄπειρον ποιεῖ τῶν μεγεθῶν τομῆν. ἄπειρον δὲ καὶ ἡ ὕλη,
 διότι τοῖς μεγέθεσι καὶ πᾶσι τοῖς φυσικοῖς τῆς διαστάσεως καὶ ἀοριστίας
 15 καὶ τῆς ἐπ' ἄπειρον τομῆς καὶ πλήθους αὕτη ἐστὶν αἰτία. ὅτι δὲ καὶ ὁ
 Πλάτων Πυθαγόρειος ὦν τὸ ἄπειρον τὴν ὕλην ἔλεγον, αὐτῇ λέξει φησὶν ὁ 40
 Ἀριστοτέλης· Πλάτων γάρ φησι δύο τὰ ἄπειρα λέγει, τὸ μέγα καὶ
 τὸ μικρόν. ὅτι δὲ τὴν ὕλην τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν ἔλεγον ὁ Πλάτων,
 σαφῶς εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ
 20 βιβλίῳ ταύτης τῆς πραγματείας, τὴν δὲ μονάδα τὸ εἶδος.

p. 202b32 Εἰ καὶ μὴ πᾶν ἐστὶν ἢ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον.

Ἐπειδὴ τὰ ὑποβεβλημένα τῷ φυσικῷ διεῖλεν εἰς τὸ πεπερασμένον καὶ
 τὸ ἄπειρον, οὐκ ἔστι δὲ καθολικὴ ἢ διαίρεσις ἢ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν 45
 (μόνη γὰρ ἡ κατὰ ἀντίφασιν διαίρεσις ἐπὶ πάντων ἀρμόζει τῶν ὄντων καὶ
 25 μὴ ὄντων), διὰ τοῦτο φησιν· ὅτι πάντα τὰ ὑποβεβλημένα τῷ φυσικῷ διαι-
 ροῦνται εἰς τὸ ἄπειρον καὶ τὸ πεπερασμένον, εἰ καὶ μὴ πάντα τὰ ὄντα ἢ
 ἄπειρά ἐστὶν ἢ πεπερασμένα· ἐν οἷς γὰρ ἀνάγκη πάντως ἢ τὴν ἔξιν
 ὑπάρχειν ἢ τὴν στέρησιν, ἐν τούτοις ἢ καθ' ἑξὶν καὶ στέρησιν διαίρεσις
 ἰσοδυναμεῖ τῇ κατ' ἀντίφασιν διαίρεσει. ὥσπερ εἰ τις εἶπεν ὅτι τῶν

1 ε'] καὶ proclivi errore (cf. ad m 2v 17) K 2 πολυπλασιαζομένων Mt ἐαυτῶν L 3 τὸ
 θέλει K 4 συνδέσμου Mt τούτων fort. recte L 6 ἄλλον addidi ἄλλων] ἀλλήλων L
 δὲ LK: δὴ Mt 7 τὸν μὲν L 8 συνδυαζομένων M: συνδοξαζομένων K 8 τῇ] τὴν K
 9 fort. ὥσπερ τὸ μὲν ἄρτιον 9 et 10 πρὸς] πρῶτον L 10 περιττὸν] περὶ τὸν L ἀδιαι-
 ρέτου LK: διαιρετοῦ M: διαιρέτου t ἀδιαιρέσεώς t. nimirum a quod Trineavellus
 vocī διαιρετοῦ addi iusserat ut esset ἀδιαιρέτου, securus typhotheta vocī διαιρέσεώς prac-
 fixit 11 ἀορι L 13 τομὴν τῶν μεγεθῶν ποιεῖ L τομῆν] τολλ' K 15 πλήθους
 scripsi: πάθους libri αὕτη L: αὐτῇ K: αὐτῇ Mt 16 αὐτῇ K 19 ὁ om. Mt
 19. 20 ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ex. gr. c. 4 p. 187a 17 21 μὴ et prius ἢ (at cf. v. 26)
 om. M 23. 26 οὐκ ἔστι—πεπερασμένον om. L 23 τὴν στέρησιν Mt 26 πάντα
 superscr. L² 28 ὑπάρχειν LK: ἔχειν Mt 29 ἰσοδυναμοῖ L ὥσπερ γὰρ εἰ t

ἀνθρώπων οἱ μὲν ὄψιν ἔχουσιν οἱ δὲ τυφλοὶ εἰσι, περιελάμβανε πάντας τοὺς k 6^r
 ἀνθρώπους, διότι πέφυκεν ὁ ἄνθρωπος εὐθὺς ἢ ὄψιν ἔχειν ἢ τυφλότητα
 καὶ ἰσοδυναμεῖ ἐπὶ τούτων ἢ κατὰ ἕξιν καὶ στέρησιν διαίρεσις τῇ κατὰ 51
 ἀντίφασιν, εἰ μέντοι εἶπεν ὅτι τῶν κυνῶν οἱ μὲν ὄψιν ἔχουσιν οἱ δὲ τυφλοὶ
 5 εἰσιν. οὐδέτι περιελάμβανε πάντας τοὺς κύνας ἢ διαίρεσις διὰ τὰ σκυλάκια·
 οὕτω. φημί. ἐπειδὴ πάντα τὰ ὑποβεβλημένα τῷ φυσικῷ πεφύκασιν εὐθὺς
 ἢ ἄπειρα ἢ πεπερασμένα εἶναι, διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι ἀνάγκη τὰ ὑποβεβλη-
 μένα τῷ φυσικῷ ἢ ἄπειρα ἢ πεπερασμένα | εἶναι, εἰ καὶ μὴ πάντα τὰ k 6^v
 ὄντα περιλαμβάνει ἢ διαίρεσις αὕτη.

10 p. 202^b33 Οἷον πάθος ἢ στιγμή· τῶν γὰρ τοιούτων ἴσως οὐθὲν
 ἀναγκαῖον ἐν θατέρῳ τούτων εἶναι.

Πάθος φησὶ λευκότητα ἢ μελανίαν καὶ ἀπλῶς ποιότητα. ταῦτα οὖν
 οὔτε ἄπειρά ἐστιν οὔτε πεπερασμένα, ἐπειδὴ μὴδὲ μεγέθη ὅλως. προσέ- 5
 θηκε δὲ τὸ ἴσως, διότι λέγεται ποτε πολλὴ καὶ ἡ λευκότης εἶναι καὶ
 15 ὀλίγη, ὥς εἴρηται καὶ ἐν Κατηγορίαις, οὐ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβε-
 βηκός, τῷ ἐν πολλῇ εἶναι ἐπιφανείᾳ. οὕτως οὖν λέγεται· ἂν καὶ ἄπειρος
 εἶναι ποιότης ἢ πεπερασμένη, τῷ τὴν ἐπιφάνειαν ἐν ἣ ὑπάρχει ἢ ἄπειρον
 εἶναι ἢ πεπερασμένην. λεχθεὶς δ' ἂν καὶ τὸ σημεῖον ἄπειρον οὐ τῷ
 20 ἀδιεξίτητον εἶναι, ἀλλὰ τῷ πέρας μὴ ἔχειν (αὐτὸ γὰρ πέρας ἐστίν), ὥσπερ
 καὶ τὸν κύκλον ἄπειρόν φασιν τῷ μὴ ἔχειν πέρατα, καὶ 'χιτῶνα ἄπειρόν'
 φασιν τὸν μὴ ἔχοντα διαίρεσιν, ἢ 10.

πόσιν ἄπειρον περιβαλοῦς' ὑφάσματι.

ἐν θατέρῳ δὲ τούτων φησὶν ἐν τῷ ἄπειρῳ ἢ τῷ πεπερασμένῳ.

p. 202^b36 Σημεῖον δὲ ὅτι τῆς ἐπιστήμης ταύτης οἰκειά ἢ θεωρία.

25 Τῆς φυσικῆς δηλονότι ἐπιστήμης. δεῖξας δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμά- 16
 των, ὅτι οἰκεῖος τῷ φυσικῷ ὁ περὶ τοῦ ἀπειροῦ λόγος, νῦν δεῖκνυσι καὶ
 ἐκ τῆς τῶν παλαιῶν καὶ ἐπισήμων φιλοσόφων χρήσεως.

1 ἀνθρώπω errore typogr. t περιελάμβανε LM: περιελάμβανεν K: περιελάμβανεν ἂν L²:
 περιέλαβε t 2 δι' ὃ K 5 περιέλαβε t κύνας M 7 ἄπειρα εἶναι ἢ πεπερα-
 σμένα L litterae τὰ ὑποβεβ- in ras. L 10 πάθος ὡς στιγμή (sic) K οὐδὲν L

13 ἐπεὶ L 15 Κατηγορίαις c. 6 p. 5^b1 16 ἄπειρος L: ἄπειρ M: ἄπειρον (K)t
 19 αὐτὸ—ἐστίν om. Mt 20 καὶ (ante τὸν) om. Kt μὴ om. add. marg. M² χιτῶνα K
 21 φασί] cf. Soph. Fr. 481 Nauck διαίρεσιν] διέξοδον Orus ap. Etym. M. p. 120, 48
 ἢ LKt: ἢ ML² 22 πόσιν κτλ.] Eurip. Or. 25 sq. ἢ πόσιν—ὑφάσματι | ἔκτεινεν ποσὶν
 Philoponi libri ἀπείρω L: ἄπειρα KMt περιβαλοῦς' ὑφάσματι Euripides: περιβαλοῦσα
 ὑφάσματα KMt: περιβάλλουσιν ὑφάσματα L: περιβάλλουσ' ὑφάσματι (superscr. εὐριπιδου) L²
 23 φασιν L: φασιν δηλονότι L² τῷ utrumque om. L 24 τῆς ἐπιστήμης ταύτης LKM:
 ταύτης τῆς ἐπιστήμης t cf. Aristotelis libri 27 παλαιῶν τὰ καὶ L

p. 203^a6 Οὐ γὰρ χωριστὸν εἶναι λέγουσι τὸν ἀριθμόν.

k 6^v

Οὐ τὸν ἀριθμὸν ἀπλῶς ἔλεγον εἶναι ἄπειρον, ἀλλὰ τὸν ἄρτιον ἀριθμόν. 21
τοῦτον οὖν τὸν ἀριθμὸν οὐ χωριστὸν προῦσι, τουτέστιν οὐκ ἀσώματον
οὐδὲ κεχωρισμένον παντελῶς τῶν αἰσθητῶν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς οἷον στοιχείον
5 αὐτῶν ὄντα. καὶ εἶναι δὲ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ἄπειρον. ὥς δὴ ἄπειρόν
τι ποιοῦντων ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ἦτοι· κενὸν ἢ μᾶλλον ἴσως σῶμα, ὅπερ καί
φασιν ἀναπνέοντας ἡμᾶς ζῆν, ὥς καὶ αὐτὸς ἐρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης. ὅ καὶ
δῆλον πάλιν συμβολικῶς ταῦτα παρ' ἐκείνων λέγεσθαι· οὐ γὰρ δὴ τε- 25
τρῆσθαι τὸν οὐρανὸν ὑπενόουν, καὶ οὕτως ἔξωθεν εἰς τὸν κόσμον εἰσκρι-
10 νεσθαι τὸ ἄπειρον, ὅπερ ἀναπνέοντας ἡμᾶς ζῆν, ἀλλὰ τὴν ἄπειρον ἴσως
τοῦ δημιουργοῦ ἡνίκτοντο δύναμιν, ἐξ ἧς τὸ εἶναι καὶ τὸ διαμένειν πᾶσιν
ὑπάρχει. ἔξω δὲ τοῦ οὐρανοῦ ταύτην εἶναι οὐ τοπικῶς ἀκουστέον,
ἀλλ' οὐσιωδῶς, τουτέστιν ἐξηρημμένην πάσης τῆς σωματικῆς οὐσίας. καὶ ὁ
Πλάτων δὲ ἐν ταῖς ἰδέαις ἀποτιθέμενος τὸ ἄπειρον, τὸ κατὰ τὴν δύναμιν
15 δῆπου ἄπειρον ἂν λέγοι, τῷ ἔχειν ἐπ' ἄπειρον δύναμιν προακτικὴν 30
τῶν τῆδε.

p. 203^a10 Καὶ οἱ μὲν τὸ ἄπειρον εἶναι τὸ ἄρτιον· τοῦτο γὰρ
ἐναπολαμβανόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ περιττοῦ περαινόμενον παρέχειν
τοῖς οὖσι τὴν ἀπειρίαν.

20 Οἱ Πυθαγόρειοι, φησί, τὸ ἄπειρον τὸ ἄρτιον ἔλεγον· τοῦτο γὰρ αἷτιον
ἔλεγον εἶναι τῆς ἀπειρίας τοῖς οὖσι· τὸ μὲν γὰρ περιττὸν περατωτικὸν
καὶ ὀριστικὸν τῶν πραγμάτων (οὐ γὰρ δέχεται τὴν διαιρέσιν), τὸ δὲ ἄρτιον
ἄπειρον. τὸ οὖν ἄρτιόν φησιν ἐναπολαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ περιττοῦ αἷτιον 35
εἶναι τοῖς οὖσι τῆς εἰς ἄπειρον τομῆς τῶν τε εἰδῶν καὶ τῶν ἀτόμων, καὶ
25 τῆς ἐπ' ἄπειρον διαιρέσεως τῶν πραγμάτων· τὸ μὲν γὰρ περιττὸν περατοῖ
καὶ ὀρίζει, τὸ δὲ ἄρτιον τῆς ἐπ' ἄπειρον τομῆς αἷτιόν ἐστιν αἰεὶ τὴν διχο-
τομίαν δεχόμενον. ἔστιν οὖν καὶ ἐκ τούτων σαφές ὥς ἡνίκτοντο διὰ μὲν
τοῦ ἀρτίου τὴν ὕλην, διὰ δὲ τοῦ περιττοῦ τὸ εἶδος. ὄντος οὖν ἐκάστου
εἶδους καὶ αὐτὸ ἀμεροῦς τε καὶ ἀδιαιρέτου, ὅταν μὲν (ἐν) τῇ ὕλῃ τοῦτο
30 γένηται καὶ οἷον ἐναπολάβῃ ὀρίσαν αὐτήν, συμβαίνει εἰς πολλὰ ἄτομα κατα- 40

1 εἶναι λέγουσι KM: λέγουσιν εἶναι L: ποιοῦσι t 2 Οὐ τὸν — ἄρτιον ἀριθμόν om. L
ἀρτιον marg. M² t: περιττὸν KM 5 αὐτῶν om. Mt καὶ εἶναι κτλ. cf. Aristot-
telis libri 6 κενὸν] μένον L 7 ἐρεῖ Phys. Δ 6 p. 213^b22 8 συμβολικῶς
πάλιν λέγεσθαι ταῦτα παρ' ἐκείνων L 10 ἴσως om. L 13 ἐξηρημμένην scripsi:
ἐξηρημ. K: ἐξηρημένης mutatum in ἐξηρημένη L²: ἐξηρημένως compend. M et t καὶ
om. L 14 τὸ ἄπειρον K: om. L: τὸ M: τοῦτο t τὴν om. L 15 πρακτικὴν M:
πρακτικὴν L 18 παρέχειν LK: παρέχει Mt 19 οὖσιν K 23 οὖν LK: δὲ Mt
ἀρτίον om. K 24 ἄπειρον Diels: ἄπειρα libri 26 τῆς om. superscr. M ἐπ' ἄπειρα K
27. 28 διὰ μὲν — περιττοῦ om. L 29 ἐν addidi 30 ὀρίσαν (δ- corr. ex ὠ-) L

μερισθῆναι, οὐ δι' ἑαυτὸν (ἀπλοῦς γάρ ἐστι καὶ μονοειδὴς καὶ ἀδιάστατος k 6^v
 ὁ τοῦ ἀνθρώπου λόγος τῆς οὐσίας). ἀλλὰ διὰ τὴν ὕλην ἐν ᾗ γέγονεν· αὕτη
 γὰρ αἰτία τῆς ἐπ' ἀπειρον ἀξίσεως τοῦ πλήθους τῶν ἀτόμων τοῦ εἶδους
 ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὄντος, ὥσπερ εἰ θακτύλιος εἰς κηρούς ἄλλοτε ἄλλους
 5 σφραγίζει. ἔστιν οὖν κἀνταῦθα (αἷτιον) τῆς ἀπειρίας οὐχὶ τὸ εἶδος ἐν
 τῷ θακτύλιῳ (ἐν γὰρ τοῦτο καὶ τὸ αὐτό), ἀλλ' ἡ ὕλη, τουτέστιν ὁ
 κηρός, ὃς αἰεὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐναπολαμβάνόμενος ὀρίζεται καθ' αὐτὸν ἁρί- 45
 στος ὢν.

p. 203^a12 Σημεῖον δὲ εἶναι τούτου τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἀρι-
 10 θμῶν· περιτιθεμένων γὰρ τῶν γνωμόνων περὶ τὸ ἐν καὶ χωρὶς
 ὅτε μὲν ἄλλο γίνεται τὸ εἶδος, ὅτε δὲ ἔν.

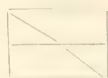
Κἀνταῦθα ἐπισημειωτέον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης οἶδεν αὐτοὺς
 συμβολικῶς ταῦτα λέγοντας· ὥς γὰρ δὴ τὸ ἄρτιον, ὅπερ ἔφη ὑπὸ τοῦ πε-
 ριττοῦ περαίνεσθαι, μὴ ἐπὶ τοῦ κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς ἀρτίου καὶ περιττοῦ
 15 λεγόντων, ἀλλὰ ἄλλα τινα διὰ τούτων σημαινόντων, ἐπήγαγεν ὅτι σημεῖον
 τῶν εἰρημένων ποιῶνται τὸ συμβάν ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν, ὥς δὴ ἐκεῖνων, 50
 ὧν τοὺς ἀριθμοὺς σύμβολα εἶναι φασί, μὴ ὄντων ἀριθμῶν, καίτοι γε τὸ
 περιττὸν ἦν καὶ τὸ ἄρτιον. ὧν τὸ μὲν ἔλεγον πέρας τὸ δὲ ἀπειρον· ἄλλα
 τινα ἄρα διὰ τούτων ἡνίκτιστο. τοῦτο μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον, ἵνα δὲ μά-
 20 θωμεν τὸ λεγόμενον, εἴπωμεν πρότερον τί καλοῦσι γνῶμονα οἱ ἀριθμητικοὶ
 καὶ οἱ γεωμέτραι. ἐὰν λαβὼν τετραγώνον χωρίον διέλη τοῦτο εἰς ἴσα
 τέσσαρα τετράγωνα, τὰ τρία τετράγωνα σχῆμα ποιῶντα εἰκότος τῷ Γ στοι-
 χεῖον γνῶμων ὑπὸ τῶν γεωμετρῶν καλεῖται. ὅστις γνῶμων περιτιθέμενος k 7^v
 τῷ λοιπῷ τετραγῶνῳ αὖξει μὲν αὐτό, ὥς ἐν Κατηγορίαις εἴρηται, ἀλλοιού-
 25 τερον δὲ οὐ ποιεῖ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ γνῶμων προσηγορεῖσθαι, ὅτι περιτι-

2 διὰ om. M αὕτη K 4 τοῦ om. L 5 αἷτιον addidit t 5. 6 ἐν τῷ τῷ
 ἐν τῷ L: fort. τὸ ἐν τῷ 7 δς] ὁ L καθ' αὐτό L 9 συμβέρον K 10 περιτι-
 θεμένων LK: παρατιθεμένων Mt. similis varietas v. 25sq. p. 393,5 11 ὅτε (ante μέν)

libri ἄλλο] ἐν ἄλλω L: ἄλλο δαί et proxime γίνεσθαι Aristoteles cf. p. 394,19 ὅτε
 (sic) δὲ ἐν (ἐν L) LK: om. Mt 12 αὐτοῦς] αὐτοῦ KM 13. 14 ὑπὸ τοῦ περιττοῦ
 περαίνεσθαι ὅπερ ἔφη L 14 ἐπὶ τοῦ] ἐπὶ τοὺς L 15 ἄλλα om. L διὰ
 τούτων τινα L 16 τὸ συμβαῖνον L 17 γε] τε L 18 ἔλεγε M 19 μὲν]

δὲ μὲν K 19. 20 ἵνα δὲ θῶμεν τὸ λεγόμεν εἴπωμεν K 20 πρότερόν τι (LK)l

21 figuras

γνῶμων

appingit M

διέλη KM: διέλης (L)l

τούτο et ἴσα om. L

25 δτι] ὁ K

22 ἔοικε L

23 ὅτι τις L

24 Κατηγορίαις c. 14

p. 15^a30

θέμενος τοῖς τετραγώνοις φυλάττει τὸ αὐτὸ εἶδος. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ κ 7⁺
 τετραγώνων ὁ γνῶμων τὸ αὐτὸ φυλάττει εἶδος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παντὸς
 παραλληλογράμμου· ἔστι γὰρ γνῶμων. ὥς ὁ γεωμέτρης ὁρίζειται. παντὸς
 παραλληλογράμμου τῶν περὶ τὴν διάμετρον παραλληλογράμμων ἐν ὁμοίων 5
 5 σὺν τοῖς δύο παραπληρώμασιν, ὅσπερ περὶ τὸ αὐτὸ εἶδος περιτιθέμενος αἰ
 τὸ αὐτὸ φυλάττει. καὶ οἱ ἀριθμητικοὶ δὲ γνῶμονας καλοῦσι πάντας τοὺς
 περιττοὺς ἀριθμοὺς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἐὰν γὰρ συνθῇς ἀπὸ μονάδος
 ἐφεξῆς πάντας τοὺς περιττοὺς ἀριθμούς, οἷον α' γ' ε' ζ' θ' ια' ιγ', καὶ
 τοῦτο ἐπ' ἄπειρον, εἰτα ἀρξάμενος συνθῇς τὸν γ' τῇ μονάδι, ποιεῖς τετρά-
 10 γωνον ἀριθμὸν τὸν δ' (τετράγωνος δὲ καὶ ἡ μονάς· ἀπαξ γὰρ ἡ μία πάλιν
 μίαν ποιεῖ), εἰτα τῷ δ' ἐπισυνθῇς τὸν ε' ποιεῖς τὸν θ' πάλιν τετράγωνον,
 καὶ τούτῳ τὸν ζ' ποιεῖς τὸν ις', καὶ τούτῳ τὸν θ' ποιεῖς τὸν κς', καὶ
 τούτῳ τὸν ια' ποιεῖς τὸν λς', καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον τοὺς ἐφεξῆς περιτ- 10
 τοὺς τοῖς γινομένοις συντιθεῖς τὸ αὐτὸ εἶδος φυλάττετε τῶν τετραγώνων.
 15 καὶ ἄλλην δὲ γένεσιν τῶν τετραγώνων παραδιδόασιν, εἰ καὶ τοῦ προκειμέ-
 νου μικρὸν παρεχβαίνομεν, τὴν λεγομένην κατὰ δίαυλον, οὐ μόνον τὴν γε-
 νεσιν τὴν τῶν τετραγώνων ἀριθμῶν ἡμῶς. διδάσκουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 πλευρὰν ἀφ' ἧς ἕκαστος ἀναγράφεται. ἐκθοῦ γὰρ τὸ χῶμα τῶν ἀριθμῶν
 ἀπὸ μονάδος καὶ ἐπ' ἄπειρον, εἰτα ἀρξάμενος ἀπὸ μονάδος καὶ συντιθεῖς
 20 τοῖς ἐφεξῆς ἀναπόδιζε μέχρι τῆς μονάδος, καὶ πάντας τοὺς γινομένους τε- 15
 τραγώνους εὐρήσεις, οἷον α' β' γ' δ' ε' ς' ζ' η' θ' ι' ια' ιβ' καὶ
 ἐπ' ἄπειρον· σύνθες τὴν μονάδα τῇ δυάδι, καὶ ἀνακάμψας ἐπισύνθες τὴν
 μονάδα, καὶ ποιεῖς τὸν δ' τετράγωνον· πάλιν ἀρξάμενος μέχρι τοῦ γ' καὶ
 ἀνάκαμψον πάλιν μέχρι τῆς μονάδος, καὶ ποιεῖς τὸν θ'. καὶ τὸν ἀριθμὸν
 25 μέχρ' οὗ ποιεῖς τὴν σύνθεςιν, τοῦτον εὐρήσεις πλευρὰν τοῦ γενομένου
 τετραγώνου· ὁ γὰρ β' τοῦ δ' πλευρά, ὁμοίως τοῦ θ' ὁ γ' (ἔως γὰρ τοῦ
 γ' συνθέντες ἀνεποδίσταμεν), καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον. τοῦτο μὲν οὖν ἔξω 20

2 τῶν τετραγώνων L

3 figuram

α	α	α	α
α	α	α	α
α	α	α	α
α	α	α	α

appingit L

3. 4 ἔστι—

παραλληλογράμμου om. L 3 ὁ γεωμέτρης Euclid. Elem. II def. 2 γεωμέτρης t 4 ἐνο-
 ποιούν M 5 ὅπερ L 7. 8 διὰ τὴν—ἀριθμούς om. Mt 7 immo ἐκθῆς vel ἐκθῆ cl. v. 18
 8 ἐφεξῆς πάντας K: om. L at cf. p. 394,6 9 εἰτα KM: εἰ L: εἰ γὰρ t συνθῇς K

γ' τῇ K: τρία τῇ L: τρί τῇ M: α' τριττῇ t 10 τὸν δ LK: τὸν τέταρτον Mt τετρά-
 γωνος (sic) K καὶ ἡ μονάς LK: om. M: ἡ μονάς de coniectura t 10. 11 ἡ μία πάλιν μίαν
 ποιεῖ. εἰτα LK: ἡ μία μία. εἰτα πάλιν Mt 12 prius τούτῳ ex τούτων K τὸν (ante ις') om. K
 13 οὕτω L τοῖς L 14 γινομένοις emendat t 15 τῶν] τὸν K 17 τὴν (ante
 τῶν) om. Mt 18 ἕκαστος t: ἕκαστ M: ἕκαστον LK ἐκθοῦ t καὶ χῶμα scripsi: ἐκθοῦ t καὶ χῶμα
 (cf. Lobeck, Paralipom. p. 417 sqq.) libri γὰρ om. L 18. 19 ἀριθμῶν ἀπονάδος (sic) K
 21 ς' om. Mt 23 post ἀρξάμενος addit σύνθες fortasse recte L 24 ἀνάκαμψον LKM:
 ἀνάκαμψας (sic) t post μονάδος (μοηάδος errore typogr.) addit ἐπισύνθες (sic) t 25 μέ-
 χρ' οὗ K: μέχρ' οὖν L 26 πλευρά LK 27 ἀνεποδίσταμεν K: ἐνεποδίσταμεν L

τοῦ προκειμένου, ὃ δὲ φησιν ἐνταῦθα, τοῦτό ἐστιν· ὅτι, φησί, τὸ μὲν k 7^r
 ἄρτιον ἄπειρον ὄν, ὅταν συμπλακῇ τῷ περιττῷ, ἀπειρίας αἷτιον γίνεται.
 καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν γινομένοις, τὸ δὲ περιττὸν διὰ τὸ περατωτικὸν εἶναι καὶ
 πέρας ὁρισμοῦ καὶ ταυτότητος αἷτιον γίνεται τοῖς ἐξ αὐτοῦ, σημεῖον τὸ ἐπὶ
 5 τῶν ἀριθμῶν τούτων τῶν δακτυλικῶν συμβαῖνον. ἐάν γὰρ ἀπὸ μονάδος
 καὶ ἐφεξῆς πάντας τοὺς περιττοὺς ἐπισυνθῇς ἀλλήλοις. οὕς καὶ γινώσκοντες
 καλεῖ, αἰεὶ τοὺς γινομένους τετραγώνους εὐρήσεις (οὕτως ὁρισμοῦ τινος καὶ 25
 ἐνόητος τὸ περιττὸν αἷτιον, ὅθεν καὶ πέρας αὐτὸ ἐκάλουν), ἐάν δὲ τοὺς
 ἀρτίους ἐπισυνθῇς τῇ τε μονάδι καὶ ἐφεξῆς πᾶσιν εἴτε ἀρτίοις εἴτε περιτ-
 10 τοῖς, οὐδέποτε τὸ αὐτὸ εἶδος ποιήσεις, ἀλλ' ὁδεύσεις ἐπ' ἄπειρον τῇ
 ἐξαλλαγῇ τῶν γινομένων ἀριθμῶν· σύνθες γὰρ τὴν μονάδα τῇ δυάδι καὶ
 ποιήσεις [τὸν γ'] τρίγωνον, καὶ τούτῳ τὸν δ' καὶ ποιήσεις ἐπτάγωνον,
 τούτῳ τὸν ε' καὶ πάλιν ἕτερον εἶδος. οὐ μόνον δὲ ἑαυτοῖς ἐπισυντιθέμενοι
 οἱ ἄρτιοι ἀόριστα γεννῶσι καὶ ἄπειρα, ἀλλὰ καὶ τοῖς περιττοῖς. οὕτως 30
 15 ἄρα τὸ ἄρτιον πρὸς τῆς ἀπειρίας ἐστὶ καὶ τοῦ ἀρτίστου. τὸ δὲ περιττὸν
 πρὸς τοῦ ὅρου καὶ τοῦ πέρατος· καλῶς οὖν ἄπειρον τὸ ἄρτιον ἐκάλουν.
 ἔχει δὲ ἡ λέξις ἀσάφειάν τινα διὰ τὴν συντομίαν.

Περιτιθεμένων γάρ, φησί, τῶν γινωμόνων περὶ τὸ ἐν καὶ
 χωρὶς ὅτε μὲν αἰεὶ ἄλλο γίνεσθαι τὸ εἶδος, ὅτε δὲ ἔν. τῶν γινωμό-
 20 νων, φησίν, ἡ περὶ τὸ ἐν συντιθεμένων αἰεὶ, (ἡ) κατὰ τὸν εἰρημέον ἡμῖν
 τρόπον αἰεὶ ἀλλήλοις ἐπισυντιθεμένων, ἐν αἰεὶ καὶ τὸ αὐτὸ γίνεται εἶδος. 35
 εἰ δὲ χωρὶς συντεθῶσι, τουτέστι μὴ ἑαυτοῖς ἐπισυντεθῶσιν ἀλλὰ τοῖς
 ἀρτίοις, οὐδέποτε τὸ αὐτὸ εἶδος γενήσεται, ὡς εἵπομεν. τὸν β' σύνθες τῇ
 μονάδι, εἴτα τῷ γ', εἴτα τῷ ε', ἔχουν ἕνα τῶν γινωμόνων αἰεὶ τοῖς
 25 ἐφεξῆς ἀρτίοις οἷον τὸ γ' τῷ β' καὶ δ' καὶ ε'. κατ' οὐδένα γὰρ τρόπον
 ὠρισμένον τι εἶδος γίνεται, ἀλλ' ἐπ' ἄπειρον ἡ ἐξαλλαγὴ ὁδεύει. καλῶς
 ἄρα εἵπομεν ὅτι τὸ ἄρτιον ἐναπολαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ περιττοῦ καὶ
 περανόμενον παρέχει τοῖς οὕσι τὴν ἀπειρίαν· δεῖ μὲν γὰρ διὰ τὴν 40
 εἰδηποιάν τῆς συμπλοκῆς, τῆς δὲ ἀπειρίας μόνως τὸ ἄρτιον αἷτιον, ὡς
 30 ὁδεύεται.

- 1 φησί et 2 γίνεται om. L 4 ὁρισμὸν K ταυτότης αἷτιον αἷτιον L 5 δακτυ-
 λικῶν intelleges cl. p. 428, 14 6 ἐπισυνθῇς K: ἐπισυνθῇς M 7 τοῦ γινομένου pri-
 mitus L ὁρισμοῦ] ἀριθμοῦ L τινος om. Mt 9 prius εἴτε om. Mt 12 τὸν
 γ' delevi γ'] τρία L ἐπτάγωνιον L 14. 16 τοῖς περιττοῖς—ὅρου καὶ ite-
 rat L 15 πρὸ τῆς LM 16 ἄρτιον marg. M²: περιττὸν LKM 17 ἀσάφειαν
 marg. M²: ἀσφάλειαν M 18 φησί om. t 19 ὅτε μὲν K αἰεὶ ἄλλο (post ἄλλο
 add. te L: expunxit L²) LKM: ἄλλο αἰεὶ ex Aristotele t γίνεσθαι Lt ὅτε δὲ
 ἐν K 20 ἡ ante περιττὸν L M: om. K t αἰεὶ, ἡ scripsi: αἰεὶ K L M: τοῦτ' ἐστὶ t
 21 γίνεται] compend. γ L 22 συντεθῶσι L: συντεθῶσι* M: συντεθῶσιν K: συνθε-
 τῶσι t ἐπισυντεθῶσιν KL: συντεθῶσιν M: ἐπισυνθετῶσιν t 24 ἔχουν ἕνα
 scripsi: ἡγούμενα LM et compend. K: ἡγούμενων t γινωμῶν KM 25 τὸ γ' τῷ
 corr. M: τοῦ γ' τῷ pr. M et Kt: τὸ γ' τὸ L 27 ὅτι τὸ L: ὅτι K: καὶ τὸ Mt
 28 παρέχειν t 29 μόνον Mt

p. 203^a15 Πλάτων δὲ δύο τὰ ἄπειρα, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. k 7^r

Διὰ τοῦτο δύο τὰ ἄπειρα, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, διότι ἐν τῇ τῶν
μεγεθῶν διχοτομία τὸ μὲν τῶν μορίων ἐπ' ἄπειρον αὖξεται, τὸ δὲ ἕτερον
ἐπ' ἄπειρον μειοῦται. τούτου δὲ τοῖς μεγέθεσι τὴν ὕλην αἰτίαν εἶναι
5 ἔλεγεν, ἣν καὶ μέγα καὶ μικρόν ἐκάλει δι' αὐτὸ τοῦτο, διὰ τὸ τούτων αἰτίαν
εἶναι· πρῶτως γὰρ ἐν αὐτῇ τὸ εἶδος γενόμενον εὐθὺς τὴν κατὰ τὸ μικρόν 15
καὶ μέγα ἴσχει διαφοράν.

p. 203^a16 Οἱ δὲ περὶ φύσεως πάντες ὑποτιθέασιν ἑτέραν τινὰ
φύσιν τῷ ἀπείρῳ τῶν λεγομένων στοιχείων.

10 Ἀντιδιαστέλλει τοὺς φυσικοὺς τοῖς Πυθαγορείοις καὶ Πλάτωνι μᾶλλον
περὶ θεολογίαν ἑσχατολογίᾳ. πάντες οὖν οἱ φυσικοί, φησὶν, οὐκ οὐσίαν
εἶναι τὸ ἄπειρον ὑποτίθενται, ἀλλὰ συμβεβηκὸς μὲν εἶναι τὸ ἄπειρον 50
ἑτέραν δὲ οὐσίαν ὑποκείσθαι τούτῳ, ἄλλος δὲ ἄλλην ὑπετίθετο, ἣν
καὶ ἀρχὴν τῶν ὄντων ὑπενόει. κοινὸν οὖν αὐτοῖς τό τε συμβεβηκὸς καὶ
15 μὴ οὐσίαν εἶναι λέγειν τὸ ἄπειρον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ καθ' αὐτὸ ἀρχὴν
λέγειν αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς· ἀρχὴ γὰρ ἐκάστῳ καθ' αὐτὸ ἄλλη,
ἦτοι ὁ ἄῃρ ἢ τὸ ὕδωρ ἢ ἕτερόν τι, τῇ δὲ ἀρχῇ συμβεβηκέναι τὸ ἄπειρον
ὑπέθεντο διὰ τὴν ἀειγενεσίαν. ἡ μὲν οὖν κοινὴ τῶν φυσικῶν δόξα περὶ
20 τοῦ ἀπείρου αὕτη, τίς δὲ ἡ πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν διαφορά, ἐφεξῆς δεῖ
κνοῖσι, καὶ τέως ἄλλος ἄλλην ὑπέθετο ὑποκειμένην τῷ ἀπείρῳ οὐσίαν. k 7^v

p. 203^a18 Ἦν δὲ πεπερασμένα ποιούντων τὰ στοιχεῖα οὐδεὶς
ἄπειρα ποιεῖ.

Οὐδεὶς, φησί, τῶν ὑποθεμένων πλείονα εἶναι τὰ στοιχεῖα πεπερασμένα
δὲ κατὰ ἀριθμόν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἄπειρα κατὰ
25 μέγεθος ποιεῖ οὔτε ἐν οὔτε πλείονα· εὐήθες γὰρ τοῦτο καὶ ἀδύνατον. εἴτε ὃ
γὰρ ἐν εἴῃ ἄπειρον, τὸν πάντα καθέξει τόπον καὶ τοῖς ἄλλοις οὐ δώσει
χώραν εἰς τὸ εἶναι, εἴτε πλείω εἴῃ ἄπειρα, ἔτι ἀτοπωτέρα ἢ ὑπόθεσις· εἰ
γὰρ ἐν οὐ δυνατόν ἄπειρον εἶναι πλείονων ὄντων τῶν στοιχείων, πολλῷ
δήπου πλείονα εἶναι ἄπειρα ἀδύνατον.

1 καὶ τὸ om. add. L² 3 αὖξεται LK: ἐπαύξεται Mt 4 οὗτος δὲ τοῖς μὲν εἶδεσι τὴν
ὕλην L 5 ἐκάλλει K τούτων τὴν αἰτίαν Mt 7 μέγαν ἴσχει K 8 δὴ t
πάντες LKM: ἅπαντες αἰὲν e vulgato Aristotele t at cf. Diels, z. *Textgesch.* p. 21 13 ante
ἑτέραν iterant ὑποτίθενται Mt ἄλλως K 15 post τοῦτο interciderit τὸ μὴ
(ante καθ') K: οὐ μὴ (?) L: om. M: οὐ M²t 16 μὲν γὰρ ἐκάστου L 17 συμβεβη-
κέναι τὸ ἄπειρον L: συμβεβηκὸς τὸ ἄπειρον K: τὸ ἄπειρον συμβεβηκὸς Mt 21 τὰ om. t
et Aristotelis libri 24. 25 κατὰ (τὸ addunt Mt) μέγεθος LMt: καὶ τὰ μεγέ K
27 χώραν K 28 πλείονων] πλείω L 29 δῆπου] δῆπου μᾶλλον t at cf. p. 316, 24.
344, 24. 412, 5. 10. 414, 9. n 2^v 2, unde conicias γε δῆπου ἄπειρα εἶναι L

p. 203^a19 Ὅσοι δὲ ἄπειρα ποιοῦσι τὰ στοιχεῖα, καθάπερ Ἀνα- k 7^v
ξαγόρας.

Οἱ ἀριθμῶ, φησίν, ἄπειρα ποιοῦντες τὰ στοιχεῖα (οὗτοι δὲ ἦσαν Ἀνα- 10
ξαγόρας τε καὶ οἱ περὶ τὸν Δημόκριτον, ὁ μὲν ἀπείρους εἶναι λέγων τὰς
5 ὁμοιομερείας οἱ δὲ τὰς ἀτόμους) διαφέρουσι τῶν ἐν μὲν ὑποτιθεμένων τὸ
στοιχεῖον ἄπειρον δὲ τῷ μεγέθει (οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ εἶτε τὸ ὕδωρ ἢ τὸν
ἀέρα ἢ τὸ μεταξὺ ὑποτιθέμενοι), τῷ τοὺς μὲν συνεχῆς ποιεῖν τὸ ἄπειρον,
ἐπεὶ καὶ ἐν τι σῶμα, τοὺς δὲ τῇ ἀφ᾽ ἧ τὸ ἄπειρον ποιεῖν· ἀπείρων γὰρ
οὐδῶν τῶν ὁμοιομερειῶν κατὰ ἀριθμὸν συμβαίνει ἀπτομένων αὐτῶν ἐν τι
10 κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ ἄπειρον γενέσθαι σῶμα. πανσπερμίαν δὲ τῶν 15
σχημάτων φησίν, ὅτι τὰς ἀτόμους οἱ περὶ Δημόκριτον οὐ μόνον κατὰ τὸν
ἀριθμὸν εἶναι ἔλεγον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σχήμασιν ἀπείρους.

p. 203^a23 Καὶ οἱ μὲν ὅτι οὖν μόριον εἶναι μῖγμα ὁμοίως τῷ παντὶ
διὰ τὸ ὅραν ὅτι οὖν ἐξ ὅτου οὖν γινόμενον.

15 Δημόκριτος καὶ Ἀναξαγόρας διαφέροντες τῶν ἄλλων φυσικῶν τῷ ἐκεί- 21
νους μὲν συνεχῆς εἶναι λέγειν τὸ ἄπειρον, τούτους δ' ἐξ ἀπτομένων ἀπείρων
κατὰ ἀριθμὸν συγκεῖσθαι, ὥς συμβαίνει αὐτοῖς ἀρχεσθαι μὲν ἐκ τοῦ κατ'
ἀριθμὸν ἀπείρου, τελευτᾶν δὲ εἰς τὸ κατὰ μέγεθος ἄπειρον, κοινωνοῦντες
οὖν κατὰ τοῦτο, διαφέρουσι τῷ τὸν μὲν Ἀναξαγόραν ἐξ ἀλλήλων γεννᾶν τῇ
20 ἐκκρίσει τὰς ὁμοιομερείας, Δημόκριτον δὲ μὴ ἐξ ἀλλήλων γεννᾶν τὰς ἀτό- 25
μους. καὶ οἱ μὲν ὅτι οὖν μόριον εἶναι μῖγμα ὁμοίως τῷ παντὶ διὰ
τὸ ὅραν ὅτι οὖν ἐξ ὅτου οὖν γινόμενον. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας, φησίν,
ὥσπερ ἐν τῷ ὄλῳ κατὰ ἀρχὰς πάντα μεμιχθαι ἔλεγε, καὶ εἶναι οἷον μίαν
ὁμοιομερείαν μεγάλην ἔχουσαν πάντα ἐν ἑαυτῇ, οὕτω καὶ ἐν ἐκάστῳ τῶν
25 κατὰ μέρος πάντα ἐνυπάρχειν ἔλεγεν. εἰς ταύτην δέ, φησί, τὴν δόξαν
ἡνέχθη διὰ τὸ ὅραν πάντα ἐκ πάντων γινόμενα. γίνεσθαι δὲ μὴδὲν ἐκ τοῦ
μὴ ὄντος, μήτε ἐξ ὄντος μὲν ἑτεροειδοῦς δέ, ἀλλὰ τὸ ὅμοιον ἐκ τοῦ ὁμοίου· 30
ὥστε ἐνυπῆρχεν ἐν τῇδὲ τῇ σαρκὶ πάντα κατ' ἐνέργειαν, καὶ ἐκκρίνεται ἐξ
αὐτῆς ὅπερ ἂν τύχη πρότερον ἐπιτηδεύως ἔχον πρὸς τὴν ἔκκρισιν. ἐνθεν
30 γὰρ, φησίν, ἔθηκε καὶ ὁμοῦ πάντα ἐν πᾶσιν εἶναί ποτε ἀποφύγασθαι. εἰ

1 δ' ἄπειρα Lt 4 τὸν om. L 6 οἱ εἶτε M: οἱ ἦτε K: οἱ τε L: οἱ ἦτοι t τὸν]
τῶν errore typogr. t 8 ἐν τις K 9 ὄντων τῶν ὁμοιομερειῶν L ὁμοιομε-
ριῶν t 10 γενέσθαι καὶ ἄπειρον L πανσπερμία L 11 τὸν om. L 13 οἱ
LM: ὁ ex Aristotele (K) t at cf. v. 21 τῶν μορίων Aristotelis libri praeter I et corr. E
ὁμοίως μίγμα ex Aristotelis vulgata t 14 γινόμενον t 16 λέγειν εἶναι L 17 ἀρ-
γεσθαι κτλ.] cf. Themist. p. 222, 21 21 μόριον oblitteratum M: om. t 22 γινόμε-
νος K δὲ recte om. M 23 κατὰ ἀρχὴν L 23. 24 ὁμοιομερείαν τὸ πᾶν (om. μίαν) L
24 πάντα (in exitu versus) τὰ ἐν M 25 δέ LK: γὰρ Mt 26 fort. μὴδὲν (μήτε) ἐκ vel
v. 27 μὴδὲ 28 ἐνυπῆρχον L ἐκκρίνεσθαι LK 29 ἐπιτελείω K 30 ὁμοῦ κτλ.]
cf. p. 397, 21. Anaxag. fr. 1 Mull. 30 ἀποφύγασθαι ποτὲ L

γὰρ ἥδε ἢ σάρξ, φησί, καὶ τότε τὸ ὁστοῦν ἐκ πάντων ἂν γένοιτο καὶ ἐξ k 7v
 αὐτῆς πάντα, καὶ ὅτι οὖν ἐξ ὁστοῦν γένοιτ' ἂν. ὥστε πάντα ἐκ πάντων.
 εἰ δὲ πάντα ἐκ πάντων, ἔστι δὲ οὐ μόνον ἀρχὴ τῆς διακρίσεως τοῦδε τοῦ
 ὁστοῦ καὶ τῆσδε τῆς σαρκός, ἀλλὰ καὶ πάντων τῆς διακρίσεως ἔστιν ἀρχή, 35
 5 ἔοικεν ἄρα πάντα ἐν πᾶσιν εἶναι πρὶν ἄρξασθαι διακρίνεσθαι. εἰ γὰρ πάν-
 των τῆς διακρίσεως ἔστιν ἀρχή, πᾶν δὲ ἐκ παντός διακρίνεσθαι πέφυκε,
 πρὶν ἄρα ἀρχὴν λαβεῖν τῆς διακρίσεως τὰ πράγματα, ὁμοῦ πάντα ἦν·
 πᾶσα γὰρ διάκρισις ἀπὸ τινος χρόνου ἤρξατο. ὅτι δὲ καὶ πάσης δια-
 κρίσεως ἔστιν ἀρχή, ἐφεξῆς κατασκευάζει ὡς ἐκ προσώπου Ἀναξαγόρου,
 10 τὰ μὲν λαμβάνων ὁμολογούμενα ἐκ τῆς αὐτοῦ δόξης, τὰ δὲ κατὰ τὸ ἀκό-
 λουθον ἐκ τῶν εἰλημμένων συλλογιζόμενος. δόξειε δὲ ἐναντίον τι λέγειν ἐν- 40
 ταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης τοῖς ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ εἰρημένους περὶ Ἀναξαγόρου·
 ἐκεῖ μὲν γὰρ ἔλεγε βούλεσθαι μὲν τὸν νοῦν διακρίναι τὰς ὁμοιομερείας, μὴ
 δύνασθαι δέ, διὸ καὶ ἀνόητον ἔλεγεν εἶναι τὸν νοῦν τοῖς ἀδύνατοις ἐπιχει-
 15 ροῦντα, ἐνταῦθα δὲ φησιν ἐξ ἀρχῆς τινος ἄρξασθαι τὸν νοῦν διακρίνειν
 τὰς ὁμοιομερείας. λέγομεν οὖν ὅτι οὐκ εἰσὶ ταῦτα ἐναντία· ἐκεῖ μὲν γὰρ
 περὶ ἐκάστης τῶν κατὰ μέρος ὁμοιομερειῶν ἔλεγεν ὅτι οὐ δύναται εἰληκρινῶς
 ἐκάστην διακρίναι ὁμοιομερείαν, οἷον σαρκός, μηδὲν ἔχουσαν ἐν αὐτῇ ἐτέρας 45
 οὐσίας, ἐνταῦθα δὲ φησιν ὅτι τὴν μίαν καὶ ἅπειρον τῷ μεγέθει ὁμοιομε-
 20 ρειαν, ἐν ᾗ πάντα ἦν τὰ ὄντα, δι' ἣν καὶ ἔλεγε τὸ ἦν ὁμοῦ πάντα χοή-
 ματα, διακρίνει εἰς μερικὰς ὁμοιομερείας, οὐκ εἰληκρινεῖς, ἀλλὰ πάντα καὶ
 αὐτὰς ἐχούσας, φαινομένην δὲ καὶ ὀνομαζομένην ἀπὸ τοῦ ἐπικρατοῦτος.

p. 203a28 Ἐπεὶ γὰρ τὸ γινόμενον ἐκ τοῦ τοιούτου γίνεται σώ-
 ματος, πάντων δὲ ἔστι γένεσις.

25 Βούλεται κατασκευάσαι ὅτι καὶ ἀρχὴ τῆς διακρίσεως ἔστι πάντων, 33
 καὶ πρὶν διακριθῆ, πάντα ἦν ἐν πᾶσι· λαμβάνει οὖν ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον
 ἐκ τοῦ ὁμοίου γίνεται (τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ ἐκ τοῦ τοιούτου) καὶ ὅτι πάν-
 των ἔστι γένεσις, οὐχ ἅμα δέ, ἀλλὰ τοῦδε πρὸ τοῦδε, ὅπερ ἂν ἐπιτη- k 8r
 δεώτερον ἦν πρὸς ἔκκρισιν. δεῖ δέ, φησί, καὶ ἀρχὴν τινα τῆς γενέσεως
 30 ποιητικὴν εἶναι, αὕτη δὲ ἔστι κατ' Ἀναξαγόραν ὁ νοῦς· εἰ οὖν μηδὲν ἔστιν
 ἀγέννητον, τὸ δὲ τῆς γενέσεως αἷτιον ὁ νοῦς ἀπὸ τινος ἀρχῆς ἤρξατο δια-
 κρίνειν τὰ πράγματα, ἀρχὴ ἄρα ἔστι τῆς διακρίσεως ἀπάντων. ἀλλὰ μὴν
 καὶ πᾶν ἐκ παντός γίνεται, ἀδύνατον δὲ τὸ γινόμενον μὴ ἐκ τοῦ ὁμοίου 5

1 ἥδε] δὴ δὲ K ἐκ παντός L 2 αὐτῆς LK: αὐτοῦ Mt γένοιτ' om. K
 ὥστε καὶ L 3 εἰ—ἐκ πάντων om. L 5 διακρίνασθαι L 7 ἄρα om. L 8 γὰρ
 ἢ διάκρισις; t post ὅτι δὲ iterant (ex v. 7) τὰ πράγματα ὁμοῦ πάντα ἦν Mt 11 εἰλη-
 μένων K δὲ LK: δ' M: δ' ἂν emendat t τι om. K 12 πρώτῳ λόγῳ c. 4
 p. 188a9 13 μὲν (ante τὸν) om. Mt 16 λέγομεν K οὖν καὶ ὅτι L
 18 et 19 sq. ὁμοιομερείαν K 18 μηδὲν LK: μὴ Mt αὕτῃ libri 20. 21 πάντα τὰ
 χρήματα K 21 ὁμοιομερείας t εἰληκρινεῖν K 22 φαινομένης et ὀνομαζομένης emen-
 dat t 24 δὲ ἔστι M: δὲ ἔστιν K: γὰρ ἔστι L: δ' ἔστι t 29 ἦν] ἦ t τινα om. L
 29. 30 ποιητικὴν τῆς γενέσεως Mt 30 αὕτῃ K μηδὲν εἶναι L 31 ἀγέννητον Mt

γενέσθαι, ἀνάγκη ἄρα πᾶν ἐν παντὶ εἶναι, ὥνα οὕτως τὸ πᾶν ἐκ παντὸς k 8^r
ἐκκρίνεται. πρὶν δὲ ὁ νοῦς ἄρξῃται διακρίνειν, οὐδὲν ἦν διακεκριμένον·
οὐδὲν γὰρ ἄλλο τι διακρίσεως αἷτιον ἢ ὁ νοῦς· ἀνάγκη ἄρα ὁμοῦ πάντα
εἶναι. εἰ γὰρ ὁ νοῦς μὲν τῆς διακρίσεως τῶν πραγμάτων αἷτιος, μὴ πᾶν
5 δὲ ἐκ παντὸς ἐπεφύκει γίνεσθαι, οὐκ ἦν ποτε ὁμοῦ πάντα, εἴτε ἐπεφύκει
μὲν πᾶν ἐκ παντὸς γίνεσθαι, μὴ ὁ νοῦς δὲ μόνος αἷτιος ἦν τῆς διακρίσεως,
οὐδὲ οὕτως ἦν ἀνάγκη πάντα ἐν πᾶσιν εἶναι, δυνατὸν δὲ καὶ ἄλλως κατὰ
μικρὰς ὁμοιομερείας διηρηθῆσθαι τὸ πᾶν, ὥσπερ καὶ νῦν. 10

p. 203^a34 'Ἄλλ' ὅμως γε αὐτῷ τὸ κοινὸν σῶμα ἐν πάντων ἐστὶν
10 κατὰ τὰ μέρη καὶ σχήματι διαφέρον.

'Ὁ Δημόκριτος, φησί, τὰ πρῶτα σώματα λέγω δὴ τὰς ἀτόμους ἀγε-
νήτους φησὶν (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἐτέρου γίνεται, οἷον ἡ σφαιρική ἐκ τῆς 15
πυραμοειδοῦς), μίαν μέντοι κοινὴν φύσιν σώματος ὑποτίθῃσι τοῖς σχήμασι
πᾶσι, τούτου δὲ μέρη εἶναι τὰς ἀτόμους μεγέθει καὶ σχήματι διαφερούσας
15 ἀλλήλων· οὐ μόνον γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο σχῆμα ἔχουσιν, ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν
καὶ αἱ μὲν μεζίδους αἱ δὲ ἐλάττους.

p. 203^b4 Εὐλόγως δὲ καὶ ἀρχὴν αὐτὸ τιθέασιν πάντες.

Δεῖξας ὅτι ἀναγκαῖος τῷ φυσικῷ ὁ περὶ τοῦ ἀπείρου λόγος, ἐκ τε τοῦ
τὰ ὑποβεβλημένα τῷ φυσικῷ πράγματα διαιρεῖσθαι εἰς τὸ ἄπειρον καὶ τὸ
20 πεπερασμένον, καὶ ἐκ τοῦ πάντας τοὺς παλαιότερους μὴ μόνον ὑποθέσθαι 20
εἶναι τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν αὐτὸ εἶναι τῶν ὄντων, νῦν βούλεται
δεῖξαι ὅτι εὐλόγως, ὑποθέμενοι εἶναι τὸ ἄπειρον, ἀρχὴν αὐτὸ ὑπέθεντο
εἶναι· εἰ γὰρ ὅλως ἔστιν, ἀδύνατον μὴ ἀρχὴν αὐτὸ εἶναι. ἀνάγκη γὰρ
εἰ ἔστιν, ἢ μάτην εἶναι ἢ ἕνεκά του. μάτην μὲν οὖν οὐκ ἔστι· τὰ γὰρ
25 μάτην σπάνια, τὸ δὲ ἄπειρον τῶν ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων (καὶ γὰρ ἀφθαρ-
τον καὶ ἀγέννητον)· οὐκ ἄρα μάτην, ἀλλ' ἕνεκά του. ἀλλ' εἰ ἕνεκά του, ἢ

1 γίνεσθαι Mt	ἐν παντὶ] ἐκ παντὸς L	τὸ om. L	2 κρίνεται M	δὲ τὸν
νοῦν t	ἄρξῃται LK: ἀρξεται ^{ασθαι} superser. M ² : ἀρξασθαι t	3 τι om. Mt	4 εἰ	
LM: εἴτε (K)t	7 ἐν πᾶσιν] ἐκ πάντων L	δὲ KM: γὰρ (L)t	8 μικρὸν t	
9 γε om. t	αὐτῷ L: αὐτῶ (sic) K: αὐτὸ Mt cf. Diels z. <i>Textgesch.</i> p. 9		ἐν πάντων	
KM: πάντων L: ἀπάντων e vulgato Aristotele t at cf. Simplic. p. 462,12			ἐστὶν KM:	
ἐστὶν ἀρχή, μεγέθει ex Aristotele Lt: scripserim ἐστὶ, μεγέθει	10 τὰ om. M			
σχήματα L	11 τὰ πρῶτα om. L	ἀγενήτους K: ἀγεννήτους M: ἀγεννή (sic) L:		
ἀγέννητά t	12 οὐδὲ γὰρ ἐτέρα ἐκ τῆς ἐτέρας sine iusta causa t	13 σώματος		
ὑποτίθῃσιν τοῖς σχήμασι K: σώματος τοῖς σχήμασιν ὑποτίθῃσι L: ὑποτίθῃσι σώματος τοῖς σχή-				
μασι Mt	15 γὰρ ἄλλης ἄλλο σχῆμα (om. ἔχουσιν) L	ἄλλο σχῆμα] ἄλλως σχῆμα K		
16 καὶ om. Lt	17 lemma om. K	αὐτὸ mut. in αὐτῶ M	18 τε om. L	
22 κατέθεντο L	26 ἀγέννητον Mt	ἀλλ' ἕνεκά του om. t	ἀλλ' εἰ ἕνεκά του	
Lt: om. KM				

ἀρχὴ ἔσται ἢ ἐξ ἀρχῆς· ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων ἢ ἀρχὴ ἢ ἐξ ἀρχῆς. k 8^r
 ἐάν οὖν δεῖξω ὅτι ἀδύνατον αὐτὸ ἐξ ἀρχῆς εἶναι, λείπεται ἀρχὴν αὐτὸ 25
 ὑποτίθεσθαι. ἡ δὲ ἀρχὴ λέγεται πολλαχῶς· λέγεται γὰρ καὶ κατὰ μέγεθος
 ἀρχή, οἷον ἀρχὴ τοῦ πλοίου ἢ πρύμνα ἢ ἡ τρόπις, καὶ τῆς οἰκίας οἱ
 5 θεμέλιοι, λέγεται δὲ καὶ κατὰ χρόνον ἀρχή, οἷον ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἥδε
 ἡ ἡμέρα, λέγεται δὲ καὶ πραγματικὴ ἀρχή, αἷ τε στοιχειώδεις, ἡ ὕλη
 φημί καὶ τὸ εἶδος, καὶ αἱ λοιπαὶ δύο, τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ τελικόν. φημί
 οὖν κατ' οὐδὲν τῶν τῆς ἀρχῆς σημεινομένων δύνασθαι ἀρχὴν ἔχειν τὸ
 ἄπειρον. καὶ ἴδωμέν γε πρῶτον ἐπὶ τῆς κατὰ μέγεθος ἀρχῆς. εἰ γὰρ 30
 10 ἔχοι τὴν κατὰ μέγεθος ἀρχὴν τὸ ἄπειρον, εὐθὺς ἔξει καὶ πέρας (ἡ γὰρ
 ἀρχὴ καὶ πέρας ἐστίν), ὥστε οὐκ ἔτι ἂν εἴη ἄπειρον· ἄπειρον γὰρ φημεν
 τὸ ἐστερημένον πέρατος· κατὰ στέρησιν γὰρ τοῦ πέρατος λέγεται. ὅτληον
 δὲ πού πάντως, ὅτι οὐ ταῦτόν πέρας εἰπεῖν καὶ ἀρχὴν εἰπεῖν ἢ τέλος· ἡ
 μὲν γὰρ ἀρχὴ πρὸς τέλος, τὸ δὲ πέρας οὐ πρὸς ἀρχὴν οὐδὲ πρὸς τέλος.
 15 ἀλλὰ πρὸς τὸ περατούμενον. ἐπιφανείας γὰρ πέρατα γραμμαί. καὶ γραμμῆς
 πέρατα σημῆα, καὶ τὰ μὲν πέρατα φύσει ἐστίν, ἀρχὴ δὲ καὶ τέλος οὐ 35
 πάντως φύσει, ἀλλὰ θήσει· τὴν γὰρ τῆς εὐθείας ἀρχὴν ἐξόν μοι ἀπ' οὗτο
 θέλω πέρατος ποιήσασθαι, καὶ πέρας μὲν ὁμοίως καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.
 οὐ μέντοι τὸ πέρας πάντως ἀρχὴ ἢ τέλος. ὅτι μὲν οὖν τὴν κατὰ μέγεθος
 20 ἀρχὴν οὐχ ἔξει τὸ ἄπειρον, πρόδηλον· δειχθήσεται δὲ ὅτι οὐδὲ τὴν κατὰ
 χρόνον, διότι μὴδὲ τὴν πραγματειώδη. ἵνα οὖν τοῦτο δεῖξωμεν, προσλά-
 βωμεν ἐκεῖνο· 'πᾶν δ' κατ' οὐσίαν ἐστὶ γενητόν, εἰ τὴν χρονικὴν ἀρχὴν
 ἔχοι, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὴν πραγματειώδη ἀρχὴν ἔχειν.' ὥστε τῇ σὺν 40
 ἀντιθέσει ἀντιστροφῇ· 'πᾶν δ' μὴ ἔχει τὴν πραγματειώδη ἀρχὴν ἐξ ἀνάγκης
 25 οὐδὲ τὴν χρονικὴν ἔξει.' ἐάν οὖν δεῖξωμεν, ὅτι οὐ δύναται ἔχειν τὸ ἄπει-
 ρον τὴν πραγματειώδη ἀρχὴν, οὐδὲ τὴν χρονικὴν ἔξει δηλονότι· δέδεικται
 δὲ ὅτι οὐδὲ τὴν κατὰ μέγεθος ἔχειν δυνατόν· οὐδαμῶς ἄρα ἀρχὴν ἔξει
 τὸ ἄπειρον. ἀνάγκη δὲ ἦν αὐτὸ ἢ ἀρχὴν ἢ ἐξ ἀρχῆς εἶναι· μόνως ἄρα
 ἀρχὴ τὸ ἄπειρον. εἴπον δὲ τὸ κατ' οὐσίαν, διότι τὰ μὴ ὡς οὐσία γινό-
 30 μενα, ἀλλὰ ἀλλοιούμενα, οὐ πάντως ἔχει τὴν πραγματικὴν ἀρχὴν, εἰ γε 45
 ἔστι καὶ ἀθρόα μεταβολή, τὰ μέντοι κατ' οὐσίαν γινόμενα, εἰ χρονικὴν
 ἔξει τὴν ἀρχὴν, πάντως καὶ τὴν πραγματειώδη ἔχει· οὐδεμία γὰρ οὐσία
 ἀθρόαν ἔχει τὴν γενέσιν, ἀλλὰ ἄλλο πάντως πρὸ ἄλλου γίνεται ἐν ταῖς
 κατ' οὐσίαν γενέσεσι. πρότερον γὰρ γίνεται τὸ σπέρμα, ὅπερ τοῦ ὅλου

2 οὖν om. L ἀρχὴν αὐτὸ L: ἀρχὴ αὐτῷ K: αὐτὸ ἀρχὴν Mt 4 ante πλοίου dele-
 vit πολέμου ἥδε ἡ ἡμέρα L πρύμνη L τρόπις Lt 7 τὸ ποιητικόν L: ποιη-
 τικαὶ KMt τὸ (ante τελικόν) om. L 8 δύνασθαι scripsi: δύναται libri 9 ἀρχῆς]

ἀρχὴ K 11 οὐκ M 13 δὲ πού] δὲ καὶ ἐκ τούτου L 16 φύσει] φησὶν L δὲ
 om. superscr. L 18 πέρατος] πέρατα K 21 μὴ δὲ LK: οὐδὲ Mt πραγμα-
 τειώδη constanter K οὖν] δὲ L 21. 22 προλάβωμεν L 22 ἐστὶ] δν L
 γεννητόν Mt 27 κατὰ τὸ μέγεθος L 28 ἦν] οὖν, ut videtur, L ἡ ἀρχὴν]
 ἡ ἀρχὴ K μόνως compend. M: μόνον t 30. 31 ἀλλὰ—γινόμενα om. K
 30 πάντα L 32 τὴν prius om. L οὐ μία L 33 πρὸ] παρ' L 34 γέ-
 νεσιν K γάρ om. L

ζώου ὕλη ἐστίν, εἴτα ἐκ τούτου σὰρξ καὶ ἐφεξῆς ἄλλο πρὸ ἄλλου· καὶ k 8^v
 δεῖ γε κατεργασθῆναι τὴν ὕλην πρότερον καὶ εὐεργὸν καὶ ἐπιτηδεύειν γενέ-
 σθαι. ὥστε καλῶς εἴρηται τὰ κατ' οὐσίαν γινόμενα, εἰ κατὰ χρόνον γί- 50
 νοιντο, πάντως ἔχειν καὶ τὴν πραγματειώδη ἀρχήν, οὔτε δὲ εἰ τὴν πραγ-
 ματειώδη ἔχει, ἔπεται τὸ καὶ τὴν κατὰ χρόνον ἔχειν, ὡς δηλοῖ τὰ οὐράνια,
 εἴ γέ ἐστιν αἰδία· οὕτως εἰ μὴ ἔχοι τὴν κατὰ χρόνον, τὸ μηδὲ τὴν
 πραγματειώδη ἔχειν ἀκολουθεῖ. πόθεν οὖν ὅτι οὐκ ἔχει τὴν πραγματειώδη
 ἀρχήν τὸ ἄπειρον; τούτου γὰρ δεδειγμένου ἔχομεν ὅτι οὐδὲ τὴν χρονικὴν
 ἔχει· τεσσάρων γὰρ οὐσῶν ἀρχῶν, ἐὰν δεῖξω ὅτι ἀδύνατον τὴν ὕλικήν
 10 καὶ τὴν εἰδικὴν ἀρχήν ἔχειν τὸ ἄπειρον, | ἔχομεν συναποδεδειγμένον ὅτι k 8^v
 οὐδὲ τὴν τελικὴν οὐδὲ τὴν ποιητικὴν. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔχει τὴν ὕλικήν
 ἀρχήν τὸ ἄπειρον, δεῖξωμεν οὕτως. εἰ ἔξει ὕλην τὸ ἄπειρον, ἢ πεπερα-
 σμένη ἐξ ἀνάγκης ἔσται ἢ ἄπειρος· εἰ μὲν οὖν πεπερασμένη, καὶ τὰ ἐξ
 αὐτῆς συγκαίμενα πεπερασμένα ἔσται (οὐδὲν γὰρ πεπερασμένην ἔχον ὕλην
 15 ἄπειρόν ἐστιν), εἰ δὲ ἄπειρος ἡ ὕλη, ἔχομεν ὅτι ἀρχὴ τὸ ἄπειρον καὶ ἐξ
 αὐτοῦ τὰ ἄλλα, οὐκ αὐτὸ ἐκ τῶν ἄλλων. καὶ ἔχοι δέ τι τὸ ἄπειρον, οὐ
 δι' αὐτὸ ἔξει, ἀλλὰ τῷ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐξ ἧς συνέστηκεν ἄπειρον εἶναι.
 οὐκ ἄρα δυνατόν ὕλικήν ἔχειν ἀρχήν τὸ ἄπειρον· εἴτε γὰρ ἄπειρος εἴη,
 τὸ ζητούμενον ἔχομεν ὅτι ἀρχὴ τὸ ἄπειρον, εἴτε πεπερασμένη, καὶ τὸ ἐξ
 20 αὐτῆς πεπερασμένον ἔσται. ἀλλ' οὐδὲ εἰδικὴν ἀρχήν ἔχειν δύναται· πρῶ-
 τον γὰρ αἰεὶ τὸ εἶδος περατωτικὸν καὶ ὁριστικὸν τῶν πραγμάτων ἀόριστον
 δὲ τὸ ἄπειρον, ἔπειτα τὸ εἶδος ἢ ἄπειρον ἔσται ἢ πεπερασμένον, καὶ
 πάλιν τὰ αὐτὰ ἔψεται. οὐκ ἄρα οὐδὲ εἰδικὴν ἀρχήν ἔχειν δύναται τὸ
 10 ἄπειρον. εἰ δὲ ταῦτας οὐχ ἔξει, οὐδὲ τὴν ποιητικὴν καὶ τελικὴν· τὸ γὰρ
 25 ποιητικὸν εἴ τι ποιεῖ, εἰς ὕλην καὶ εἶδος τι ποιεῖ· εἰ τοίνυν οὐκ ἔχει
 εἶδος οὐδὲ ὕλην, οὐδὲ ποιητικὸν ἔξει αἷτιον (ὅν δὲ ὀῆλον ὅτι ἐπὶ φυ-
 σικῶν τὸν λόγον σκοποῦμεν, ἀ πάντως ἐξ ὕλης ἐστὶ), δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο
 οὐδὲ τελικὸν ἔξει, διότι τὸ εἶδος πρὸς τὸ τέλος ἐστὶ καὶ ταῦτ' ἐπὶ αἰδέι
 τὸ τέλος κατὰ τὸ ὑποκείμενον, ὡς εἴρηται ἔμπροσθεν. ὥστε εἰ ἀδύνατον
 30 ἔχειν τὸ ἄπειρον τὴν πραγματειώδη ἀρχήν, οὐδὲ τὴν χρονικὴν ἔξει· ὅλως 15
 ἄρα ἀρχήν οὐχ ἔξει. λείπεται οὖν αὐτὸ ἀρχὴν εἶναι.

2 ἐνεργον K: ἐνεργ' M 3. 4 κατὰ χρόνος γίνοντο K 4 ἔχειν scripsi: ἔχει libri οὔτε]
 οὔτως L δὲ εἰς τὴν (hoc ex τὸν) K 5 ἔχοι (recte hoc), ἔπεται καὶ τὸ τὴν κατὰ τὸν
 χρόνον, ὡς δηλα L 6 τὸ] τῷ L 7. 8 οὖν ὅτι—ὅτι οὐδὲ om. L 8 δεδειγμένον, ut
 videtur, K 9 ἔξει L ἐὰν LK: * (charta perforata) M: ἢ t 10 εἰδικὴν K

11 τελικὴν] ὕλικήν superscr. M² μὲν om. et mox ἔχειν L qui post ἀρχήν inserit
 ἀνάγκη 12 δεῖξωμεν LK: δεῖξομεν Mt 13 ἔσται ἐξ ἀνάγκης L 13. 14 τὰ (τὸ L)
 ἐξ αὐτῆς LK: τὰ ἐξῆς Mt 14 συγκαίμενον L πεπερασμένον utroque loco L
 15 ἀρχήν K ἀρχὴ τὸ om. L 16 τὰλλα L καὶ εἰ L ἔχει K 17 αὐτὸ
 libri τῷ τὸ L 18 ἀρχὴν ἔχειν L ἄπειρος t: ἄπειρον LKM 21 αἰ
 om. L 23 πάλιν] πάντα L εἰδικὴν K 24 ταῦτας Mt: ταῦται K: ταῦτα ὅτι L
 οὐκ ἔξει K 25 εἴ τι] εἴτε M: εἰς τί L 26 ὕλην οὐδὲ εἶδος traie. L 27 σκο-
 ποῦμεν (L)t: σκοποῦμεν KM 28 εἶδος] τέλος L 29 ἔμπροσθεν B 7 p. 198a24 sqq.
 31 οὐχ ἔξει—εἶναι om. K

Τὰ μὲν οὖν δεικνύοντα ὅτι ἀρχὴ τὸ ἄπειρον καὶ ὅτι οὐ δυνατόν ἀρχὴν k 8^v
 αὐτὸ ἔχειν, ταῦτα. ἔχει δὲ ἀπορίαν ὁ λόγος· πρῶτον μὲν πῶς ἔφη τὴν
 ὕλην τοῦ ἀπείρου ἐξ ἀνάγκης ἢ πεπερασμένην εἶναι ἢ ἄπειρον; εἰ γὰρ
 δεῖ τὴν ὕλην παντελῶς ἀνείθεον εἶναι ἀμεγέθη τε καὶ ἄποσον, οὔτε πεπε-
 5 ρασμένη δηλονότι ἔσται οὔτε ἄπειρος, ἀλλ' ἐκφρεύεται τὴν διαίρειν, ὥσπερ
 οὐδὲ τὸ σημεῖον ἀνάγκη ἢ πεπερασμένον εἶναι ἢ ἄπειρον· οὐ γὰρ κατὰ
 ἀντίφασιν ἢ διαίρεισι. πῶς δὲ εἰ ὅλως καὶ πεπερασμένη ἡ ὕλη, καὶ τὸ
 ἐξ αὐτῆς πεπερασμένον ἔσται; οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ καὶ ἡ ὕλη ἀσώματος καὶ
 ἀμεγέθους καὶ τὰ εἶδη καθ' αὐτὰ σώματα καὶ ἀμεγέθη. ἥδη καὶ τὸ ἐξ
 10 αὐτῶν συγκαίμενον σώματων ἔσται καὶ ἀμεγέθους. καὶ ὥσπερ εἰ γίνετο
 τοῦτο τὸ αἰσθητὸν σῶμα, ἐξ οὗ σώματος γενήσεται, ἐπειδὴ καὶ πᾶν τὸ
 γινόμενον ἐκ τῆς στέρησεως ἑαυτοῦ γίνεται (ἐξ οὗ τοιοῦδε γάρ), οὕτω δὲ
 δηλονότι καὶ εἰ τὸ ἄπειρον γενητὸν ἐστί, εἴτε κατὰ χρόνον εἴτε κατ' αἰ-
 15 τίαν, ἐξ οὗ τοιοῦδε γενήσεται· ὥστε ἐξ οὐκ ἀπείρου γενήσεται. γίνετο
 δὲ ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἶδους, ἐπειδὴ καὶ πάντα τὰ ἄλλα· οὐκ ἄρα
 ἀνάγκη ταῦτα ἄπειρα εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ πεπερασμένα διὰ τὴν εἰρημένην
 αἰτίαν.

Ἐπιλύουσι δὲ τὴν ἀπορίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ. οὐδέν, φασί, ἐστὶν ἐν
 τοῖς συνθέτοις ὃ μὴ ὑπάρχει τοῖς ἀπλοῖς· εἰ γὰρ καὶ ἡ ὕλη μέγεθος οὐκ
 20 ἔστιν, ἀλλ' οὖν τὸ εἶδος τοῦ σώματος, ὃ ἀχρόνως ἐπιγίνεται τῇ ὕλῃ,
 τοιοῦτόν ἐστιν ἐξ οὗ τῷ συνθέτῳ ὑπάρχει τὸ μεγέθει εἶναι, καὶ οὗ τοῦτο
 φημι ὅτι μέγεθος ἐστὶν αἰσθητὸν τὸ εἶδος τοῦ σώματος, ἀλλ' ὅτι τῷ οἰκείῳ
 30 λόγῳ χωριστὸν ὕλης ἐστὶ μέγεθος, ὥσπερ λόγος ἐγγεγόμενος τῇ ὕλῃ τὸ
 αἰσθητὸν ποιεῖ μέγεθος. οὕτως καὶ εἰ ἔστι τι ἄπειρον ἐξ ὕλης καὶ εἶδους,
 25 δεῖ τὸ ἄπειρον τοῦτο ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι· μὴ γὰρ ἐχρουσῶν τῶν ἀρχῶν
 τοῦτο, οὐδ' ἂν τὸ ἐξ αὐτῶν ἔχῃ· ὥστε· εἰ καὶ μὴ ἐν τῇ ὕλῃ δυνατόν ὑπο-
 θέσθαι τὸ ἄπειρον καὶ τὸ πεπερασμένον, ἀλλ' οὖν ἐν τῷ εἶδει γὰρ ἀνάγκη.

Πρὸς τοῦτο δὲ πάλιν ἐρεῖ τις ὅτι εἰ πάντα τὰ ἐν τῷ συνθέτῳ
 ἀνάγκη καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς εἶναι, ἔστι δὲ τὸ σῶμα ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν.
 30 ἔξει καὶ ἥτοι ἡ ὕλη ἢ τὸ εἶδος τὸ εἰς ἄπειρον διαιρετόν· ἀλλ' οὔτε τὸ
 εἶδος διαιρετόν ἐστί (λέγομεν γοῦν ἀμερές εἶναι τὸ εἶδος τῷ οἰκείῳ λόγῳ,
 μερίζεσθαι δὲ καὶ διίστασθαι ἐν τῇ ὕλῃ γινόμενον), ἀλλὰ καὶ αὐτὴν πάλιν
 τὴν ὕλην φαιμέν ἀμεγέθη εἶναι καὶ ἀδιάστατον· οὐκ ἄρα ἐν τοῖς ἀπλοῖς
 τὸ διαιρετόν, εἰ μὴ ἄρα δυνάμει. ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον· περὶ
 35 γὰρ τοῦ κατ' ἐνέργειαν ἀπείρου νῦν ἡμῖν ὁ λόγος. πάλιν ἐστὶ τὸ λευκόν.

1. 2 Τὰ μὲν—ἔχειν om. K 2 πῶς om. L 5 οὔτε] τοῦ K qui scriptum eo invenerit

cf. ad p. 364, 19. 402, 2. 4 al. 7 πεπερασμένη] τὸ πεπερασμ^ε K καὶ alterum om. L

10 ἀσώματόν ἐστι L 12 τῆς τερήσεως K 13 εἰ om. L γενητὸν LM 15 τὰλλα L

16 ταῦτα ἀνάγκη L 18 τοιοῦτω τρόπῳ L φησιν L et compend. K ἐστὶν K:

εἶναι L: om. Mt 20. 22 ὃ ἀχρόνως—σώματος om. L 23 ὥσπερ superser. M²: ὥσπερ L

24 οὔτω t ἔστιν ἄπειρον τί L 27 ἀνάγκη ἀνάγκη L 30 ἔξει—εἰς ἄπειρον διαι-

ρετόν om. L 31 οὖν L 35 γὰρ om. K τὸ μὲν λευκὸν L

ἐκεῖθεν ἐκ τοῦ ἡλίου ἔχει, οὕτω φημι καὶ ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῶν ἐν τῇ ὕλῃ· 11^r
 εἴ τι μὲν συμπληρωτικὸν ἔχει τῆς οὐσίας τὰ σύνθετα, ἐκ τῶν ἀπλῶν ἔχει,
 ἐπισυμβαίνειν δὲ τῇ προόδῳ αὐτῶν τῇ ἐν τῇ ὕλῃ τινὰ ἢ μὴ ἐν τοῖς πρω-
 τοτύποις ὑπάρχει, οἷον τὸ διαιρετὸν τὸ φθαρτὸν καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐδὲν 10
 5 ἀδύνατον. εἰ τοίνυν τὸ ἄπειρον, ἢ ἄπειρόν ἐστι, γίνεται ἐξ ἀρχῶν τινων,
 οἷον τῆς ὕλικῆς τε καὶ εἰδικῆς, ἀνάγκη πᾶσα τὰ κατ' οὐσίαν αὐτῷ ὑπάρ-
 χοντα ἐν τινι τῶν ἀπλῶν εἶναι, ἢ ἐν τῇ ὕλῃ ἢ ἐν τῷ εἶδει. ὥστε καὶ
 ἐκ τῆς ὕλης μὴ ἔχῃ τὸ ἄπειρον αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄπειρον εἶναι, ἀνάγκη πᾶσα
 ἐκ τοῦ εἶδους αὐτὸ ἔχειν· οὐ γὰρ ἐστὶν αὐτοῦ ἀπλῶς πάθος τι, ἀλλ' ἐν
 10 τούτῳ τὸ εἶναι ἔχει. ὅταν δὲ λέγωμεν ὅτι τὸ γινόμενον ἐξ οὗ τοιούτου γί-
 νεται καὶ ὅτι πᾶν ἐκ τῆς στεργήσεως αὐτοῦ γίνεται, ἐπειδὴ τὸ γινόμενον ἢ
 ὕλη ἐστίν, ὃ δὲ γίνεται τὸ εἶδος, διὰ τοῦτο οὕτως φημέν· ἐπεὶ τοί γε εἰ 15
 πρὸς τὸ εἶδος τὸ χωριστὸν ἀποβλέψωμεν καὶ τὴν τοῦτου πρόδον καὶ
 ἔλαμψιν τὴν ἐν τῇ ὕλῃ γινομένην, ἀνάγκη πᾶσα τὸ ἅμιον ἐκ τοῦ ἁμιῶ
 15 γίνεσθαι. ἀλλ' ἐπεὶ, ὡς εἶπον, τὸ γινόμενον ἀλλοιοῦται (ἀλλοιώσις γάρ τις
 καὶ μεταβολὴ ἢ γένεσις), ἀλλοιοῦται δὲ οὐ τὸ εἶδος ἀλλ' ἢ ὕλη ἐπιτηδεύ-
 ῃ γινομένη εἰς τὴν τοῦ εἶδους ὑποδοχὴν, ἢ δὲ ὕλη αἰ ἐν στεργήσει, διὰ
 τοῦτο ἀληθὲς τὸ πᾶν τὸ γινόμενον ἐξ οὗ τοιούτου τοιόνδε γίνεσθαι. ἀλλὰ
 πάλιν τῷ λόγῳ τὰ παραδείγματα μάχεται· ὅτι μὲν γὰρ ἐκ τῶν τεσσάρων 20
 20 στοιχείων τὰ σύνθετα πάντα κινναμένων ἀλλήλοις, κοινὸν ὁμολόγημα, τὰς
 μέντοι φυσικὰς ιδιότητας τὰς ἐν τοῖς συνθέτοις ἐνυπαρχούσας ἀδύνατον
 λόγῳ ταῖς δυνάμεσι τῶν ἀπλῶν ἀποδοῦναι. οἷον κατὰ ποίαν δύναμιν τῶν
 ἀπλῶν ἢ ὁ μαγνήτης λίθος ἔλκει τὸν σίδηρον, ἢ ὁ τούτῳ ἀντιπαθὴς λε-
 γόμενος ἐκφυσῇ καὶ ἀπωθεῖ· καὶ πολλάκις ἀμφοτέρω ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ
 25 βόλῃ κατ' ἑτερον καὶ ἑτερον μῆριον. καὶ τῶν βοτανῶν καὶ λίθων αἱ
 ἄπειροι δυνάμεις, ἔτι τε καὶ τῶν μῆριων τῶν ζώων, καὶ ἐπὶ πάντων κα- 25
 θόλου τῶν ἀντιπαθείᾳ τινὶ τῇ ἀφ' ἑνὸς ὁρώντων. ἀλλὰ πάλιν πρὸς τοῦτο
 τις τῶν ἐκ φιλοσοφίας ἐρεῖ μὴ, ὡς τοῖς ἱατροῖς δοκεῖ, τὰς δυνάμεις πάσας
 τοῖς συνθέτοις ἐκ τῶν ἀπλῶν εἶναι, ἀλλ' ὕλης λόγον ἐπέχειν τὴν τῶν
 30 ἀπλῶν χρᾶσιν, ταύτη δὲ τῇ ὕλῃ τοίως ἢ τοίως κραθεῖσιν ἐπιγίνεται ἐκ
 τῆς ὕλης δημιουργίας τὰ εἶδη.

Ταῦτα μὲν οὖν πέρα τοῦ μέτρου τῶν προκειμένων ἐξέβημεν, ὁτιόπερ
 ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν συνέχειαν τῶν προκειμένων. δεῖξας ὁ Ἀριστοτέλης

1 ἐπὶ om. L	3 ἐπισυμβαίνει L	6 εἰδικῆς τε καὶ ὕλικῆς Mt	ιδιῆς K
αὐτῷ L: αὐτῇ. KMt	7 ἢ ἐν τῇ ὕλῃ om. K	ἢ prius erasum L	8 ἔχῃ
Mt: ἔχον K: ἔχοι L	10 λέγομεν K	ἐξ ὁτουοῦδε M	11 καὶ ὁ πᾶν K
αὐτοῦ scripsi: ἑαυτοῦ K: αὐτοῦ LMt	12 δὲ om. superser. L	οὕτω t	13 τὸ
εἶδος iterat K	ἀποβλέψωμεν (L)t	15 ἐπειδὴ L	18 τὸ prius om. L
ἐξούτουδε M	19 τὰ om. Mt	20 κινναμένων K	τὰς corr. ex τ L
22 λόγον L	23 ἢ ὁ μαγνήτης scripsi: ἢ ὁ μαγνήτης KMt: ἢ μάγνης L	ἢ ὅτι	
τούτων L	24 αὐτῇ om. K	26 post ἐτι littera erasa K	26: 28 μῆριων —
τις τῶν iterat K	30 ἀπλουστερών L	ταύτην K	τοιῶς ἢ τοῖως librī
fort. ἐπιγίνεσθαι	32 τῶν προκειμένων ἐξέβημεν LK: τῶν ἐξέβημεν (sic) M: παραξέβη-		
μεν t	33 δεῖξαι K		

ὅτι ἀναγκαίως ὑποτιθέμενοι τὸ ἄπειρον καὶ ἀρχὴν αὐτὸ ὑπέθετο, εἶναι 11^r
 φησι καὶ ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον. καὶ τοῦτο εἰκότως· εἴτε γὰρ γένοιτο, 31
 πάντως ἀπὸ τινος ἀρχῆς ἀρχεται γίνεσθαι (οἷον πρότερον εἰ τύχῃ τῶν
 ὁμοιομερῶν ἢ σὰρξ καὶ τῶν ὀργανικῶν ἢ καρδία, καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν αἰ
 5 ρίξει). τοῦ δὲ ἀπείρου ἀρχὴ οὐκ ἔστι (πέρας γάρ, ὡς ἤδη εἴρηται, ἢ
 ἀρχή). εἴτε φθείρεται, πάντως εἰς τι τελευταῖον φθαρήσεται· τὰ γὰρ φθει-
 ρόμενα πάντα οὕτως φθίβεται, πρότερον μὲν τῶν εὐπαθεστέρων φθειρο-
 μένων εἴτα τῶν ἥττον εὐπαθεστέρων καὶ τελευταῖον τῶν δυσπαθεστέρων. 35
 καὶ οὕτως μέχρις οὗ εἰς τι ἔσχατον καταντήσῃ τὸ φθιρόμενον. ὥστε καὶ
 10 ἀγέννητον ἀνάγκη εἶναι τὸ ἄπειρον καὶ ἄφθαρτον. ταῦτα εἰπὼν, ἐφεξῆς
 τὰς αἰτίας λέγει δι' αὗτας ἡναγκάσθησαν ἐν τοῖς οὖσιν ὑποθέσθαι τὸ ἄπειρον,
 εἰσι δὲ αὗται πέντε. πρώτη μὲν ὁ χρόνος ἐπ' ἄπειρον αὐξήμενος. δευτέρα
 ἐκ τῆς ἐπ' ἄπειρον τομῆς τῶν μεγεθῶν· δέδεικται γὰρ τοῖς γεωμέτραις
 15 πᾶσαν δὴ τὴν δοθεῖσαν εὐθεῖαν διχα τεμεῖν, εἰ δὲ τοῦτο, δυνατόν ἐπ'
 ἄπειρον τῇ διχοτομίᾳ χρῆσασθαι. δείκνυται δὲ ὅτι ἐπ' ἄπειρον ἡ τομὴ
 τῶν μεγεθῶν καὶ ἐκ τοῦ τὸ τρίγωνον τὰς δύο πλευράς τῆς λοιπῆς με-
 ζώνας ἔχειν· εἰ γὰρ ἀφέλῃς ἐκ τῶν δύο πλευρῶν ἴσην τῇ μιᾷ καὶ ἀγάρῃς
 ἐκ τοῦ σημείου, καθ' ὃ ἔτεμες τὴν ἴσην τῇ ἐλάττονι, παράλληλον εὐθεῖαν 40
 τῇ ἐλάττονι, ἥς τὴν ἴσην ἐκ τῶν δύο ἀφεῖλες, ποιεῖς ἑλάττον τρίγωνον.
 20 πάλιν ἐπειδὴ τοῦτου αἱ δύο πλευραὶ τῆς λοιπῆς μεζώνας, τὸ αὐτὸ ποιήσας
 ποιήσεις πάλιν ἑλάττον τρίγωνον, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον. ὥστε ἡ τομὴ
 τῶν μεγεθῶν ἐπ' ἄπειρον. δεῖ δὲ ὀρθογώνιον τὸ τρίγωνον ποιῆσαι δηλονότι,
 μήποτε ἐπὶ τῶν ἄλλων ἢ ἀφαίρεσις ποιήσῃ ἰσόπλευρον τρίγωνον, καὶ
 οὐκέτι ἔστιν ἀφελεῖν ἀπὸ τῆς ἐτέρας τὴν ἐτέραν· οὐκέτι γὰρ πίπτει ἐντὸς
 25 τοῦ τριγώνου ἢ τομῇ, μὴ πιπτούσης δὲ οὐκ ἔστιν αἰεὶ γράφειν ἐντὸς τρί-
 γωνον. εἰ δὲ λάβωμεν ὀρθογώνιον τρίγωνον καὶ τὴν ἀφαίρεσιν ἐκ τῆς ὑπο-
 τεινούσης τὴν ὀρθὴν γωνίαν ποιησώμεθα, αἰεὶ τε ἡ διαιρέσις ἐντὸς τοῦ
 τριγώνου πεσεῖται (μεζῶν γὰρ ἔστιν αἰεὶ ἡ ὑποτείνουσα τὴν ὀρθὴν γωνίαν
 ἑκατέρως τῶν λοιπῶν), καὶ οὕτως αἰεὶ τοῦ γινόμενου ὀρθογωνίου ὄντος αἰεὶ

- 1 ὑποθέμενος εἶναι τὸ L αὐτῶ L 2 ἀγέννητον (hic et v. 10) M et t cf. ad p. 189, 10
 εἴτε γένοιτο (om. γάρ) L 3 τύχῃ M 7 ἅπαντα K οὕτω t 9 εἰς τι post καταντήσῃ
 ponit L ἔσχατον scripsi: ἕκαστον KMt: om. L καταντήσῃ Mt 11 ὑποθέσθαι ἐν τοῖς
 οὖσι L 12 εἰσὶν δὲ—χρόνος in ras. K α et β K: πρῶτον et β' (= δεύτερον) L
 ἀρξάμενος L 13 fort. ἢ ἐκ 13. 16 δέδεικται γὰρ—μεγεθῶν om. Mt 14 δὴ L: om. K
 διχα τεμεῖν L: ἴσα τεμεῖν K at cf. m 4v25. p. 408, 3. 98, 13 unde conicias v. 13 δέδοται
 14. 15 ἐπ' ἄπειρον τῇ K: τῇ ἐπ' ἄπειρον L 15 ὅτι L: om. K 16 τοῦ (om. τὸ) τρί-
 γωνον L 17 ἀγάρῃς KM 19 ἀφεῖλεν, ποιῆς K 21 ποιήσεις] ποιήσας K

22 post ἄπειρον figuram

inserit L

22 δηλονότι scripsi: δῆλον γὰρ libri

23 μήποτε LKM: ὅτι ποτὲ t ποιήσῃ LKM: ποιήσει t ἰσόπλευρον] πλευρὰν L

24 ἔστιν LK: ἔσται Mt 25 τοῦ om. L 25. 26 γράφειν ἐντὸς τρίγωνον K 26 ὀρθό-
 γωνον primitus M: ὀρθογώνιον K 27 τριγωνίαν K ποιησώμεθα recte t

29 ὀρθογωνίου K

ἔστι λαμβάνειν ἐκ τῆς ὑποτεινούσης ἴσιν τῇ ἐλάττωσι, καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον 11^r
ἐντὸς καταγράφειν τρίγωνα. ἐὰν δὲ ἐκ τῶν δύο ἀφέλῃς ἅμα, καὶ ἐπὶ
παντὸς τριγώνου ὕψους ἔσται ὁ λόγος. τρίτη αἰτία τοῦ νομίσαι αὐτοὺς
εἶναι τὸ ἄπειρον τὸ θεῖν εἶναι τὴν ἀειγενεσίαν (εἰ μὴ γὰρ εἴη ἄπειρόν τι 50
5 ἐξ οὗ ἀφαιρείται τὰ γινόμενα, ἐπιλείψει ἡ γένεσις), διὰ τὸ μὴ ἐπιστῆσαι
ὅτι οὐδὲν εἰς τὸ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄν φθείρεται. ἀλλ' ἡ ἄλλου φθορὰ ἄλλου
ἐστὶ γένεσις καὶ εἰς ἄλλα ἢ τῶν στοιχείων ἀνάλυσις. τετάρτη, φησί, τὸ
νομίζειν ὅτι πᾶν τὸ πεπερασμένον ἀεὶ πρὸς τι περαίνει, τοὔτεστιν ὅτι πᾶν
τὸ πεπερασμένον ὑπὸ τινος περατοῦται, ὥστε τὸ περαῖνον καὶ αὐτὸ πεπέ-
10 ρανται ἢ ἄπειρόν ἐστιν. εἰ μὲν οὖν ἄπειρον, αὐτόθεν ἔστι τὸ ἄπειρον, 11^v
εἰ δὲ πεπερασμένον, ὑπὸ τινος περανθήσεται, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον· εἰ γὰρ
τὸ λαμβανόμενον ὑπὸ τινος ἄλλου περατοῦται, ἀνάγκη μηδὲν εἶναι πέρας
τῶν λαμβανομένων, εἰ ἀεὶ τὸ λαμβανόμενον πεπέρανται. ὥστε ἀνάγκη
ἐκατέρωθεν τὸ ἄπειρον εἰσάγεσθαι. πέμπτη, ὃ καὶ κυριώτατόν ἐστιν αἷτιον
15 ὅπερ καὶ μάλιστα τοῖς εἰρημένοις παρέχει τὴν πιθανότητα, τὸ τὴν νόησιν,
φησί, μὴ ἐπιλείπειν, τοὔτεστι μὴ προσίεσθαι πέρας καὶ τέλος, μηδὲ ὑπο- 5
λιμπάνειν τῷ ἀεὶ τοῦ ληφθέντος ἔξω τι ἄλλο φαντάζεσθαι. διὰ γὰρ τοῦτο
καὶ τὸν ἀριθμὸν ἄπειρον ὑπολαμβάνομεν καὶ τὴν τῶν σωμάτων τομὴν ἐπ'
ἄπειρον καὶ τὸ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ· οὐ γὰρ ἔχει στάσιν ἢ φαντασία, ἀλλ'
20 ὅταν ὑπερβῇ τὸν οὐρανόν, ζητεῖ κενὸν ἔξωθεν ἄπειρον ἢ σῶμα, καὶ εἰ μὲν
σῶμα ἄπειρον ἐπινοήσεις, αὐτόθεν τὸ ἄπειρον εἶναι μέγεθος ὑπέθετο, εἰ δὲ
κενὸν ἄπειρον ἐπινοήσεις, εὐθύς καὶ σῶμα ἄπειρον ἀνάγκη συνάγεσθαι.
ἐνθεν γὰρ καὶ ὁ Δημόκριτος ἀπείρους εἶναι κόσμους ὑπετίθετο, ὑποτιθέμενος 10
κενὸν εἶναι ἄπειρον· τίς γὰρ ἢ ἀποκλήρωσις τόδε μὲν τὸ τοῦ κενοῦ μέρος
25 ὑπὸ κόσμου πληρωθῆναι, ἄλλα δὲ μή; ὥστε εἰ ἐν τινι μέρει τοῦ κενοῦ
κόσμος ἐστὶ, καὶ ἐν παντὶ ἄρα τῷ κενῷ. ἀπείρου οὖν ὄντος τοῦ κενοῦ,
ἄπειροι ἔσονται καὶ οἱ κόσμοι. οὐ μόνον δὲ τὸ ἄλογον τῆς ἀποκλήρωσεως
ἐλέγχει τὸ εἶναι τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ λόγου· τὸ γὰρ κενὸν οὐδὲν
ἕτερόν φασιν ἢ τόπον ἐστερημένον σώματος, εἰ δὲ τοῦτο, πᾶς δὲ τόπος

2 ἐντὸς] τὸ L qui mox τρίγωνον ἐὰν δὲ κτλ.] figuram Δ appingit K 3 ὕψους K
6 ἢ ἄλλου φθορὰ 5 ἐξ οὗ κτλ.] cf. Themist. p. 223, 26 7 τετάρτη] δ' libri 8 ἀεὶ]
εἰ K περαίνειν L ubi quae sequuntur τοὔτεστιν—ὑπὸ τ in erasis sunt 9 παραινόν
primitus K 9. 10 πεπέρανται L: πεπέραται K: πεπεράσθαι Mt 10 τὸ om. Mt

12 ἀνάγκηδὲν primitus M: ἀνάγκη^η (?)δὲν corr. M²: ἀνάγκη οὐδὲν t 13 πεπέρασται libri
14 $\bar{\epsilon}$ LKM: πέμπτον t κυριώτατά K 16 ἐλείπειν Mt 16. 20 μὴ προσίεσθαι—
ἢ σῶμα ad verbum fere ex Themist. p. 224, 2 sqq. 17 ληφθέντος L ^ἢ ἄλλο L: ^ἢ ~~ἄλλο~~
(sic) K: ἄλλα M 18 ἀριθμὸν ἐπ' ἄπειρον L 21 ἐπινοήσης K: ἐπινοήσαιν t
num ὑπέθετο? 22 καὶ κενὸν L ἐπινοήσης K συνεισάγεσθαι L 23 γὰρ
om. Mt ὑπέθετο Mt ὑποθέμενος L 25 πληρωθῆναι scriptum in M ea litterae θ
forma quae et librariorum et conlatores saepe fefellit (eodem modo βουλευθῆ p. 410, 16): πλη-

ρωσθῆναι t et, si silentio fides, L μέρει om. L 26 παντὶ L: τῷ K: πᾶσιν Mt
τῷ κενῷ LK: τὸ κενόν Mt 27 τὸ ἄλογον] τῷ ἀλόγῳ emendat t cf. p. 408, 12
28 τὸ (post εἶναι) om. L

θεατικὸς ἐστὶ σώματος, καὶ τὸ κενὸν ἄρα πᾶν πέφυκε δέχεσθαι· εἰ δὲ πέ- 11^v
 φυκεν, ἀνάγκη πᾶσα ἢ δεδέχθαι ἢ οὐκ ἢ δέξασθαι· ἀπείρου οὖν ὄντος τοῦ 16
 κενοῦ ἀπείρον ἔσται καὶ τὸ ἐν αὐτῷ σῶμα. ἐπὶ γὰρ τῶν αἰδίων, φησὶν,
 οὐδὲν διαφέρει τὸ δυνάμει τοῦ ἐνεργείᾳ· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν γινομένων καὶ
 5 φθινομένων δυνατόν μὴ ἀχθῆναι τὸ δυνάμει εἰς τὴν ἐνεργειαν, φθίσαντος
 φθαρῆναι τοῦ πράγματος πρὶν τελειωθῆναι ἢ ἐν αὐτῷ δυνάμει ἀχθείσα εἰς
 τὴν ἐνεργειαν, ἐπὶ δὲ τῶν αἰδίων, εἴ τί ἐστιν ὅλως δυνάμει, ἀνάγκη πᾶσα
 καὶ ἐνεργείᾳ αὐτὸ γενέσθαι· ματαίαν γὰρ ἂν ἔξει τὴν δυνάμιν, εἰ μὴδέ- 20
 ποτε ἀχθείῃ εἰς ἐνεργειαν. ὥστε εἴ τι τῶν αἰδίων δυνάμει ἐστί, πάντως
 11 ἐστί καὶ ἐνεργείᾳ· ὥς εἰ μὴδέποτε γένοιτο. οὐ γὰρ ἂν ἐνδεχέσθαι γενέ-
 σθαι. ὥστε οὐδὲ δυνάμει ἦν· τὸ γὰρ δυνάμει τοῦτο ἐστίν, ὃ ἐνδεχεται
 γενέσθαι ἐνεργείᾳ, διόπερ οὐδὲ κυρίως ἐπὶ τῶν αἰδίων τὸ ἐνδεχόμενον·
 οὐ γὰρ ἔχει τὴν ἐπ' ἄμφω ῥοπήν, ἀλλὰ ἐξ ἀνάγκης ἔστιν αἰεί. τὸ γὰρ ἐν-
 δεχέσθαι ἐπὶ τούτων τοῦ εἶναι οὐδὲν διαφέρει· οὐδὲ γὰρ ἔχει τὸ ἄλλοτε
 15 ἄλλως. ὥστε εἰ ἀπείρον ἐστὶ κενόν, καὶ σῶμα ἀπείρον ἐξ ἀνάγκης ἔσται. 25
 οὕτω γοῦν καὶ λέγουσιν ὁ μὲν κόσμους, οἱ δὲ ἄερα ἀπείρον ἢ ὕδωρ ἢ τὸ
 μεταξύ.

Ταῦτα εἰπὼν, ἐφεξῆς φησιν ὅτι δὴ ἀπορίας πολλὰς ἔχει ὁ περὶ τοῦ
 ἀπείρου λόγος, εἴτε θεϊκεῖν εἶναι [τὸ κενόν] ἢ καὶ μὴ· εἴτε γὰρ μὴ ἔστιν
 20 [ἀπείρον], ἀναιρήσομεν τὴν ἐπ' ἀπείρον τοῦ χρόνου πρόσδον καὶ τοῦ ἀριθμοῦ
 τὴν αὐξήσιν καὶ τὴν ἐπ' ἀπείρον τῶν μεγεθῶν τομήν, εἴτε ἔστι, ζητήσεως
 ἄξιον πότερον οὐσία ἐστίν ἢ συμβεβηκός, καὶ εἰ συμβεβηκός, καθ' αὐτὸ
 συμβεβηκός ἢ οὐ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ ἀπλῶς συμβεβηκός. ἀφορίζεται δὲ καὶ 30
 25 περὶ πόλου ἀπείρου ποιεῖται τὸν λόγον, ὅτι τοῦ κατὰ μέγεθος ἀπείρου· τοῦτο
 γὰρ ἐστὶ μάλιστα φυσικοῦ ζητῆσαι, εἴτε ἐστὶ σῶμα ἀπείρον κατὰ τὴν
 ἔκτασιν εἴτε μή.

p. 203^b6 Ἄπαν γὰρ ἢ ἀρχὴ ἢ ἐξ ἀρχῆς.

Ἄπαντα τὰ ὄντα, ὅσα μὴ μάτην ὑπέστη καὶ κατὰ συμβεβηκός, ἢ
 ἀρχῆς λόγον ἐπέχουσιν ἢ ἐξ ἀρχῆς εἰσι (τὰ γὰρ μάτην ὄντα δύνανται μὴ- 35

- 1 δὲ om. L 2 δεδέχθαι K et corr. L: δέχεσθαι Mt ἦδη om. L 3 φασίν L
 5 ἀναχθῆναι L 6 τελειωθῆναι L ἢ (sic) om. superscr. K 8 ἔξει LM: ἔξει K: ἔξει (quod
 aeque ac ἔξει nihili est) t: fort. ἔξοι (cf. ad p. 197, 22. 412, 5); nam dubium videtur indicativi
 futurum cum ἂν coniunctum, quo de cf. ad p. 414, 27. r 4 v 50 10. 15 ὥς—ἔσται] cf.
 Themist. p. 224, 18 sqq. 10 ὥς εἰ καὶ L ἐνδεχέσθαι L: ἐνδεχεται K: ἐνδεχῆται M:
 ἐνδεχέσθαι t 11 ὥστε οὐ δυνάμει L 12 αἰδίων K 13 οὐδὲ γὰρ L 14 οὐδὲν
 διαφέρει τοῦ εἶναι Mt οὐ γὰρ L 15 ἄλλος K 16 ἢ ὕδωρ LK: οἱ δὲ ὕδωρ Mt
 18 ὅτι ὅτι K ἀπορίας δὴ Mt 19 τὸ κενόν et 20 ἀπείρον delevi ἢ scripsi: ἢ KM:
 εἴτε (1)t 20 ἀναιρήσομεν K πρόσδον (cf. Simplic. p. 469, 1) L: περίσδον (K)Mt
 21 τῶν μεγεθῶν primitus L 22. 23 καὶ εἰ—ἀπλῶς συμβεβηκός om. L 23 ἀπλῶς] coni-
 cius ἄλλως (cf. Alexandro ap. Simpl. p. 469, 13. Themist. p. 225, 10), at cf. p. 408, 19
 25 ζητῆσαι φυσικοῦ M 27 ἄπαν (cf. ἕκαστον p. 399, 12) LM: ἅπαντα (K)t Arist.
 28 καὶ κατὰ K: κατὰ M: κατὰ (1)t 29 λόγον K

θέτερόν τι τούτων εἶναι δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ μᾶτῃν εἶναι), τὸ δὲ ἄπειρόν οὐ 11^ν μᾶτῃν (ἀέδιον γάρ), ὥστε ἡ ἀρχὴ ἢ ἐξ ἀρχῆς.

p. 203^b8 Τὸ τε γὰρ γενόμενον ἀνάγκη τέλος λαβεῖν, καὶ τελευτῇ πάσης ἐστὶ φθορᾶς.

5 Εἰ τὸ γενόμενον ἀνάγκη φθαρῆναι, τὰ δὲ φθειρόμενα πέρας ἔχει τι κατὰ μέγεθος, εἰς δ' ἡ φθορὰ ἀπολήγει, αἰετῶν εὐφρατοτέρων προφθειρομένων, οὐδὲν ἄρα γενήτων ἄπειρον. καὶ ὅτι οὐδὲν κατ' οὐσίαν γινόμενον ἀθρόαν ἔχει τὴν προαγωγὴν, ὥσπερ τινὰ τῶν ἀλλοιούμενων, ἀλλὰ κατὰ μόριον. ὥστε εἰ ἐστὶ τὸ ἄπειρον, ἀνάγκη καὶ ἀγέννητον αὐτὸ εἶναι καὶ 10 ἄφθαρτον.

p. 203^b11 Καὶ περιέχειν ἅπαντα καὶ πάντα κυβερνᾶν, ὥς φασιν οἱ μὴ ποιοῦσι παρὰ τὸ ἄπειρον ἄλλας αἰτίας, οἷον νοῦν ἢ φιλίαν.

Ὅσοι, φησί, τῶν πάλαι φυσιολόγων μὴ ἀπέβλεψαν εἰς τὸ ποιη- 1^ν τικὸν αἷτιον, ὥσπερ Ἀναξαγόρας μὲν εἰς τὸν νοῦν, ὃν ποιητικὸν εἶναι αἷτιον ἔλεγεν, Ἐμπεδοκλῆς δὲ τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν, οὗτοι ἦν ὑπέ- 15 θεντο ὅλην εἶναι τῶν πάντων, ἄπειρόν τε αὐτὴν ὑπέθεντο τῷ μεγέθει καὶ ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον, καὶ ταύτην εἶναι τὸ θεῖον, ὅπερ καὶ διακυ- 20 βερνᾶν πάντα καὶ ἐπιστατεῖν τῇ τῶν ὅλων συστάσει, ἀθάνατόν γε καὶ ἀνώλεθρον, ὅπερ Ἀναξίμανδρος μὲν τὸν ἀέρα εἶναι ἔλεγε, Θαλῆς δὲ τὸ ὕδωρ, Ἀναξίμανδρος δὲ τὸ μεταξύ, καὶ ἄλλος ἄλλο. καὶ οὐδὲν γε θαυμα- 20 στόν, φησὶν, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς περιόδῳ τοὺς πρώτους μὴ ἐπιστήσαντας τῇ ἐφεστηκυῖα τοῖς ὅλοις δυνάμει ἐν τῶν στοιχείων, ὅπερ ἂν ὑπώπτευσεν ἕκαστος αἷτιον τοῖς ἄλλοις τοῦ εἶναι, τοῦτο εὐθὺς καὶ θεὸν ὑπονοῆσαι. ὥσπερ οὖν αὐτοὶ εἰς τὸ ὕλικὸν μόνον ἀποβλέψαντες, τοῦτο | πρώτῃν αἰτίαν 12^ν 25 τῶν ὄντων πάντων εἶναι ὑπώπτευσαν, οὕτως ὀηλαδὴ καὶ Ἀναξαγόρας μὲν τὸν νοῦν ἀρχὴν τῶν ὄντων πάντων ὑπετίθετο, Ἐμπεδοκλῆς δὲ τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν.

- 1 τι om. L alterum εἶναι om. Mt 2 prius ἢ om. Mt 3 λαβεῖν τέλος c
vulgato Aristotele t 4 ἐστὶ om. K 5 γινόμενον Lt τὸ δὲ φθειρόμενον L
6 ἀπολήγει L: ἀπολήγει (cf. ad p. 83, 21) K: καταλήγει Mt at cf. Themist. p. 223, 12 7 ἄρα
Mt: γὰρ ἄρα L: ἄρα γε K γέννη τὸν K: γεννητον Mt ὅτι] fort. γὰρ 8 τὴν om. K
προαγωγὴν t: προαγωγὴν LKM 9 et 16 ἀγέννητον Mt 12 οἱ KM: ὅσοι (L)t Ari-
stoteles ποιοῦσιν K: ποιῶσι L 15 αἷτιον bis habet L post δὲ addit εἰς t
17 εἶναι t: θεῖον t 18 γε καὶ KM: τε καὶ L: γε δ (sic; voluit δν) καὶ t: num γὰρ καὶ
ex Aristotele? 19 θαλῆς K 21 φασιν KM 22 ἐφεστῶσα K τῶν ὅλων Mt
ὑπώπτευ M: ὑπώπτευσαν L: ὑπόπτευσεν K: ὑπόπτευσεν t 23 τοῦ εἶναι (L)t: τὸ εἶναι
KM θεὸν om. L 24 ἀποβλέψαντες μόνον L πρώτων αἷτιον Mt 25 πάντων
om. K 25. 26 εἶναι — ὄντων iterat L 25 ὑπόπτευσαν (sic) libri οὕτω t
26 πάντων om. L τὸν εἶκος, ut solet, K

p. 203^b17 Χρῶνται γὰρ καὶ οἱ μαθηματικοὶ τῷ ἀπείρῳ.

12^r

Τουτέστι τῇ ἐπ' ἀπειρον τῶν μεγεθῶν τομῇ· ἔχουσι γὰρ πᾶσαν τὴν
δοθεῖσαν εὐθείαν διίχα τεμεῖν, καὶ ἀπὸ τῆς δοθείσης εὐθείας ἐλάττωνα 10
ἀφελεῖν· ἐπεὶ οὖν τοῦ τριγώνου τῶν δύο πλευρῶν ἐλάττων ἡ λοιπή, αὖτε
5 ἔστιν ἀφαιροῦντα ἀπὸ τῆς μέζονος τὴν ἐλάττω ἄγειν ἐκ τῆς τομῆς τῇ
ἐλάττωι παράλληλον εὐθεῖαν καὶ ποιεῖν τρίγωνον, καὶ τοῦτο ἐπ' ἀπειρον.

p. 203^b27 Ὡστε εἴπερ μοναχοῦ, καὶ πανταχοῦ εἶναι τὸν ὄγκον.

Τίς ἡ ἀποκλήρωσις ἐν ἐνὶ μὲν μέρει τοῦ κενοῦ εἶναι σῶμα, μὴ καὶ
πανταχοῦ δὲ εἶναι, εἴπερ τὸ κενὸν τόπος ἐστὶν ἐστερημένος σώματος; 15

10 p. 203^b28 Ἄμα δὲ καὶ εἰ ἔστι κενὸν καὶ τόπος ἄπειρος, καὶ σῶμα
ἀναγκαῖον εἶναι.

Ἐπειδὴ πρότερον τῷ ἀποκληρωτικὸν μόνον εἶναι τὸν λόγον ἤλεγχε, 20
νῦν καὶ κατασκευάζει αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἀνάγκη εἶναι ἄπειρον κενοῦ ἀπείρου
ὕποκειμένου. οὐδὲν γὰρ ἄλλο φασὶν εἶναι τὸ κενὸν ἢ τόπον ἐστερημένον
15 σώματος· πᾶς δὲ τόπος σώματος ἐστὶ δεκτικός. εἰ δὲ αἰδιος οὗτος, οὐδὲν
μᾶλλον ὑνάρκει· ἐστὶ σώματος δεκτικός ἢ ἐνεργεῖα.

p. 203^b34 Ἄλλ' οὐδὲν ἡττόν ἐστιν ἄπειρον καὶ ἄπειρα τῷ πλήθει.

Οὐκ ἀναιρεῖ, φησί, τὸ ἄπειρον τὸ ὑποτίθεσθαι αὐτὸ ἢ οὐσίαν, ἢ συμ- 25
βεβηκὸς καθ' αὐτὸ ἢ ἀπλῶς· ὅπως γὰρ ἂν αὐτὸ ὑποθώμεθα, οὐδὲν κω-
20 λυεῖ εἶναι τὸ κατὰ τὴν ἔκτασιν ἄπειρον, ὅπερ διαιρούμενον ποιεῖ τὸ κατὰ
πλήθος ἄπειρον.

p. 204^a1 Μάλιστα δὲ φυσικοῦ ἐστὶ σκεψάσθαι, εἰ ἔστι μέγεθος
αἰσιθητὸν ἄπειρον.

Ἐχρεῖς ἐνταῦθα τὸν σκοπὸν τῶν ἐφεξῆς, περὶ ποίου ἀπείρου διαλέγεται,

- 1 καὶ om. L μαθη^{μα}τικοὶ K 2 τομῇ] τὸ μὴ K 4 ἐπεὶ οὖν K: ἔπεται L: ἐπεὶ
γούν Mt 5 ἀφαιροῦνται L ἀπὸ τῆς] ἀπὸ τοῦ L 6 fort. (ἐλάττων) τρίγωνον
7 ἀνάγκη εἶναι t 8 μὴ καὶ LK: καὶ μὴ M: μὴ t 10 δὲ καὶ εἰ LKM: δ' εἰ καὶ ex
Aristotele t καὶ τόπος δ' ἄπειρος t σῶμα LKM et Aristotelis cod. E: σῶμα ἄπειρον
ex Aristot. vulgata t 12 τῷ] τὸ L 13 καὶ om. L post κενοῦ inducit δὲ L
11 ὑποκει^εμι K οὐδὲ et paulo post φησὶν L κενὸν] κενοῦ K 16 σώματος δεκτι-
κός LK: δεκτικός σώματος Mt ἢ ἐνεργεῖα K 17 καὶ (ἢ pro καὶ, si silentio fides, L)
ἄπειρα τῷ LKM Paris. 2057: ἢ ἄπειρα καὶ t 18 ὑποθέσθαι L 19 ὅπερ γὰρ K
22 ἐστὶν utrobique K

ὅτι αἰσθητοῦ, τουτέστι φυσικοῦ τοῦ κατὰ τὰς φυσικὰς ποιότητας πεποιτω- 12^a
μένου. εἴτε γὰρ ἔστι τι ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ἑτερόν τι οὐ φυσικὸν σῶμα
ἄπειρον ἢ τι τοιοῦτον, ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ ζητήσῃ καὶ δείξει ὅτι ἀδύνατον 30
ὅλως ἔξω τοῦ οὐρανοῦ σῶμα εἶναι, νῦν δὲ ζητεῖ εἰ δυνατόν φυσικόν τι
5 σῶμα ἐπ' ἄπειρον ἐκτετάσθαι. περὶ δὲ τοῦ κατὰ πλῆθος ἀπείρου, ὅτι οὐ
δύνατον εἶναι, ἔδειξε καὶ ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ἐν τοῖς πρὸς Ἀναξαγόραν
καὶ Δημόκριτον λόγοις, δείξει δὲ ἀκριβέστερον καὶ ἐν τῇ Περὶ γενέσεως
καὶ φθορᾶς.

p. 204^a2 Πρῶτον οὖν διοριστέον ποσαχῶς λέγεται τὸ ἄπειρον.

- 10 Δείξας ὅτι ἀναγκαῖος τῷ φυσικῷ ὁ περὶ (τοῦ) ἀπείρου λόγος, καὶ ὅτι εἰκό- 36
τως οἱ θέμενοι τὸ ἄπειρον ἀρχὴν αὐτὸ εἶναι ὑπέθεντο τῶν ὄντων, ἐντεῦθεν
λοιπὸν εἰσβάλλει εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ σκέψιν. ἐπειδὴ δὲ πολλαχῶς τὸ
ἄπειρον λέγεται, πρότερον ἐκτίθεται τὰ σημαινόμενα τοῦ ἀπείρου, εἰθ'
οὕτως δείκνυσσι ποῖα μὲν τοῦ ἀπείρου σημαινόμενά ἐστι, ποῖον δὲ οὐκ ἔστιν.
15 ἐπιστήμονος γὰρ τὸ τὰ σημαινόμενα τῶν ὁμωνύμων φωνῶν διορίζεσθαι 40
καὶ λέγειν ποῖον μὲν συγχωρεῖν, ποῖον δὲ οὐ. λέγεται, φησί, τὸ ἄπειρον
πανταχῶς. καθ' ἓνα μὲν τρόπον ἄπειρον λέγεται τὸ μηδὲ πεφυκὸς ὅλως
ἔχειν πέρας, ἀλλ' οἷον ἀπόρευτον ὃν καὶ ἀδιέξήτητον τῷ μηδὲ ὅλως ἔχειν
πορείαν διὰ τὸ μηδὲ ποσὸν ὅλως εἶναι, ὥσπερ καὶ τὴν φωνὴν ἀόρατον
20 λέγομεν τῷ μηδὲ ὅλως πεφυκέναι ὑποπίπτειν τῇ ὄψει. τοιοῦτόν δὲ ἐστι
τὸ σημεῖον καὶ αἱ ποιότητες· ἄπειρα γὰρ ταῦτα, τὸ μὲν σημεῖον ὅτι πέρας
ὃν αὐτὸ πέρας οὐκ ἔχει, τῷ παντελῶς ἀμέγεθες εἶναι (οὐ γὰρ δὴ τῷ μὴ
καταλαμβάνεσθαι αὐτοῦ τὰ πέρατα διὰ τὴν ἐπ' ἄπειρον ἔκτασιν), ὁμοίως 45
δὲ καὶ τὸ λευκὸν καὶ καθόλου ἡ ποιότης τῷ μηδ' ὅλως πόρον ἔχειν.
25 δεύτερον δὲ ἄπειρον λέγεται τὸ διεξέροδον ἔχον ἀτελεύτητον, ὥσπερ οὐκ
ἔστι ποτε πέρας εὐρεῖν, οὐ τῷ μὴ δύνασθαι ἡμᾶς αὐτὸ διεξελθεῖν, ἀλλὰ
τῷ αὐτὸ μηδέποτε ἀπολήγειν κατὰ τὴν ἔκτασιν μηδὲ περατοῦσθαι τὸ μέ-
γεθος, περὶ οὗ καὶ πρόκειται ἐπισκέψασθαι, εἰ ἔστι τοιοῦτόν τι μέγεθος
ἐν τοῖς οὖσιν ἢ μή. τρίτον δὲ λέγομεν ἄπειρον, ὃ πέρας μὲν ἔχει, ἡμῖν
30 δὲ διὰ δυσχέρειαν οὐ κατελίσσεται. τοῦτο δὲ συμβαίνει διχῶς, ἢ διὰ τὸ 50

2. 4 ἑτερόν τι—τοῦ οὐρανοῦ om. K 3 Περὶ οὐρανοῦ A 9 p. 278^b20sq. 6 ἐν τῷ πρώτῳ
βιβλίῳ c. 4 p. 187^b13sq. 7 δὲ] δὴ K καὶ om. superscr. L τῇ LK: τοῖς Mt
7. 8 Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς A 2 sq. 9 lemma om. K οὖν om. M (non om. codex
huic sinmillimus Paris. 2057) 10 ἀναγκαῖος K τοῦ addidi cf. ad p. 386, 26
12 δὲ om. L 14 οὕτω t 15 γὰρ ἔστι τὸ L ὁμωνύμων Mt 16 συγχωρεῖν LKM
et Paris. 2057 (cf. ad p. 51, 14): συγχωρεῖ t λέγεται οὖν φησι et mox μὲν οὖν τρέ-
πον L 17 ἄπειρον λέγεται K: τὸ ἄπειρον τρόπον λέγεται (sic) L: λέγεται ἄπειρον Mt

μὴ δὲ KM: μὴ Lt 18^{μῆ} δὲ ὅλως K 19 ποσὸν αὐτὸ ὅλως L ἀόρατος K
22 τὸ παντελῶς ἀμέγεθες K μὴ LK: om. Mt 23 ἐπ' om. L 27 ἀπολέ-
γειν K ὥσπερ φασὶ (comp. φᾶ) τὸν ὠκεανὸν ἄπειρον εἶναι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἡμᾶς διὰ
τὸ πολλὴν εἶναι τὴν ἔκτασιν (quae pertinent ad p. 410, 6 sq.) in marg. L² 29 ἢ LK:
εἴτε καὶ Mt τρίτον] γ K: οὐ L 30 κατελίσσεται errore typogr. t

ποσὸν ἢ διὰ τὸ ποιόν· ἂν τε γὰρ ἡ τραχεῖα ἢ ὁδὸς καὶ δύσβατος καὶ 12^r
 σχολιότητα ἔχουσα, λέγομεν τὴν τοιαύτην ὁδὸν ἄπειρον, τῇ μὴ δύνασθαι
 ἡμᾶς πορεύειν ἐπ' αὐτῆς ποιεῖσθαι (οὕτως οὖν ἄπειρον λέγομεν τὸν λα-
 βύρινθον. οὐ τῇ μὴ ἔχειν πέρας τι τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ τῇ σχολιὸν εἶναι καὶ
 5 διὰ τοῦτο δυσέκβατον), λέγομεν καὶ διὰ τὸ πολλὴν εἶναι πῆλιν ἔκτασιν ἄπειρον
 τὴν ὁδόν. ὥσπερ φησὶν τὸν ὠκεανὸν ἄπειρον εἶναι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
 ἡμᾶς διὰ τὸ πολλὴν εἶναι τὴν ἔκτασιν | διεξελθεῖν αὐτόν, αὐτοῦ γε πάντως 12^v
 ἀποπερατομένου καὶ ὑπὸ γῆς πανταχοῦ περιεχομένου. ἡρώδης καὶ ἡ
 Ἡροῦδρά θάλασσα ἄπειρος διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. λέγομεν γοῦν καὶ ἡμεῖς,
 10 ὁπηγίκα μακρὰν ὁδὸν ὁδεύομεν, ἀπειρηχότες, ὡς ἄπειρος εἴη ἡ ὁδός. λέ-
 γεται δὲ κατὰ τέταρτον τρόπον ἄπειρον, ὃ πέφυκε μὲν ἔχειν πέρας, οὐκ ἔχει
 δέ. τοιοῦτον δ' ἐστὶν ὁ κύκλος· δυνατόν μὲν γὰρ λαβεῖν κατ' ἐνέργειαν
 σημεῖον ἐν αὐτῷ, κακείθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι, ἀλλ' αὐτὸς οὐκ ἔχει 5
 ὠρισμένον τι σημεῖον κατ' ἐνέργειαν· ὅθεν γὰρ ἂν βουλευθῶ λαμβάνω τὴν
 15 ἀρχήν, ἐπεὶ καὶ ὁ γράφων τὸν κύκλον κέντρῳ καὶ διαστήματι οὐκ ἐξ
 ὠρισμένου σημείου τὴν ἀρχὴν ποιεῖται, ἀλλ' ὅθεν ἂν βουλευθῇ, καὶ ὁ
 κινούμενος δὲ ἐπὶ κύκλῳ δύναται ὅθεν ἂν βούληται ἀρξάσθαι τῆς κινή-
 σεως. οὕτως οὖν ὁ κύκλος ἄπειρος μὴ ἔχων μὲν οἰκοῦν πέρας, καὶ διὰ
 τοῦτο λεγόμενος ἄπειρος, δυνάμενος δὲ ἐν τῇ πρὸς ἄλλον σχέσει λαβεῖν.
 20 πέμπτον ἐστὶ τοῦ ἀπείρου σημαίνοντον τὸ κατὰ πρόθεσιν, φησὶν, ἢ διαί-
 ρεσιν. ἢ ἀμφοτέρω· κατὰ πρόθεσιν μὲν ὡς ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ χρό- 10
 νου (λέγομεν γὰρ ἄπειρον εἶναι τὸν ἀριθμὸν τῇ ἐπ' ἄπειρον αὐξεσθαι
 δύνασθαι· ἐστὶ γὰρ πάντος τοῦ ληφθέντος ἀριθμοῦ μείζονα λαβεῖν· δι'
 αὐτὴ δὲ τοῦτο καὶ τὸν χρόνον αὐξῆσαι δυνατόν), κατὰ διαίρεσιν δὲ διὰ τὴν
 25 ἐπ' ἄπειρον τῶν μεγεθῶν διχοτομίαν, ἀμφοτέρως δὲ ὡς εἰ νοήσας μίαν
 εὐθεΐαν, εἴτα ταύτην διχοτομουμένην, καὶ πάλιν τὸ ἕτερον μέρος διχοτο-
 μούμενον, καὶ τὸ μέρος τῇ (μὲν) μέρει προστιθέμενον τοῦ δὲ ἀφαιρούμενον·
 οὕτω γὰρ ἐπ' ἄπειρον τὸ μὲν αὐξεται τὸ δὲ μειοῦται.
 Ἰσαυταχῶς οὖν τοῦ ἀπείρου λεγομένου, ζητεῖ νῦν ὁ λόγος περὶ τοῦ δευ- 15
 30 τέρου σημαίνοντος τοῦ κατὰ τὴν ἔκτασιν ἀπείρου, εἰ ἐστὶν ἢ μὴ τοιούτων τι
 ἄπειρον ἐν τοῖς οὖσιν, οἷον καὶ οἱ φυσικοὶ εἶναι ὑποτίθενται. εἰ γὰρ τις κατὰ
 τὰ λοιπὰ σημαίνόμενα λέγει εἶναι τὸ ἄπειρον, οὐ διοισόμεθα (διδοάμεν γὰρ
 καὶ ἡμεῖς τὰ τοιαῦτα εἶναι τοῦ ἀπείρου σημαίνόμενα), ὅτι δὲ τὸ κατὰ τὴν
 ἔκτασιν ἄπειρον οὐκ ἐστὶ, πρόκειται διελέγξαι. καὶ πρότερον τοὺς οὐσίαν αὐτὸ

3 ἡμᾶς Mt et Paris. 2057: ἡμῶν LK ποιεῖσθαι ἐπ' αὐτῆς L 5. 6 ἄπειρον τὴν
 τὴν om. Mt) ὁδόν KMt: om. L 6 φασὶ L τὸν ἑλεανόν K διὰ τὸ μὴ KM:
 διὰ τὸ μὴ ἔχειν μὴ δὲ (ut v. ad p. 409,27) L: διὰ τῇ (sic) t 8 ἀπὸ γῆς L
 περιεχομένου LK: περιτρεχόμενου Mt 12 μὲν (om. γάρ) κατ' ἐνέργειαν λαβεῖν I.
 16 καὶ et mox. δὲ om. L 17 κύκλον K βούληται LK: βουλευθῇ Mt
 19 λέγομεν K 20 ἐστὶ LM: ἐτι (K)t σημαίνοντον τοῦ ἀπείρου L 21 μὲν
 LK: δὲ Mt 27 καὶ τὸ μέρως (sic) K qui tum iterat (25.27) δὲ ὡς εἰ νοήσας—καὶ
 τὸ μέρος (sic in iteratis) μὲν addidi cf. Themist. p. 225,25 30 ἔκτασιν τοῦ ἀπεί-
 ρου M 30. 34 ἀπείρου—ἔκτασιν iterat K 32 λέγει t διδομεν K

λέγοντας εἶναι τὸ ἄπειρον διελέγχει (μὴ ἄλλο τι ὄν εἶτα ἄπειρον, ἀλλ' αὐτο- 12^v
 ἄπειρον), καὶ οὐσίαν εἶναι τοιαύτην ὥσπερ ἀέρος καὶ πυρὸς οὕτω δὲ καὶ 20
 ἄπειρου. τοῦτο οὖν, φησὶν, ἢ διαιρετὸν ἔσται ἢ ἀδιαίρετον. εἰ μὲν οὖν
 διαιρετὸν, ἢ κατὰ μέγεθος ἔσται διαιρετὸν ἢ κατὰ πλῆθος (πᾶν γὰρ τὸ
 5 διαιρούμενον κατὰ ἓν τούτων τῶν εἰδῶν διαιρεῖται), εἰ δὲ τοῦτο, ποσὸν
 ἔσται, οὐκ οὐσία (τοῦ γὰρ ποσοῦ ἄμφω ταῦτα εἶδη, τὸ συνεχές καὶ τὸ
 διωρισμένον), ὥστε οὐκ οὐσία ἔσται καθ' αὐτὴν τὸ ἄπειρον. εἰ δὲ ἀδιαί-
 ρετον, οὐκ ἂν εἴη ἄπειρον, οἷον ἡμεῖς ζητοῦμεν καὶ οἷον οἱ φυσικοὶ πάντες
 ὑποτίθενται εἶναι τὸ κατὰ τὴν ἔκτασιν ἄπειρον, ὅπερ διαιρετὸν πάντως ἔστι
 10 μέγεθός τι ὄν, εἰ μὴ ἄρα ὡς τὴν στιγμὴν καὶ τὴν ποιότητα ἄπειρον εἶναι 21
 φάμεν. ἀλλ' ἡμῖν περὶ τοῦ τοιούτου οὐδὲ εἰς λόγος, ἀλλ' εἰ ὡς ἀδιεξίτη-
 τον καὶ ἀτελεύτητον κατὰ τὴν ἔκτασιν εἶναι ἄπειρον· οὐκ οὖν δυνατόν τοιού-
 τον ἄπειρον οὐσίαν εἶναι.

Ταῦτα εἰπὼν μεταβαίνει ἐν μέσῳ πρὸς τοὺς συμβεβηκὸς ἄλλῃ εἶναι
 1 λέγοντας τὸ ἄπειρον, εἶτα εὐθὺς ἀνατρέχει πρὸς τὸ προκείμενον. εἰ γὰρ
 συμβεβηκὸς, φησὶν, εἴη τὸ ἄπειρον ἄλλῃ, οὐκ ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀρχὴ τὸ
 ἄπειρον, ἀλλ' ἐκεῖνο ᾧ τὸ ἄπειρον συμβεβηκεν. ὥσπερ γὰρ λέγομεν τὴν
 φωνὴν στοιχεῖον μὲν εἶναι τῆς διαλέκτου, λέγομεν δὲ τὴν φωνὴν εἶναι 30
 ἀόρατον, καὶ οὐκέτι ἀναγκαζόμεθα λέγειν καὶ τὸ ἀόρατον στοιχεῖον εἶναι
 20 τῆς διαλέκτου, διότι μὴ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει τῇ
 φωνῇ τὸ ἀόρατον, οὕτω φησὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ἄπειρου· οὐκ ἐπειδὴ συμβε-
 βηκεν ἄλλῃ, οἷον ἀέρι ὕδατι, ὅπερ καθ' αὐτὸ ἔστιν ἀρχὴ τῶν πραγμάτων,
 διὰ τοῦτο φήσαιμι ἂν καὶ τὸ ἄπειρον τῶν ὄντων ἀρχὴν εἶναι. εἰ γὰρ καὶ
 κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὸ τις εἴποι εἶναι ἀρχὴν, οὐδὲν μᾶλλον ἀρχὴν αὐτὸ
 25 δεῖκνυσι· τὰ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς τινος αἰτία, οὐδ' ὅλως εἰσὶν αἰτία.
 ὥσπερ λέγεται καὶ τὸ φαλακρὸν αἰτιον εἶναι τῆς οἰκίας, οὐδαμῶς ὄν αἰτιον· 35
 οὐ γὰρ ἢ φαλακρὸς ὁ οἰκοδόμος ὠκοδόμησεν. εἴθε καὶ μὴ φαλακρὸς ἦν,
 οὐδὲν ἦρτον ὠκοδόμησεν ἄν. οὐκ ἄρα οὐδὲ τὸ ἄπειρον ἀρχή. ἀλλὰ μὴν
 30 δεδείκται ὅτι εἴ γε ἔστιν, ἀδύνατον αὐτὸ μὴ ἀρχὴν εἶναι, οὐδ' ἄρα οὐδὲ
 κατὰ συμβεβηκὸς δυνατόν εἶναι τὸ ἄπειρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν προῖδὼν δεῖξει
 ἐντελέστερον, ἐπανέρχεται δὲ εἰς τὸ προκείμενον, ὅτι ἀδύνατον αὐτὸ καθ'
 αὐτὸ τὸ ἄπειρον οὐσίαν εἶναι, ἢ δὲ ἐπιχειρήσεις ἐκ τοῦ μᾶλλον. τὸ ἄπειρον.

1 post διελέγχει interpolat εἰ γὰρ λέγουσι t post μὴ addit δ' L 1. 2 ἀλλ' αὐτὸ
 ἄπειρον K 3 ἄπειρον] ἄπειρον K 7 καθ' αὐτὸ L 8 καὶ om. L 9 εἶναι
 ὑποτίθενται K ὅπερ καὶ et paulo post μεγέθους γε ὄν L 11 ἔφαμεν L
 οὐδεὶς L 11. 12 ὡς ἀδιεξίτητον κτλ.] ex Themist. p. 226, 12; at rursus infra
 p. 413, 2 ἀδιεξίτητον pro eo quod Arist. vulgata exhibet ἀδιεξοδον (sed ἀδιεξίτητον pri-
 mitus cod. E) cf. Diels 2. *Textgesch.* p. 17 12 εἶναι] immo ἔστιν. an (δυνατόν)
 κατὰ? τὸ ἄπειρον L 12. 13 τοῦτον om. L 14 ἐν μέσῳ om. L πρὸς
 τοῦ συμβεβηκός K ἄλλῃ (ante εἶναι) Lt: ἄλλο KM 18 μὲν om. L 18. 20 λέγο-
 μεν δὲ τὴν φωνὴν—διαλέκτου iterat K 23 ὄντων] πράγματων L 24. 25 αὐτὸ
 δεῖκνυσιν LK: ἀποδείκνυσι Mt 26 τὸ φαλακρὸν KMt: τὸν φαλακρὸν L 27 καὶ]

καὶ K 29 οὐδ' ἄρα] οὐκέτι L 30 κατὰ συμβεβηκεν K 31 ἐπιχειρήσεις] ἐπι-
 (sic) K cf. ad p. 414, 6 sq.

φησί, τῷ μεγέθει ὑπάρχει καὶ τῷ ἀριθμῷ * * * εἰ τοίνυν τὰ μᾶλλον ὀφεί- 12^a
 λοντα καθ' αὐτὰ ὑπάρχειν, ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ μέγεθος, ὡς ὑποκείμενα τῷ 41
 ἀπείρῳ, ὅμως καὶ αὐτὰ ἄλλοις ὑπάρχουσιν (ἄλλοις γὰρ ἐπισυμβέβηκε τὸ
 μέγεθος καὶ ὁ ἀριθμὸς· τῇ οὐσίᾳ γὰρ) αὐτὰ καθ' αὐτὰ ὑποστῆναι μὴ δυ-
 5 νάμενα. πολλῶν γε δὴ πον τὸ ἄπειρον οὐκ ἂν ὑπάρξειε καθ' αὐτό· συμ-
 βέβηκε γὰρ τὸ ἄπειρον τῷ μεγέθει καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὥστε καὶ αὐτὰ συμ-
 βέβηκε τῇ οὐσίᾳ. ἔστιν οὖν ὑποθετικὸς ὁ συλλογισμὸς· εἰ τὸ ἄπειρον καθ'
 αὐτὸ ὑπάρχει οὐσία ὅν, πολλῶν μᾶλλον ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ μέγεθος· εἰ τοίνυν 45
 τὸ μᾶλλον καθ' αὐτὸ ὀφείλον ὑπάρχειν, ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ μέγεθος, ὅμως
 10 οὐκ ὑπάρχει, πολλῶν γε δὴ πον τὸ ἄπειρον. ἔτι, φησὶν, εἰ τὸ ἄπειρον ἐνερ-
 γείᾳ ὅν οὐσία ἐστίν, ἢ διαιρετὸν πάλιν ἔσται ἢ ἀδιαίρετον. ἀλλ' εἰ μὲν
 διαιρετὸν, διαιρεθήσεται πάντως, ὥσπερ καὶ τὰ ὁμοιομερῆ. ὥσπερ οὖν ὁ
 ἀῆρ εἰς ἀέρας διαιρεῖται καὶ τὸ ὕδωρ εἰς ὕδατα, οὕτω καὶ τὸ ἄπειρον ἐν
 τούτῳ οὐσιωμένον. ἐν τῷ ἄπειρον εἶναι, εἰς ἄπειρα διαιρεθήσεται, ὥστε
 15 συμβήσεται ἕκαστον αὐτοῦ μέρος ἄπειρον εἶναι. ἔσται οὖν τὸ αὐτὸ πολλὰ
 ἄπειρα, μᾶλλον δὲ (ἀπειράκις) ἄπειρα (εἰ γε καὶ τῶν μορίων ἕκαστον διαιρετὸν), 50
 ὅπερ ἀδύνατον. εἰ δὲ διαιρούμενον μὴ εἰς ἄπειρα διαιρεθῇ, ἀνομοιομερὲς
 ἔσται τὸ ἄπειρον. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἔσται οὐδὲ ἀπλοῦν οὐδὲ ἀρχή (ἀρχή γὰρ
 αὐτοῦ τὰ ἀνομοιομερῆ), ἀπλοῦν δὲ δεῖ εἶναι τὸ ἄπειρον, ἐπειδὴ καὶ ἀρχή,
 20 ἢ δὲ ἀρχὴ ἀπλή· εἰ γὰρ σύνθετος, οὐκ αὐτὴ ἀρχή, ἀλλ' ἐκείνα ἐξ ὧν
 συνέστηκεν. ἀλλ' οἱ τὸ ἄπειρον ὑποτιθέμενοι ἀρχὴν αὐτὸ φασιν * * *
 οὐδὲ ἄπειρον ἔσται. τὸ γὰρ ἄπειρον περὶ οὗ νῦν ποιούμεθα τὴν ζήτησιν.
 ἢ τὸ κατὰ μέγεθος ἐστίν ἢ τὸ κατὰ πλῆθος, ἀδιαίρετον δὲ ὅν οὐδὲν τού- 13^a
 των ἔσται· ἕκαστον γὰρ τούτων διαιρετὸν. ἀδύνατον ἄρα τὸ οὕτως ὅν
 25 ἄπειρον, ἀδιαίρετον εἶναι. εἰ τοίνυν μήτε διαιρετὸν μήτε ἀδιαίρετον δυνα-
 τὸν εἶναι τὸ ἄπειρον οὐσίαν γε ὅν, ἔοικε μῆδ' ὅλως εἶναι οὐσία τὸ ἄπειρον·
 εἰ δὲ μὴ ἔστιν οὐσία, συμβεβηκὸς ἔσται· εἰ δὲ συμβεβηκός, τὸ ἄπειρον οὐκ
 ἂν εἴη ἀρχή ὡς οἱ Πυθαγόρειοι ὑπετίθεντο. ἀλλ' αὕτη μὲν, φησὶν, ἢ ζή-
 τησις ἔοικε κοινοτάτῃ εἶναι καὶ οὐ τῆς προκειμένης πραγματείας, εἰ ἔστι 5
 30 τις κοινή τοῦ ἀπείρου φύσις ἢ τε ἐν τοῖς μαθήμασιν ὑπάρχουσα καὶ ἢ ἐν
 τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἐν τοῖς χωριστοῖς ἀσωμάτοις, καὶ αὕτη πρότερον οὐσία
 τίς ἐστι νοητὴ ἢ τί ποτε ἄλλο· διὸ ταύτην μὲν ὑπεριθώμεθα τὴν ζήτησιν,

1 lacunam quam signavi expleas cl. p. 414,7 sqq. τὰ L: ταῦτα KMt 2 καθ' αὐτό L
 3 ἄλλοις ἐνυπάρχουσιν ex ἀλλήλοις ὑπάρχουσιν fecit L² 5 ὑπάρξειε Mt: ὑπάρξει K: ὑπάρξει
 L: an ὑπάρξει? cf. ad p. 406,8 7. 8 ὑπάρχει καθ' αὐτό L 10. 11 ἐνέργεια K
 11 πάλιν] πάντως L 12 ὅν om. L 14 οὐσιώμενον K 15 ἄπειρον om. L
 16 ἀπειράκις addidi cl. p. 415,16. 100,32 sqq. 18. 19 ἀρχὴ γὰρ— καὶ ἀρχὴ om. L
 11 ὑποτιθέμενοι L ὅπως οὕτω K post φασιν lacunam indicavi: supplem. εἰ δὲ μὴ
 διαιρετὸν εἴη L² et εἰ δὲ ἀδιαίρετον marg. M² et t: exciderint plura, velut (ἀπλοῦν ἄρα τὸ
 ἄπειρον· εἰ δὲ ἀπλοῦν, εἰς ἄπειρα πάντως διαιρεθήσεται. εἰ δὲ ἀδιαίρετον αὐτὸ φασιν)
 22 οὐδὲ ἄπειρον] οὐδὲ ἄπει (sic) K τὴν om. L 23 ἢ τὸ κατὰ (altero loco) L: ἢ
 κατὰ τὸ (KM)t 25. 26 μήτε ἀδύνατον δυνατόν superser. M² 26 οὐσία γε M
 ὅλως εἰ (sic) οὐσία K 28 αὕτη L: αὐτὴ KMt φησὶν] φη K 30 φύσις]
 φήσις K μαθήμασιν L ἢ (post καὶ) om. M: ἢ (LK)t 31 fort. αὕτη

εἰς δὲ τὴν προκειμένην καὶ μᾶλλον ἀρμόζουσιν ἡμῖν ἐπιστρέψωμεν. εἰ ἔστι 13^r
σῶμα αἰσθητὸν ἄπειρον κατὰ μέγεθος καὶ ἀδιεξίτητον· τοιοῦτον γὰρ καὶ
οἱ φυσικοὶ ὑπετίθεντο εἶναι.

p. 204^a5 Ἡ δὲ μόλις.

5 Τὸ τρίτον σημαίνον. ἡ δὲ πεφυκὸς ἔχειν μὴ ἔχει διέξοδον ἢ 11
πέρας. τὸ τέταρτον σημαίνον. λέγω δὲ τὸ ἐπὶ τοῦ κύκλου. τὸ δὲ
πεφυκὸς ἔχειν διέξοδον ἢ καὶ πέρας ἀντὶ τοῦ δυνατὸν διεξελθεῖν τὸν
ὅλον κύκλον ἢ καὶ ἀποπερατῶσαι, ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ ἔχει κατ' ἐνέργειάν τι
σημεῖον εἰληγμένον, διὰ τοῦτο συμβαίνει ἀδιεξίτητον εἶναι τὸν κύκλον, ἥτοι
10 τὸ ἐπ' αὐτοῦ κινούμενον μὴ ἔχον πέρας ποῖ στή.

p. 204^a8 Χωριστὸν μὲν οὖν εἶναι τὸ ἄπειρον τῶν αἰσθητῶν, αὐτό 15
τι ὃν ἄπειρον, οὐχ οἷόν τε.

Τὸ ἄπειρον δηλονότι περὶ οὗ καὶ ὁ λόγος, τὸ τῇ ἐκτάσει ἄπειρον.
τοῦτο οὖν αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι οὐσίαν ὃν ἀδύνατον· πάντως γὰρ τὸ τοιοῦ-
15 τον ἄπειρον οὐχ ἑτερόν ἐστι παρὰ τὰ αἰσθητά, ἀλλ' ἡ ὕδωρ ἐστὶν ἢ ἄηρ
ἢ τι τῶν τοιούτων, ὥσπερ καὶ ὑπετίθεντο αὐτὸ οἱ φυσικοὶ εἶναι.

p. 204^a9 Εἰ γὰρ μήτε μέγεθος ἐστὶ μήτε πλήθος.

Τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα ὅτι οὐκ ἔστι τὸ ἄπειρον οὐσία. εἰ γάρ. φησί. 22
μὴ εἶη μέγεθος μήτε πλήθος τὸ ἄπειρον, ἅπερ τοῦ ποσοῦ ἐστὶν εἶδη, ἀλλ'
20 οὐσία ἐστὶ καθ' αὐτό, οὐχ ἕξει διαίρεσιν (ἢ γὰρ διαίρεσις τοῦ ποσοῦ).
ὥστε ἀδιαίρετον. ἀλλ' εἰ ἀδιαίρετον, οὐδὲ ἄπειρον οἶον ἡμεῖς ζητοῦμεν
ἄπειρον καὶ περὶ οὗ οἱ φυσικοὶ διελέγοντο, εἰ μὴ οὕτως ὡς ἡ στοιμὴ ἄπει- 25
ρον ἢ τὸ ποῖόν, τῷ μηδὲ πεφυκέναι διάστασιν ἔχειν.

p. 204^a14 Εἰ δὲ κατὰ συμβεβηκός ἐστι τὸ ἄπειρον, οὐκ ἂν εἶη
25 στοιχεῖον τῶν ὄντων, ἢ ἄπειρον.

Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὅτι οὐ δυνατὸν οὐσίαν εἶναι τὸ ἄπειρον, διὰ τοῦτο με-
ταξὺ παρεμβάλλει ἐλεγχόν τινα τῆς ἐτέρας ὑποθέσεως, τῆς λεγούσης συμ-
βεβηκός εἶναι τὸ ἄπειρον. εἰ γὰρ ἔστι μὲν τὸ ἄπειρον, οὐσία δὲ οὐκ ἔστι,

4 μόλις ex Aristotelis vulgata t 5 ante Τὸ τρίτον iterat ἡ δὲ μόλις t 6 πεφυ
(in exitu versus) καὶ ἔχειν K μὴ ἔχει t: μὴ ἔχειν LKM 6 δὴ τὸ] δὴ τοῦ K
τοῦ (post ἐπὶ) et v. 7 καὶ (ante πέρας) om. L 8 ἢ om. L ἐπεὶ L 9 ἥτοι
LK: ἢ Mt 10 fort. ἔχει vel <τῷ> τὸ—ἔχειν ποῖ KM: πῇ L: ποῦ t 13 τῇ]
τὸ K 15 ὕδωρ ἔσται L 17 Εἰ] εἰ μὴ M prius μήτε iterat L 20 οὐκ
ἔξει K 21 ζητοῦμ K 23 τῷ μηδὲ Mt: τὸ μηδὲ K: τὸ δὲ μὴ L 24 ἐστὶν K
24. 25 οὐκ—ἢ ἄπειρον om. M

λείπεται συμβεβηκός αὐτὸ εἶναι· ἀλλ' εἰ συμβεβηκός, οὐκ ἂν εἴη στοιχεῖον 13^r
τὸ ἄπειρον, ἀλλ' ἐκεῖνο ᾧ τοῦτο συμβεβήκεν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἀόρατον στοι-
χεῖον τῆς διαλέκτου, ἀλλ' ἡ φωνὴ ἥ τοῦτο συμβεβήκεν.

p. 201a17 Ἔτι πῶς ἐνδέχεται εἶναί τι αὐτὸ ἄπειρον, εἴπερ μηδὲ
5 ἀριθμὸν καὶ μέγεθος.

Μεταβαίνει εἰς τὸ δεῖξαι πάλιν ὅτι οὐκ οὐσία τὸ ἄπειρον. καὶ ἡ ἐπι-
χειρήσις ἐκ τοῦ μᾶλλον· εἰ τὸ ὑποκείμενόν τι μᾶλλον ὑφέστηκε καὶ
αὐτὸ ἢ τὸ συμβεβηκός ἐκεῖνο, ὁ δὲ ἀριθμὸς ὑποκείμενος τῷ ἀπείρῳ οὐχ
ὑφέστηκε καὶ αὐτόν, πολλῶν γὰρ δέπου τὸ ἄπειρον, ὁ τῷ ἀριθμῷ συμβε-
10 βήκεν, οὐκ ἂν ὑποσταίη καὶ αὐτό· εἰ δὲ μὴ ἔστι τῶν καὶ αὐτὸ ὑφε-
στηκότων, οὐδ' ἂν οὐσία εἴη.

p. 201a20 Φανερόν δὲ ὅτι οὐκ ἐνδέχεται οὐσίαν εἶναι τὸ ἄπειρον
ὡς ἐντελεχεῖα ὅν καὶ ὡς οὐσίαν καὶ ἀρχήν.

Ἐπερον ἐπιχείρημα ὅτι ἀδύνατον τὸ ἄπειρον οὐσίαν εἶναι καὶ ἀρχήν 40
15 τῶν ὄντων. ἀνάγκη γὰρ πᾶσα, εἰ ἀρχὴ ἐστὶ τὸ ἄπειρον, ἀπλοῦν τι εἶναι
αὐτὸ καὶ μηδὲν ἔχον ὑποκείμενον. εἰ γὰρ εἴη σύνθετον ἢ ὅλως ὑποκει-
μενόν τι ἔχουσι, οὐκέτι ἂν εἴη ἀρχή, ἀλλ' ἡ τὸ ὑποκείμενον ἢ ἐκεῖνα ἐξ ὧν
συνέστηκεν· ἀπλοῦν γὰρ τι ἢ ἀρχή. εἰ οὖν τοιούτον ἐστὶ τὸ ἄπειρον,
ἀπλοῦν τι καὶ μηδὲν ἔχον ὑποκείμενον, ἀλλ' οἷον ἡ ψυχὴ ἢ ὁ νοῦς, ταῦτόν
20 ἔσται ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἄπειρον καὶ τὸ ἀπείρῳ εἶναι· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν συν-
θέτων ἄλλο ἐστὶν ἐκάστω τὸ τόδε εἶναι καὶ ἄλλο τὸ τῷδε, ὡς εἴρηται καὶ 45
ἐν Κατηγορίαις (τὸ μὲν γὰρ τόδε εἶναι τὸ σύνθετον σημαίνει, ὡς ὅταν εἴπω
τὸ ζῷον <εἶναι>, τὸ δὲ ζῷον εἶναι τὸ εἶδος δηλοῖ καὶ ἔστι τῷ ζῳῳ
τὸ εἶναι), ἐπὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ταῦτόν ἐστιν εἰπεῖν ψυχὴν καὶ ψυχῇ εἶναι
25 (οὐδὲ γὰρ τῷ λόγῳ διήρηται εἰς πλείονα), καὶ νοῦν καὶ νῷ εἶναι. εἰ
τοῖσιν τοιαύτη ἐστὶν ἡ τοῦ ἀπείρου φύσις ὡς ταῦτόν εἶναι αὐτῇ τὸ ἄπειρον
καὶ ἀπείρῳ εἶναι, ἅπαν ἂν αὐτῆς μέρος ἄπειρον ἔσται. εἰ μὲν γὰρ τὸν

1 εἰ μὲν L 4 εἶναι τι Lt: εἶναι τι τὸ K: εἶναι τὸ M μὴ δὲ LK: μὴ M: μὴ καὶ ex
Arist. t 5 καὶ] ἡ t 6. 7 ἐπὶ K. item v. 14 7 ὑποκείμενόν φησι τινὲ Mt 8 ἢ τὸ]
ἡ κατὰ L ὑποκείμενος L: ὑποκειμ. K: ὑποκείμενον Mt 9. 10 συμβεβήκεν t 12 δὲ
καὶ ὅτι t οὐσίαν εἶναι LM cf. Simplic. p. 474, 2: εἶναι (K)t 13 ἐντελεχεῖα L: ἐντε-
λέχεια KM: ἐνεργεῖα ex Aristotele t 14 ὅτι οὐ δυνατόν L 16 τὸ ὑποκείμενον L
17 οὐκέτι ἂν εἴη Mt: οὐκ ἐκ τῶν εἰ ἢ K: οὐδέποτε ἂν εἴη L ἀλλὰ t ante ἡ ἐκεῖνα
iterat ἀλλ' M ἐκεῖνα om. superser. L 18. p. 415, 16 cf. Themist. p. 226, 22—227, 24
19 μὴ δὲ L οἷον ψυχὴ ἢ νοῦς Mt 20 καὶ τὸ] καὶ τῷ L 21 τῷδε] τόδε L 22 ἐν
Κατηγορίαις] num in Philoponi commentariis? an Metaph. Z 6? eadem narrat iisdem fere
verbis Olympiodorus ad Categ. c. 1 p. 1a5 in cod. Mutin. II. C. 2 f. 35v κατηγορίαις t
23 prius εἶναι addidi δηλοῖ L: δηλοῖ δὲ KMt τῷ τὸ K 24 καὶ ψυχὴν καὶ L
25 οὐ δὴ γὰρ K διήρηται L 26 ἢ τοῦ] ἢ τοῖ K αὐτῇ scripsi: αὐτῇ KMt:
αὐτὸ L 27 ἂν deleverim cf. Themist. p. 227, 4. at v. ad p. 406, 8

αὐτὸν δέξεται λόγον τῷ ὅλῳ τὸ μέρος, καὶ τὸ μέρος ὀήπουθεν ἄπειρον 13^r
 ἔσται, εἰ δὲ ἕτερον, οὐκ ἂν εἴη ἀπλοῦν ἐξ ἀνίσων, μᾶλλον δὲ ἀνομοίων, 50
 συγκαίμενον, ὥσπερ οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος ἀπλοῦν ἐκ ζώου καὶ λογικοῦ καὶ
 θνητοῦ συγκαίμενος. εἰ μὲν οὖν τις ἀριθμὸν ἢ μέγεθος ποιεῖ ἄπειρον, οὐκ
 5 ἀκολουθήσει τούτῳ τὸ καὶ τὰ μέρη τοῦ ἀπείρου ἄπειρα ποιεῖν. ὑποτίθῃσι
 γὰρ τῷ ἀπείρῳ ἑτέραν φύσιν, οἷον τὸν ἀριθμὸν ἢ τὸ μέγεθος, καὶ οὐδέν
 γε κωλύει τὸ μέρος τοῦ ἀριθμοῦ ἀριθμὸν μὲν εἶναι ἄπειρον δὲ μὴ. οὐ γὰρ
 ταυτὸν ἀριθμῷ τε εἶναι καὶ ἀπείρῳ εἶναι· ἀριθμὸς μὲν γὰρ τὸ ἐκ μονά-
 δων συγκαίμενον πλῆθος, ἄπειρον δὲ ποσὸν ἀδιεξέτητον. ὁμοίως καὶ ἐπὶ
 10 τοῦ μεγέθους. ὅστις δὲ | οὕτως οὐσίαν τὸ ἄπειρον λέγει, ὡς ἐν τῷ λόγῳ 13^v
 τοῦ ἀπείρου· τὸ εἶναι ἔχουσιν, τούτῳ πῶς οὐκ ἂν εἴη καὶ τῶν μερῶν
 ἕκαστον ἄπειρον; ὡς γὰρ τὸ μέρος τοῦ ὅδατος ὁδῶρ ἐστίν, ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν
 ἔχει λόγον, οὕτω καὶ τοῦ ἀπείρου τὸ μέρος ἄπειρον· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος
 ὅλου τε καὶ μέρους, ὡς προειρήκαμεν. πολλὰ οὖν ἔσται ἄπειρα τὸ ἐν ἄπει-
 15 ρον, ἐπεὶ καὶ πολλὰ τὰ μέρη, μᾶλλον δὲ ἐπειδὴ καὶ τῶν μερῶν ἕκαστον
 διαιρετόν, ἀνάγκη εἶναι ἀπειράκις τὸ αὐτὸ ἄπειρα, ὅπερ ἄτοπον.

p. 204^a23 Εἴπερ οὐσία τὸ ἄπειρον καὶ μὴ καθ' ὑποκειμένου. 5

Τὸ καθ' ὑποκειμένου ἀντὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ, τουτέστιν εἴπερ
 οὐσία ἐστὶ καὶ μὴ συμβεβηκός.

20 p. 204^a26 Ὅσπερ γὰρ ἄερος ἀήρ μέρος, οὕτω καὶ ἀπείρου ἄπειρον.

Τοῦτο συνεχές τῷ ἀνωτέρῳ ῥητῷ. ἔστιν οὖν ἡ ὅλη τοῦ ῥητοῦ σύν- 13^r
 ταξίς αὕτη· μετὰ τὸ “εἴπερ οὐσία τὸ ἄπειρον καὶ μὴ καθ' ὑποκειμένου”
 σύναψον ἐφεξῆς· ὥσπερ γὰρ ἄερος ἀήρ μέρος, οὕτω καὶ ἄπειρον
 ἀπείρου, εἴ γε ἔστιν οὐσία τις καὶ ἀρχή, εἴτα σύναψον “ὥστε ἢ 15
 25 ἀδιαίρετον ἢ εἰς ἄπειρα διαιρετόν, πολλὰ δὲ ἄπειρα τὸ αὐτὸ εἶναι ἀδύ-
 νατον”, εἴτα πάλιν σύναψον ἀμέριστον ἄρα καὶ ἀδιαίρετον.

2 ἀλλ' ἐξ ἀνίσων Mt 4 συγκαίμενος L: συγκαίμεν^o M: συγκαίμ^e K: συγκαίμενον t
 5 τὸ καὶ τὰ] τὸ κατὰ (ex κατὰ fecit ex correctione nescio quid) L: καὶ τὰ (om. τὸ) The-
 mistius 7 μέρος] μέγεθος Themistii libri; at cf. Simplic. p. 474, 13 μὲν om. L
 8 ταυτὸν τῷ ἀριθμῷ L γὰρ ἐστίν Themistius 9 ὁμοίως δὲ καὶ L 10 ὅστις
 L: ὅτι (K)Mt οὐσίαν οὕτως L ὡς om. Mt 12. 13 ἐπειδὴ τὸ αὐτὸν ἔχει
 λόγος K 13. 15 ὁ γὰρ—ἐν ἄπειρον om. Mt 14. 15 οὖν ἄπειρα ἔσται τὸ ἀπει-
 ρον Themistius 15 ἐπεὶ καὶ] ἐπεὶ οὖν t ἐπειδὴ] ἐπεὶ L post ἕκαστον
 addit ἐπ' ἄπειρον t, sed cf. p. 412, 16 16 ἄπειρα KM: ἄπειρον Lt post ὅπερ
 iterata τὰ μέρη—ἕκαστον διαιρετόν (15. 16) deleuit L 17, 18 et 22 ὑποκειμένου]
 ὑποκειμ^e K 20 ὥσπερ γὰρ LKM: ἀλλὰ μὴν ὥσπερ ex Aristotele t ἀπείρου ἄπει-
 ρον LKM: ἄπειρον ἀπείρου ex Aristotele t cf. v. 23 sq. 24 ἔστιν οὐσία τις] οὐσία ἐστὶ
 Aristotelis vulgata

p. 204^a33 Ἄμα γὰρ οὐσίαν ποιοῦσι τὸ ἄπειρον καὶ μερίζουσιν. 13^v

Κακῶς, φησίν, οἱ ἀποφαινόμενοι αὐτοουσίαν εἶναι τὸ ἄπειρον. συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς τὸ αὐτὸ μεριστὸν τε καὶ ἀμέριστον ποιεῖν, καὶ οὐσίαν καὶ συμβεβηκός. οὐσίαν μὲν γὰρ αὐτὸ λέγουσιν εἶναι, λέγοντες δὲ αὐτὸ 5 ἄπειρον εὐθὺς καὶ ποσὸν ποιοῦσιν, ἐπειδὴ τὸ ἄπειρον διαιρετόν. ἀλλὰ μὴν 20 εἴ γε οὐσία ἐστὶ τὸ ἄπειρον, δεῖδεικται ὅτι ἀδιαίρετον ἔσται. ὥστε τὸ ἀδιαίρετον διαιρετὸν ποιοῦσι, καὶ τὴν οὐσίαν συμβεβηκός.

p. 204^a34 Ἄλλ' ἴσως αὕτη μὲν ἂν εἴη καθόλου ἡ ζήτησις μᾶλλον.

Ἐπειδὴ δεῖξεν ὅτι οὐ δυνατόν τὸ ἄπειρον οὐσίαν εἶναι, ἄπειρον λέγων 25 10 τὸ κατὰ τὸν ἔκτασιν, οὐ τοιοῦτον δ' ἄπειρον ἔχειναι ἐν ταῖς ἰδέαις ἀπειθι-θεντο, τὸ περὶ τούτου, φησί, ζητεῖν εἰ ἔστιν οὐσία τις ἀπείρου καὶ αὕτη εἴτε ἐν ταῖς μαθημασίᾳ ἐστὶν εἴτε ἐν τοῖς εἶδεσι, κοινοτέρας ἂν εἴη πραγμα- 15 ματείας ζητῆσαι τῆς σκοπούσης περὶ τῶν ἀρχῶν πάντων τῶν ὄντων ἢ ὄντα ἐστί, τῆς δὲ προκειμένης μεθόδου ἴδιον φυσικῆς οὐσίας τὸ ζητῆσαι εἰ ἔστι 20 σῶμα ἄπειρον κατὰ τὸν ἔκτασιν, μήτε ἀρχὴν ἔχον κατὰ μέγεθος μήτε πέρας. ὅτι οὖν οὐκ ἔστι τοιοῦτόν τι σῶμα, οἷον καὶ οἱ φυσικοὶ ὑπετίθεντο, 30 ἐφεξῆς προτίθεται δεῖξαι.

p. 204^b4 Λογικῶς μὲν οὖν ἐκ τῶν τοιούτων σκοποῦμένοις δόξειςιν ἂν οὐκ εἶναι.

20 Δείξας ὅτι οὐκ ἔστι τὸ ἄπειρον οὕτως ὡς οὐσία αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐν τούτῳ οὐσιωμένον, ἐν τῷ ἄπειρον εἶναι, ὥσπερ οἱ Ἡυθαγόρειοι ἔλεγον, λοι- πὸν προτίθεται νῦν δεῖξαι ὅτι οὐδ' οὕτως ἐστὶ τὸ ἄπειρον, ὥσπερ οἱ φυσικοὶ 30 καὶ ἔλεγον, οὐκ οὐσιωσθῆναι μὲν τι ἐν τῷ ἀπείρῳ, ἀλλ' εἶναι μὲν τὴν οὐσίαν ἑτερόν τι, οἷον ὕδωρ ἢ ἀέρα ἢ τὸ μεταξὺ, τοῦτο δὲ κατὰ τὸ μέγεθος 25 ἄπειρον εἶναι. ὅτι οὖν οὐκ ἔστιν οὐδ' οὕτως τὸ ἄπειρον, πρότερον μὲν, ὡς φησι, λογικῶς δεῖκνυσιν (τουτέστι πιθανῶς καὶ ἐξ ἐννόμων ἢ λογικῶς φησιν ἀντὶ τοῦ κοινότερον· ἐφαρμόσει γὰρ ἡ δεῖξις αὕτη οὐ μόνον ἐπὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν. διὰ τοῦτο οὖν 30 λογικῶς φησιν), ἔπειτα καὶ ἀναγκαστικώτερον ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν πραγ-

1 ποιοῦσιν K μερίζουσι M 2 αὐτὸ οὐσίαν LK 3 τε om. Mt 4. 5 δὲ ἄπειρον αὐτὸ L 8 αὕτη K μὲν ἂν εἴη (cf. v. 12) LKM: μὲν ἐστὶ t et Aristotelis libri (praeter E) 10 ὃ om. K εἰσίναι ἄπειρον Mt 10. 11 ἀπειθιθεντο K: ὑπετίθεντο L Mt at cf. p. 391, 14 11 αὕτη L: αὕτη (K) Mt 15 ἔχον (ἔχον ante corr.) κατὰ τὸ L 18 lemma om. K ἐκ τῶν τοιούτων σκοποῦμένοις L: σκοποῦμένοις ἐκ τῶν τοιούτων (τοιούτων δ) Mt 20. 21 ἐν τούτῳ LK: οὐκ ἐν τούτῳ Mt 22 ὥσπερ] ὡς L 23 οὐσιωσθῆναι Mt et corr. L: οὐσιωσθῆ K: οὐσιω// primitus L 24 τοῦτο corr. L et t: τοῦτον KM et primitus L 25 οὕτω t 26 τουτέστι πιθανῶς om. add. marg. L πιθανῶς K 27 κοινότερον K et compend. M: κοινωτέρως (L) t 29 τῆς om. K

μάτων φύσεως. ἔστιν οὖν ἡ λογικὴ ἐπιχείρησις τοιαύτη· οἱ γεωμέτραι I 3^v
 ὀρίζονται τὸ σῶμα λέγοντες ὅτι σῶμά ἐστι τὸ ἐπιπέδῳ ὥρισμένον· εἰ τοίνυν
 τοῦτο ἐστὶ σῶμα τὸ ἐπιπέδῳ ὥρισμένον, τὸ δὲ ἄπειρον οὐχ ὥρι- 41
 σται ἐπι-
 πέδῳ, σῶμα ἄρα ἄπειρον οὐκ ἔστι. τὸ δὲ σχῆμα δεύτερον. οὐ μόνον δέ,
 5 φησί, σῶμα ἄπειρον οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀριθμὸν ἐνδέχεται εἶναι ἄπειρον·
 οὐδείς γάρ ἀριθμὸς, φησί, χωριστός ἐστι καθ' αὐτόν, ἀλλὰ πᾶς ἀριθμὸς
 ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς ἐστὶ, τὸ δὲ ἀριθμητὸν ἐνδέχεται διεξελθεῖν, τὸ δὲ
 ἄπειρον οὐκ ἐνδέχεται διεξελθεῖν, οὐδείς ἄρα ἀριθμὸς ἄπειρος. δύο δὲ ἐν
 τούτῳ συλλογισμῶν ὄντων, ὁ μὲν πρῶτος ἐν πρώτῳ ἐστὶ σχήματι, ὁ δὲ 45
 10 δεύτερος ἐν δευτέρῳ· ὁ ἀριθμὸς ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς, τὰ ἀριθμητὰ ἐνδέχεται
 διεξελθεῖν, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἄρα ἐνδέχεται διεξελθεῖν· * * * τὸ [δὲ] ἄπειρον
 οὐκ ἐνδέχεται διεξελθεῖν, ὁ ἀριθμὸς ἄρα οὐκ ἔστιν ἄπειρος. τὰ μὲν οὖν
 λογικὰ ἐπιχειρήματα τοιαῦτα, λογικὰ δὲ αὐτὰ εἶπε, διότι, ὡς εἶπον, οὐκ
 ἔστιν ἀναγκαστικά· ἀλλ' ἐξ ἐνδοξῶν. οὐδὲ γὰρ ἂν ᾔσεν οἱ τὸ ἄπειρον εἶναι
 15 τιθέμενοι ὅρισμόν εἶναι σώματος καθόλου τὸ ἐπιπέδῳ ὥρισμένον. ὥσπερ
 εἰ τύχοι οὐδὲ τὸ μήκος ἔχον καὶ πλάτος καὶ βάθος, οὐδὲ τὸ ὄψει ἀντι-
 ληπτόν· οὐ γὰρ πᾶν περιλαμβάνει σῶμα οὗτος ὁ ὅρισμός. οὕτως οὖν οὐδὲ 50
 τὸ ἐπιπέδῳ ὥρισμένον· εἶναι γὰρ καὶ τὸ ἄπειρον σῶμα ὃ μὴ ἐπιπέδῳ
 ὥρισταί, οἷον τὸ οὐράνιον· οὐ γὰρ ἡ ἐκτὸς ὥρισταί ἐπιφάνεια. ἀλλ' οὐδ'
 20 ἂν δοῖεν πάλιν πάντα ἀριθμὸν ἀριθμητὸν εἶναι· εἶναι γὰρ καὶ ἄπειρον
 ἀριθμόν.

Ἐντεῦθεν μεταβαίνει ἐπὶ τὰ φυσικώτερα τε καὶ ἀναγκαστικώτερα
 τῶν ἐπιχειρημάτων. δείκνυσι δὲ ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἄπειρον σῶμα εἶναι ἐκ
 τε τῶν φυσικῶν δυνάμεων, τῶν παθητικῶν φημι καὶ ποιητικῶν, θερμοῦ
 25 καὶ ψυχροῦ, καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ | δεύτερον ἐκ τῶν τόπων τῶν σω- 14^r
 μάτων, τοῦ ἄνω τοῦ κάτω, καὶ προσέτι ἐκ τῶν ῥοπῶν, βαρέος λέγω καὶ
 κοῦφου, καὶ τελευταῖον καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν ἐννοιῶν. πρῶτον οὖν ἐκ τῶν
 φυσικῶν δυνάμεων ἐλέγχει τὸ ἄπειρον, προάγει δὲ κατὰ διαίρεσιν τὸν λό-
 30 γον. εἰ γὰρ ἔστι σῶμα ἄπειρον, ἀνάγκη πᾶσα ἡ ἀπλοῦν εἶναι τοῦτο ἢ σύν-
 θετον, ἀλλ' εἴτε ἀπλοῦν εἴη εἴτε σύνθετον, ἀδύνατον αὐτὸ ἄπειρον εἶναι,
 ὅπως ἄρα ἄπειρον σῶμα οὐκ ἔστι. πρότερον δὲ δείκνυσιν, ὅτι σύνθετον 5
 σῶμα οὐκ ἐνδέχεται ἄπειρον εἶναι. εἰ γὰρ σύνθετον εἴη, ἡ ἐξ ἀπείρων
 ἔσται συγκαίμενον στοιχείων, ἢ ἐκ πεπερασμένων. ἐξ ἀπείρων μὲν οὖν ἀδύ-
 νατον· ἐν τε γὰρ τῷ πρώτῳ λόγῳ δέδεικται, ὅτι ἀδύνατον ἄπειρα εἶναι
 35 τὰ στοιχεῖα, δείξει δὲ καὶ ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ καὶ μάλιστα ἐν τῇ Περὶ

2 ἐστὶ τῷ L 2. 3 εἰ—ὥρισμένον om. Mt 9 ὄντων συλλογισμῶν Mt ἐστὶ om. Mt
 11 indicavi lacunam explendam (τὸν ἀριθμὸν ἐνδέχεται διεξελθεῖν,) et deleui δὲ 12 ἐνδέχε-
 ται] ἔστι L 14 οὐ γὰρ L 16 οὐδὲ ὅτι ὄψει L 16. 17 ἀντιληπτὸν K 17. 18 οὐ-
 δὲ τῷ L 18 εἶναι L: ἔστι K Mt 19 οἷον—ἐπιφάνεια om. LK 20 πάλιν om. L
 ἄπειρος K 23 καὶ δείκνυσι δὲ corr. L 25 δεύτερον] ὑγροῦ β' primitus L 27 πρῶ-
 τον μὲν οὖν Mt 33 στοιχείων συγκαίμενον Mt 34. p. 418,1 ἐν τε—φθορὰς cf.
 m 1 v 3 sqq. 34 τῷ ἀλόγῳ K πρώτῳ λόγῳ c. 6 δείκνυται L 34. 35 ἄπειρα
 εἶναι τὰ (τὰ om. Mt) στοιχεῖα K Mt: τὰ στοιχεῖα ἄπειρα εἶναι L 35 Περὶ οὐρανοῦ Γ 4
 μάλιστα om. L 35. p. 418,1 Περὶ γενέσεως καὶ φθορὰς] cf. ad Philop. p. 128,8

γενέσεως καὶ φθορᾶς. εἰ γὰρ ἄπειρα, φησί, τὰ στοιχεῖα, ἀνάγκη πᾶσα καὶ 14^r
 τὰς ἐναντιώσεις ἀπείρους εἶναι (εἰ γὰρ μὴ ἄπειροι εἴεν αἱ ἐναντιώσεις αἱ
 γενεῶσαι τὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ πεπερασμένα, πᾶσα ἀνάγκη καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν 10
 συγκείμενα πεπερασμένα εἶναι· αἱ γὰρ συμπλοκαὶ πεπερασμέναι γίνονται),
 5 εἰ δὲ ἄπειροι ἔσονται αἱ ἐναντιώσεις, ἐπειδὴ ἐνάστη ἐναντίους δύο περιέχει
 ποιότητος (τὰ γὰρ ἐναντία τοῦλάχιστον δύο εἰσί), συμβαίνει διπλασιασθῆναι
 τὸ ἄπειρον, ὥπερ ἄτοπον. ἀδύνατον ἄρα ἄπειρα εἶναι τὰ στοιχεῖα. ὥστε
 οὐ δυνατόν ἐξ ἀπείρων εἶναι. εἰ δὲ ἐκ πεπερασμένων κατὰ πλῆθος, ἢ ἐν
 10 τι ἐξ αὐτῶν ἐστὶ κατὰ μέγεθος ἄπειρον, ἢ πλείονα, ἢ πάντα, ἢ οὐδέν. εἰ
 μὲν οὖν μηδὲν αὐτῶν εἴη ἄπειρον, ἀλλὰ πάντα πεπερασμένα, καὶ τὸ ἐξ
 αὐτῶν συγκείμενον πεπερασμένον ἔσται· ὥστε ἀνάγκη ἢ ἐν ἢ πλείονα ἢ 15
 πάντα ἄπειρα εἶναι. καὶ πρῶτόν γε δείκνυσιν ὅτι ἀδύνατον ἐν τι αὐτῶν
 εἶναι ἄπειρον, καὶ τούτου μὲν δειχθέντος συναποδεδειγμένον ἔσται ὅτι οὐδὲ
 πλείονα δυνατόν εἶναι ἄπειρα (εἰ δὲ πλείονα, πολλῶ μᾶλλον πάντα), ὁμῶς
 15 δεῖξει ἰδίᾳ ὅτι οὐδὲ πλείονα δυνατόν εἶναι.

Ὅτι οὖν οὐκ ἐνδέχεται ἐν τι εἶναι ἄπειρον τῶν στοιχείων ἐξ ὧν τὸ
 ἄπειρον σύγκεται, δείκνυσιν οὕτως. ἅπαν σῶμα φυσικόν, περὶ ὧν καὶ ποι-
 ούμεθα τὸν λόγον, δύναμιν τινα σύμφυτον ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἢ θερμότητα ἢ
 1 ξηρότητα ἢ ψυχρότητα ἢ ὑγρότητα. ἀνάγκη οὖν πᾶσα, εἴ τι ἐστὶ σῶμα 20
 σύνθετον, ἰσάζειν κατὰ τὰς δυνάμεις τὰ συντιθέμενα αὐτό, ἵνα οὕτως ἐν τι
 20 κρᾶμα ἐξ αὐτῶν γένηται μηδενὸς ἐπικρατεστέρου γενομένου, ἀλλὰ τῆς ἐκά-
 στου ἀμετρίας ὑπὸ τῆς θατέρου ἐναντίας δυνάμεως κεκολασμένης· εἰ γὰρ
 ἐπικρατεστέρον ἢ ἐν τι ἐξ αὐτῶν, φθείρει τὰ λοιπὰ καὶ μεταβάλλει εἰς
 ἑαυτό. ἐὰν τοίνυν τὸ ἄπειρον σύνθετον ὃν ἐν τι ἔχῃ τῶν συντιθέντων ἄπει-
 25 ρον, ἐπειδὴ πᾶσα ἀνάγκη τὸ ἄπειρον τῷ ὅγκῳ σῶμα ἄπειρον ἔχειν καὶ τὴν
 δύναμιν, ἀπείρου οὔσης ἐν τῷ ἀπείρῳ τῆς δυνάμεως, καταδαπανήσει αὐτὴ 25
 τὰ λοιπὰ καὶ μεταβαλεῖ εἰς ἑαυτήν, καὶ οὕτω πάλιν τὸ ὅλον ἀπλοῦν ἔσται
 καὶ οὐ σύνθετον· κἂν γὰρ τὸ ἄπειρον ἐν ἴσῳ ὅγκῳ ἀσθενεστέραν ἔχῃ τὴν
 δύναμιν, καὶ μὴ οὕτως σφοδρὰν ὥς τὸ πεπερασμένον, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ ἐν
 30 μεγέθει ἐστὶν ἀπείρῳ, ὑπερβαλεῖ ταύτῃ πᾶν τὸ πεπερασμένον καὶ φθερεῖ
 τὴν ἐν τῷ πεπερασμένῳ δύναμιν, κἂν σφοδροτέρα ἢ. ὑποκείσθω γὰρ ἐν τῷ

9 οὐδὲ ἐν Mt 10 ἄπειρος K 10. 11 ἀλλὰ—συγκείμενον om. Mt 11 πεπερασμένον

L: πεπερασμ K: πεπερασμένα Mt 15 fort. (δὲ) δεῖξει 16 εἶναι om. L 17 φυσι-
 κῶν primitus K 19 ψυχρότητα ἢ ξηρότητα Mt et Themist. p. 228,27 20 συντιθέμενα
 αὐτό (cf. p. 425,21. 430,18 sq.) L: συντιθέμενα αὐτῷ KMt 21 κρᾶμα K ἀλλ' ἐκ
 -ῆ; L 23 ἢ LKM: αἱ τ τι ἐν ἐ L 24 ἔχει K συντιθέντων scripsi: συντίετον
 libri at cf. ad v. 20. p. 419, l. 423, l. 425, 13. 27. 426, 12. 19. 17^r 39. 8^r 4. m 1^r 44. n 6^v 34
 2^v αὐτῇ L: οὐτῇ KMi 27 μεταβάλλει (sic KM 28 ὃ σύνθετον LK: ἀσύνθετον Mt

ἔχει K 29 οὕτω t 30 ὑπερβαλεῖ K πᾶν τὸ πεπερασμ K: παντός πεπερασμένου

L Mt φθερεῖ L: φθείρει K Mt 31 ἐν τῷ LK: ἐν αὐτῷ Mt πεπερασμένῳ L: πεπερασμ.
 K: πεπερασμένην Mt

ἀπείρου ἐν τι τῶν συντιθέντων αὐτό, οἷον τὸ ὕδωρ, ἄπειρον ὃν κατὰ μέγε- 14^r
 θος, ἕτερον δέ, τὸ πῦρ, πεπερασμένον κατὰ μέγεθος· καὶ ἔστω ἡ μὲν ἐν 30
 τῷ ὕδατι δύναμις, οἷον ἡ ψυχρά, πολλῶ ἀσθενεστέρα οὕσα τῆς ἐν τῷ πυρί,
 λέγω δὴ τῆς θερμῆς, ἐν τῷ ἴσῳ ὄγκῳ. ἐὰν μὲν οὖν λάβω δύο ἰσόογκα
 5 σώματα ἐξ ἀμφοῖν, οἷον ἑστέην ἀφ' ἑκάστου, ἐπειδὴ ἡ ἐν τῷ ἑστέῃ τοῦ
 πυρὸς θερμότης σφοδρότερα ἐστὶν ἥπερ ἡ ἐν τῷ ἑστέῃ τοῦ ὕδατος ψῦξις
 ψυχρά, καταδαπανήσῃ δηλονότι ἡ θερμότης τὴν ψῦξιν· δύο γὰρ οὕσων
 ἐναντίων δυνάμεων νικᾷται ἡ ἐλάττων ὑπὸ τῆς μείζονος. καὶ ἔστω ἡ ἐν
 τῷ ἰσόογκῳ σώματι τοῦ πυρὸς θερμότης δεκαπλασίως θερμότερα οὕσα ἥπερ
 10 ἡ ἐν τῷ ἴσῳ ὕδατι ψῦξις ψυχρά. ἀλλ' εἰ καὶ δραστηκωτέρα ἐστὶ τοσοῦ- 35
 τοῖς μέτροις ἡ ἐν τῷ ἰσόογκῳ πυρὶ θερμότης, ἐὰν δεκαπλασιάσω τὸν ὄγκον
 τοῦ ὕδατος καὶ λάβω δέκα ἑστέας ὕδατος, ἐξισωθήσεται ἡ ἐν τοῖς δέκα
 ἑστέαις τοῦ ὕδατος ψῦξις τῇ θερμότητι τῇ ἐν τῷ ἑστέῃ τοῦ πυρὸς. ἐπεὶ
 οὖν τὸ πῦρ σφοδρότεραν ἔχον δύναμιν ὑπόκειται τῷ ὄγκῳ πεπερασμένον
 15 εἶναι, παντὸς δὲ πεπερασμένου πρὸς πεπερασμένον ἐστὶ τις λόγος, ἕξει δη-
 λονότι καὶ ἡ ὁλότης τοῦ πυρὸς πρὸς τὸ μῦριον αὐτῆς τὴν ληφθὲν λόγον τινά·
 ἔστω οὖν μυριοπλασίον. ἐπεὶ οὖν ὁ ἑστέης τοῦ πυρὸς ἴσην δύναμιν εἴχῃ 40
 τοῖς δέκα ἑστέαις τοῦ ὕδατος, δυνατόν διήπου καὶ τῇ ὁλότῃ τοῦ πυρὸς
 ἀνάλογον τῷ μέρει ἐκ τοῦ ἀπείρου ὕδατος λαβεῖν· ἐὰν λάβω δέκα μυριά-
 20 δας ἑστέων ὕδατος, ἐξισωθήσεται ἡ ψῦξις ἡ ἐν τούτοις τῇ θερμότητι τῇ
 ἐν τοῖς μυρίοις ἑστέαις τοῦ πυρὸς. ἐπεὶ οὖν ἄπειρον ὑπόκειται τὸ ὕδωρ,
 τοῦ δὲ ἀπείρου πρὸς τὸ πεπερασμένον οὐδεὶς ἐστὶ λόγος. ἀπειροπλασίον
 δηλονότι ἔσται ἡ ἐν τῷ θλίψῃ ὕδατι ψῦξις τῆς ἐν τῷ ληφθέντι αὐτοῦ μέρει
 ψύξεως, ἥτις καὶ ἰσάζουσα ἦν τῇ θερμότητι τῇ ἐν τῇ ὁλότῃ τοῦ πυρὸς· 45
 25 εἰ δὲ τοῦτο, ἡ ἐν τῷ θλίψῃ ἄρα ὕδατι ψῦξις ἀπειροπλασίον ἔσται τῇ δυνάμει
 τῆς ἐν τῷ θλίψῃ πυρὶ θερμότητος· καταδαπανήσῃ ἄρα αὐτὴν καὶ μεταβάλλῃ,
 καὶ οὕτως ἔσται ἀπλοῦν τὸ θλιν καὶ οὐ σύνθετον. ἀδύνατον ἄρα ἐν τι αὐ-
 τῶν εἶναι ἄπειρον. καὶ τοῦτο καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐναργείας δῆλον. μικρόν
 μὲν οὖν ὕδωρ ἐπιβληθὲν λαμπάδι μεγάλῃ φθίρεται καὶ εἰς τὴν τοῦ πυρὸς
 30 οὐσίαν μεταβάλλει, εἰ δὲ ἡ λαμπὰς ἐκείνη εἰς δεξαμενὴν ὕδατος ἐμβληθῇ,
 τοῦναντίον πάσχει (φθίρεται γὰρ καὶ μεταβάλλει), καίτοι σφοδρότερα γέ 50
 ἡ τοῦ πυρὸς θερμότης τῆς τοῦ ὕδατος ψύξεως, εἴπερ τοῦ μὲν ὕδατος ἡ

1 συντιθέντων αὐτό scripsi: συνθέτων αὐτῷ (sed αὐτῷ om. L) libri 1. 2 κατὰ μέγεθος (post
 ὃν) LK: κατὰ μέρος Mt 3 δύναμις om. Mt ψυχρά] fort. ψῦξις 4 μὲν om. super-
 ser. L ἴσογκα L 6 ψῦξις constanter libri 8 ἡ ἔλατον (sic; τ in ras.) K
 9 et 11 ἴσω ὄγκῳ L 9 σώματι τοῦ πυρὸς LK: πυρὶ Mt δεκαπλασίας compend. M
 10 ἴσῳ om. L δραστηκωτέρα K: δραστηκωτέροι err. typogr. t 12 ἑστέας et mox
 ἑστέαις itemque saepe in proximis K ἐξισωθήσεται K 13 τῇ (ante ἐν) t: τῆς KM:
 τῆς L 14 σφοδρότερον LK ἔχον K 15 παντὸς (scriptum παν) L: πάντως K Mt
 at cf. p. 431,8 πρὸς πεπερασμένα L 19 ἐὰν οὖν fort. recte Mt 22 πρὸς om.
 superser. L 24 τῇ (ante θερμότητι) ex τὸ corr. K 25 ἄρα om. K ἀπειρο-
 πλασίον (sic) K 28 καὶ (post τοῦτο) om. L ἐνεργείας L 29 οὖν] γὰρ
 speciose L τοῖς om. L 30 εἰ] ἐὰν K δεξαμενὴν (sine accentu) K
 ἐμβληθῆσα L 31 γέ σφοδρότερα L

ψύξις στοιχειώδης, τοῦ δὲ διακονικοῦ πυρὸς ἡ θερμότης ὑπερβολή ἐστι τῆς 14r
στοιχειώδους θερμότητος, ὥσπερ καὶ ἡ τοῦ κρυστάλλου ψύξις ὑπερβολή
ἐστι τῆς στοιχειώδους ψύξεως. ἀλλ' ὁμοῦ καίτοι σφουδρότερας οὔσης τῆς
δυναμείως τῆς τοῦ πυρὸς, διὰ τὸ πολὺ εἶναι τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος, καίτοι
5 τῆς ποιότητος τῆς ἐν τῷ ὕδατι ἡρεμαιότερας οὔσης, ὁμοῦ περιγίνεται τῆς
τοῦ πυρὸς θερμότητος ἡ ἐν τῷ ὕδατι ψύξις διὰ τὸ | πλῆθος τοῦ ποσοῦ· 14v
δυναμικώτεραι γὰρ γίνονται αἱ ποιότητες, ὅταν ἀθροῖαι ὦσιν αἱ ὁμοειδεῖς.
καὶ τοῦτο δῆλον καὶ ἐπὶ τῶν ῥοπῶν ἔστιν ἰδεῖν σαφέστερον. ἐὰν γὰρ δύο
λιτριάτα βάρη συνάψῃς ἅμα, τὸ ἐξ ἀμφοῖν συγκείμενον βαρύτερον ἀμφοτέ-
10 ρων ἔσται· οὐ γὰρ μόνον διλιτριάτον ἔξει βάρος, ἀλλὰ πλεῖον. ὥσαύτως καὶ
διλιτριάτον μέγεθος μερίσῃς εἰς δύο ἴσα, οὐχ ἔξει ἐκάτερον τῶν μερῶν λί-
τρως βάρος, ἀλλ' ἥττον. οὕτως ἄρα συνιόντα μὲν τὰ ὁμοειδῆ δυναμικώτερα 5
γίνονται, διαιρούμενα δὲ ἀσθενέστερα. ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς κινήσεσιν, ὅσῳ
ἂν πλείω ἐπισυνθῇς βάρη, θάττον κινεῖται, καὶ διηρημένα μὲν πάντε τυχὸν
15 λιτριάτα σώματα, καὶν ἄπτηται ἀλλήλων, οὐ ταχέϊαν οὕτω τὴν κίνησιν ποιή-
σεται, συναχθέντα δὲ καὶ εἰς ἓν ἀχθέντα θάττον πάνυ κινήθησεται. ὁμοίως
καὶ ἐπὶ τῶν κούφων. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τούτων, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ θερμοῦ
ἔξει καὶ ψυχροῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐναντιώσεων. ἐὰν γοῦν τὸ αὐτὸ ξύλον
ἐν μικρῷ τε καὶ μεγάλῃ φλογὶ ἐμβάλλῃς, θάττον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐμβληθὲν 10
20 κατακαπνιγίθῃσεται ἢ ἐν τῇ μικρῇ. ὥστε καὶ τῇ ἐλαττον τῇ ποιότητι τὸ
ἄπειρον, ἀλλ' οὖν τῷ μεγέθει καὶ τῇ ἐπ' ἄπειρον ἐπισυνθῆσαι τῶν ὁμοιο-
μερῶν ἐπ' ἄπειρον καὶ τὸ ποῖον αὐξήθησεται· εἰ γὰρ ὅλως ἐπισυντιθέμενα τὰ
μόρια ῥώννυσσι τὴν ποιότητα καὶ αὔξει, ἐπ' ἄπειρον δῆπου συντιθέμενα ἐπ'
ἄπειρον αὐξήσει. ὥστε ἄπειρος ἔσται ἐξ ἀνάγκης ἡ ἐν τῷ ἀπείρῳ δύναμις,
25 ἄπειρος δὲ οὕσα φθείρει τὰ λοιπὰ ἐξ ἀνάγκης. οὐκ ἄρα δυνατόν ἐν τι
εἶναι ἄπειρον. 15

Φέρεται δὲ πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ἔνστασις τοιαύτη, ὅτι οὐκ ἀνάγκη
συναύξασθαι τῷ ποσῷ τὸ ποῖον. οὐδὲ γὰρ εἰ λάβω λιτριάτον σῶμα ψιμ-
μυθίου ἔχον τοσόνδε μέτρον λευκότητος, εἴτα τοῦτο πολυπλασιασάτω ἐπισυν-
30 θῇς πολλὰ ἴσα μεγέθη. ἥδη τὸ ὅλον λευκότερον ποιῶ. ἀλλ' οὐδὲ εἰ με-
γάλην βῶλον εἰς μόρια κατατέμω, ἀμυδροτέρα γίνεται ἡ ἐν τοῖς μορίοις
λευκότης τῆς ἐν τῷ ὅλῳ λευκότητος. ἀλλ' οὐδὲ εἰ εἰς δεξαμενὴν πλείονα
ὑδάτια ὁμοειδῆ ἐπιγέω. τὸ ὅλον ἐκάστου τῶν μερῶν ψυχρότερον γίνεται.

1 ἀποβολή L 2, 3 θερμότητος—ψύξεως om. L κρυστάλλου K 3 ἐστι τῆς] ἐστι τὴν
om. t 4 τῆς om. Mt 5 τῷ
om. t 8 καὶ (ante ἐπὶ) om. L σαφέστερον Mt: σαφέστερα K: σαφέστατα L

8, 9 γὰρ διλιτριάτα μέρη L ^{ας} συνάψῃς (ας compend.) M 10 ἀλλὰ καὶ πλεῖον L
15 λιτριάτα M καὶν ἄπτηται] ἡ ἀνάπτηται K 16 συναχθέντα L δὲ] μὲν K
κινήσεται K 17 ὥσπερ οὖν L: ὥσπερ καὶ KM: ὥσπερ δὲ t τούτου L 19 καὶ με-
μεγάλη K 20 ἐλάττων KM 21 συνθῆσαι Mt 22 αὐξήθησεται L ὅλως om. Mt
ἐπισυντιθέμενα L K: ἐπισυντιθέντα M: ἐπισυντιθέντα t 28 τριλιτριάτον M: τριλιτριάτον t
28, 29 ψιμμυθίου t: ψιμμυθίου LM: ψιμυθίου K 29 fort. πολλὰπλασιασάτω cf. ad p. 389, 2al.
30 ἴσα μεγέθη LM: ἴσως μεγέθη K: ἴσως μεγέθει t 32 εἰ om. L δεξαμενὴν K

ἡμῶς οὐδ' ἂν εἰ τεθερμασμένα πλείω ἅμα ἐμβληθῇ, ἐκάστου τῶν μερῶν 14
 τὸ ὅλον θερμώτερον γίνεται. εἰ δὲ φαίνεται τὸ αὐτὸ ξύλον ὑπ' ἐλάττωτος 21
 μὲν φλογὸς ἐν πλείονι χρόνῳ καίμενον, ὑπὸ πλείονος δὲ ἐν ἐλάττω. οὐχ
 ὡς τῆς καυστικῆς ποιότητος σφοδροτέρας γινομένης τοῦτο συμβαίνει, ἀλλ'
 5 ἐπειδὴ πᾶν τὸ πάσχον ὑπὸ τινος ἐπὶ τῶν ὁμοῦλων πάντως καὶ ἀντιδρᾷ εἰς
 τὸ ποιοῦν, τὸ δὲ μικρότερον μᾶλλον πάσχει ὑπὸ τοῦ μείζονος ἢ ποιεῖ εἰς
 αὐτό, οὐ διὰ τὸ σφοδροτέραν εἶναι τὴν τοῦ πλείονος ποιότητα, ἀλλ' ὅτι
 10 δυσπαθέστερόν ἐστι συνηγμένον ἕκαστον ἢ διεσπασμένον τῆς ὁλότητος· 25
 ὥσπερ οὖν εὐπαθέστερον γίνεται διεσπασμένον, οὕτω δυσπαθέστερον ἀθρόον
 10 ὑπεστικώς. καὶ τοῦτο εὐλόγως συμβαίνει. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ἐν τῇ πολλῇ
 μερίθει πολλὰ μέρη ὁμοειδῆ, ἕκαστον δὲ ὁηλονότι δραστήριον ἔχει δύναμιν.
 ὅταν τὸ παρατεθὲν ἐναντίον μικρὸν ὢν ὁράσῃ τι εἰς τι μόνιον, εὐθὺς τὰ
 παρακείμενα ὁμοειδῆ τοῦ παθόντος μέρη ἀπτόμενα αὐτοῦ τοῦ παθόντος
 15 δρᾷ καὶ αὐτὰ εἰς αὐτὸ καὶ οὐκ ἐξ μεταβληθῆναι, ἀλλ' ἅμα (ἐκ) τοῦ παθεῖν
 15 εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀποκαθίστασι φύσιν· καὶ ταύτη συμβαίνει πάσχοντος μὲν 30
 τοῦ παρατεθέντος ἐναντίου, μὴ ἰσχύοντος δὲ εἰς τὰ ποιοῦντα μέρη ἀντι-
 δραῖσαι (ἐξ οὗ συνέβαινεν ἀσθενεστέραν τὴν δραστήριον αὐτῶν γενέσθαι δύ-
 ναμιν), θάττονα γίνεσθαι τὴν μεταβολήν. οἶον τι λέγω· ὑποκείσθω πυρκαϊὰ
 μεγάλη ἐπέχουσα βάθος δέκα πήχεων· ὅταν οὖν εἰς ταύτην ἐμβληθῇ μι-
 20 κρὸν ξύλον, δρᾷ μὲν πάντως καὶ τὸ ξύλον εἰς τινα μέρη τῆς πυρκαϊᾶς οἷς
 παρετέθη, οἶον εἰς πήχυν ἕνα, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ παθόντος τούτου πήχεος 35
 τοῦ πυρὸς εἰσι συμφυεῖς ἕτεροι ὁμοειδεῖς μὴδὲν πεπονθότες, ἔχοντες καὶ
 αὐτοὶ ὁηλονότι τὴν δραστήριον δύναμιν, εὐθὺς ὁρῶσιν εἰς τὸ ἀρξάμενον
 25 πάσχειν καὶ ἀποκαθίστασιν εἰς τὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ τὸ μὲν ἀπτόμενον
 25 τοῦ ξύλου πῦρ βοηθούμενον ὑπὸ τῶν παρακειμένων ὁμοειδῶν οὐ πάσχει
 τι ὑπὸ τοῦ ξύλου, τὸ μέντοι ξύλον μικρὸν ὢν καὶ πανταχόθεν πάσχον
 μὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀντιδραῖσαι δὲ μὴ δυνάμενον, θάττονα ποιεῖται τὴν
 μεταβολήν. εἰ δὲ γε ἐν μικρᾷ πυρκαϊᾷ μέγα ξύλον ἐμβληθῇ, διὰ τὸ
 30 μᾶλλον ποιεῖν ἢ πάσχειν χρονιωτέραν ποιεῖται τὴν μεταβολήν· τὸ γὰρ πά- 40
 30 σχον τοῦ πυρὸς οὐκ ἔχει τὸ παρακείμενον ὁμοειδὲς καὶ βοηθοῦν καὶ ἐπα-
 νάγον τὴν πεπονθυῖαν δύναμιν. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν αὐξόμενον τὸ
 ποσὸν δραστικώτερον δοκεῖ εἶναι, οὐ διότι τὸ ποιοῦν τῷ ποσῷ συναύξεσθαι.
 καὶ γὰρ ἄλλως ἄλογόν ἐστι καὶ αἴτημα παντελῶς τὸ τῷ ποσῷ δεῖν λέγειν
 συναύξεσθαι καὶ τὸ ποιοῦν· οὕτω γὰρ ἔδει πάντως ἐπὶ τῶν ὁμοειδῶν τὸ
 35 τὸν μείζονα ὅγκον ἔχον σφοδροτέραν ἔχειν τὴν δύναμιν, νῦν δὲ οὐκ ἀνάγκη·

2 fort. γίνοιτο 5 ἐπὶ ὑπὸ L ὁμοῦλων LK 6 μᾶλλον LK: πάντως Mt ὑπὸ τῆς
 μείζονος L 9 οὕτω καὶ L 12 εἰς τι LK: εἰς τὸ Mt 14 ἐκ τοῦ scripti: τοῦ LK:
 τῷ Mt: an ἅμα (ἀρξάμενον) παθεῖν? 16 παρατιθέντος L 17 ἀσθενεστέραν μὲν et paulo
 post (v. 18) θάττονα δὲ Mt 18 et 27 θάττον L 21 οἶον πήχυν L πήχεος LK:
 πήχεως Mt 22 εἰς ἐστὶ συμφυεῖς ἕτεροι δὲ L 24 ἀποκαθίστασιν L: ἀποκαθίστασιν K:
 ἀποκαθιστῶσιν Mt τὴν αὐτὴν L 30 παρακείμενον M 31 πεπονθυῖαν K
 33 δεῖ L 35 δὲ om. L

τὸ πέπερι γόνυ πλείονα ἔχει κατὰ τὴν θερμὴν ποιότητα δύναμιν τῆς με- 14v
 γέτης βαφρανίδος. καὶ μὴ τις εἴποι ὅτι ἄλλο καὶ ἄλλος εἶδος θερμότητος. αὐτὸ 46
 γόνυ τοῦτο πρόκειται δεῖξαι, ὅτι τοῦ θερμοῦ, ἧ θερμὸν ἐστίν, μὴδὲν δια-
 φέροντος ἐπιτείνεσθαι συμβαίνει αὐτὸ καὶ ἀνίστασθαι οὐ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν
 5 ὄγκων, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐπιτηδεύουσα τῶν δεχομένων. οὐκ ἄρα τῷ ποσῷ
 τὸ ποιὸν πέφυκε συναύξεσθαι. εἰ δὲ μὴ τῷ ποσῷ τὸ ποιὸν συναύζεται,
 οὐκ ἀνάγκη, εἰ τὸ ἐν τῶν συμπληρούντων τὸ ἄπειρον στοιχείων ἄπειρον
 μὲν εἴη κατὰ τὸ μέγεθος. τῷ δὲ ποιῷ ὑφαιμένον εἴη τῶν ἄλλων κατὰ τὸ 30
 ὀραστήριον. συναύξεσθαι τὸ ποιὸν τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ μεγέθους. ἀλλ' ὥσπερ
 10 δύνασθαι ἐπὶ πολλὸ τοῦ ὅγκου αὐξομένου μὴ συναύξεσθαι τὴν δύναμιν. οὕτω
 ὀήπου καὶ ἐπ' ἄπειρον αὐξήθῃ, οὐδὲν πλέον ἐπιταθῆσεται. καὶ τούτου καὶ
 ἐκ τῆς ἐναργείας ἡ πίστις. ὑποκείσθω γὰρ ὁ περὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἀήρ
 κατεψυγμένος ἄγαν, ἀπτεσθὼ δὲ λυγνιαία φλόξ. καίτοι εἰ τῷ ποσῷ τὸ
 ποιὸν συναύζεται, ἔδει κατασβεσθῆναι τὴν λυγνιαίαν φλόγα ὑπὸ τοῦ ἀέρος·
 15 οὐ γὰρ ὀήπου | τοσαύτη ἐστὶν ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ποιοῦ πρὸς τὸ ποιόν, ὅση 15r
 ἡ τοῦ ποσοῦ πρὸς τὸ ποσόν, ἀλλὰ πολλὴ ἐλάττων ἡ τοῦ ποιοῦ ὑπεροχὴ.
 ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ μὴ συναύζεται τῷ ποσῷ τὸ ποιόν, ὁρᾷ μᾶλλον ἡ λυγνιαία
 φλόξ εἰς τὸν ἀέρα σφοδρότερα οὐσα ἢ πάσχει ὑπ' αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὸν
 ψυχρὸν ἀέρα μὴ περικλείσω μέχρι τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐπεκτείνω ἐπὶ πάντα
 20 τὸν κόσμον ὥστε τὸν ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἀέρα ὁμοίως κατεψύχθαι, οὐδὲν 5
 πλέον πείσεται ἡ λυγνιαία φλόξ, εἴ γε καὶ νῦν τῆς καθ' ἡμᾶς πάσης οἴκου-
 μένης κατεψυγμένης οὐδὲν ἡ περιεχομένη λυγνιαία φλόξ πάσχει. ὥστε
 καὶ ἐπ' ἄπειρον αὐξήσω τὸν ψυχρὸν ἀέρα, τὸ αὐτὸ συμβήσεται. εἰλήφθω
 δὲ μὴ τοσοῦτον κατεψυγμένος καὶ πεπαχυμένος ὁ ἀήρ, ὥς ἦδη ψεκάδας
 25 εἶναι καὶ ὕδωρ, ἐπεὶ οὐκ ἀσθενέστερον τὸ ψυχρὸν λαμβάνομεν, ἀλλ' ἐξι-
 σάζον ἢ οὐ πολλὸ διαφέρων, ὅθεν καὶ μᾶλλον ποιεῖ ἢ πάσχει κατὰ τὸν
 εἰρημένον τρόπον τῇ τοῦ ὁμοιοῦς πολλοῦ ὄντος βοηθεία· ὥς εἰ καὶ ἀσθε- 10
 νέστερον ἢ, οὐδὲν πείσεται καὶ ἄπειρον ἦ. ἐπεὶ καὶ τῇ γῇ παρακειμένη
 λυγνιαία φλόξ ὁρᾷ μὲν εἰς αὐτήν, πάσχει δὲ οὐδέν. καίτοι γε εἰ σφοδρό-
 30 τερον ἐγίνετο τῇ τοῦ ποσοῦ αὐξήσει τὸ ποιόν, ἐπεὶ τὸ μὴδὲν ἐστὶν ἡ λυγνι-
 αία φλόξ πρὸς ὅλην τὴν γῆν, ἔδει πολλαπλασίονα εἶναι τὴν ὅλην τῆς γῆς
 ψῶν τῆς λυγνιαίας θερμότητος. ὥστε οὐχ ἑρῶμεν γινόμενον. καὶ τοῦτο
 εἰκότως· οὕτε γὰρ ὁ ἀήρ οὕτε ἡ γῆ καθ' ὅλα ἐαυτὰ ὁρῶσιν εἰς τὰ παρα-
 κείμενα, ἀλλὰ καθ' ἃ μόνον μόρια ἄπτονται τῶν παρακειμένων, ὅθεν ἀσθε- 15
 35 νεστέρας οὐσης τῆς ποιότητος πάσχει μᾶλλον ὑπὸ τῆς παρακειμένης φλο-

1 οὖν M 2 βαφρανίδος L εἴπη corrigit t 5 ἐπιτηδεύουσα K 7 εἰ
 om. L 8 μὲν μὲν K τὸ (ante μέγεθος) om. L 10 ἐπὶ τὸ πολλὸν et mox
 αὐξανομένου L 12 ἐνεργείας LK 15. 16 τοῦ ποιοῦ πρὸς—τοῦ ποιοῦ ὑπεροχὴ
 iterat K 15. 16 ὅση ἡ ὑπεροχὴ τοῦ Mt 16 ἐλάττω (sed ἐλάττων in iteratis) K
 18 καὶ om. L 20 ὁμοίως κατεψύχθαι LK: κατεψύχθαι ὁμοίως Mt 21 ἡ
 om. L 22 κατεψυγμένος K 24 δὲ] ὑπὸ L παχυμένος K: πεπαχυμένος L
 6 om. L ψακάδας K 27 πολλῇ L 28 παρὰ κεῖν K 33 καθόλου M
 33. 34 εἰς τὰ περικείμενα L

γός ἢ ποιεῖ εἰς αὐτήν. τί οὖν ἄτοπον καὶ εἰ ἐν τι τῶν συντιθέντων τὸ 15^r
 ἄπειρον στοιχείων ἄπειρον μὲν ἢ κατὰ μέγεθος, σφοδρότητι δὲ ποιότητος
 ἐλλείπον τῶν ἄλλων, πάσχειν μᾶλλον ὑπὸ τοῦ πεπερασμένου σφοδρότεραν
 ἔχοντος τὴν δύναμιν ἢ ποιεῖν εἰς αὐτό; οὐ γὰρ καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ ἄπειρον
 5 ὁρᾷ εἰς τὸ πεπερασμένον, ἀλλὰ κατὰ τὸ παρακείμενον αὐτῷ μόνον, ὥσπερ
 οὐδὲ ὁ ἄλλος ὁ περιέχων τὴν λυχνιαίαν φλόγα καθ' ὅλον ἑαυτὸν ὁρᾷ εἰς
 αὐτήν, ἐπεὶ τῷ ὄντι ἔσβεσε τῷ πλήθει καὶ τῇ συνεχείᾳ τοῦ πάθους· 20
 πλείονων γὰρ εἰς τὸ αὐτὸ συνεχῶς ὁρῶντων συμβαίνει ἀκμάζουσαν μὲν αἰεὶ
 τὴν ἐν τῷ ποιοῦντι δύναμιν ὑπάρχουσαν, καὶ ἀμυδρά ἢ κεκμηκυῖαν δὲ τὴν
 10 ἐν τῷ πάσχοντι, καὶ σφοδρότερα ἢ, μᾶλλον πάσχειν ἢ ποιεῖν τὴν σφοδρό-
 τέραν ὑπὸ τῆς ἀμυδρότερας. ἐν γοῦν λυχνιαίᾳ φλογὶ βῆνις ἐλαίου συνεχῶς
 ἐπιχειρομένη σβέσσειεν ἂν τὴν φλόγα. εἰ τοίνυν μὴ καθ' ὅλον ὁρᾷ τὸ ἄπειρον,
 ἀλλὰ κατὰ τὸ παρακείμενον τῷ πεπερασμένῳ μόνον. ἔστι δὲ ἀμυδρότερα 25
 ἢ ἐν αὐτῷ δυνάμεις, οὐδὲν μὲν ὁράσει εἰς τὸ πεπερασμένον, τοῦναντίον δὲ
 15 πείσεται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ αἰεὶ μὲν αὐξηθῆσεται τὸ πεπερασμένον, οὔτε δὲ τὸ
 ἄπειρον ἐκλείψει οὔτε τὸ πεπερασμένον ἄπειρον γενήσεται.

Ἡ μὲν οὖν πρὸς τὸν λόγον ἔνστασις ἐπὶ τοσοῦτον, ἐπιχειροῦσι δὲ
 λύειν αὐτὴν τοιοῦτῳ τρόπῳ. πρῶτον γὰρ φασὶ ψεῦδος τὸ τὰς φυσικὰς δυ-
 νάμεις μὴ καθ' ὅλας ἑαυτὰς ὁρᾶν, καὶ ἐν πολλῷ ὥσιν ὑποκαίμεν· αἱ γοῦν
 20 ῥοπαί, φασί, προφανῶς τοιαῦται. ἐὰν οὖν δεκαλιτραιὸν ἐπιτεθῇ τινὶ βάρει.
 ἄπτεται μὲν ὁ ὄγκος οὐ καθ' ὅλον ἑαυτὸν ὧς ἂν ἐπιτεθῇ, ἀλλὰ κατὰ μὲν 30
 ῥιον, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ὁρᾷ δὲ καθ' ὅλην τὴν δύναμιν τὴν
 ἐν τῷ παντὶ ὄγκῳ· τὴν γὰρ πύλιν καθ' ὅλην τὴν ῥοπήν ποιεῖται. ἐὰν
 γοῦν ἀποτέμῃς κατὰ τὸ μέρος τὸ μὴ ἀπτόμενον τοῦ βασιτάζοντος μόνον τι
 25 τοῦ ὄγκου, οἷον λιτρῶν δύο, καίτοι τῆς αὐτῆς πάλιν ἐπιφανείας ἀπτομένης
 τοῦ βασιτάζοντος ἢ πύλιν οὐχ ὁμοία γίνεται, ὡς δὴ καὶ τῆς ῥοπῆς τῆς

1 συντεθέντων K: συνθέντων L 2 στοιχείων L 3 ἐλλείπον τῶν L: ἐλλειποντῶν K:
 ἐλλειπόντων Mt 4 καθὼ L αὐτὸ Lt: αὐτὸ KM 6 prius ὁ om. L καθό-
 λου K 7 ἔσβεσε LKM: ἔσβεσεν ἂν t 8 εἰς αὐτὸ ὁρῶντων συνεχῶς L 9 καὶ
 ἀμυδρά ἢ K κεκμηκυῖαν (-ῶαν εἶναι K) δὲ LK: ἢ ἐκβεβηκυῖα. ποιεῖ δὲ Mt: corruptelae
 signum in marg. t 10 πάσχοντι δυνάμιν L σφοδρότερα ἢ LK: σφοδρό^{τε} ἢ M:

σφοδρότερον, ἢ t 11 βῶνις err. typogr. t 12 συνέσειεν ἂν L καθὼ L: κα-
 θόλου K post ὅλον addit ἑαυτὸ t 13 περιεχόμενον L μορίῳ Mt 14 τὸ
 ἐναντίον Mt 15 αὐξηθῆσεται M: αὐξηγηθῆσεται t 15. 16 οὔτε utrobique M 16 ἐκ-
 λείπει LK: ἐγλείψῃ (sic) M: ἐλλείπει t πεπερασμένον Mt 18 αὐτοῖς M: αὐτοὶ t

πρῶτον γὰρ φασὶ ψεῦδος τῷ τὰς φυσικὰς et paulo post καθ' ὅλας M 19 ὑποκαίμ K:

ὑποκαίμεναι L 20 τοιαῦται προφανῶς L δεκαλιτραιον M τινὶ βάρει LK: ὁρᾶν
 τινὶ M: βάρει τινὶ t 21 καθ' ὅλον M ἐαυτῶν LK: ἐαυτὸ M: ἐαυτὸ t ὧς ἂν
 ἐπιτεθῇ M ἀλλὰ ἀλλὰ L 22 ὁρᾶν δὲ M 22. 23 τὴν ἐν] τῇ ἐν M

23 ῥιπὴν K 24 τι om. Mt 25 καίτι superser. M^o

ἐν τῷ ἀναγκοπέντι μέρει, εἰ καὶ μὴ ἤπτετο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ βασιτάζον- 15^τ
 τος, ὁρώσης τι μετὰ τοῦ παντός. οὕτως ἄρα ὅλη ὥς ὅλη ἢ ἐν τῷ σώματι 35
 δύναμις ποιεῖν πέφυκε, καὶ μὴ καθ' ὅλον αὐτὸ ἀπτεται τὸ ποιοῦν τοῦ πά-
 σχοντος. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ὠθουσίων ἢ ἐλκόντων ἀπτεται μὲν τοῦ ἐλ-
 5 κομένου ἢ ὠθούμενου μόριόν τι τοῦ ὠθούοντος ἢ ἐλκόντος, οἷον ἡ χεὶρ,
 ἔλκει δὲ οὐχ ἢ ἐν τῇ χεὶρὶ μόνον δύναμις, ἀλλ' ἢ ὅλη ὥς ὅλου τοῦ ζώου.
 ὁρῶσι γὰρ πολλὰ καὶ πάσχει κατὰ τὰ ὅλα τοῖς μέρεσι· τοῖς γὰρ ποσὶ
 βαδίζομεν ὅλοι κινούμενοι, καὶ οἰκοδομοῦμεν ταῖς χερσὶ καθ' ὅλους αὐτοὺς
 ἐνεργοῦντες, καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων ὡσαύτως. εἰ τοίνυν ταῦτα οὕτως ἔχει, 40
 10 καὶ τὰ θερμαίνοντα ἄρα καὶ ψύχοντα καὶ ὑγραίνοντα καὶ ξηραίνοντα καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων παθητικῶν ποιότητων, καὶ κατὰ μέρη ἀπτεται τὰ ποιοῦντα,
 ἀλλ' οὖν καθ' ὅλην τὴν ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἐνεργεῖ. καθ' ὅλην δὲ ἐνε-
 ροῦντα, ἀπείρου ὄντος τοῦ ὑποκειμένου, συναβέσθαι ἀνάγκη καὶ τὴν δρα-
 στήριον δύναμιν· εἴπομεν γὰρ ὡς ἦσαν τι πλείους μορίοις εἰς ἓν καὶ τὸ
 15 αὐτὸ ὁρᾷ ἔλαττον ὅν πολὺ κατὰ μέγεθος, καὶ ὑφείηται τῇ δυνάμει τὸ ποιοῦν,
 ἀλλ' οὖν περιέσται τῷ πληθύνει τῶν ὁρώντων μορίων πολλῶν ὄντων, εἰ δὲ 45
 ταύτῃ, αἰεὶ τὸ μεῖζον πλείον ὁράσει. τὸ ἄπειρον ἄρα ἄπειρον ἔξει τὴν δρα-
 στήριον δύναμιν.

Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα πάλιν ἐρεῖ τις, ὅτι οὐχ ὅπερ ἐπὶ τῶν ῥοπῶν συμ-
 20 βαίνει, τοῦτο ἀνάγκη καὶ ἐπὶ τῶν παθητικῶν ποιότητων συμβαίνειν. οὐδὲ
 γὰρ τὸ αὐτὸ εἶδος ποιότητος θερμότης καὶ βαρύτης (ἢ μὲν γὰρ θερμότης
 καὶ ψυχρότης καὶ αἱ ὅμοιαι δραστικαὶ εἰσι καὶ ἀλλοιωτικαὶ ποιότητες, κου-
 φότης δὲ καὶ βαρύτης κατὰ τόπον κινήτικαί), οὐκ ἀνάγκη δὲ ταῖς διαφόροις
 κατ' εἶδος δυνάμει τὰ αὐτὰ ὑπάρχειν. ἰδοῦ γοῦν καὶ τὸ σχῆμα ποιότης 50
 25 μὲν, οὐδαμῶς δὲ παθητική. ἐναργῶς γοῦν ὁρῶμεν μὴ καθ' ὅλον ἑαυτὸν

1 εἰ καὶ ~~καὶ~~ μὴ K ἤπτετο M τὸ μέρος ἐκεῖνο LK: τὸ μέρ* ἐκεῖνω M: τῷ μέρει
 ἐκεῖνω t 1. 2 τοῦ βαδίζοντος, ὁρώσης K 2 prius ὅλη om. L ubi ὡς om. marg.
 add. ὅλη etc. constanter fere M ἢ ἐν scripsi: μὲν LKM: ἐν t 3 δύνα-
 μιν L ποιεῖν δύναμις Mt καθ' ὅλου K αὐτὸ scripsi: αὐτὸ KMt: ἑαυτὸ L
 ἀπτεται LK: ἀπτεται Mt τῷ ποιοῦν M 4 ἐλκόντων, ut solet, M ἀπτεται]
 ἀπτε (sic) L 4. 5 ἐλκόμενου M neque correxit t 5 ἢ om. Mt 6 οὐχ
 ἢ Lt: οὐχ K: οὐκ M μόνῃ L ἢ ὅλη L: ἢ ὅλου M: ἢ ὅλου (K)t ὡς
 ὅλον K 7 πάσχειν K τὰ ὅλα KM: τὰ ἄλλα L: ὅλα (om. τὰ) t 8 ὅλους
 αὐτοὺς t: ὅλους αὐτοὺς KM: ὅλας αὐτάς. L 9 ὡσαύτως M οὕτως (οὕτω t)
 ταῦτα Mt 10 ψύχοντα M καὶ ξηραίνοντα καὶ ὑγραίνοντα Mt 11 ποιότητων
 (sic) M et t ἀπτε M 12 καθ' ὅλην — ἐνεργεῖ om. L τὴν ἐναντιῶσ M
 ἐνεργεῖν M 13 ὄντως Mt συναβέσθαι K ἀνάγκη om. L 14 πλείσι
 ante corr. M 15 ὁρᾷ et paulo post πολλὸν et καὶ M 17 ταῦ M: ταῦτα t
 μεῖζον L 19 Ἀλλὰ] ἄλλος K: ἄλλος M πάλιν om. Mt ῥοπῶν K 20 πα-
 θητικῶν LK: βασιλικῶν Mt 21 θερμότης (post ποιότητος) Kt: θερμότητος LM
 βαρύτητος superscr. M² 22 ὁμοῖαι (sic) K: ὁμοῖαι LM ἀλλοιωτικαὶ K: ἀλλοιωτη
 καὶ M 23 διὰ φόροις M 25 γοῦν LK: μὲν M: μὲν οὖν t καθ' ὅλου K: καθ' ὅλην M

τὸν ἀέρα ὁρῶντα εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ κατὰ μόνον τὸν προσεχῶς περιέχοντα, 15^r
ἐπεὶ τὰ αὐτὰ πάσχειν ἔδει ἀλλήλοις πάθῃ τοὺς ἐν Σκυθίᾳ καὶ τοὺς ἐν τῇ
Αἰθιοπίᾳ. καὶ τί λέγω τοὺς πλεῖστον ἀλλήλων διεστῶτας; τοὺς γοῦν ἐν
τῷ αὐτῷ τόπῳ ὄντας διάφορα πάσχοντας ὁρῶμεν, ὅταν οἱ μὲν ὑπὸ τῆν
5 ἑλῆν τοῦ ἡλίου ἐστῶσιν οἱ δὲ ὑπὸ σκιάν, γραμμῆς πολλάκις μόνον διορι-
ζούσης αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. καίτοι εἰ ὅλος ὡς ὅλος ὁρᾷ ὁ ἀήρ, τὰ 15^r
αὐτὰ ἂν ἔδει πάθῃ πάντα πάσχειν μίᾳς οὐσης τῆς τοῦ ἀέρος ὁλότητος,
ὅπερ ἐναργῶς μὴ συμβαίνειν ὁρῶμεν.

Ὅτι μὲν οὖν ἐλάττωτος ὑποτεθείσης τῆς ἐν τῷ ἀπειρῷ δυνάμεως οὐ
10 πάντως ἀνάγκη φθεῖραι αὐτὸ τὰ λοιπὰ, μάλιστα εἴ γε πολλὴ ὑφειμένη εἴη,
διὰ τὸ μὴδὲ συναυξάνεσθαι τῷ ποσῷ τὸ ποιόν, μετρίως ὡς πρὸς τὴν πα-
ροῦσαν χρεῖαν εἴρηται, ὅτι δὲ τῷ ὄντι ἀδύνατον εἶναι τι σύνθετον σῶμα 5
ἔχον ἐν τι τῶν συντιθέντων στοιχείων ἄπειρον ὃν κατὰ τὴν ἔκτασιν, δεῖξαι
οὕτως. προλάβωμεν δὲ ἐκείνο, ὅτι τῶν ποιοῦντων καὶ πασχόντων εἰ μὲν
15 ἰσάζουσιν αἱ δυνάμεις ἴσων μὲν ὄντων τῶν μεριθῶν, ἣ οὐδὲν ὑπάρσουσιν εἰς
ἄλληλα ἢ ἴσως ὑπ' ἀλλήλων πείσσονται, εἰ δὲ μὴ ἰσαζούσης τῆς δυνάμεως
τὸ μὲν μεῖζον ἢ κατὰ μέγεθος τὸ δὲ ἑλάττω, πείσσεται τὸ ἑλάττω μέγεθος
ὑπὸ τοῦ μεῖζονος διὰ τὴν εἰρημένην ἡμῖν αἰτίαν· εἰ γὰρ καὶ τὸ τῷ μεγέθει
ἑλάττω ὁρᾷ τι, ἀλλὰ πλεῖον πείσσεται ἢ ποιήσει. τοῦτου οὖν οὕτως ἔχον- 10
20 τος, φημὶ μὴ δυνατόν σῶμά τι φυσικὸν ἄπειρον ὃν κατὰ μέγεθος σύνθετον
εἶναι. ἀνάγκη γὰρ πᾶσα τὰ συντιθέντα αὐτὸ στοιχεῖα ἰσάζειν πως κατὰ
τάς δυνάμεις· εἰ γὰρ μὴ ἰσάζουσιν, κρᾶσις ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔσται, ἀλλὰ μετα-
βαλεῖ τὸ ἐπικρατοῦν τὰ λοιπὰ εἰς ἑαυτό. καὶ τοῦτο ἐναργῆς ἀπὸ τῶν φυ-
σικῶν πάντων σωμάτων, καὶ μάλιστα τῶν ζώων. ὥστε καὶ τὰ συντιθέντα
25 τὸ ἄπειρον ἀνάγκη ἐξισάζειν ταῖς δυνάμεσιν. εἰ μὲν οὖν ἐκ πεπερασμένων
τῷ μεγέθει σύγκειται, καὶ τὸ ὅλον πεπερασμένον ἔσται, εἰ δὲ ἐν τι τῶν 15
συντιθέντων ἄπειρόν ἐστι τῷ μεγέθει, ἐπειδὴ ἡ σύνθεσις ἐπὶ τῶν φυσικῶν
κατὰ κρᾶσιν ἐστὶ καὶ οὐ κατὰ παράθεσιν (τεχνητὰ γὰρ τὰ κατὰ παράθεσιν

- 1 τὸν (ante ἀέρα) om. Mt 2 ἐν τῇ σκυθία L 2. 3 καὶ τοὺς—ἀλλήλων om. L
3 διεστῶτας M 4 πάσχον M: πάσχοντα t 5 ἑλῆν L: ἑλῆν K: ὕλην M: ὕλην t:
fortasse εἶλην ἐστῶσιν t: ἐστᾶσιν L: ἐστασιν K: ἐστάσιν ex ἐστάσιν M ὑποσκιάζον
M: ὑποσκιάζον K 5. 6 διοριζούσης μόνον Mt 6 εἰ ὅλος ὡς L 6 om. Mt 7 παρὰ
om. Mt πάντα L μίᾳς (LK)Mt ὁλότητος K 8 συμβαίνειν M 9 ὅτι μὲν
ἐλάττωνα L 10 αὐτὸ τὰ λοιπὰ φθεῖραι L μάλιστα hic et v. 24 M πολλὴ L: πολλή
K: πολλὸν M: πολλή t 11 μὴδὲ] μὴ L τῇ] τὸν t 12 χρεῖαν M τι
ἀδύνατον L 13 ἔχων primitus M συντιθέντων scripsi (cf. ad p. 418, 24): συνθέτων
LK: om. Mt στοιχείων M 14 προλάβωμεν K: προλάβομεν M ἐκείνῳ M
16 μὴ om. L 17 κατὰ μέγεθος LK: κατὰ μέγεθι Mt 19 οὕτως] ὄντως K
20 φυσικὸν M 21 αὐτῷ KM στοιχεῖα (sic) LKt et corr. M: στοιχία primi-
tus M πῶς libri 22. 23 μεταβαλόν t 23 ἐκτό M 23. 24 φυσικῶν
superscr. M² 26 μεγέθι M 27 συντιθέντων] συνθέτων L ἐπὶ om. Mt
28 ex παράθεσιν (priori loco) fecit, ut videtur, παράδοσιν M τεχνητὰ LK: τεχνή M:
τεχνητόν t

συντιθέμενα), ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ κρᾶσιν συντιθεμένων ὅλα δι' ὅλων χωρεῖ τὰ 15^v
στοιχεῖα (ταύτῃ γὰρ καὶ διαφέρει μέρος στοιχείου τῷ τὸ μὲν στοιχεῖον δι'
ὅλου χωρεῖν οὗ ἂν ἦ στοιχεῖον, τὸ δὲ μέρος οὐ), ἀνάγκη ἄρα καὶ ἐπὶ τοῦ
προκειμένου οὕτως ἔχειν. ἀλλὰ συνεκαθῆναι τῷ ἀπείρῳ τὰ πεπερασμένα
5 ἀδύνατον· φθάνει γὰρ ἐξίτηλα γενέσθαι καὶ φθαρῆναι. ὥσπερ ἂν εἰ ἔστι- 20
αῖον ἄερα ἢ πῦρ συνεπεκτείνειν θελήσεις ἑκατὸν ἑξέσταις ὕδατος, ἢ χροὺν
οἶνον τῇ θαλάττῃ πάσῃ· φθάνει γὰρ τὸ ὅλον φθαρῆναι πρὶν τινα κρᾶσιν
γενέσθαι. καὶ τί λέγω εἰ ἐξισάζουσιν αἱ δυνάμεις; κἂν γὰρ πολὺ ὑπερέχῃ ἡ
τοῦ πεπερασμένου, ἐπειδὴ οὐδένα λόγον ἔχει πρὸς τὸ ἄπειρον τὸ πεπερα-
10 σμένον, ἀνάγκη πᾶσα συνεπεκτεινόμενον τῷ ἀπείρῳ θάττον φθαρῆναι πρὶν
κραθῆ· [ἐπ'] ἄπειρον γὰρ ἂν εἴῃ καὶ αὐτὸ εἰ συνεπεκτείνοντο τῷ ἀπείρῳ.
ἀδύνατον ἄρα φυσικὸν σῶμα σύνθετον εἶναι ἐνός τῶν συντιθέντων ἀπείρου 25
ὄντος κατὰ μέγεθος. εἰ δὲ τις εἴποι κατὰ παραθέσιν εἶναι τὴν σύνθεσιν,
μάλιστα μὲν οὐ φυλάττει τὴν ὑπόθεσιν (περὶ γὰρ φυσικοῦ σώματος ὁ λό-
15 γος). ἔπειτα ἐδείξαμεν ὅτι ἐὰν ἰσοσθενὲς κατὰ τὴν δύναμιν παρατεθῇ με-
ζονί τινι κατὰ μέγεθος, φθαίρεται πάντως· καὶ τὸν λόγον ἀποδεδώκαμεν,
ἐπεὶ καὶ κρύσταλλος εἰς μεγάλην πυρκαϊάν ἐμβληθεὶς φθάνει φθαρῆναι πρὶν
δρᾶσαι τι αἰσθητῶς εἰς τὸ πῦρ.

Ὅτι μὲν οὖν ἐν ἄπειρον εἶναι τῶν στοιχείων τῶν συντιθέντων τὸ ἄπει-
20 ρον σῶμα ἀδύνατον. ἰκανῶς δέδεικται. ὅτι δὲ οὐδὲ πλείονα οὐδὲ πάντα. 30
δείκνυσιν οὕτως. εἰ τοῦτό ἐστι, φησί, σῶμα τὸ πάντῃ διεστηχός (πάντῃ
δὲ φησι κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις· ἄλλην γὰρ εἶναι διάστασιν ἀδύνατον),
καὶ ἄπειρον ἂν εἴῃ σῶμα τὸ ἀπείρως πάντῃ διεστηχός, τουτέστι τὸ κατὰ
πᾶσαν διάστασιν ἐπ' ἄπειρον ἐκτεινόμενον· εἰ δὲ πάσας τὰς διαστάσεις κα-
25 τεύληζεν, οὐ δώσει χώραν ἄλλῃ εἶναι· ὥστε ἀδύνατον δύο ἢ πλείω ἄπειρα

1 ἐπὶ δὲ M	2 στοιχεῖα M	γὰρ LK: δὲ Mt	τῷ τὸ] τὸ τῷ L	3 οὐ]
οὐ K et primitus M	ἐπὶ ^{τι} superscr. M ²	4 συνεκαθεῖναι t	5 φθάνῃ t et	
primitus K	ἐξίτηλον L	φθαρεῖναι K	ἂν εἰ L: ἀναι K: ἂν εἰ superscr. M ² :	
οὖν εἰ t	5. 6 ἐξεστιαῖον M	6 πῦρ M	συνεπεκτείνειν θελήσεις (θελούσης K)	
LK: συνεπεκτείνειν M: συνεπεκτείναις t		7 οἶνον ^{οἶνον} superscr. M ²	θαλάσση L	
πᾶσῃ M	8 πολὺ LK: πο M: πολλῷ t	ὑπερέχει K	ἢ K: ὁ L: om. Mt	
10 συνεπεκτεινόμενον K: συνεπεκτεινόμενῳ L		11 κραθῇ M	ἐπ' KM: ἐπὶ	
L: delevi cum t	γὰρ om. L	συνεπεκτείνοντο LK: συνεπεκτείνῃ M: συνεπεκτεί-		
νηται Mt	12 ἐν τῶν συνθέτων L	12. 13 ἀπείρων ^{ος} ὄντος superscr. M ²		
13 εἴπει M	14 οὐ om. L	παρὰ γὰρ primitus M	14. 15 ὄγκος ^{ὁ λόγος} super-	
scr. M ²	15 ἰσοσθενὲς L: ἰσοσθενὲς t	16 κατὰ om. Mt	ἀποδιδώκαμεν t	
17 κρύσταλλος LK	ἐμβληθεὶς M et t	18 αἰσθητῶν K	πῦρ M	19 ἐν
L: om. KMt	συντιθέντων ex corr. L: συντεθέντων K: συνθέτων Mt		20 πλείω M	
21 δεικνύνται primitus L	τὸ LK: τῷ Mt	διεστηχός M: διεστηχός t	21. 23 πάντῃ	
δὲ—πάντῃ διεστηχός om. Mt	24 δὲ KM: δὴ (L)t	25 ἄλλο KM at cf. p. 431,25		

εἶναι. τοῦτο δὲ αὐτὸ ἤρμοξε καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας ὑποθέσεως λέγειν· εἰ 15^v
 γὰρ ὅλως ἔν τι ἐστὶν ἄπειρον, τὸ δὲ ἄπειρον τὸν πάντα κατεῖληφεν τόπον,
 ἀδύνατον ἄλλο τι εἶναι, κἄν βραχύτατον ἦ. δυνατόν δὲ ἐστὶ καὶ τοῖς ἐκεῖ
 ἐλέγχους χρήσασθαι καὶ ἐπὶ τούτων, λέγω δὴ εἰ μὴ πάντα τὰ συντιθέντα 20
 εἴη ἄπειρα ἀλλὰ τινα, ἀδύνατον ἄρα ἄπειρον σῶμα φυσικὸν εἶναι. καὶ τοῦτο
 εὐλόγως τοῖς προαποδείκνυμένοις ἠκολούθηκεν· εἰ γὰρ δέδεικται ὅτι εἴπερ
 ἐστὶ τὸ ἄπειρον, πάντως ἀρχὴ ἐστὶν οὐκ ἐξ ἀρχῆς, οὐδεμία δὲ ἀρχὴ κυρίως
 καὶ πρώτῃ σύνθετός ἐστιν, εἰκότως οὐδὲ τὸ ἄπειρον σύνθετον εἶναι ἐνδέ-
 χεται. μήποτε οὖν ἀπλοῦν ἐστὶν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀδύνατον· εἰ γὰρ ἀπλοῦν
 10 ἐστὶ τὸ ἄπειρον, ἡ ἔν τι τούτων ἐστὶ τῶν στοιχείων (οἷον ἀήρ ἢ ὕδωρ ἢ
 τῶν ἄλλων τι), ἡ ἑτερόν τι παρὰ ταῦτα, οἷον ἔλεγε τὸ μεταξὺ εἶναι Ἄνα- 40
 ξίμανδρος. ὅτι μὲν οὖν οὔτε ἔν τι τῶν στοιχείων οὔτε ἑτερόν τι παρὰ
 ταῦτα σῶμα ἄπειρον εἶναι δυνατόν, κοινῶς τινι λόγῳ ἐλέγχει, ὅτι δὲ ὅλως
 ἀδύνατον σῶμά τι εἶναι ἑτερον τῶν στοιχείων μεταξὺ αὐτῶν ὃν καὶ ἀρχὴν
 15 τῶν ἄλλων, πρώτων δείκνυσι. εἰ γὰρ ἦν τι, φησί, μεταξὺ τῶν στοιχείων
 σῶμα, εἴτε ἄπειρον εἴτε πεπερασμένον, ἐξ οὗ τὰ ἄλλα τὴν γένεσιν εἶχεν,
 ἐπειδὴ πᾶν ἐξ οὗ γίνεται εἰς τοῦτο καὶ διαλύεται, ἔδει καὶ τὰ στοιχεῖα φθει-
 ρόμενα εἰς αὐτὸ ἀναλύεσθαι. εἰ δὲ εἰς αὐτὴ ἀναλύετο, καὶ ἐφάνετο ἂν
 τοῦτο ὅ τι ποτὲ ἦν· ὥσπερ γὰρ ὁ ἀήρ ἐκ πυρὸς ἢ ὕδατος γινόμενος πάν- 45
 20 τως εἰς ταῦτα καὶ ἀναλύεται καὶ φαίνονται ἐναργῶς, οὕτω κακείνο ἔδει φαί-
 νεσθαι. ἀλλ' οὐ φαίνεται ἑτερόν τι στοιχεῖον παρὰ τὰ τέσσαρα. οὐδ' ἄρα
 ἐστὶν. * * * ἡ μὲν γὰρ ὅλη δυνάμει ἐστί, καὶ τὰ ἐξ ὅλης γινόμενα ὡς ἐξ ὅλης
 δυνάμει οὕσης γίνεται (οὐ γὰρ ἐστὶν ἐνεργεία ἡ ὅλη, ἀλλ' αἰεὶ εἰδοπεποιη-
 μένη ἐστί), καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀναλυόμενα εἰς αὐτήν, δυνάμει εἰς τὴν
 25 ὅλην ἀναλύεται, καὶ εἰκότως οὐ φαίνεται, ὅτι μὴ οὕσα ἐνεργεία· οὐδέποτε
 γὰρ ἐστὶν κεχωρισμένη τῶν εἰδῶν. οὗτοι δὲ ἐνεργεῖα φασὶν εἶναι τὸ με- 50
 ταξύ, ὥστε καὶ ἔδει αὐτὸ φαίνεσθαι. ταῦτα δὲ φησὶν οὐχ ὡς οὐκ οὕσης
 μεταξύ τινος οὐσίας τῶν ἐναντίων· ἀνάγκη γὰρ πᾶσα τὴν μεταβολὴν τὴν
 εἰς τὰ ἐναντία διὰ τινων μεσοτήτων γίνεσθαι (οὐ γὰρ ἄμεσος ἡ εἰς τὰ ἐναν-
 30 τία μεταβολή), ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ὠρισμένον τι τοῦτο τὸ μεταξύ, οὐδὲ στοιχεῖον

1 αὐτὸ ἤρμοζεν post προτέρας traic. Mt εἴρμοζεν primitus M: ἀρμόζει L 2 τὸ
 δὲ ἄπειρον om. t 4 ἐλέγχων compend. M 5 φησικόν M 7 πάντως ἐστὶν
 ἀρχὴ Mt δὲ] γὰρ L 8 πρώτως recte L τὸ om. Mt 9 τοῦτο] τοῦ K
 10 τῶν στοιχείων ἐστὶ L 11 παρὰ ex περὶ L 12 οὔτε utrobique M: οὐδὲ priore
 loco L περὶ L 13 σῶμα ἄπειρον εἶναι KM: εἶναι L: ἄπειρον εἶναι σῶμα t
 14 ἀρχὴν L: ἀρχὴ KMt cf. ad p. 428,9 15 πρώτα L fort. πρότερον cl. Themist.
 p. 230,25 17 καὶ (post τοῦτο) om. L 18 ἀνελύετο ἀναλύετο (αι del.) M 19 ὥσπερ
 LM: ὡς Kt γὰρ om. M γινόμενον M: γίνεται L 20 εἰς ταῦτα καὶ L: εἰς
 ταῦτα (om. καὶ) K: καὶ εἰς ταῦτα Mt φαίνονται LK: φαινόμενον superser. M²: φαινό-
 μενος t κακείνῳ superser. M²: κακείνα t 21 ante τέσσαρα (δ') deletum ἑτερα L
 22 lacunam signavi cf. 17r26 sqq. γὰρ om. L γινόμενα] γίνεται L 23 ἐνέρ-
 γεια K 25 ἄτε μὴ] ἀτελῇ K ἐνεργεια K: ἐνεργεῖα M 29 εἰς τὴν ἐναν (priore
 loco) L 30 μεταβολὴ ex μετάβησις L ἐρισμένον K

τῶν ἄλλων. ἀλλ' ὁδός τις ἐπὶ τὸ ἐναντίον. ὅτι δὲ οὐδὲ ὅλως ἐγχωρεῖ ἔν 15
 τι εἶναι στοιχεῖον ἀπλοῦν, εἴτε πῦρ εἴτε ἀήρ ἤ, εἴτε ὁτιοῦν ἄλλο, καὶ τοῦτο
 κἄν τε πεπερασμένον ἤ κἄν τε | ἄπειρον. κοινῶς δεῖκνυσιν· εἰ γὰρ ἔν 16^r
 τὸ στοιχεῖον, οὐχ' ἔξει τὰς ἐναντίας δυνάμεις (ἐπεὶ τὰ ἐναντία ἂν ἐν τῷ
 5 αὐτῷ εἴη. ἀδύνατον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία εἶναι). εἴτε μὴ ἔχῃ τὰς
 ἐναντίας δυνάμεις. ἀναρθεῖσεται· γένεσις καὶ φθορά καὶ καθόλου πᾶσα μετα-
 βολή· ἐξ ἐναντίου γὰρ εἰς ἐναντίον πᾶσα μεταβολή, οἷον ἡ ἐκ θερμοῦ εἰς
 ψυχρὸν καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν. ὥστε εἰ μὴ δυνατόν ὅλως ἔν τι
 καὶ ἀπλοῦν στοιχεῖον εἶναι ὡς ἀρχήν, εὐδὴλον ὅτι οὐδὲ ἄπειρον τοῦτο 5
 10 εἶναι δυνατόν· ὁ αὐτὸς γὰρ λόγος ἐπὶ τε ἀπείρῳ ὁμοίως καὶ ἐπὶ πεπε-
 ρασμένῳ.

p. 204^b7 Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀριθμὸς οὕτως ὡς κεχωρισμένος καὶ
 ἄπειρος· ἀριθμητὸν γὰρ ἀριθμὸς ἢ τὸ ἔχον ἀριθμὸν.

Ἡ τοῦτο φησιν ὅτι ὁ ἀριθμὸς, ὅς τε ἐπὶ τῶν θακτόλων, αὐτὸς φημι 12
 15 ὁ ἀριθμῶν, ὅς τε ἐπὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν λαμβανόμενος, λέγω δὲ
 τῶν ἀριθμητῶν, πεπεράνται πάντως, διότι ἀριθμητὸν ἑκάτερος, τὸ δὲ
 ἀριθμητὸν ἐνδέχεται διεξελθεῖν· καὶ ἀριθμὸν ἄρα πάντως ἐνδέχεται διεξελ-
 θεῖν· τὸ δὲ ἄπειρον οὐκ ἐνδέχεται διεξελθεῖν· οὐδείς ἄρα ἀριθμὸς 15
 ἄπειρος (πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἐξήγησιν τὸ ἢ τὸ ἔχον ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ
 20 καὶ τὸ ἔχον ἀριθμὸν), ἢ οὖν τοῦτο φησιν, ἢ, ὅπερ καὶ μᾶλλον, ὅτι οὐδείς
 ἀριθμὸς χωριστὸς τῶν ἀριθμητῶν, ἀλλὰ πᾶς ἀριθμὸς ἐν ταῖς ἀριθμηταῖς
 ἔχει τὸ εἶναι· τὰ δὲ ἀριθμητὰ ἐνδέχεται διεξελθεῖν· καὶ τὸν ἀριθμὸν
 ἄρα ἐνδέχεται διεξελθεῖν· ὥστε οὐκ ἄπειρος. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἀδύ-
 25 νατον ἄρα τὸν χρόνον μὴ ἀπὸ τινος ἀρχῆς ἡρχθαι, ἢ ὅλως τὸν κόσμον
 αἰετὸν εἶναι· εἰ γὰρ αἰετός ὁ κόσμος, ὁτλήον ὅτι ὁ γενόμενος τῶν ἀνθρώπων 20
 ἀριθμὸς ἄπειρος ἔσται. καὶ ἄπειρος ἐνεργεία (πάντες γὰρ διηλονότι ἐνε-
 γεῖα γενόμενοι), ὥστε ἐνδέχεται εἶναι ἀριθμὸν ἄπειρον. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ

1 ὁδός M τις] τῆς KM οὐδὲν ὅλως K 2 πῦρ M 3 γὰρ ἔνεστιν K 4 οὐχ' ἔξει M:
 οὐκ ἔξει K 5 εἰ δὲ μὴ L at cf. p. 398, 5 ἔχει Mt 7 ἐξ ἐναντίον γὰρ K ἢ
 om. L θερμῶν (sic) Mt 9 στοιχεῖον M ἀρχήν t: ἀρ' K: ἀρχή LM 10 εἶναι
 om. superscr. L ἐπὶ τε LK: ἐπὶ τῷ Mt qui mox ἐπὶ τῷ πεπερασμένῳ 12 οὐδ' t
 κεχωρισμ. (sic) K 13 ὁ ἀριθμὸς t ἢ] καὶ L 14 αὐτὸς L: ὁ αὐτὸς M: καὶ ὁ αὐτὸς (K)t
 15 ὁ ἀριθμῶν (ἀριθμῶν K) LKM: ὁ ἀριθμὸς t αὐτῶν (K)t: αὐτ' M: om. L λαμβανόμε-
 νος t: λαμβανόμεν LM: λαμβάνωμεν K: deleverim 16 πεπεράσται KMt 17. 18 καὶ
 ἀριθμὸν ἄρα πάντως ἐνδέχεται διεξελθεῖν om. L 17 πάντως scripsi: παν K: om. Mt
 19 ἢ τὸ ἔχον] ἢ τὸ ἐσχρόν (sic) t ἀντὶ τοῦ L: ἀντὶ KMt scilicet quia αν saepissime
 pro ἀντὶ τοῦ ponitur 21 χωρὶς K 22 τὸ δὲ ἀριθμητὸν L 25 διήλον ὅτι M:
 διότι L 26 καὶ ἐνεργεία ἄπειρος traie. L 27 γενόμενοι ἀνθρώποι L

καὶ διεξιτητὸν ἔσται τὸ κατ' ἐνέργειαν ἄπειρον· εἰ γὰρ πᾶσαι μὲν αἱ τῶν 16
 ἀνθρώπων μονάδες ἐνεργεῖα γέγονασι μέχρι νῦν, καὶ ἔσμεν ἡμεῖς οἷον
 πέρας τῶν πρὸ ἡμῶν ἐνεργεῖα ἀπείρων γενομένων, ὁῦλον ὅτι ἐνεργεῖα
 διεξιτητὸν τὸ ἄπειρον γέγονεν. οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἔφεται τὸ ἄτοπον τῇ
 5 ὑποθέσει ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπείρου ἔσται τι μεῖζον, μᾶλλον δὲ τὸ κατ'
 ἐνέργειαν ἄπειρον ἐπ' ἄπειρον αὐξηθήσεται, εἴ γε τοὺς ὕπαισθεν καθ' 25
 ἐκάστην γένους σειρὰν προγόνους λαμβάνων αἰ μὲν τοὺς πρὸ αὐτῶν γενο-
 μένους ἀπείρους ὄντας κατ' ἐνέργειαν εὐρίσκω, τούτοις δὲ αἰ οἱ ἐφεξῆς
 προστιθέμενοι πλείονα ποιοῦσι τὸν ἀριθμόν· ἡ δὲ πρόσθεσις ἐπ' ἄπειρον
 10 γίνεται, εἴ γε ἄφθαρτος ὁ κόσμος· ἐπ' ἄπειρον ἄρα αὐξηθήσεται τὸ
 ἄπειρον. πρὸς δὲ τούτοις συμβήσεται καὶ ἀπειράκις εἶναι τὸ ἄπειρον·
 ἕκαστον γὰρ γένος ἀνθρώπων ἀπείρους ἔξει τοὺς προγεγενημένους ἀνθρώ-
 30 πους, οἷον φέρε τὸ ἐμὸν. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πάντων ἀνθρώπων. τοῦ-
 τοις εἰ προσθείμεν καὶ τῶν ἵππων τὸ πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων ζώων
 15 καὶ φυτῶν καὶ τὰς κινήσεις ἐκάστης σφαίρας, συμβήσεται πού πάντως
 ἀπειράκις ἢ πολλάκις εἶναι τὸ ἄπειρον ἐνεργεῖα· πάντα γὰρ ὅσα κατη-
 ριθμίσαμεν ἐνεργεῖα γέγονεν. ὥστε εἰ ταῦτα ἀδύνατα, λέγω δὴ τὸ ἐνε-
 ργεῖα τὸ ἄπειρον ἐκβεβηκέναι, τὸ τοῦ ἀπείρου εἶναι τι μεῖζον καὶ ἀπειρό-
 20 μενον, ἀδύνατον ἄρα τὸν χρόνον ἢ ὅλως τὸν κόσμον αἰεῖον εἶναι. 35

Πρὸς ταῦτα δὲ πᾶν ἀνοήτως τις ἀπαντῶν ἔλεγεν, ὡς οὐδὲν κωλύει
 τὸ ἐπὶ θάτερα εἶναι ἄπειρον, ἐκεῖνο μὴ συνωραχῶς ὡς οὐκ ἔστιν ἐπὶ
 ἀριθμοῦ λέγειν τὸ ἐπὶ θάτερα ἄπειρον, ἀλλ' ἐπὶ μόνου τοῦ συνεχοῦς τοῦτο
 ὑποτιθέμεθα ἐν ταῖς γεωμετρικαῖς μεθόδοις· τὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ
 25 ἄπειρον οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ μονάδων ἀπειρία. ὅλως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ συνε-
 χοῦς εἰ διεξιτητὸν τὸ ἐπὶ θάτερα ἄπειρον, πάντως πού καὶ ἐπὶ τὸ λοιπὸν
 διεξιτητὸν ἔσται· τίς γὰρ ἡ ἀποκλήρωσις τὸ μὲν τῶν μερῶν αὐτοῦ διεξι- 40
 τητὸν εἶναι, τὸ δὲ μὴ· ἔλεγε δὲ καὶ τὸ ἄπειρον μὴ δύνασθαι ἀθρόον ἅμα
 κατὰ τὸν αὐτὸν ὕφαστηκέναι χρόνον, κατὰ μέρος δὲ μὴ εἶναι ἀδύνατον εἰς

1 διεξιτητὸν t: διεξίτητον K: ἐξίτητον L: ἐξίτητ' M κατενεργεῖαν M 4 διεξίτη-
 τον K post διεξιτητὸν deletum ἔσται L ἔφεται et paulo post ταύτῃ M
 6 et 10 αὐξηθήσεται M 7 σειρὰν primitus M τοὺς πρὸς αὐτὸν L 8 ἐφε-

ξῆς M 9 πλείονα et 10 εἰ δὲ ἄφθαρτος M 11 τούτοις L: τόν (sic) K: τούτ (sic)
 h. e. fortasse τούτων mut. in τούτοις M: τούτῃ t 12 γὰρ γένος γένος et mox
 ἔξει M 13 πάντων τῶν L 14 ante τῶν ἵππων addit τοῖς M: quod mutavit in
 τὸ t 14. 15 τὸ πλῆθος post φυτῶν traie. t 15 καὶ (ante φυτῶν) om. superser. M
 17 εἰ om. M 18 τὸ (ante ἄπειρον) om. t τὸ τοῦ τῇ τοῦ L τι τὸ primitus M
 καὶ om. M 19 ἐπιλιπεῖν L: ἐπιλειπεῖν K: ἐπιλύπειν M: ἐπιλειπείν t αὐτὸ t
 αὐτοῦ scripsi: αὐτοῦ libri μεῖζον αἰ LK: εἶναι μεῖζον Mt 20 ὅλως] ὅλλης M ante
 τὸν κόσμον iterat εἶναι L 21 ἀπαντῶν L: ἀπάντων KM: ἀπαντῶν t οὐδὲ κω-
 λύει t 22 ἐπὶ θάτερα] τερα primitus L ἐκεῖνον M 24 γεωμετρικαῖς M
 et t γὰρ ἐπεὶ τοῦ K 25 ἄλλο LK: ἄλλω Mt καὶ om. L 26 et 27 διεξίτη-
 τον K 27. 28 διεξίτητον K: διεξίτητον Lt

ἐνέργειαν ἐκβῆναι. καίτοι γε οὐ τὸ οὕτως ἄπειρον ὡς ἀθρόον ἐπιστάμενος 16^r
 Ἀριστοτέλης ἐλέγχει, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ ἐνέργειά ἄπειρον. τί δὲ διαφέρει,
 εἴπερ ὅλως κατὰ φύσιν ἀδιεξίτητόν ἐστι τὸ ἄπειρον, ἢ ὡς ἀθρόον γινόμενον
 ἀδύνατον εἶναι ἢ ὡς κατὰ μέρος γινόμενον; ἐγὼ δὲ φημι μᾶλλον ἐνδὲξ-
 5 σθαι ὡς ἐνεστηχὸς εἶναι τὸ κατὰ πλῆθος ἄπειρον ἢ ὡς παρεληλυθὸς, ὅτι
 τὸ μὲν ἐνεστηχὸς οὐ πάντως διεξίτητόν ἀνάγκη εἶναι, τὸ δὲ παρεληλυθὸς 45
 ἐξ ἀνάγκης διεξίτητόν ἐστιν, ὅπερ ἀδύνατον· καὶ τὸ ἐνεστηχὸς μὲν οὕτε
 ἀδύναεσθαι οὕτε ἀπειράκις ἄπειρον εἶναι ἀνάγκη, τῷ δὲ παρεληλυθότι τὸ
 αὐτὸ συμβαίνει, ὥσπερ εἴπομεν. τὸν δὲ περὶ τούτων ἐντελέστερον λόγον
 10 ἴδια ἐπισκεψώμεθα.

p. 204^b11 Σύνθετον μὲν οὖν οὐκ ἔστι τὸ ἄπειρον σῶμα, εἰ
 πεπερασμένα τῷ πλήθει τὰ στοιχεῖα εἶη· ἀνάγκη γὰρ πλείω
 εἶναι καὶ ἰσάζειν αἰεὶ τὰ ἐναντία, καὶ μὴ εἶναι ἐν αὐτῶν
 ἄπειρον.

15 Εἰ σύνθετόν ἐστι, φησί, τὸ ἄπειρον, ἢ ἐκ πεπερασμένων ἐστὶ τῷ πλή-
 θει ἢ ἐξ ἀπείρων. ἐξ ἀπείρων μὲν οὖν ἀδύνατον εἶναι· ὁδῶνεται γὰρ ὅτι 50
 ἄπειρα εἶναι τὰ στοιχεῖα ἀδύνατον. ἀλλ' οὐδὲ ἐκ πεπερασμένων κατὰ πλῆ-
 θος δυνατὸν εἶναι τὸ ἄπειρον· ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐναντία εἶναι τὰ συντιθέντα
 αὐτό, δεῖ δὲ ἐν τῇ συνθέσει ἰσάζειν πως τὰ ἐναντία, εἴ γε μὴ μέλλοι ὑπὸ
 20 τοῦ ἐπικρατοῦντος φιθίρεσθαι. εἰ τοίνυν ἐκ πεπερασμένων κατὰ πλῆθος
 συγκρίνεται τὸ ἄπειρον, εἰ μὲν καὶ κατὰ μέγεθος πάντα πεπέρανται, καὶ
 τὸ ἐξ αὐτῶν συγκείμενον πεπερασμένον ἂν εἶη. ἀνάγκη οὖν ἢ ἐν ἢ
 ἄπειρον ἄπειρον ἔχει καὶ τὴν δύναμιν. φιθίρει ὁλόκον τὰ λοιπά, δεῖ δὲ τὰ
 25 συντιθέντα ἰσάζειν πως, ἵνα καὶ σφύζηται· ἀδύνατον ἄρα ἐν τι αὐτῶν εἶναι 16^v
 ἄπειρον.

1 οὐ] ὅτι K ἀθρόως, ut videtur, primitus M: ἄθρων K ὑφιστάμενος recte L
 3. 4 γινόμενον ἀδύνατον om. Mt 5 παρεληλυθὸς M ὅτι] ἢ ὅτι L 6. 7 διεξίτητον—
 διεξίτητόν M: διεξίτητόν—διεξίτητον (sic) K 7 ἐστιν in ras. L 7. 8 οὕτε utro-
 biq̃ue M 8 ἀδύνατον L 8. 9 τὸ αὐτὸ] τοῦτο L: fort. τοῦτ' αὐτὸ 10 ἴδια K
 ἐπισκεψώμεθα t 11 οὐκ ἔσται Aristotelis libri praeter F 12 στοιχεῖα et 17
 στοιχεῖα M εἶη om. Aristotelis libri praeter F 12. 14 ἀνάγκη—αὐτῶν ἄπειρον
 om. Mt 15 τῷ] τὸ t 16 οὖν L: om. K Mt 17 οὐδὲ ἐκ] οὐδὲ ὡς (sic) K

19 πῶς (hoc accentu) LK: om. Mt μὴ] μοι superscr. M² 20. 21 εἰ τοίνυν—
 συγκρίνεται τὸ ἄπειρον iterat K 21 συγκρίνεται M κατὰ μέγεθος LK: κατὰ τὸ μέ-
 γεθος Mt πεπέρασται (K)Mt 22. 23 ἐξ αὐτῶν συγκείμενον—εἶναι κατὰ om. Mt
 23 ἄπειρα L: ἄπειρον K κατὰ τὸ μέγεθος K 24 φιθίρει KM: φιθερεῖ fortasse recte
 L: φιθίρει t 25 πῶς libri

p. 204^b14 Εἰ γὰρ ὁπωσοῦν λείπεται ἢ ἐν ἐνὶ σῶματι δύναμις θα- 16^v
τέρου, οἷον εἰ τὸ πῦρ πεπεράνται, ὁ δὲ ἀήρ ἄπειρός ἐστιν.

Ἀδιάσθρευτος ἢ λείψις, ἔστι δὲ ὁ νοῦς οὗτος. εἰ γάρ, φησί, τὸ μὲν εἶη ὁ
ἄπειρον, οἷον ὁ ἀήρ, τὸ δὲ πεπερασμένον, οἷον τὸ πῦρ, καὶ πᾶν ἐλάττω
5 εἶη ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ δύναμις τῆς ἐν τῷ ἐτέρῳ [θατέρου], ἐὰν δύο δὲ ἐξ
αὐτῶν ἴσα λάβω μόρια κατὰ μέγεθος, τὸ μὲν τοῦ ἀέρος τὸ δὲ τοῦ πυρός,
καὶ πᾶν σφοδρότερον ἢ τὸ τοῦ πυρός μόριον κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐν
τῷ ληφθέντι μορίῳ τοῦ ἀέρος δυνάμεως, ἀλλ' οὐδ' ἐπειδὴ παντὸς πεπερα-
σμένου πρὸς πεπερασμένον ἐστὶ λόγος τις, ἔξει πάντως λόγον τινὰ ἢ σφο-
10 δρότης τῆς δυνάμεως τοῦ ληφθέντος μορίου τοῦ πυρός πρὸς τὸ τοῦ ἀέρος, 10
οἷον δεκαπλασίονα ἢ ἑκατονταπλασίονα. εἰ τοίνυν ἐν τῷ ἴσῳ ὄγκῳ εὖρωμεν
ἑκατονταπλασίονα τυχὸν τὴν τοῦ πυρός δύναμιν, ἐὰν λάβω ἑκατονταπλασίονα
τοῦ ἀέρος ὄγκον, ἐξισάζω τὰς δυνάμεις. ἐπεὶ οὖν ὑπόκειται ὁ μὲν ἀήρ
ἄπειρος τὸ δὲ πῦρ πεπερασμένον, οὐκ ἔστι δὲ λόγος τις τοῦ ἀπείρου πρὸς
15 τὸ πεπερασμένον, οὐδ' ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ δύναμις ἔξει λόγον τινὰ πρὸς τὴν
ἐν τῷ πεπερασμένῳ. ὥς γὰρ ἔχουσι οἱ ὄγκοι πρὸς ἀλλήλους, οὕτως ἔχουσι
καὶ αἱ δυνάμεις· εἰ οὖν μηδὲνα λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους οἱ ὄγκοι, οὐδ' 15
ἄρα αἱ δυνάμεις λόγον τινὰ ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. οὐκ ἄρα ἔξει λόγον τινὰ
ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ δύναμις πρὸς τὴν ἐν τῷ πεπερασμένῳ, ἀλλ' ὑπερβαλεῖ
20 πάντα, ὑπερβάλλουσα δὲ φθείρει τὰ λοιπά.

p. 204^b19 Ἐκαστον δὲ ἄπειρον εἶναι ἀδύνατον.

Ἐπὶ τὴν ἐτέραν μετέβη ὑπόθεσιν, ὅτι οὐδὲ πάντα ἄπειρα δυνατὸν εἶναι 22
τὰ συντιθέντα τὸ ἄπειρον. εἰ γὰρ σῶμα, φησὶν, ἐστὶ τὸ πάντῃ διεστηγός,
τουτέστι τὸ πάσας ἔχον τὰς διαστάσεις, καὶ ἄπειρον ἂν εἶη σῶμα τὸ πάντῃ
25 ἀπεράντως διεστηγός· ὥστε ἄλλῃ εἶναι οὐ δύναται χώραν σῶματι τὸν βλον
κατεληγμένος τόπον, οὐ λέγω ἀπείρῳ. ἀλλ' οὐδὲ πεπερασμένῳ. καὶ βραχύ- 25
τατον ἦ. καὶ τί κωλύει μὴ κατὰ πᾶσαν διάστασιν ἄπειρον εἶναι τὸ ἄπειρον,

1 ὁποσοῦν M: ὁποσποῦν Aristotelis codex E λείπεται K: λήπεται M 2 εἰ Lt:
εἰς K: ἢ M πεπεράσται (K)Mt ὁ δ' ἀήρ Mt ἄπειρός ἐστιν] ἄπειρος t qui
continuat lemma ἔστι δὲ τὸ ἴσον κτλ. 3 τοιοῦτος L εἶη om. L 4 τὸ
(ante πῦρ) om. L 5 εἶη ἢ ἐν] εἶη^{6v} K θατέρου delevi δύο δὲ LK: δὲ δύο M:
δὴ δύο t 6 μόρια λάβω Mt 9 τις om. Mt at cf. p. 419,15 10 τὸ LK: om.
M: τὴν recte t 11 ὄγκῳ om. L εὖρωμεν K 12 ἐὰν, ut in hac extrema libri
tertii parte solet, M 14 ἄσπορος ante corr. L τις LK: τ addito incerto compendio
M: τῆς t 18 ἀλλήλας LK: ἀλλήλους Mt οὐκ ἄρα] οὐκέτι L ἔξει M 19 ἀλλ']
ἀλ' M 20 ὑπερβάλλουσιν compend. M: ὑπερβαλοῦσα t φθείρει KM: φθερεῖ (L)t
21 δὲ] δ' t 22 ἐπεὶ τὴν M 23 πάντι primitus M 24 ante τουτέστι iterat verba
ὥστε ἄλλω εἶναι (v. 25) M ἔχοντας διαστάσεις K πάντι M 25 διεστηγός ἀπεράν-
τως L 27 τὸ ἄπειρον om. Mt

ἀλλὰ τὴν κατὰ μήκος μόνον, ἵνα καὶ ἄλλοις ὁῶ χάραν; ἀλλὰ τοῦτο 16^v
 πλασματῶδες· διὰ τί γὰρ εἴ γέ ἐστιν ἄπειρον, μὴ πάντῃ ἐστὶν ἄπειρον; καὶ
 ἄλλως οὐδεὶς τοιοῦτον ὑπέθετο εἶναι τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ πάντες τὸ πάντῃ
 ἄπειρον· εἰ γὰρ ὅλως πέφυκεν εἶναι τὸ ἄπειρον, οὐ μᾶλλον τῆδε ἢ τῆδε
 5 πέφυκεν εἶναι, ἀλλὰ πάντῃ.

p. 204^b22 Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ ἐν καὶ ἀπλοῦν εἶναι τὸ ἄπειρον σῶμα
 ἐνδέχεται.

Δείξας ὅτι ἀδύνατόν συνθετον εἶναι τὸ ἄπειρον, νῦν ὅτι οὐδὲ ἀπλοῦν 30
 εἶναι ἐνδέχεται δείκνυσαι (τοῦτο γὰρ ἦν ὑπόλοιπον τῆς ὅλης διαιρέσεως),
 10 οὔτε ἐν τι τῶν στοιχείων οὔτε τὸ μεταξύ τούτων, ὥσπερ Ἀναξίμανδρος
 ἔλεγεν.

p. 204^b24 Εἰσὶ γάρ τινες οἱ τοιοῦτον ποιοῦσι τὸ ἄπειρον, ἀλλ'
 οὐκ ἀέρα ἢ ὕδωρ, ὅπως μὴ τὰ ἄλλα φθιέριται ὑπὸ τοῦ ἀπείρου
 αὐτῶν.

15 Ὁ Ἀναξίμανδρος δεῖν μὲν οἰόμενος ἄπειρον εἶναι τὴν ἀρχὴν διὰ τὴν 35
 αἰγιγενεσίαν, ἵνα μὴ ἐπιλείπῃ, μήπως ἐπιστήσας τῇ ἀνακάμψει τῶν πραγ-
 μάτων, ὅτι ἐξ οὗ τι γίνεται εἰς τοῦτο καὶ διαλύεται, συναρκαῶς δὲ ὅτι
 ἐν τοῖς τέτρασι στοιχείοις οὔσης τινὸς ἐναντιώσεως πρὸς τὰ λοιπὰ, εἰ ὑπό-
 θοιτο ἐν αὐτῶν εἶναι τὴν ἀρχὴν, ἐπειδὴ ἀνάγκη ταύτην ἄπειρον εἶναι,
 20 ἄπειρος δὲ οὕσα φθείρει τὰ λοιπὰ ἀπείρου οὔσης τῆς ἐν αὐτῇ δυνάμεως,
 οὐδὲν μὲν τούτων ὑπέθετο εἶναι τὴν ἀρχὴν, ἕτερον δὲ εἶναι παρὰ ταῦτα
 τὴν ἀρχὴν ἐξ οὗ καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ λοιπὰ τὴν γένεσιν ἔχει. τοῦτο 40
 δὲ τὸ μεταξύ πως εἶναι αὐτῶν ὑπέθετο, ἵνα τῇ πρὸς τὰ ἐναντία κοινωνία
 σφίγεται μᾶλλον τὰ λοιπὰ ἢ φθιέριται ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἀπείρου δυνάμεως.
 25 διὰ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι μὲν ἢ τὸν ἀέρα ὑπέθετο ἢ τὸ ὕδωρ ἄπει-

2 εἶτε, ut videtur, primitus L πάντι ante corr. M: πάντως L 3 τὸ prius om. M
 5 πέφυκεν M 6 ἐν καὶ] καὶ ἐν t τὸ ἄπειρον σῶμα κτλ.] cf. Aristotelis libri
 8 δείξας M 9 εἶναι] ἐστὶν K ἀπλοῦν ante corr. M et t 10 οὔτε utro-
 bique M ἐν τι M: ἐν τῇ om. superscr. K 12 τοιοῦτον LK: τοῦτο cum Ari-
 stotele M 13 ἀέρα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ L ὅπως] ὡς Aristotelis libri (praeter I)
 τὰλλα t 15 δεῖν om. K 16 αἰε γενεσίαν M ἐπιλείπῃ L 17 εἰς]

εἰ K ^{ἀνα} διαλύεται superscr. M²: ἀναλύεται t at cf. p. 427, 17. Themist. p. 230, 17
 18 τέτρασι] litterae τρ uno ductu M: τέτταρι t at cf. p. 243, 26. ad
 p. 2, 16 sq. οὔσης hic et in proximis M 18. 19 ὑπόθηται Mt 20 φθιέρετ L
 ἐν αὐτῇ LK: ἐναντιῶ, ut saepe, M: ἐν αὐτῷ t 21 ὑπέτιθέτο primitus L 22 στοι-
 χεῖα M 23 τὸ (post δὲ) om. L αὐτῶν] αὐτὸ M 24 σώζεται (ai compend.) M

λοιπὰ LK: λοιπὰ τὴν γένεσιν ἔχει (superscr. M²: ἔχοντα t) Mt φθιέρεται M

25 μὲν ἢ τὸν t ὑπέθετο K

ρον εἶναι, τοῦτο ὑπέθεντο διὰ τὸ ὁρᾶν ἀμυδρότεραν οὖσαν τὴν ἐν αὐτῷ 16^v
 δύναμιν καὶ μὴ ἂν φθεῖραι νομίζεῖν τὰ λοιπά, καὶ ἄπειρον ἢ τῷ μεγέθει,
 Ἡράκλειτος μέντοι τὸ πῦρ ὑποθέμενος ἀρχήν, διὰ τὸ σφοδροτάτην εἶναι 45
 τὴν ἐν αὐτῷ δύναμιν οὐχ ὑπέθετο τοῦτο ἄπειρον εἶναι τῷ μεγέθει (μὴ
 5 γὰρ ἂν ὑποστῆναι τι τῶν ἄλλων τὸν τυχόντα χρόνον), ὅποτε καὶ πεπερα-
 σμένον ὑποθέμενός φησι πάντα ποτὲ ἐκπυρωθήσεσθαι ἀναλυθέντα εἰς πῦρ.

p. 204^b27 Οἷον ὁ μὲν ἀγὴρ ψυχρός.

Ὡς ἐν ὑποθέσει ψυχρὸν εἶπε τὸν ἀέρα· δείκνυσιν γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ Περὶ
 γενέσεως ὅτι θερμὸς ἐστίν.

10 p. 204^b29 Ἀδύνατον δὲ εἶναι τοιοῦτον, οὐχ ὅτι ἄπειρον· περὶ
 τοῦτου μὲν γὰρ κοινόν τι λεκτέον καὶ ἐπὶ παντός ὁμοίως.

Διττῆς οὗσης τῆς προκειμένης θεωρίας, μᾶς μὲν εἰ ἐνδέχεται εἶναι 55
 σῶμά τι ἕτερον παρὰ τὰ τέσσαρα, ἑτέρας δὲ εἰ ὅλως ἐστὶ τι τῶν ἀπλῶν
 ἄπειρον ὅποιονδήποτε ἦ, ὅτι μὲν οὐκ ἐνδέχεται εἶναι τι τῶν ἀπλῶν | σω- 17^r
 15 μάτων, εἴτε τῶν συνεγνωσμένων ἡμῖν εἴτε ὅτιδήποτε ἄλλο, ἄπειρον εἶναι,
 κοινῷ, φησί. λόγῳ δεξιόμεν. ὅτι δὲ οὐδὲ ἄλλο τι σῶμα ἐστὶν αἰσθητόν.
 περὶ οὗ καὶ ποιούμεθα τὸν λόγον, ἕτερον ὃν τῶν στοιχείων καὶ ἀρχῇ αὐτῶν
 καὶ ὑποκαίμενον αὐτοῖς, ἰδίᾳ καὶ πρότερον δεξιόμεν. καὶ δείκνυσιν ὅτι οὐ-
 δὲν τοιοῦτον οἶδεν ἢ αἰσθησις, ἢ τῶν γινομένων ὑποκαίμενον ἢ τῶν φθει-
 20 ρομένων ἔσχατον.

p. 204^b35 Οὐδὲ δὴ πῦρ οὐδὲ ἄλλο τι τῶν στοιχείων οὐθὲν ἄπειρον 5
 ἐνδέχεται εἶναι.

Δείξας ὅτι οὐκ ἐνδέχεται εἶναι τὸ μεταξύ, μέτεσιν ἐπὶ τὸ δεῖξαι ὅτι

1 τοῦτο ὑπέθεντο LK: ὑπέθεντο τοῦτο Mt ὁρᾶν LK: μὴ ὁρᾶν M: μὴ ὁρᾶν t ἀμυδρο-
 πέραν (KM)t 2 μὴ ἂν LK: μῖαν M: μὴ t 3 σφοδρό M: σφοδροτάτη t 4 οὐκ
 ὑπέθετο K: οὐχ ὑπέθετο L τῷ μεγέθει L: τῇ δυνάμει (K)Mt 5 ὅποτε] ὁ ποτὲ L
 5. 6 πεπερασμένος L 6 ὑποθέμεθα K φησι om. L πάντα κτλ.] cf. Heraclit. fr. 26
 p. 11 Byw. πάντα τὸ πῦρ ἐπελθὼν κρινέει καὶ καταλήψεται ἐκπυρωθήσεται t cf. The-
 mist. p. 231,10 8 εἶπε] εἶναι L αὐτὸ M 8. 9 Περὶ γενέσεως B 3 p. 330^b4
 10 δ' εἶναι t 11 τοῦ (om. μὲν) M καὶ ἐπὶ KM: ἐπὶ (L)t Aristoteles παντ su-
 perscripto compendio mihi prorsus obscuro M 12 μάς M 12. 13 σῶμα εἶναι τι Mt
 13 ἕτερον in rasura decem fere litterarum L 14 ἐν τι LK: ἐν τοι M: ἐν τοι t 15 ἄλλο
 (sed ω deletum) M 16 κοινῷ om. K αἰσθητόν ἐστὶ Mt 17 ἀρχὴν K 18 verba
 καὶ ὑποκαίμενον αὐτοῖς ante ἰδίᾳ transposui: post πρότερον ponunt libri: an delenda?
 ὑποκαίμενον Lt: ὑπομένον K: ὑπομαίανων M δεξιόμεν K: δεξιόμεν L: δεξιόμεν Mt
 21 lemma om. K οὐδὲν δεῖ (corr. δὴ) M οὐδὲ ἄλλο τι L: οὐδὲ ἄλλοτι M: οὐδ' ἄλλο (trans-
 posito τι post εἶναι) e vulgato Aristotele t 23 δεῖξας et mox ἐπὶ τὸ et ὅλως ἄλλοτι M

οὐδὲ ὅλως ἄλλο τι σῶμα ἀπλοῦν ὃν ἀρχὴν καὶ ἄπειρον εἶναι δυνατόν, εἴτα 17^ο
 τοῦτο προηθέμενος ἐπὶ τι καθολικώτερον ἀνάγει τὸν λόγον· τί γὰρ λέγω, 11
 φησίν, ἄπειρον εἶναι ἔν τι τῶν ἀπλῶν; ὅλως γάρ οἱ ἀδύνατον ἔν τι εἶναι
 καὶ ἀπλοῦν τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων, εἴτε ἄπειρον εἴη τοῦτο εἴτε πεπερασμέ-
 5 νον, δεῖξομεν, ἐκ πολλοῦ δεικνὺς τοῦ περιόντος ὅτι ἔν τι εἶναι καὶ ἀπλοῦν
 τὸ ἄπειρον ἀδύνατον, εἴ γε μὴδὲ ὅλως ἔν τι εἶναι τὸ στοιχεῖον οἷόν τε, εἴτε
 ἄπειρον εἴη εἴτε πεπερασμένον· εἰ γὰρ ἔν τι εἴη τὸ στοιχεῖον, ἀναιρεθίσε-
 ται καθόλου γένεσις καὶ πᾶσα μεταβολή, εἰ δὲ τοῦτο ἄτοπον, οὐκ ἄρα ἐν- 15
 δέχεται ἔν τι εἶναι τὸ στοιχεῖον. εἰ μὲν γὰρ ἔν τι τῶν τεσσάρων εἴη, οἷον
 10 τὸ πῦρ κατὰ Ἡράκλειτον ἢ εἴ τι ἄλλο, ἔξει μὲν ἐν ἑαυτῷ ἐναντιότητός
 τι μῦριον, οἷον τὸ θερμόν, καὶ οὕτω γε οὐδὲν ἴσως αὐτὸ κωλύσει μετα-
 βάλλειν εἰς τὸναντίον, ἐπειδὴ καὶ πᾶσα μεταβολή ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον·
 ἀλλ' ἥτοι φυλάξει τὴν ἐναντίωσιν ἐν τῇ μεταβολῇ καὶ ἢ ἦν ἔστιν (οἷον εἰ
 πῦρ εἴη, διατηρήσει τὴν θερμότητα ἐν τῇ εἰς ἀέρα μεταβολῇ ψυχρόν ὄντα
 15 καὶ εἴη ἂν ἅμα ἐν ταῖς ἐναντίοις, ὅπερ ἀδύνατον), ἢ τὴν θερμότητα ἀπο-
 λιπὼν δέχεται τὴν ψυχρότητα, οὕτω δὲ οὐκέτ' ἂν σφύζοιτο πῦρ. δεῖ δὲ
 σφύζεσθαι τὴν πρώτην ἀρχὴν καὶ ἀμετάβλητον εἶναι. καὶ τί δήποτε μὴ ὁ 20
 ἄλλ' μᾶλλον στοιχεῖον ἢ τὸ πῦρ; οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ πῦρ εἰς τὴν ἀέρα
 μεταβάλλει ἢ ὁ ἄλλ' εἰς τὸ πῦρ. ἀδύνατον ἄρα ἔν τι τῶν ἀπλῶν εἶναι στοι-
 20 χεῖον. πολλῶν ἄρα μᾶλλον ἄπειρον ἀδύνατον εἶναι ἔν τι τῶν ἀπλῶν, ἐπειδὴ
 τὸ ἄπειρον, εἰ ἔστιν, πάντως ἀρχή ἐστι καὶ πρῶτον στοιχεῖον. ὅτι μὲν οὖν
 ἔν τι τῶν τεσσάρων στοιχεῖον εἶναι τῶν ἄλλων ἀδύνατον, δεδεικται, ὅτι δὲ
 οὐδὲ τὸ μεταξύ, ὥσπερ Ἀναξίμανδρος ἔλεγεν, ἤδη μὲν δέδεικται, τῇ αὐτῇ

- 1 οὐδὲ οὐ ante rasur. L ὃν ἀρχὴν καὶ L: ὃν ἀρχῇ K: μὲν ἀρχή καὶ M: καὶ ἀρχὴν t
 2 προηθέμενος L 3 γάρ om. L 5 περιόντως M et t 6 οἷόν τε LK: οἷόν τε
 εἴπ M: οἷόν τε εἰπεῖν t 7 εἴη (post ἄπειρον) LK: εἶναι M: om. t γὰρ δὴ L
 ἔν τι εἴη τὸ στοιχεῖον M. huiusmodi errores, quibus in hac extrema libri tertii parte scatet
 codex M, hinc tum tantum adnotabo quum necessarium erit ad explicandam scripturam
 quam exhibet t 9 οἷον om. L 10 post πῦρ addit φέρε in ras. L² 10. 11 ἐναν-
 τιότη τὸ μῦριον M 11. 19 καὶ οὕτω—ὁ ἄλλ' εἰς τὸ πῦρ paucis immutatis ex Themist.
 p. 231,23 sqq. 11 γε] τε M ἴσως om. L 11. 12 μεταβάλλειν primitus M
 12. 13 ἐπειδὴ καὶ (καὶ om. K)—ἥτοι LK: ἐξ ἐναντίας (ας compend.) ἀλλ' ἥδη M: ἐξ ἐναντίου.
 ἀλλ' οὐκέτι t 14 οὐ διατηρήσει t διατηρήσει (alterum h ex i factum) M
 14. 15 ἐν τῇ εἰς ἀέρα—ἢ τὴν θερμότητα bis habet K: om. Mt 15. 16 ἀπολειπὼν Mt:
 ἀπολειπὼν K: ἀπολειπὼν L 16 δέχεται LKM: δέχεται M²: δὲ δέχεται t: δέχοιτ' ἂν
 Themistius οὕτως M οὐκ ἐταύσωσι τὸ K: οὐκ ἐτ' ἂν σώζει τὸ superser. M²
 17 post εἶναι addit εἰ δὲ μὴ σώζει L² 19 μεταβάλλει M ἀρα KMt: ἀρα τὸν ἀέρα
 L: μόνον τὸν ἀέρα ἢ L² 19, 20 et 22 ἔν τι ex ἐν τῇ fecit M² 19. 20 στοιχεῖον
 L² et superser. M²: στοιχεῖον KLMt 20 πολλῶ μᾶλλον ἄρα μᾶλλον (sed μᾶλλον poste-
 riore loco deletum) L 21 πάντως ἀρχὴν εἶναι K 22 στοιχεῖον L²: στοιχεῖον KMt
 τῶν ἄλλων LKM: τὸ ἄπειρον t δείκνυσιν L 23 οὐδὲ LK: οὐ Mt super δέ-
 δεικται, τῇ αὐτῇ κατ. scribit διὰ τ (τοῦ, ut videtur) μηδεμίαν ἀνάλυσιν εἰς τι τοιοῦτον
 φανέσθαι L²

δὲ τοῖς λοιποῖς μεθόδῳ καὶ νῦν θεωρήσεται. εἰ γὰρ πρὸς οὐδὲν τῶν τεσσάρων ἐναντίων ἔχει ἐκείνο τὸ μεταξὺ, οὐδ' ἂν εἰς τούτων τι μεταβάλλοι, οὕτω δὲ οὐδ' ἂν ἐξ αὐτοῦ τι γίνετο· μάταιον οὖν ἔσται· οὐδὲν δὲ μάταιον τῶν αἰδίων. τάχα οὖν τις εἴποι, ὅτι καὶ ἡμεῖς τοῖς Ἀναξίμανδρου περιπίπτομεν ἀτόποις, τὴν ὕλην ἄνευ τινὸς ἐναντιώσεως ποιοῦντες· ἡ πολὺ τὸ διάφορον αὐτὸ τι μεταβάλλειν καὶ ἐν αὐτῇ γίνεσθαι τὰς μεταβολάς; αὐτὸ μὲν οὖν τι μεταβάλλειν οὐχ οἶόν τε, εἰ μὴ τινα ἔχει καὶ ἐναντίωσιν, ἐν αὐτῇ δὲ γίνεσθαι τὰς μεταβολὰς τῶν ἐναντίων εἰς τὰ ἐναντία τίς κωλύσει λόγος; οὕτω δὲ ἡμῖν καὶ μία οὕσα ἡ ὕλη ἐνσπύρει παντὶ τῇ γένεσιν, ὅπερ τοῖς ἐν τῷ στοιχείῳ ὑποτιθεμένοις οὐ σφύζεται. καὶ ἡμεῖς μὲν αὐτὴν οὐ φάμεν καθ' αὐτὴν ὑφίστασθαι διόχα πάσης ποιότητος, ἀεὶ δὲ πάντως ὑπὸ τινος εἶδους κατελκόμενα (καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἔχει τινὰ ποιότητα, ταύτης ὑπὸ τῆς ἐναντίας πασχούσης γίνεσθαι φάμεν τὰ πράγματα καὶ μεταβάλλειν), Ἀναξίμανδρος μὲντοι ἐνεργεῖα ὑφίστασθαι λέγων καθ' αὐτὴν τὸ ἅποιον σῶμα, ἀνάγκη πᾶσα μὴδὲ πάσχειν τι αὐτὸ ὑπὸ τινος ὑποτιθεσθαι (εἰ γὰρ τὸ πάσχον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου πάσχει, μὴδὲν δὲ ἔστιν ἐκεῖνον ἐναντίον διὰ τὸ μὴδὲ ὅπως πεποιῶσθαι αὐτὸ κατὰ τινα ἐναντίωσιν, ἀνάγκη δὴπου μὴδὲ πάσχειν τι αὐτὸ ὑπὸ τινος), ὥστε οὐδὲ γενήσεται τι ἐξ αὐτοῦ.

p. 205^a6 Πᾶν γὰρ μεταβάλλει ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον.

20 Τοῦτο κατασκευὴ ἐστὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τι τῶν ἀπλῶν στοιχείων εἶναι ἄπειρον, μῆτε ἓν τι τῶν τεσσάρων μῆτε τὸ μεταξὺ· εἰ γὰρ εἴη ἓν τι στοιχείον, πῶς ἂν ἡ γένεσις εἴη ἢ φθορὰ πάσης μεταβολῆς ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον οὕσης; πῶς δὲ ἀδύνατον. ἐδείξαμεν.

2 ἐναντιώσεων L ἐκεῖνω primitus M τούτων LK: τοῦτό Mt 2. 3 μεταβα M
 3 δὲ om. L γίνητο M 4 δὲ] δὴ K 4. 10 τάχα—σφύζεται ex Themist. p. 232, 2 sqq.
 4 οὖν] οὖν *v L: οὖν ἂν L² cum Themistio at cf. ad p. 16, 10 εἶπει M 6 ante
 ἡ πολὺ superscribit nescio quid L τι (post αὐτό) ex τὸ corr. M μετάβα et paulo
 post μεταβάλλειν M 7 ἔχει Mt καὶ τὴν ἐναντίωσιν L 8 τίς K: τί L: εἰς vel
 ἧς primitus M: οὐδεὶς corr. M et t 9 ἡμῖν ex ὑμῖν corr. M² καὶ μία ἡμῖν traie. L
 10 ἐν τῷ στοιχείῳ L: ἐν τῷ στοιχείῳ, si recte adnotavi, K: ἐν τῷ στοιχείῳ Mt: ἐν τῶν στοι-
 χείων Themistius ὑμεῖς mut. in ἡμεῖς M² 10. 11 μὲν αὐτοῖς (sic) οὐ φάμεν κατ'
 αὐτὴν et mox δὴχα πάσης ποιότητος (item paulo post ποιότητα) M 12 συγκατελκόμενα (sic
 M et t 14 ἀναξίμανδρος L: ἀναξίμανδρ^o M: ἀναξίμανδρον t ubi nihil enotavi e K, quem
 verisimile est exhibere ἀναξίμαν^o λέγων LKM: λέγοντα anacoluthon obliterans t at cf.
 ad n 4r30 15 ἅποιον KM: ἄπειρον t et, si silentio fides, L μὴ δὲ πάσχειν τί LK:
 τοὺς M: τὸ t 15. 16 post ὑποτιθεσθαι addunt πάσχειν M² t 16 γὰρ ὁ πάσχων Mt
 ὑπὸ τῷ ἐναντίον (ἐναντίον etiam t) primitus M ἐκείνω M: ἐκεῖνο K 19 πάντα Arist.
 Phys. at cf. Metaph. K 10 p. 1067^a6 μεταβάλλει M 20 τι om. L στοιχείων
 scripsi: στοιχείων libri 22 ἂν ἡ] ἂν ἡ L

p. 205^a7 Δεῖ δὲ περὶ παντὸς καὶ ἐκ τῶνδε σκοπεῖν, εἰ ἐνδέχεται 17^r
ἢ οὐκ ἐνδέχεται.

Ἐπειδὴ ὥς ἐπὶ πυρὸς καὶ τοῦ μεταξὺ ἐποιήσατο τὸν λόγον (ἐμνήσθη
γὰρ Ἡρακλείτου τὸ πῶρ ἀρχὴν τιθεμένου καὶ λέγοντος διὰ τοῦτο καὶ πάντα
5 ποτὲ εἰς αὐτὸ ἀναλυθῆσθαι· ἐκπυρωθῆσθαι γὰρ ποτὲ τὸ πᾶν), διὰ τοῦτο 45
προσέθηκεν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς δεῖξεις ὅτι οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν δυνατόν εἶναι
ἀρχήν.

p. 205^a8 Ὅτι δὲ ὅλως ἀδύνατον εἶναί τι σῶμα ἄπειρον αἰσθητόν,
ἐκ τῶνδε ὀψίων.

10 Δείξας ἐκ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὅτι ἀδύνατον εἶναί τι σῶμα ἄπειρον,
οὐκ βούλεται καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν τρόπων κατασκευάσαι τὸ αὐτὸ τοῦτο. 50
χρηται δὲ πάλιν τῇ αὐτῇ διαίρεσει, ὅτι τὸ ἄπειρον ἦτοι ἄπλοῦν ἐστίν ἢ
σύνθετον, καὶ πρότερον δείκνυσιν ὅτι οὐ δυνατόν ἄπλοῦν εἶναι. πρότερον
δὲ δύο τινὰ προλαμβάνει ἀξιώματα, πρῶτον μὲν ὅτι πᾶν τὸ αἰσθητὸν σῶμα.
15 ταῦτόν δὲ εἰπεῖν τὸ φυσικόν, ἐν τόπῳ ἐστίν (ἕκαστον γὰρ τῶν τεσσάρων στοι-
χείων ἀφωρισμένον τινὰ κατελήχευε τρόπον), δεύτερον (ὅς) ὅτι ἂν τοῦ ὅλου
τόπος ἦ, ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ τοῦ μέρους ἐστὶ τόπος· ἐνθα γὰρ ἡ πᾶσα γῆ
πέφυκεν εἶναι, ἐκεῖ δὴπὺ καὶ ἡ βῶλος καὶ ἔστι καὶ πέφυκεν, ὁμοίως 17^v
καὶ ἐνθα ἂν πέφυκεν ἡ ὁλότης εἶναι τοῦ πυρός, ἐκεῖ πέφυκεν καὶ ὁ σπινθὴρ
20 εἶναι. τούτων οὖν προειλημμένων δείκνυσιν ὅτι ἀδύνατον ἄπλοῦν τι φυσικόν
σῶμα εἶναι τὸ ἄπειρον· περὶ γὰρ τούτου ἡ ζήτησις ἐν τῷ παρόντι, ὥς
πολλὰκις εἰπόν, εἰ ἔστιν ἐν ταῖς φυσικοῖς σώμασιν ἄπειρόν τι κατὰ τὴν
ἕκτασιν· περὶ γὰρ τοῦ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐδέν ἐστιν ἔξω αὐτοῦ οὔτε
σῶμα οὔτε κενόν οὔτε ἕτερόν τι, ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ δεῖξει πραγματεία. 5
25 ὅτι οὖν φυσικὸν σῶμα ἄπλοῦν οὐκ ἐνδέχεται ἄπειρον εἶναι κατὰ τὴν ἕκ-
τασιν, δείκνυσιν τοῦτον τὸν τρόπον. εἰ γὰρ εἴη ἄπειρον σῶμα, ὀψίον ὅτι
τὸν πάντα καθέξει τόπον, εἰ δὲ τὸν πάντα καθέξει, ὁ πᾶς ἂν εἴη αὐτοῦ
οἰκεῖος τόπος. εἰ γὰρ ὅη μὴ οἰκεῖος εἴη, ἐν τῷ παρὰ φύσιν ἔσται αἰεί,

1 περὶ] κατὰ Aristotelis cod. E καὶ om. Arist. cod. E 4 Ἡρακλείτου M
ὑποτιθεμένου L λέγοντος] cf. p. 433,6 6 ὅτι—δείξεις om. L 7 ἀρχήν] ἄπει-
ρον t 8 τι om. t Aristoteles 11 τὸ om. K 13 δείκνυσιν M 16 ἀφορι-

σμένον KM τινὰ] τιν M δὲ addidi 17 τόπος utrobique ex τόπου fecit L²
ἢ LK: ἐστίν Mt 18 καὶ (ante ἔστι) om. L post πέφυκεν distinguit K: post ὁμοίως
ἡ ὁλότης

(LM)t 19 ἂν induxerim ο λόγ superscr. M² 24 κενόν] κενὸν ante corr. M
Περὶ οὐρανοῦ A 9 p. 278b25 sqq. 25 ἄπλοῦν σῶμα L 28 inter οἰκεῖος et τόπος
(ubi extrema ex corr.) addit ἐστὶ M δὴ om. L περὶ L²

οὐδὲν δέ ἐστι τῶν ὄντων αἰεὶ ἐν τῷ παρὰ φύσιν· μᾶλλον γὰρ οὐκ ἔσται 17^v
 τι ἢ αἰεὶ ἐν τῷ παρὰ φύσιν ἔσται. ὥστε ὁ ὅλος ἂν εἴη τόπος οἰκεῖος τοῦ
 ἀπείρου. ἀλλ' εἰ ὁ πᾶς τόπος τοῦ ὅλου ἀπείρου οἰκεῖός ἐστι. ὁ ἅλιν ὅτι 10
 καὶ τοῦ μέρους ὁ αὐτὸς ἂν εἴη τόπος οἰκεῖος. τὸ μὲν οὖν ὅλον ὅτι ἀκίνητον
 5 ἔσται, πρὸ ὁλιν (οὐ γὰρ ἔξει που κινήθῃναι ἀπείρου ὄν καὶ τὸν πάντα κα-
 τεληφὸς τόπον· δεῖξει γὰρ αὐτῷ ἄλλου ἀπείρου τόπου, εἰ μέλλοι κινεῖσθαι),
 περὶ δὲ τοῦ μέρους ἐρήσομαι, εἰ λάβω μόνον τι τοῦ ἀπείρου, πότερον κι-
 νηθήσεται ἢ οὐ; εἰ μὲν οὖν μὴ κινήσεται, οὐδ' ἂν εἴη φυσικόν τι σῶμα
 τὸ ἀπείρου (οὐδὲν γὰρ ἐστι τῶν φυσικῶν, ὃ καὶ κατὰ τὸ ὅλον καὶ κατὰ
 10 τὰ μέρη ἀκίνητόν ἐστι), εἰ δὲ κινήσεται, ποῦ οἰσθήσεται; ἢ πανταχοῦ, 15
 ἐπειδὴ καὶ ὁ πᾶς αὐτῷ οἰκεῖός ἐστι τόπος; οὐδὲν οὖν μᾶλλον κάτω ἢ
 ἄνω κινήσεται, εἰ γε ὁμοίως ἔχει τὴν ῥοπὴν ἐπὶ τε τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω,
 ἵνα ὅλως καὶ συγχωρήσωμεν ἐν τῷ ἀπείρῳ εἶναι τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω·
 ἐφεξῆς γὰρ καὶ τοῦτο ἐπισκεψόμεθα. ἀνάγκη οὖν ἦται ἅμα πανταχοῦ ἔσται
 15 τὸ μόνον καὶ κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κίνησιν ἐν παντὶ γενήσεται τόπων
 (εἰ γὰρ ἔχει τὴν ἐπὶ πάντα ῥοπὴν, ὥσπερ ἡ βαρύτερς φέρε εἰπεῖν ἐπὶ τὸ
 κάτω κινεῖ, οὕτως ἅμα καὶ ἡ κορυφότερς ἐπὶ τὸ ἄνω), ἢ οὖν ἅμα τὸν πάντα
 καταλήψεται τόπον τὸ μόνον, ὅπερ ἀδύνατον, ἢ στήσεται ἀνθελκόμενον 20
 ἐπὶ τοὺς ἐναντίους τόπους, ἢ διασπασθήσεται. καὶ πάλιν περὶ τῶν δια-
 20 σπασθέντων μορίων ἡ αὐτὴ ζήτησις· ἔχομεν γὰρ ἐκ τῆς ἐναργείας ὅτι τοῦ
 ὅλου καὶ τοῦ μορίου ὁ αὐτὸς τόπος. ἄλλως τε εἰ κινήσεται, μέχρι ποῦ
 οἰσθήσεται; κινεῖται μὲν γὰρ τῶν φυσικῶν τε καὶ ἐν γενέσει ἕκαστον, ὅταν
 ἐκστῇ τοῦ κατὰ φύσιν τόπου, καὶ μέχρι τοσούτου κινεῖται μέχρις ἂν ἐπι-
 λάβῃται τοῦ κατὰ φύσιν, εἰς ὃν γενόμενον ἴσταται. εἰ τοίνυν ὅλως κινεῖται
 25 τὸ μόνον τοῦ ἀπείρου, κινεῖται δὲ ἐν τῷ κατὰ φύσιν τόπῳ, ὃ δὲ πᾶς
 τόπος οἰκεῖος καὶ κατὰ φύσιν αὐτῷ, ἐπειδὴ καὶ τῷ ὅλῳ, μέχρι ποῦ οἰσθή- 25
 σεται; οὐ γὰρ μᾶλλον ὧδε ἢ ὧδε στήσεται, παντὸς ὁμοίως κατὰ φύσιν

1 παρὰ] ^επ, ut solet, M 2 ἢ L: εἰ K Mt περὶ L ὁ ὅλος (sic) K: ὅλος L:

^οἀλλως superscr. M²: ἄλλος t 4 τόπος οἰκεῖος L: τό οἰκεῖος (sic) K: οἰκεῖος τό-
 πος Mt 5 που (LK)t: ποῦ M cf. ad p. 51, 14 κινήθῃναι L 7. 8 κινήθεται]

κινήσεται K 8 οὐδ' LK: οὐκ Mt ^βσῶμα ^αφυσικόν (om. τι) L 9 τὸ ὅλον L: τὸ (?)
 ὅλα K: τὰ ὅλα M: τὰ ἄλλα t 12 τὸ ἄνω ex τῷ ἄνω corr. M 13 ἵνα—κάτω om.
 Mt at cf. Themist. p. 232, 27 14 ἐφεξῆς p. 453, 17 sqq. ad Arist. p. 205^b35 ἐπισκε-
^φψόμεθα L ἀνάγκη scripsi: ἀναγκαίως t 15 καὶ (ante τὴν) om. L
 16 ἔχη, ut videtur, M: ἔχοι t πάντα LM²t: πάντων KM φέρ' M 16. 17 τῷ
 κάτω et mox τῷ ἄνω ante corr. M 18 τόπον τὸ om. superscr. K 19 περὶ LK:
 ἐπὶ M: ἐπὶ t 20 ἐνεργείας L 21 κινήσεται] κείσεται ante corr. L που K

22 οἰσθήσεται superscr. M²: ^ηεἰς ^{ε α ι}στήσεται M 23 ἐκστῇ] ἐκ L τοῦσούτου K: τοῖ-
 ούτου L 24 φη pro φύσιν hic et saepe M γίνομεν M: γινόμενον M²t

^{α ι}ἴστα M²: ἴστα M 26 τόπως K: om. L καὶ τῷ] καὶ ἐν τῷ L 27 ἢ ὧδε στήσεται
 superscr. sed rursus deleuit M²

αὐτῷ ὄντος, ὥστε ἀεὶ οἰσθήσεται. οὐ γὰρ ἔταν ἐνεχθῆ ἑῖς τὸν κατὰ φύσιν, 17^v
 τότε ἡρεμήσει· πᾶς γὰρ ὁμοίως κατὰ φύσιν αὐτῷ. ἢ τοίνυν πανταχοῦ πέ-
 φυκε μένειν, ἐπειδὴ πᾶν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὃν τόπῳ μένει, καὶ οὕτως οὐ-
 θαμοῦ κινήθῃσεται ἀλλ' ἀκίνητον ἔσται, ἢ πανταχοῦ ἐφύκε φέρεσθαι, καὶ
 5 οὐθαμοῦ στήσεται. ἐκάτερον δὲ ἀδύνατον· οὔτε γὰρ κίνησις οὐδεμία αἰδίου
 πλὴν τῆς κύκλω, ἀλλὰ πᾶσα κίνησις ἕνεκά τοῦ ἐστίν (ἕνεκα γὰρ τοῦ τὸν 30
 οἰκεῖον καταλαβεῖν τόπον τὸ κινούμενον), κύκλω δὲ κινεῖσθαι τὸ ἄπειρον
 οὐ δυνατόν. ἅμα γὰρ κύκλον εἰπεῖν πεπερασμένον εἶπον· πᾶν γὰρ τὸ ἐσχι-
 ματισμένον πεπεράτῃται, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δυνατόν τὸ ἄπειρόν τι τῆς κυ-
 10 κλοφορομένης εἶναι οὐσίας. ἄτοπον οὖν καὶ τὸ ἀεὶ κινεῖσθαι τὸ μόριον·
 διὰ τί γὰρ μὴ καὶ πάντα ἀεὶ κινεῖται; εἰ δὲ πάντα, καὶ τὸ ἐκ πάντων.
 ἀδύνατον δὲ κινήθῃαι τὸ ἄπειρον (καλῶς γοῦν καὶ ὁ Μέλισσος ἀπέγνω
 τοῦ ἀπείρου τὴν κίνησιν), τὸ τε μὴδὲν τοῦ ἀπείρου κινεῖσθαι μόριον
 ἀδύνατον (οὔτε γὰρ φυσικὸν ἔσται σῶμα), τὸ τε τὴν κίνησιν ἀναιρεῖν ἐκ τοῦ 35
 15 παντὸς (πράγμα οὕτως ἐναργὲς καὶ ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως μαρτυρούμενον)
 ἄλογον καὶ οὐδεὶς ἐλέγχου δεόμενον. εἴτε οὖν μὴ κινεῖται φυσικὸν ὃν
 σῶμα, ἄτοπον, εἴτε κινεῖται, τὰ εἰρημένα ἀκολουθήσει ἄτοπα.
 Ἀδύνατον ἄρα ἀπλοῦν τι σῶμα εἶναι τὸ ἄπειρον. ἀλλ' εἰ σύνθετον εἴη τὸ
 ἄπειρον, ἐξ ἐναντίων δηλονότι σύγκειται (τοιούτον γὰρ πᾶν τὸ φυσικὸν σῶμα),
 20 ὥστε καὶ οἱ τόποι τῶν συντιθέντων διάφοροί τε καὶ ἐναντίοι. ἐπεὶ οὖν πᾶν
 σῶμα φυσικὸν σύνθετον ὃν κατὰ χρᾶσιν συντίθεται, συμβήσεται ἐν τῷ παρὰ 40
 φύσιν εἶναι τόπῳ τὰ συντιθέντα, ὡς ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων σωμάτων
 καὶ πάντων τῶν λοιπῶν· τὸ γὰρ ἐν ἡμῖν πῦρ καὶ ὁ ἀήρ βίᾳ καὶ ἐν τῷ παρὰ
 φύσιν μένει τόπῳ. συμβήσεται οὖν καὶ τὰ πολλὰ τῶν συντιθέντων τὸ ἄπει-
 25 ρον ἀεὶ ἐν τῷ παρὰ φύσιν εἶναι τόπῳ· αἰδίου γὰρ τὸ ἄπειρον. ἀλλ' ἀδύ-
 νατον ἀεὶ τι ἐν τῷ παρὰ φύσιν εἶναι· μάλλον γὰρ οὐκ ἔσται τι ἢ ἀεὶ τι
 ἐν τῷ παρὰ φύσιν ἔσται. εἰ τοίνυν διακριθήσεται ποτε καὶ οἰσθήσεται ἕκα-
 στον ἐν τῷ κατὰ φύσιν τόπῳ, συμβήσεται ἐξ ἀπορρομένων εἶναι τὸ ἄπειρον, 45

1 ὄντος om. M 1. 2 ὥστε—πᾶς γὰρ ὁμοίως κατὰ φύσιν αὐτῷ om. Mt 1 ἀεὶ
 K: om. L 3 τόπῳ] τῷ M μένει LK: τότε ἡρεμήσει· πᾶς γὰρ (ἡρεμεῖ· πᾶς

δὲ t) ὁμοίως κατὰ φύσιν (φύσιν t) αὐτῷ τόπῳ^{οσ} (superscr. M²) ὑπομαίνει (τόπος, ὥστε παντα-
 χοῦ ὑπομαίνει t) Mt 4 ἀλλὰ κίνητον K 5 αἰδῖως L 7 τόπον καταλα-
 βεῖν L 8 οὐ δύναται L τῷ κύκλῳ t: an εἰπὼν (pro εἰπεῖν)? εἰπεῖν
 κύκλον L πᾶν] πανταχοῦ L 8. 9 ἐσχατισμένον K 9 πεπεράτῃται ante corr. K
 cf. Themist. p. 233,12 τούτου vel τούτω ante corr. K οὐ δυνατόν] ἀδύνατον L
 12 δὲ LKM: δὲ ἄρα M²: ἄρα fort. recte t οὖν L μέλισσος M ἀπέγνω LK:

ἀπάγν M: ἀπάγν M²: ἀπάγων t cf. ἀπεγίνωσκεν Themist. p. 233,6 13 post τὴν deletum
 φύσιν L 14 δυνατόν L immo οὐδὲ τὴν M² t: γὰρ LKM: deleverim ἐκ om. t
 15 πρᾶγμα κτλ.] cf. Themist. p. 233,21 ἀνεργὲς M: ἀναργὲς t 16 μὴ κινήται L
 18 ἄρα om. superscr. M² 19 τοσοῦτον ante ras. K γὰρ om. M πανταχοῦ
 πᾶν L 20 συντιθέντων L: συνθέτων KMt πᾶν om. superscr. K 22 συντιθέντα
 scripsi: σύνθετα libri 23 ὁ om. Lt καὶ (post βίᾳ) om. L 24 συντεθέν-
 των K 25. 26 τόπῳ εἶναι] rasura IV litter. L ἀλλὰ δυνατόν K 26 ἢ L
 et primitus M: ἢ K: εἰ corr. M et t cf. ad p. 437,2 28 ἐξαπτόμενον K

οὐδὲν δὲ φυσικὸν σῶμα σύνθετον ἐξ ἀπτομένων ἐστίν. οὕτω δὲ οὐδὲ ἐν τί 17
 ἐστι καὶ συνεχὲς σῶμα τὸ ἄπειρον, πᾶν δὲ φυσικὸν σῶμα συνεχές. καὶ
 ἄλλως εἰ σύνθετόν ἐστι τὸ ἄπειρον, ἦτοι ἐξ ἀπείρων εἰδῶν καὶ ἐξ ἀπείρων
 ἀτόμων σύγκειται, ἣ ἐκ πεπερασμένων μὲν εἰδῶν ἀπείρων δὲ ἀτόμων. εἰ
 5 μὲν οὖν ἐκ πεπερασμένων μὲν εἰδῶν ἀπείρων δὲ ἀτόμων, ἀνάγκη τὰ ὑπὸ
 ἐν εἶδος ἄτομα ἄπειρα εἶναι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως πεπερασμένων τῶν εἰδῶν
 ἄπειρον εἴη τὸ ἐξ αὐτῶν. ἀλλ' εἰ ἄπειρα, τῶν δὲ ἀπείρων ἄπειρος καὶ ἡ 50
 δύναμις, ὥς ἔναγχος εἴρηται, καταναλώσει τὰ λοιπὰ ὁηλονότι, καὶ οὕτω
 πάλιν ἀπλοῦν ἔσται τὸ ὅλον καὶ οὐ σύνθετον. εἴτα ἐπειδὴ ἤσθητο ἐκ τῶν
 10 δυνάμεων πάλιν ἐπιχειρήσας, προκείμενον δὲ ἦν ἐκ τῶν τόπων δεῖξαι ὅτι
 οὐ δυνατόν εἶναι τὸ ἄπειρον, διὰ τοῦτο ἐκ τῆς κατὰ τοὺς τόπους διαφορᾶς
 βουλόμενος τὴν ὑπόθεσιν ἀνελεῖν, μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς θεμενούς τὸ ἄπει-
 ρον τῶν ἑαυτοῦ λόγων ἐπικαλεῖται, δυνάμει ταῦτα λέγων· ἕκαστον τῶν
 φυσικῶν σωμάτων ὠρισμένον τινὰ κατεῖληψε τόπον, τὰ μὲν βαρέα τὸν 18^ο
 15 κάτω τὰ δὲ κοῦφα τὸν ἄνω, εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἀδύνατον ἐν τι τῶν
 στοιχείων τῶν συντιθέντων τὸ ἄπειρον αὐτὸ ἄπειρον εἶναι κατὰ μέγεθος,
 οἷον πῦρ ἢ γῆν· εἰ γὰρ ἄπειρον εἴη, οὐχ ἔξει ὠρισμένον τινὰ τόπον, ἕκαστου
 δὲ τῶν φυσικῶν σωμάτων ὠρισμένος ὁ τόπος. οὐκ ἄρα δυνατόν ἐν τι τῶν
 συντιθέντων τὸ ἄπειρον αὐτὸ κατὰ μέγεθος ἄπειρον εἶναι· οὐχ ἔξει γὰρ 5
 20 ὠρισμένον τόπον τὸ ἄπειρον. διὰ τοῦτο γοῦν, φησί, καὶ οἱ φυσικοὶ ὅσοι
 ἄπειρον εἶναι σῶμα ὑπέθεντο, οὔτε πῦρ οὔτε γῆν ὑπέθεντο εἶναι τὴν ἀρ-
 χὴν ἦν καὶ ἄπειρον εἶναι ἔλεγον, ἀλλ' ἢ ἀέρα ἢ ὕδωρ ἢ τὸ μεταξὺ· γῆς
 μὲν γὰρ καὶ πυρὸς ὄρισται ὁ τόπος (ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ κάτω, τὸ δὲ ἄνω),
 ἀέρος δὲ καὶ ὕδατος δοκεῖ ὁ τόπος ἀόριστος εἶναι. ἐν τε γοῦν τοῖς κοιλιώ-
 25 μασι τῆς γῆς ἀήρ τε καὶ ὕδωρ ὑπάρχει, καὶ ἐν τοῖς ὑπὲρ τὴν γῆν τόποις
 ἀμφοτέρα ὁμοίως ὁρῶνται· φαίνεται γοῦν καὶ ὕδωρ κατιὼν ἄνωθεν. ἐπεὶ 10
 οὖν ὁ τοῦ ἀπείρου τόπος ἀόριστος, ἐδόκουν δὲ αὐτοῖς καὶ τούτων οἱ τόποι
 ἀόριστοι εἶναι, εἰκότως ἐν τούτοις τὸ ἄπειρον ἀπέθεντο. εἰ τοίνυν ἀόριστον
 μὲν δεῖ εἶναι τὸν τοῦ ἀπείρου τόπον, οὐδὲν δὲ τῶν φυσικῶν σωμάτων ἀό-
 30 ριστον ἔχει τόπον, ἀδύνατον ἄρα ἐν τι τούτων ἄπειρόν εἶναι. οὐκ ἄρα οὐδὲ
 ἐκ πεπερασμένων μὲν εἰδῶν, ἀπείρων δὲ ἀτόμων. δυνατόν εἶναι τὸ ἄπειρον.
 Μήποτε οὖν ἐξ ἀπείρων καὶ εἰδῶν καὶ ἀτόμων ἐστὶν ἐνός ἀτόμου ὅφ'
 ἕκαστον εἶδος τελοῦντος, ἔν' οὕτως εὐλογωτέρα γένηται ἢ ὑπόθεσις. ὅτι

1 δὲ prius om. L 1. 2 οὕτω—ἐστὶ iterat K ἐν (ἐν t) τι εἶναι Mt 2 συνεχές
 τὸ σῶμα τὸ K 5. p. 440,5 τὰ ὑπὸ—ἀνάγκη bis habet L, cuius lectiones quas se-
 cundo loco habet La notavi, quotiens a prioribus differunt 6 τὸ ἐν L 8 ἔναγχος
 p. 418,16 sqq. 10 ἦν L: ἦν M: ἦν (sic) Kt 11 τοῦτο] τοῦ K 13 λό-
 γον La 14. 15 τῶν κάτω et τῶν ἄνω L 16 αὐτοῦ ἀπείρου M 17 τινὰ] τί L:
 om. La 18 ὁ om. Mt τι om. La 19 συντιθέντων K: συνθέτων M
 20 φησί post φυσικοὶ traic. L 23 ὁ om. Mt 26 κατεῖν M ἐπειδὴ La
 27 οὖν ex ἦν, ut videtur, corr. M ἐδόκουν t: ἐδόκει LKM δὲ om. La 29 τὸν
 om. K 30 ἔχει τὸν τόπον L ἄρα (post ἀδύνατον) om. Mt ἐν τοι M
 εἶναι om. M. 31 μὲν om. Mt 32 ἀπείρων ἢ καὶ εἰδῶν LK ἐστὶν LK: εἰδῶν
 Mt 33 εὐλογωτέρα M: εὐλογοτέρα M²

οὐν οὐδὲ τούτο ἀληθές. ὁ γὰρ ἐντεῦθεν. πρῶτον μὲν γὰρ διπλασιασθήσεται I 8^r
 τὸ ἄπειρον, εἴ γε ἄπειρα μὲν τὰ εἶδη, ἄπειρα δὲ τὰ ἅτομα τὰ ὑπὸ ταῦτα,
 ὅπερ αὐτὸς παρήκεν, ἔπειτα εἰ ἄπειρα, φησί, τὰ ἀπλᾶ εἶδη ἐξ ὧν τὸ 16
 ἄπειρον συνέστηκεν, ἐπειδὴ τὰ διάφορα κατ' εἶδος διαφόρους καὶ τοὺς τό-
 5 πους κεκλήρωται, ἀνάγκη καὶ τοὺς τόπους αὐτῶν ἀπείρους εἶναι. τοῦτο
 δὲ ἀδύνατον· πεπερασμένοι γὰρ οἱ τόποι, οἱ μὲν πρῶτιστοι καὶ κυριώτατοι
 ὄνο, ὁ ἄνω καὶ ὁ κάτω, οἱ πάντες δὲ ἕξ, οὗτοί τε καὶ ὁ εἰς δεξιὰν καὶ
 ἀριστεράν, καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν· εἰ τοίνυν πεπερασμένοι οἱ φυσικοὶ
 τόποι, ἀδύνατον ἄπειρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, εἴ γε συνδιαίρουσιν τοῖς εἶδεσι 20
 10 τῶν στοιχείων καὶ οἱ τόποι. οὐ μόνον δέ, φησί, τοῖς εἶδεσι διηρημένοι οἱ
 τόποι, ἀλλὰ καὶ τῇ διαστάσει. εἰ τοίνυν καὶ μετέθι καὶ ἀριθμῷ πεπερα-
 σμένοι οἱ τόποι, καὶ τὰ σώματα τὰ ἐν αὐτοῖς πεπερασμένα ἔσται· οὐδὲ
 γὰρ σῶμα μείζον εἶναι τοῦ τόπου δυνατόν, ὥσπερ οὐδὲ τόπον μείζονα τοῦ
 σώματος· εἰ μὲν γὰρ ὑπερβάλλοι τὸν τόπον τὸ σῶμα, συμβήσεται μὴ πᾶν
 15 σῶμα ἐν τόπῳ εἶναι. ἢ τοίνυν ἐν κενῷ ἔσται ἢ οὐδαμοῦ· τὸ μὲν οὖν
 μηδαμοῦ εἶναι καταγέλαστον, κενὸν δὲ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς οὐσιν, δεῖξει 25
 ἐν τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ. ὁμοίως καὶ εἰ ὁ τόπος μείζων ἐστὶ τοῦ σώματος,
 συμβήσεται πάλιν κενὸν εἶναι.

Ἀπορήσεις δέ τις, πῶς φησιν ἀπείρων ὄντων τῶν εἰδῶν ἀπείρους
 20 εἶναι καὶ τοὺς τόπους· τί γὰρ κωλύει, ὥσπερ νῦν δύο μὲν οἱ τόποι, ὁ ἄνω
 καὶ ὁ κάτω, ἐν ἑκατέρῳ δὲ πλείονά ἐστι σώματα, ἐν μὲν τῷ ἄνω πῦρ καὶ
 ἀήρ, ἐν δὲ τῷ κάτω γῆ καὶ ὕδωρ, οὕτω καὶ εἰ ἄπειρα ἦν τὰ στοιχεῖα, τὰ
 μὲν ἐν τῷ κάτω, τὰ δὲ ἐν τῷ ἄνω εἶναι· εἰ γὰρ πέφυκεν ὅλως ὁ αὐτὸς
 τόπος δύο ἑτεροειδῇ δέχεσθαι σώματα, τί κωλύει καὶ πλείονα τὸν αὐτὸν
 25 δέχεσθαι; ἀλλὰ πρὸς ταῦτα φημι· πῶς οἶόν τε τὰ ἄπειρα τοῖς πεπερασμέ-
 νοις διανεῖμαι; τοῦτο γὰρ ἀδύνατον. ἢ γὰρ ἐν ἑκατέρῳ τῶν τόπων ἄπειρα
 ἔσονται εἶδη, ἢ ἐν ἑκατέρῳ πεπερασμένα, ἢ ἐν τῷ μὲν ἄπειρα ἐν δὲ τῷ 30

1 ἐντεῦθεν ὅτι οὐν οὐδὲ τούτο ἀληθές M διπλασιασθήσεται M 2. 3 ἄπειρα δὲ—
 ἀπλᾶ εἶδη om. Mt 2 ἄπειρα δὲ L: ἄπειρα καὶ K: fort. ἄπειρα δὲ καὶ 3 αὐτὸς
 K: αὐτὸ L 4 ἐπεὶ δὲ t 6 πεπερασμένοι κτλ.] cf. Themist. p. 234, 16 sqq.

πεπερασμένοι LM: πεπερασμ. K: πεπερασμένον t κυριώτατοι K: κυριω M: κυριώ-
 τατα (L)t 7 εἰς] εἰς L 8. 9 οἱ τόποι οἱ φυσικοὶ L 9. 11 ἀδύνατον—τόποι
 iterat K, qui verba τῶν στοιχείων—εἶδεσι (v. 10) utroque loco omittit 9 εἶτα συν-
 διαίρουσι M 10 διαιρημένοι primitus M 12 τὰ (ante ἐν) L: om. KMt

13 τοῦ (post μείζονα) om. L 14 ὑπερβα M: ὑπερβάλλει t τὸ (ante σῶμα) ex
 τῷ M 15 τὸ σῶμα L 16 εἶναι μηδαμοῦ Mt 17 τῷ ἐφεξῆς βιβλίῳ
 c. 6 sqq. μείζων L: μείζων KM: μείζον t 19 δ' ἂν τις fort. recte t cf. ad

p. 16, 10 20 ὥσπερ καὶ νῦν L δύο μὲν LK: δύο^{οι} (δυσόμενοι) M: δύο μὲν
 εἰσιν t 21 ἐστὶ LK: εἶναι Mt 21. 24 ἐν μὲν τῷ ἄνω—δέχεσθαι σώματα om. Mt
 23 ἄνω] κάτω (sic) L 24 ἑτεροειδῇ (sic) K: ἑτερα εἶδη L τί κωλύει LKM:

οὐδὲν κωλύει t 26 ἢ γὰρ] εἰ γὰρ L τῶν τόπων LK: τὸν^{οι} τῶν^{οι} (sc. τῶν τόπων
 corr.) M: τῷ τόπῳ t 27 δὲ om. L

ἐτέρῳ πεπερασμένα. εἰ μὲν οὖν ἐν ἑκατέρῳ πεπερασμένα εἴη, καὶ τὸ ἐξ 18^τ
 ἀμφοῖν πεπερασμένον ἔσται· εἰ δὲ ἐν ἑκατέρῳ ἄπειρα, διπλασιασθήσεται
 τὸ ἄπειρον καὶ αὐτὸ ἑαυτοῦ διπλάσιον ἔσται· εἰ δὲ ἐν ἐνὶ μὲν ἄπειρα ἐν
 5 θατέρῳ δὲ πεπερασμένα, αὐξηθήσεται τὸ ἄπειρον τῇ προσθήκῃ τῶν πεπε-
 ρασμένων καὶ αὐτὸ ἑαυτοῦ μείζον ἔσται, καὶ ἄλλως οὐ κατέξει πάντα
 τὸν τὸ ἄπειρον, εἴπερ τὰ ἄπειρα ἐν τινι μὲν τόπῳ εἴη, ἐν τινι δὲ μή,
 οὐκ ἄρα δυνατόν πεπερασμένους εἶναι τοὺς τόπους τῶν ἀπείρων εἰδῶν· ὁ γὰρ
 10 γὰρ ἐπὶ δύο εἴπομεν, τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πλειόνων ἔρω. εἰ δὲ ἀπείρους τό-
 πους εἶναι ἀδύνατον, καὶ εἴδη δηλονότι ἄπειρα τὰ ἐν τούτοις ἐσόμενα ἀδύ-
 νατον εἶναι. ὥστε εἰ μήτε σύνθετον μήτε ἀπλὸν δυνατόν εἶναι τὸ ἄπει-
 ρον, ὅλως ἄρα εἶναι οὐ δυνατόν. ἔχεις οὖν καὶ ἐκ τῆς τῶν τόπων διαφορᾶς
 ἀνηρηγμένον τὸ ἄπειρον.

p. 205a10 Πέφυκε γὰρ πᾶν τὸ αἰσθητόν που εἶναι.

Τὸ πρῶτον λῆμμα, ὅτι πᾶν σῶμα φυσικὸν ἐν τόπῳ ἐστί, φυσικὸν δὲ
 15 τὸ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· νῦν γὰρ εἴ τι τοιοῦτον ἄπειρόν ἐστι ζητοῦμεν, 40
 ὅπερ στοιχεῖόν ἐστι τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων, οἷα φαμεν νῦν τὰ
 τέσσαρα τῶν ἄλλων πάντων εἶναι στοιχεῖα, καὶ ἐξ αὐτῶν τε γίνεσθαι καὶ
 εἰς αὐτὰ ἀναλύεσθαι. ζητεῖ οὖν ὁ λόγος μήποτε ἔστι πρὸ τούτων ἕτερόν
 20 τι ἢ ἐν τι τούτων ἢ ἄλλο παρὰ ταῦτα ἄπειρον ὃν τῷ μεγέθει. ἐξ οὗ τὰ
 τε στοιχεῖα καὶ τὰ λοιπὰ τὴν γένεσιν ἔχει. πᾶν οὖν τὸ τοιοῦτον σῶμα ἐν
 τόπῳ ἐστί. οὐ μέντοι ἀπλῶς πᾶν· ἢ γοῦν ἀπλανὴς οὐκ ἔστιν ἐν τόπῳ,
 ἐπεὶ μὴδὲ ἐστί τι τὸ περιέχον αὐτὴν μήτε σῶμα μήτε κενόν, ἀλλ' αὐτὴ
 45 ἐν ἑαυτῇ ἐστιν, οἷον τόπος τις οὐσα αὐτὴ ἑαυτῆς.

p. 205a11 Καὶ ὁ αὐτὸς τοῦ μορίου καὶ παντός.

25 Τὸ δευτέρον ἀξίωμα, ὅτι ὁ τοῦ ὅλου τόπος ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ τοῦ
 μορίου ἐστί τόπος. ὁ αὐτὸς δὲ δηλονότι οὐ τῷ ποσῷ, ἀλλὰ τῷ εἶδει, οἷον

2 ἑκατέρῳ LK: ἑκατέρα M: ἑκάτερα t 4 αὐξηθήσεται et mox προσθήκη M
 5 πάντα om. L 6 εἴη LK: ἔσται Mt 8 εἴπομεν L 8. 9 ἀπείρους τοὺς τό-
 πους L 10 ἀσύνθετον L 11 εἶναι om. L οὐ δύναται K διαφορᾶς] δια-
 10 φορᾶς (L)Kt: διαφορᾶς M 12 ἀνειρημένον M 13 πέφυκε M πού libri
 15 νῦν γὰρ — ζητοῦμεν Themist. p. 232, 15 εἴ τι Lt: εἴ τοι corr. ex ἤτοι M: εἴ K
 16 γινομένων M: ἡνωμένων L 17 ἄλλων om. L γενέσθαι M 21 μέν τι M ἢ
 γοῦν LM: ἢ μὲν γοῦν (?) K: ἢ μὲν οὖν superscr. M² et t ἀπλανὴς libri 22 ἐπεὶ μὴδὲ]
 ἐπειδὴ δέ L 22. 25 ἀλλ' αὐτὴ — ἀξίωμα iterata posteriore loco deleuit M 22 ἀλλ'
 αὐτῇ] ἀλλὰ αὐτῇ t 23 αὐτὴ om. in iteratis M et t 24 παντός] scriptum π τ priore
 loco M: hinc litteram π expunctam ratus αὐτῆς finxit t 25 ὅτι ^{ωσπερ} superscr. M²: ὅτι
 ὥσπερ t οὗτος LK: οὕτω Mt 26 ἐστί τόπος, ὁ αὐτὸς δὲ M et L (quī om. δ): ἐστί
 τόπος ὁ αὐτός. ὁ αὐτός δὲ Kt cf. Themist. p. 232, 19 οἷον LK: ἢ Mt

ὁ ἄνω ἢ ὁ κάτω. ὥσπερ γὰρ εἰ τὴν ὅλην γῆν ἐκστήσῃς τοῦ κέντρου, οἱ- 18^ε
σθῆσεται μέχρι τοσούτου μέχρις ἂν τὸ κέντρον καταλάβῃ, οὕτω καὶ ἡ
βῶλος εἰ ἀνωθεν ἀφεθῇ, τὴν ῥοπὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔξει.

p. 205^a12 Ὡστε εἰ μὲν ὁμοειδές, ἢ ἀκίνητον ἔσται ἢ ἀεὶ οἰσθή-

5

σεται.

Ἐνθεν αἱ κατασκευαὶ τοῦ μὴ εἶναι τὸ ἄπειρον, καὶ πρῶτον ὅτι ἀπλοῦν οἱ
οὐκ ἐνδέχεται εἶναι· τοῦτο γὰρ φησιν ὁμοειδές. τὸ δὲ ἢ ἀκίνητον ἔσται
ἢ ἀεὶ οἰσθήσεται οὐ περὶ τοῦ ὅλου φησὶν ἀπείρου, ἀλλὰ περὶ τοῦ μο-
ρίου αὐτοῦ. καὶ ἐδήλωσεν ἐφεξῆς τοῖς παραδείγμασιν εἰπὼν λέγω δέ, εἰ
10 βῶλος εἴη, ποῦ αὐτὴ κινήθῃσεται; | ὁ γὰρ τόπος ἄπειρος τοῦ 18^ν
συγγενοῦς αὐτῆς σώματος. τουτέστιν εἰ τὸ ἄπειρον εἴη γῆ, τὸ μέρος
αὐτῆς, οἷον ἡ βῶλος, πότερον ἀεὶ κινήθῃσεται ἢ ἀεὶ μενεῖ; ὁῦτοι γὰρ ἐκά-
τερον ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης· εἰ γὰρ φέρεται μὲν τὸ μέρος ἐνθα καὶ τὸ ὅλον,
ὁμοίως δὲ καὶ ἴσταται ἐν τούτῳ ἐν ᾧ καὶ τὸ ὅλον, ὁ δὲ τόπος τοῦ συγ- 5
15 γενοῦς σώματος αὐτῆς, λέγω δὴ τῆς τοῦ ἀπείρου ὁλότητος, ἄπειρός ἐστιν,
ἔστι δὲ καὶ τοῦ μέρους ὁ αὐτὸς ἂν ἐξ ἀνάγκης τόπος, εἰ μὲν πέφυκεν ἐν
τῷ οἰκείῳ τόπῳ κινεῖσθαι τὸ τοῦ ἀπείρου μέρος, ἐπειδὴ ἄπειρος ὁ τόπος
αὐτοῦ, ἐν παντὶ δῆπου πέφυκε κινεῖσθαι (τί γὰρ μᾶλλον ὧδε ἢ ὦδε, ὁμοίως
παντὸς οἰκείου ὄντος; εἰ δὲ ἐν τῷ ἀπείρῳ κινεῖται, συμβήσεται αὐτὸ ἀεὶ
20 φέρεσθαι, ἴστασθαι δὲ μηδέποτε), εἰ δὲ κινεῖσθαι μὲν ἐν τῷ οἰκείῳ οὐ
πέφυκε τόπῳ ἴστασθαι δέ (ὅπερ μᾶλλον ἐν τοῖς φυσικοῖς ὁρώμεν), ἐπειδὴ
πάντι ἀκίνητον ἔσται. ἀνάγκη ἄρα ἢ ἀεὶ κινεῖσθαι τὸ μόνον ἢ ἀεὶ ἴστα-
σθαι, ἐκάτερον δὲ ἄτοπον. ἔχει δὲ τινα ἐνστασιν ὁ λόγος· ἐλέγμεν γὰρ
25 τὸν αὐτὸν εἶναι τοῦ ὅλου καὶ τοῦ μορίου τόπον οὐ κατὰ τὸ ποσόν· οὐ γὰρ
ὁ πᾶς ἐν ᾧ ἐστιν ἡ πᾶσα γῆ, ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ τῆς βῶλου ἐστίν (ἔσται
γὰρ οὕτω τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ἴσον), ἀλλ' ὁ αὐτὸς τῷ εἶδει, οἷον ὁ κάτω. 10

1 εἰ] εἰς K ἐκστήσης K 2 τοσούτου] τούτου L καταλάβει⁴ superscr. M²: κατα-
λάβοι L 2. 3 ἢ βῶλος (sic) εἰ M²: ὁ βῶλος ἢ M: ὁ βῶλος εἰ K: βῶλος εἰ L: εἰ βῶ-
λος t 3 ἀφεθεῖ K 4 ὁμοειδές hic et v. 7 M: correxit M² prius ἢ om.
cum Aristotelis libris L cf. p. 444, 16 αἰεὶ Lt 7 ἢ om. superscr. M 8 οὐ
περὶ] ἐπὶ (?) ante corr. M 9 ὅη εἰ L: δ' οἷον εἰ Aristoteles 10 βῶλοις K αὕτη
κινήθῃσεται ἢ ποῦ μενεῖ; Aristoteles 11 αὐτῆς (cf. v. 15) LK et Arist. codex E cf. Metaph.
K 10 p. 1067^a12: αὕτη ex αὕτη vel viceversa corr. M: αὐτοῦ t 12 ἢ superscr. M²:
ὁ M 16 2ν libri: inno αὐ 17 οἰκείῳ] ἰδίῳ L 18 ἐν παντὶ δῆπου om. Mt
18. 24 τί γὰρ μᾶλλον—ὁ λόγος LK: ἴστασθαι (ἴστασθαι M) δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς φυσικοῖς (ἢ
add. M²t) κινεῖσθαι. οὐ γὰρ κατὰ τὸ ποσόν Mt: in marg. corruptelae signum addit t
19 αὐτὸ K: αὐτῷ L 23. 24 τὸ μόνον ἢ ἀεὶ ἴστασθαι K: ἢ ἴστασθαι τὸ μόνον (super-
scriptum α traiectionis signum esse puto) L 25 τόπου^{ov} superscr. M² οὐ κατὰ
τὸ ποσόν om. hic (cf. ad v. 18 sqq.) Mt 26 ὁ αὐτὸς t 27 ἴσω superscr. M²

ὥσπερ οὖν εἰ νοήσεις τὴν γῆν αὐξηθεῖσαν ὡς φθάσαι τὴν σεληνιακὴν σφαῖ- 18^a
 ραν, ἐρεῖς μὲν πάντα τὸν ἐντὸς τῆς σφαίρας τῆς γῆς εἶναι τόπον, οὐχ
 ἀπλῶς δὲ ὅτι πᾶς ἐστὶν αὐτῇ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν μὲν τὸ περὶ
 τὸ κέντρον νεύειν, συμβαίνει δὲ διὰ τὸ μέγεθος κατὰ συνέχειαν ἐπὶ πολὺ
 5 πόρρω τοῦ κέντρου αὐτὴν διήκειν ὑφ' ἑαυτῆς ἀνεχομένην (ἐπεὶ καὶ τὰ νῦν
 περὶ τὴν κυρτὴν τῆς γῆς ἐπιφάνειαν μέρη αὐτῆς, καθ' ἣν καὶ τὴν οἰκισιν
 ἔχομεν, οὐχ ὡς πεφυκότα τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ κέντρου διεσπάναι, οὕτω μένει
 ἐν ᾧ ἐστίν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπὸ τῆς συνεχείας τῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς γῆς
 ἀνέχεται· εἰ γοῦν ὑποσκάψης τὰ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν, οἰσθήσεται ἐπὶ τὸ
 10 κάτω τὰ περὶ τὸ ὄρυγμα ἐωρούμενα), οὕτως οὐ πέφυκε μένειν δίχα τινὸς 15
 βίας ἐν παντὶ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ καὶ ἔστιν, ἀλλ' ἀνέχεται ὑπὸ τοῦ συγγενοῦς
 σώματος. ὥστε καὶ εἰ ἡρῆθη μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, ὡς περιλαβεῖν καὶ τὸν
 τῶν κούφων σωμάτων τόπον, ἐλέχθη ἂν ὁμοίως πᾶς μὲν ὁ ἐντὸς τῆς σφαί-
 ρας εἶναι τόπος αὐτῆς ὡς ὅλης, οὐ μέντοι ὡς ἐν παντὶ πεφυκυίας μένειν
 15 καὶ χωρὶς τοῦ ὑπὸ τοῦ κέντρου περιεῖργεσθαι. ἡ οὖν βῶλος εἰ μὲν οὕτως
 λέγοιτο ἐν παντὶ τοῦτῳ τῷ τόπῳ κινεῖσθαι, ὡς ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐ-
 ρανοῦ πεφυκέναι φέρεσθαι μέχρι τοῦ κέντρου, ὁρθῶς λέγεται, εἰ δὲ λέγοις 20
 διὰ τὸ περιέχειν τὴν γῆν πάντα καὶ τὸν ἄνω καὶ τὸν κάτω τόπον, διὰ
 τοῦτο καὶ ἡ βῶλος πάντῃ φέρεσθαι ὀφείλει ὁμοίως ἄνω τε καὶ κάτω, διὰ
 20 τὸ πάντῃ εἶναι τὴν ὁλότητα αὐτῆς, οὐκέτι εὐλογον. οὐδὲ γὰρ νῦν ἐπειδὴ
 ἡ ὁλότης τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ περιέχοντος αὐτὴν ἀέρος διή-
 κει, καὶ ἔστι τῆς ὅλης τόπος ὁ ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ κέντρου, διὰ τοῦτο
 ὅπου ὀφείλει ἡ βῶλος πάντῃ κατὰ τοῦτον τὸν τόπον φέρεσθαι· οὐδὲ γὰρ
 ἡ ἐν τῷ κέντρῳ βῶλος, καὶ λάβοι χώραν, κινηθεῖ ἂν ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν ἐπι- 25
 φάνειαν τῆς γῆς. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπειροῦ οὐκ εὐλογον τὸ λέγειν, ὅτι τὸ
 μέρος αὐτοῦ πάντῃ οἰσθήσεται διὰ τὸ <τὸ> ἄπειρον τὸν πάντα κατέχειν τόπον,

1 αὐξηθεῖσαν K: αὐξηθήσαν M: αὐξηνηθεῖσαν (L)t ὡς φθάσαι LK: σταῖσαι (an στεῦ-
 σαι M?) Mt 1. 2 σφαῖραν M et t 2 τῆς σφαίρας KM ante τῆς γῆς addunt
 ἕνα M²t 3 αὐτῇ (quod librario est αὐτὴ non minus quam αὐτῇ) K: αὕτη L: αὐτὴ
 M: αὐτῆς fort. recte t 4 νεύειν LK: ἔβη M: ἐστὶ t ἐπὶ] ἐπεὶ L 5 αὐτῇ
 διήκειν superser. M² ἀνεχομένην M et t ἐπειδὴ καὶ L 7 πέφυκε L
 ἀπὸ τοῦ κέντρου om. Mt 7. 10 οὕτω μένει—ἐωρούμενα om. Mt 7 οὕτω L:
 οὔτε K 10 ἐωρούμενα K: ἐωρούμενα L 11 τῷ om. Mt ἀλλ' ἀνέχεται L:
 ἀλλ' ἀνέχεται K: ἀλλὰ ἀναδέχεται Mt 12 καὶ ὥστε καὶ ἡρῆθη μέχρι τοῦ ἀνθ' su-
 perser. M² ἡρῆθη t τὸν Kt: om. L: τὸ M 13 post κούφων iterat
 τῶν M τῶν superser. M² 14 μέντοι] μὲναι, ut videtur, M πεφυκυίας K
 15 alterum τοῦ om. Mt περιεῖργεσθαι (sic) Mt οὕτω t 16 λέγοιτο om. L
 ἐν Kt: om. M: τῷ ἐν τῷ L qui mox τῷ om. ἐπιφανείας superser. M² 17 λέ-
 γεις Mt: fort. λέγοις <ὅτι> 19 πάντῃ φέρε πάντῃ φέρεσθαι L ὀφείλει primitus M
 20 γὰρ K: om. (L)Mt 21 μέχρι τῆς M 22 τῆς ὅλης LKM: αὐτῆς τῆς ὅλης
 M²t 25 καὶ om. L οὐκ ἄλογον t 26 <τὸ> ἄπειρον scripsi: ἄπειρον KMt:
 om. L τὸν] τοῦ M

εἴ γε ὅλως φυσικὴν τινα ῥοπὴν ἔχει τὸ ἄπειρον. ἀλλ' ἢ οὐδεμίαν ῥοπὴν 18^v
 ἔχει φυσικὴν, καὶ οὕτως πάντῃ ἀκίνητον ἔσται, ἢ εἰ ὅλως ἔχει ῥοπὴν, οὐκ
 εὐλογον τὸ λέγειν ὅτι πάντῃ τὸ μέρος ἢ στήσεται ἢ οἰσθήσεται, ὥσπερ
 οὐδὲ νῦν ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς εἴρηται. ἀλλ' ἔστι καὶ πρὸς ταῦτα εἰπεῖν, ὅτι
 5 νῦν μὲν καὶ τῆς γῆς οὔσης πεπερασμένης καὶ τοῦ τόπου τοῦ περιέχοντος
 αὐτὴν ἔστι ταῦτα εἰπεῖν ἅπερ εἵπομεν. εἰ μέντοι ἄπειρός τις εἴη τόπος, 20
 πῶς ἔστι τὸ ἄπειρον διελόντα εἰπεῖν τοῦτον μὲν εἶναι τὸν κατὰ φύσιν τό-
 πον, ἐκείνον δὲ μὴ; ὡς γὰρ αὐτὸς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπε, πῶς ἔστι τοῦ
 ἀπείρου τὸ μὲν ἄνω εἰπεῖν τὸ δὲ κάτω, ἢ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν; πάντῃ
 10 γὰρ πρὸς ἑαυτὸ τὸ ἄπειρον ὁμοίως ἔχει. οὐκ ἄρα ἔστι τοῦ ἀπείρου τόπου
 ἀφορίσαντα μορίον τι ἢ σημεῖον εἰπεῖν ὡς οὗτος εἴη ὁ κατὰ φύσιν τοῦ
 ἀπείρου σώματος τόπος, ὥσπερ νῦν φαμεν τὸ κέντρον τῶν βαρέων εἶναι
 τὸν κατὰ φύσιν τόπον. λείπεται οὖν τὸν ἄπειρον πάντα τόπον κατὰ φύσιν 35
 εἶναι λέγειν τόπον τοῦ ἀπείρου σώματος· εἰ δὲ πᾶς εἴη αὐτοῦ κατὰ φύσιν,
 15 ἔφεται ταῦτα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰρημμένα.

Ὅστε εἰ μὲν ὁμοειδές, ἀκίνητον ἔσται. δυνατόν τὸ ἀκίνητον
 ἔσται ὡς μόνον ἐπόμενον τῷ μονοειδές εἶναι λαμβάνειν· εἰ γὰρ ἀπλῶν
 καὶ μονοειδές τὸ ἄπειρον, ἔστι δὲ αὐτοῦ ὁ πᾶς οἰκείος τόπος, ὁ αὐτὸς δὲ
 καὶ τοῦ μέρους, οὐδὲν δὲ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ κινεῖται τῶν εὐθυφορικῶν
 20 σωμάτων, οὐκ ἄρα κινήσεται τὸ τοῦ ἀπείρου μόριον. τοῦτο μὲν οὖν εὐλό- 40
 γως ἀκολουθεῖ τῇ ὑποθέσει, τὸ ἀκίνητον εἶναι τὸ τοῦ ἀπείρου μόριον ἐν
 τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὅν, οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ ἄπειρος. εἰ δὲ τοῦτό τις μὴ δῶσαι,
 ἀκίνητον αὐτὸ εἶναι, διὰ [ὅ]ς τὸ μὴ ἀνελεῖν τὴν κίνησιν, δῶσαι πάντως τὸ
 αἰεὶ φέρεσθαι· τοῦτο γὰρ αὐτῷ σημαίνει τὸ ἢ αἰεὶ οἰσθῆσεται, ὡς ἐπο-
 25 μένου τῇ ἀναιρέσει τοῦ αἰεὶ ἵστασθαι τοῦ αἰεὶ κινεῖσθαι. ὃ γὰρ λόγῳ δέ-
 δεικται ἀκίνητον. εἴ τις τοῦτο μὴ παραδέχεται, δειχθήσεται ἐξ ἀνάγκης
 ὅτι ἀκίνητόν ἐστιν· εἰ γὰρ πέφυκεν ἐν τῷ ἰδίῳ κινεῖσθαι τόπῳ, ὡς ἡ
 ὑπόθεσις, τόπος δὲ αὐτοῦ ἐστὶν ὅσπερ καὶ τοῦ παντός, οὗτος δὲ ἄπειρός 45

1 ἔχει L	2 οὕτω t	ἐστὶν Mt	ἢ om. L	ὅλως ἔχει Mt	4 ὡς
om. Mt	5 καὶ (post μὲν) om. Mt	7 διελόντας compend. M	8 ἐκείνω super- scr. M ²	9 εἰπεῖν τὸ μὲν ἄνω L	πάντῃ K: πάντως L: ταῦ M: ταῦτα t
10 τὸ L: om. KMt	τόπος L	11 ἀφορίσαν M: ἀφορίσαντο (sic) t	12 τόπος τοῦ ἀπείρου σώματος Mt	13 τὸν (ante κατὰ) L: τῶν (K)Mt	τόπων
(priore loco) compend. M	14 αὐτοῦ scripsi: αὐτός L et ante corr. M: αὐτῶ (K)t et corr. M	15 ἀπὸ L	16. 17 δυνατόν τὸ ἀκίνητον ἔσται om. L	17 ἐπό- μενον M	τῷ scripsi: τοῦ L: τὸ KMt: in marg. corruptelae signum addit t
μονοειδές εἶναι KM: ὁμοειδές εἶναι (L)t	18 δὲ (ante αὐτοῦ) om. Mt	19 ante ἐν tres fere litterae erasae K	εὐθυφορικῶν L: εὐθυφορρικῶν K: εὐθυφορικῶν, M: εὐ- θυφορητῶν t	22 ὁ om. Mt	23 αὐτῶ et paulo post τὸ μὴ ex τῷ μὴ M ²
δὲ delent (L)t: an δὴ?	24 αὐτῶ LK: αὐτὸ Mt	24. 25 ἐπόμενον M: ἐπόμε- νον L	25 ἀναιρέσει K	τοῦ αἰεὶ κινεῖσθαι] τὸ αἰεὶ κινεῖσθαι LM	26 δειχθήσε- ται (M)t
27 αἰεὶ κινήτόν M	ἢ] καὶ L	28 τόπος θεδὲ αὐτοῦ K	ὅσπερ t:	ὥσπερ LKM	

ἔστιν, ἐν τῷ ἀπείρῳ ἄρα τόπῳ κινεῖται. ὥστε οὐ στήσεται (ἐν γὰρ ἀπείρῳ 18^v ἡ κίνησις), καὶ οὐδὲν μᾶλλον ὥδε ἢ ὥδε οἰσθήσεται, ἀλλ' ὁμοίως πανταχοῦ.

p. 205^a13 Καίτοι ἀδύνατον· τί γὰρ μᾶλλον κάτω ἢ ἄνω ἢ ὁπουοῦν;

Ἀδύνατον, φησίν, τὸ ἀεὶ κινεῖσθαι, εἴτα καὶ ἐπήγαγε πῶς ἀδύνατον·
 5 τί γὰρ μᾶλλον ἄνω ἢ κάτω ἅμα καὶ κατὰ ταῦτόν κινήσεται; εἰ γὰρ πᾶς
 μὲν οἰκεῖός ἐστιν αὐτῷ τόπος. ἔστι δὲ ἐν παντὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω (τοῦτο
 γὰρ ἐκ τῆς ἐναργείας λαμβάνω), οὐδὲν μᾶλλον ἅμα καὶ κατὰ ταῦτόν ἄνω 50
 ἢ κάτω κινήσεται, εἴ γε πανταχοῦ πέφυκε φέρεσθαι· τοῦτο δὲ ἀδύνατον,
 ἅμα τὰς ἐναντίας κινεῖσθαι· οὐδ' ἄρα κινήσεται. εἰ γὰρ διὰ τὸ ἔχειν τὴν
 10 ἐπὶ πάντα τόπον ὁρμὴν ἅμα τῷ ἐκστῆναι τῆς ὁλότητος φέρεται· ἐφ' ὅπερ
 ἡ ὁρμὴ ἄγει, φέρεται δὲ ἐπὶ πᾶν ὁμοίως, ἀδύνατον δὲ τοῦτο γενέσθαι,
 ἀδύνατον ἄρα καὶ κινήθηναι· ἀνάγκη γὰρ εἰ κινεῖται, οὕτω κινήθηναι.

p. 205^a16 Πότερον οὖν καθέξει τὸν ὅλον τόπον; καὶ πῶς:

Τουτέστιν ἄρα διὰ τὸ ἐπὶ πάντα τόπον πεφυκέναι φέρεσθαι ἅμα παν-
 15 ταχοῦ κινήθεται, | καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ ἐπὶ τὸ κάτω; ἀλλὰ τοῦτο ἀδύ- m 1^v
 νατον· τὰς ἐναντίας γὰρ οὕτως ἅμα κινεῖτο.

p. 205^a17 Τίς οὖν ἢ ποῦ ἢ μονῇ καὶ ἢ κίνησις αὐτῆς;

Τουτέστιν ἢ ποῦ καὶ ἐπὶ τίνα τόπον κινήσεται, ἢ ἐν ποίῳ τόπῳ στή-
 σεται; ἢ πανταχοῦ μενεῖ; οὐ κινήσεται ἄρα. ἢ πανταχοῦ κινή-
 20 σεται; οὐκ ἄρα στήσεται. εἰ ἡρεμεῖ, φησί, πανταχοῦ ἡρεμεῖ (οὐ γὰρ
 δὴ ἔταν εἰς τὸν οἰκεῖον παραγένηται τόπον. τότε ἡρεμεῖ· ὁ γὰρ πᾶς οἰκεῖός
 πανταχοῦ ἄρα ἡρεμεῖ), εἰ δὲ τοῦτο, ὅλως οὐ κινήθεται. πάλιν εἰ κινή-
 θήσεται, πανταχοῦ ὁμοίως κινήθεται, διότι πάλιν ὁ πᾶς ἐστιν αὐτῷ οἰ-
 25 κεῖός τόπος. ἀλλ' ἵνα καὶ συγχωρήσω τῷ πάντῃ κινεῖσθαι, πῶς ἐκφυγεῖν
 δύνατον τὸ μηδέποτε στήσεσθαι αὐτὸ κινούμενον;

2 οὐδὲ L 3 ὅπου οὖν M: ὁπουοῦν L cf. Aristotelis libri. Diels, z. Textgesch. p. 17
 5 κινεῖσθαι K 6 αὐτῷ ἐστι traicit L ἐν LK et, ut videtur, ex corr. M: τῷ t τῷ
 ἄνω καὶ τὸ (ex τῷ corr.) κάτω M 7. 8 ἄνω ἢ κάτω om. L 10 τῷ] τὸ K 12 εἰ
 κινεῖται L 14 ἄρα t: ἄρα LKM διὰ τοῦ corr. M et t 15 τῷ ἄνω ante corr. K
 et Mt 16 fort. (ἀν) ἅμα κινεῖτο L: κινεῖτω K 17 ἢ ποῦ ἢ μονῇ KM: ἢ μονῇ
 ἢ ποῦ L: καὶ ποῦ ἢ μονῇ e vulgato Aristotele t plenius, ut solet, lemma usque ad
 οὐκ ἄρα στήσεται t 18 ἐπὶ τίνα libri 19. 20 ἢ πανταχοῦ μενεῖ—οὐκ ἄρα στήσε-
 ται om. Mt 19 μενεῖ L: μένει K 19. 20 κινήθεται priore loco K: utrobique
 Aristoteles 21 ὁ γὰρ LK: ἔταν Mt 22 ἄρα scripsi: γὰρ libri 22. 23 πάλιν—
 ὁμοίως κινήθεται om. L 24 ἵνα LK: ἵνα M: ἐάν t at cf. p. 92.5, 250.10, 322.4, 437.13

p. 205^a19 Εἰ δὲ ἀνόμοιον τὸ πᾶν, ἀνόμοιοι καὶ οἱ τόποι.

m 1^r

Δεῖξας ὅτι ἀπλοῦν οὐκ ἔστι, νῦν δεῖχνουσιν ὅτι οὐδὲ σύνθετον. εἰ τοίνυν 11
ἐξ ἀνομοιοῦτων. ἀνάγκη καὶ τοὺς τόπους τούτων πλείονας εἶναι· τῶν ἐτε-
ροειδῶν γὰρ ἕτεροι καὶ οἱ τόποι. εἰ δὲ τοῦτο, πρῶτον μὲν ἄτοπον μὴ εἶναι
5 τὸ τοῦ παντὸς σῶμα συνεχές, ἀλλ' ἐξ ἀπτομένων εἶναι. πῶς δὲ τοῦτο
συμβαίνει ἔφθην εἰπών. ὅτι εἰ μὲν κεκραμένα εἴη τὰ ἑτεροειδῆ, ἀεὶ ἐν τῷ
παρὰ φύσιν ἔσονται, εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον καὶ δεῖ ἕκαστον τὸν ἑαυτοῦ 15
τόπον καταλαβεῖν, ἐξ ἀπτομένων ἔσται τὸ ἄπειρον· ἀλλ' οὐδὲν φυσικὸν
σῶμα τοιοῦτόν ἐστι.

10 p. 205^a22 Πεπερασμένα μὲν οὐχ οἷόν τε· ἔσται γὰρ τὰ μὲν ἄπειρα
τὰ δὲ οὐ, εἰ τὸ πᾶν ἄπειρον.

Ἀδύνατον, φησίν, ἐκ πεπερασμένων εἰδῶν συγκεῖσθαι τὸ ἄπειρον. 21
ἀνάγκη γὰρ ἔν τι τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦτο ἄπειρον εἶναι ἢ πλήθει ἢ με-
γέθει· εἰ γὰρ τὰ ὑπὸ πάντα τὰ εἶδη ἄτομα πεπερασμένα εἴεν, καὶ τὸ ἐκ
15 πάντων ἔσται πεπερασμένον. εἰ δὲ πάλιν πάντα ἢ τινὰ εἴεν ἄπειρα, διπλα-
σιασθήσεται ἢ πολλαπλασιασθήσεται τὸ ἄπειρον. λείπεται οὖν τὰ ὑφ' ἐν
εἶδος ἄτομα ἄπειρα εἶναι. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀδύνατον· πρῶτον μὲν γὰρ καὶ 25
ἐνταῦθα αὐξήσις τοῦ ἀπείρου γίνεται, προστιθεμένων τοῖς ἀπείροις τῶν πε-
περασμένων, ἔπειτα (ὑπερ ἑναγχοῦς ἐλέγχομεν) καταδαπανηθήσεται τὰ πεπε-
20 ρασμένα ὑπὸ τοῦ ἀπείρου· ἄπειρος γὰρ ἢ ἐν ἀπείρῳ δύναμις.

p. 205^a25 Καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς τὸ ἐν καὶ ἄπειρον πῦρ ἐποίησεν.

Ἐλλιπέστερον εἴρηται τὸ ἐπιχειρήμα (ὥς γὰρ εἶπον, ἐκ τῶν παρ'
αὐτοῖς ὁμολογημένων θέλον ἐλέγξει τὴν ὑπόθεσιν. ταῦτα προσέθηκε). δέον
γὰρ οὕτως εἰπεῖν 'καὶ ἄλλως οὐχ οἷόν τε ἐν τῶν στοιχείων ἄπειρον εἶναι 30
25 ἐν τῇ συνθέσει, διότι τῶν μὲν στοιχείων ἑκάστου ὁ κατὰ φύσιν ὥριστα τό-
πος, τὸ δὲ ἄπειρον ὥρισμένον τόπον οὐκ ἔχει. ὥστε οὐκ ἂν εἴη ἐν τῶν
στοιχείων ἄπειρον. ὅτι δὲ τοῦ ἀπείρου ὁ τόπος ἀόριστος, δηλοῦσι καὶ οἱ
φυσικοί· διὰ τοῦτο γοῦν οὐδεὶς τὸ ἐν καὶ ἄπειρον πῦρ ἐποίησε
καὶ τὰ ἐξῆς.'

1 δὲ] δ' t continuant lemma usque ad τῷ εἶδει (M)t 3 ἀνομοιοειδῶν L 4 μὲν
οὖν Mt 6 ἔφθην εἰπών p. 438, 20 sqq. κεκραμένα K 10 πεπερασμένα L: πεπε-
ρασμ/ K: πεπερασμένον M: καὶ πεπερασμένα e vulgato Aristotele t μὲν οὖν οὐχ Aristoteles
(praeter I) 11 δ' οὐ t 12 σύγκεισθαι K 13 τῶν] τὸ L 14 τῷ] τὰ L
15 πεπερασμένον Mt: πεπερασμ/ K: πεπερασμένα L 19 ἑναγχοῦς cf. ad p. 439, 8
20 γὰρ] μὲν L 21 οὐδ' εἰ τὸ L πῦρ hic et v. 28 om. L 22 ἐλλιπέστε-
ρον K εἶπον p. 439, 9 sqq. 23 ὁμολογουμένων Mt 24 γὰρ deleverim
25 ἕκαστον Mt 26 δὲ om. M 27 ὁ om. Mt 28 γοῦν LK: γάρ Mt

p. 205^a28 Ταῦτα δὲ ἐπαμφοτερίζει τῷ ἄνω καὶ κάτω.

m 1^r

Καίτοι ἔδει συνιδεῖν αὐτοὺς ὅτι οὐ μόνον ὑδωρ καὶ ἀήρ ἐν τοῖς ἀλλο-
 τρείοις ὁράται τόποις, ἀλλὰ καὶ γῆ καὶ πῦρ. πολλαχοῦ γοῦν κρατῆρες
 πυρὸς ἀναδίδονται, ὡς ἐν τε τῇ Αἴτνῃ καὶ ἐν τῇ Κιλικίᾳ, καὶ τοὺς κεραυ- 35
 5 νίτας φασὶ λίθους ἄνω συνισταμένους κάτω φέρεσθαι. ἀλλὰ ὁῦλον ὡς οὐχ
 οἶόν τε ἐν τοῖς ἀλλοτρείοις τόποις κατ' ἐνέργειαν οὕτω φέρεσθαι, ἀλλ' ὡς
 γινόμενα, ἐπειδὴ πᾶν εἰς πᾶν μεταβάλλει.

p. 205^a29 Εἰ δὲ ἄπειρα καὶ ἀπλᾶ, καὶ οἱ τόποι ἄπειροι.

Ἐπὶ τὴν ἐτέραν μετέβη ὑπόθεσιν τὴν ἄπειρα τὰ εἶδη ὑποτιθεμένην, 43
 10 ἀπείρων δηλονότι καὶ τῶν ἀτόμων ὄντων, εἴ γε τοῦλάχιστον ἐν ἄτμῳ ὕφ'
 ἐν εἶδος τελεῖ. εἰ οὖν ἄπειρα εἶη κατ' εἶδος τὰ συντιθέντα τὸ ἄπειρον, 45
 ἐπειδὴ τῶν διαφορῶν κατ' εἶδος διαφοροὶ καὶ οἱ τόποι, ἀνάγκη καὶ τοὺς
 τόπους ἀπείρους εἶναι. τοῦτο δέ, φησὶν, ἀδύνατον· οἱ γὰρ φυσικοὶ πάντες
 τόποι πεπερασμένοι εἰσὶ, εἰ δὲ πεπερασμένοι οἱ τόποι, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰ 15
 ἐν αὐτοῖς σώματα πεπερασμένα εἰσὶ. πεπερασμένων δὲ ὄντων τῶν σω-
 μάτων καὶ τὸ ἐκ πάντων πεπερασμένον ἀνάγκη εἶναι. διὰ τί δὲ εἰ τῷ
 ἀριθμῷ πεπερασμένοι οἱ τόποι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σώματα πεπερασμένα ἀνάγκη
 εἶναι, οὐ μόνον ἀριθμῷ ἀλλὰ καὶ μεγέθει; ὅτι πᾶς τόπος πεπερανται κατὰ 50
 μέγεθος (περιέχει γὰρ τὸ ἐν τόπῳ σῶμα), πεπερασμένου δὲ ὄντος τοῦ τό-
 20 που καὶ τὸ ἐν αὐτῷ σῶμα πεπεράνθαι ἀνάγκη· οὔτε γάρ, φησί, πλείονα
 τοῦ σώματος ἐγχωρεῖ εἶναι τὸν τόπον (κενὸν γάρ ἐστιν), οὔτε πλείον τοῦ m 1^v
 τύπου σῶμα εἶναι· ἔσται γὰρ σῶμα οὐκ ἐν τόπῳ.

p. 205^a30 Καὶ ἔσται ἄπειρα τὰ στοιχεῖα.

Τοῦτο καθ' αὐτό ἐστι ἐπιχειρήματος δύναμιν ἔχον· εἰ γὰρ ἐξ ἀπεί-
 25 ρων εἰδῶν σύγκειται τὸ ἄπειρον, ἀνάγκη καὶ τὰ στοιχεῖα ἄπειρα εἶναι.
 ἔδειξε δὲ τοῦτο ἀδύνατον καὶ ἐν τοῖς πρὸς Ἀναξαγόραν λόγοις ἐν τῷ πρώτῳ
 βιβλίῳ, δεῖξει δὲ καὶ ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ Περὶ
 γενέσεως· εἴρηται γὰρ ἔκει ὅτι εἰ τὰ στοιχεῖα ἄπειρα εἶη, πρῶτον μὲν δι- 5

1 τὸ ἄνω L	2 καίτοι γε L	3 ὠρεται primitus M	πολλαχοῦ L: πολλὰ (K)Mt
4 κηλικία M	5 συνισταμένου K	κάτω φέρεσθαι Mt: καταφέρεισθαι LK	6 οὕτω
φέρεται K	8 δὲ KM: δὲ καὶ L: δ' t	ἀπλᾶ] πολλὰ M	οἰοντόποι (sic) M
9 ἐπεὶ M	τῆς ἄπειρα τὰ εἶδη ὑποτιθεμένης L	10 τοῦλάχιστον L	11 συντιθέντα]
σύνθετα L	15 εἰσὶ ἀνάγκη εἶναι L	16. 17 δὲ ἐν τῷ ἀριθμῷ πεπερασμένον οἱ L	
18 εἶναι] εἰσὶν K	πεπεράσται (K)Mt	19 τὸ μέγεθος L	20 ἐν om. superscr. L
21 fort. γὰρ ἔσται	24 ante ἐπιχειρήματος addit καὶ t	ἔχει Mt	26. 28 ἔδειξε—
ἐν τῇ Περὶ γενέσεως] cf. ad p. 417, 34 sqq.	26. 27 πρώτῳ βιβλίῳ c. 6	27 δεῖξει]	
δεῖται K	28 ἔκει om. Mt		

πλασιασθήσεται τὸ ἄπειρον μετὰ τῶν ὑποκειμένων, ἔπειτα ἀναιρεθήσεται m 1^v
 γένεσις καὶ καθόλου πᾶσα μεταβολή (ὁεῖ γὰρ ἀπείρους μεταβολὰς εἶναι,
 ἵνα γένηται τινος γένεσις), τοῦτο δὲ ἀδύνατον. συναπτέον οὖν τῷ “καὶ οἱ
 τόποι ἄπειροι” τὸ εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον καὶ τὰ ἐξῆς. τὸ δὲ εἰ δὲ
 5 τοῦτο ἀδύνατον τοῦτ’ ἐστίν, εἰ ἀδύνατον ἀπείρους εἶναι τοὺς τόπους.

p. 205^a34 Ἄμα δὲ οὐδὲ ἄπειρον ἔσται τὸ σῶμα.

Τῷ “οὔτε γὰρ ὁ τόπος ἅπας μείζων ἢ ὅσον ἐνδέχεται τὸ σῶμα εἶναι” 10
 συναπτέον τὸ ἔτι οὔτε τὸ σῶμα μείζων ἢ ὁ τόπος καὶ τὰ ἐξῆς, εἴτα
 τὸ ἄμα δὲ οὐδὲ ἄπειρον ἔσται τὸ σῶμα· ὥς συμπεράσμα γὰρ ἐστὶ
 10 τοῦτο τῶν ἄλλων. εἰ γὰρ οὔτε ὁ τόπος μείζων τοῦ σώματος, οὔτε τὸ σῶμα
 μείζων τοῦ τόπου, πεπεράνται δὲ πᾶς τόπος, καὶ τὸ σῶμα πεπεράνθαι
 ἀνάγκη· οὐδὲν ἄρα σῶμα ἄπειρον ἔσται.

p. 205^b1 Ἀναξαγόρας δὲ ἀτόπως λέγει περὶ τῆς τοῦ ἀπείρου μο-
 νῆς· στηρίζειν γὰρ αὐτὸ αὐτὸ φησι τὸ ἄπειρον. 15

15 Ὁ Ἀναξαγόρας, φησὶν, ἄτοπον αἰτίαν ἀποδίδωσι τοῦ μένειν καὶ ἀκί-
 νητον εἶναι τὸ ἄπειρον, ὅπερ ἦν κατ’ αὐτὸν τὸ ἐκ πασῶν τῶν ὁμοιομερειῶν
 συγκαίμενον ἀπείρων οὐσῶν, ὅπερ τὸν νοῦν ἀπὸ τινος χρόνου ἄρξασθαι δια- 20
 κρίνειν ἔλεγε. τὸ οὖν ὅλον τοῦτο μῖγμα ἀκίνητον εἶναι λέγων ὁ Ἀναξα-
 γόρας αἰτίαν τῆς ἀκινήσεως ταύτην ἀπεδίδου· οὐ γὰρ τῷ εἶναι ἐν τῷ κατὰ
 20 φύσιν τόπῳ, ταύτῃ ἀκίνητον εἶναι (οὐδὲ γὰρ εἶναι ὅλως ἐν τόπῳ ἔλεγεν,
 ἵνα μὴ ταύτῃ εὐθύς καὶ πεπερασμένον ποιήσῃ), ἀλλ’ αἴτιον εἶναι αὐτῷ τῆς
 ἀκινήσεως τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ στηρίζειν, τουτέστιν ἑαυτῷ ἀντιβαίνειν καὶ εἰς
 ἑαυτὸ ἐπεριέσεσθαι, τοῦτο δὲ ὑπάρχειν αὐτῷ διὰ τὸ μὴδὲ ἐν τινι εἶναι
 μὴδὲ περιέχεσθαι, ἀλλ’ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ εἶναι καὶ αὐτὸ ἑαυτοῦ τόπον ὑπάρ- 25

2 καθ’ ὅλην πᾶσαν μεταβολήν primitus M 3 τοῦτο δὲ ἀδύνατον LK: τοῦτο δὲ (εἰ δὲ τοῦτο t)
 ἀδύνατον, τουτέστιν εἰ ἀδύνατον ἀπείρους εἶναι τοὺς τόπους Mt 4 τὸ εἰ δὲ Mt: τὸ εἶδος
 L: τὸν δὲ K 4, 5 τὸ δὲ εἰ δὲ—τόπους om. hic Mt cf. ad v. 3 6 τὸ om. K at cf.
 v. 9 7 Τῷ τὸ K ἅπας ὁ πᾶς Aristotelis vulgata μείζων M ἢ ὅσον
 LK: ἢ ὁ τόπος καὶ τὰ ἐξῆς· εἴτα τὸ ἄμα δὲ οὐδὲ ἄπειρον ἔσται τὸ σῶμα. ἢ ὅσον Mt
 8 τὸ ἔτι LKM: τῷ ἔτι t μείζων Lt: μείζων K: μείζων M 8, 9 ἢ ὁ τόπος—τὸ
 σῶμα om. hic Mt cf. ad v. 7 9 ἄμα (sic) ex ἄτομα corr. L 10 τόπος μείζων τὸπος
 μείζων M 11 μείζων L πεπεράνται scripsi: πεπεράσται KMt: πεπεράσθαι (sic) L
 13 δ’ ἀτόπως t 14 αὐτῷ αὐτό M: αὐτῷ K τὸ ἀπείρον φησι L 15 Ὁ om. Mt
 αἴτιον L at cf. Themist. p. 235, 10 15, 16 ἀνακίνητον vel ἀνευκίνητον M 16 ἀν-
 ομοιομερειῶν Mt 17 συγκαίμενων L 18 τῷ οὖν t λέγων om. Mt 19 ταύτην
 K et corr. M: τὴν αὐτήν, ut videtur, primitus M: ταύτης L: τοιαύτην t τῷ εἶναι
 τὸ L 20 ταύτῃ—ἐν τόπῳ om. L 22 αὐτὸ ἑαυτοῦς K ἑαυτῷ ἑαυτοῦ M
 23 τοῦτῳ δὲ ὑπάρχει αὐτὸ ante corr. M ἐν t 24 περιέχεσθαι ἀλλ’ αὐτὸ ἐν-
 αὐτὸ M τόπος K

χειν. τοῦτο δέ, φησί, λέγει, ὥς δὴ παντός, ὅπου δὲν εἶη, ἐκεῖ καὶ πεφυ- m lv
 κότες εἶναι· εἰ γὰρ μὴ ἔστι τὸ αἷτιον τῆς στάσεως ὁ κατὰ φύσιν τόπος,
 ἀλλὰ τὸ στηρίζειν ἑαυτὸ καὶ ἐν ἑαυτῷ εἶναι, δυνατόν γε δήπου καὶ ἀλλα-
 χοῦ εἶναι καὶ ἴστασθαι, εἰ ἐν ἑαυτῷ εἶη καὶ στηρίζοι ἑαυτό. τοῦτο δέ
 5 ψευδὸς· οὐδὲ γὰρ νῦν ἢ γῆ διὰ τὸ στηρίζειν ἑαυτήν καὶ εἰς ἑαυτήν συννε-
 νευκέναι, διὰ τοῦτο μένει. εἰ γὰρ τοῦτο ἦν τὸ αἷτιον τῆς μονῆς, ἐὰν τῇ
 λόγῳ μετεωρίσω τὴν γῆν καὶ ἀγάγω αὐτὴν μέχρι τοῦ ὑπεκκαύματος, ἐπειδὴ
 κακεῖ ἐν ἑαυτῇ ἔστι καὶ ἑαυτὴν στηρίζει, ἔδει δήπου καὶ ἀκίνητον εἶναι.
 τοῦτο δὲ ἀδύνατον· οἰσθίγεται γὰρ ἔως ἂν τὸν κατὰ φύσιν καταλάβοι
 10 τόπον, οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ μέσος. οὐκ ἄρα οὐδὲ νῦν τὸ ἑαυτὸ στηρίζειν αἷτιον 30
 τοῦ μένειν. καὶ ἄλλως οὐ τὸ ἑαυτὸ στηρίζειν καὶ ἐν ἑαυτῷ εἶναι καὶ ὑπὸ
 μηδενὸς περιέχεσθαι, τοῦτο ἤδη καὶ κατὰ φύσιν ἀκίνητον ποιήσει τὸ ἄπει-
 ρον· τοῦναντίον γὰρ βιαίτου μονῆς τοῦτο αἷτιον. διὰ γὰρ τόπου ἀπορίαν καὶ
 τὸ μὴ ἔχειν ποῦ κινηθῆναι οὐ κινεῖται, οὐ διὰ τὸ μὴ πεφυκέναι κινεῖσθαι·
 15 ἄδηλον γὰρ εἰ παρούσης χώρας ἡρέμησεν ἄν. διὰ τοῦτο γοῦν καὶ τὴν γῆν
 κατὰ φύσιν μένειν καὶ μὴ κινεῖσθαι φαμεν, διότι καὶ τόπου ὑπάρχον-
 τος πανταχόθεν, ὅμως οὐδαμῶς κινεῖται· ἐπεὶ οὐν ἔχουσα ποῦ κινηθῆναι. ὅμως 35
 οὐ κινεῖται, διὰ τοῦτο τῆς μονῆς αὐτῆς αἷτιον τὸ πεφυκέναι ἐν τῷ μέσῳ
 εἶναι. ὥσπερ οὖν εἰ καθ' ὑπόθεσιν ποιήσομεν ἄπειρον τὴν γῆν αὐξήσαντες
 20 αὐτὴν * * * ὥς νῦν ἔχει, ἐξὸν μὲν ἦν λέγειν ὅτι αὐτὴ ἑαυτὴν στηρίζει
 καὶ ἐν ἑαυτῇ ἔστι καὶ ὑπ' οὐδενὸς περιέχεται, ἀλλ' οὖν οὐ τοῦτο τῆς κατὰ
 φύσιν ἀκινήσεως αὐτῆς αἷτιον ἦν, ἀλλ' ὅτι εἰργμένη ἦν ἀπὸ τοῦ μέσου
 καὶ περὶ αὐτὸ νενευκῆα, οὕτω φημι καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπείρου, ὅτι ἂν ἑαυτὸ 40
 στηρίζῃ καὶ ὑπὸ μηδενὸς περιέχεται, οὐ τοῦτο κατὰ φύσιν αἷτιόν ἐστι τῆς

1 δὴ LK: δεῖ M: δέον t παντός L: πάντως K: πᾶν Mt ὅπου δ' ἂν L: ὅπουδ'αν KM:
 ὅπου ἂν t. de crasi δ'αν (i. e. δὴ ἂν) cf. 244,10. 308,21. 316,8. 450,25. 451,5 q 3 v 18. (ad
 p. 206,32? 309,1). Usener, *Jahrbücher für Philol.* 117 [1878], 66 sq. 1. 2 πεφυκότες
 scripsi: πεφυκός libri 3 τὸ et ἑαυτῷ M²: τῷ et ἑαυτὸ M 4 εἶη ex corr. M
 4. 6 καὶ στηρίζοι—μονῆς om. Mt 4. 5 στηρίζοι—διὰ τὸ L: om. K 6 μένει K:
 μενεῖ L ἐὰν οὖν t 7 μετεωρίσω M: μετεωρήσωμεν L 8 κακεῖ ἐκεῖ M ἔδει]
 δεήσει t 9 καταλάβει M: καταλάβῃ t 10 οὗτος L: αὐτός K Mt ἑαυτὸ Mt: ἑναυτῷ
 K: ἐν ἑαυτῷ L 11 ἑναυτὸ εἶναι ante corr. M 13. 20 τοῦναντίον κτλ.] cf. Themist.
 p. 235,18 sqq. 13 τὴν τόπου L ἀπορία M: ἀπειρίαν L 13. 14 καὶ τὸ LK: καὶ

τῷ Mt 14 ποῦ κτλ.] cf. ad p. 51,14 οὐ διὰ LK: διὰ M: ἀλλ' οὐ διὰ t 15 γῶ
 M: χώραν t γοῦν L: γὰρ K Mt 16 μένει superscr. M² 17 ποῦ LK: τῷ M: τὸ
 M² t 18 τῷ πεφυκέναι M 19 ποιήσομεν LM: ποιήσωμεν K: ἐποίησαμεν t τὴν
 om. L 20 post αὐτὴν indicavi lacunam, quam verbis καὶ ἀκίνητος καὶ τότε ἦν inepte
 explet t cf. Themist. p. 235,26 νῦν] νοῦν M ἐξῶν μὲν νῦν λέγει ὅτι M 21 ὑπο-

δενός K 22 [εἰργμένη] ἡρμ/ (γ superscr. M²) M ἀπὸ] ὑπὸ libri 23 αὐτὸ L:
 ἑαυτὸν K Mt νενευκῆα (sic) K: ἐνευκῆα M: νενευκῆα (L) t ἐπὶ LK: περὶ Mt
 fortasse ἂν (αὐτὸ) ἑαυτὸ 24 στηρίζει primitus M περιέχεται LM οὐ τοῦτο
 scripsi: οὐ τούτου K: τοῦτο LM: τοῦτο οὐ t 24. p. 450,1 τῆς ἀκινήσεως LK: τὸ κατὰ
 φύσιν τῆς ἀκινήσεως M: τῆς κατὰ φύσιν ἀκινήσεως t

ἀκίνησις. τὸναντίον γὰρ βίαιος ἢ μονή· πόθεν γὰρ ὅτι εἰ εἶχε τόπον m 1v
οὐκ ἐκινεῖτο; ἔδει οὖν τὸν Ἀναξαγόραν φυσικὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι τῆς ἀκι-
νησίας τοῦ ἀπείρου· ἡ γὰρ ὑπ' αὐτοῦ ἀποδοθεῖσα αἰτία οὐ τῆς φύσεως
ἐστὶ τοῦ ἀπείρου, ὅπερ ἐστὶ τὸ μῖγμα τὸ ἐκ πάντων, ἀλλὰ τοῦ μετέθους.
5 εἰ γὰρ κατὰ φύσιν ἦν τῷ ἀπείρῳ τὸ ἀκινεῖσθαι, καὶ ἐκάστω τῶν μερίων
τὸ αὐτὸ δόξου ἂν ἦν κατὰ φύσιν· ὁ γὰρ τῇ ὅλῃ γῇ κατὰ φύσιν ἐστὶ, 45
τοῦτο καὶ τῶν μερίων ἐκάστω, καὶ ὅπερ τῷ ὅλῳ ὕδατι, ὡς τοιαῦτα φύσει,
κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας αὐτοῦ, τοῦτο καὶ κυάθῳ
ἐνί. πότερον οὖν καὶ ἐκάστω τῶν μερίων κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ στηρίζειν
10 αὐτὸ καὶ ἐν ἑαυτῷ εἶναι. ἡ οὐ· εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν, καὶ τὰ μέρη
πάντα ἀκίνητα ἂν ἦν· ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτῷ δοκεῖ, οὐδὲ ἡ αἰσθησις συγ-
χωρεῖ· εἰ δὲ ὅτι πεπέρανται τὰ μέρη, διὰ τοῦτο οἷα τέ ἐστι καὶ κινεῖσθαι,
οὐ κατὰ τὴν φύσιν ἄρα τοῦ σώματος τὸ μὴ κινεῖσθαι ὑπἄρχει τῷ ὅλῳ. 50
ἐπεὶ καὶ τοῖς μερίοις ἂν τοῦτο ὑπἄρχεν, εἴπερ ὁμοειδὲς τὸ μῖγμα (ὁμοίως
15 γὰρ πᾶν ἐν παντί ὑπάρχει). ἀλλὰ διὰ τὸ μετέθους, τοῦτο δὲ οὐκ ἐστὶ φυσι-
κὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι. ὅλως δὲ εἰ τὸ ἄπειρον πέφυκεν αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ m 2r
εἶναι καὶ αὐτὸ ἑαυτοῦ εἶναι τόπος, ἔδει καὶ τῶν μερίων ἕκαστον αὐτὸ ἑαυ-
τοῦ εἶναι τόπον καὶ ἐν ἑαυτῷ εἶναι· ὁμοειδὲς γὰρ οἱ τόποι τοῦ τε ὅλου
καὶ τοῦ μέρους, ὡς ἤδη εἴρηται. εἰ τοίνυν τοῦ ἀπείρου τόπος τὸ ἐν ἑαυ-
20 τῷ εἶναι, καὶ τοῦ μέρους ἄρα ὁ αὐτὸς ἂν εἴη τόπος· τῆς δὲ ἀκίνησίας
αἰτίον τὸ ἐν ἑαυτῷ εἶναι καὶ αὐτὸ ἑαυτοῦ εἶναι τόπον· καὶ τὰ μέρη ἄρα σὺν
τοῖς ὅλοις ἀκίνητα. τοῦτο δὲ καὶ ψεῦδος καὶ ἀδύνατον. καὶ ἄλλως εἰ τόπος 5
τοῖς μέρεσιν τὸ ἐν ἑαυτοῖς εἶναι, ἐπειδὴ καὶ τῷ ὅλῳ, οὐδὲν κωλύει τὸ
μὲν πῦρ κάτω εἶναι τὴν δὲ γῆν ἄνω (ἐν ἑαυτῷ γὰρ ἐστὶν ἑκάτερον τοῦ-
25 των, ὅπου δᾶν ἦ), τοῦτο δὲ ἀδύνατον. οὐδ' ἄρα οὗτος κατὰ φύσιν τόπος
τοῖς μέρεσιν, οὐδὲ τῷ ὅλῳ ἄρα· ὁ γὰρ αὐτὸς κατ' εἶδος τοῦ ὅλου καὶ τοῦ
μέρους.

1 τὸναντίον δὲ καὶ βίαιος [βίαιος M] Mt πόθεν γὰρ ὅτι δὴ οὐ ὅτι 1 2 ἔδει ἐπει-
δὴ L 3. 20 ἡ γὰρ—τόπος] cf. Themist. p. 236,2 sqq. 3 ἀποδοθεῖσα primitus

K: ἀποδοθῆσα M οὐ ex corr. M 4 τὸ (ante μῖγμα) om. Mt 5 τὸ] τῷ
superscr. M² ἀκινεῖσθαι KM 6 τὸ αὐτὸ] τοῦτο corr. M² et t ἦν] εἴη
corr. M² et t 7 τοῦτω ante corr. M ἐκάστω verisimiliter M² t: om. LKM
τοιαῦτα LMt 8 αὐτῷ L τοῦτο δὲ οὐ κυάθῳ L 9 καὶ om. L τὸ ex
τῷ corr. M στηρίζειν Mt 10 αὐτὸ t: αὐτὸ LKM 11 ἂν LK et primitus
M: αἰεὶ corr. M² et t δοκεῖ om. L 12 πεπέρασται libri 13 τὴν om.
Mt τῷ μὴ ante corr. M τὸ ὅλον M 15 πᾶν ἐν K: ἂν πᾶν ἐν L: πάντων

compend. M: πάντα t ὑπάρχ^z M: ὑπάρχον L 16 εἰ] εἰς L αὐτὸ om. Mt
17 τόπος KM: τόπον (I)M² t 18 εἶναι τόπον] τόπον εἶναι L ὁμοειδὲς
ante corr. M et t 19 ἀπείρου τόπου L τὸ LKM: τῷ t 20 εἴη
om. L 21 αὐτὸ scripsi: αὐτὸν LMt: αὐτὴν K et superscr. M² 22·23 ἀκί-
νητα—ἐπειδὴ καὶ om. Mt 22 καὶ (post δὲ) K: om. L 23 τοῖς μέρεσιν K:
om. L 25 ὅπου δ' ἂν LMt: ὅπουδ' ἂν K οὕτως (sic) K τόπος κατὰ
φύσιν traiecit L

p. 205^b3 Τοῦτο δὲ ὅτι ἐν αὐτῷ.

m 2^r

Διὰ τοῦτο, φησί, στηρίζει ἑαυτὸ τὸ ἄπειρον, ὅτι οὐκ ἐν τόπῳ ἐστὶν οὐδὲ ὑπὸ ἄλλου περιέχεται, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ ἐστίν. ὡς ὅπου ἂν τι ἦ, πε-
φυκὸς ἐνταῦθα εἶναι. τοῦτο ἐπισκώπτων φησὶν· ὡς δῆ, φησι, παντός,
5 ὅπου ὅαν ἦ, ἐκεῖ καὶ πεφυκὸς εἶναι, οὕτω τοῦτό φησιν. εἰ γὰρ τὸ ἐν 10
ἑαυτῷ εἶναι αἴτιον τῆς μονῆς, καὶ μὴ ἄνω ἢ τὸ πῦρ ἀλλὰ κάτω, μένει
ἂν ἐν τῷ κάτω τόπῳ διὰ τὸ ἐν αὐτῷ εἶναι· τοῦτο δὲ ψευδές. ὡσαύτως
καὶ ἡ κρεμασμένη βῆλος οὐ πέφυκεν ἐν μετεώρῳ εἶναι, ἀλλὰ κάτω. εἰ οὖν
μὴ κατὰ φύσιν ἦν ὁ ἐκάστου τόπος ἀφορισμένος, οὐδὲν μάλλον τὴν γῆν
10 καὶ τὸ πῦρ ἄνω ἢ κάτω μένειν ἔδει.

p. 205^b6 Τὸ γὰρ ἐν ἑαυτῷ στηριζόμενον καὶ ἐν ἑαυτῷ ὃν ἀκίνη-
τον εἶναι ἀνάγκη.

Εἰ καὶ τοῦτο, φησί, δῶμεν, τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ στηριζόμενον καὶ ἐν ἑαυ- 21
τῷ ὃν διὰ τὸ ὑπὸ μηδενὸς περιέχεσθαι ἐξ ἀνάγκης ἀκίνητον εἶναι, ἀλλ'
15 οὖν οὐ τῆς κατὰ φύσιν ἀκινήσεως τοῦτο αἴτιον· δύναιται γὰρ οὕτως ἀκίνη-
τον εἶναι καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὅπου κινήθῃ, ἀλλὰ καὶ μὴ ἔχῃ ποῦ κινήθῃ,
πεφυκέναι γε αὐτὸ κινεῖσθαι οὐδὲν κωλύει. ἔδει οὖν τῆς κατὰ φύσιν ἀκί-
νησίας ἀποδοῦναι τὴν αἰτίαν, καὶ μὴ τῆς κατὰ βίαν καὶ παρὰ φύσιν.

p. 205^b10 Ἐπεὶ καὶ ἡ γῆ οὐ φέρεται, οὐδ' εἰ ἄπειρος ἦν, εἰργμένη
20 μέντοι ἀπὸ τοῦ μέσου.

Ὅσπερ, φησὶν, εἰ ἄπειρος ἦν ἡ γῆ, οὐ διὰ τὸ ἄπειρος εἶναι καὶ μὴ 25
ἔχειν ὅπου κινήθῃ, διὰ τοῦτο οὐκ ἐκινεῖτο, ἀλλ' ὅτι εἰργμένη ἐστὶν ἀπὸ
τοῦ μέσου (καίτοι ἐξόν ἦν λέγειν ὅτι διὰ τοῦτο ἀκινήτός ἐστιν, ὅτι στη-
ρίζει ἑαυτὴν καὶ ὑπ' οὐδενὸς περιέχεται, ἀλλ' ἐλέγχει τὸ μὴ εἶναι

1 ἐν αὐτῷ ex Aristotele scripsi: ἐν ἑαυτῷ L et Aristotelis cod. 1: ἐναυτῷ M: ἐν αὐ-

τῷ Kt 2 διὰ L: om. (K)Mt φησιν ὅτι στηρίζει Mt 3 ἀλλ' οὖν ἑαυ^{er} (ἐν super-
scr. M²) M 4 δῆ L: δέ KMt at cf. p. 449,1 φησί om. L 5 δ' ἂν libri
οὐ τούτων φησὶν K φησιν scil. Anaxagoras 6 αὐτῷ L ἡ L: ἡ K: om. Mt
6. 7 μένει ἂν Mt 7 ἐν αὐτῷ scripsi: ἐναυτῷ K: μὴ ἐν αὐτῷ L: ἐναυτῷ M: ἐν

ἑαυτῷ t δὲ ψευδός L: δευδός (ψ superscr. M²) M: ψευδός (K)t 8 μετεώρῳ M et t
9 ὁ om. L ἀφορισμένος M et t 11 ἐν (post γάρ) om. Aristotelis cod. E ante corr.
καὶ ἐν αὐτῷ ὃν t 14 διὰ τὸ μὴ ὑπ' οὐδενός L 14. 16 ἀλλ' οὖν—οὕτως ἀκίνητον
εἶναι om. Mt 15 τοῦτο (cf. p. 449,24) K: τὸ L 17 οὖν τοῖς κατὰ M 18 τῆς

LK: γάρ superscr. M²: τὴν t 19 ἡ om. add. M² οὐδὲ εἰ K 21 διὰ τὸ ἄπειρον
εἶναι L 22 καὶ διὰ τοῦτο οὐ κακίνητο L εἰργμένη L: εἰρμένη K: ἡρμένη M: εἰρμένη
M²: ἡρμένη t cf. ad p. 449,22 23 ἐκίνητός, ut videtur, M 24. p. 452,1 τῆς
ἀκινήσεως τὸ μὴ εἶναι traiecit L

τῆς ἀκίνησιος αὐτῇ αἴτιον τοῦτο, τὸ νῦν καὶ ἔχρουσάν γε ποῦ κινήθῃναι, ὅμως III 2^r μὴ κινεῖσθαι), οὕτως οὖν καὶ μὴ κινῆται τὸ ἄπειρον, λεκτέον φυσικὴν αἰτίαν τῆς ἀκίνησιος αὐτοῦ· ἦν γὰρ ἀποδεδώκε, τοῦ μετέθους ἐστίν.

p. 205^b18 Ἄμα δὲ ὁ γλῶσσος ὅτι καὶ ὁ γλῶσσος μέρος δύοι μένειν.

30

5 Εἰ γὰρ αἴτιον τῷ ὅλῳ τῆς ἀκίνησιος τὸ ἐν ἑαυτῷ εἶναι, τοῦτο καὶ τῷ μέρει ἔδει εἶναι ἀκίνησιος αἴτιον· ὁ γὰρ αὐτὸς τόπος τοῦ βίου καὶ τοῦ αἵ μέρους. εἰ μὲν οὖν καὶ τῷ μέρει κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ στηρίζειν ἑαυτὸ, πάντα ἂν ἀκίνητα εἴη, εἰ δὲ διὰ τὸ πεπερανῆναι τὸ μέρος, διὰ τοῦτο κινεῖται, οὐδὲ τῷ ὅλῳ ἄρα κατὰ φύσιν ὑπῆρχε τὸ ἀκίνητον, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ
10 ἔχειν ποῦ κινήθῃναι.

p. 205^b24 Ὅλως δὲ φανερόν ὅτι ἀδύνατον τὸ ἄπειρον ἅμα λέγειν σῶμα καὶ τόπον τινὰ εἶναι τοῖς σώμασιν.

Δεῖξας ἐκ τῶν δυνάμεων καὶ ἐκ τῶν τόπων ὅτι ἀδύνατον εἶναι ἄπειρον 11 σῶμα, νῦν καὶ ἐκ τῶν ῥοπῶν αὐτὸ τοῦτο κατασκευάζει, καὶ ὅς τὰ φυσικὰ
15 σώματα κινούνται. δύο γὰρ εἴδη κινήσεων ἐν τῷ παντί, ἥ τε κατ' ἐυθείαν καὶ ἡ κύκλῳ, καὶ τῆς κατ' ἐυθείαν ἡ μὲν ἄνω, ἡ τῶν κούφων, ἡ δὲ κάτω, ἡ τῶν βαρέων. ἐὰν οὖν δεῖχθῇ ὅτι οὕτε τῶν κατ' ἐυθείαν κινουμένων σωμάτων οὕτε τῶν κύκλῳ ἄπειρον καὶ μίαν κινεῖται κίνησιν, ἀλλὰ πᾶσα 45 μία κίνησις πεπερασμένη ἐστὶ, ὁ γλῶσσος ὅτι οὐδὲ τόπος ἄπειρος ἐστίν, τόπου
20 δὲ ἄπειρου μὴ ὄντος, οὐδὲ φυσικὸν σῶμα ἄπειρον ἐστίν· πᾶν γὰρ σῶμα ἐν τόπῳ. ἐνταῦθα μὲν οὖν δεῖκνυσιν ὅτι οὐκ ἐστὶ κατ' ἐυθείαν κίνησις ἄπειρος, ἐν δὲ τῇ Ἡερὶ οὐρανοῦ ὅτι οὐδὲ κυκλοφορικὴν κίνησιν ἄπειρον εἶναι ἐνδέχεται. εἰ δὲ πᾶν σῶμα ἡ κύκλῳ κινεῖται ἢ κατ' ἐυθείαν, ἀμφότερα δὲ πεπερασμένα, αἱ κινήσεις, καὶ τὰ κινούμενα ἀνάγκη πεπερασμένα
25 εἶναι. ὅπερ οὖν εἶπον, ἐνταῦθα δεῖκνυσιν ὡς οὐχ οἷόν τε τῶν εὐθυφορικῶν τι 50

1 τὸ om. L: τ (h. c. τόν) M 2 κινῆται LK: κινεῖται Mt 3 ἦν Mt ἀποδέ-
δοκε M 4 ὁ γλῶσσος ἐστίν ὅτι M μέρος δύοι KM: δύοι (om., μέρος) L: δύοι μέρος t
5 τὸ ὅλον L: τὸ ὅλον pr. M post ἀκίνησιος erasum εἴη vel ἐστὶ L 6. 7 ἔδει—οὖν
καὶ τῷ μέρει om. L 7 τὸ om. Mt ἑαυτῷ primitus M 8 δὲ om. Mt 11 lemma
om. K τὸ ἄπειρον ἅμα (ἅμα M) LM: ἅμα ἄπειρον t cf. Aristotelis libri. Simplic.
p. 487, 31. Philop. p. 462, 1 12 σώμασι M 13 δεῖξας de more scripsit M neque
correxīt t 14 αὐτὸς K τοῦτο om. Mt καὶ ὅς LK: καὶ ὅς Mt 15 ἡ τε]
εἴτε M εὐθείαν libri 16 εὐθείας (item v. 17) compend. M et t ἡ δὲ] ἡ δὲ;
si silentio fides, libri 17 fortasse ὅτι (οὐδὲν) οὕτε (cl. p. 455, 28) vel κινουμένων (τι

(cl. v. 25) 18 σῶμα/ K τῶν κύκλων M 19 μία (LK)Mt ἐστὶ om. Mt
20 ἄπειρον ἐστὶ Mt 21 οὖν] καὶ L εὐθείαν fere constanter Mt: identidem K
et L 22 Ἡερὶ οὐρανοῦ A 5 p. 271^b26. 7 p. 275^b12 κυκλοφορικὴν M et t
24 πεπερασμένα, αἱ κινήσεις (κινεῖσεις M) KMt: αἱ κινήσεις πεπερασμένοι L: fort. πεπερα-
σμένοι κινήσεις 25 οὖν om. Mt εἶπον om. (?) L εὐθυφορικῶν L: εὐθυφορι-
τικῶν K: εὐθυφορικῶν Mt τι om. Mt

σωμάτων ἄπειρον εἶναι, καὶ πρῶτον μὲν δείκνυσιν δι' ὑποθετικοῦ συλλογι- m 2°
 σμοῦ. εἰ γὰρ ἔστι, φησὶν, ἄπειρόν τι σῶμα αἰσθητόν, ἢ βάρος ἔξει ἢ κου-
 φότητα (πᾶν γὰρ σῶμα αἰσθητόν ἢ βάρος ἔχει ἢ κουφότητα), ἀλλὰ
 μὴν ἀδύνατον βάρος ἔχειν ἢ κουφότητα τὸ ἄπειρον σῶμα, οὐδὲ εἶναι
 5 ἄρα ὅλως δυνατὸν ἄπειρον σῶμα τῶν κατ' εὐθείαν κινουμένων. πῶθεν
 δὲ ὅτι ἀδύνατον βάρος ἔχειν ἢ κουφότητα τὸ ἄπειρον σῶμα; ὅτι εἰ μὲν
 βαρὺ εἴη, φησὶν, ὅλον ἔσται κάτω, εἰ δὲ κοῦφον, ὅλον ἄνω, εἰ δὲ τὸ m 2°
 μὲν ἔξει βαρὺ τὸ δὲ κοῦφον, τὸ μὲν ἔσται αὐτοῦ ἄνω τὸ δὲ κάτω. καὶ
 τὸ μὲν ὅλον εἶναι ἢ ἄνω ἢ κάτω, ὥς σαφὲς ἔχον τὸ ἀτοπον, οὐδὲ κατα-
 10 σκευάζει (πρῶτον μὲν ὅτι οὐ μόνον βάρεα ἐστὶ τὰ σώματα, ἀλλὰ καὶ
 κοῦφα, ἔπειτα εἰ μόνον τὸν ἄνω καθ'ἑξῆς τόπον, ἐλλείψει ὁ κάτω, εἰ δὲ
 τὸν κάτω, ἐλλείψει ὁ ἄνω· πῶς οὖν ἄπειρον ὁ μὴ πάντα περιλαμβάνει
 τόπον;), κατασκευάζει δὲ, μᾶλλον δὲ ἀπάγει εἰς ἀτοπον, τὴν ὑπόθεσιν τὴν
 λέγουσαν τὸ μὲν αὐτοῦ εἶναι βαρὺ τὸ δὲ κοῦφον. εἰ γὰρ τὸ μὲν αὐτοῦ εἴη
 15 βαρὺ τὸ δὲ κοῦφον, τὸ μὲν ἔσται ἄνω τὸ δὲ κάτω· πῶς οὖν διελεῖς, φησί,
 τὸ ἄπειρον, ἵνα καὶ ἀποδῶς μῆριν ἑκατέρω; πότερον τὸ μὲν ἡμῖς βαρὺ
 ἔρεῖς τὸ δὲ ἡμῖς κοῦφον, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως; καὶ πῶς οἶόν τε τοῦ ἀπείρου
 ἡμῖς ἢ ὁμοίον λαβεῖν, ἢ ὅλως μῆριν; ἔπειτα πῶς δυνατὸν ὅλως ἐν τῷ
 ἀπείρῳ εἶναι τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω; πῶθεν ἀρξάμενος μέχρι τίνος ἀφοριεῖς
 20 τὸ ἄνω, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κάτω; ἀδύνατον γὰρ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἀπείρου.
 καὶ εἰ ὅλως ἔχει τὸ ἄνω καὶ κάτω, ἔξει καὶ ἔσχατα· ἔσχατα γὰρ ταῦτα. 10
 εἰ δὲ ἔχει ἔσχατα, οὐκ ἂν εἴη ἄπειρον. δυνατὸν δὲ καὶ ἐνταῦθα εἰπεῖν
 ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων, ὅτι ἢ κεκραμένα ἔσονται ἢ ἀπτόμενα, καὶ
 ἥξουσιν οἱ πρότερον λόγοι. πρῶτον μὲν οὖν ἐπιχειρήματα τοῦτο. δεύτερον πᾶ-
 25 λιν ἀπὸ τῶν τόπων. πᾶν, φησί, φυσικὸν σῶμα ἐν τόπῳ ἐστί, τόπου δὲ δια-
 φοραὶ εἰς, κυριώτατοι μὲν τῶν τόπων δύο, ὁ ἄνω καὶ ὁ κάτω, ἑτέροι δὲ παρὰ
 τούτους τέσσαρες, ἔμπροσθεν ὀπισθεν δεξιὰ ἀριστερά. πρῶτους δὲ εἶπον τὸν

1. 2 συλλόγου ante corr. M 2. 3 ἔξει ἢ κουφότητα LK: ἢ κουφότητα ἔχει (sed ἔχει
 addit M²) Mt 3 πᾶν γὰρ σῶμα αἰσθητόν ἢ βάρος ἔχει ἢ κουφότητα K: om. LMt

4 ἔχει superscr. M² 5 δυνατὸν τὸ ἄπειρον Mt 6 τὸ ἄπειρον σῶμα βάρος ἔχειν ἢ
 κουφότητα transponunt Mt 7 κοῦφον ὅλον ἄνω K 7. 9 εἰ δὲ τὸ μὲν — ἢ ἄνω

om. Mt 8 αὐτοῦ L: τοῦ K 9 ἔχων compend. M et (K)t 10 οὐ μόνον om. Mt

11. p. 455, 11 ἔπειτα εἰ μόνον — τὴν τοσαύτην om. L, ubi in ima pagina ἐνταῦθα λείπει ἀπὸ

τοῦ μαρίου (σημείου?) καταβα 11. 12 ἐλλείψει utrobique ex ~~ἡ~~ ὑψει fecit M² εἰ

δὲ τὸν κάτω om. add. M² 12 ὁ μὴ K: ὁ ἄμα (sed deletum μὴ super ἄμα) M: ὁ ἄμα t

13 δέ (post κατασκευάζει) K: delet M: om. t qui distinguit τόπον. κατασκευάζει. μᾶλλον δὲ

15 διελεῖς ex Aristotele scripsi: διέλεις KM: διέλης t 17 οἶόν τε K: οἶονται (ai compend.)

M: οἶονται t 19 εἶναι τὸ (ex τῷ corr. M) ἄνω καὶ (om. τὸ) κάτω Mt πῶθεν γὰρ Mt

20 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κάτω K: καὶ τὸ (ex τῷ corr. M) κάτω ὁμοίως Mt 21 τὸ ex τῷ

corr. M καὶ ἔσχατα K: τὰ ἔσχατα Mt 22 εἰ δὲ ἔχη K: ἔσχα K: ἔσχα M: ἔσχα-

τον t καὶ om. Mt 23 ἅπερ κτλ.] cf. Philop. ad p. 204^b 10 sqq. κεκραμένα scripsi:

κεκραμένα K: καὶ κερασμένα superscr. M²: καὶ πεπερασμένα t 24 δεύτερον δὲ Mt

25 τῶν τόπων] τοῦτο primitus M. 27 τέσσαρες] δ' libri πρῶτους K: πρῶτον Mt

ἄνω καὶ τὸν κάτω, διότι συναναιροῦσι καὶ οὐ συναναιροῦνται· μὴ ὄντων m 2^v
 γὰρ τούτων οὐδὲ οἱ λοιποὶ εἶναι ὀύνανται, ἐκείνων δὲ μὴ ὄντων τούτους
 οὐδὲν κωλύει εἶναι· ὄντος μὲν γὰρ πλάτους ἢ βάθους ἀνάγκη πᾶσα καὶ 16
 μῆκος εἶναι, μῆκους δὲ ὄντος οὐκ ἀνάγκη καὶ τὰ λοιπά. δεῖκνυσι δὲ ταῦτα
 5 ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ ἀκριβέστερον. ἐξ οὗν αἱ διαφοραὶ τοῦ τόπου, καὶ αὐται,
 φησίν, οὐδὲ μόνον θέσει εἰσὶ καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν σχέσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν
 τῷ παντὶ κατὰ φύσιν εἰσὶ· καὶ ὁ μὲν ἄνω καὶ κάτω προφανῶς, δεξιὰ δὲ
 καὶ ἀριστερά ἐν μὲν τοῖς μερικοῖς προδήλως (φύσει γὰρ τὰ μὲν τῶν μορίων 20
 ἐστὶ δεξιὰ, τὰ δὲ ἀριστερά), καὶ ἐν τῷ παντὶ δὲ δεξιὰ μὲν τὰ ἀνατολικά,
 10 ὡς ἄρχοντα τῆς κινήσεως, ἀριστερά δὲ τὰ ἐναντία. οὕτω καὶ ὁ ποιητὴς
 αὐτὰ καλεῖ· φησὶ γάρ

εἴτ' ἐπὶ δεξι' ἴωσι πρὸς ἡῶ τ' ἡλιόν τε,

εἴτ' ἐπ' ἀριστερά τῇ γε ποτὶ ζῳὸν ἡρόθεντα.

ταῦτα μὲν οὖν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κατ' ἀναλογίαν δὲ ἔμπροσθεν μὲν τὰ
 15 βόρεια, ὀπίσθεν δὲ τὰ νότια. ἀνάγκη οὖν εἰ ἔστι σῶμα ἄπειρον, ἐν τόπῳ
 εἶναι τοῦτο, ἐν τόπῳ δὲ ὃν κατὰ ταύτας τὰς διαστάσεις διεστάναι. ἀδύνα-
 τον δὲ ἐν τῷ ἀπείρῳ σώματι ταύτας λαβεῖν τὰς διαφοράς· τί γὰρ τῶν 25
 τοῦ ἀπείρου τίνι τῶν τόπων ἀφοριεῖς; ἐδὴ δὲ γὰρ ἀνάγκη πεπερασμένον
 εἶναι συνδιαριούμενον κατὰ μόρια ταῖς τῶν τόπων διαφοραῖς. ἢ γὰρ τινὰ
 20 τῶν μορίων ἄπειρα ἔσονται τινὰ δὲ πεπερασμένα, ἢ πάντα ἄπειρα, ἢ πάντα
 πεπερασμένα· καὶ εἰ μὲν πάντα πεπερασμένα, καὶ τὸ ἐκ πάντων ἄρα
 πεπέρανται, εἰ δὲ τῶν λοιπῶν θάτερον εἴη, ἢ πολλαπλασιασθήσεται τὸ
 ἄπειρον ἢ αὐξηθήσεται. τρίτον· πᾶς τόπος φύσει πεπέρανται (πέρας γὰρ
 ἐστὶ τοῦ περιέχοντος), εἰ οὖν πᾶν μὲν σῶμα ἐν τόπῳ πᾶς δὲ τόπος πεπέραν- 30
 25 ται, (πᾶν ἄρα σῶμα πεπέρανται). καὶ ἀποφατικῶς· εἰ πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ,
 τόπος δὲ ἄπειρος οὐκ ἔστιν, οὐδὲν ἄρα σῶμα ἄπειρόν ἐστι. τέταρτον
 τίθησιν ἐπιχρίσμα τοιούτον· ἐφ' ὧν, φησί, τὸ γένος κατηγορεῖται, ἀνάγκη
 πᾶσα καὶ τῶν εἰδῶν τι κατηγορεῖσθαι (οὐδὲν γὰρ ἐστὶ γένος τι αὐτὸ κατ'
 αὐτό, ἀλλ' ἐν τοῖς εἶδεσι θεωρεῖται, οὐδὲ ἐστὶ ζῳόν τι ὃ μὴ πάντως ἄν-
 30 θρωπός ἐστιν ἢ ἵππος ἢ ἕτερόν τι τῶν κατ' εἶδος ζῳῶν), οὐκοῦν εἰ ἐν
 τόπῳ τὸ ἄπειρον, πάντως καὶ ἐν τινι τῶν τοῦ τόπου εἰδῶν ἔσται, ἢ ἐν τῷ
 κάτω ἢ ἐν τῷ ἄνω ἢ ἐν τινι τῶν ἄλλων (οὐ γὰρ ἔστι τόπος τις παρὰ 35
 τοὺς εἰρημένους), δέδεικται δὲ πολλάκις ὅτι ἀδύνατον τὸ ἄπειρον ἐν τινι

1 τὸν om. t διότι M²t: διό KM ante καὶ οὐ συναναιροῦνται deletit καὶ οὐ συναι-
 ροῦνται M † οὐκ ἀνάγκη καὶ Mt: ἀνάγκη K 5 τῇ] τοῖς superser. M²
 Περὶ οὐρανοῦ B 2. Δ 1 οὐρανοῦ πραγματεία M²t ἐξ] καὶ K cf. ad p. 389,1
 αὐτῇ primitus M 12 εἴτ' ἐπὶ κτλ.] Hom. M 239 sq. δεξιὰ Mt: δεξιὰ K ἡῶ
 τ'] ἢ ὦτ' K: ἡῶτ' M: ἡῶτ' t 13 ἐριστερά K ποτὶ M 15 μόρεια K νό-
 τεια Mt 16 ante κατὰ addit supra versum ἀνάγκη M² 17 σώματι] cf. Arist.
 p. 205^b35 cod. E. Diels z. Textgesch. p. 8 τῶν] τοῦ K 18 τινὶ M 19 fort.
 τινὰ (μὲν) 20 ἄπειρα (priori loco) iterat M 22. 25 πεπέρανται quater scripsi:
 πεπέρασαι libri 23 αὐξηθήσεται superser. M² τρίτος K φύσει] φησι com-
 pend. K 24 εἰ οὖν γούν M μὲν K: om. Mt 25 πᾶν ἄρα σῶμα πεπέρασαι
 addidit t: om. KM

τούτων εἶναι. οὕτω μὲν οὖν ἐνταῦθα. ἐν δὲ τῇ Περὶ οὐρανοῦ πραγματεῖα m 2^v
 πολλοῖς ἐπιχειρήμασι κατασκευάζεται, ὅτι οὐδὲ τὴν κύκλῳ κίνησιν ἐνδέχεται
 ἄπειρον εἶναι, ἐπεὶ μὴδὲ αὐτὸν τὸν κύκλον. ἐξ ὧν δύο ἢ τρία μεμνησόμεναι,
 ὅσα εἰς νόησιν ἐστὶ προχειρότερα καὶ τοῖς μὴ διὰ γεωμετρικῆς ἡγμένους
 5 θεωρίας. δεδεικται γοῦν ἐν γεωμετρῖα, ὅτι ἐὰν δύο εὐθεῖαι ἀπὸ ἐνὸς
 σημείου ἐκβληθῶσιν ἐπ' ἄπειρον, τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα ἐπ' ἄπειρον 10
 αὐξηθήσεται, καὶ εἰ γενομένης κατ' ἐνέργειαν ἄπειρους νοεῖς τὰς εὐθείας.
 καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα κατ' ἐνέργειαν ἄπειρον ἔσται. τοῦτου οὕτως
 ἔχοντος, ἐὰν νοήσῃς ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς γῆς δύο εὐθείας ἐκβαλλομένας
 10 μίαν μὲν ἐπὶ τὸ μεσουράνημα, ἐτέραν δὲ ἐπὶ τὴν ἀνατολήν, εἰ μὲν τὸ με-
 ταξὺ αὐτῶν διάστημα ἄπειρον εἴη, ἐπειδὴ ἐν ἑξ ὥραις τὴν τοσαύτην διά-
 στασιν κινεῖται ὁ ἥλιος, λέγω τὴν ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ τὸ μεσουράνημα, ἐν
 πεπερασμένῳ χρόνῳ ἄπειρον διάστημα κινηθήσεται. ἥπερ ἀδύνατον. οὐκ 45
 ἄρα ἄπειρον τὸ μεταξὺ τῶν εὐθειῶν διάστημα, ἀλλὰ πεπερασμένον. τὰ
 15 αὐτὰ δὲ πάλιν συμβήσεται, καὶν εἰ ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐπὶ τὸ μεσουράνημα
 καὶ ἐπὶ τὴν δύσιν δύο εὐθείας ἐκβάλλωμεν· οὐκοῦν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ μεσου-
 ρανήματος ἐπὶ τὴν δύσιν πεπερασμένον ἔσται. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ
 λοιποῦ ἡμισφαιρίου συμβαίνει. οὐκ ἄρα οὐδὲ τὴν κύκλῳ κίνησιν ἐνδέχεται
 ἄπειρον εἶναι. δείκνυσσι δὲ τὸ αὐτὸ καὶ οὕτως· ὥσπερ, φησὶν. οὐκ ἔστιν
 20 εἰπεῖν τρίγωνον ἄπειρον ἢ τετράγωνον, ἀλλ' ἅμα τῷ εἰπεῖν ταῦτα σχή- 50
 ματὰ πῖνα ἐννοῶ, τὸ μὲν ὑπὸ τριῶν ὅρων τὸ δὲ ὑπὸ τεσσάρων περατού-
 μενον, οὕτως οὐδὲ κύκλον ἄπειρον οἶόν τε λέγειν, οὐδὲ ἀπλῶς σχῆμα· αὐτὴ
 γὰρ τοῦ σχήματος ἡ ἐννοια ὅρου καὶ πέραςτός ἐστι σημαντική. εἰ οὖν
 μὴδὲ κύκλον εἰπεῖν ἄπειρον ἐνδέχεται, πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ ἡ κατὰ κύκλον
 25 κίνησις ἄπειρος ἔσται· ὥς γὰρ ἔχει τὸ ἐρ' οὗ γίνεται ἡ κίνησις, | οὕτως m 3^r
 ἔχει ἀνάγκη καὶ τὴν κίνησιν. εἰ οὖν μήτε τῶν κατ' εὐθεῖαν κινουμένων
 σωμάτων, μήτε τῶν κατὰ κύκλον ἐνδέχεται τὴν κίνησιν ἄπειρον εἶναι.
 ὁῖον ὅτι οὐδὲ τόπον ἄπειρον εἶναι ἐνδέχεται· οὐδὲν ἄρα σῶμα οὕτε τῶν
 κύκλῳ κινουμένων οὕτε τῶν κατ' εὐθεῖαν ἐνδέχεται ἄπειρον εἶναι. ταῦτα

1 Περὶ οὐρανοῦ] v. ad p. 452, 22 2 ἐπιχειρήμασι superser. M² 4 τοῖς] τοῦ K
 γεωμετρικῆς M et l ἡγμένης primitus M 5 γοῦν K: οὖν Mt γεωμε-
 τρία M 6. 8 ἐπ' ἄπειρον αὐξηθήσεται—διάστημα om. K 7 αὐξηθήσεται M
 9 νοήσεις primitus M ἐκβαλλομένας (sic) K 10 μεσουράνημα scripsi: μεσουρά-
 νισμα KMt 11 ἑξ ὥρεσιν K τοσαύτην K: τοιαύτην Mt 11. 12 διάστασιν] hinc
 rursus l. v. supra ad p. 453, 10 12 λέγων L ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς Mt 12 et 15 με-
 σουράνισμα Mt 15 πάλιν K ἀπὸ] ἐπὶ l. 16 δύο πεπερασμένας εὐθείας l.
 ἐκβάλλωμεν K: ἐκβάλλομεν L: ἐκβάλλωμεν Mt 16. 17 μεσουρανήματος l.: μεσουρανῆ-
 ματα K: μεσουρανήματος M: μεσουρανίσματος t 17 πεπερασμένα M 19 φησὶν
 De caelo A 5 p. 272^b17 20 ἀλλ' ἅμα] litterae αμα foro exhaustae M: ἀλλὰ (om.
 ἅμα) t 21 τριῶν] τῶν L ὅρων Lt: ὁρῶν K: ὡρῶν M 22. 23 αὕτη γὰρ ἡ
 τοῦ σχήματος ἐννοια L 25 οὗ l.K: ᾧ Mt 26 κατ' εὐθεῖαν om. Mt 27 τῶν
 parum perspicue ex τὴν correxit M: τὴν t τὴν om. l. 28 οὐδὲ ἄπειρον τόπον
 εἶναι Mt 28. 29 οὕτε τῶν κύκλῳ—ἐνδέχεται ἄπειρον εἶναι l.K: ἄπειρόν ἐστι ceteris
 omissis Mt

οὖν εἰπὼν, καὶ διὰ πάντων τούτων δεῖξας ὅτι ἀδύνατον σῶμά τι ἐνεργεῖα m 3^r
 ἄπειρον εἶναι, ἐφεξῆς εἰς τὸ ἐναντίον ἐπιχειρεῖ. εἰ γάρ, φησί, μηδαμῇ μηδα-
 μῶς εἴη τὸ ἄπειρον, μυρία ἀδύνατα ἔβηται, ὥσπερ καὶ πρότερον εἶπεν. 5
 οὔτε γὰρ ὁ χρόνος, φησὶν, αἰδῖος ἔσται, ἀλλ' ἔσται τις αὐτοῦ ἀρχὴ καὶ
 5 τελευτή, πρᾶγμα ἀδύνατον· τὸ γὰρ λέγειν ὡς ἤρξαντο ποτε γενέσθαι ὁ
 χρόνος, οὐδὲν ἄλλο λέγειν ἔστιν, ἢ ὅτι χρόνος ἦν ὅτε χρόνος οὐκ ἦν·
 πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ἐν χρόνῳ γίνεται, καὶ τὸ 'ποτέ' χρόνος κατηγορεῖ-
 ται, δεῖνυνται δὲ καὶ κινήσεις οὕσα αἰδῖος, ἢ παρακολούθημα ὁ χρόνος.
 ἐν μὲν οὖν τοῦτο ἄτοπον μὴ παραδεχομένους μηδαμῶς τὸ ἄπειρον, ἔτερον
 10 δὲ ὅτι οὐκ ἔσσονται τὰ συνεχῆ ἐκ' ἄπειρον διαιρετά, καὶ τρίτον ὅτι ἐπι-
 λείπει ἀεξόμενος ὁ ἀριθμὸς. εἰ τοίνυν, φησί, καὶ οἱ ἀνασκευάζοντες τὸ
 ἄπειρον λόγοι καὶ οἱ εἰσαφύγοντες ἀληθείας, διαιτητοῦ χρεῖα τοῦ διαιτήσον-
 τος ἐναντίοις λόγοις καὶ δεξιόντος κατὰ τί μὲν ἀληθεῖς εἰσι κατὰ τί δὲ οὐ·
 εἰ γὰρ μὴ κατὰ τι μὲν ὑπῆρχε τὸ ἄπειρον, κατὰ τι δὲ οὐχ ὑπῆρχεν, οὐκ
 15 ἂν ἔδοξεν ἐκάτερος τῶν λόγων ἀληθῆς εἶναι. ταῦτα εἰπὼν, ἐφεξῆς διαιτᾷ
 τῷ λόγῳ διαίρεισιν τῶν ὄντων ποιούμενος.

Ἀλλὰ πρότερον τὰ περὶ τοῦ χρόνου εἰρημένα ἐπισκεψώμεθα. εἰ τῷ 15
 λέγειν ὅτι ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν χρόνος ἄτοπὸν τι ἀκολουθεῖ, τὸ εἶναι χρόνον
 ὅτε οὐκ ἦν χρόνος, καὶ διὰ τοῦτο ψευδὴς ἢ ἀπόφασις αὕτη, διότι καὶ τὸ
 20 'ἦν' καὶ τὸ 'ποτέ' χρονικά προσρήματα, ἃ λέγομεν ὑπάρχειν πρὸ τοῦ
 χρόνου, ἀνάγκη δῆπου τὴν κατάφασιν ταύτην ἀληθῆς ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν
 αὐτῇ ἔπασθαι ἄτοπον, λέγω δὴ τὴν λέγουσαν ὅτι ἦν ποτε ὅτε [οὐκ] ἦν
 χρόνος· ἐπὶ παντός γὰρ ἢ ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις ἀληθῆς. ἀλλ' ἐπεὶ
 τὸ 'ποτέ' καὶ τὸ 'ἦν' χρόνος ἐστὶ δηλωτικά, οὐδὲν ἄλλο λέγει ἢ κατὰ- 20
 25 φασις ἢ ὅτι ἦν χρόνος ὅτε ἦν χρόνος. τίς οὖν τῶν χρόνων τούτων ἢ δια-

1 οὖν em. Mt τούτων om. L 1. 2 ἐνεργεῖα post ἄπειρον ponit L 2 τὸ
 om. L 2. 5 εἰ γάρ — ἀδύνατον LK: εἰ γάρ φησὶν αἰδῖος (λείπει ὡς εἶπεν τὸ οὐκ M^r
 ἔσται ἀλλέσται τί αὐτοῦ ἀρχή, καὶ τελευτή πρᾶγμα ἀδύνατον. εἰ γάρ φησὶ μηδαμῇ μηδαμῶς—
 εἶπεν. οὔτε γὰρ χρόνος φησὶν αἰδῖος ἔσται M: εἰ γάρ φησὶ μηδαμῇ — εἶπεν. οὔτε γὰρ χρόνος
 φησὶν αἰδῖος ἔσται (om. ἀλλ' ἔσται — ἀδύνατον) t. ceterum v. 3 ante ἔβηται littera erasa K
 3 πρότερον c. 4 p. 203^b31 sq. 4 ὁ χρόνος φησὶν K: φησὶν ὁ χρόνος L αὐτοῦ ἀρχή
 K: ἀρχή αὐτοῦ L 5. 12 πρᾶγμα — χρεῖα ad verbum fere ex Themist. p. 238,3 sqq.
 5. 6 γενέσθαι ὁ χρόνος LK: ὁ χρόνος γενέσθαι Mt 6 ὅτι ὁ K ὅτε οὐκ ἦν χρόνος L
 7 πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον L et Themistius: πάντα γὰρ τὰ γινόμενα Km et cf. p. 458,17
 χρόνου] χρόνον K 8 ἢ scripsi: ἢ KM: ἢς (L)t cum Themistio 9 παραδεχομέ-
 νους (L)t: παραδεχομένοι KM τὸ ἄπειρον εἶναι L 10 ὅτι (post δὲ) om. M
 12 διαιτητοῦ] διὰ τοῦτο L χρεῖα LK: χρῆζουσι Mt 13 δεῖξαι L 15 ἂν pa-
 rum clare scriptum M: ὦν t ἔδοξε τῷ λόγῳ (om. ἐκάτερος) L ἀληθεῖς M: ἀλη-
 θῆς t διαιτᾷ L: διαιτεῖ (K)Mt ante v. 17 tit. παρέμβασις inarg. M^r et t 18 οὐκ
 ἦν ὁ χρόνος L χρόνον L: χρόν^o M: χρόνος K 19 διὰ τοῦτο om. L 20 ποτε
 libri χρονικά M ἃ LK: ἃ M: om. t πρὸ τοῦ M 21 ὑπάρχειν LK:
 ὑπάρ M: ὑπάρχει t. 22 αὐτῇ KM οὐκ delent (K)t 23 ἢ prius Mt: om. LK
 24 δηλωτικά L: δηλ^{ος} (o mut. in ω?) M: δηλωτικόν (K)t

φορά, τοῦ τε ὄντος καὶ τοῦ ἐν ἐκείνῳ ὄντος, οὐδὲ βουλευμένῳ πλάσαι δυνα- 3
 τόν· ὥσπερ γάρ εἰ τις εἴποι 'ἦν ποτε ὅτε ἦν Σωκράτης', εἶπεν ἕτερόν
 τι τὸν χρόνον καὶ ἕτερον τὸν Σωκράτην τὸν ἐν τῷ χρόνῳ γενόμενον. οὕτω
 δῆπου καὶ ὅταν λέγῃ 'ἦν ποτε ὅτε ἦν χρόνος', ἕτερον ἐν ἑτέρῳ φησὶν
 5 εἶναι χρόνον. δεῖ οὖν τὸ μὲν υποκαῖσθαι τὸ δὲ ἐν ἐκείνῳ εἶναι· εἰ δέ τις
 ἔρει ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φέρω τὸ 'ἦν' καὶ τὸ 'ποτέ' καὶ τὸ 'χρόνος', ἴστω
 μετὰ τοῦ γέλωτα ὀφλισκάνειν καὶ τὴν κατάφασιν ἀναιρῶν τὸν αὐτὸν ποιῶν 25
 υποκαίμενον καὶ κατηγορούμενον. ὥσπερ γάρ εἰ τις λέγῃ ὅτι 'ἦν Σωκρά-
 τής ὅτε ἦν Σωκράτης' καταγέλαστος ἂν εἴη, οὐ κατάφασιν λέγων ἐν ἡ
 10 πάντως δεῖ τὸν υποκαίμενον ὅρον ἕτερον εἶναι τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλὰ
 μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φωνὴν αὐτὴν εἰς ἑαυτὴν κυκλομένην, οὕτω δῆπου ὁ
 λέγων ὅτι 'ἦν ποτε ὅτε ἦν χρόνος', εἰ νομίζει τὸν αὐτὸν ἐν τῷ υποκαί-
 μένῳ χρόνῳ λαμβάνειν καὶ ἐν τῷ κατηγορουμένῳ, τὸν αὐτὸν ὀφλήσει
 γέλωτα. καὶ ἄλλως εἰ ἡ κατάφασις καὶ ἡ ἀπόφασις τοὺς αὐτοὺς ὅρους 30
 15 ἔχουσιν ἀπαραλλάκτως, ἐπὶ δὲ τῆς ἀποφάσεως τὸ 'ἦν' καὶ τὸ 'ποτέ' χρόνον
 ἐξειλήφασι προὔπαρχοντα τοῦ χρόνου, τοὺς αὐτοὺς δῆπου καὶ ἐν τῇ κατα-
 φάσει φυλακτέον. ἔσται οὖν τις χρόνος ἐν ᾧ ἕτερός τις ὑπῆρχε χρόνος·
 τις οὖν ἐν τινί· ἀλλ' ἀδύνατον. ὅσον οὖν ἐπὶ τοῖς σεμνοῖς τοῦτοις συλλο-
 γισμοῖς, ψευδὴς ἔσται ἡ ἀντίφασις, ἐπειδὴ καὶ τῇ ἀποφάσει καὶ τῇ κατα-
 20 φάσει ἀτοπὸν τι ἡκολούθησεν. αἴτιον δέ σοι τῆς πλάνης γέγονε τὸ μὴ
 συνιδεῖν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι κατηγορεῖσθαι τί τις ἐκτὸς χρονικῆς τινος ἐμ-
 φάσεως διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν ἡμετέραν * * * ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ αὐτῶν τῶν 35
 25 θείων. πῶς δὲ καὶ οὐ καταγέλαστον τὸ νομίζειν ὅτι τὸ 'ἦν' καὶ τὸ 'ἔστι'
 πάντως ἐπὶ χρόνου κατηγορεῖται, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ ὑπάρξεως, ὡς ὅταν λέγω
 30 ὅτι 'ἦν Σωκράτης', 'ἦν τὸ Λύκειον', εἰ καὶ συνεμφαίνεται πως καὶ ὁ
 χρόνος· λέγομεν δῆπου καὶ θεὸν εἶναι, καὶ οὐ δῆπου χρόνον αὐτοῦ κατα-
 γοροῦμεν· καὶ γὰρ λέγωσι τὸ ἐπὶ θεοῦ 'εἶναι' μὴ ἀντιδιαστέλλεσθαι πρὸς
 τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ χρόνου, ἀλλ' οὖν γε ἡ φωνὴ αὕτη πρὸς ἀντιδιαστολὴν
 τοῦ 'ἦν' καὶ τοῦ 'ἔσται' λέγεται, ἀλλ' ὁμως ἡ διάνοια διορθοῦται· τὴν 40
 30 τῆς φωνῆς ἀσθένειαν. οὕτως οὖν καὶ ὅταν λέγω ὅτι 'ἦν ὅτε οὐκ ἦν χρόνος'

- 1 βουλευμένῳ L: βουλόμενῳ K: βουλευμένοις Mt 2 post εἴποι addit ὅτι L ἦν (ante
 Σωκράτης) om. L + λέγῃ LK: ἔλθῃ M: εἶπη t ὅτε om. primitus L χρόνος
 ἦν L: χρόνος om. M φησὶν KM 5 τὸν μὲν υποκαῖσθαι· τὸν δὲ t 7 ὀφλι-
 σκάνειν K ἀποφασιν L' 9 ἦν Lt: τὴν K: ἦν M ἂν εἴη] ἦν L 10 τὸν
 κατηγοροῦμῳ K 11. 12 κυκλομένην—εἰ om. L 11 οὕτω] οὕτε M 12 νο-
 μίζει K: νομίζει LMt 13 χρόνον LM 14 εἰ ἡ] εἴη M 15 ἀπαραλλάκτως.
 ἐπεὶ δὲ M τὸ (ante ποτέ) om. Mt 16 ἐξειλήφας K 16. 17 καταφάση M
 17 τις (post οὖν) om. Mt 21 κατηγορεῖσθαι M 22 διὰ τῆς . . . ἐνεῖαν
 primitus M ante ἀλλ' οὐδὲ lacunae signa posui: ἀλλ' om. t 24 χρόνου
 λαμβάνεται καὶ κατηγορεῖται L ἐπὶ (ante ὑπάρξεως) om. L 25 ὅτι LKM:
 ὅτε t λύκειον M: λύκειον LKt εἰ δὲ καὶ L πῶς KM καὶ (ante ὁ)
 om. Mt 27 γὰρ K: om. LMt εἶναι om. L μὴ om. t διαντιστέλ-
 λεσθαι M 30 καὶ om. L

(τὸ γὰρ 'ποτέ' ὡς μᾶλλον κακουργηθῆναι δυνάμενον σιωπῶ), τὸ 'ἦν' ἐπὶ μ^{3r}
 τινος ὑπάρξεως οὐ χρόνου φέρω, ὅτι ἦν φέρε εἰπεῖν αἰὼν ἢ ἄλλαι τινές
 οὐσίαι θεῖαι. καὶ διηριθμοῦμαι τὴν ἀσθενέειαν τῆς φωνῆς τοιῷδε τρόπῳ.
 ἐπειδὴ τὸ 'ἦν' ἐν μὲν ἔστι κατὰ τὴν φωνήν, τῷ δὲ λόγῳ οὐχ ἔν· σ^h
 5 μαίνει μὲν γὰρ καὶ τὴν ὑπαρξίν οὗ ἂν κατηγοροῖται πράγματος, σημαίνει
 δὲ καὶ χρόνου τι μέρος τὸ παρεληλυθός· ὅσον μὲν οὖν αὐτοῦ ὑπαρξίν
 ὀηλοῖ, τοῦτο λαμβάνω, ὅσον δὲ χρονικὸν τμήμα, οὐκέτι. ὥσπερ οὖν καὶ 15
 ἐπὶ τοῦ 'ἔστι' τὸ μὲν φασὶ σημαίνει τὸ ἀδιάστατον, ὃ καὶ ἐπὶ θεοῦ κατη-
 γορεῖται, τὸ δὲ χρόνου μέρος, καίτοι τῆς φωνῆς αὐτῆς 'καθ' αὐτὴν τὸ
 10 τμήμα τοῦ χρόνου σημαίνουσας, ὅμως ἐκ τῶν ὑποκειμένων καθ' ὧν κατη-
 γορεῖται τὴν διαστολὴν τῶν σημαινομένων ἐποησάμεθα, οὕτω φημί καὶ
 ἐπὶ τοῦ 'ἦν', ἐπεὶ σημαίνει καὶ χρόνον καὶ ὑπαρξίν, ὅταν λέγω ὅτι 'ἦν
 ὅτε οὐκ ἦν χρόνος', τὸ 'ἦν' ὑπάρξεώς τινος οὐ χρόνου κατηγορῶ. δυνα-
 τὸν δὲ καὶ τὰς καταγελάστους ταύτας κακοπραγμοσύνας ἐκφεύγειν λέγοντας 20
 15 'οὐκ ἦν αἰεὶ χρόνος'. δυνατόν μὲν οὖν ἦν ἐπὶ πλεῖον τὸ ἀνόητον τῶν
 τοιούτων λόγων ἐλέγξει, ἀλλ' ὡς ἐν παρεκβάσει ἱκανὰ καὶ ταῦτα.

Τὸ δὲ λέγειν ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον ἐν χρόνῳ γίνεται, καὶ τοῦτο ψευ-
 δος· γινόμενον δὲ λέγω πᾶν ἀπλῶς τὸ πρότερον μὲν μὴ ὄν, ὕστερον δὲ
 ὄν. ὅτι δὲ εἰσι τοιαῦτα μυρία, αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς τελευταίοις
 20 ταύτης τῆς πραγματείας δείκνυσιν· τοιαῦτα δὲ ἔστι τὰ σημεία αἱ ἀφ' αἵ, καὶ
 οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ εἶδη πάντα· ἀχρόνως γὰρ καὶ ἐγγίνεται τοῖς ὑπο-
 κειμένοις καὶ ἀπογίνεται. καὶ ἄλλως εἰ καὶ μὴ ἀπλῶς τὸν χρόνον γίνε- m^{3v}
 σθαί φασιν, ἀλλ' οὖν τινὰ χρόνον γίνεσθαι οὐκ ἀρνήσονται, οἷον τόνδε τὸν
 ἐνιαυτόν, ἐπεὶ οὐδὲ ἀνθρώπων μὲν ἀπλῶς γίνεσθαι, τινὰ δὲ ἀνθρώπων
 25 γίνεσθαί φασιν· καὶ ὁ γὰρ ἐξ ὧν καὶ φθίρονται πάντα τὰ μερικά. ἐπεὶ
 οὖν γίνεται ἥδε ἡ ἡμέρα ἢ ὅδε ὁ ἐνιαυτός, δεῖ πάντως ἐν χρόνῳ γίνεσθαι.
 εἴ γε πᾶν ἀπλῶς τὸ γινόμενον ἐν χρόνῳ γίνεται· δεῖ οὖν ἄλλον εἶναι χρό- 5
 νον ἐν ᾧ ἡ ἡμέρα γενήσεται· ἔσονται οὖν ἅμα δύο χρόνοι, οἷον ἡμέραι
 δύο. καὶ τίς ἡ πρὸς ἀλλήλα αὐτῶν διαφορά; ἀλλὰ ταῦτα καὶ λέγειν γέλωτος
 30 ἄξια, ὅτι δὲ οὐ δεδρακται ἐξ ἀνάγκης αἰδώς οὕσα ἡ κίνησις, ἱκανῶς ἐν
 ταῖς σχολαῖς τοῦ διδόνου τῆσδε τῆς πραγματείας ἐδείξαμεν.

1 ποτε libri κακουργηθῆναι M τὸ ἦν LKM: τὸ δὲ ἦν t 2 αἰὼν M:
 αἰὼν K 5 κατηγορεῖται KM 6 παρεληλυθός K: παρελκυθός LM: παρελκυ-
 θός t οὖν LK: γὰρ Mt 7 τούτω Mt οὐκέτι λαμβάνω L 8 τὰ μὲν φασιν
 σημαίνει τὸ διάστατον K 9 τὸ δὲ Lt: τοῦ δὲ KM χρόνου K: τοῦ χρόνου L:
 χρόνου τὸ M: χρόνου τὶ t κατ' αὐτὴν M 11 ἐπανηστάμεθα K 13 τὸ ἦν
 Mt: τὸ τῆς K: τὸ ἦν ἐπὶ (sed ἐπὶ rursus deletvit) L 14 μεταγελάστους K
 15. 16 τῶν τοιούτων LK: τούτων τῶν Mt 16 ἐξελέγξει L παραβάσει K
 18 μὴ om. superscr. L 19 τοιαῦτα LK: ταῦτα Mt μόρια L 20 εἰσι L
 καὶ om. Mt 21. 22 ὑποκειμένους errore typogr. t 22 ἀπογινόμενοις L
 23 ἀλλ' οὖν — ἀρνήσονται in erasis L 24 μὲν γίνεσθαι ἀπλῶς Mt 25 φθίρον-
 ται M 26 ἥδὲ (LKM)t ὁ om. L 28 ἡμέραι] ἡμέρα M 29 καὶ (ante
 λέγειν) om. L γέλωτος M 30 ἄξιον L 31 πραγματείας M

Ἄλλ' ἐπαντιτέον ὅθεν ἐξέβημεν. διαιτῶν τοὺς περὶ τοῦ ἀπείρου λόγους m 3v
 ὁ Ἀριστοτέλης, διαίρεσιν τῶν ὄντων παραδίδωσι τοιαύτην. τῶν ὄντων, φησί,
 τὰ μὲν ἐστὶ δυνάμει τὰ δὲ ἐνεργείᾳ. καὶ τῶν δυνάμει τὰ μὲν οὕτως ἐστὶν 10
 ὡς δύνασθαι ποτε ὅλα δι' ὅλων ἐκβῆναι εἰς ἐνέργειαν καὶ παντελῶς ἀπο-
 5 λείσαι τὸ δυνάμει, τὰ δὲ ἂ μὴδέποτε τελείως ἀπόλλυσι τὸ δυνάμει, ἀλλ' ἐν
 τούτῳ οὐσώται ἐν τῷ αἰεὶ δυνάμει εἶναι. παράδειγμα τοῦ μὲν προτέρου
 ὁ δυνάμει γραμματικὸς γενόμενος ἐνεργείᾳ, τοῦ δὲ δευτέρου, ὡς ὅταν λέγω-
 μεν δυνάμει εἶναι τὴν ὕλην πάντα· τοῦτο γὰρ οὐδέποτε ὅλη δι' ὅλης
 ἐνεργείᾳ γίνεται. ὥστε μὴκέτι μὴδὲν ἔχειν δυνάμει· καὶ γὰρ ἐν εἶδος θέξη-
 10 ται, τὰ ἄλλα πάντα δυνάμει ἐστί. πάλιν τῶν ἐνεργείᾳ τὰ μὲν οὕτως ἐστὶν
 ὡς ὅλα δι' ὅλων ἀπολαβεῖν τὴν ἐνέργειαν, οἷον ὁ ἐνεργείᾳ ἄνθρωπος, τὰ 15
 δὲ οὕτως ὥστε κατὰ μέρος ἀπολαμβάνειν τὴν ἐνέργειαν, ὥσπερ λέγομεν
 τὴν ἡμέραν ἐνεργείᾳ παρῆναι καὶ τὸν ἀγῶνα, οὗ τῷ ἅμα ὅλην εἶναι τὴν
 ἡμέραν, ἀλλὰ τῷ κατὰ μέρος, ὁμοίως καὶ τὸν ἀγῶνα τῷ πυγμῇ εἶναι ἢ
 15 πάλην ἢ ἄλλον τινὰ ἄλλον. τούτων οὕτως ὄντων ὅτι μὲν κατὰ μέγεθος
 οὐκ ἐστὶ τὸ ἅπειρον σῶμά τι ὃν ἀδιεξίτητον τῷ μεγέθει, ἱκανῶς δέδεικται,
 ἐστὶ δὲ τὸ κατὰ διαίρεσιν καὶ τὴν ἀντεστραμμένην ταύτῃ πρόσθεσιν ἅπειρον.
 φαμὲν γὰρ τὰ συνεχῇ δυνάμει ἐπ' ἅπειρον εἶναι διαιρετά, οὐχ οὕτως
 δὲ δυνάμει ὥσπερ τὴν γαλκὸν λέγομεν δυνάμει ἀνδριάντα εἶναι ἐσόμενόν ποτε 20
 ἐνεργείᾳ ἀνδριάντα· αὐτὸ γὰρ ἂν γένοιτό ποτε ἅπειρον ἐνεργείᾳ. ἐπὶ μὲν γὰρ
 τοῦ γαλκοῦ καὶ τοῦ ἀνδριάντος παύεται ἡ δύναμις ἐπεληλυθούσης τῆς ἐνεργείας·
 ὁ γὰρ γενόμενος ἀνδριάς οὐκέτι ἔχει δύναμιν ἀνδριάς γενέσθαι· λέγεται γὰρ
 ἐπὶ τῶν τοιούτων τὸ δυνάμει πρὸς τὸ ἐνεργείᾳ, διόπερ οἶόν τε τὸ δυνάμει
 προσελθεῖν εἰς τὴν ἐνέργειαν εἰς ἣν καὶ λέγεται, ἐφ' ὧν δὲ τὸ εἶναι ἐν
 25 τούτῳ ἐστὶν ἐν τῷ δυνάμει εἶναι, ἀδύνατόν ποτε προσελθεῖν εἰς τὴν τοιαύ- 25
 την ἐνέργειαν, ὡς ἀποβαλεῖν πάντῃ τὸ δυνάμει. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης
 ἔχει· λέγεται γοῦν πάντα δυνάμει εἶναι. ἀλλ' οὐδέποτε πρόεισιν εἰς τὴν
 τοιαύτην ἐνέργειαν, ὡς πάντῃ τὸ δυνάμει ἀφανίσαι. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ
 ἀπείρου ἔχει· λέγεται γὰρ τὸ μέγεθος ἐπ' ἅπειρον εἶναι διαιρετόν, οὐχ
 30 ὡς ἐκβησομένου ποτὲ τούτου, ἀλλ' ὡς αἰεὶ ἐν γενέσει θεωρουμένου. ταῦτόν

1 διαιτῶν L fort. τοῖς—λόγοις cl. p. 456, 13. 16. 464, 22. at cf. p. 130, 32. 310, 5.
 368, 29 (259, 19) τοῦ om. L 2 φησί om. L 3. 4 ἐνεργείᾳ—ἐκβῆναι εἰς
 om. K 5 τὸ δὲ M τελίως M ἀπολλύσαι (sic) Mt 6 τοῦτο M εἶναι
 om. Mt 7 γραμματικὸς fortasse iterandum 7. 8 λέγομεν K et ante corr. M
 10 οὕτω M 11. 12 οἷον ὁ ἐνεργείᾳ—ἀπολαμβάνειν τὴν ἐνέργειαν L: om. KM: τὰ δὲ μὴ
 οὕτως supplem M²t 13 παρῆναι M 14 τῷ utrobique LK: τὸ Mt πυγμῇ M
 15 πάλην t: πάλιν LKM 17 ἀντιεστραμμένην L ταύτῃ (cf. p. 473, 10. 479, 17) t: ταύτην
 LKM 18. 24 οὐχ οὕτως—λέγεται pleraque ad verbum ex Themist. p. 238, 29 sqq.
 18 οὕτω t 20 τὸ ἅπειρον ποτὲ L γὰρ (post μὲν) om. K 22 λέγεται lήγει L
 23 τοιούτων τῷ δυνάμει πρὸς τῷ ante corr. M πρὸς τὴν ἐνέργειαν Themistius τὸ
 δυνάμει (altero loco) libri: αὐτῷ Themistius: fort. τῷ δυνάμει 24 προσελθεῖν K
 25 ἀδύνατον ἀνελθεῖν ποτὲ L 26 ἐπιβαλεῖν K 27 τὴν om. L 28 τὸ LK:
 τῷ Mt ἀφανίσαι L: ἀφανίσῃ K: ἀφανεῖσαι M: ἀφανῆσαι t 29 λέγετε K
 30 ποτὲ om. L

ὅν τὸ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐπὶ τοῦ ἀπείρου, ἀλλ' ἐνεργείᾳ οὕτως, ὥσπερ m 3^v
 φαινόμεν ἐνεργείᾳ εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἡμέραν, οὐ τῷ πᾶσαν ἐκβεβηκέναι, 30
 ἀλλὰ (τῷ) κατὰ μέρος γίνεσθαι. οὕτως οὖν καὶ τὸ ἄπειρον ἐνεργείᾳ, ὡς ἀεὶ
 μὲν τι μέρος αὐτοῦ παρεῖναι, ἀεὶ δὲ τοῦ ληφθέντος ἔξω δύνασθαι λαβεῖν
 5 ἕτερον. εἴ τις οὖν ἐντελέχεια οὕτως βούλεται εἶναι τὸ ἄπειρον, ὡς εἰδός τι
 ὃν καὶ μὴ φῆναι καὶ πᾶν εἰληφθῆναι, οὗτος οὐδὲν ἄλλο ἢ πέρας ἔχει τοῦ
 ἀπείρου, μᾶλλον δὲ φθοράν· εἰ γὰρ τὸ ἐπ' ἄπειρον διαιρετὸν ὅλον ἅμα
 παρεῖναι βούλεται τῷ μεγέθει, ὡς μὴδὲν ὑπολείπεσθαι ἔτι ὃ δύναται διαι-
 10 ρεθῆναι, ἔφθαιρας τὸ ἐπ' ἄπειρον διαιρετὸν· οὐ γὰρ ἐστὶν ὅλος ἔτι διαιρε-
 τόν. ὥστε ἡ τοιαύτη ἐντελέχεια φθορά ἐστὶ τοῦ οὐ ἐστὶν ἐντελέχεια, 35
 τοῦτο δὲ ἀδύνατον· πᾶσα γὰρ ἐντελέχεια σφῆζει ὑφείκει τὸ ὑποκείμενον.
 ὥσπερ τοῖνον τὴν τοῦ κινήτου ἐντελέχειαν, ἡ κινήτων, φυλάττουσαν ἐπι-
 δεῖκνυμεν τὴν δύναμιν τοῦ κινεῖσθαι, οὕτως ἡ ἐντελέχεια τοῦ ἀπείρου καὶ
 τελειότης τὸ δύνασθαι ἀεὶ πρῶτωτέρω ἵεναι καὶ μὴ ἐπιλιπεῖν. εἰ δὲ παύ-
 15 σοιτό ποτε ἡ δύναμις αὐτῆς, παύσεται παραχρῆμα καὶ τὸ ἄπειρον εἶναι.
 καθάπερ γὰρ οἷς ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ εἶναι ἐστὶ, ταῦτα παυόμενα τοῦ γίνε-
 σθαι οὐδ' ἐστὶν ἔτι, ὡς ὁ ἀγὼν καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ φλόξ, 40
 οὕτως ὧν ἐν τῷ δύνασθαι, ταῦτα ἀπολέσαντα τὸ δύνασθαι συναπόλλυσιν
 εὐθὺς καὶ τὸ εἶναι. ἐὰν οὖν, λεγόντων ἡμῶν ὅτι δύναται τὸ μέγεθος ἐπ'
 20 ἄπειρον διαιρεῖσθαι, ἐνεργείᾳ τις ἐκβεβηκέναι τὸ ἄπειρον τοῦτο βούλοιο,
 εὐθὺς ἔφθαιρε τὸ ἐπ' ἄπειρον διαιρετὸν. τὸ γὰρ ἄπειρον οὐδέποτε ἀπο-
 περατοῦται· εἰ γὰρ ἀποπερατώσεις τὰς τομάς, πεπερασμένους οὐκ ἀπείρους
 ἐποίησας. οὐ γὰρ φαινόμεν εἰς ἄπειρα διαιρετὸν εἶναι τὸ μέγεθος, ἀλλ' ἐπ'
 ἄπειρον διαιρετὸν, ταῦτα δὲ πλεῖστον διάφερει· τὸ μὲν γὰρ εἰς ἄπειρα διαι-
 25 ρεῖσθαι ἀδύνατον (αὐτὸ γὰρ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἀνααιρετικόν· εἰ γὰρ διήρηται, 45
 οὐκ εἰς ἄπειρα πάντως· διεξελθεῖν γὰρ τὸ ἄπειρον ἀδύνατον, πᾶν δὲ τὸ
 διεξιτητὸν εὐθὺς καὶ πεπερασμένον. καὶ ἄλλως εἰ εἰς ἄπειρα διαιρεῖται,

1 ἐνεργεία εἶναι ἐπὶ Mt ὅγτως (sic) K 2 οὐ τῷ οὕτω M 3 τῷ
 addidi 4 παρῆναι (item v. 8) et λειφθέντος M 5. 19 εἴ τις—εὐθὺς καὶ τὸ εἶναι]
 cf. Themist. p. 239, 11 sqq. 5 ἐντελέχεια KM 6 εἰληφθῆναι libri (certe Mt)
 οὗτος Lt: οὕτως compend. M: οὕτως K 8 μὴδὲν t: μὴδὲ LKM δύναται t
 9 ἔφθαιρε cf. v. 21, recte t: οὐ γὰρ βούλει cf. p. 461, 16? οὐ γὰρ ἐστὶν ὅλος ἔτι
 διαιρετὸν om. Mt 10 ἐντελέχεια (post τοιαύτη) et v. 11 ἐντελέχει post γὰρ M
 οὐ] οὐ M: οὖν L 12 ἐντελέχειαν K ἡ] ἡ M 13 ἐντελέχειαν primi-
 tus K 13. 14 τοῦ ἀπείρου καὶ τελειότης in erasis K 14 τελειότης τῷ M

προσω M: προσωτέρων t ἐπιλείπειν L 14. 15 δὲ παύσητό K: δὲ παύσαιτό
 Themistius 15 αὐτῆς K: αὐτῆς (sic) compend. M: αὕτη (L)t καὶ τὸ] τοῦ καὶ
 Themistii libri (τὸ καὶ coni. Spengel) 16 ἐν τῷ γενέσθαι KM 18 ὧν K: οὖν τὸ
 εἶναι L: ὧν M: οὖν t: οἷς τὸ εἶναι Themistius 18. 19 ἐν τῷ δύνασθαι—λεγόντων om. Mt
 18 συναπόλλυσιν L: δύναπόλλυσιν K 19 ἡμῶν LKM: ἡμῖν t 20 τοῦτο K: om. LMt
 21 τὸ γὰρ ἄπειρον bis scripsit semel expunxit L 21. 22 ἀποπερατοῦται scripsi: ἀπο-
 περαιούται libri 22 ἀποπερατώσεις Mt: ἀποπεραιώσεις LK 23 ἄπειρον L
 23. 24 διαιρετὸν εἶναι—γὰρ εἰς ἄπειρα om. K 25 αὐτὸ κτλ.] cf. Themist. p. 240, 5 sqq.
 ἐστὶν ἀνααιρετικόν L: ἐστὶν αἰρετικόν K: ἐστὶ διαιρετικόν Mt διείρηται M 26 εἰ
 πᾶν δὲ L 27 διεξιτητόν K εἰ om. L

καὶ σύγκειται ἐξ ἀπείρων, τὸ δὲ ἐξ ἀπείρων συγκείμενον ἄπειρον· τοῦτο m 3^v
 δὲ ὅτι ἀδύνατον εἶναι, ἀρτίως ἐπαυσάμεθα λέγοντες), τὸ δὲ διαιρεῖσθαι ἐπ'
 ἄπειρον οὐδὲν κωλύει ἀεὶ δυναμένου τέμνεσθαι τοῦ λειπομένου. δυνατόν
 δὲ τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ θεωρεῖσθαι ἐπὶ τοῦ ἀπείρου οὕτως, ὥσπερ
 5 καὶ ἐπὶ τοῦ δυνάμει ἀνδριάντος καὶ τοῦ ἐνεργείᾳ· ὅτε γὰρ μήπω ἵρξαιτο 50
 διαιρεῖσθαι, οὕτως ἐστὶ δυνάμει ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν, ὡς ὁ χαλκὸς δυνάμει
 ἀνδριάν, ὅταν δὲ ἀρχὴν λάβῃ ἢ διαίρεσις, τότε γίνεται ἐνεργείᾳ ἐπ' ἄπει-
 ρον διαιρετόν, ὡς ὁ χαλκὸς ἐνεργείᾳ ἀνδριάν· πλὴν οὐχ ἅμα ὡς ἐπὶ τοῦ
 χαλκοῦ τὸ ἐνεργείᾳ, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὕλης,
 10 τῇ κατὰ μέρος παρῆναι. μηδεὶς οὖν ζητεῖτω τὴν ἐντελέχειαν τοῦ ἀπείρου
 τοιαύτην ὡς κλίνης καὶ οἰκίας, ἀλλ', ὡς εἶπον, ὡς τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς
 ἡμέρας· οὐ γὰρ ὡς ἀθρόαν, οὐδ' ὡς ἅμα δυναμένην γενέσθαι τὴν διαί- m 4^r
 ρεσιν, ἀλλ' ὅτι γίνεται ἀπὸ μέρους, τοῦ ὑπολειπομένου ἀεὶ δυναμένου διαι-
 ρεθῆναι. οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐπ' ἄπειρον τοῦ ἀριθμοῦ αὔξησης τῷ ἀεὶ δύνα-
 15 σθαι μείζονα τοῦ ληφθέντος λαβεῖν ἀριθμόν, καὶ τὸν ἀεὶ λαμβανόμενον
 πεπερασμένον εἶναι. εἰ δὲ βούλει ἐπ' ἄπειρον αὔξεσθαι τὸν ἀριθμόν, ὡς
 διεξελθεῖν ἐνεργείᾳ τὴν ἐπ' ἄπειρον αὔξησιν, ἔφθιρας εὐθὺς τὸ ἄπειρον·
 στήσας γὰρ τὴν αὔξησιν, πέρας τῷ ἀπείρῳ ἐπέθηκεας. οὐ μόνον δὲ ἐν τῷ
 ἀριθμῷ ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν αὔξησιν ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς μεγέθεσιν, 5
 20 οὐχ οὕτως ὥστε παντὸς ὑπερβαλεῖν μεγέθους τὸ αὐξάνόμενον (τοῦτο γὰρ
 ἀδύνατον· ἀδύνατον γὰρ σῶμά τι μείζον τοῦ κόσμου γενέσθαι), ἀλλ' εἰ ἡ
 αὔξησις γένοιτο ἀντεστραμμένως τῇ διαίρεσει. ἐὰν γὰρ πεπερασμένην
 εὐθείαν λαβὼν διχοτομήσω, εἴτα ἐπὶ θάτερον χωρήσω τῇ διαίρεσει, ἐφ'
 ὅσον τέμνω θάτερον προστίθῃμι τῷ λοιπῷ, καὶ ὥσπερ ἡ θατέρου μορίου
 25 διαίρεσις ἐπ' ἄπειρον γίνεται, οὕτως καὶ ἡ θατέρου αὔξησις ἐπ' ἄπειρον
 πρόεισιν, ἀλλ' ἀντεστραμμένως· ὁ γὰρ ἀφαιροῦμεν ἐκεῖνον, προστίθε- 10
 μεν τῷ λοιπῷ. καὶ οὕτως οὔτε ἡ αὔξησις λήγει μείζων παντὸς γινο-
 μένη, ἀλλ' οὐδὲ ἴσον αὐτοῦ ὅλου τοῦ διαιρουμένου μεγέθους· ἀεὶ γὰρ
 καταλιμπάνεται τι μέγεθος, ὃ ἦν μῖον τοῦ ὅλου, ὃ τὴν διαίρεσιν ἐπι-
 30 θέχεται.

- 1 συγκρίσεται L τὸ δὲ ἀπείρων M 3 ἄπειρον M δυναμένου τέμνεσθαι L K The-
 mistius: τεμνομένου δύνασθαι M: τέμνεσθαι δυναμένου t τοῦ λοιπῷ M: τοῦ λοιποῦ t
 4 καὶ τὸ] τῷ L ἐνεργείᾳ] γεωργείᾳ M 5 ὅτε γὰρ κτλ.] cf. Themist. p. 239,
 28 sqq. μήποτε L 6 διαιρετόν L K: δυνάμει M 7. 8 ὅταν—ἐνεργείᾳ ἀν-
 δριάν om. L 7 λάβει ante corr. M 10 τῷ K t: τὸ LM παρῆναι M
 [μηδεὶς κτλ.] Themist. p. 240,9 sqq. ζητεῖτω M: ζητεῖτε K 11 οἰκίας M ἀλλ',
 ὡς] ἄλλως K: ἀλλ' ὡ M ὡς (ante τοῦ) om. M t 12 ἀθρόαν M 14 αὔξειται
 ut saepe et δύνασθαι M 15. 16 καὶ τὸν ἀεὶ—τὸν ἀριθμόν om. M t 15 λαμβανό-
 μενον L: λαμβανόμενος K 16 εἰδυσύλῃ K ὡς L K M: ὡς τῷ t 18 προσέ-
 θεας M t 20 ἀλλ' οὐχ οὕτως ὥστε ἀπολαβεῖν (om. παντός) L αὐξάνόμενος K
 23 ἐπὶ θάτερον L: ἐπιθάρτερα K: ἐπεὶ θάτερον M: ἐπειδὴν θάτερον t χωρίῳ M t
 24 προστίθῃ t καὶ om. t 25 οὕτω t 26 ἀφαιροῦμεν M 27 ἡ
 om. K μείζων (μειζων M: μειζον K) παντός γινόμενη L K M: οὔτε τὸ αὐξήμενον μείζον
 παντός γίνεται μεγέθους coniecit t: malim οὔτε μείζον παντός γίνεται μέγεθος et mox αὐτῷ
 τῷ ὅλῳ διαιρουμένῳ μεγέθει 28 ὅλον t 29 μέγεθος] μεθ' (sic) M

Ὅλως δὲ φανερόν ὅτι ἀδύνατον τὸ ἄπειρον ἅμα λέγειν σῶμα m 4^r
καὶ τόπον τινὰ εἶναι τοῖς σώμασιν. ἀδύνατον, φησί, τὸν ὑποτιθέ-
μενον σῶμα ἄπειρον εἶναι, ἅμα καὶ φυσικὸν ἐκάστῳ τῶν σωμάτων ὑπο-
τιθεσθαι τόπον. εἰ τοίνυν πρόδηλος ἐκάστου τῶν φυσικῶν σωμάτων ὁ τό-
5 πος, ἀδύνατον ἄρα ἄπειρον εἶναι σῶμα. ὅτι δὲ ἀδύνατον παντὸς φυσικοῦ 15
σώματος ἐν τόπῳ ὄντος ἄπειρον εἶναι σῶμα, ἐφεξῆς δείκνυσιν.

p. 205^b28 Ἀδύνατον δὲ ἢ ἅπαν ὁποτερονοῦν ἢ τὸ ἥμισυ ἐκότερον
πεπονθέναι.

Ἀδύνατον, φησίν, ὅλον τὸ ἄπειρον ὁποτερονοῦν εἶναι ἢ ὅλον βαρὺ ἢ
10 ὅλον κοῦφον, ἢ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ἐκότερον πεπονθέναι, τουτέστιν ἐκότερον
τῶν ἡμίσεων ἐκότερον τῶν παθῶν πεπονθέναι, καὶ τὸ μὲν βαρὺ εἶναι τὸ
δὲ κοῦφον.

p. 205^b29 Πῶς γὰρ διελεῖς; ἢ πῶς τοῦ ἀπείρου ἔσται τὸ μὲν ἄνω
τὸ δὲ κάτω, ἢ ἔσχατον καὶ μέσον:

15 Εἰ γὰρ ὅλως ἀφορίσεις τοῖς τόποις τὰ τοῦ ἀπείρου μόρια, εὐθὺς αὐτὸ 20
καὶ πεπερασμένον ποιεῖς· πῶς γὰρ οἶόν τε τοῦ ἀπείρου τὸ μὲν ἄνω εἶναι
τὸ δὲ κάτω; πόθεν γὰρ που τὸ ἄνω; ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κάτω. καὶ ἄλλως
εἰ ἔξει τὸ ἄνω, εὐθὺς καὶ ἔσχατον ἔξει καὶ μέσον· τὸ γὰρ ἄνω καὶ κάτω
ἔσχατα, μέσον δὲ τὸ ὑπὸ τούτων περιεχόμενον, ὃ δὲ μέσα καὶ ἔσχατα
20 ἔχει, οὐκ ἄπειρον.

p. 205^b31 Ἐπεὶ πᾶν σῶμα αἰσθητὸν ἐν τόπῳ.

Ἐτερον ἐπιχείρημα. εἰ πᾶν σῶμα, φησίν, ἐν τόπῳ, τόπου δὲ διαφοραὶ 21
αἱ εἰρημέναι ἔξ, ἀνάγκη καὶ τὸ ἄπειρον κατὰ τούτους διηρησθῆαι τοὺς τόπους,
τοῦτο δὲ ἀδύνατον· εὐθὺς γὰρ πεπεράνθαι τοῦτο ἀνάγκη. ἀδύνατον ἄρα
25 σῶμα ἄπειρον εἶναι.

- 1 τὸ om. L at cf. p. 452,11 λέγειν ἅμα traicit L 3 φυσικὸν (φησικὸν ut in proximis
M) ἐκάστῳ τῶν LKM: ἐκάστου τῶν φυσικῶν t 4 πρόδηλος L: προδήλως (K)Mt
5 ἄρα εἶναι ἄπειρον σῶμα L 7 ἢ ἅπαν om. M 9. 10 ἀδύνατόν φησιν ὅλον τὸ
ἄπειρον — πεπονθέναι K: om. LMt 11 καὶ οἷον L 13 καὶ πῶς γὰρ L διελεῖς
L: διέλεις K: διέλης Mt 14 καὶ μέσον] ἢ μέσον Aristotelis vulgata 15 ἀφορί-
σαις L τὰ τοῦ K et corr. L: τῇ τοῦ primitus L: τούτου Mt 17 γὰρ που] γὰρ
ποῦ t τὸ (post καὶ) ex τῷ corr. M 18 ante ἔσχατον tres literae erasae L
22 πᾶν φησι σῶμα L τόπου] τούτου L 23 τούτους LK: τοὺς Mt διηρεῖσθαι
K: διαφεῖσθαι L τοὺς LKM: τούτους t 24 πεπεράνθαι αὐτὸ ἀνάγκη L
24. 25 ἀδύνατον ἄρα σῶμα ἄπειρον εἶναι om. t

p. 205^b35 'Απλῶς δ' εἰ ἀδύνατον τόπον εἶναι ἄπειρον, ἐν τόπῳ m 4^r
δὲ πᾶν σῶμα. ἀδύνατον ἄπειρον εἶναι τι σῶμα.

Τρίτον ἐπιχείρημα. ἀδύνατον, φησί, τὸν τόπον ἄπειρον εἶναι· πᾶς γὰρ 30
τόπος περατοῖ τὸ ἐν τόπῳ καὶ περιέχει αὐτό, τὸ δὲ περατοῦν, μᾶλλον δὲ
5 οἶοναι πέρας ὃν τοῦ ἐν αὐτῷ, οὐκ ἄπειρον. καὶ ἄλλως εἰ τόπων διαφοραὶ
τὸ ἄνω καὶ κάτω, ἀδύνατον εἶναι τόπον ἄπειρον· εἰ γὰρ εἴη ὅποτεροσούν
ἄπειρος, οὐ συγχωρήσει τῷ ἄλλῳ εἶναι. ἀδύνατον δὲ ἢ μόνον εἶναι τὸν
ἄνω ἢ μόνον τὸν κάτω· πῶς γὰρ ὅλως ὁ ἄπειρος τόπος ἢ ἄνω λεγθῇ
ἢ κάτω; εἰ τοίνυν πεπερασμένον οἱ τόποι, πᾶν δὲ σῶμα ἐν τόπῳ, πᾶν
10 ἄρα σῶμα πεπερασμένον. 35

p. 206^a2 Ἀλλὰ μὴν τό γε ποῦ ἐν τόπῳ, καὶ τὸ ἐν τόπῳ ποῦ.

Τὸ τέταρτον ἐπιχείρημα. ἔστι δὲ συνεχὲς τοῖς πρὸ αὐτοῦ· ἐπειδὴ γὰρ
ἔδειξεν ὅτι ἀδύνατον ἢ ἄνω ἢ κάτω εἶναι τὸ ἄπειρον, ἢ ἐν τινι τῶν ἄλλων
τόπων, ἵνα μῆτις εἴπῃ ὅτι ἐν τούτοις μὲν οὐκ ἔστιν, ἐν τόπῳ δὲ ἀπλῶς
15 ἔστι, διὰ τοῦτό· φησιν ἐν τούτοις ὅτι ἀνάγκη ἐφ' ὧν κατηγορεῖται τὸ
γένος, ἐπὶ τούτων καὶ τῶν εἰδῶν τι κατηγορεῖσθαι, καὶ ἔμπαλιν. ἔστι 40
δὲ γένος μὲν τὸ ἐν τόπῳ, εἶδος δὲ τὸ ποῦ· ὅταν γὰρ εἴπω ποῦ, ὠρι-
σμένον τινὰ τόπον σημαίνω, ἢ τὸν ἄνω ἢ τὸν κάτω.

p. 206^a3 Εἰ οὖν μὴδὲ ποσὸν οἶόν τε εἶναι τὸ ἄπειρον· πόσον γὰρ
20 τι ἔσται, οἶον δίπηχου ἢ τρίπηχου.

Παραδείγματι τῷ τοῦ ποσοῦ κέχρηται. τὸ μὲν οὖν πρότερον ποσὸν 45
ῥευστόνως ἀναγνωστέον (σημαίνει γὰρ τὸ τοῦ ποσοῦ γένος), τὸ δὲ δεύτερον
παροξυστόνως πόσον, ὡς 'νόθον', σημαίνει δὲ τὸ ὠρισμένον ποσόν, οἶον
τὸ δίπηχου ἢ τὸ τρίπηχου, ὡς αὐτὸς εἶπεν. ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν·
25 εἰ ἕκαστον, ὅπερ ἔχει γένος τι κατηγορούμενον. ἔξει καὶ τῶν εἰδῶν πάντως
τι τῶν ὑπὸ τὸ γένος κατηγορούμενον (οὐδὲν γὰρ ἔστι χρώμα, ὃ μὴ πάν-
τως ἢ λευκόν ἐστιν ἢ μέλαν ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοῦ χρώματος εἰδῶν),
καὶ τὸ ἄπειρον, εἰ ἔσται ἐν τόπῳ, πάντως καὶ ἐν τινι τῶν τοῦ τόπου εἰδῶν 50

1 lemma om. KM δ' ei t: δὲ (om. ei) L 3 τρίτον M ἄπειρον M
5 ἐναυτὸ M 6 καὶ τὸ κάτω L 7. 8 τὸ ἄνω ἢ μόνον τὸ κάτω Mt
8 λεγθῇ (cf. Kühner, *Ausf. Gramm.*² § 394, 2 sqq. Dindorf ad Scholl. rec. Aesch. Prom.
186) LK: λεγθῇ t 9 τὸ πᾶν δὲ L 11 γε] τε K prius ποῦ om.
L: πᾶν (ita saepe scriptum pro πᾶν) M 12 συνεχὲς L 14 εἴποι L
15 ἔστι Lt: εἶναι KM 17 τὸ ποῦ] τόπου M 19 οἶόν τε' t 20 ἢ om. KM
21 τῷ] τὸ M 23 παροξυστόνως LK: ῥευστόνως (sic) M: βαρυστόνως t πόσον, ὡς
νόθον KMt: τὸ μὲν ποσόν γένος, τὸ δὲ πόσον εἶδος, τὸ δὲ δίπηχου καὶ τρίπηχου καὶ τὰ τοι-
αῦτα ἄτομα L οἶον] ὡς ὃν L 24 δὲ om. K λέγει t 25 εἰδῶν
om. K 25. 26 πάντων τι τῶν ὑπὸ τὸ γένος κατηγορουμένων L

ἔσται, οἷον ἢ ἄνω ἢ κάτω. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον ἐν τινι τούτων εἶναι, ὥς m 4r
 δέδεικται· οὐδὲ ἐν τόπῳ ἄρα ὅλως. ἀλλὰ μὴν πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ· ἀδύ-
 νατον ἄρα ἄπειρον εἶναι τι σῶμα. ὥσπερ γὰρ οὐδὲν ποσὸν οἷόν τε εἶναι, ὃ
 μὴ πάντως πόσον τί ἐστί, φημί δὲ δίπληχυν ἢ τρίπληχυν, οὕτως οὐδὲν ἐν
 5 τόπῳ οἷόν τε εἶναι, ὃ μὴ ποῦ ἐστί, λέγω δὲ ποῦ, οἷον τὸ ἄνω ἢ τὸ
 κάτω. ὃ οὖν μὴ ἐνδέχεται εἶναι ποῦ, τοῦτο οὐδὲ ἐν τόπῳ ἐνδέχεται
 εἶναι. |

p. 206^a9 Ὅτι δὲ εἰ μὴ ἐστὶν ἄπειρον μηδὲ ἄλλως, πολλὰ ἀδύνατα m 4v
 συμβαίνει. ὁ ἥλων.

10 Τὸ μὲν οὖν κατὰ μέγεθος ἄπειρον δέδεικται ὅτι οὐκ ἐνδέχεται εἶναι,
 εἰ δὲ κατὰ ἄλλον, φησί, μεγέθη τρέπον ἐνδέχεται εἶναι τὸ ἄπειρον, πολλὰ
 ἀδύνατα συμβήσεται.

p. 206^a12 Ὅταν δὲ διωρισμένων οὕτως μηδετέρως φαίνεται ἐνδέ- 5
 χεσθαι, διαιτητοῦ δ' εἶ.

15 Ὅταν, φησί, καὶ τὸ μὴ εἶναι τὸ ἄπειρον εὐλογον φαίνεται, ὁμοίως δὲ
 καὶ τὸ εἶναι, διαιτητοῦ τοῖς λόγοις δεῖ τῇ ἐν ἐκάστῳ ἀλήθειαν καὶ τὸ
 ψεῦδος διακρίνοντος. καὶ ὁ ἥλων ὅτι πῶς μὲν ἔστι πῶς δὲ οὐ. εἰ γὰρ
 μὴ κατὰ τι μὲν ἦν τὸ ἄπειρον κατὰ τι δὲ οὐ, οὐκ ἂν ἐδόκει ἐκάτερος τῶν
 λόγων ἔχειν τὸ εὐλογον.

20 p. 206^a14 Λέγεται δὴ τὸ εἶναι τὸ μὲν δυνάμει τὸ δὲ ἐντελεχεῖα, 10
 καὶ τὸ ἄπειρον ἔστι μὲν προσθέσει ἔστι δὲ καὶ διαίρεσει.

Ἐντεῦθεν διαιτᾷ τοῖς λόγοις, καὶ προλαμβάνει ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν 17
 ἐστὶ δυνάμει, τὰ δὲ ἐντελεχεῖα, ὥς πολλαχρὸν δέδεικται, καὶ ὅτι τὸ (ἀπει-
 ρον) ἔστιν ἐν τοῖς μεγέθεσι κατὰ πρόσθεσιν καὶ διαίρεσιν, ἐν δὲ ἦν τῶν
 25 τοῦ ἀπείρου σηματομένων τὸ κατὰ πρόσθεσιν καὶ διαίρεσιν. ταῦτα προει-
 ληφὼς δεῖκνυσιν ἐφεξῆς πῶς μὲν ἔστι πῶς δὲ οὐκ ἔστι τὸ ἄπειρον, καὶ 20

1 οἷον om. Mt 3 τι] τὸ M οὐδὲν scripsi: οὐδὲ libri 4 πόσον K: ποσὸν
 LMt ἢ δίπληχυν ἢ L οὐδὲν scripsi: οὐδὲ L: οὐδ' KMt 5 μὴ ποῦ LMt
 τὸ alterum om. L 6 οὖν LK: δὲ Mt οὐδὲ ἐνδέχεται (ἐν add. t) τόπω Mt
 8 μὴ δὲ ἄλλως (cf. v. 11) LKM: ἀπλῶς ex Aristotele t: μηδ' αὖτως Arist. cod. Barb. I,
 136; cf. Philop. p. 456, 2. 9 11 κατὰ om. Mt 13 δὲ om. M διωρι-
 σμένον L οὕτω t 14 δεῖται L 20 δὴ LK: δὲ Mt ἐντελεχεῖα t: ἐν-
 τελέχεια K: ἐντελέχεια M: ἐνεργεια L 21 διαίρεσει LKM: ἀφαιρέσει e vulgato Aristote-
 le t. at cf. Arist. cod. F et pr. E. Themist. p. 240, 29. Simplic. p. 491, 28 22 διαι-
 τὰ K τῶν LK et, ut videtur, M: τῶν μὲν t 23 ἐντελέχεια M: ἐντελέχεια Kt
 23. 24 ἄπειρον addidit t

φησιν· ὅτι μὲν τὸ κατὰ μέγεθος ἄπειρον οὐκ ἔστιν, ἱκανῶς δέδεικται, τὸ μ 4^v
 δὲ κατὰ τὴν διαίρεσιν ἄπειρον καὶ ἡμεῖς φάμεν εἶναι· ἔστι γὰρ τὸ μέγεθος
 ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν. ὅτι γὰρ οὐ σύγκειται ἢ γραμμὴ ἐξ ατόμων γραμ-
 μῶν, ὅπερ οἱ λῦσαι θέλοντες τὴν Ζήνωνος ἀπορίαν κακῶς ὑπέθευτο, ὡς
 5 ἐν τῷ πρώτῳ εἴρηται, οὐ χαλεπὸν φησι δεῖξαι· δολόκληρον γὰρ βιβλίον
 πρὸς Ἀναξαγόραν αὐτῷ γέγραπται περὶ ατόμων γραμμῶν. ὅτι ἀδύνατον
 ἄτομα εἶναι μετέθῃ. εἰ γὰρ δέδεικται τοῖς γεωμέτραις τὴν δοθεῖσαν εὐθεῖαν 25
 διχα τεμεῖν, ἀδύνατον δὲ πᾶσι γραμμῇν εἶναι ἄτομον ἢ ἐξ ατόμων συγκεί-
 σθαι· εἰ γὰρ συγκείτοτο ἐκ περιττῶν ατόμων, οὐ τεληθήσεται διχα. δέδεικται
 10 δὲ καὶ ὅτι πᾶν τὸ ἐξ ατόμων συγκείμενον, ταῦτόν δὲ εἰπεῖν ἡμέρων. καὶ
 αὐτὸ ἡμέρες ἔσται. εἰπομεν δὲ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ, ὅτι τινὲς τὸν
 Ξενοκράτην ὑπώπτευσαν τὰς ατόμους εἰσηγεῖσθαι γραμμάς, καὶ δεῖξαιμεν
 ὡς ψευδὴς ἡ ὑπόνοια.

p. 206^a18 Λεῖπεται οὖν καὶ δυνάμει εἶναι τὸ ἄπειρον.

15 Εἰ γὰρ δέδεικται ὅτι ἐντελεχεῖα εἶναι ἀδύνατον, ἔστι δὲ καὶ τὸ μέγε- 30
 θος διαιρετόν, ὁῖον ὅτι δυνάμει ἔσται καὶ οὐκ ἐνεργεία. οὐ δεῖ δὲ τὸ
 δυνάμει λαμβάνειν, τὸ ἐσόμενον. οὐκ ἐπειδὴ δυνάμει εἶπον τὸ ἄπειρον
 εἶναι κατὰ τὴν διαίρεσιν, ἤδη νομιστέον ὅτι πάντως ἐκβήσεται τὸ δυνάμει
 τοῦτο εἰς ἐνέργειαν. ὥσπερ φάμεν τὸν χαλκὸν δυνάμει ἀνδριάντα εἶναι,
 20 καὶ τὴν δύναμιν ταύτην ἐκβαίνειν ποτὲ εἰς ἐνέργειαν, οὐχ οὕτως καὶ ἐπὶ
 τοῦ ἀπείρου· οὐ γὰρ ἔσται ποτὲ εἰς ἄπειρα διηρημένον· τοῦτο γὰρ οὐδὲ
 δυνάμει ὑπάρχει ἐν τοῖς μεγέθεσιν. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ εἶναι, φησί, πολλα- 35
 χῶς, τοιούτῳ τὸ ἐνεργεία εἶναι τὸ μὲν ἀθρόον ἔχει τὴν ἐνέργειαν, ὡς
 ἄνθρωπος ἵππος καὶ τὰ ὅμοια, τὰ δὲ κατὰ μέρος γινόμενῃ καὶ μηδέποτε
 25 ἀεὶ ἅμα παροῦσαν, τοιαῦτα δὲ ἔστι τὰ ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ εἶναι ἔχοντα,
 ὡς ἡμέρα ἀγὼν καὶ τὰ ὅμοια· οὕτω φημὶ καὶ τὸ ἄπειρον ἐνεργεία εἶναι,
 οὐ τῷ ἅμα ὅλον εἶναι, ἀλλὰ τῷ μέρειν τι αὐτοῦ ἀεὶ παρῆναι. οὕτω καὶ
 ἄπειρον ὃ ἔσται ἐνεργεία. οὐχ οὕτως λέγω, φησί, τὸ ἄπειρον δυνάμει,

1 ὅτι τὸ μὲν τὸ L

1. 2 μέγεθος ἄπειρον—ἔστι γὰρ τὸ om. M: καὶ φησὶν ὅτι ἐν με-
 γέθεσιν ἄπειρον ἐνεργεία μὲν· οὐκ ἔστι, δυνάμει δὲ ἔστι, τῷ εἶναι πᾶν μέγεθος ἐπ' ἄπειρον κτλ.
 conjectura refinxit t

2 δὲ K: δὲ τὸ L μέγεθος K: κατὰ μέγεθος L 3 ἐπ' om.
 superscr. L

5 ἐν τῷ πρώτῳ c. 3 p. 187^a1 cl. Philop. p. 83, 19 sqq. 84, 20 sqq.

χαλκιπὸν M 6 Ἀναξαγόραν libri: Ξενοκράτην Brandis Scholl. Arist. p. 366^b17 7 εἰ
 γὰρ δέδεικται κτλ.] cf. ad p. 404, 13 sqq. γεωμέτραις M δοθῆσαν M et mox δῆχα

ante corr. 9 περιττῶν LK: περιτῶν M: τῶν t

10 καὶ (ante ὅτι) om. L 26 δὲ
 (post ταῦτόν) om. L

11 ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ] cf. loci ad v. 5 citati, ubi tamen nequa-
 quam Philoponus suspicionem impugnat, quam hic falsam se demonstrasse dicit

12 ὑπό-
 πτευσαν K 14 καὶ om. L Aristoteles τὸ om. superscr. L 16 δεῖ] δεῖ M 17 λαμ-
 βάνον K: ὃν λαμβάνειν Aristoteles: post λαμβάνειν intereiderint nonnulla

19 τοῦτο] τοιούτιν L εἶναι ἀνδριάντα L 20 οὕτω t 23 ἐνεργεία εἶναι λεγόμενον t

24 τὰ δὲ] τὸ δὲ t γινόμενα L 25 τὸ εἶναι] τῷ εἶναι M 27 τῷ utrobique L: τὸ
 KMt

ἀλλὰ et παρῆναι M 28 ἄπειρόν τι e vulgato Aristotele t οὕτω t

ὥς λέγω τὸν χαλκὸν δυνάμει ἀνδριάντα· τὸν μὲν γὰρ χαλκὸν οὕτως λέγω m 4^v
δυνάμει· ὥς καὶ ἐσόμενόν ποτε ἐνεργεῖα, τὸ δὲ ἄπειρον οὐχ οὕτω δυνάμει 40
ὅ ἔσται καὶ ἐνεργεῖα, ἀλλὰ ἐν τῇ δυνάμει αἰεὶ διαμένει.

p. 206^a23 Καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ἐστὶ καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργεῖα.

5 Ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος δηλονότι καὶ τῆς ἡμέρας· πρὶν μὲν γὰρ ἐπιτελεσθῇ, δυνά-
μει ἐστίν, ἀρξάμενα δὲ γίνεσθαι, ἐνεργεῖα, ἀλλ' οὕτως ἐνεργεῖα, ὥς κατὰ μέρος
ὑπάρχοντα. δυνατὸν δὲ τὸ δυνάμει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐνεργεῖσθαι λαβεῖν·
ἔστι μὲν γὰρ ἐνεργεῖα ἡ ἡμέρα ὥς ἥδη παρούσα, δυνάμει δὲ ὥς μὴ ἅμα
οὖσα, ἀλλ' ἔτι ἐν τῇ γίνεσθαι τὸ εἶναι ἔχουσα. 45

10 p. 206^a25 Καὶ ἄλλως δὲ ἐν τε τῷ χρόνῳ ὁῦλον τὸ ἄπειρον καὶ
ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τῶν μεγεθῶν.

Εἰπὼν πῶς ἔστι τὸ ἄπειρον, ὅτι τῇ γίνεσθαι ἀπὸ μέρους, ὅπερ ἐπὶ
τε τῆς τῶν μεγεθῶν διαιρέσεως συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ 50
ἀριθμοῦ (ἀϋξεται γὰρ καὶ ὁ χρόνος καὶ καθόλου ὁ ἀριθμὸς δυνάμει ἐπ'
15 ἄπειρον, ἐνεργεῖα δὲ οὐδέποτε, ὥσπερ καὶ ἡ τῶν μεγεθῶν διαιρέσις). ἀλλ'
ἔχουσι τινα, φησί, ταῦτα διαφορὰν πρὸς ἀλλήλα· ἐπὶ τε γὰρ τῶν ἀνθρώ-
πων καὶ τοῦ χρόνου, φησὶν, ἐπ' ἄπειρον αὐξομένων ἄλλως τὸ ἄπειρον
ὑπάρχει καὶ ἄλλως ἐπὶ τῆς τῶν μεγεθῶν διαιρέσεως. εἴτα προθέμενος
εἰπεῖν τὴν διαφορὰν αὐτῶν, πρότερον τὴν κοινωνίαν ἐκτίθεται, εἴτα τὴν
20 διαφορὰν αὐτῶν· καὶ φησιν ὅλως μὲν γὰρ οὕτως ἐστὶ | τὸ ἄπειρον m 5^v
τῷ αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο λαμβάνεσθαι, καὶ τὸ λαμβανόμενον εἶναι
μὲν αἰεὶ πεπερασμένον, ἀλλ' αἰεὶ γε ἕτερον καὶ ἕτερον. τουτέστι κα-
θόλου καὶ κοινῶς ἐν οἷς ὑπάρχει τὸ ἄπειρον, εἴτε ἐν ἀριθμοῖς εἴτε ἐν μεγέ-
θεσιν, οὕτως ὑπάρχει οὐ τῷ ἅμα παρῆναι, ἀλλὰ τῷ αἰεὶ ἕτερον καὶ ἕτερον
25 αὐτοῦ μόνον λαμβάνεσθαι, καὶ αἰεὶ τὸ ληφθὲν πεπερασμένον μὲν εἶναι,
οὐδέποτε δὲ τὸ αὐτὸ ἀλλ' αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο. τοῦ γὰρ ἀριθμοῦ αὐξο-
μένου αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο ἔστι λαβεῖν μόνον, οἷον τὸ ε' τὸ ι' τὸ ρ' καὶ
ἐφεξῆς, καὶ οὔτε ὅλον ἅμα ἔστι λαβεῖν, οὔτε δις τὸ αὐτὸ μόνον. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῆς διχοτομίας ἅμα μὲν ὅλον τεμεῖν ἀδύνατον, ἀλλ' αἰεὶ μὲν ἕτε- 5
30 ρον καὶ ἕτερόν ἐστὶ τὸ τεμνόμενον, καὶ τὰ τεμνθέντα πάντα πεπερασμένα

1 μὲν] μὴ M οὕτω t 3 ἀλλά] ἀλλ' L: fort. ἀλλ' δ αἰεὶ διαμένει (sic; ἰ sit τί
h. e. τι) L 5 μὲν om. Mt 8 ἐνέργεια K μὴ L: μία (K)Mt 10 καὶ ἄλλως
δὲ LKM: ἄλλως δὲ t: hoc vel καὶ ἄλλως τε Aristotelis libri 11 ἀνθρώπων L et
compend. M: ἀριθμῶν t et, si silentio fides, K 13 τῆς] τῆς M 16 τινα post
φησὶ ponit L τῶν om. L 17 αὐξομένου ut vid. M 18 τῆς om. superscr.
L: τοῖς M 20 ἐστὶ L: εἶναι KMt 21 τῇ] τὸ KM 21. 22 μὲν αἰεὶ εἶναι πεπε-
ρασμένον (vel πεπερασμένον εἶναι) Aristotelis libri 22 ἀλλ' αἰεὶ γε M 23. 24 εἴτε ἐν
μεγέθεσιν om. M μεγέθεσι t 24 οὕτως ὑπάρχει—τῷ αἰεὶ ἕτερον om. Mt
25 μὲν L: om. KMt 26 ἀλλ' αἰεὶ] ἀλλὰ εἰ corr. K et primitus M 27. 28 οἷον—
τὸ αὐτὸ μόνον om. Mt 27 ρ K: σ L

μόρια. ἡ μὲν οὖν κοινωνία αὐτῇ. ἀπορήσεις δ' ἂν τις πρὸς τὸν λόγον. πῶς m 5r
 φησιν ἀεὶ τὸ λαμβανόμενον τοῦ ἀπείρου μόριον πεπερασμένον εἶναι. ἐπὶ
 μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν μεγεθῶν ἀρχομένων ἀπὸ
 μονάδος ἀληθῆς ὁ λόγος (ἀεὶ γὰρ πεπερασμένα καὶ αἱ τομαὶ τοῦ μεγέ-
 5 θους, καὶ αἱ μονάδες τοῦ ἀριθμοῦ), ἐπὶ δὲ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀνθρώπων
 οὐκέτι· εἰ γὰρ αἰδῖος ὁ κόσμος, οὐ πᾶν μόριον οὔτε τῆς ἀπειρίας τοῦ 10
 χρόνου οὔτε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων λαμβανόμενον πεπερασμένον ἐστίν.
 ἐὰν γοῦν λάβω πάντα τὸν γενόμενον χρόνον μέχρι σήμερον ἢ πάντας τοὺς
 ἀνθρώπους, οὐκ ἂν εἴη ὁ τούτων ἀριθμὸς πεπερασμένος, μέρους ὄντων τῶν
 10 καθ' ἑαυτὰ ἀπείρων. ἡ τοίνυν οὐκ ἀναρχος ὁ κόσμος, ἵνα μὴ ἄπειρος ἦ
 ἐπὶ θάτερα ὁ χρόνος καὶ ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀριθμὸς καὶ ἐξῆλ λαμβάνειν
 ἡμῖν τοῦ ἀπείρου μόριόν τι καὶ αὐτὸ ἄπειρον, ἢ καὶ ἐπὶ θάτερα καίτοι
 ἀδύνατον ὄντος ἢ κατὰ ἀριθμὸν ἐπὶ θάτερα λαμβάνειν ἄπειρον ἢ κατὰ
 τὴν διαίρεσιν τῶν μεγεθῶν· εἰ γὰρ ἀριθμὸν ἐξὸν λαβεῖν ἐπὶ θάτερα ἄπει- 15
 ρον, διεξιτητὸν ἂν εἴη τὸ ἄπειρον (πᾶς γὰρ ἀριθμὸς ἀπὸ μονάδος ἀρχεται,
 καὶ μόνως τὸ ἄπειρον ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ θάτερον), καὶ ἄλλως τοῦ Ἀρι-
 στοτέλους συμφώνως τῷ ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν συμβαίνοντι λέγοντος, ὅτι ἀεὶ
 τὸ ληφθὲν τοῦ ἀπείρου πεπερασμένον ἐστί. εἰ οὖν λέγοι τις ὅτι ἐξὸν
 λαβεῖν τὸ κατὰ θάτερον ἄπειρον, οὐδὲν ἄλλο λέγει ἢ ὅτι ἐξὸν ἄπειρον
 20 ἀριθμὸν ἐνεργείᾳ γενέσθαι· ἀναποδίζοντος γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐνεσετώτος ἐνιαυτοῦ
 ἐπὶ τὸ παρεληλυθὸς εὐρίσχω ὅτι ἄπειρός τις ἀριθμὸς ἐνιαυτῶν κατ' ἐνέρ- 20
 γειαν ἐκβέβηκε. καίτοι ἀδύνατον οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει, ἄπει-
 ρὸν τινα διεξελθεῖν ἀριθμὸν· ἀδιεξίτητον γὰρ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν τὸ
 ἄπειρον. καὶ εἰ τὸ ἐπὶ θάτερον ἄπειρον ἐνδέχεται ἐκβῆναι ἐνεργείᾳ, διὰ
 25 τί μὴ καὶ τὸ ἐπὶ θάτερον; καὶ συμβήσεται δὲ οὐ μόνον πολλαπλασιασά-
 ζεσθαι τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ αὐξεσθαι καὶ ἄπειρον ἀπείρου μεῖζον
 εἶναι. τοῦ γὰρ ἀριθμοῦ τῶν ἐνιαυτῶν ἀπείρου ὄντος, ὁ τῶν μηνῶν ἀριθ-
 μὸς πολλαπλασιάζει τὸ ἄπειρον· ὁμοεκάμεις γὰρ ἔξει τὸ ἄπειρον. ἀλλὰ 25
 μὴν ὁ τῶν ἡμερῶν πολλὰ πλεόν, ὁ δὲ τῶν ὥρων ἔτι πολλὸ μᾶλλον. καίτοι

1 ἀπορήσεις κτλ.] ἀπορία ὅτι οὐκ ἂν ἀναρχος εἴη ὁ χρόνος εἰ τὸ λαμβανόμενον τοῦ ἀπείρου
 ἀεὶ πεπερασμένον schol. marg. M² 2 εἶναι L: ἐστίν KMt 4 καὶ ἐν τομαῖ (sic) K

7 λαμβανόμεν^{ων} (sic) K πεπερασμένον om. M 8 post ἐὰν tres fere literae erasae K
 γοῦν LK: γάρ Mt τῆς σήμερον L 9 μέρους LKM: μερῶν t 10 καθεστ-

τῶν M 11 θάτερα K: θά LM: θάτερον t. eadem varietas constanter (v. 14 θάτερα KMt)
 in eis quae sequuntur usque ad v. 25 καὶ ἐξῆλ scripsi: καὶ ἔξει (ἔξει M) LKM: ἢ ἔξ-
 εστι t λαμβά (sic) L 12. 13 ἢ (scripsi: εἰ LK) καὶ ἐπὶ θάτερα, καίτοι—λαμβάνειν
 ἄπειρον om. Mt, sed verba ἢ κατ' ἀριθμὸν coniectura supplevit t 14 ἐξὸν LM: ἐξὸν (item
 v. 18) K: ἔξεστι t 15 διεξιτητον K 16. 17 ἀριστοτέλου K 17 τῷ τὸ LK
 19 ἐξὸν LM: ἐξὸς K: ἔξεστι t 20 γενέθεν K ἀναποδίζοντι L: expectabam ἀναπο-

δίζων τοῦ L: om. KMt 21 παρεληλυθός^ε πεληλυθός M: παραλελυθός (LK)t
 25 καὶ τὸ τ L ὡς συμβήσεται L 25. 26 πολλαπλασιάζεσθαι (item v. 28 πολλαπλα-
 σιάζει et p. 468,1 πολλαπλασιάζεσθαι, at p. 468,3 πολλαπλασιάζεσθαι) M 26. 28 ἀλλὰ—
 ἄπειρον iterat L 29 ὁ τῶν ὄντων M ὥρων L: ὥρων M πολὺ om. L
 30*)

ἀδύνατον πολλαπλασιάζεσθαι τὸ ἄπειρον. ἀλλὰ μὴν καὶ αὖξεσθαι καθ' ἡμ⁵
 ἐκάστην συμβαίνει τὸν τοῦ ἀπείρου ἀριθμὸν τῇ γενέσει τοῦ χρόνου. εἰ
 τόνον ἀδύνατον ἢ αὖξεσθαι ἢ πολλαπλασιάζεσθαι τὸ ἄπειρον, ἢ ἐνεργεῖα
 5 ἀπείρου ἀριθμὸν γενέσθαι, ἀδύνατον ἀναρχὸν εἶναι τὸν χρόνον. ταῦτα μὲν
 διὰ τὸ εἰπεῖν Ἀριστοτέλην, ὅτι αἰεὶ τὸ λαμβανόμενον τοῦ ἀπείρου πεπερα-
 σμένον ἐστί, καὶ ἀληθῶς γε λέγειν· τῇ γὰρ ἑαυτοῦ φύσει τὸ ἄπειρον 30
 ἀδιεξήτητον.

p. 206^a29 Ἐτι τὸ εἶναι πλεοναχῶς λέγεται.

Ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ “ἀλλ’ αἰεὶ γε ἕτερον καὶ ἕτερον” οὐκ ἔστιν ἐν
 10 τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων· τὰ αὐτὰ γὰρ εἰσι τοῖς εἰρημένους ἀπα- 35
 ραλλάκτως· περιγραπτέον οὖν αὐτά.

p. 206^a33 Ἀλλ’ ἐν τοῖς μεγέθεσιν ὑπομένοντος τοῦ ληφθέντος
 τοῦτο συμβαίνει, ἐπὶ τοῦ χρόνου δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων φθι-
 ρομένων.

15 Εἰπὼν τὴν κοινωνίαν τοῦ ἀπείρου τοῦ ἐν τῷ μεγέθει καὶ τῷ ἀριθμῷ,
 λέγω δὴ τοῦ κατὰ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν αὖξιν, βούλεται νῦν τὴν δια- 40
 φορὰν αὐτῶν εἰπεῖν. καὶ φησιν ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀνθρώ-
 πων τὸ ληφθὲν τοῦ ἀπείρου μέρος φθίρεται καὶ οὐχ ὑπομένει (ἐφ’ ἰαρχῇ
 γὰρ πᾶς ὁ παρεληλυθὼς χρόνος καὶ οἱ ἄνθρωποι), ἐπὶ δὲ τῆς διαιρέσεως
 20 τῶν μεγεθῶν οὐ φθίρεται τὰ λαμβανόμενα τμήματα, ἀλλ’ ὑπομένει, ὅθεν
 καὶ προστίθεται ἀντεστραμμένως θατέρῳ μορίῳ τοῦ διαιρουμένου.

p. 206^b3 Τὸ δὲ κατὰ πρόσθεσιν τὸ αὐτό ἐστί πως καὶ τὸ κατὰ
 διαίρεσιν.

Εἰπὼν τὴν τε κοινωνίαν καὶ τὴν διαφορὰν τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀν-
 25 θρώπων (ἀνθρώπους δὲ ὅταν εἴπω, ἀπλῶς πάντα τὰ ἄτομά φημι, τὰ τε 45
 ἐπὶ τῶν ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων, ἐκ τοῦ κρείττονος πάντα περιλαμβά-
 νων), εἰπὼν οὖν τοῦ ἀπείρου τοῦ ἐν τούτοις τὴν τε κοινωνίαν καὶ τὴν δια-

1 post αὖξεσθαι iterat καὶ L	2 συμβαίνει post ἀριθμὸν traie. L	4 ἄπειρον om. L
6 καὶ om. L	ἐαυτοῦ (hoc enim sibi in M legere visus erat) t	
7 ἀδιεξήτητον K	9 ἀλλ’ αἰεὶ κατ. p. 206 ^a 33 cf. Simplic. p. 495, 6 sqq.	ἀλλ’ αἰεὶ γε K: ἀλλὰ εἰ γε LMt
10 τὰ γὰρ αὐτὰ εἰσι L	10. 11 ἀπαράλλακτως K: ἀπαράλλακτως (sic) M	12 ἐν μὲν τοῖς e vulgato Aristotele t
13 συμβαίνειν compend. M	ἐπὶ τοῦ (τοῦ om. M) χρόνου δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων LKM: ἐπὶ δὲ τῶν ἀριθμῶν καὶ τοῦ χρόνου t cf. Arist.	16 αὖξιν M
18 τὸ ληφθὲν om. Mt	20 ἀπο- μένει KM	21 προστίθεται K
ἀντεστραμμένα (sic) post διαιρουμένου traie. L	διαιρουμένου K	22 τῷ αὐτῷ L
ἐστ[] εἶναι K	πῶς libri	τὸ (post καὶ) oblitteratum M: οὐ t
24 καὶ (ante τὴν) in ras. L	24. p. 471, 5 ἀνθρώπων — αὐτῆς om. L	26 καὶ τῶν] καὶ τὰ ἐπὶ τῶν t
27 κοινωνίαν primitus M		

φορὰν πρὸς τὸ ἐν τοῖς μεγέθεσι κατὰ διαιρέσιν ἄπειρον, ἐπειδὴ ἔστι καὶ m 5^r
τὸ κατὰ αὐξησιν ἄπειρον, διὰ τοῦτο φησιν ὅτι τοῦτο σχεδὸν ταυτὸν ἔστι
τῷ κατὰ τὴν διαιρέσιν. ἐὰν γὰρ λάβω πεπερασμένον τι μέγεθος, εἴτα
τοῦτο διέλω δίχα, προκρίψω δὲ τῇ διχοτομίᾳ ἐπὶ θάτερον, ἐφ' ὅσον κατὰ 50
5 θάτερον ἢ διαιρέσεις γίνεται, ἐπὶ τοσοῦτον ἢ πρόσθεσις κατὰ θάτερον. εἰ
οὖν ἢ διαιρέσεις ἐπ' ἄπειρον, καὶ ἢ πρόσθεσις ἂν εἴη ἐπ' ἄπειρον, ἀλλ'
ἀντεστραμμένως· ὁ γὰρ ἀφαιροῦμεν ἐκείνου, τούτῳ προστίθεμεν. ὥστε
ταυτὸν πως τὸ κατὰ διαιρέσιν ἄπειρον τῷ κατὰ πρόσθεσιν· ἐν μὲν γὰρ καὶ
τῇ αὐτῇ διαιρέσει ἄμφοι γίνεσθαι. |

10 p. 206^b6 Ταύτη προστιθέμενον φαίνεται πρὸς τὸ ὀρισμένον. m 5^v

Ὄρισμένον ἐκάλεσε τὸ ἥμισυ τοῦ μεγέθους τὸ ἄτμητον μείναν, ἥτοι
διὰ τὸ ἀδιαίρετον μένειν, ἧ ὅτι εἰ καὶ ἐπ' ἄπειρον ἔχει τὴν αὐξήσιν, ἀλλ'
οὖν ἀδύνατον παντὸς ὑπερβαλεῖν μεγέθους τὸ αὐξόμενον, ἀλλ' ἔστι τι μεῖζον
μέγεθος· οὐ γὰρ ὥσπερ τὸ ἐλάχιστον οὐκ ἔστι λαβεῖν, ἀλλ' ἐπ' ἄπειρον
15 πρόεισι τὸ μειούμενον, οὕτω καὶ τὸ μεῖζον ἐπ' ἄπειρον πρόεισιν, ἀλλ' 5
ὥρισταί τὸ μεῖζον ἐν τῷ παντὶ σῶμα, ὁ κόσμος. καὶ διὰ τοῦτο οὖν ὀρι-
σμένον ἐκάλεσε τὸ αὐξόμενον.

p. 206^b7 Ἐν τῷ γὰρ πεπερασμένῳ μεγέθει ἂν λαβὼν τις ὀρι-
σμένον προσλαμβάνη τῷ αὐτῷ λόγῳ μὴ τὸ αὐτὸ τι μέγεθος τῷ
20 λόγῳ περιλαμβάνων, οὐ διέξεισι τὸ πεπερασμένον.

Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι ἢ διαιρέσεις ἐπ' ἄπειρον προῖονσα μία οὖσα καὶ ἡ 11
αὐτὴ τὸ μὲν ἐπ' ἄπειρον μαιοῖ τὸ δὲ ἐπ' ἄπειρον αὖξει, οὐκ ἐπὶ πάσης
δὲ διαιρέσεως τοῦτο συμβαίνει. ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἄπειρον μειοῦσθαι τὸ δὲ
ἐπ' ἄπειρον αὖξασθαι. νῦν λέγει ποία μὲν διαιρέσεις ἐπ' ἄπειρον πρόεισι
25 ποία δὲ οὐ. ἐὰν μὲν γάρ, φησί, λαβὼν τι μέγεθος, οἷον πηχυαῖον, ὀρι-

1 ἢ πρὸς (sic) t 1. 3 ἄπειρον, ἐπειδὴ—διαίρεσιν K: om. M: λαίπει τί in lae. t
3 ἐὰν in ras. K γάρ K: om. Mt τι K: τὸ Mt 4 τούτω, ut videtur, M

δῆλα M ἐπὶ θάτερον (cf. p. 461,23) K: θά^{τῳ} (sed antea aliquid oblitteratum) M: θά-
τέρου τμήματος t ἐφ' ὅσον κτλ.] cf. Themist. p. 241,1 sqq. 5 ἢ διαιρέσεις γίνεται,
ἐπεὶ (sic)—θάτερον iterat M 7 ἀναστρεμμένως K ἀφαιροῦμεν M τούτῳ t:
τοῦτο KM 8 ταυτὸ πως εἶναι t πῶς KM μὲν M 10 plenius lemma II
(sic) γὰρ διαιρούμενον ὁράται (sic), ταύτη κτλ. t φαίνεται KM: φανείται ex Aristotele t
11 μείναν K: om. Mt 11. 12 ἥτοι διὰ τὸ K: ἥτοι διὰ τὸ M: ἢ τῷ αἰεὶ t 13 πάν-
τος (sic) et ἀυξάμενον K 14 ἀλλ' ἐπ' ἄπειρον K: ἀλλ' ἀπ' err. typogr. t 15 τὸ μερούμε-
νον M 16. 17 ὀρισμένως K 18 τῷ γάρ K: γάρ τῷ cum Aristotele Mt
ἂν λαβὼν Mt: ἀναλαβὼν K 19 προσλαμβάνη in litura M μὴ τὸ αὐτὸ t: μὴ τῷ
(τὸ M) αὐτῷ KM 19. 20 τῷ λόγῳ KM: τοῦ ὅλου e vulgato Aristotele t at cf. Arist.
libri et Diels c. *Textgesch.* p. 20 20 περιλαμβάνων t: περιλαμβάνω KM 22. 23 πᾶ-
σης τε M

σμένον τι μόριον ἐξ αὐτοῦ τέμης, οἷον τὸ δέκατον ἢ τὸ ἡμισυ (ἔστω δὲ $\mu\delta\epsilon$ τὸ ἡμισυ), καὶ πάλιν τὸ καταλειφθέν, λέγω δὴ τὸ ἡμιπυγμαῖον, τῷ αὐτῷ λόγῳ τέμης, τουτέστι τῷ ἡμίσει, καὶ πάλιν τὸ καταλειμπαυόμενον διχοτο- 16 μῆς, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον ποιῆς. οὐδέποτε ἐπιλείψει ἡ διαίρεσις. ἀλλὰ 5 τὸ μὲν ἐπ' ἄπειρον μειωθήσεται τὸ δὲ ἐπ' ἄπειρον αὐξήσει· ἐὰν δὲ μὴ τῷ αὐτῷ λόγῳ τέμης, οἷον αἰετὶ τὸ ἡμισυ ἀφαιρῶν ἤγουν τὸ δέκατον ἢ ἄλλον τινα τὸν αὐτὸν λόγον, ἀλλ' αἰετὶ ὠρισμένον τι μέγεθος ἀφαιρῆς τοῦ τεμνο- μένου τὸ αὐτὸ μέγεθος μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον λαμβάνων [ἀδύνατον], καταδαπανήσεις τέμνων τὸ ὅλον, καὶ ἐπιλείψει ἡ τομή. οἷον εἰ μυρίων 10 πηχῶν λάβης μέγεθος καὶ τούτου ἀφαιρῆς αἰετὶ ὠρισμένον τι μέγεθος, οἷον 20 δακτυλιαῖον, ἐπιλείψει τὸ ὅλον τεμνόμενον, καὶ οὕτως οὔτε ἡ διαίρεσις οὔτε ἡ πρόσθεσις ἐπ' ἄπειρον ἔσται. ἀντεστραμμένως δὲ ἔχει τῷ λόγῳ τὸ μέγεθος· ἐὰν μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ μέγεθος αἰετὶ ἀφαιρῆς, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον διαιρήσεις, ἀλλὰ αἰετὶ κατὰ μείζονα λόγον, ἐὰν δὲ τὸν αὐτὸν λόγον 15 ἐν τῇ διαίρεσει φυλάττης, οὐ τὸ αὐτὸ μέγεθος ἀφαιρήσεις, ἀλλὰ αἰετὶ ἔλατ- τον. οἷον εἰ δεκάπηχυ ξύλον εἴη καὶ ἀφελῆς τούτου τὸ δέκατον, οἷον τὸν ἕνα πῆχυν, εἰ μὲν ἐκ τοῦ καταλειφθέντος αἰετὶ τὸ ἕνα ἀφαιρῆς μέγεθος, 25 αὐξήσει τὸν λόγον (ἐκ γὰρ τῶν ἐννέα πήχεων πῆχυν ἀφελὼν οὐκέτι τὸ δέ- κατον ἀφελεῖς, ἀλλὰ τὸ ἕνατον. μείζων δὲ ὁ τοῦ ἐνάτου λόγος πρὸς τὸ 20 ὅλον ἢ ὁ τοῦ δεκάτου· ὁμοίως ἐὰν ἐκ τῶν καταλειφθέντων ὁκτὼ πήχεων τὸν πῆχυν ἀφελῆς, πάλιν αὐξήσει τὸν λόγον· ὁγδοὺς γὰρ ἀφείλου. καὶ οὕτως αἰετὶ ποιοῦντος ἐπιλείψει ἡ διαίρεσις), ἐὰν δὲ ἐκ τοῦ δεκάπηχους ξύλου ἀφελὼν τὸν πῆχυν, τουτέστι τὸ δέκατον, ἐκ τῶν καταλειφθέντων ἐννέα πηχῶν τὸν αὐτὸν λόγον ἀφελεῖν βουλήσῃ, οὐκέτι πηχυαῖον ἀφαι- 30 ρήσεις μέγεθος, ἀλλ' ἡττον· καὶ οὕτως αἰετὶ ποιῶν τὸν αὐτὸν μὲν φυλάτ- των λόγον ἐν τῇ τομῇ, οὐ τὸ αὐτὸ δὲ μέγεθος ἀφαιρῶν, οὐδέποτε κατα- δαπανήσεις τὸ ὅλον.

p. 206^b 12 Ἄλλως μὲν οὖν οὐκ ἔστιν, οὕτως δὲ ἔστι τὸ ἄπειρον, δυνάμει τε καὶ ἐπὶ καθαιρέσει.

30 Ὅτι γὰρ ἐνεργείᾳ οὐκ ἔστιν ἄπειρόν τι σῶμα, δέδοικται, δυνάμει δὲ 35

- 1 μόριον t: μόνον KM cf. ad p. 489, 21 2 ἡμιπυγμαῖον scripsi: ἡμιπύχαιον K: ἡμισυ-
 πυγμαῖον M: ἡμισυ πηχυαῖον t 3 τὸ ἡμίσει M 4 καὶ om. t 4. 5 ποιῆς—τὸ
 δὲ ἐπ' ἄπειρον K: om. Mt 5 αὐξήσει KM: αὐξήσεις t δὲ μὴ scripsi: δὲ K: μη-
 δὲ Mt 6 τέμης t ἤγουν KM: ἢ t 7 τίνα libri ἀφαιρῆς K 8 τὸ
 αὐτὸ μέγεθος οἷον δακτυλιαῖον (ex v. 10) μὴ Mt ἀδύνατον deletit t 12 πρόσθεσις
 libri 13 ἐὰν μὲν—μέγεθος om. K ἀφαιρῆς scripsi: διαίρεσις K: διαίρης Mt
 16 ἀφελῆς t: διελῆς KM: fortasse ἀφέλοις, at cf. p. 324, 18. p. 330 sqq.? τούτου M
 17 ἀφαιρῆς K: ἀφελῆς Mt 18 αὐξεί M 19 ἀφελεῖς Mt: ἀφελῆς K ἐνατον KM:
 ἐνατον t μείζων Mt ἐνάτου M: ἐνάτου K: ἐνάτου t λόγος K: λόγος μέρος Mt
 πρὸς τὸ K: πρὸς τὸν Mt 20 πηχῶν K 21 λόγον K: ὅλον Mt ἀφείλου Mt:
 ἀφείλον (sic) K 22 ἐὰν] fort. εἰ 24 τῶν ἐνέα (ἐννέα t) Mt βουλήσει K
 25. 26 φυλάττων M 28 δ' ἔστι t 29 ἐπικαθαίρει K 30 δέδοικται K

ἔστι, φησί, τὸ ἄπειρον. πῶς δὲ δυνάμει, προσέθηκεν, ὅτι τὸ ἐπὶ τὴν διαί- m 5 ῃ
 ρεσιν ἄπειρον, ὅπερ ταυτὸν ἐστὶ τῷ ἐπὶ τὴν πρόσθεσιν ἀπείρου ἀντεστραμ-
 μένως, ὡς ἤδη εἶρηκεν. οὐ μόνον δέ, φησί, δυνάμει ἔστι τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ
 καὶ ἐνεργείᾳ. ὥσπερ τὴν ἡμέραν λέγομεν ἐνεργείᾳ παρῆναι, οὐ τῷ πᾶσαν
 5 ἅμα εἶναι, ἀλλὰ τῷ μῦρίον τι αὐτῆς, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ Ὀλύμπια παρῆναι
 ἐνεργείᾳ τῷ μῦρίον τι αὐτῶν ἐνεργείᾳ εἶναι, ἢ πυγμὴν ἢ πάλην ἢ ἑτερόν
 τι. οὕτως δὲ καὶ τὴν ἐπ' ἄπειρον διαίρεσιν ἐνεργείᾳ παρῆναι, οὐ τῷ 10
 ἅμα πᾶσαν εἶναι, ἀλλὰ τῷ μῦρίον τι διαιρεῖσθαι. εἰτα ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ
 καὶ δυνάμει εἶπεν εἶναι καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ ὅπως μὲν ἔστιν ἐνεργείᾳ, ἐπιστώ-
 10 σατο ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν ἀγῶνα παραδείγματος, πῶς δὲ τὸ αὐτὸ
 τοῦτο δυνάμει ἔστιν, οὐκέτι κατεσκεύασε, διὰ τοῦτο ἀναλαμβάνει τὸν περὶ
 τοῦ δυνάμει λόγον, καὶ φησιν ὅτι οὕτως δυνάμει λέγω τὸ ἐπ' ἄπειρον διαι-
 ρετόν, ὥσπερ καὶ τὴν ὕλην λέγομεν δυνάμει εἶναι πάντα τὰ εἶδη. ὥσπερ
 οὖν ἦταν λέγωμεν τὴν ὕλην πάντα εἶναι δυνάμει. οὐ τοῦτ' ἔφαμεν ἢ ὅτι 15
 15 πάντα ἅμα ποτὲ ἐνεργείᾳ γενήσεται, ἢ ὅτι οὐδὲν εἶδος ἔχει ἐνεργείᾳ, ἀλλ'
 ὅτι ἔχει μὲν τι εἶδος ἐνεργείᾳ, πέφυκε δὲ καὶ πάντα δέχεσθαι κατὰ μέρος.
 ἅμα δὲ οὐδέποτε, οὕτω καὶ τὸ δυνάμει ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν, ὅτι δύναται
 μὲν ἐπ' ἄπειρον διαιρεῖσθαι, κατὰ μέρος μέντοι ἀεὶ ὑπάρχουσιν αἱ διαι-
 ρέσεις, ἅμα δὲ οὐδέποτε.

20 p. 206^b15 Καὶ οὐ καθ' αὐτὸ πεπερασμένον.

Ὅσπερ γὰρ ἡ ὕλη εἰ καὶ δέχεται τὸ εἶδος, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτὸ καὶ ἐν
 τῷ λόγῳ τῆς οὐσίας αὐτῆς ὑπάρχει τὸ εἶδος, ἀλλ' οἷον ἐπισυμβέβηκε τῇ 50
 οὐσίᾳ αὐτῆς. οὕτω δὲ καὶ τῷ ἀπείρῳ ὑπάρχει τὸ πεπερασμένον οὐ καθ'
 αὐτό· εἰ γὰρ καὶ συνέβη τὸ ἐπ' ἄπειρον διαιρετόν πεπερασμένον εἶναι,
 25 οὐχ ἢ τὸ ἄπειρον ἔχει ταύτῃ πεπεράνται, ἀλλ' ἢ ἐπισυμβέβηκε τῷ ἀπείρῳ
 τὸ πεπερασμένον. ὥς γὰρ αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ, ἡ ὕλη ἐστὶ τοῦ μεγέθους τὸ
 ἄπειρον, εἰσόμεθα δὲ ἐν ἐκείνοις.

p. 206^b16 Καὶ κατὰ πρόσθεσιν δὴ οὕτως ἄπειρον δυνάμει ἐστίν. | m 6^r

Ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τοῦ κατὰ διαίρεσιν ἀπείρου τὸν λόγον ἐποιήσατο, διὰ

2 πρόσθεσιν t: πρόθεσιν KM	3 ὡς om. M	4 οὐ τῷ t: οὕτω M: οὕτως K
5 ὁμοίως κτλ.] hinc rursus L cf. ad p. 468,24	6 ἢ πάλην t: ἢ πάλιν K et compend.	
M: om. L	7 οὕτω t	τὴν ἐπ' Lt: ἐπὶ τὴν ἐπ' (si recte hoc adnotavi) KM
οὐ τῷ] οὕτω M	8 πᾶσαν K: πᾶσιν L: πᾶσ* (charta perforata) M: πῶς t	τὸ et
mox εἶπεν om. L	12 οὕτω t	14 τοῦ ⁸ φάμενον compend. M
15 γενήσεται M	οὐδὲ L	15. 16 ἀλλ' ὅτι—ἐνεργείᾳ om. L
καὶ om. superscr. L	17 δύναται LKM: ἀδύνατον t	20 ὡς τὸ πεπερασμένον L
Aristoteles (praeter E). at cf. Simplic. p. 497,27	23 τὸ LK: τῷ Mt	25 πεπέ-
ράνται L: πεπεράσται KMt	ἢ alterum om. L	26 ἐφεξῆς; p. 207 ^a 21
27 εἰσόμεθα t: ἐσόμεθα LKM	28 πρόθεσιν M	ἐστὶ M

τοῦτο προσέθηκεν ὅτι ὡσαύτως ἐροῦμεν καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν πρόθεσιν m 6^r
ἀπείρου· ὁμοίως γὰρ ἔσται καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ, ὥσπερ ἐκείνο. διὰ
τί δὲ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐπὶ τοῦτου ἀρμόζουσι λόγοι, τὴν αἰτίαν ἐποίησατο, ἣν
ἤδη καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶρηκεν, αὕτη δὲ ἐστὶν ὅτι τὸ αὐτὸ τρόπον 5
5 τινὰ ἐστὶ τῷ κατὰ τὴν διαίρεσιν. πῶς δὲ τὸ αὐτό, εἵπομεν, ὅτι μὲν
καὶ τῇ αὐτῇ διαίρεσει τῷ μὲν προστίθεται τοῦ δὲ ἀφαιρεῖται. εἰ τοίνυν τὸ
αὐτό ἐστὶ, τὰ αὐτὰ ἂν ἀρμόσοι καὶ ἐπ' αὐτοῦ λέγειν. ἀλλ' οὐ καθάπαξ
τὸ αὐτό· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ προσέθηκες τρόπον τινά. τίς οὖν ἡ διαφορά,
προστίθῃσιν.

10 p. 206b17 Ἀεὶ μὲν γὰρ τι ἔξω ἔσται λαμβάνειν, οὐ μέντοι ὑπερ-
βάλλει παντὸς μεγέθους, ὥσπερ ἐπὶ τὴν διαίρεσιν ὑπερβάλλει 10
παντὸς ὠρισμένου.

Εἰ καὶ κοινόν, φησί, τῷ διαιρουμένῳ καὶ ὃ τὸ διαιρεθὲν προστίθεται 16
τὸ αἰεὶ τι τοῦ γενομένου ἔξω εἶναι λαβεῖν ἕτερον (αἰεὶ τε γὰρ ἔξω τῆς διαι-
15 ρέσεως ἔστιν ἑτέραν διαίρεσιν λαβεῖν. καὶ τῆς προσθέσεως ὁμοίως αἰεὶ ἔστιν
ἔξω ἑτέραν προσθήκην ποιήσασθαι, ὅταν τῷ αὐτῷ λόγῳ ἢ διαίρεσις γίνη-
ται, ὥς ἤδη εἵπομεν), ἀλλ' οὖν ἔστι τις διαφορὰ ἐν τε τῷ αὐξομένῳ καὶ
ἐν τῷ μειομένῳ, διότι τὸ μὲν μειούμενον ἐπ' ἄπειρον ἐνδέχεται μειοῦ- 20
σθαι (οὐκ ἔστι γὰρ ἐλάχιστον μέγεθος, διότι πᾶν μέγεθος διαιρετόν, καὶ
20 διὰ τοῦτο ἔστι παντὸς ὠρισμένου μεγέθους τὸ ἔλαττον λαβεῖν, καὶ οὐδέ-
ποτε ἐπιλείπει ἢ μείωσις), ἐπὶ μέντοι τοῦ αὐξομένου οὐκ ἐνδέχεται παντὸς
ὠρισμένου μεγέθους τὸ αὐξόμενον ὑπερβαλεῖν· ἔστι γὰρ τὸ μέγιστον ἐν
τῷ παντὶ σῶμα ὁ κόσμος, οὐ μεῖζον μέγεθος ἀδύνατον εἶναι. ὥστε παντὸς
μὲν ὠρισμένου μεγέθους δυνατόν λαβεῖν τὸ ἔλαττον, εἰ καὶ μὴ ἐνεργείᾳ,
25 ἀλλ' οὖν δυνάμει, παντὸς δὲ ὠρισμένου μεγέθους τὸ μεῖζον λαβεῖν οὐδὲ
δυνάμει ἐνδέχεται· τοῦ γὰρ οὐρανοῦ οὐδὲ δυνάμει ἐνδέχεται μεῖζον εἶναι 25
τι σῶμα. δέδεικται γὰρ ὅτι ἀδύνατον εἶναι τι σῶμα ἄπειρον, οἷον οἱ φυσι-
κοὶ ἔλεγον εἶναι, ἔξω τοῦ οὐρανοῦ, ὅπερ ἡ ἀέρα ἢ ὕδωρ ἢ ἄλλο εἶναι
ἔλεγον. εἰ τοίνυν δέδεικται ὅτι τὸ οὕτως ἄπειρον ἀδύνατον εἶναι, δῆλον ὅτι
30 οὐδὲ δυνάμει ἐνδέχεται παντὸς ὠρισμένου μεῖζον λαβεῖν. τοῦτο γὰρ συνέ-
βαινε μὲν εἰ οἷόν τε ἦν ἐνεργείᾳ ἄπειρον εἶναι σῶμα· τὸ μὲν γὰρ παντὸς

1 πρόθεσιν Mt 2 ὥσπερ ἐκείνο LKM: ὡς παρ' ἐκείνῳ t 4 ἔμπροσθεν p. 206b3
τὸ αὐτὸ Lt: τὸν αὐτὸν KM 5 τῷ Kt: τὸ L: τῶν M τὴν om. L 6 τῷ μὲν]
τοῦ μὲν KM ἀφαιρεῖται L: ἀφαιρεῖ KMt 7 ἀρμόσοι L: ἀρμόσει K: ἀρμόση M: ἀρμό-
σει t cf. ad p. 406,6 8 post γὰρ rasura K 10 τὸ αὐτοῦ ex Aristotelis vulgata t
11 ὠρισμένου μεγέθους t καὶ ὑπερβάλλει t 12 παντὸς (sic) K 13 διαιρεθὲν L:
διαιρετόν KMt 14 τι post εἶναι traicit L ἕτερον αἰε. τὴν γὰρ ἔξω L 15 διαί-
ρεσιν] ἔξω L προσθέσεως Mt ἔστιν (post αἰε) LK: τι Mt 16. 17 γίνεσθαι Mt
17 αὐξομένου M 18 μὲν μειούμενον (sic) t 19 διαιρετῷ M 22 ἀπολαβεῖν L
24 τὸ ἐπ' ἔλαττον L 26 τοῦ γὰρ—ἐνδέχεται bis scripsit, priore loco deleuit K 27 ὅτι
om. Mt 28 ὅπερ ἢ ὕδωρ ἢ ἀέρα ἢ ἄλλο τι εἶναι L 29 prius ὅτι om. L 30 οὐδὲ
om. superser. M 30. 31 συνέβαινε (l)t 31 μὲν] fort. μόνον εἶναι om. L

ὥρισμένον ἔλαττον λαμβάνειν, εἰ καὶ μὴ δυνατόν ἐνεργεῖν εἶναι, ἀλλ' οὖν ἢ 6^ο
 γ' ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει τῶν μεγεθῶν οὐκ ἀδύνατον, εἴ γ' ἅν μέγεθος 30
 εὐθύς καὶ διαιρετόν, τὸ μέντοι παντὸς ὥρισμένου μεῖζον λαμβάνειν διὰ τὸ
 μὴ δύνασθαι εἶναι ἄπειρον σῶμα οὐδὲ δυνάμει ἐνδέχεται εἶναι.

5 p. 206^b27 Ἐπεὶ καὶ Πλάτων διὰ τοῦτο δύο τὰ ἄπειρα ἐποίησεν.
 ὅτι καὶ ἐπὶ τὴν αὐξήσιν δοκεῖ ὑπερβάλλειν καὶ εἰς ἄπειρον.

Διὰ τοῦτο, φησί, διότι τὸ ἄπειρον ἐπὶ τὴν διαίρεσιν ἐστὶ καὶ ἐπὶ τὴν
 αὐξήσιν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλάτων δύο τὰ ἄπειρα ἐποίησε, τὸ μέγα καὶ τὸ
 μικρόν, ὧν τὸ μέγα μὲν τὸ ἐπὶ τὴν αὐξήσιν ἔλεγε, τὸ μικρόν δὲ τὸ ἐπὶ
 10 τὴν ἀντεστραμμένην ταύτῃ διαίρεσιν. 35

p. 206^b30 Ποιήσας μέντοι δύο οὐ χρῆται.

Ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτῳ, ὅτι δύο λέγων εἶναι τὰ ἄπειρα, τὸ μέγα καὶ
 τὸ μικρόν, οὐδετέρῳ χρῆται ἐν ταῖς ἀρχαῖς. ἀρχαὶ δὲ κατ' αὐτὸν οἱ ἀριθ-
 μοί, οὐκ ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τούτοις οὔτε τὸ κατὰ διαίρεσιν ἄπειρον, 40
 15 οὔτε τὸ κατὰ πρόσθεσιν. τὸ μὲν γὰρ κατὰ διαίρεσιν ἄπειρον οὐκ ἔχουσιν
 οἱ ἀριθμοί (ἴσεται γὰρ ἡ τομὴ εἰς τὴν μονάδα), τὸ δὲ κατὰ πρόσθεσιν
 ἐπ' ἄπειρον αὐξεσθαι αὐτὸς οὐ δίδωσι· μέχρι γὰρ δεκάδος αὐξεσθαι φησι
 τὸν ἀριθμόν, τὴν δὲ δεκάδα αὐτὴν εἰς ἑαυτὴν ἀνακυκλεῖσθαι. σημειωτέον
 δὲ ὅτι αὐτὸς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν τὸ ἀόριστον
 20 καὶ τὴν ὅλην σημαίνειν τῷ Πλάτῳ, νῦν δὲ ὡς ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν αὐτοῦ
 λέγοντος, οὕτως ἐπιλαμβάνεται τοῦ λόγου, ὡς δηλονότι πανταχοῦ τὸ φαι-
 νόμενον ἐλέγχει καὶ οὐ τὴν διάνοιαν τῶν ἀρχαίων. 45

p. 206^b33 Συμβαίνειν δὲ τοὺναντίον εἶναι ἄπειρον ἢ ὡς λέγουσιν.

Δείξας πῶς μὲν ἔστι τὸ ἄπειρον πῶς δὲ οὐκ ἔστιν, ὅτι, ὡς μὲν οἱ
 25 φυσικοὶ ἔλεγον, οὐκ ἔστιν ἄπειρόν τι σῶμα ἐπὶ τὴν ἔκτασιν, κατὰ διαίρεσιν 50
 δὲ καὶ τὴν ἀντεστραμμένην πρόσθεσιν ἔστι. νῦν βούλεται καὶ τὸν τοῦ ἀπεί-
 ρου ὅρον ὃν ἀπελίδωσαν οἱ φυσικοὶ ἐλέγξει. ἐκείνοι μὲν γὰρ ὀριζόμενοι τὸ

1 εἶναι ἐνεργείᾳ Mt	2 πᾶν (sic) M	3 ὥρισμένον K	λαμβάνει (LKM)t
5 ἐποίησε Mt	6 ὅτι καὶ L: καὶ (om. ὅτι) KMt	αὐξήν Aristoteles	ὑπερβάλ-
λει M
7 alterum ἐπὶ om. L	8 ἐποίησε τὰ ἄπειρα L	τὸ prius om. Mt	
9 τὸ (post μὲν) om. L	10 ταύτ' (^ saepe librario est non γν sed η; cf. p. 478, 17.
475, 24 ταύτ'. 479, 13 δεκτ''. 476, 5 ἡ ὅλη) M	12 λέγοντι L	13 ἀρχαὶ L cum
Themist. p. 242, 1: ἀρχῇ (ἀρχῇ K) KMt
om. L	14 οὐκ εἶναι L	15, 17 οὐκ—ἐπ' ἄπειρον
om. L	16 αὐτὸς κατλ.] cf. Themistius
17 αὐξεσθαι utrobique K	18 ἀνακυκλεῖσθαι K	σημειωτέον (sic) t	19 ἔμπρο-
σθεν ex gr. A 4 p. 187 ^a 17. Γ 4 p. 203 ^a 15
20 ἐπὶ] ἀπὸ M	21 οὕτως] αὐτοῦ L	22 ἐλέγχο M	ἀρχῶν K
23 lemma
om. K	24 ὅτι K: om. L Mt	26 ἀντεστραμμένην (LK)Mt	27 ὅρον] λόγον L

ἄπειρον ἐλεγύν ὅτι ἄπειρόν ἐστι οὐ μηδὲν ἐστι λαβεῖν ἔξω, ἐγὼ δέ, φησί, m 6^r
τοῦναντίον φημί ὅτι ἄπειρόν ἐστιν οὐ τοῦ ληφθέντος ἀεὶ τι ἐστι λαβεῖν
ἔξω. τεκμήριον δὲ τούτου ποιεῖται καὶ τὴν κοινήν συνήθειαν, λέγω δὴ τοῦ
τὸ ἄπειρον τοῦτ' εἶναι οὐ ἀεὶ τι ἐστι λαβεῖν ἔξω. τοὺς γὰρ δακτυλίους,
5 φησί, τοὺς μὴ ἔχοντας σφενδόνην ἀπείρους καλοῦσι, διότι μὴ ἔχουσιν
ὠρισμένον τι πέρασ· ἡ γὰρ σφενδόνη ἢ ἀνομοειδὴς οὐσα τῷ ὄλῳ οἶον
πέρασ ἐστὶν ἢ ἀρχή, ὅσοι δὲ μὴ ἔχουσι | σφενδόνην, οὗς καλοῦσι κρίκους, m 6^v
ὁμοιομερεῖς ὄντες ἑαυτοῖς οὐκ ἔχουσι πέρασ τι ὠρισμένον, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ
ληφθέντος μόριον ἐστὶ τι ἔξω ὁμοειδὲς λαβεῖν. καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ
10 ἔχουσι τινα πρὸς τὸ ἄπειρον ὁμοιότητα, ἀπείρους τοὺς τοιοῦτους καλοῦσιν.
ἀλλὰ γὰρ οὐ πάντῃ τῷ ἀπείρῳ εἰκόασιν· οὐ γὰρ δὴ τοῦτο μόνον ὑπάρχειν
δεῖ τῷ ἀπείρῳ, τὸ ἀεὶ τι αὐτοῦ ἔξω εἶναι τοῦ λαμβανομένου, ἀλλὰ καὶ τὸ
μηδέποτε δις τὸ αὐτὸ λαμβάνειν, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει τῷ δακτυλίῳ· πολ- 5
λάκις γὰρ τὸ αὐτὸ λαμβάνομεν, ὅσας ἂν καὶ τὰς περιστροφὰς ποιησώμεθα.
15 ἔτι, φησί, καλοῦσι τὸ ἄπειρον τέλειον καὶ ὅλον καὶ πάντα περιέχον,
σεμνύνοντες αὐτὸ ταύτῃ, ἐγὼ δὲ τοῦναντίον φημί (ᾧτι), εἰ καὶ ὅλον καὶ τέλειον,
οὐκ ἄπειρον· ὅλον μὲν γὰρ ἐστὶν οὐ μηδὲν ἐστὶν ἔξω τῶν συμπληρουμένων
αὐτοῦ, οἷον ἀνθρώπων ὅλον φάμεν οὐ μηδὲν ἄπεστι τῶν μορίων, τὸ δὲ ἄπει-
ρον ἐλέγχομεν οὐ ἀεὶ τί ἐστὶν ἔξω. ἀλλὰ καὶ τὸ τέλειον, φησὶν, ἦτοι ταυ-
20 τόν ἐστι τῷ ὄλῳ ἢ ἐγγύς· ἀγῶνα γὰρ τέλειόν φάμεν τὸν εἰς τέλος ἀνυ- 10
σθέντα, καὶ ᾧ μηδὲν ἐλλείπει τῶν συμπληρουμένων αὐτόν, καὶ τέλειον ἀν-
θρώπων τὸν εἰς τὸ τέλος τῆς φύσεως ἀφιεγμένον, καὶ λέγω δὴ τὰς τελείας
τε καὶ ἐσχάτας τῆς φύσεως ἐνεργείας, εἰς αἷς τὸ ἔργον τῆς φύσεως ἀπο-
τελευτᾷ, τὸ δὲ ἄπειρον ἐναντίως ἔχει· ἄπειρον γὰρ ἐστὶν οὐ μηδὲν ἐστὶ
25 πέρασ, ἀλλ' ἀεὶ τι ἐλλείπει ἔξω. συμπλέκει οὖν ἐκ τούτων συλλογισμὸν
τοιοῦτον· τὸ ὅλον τέλειον, τὸ τέλος ἔχον πέρασ ἔχει, τὸ πέρασ ἔχον οὐκ
ἄπειρον, τὸ ὅλον ἄρα οὐκ ἄπειρον. ὥστε πάλιν εἰς τοῦναντίον περιῆλθεν 15
αὐτοῖς ὁ λόγος· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τέλειον καὶ ὅλον ἔλεγον εἶναι τὸ ἄπειρον,
αὐτοὺς δὲ τοῦναντίον ἐδείξεν ὅτι, εἰ τέλειον καὶ ὅλον, οὐκ ἄπειρον. δεῖξαι
30 δὲ ἐφεξῆς καὶ ὅτι οὐ περιέχει πάντα, ὡς αὐτοὶ ἔλεγον, ἀλλὰ τοῦναντίον
περιέχεται, καὶ ὅτι ἐν μορίου μάλλον λόγῳ τὸ ἄπειρον ἢ ἐν ὅλῳ.

1 λαβεῖν τι ἔξω fortasse recte (cf. ad p. 151,26) L 2 ληφθέντος (sic) t λαβεῖν
om. L 3. 4 τεκμήριον—λαβεῖν ἔξω om. Mt 3 τούτου L: τούτον K 4 εἶναι L:
ἐστὶν K 5 φασί L 6 τι ὠρισμένον L alterum ἢ om. fortasse recte L 7 ἐστὶ
καὶ ἀρχή L 8 ὄντας t 9 μὲν ἐστὶ τι ἔξω μόριον L 11 ἀλλὰ] ἄλλως t
ἀπείρωσσίκασι K οὐ γὰρ γὰρ δὴ L 12 καὶ om. K 14 ὅσα KM 15 πάντα
om. L 16 ταύτῃ] ᾧγον οὕτως superscr. M² ὅτι addidi καὶ ὅλον iterant Mt
καὶ (ante ὅλον) om. fortasse recte L 19 τὸ τέλος φασὶν L 21 αὐτῶν K 22 ἀφιε-
γμένον τῆς φύσεως L καὶ deleverim 23 αἰσχάτας primitus M 23. 24 ἀποτε-
λεῦτᾱ t: ἀπὸ τελευτᾱ M: ἀποτελεῦ K: τελευτᾱ L 25 ἐλλείπειν L: ἐλλείπειν K γοῦν L
26 ἔχει] ἔχει' (h. c. corr. ἔχειν) M 27 ἄρα om. Mt τὸ ἐναντίον Mt 28 καὶ ὅλον
om. L 29 αὐτὸς LK: αὐτὸ Mt τέλειον M καὶ om. K δεῖξαι primitus K
30 ἐφεξῆς p. 207^a25 31 μάλλον ἐν μορίου Aristoteles ὅλου (1.)t: ὅλω KM

διὰ τοῦτο οὖν, φησί, βέλτιον οἰητέον τὸν Παρμενίδην τοῦ Μελίσσου m 6v
λέγειν. Μελίσσος μὲν γάρ, φησί, τὸ ὄλον ἄπειρον εἶπε τὰ ἀσύκλωστα
συγκλωθῶν, Παρμενίδης δὲ πεπεράνθαι τὸ ὄλον φησί. μεσσόθεν γάρ 20
εἶναί φησιν ἰσοπαλές, τουτέστιν ἴσον ἐκ τοῦ μέσου πανταχόθεν ἀπέχον,
5 ἵνα σφαιρικὸν αὐτὸ δεῖξῃ, τὸ δὲ σφαιρικόν, καὶ πᾶν ἀπλῶς ὁ ἐσχηματι-
σται, πεπερασμένον ἐστί.

Ταῦτα εἰπὼν, ἐφεξῆς τὴν αἰτίαν τῆς πλάνης αὐτῶν ἐκτίθεται, δι' ἣν
εἰς ταῦτόν ἤγαγον τῷ τελείῳ καὶ ὄλῳ τὸ ἄπειρον. φησί γάρ ὅτι ἡ ὕλη
καθ' αὐτὴν ἀόριστος οὖσα, καὶ ἄπειρός ἐστιν, ἄπειρος δὲ λέγω, διότι μη-
10 δένα ὄρον ἔχει οἰκεῖον μηδὲ εἶδος, τούναντιον δὲ καὶ τοῖς εἶδεσι σκεδα-
σμοῦ καὶ ἀοριστίας καὶ τῆς ἐπ' ἄπειρον διαιρέσεώς ἐστιν αἰτία. ἡμερεῖς 25
γάρ ὄντας τοὺς λόγους τῶν εἰδῶν καθ' αὐτοὺς δεξαμένη διίστησι· τὸν γάρ
τοῦ μεγέθους λόγον ἡμερῇ ὄντα τῷ οἰκείῳ λόγῳ δεξαμένη καὶ διαστήσασα
εἰς ἀοριστίαν ἐξήγαγε, καὶ τῆς ἐπ' ἄπειρον τομῆς αἰτία αὐτῷ γέγονεν·
15 ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις εἶδεσιν ἣ ἤττον ἢ μᾶλλον σκεδασμοῦ αἰτία γέ-
γονεν. ἡ μὲν οὖν ὕλη τοιαύτη, τὸ δὲ εἶδος πέρας τί ἐστί καὶ ὄλον· περα-
τοῖ τε γάρ καὶ περιγράφει τὴν ὕλην, καὶ ὄλον τι καὶ τέλειον ποιεῖ ὃ ἂν
παραγένηται. τὸν γάρ χαλκὸν ὡς ὕλην ὄντα χαλκῶν σκευῶν. καὶ κατὰ 30
τοῦτο ἀόριστόν τινα ὄντα καὶ οὐκ ἂν ὄλον ἢ τέλειον κληθέντα, παραγενέ-
20 μενον τὸ τοῦ τρίποδος ἢ τὸ τοῦ ἀνδριάντος εἶδος ἐν πλεονί ἢ ἐλάττονι
περιορίζει καὶ τέλειόν τι πρᾶγμα καὶ ὄλον ποιεῖ, ἀνδριάντα ὄλον ἢ ἐβήτητα
ὄλον. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης κυριώτερον ἢ καὶ τῶν εἰδῶν λεχθεῖη
ἂν. ἐπεὶ οὖν ὄλον μὲν τι καὶ τέλειον τὸ εἶδος, ἣ δὲ ὕλη ἀόριστός τε καὶ
ταύτῃ ἄπειρος, ἐστί δὲ ἡ ὕλη δυνάμει τὰ εἶδη, πολλάκις δὲ τὰ δυνάμει
25 τοῖς τῶν ἐνεργειῶν ὄντων ὀνόμασι καλοῦμεν (τὸν γοῦν χαλκὸν φάμεν ἀνδρι-
άντα εἶναι, μήπω πολλάκις τὸ εἶδος ἀπειληφότα, καὶ τὸ ξύλον κλίνην, τοὺς
πυροὺς ἄρτον, καὶ τὸ σπέρμα ἀνθρώπων), διὰ τοῦτο ἐκείνοι, ὥστε τῷ εἶδει
προσῆκει, ταῦτα τῆς ὕλης κατηγόρησαν, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν δυνάμει πάντα.
ὅτι δὲ ἐν τῇ ὕλῃ τὸ ἄπειρον, ὅλῳ ἐκ τῆς τῶν μεγεθῶν διαιρέσεως· οὐ
30 γὰρ κατὰ τὸ εἶδος γίνεται ἡ διαίρεσις. φυλάττονται γοῦν καὶ μετὰ τὴν
διαίρεσιν τὸ τοῦ χαλκοῦ ἢ τὸ τοῦ ξύλου ἢ τὸ τῆς σαρκὸς εἶδος, ἀλλὰ κατὰ
τὸ ὑποκείμενον, ἐν ᾧ καὶ τὸ εἶδος τὴν διάστασιν ἔσχειν. ἄπειρος μὲν οὖν

1 τὸν om. Mt cf. Arist. 3 συγκλωθῶν K qui mox μεσσόθεν τὸ ὄλον πεπεράνθαι L
3. 4 μεσσόθεν—φησιν om. L 4 φησιν Parmen. v. 103 K., 107 St. 5 ἵνα σφαι-
ρικῶ M 9 ἄπειρος δὲ (diserte) K et t: ἄπειρ δὲ M: ἄπειρον δὲ L 10 ὄρον hic et
saepo M 10. 11 σκεδασμοῦ non satis clare M: γρ. σκεδασμοῦ superser. M² 11 αἰ-
τια K 12 διείστησιν K 14 ἀοριστίαν K: ἀοριστίας (L) Mt 16. 17 περατοῖ τε t:
περατοῖ (om. τε) L: περατοῦται KM 17 τι om. L ᾧ] ὡς L 19 τοῦτον M
ὄλον (ex ὄλῳ: ut videtur corr.) ἢ τέλος L 20 τὸ (post ἦ) om. K 21 π*οιεῖ M
λεβήτητα L Mt 22 ἡ om. L 23 ὄλον μὲν om. Mt τι om. superser. M ἀόρι-
στότε M 24 ἄπειρος LK: ἐπ' ἄπειρον Mt 25. 26 φάμεν post ἀνδριάντα traic. L
26 κλίνη K 30 φυλάττοντη (sic) K: φυλάττεται L 31 τὸ (ante τοῦ ξύλου) om.
KM 32 διάσπασιν K ἄπειρος LK: ἄπειρον Mt

καθ' αὐτὴν ἡ ὕλη, περατοῦται δὲ καὶ ὅρον δέχεται ὑπὸ τοῦ εἶδους περι- m 6^v
 γραφομένη. εἰ τούτων τὸ μὲν περατοῖ ἡ δὲ περατοῦται, περιέχει δὲ τὸ 11
 περατοῦν τὸ δὲ περατούμενον περιέχεται, αὐτὸ πάλιν τούναντίον αὐτοῖς
 συμβαίνει, περιέχασθαι φημι καὶ οὐ περιέχειν τὸ ἄπειρον, ὥς φησιν. καὶ
 5 εἰ μόνον τι τοῦ συνθέτου ἡ ὕλη ἐστίν, ἥτις ἐστὶ τὸ ἄπειρον, οὐκ ἂν εἴη
 ὅλον· τὸ γὰρ μόνον οὐχ ὅλον. εὐλόγως δὲ καὶ ἄγνωστος ἡ ὕλη, διότι
 καὶ ἄπειρος· τὸ γὰρ ἄπειρον κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἄγνωστον. δεῖξας δὲ
 ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὅτι τούναντίον ἡ ἔλεγον ὑπάρχει. λέγω δὲ ὅτι 15
 οὐ περιέχει τὸ ἄπειρον ἀλλὰ περιέχεται, καὶ ὅτι μόνον μᾶλλον ἐστὶν καὶ
 10 οὐχ ὅλον, δείκνυσιν τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ τῇ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῇ· εἰ γὰρ
 περιέχει, φησί, τὸ ἄπειρον, ἐστὶ δὲ οὐ μόνον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, ἀλλὰ καὶ
 ἐν τοῖς νοητοῖς (εἶναι γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν ταῖς ἰδέαις ὁ Πλάτων ἐτίθετο),
 εὐλογον ὥσπερ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς περιέχει, οὕτω δὴπου καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς
 περιέχειν. ἄτοπον δὲ φησι καὶ ἀδύνατον τὰ γνώσεως αἷτια καὶ αὐτο-
 15 γνώσεις ὄντα καὶ πᾶσιν ὅρου αἷτια ὑπὸ τοῦ ἀγνώστου κατὰ φύσιν, λέγω δὲ 50
 τοῦ ἀπείρου, περιέχασθαι. ἢ καὶ οὕτως· εἰ πάντα φασὶ περιέχειν τὸ ἄπει-
 ρον, ἐν τοῖς πᾶσι δὲ καὶ τὰ νοητά, οὐ μόνον τὰ ἐγκόσμια τῶν νοητῶν ἀλλὰ
 καὶ τὰ ὑπερκόσμια, ὅλην ὥς καὶ τὰ νοητὰ περιέχειν ἂν τὸ ἄπειρον, ἢ
 καὶ πάντα ἀπλῶς ἢ γοῦν τὰ ἐγκόσμια.

20 p. 207^a4 Καθ' ὁμοιότητα μὲν τινα λέγοντες, οὐ μέντοι κυρίως. |

Λέγοντες· ἐν τῇ συνθείᾳ οἱ πολλοὶ δηλονότι. πῶς δὲ καθ' ὁμοιότη- m 7^v
 τητα ἀπείρους λέγουσι καὶ οὐ κυρίως, ἐπήγαγεν· ὅτι οὐ μόνον δεῖ, φησί,
 τοῦτο ὑπάρχειν τῷ ἀπείρῳ τὸ αἰεὶ τοῦ ληφθέντος τι ἔξω εἶναι λαβεῖν, ἀλλὰ
 καὶ τὸ μὴ δις τὸ αὐτὸ λαμβάνειν, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει τῷ δακτυλῷ.

25 p. 207^a7 Ἀπειρον μὲν οὖν τοῦτο ἐστὶν οὐ κατὰ τὸ ποσὸν λαμβά-
 νουσιν αἰεὶ τι λαμβάνειν ἐστὶν ἔξω.

Δεῖ προσυπακοῦσαι τῷ κατὰ ποσὸν λαμβάνουσι τὸ 'τὶ μέρος', ⁊

1 αὐτὴν LK: αὐτ' (h. e. αὐτὸν) M: αὐτὸ t ἡ ὕλη LK: ὕλη⁸ M: ὕλη t 4 τὸ ἄπειρον
 LK: ἐπ' ἄπειρον Mt 5 ἡ ὕλη ἐστίν] ἐστὶν ἡ ὕλη K 6 οὐκόλον K 10 τῇ LKM:
 hoc cum in M ita scriptum esset ut videretur esse τῆς, praeposuit διὰ M²: διὰ τῆς t
 ἀπαγῶ M: ἀπαγωγῆς t 12 καὶ om. L ἐτίθετο M 13 εὐλογον scripsi cl. p. 480,9:
 εὐλόγως LK: ἀλόγως Mt αἰσθητοῖς om. L δὴπου KM: om. L: δὴ t 14 περιέ-
 χειν LK: περιέχει Mt 14. 15 αὐτογνωσίσονται K 15 ἀγνώστου M 16 φασὶ πε-
 ριέχει L 18 τὰ prius om. L περιέχει ἂν M 19 ἢ γοῦν scripsi: ἡγουν libri
 ἐγκόσμια K 21 λέγοντες huc retraxi: lemmati adhaeret in codicibus ideoque omisit t
 22 φασὶ L 23 αἰεὶ τι τοῦ t τι (ante ἔξω) scripsi: τὸ L: om. KMt 24 μὴ δις L:
 μὴ δις K: μὴ δις M: μὴ δις t at cf. p. 474,13 αὐτῷ primitus M ὅτιπερ K 25 τοῦτο
 ἐστὶν MK: τοῦτ' ἐστὶν Lt τὸ ποσὸν KMt: ποσὸν L cf. Diels z. *Textgesch.* p. 19 26 αἰεὶ M
 λαβεῖν Mt cf. Aristot. ἐστὶν ἔξω LM: ἐστὶ ἔξω K: ἔξω ἐστὶν t 27. p. 477,2 Δεῖ—
 λαμβάνειν ἐστὶν ἔξω om. L 27 κατὰ ποσὸν] ita libri hic et p. 477,7

ἵνα ἡ ἄπειρον μὲν οὖν οὐ κατὰ τὸ ποσὸν λαμβάνουσι τι μέρος ἀεὶ τι λαμ- m 7^r
 βάνειν ἔστιν ἔξω. καὶ ἔστιν οὗτος τοῦ ἀπείρου ὁρισμός. ὥστε εἰ τοῦτο
 μὲν ἐστι τὸ ἄπειρον. ὅλον δὲ ἐστὶ καὶ πᾶν καὶ τέλειον οὐ μὴρὲν ἔστιν ἔξω.
 οὐκ ἄρα ὅλον καὶ τέλειον τὸ ἄπειρον· ἐπὶ τε γὰρ τῶν ἀριθμῶν ἐπ' ἄπει- 10
 ρον αὐξημένων ἀεὶ τοῦ ληφθέντος ἔστιν ἔξω λαβεῖν ἕτερον ἀριθμόν, καὶ
 ἐπὶ τῆς τομῆς τῶν μεγεθῶν ἀεὶ τῆς ληφθείσης τομῆς ἔστι λαβεῖν ἔξω
 τομὴν ἑτέραν. καὶ καλῶς εἶπε κατὰ ποσόν· οὐ γὰρ κατ' εἶδος γίνεται
 ἡ διαιρέσις. τὸ αὐτὸ γοῦν εἶδος ἐν ἐκάστω τῶν διαιρεθέντων ὁρᾶται· ἡ
 γραμμὰ γὰρ πάντα τὰ τεμήματά εἰσιν ἡ ἐπιφάνεια ἡ σώματα. καὶ ἄλλως
 10 οὐκ ἐπὶ πάντων ἐν τῇ διαιρέσει σφίζεται τὸ εἶδος· αὐτὸς γὰρ ἔδειξεν ἐν
 τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι οὐκ ἐν τῷ τυχόντι μεγεθῇ τὸ τυχόν εἶδος δύναται 15
 εἶναι, διόπερ ἐν τῇ διαιρέσει οὐ μέχρι παντὸς σφίζεται τὸ εἶδος. ἀλλὰ
 προϊούσα ἡ διαιρέσις φθίρει αὐτό. τὴν γοῦν σάρκα διελαιν μὲν ἔστιν ἐπ'
 ἄπειρον ὡς μέγεθος, ὡς μέντοι σάρκα οὐκέτι. ἀπορήσεις δ' ἂν τις, μήποτε
 15 ὁ τοῦ ἀπείρου ὁρισμὸς ἀρμόσει καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου καὶ τοῦ τελείου, καὶ κα-
 θόλου ἐπὶ παντὸς πεπερασμένου. καὶ ἐπὶ τοῦ τελείου γὰρ ἔξω εἰπεῖν, ὅτι
 τέλειόν ἐστιν οὐ κατὰ ποσὸν λαμβάνουσι τι μέρος ἀεὶ τι ἔστι λαβεῖν ἔξω·
 εἰ γὰρ κατὰ διχοτομίαν λάβω τὰ μέρη, ἐπ' ἄπειρον ἐξέσται λαβεῖν τῶν 20
 ληφθέντων ἔξω. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀληθές ἐπὶ τῶν πεπερασμένων·
 20 ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἀπείρου οὐχ ἀπλῶς τὴδε ἢ τὴδε μέρος ἐὰν λάβω, οὐ
 διέξειμι, ἀλλ' ὅποιον οὖν μέρος λάβω, ἐπὶ δὲ τοῦ πεπερασμένου οὐχ οὕτως·
 ἐὰν γὰρ ὀρισμένον τι μέρος ἀεὶ λαμβάνω. καταναλίσκω τὸ ὅλον. καὶ ἄλλως
 οὐκ ἀληθές ἐπὶ τοῦ πεπερασμένου τὸ ἀεὶ τοῦ ληφθέντος μέρος εἶναι τι
 λαβεῖν ἔξω· εἰ γὰρ τὰ πρὸς τοῖς πέρασι λάβω μέρη, οὐκέτι ἐνδέχεται ἔξω
 25 τούτων ἕτερόν τι λαβεῖν. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπείρου τὸ ἔσχατον λαβεῖν οὐκ ἔστιν. 25
 ὥστε εἰ καὶ ἐπὶ τινος λήψεως μορίου τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πεπερασμένου
 συμβαίνει, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πάσης ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀπείρου ἔχει. συμβαίνει δὲ
 ὅλως τοῦτο κατὰ τι καὶ ἐπὶ τῶν πεπερασμένων, διότι μετέχουσι τοῦ ἀπείρου.
 ὥστε κἄν ἐξῇ ἐπὶ τοῦ τελείου κατὰ τινα λήψιν ἀεὶ τοῦ ληφθέντος ἔξω
 30 λαμβάνειν. οὐχ ἡ τέλειον ἐστὶ τοῦτο αὐτῷ συμβέβηκεν. ἀλλ' ἡ τοῦ ἀπεί-
 ρου μετέχει.

2 οὗτος ὁ τοῦ Mt ὁ ὁρισμός K et revera articulum vel hic vel post οὗτος adesse malim
 3 δὲ in nova pagina iterat M καὶ alterum om. add. marg. L 6 τομῆς (ante
 τῶν) om. L 7 τομὴν] τομῆς K 10. 11 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (haec duo verba in erasis)
 ἔδειξεν L 11 ἔμπροσθεν A 4 p. 187^b 20 12 διότιπερ M 13 προϊούσα L
 σάρκα compend. M 13. 14 μὲν ἐπ' ἄπειρόν ἐστιν L 15 καὶ ἐπὶ τοῦ τε-
 λείου L 16 πεπερασμένον K inter τελείου et γὰρ iterat καὶ ἐπὶ (sic) τοῦ τε-
 λείου καὶ καθόλου—πεπερασμένου (sic) καὶ ἐπὶ τοῦ τελείου K 17 κατὰ τὸ ποσόν L
 18 ἡξεσται (sic) K 19 τοῦτον M 20. 21 οὐ διέξειμι—λάβω om. L 20 οὐ
 Mt: οὐ K 22 ἂν γὰρ L ἀεὶ om. L καταναλίσκω (sic) M 24 πέρασι
 LK: μέρεσι Mt μέρη λάβω L 24. 25 τούτων ἕτερόν τι ἔξω L 26 μορίου
 οὐ L 27 ὥσπερ καὶ ἐπὶ L 28 διότι L: διό K Mt 29 κἄν] καὶ L ἐξῇ Mt: ἐξῇ
 K: ἔξει L ἀεὶ LK et corr. M: αὐτ' (cf. ad p. 473, 10) primitus M: ἀεὶ τι (id ipsum
 in M sibi legere visus) t 30 αὐτὸ L et primitus M ἀλλ' ἡ LK

p. 207^a10 Ὡσπερ τὸ καθ' ἑκάστον, οὕτω καὶ τὸ κυρίως ὄν, οἷον ἢ 7^a
τὸ ὄν ὅλον οὐ μὴθὲν ἐστὶν ἔξω.

Ὡσπερ, φησὶν, ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος ὁλων, οἷον ἀνθρώπου ἢ πλοίου. 31
ὅλον λέγουμεν οὐ μὴθὲν ἄπεστι τῶν συμπληρούντων τὸ ὑποκείμενον. οὕτω
5 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κυρίως ὅλου, λέγω τοῦ παντός, ὅλον φημέν εἶναι καὶ πᾶν
οὐ μὴθὲν ἐστὶν ἔξω, οἷον κόσμον ὅλον, οὐ μὴθὲν τῶν συντελούντων εἰς
συμπλήρωσιν τοῦ κόσμου ἔξω ἐστίν. οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ κυρίως ὅλος καὶ
τὸ κυρίως πᾶν, ὡς ἐὰν ἀπῇ γέ τι αὐτοῦ, καὶ τὸ τυχὸν ἦ, οὐχ ὅλον οὐ- 35
δὲ πᾶν.

10 p. 207^a13 Ὁλον δὲ καὶ τέλειον ἢ τὸ αὐτὸ πᾶν ἢ σύνεγγυς.

Τὸ μὲν γὰρ ὅλον ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς λέγεται, ὡς λέγομεν ὅλον ξύλον
καὶ ὅλον ἄρτον, τὸ δὲ πᾶν ἐπὶ τοῦ διωρισμένου, ὡς λέγομεν πάντας ἀν- 40
θρώπους, τὸ δὲ τέλειον κοινῶς ἐφ' ἑκατέρου, ὃ μὴθὲν ἐλλείπει τῶν μερῶν.
εἰ τοίνυν τὸ μὲν ὅλον καὶ τὸ πᾶν οὐ ταῦτόν, τὸ δὲ τέλειον ἀμφοτέροις
15 ταῦτόν, οὐ πάντῃ ταῦτόν τὸ ὅλον τῷ τελείῳ, καὶ ὅτι τὸ μὲν ὅλον πρὸς
τὴν τῶν μερῶν πάντων σύνοδον λέγεται, τὸ δὲ τέλειον πρὸς τὴν ἀπόληψιν
τοῦ τέλους. ἀμφοτέρα μέντοι κατὰ τοῦ αὐτοῦ κατηγορεῖται, καὶ ταύτη
ἐν τι καὶ ταῦτόν δόξειεν εἶναι ἄμφω κατὰ πάντα.

p. 207^a17 Οὐ γὰρ λίνον λίνῳ συνάπτειν ἐστὶν τῷ παντὶ καὶ ὅλῳ 45
20 τὸ ἄπειρον.

Τὰ ἀσύγκλωστα, φησί, συγκλωθεὶ ὁ Μελίσσος, καὶ οὐ λίνον λίνῳ κατὰ
τὴν παροιμίαν, ἅπερ πέφυκε συνδυάζεσθαι· οὐ γὰρ οἶόν τέ ἐστὶ τὸ ὅλον
καὶ πᾶν ἅμα καὶ ἄπειρον εἶναι, ὡς δέδεικται.

1 ὥσπερ KM Arist. cod. F: ὥσπερ δὲ L: ὥσπερ δὲ ὀριζόμεθα t 1. 2 κυρίως ὄν, οἷον τὸ ὄν
LKM: κυρίως, οἷον τὸ ex Aristotele t 3 ὥσπερ φασὶ καὶ ἐπὶ L 4 οὐ om. L, μὴ-
θὲν Mt ἀπέστι (sed " delevit et ' super π addidit corrector) M: ἀπέστι (L)t
τὸ om. L 5 καὶ ἐ- (post δὲ) in nova pagina iterat L λέγω δὲ L 6 κό-
σμον ὅλον LK: ὁ (sed deletum) κόσμον ὅλον M: ὁ κόσμος ὅλος t εἰς] εἰ K
7 οὕτως LK: οὕτως M: οὕτω t 8 ἀπῇ γέ τι scripsi: ἀπῆγε τί K: ἀπῆγέ τι L:
ἀπῆγέ τι M: ἀπῆγε ὄντι t 10 ὅλον LM: τὸ ὅλον (K)t cf. Aristotelis libri πᾶν
LK: πᾶμπαν cum Aristotele Mt ἢ τὸ σύνεγγυς L et Arist. cod. E 11 τοὺς συνε-
γοῦς M 12 διωρισμένου M 13 κοινόν ὡς L 15 ὅτι LM: ἔτι fortasse recte (K)t
16 τῶν (ante τῶν) iterat L 19 et 21 λίνον λίνῳ LMt: λινόν λινῶ K 19 ἐστὶ συν-
άπτειν ex Aristotelis vulgata t παντὶ LKM: παντὶ τε t: ἅπαντι Aristoteles 21 οὐ
om. superser. L 22 συνδυάζεσθαι KM 23 εἶναι] καὶ εἶναι L

p. 207^a 18 Ἐπεὶ ἐντεῦθεν γε λαμβάνουσι τὴν σεμνότητα κατὰ τοῦ m 7^a
ἀπειρου.

Διὰ τοῦτο, φησί, τὸ ἄπειρον ὅλον καὶ τέλειον εἶπον, ἵνα σεμνὸν αὐτὸ 5^a
ἀποδείξωσιν, ὡς πληρὲς καὶ πάντα περιέχον. εἶτα ἐφεξῆς καὶ τὴν αἰτίαν
5 τῆς ἀποπτώσεως αὐτῶν λέγει, πόθεν ἡπατήθησαν ὥστε τὸ ἄπειρον ὅλον
καὶ τέλειον εἶναι λέγειν· ἔχει γάρ, φησὶν, ὁμοιότητά τινα τὸ ἄπειρον πρὸς
τὸ τέλειον καὶ τὸ ὅλον. τίς δὲ ἡ | ὁμοιότης, ἐπάγει· ἔστι γάρ τὸ ἄπει- m 7^a
ρον τῆς τοῦ μεγέθους τελειότητος ὕλη καὶ δυνάμει ὅλον, ἐντε-
λεχεῖα δὲ οὐ. μέγεθός φησι τὸ σύνθετον. τῆς οὖν μεγέθους τελει-
10 ὁτήτος, φησί, τουτέστι τοῦ εἶδους, καθ' ὃ ἕκαστον τὸ εἶναι καὶ τὴν ἑαυτοῦ
ἔχει τελειότητα, ὕλη ἐστὶ τὸ ἄπειρον, ἔστι δὲ ἡ ὕλη δυνάμει ὅλον καὶ
τέλειον, τουτέστιν εἶδος, ἐντελεχεῖα δὲ οὐ· καθ' αὐτήν μὲν γὰρ ἄπειρός
ἐστὶ καὶ ἀόριστος. δυνάμει δὲ ὅλον τε καὶ τέλειον· δεκτικὴ γὰρ τοῦ εἶδους, 5^a
ἐξ ὧν τὸ σύνθετον. ὃ οὖν αὐτῇ ὑπάρχει δυνάμει, φησί, τοῦτο ὡς ἐνερ-
15 γεία ὑπάρχον κατηγοροῦσιν. ὅτι δὲ ἐν τῇ ὕλῃ τὸ ἄπειρον, δείκνυσι διὰ
τῶν ἐξῆς. ἡ γὰρ ἐπ' ἄπειρον, φησί, τομὴ τοῖς μεγέθεσι καὶ ἡ ἀντεστραμ-
μένη αὐτῇ πρόσθεσις ἐκ τῆς ὕλης ὑπάρχει· καθ' ἑαυτὰ γὰρ ἀδιαίρετά
εἰσι τὰ εἶδη. τοῦτο μὲν οὖν καθ' αὐτὸ τῇ ὕλῃ ὑπάρχει, τὸ δὲ εἶναι ὅλον
τε καὶ τέλειον, ὅταν εἰς ὅρον ἔλθῃ, οὐ καθ' αὐτήν ἀλλὰ κατὰ ἄλλο αὐτῇ
20 ὑπάρχει, τουτέστι κατὰ τὸ εἶδος.

p. 207^a 24 Καὶ οὐ περιέχει ἀλλὰ περιέχεται, ἡ ἄπειρον.

10

Ορίζεται γὰρ ὑπὸ τοῦ εἶδους ἡ ὕλη καὶ περατοῦται τὸ ἄπειρον, τὸ
δὲ ὀριζόμενον καὶ περατούμενον οὐ περιέχει ἀλλὰ περιέχεται· εἰ δὲ περιέ-
χεται, φανερόν ὅτι οὐχ ὅλον τι τὸ ἄπειρον, ὡς ἐκείναι ἐλεγον. τοῦναντίον
25 δὲ μόριον τοῦ ὅλου, ὅπερ σύγκαιται ἐκ τοῦ περιέχοντος καὶ τοῦ περιεχο-
μένου.

p. 207^a 25 Διὸ καὶ ἄγνωστον, ἡ ἄπειρον· εἶδος γὰρ οὐκ ἔχει ἡ
ὕλη.

Εἰ γὰρ ἡ ἕκαστου γνώσις κατὰ τὸ εἶδος, ἀνείδεος δὲ ἡ ὕλη, εὐὸληλον 16

1 γε] γάρ L 6 τὸ ἄπειρον om. Mt 8 τοῦ iterat L: τοὺς M ὕλη LK: ἡ (in ras. M)
ὕλη Mt δυνάμει L: τὸ δυνάμει Aristoteles 8. 11 ὅλον—δυνάμει om. L 8. 9 ἐντε-
λεχεῖα t 12 τὸ εἶδος L ἐντελεχεῖα M: ἐντελεχεῖα LKt 12. 13 γὰρ ἐστὶν ἄπειρος Mt
13 δυνάμει δὲ κτλ.] cf. Themist. p. 244, 4 ὅλον τὸ Mt: ὅλον * (ras. IV litterarum) K: ὅλον
(om. τε) L δεκτὴ KM 14 ὧν] οὐ t αὐτῇ LM 14. 15 ἐνέργεια K 16 τομῇ
φησι L 20 ὑπάρχει—εἶδος in erasis L 21 καὶ οὐχ ὑπερέχει ἀλλ' ὑπερέχεται e vulgato
Aristotele t καὶ οὐ περιέχει in eras. L 21. 23 ἡ ἄπειρον—ἀλλὰ περιέχεται om. L 22 ἡ
scripsi: ἡ libri 23 εἰ] ἡ K 24 ὅλος K 25 μέρος L post καὶ τοῦ addit ὑπὸ
τὸ εἶδος ἐστὶν ἡ γνώσις L cf. v. 29 27 γάρ om. K

ὅτι καὶ ἄγνωστος. διὸ καὶ ὁ Πλάτων “νόθφ λογισμῶν” ληπτὴν αὐτὴν εἶπε, m 7^v
 οἷον ἐπιβλητικῶς μὲν αὐτὴν γινῶναι ἀδύνατον, ἐξ ἀφαιρεσεως δὲ τῶν εἰδῶν
 εἰς ἔννοιαν αὐτῆς ἐρχόμεθα. ὥστε καὶ ὁ συνετὸς τῆς γνώσεως αὐτῆς τρόπος
 ἐκ τῶν εἰδῶν ὑπάγχει.

5 p. 207^a29 Ἐπεὶ εἰ περιέχει ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ τοῖς νοητοῖς .
 τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἔδει περιέχειν.

Διὰ τούτων πιστοῦται ὅτι καλῶς εἶπε τὴν ὕλην περιέχεσθαι καὶ οὐ 27
 περιέχειν. εἰ γὰρ ὁμοίως ἐν τοῖς νοητοῖς ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐστὶ
 τὸ ἄπειρον, εὐλογον ὥσπερ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς περιέχει, οὕτω καὶ ἐν τοῖς
 10 νοητοῖς περιέχειν· τοῦτο δὲ ἀδύνατον, τὰ ὅρου καὶ γνώσεως αἴτια ὑπὸ
 τοῦ ἀγνώστου καὶ ἀορίστου περιέχεσθαι· οὐκ ἄρα περιέχει τὸ ἄπειρον. ὥς 30
 ἔκείνοι ἔλεγον. τὸ δὲ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐν τῇ ὕλῃ, ἐν ᾗ τὸ ἄπειρον
 ἀπετίθεντο· μέγα δὲ καὶ μικρὸν ὁ Πλάτων τὴν ὕλην ἐκάλει.

p. 207^a33 Κατὰ λόγον δὲ συμβαίνει καὶ τὸ κατὰ πρόσθεσιν μὲν
 15 μὴ εἶναι δοκεῖν ἄπειρον οὕτως ὥστε παντὸς ὑπερβάλλειν μεγέ-
 θους, ἐπὶ τὴν διαίρεσιν δὲ εἶναι.

Ἐντεῦθεν θεωρήματα πλείονα βούλεται παραδοῦναι ἀκόλουθα τοῖς περὶ
 τοῦ ἀπείρου ἀποδοδομένοις λόγοις, καὶ πρῶτον μὲν ὅτι συμφώνως τοῖς
 παρ’ ἡμῶν ἀποδοδομένοις περὶ τοῦ ἀπείρου λόγοις τὸ συμβαῖνον εἶναι
 20 ἐπὶ τῆς διαιρέσεως καὶ τῆς προσθέσεως, λέγω δὲ τὸ ἐπὶ μὲν τὴν διαίρεσιν μὴ 30
 εἶναι λαβεῖν τὸ ἐλάχιστον μέγεθος, ἀλλ’ ἐνδέχεσθαι παντὸς ὀρίσμενου ἑλατ-
 τον λαβεῖν, ἐπὶ δὲ τὴν πρόσθεσιν μηκέτι ἐγχωρεῖν παντὸς μείζον λαβεῖν,
 διὰ τὸ ὀρίσθαι ἐν τῷ παντὶ τὸ μέγιστον μέγεθος, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ τοῦ
 κόσμου σῶμα· δέδεικται γὰρ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὴν ἔκτασιν ἄπειρον μέγε-
 25 θος. αἴτιον δὲ τούτου τὸ μὴ περιέχειν ἀλλὰ περιέχεσθαι τὸ ἄπειρον, περι-
 ἔχειν δὲ τὸ ὅλον καὶ τέλειον, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ εἶδος· ἐπεὶ γὰρ ἡ μὲν
 πρόσθεσις ἐξῶθεν γίνεται, ἡ δὲ διαίρεσις ἐντὸς τῶν περάτων, εἰκότως ἐξῶ- 40
 ἦεν μὲν ἐπ’ ἄπειρον προσθεῖναι ἀδύνατον. διότι ὅρος ἐστὶ τὸ εἶδος καὶ
 πέρας (δεῖ οὖν τὴν αὔξησιν ἐλθουσαν εἰς τὸ εἶδος στῆναι· οὐδ’ εἰ ἔστιν,

1 ὁ om. L Πλάτων Tim. p. 52 B ἀπὸν λογισμῶν τινι νόθφ. ceterum cf. ad p. 162,4 sqq.
 219,6 αὐτὴν iterat L 2 μὲν om. Mt 3 ἔνοιαν M ἀρχόμεθα K συνετὸς]
 ἀδύνατος L: δύνατός? 5 εἰ] εἴ γε ex Arist. t περιέχει LK: πᾶχει M: περιέχει t
 καὶ scripsi: καὶ ἐν K: καὶ ἐν M: καὶ ἐν (L)t 8 καὶ et αἰσθητοῖς om. L 12 τὸ (ante
 μικρὸν) om. (K)t 13 ἐκάλεισε L 14 lemma om. K 15 οὕτως om. L
 ὑπερβάλλειν L: ὑπερβαλεῖν M: ὑπερβάλλει t 16 ἐπὶ τὴν διαίρεσιν δὲ εἶναι L: om. Mt
 17 πλείω L ἀκόλουθα K 18 et 19 ἀποδοδομένοις LK 19 τὸ συμβαῖνον εἶναι
 (ἐστὶν L) LKM: συμβαίνει εἶναι t 21 ἐλάχιστο err. typ. t 22 δεῖ] δὴ (sic) K
 πρόσθεσιν M 25. 26 περιέχει δὲ M 26 καὶ τὸ τέλειον L 27 et p. 481,1 ἐντὸ
 (sic) M 28 προσθεῖναι K 29 οὐδ’ εἰ ἔστιν] οὐδὲ γὰρ L

ἔξωθεν τοῦ εἶδους ἐστίν, ὃ περιέχει αὐτό), ἡ δὲ ὅλη ἐντὸς περιεχομένη m 7^r
τοῦ τεμνομένου ἐνδίδωσιν ἀφ' ἑαυτῆς τῇ τομῇ τὴν ἀπειρίαν. ὅθεν ἐν τῇ
διαίρεσει τὸ μὲν εἶδος πολλάκις ἐπιλείπει διὰ τὸ ὅρον τινὰ ἔχειν, ὥσπερ
ἐπὶ τὸ μείζον, οὕτως καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαττον (εἴρηται γὰρ ὡς οὐκ ἐν παντί
5 μεγέθει τὰ εἶδη πέφυκε συνίστασθαι). ἡ δὲ τομὴ οὐκ ἐπιλείπει διὰ τὴν 15
ὕλην. εὐλόγως δέ, φησί, συμβέβηκε καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ μὲν τὸ ἐλάχιστον
ὠρίσθαι (εἰς τὴν μονάδα γὰρ ἔσχατον καταντᾷ ἐπὶ τὸ ἔλαττον, ὅπερ ἐστὶν
ἀδιαίρετον), ἐπὶ δὲ τὸ μείζον οὐδὲ ἔχειν πέρας· ἐπ' ἄπειρον γὰρ ἔστιν
αὔξειν τὸν ἀριθμὸν. ἐπὶ δὲ τῶν μεγεθῶν ἐναντίως συμβέβηκεν, ἐπὶ μὲν
10 τὸ μείζον πέρας εἶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἔλαττον οὐδὲν πέρας. αἴτιον δέ, ὅτι ὁ
μὲν ἀριθμὸς ἐξ ἐνάδων σύγκειται, ἐξ ὧν δὲ σύγκειται τι εἰς αὐτὰ καὶ δια-
λύεται, διαιρεῖται δὲ ὁ ἀριθμὸς εἰς τὰς μονάδας, αὗται δὲ καθὼς μονάδες 50
ἀδιαίρετοι· πᾶν γὰρ ἐν καθὼς ἐν ἀδιαίρετον. ὁ γὰρ ἄνθρωπος καθὼς εἰς
ἄνθρωπος ἀδιαίρετος· εἰ γὰρ καὶ διαιρεῖται ὡς μέγεθος, ἀλλ' οὐχ ὡς
15 ἄνθρωπος διαιρεῖται· οὐ γὰρ εἰς ἀνθρώπους διαιρεῖται, ἀλλ' εἰς τὰ μέρη.
ἀλλ' οὐ κατὰ τοῦτο εἰς ἦν, ἀλλὰ καθὼς ἐκ πάντων συνέκειται ἐν τι εἶδος,
ὅπερ εἰς ὁμοειδῇ οὐκέτι διαιρεῖται. εἰ τοίνυν ἡ μὲν μονὰς ἀδιαίρετος, διαι-
ρεῖται δὲ ὁ ἀριθμὸς εἰς μονάδας, στήσεται δηλονότι ἡ διαίρεσις, καὶ ἔστι
τὸ ἔσχατον αὐτῆς καὶ τὸ πέρας ἡ μονάς. | διὰ ταῦτα μὲν οὐκ ἐπ' ἄπειρον m 8^r
20 ἡ τοῦ ἀριθμοῦ διαίρεσις, ἡ δὲ πρόσθεσις ἐπ' ἄπειρον εἰκότως, διότι ἐπι-
σύνθεσις ἔστι μονάδων· ἐπεὶ οὖν δυνατόν ἐπ' ἄπειρον ἑαυτῇ ἐπισυντιθέ-
ναι τὴν μονάδα, εἰκότως ἡ ἐπ' ἄπειρον αὔξεσις τοῦ ἀριθμοῦ ἡκολούθησε.
τὸ δὲ μέγεθος οὐκέτι σύγκειται ἐξ ἐνάδων, ἀλλ' ἐκ μεγεθῶν· καὶ ἡ διαί-
ρεσις οὖν οὐδέποτε καταντᾷ εἰς ἀδιαίρετα. ἀλλ' αἰεὶ εἰς μεγέθη πεφυκότα
25 διαιρεῖσθαι, καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον ἡ τομῇ. ἡ δὲ αὔξεσις οὐκ ἐπ' ἄπειρον· 5
καταντᾷ γὰρ εἰς τὸ ὅλον καὶ τέλειον· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τοῦ οὐρανοῦ τι
εἶναι μείζον, ὅπερ τὸ κυρίως ἐστὶν ὅλον καὶ πᾶν. διὰ ταύτην μὲν οὖν
τὴν αἰτίαν ἐναντίως ἔχει ὁ ἀριθμὸς τοῖς μεγέθεσιν. ἀκολούθῳ δὲ καὶ τοῦτο
τοῖς προσηλωθεῖσιν περὶ τοῦ ἀπείρου. οὐ γὰρ δὴ καθ' αὐτὸν ὁ ἀριθ-
30 μὸς τὸ ἄπειρον ἔχει, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕλην· ἡ γὰρ ἐπ' ἄπειρον τῶν με-
γεθῶν τομῇ, κατὰ τὴν ὕλην γινόμενη, αἰτία τῆς ἐπ' ἄπειρον αὔξεσεως
τοῦ ἀριθμοῦ, διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἰς ἔσχατον τὴν μονάδα καταντᾷ, ὅτι ἐν 10

4 οὕτω t 5 πέφυκε συνίστασθαι LK: πεφύκασιν ἵστασθαι Mt 6 τὸ τὸν ἀριθ-
μὸν t τὸν ἐλάχιστον Mt 7 ἐσχάτην t 7. 8 ἡπερ ἐστὶν ἀδιαίρετος L
8 οὐδὲν t ἔχει M 9 αὔξει K 10 αἴτιον δέ κτλ.] cf. Themist. p. 245,
13 sqq. 11 ἐξ ὧν δὲ σύγκειται om. K καὶ om. L 12 εἰς τὴν μονάδα L
15 τὰ om. L cf. Themistius 16 οὐ κατ' αὐτὰ L πάντων LK: πῶτων (errore
ex compendio πῶτων orto) M: τούτων t 17 ὁμοειδεῖ M οὐκέτι διαιρεῖτο L
ἡ om. K ἀδιαίρετον Mt 18 εἰς μονάδα L ἔστι] εἶναι M: ἔσται t
20 πρόσθεσις] διαίρεσις L 21 ἐπὶ οὖν M 21. 22 ἐπισυντιθέσθαι K 23 ἐξα-
νάδων M 24 καταν M 26 καταντὰ M τι om. L 28 καὶ τοῦτο
καὶ
K: τοῦτο L: τοῦτο Mt 29. 30 οὐ γὰρ—ὕλην Themist. p. 246, 1 31 τῆς ἐπ'
ἄπειρον iterat L 32 καὶ om. L καταντᾶν M

τὸ συνεχές πρὶν διαιρεθῆ, ὅπερ ἦν δυνάμει ἄπειρον, καὶ τῆς αὐξήσεως m 8^r
τοῦ ἀριθμοῦ τῇ ἐπ' ἄπειρον αὐτοῦ διαιρέσει αἵτιον γέγονεν. ἐν πᾶσιν οὖν
τὸ ἄπειρον διὰ τὴν ὕλην.

Ἐφεξῆς ζητεῖ, [ὅτι] ἐπειδὴ ἐν πλείοσι τὸ ἄπειρον (λέγομεν γὰρ καὶ
5 τὸ μέγεθος ἄπειρον τῷ ἐπ' ἄπειρον διαιρεῖσθαι. καὶ κίνησιν ἄπειρον. καὶ
χρόνον ἄπειρον), πῶς ἔχει ἐν τοῦτοις τὸ ἄπειρον, πότερον ὡς γένος καὶ
μία τις φύσις κοινῶς κατὰ πάντων κατηγορεῖται τούτων ἢ οὐ. καὶ φησιν
ὅτι οὐχ ὡς γένος αὐτῶν κατηγορεῖται τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀφ' ἐνὸς
καὶ πρὸς ἑν· ὡς γὰρ ἂν ἔχῃσι τάξεις τὰ ὑποκείμενα, λέγω δὴ τὸ μέ-
10 γεθος ἢ κίνησις ὁ χρόνος, οὕτως ἔχει καὶ τὸ ἄπειρον ἐν τοῦτοις. ἔστιν 15
οὖν πρῶτως τὸ μέγεθος συνεχές, διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἡ κίνησις ἢ ἐπ' αὐτοῦ
γινομένη συνεχής, εἴτε φορὰ εἴη εἴτε ἀλλοιώσις εἴτε αὐξήσις, διὰ δὲ τὴν
κίνησιν καὶ ὁ χρόνος συνεχής. ἔστιν οὖν καὶ τὸ ἄπειρον πρῶτως μὲν ἐν
τῷ μεγέθει. διὰ δὲ τὸ μέγεθος ἐν τῇ κινήσει. διὰ δὲ τὴν κίνησιν ἐν τῷ
15 χρόνῳ. καὶ νῦν μὲν ταῦτα ὡς ὁμολογημένα λαμβάνει, ὅτι τὸ μέγεθος
συνεχές καὶ εἰς μέγεθος καὶ οὐκ εἰς ἀδιαίρετα μεριστόν, καὶ ὅτι διὰ τὸ
μέγεθος ἢ κίνησις καὶ διὰ ταύτην ὁ χρόνος, ὕστερον δὲ καὶ ἀποδείξει
ταῦτα ἐν τῷ ἕκτῳ λόγῳ ταύτης τῆς πραγματείας. 20

Μετὰ ταῦτά φησιν ὅτι οὐκ ἀφαιρούμεθα τὰς γεωμετρικὰς ἀρχὰς καὶ
20 ἀποδείξεις ἀναιρουμένους τὸ κατ' ἐνέργειαν ἄπειρον ἐκ τῶν ὄντων. ἡπόρησε
γὰρ ἂν τις ὅτι εἰ τὰ μαθήματα ἐξ ἀφαιρέσεως εἰσι τῶν φυσικῶν, κέχρη-
ται δὲ οἱ γεωμέτραι ὡς ἀρχῇ τινι τῷ λαμβάνειν ἄπειρον εὐθείαν (συνε-
χῶς γὰρ φασιν ἐκβεβλήσθω ἥδε ἐπ' ἄπειρον), οὗ δοθέντος προΐασιν αἱ
γεωμετρικαὶ ἀποδείξεις), μὴ ὄντος δὲ φυσικοῦ μεγέθους ἀπείρου κατ' ἐνέρ-
25 γειαν οὐδ' ἂν ἄπειρον εὐθείαν ἐκ τῶν φυσικῶν ἀφαιρεῖν δυνατόν, ἀνηρη-
μένης οὖν τῆς ἀπείρου εὐθείας, ἥτινι ὡς ἀρχῇ κέχρηται οἱ γεωμέτραι ἐν
ταῖς ἀποδείξεσιν, ἀνηρημένοι ἔσονται καὶ αἱ γεωμετρικαὶ ἀποδείξεις· ὅτι οὖν 25
δὲ τὰς καλλίστας καὶ ἀκριβεστάτας τῶν ἐπιστημῶν ἀνελεῖν. ταύτην οὖν

2 γέγονεν] λέγομεν L πᾶσι γοῦν Mt 4 ὅτι delevit t ἐπειδὴ om. superser. L
5 τῷ] τὸ KM 6. 8 πότερον—ἄπειρον LK: om. Mt 6 πότερον. L: ποτέ K 7 κοι-
νῶς K: κοινῇ L τούτων L: om. K 8 ἄπειρον K: ἄπειρον ἢ κίνησις L τὸ ἀφ'
ἐνὸς] οἱ φενός K 10 οὗ M 10. 11 ἐν τοῦτοις οὖν ἐστὶν L at cf. Themist. p. 246, 20
11 πρῶτως κτλ.] cf. Simplic. p. 509, 30 sqq. διατοῦτο (om. δὲ) Mt αὐτοῦ Lt:
αὐτὰ KM 12 ἢ τε αὐξήσις K 13 καὶ (ante ὁ) om. L ἐν om. M
14 δὲ prius om. M καὶ διὰ τὴν L 14. 15 ἐν τῷ χρόνῳ] ὁ χρόνος L 15 ὁμο-
λογημένα M: ὁμολογουμένα L ὅτι τὸ τὸ L 16 scribendum εἰς μεγέθη
ἀδιαίρετα Lt: διαίρετὰ KM 18 τῷ ἕκτῳ] τῷδε K ἕκτῳ λόγῳ c. 4 22 δὲ
LK: γὰρ Mt γεωμέτραι M ἀρχῇ M 22. 23 εὐθείαν (ita enim accinit)—ἥδε ἐπ'
ἄπειρον iterat K 23 ἐκβεβλήσθω δὲ ἐπ' M: ἐκβεβλήσθω κας δὲ ἐπ' t. turbas dedit
η cum x confusum, quo factum est ut υ (h. e. ") pro compendio ας acciperetur
προΐασιν Lt: προσΐασιν KM αἱ] οἱ K 24 ἀποδείξεις L: ἀποδείξεις K: om. M: ἀπο-
δείξας t 24. 25 μὴ ὄντος—δυνατόν LK: om. Mt 25. 26 ἀπορημένης M
26 ἀρχῇ M: ἀρχῇ τινι L

- τὴν ἀπορίαν ὁ Ἀριστοτέλης ἀγγινοῦστατα πάνυ ἐπιλυόμενος, φησὶν ὅτι οὐκ ἔστι
ἀφαιρούμεθα αὐτοὺς τὰς ἀποδείξεις δεῖξαντες μὴ εἶναι ἄπειρον μέγεθος
κατ' ἐνέργειαν· οὐδὲ γὰρ χρῶνται τῷ ἀπείρῳ ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν οἱ γεω-
μέτραι, ἀλλὰ διὰ τοῦτο λαμβάνουσι τὴν ἄπειρον, ἵνα ἐξῇ αὐτοῖς ὅσῃ ἂν
5 βούλωνται ἀφαιρεῖν ἐξ αὐτῆς πεπερασμένην· ὡς εἰ γε δοθεῖη αὐτοῖς
ὅσῃ βούλονται λαβεῖν, οὐδὲ ἂν τῆς ἀπείρου ἐδεήθησαν. τεκμήριον δὲ
μέγιστον τοῦ μὴδὲ πρὸς τὰς γεωμετρικὰς ἀποδείξεις συμβάλλεσθαι τὴν
ἄπειρον εὐθεῖαν, ὅτι λαβόντες ἐξ αὐτῆς τὴν ἐβουλήθησαν πεπερασμένην,
ταύτη συγκέχρηται ἐν τῇ ἀποδείξει τοῦ προκειμένου θεωρήματος. τῇ δὲ
10 ἀπείρῳ οὐ. ἐὰν οὖν ἡ μεγίστη εὐθεῖα δοθῇ αὐτοῖς, οἷον ἡ τοῦ παντὸς
διάμετρος, οὐκέτι τῆς ἀπείρου δεηθήσονται· ἐκ ταύτης γὰρ ἐξέσται ἀφαι-
ρεῖν ὅσῃ ἂν βούλωνται. ὥστε εἰ μὲν προσεχρῶντο τῇ ἀπείρῳ ἐν ταῖς
ἀποδείξεσι, τῷ ὄντι ἀφηρεῖτο αὐτοὺς τῆς ἐπιστήμης ὁ ἀναιρῶν λόγος τὸ ὅτι
ἄπειρον, εἰ δὲ μὴ κέχρηται, οὐκέτι.
- 15 Ἐφεξῆς ζητεῖ, ὑπὸ ποῖον τῶν αἰτίων ἀνακτέον τὸ ἄπειρον. ἐπειδὴ
γὰρ ἔδειξεν ὅτι εἰ ἔστι τὸ ἄπειρον, ἀνάγκη πᾶσα ἀρχὴν αὐτὸ εἶναι, οὐκ ἐξ
ἀρχῆς, ἐδείχθη δὲ ὅτι εἰ καὶ τὸ κατὰ τὴν ἑκτασιν ἄπειρον οὐκ ἔστιν, ἀλλ'
οὖν ἔστι τὸ κατὰ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν ἀντεστραμμένην πρόσθεσιν, ζητεῖ
εἰκότως ὑπὸ ποῖαν τῶν ἀρχῶν δεῖ ἀναγαγεῖν τὸ ἄπειρον. αἱ δὲ ἀρχαὶ
20 τέσσαρες, ἡ ὅλη τὸ εἶδος τὸ ποιητικὸν τὸ τελικόν. φησὶν οὖν ὅτι ὡς ὅλη
ἔστιν ἀρχὴ τὸ ἄπειρον, δείκνυσι δὲ καὶ ἐκ τοῦ λόγου καὶ ἐκ τῆς τῶν
παλαιῶν μαρτυρίας. ὅτι μὲν γὰρ ὡς εἶδος οὐ δύναται εἶναι, πρόδηλον·
ὅρος γὰρ καὶ πέρας ἐστὶ τὸ εἶδος, τὸ δὲ ἄπειρον ἀόριστον καὶ ἀδιεξίτητον.
ἀλλ' οὐδὲ ὡς ποιητικὸν αἷτιον· τὸ μὲν γὰρ ποιητικὸν αἷτιον ἐνεργεῖα δεῖ
25 εἶναι, τὸ δὲ ἄπειρον δυνάμει ἐστί. ὁῦλον δὲ ὅτι οὐδὲ ὡς τελικόν, πρῶτον
μὲν ὅτι εἰς ταῦτόν ἔρχεται πολλάκις τὸ εἶδος τῷ τέλει, ἔπειτα ὅτι τὸ μὲν
τελικὸν τέλος ἐστὶ καὶ πέρας οὐ ἂν ᾔη. τὸ δὲ ἄπειρον τέλος οὐκ ἔχει.λείπεται
οὖν ὅλον αἷτιον εἶναι τὸ ἄπειρον. καὶ τοῦτο εἰκότως· ἡ μὲν γὰρ ὅλη ἐν
στερήσει. καὶ τὸ ἄπειρον δὲ ἐν στερήσει (οὐδὲ γὰρ εἶδος ἔχει τὸ ἄπειρον·
30 ὅρος γὰρ καὶ πέρας τὸ εἶδος), ὥστε εἰ τὸ ἄπειρον ἐν στερήσει καθ' αὐτό,

1 φησι M 2 αὐτῆς L 3 γὰρ om. L 3. 4 οἱ γεωμέτραι ἐν ταῖς ἀποδεί-
ξεσιν L 4 τὴν] τὸ L ἐξῇ αὐτοῖς L: ἐξῇ αὐτοῖς K: ἐξάουτῃς M: ἐξ αὐτῆς t qui
post πεπερασμένην addit δυνηθῶσιν ἂν om. superser. L 5 ἐξ αὐτῆς KM: om. t
et, si silentio fides, L 6 βούλονται Mt: βούλεται K: βούλωνται L οὐδὲν Mt
ἂν τῆς Mt: αὐτῆς τῆς (τῆς om. L) LK 7 συμβάλλεσθαι t: συμβάλεσθαι (sic) LKM
8 εὐθείας compend. M 9 ταύτης K 10 ἀπείρου οὐ ἂν οὖν primitus L 11 ἐξε-
σθαι K 12 ὡς εἰ L προσεχρῶνται (sic) M 13 ἀφηρεῖτο L: ἀφήρηται M: ἀφήρητο (K)t
fort. τὴν ἐπιστήμην 15. 16 Ἐφεξῆς, — εἰ ἔστι τὸ ἄπειρον om. L 16 ἀναγὰ πᾶ-
σαν M αὐτὸ Mt: αὐτὴν L: αὐτοῦ K 17 καὶ om. t 18 πρόθεσιν M
20 τέσσαρες L²: t: δ' K: ὅη M: διατί L. nimirum producta litterae δ lineola formam efficit
compendio vocis διατί simillimam 22 ὡς scripsi: τὸ KMt: om. L 25 ὡς
scripsi: τὸ Mt: om. LK 26 εἰς ταῦτόν κτλ.] cf. Arist. Phys. B 7 p. 198a24 sqq.
τῷ εἶδος τῷ K 27 post τελικὸν deletum εἰκότως L ἐστί] τί ἐστίν fortasse
recte K 29. 30 καὶ τὸ ἄπειρον δὲ (δὲ om. K) ἐν στερήσει — εἰ τὸ ἄπειρον ἐν στερήσει
LK: om. Mt 29 οὐδὲ γὰρ εἶδος ἔχει K: οὐδὲν γὰρ ἔχει εἶδος L.

καὶ ἡ ὕλη δὲ ἐν στερήσει, τὸ ἄπειρον ἄρα ὕλη. καὶ πάντες δέ, φησίν, m 8^r
 ὅσοι τὸ ἄπειρον εἶναι ὑπέθεντο, ὡς ὕλην αὐτὸ ὑπέθεντο· τὸν γὰρ ἀέρα
 ἢ τὸ ὕδωρ ἢ τὸ μεταξύ ἢ ὅτιον ἄλλο ἄπειρον ἔλεγον, ἐξ οὗ ὡς ἐξ ὕλης
 γενέσθαι τὰ γινόμενα.

- 5 Ταῦτα εἰπὼν, πρὸς τῷ πέρατι λοιπὸν τοῦ βιβλίου τὰς ἀπορίας ἐπι-
 λύεται, ἐξ ὧν ἐδόκει ἀναγκαίως εἶναι ἐν τοῖς οὗσι τὸ ἄπειρον, ἵνα μὴ μέ-
 νουσαι αἱ ἀπορίαι ἐνοχλῶσι τοὺς πολλούς. ἦσαν δὲ πέντε τὸν ἀριθμὸν·
 πρώτη μὲν ἡ ἐκ τῆς τοῦ χρόνου ἀπειρίας, δευτέρα ἡ ἐκ τῆς ἐπ' ἄπειρον τῶν 50
 μεγεθῶν διαιρέσεως, τρίτη ἡ ἐκ τῆς ἀειγενεσίας, τετάρτη ἡ ἐκ τοῦ τὸ πε-
 10 περασμένον πᾶν πρὸς τι περαίνειν, πέμπτη, ἣν καὶ μάλιστα ἔλεγε τοὺς
 πολλοὺς πεῖθειν ὅτι ἔστι τὸ ἄπειρον, ἡ ἐκ τῆς νοήσεως, τῷ μηδέποτε
 ἴσχειν πέρας τὴν νόησιν, ἀλλὰ δύνασθαι αἰ τοῦ νοηθέντος ἑτερόν τι
 ἐπινοεῖν ἔξω. τούτων οὖν, φησί, τῶν ἀποριῶν αἱ μὲν οὐδὲν ἔχουσιν
 ἀναγκαῖον, οὔτε πρὸς τὸ ἐνεργεῖα εἶναι τὸ ἄπειρον, οὔτε πρὸς τὸ κατὰ
 15 μέρος, οὔτε πρὸς τὸ δυνάμει. καὶ πρῶτόν γε ἡ ἐκ τῆς ἀειγενεσίας· |
 οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ γένεσις ἐστὶν αἰ, διὰ τοῦτο δεῖ ἄπειρον εἶναι τι m 8^v
 σῶμα ἐξ οὗ γίνεται τὰ γινόμενα· εἰ γὰρ εἴη ἡ ἄλλου γένεσις ἄλλου φθορὰ
 καὶ ἡ ἄλλου φθορὰ ἄλλου γένεσις, δυνατόν πεπερασμένον μὲν εἶναι τὸ
 πᾶν, γένεσιν δὲ καὶ φθορὰν ταύτῃ μηδέποτε ἐπιλείπειν. ὥστε οὐδὲν
 20 ἀναγκαῖον ἡ τοιαύτη ἔχει ἀπορία· οὔτε γὰρ τὸ ἐνεργεῖα ἄπειρον διὰ ταύ-
 την ἀνάγκη εἶναι, οὔτε τὸ δυνάμει, οὔτε τὸ ἀπὸ μέρους. ἀλλ' οὐδὲ ἡ
 λέγουσα πᾶν τὸ πεπερασμένον πρὸς τι περαίνειν· ψεύδεται γὰρ τοῦτο. εἰ
 γὰρ ταύτην ἦν τὸ πεπεράνθαι καὶ τὸ ἄπτεσθαι, τῷ ὄντι ἀνάγκη ἦν πᾶν
 τὸ πεπερασμένον εὐθὺς καὶ τινος ἄπτεσθαι ἔξωθεν καὶ ὑπ' αὐτοῦ περι-
 25 γράφεσθαι, νῦν δὲ οὐ ταύτην τὸ πεπεράνθαι τῷ ἄπτεσθαι· τὸ μὲν γὰρ
 ἄπτεσθαι τῶν πρὸς τί ἐστι (τὸ γὰρ ἀπτόμενον τινὸς ἄπτεται· ἀπτομένου
 γὰρ ἄπτεται), ὥστε τὸ ἀπτόμενον πρὸς ἄλλο τι ἔξωθεν αὐτοῦ καὶ ἔστι καὶ
 λέγεται, τὸ δὲ πεπερασμένον οὐ πρὸς ἄλλο λέγεται. ἀλλὰ πρὸς ἑαυτὸ.
 ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ ἄπειρον εἶναι πρὸς ἄλλο λέγεται, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτὸ,
 30 οὕτως οὐδὲ τὸ πεπερασμένον πρὸς ἄλλο ἔχει τὴν ἀναφορὰν καὶ τὴν σχέσιν· 10
 ὥρῃ μὲν γὰρ τὸ ἄλλο τι θιγγάνειν ἄλλου λέγεται, πέρας δὲ ἐν τῷ αὐτῷ

1 ἄρα ἡ ὕλη Mt 2 ὑπέθεντο (post αὐτὸ) scripsi: υπέθετο libri 7 ἐνοχλᾷ M 8 τῆς
 (priori loco) L: om. KMt ἀπειρίας τοῦ χρόνου L 9 αἰ γενεσίας M τοῦ τὸ L: τοῦτο
 K: τοῦ Mt 9. 10 πεπερασμένους K 10 πέμπτη δὲ L 11 τῷ τὸ L 12 ἴσχειν
 Mt: ἴσχειν K: ἔχειν L αἰ om. L 13 οὐδὲν (cf. p. 485, 28) t: οὐδὲ LKM 14. 15 οὔτε
 πρὸς τὸ ἐνεργεῖα — μέρος om. K 14 ἐνεργεῖα εἰ καὶ τὸ ἄπειρον (sic) M 15 γε LK:
 τε M: καὶ t ἡ t: ὁ KM: ὁ L αἰ γενεσίας M 16 οὐ γὰρ L 17 γενό-
 μενα M εἴη ἡ ἄλλου K: εἴη ἄλλου ἡ L: εἴη ἄλλου Mt 18 ἄλλου γένεσις Mt: γένεσις
 ἄλλου L: om. K μὲν om. Mt 19 ταύτῃ M: ταύτην t μὴ ἐπιλείπειν ποτὲ L
 ἐπιλείπειν K 20 ἔχει ἡ τοιαύτη L 22 τὸ om. t ψεύδος L τοῦτου M
 23 πεπεράνθαι L: πεπεράσθαι KMt 25 πεπεράνθαι K τῷ τὸ primitus M τῷ
 μὲν γὰρ K 26 τὰ γὰρ om. L ἀπτομένου L: ἀπτόμενον KMt 29 ὥσπερ οὖν —
 πρὸς ἑαυτῷ (correxī ἑαυτὸ) servavit K: om. LMt 31 τὸ (post γὰρ) L: τῷ KMt: ἐν τῷ
 scripserim et λέγεται induxerim cl. Themist. p. 250, 3

τι ἔσχατον ἔχειν. ὥστε εἰ μὴ ταῦτόν τὸ ἄπτεσθαι τῷ πεπεράνθαι, οὐκ ἔνδον
 ἀνάγκη τὸ πεπερασμένον πρὸς τι περαίνειν, ἀλλὰ τινα μὲν τῶν πεπερα-
 σμένων δύναται πρὸς τι περαίνειν καὶ ἄπτεσθαι τινος ἔξωθεν, οὐ μὴν
 οὐδὲ τούτοις ταῦτόν τὸ ἄπτεσθαι τῷ πεπεράνθαι ἐστίν, ἀλλ' οἷς συμβέ-
 5 βηκε τῶν πεπερασμένων τὸ ἄπτεσθαι, διότι κενὸν οὐκ ἔστιν. ὅσα μὲν οὖν
 κατὰ τὸ ἐνδὸς ἑαυτῶν πεπέρανται, πάντως καὶ ἄπτεται τινος, διότι, ὡς
 εἶπον, κενὸν οὐδέν ἐστιν, ὅσα δὲ ἔξωθεν πεπέρανται (πάντα ὅς τ' ἄντα
 τοιαῦτά ἐστιν) οὐκ ἀνάγκη καὶ ἄπτεσθαι τινος. ὅσα μὲν γὰρ ἔξωθεν πε-
 10 πέρασμένα καὶ ἄπτεται τινος, οὐχ ὅλα ἐστὶν ἀλλὰ μέρη τοῦ παντός.
 ἄπτεται οὖν ταῦτα, οὐ καθότι πέρας ἔχει, ἀλλὰ καθὼς μέρη ἐστὶ τοῦ ὅλου,
 οὐδὲν δὲ κενὸν ἐν τῷ παντί. εἴ τι δὲ κυρίως ὅλον ἐστὶ καὶ πᾶν, τοῦτο
 οὐκ ἀνάγκη πρὸς τι ἕτερον περαίνειν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον, ἐπεὶ οὐκ ἂν
 εἴη κυρίως ὅλον. τοιαύτη δὲ ἐστὶν ἡ ἀπλανής, πεπερασμένη μὲν οὖσα,
 20 ἐπειδὴ καὶ σφαῖρα (πᾶν δὲ σχῆμα πεπερασμένον δηλονότι). ἄπτεται ὅς
 15 ἔξωθεν οὐθενός, διότι μὴδὲ ἐστὶ τι αὐτῆς ἔξω. οὐδὲ οὗτος ἄρα ὁ λόγος
 ἔχει ἀναγκαῖον πρὸς τὸ εἶναι τὸ ἄπειρον. ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἐκ τῆς νοήσεως.
 ἡ μὲν γὰρ νόησις δύναται τῷ ὄντι τῷ ληφθέντι μεγέθει ἀεὶ προστιθέναι
 ἔξωθεν ἄλλο, καὶ οὐδέποτε ἐπιλείπει τοῦτο ποιοῦσα· οὐ μὴν ἀνάγκη τῇ
 νοήσει τῇ ἡμετέρᾳ τὴν τῶν πραγμάτων ἀκολουθεῖν φύσιν, τοῦναντίον δὲ
 20 μᾶλλον ἀνάγκη τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ἀληθῆς εἰδησιν ἔπασθαι. οὐδὲ γὰρ
 ἐπειδὴ δυνατόν νοῆσαι Σωκράτην ἔξω Ἀθηνῶν ὄντα, ἤδη ἀνάγκη καὶ ἔξω
 25 Ἀθηνῶν αὐτὸν εἶναι, οὐδὲ ἐπειδὴ δύναμαι νοῆσαι αὐτὸν ἑκατοντάπηχον.
 ἤδη ἀνάγκη καὶ τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι· οὐ γὰρ πᾶν ὃ τι ἂν βουληθῶμεν
 νοῆσαι, ἤδη τοῦτο καὶ ἐστὶ. φαντάζονται γοῦν τινες ἑαυτοὺς βασιλείας εἶναι
 25 καὶ κυρίους πάσης τῆς γῆς, ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη τῇ νόησει αὐτῶν ἀκολουθεῖν
 τὰ πράγματα· οὕτω γοῦν καὶ δύναμαι νοεῖν σῶμά τι ἐπ' ἄπειρον ἡδέη-
 μένον, οὐκ ἀνάγκη τοιοῦτόν τι σῶμα εἶναι. οὗτοι μὲν οὖν οἱ λόγοι ἀναγ-
 καῖον οὐδὲν ἔχουσιν πρὸς τὸ δεῖν εἶναι τὸ ἄπειρον, οἱ δὲ ἕτεροι οὗο, ὃ τε
 30 ἐκ τῆς ἀπειρίας τοῦ χρόνου καὶ ὁ ἐκ τῆς ἐπ' ἄπειρον τῶν μεγεθῶν τομῆς,
 30 ἔχουσι μὲν τὸ εὐλογον, οὐ μὴν ἀνάγκη, εἰ μὴ εἴη κατ' ἐνέργειαν ἄπειρόν
 τι σῶμα, ἀναιρεῖσθαι ἢ τὴν ἐπ' ἄπειρον τοῦ χρόνου αὐξήσιν ἢ τὴν ἐπ'

1 ἄπτεσθαι K 4 ταυτὸν τῷ ἄπτεσθαι (om. τῷ πεπεράνθαι ἐστίν) L at cf. Themistius
 4 ἀλλ' οἷς et 5 τῶν πεπερασμένων L: ἀλλὰ et τῷ πεπερασμένῳ KMt 5 οὖν om. Mt
 6 πεπέρανται scripsi: πεπεράνθαι L: πεπέρασται KMt ἄπτεσθαι (sic) M: ἄπτεσθαι L 7 πε-
 πέρανται L: πεπέρασται KMt 10 καθότι] καθὼς L et Themistius 11 δὲ καὶ κυρίως t
 16 ἔχει (addiderim τι cl. p. 494,26) ἀναγκαῖον K: ἔχει τινὰ ἀναγκαῖον (?) L: ἀναγκαῖον ἔχει
 M: ἀναγκαῖον τι ἔχει t 17 τῷ ὄντι om. L 19 ἡμετέρα K: ὑμετέρα LMt 20 τὴν
 ἀληθῆ L εἰδησιν LKM: νόησιν t cf. p. 495,5 21 νοῆσαι δυνατόν Mt ὄντα]
 εἶναι t καὶ ἔξω LM: ἔξω καὶ K: ἔξω t 22 αὐτῶν (ante εἶναι) K δύναμαι
 L: δύναται M: δυνατόν (K)t 23 πᾶν om. Mt βεβῶμεν M: ἐβεβῶμεν (sic!) t
 25 ἀκολουθεῖν] ἔπασθαι L 26 οὕτω Mt: οὕτε L: τοῦ (cf. ad p. 401,5) K καὶ LK:
 καὶ M: εἰ καὶ t δύναμιν K 27 τὸ τοιοῦτόν τι L οὗτοι LK: οὕτω Mt
 28 τε om. L 30 μὲν om. L ἀνάγκη post εἰ ponit L 31 τι om. Mt

ἄπειρον τῶν μεγεθῶν τομήν· οὐδὲ γὰρ οὕτως ἐστὶν ὁ χρόνος ἄπειρος ἢ m 8^v
 ἢ τῶν μεγεθῶν διαίρεσις, ὥς ὅλον ἅμα εἶναι ἢ τὸν χρόνον ἢ τὰς διαιρέ-
 σεis τοῦ συνεχοῦς, ἀλλὰ τῇ ἀπὸ μέρους λαμβάνεσθαι καὶ μὴ ἐπιλείπειν,
 καὶ δυνάμει εἶναι ἐν αὐτοῖς τὸ ἄπειρον καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ. ὥστε τὸ μὲν 35
 5 ἀπὸ μέρους ὑφαστηκέναι τὸ ἄπειρον καὶ δυνάμει εἶναι καὶ μὴ ἐνεργείᾳ καὶ
 ἡμεῖς ἐθέμεθα καὶ οἱ εἰρημένοι ἀναγκάζουσι λόγοι, τὸ δὲ ὡς ἔλεγον οἱ
 φυσικοὶ ἄπειρον, τὸ ὅλον ἅμα ὑφαστηκὸς καὶ ἐνεργείᾳ καὶ οὐ δυνάμει, οὐκ
 ἀνάγκη ἐκ τῶν λόγων τούτων εἶναι. ὥστε ἐπειδὴ οὕτως ἐστὶ τὸ ἄπειρον,
 δυνάμει λέγω καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ, καὶ ἀπὸ μέρους καὶ οὐκ ἀθρόον, διὰ τοῦτο
 10 οὐδὲν ἄτοπον μηδὲ τὴν νόησιν ἐπιλείπειν· οὐδὲ γὰρ αὐτὴ δύναται ἀθρόον
 αὐτὸ νοῆσαι, ἐπεὶ πεπερασμένον αὐτὸ ἐνόει, ἀλλ' αἰετὶ τῇ ληφθέντι πεπε-
 ρασμένῳ ὄντι πεπερασμένον ἐπιπρόστιθῃσι. μέχρις ἂν ἀποκατασταῖ παύση-
 ται· ὥστε συγχωρήσωμεν αὐτῇ δυνάμει μὲν ἐπ' ἄπειρον αὔξειν, ἐνεργείᾳ
 δὲ οὐ, καὶ πεπερασμένον μὲν αἰετὶ εἶναι τὸ λαμβανόμενον, ἄπειρον δὲ οὐδέ- 40
 15 ποτε.

Κατὰ λόγον δὲ συμβαίνει καὶ τὸ κατὰ πρόσθεσιν μὲν μὴ
 εἶναι δοκεῖν ἄπειρον, τουτέστιν εὐλόγως καὶ ἀκολούθως τοῖς παρ' ἡμῶν
 περὶ τοῦ ἀπείρου εἶναι λεγόμενοις, ὅτι περιέχεται μὲν τὸ ἄπειρον, περιέχει
 δὲ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν. τέμνουσι μὲν οὖν τὸ μέγεθος, ἐπειδὴ πᾶσα
 20 τομὴ ἐντὸς τῶν περάτων γίνεται, εἰκότως οὐδέποτε ἐπιλείπει· περιεχόμενον
 γὰρ ἐντὸς τῶν περάτων τὸ ἄπειρον ἐνδίδωσι τῇ τομῇ τὴν ἐπ' ἄπειρον
 πρόσθεσιν. ἐπ' ἄπειρον δὲ προστιθέναι οὐκ ἐνδέχεται· ἡ γὰρ πρόσθεσις 45
 ἔσθλην γίνεται, τῇ δὲ ὅλη καὶ παντὶ προσθίζονται ἀδύνατον· ὥστε ὅταν ἡ
 προσθήκη εἰς τοῦτο καταντήσῃ, εἰκότως παύεται.

25 p. 207^b1 Εὐλόγως δὲ καὶ τὸ ἐν μὲν τῷ ἀριθμῷ εἶναι ἐπὶ τὸ
 ἐλάχιστον πέρας.

Ἐπεὶ ἀκόλουθον περὶ τοῦ ἀπείρου θεώρημα, τὸ τὸν μὲν ἀριθμὸν
 κατὰ μὲν τὸ ἐλάχιστον πεπεράνθαι (πέρας γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον

1 οὗτος primitus M 2 ὡς ὅλον LK: λόγων compend. M: τῷ t 3 τοῦ (τοὺς M)
 συνεχοῦς KM: τῶν συνεχῶν L: τὰς συνεχοῦς t ἀλλὰ τὸ ἀπὸ μέρος (sic) M ἐπι-
 λείπειν K 4 οὐ κατ' ἐνέργειαν L 5 ὑφαστηκέναι L 5. 8 καὶ μὴ — τούτων εἶναι
 om. Mt 5 μὴ K: om. L 6 εἰρημένοι K 7 οὐ K: om. L οὐκ K: καὶ οὐκ L
 8 ἐστὶ εἶναι Mt τῇ ti K 10 ἐπιλείπειν K 11 αὐτὸ (ante νοῆσαι) L: αὐτόν
 K: om. Mt ἐνόει KM: ἐνόει fort. recte (L)t ἀλλὰ εἰ K 11. 12 πεπερασμένῳ
 πεπερασμένον K 12. 13 παύσητε M 13 συγχωρήσωμεν L cf. Themist. p. 252, 21
 14 αἰετὶ τὸ εἶναι τὸ Mt 16 καὶ κατὰ λόγον δὲ K 19 πᾶν (ita scriptum ut com-
 pendium 32 cum accentu coniunctum formam praebeat compendio 32 similem) M: πᾶς t
 20 τὸμῃ et εἰκότ M 21 τῇ τομῇ τὴν 32 τομῇ 32 M 23 προθίζειν K 24 κα-
 τὰτήσῃ M 25 ἐν (L)t: ἐν KM cf. Aristoteles 27 Ἐπεὶ—θεώρημα om. t τὸ τὸν
 LKM: τῷ τὸν t 28 ἐλάχιστον (altero loco) scripsi: ἔσχατον libri, sed τὸ ἔσχατον ἐπὶ
 τοῦ ἀριθμοῦ traiecit L

ἢ μονάς), κατὰ δὲ τὸ μείζον μὴδὲν ἔχειν πέρας (παντὸς γὰρ τοῦ ληφθέν· m 8^v τος ἀριθμοῦ μείζονα ἔστι λαβεῖν), ἐπὶ δὲ τῶν μεγεθῶν ἀντιπεπονηδύτως ἔχει· ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ μείζον πεπέρανται τὰ μεγέθη, ἐπὶ δὲ τὸ ἐλάχιστον 50 οὐκ ἔστι λαβεῖν τὸ ἔσχατον. καὶ τὰς αἰτίας ἐπάγει.

5 p. 207^b5 Αἴτιον δὲ ὅτι τὸ ἐν ἔστιν ἀδιαίρετον, ὅ τι περ ἂν ἐν ᾗ.

Ὅτι τοῦ τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον πέρας ἔχειν αἴτιον τὸ μὴδὲν ἄλλο εἶναι τὸν ἀριθμὸν ἢ πληθὸς μονάδων. ἐπεὶ οὖν διαιρούμενος ὁ ἀριθμὸς καταντᾷ εἰς ἔσχατόν τι τὴν μονάδα (ἐξ οὗ γὰρ σύγκειται τι, εἰς αὐτὸ καὶ διαλύεται), ἡ δὲ μονάς καθὼς μονάς ἀδιαίρετόν ἐστιν. εἰκότως 10 οὐκ ἐπ' ἄπειρον πρόεισιν ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον· ἴσταιται γὰρ ἡ διαίρεσις εἰς μονάδας καταντήσασα. διὰ τὴν | αὐτὴν δὲ αἰτίαν καὶ ἐπὶ τὸ μείζον πέρας m 9^v οὐκ ἔχει· εἰ γὰρ σύνθεσίς ἐστι μονάδων, οὐδὲν δὲ κωλύει ἐπ' ἄπειρον τὰς μονάδας ἐπισυντιθέναι ἀλλήλαις ἀεὶ τὰς ληφθείσας διπλασιάζοντα, εἰκότως οὐκ ἔχει πέρας ἐπὶ τὴν αὔξησιν. τοῦτο δὲ αὐτῷ συμβέβηκε 15 διὰ τὴν τοῦ ἀπείρου φύσιν, ἥτις ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἐπ' ἄπειρον τῶν μεγεθῶν τομῇ· διὰ γὰρ τὴν ἐπ' ἄπειρον τῶν μεγεθῶν τομὴν ἡ ἐπ' ἄπειρον αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ γίνεται, διότι δὲ ἡ τομὴ τοῦ συνεχοῦς ἀπὸ μονάδος 5 ἄρχεται, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἔσχατον τοῦ ἀριθμοῦ ἡ μονάς ἐστιν· ἐν γὰρ ὃν τὸ συνεχὲς οὕτω διαιρεῖται. πῶς δὲ φησι τὸ ἐν ἀδιαίρετον εἶναι, 20 ὅ τι περ ἂν ἐν ᾗ; ἄρα οὖν οὐ φαμεν τὸ ζῶον ἐν γένος ἐν διαιρεῖσθαι εἰς πλείονα εἶδη; εἰ γὰρ καθὼς γένος ἐστὶν ἐν, καθὼς δὲ γένος διαιρεῖται εἰς εἶδη, καθὼς ἄρα ἐν διαιρεῖται. καὶ ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς δὲ ὁ αὐτὸς λόγος· τὸ γὰρ συνεχὲς ἐν τί ἐστι καθὼς συνεχές (ἐν γὰρ ζῶον φαμέν καὶ εἰς λίθος), πάλιν δὲ τὸ συνεχές ἢ συνεχές ἐπ' ἄπειρόν ἐστι διαιρετόν, τὸ ἐν 25 ἄρα καθὼς ἐν ἐπ' ἄπειρόν ἐστι διαιρετόν. ὅπως γὰρ ἡ διαίρεσις τίνος ἐστὶν 10 ἄλλου ἢ τοῦ ἐνός; τὰ γὰρ πολλὰ διήρηται ᾗδῃ, καὶ οὐ διαιρεῖται. φημι οὖν ὅτι καὶ τὸ γένος καὶ τὸ συνεχὲς οὐ μόνον ἐν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ δυνάμει πολλά· ὥς μὲν οὖν ἐν ἐκάτερον τούτων ἀδιαίρετόν ἐστιν (εἰ γὰρ ἢ ἐν

1 ἔχειν LK: ἔχει Mt 2 ἔστι L: εἶναι K: εἶχεν M: ἔχω t 3 fort. ἔχειν πεπέρανται

L: πεπέρασται KMt τὰ μεγέθη LK: τῶ μεγε M: τῷ μεγέθει t 4 οὐκ] οὐκ addito

compendio ας (?) M τὸ ἔσχατον λαβεῖν L 5 ὅτιπερ Mt ἐν ἡ Mt:

ἐν ἡ K: ἡ L 6 Ὅτι] ἐτι t 7 ὁ διαιρούμενος ὁ L 8 τι τὴν] τινα L

9 αὐτόν compend. M et t 10 ἴσταιται M 11 κατάντησαν (sic) compend. M:

καταντήσαν t 12 εἰ K: ἡ LMt 14 ante οὐκ interpolat οὖν t αὐτῷ L:

αὐτὸ KMt 15 εἰ τις M 16 τὸ μὴ ut paulo post τὸ μὴν sim. K 17 τοῦς

συνεχοῦς M 18 ἔρχεται (KM)t 19 τὸ ἐν LK: τὸ ὃν (ita saepe scriptum pro ὃν)

M: τὸ ὃν t 20 ὅτιπερ LK: ὅπερ Mt 21 ἐστὶν ἐν, καθὼς δὲ γένος L: ἐν ἐστίν· καθὼς

γένος (om. δὲ) K: om. Mt 22 τοῦ] τοῦς Mt δὲ om. L ὁ om. superser. M 23 φα-

μέν LK et corr. M²: φερόμενον compend. M et t. idem error p. 500,5 25 τίνος Lt: τι-

νός KM 26 ᾗδῃ] εἶδη L 28 τούτων LK: τοῦτ M: τούτω t ἡ Lt: ἡ K: ἡ M

διηρεῖτο, εἰς πολλὰ ἂν ἡμοῖα διηρέθη, οἷον τὸ γένος εἰς γένη, καὶ τὸ πη- 11 9⁺
χυαῖον εἰς πλείω πηχυαῖα), ὥς μέντοι θυνάμει πολλὰ (ἐμπεριέχει γὰρ ἐν
ἑαυτῷ καὶ τὸ γένος πολλὰ εἶδη, καὶ τὸ συνεχές πολλὰ συνεχῆ). ταύτη
διαιρεῖται. ἡ δὲ μονάς ἐν τοῖς ἀριθμοῖς μόνως ἐν ἔστι καὶ οὐδαμῶς 15
5 πολλὰ. ὥστε καὶ πάντῃ ἀδιαίρετος. ἀσφαλέστερον δὲ ἴσως καὶ αὐθις ζη-
τεῖν, εἰ τῷ ὄντι πᾶν ἐν καθὼ ἐν ἀδιαίρετόν ἐστιν.

p. 207^b7 Ὁ δὲ ἀριθμὸς ἐστὶν ἐνὸς πλείω καὶ ποσὰ ἅττα. ὥστε
ἀνάγκη στῆναι ἐπὶ τὸ ἀδιαίρετον.

Τουτέστιν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἀριθμὸς ἢ μονάς πολλάκις λεγθεῖσα. τὸ
10 δὲ καὶ ποσὰ ἅττα τὸ αὐτὸ ἐκ παραλλήλου, τουτέστι ποσαί τινας μονάδας.
εἰ τοίνυν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἀριθμὸς ἢ μονάδας πλείους, ἀνάγκη τὴν
διαίρεσιν αὐτοῦ εἰς τὴν μονάδα κατανῆσαι. ἐξ ὧν γὰρ σύγκειται τι. εἰς 20
τοῦτο καὶ διαλύεται. ἀδιαίρετος γὰρ ἡ μονάς· ὁ γὰρ εἰς ἀνθρώπος κατ'
αὐτὴ τοῦτο ἀδιαίρετος. εἰ γὰρ καὶ εἰς μέρη διαιρεῖται, ἀλλ' οὐ κατὰ
15 ταῦτα εἶχε τὸ εἶς εἶναι. εἰ δὲ ἡ τομὴ τοῦ ἀριθμοῦ ἐπὶ τὸ ἀδιαίρετον
ἴσταται, ἔστιν ἄρα πέρας τι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον.

p. 207^b8 Τὰ γὰρ τρία καὶ δύο παρώνυμα ὀνόματά ἐστιν.

Ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ σύνθεσις μονάδων, κατασκευάζει 25
ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀριθμῶν. ἐκ γὰρ τῶν τριῶν, φησί, μονάδων παρω-
20 νόμως ὁ γ' ἀριθμὸς εἴρηται, καὶ ἐκ τῶν δύο ὁ β'. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
ὡσαύτως. ὥστε οὐδὲν ἕτερόν ἐστι παρὰ τὰς μονάδας.

p. 207^b10 Ἐπὶ δὲ τὸ πλείον ἀεὶ ἔστι νοῆσαι. ἄπειροι γὰρ αἱ δι-
χοτομίαι τοῦ μεγέθους.

Δείξας ὅτι ἔστι τι πέρας ἐπὶ τὸ ἕλαττον τοῦ ἀριθμοῦ, δείκνυσιν νῦν ὅτι
25 ἐπὶ τὸ μεῖζον οὐκ ἔστι. αἰεὶ γὰρ τοῦ λεγθέντος μεῖζονα ἔστι νοῆσαι ἀριθ- 30

1 διηρεῖτο L: διαιρεῖτο KM: διαιροῖτο t πολλὰ ὀνόμοια K διηρέθη LM: διαιρε-
θείη Kt 2 μέντοι (L)t: μέν τῇ KM ἐνπεριέχει K: ἐνπερισχεῖν M 4 ἐν-
εστι M 5 καὶ (post ὥστε) om. L 6 πᾶν (scriptum ut p. 486, 19) M: τὸ t
7 δὲ] δ' t ἐνὸς LKM: ἐνὰ (sic) t: ἐνὸς vel ἓνα Aristotelis libri ἅττα libri
8 ἀνάγκησιν τὴν ἐπὶ K 9 οὐδὲν ἄλλο LK: μᾶλλον M: οὐκ ἄλλο t ὁ ἀριθμὸς L
10 δὲ] δὴ K ἅττα Lt ἐκ] primitus καὶ ... K 13 τοῦτο] ταῦτα emendat t
cf. p. 481, 11. 487, 9. Themist. p. 245, 17 ἀλλὰ διαίρετος γὰρ M 14. 15 κατὰ
ταῦτα K: τὰ κατὰ τὰ M: κατ' αὐτὰ Lt: fort. κατὰ τοῦτο (cf. p. 481, 16) 15 εἶχε LK:
ἔχει Mt 16 ἐλάχιστον scripsi: ἔχατον libri 17 δύο καὶ τρία ex Aristotelis
vulgata t cf. Diels z. *Textgesch.* p. 9 ἐστι M 19 φησί LK: εἰσι M: om. t
20 γ'] τρία libri δύο ὁ δύο (β' L) LK: δύο δύο Mt 21 ἕτερόν] ἄλλο L παρὰ]
πᾶς M 22 αἰεὶ Lt ἐστὶν K 24 τι K: om. LMt δεῖξει νῦν L 25 γὰρ
φησὶ τοῦ L ἐστὶ] εἶναι K

μόν. εἴτα καὶ τὴν αἰτίαν συντόμως ἐπήγαγε, πόθεν ὑπάρχει τοῦτο τῷ m 9^r
ἀριθμῷ, ὅτι διὰ τὴν ἐπ' ἀπειρον τομὴν τῶν μεγεθῶν.

p. 207^b11 Ὡστε δυνάμει μὲν ἔστιν, ἐνεργείᾳ δ' οὐ.

Ἐν γὰρ μηδέποτε πέρας ἔσχει ὁ ἀριθμὸς ἐπὶ τὸ πλεόν. ἀλλὰ δυνατόν
5 τοῦ ληφθέντος μεῖζονα λαβεῖν, καλῶς εἴρηται πρὸς ἡμῶν ὅτι ἐνεργείᾳ μὲν
οὐκ ἔστι τὸ ἀπειρον, δυνάμει δὲ ἔστιν· αἰεὶ γὰρ ὁ ἐνεργείᾳ ληφθεὶς ἀριθ- 35
μὸς πεπεράνεται, ἀλλ' ἡ αὐξήσις πέρας οὐκ ἔχει.

p. 207^b12 Ἀλλ' αἰεὶ ὑπερβάλλει τὸ λαμβανόμενον παντὸς ὥρι-
σμένου πλῆθους.

10 Τὸ ὥρισμένου ἀντὶ τοῦ εἰλημμένου. παντὸς οὖν τοῦ εἰλημμένου,
φησὶν, ὑπερβάλλει ὁ ληφθησόμενος, καὶ οὐκ ἐκλείπει ἢ λήϊς.

p. 207^b13 Ἀλλ' οὐ χωριστὸς οὗτος ὁ ἀριθμὸς, οὐδὲ μένει ἢ
ἀπειρία, ἀλλ' αἰεὶ γίνεται, ὥσπερ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ ἀριθμὸς 40
τοῦ χρόνου.

15 Ἐπειδὴ ἀντιδιέσπειλε τῷ συμβαίνοντι ἐπὶ τῶν μεγεθῶν τὰ συμβαί-
νοντα ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ, διὰ τοῦτό φησιν ὅτι ταῦτα οὐχ ὥς δυναμένου
χωρίζεσθαι τοῦ ἀριθμοῦ, οὐδὲ ὥς ἕτερον ὄντα παρὰ τὰ ἀριθμητὰ, ἀλλὰ
τῷ λόγῳ χωρίζομεν τὰ τῇ φύσει ἀχώριστα. καὶ οὐχ ὥσπερ τὰ τμήματα
τοῦ συνεχοῦς μένει, οὕτω δὲ καὶ αὐξομένου τοῦ ἀριθμοῦ οἱ πρότερον
20 ἀριθμοὶ μένουσιν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ χρόνος ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ εἶναι ἔχει, 45
οὕτω καὶ ὁ τοῦ χρόνου ἀριθμὸς· τὸ γὰρ ληφθὲν μόριον ἔστι τοῦ προτέρου
μὴ ἵσταμένου. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ ἐν τῷ γίνεσθαι ἢ αὐξήσις
αὐτοῦ τὸ εἶναι ἔχει· τῶν γὰρ εἴκοσι ληφθέντων οὐ μένει τὰ δέκα. ὥστε
ἢ τοῦ ἀριθμοῦ ἀπειρία οὐκ ἐν τῷ μένειν, ἀλλ' ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ
25 εἶναι ἔχει.

1 ὑπάρχει (sic) M 2 διὰ] δὲ (sic) M 3 ἔστι M δ' οὐ] δὲ ὅν K: μὲν οὐ M

4 πέραςις ἔχει K: πέρας ἔχει L ἀλλὰ] καὶ L 5 αἰεὶ τοῦ t 7 πεπεράσται L: πε-
πέρασται KMt 8 αἰεὶ Lt 10 τὸ ὥρισμένον K εἰλημμένου utrobique M: εἰλημμένον
altero loco K 11 λήϊς (sic) LMt: λύψις K 12 οὗτος ὁ ἀριθμὸς LKM: ὁ ἀριθμὸς
οὗτος τῆς δεχομένης e vulgato Aristotele t, at cf. Simplic. p. 506, 20. collocationem οὗτος
ὁ ἀριθμὸς tuentur etiam excerpta cod. Paris. 1853, ubi lemma in his verbis subsistit.
13 ἀλλ' αἰεὶ LKM Simplicius (l. c. et v. 27): ἀλλὰ ex Arist. t 15 ἀντιδιέσπειλε M

17 ἑτέρου ὄντος fort. recte L et Paris. 1853 18 fort. (ᾧτι) τῷ 19 τοὺς συνεχοῦς M
post ἀριθμοῦ interpolat δηλονότι t 20 ἔχειν compend. M 21. 23 οὕτω καὶ—ἔχει iterat K
21 ὁ τοῦ] οὐ τοῦ M μόριον Mt: μόνον LK et Paris. 1853. at cf. ad p. 470, 1 προτέρου K et
Paris. 1853: πρὸ^{τ'} L: πρότερον Mt 23 οὐ μένει L: οὐ με (ita scriptum ut oscitanti lectori
μ videatur esse δ) M: οὐδὲν t: οὐ (om. μένει? certe non omittit Vatic. 250) K 24 μένει M

p. 207^b15 Ἐπὶ δὲ τῶν μεγέθων τὸναναντίον.m 9^r

Εἰπὼν ὅτι ἀντιπεπονηθὼς ἔχει ὁ ἀριθμὸς τοῖς μεγέθεσι, καὶ δεῖξας 50
ὅπως ἔχει ὁ ἀριθμὸς, καὶ τὰς αἰτίας προσθεῖς, μέτευσιν ἐπὶ τὸ δεῖξαι καὶ
τὰ τῷ μεγέθει συμβαίνοντα, διὰ τί ἐπὶ μὲν τὸ ἔλαττον πέρας οὐκ ἔχει,
5 ἐπὶ δὲ τὸ μείζον ἔχει.

p. 207^b17 Ὅσον γὰρ ἐνδέχεται δυνάμει εἶναι, καὶ ἐνεργείᾳ ἐνδέ-
χεται τοσοῦτον εἶναι. |

Διὰ τί ἀδύνατον ἐπ' ἄπειρον αὔεσθαι τὰ μεγέθη, δείκνυσιν. εἰ γὰρ m 9^v
δυνατόν, φησίν, ἦν ἐπ' ἄπειρον αὔεσθαι, καὶν ἡῦξητο ἂν ἐνεργείᾳ ἐπ' 6
10 ἄπειρον, ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἐστὶν οὔτε ἡῦξημένον οὔτε αὐξήμενον ἐπ' ἄπειρον
(οὐδὲν γὰρ ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ μείζον), οὐδ' ἄρα δύναται τι ἐπ' ἄπειρον
αὔεσθαι. ὥς γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, ἐπὶ μὲν τῶν γινομένων καὶ
φθινομένων οὐδὲν θαυμαστόν τὸ δυνάμει μὴ ἐκβῆναι εἰς ἐνεργειαν. ἐπὶ δὲ
τῆς ὅλης φύσεως αἰδιότου οὔσης, εἴ γε ἦν τὸ δυνάμει ἐπ' ἄπειρον, ἀνάγκη
15 πᾶσα καὶ τὸ ἐνεργείᾳ εἶναι· ἀλλὰ μὴν τὸ ἐπόμενον οὐκ ἐστίν· οὐδὲ τὸ 10
ἡγούμενον ἄρα.

Ἀπορήσεις δ' ἂν τις, τί οὖν οὐκ ἐν τῇ ὅλῃ φύσει ἐστὶ τὸ δύνασθαι
ἐπ' ἄπειρον διαιρεῖσθαι. πῶς οὖν οὐδὲν ἐστὶν ἐνεργείᾳ ἐπ' ἄπειρον διαι-
ρετόν; εἰ γὰρ ἡ φύσις τὴν τοιαύτην ἐποίησε δύναμιν, διὰ τί μὴ καὶ τὴν
20 ἐνεργείαν ἐποίησε; φημὶ οὖν ὅτι οὐκ εἰς ἄπειρά φαμεν δυνάμει διαιρετόν
εἶναι (τοῦτο γὰρ οὐδὲ δυνάμει ἐστὶν ἐν τοῖς μεγέθεσιν), ἀλλὰ ἐπ' ἄπειρον.
τοῦτο οὖν αὐτοῦ ἐστὶν ἐνεργεία, τὸ μὴ λῆξαι ποτε τεμνόμενον· οὐκοῦν
οὐδὲ λήξει. ἐστὶν οὖν δυνάμει μὲν πρὶν ἄρξῃται διαιρεῖσθαι, ἐνεργείᾳ δέ, 15
ὅταν ἤδη διαιρῇται. εἰ δὲ λέγοις ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπ' ἄπειρον διαιρεῖσθαι
25 ἐνεργείᾳ ἔχει (οὐ γὰρ δυνάμεθα ἐπ' ἄπειρον διαιρεῖν, ἀλλ' ἰστάμεθα ποτε),
ἀλλὰ τοῦτο τῆς ἡμετέρας ἐστὶν ἀσθενείας, οὐ τῆς τοῦ πράγματος φύσεως·
ἡ γὰρ φύσις ἐποίησεν ἡμῖν τὰ μεγέθη τοιαῦτα, ὥς μηδέποτε ἰστᾶν τῷ
ἑαυτῶν λόγῳ τὴν τομήν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ φύσις διαιρεῖ τοσοῦτον, ὅσον

1 τὸ ἐναντίον M	2 ἀντιπεπονηθὼς K	3 ὅπερ ἔχει K	καὶ (post δεῖξαι)
om. L	4 διατὶ LK et compend. M: ὅτι t	8 ἀδύνατον om. Mt	αὔζεται t
9 ἦν φησιν Mt	10 ἀλλὰ μὴν in eras. K	11 οὐδὲν (ante γάρ) LK: οὐδὲ Mt	
12 ἐν καὶ ἐν L	εἴρηται om. Mt	14 τῆς ὅλης LK: τοῖς ὅλοις compend. M et t	
14. 15 ἀνάγκη—μὴν τὸ ἐ— in erasis L	17 οὐκ ἐν LK: καὶ Mt	18 οὐδὲν LK:	
οὐδὲ Mt	19. 20 τὴν ἐνεργείαν LK: τῇ ἐνεργείᾳ Mt	20 ἄπειρά K: ἄπειρον (L)Mt	
διαιρετικὸν Mt	22 ἐνεργεία K	λέξαι, ut videtur, K	23 ἄρξεται L
24 διαρῇται L:M: διαιρεῖται Kt	οὐδὲ τὸ ἄπειρον L: immo οὐδὲν τῶν ἐπ' ἄπειρον (δια-		
γορητῶν τὸ ἐπ' ἄπειρον,	27 ἡμῖν (vel ἡμῶν) ἐποίησε L	μεγε M: μεγέθει t. item	
p. 491, 2. 4 ἰστᾶν libri	28 ἑαυτοῦ t	διερεῖ M	

αὐτῇ χρειῶδες εἰς δημιουργίαν. καὶ ἄλλως ἐποίησεν ἡ φύσις καὶ ἐπ' 11^{9v}
 ἄπειρον τὰ μεγέθη διαιρετά, ἔν' ἐξῇ καὶ ὁ σὺνδύπτως σημείων τὴν διαί- 20
 ρεσιν ποιεῖσθαι, τοῦτο δὲ δυνατόν ἐνεργεῖα εἶναι· ἔξεστι γὰρ καὶ ὁ σὺν-
 δύπτως σημείων διαιρεῖν τὴν εὐθείαν. ὁ ἄρα δυνάμει ἔχει τὰ μεγέθη, τοῦτο
 5 καὶ ἐνεργεῖα ἔχει δύνатаι. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τῆς αὐξήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
 τῆς διαιρέσεως.

p. 207^b21 Τὸ δὲ ἄπειρον οὐ ταῦτόν ἐν μεγέθει καὶ κινήσει καὶ
 χρόνῳ.

Ἐπεὶ θεώρημα, ὅτι, τοῦ ἀπείρου ὄντος καὶ ἐπὶ τοῦ μεγέθους καὶ
 10 ἐπὶ τῆς κινήσεως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου, οὐχ ὥς ἐν τι γένος κατὰ πάντων
 τούτων ἐστὶ τὸ ἄπειρον (οὐ γὰρ ὁμοτίμως ἐν πᾶσιν), ἀλλ' ὥς ἂν ἔχῃ
 ταῦτα φύσεως, οὕτω καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἄπειρον ἔξει. ἐν μὲν οὖν τῷ χρόνῳ
 τὸ ἄπειρον ὑπάρχει διὰ τὴν κίνησιν, ἐπειδὴ καὶ τὸ εἶναι αὐτῷ διὰ ταύτην
 ἐστίν, ἐν δὲ τῇ κινήσει διὰ τὸ μέγεθος. πρῶτως οὖν ἐν τῷ μεγέθει τὸ
 15 ἄπειρον, ἐπειδὴ καὶ πρῶτως καὶ καὶ αὐτὸ συνεχὲς τὸ μέγεθος· δευτέρως
 δὲ ἐν τῇ κινήσει, ἐπειδὴ καὶ τὸ συνεχὲς διὰ τὸ μέγεθος ἢ κίνησις ἔχει·
 τρίτως δὲ ἐν τῷ χρόνῳ, διὰ γὰρ τὴν κίνησιν καὶ ὁ χρόνος συνεχής. ὅτι
 δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, νῦν μὲν, φησὶν, εἰληφθὼ ὁμολογούμενον, μικρόν δὲ
 20 τῆς πραγματείας.

p. 207^b27 Οὐκ ἀφαιρεῖται δὲ ὁ λόγος οὐδὲ τοὺς μαθηματικούς
 τὴν θεωρίαν, ἀναιρῶν οὕτως εἶναι τι ἄπειρον ὥστε ἐνεργεῖα
 εἶναι ἐπὶ τὴν αὐξήσιν ὥς ἀδιεξίτητον.

Ὅτι οὐδὲ τὰς γεωμετρικὰς ἀρχὰς ἀναιροῦμεν λέγοντες μηδὲν εἶναι 25
 κατ' ἐνέργειαν ἄπειρον· οὐδὲ γὰρ χρῶνται ἐν ταῖς ἀποδείξεσι τῷ ἀπείρῳ,
 ἀλλὰ τῷ πεπερασμένῳ· ὑποτίθενται δὲ τὴν ἄπειρον. ἵνα ἐξῇ λαβεῖν αὐτοῖς
 ὅσῃν ἂν βούλωνται πεπερασμένην. ἐὰν οὖν δοθῇ αὐτοῖς ὁ ὀζητοῦσιν,
 οὐδὲ τοῦ ἀπείρου δεήσονται.

1 χρειῶδες αὐτῇ L καὶ (ante ἐπ') om. t 2 ἵνα Mt ἐξῇ scripsi: ἔξει
 L: ἐξῇ M: ἐξῇ Kt 2. 4 τὴν διαίρεσιν—σημεῖον om. Mt 4 τοῦτου (sic) M
 5 δὲ om. K 7. 20 Τὸ δὲ ἄπειρον—πραγματείας om. Mt 11 τούτων K: τού-
 των L 16 διὰ τὸ μέγεθος ἢ κίνησις K: ἢ κίνησις διὰ τὸ μέγε-
 θος L 17 καὶ om. L χρόνος L: μόνος K 19 δὲ ταῦτα K: δὲ (trans-
 posito ταῦτα post λόγῳ) L ἔκτω scripsi: ε' L: om. K. ceterum cf. p. 482, 18
 22 ἀναιρῶν om. M εἶναι τι LKM: εἶναι τὸ ex Aristotele t 23 ὥς ἀδιεξίτητον
 om. M 24 τὰς ἀρχὰς γεωμετρικὰς t 25. 26 οὐδὲ γὰρ—τὴν ἄπειρον om. Mt
 26 ἐξῇ L: ἡ ἐξῇ (sic) K: ἐξῇ M: ἐξῇ t 27 τὴν πεπερασμένην Aristotelis cod. E at cf.
 p. 483, 5 27 οὐδὲ M: οὐδεῖ (sic) t 27 LK: ὅσῃν Mt

p. 207^b31 Τῷ δὲ μεγίστῳ μεγέθει τὸν αὐτὸν ἔστι τετμηθῆναι *m* 9^v
λόγον ὁπηλικονοῦν μέγεθος ἕτερον.

Καλῶς ὁ Ἀλέξανδρος ἐνταυθα φησιν, ὅτι δεῖξας ὁ Ἀριστοτέλης ὁποῖου
ἀπείρου οὐ προσδόνται εἰς τὰς δεῖξεις οἱ γεωμέτραι, ὅτι τοῦ κατὰ τὴν
5 ἑκτασιν ἀπείρου οὐ δέονται, νῦν λέγει ποίῳ χρῶνται, ὅτι τῷ κατὰ τὴν *m* 10
διαίρεσιν ἀπείρου χρῶνται. ἔστι γάρ, φησί, τῷ μεγέθει μεγίστῳ κατὰ τὸν
αὐτὸν λόγον ὁπηλικονοῦν ἄλλο μέγεθος τμηθῆναι. οἷον ὥσπερ τὸ μέγι-
στον μέγεθος ἔστι διχοτομηθῆναι. οὕτως καὶ ὁπηλικονοῦν ἄλλο μέγεθος δυ-
νατὸν διχοτομηθῆναι· δείκνυται γάρ ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ ὅλῳ λόγον
10 ἐνδέχεται καὶ ὁπηλικονοῦν μῶριον διελθῆναι. εἰ δὲ πᾶν μέγεθος ἔστι διχο-
τομηθῆναι, ἐπ' ἄπειρον ἄρα τὰ μεγέθη διαιρετὰ· οὐ γάρ οἶόν τε ἄλλως πᾶν
μέγεθος διχοτομηθῆναι.

p. 207^b33 Ὡστε πρὸς μὲν τὸ δεῖξαι ἐκείνως οὐδὲν διοίσει, τὸ δὲ
εἶναι ἐν τοῖς οὐσίῳ ἔστιν μεγέθεσιν.

15 Δῆλον, φησίν, ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι πρὸς μὲν τὰς ἀποδείξεις οὐδὲν
διοίσει τοῖς γεωμέτραις, εἴτε ἔστιν εἴτε μὴ ἔστιν ἐκείνως τὸ ἄπειρον, *m* 25
λέγω δὴ τὸ κατὰ τὴν ἑκτασιν, τὸ δὲ ὅλως εἶναι τῷ ἀπείρῳ ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ
ἔστιν ἢ ἐν τοῖς ἐνεργεῖα ὑπάρχουσι μεγέθεσι, ταῦτα δὲ ἔστι τὰ πεπε-
ρασμένα. ἔστι δὲ ἐν αὐτοῖς κατὰ τὴν διαίρεσιν δηλονότι.

20 p. 207^b34 Ἐπειδὴ τὰ αὔτια προσδιαίρεται τετραχῶς.

Ζητεῖ δὲ αὐτῶν ἐν ποίῳ τῶν αἰτίων τὸ ἄπειρον, καὶ φησιν ἐν τοῖς *m* 41
ὀλικοῖς αἰτίοις· εἴρητο γὰρ καὶ ἐν ἀρχῇ ὅτι εἰ ἔστι τὸ ἄπειρον, ἀρχὴ
ἔσται καὶ οὐκ ἐξ ἀρχῆς.

p. 207^b35 Καὶ ὅτι τὸ μὲν εἶναι αὐτῷ στέρησις ἔστι, τὸ δὲ καθ'
25 αὐτὸ ὑποκαείμενον τὸ συνελθὲς καὶ αἰσθητόν.

Ἐντεῦθεν δείκνυσιν ὅτι ὅλη τὸ ἄπειρον, δείκνυσι δὲ τοῦτο διχῶς,

2 ἕτερον μέγεθος M	3 καλῶς δὲ ὁ Mt	4 δεῖξας K	5 λέγει L: λέγει t
ποῖον M	τὴν om. Mt	6 φασὶ L	μεγέθει μεγίστῳ LK: μεγίστῳ μεγέθει Mt
7. 12 οἷον ὥσπερ—διχοτομηθῆναι om. Mt		7 οἷον K: om. L	9 ὅλῳ K
δέγονται K	πάν L: πάλιν K	11 τῷ μεγέθει L	οἷον τε K: οἷονται L
	12 διχο- τομηθῆναι L: διχοτομηθῆναι (sic) K	13 ἐκείνοις Aristotelis cod. E	οὐδὲν t post
διοίσει addit τὸ ἄπειρον t	13. 16 τὸ δὲ εἶναι—διοίσει om. L	14 ἔστιν KM: ἔσται ex	
Aristotele t	16 εἴτε ἔστιν om. K	εἰκόνως compend. M	17. 18 οὐδενὶ ἔστιν
ἄλλῳ L	20 ἐπειδὴ KMt: ἐπεὶ δὲ L et Aristoteles (praeter pr. E?)		προσδιαίρεται
LK: διαίρεται M: διήρηται ex Aristotele t: num προδιήρηται?		21 καὶ ζητεῖ L	διὰ
LK: δὲ Mt	αἰτίων K	fort. φησιν <ἔτι>	22 εἴρηται primitus K
			ἐν ἀρχῇ] c. 4
p. 203 ^b 4	24 τὸ μὲν LK: τῷ μὲν Mt	αὐτὸ L	ἔστιν K
			26 ἢ ὅλη Mt

ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ ἀπείρου καὶ ἐκ τῆς τῶν παλαιῶν μαρτυρίας. m 9^v
 ἡ γὰρ ὕλη, φησί, στέρησίς ἐστι τῷ ἰδίῳ λόγῳ (οὐδὲ γὰρ οἰκοῖεν ἔχει εἶδος), 45
 καὶ τὸ ἄπειρον δὲ ἐν στέρησει (ὅρου γὰρ καὶ πέρας αἴτιον τὸ εἶδος),
 ὥστε ὕλη ἂν εἴη τὸ ἄπειρον. ἀλλ' εἰ καὶ ἐν στέρησει τὸ ἄπειρον καὶ
 5 περὶ τὴν ὕλην, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτὸ οὔτε ὑφέστηκεν οὔτε τῇ ἐπ' ἄπειρον
 διαιρέσει ὑπόκειται, ἀλλὰ τὸ αἰσθητὸν σῶμά ἐστι τὸ καθ' αὐτὸ ὑφεστη-
 κὸς καὶ τῇ ἐπ' ἄπειρον διαιρέσει ὑποκείμενον· δεῖ γὰρ ἐνεργεῖα εἶναι τὸ
 διαιρεθγόμενον. πῶς οὖν φάμεν κατὰ τὴν ὕλην γίνεσθαι τὴν ἐπ' ἄπειρον
 τῶν μετεθῶν τομήν; ὅτι τοῦ συνθέτου σώματος ἐπ' ἄπειρον τεμνομένου. 50
 10 ἐπειδὴ μὴ κατὰ τὸ εἶδος ἡ τομή γίνεται (μένει γὰρ ἐκείνο ταῦτόν), ἀνάγκη
 κατὰ τὴν ὕλην γίνεσθαι τὴν διαίρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὕλην εἰδοποιη-
 μένην καὶ ἐνεργεῖα τι οὖσαν. καὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲ πάντες, φησὶν, ὥστε τὸ
 ἄπειρον εἶναι ὑπέθεντο, ὡς ὕλην αὐτὸ ὑπέθεντο· ἐξ αὐτοῦ γὰρ γίνεσθαι
 καὶ εἰς αὐτὸ ἀναλῦεσθαι πάντα. τοῦτο δὲ οἱ μὲν τὴν ἀέρα εἶναι, οἱ δὲ
 15 τὸ ὕδωρ, οἱ δὲ ἄλλο τι ἔφασαν.

p. 208a5 Λοιπὸν δεῖ ἐπελθεῖν καθ' οὗς λόγους τὸ ἄπειρον εἶναι
 δοκεῖ οὐ μόνον δυνάμει, ἀλλ' ὡς ἀφωρισμένον. m 10^r

Δεῖ λοιπόν, φησὶν, ἐντεῦθεν τὰς ἀπορίας ἐπισκέψασθαι, καθ' ἃς τὸ
 ἄπειρον ἐδόκει μὴ δυνάμει εἶναι μόνον, μηδὲ ἐν τοῖς πεπερασμένοις τὸ
 20 εἶναι ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ἐνεργεῖα εἶναι καὶ ἀφωρισμένον καθ' αὐτό.

p. 208a6 Τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν οὐκ ἀναγκαῖα, τὰ δὲ ἔχει τινὰς
 ἐτέρας ἀληθεῖς ἀπαντήσεις.

Τῶν ἀπόρων, φησὶν, ἐξ ὧν τὸ ἄπειρον εἶναι ἐδόκει, τὰ μὲν οὐδὲν
 ἔχει ἀναγκαστικὸν εἰς τὸ εἶναι τὸ ἄπειρον, τὰ δὲ καὶ ἀληθείας τινὲς ἔχει-
 25 ται καὶ οὐκ ἐναντιοῦνται οἷς ἡμεῖς περὶ τοῦ ἀπείρου διεξεταζόμεθα. οὕτε
 γὰρ ὅπως ἡ γένεσις μὴ ἐπιλείπῃ. ὅτι οὐκ ἀνάγκη διὰ τὸ αἰε εἶναι
 τὴν γένεσιν τὸ ἄπειρον εἰσάγεσθαι· δυνατόν γὰρ καὶ πεπερασμένου ὄντος 10
 τοῦ παντός αἰε γένεσιν εἶναι, εἰ ἡ ἄλλου γένεσις ἄλλου εἴη φθορά.

2 εἶκοθεν (sic) Mt	3 ὅρου K	6 διαρ ^ε M: διαίρεση t	6. 7 ὑφεστηκώς
(sic) Mt	7 ὑποκείμενον err. typ. t	7. 11 δεῖ γάρ—διαίρεσιν ad verbum fere ex	
Themist. p. 249,8 sqq.	10 ἐπειδὴ μὴ] οὐ L	μένει ita scriptum in M ut legas	
γένει, quod dedit t	10. 11 ἀνάγκη καὶ κατὰ L	12 φασὶν t	13 ὡς ὕλην
αὐτὸ ὑπέθεντο om. Mt	γίνεται Mt	14 εἰς αὐτὸν Mt	τόν om. L
LK: δ' Mt Aristoteles	17 ἀφωρισμένον M: ἀφορισμένον (L)Kt	18 ἀποσκέψα-	
σθαι M	19 ἐδόκει om. L	20 ἀφορισμένον K	21 γάρ ἐστιν αὐτῶν Aristoteles
22 ἀληθές compend. M	23 ἐδόκει L: δοκεῖ (K)Mt	24 τὰ δὲ (om. καὶ) ἀλη ^υ τινα	
ἔχονται L	25 ἐναντιοῦνται L	διεξεταζόμεθα KMt: ἐξεταζόμεθα L	26 ὅπως]
ἔνα Aristoteles	ἡ γένεσις om. L	γένησις M	ἐπιλείπει L
νεσις om. K			28 ἄλλου γέ-

p. 208^a11 Ἔτι τὸ ἀπτεσθαι καὶ τὸ πεπεράνθαι ἕτερον.

m 10r

Ἵτι καὶ ὁ λόγος ὁ λέγων ὅτι τὸ πεπερασμένον πρὸς τι περαίνει, ψευδὴς ὢν οὐδὲν ἔχει ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ τὸ πεπερασμένον πρὸς τι ἐπέ- 15
ραине, ταυτὸν ἦν τὸ πεπεράνθαι καὶ τὸ ἀπτεσθαι, νῦν δὲ ἔστι μὲν τι πε-
5 περασμένον, ἀπτόμενον δὲ οὐδενός (τοιούτου γὰρ καὶ ἡ ἀπλανής), οὐκ ἄρα
ταυτὸν τὸ πεπεράνθαι τῷ ἀπτεσθαι· οὐδὲ ἄρα τὸ πεπερασμένον πρὸς τι
περαίνει. τὸ μὲν γὰρ πρὸς τι καὶ τινός. τὸ ἀπτεσθαι, φησί, τῶν
πρὸς τί ἐστι (τὸ γὰρ ἀπτόμενον τινός ἀπτεται), τὸ δὲ πεπερασμένον οὐ
πρὸς τι, ἀλλ' εἰ καὶ συμβέβηκέ τι τῶν πεπερασμένων τὸ ἀπτεσθαι διὰ
10 τὸ μὴ εἶναι κενόν, ἀλλ' οὖν οὐ ταυτὸν ἐστὶν αὐτῷ τὸ ἀπτεσθαι καὶ
τὸ πεπεράνθαι, ἐπεὶ πᾶν πεπερασμένον εὐθύς καὶ ἀπτόμενον ἦν· νῦν δὲ 20
οὐκ ἔστιν, ὥς εἴρηται.

p. 208^a14 Οὐδὲ ἀψασθαι τῷ τυχόντι τοῦ τυχόντος ἔστιν.

Ἵτι τὸ ἀπτόμενον τῶν πρὸς τί ἐστι, δείκνυσι τῷ μηδὲν πρὸς τὸ τυχόν
15 ἀπτεσθαι. οὐδὲ γὰρ τὸ τυχόν τοῦ τυχόντος ἀπτεται· οὐδὲ γὰρ ἀπτεται
γραμμὴ ἐπιφανείας οὐδὲ ἐπιφάνεια σώματος, οὐδὲ ἀπτεται γραμμὴ φωνῆς,
ἀλλὰ γραμμὴ γραμμῆς ἀπτεται ἐπιφάνεια δὲ ἐπιφανείας· κἂν γὰρ ἐπι-
φανείας ἀπτηται γραμμὴ, κατὰ γραμμὴν ἀπτεται, οὐ κατὰ ἐπιφάνειαν. οὐ
μόνον δὲ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον οὐ ταυτὸν ἐστὶ τὸ πεπεράνθαι τῷ
20 ἀπτεσθαι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς Δημοκρίτου ὑποθέσεις τοῦτο συμβαίνει· αἱ 25
γὰρ ἄτομοι ἐν τῷ κενῷ φερόμενοι πεπερασμένοι μὲν εἰσιν, οὐδενός δὲ
ἀπτονται. καὶ τοῖς ἔξω τοῦ οὐρανοῦ τὸ κενὸν ὑποτιθεμένοις πεπέρανται
μὲν ὁ οὐρανός, ἀπτεται δὲ οὐδενός. οὐκ ἄρα τὸ πεπεράνθαι τῷ ἀπτεσθαι
ταυτόν· ὥστε οὐδὲ τὸ πεπερασμένον πρὸς τι περαίνει.

25 p. 208^a14 Τὸ δὲ τῇ νοήσει πιστεῦσιν ἄτοπον.

Ἵτι οὐδὲ ἡ ἐκ τῆς νοήσεως ἀπορία ἔχει τι ἀναγκαῖον. οὐ γὰρ ἐπὶ 31
τοῦ πράγματος ἡ ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις, ἀλλ' ἐπὶ τῆς νοήσεως.
οὐ διὰ τὸ τὴν νόησιν, φησὶν, ἄπειρόν τι μέγεθος ἐννοῆσαι, ἥδη καὶ ἀνάγκη

2 καὶ om. L 3. 4 ἐπέρανε M 4 ἦν] ἡ M καὶ τὸ] τῷ L 5 ἀπτό-
μενοι K δὲ LK: μὲν δὲ (μὲν ortum ex ἀπτόμενον) M: μὲν τοι t γὰρ LK:
δὲ Mt 7 περαίνει. τὸ t: περαίνοντο LKM γὰρ om. K 8 ἀπτεται LKt: ἀπτε-
σθαι M 9 καὶ om. L 13 ἀψασθαι L 14 μηδὲν Mt: μηδὲ K: μὴ L
15 τυχόντος] γόντος L 16 σώματι K 17 ἐπιφάνεια δὲ ἐπιφανείας om. M: καὶ
ἐπιφάνεια ἐπιφανείας de coniectura t 17. 18 κἂν γὰρ—κατὰ ἐπιφάνειαν om. Mt
18 ἀπτηται L: ἀπτηται K κατὰ γραμμὴν L: κατὰ γραμμῆς K 19 ὑμέτερον Mt
τὸ πεπεράνθαι τῷ Mt: τῷ πεπεράνθαι τὸ L: τῷ πεπεράνθαι τῷ K 20 σημαίνει M:
σημαίνει t 21 κενῷ M δὲ om. M 22 πεπέρασται libri 27 ἡ ἡπε-
ροχὴ M 28 οὐδὲ διὰ L

τοιοῦτον εἶναι· οὐδὲ γάρ, φησίν, εἰ νοήσαις Σωκράτην ἄπειρον κλύεμενον, m 10^r
 ἤδη ἀνάγκη τὸν Σωκράτην τηλικούτον εἶναι καὶ υπερβάλλειν τὸ τρίπηχυ
 μέγεθος ὃ ἔχει, διὰ τὴν νόησιν· οὐδὲ ἂν νοήσωμεν αὐτὸν ἔξω τοῦ ἄστεος
 ὄντα, ἤδη ἀνάγκη αὐτὸν ἔξω εἶναι· οὐδὲ γάρ τῇ νοήσει τὰ πράγματα
 5 ἔπεται, ἀλλὰ τοῖς πράγμασιν ἐπισυμβαίνει ἡ γε ὁρθῶς ἔχουσα νόησις.
 τὰ ἀκριβέστερα δὲ τῶν ἀντιγράφων οὐκ ἔχει τὸ τοῦ ἄστεος, ἀλλὰ μόνον 40
 ἔξω τοῦ τηλικούτου μεγέθους, τουτέστιν οὐ ἔχομεν οἱ ἀνθρωποι.

p. 208^a20 Ὁ δὲ χρόνος καὶ ἡ κίνησις ἄπειρά ἐστι, καὶ ἡ νόησις
 οὐχ ὑπομένοντος τοῦ λαμβανομένου.

10 Ὅτι ἡ ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς κινήσεως ἀπορία εἰσάγει μὲν τὸ ἄπειρον,
 ἀλλὰ οὐ τοιοῦτον οἶον ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν μὴ εἶναι, τὸ ἐνεργεῖα καὶ ἀθρόον
 ὑφισταμένους ἄπειρον· οὐ γὰρ ἅμα ὁ χρόνος ἄπειρός ἐστιν ἡ ὑπομένει αὐτοῦ
 τὸ ληφθέν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους ἐν τῷ γίνεσθαι ὑπάρχει αὐτῷ ἡ ἀπειρία.
 ἀλλὰ καὶ τῇ νόήσει ἀνέξῃται θελήσεις τὸν χρόνον, οὐδ' οὕτως ἀθρόαν 45
 15 αὐτοῦ τὴν φύσιν λήψῃ, ἀλλ' ἀπὸ μέρους.

p. 208^a21 Μέγεθος δὲ οὔτε τῇ καθαιρέσει οὔτε τῇ νοητικῇ αὐ-
 ξήσει ἐστὶν ἄπειρον.

Ἐπ' ἄπειρον μὲν γάρ διαιρετὸν τὸ μέγεθος, διαιρεθῆναι δὲ εἰς ἄπειρα
 ἀδύνατον· ἀλλ' οὐδὲ ἀνέξῃται ἐπ' ἄπειρον, ὥς δεόδεικται. ἔστιν οὖν
 20 καὶ ἐνταῦθα τὸ ἄπειρον ἐν τῇ γενέσει καὶ ἀπὸ μέρους, ὅλον δὲ ἅμα 50
 οὐκ ἔστιν.

1. 21 οὐδὲ γάρ — οὐκ ἔστιν om. in fine paginae (imo marg. ἐνταῦθα λείπει ἀπὸ σημείου τοῦ-
 του) L 1 νοήσαις Mt: νοῆσαι K 2 ὑπερβάλλειν M 4 μὴ ὄντα K ἀνάγκη
 αὐτόν K: αὐτὸν ἀνάγκη Mt τῇ] τὴν K 5 ἔχουσαν K 7 τηλικούδε (at cf.
 cod. E et Simplic. p. 517, 21) μεγέθους ὃ ἔχομεν Aristoteles. ad verba ἔξω τοῦ ἄστεος in
 Arist. cod. E adnotat novicius librarius γρ. ὁ εὐδοκῆς ἔξω τοῦ ἄστεος ἤγουν τῆς ἐν τοῖς
 ἄστροις φορᾶς. cf. Diels 'z. Textgesch. p. 39 8 ἡ κίνησις (compendiose) K 11 ἀθρόον
 K: ἀθρόως Mt 14 θελήσεις K et incerto compendio M: θελήσης t 16 οὔτε τὸ κα-
 θαιρέσει οὔτε τὴν νοητικῇ K 18 διαιρετὸν K et parum clare M: διαιρέσει t 19 ἐπ'
 ἄπειρον (δυνατόν)?

PA
3902
A25
1882
v.16

Commentaria in Aristotelem
graeca

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

